SUMMA

THEOLOGICA

12

A
34-378

BIBLI[illegible]REAL
Sala A
Estant 034
378

INDICES QUATUOR

IN D. THOMÆ AQUINATIS

SUMMAM THEOLOGICAM;

NUNC EMENDATI, ET IN OPTIMUM ORDINEM AD INVICEM REDACTI.

QUORUM SERIEM, ET USUM SEQUENS PAGINA DEMONSTRAT.

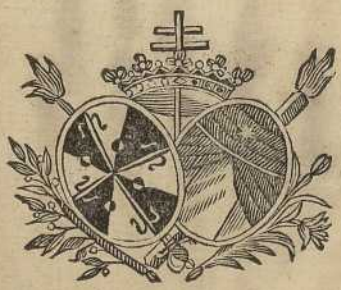

MATRITI: EX REGIA TYPOGRAPHIA.

ANNO MDCCCXXVII.

INDICES,

QUI IN HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

Primus Index rerum omnium præcipuarum.

Secundus locorum seu summorum Capitum, ad quæ reducuntur omnes quæstiones.

Tertius doctrinarum, sive dogmatum ad hodiernas hæreses confutandas.

Quartus Auctorum, quorum testimonio usus est D. Thomas in sua Summa.

NOTÆ,

quæ brevitatis causa in his Indicibus adhiberi solent; & earum declaratio.

1. Id est, in Parte prima.
1. 2. Prima secundæ, hoc est, in prima parte secundæ partis: nam secunda pars Summæ in duas partes ab Auctore dividitur.
2. 2. Secunda secundæ.
3. Tertia parte.
Suppl. *vel* Sup.: supplemento tertiæ partis.
q. Quæstione.
a. Articulo: frequentius tamen, a, omittitur, solo numero articulum designante.
o. Toto articulo.
c. Corpore articuli, hoc est, in responsione ad quæstionem.
1. In responsione ad primum argumentum.
2. —Secundum argumentum.
3. —Tertium argumentum.
s. Cum unico tantum numero sequenti denotat *supra*: cum vero post s. et num. adduntur q. & plures numeri, *Supplementum* significat.

Primus igitur numerus in quolibet subjecto indice notatus denotat partem Summæ, Secundus quæstionem, Tertius articulum, Quartus notat vel totum articulum, vel partem ejus. Exempli gratia:

In initio 1. *Indicis.*

Abdicatio rerum temporalium &c. 1. 2. qu. 108. 4. ad 4. it. 2. 2. q. 184. 7. ad 1. hoc est: Tractatur de hac materia in prima parte secundæ partis Summæ, quæstione centesima octava, articulo quarto in responsione ad quartum argumentum. Item in secunda parte secundæ partis, quæstione centesima octogesimaquarta, articulo septimo in responsione ad primum argum.

Aliud exemplum in III. *Indice.*

Cæremonias recte adhibere in Ecclesia Dei. 3. q. 66. 10. & q. 83. 5. 0. et 1. 2. q. 103. 4. c. nimirum, agitur de cæremoniis Ecclesiæ in tertia parte Summæ, quæstione sexagesimasexta, articulo decimo; et quæst. octogesimatertia, art. 5. per totum artic.; et in prima secundæ, quæst. centesimatertia, art. quart. in corpore articuli.

INDEX PRIMUS

Res omnes, ac doctrinas memorabiles, quæ in tribus ejusdem Summæ partibus, ac Supplemento tractatæ sunt, summatim comprehendens, & loca ubi latius explicantur, demonstrans.

A

Abdicatio rerum temporalium secundum præparationem animi, ut sc. homo sit paratus, si opus fuerit, omnia dimittere, vel distribuere, pertinet directe ad perfectionem: non autem abdicatio rerum actualis; quia sic in ea non consistit essentialiter perfectio, sed est quoddam perfectionis instrumentum, 1. 2. qu. 108. 4. ad 4. item 2. 2. q. 184. 7. ad 1.

Ablativus constituitur in vi causæ efficientis, vel finalis, vel formalis: vel in vi effectus formalis, 1. q. 37. 2. c.

Ablutio manuum in missa fit ad decentiam: & significat emundationem etiam à minimis peccatis, 3. q. 83. 5. ad 1.

1 Abraham fuit perfectus, 2. 2. q. 186. 4. ad 2.

2 Æqualiter meruit in matrimonio, sicut Joannes in virginitate, 2. 2. q. 152. 4. ad 1. & q. 186. 4. ad 2.

3 Est primum exemplum fidei tripliciter, sc. primo recedendo ab infidelibus, primo credendo aliquid supra naturam, & primo accipiendo circumcisionem, 1. q. 1. 2. ad 2. & 1. 2. q. 102. 5. ad 1. & 3. q. 70. 2. c.

4 Idololatria incœpit ejus tempore, 2. 2. q. 94. 4. ad 2. & q. 174. 6 c. & 3. q. 70. 2. ad 1.

5 Petens signum promissæ possessionis non tentavit Deum, nec peccavit, 2. 2. qu. 97. 2. ad 3.

6 Non fuit mendax, dicendo Saram sororem suam, 2. 2. q. 110. 3. ad 3. & 4. ad 5. & q. 111. 1. ad 1.

7 Accedens ad ancillam suam non peccavit, 2. 2. q. 154. 2. ad 3.

8 Neque volens occidere Isaac; quia debuit obedire præcepto Dei, 1. 2. q. 94. 5. ad 2. & 2. 2. q. 64. 6. ad 1. & 104. 4. ad 2. & q. 154. 2. ad 2.

9 Neque emendo speluncas ut sepulturam, 2. 2. q. 104. 4. ad 3.

10 Christus specialiter dicitur filius Abrahæ, & David, triplici ratione, sc. quia ad hos specialiter de Christo repromissio facta est: & quia Christus futurus erat Rex, Propheta, & Sacerdos: & quia in Abraham primo incœpit circumcisio, & in David electio, 3. q. 31. 2. 0.

11 Fuit primus inter antiquos patres, qui accepit promissionem de Christo nascituro, 3. q. 70. 2. c.

12 Facta fuit Abrahæ, non quidem propter meritum ejus, sed ex gratia Dei, 1. 2. q. 98. 4. c.

13 Omnes descendentes ab Abraham decimati sunt in eo, præter Christum, 3. q. 31. 8. 0.

14 In communi. † Abraham dedit decimas Melchisedech summo sacerdoti, 2. 2. q. 87. 1. ad 3

15 Adoravit angelos, in quantum apparentes in corporibus, quasi imaginibus repræsen-

sentabant Trinitatem, 1. q. 51. 3. ad 5.

16 Juste obtulit angelis cibos, quia credidit eos homines esse, in quibus tamen Deum venerabatur, sicut solet Deus esse in Prophetis: ut Augustinus dicit, 1. q. 51. 3. ad 5.

Abrenuntiatio divitiarum comparatur eleemosynis, sicut universale particulari, & holocaustum sacrificio, 1. 2. q. 102. 3. ad 8. Item 2. 2. q. 186. 3. ad 6. & 5. ad 1.

Abscondere peccatum contingit dupliciter, sc. dum fit, & per negligentiam confessionis. Primum est remedium contra peccatum, quia pejus est peccatum publicum, quam occultum, propter majorem contemptum, & propter scandalum. Sed secundum contrariatur pœnitentiæ, 3. q. 84. 6. ad 1.

1 Absolutio facta à sacerdote peccatore valet sicut à justo, nisi sit hæreticus, 2. 2. q. 39. 3. o.

2 Absolvit Deus auctoritative, homo vero ut minister & instrumentaliter. Et inter ministros Dei Papa dicitur absolvere aliquem, etiam si per alium officium absolutionis impendat, 1. q. 112. 2. ad 2. fin. 1.

3 Forma absolutionis sacramentalis est hæc: Ego te absolvo: reliqua quæ adjunguntur, sunt in arbitrio sacerdotis, 3. q. 84. 3. c.

4 Differt à forma baptismi & confirmationis, 3. q. 84. 3. c.

5 Debet fieri per verbum indicativum, 3. q. 84. 3. o.

6 Absolutio in publico facta, ut in missa, & prima, & completorio, non est sacramentalis, 3. q. 84. 3. ad 1.

7 Effectus, † Culpa remittitur per absolutionem sacerdotis, 3. q 84. 3. ad 3.

8 Quædam reliquiæ peccati remanent post absolutionem, sc. dispositio ad peccatum, & reatus, licet diminuta, 3. q. 80. 5. o. & q. 89. 1. ad 3.

Absolutum est prius relativo secundum esse, & est posterius relativo secundum dici, 2. 2. q. 16. 4. ad 2.

1 Abstinentia importat subtractionem ciborum. Ideo est virtus, si ratione reguletur, 2. 2. q. 143. c. & q. 146. 1. o.

2 Est specialis virtus, 2. 2. q. 146. 2. o.

3 Effectus, † Abstinentia à cibo necessario ad valetudinem, quoad primam dispositionem corporis, laudatur, non autem quoad ea, quæ incumbunt ex officio, seu societate, 2. 2. qu. 141. 6. o. & q. 142. 1. c. item q 147. 1. 2. o. & q. 150. 1. ad 1.

4 Consistit in medio, licet denominetur à defectu, 2. 2. q. 146. 1. ad 3.

5 Usus ciborum & eorum abstinentia non pertinent ad regnum Dei, nisi sint cum ratione, fide, & dilectione Dei, 2. 2. q. 146. 1. ad 1.

6 In scientia abstinentia est minime tranda, ut sc. homo à cibis abstineat, prout oportet pro congruentia hominum cum quibus vivit, & personæ suæ, & pro valetudinis suæ necessitate, 2. 2. q. 146. 1. c. fi.

1 Abstractio triplex, sc. à materia, & ab inferiori, & à sensu, 1. q. 40. 3. c.

2 Duplex, sc. secundum duplicem operationem intellectus, idest, per modum compositionis, & divisionis; sicut cum intelligimus aliquid non esse in alio, vel esse separatum ab eo. Vel per modum simplicis, & absolutæ considerationis: sicut cum intelligimus unum, nihil considerando de alio, 1. q. 85. 1. ad 1.

3 Fit à materia quadruplici, sc. sensibili, intelligibili, communi, & individuali, 1. q. 85. 1. ad 2. & 3. q. 77. 2. ad 4.

4 Mathematica abstrahunt à ma-

materia sensibili, non autem à materia intelligibili, sed per eam demonstrant, 1. q. 85. 1. ad 2. & 3. q. 77. 2. ad 4.

5 Intellectus agens abstrahit species intelligibiles à phantasmatibus, in quantum virtute ejus possumus intelligere naturas specierum, sine conditionibus individualibus, 1. q. 12. 13. c. & q. 85. 1. ad 1. & ad 3. & ad 4.

6 Necesse est, quod intellectus noster abstrahat à phantasmatibus, 1. q. 85. 1. o. & q. 86. 2. ad 2. & q. 101. 1. o.

7 Immo in statu innocentiæ homo non acquisivisset scientiam ex sensibus, 3. q. 61. 2. o.

8 Omnis intellectus abstrahit ab hic & nunc: aliter tamen angelicus, quam humanus, 1. q. 50. 2. c. & q. 107. 4. c.

9 Perfectio prudentiæ & cujuslibet intellectualis virtutis consistit in abstractione à sensibilibus, 2. 2. q. 53. 6. c.

10 Quanto plus intellectus abstrahit à sensibilibus, tanto melius intelligit, 2. 2. qu. 15. 3. c. & q. 53. 6. c.

11 Abstractio à sensibus dupliciter contingit, sc. ex causa animali, idest, attentione ad intelligibilia, vel imaginabilia; vel ex causa naturali, idest ex infirmitate, vel somno, 2. 2. q. 173. 3. c.

12 Ex triplici causa contingit, scil. corporali, ut infirmitate, vel diabolica, vel divina, 2. 2. q. 173. 3. c. & qu. 175. 1. c. fi.

13 In abstractione speciei intelligibilis est ordo: quia primo oportet, quod species repræsentetur sensui; secundo imaginationi, & tertio intellectui possibili, qui immutatur speciebus phantasmatum secundum illustrationem intellectus agentis, 2. 2. q. 173. 2. c.

14 Abstractio à sensibus quandoque fit perfecte, sc. ut nihil sensibus percipiatur; quandoque imperfecte, sc. ut discernatur, sed non plene inter visa imaginarie, & visa per sensum, 2. 2. q. 173. 3. c.

15 Visio Dei. † Videns Deum per essentiam non potest aliquid abstrahere ab illo, 3. q. 3. 3. c.

16 Homo in hac vita non potest videre essentiam Dei, nisi abstrahatur à sensibus, 1. q. 12. 11. ad 2. & 1. 2. q. 98. 3. ad 2. & 2. 2. q. 175. 4. o. item 5. c. & q. 180. 5. c.

17 Christus mortalis videbat Dei essentiam, sicut etiam beati, sine abstractione à sensibus, 2. 2. 175. 4. ad 1.

18 Ad videndum essentiam Dei non oportet abstrahi ab operibus vegetativis, 2. 2. q. 175. 5. ad 3.

19 In visione prophetica aliquando fit abstractio à sensibus, aliquando vero non, 2. 2. q. 173. 3. o.

1 Abstractum † In Deo. † Abstractum & concretum in divinis sunt idem realiter, & differunt ratione, 1. q. 1. 2. 3. c. q. 3. 3. c. & ad 1. & q. 40. 1. ad 1. & 2. c. & 3. q. 17. 1. c.

2 In creaturis. † In omni creatura differunt concretum, & abstractum, 1. q. 40. 1. ad 1.

3 Omne abstractum, etiam non subsistens, est tantum unum numero, 1. q. 54. 1. c.

4 Abstractum significat incompletum non subsistens, concretum vero compositum, 1. q. 3. 3. ad 1. & q. 13. 1. ad 2. & q. 32. 2. c.

5 Nomina concreta significant ens completum subsistens, sed abstracta quo aliquid est, 1. q. 3. 3. ad 1. & q. 13. 1. ad 2. & q. 32. 2. c.

6 Nomina concreta, & abstracta possunt prædicari de Deo, 1. q. 3. 3. ad 1. & q. 13. 1. ad 2. & q. 32. 2. c.

Abuti potest aliquis prophe-

tia

tia ut objecto, non autem ut principio, 2. 2. q. 55. 4. ad 1.

1 Accedere ad Deum, vel recedere non est passibus corporis, sed affectibus mentis, 1. q. 3. 1. ad 5.

2 Deus dicitur accedere ad nos, vel recedere, in quantum participamus influentiam bonitatis ejus, vel deficimus ab ea, 1 q. 9. 1. ad 3.

1 Acceptio personarum est attendere ad conditionem personæ nihil facientem ad illud negotium, 1. q. 23. 5. ad 3. & 1. 2. q. 97. 4. ad 2. & q. 98. 4. ad 2. & q. 106. 3. ad 1. & 2. 2. q. 63. 1. o. & 2. 4. c.

2 Est tantum de re debita, ideo non convenit Deo, 1. q. 23. 6. ad 3. & q. 65. 2. ad 3. & 1. 2. q. 98. 4. ad 2. & q. 106. 3. ad 1. & 1. 2. q. 63. 1. ad 3.

3 In honorando contingit acceptio personarum, 2. 2. q. 63. 3. o.

4 In judiciis contingit acceptio personarum, 2. 2. q. 63. 4. o.

5 Est peccatum oppositum justitiæ distributivæ, 2. 2. q. 63. princ. & 1. o. & 2. c.

6 Est peccatum gravius in re spirituali, quam temporali, 2. 2. q. 63. 2. o.

1 Accessus est prior in intentione, & posterior in executione, quam recessus, 1. 2. q. 29. 2. ad 3 & q. 36. 1. c. & 3. q. 85. 6. ad 2.

2 Est prior recessu ex parte moventis, sed est posterior ex parte mobilis, 1. 2. q 113. 8. ad 1. & 3. q. 85. 6. ad 2.

1 Accidens non est ens, sed entis, 1. q. 5. 5. ad 2. & q. 90. 2. c. & 1. 2. q. 55. 4. ad 1. & q. 110. 2. ad 3. & q. 11. 5. ad 3. & q. 77. 1. ad 4.

2 Propria deffinitio accidentis non est esse in subjecto, sed est esse rem cui debetur esse in subjecto, 3. q. 77. 1. ad 2.

3 Accidens in concreto deffinitur per subjectum loco generis, sed in abstracto loco differentiæ, 1. 2. q. 53. 2. ad 3.

4 Non omne adveniens rei post esse completum est accidens, 3. q. 2. 6. ad 2.

5 Omne accidens & omnis forma non subsistens est ens verum & bonum ut quo, non autem ut quod, 1. 2. q. 55. 4. ad 1.

6 Dependet à subjecto, & per illud deffinitur, 1. 2. q. 53. 3. ad 3.

7 Immo mensura debet esse homogenea, id est ejusdem generis cum mensurato, 1. q. 3. 5. ad 1. & 1. 2. q. 19. 4. ad 2.

8 Est per se respectu alicujus subjecti, cum omne per accidens reducatur ad per se, 1. q. 22. 4. o. & q. 103. 7. c. & ad 3.

9 Est nobilius suo subjecto secundum quid, sed simpliciter est è converso, 1. q. 16. 6. ad 1. item 1. 2. q. 66. 4. c. item q 110. 2. ad 2. item 2. 2. q. 23. 3. ad 3. item 3. q 11. 5. ad 3.

10 Nullum accidens excedit suum subjectum secundum esse, sed secundum operationem, 1. q. 115. 1. ad 5.

11 Quod convenit accidenti ex parte subjecti, & non ex ratione accidentis, non attribuitur accidenti in abstracto, sed in concreto, 1. 2. q. 53. 2. ad 3.

12 Potest esse sine subjecto, virtute Dei, 3. q. 77. 1. o.

13 Non potest transire de subjecto ad subjectum idem numero, sed bene idem specie, 3. q. 62. 3. ad 2. item q. 77. 1. c.

14 Individuatur, numeratur, & distinguitur secundum suum subjectum, 1. q. 29. 1. c. & q. 79. 3. c.

15 Accidentia numerantur secundum supposita, 1. q. 36. 3. ad 7. & q. 39. 3. c.

16 Duo accidentia numero ejusdem rationis non possunt es-

esse simul in eodem subjecto, 1. 9. 94. 3. ad 1. & 1. 2. q. 63. 4. ad 3.

17 Potest esse subjectum accidentis, sed per substantiam, 1. q. 77. 7. ad 2. & q. 78. 4. ad 3. & 1. 2. q. 7. 1. ad 3. & q. 50. 2. ad 2. & q. 56. 1. ad 3. & 3. q. 77. 2. ad 1.

18 Subjectum est causa proprii accidentis in triplici genere causæ, sc. ut causa materialis, efficiens, & finalis. Aliorum autem accidentium est tantum causa materialis, 1. q. 77. 6. o.

19 Subjectum est causa propria accidentis, non per transmutationem, sed per quandam naturalem consequentiam, & resultationem, 1. q. 77. 6. ad 3. & 7. ad 1.

20 Accidentia non habent materiam ex qua, sed in qua, sc. subjectum; & circa quam, scil. objectum, 1. 2. q. 55. 4. c.

21 Accidens comparatur ad subjectum, ut actus ad potentiam, 1. q. 3. 6. c. & q. 54. 3. ad 2.

22 Accidentium innaturalium subjectum est tantum causa materialis, 1. q. 77. 6. o.

23 Accidens in concreto habet genus in subjecto loco materiæ, sed in abstracto à modo essendi, 1. 2. q. 35. 4. ad 2.

24 Potest agere in suum subjectum tantum formaliter, non autem effective, 1. 2. q. 85. 1. ad 4. & q. 110. 2. ad 1. & q. 111. 1. ad 1. & 2. ad 1.

25 Substantia spiritualis non est subjectum accidentis, nisi pertinentis ad intellectum, vel voluntatem, 1. 2. q. 50. 5. o.

26 Sacramentum. † Deus instituit, quod accidentia panis & vini sint in Sacramento altaris, & ibi maneant sine subjecto, quadruplici ratione, sc. quantum ad usum, quantum ad manducationem spiritualem, quæ est per fidem, quantum ad vitationem horroris, & irrisionis, & quantum ad spiritualia, quæ per corporalia consueverunt ostendi, 3. q. 75. 2. ad 3. & 3. o. & q. 76. 1. ad 3.

27 Accidens est ibi sine subjecto, 3. q. 75. 5. o. & q. 77. 1. o.

28 Quantitas est ibi subjectum aliorum accidentium, 3. q. 77. 2. o.

29 Accidentia hæc non sunt subjective in aere, 3. q. 77. 1. c.

30 Habent modum essendi, agendi, & patiendi substantiæ: ideo possunt agere, & pati quidquid poterat substantia præexistens, 3. q. 77. 3. 4. 5. 6. 7. 8. o.

31 Hic agunt virtute substantiæ, 3. q. 75. 6. ad 3. & q. 77. 3. o.

32 Possunt immutare ad formam substantialem, 3. q. 77. 3. ad 3.

33 Immutant corpora vicina, 3. q. 77. 3. o.

34 Nutriunt, 3. q. 77. 6. o.

35 Operationes ipsorum quædam sunt naturales, & quædam miraculosæ, 3. q 75. 6. ad 3.

36 Ex eis potest aliquid generari, 3. q. 77. 5. o. & 8. ad 3.

37 Possunt misceri cum aliis liquoribus, 3. q. 77. 8. o.

38 Possunt frangi, nec tamen Christus frangitur, 3. q. 77. 7 o.

39 Hæc fractio tria significat, sc. divisionem corporis Christi in passione, distributionem virtutis ejus, & triplicem statum animarum; sc. quia quidam sunt adhuc vivi, quidam in plena participatione beatitudinis, & quidam in expectatione plenæ beatitudinis, 3. q. 83. 5. ad 7. & ad 8.

40 Corrumpi possunt, sicut & ante consecrationem dupliciter, sc. per se, idest per alterationem contrariarum qualitatum, per augmentum & diminutionem, idest per additionem, vel divisionem quantitatum,

tum; & per accidens, id est per corruptionem subjecti, 3. q. 77. 4. o. & 5. c.

41 Ista corruptio non est miraculosa, sed miraculum præsupponit. 3. q. 77. 4. ad 3. & 5. c. fi.

42 Nulla immutatio horum accidentium facit ibi desinere corpus Christi, nisi qua corrumperetur substantia panis & vini, si adesset, 3. q. 76. 6 o. & 8. c. fin. & q 77. 4. o. & 5. 8. c. & ad 3. & q. 83. 6. ad 7.

43 Sunt composita ex quo est, & quid est, 3. q. 77. 1. ad 4.

44 Medium. † Nihil potest esse medium inter substantiam, & accidens, 1. q. 77. 1. 5.

45 Accidens speciei consequitur formam, accidens autem individui consequitur materiam, 1. q. 54. 3 ad 2.

46 Dicitur dupliciter, sc. natura accidentis condivisa substantiæ, & quod nominat aliquid per aliud, 1. q. 77. 1. ad 5. & 1. 2. q. 7. 1. ad 2. & 3. q. 2. 6. ad 2.

47 Accidens per se consideratur ab arte, non autem accidens omnino per accidens, 1. 2. q. 7. 2. ad 2. & q. 18. 3. ad 2.

48 Miraculose productum in aliquo subjecto efficitur ei naturale, sicut cæcus miraculose illuminatus naturaliter videt, 1. q. 77. 4. ad 3.

49 Et omne præter rationem rei est duplex, sc. determinativum alicujus essentialium principiorum, & non determinativum. Secundum tantum est in Angelis, sed utrumque est in compositis, 1. q. 54. 3. ad 2.

50 In Deo. † Nullum accidens est in Deo, 1. q. 3. 6. o. & q. 6. 3. c. & q 28. 2. c. & q. 29. 3. ad 3. & q. 40. 1. ad 1. & q. 54. 3. ad 2.

51 Ista est per se, & nullo modo per accidens: Pater est Deus, & è converso, 1. q. 39. 6. ad 2.

52 Accidens in abstracto non prædicatur secundum magis, & minus, 1. 2. q. 52. 1. 2. o. & q. 53. 2. ad 3.

53 Non generatur, nec corrumpitur: & quæ corrumpuntur, non omnino in nihilum rediguntur, non quidem quia aliqua pars eorum remaneat, sed quia remanent in potentia materiæ, vel subjecti, 1. q. 104. 4. ad 3. & 1. 2. q. 110. 2. ad 3.

54 Non variatur subjective, sed subjectum secundum ipsum, 1. q. 9. 2. ad 3. & q. 16. 8. c. fi.

1 Quod accidit in hominibus, quod bonum sit, ut in paucioribus, & malum, ut in pluribus, ex hoc contingit, quia pluribus modis contingit deviare à medio, quam medium tenere: & etiam quia sensibilia sunt magis nota apud multos, quam bona rationis, 1. 2. q. 71. 2. ad 3.

2 Omne quod advenit alicui post ejus esse completum, convenit ei accidentaliter, nisi trahatur in communionem illius esse completi, 3. q. 2. 6. ad 2.

3 Quod accidit alicui naturæ, non est universaliter in illa natura, 1. q. 51. 1. c.

4 Nulla forma de genere substantiæ convenit alicui accidentaliter. Ideo omnis forma adveniens accidentaliter est accidens, 1. q. 67. 3. c.

1 Accedia est tædium bene operandi, & tristitia de re spirituali, 1. q. 63. 2. ad 2. & 2. 2. q. 65. 1. 2. c. & 3. c. & ad 2. & 4. c. & ad 2 & q. 54. 2. ad 1.

2 Non est recessus mentis à quocunque bono spirituali, sed à divino, cui oportet mentem ex necessitate inhærere, 2. 2. q. 35. 3. ad 2.

3 Est peccatum, 22. q. 35. 1. o.

4 De se est peccatum mortale, 2. 2. q. 35. 3. o.

5 Tristitia de bono spirituali divino est speciale peccatum, sc.

sc. accedia; sed in communi convenit omni vitio. Similiter gaudium de bono spirituali divino convenit speciali virtuti, scil. charitati; sed in communi convenit omni virtuti, 2. 2. q. 35. 2. o. & 3. ad 2. & 4. ad 3.

6 Est species tristitiæ, 1. 2. q. 35. 8. o.

7 Est vitium capitale, 2. 2. q. 35. 4. o. & q. 36. 4. c.

8 Divisio.† Filiæ accediæ sunt sex, sc. malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor, & evagatio mentis, 2. 2. q. 35. 4. o. item q. 36. 4 c.

9 Est contraria charitati, 2. 2. q. 35. 3. c. fi.

10 Et invidia opponitur gaudio charitatis, sc. prima, ut est de bono divino, secunda, ut est de bono proximi, 2. 2. q. 34. princ. & q. 53. princ. & 3. c. & q. 36. 3. 3. c. & ad 3.

11 Est contra tertium præceptum Decalogi, 2. 2. q. 35. 3. ad 1.

12 Effectus. Jejunantes maxime impugnantur circa horam sextam, idest, in meridie, ab accedia, propter famem, & æstus solis, 2. 2. q. 35. 1. ad 2.

1 Divisio. † Accipere aliquid in bono, vel malo, dicitur dupliciter, sc. accipere proprie, & accipere abusive, 2. 2. q. 55. 4. ad 1.

2 Non omne acceptum est receptum in aliquo, 1. q. 17. 2. ad 3.

3 Accipere ab alio est commune Christo, & creaturæ analogice, non autem univoce, 1. q. 33. 3. ad 2.

Accipiter significat ministros potentum ad prædam, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. prope fin.

1 Accusatio debet fieri in scriptis, 2. 2. 68. 2. o.

2 Est de præcepto valenti probare peccatum contra communitatem, 2. 2. q. 68. 1. o.

3 Est injusta per calumniam, prævaricationem, & tergiversationem, 2. 2. q. 68. 3. o.

4 In denuntiatione attenditur emendatio fratris, sed in accusatione punitio criminis, 2. 2. q. 67. 3. ad 2 & q. 68 1. c.

5 Accusatus tenetur dicere veritatem judici interroganti juridice, scil. si præcessit infamia, vel judicia expressa, vel probatio semiplena, 2. 2. q. 69. 1. o. & 2. c.

6 Potest defendere se per prudentiam, non autem per calumniam, vel collusionem, 2. 2. q. 69. 2. o. 3. c.

7 Et ei licet appellare, 2. 2. q. 69. 1. c.

8 Accusatus falso ex levitate, & non ex malitia, potest remittere pœnam talionis, non autem si desinat per collusionem, sed tantum princeps, 2. 2. q. 68. 4. ad 2.

9 Accusans in probatione deficiens meretur pœnam talionis, 2. 2. q. 64. 4. o.

10 Accusans falso meretur duplicem pœnam, sc. talionis pro nocumento accusati, & infamiæ pro calumnia. Sed quandoque princeps liberat ab utraque, & quandoque tantum à prima, 2 2. q. 68. 4. ad 3.

11 Desistere ab accusatione ordinate, & sine vitio contingit dupliciter, sc si in processu perpendat se falso accusasse, vel si princeps eam aboleat, 2. 2. q. 68. 3. ad 3.

12 In notoriis non requiritur accusator, quia infamia tenet locum accusatoris, 2. 2. q. 67. 2. ad 3. & 3. ad 2.

13 Subditi possunt suos superiores accusare, 2. 2. q. 68. 1. ad 2.

14 Nullus debet accusare religiosum in Capitulo de crimine occulto, 2. 2. q. 33. 7. ad 4.

15 Excommunicati, infames, & de majori crimine accusati, non possunt accusare, 2. 2. q. 69. 1. ad 1.

1 Acetum, & vinum differunt specie, 3. q. 74. 5. ad 2.

Ace-

2 Acetum non potest naturaliter mutari in vinum, nisi resolvatur in materiam primam, 3. q. 74. 5. ad 2.

Achaz rex non petens signum à Deo peccavit; & non peccasset, si signum petiisset, 2. 2. q. 97. 2. ad 3.

Acquirere illicite contingit tripliciter, sc. vel ratione causæ, vel acquirentis, vel ejus, à quo aufertur, 2. 2. q. 32. 7. c. & q. 62. 5. ad 2. & q. 87. 2. ad 2.

1 Actio Dei est sua essentia, & sua potentia, 1. q. 14. 4. o. & q. 19. 1. o. & 4. ad 2. & q. 25. 1. ad 2. & q. 30. 2. ad 3. & q. 41. 4. ad 3. & q. 45. 3. ad 1. & q. 54. 1. 2. 3. c. & q. 77. 1. c. & 2. c. & q. 79. 1. c. & 87. 3. c. & 1. 2. q. 49. 4. c. & q. 55. 2. ad 3. & 3. q. 9. 1. ad 1.

2 Est una secundum rem, & multæ secundum rationem, 1. q. 30. 2. ad 3.

3 Deus agit in omni operante, 1. q. 105. 5. o. & 1. 2. q. 55. 4. ad 6.

4 Actio Dei, quæ operatur in omni operatione creaturæ, non est creatio, 1. q. 45. 8. o.

5 Non subtrahit actiones agentium inferiorum, 1. q. 105. 5. o.

6 Omnis actio creaturæ est à Deo, 1. q. 105. 5. c. & 1. 2. q. 6. 1. ad 3. & q. 79. 2. c. & q. 109. 1. c.

7 Omnis actio formæ substantialis, vel accidentalis dependet à Deo, 3. q. 77. 3. ad 2.

8 Actio intellectus, & cujuslibet creaturæ dupliciter dependet à Deo, sc. formaliter, & effective, 1. q. 105. 5. c. & 1. 2. q. 109. 1. c.

9 Actio proprie est operatio voluntatis imperata, manens in operante. Sed facere est operatio transiens, 1. 2. q. 57. 4. c. & 5. ad 1.

10 Recta differt ab actione reflexa, 1. q. 28. 4. ad 2. & q. 87. 3. ad 2.

11 Duplex est actionis genus, una sc. actio, quæ transit in aliquid exterius, inferens ei passionem, sicut urere, & secare. Alia vero, quæ non transit in rem exteriorem, sed magis manet in ipso agente. Et hæc est duplex, sc. quædam corporalis, sicut sentire; & alia spiritualis, sicut intelligere, & velle, 1. q. 18. 3. ad 1. & q. 41. 1. c.

12 Actio duplex, scil. immanens, & transiens, 1. q. 14. 2. c. & q. 18. 3. 1. & q. 23. 2. 1. & q. 27. 1. 3. 5. c. & q. 28. 4. c. & q. 41. 2. c. & q. 54. 1. ad 3. & 2. c. q. 56. 1. c. & q. 85. 2. c. & 1. 2. q. 3. 2. ad 3. & q. 31. 5. c. & q. 74. 1. c.

13 Objectum actionis transeuntis, sive materia est separata ab agente, objectum autem immanentis unitur ei, 1. q. 56. 1. c.

14 Transiens infert ex se passionem, non autem immanens, 1. q. 23. 2. ad 1. & 2. 2. q. 59. 3. ad 3.

15 Immanens est actus, & perfectio agentis, non autem transiens, sed tantum patientis, 1. 2. q. 3. 2. ad 3. & q. 31. 5 c.

16 Duplex, sc. una cum transmutatione materiæ, sicut actio physica; alia sine transmutatione materiæ, quæ sc. materiam non præsupponit, sicut patet in creatione. Sed actio corporis est, qua agit, secundum quod est actu: in aliud corpus secundum quod est in potentia, 1. q. 91. 2. c. & q. 115. 1. c.

17 Omnis actio creaturæ differt realiter ab ea, 1. q. 54. 1. & 2. c.

18 Instrumenti duplex, sc. secundum propriam formam, & ut movetur à principali agente. Prima est alia ab actione principalis agentis. Secunda vero est eadem, 3. q. 19.

19. 1. c. & ad 2. & 2. c. & q. 62. 1. ad 2.

19 Humana speciem sortitur à fine proximo ; quia ad bonitatem, vel malitiam rei non solum exigitur bonitas, vel malitia finis ultimi, quem respicit voluntas intendens, sed etiam bonitas, vel malitia finis proximi, quem respicit voluntas eligens. Et ideo non sequitur, quod bonitas voluntatis intendentis ad bonitatem actus sufficiat, 1. 2. q. 1. 3. c. & ad 3. & 2. 2. q. 11. 1. 2.

20 Dicitur voluntaria dupliciter, sc. imperative, & elicitive, 1. 2. q. 1. 1. ad 2. & q. 6. princ.

21 Voluntaria fundatur super actionem naturæ, 1. 2. q. 10. 1. ad 1.

22 Eadem actio secundum speciem naturæ potest differre secundum speciem moris, & è converso, 1. 2. q. 1. 3. ad 3. & 3. q. 47. 2. ad 3.

23 Actiones, quæ ab homine aguntur, illæ solæ dicuntur humanæ proprie, quæ sunt à voluntate deliberata. Si quæ autem aliæ actiones homini conveniant, possunt dici quidem hominis actiones, sed non proprie humanæ, cum non sint hominis, in quantum est homo; sicut cum aliquis movet pedem, vel manum aliis intentus, vel fricat barbam, 1. 2. q. 1. 1. ad 3.

24 Actio naturæ terminatur ad unum, non autem voluntaria, 1. q. 41. 2. c. & 1. 2. q. 10. 1. ad 1.

25 Primi principii proprie dicitur operatio, non autem actiones secundorum, sed dicuntur operata, 3. q. 19. 1. c.

26 Et passio conveniunt in una substantia motus, & sunt unus motus numero, & differunt tantum secundum diversas habitudines, 1. q. 28. 3. ad 1. & q. 41. 1. ad 2. & q. 45. 2. ad 2. & 3. c. & 2. 2. q. 90. 3. c.

27 Speciem habet à forma agentis, 1. q. 14. 5. ad 3. & 1. 2. q. 1. 3. c. & 3. q. 19. 1. ad 3.

28 Principium actionis primo est finis, secundo agens, tertio forma, non autem materia, 1. q. 105. 5. c.

29 Actio quælibet commensuratur virtuti agentis. Nec aliquod agens naturale nititur ad agendum id, quod excedit suam facultatem, 2. 2. quæst. 130. 1. c.

30 Omnis forma dependens ab agente secundum fieri tantum, remanet cessante actione ejus, 1. q. 104. 1. c.

31 Impossibile est actionem unius agentis terminari ad formam tantum, & qui alterius ad subjectum formæ, nisi in agentibus subordinatis, 1. q. 118. 2. ad 3.

32 Una & eadem actio procedit à primo, & secundo agente, non autem à duobus agentibus unius ordinis, 1. q. 105. 5. ad 2.

33 Quanto agens est potentius, tanto magis potest actionem suam diffundere ad magis distans, 1. q. 118. 1. c. & 2. 2. q. 141. 7. ad 1.

34 Actionum, quarum una est regula, & ratio alterius, una non impedit, sed juvat aliam, 1. q. 112. 1. ad 3.

35 Actio non attribuitur instrumento proprie, sed principali agenti, 1. 2. q. 16. 1. c. fi. & 2. 2. q. 172. 1. ad 3. & q. 13. 3. & q. 15. 9. ad 1.

36 Attribuitur instrumento sicut immediate agenti, sed principali agenti, sicut in cujus virtute agit instrumentum, 3. q. 66. 5. ad 1.

37 Instrumenti duplex, sc. secundum propriam formam, & amovetur à principali agente. Prima est alia ab actione principalis agentis; secunda vero eadem, 3. q. 19. 1. c. & ad 2. & 2. 6. & q. 62. 1. ad 2.

Si

38 Si sit unum agens principale, & duo instrumenta, dicetur unum agens simpliciter, & duæ actiones. Si autem è converso, dicetur è converso, 1. q. 70. 2. c.

39 Instrumentum duas habet actiones, sc. unam instrumentalem, secundum quam operatur, non in virtute propria, sed in virtute principalis agentis: aliam propriam, quæ competit sibi secundum propriam formam: sicut securi competit scindere ratione suæ acuitatis, facere autem lectum inquantum est instrumentum artis; non autem perficit actionem instrumentalem, nisi exercendo actionem propriam, scindendo enim facit lectum, 3. q. 62. 1. ad 2.

40 Impossibile est, quod eadem numero essentialiter sit actio principalis agentis, & instrumenti, 3. q. 19. 1. c.

41 Malum in actione semper causatur ex defectu agentis principalis, vel instrumentalis. Similiter in effectu proprio, vel in dispositione materiæ. Sed in patiente ex imperfectione vel defectu agentis, vel materiæ, 1. q. 49. 1. c. & ad 3. & 1. 2. q. 18. 2. c.

42 Omnis actio est per aliquam formam, 1. q. 48. 1. ad 4. & q. 76. 1. c. & 3. q. 19. 1. ad 3.

43 Forma est principium actionis, 2. 2. q. 179. 1. ad 1.

44 Non nominat principium actionis, ut est in agente, sed ut respicit effectum, 1. q. 14. 8. c.

45 Actiones sunt suppositorum, 1. 2. q. 77. 2. ad 1.

46 Forma substantialis non est principium actionis, nisi mediante qualitate, 1. q. 77. 1. c. & ad 4. & 3. q. 77. 3. ad 2.

47 Qualitatis actio non producit formam substantialem, nisi in virtute formæ substantialis, 1. q. 45. 8. ad 2. & q. 67. 3. ad 3. & q. 115. 1. ad 5. & 3. q. 77. 3 ad 3.

48 Forma perfecta secundum esse reale, potest esse principium actionis transeuntis, non autem imperfecta, 1. 2. q. 5. 6. ad 2.

49 Determinata ad unam operationem non requirit dispositionem, 1. 2. q. 49. 4. c. & ad 1.

50 In eodem instanti acquiritur forma, et incipit actio, 1. 2. q. 113. 7. ad 4.

51 In communi actio secundum primam impositionem nominis, importat originem motus, quo remoto nihil aliud quam ordinem originis importat, 1. q. 41. 1. ad 2. & q. 45. 13. c.

52 Actio proprie est actualis virtutis, 1. q. 54. 1. c.

53 Quædam est finis, non autem quælibet, 1. 2. q. 1. 1. ad 2. & q. 19. 1. ad 2.

54 Eo modo est bona, quo habet esse: sed non est bona simpliciter, nisi habeat plenitudinem sui esse, 1. 2. q. 18. 1. o.

55 Humana est bona, vel mala quadrupliciter, sc. ex genere, ex objecto, fine, circunstantiis, & hujusmodi, 1. 2. q. 18. o. & q. 20. 1. 2. c. & q. 73. 7. ad 1.

56 Eadem actio, in quantum multa, potest esse bona, & mala, non autem in quantum una, 3. q. 82. 5. ad 3.

57 Omnis processio est secundum aliquam actionem, & è converso, 1. q. 27. 1. c.

58 Actio sine motu non infert ex se passionem, nisi grammatice, ut in divinis, 1. q. 41. 1. ad 3.

59 Cum motu est semper cum innovatione fieri, & corruptione: non autem actio sine motu, 1. q. 41. 1. ad 3.

1 Differentia. † Actus duplex, sc. primus, & secundus, 1. q. 48. 5. c. & 1. 2. q. 32. c. & q. 111. 2. c. fin.

2 Primus est esse, secundus au-

autem operatio, 1. 2. q. 111. 2. c. fin.

3 Dupliciter est alicujus potentiæ, sc. elicitive, & imperative, 1. 2. q. 1. 1. ad 2. & q. 6. princ. & 4. q. 8. princ & 3. q. 85. 2. ad 1.

4 Dupliciter dicitur esse moralis, sc. essentialiter, id est elicitus à voluntate, & quoad usum, id est imperatus, 1. 2. q. 1. 1. c. & ad 2.

5 Aliquis actus est unus numero, secundum esse naturale, & duo in genere moris, 1. 2. q. 20. 6. o.

6 Dupliciter non est ordinatus in Deum, sc. ex parte actus non ordinabilis, ut omne peccatum, vel ex parte agentis, 1. 2. q. 21. 4. c.

7 Potentia dupliciter est actus corporis, sc. informando organum, & in essentia animæ, 1. q. 76. 8. ad 4.

8 Oportet proportionari objecto & agenti, sed ab objecto speciem habet, à virtute vero, vel à potentia agentis habet modum intensionis, 1. q. 89. 6. c. & 2. 2. q. 26. 7. c.

9 Potentiæ distinguuntur per actus, & actus per objecta, 1. q. 77. 3. o.

10 Cujuslibet potentiæ vel habitus sumitur secundum ordinem potentiæ, vel habitus ad objectum, 2. 2. q. 2. 2. 5. c.

11 Nihil subest potentiæ, habitui, vel actui, nisi mediante ratione formali objecti, 1. 2. q. 1. 1. c. & 2. 2. q. 1. 3. c.

12 Sicut se habet actus ad actum, sic & potentia ad potentiam respectu objecti adæquati, non autem respectu objecti particularis, 2. 2. q. 2. 2. 5. c.

13 Objectum comparatur ad actum potentiæ passivæ, ut principium & causa movens; ad actum vero potentiæ activæ, ut terminus & finis ejus, 1. q. 77. 3. c. & 1. 2. q. 1. 3. c.

14 Actus in rationem objecti, & actus in objectum sub tali ratione, sunt ejusdem speciei, ut visio luminis, & visio coloris, 2. 2. q. 25. 1. c.

15 Omnis virtus & potentia eodem actu fertur in objectum, & in rationem formalem objecti, 2. 2. q. 25. 1. c.

16 Nihil potest esse objectum habitus vel actus, nisi objectum potentiæ subjectæ utrique, 2. 2. q. 162. 3. c.

17 Prima bonitas vel malitia actus moralis est ex objecto convenienti, sicut in naturalibus ex forma. Et dicitur bonum vel malum ex genere, id est, secundum speciem, 1. 2. q. 18. 2. c.

18 Species bonitatis vel malitiæ actuum, ex objecto per se ordinato ad finem, continetur sub specie ex fine. Si autem per accidens, sunt species disparatæ, 1. 2. q. 18. 7. o. & 2. 2. q. 11. 1. ad 2.

19 Actus moralis habet speciem ex objecto, & fine, 1. q. 48. 1. ad 2. & 1. 2. q. 1. 3. o. & q. 7. 3. 3. ad 3. & 4. o. & q. 18. 2. 3. o. & q. 5. 6. 8. c. & q. 19. 1. c. & q. 58. 1. c. & q. 60. 1. ad 3. & q. 72. 1. o. & 3. o. & 2. 2. q. 4. 3. c. & q. 19. 3. 4. c. & q. 23. 4. c. & q. 25. 1. c. & 47. 5. c. & q. 64. 7. c. & q. 92. 2. c. & q. 110. 1. c. & q. 154. 1. c. & q. 181. 2. ad 1.

20 Moralis est bonus vel malus, principaliter ex objecto & fine: secundario autem ex circumstantiis, 1. 2. q. 18. 2. 3. 4. o. & q. 21. 1. o. & q. 42. 6. c. & q. 72. 1. ad 1.

21 Objectum comparatur ad actum interiorem ut finis, ad exteriorem vero, ut materia circa quam, 1. 2. q. 18. 6. c. & q. 54. 2. ad 3. & q. 72. 3. ad 2.

22 Non denominatur à potentia, nisi sit ab ea sine respectu ad aliam, 1. 2. q. 8. 2. c.

23 Non omnis diversitas actuum, sed tantum formalis facit

cit diversitatem potentiarum, 1. q. 77. 3. c. & q. 79. 7. & 9. 0. & 10. ad 3. & 1. 2. q. 54. 1. ad 1.

24 Actus diversarum potentiarum differunt genere, 1. 2. q. 23. 1. c. & q. 54. 1. ad 1.

25 Idem potest pertinere ad diversas potentias, 1. 2. q. 56. 2. ad 1.

26 Idem potest pertinere ad diversas potentias secundum diversas rationes, & diverso ordine, non autem æqualiter, & eodem ordine, 1. 2. q. 56. 2. ad 1.

27 Unius potentiæ non possunt esse simul plures actus, 1. q. 58. 7. ad 2. & q. 62. 7. ad 3. & 1. 2. q. 54. 1. ad 3. & 2. 2. q. 18. 1. ad 3.

28 Unius potentiæ non possunt esse simul plures actus, nisi sint subordinati, 1. q. 58, 7. ad 2. & q. 62. 7. ad 3. 1. 2. q. 54. 1. ad 3. 2. 2. q. 18. 1. ad 3.

29 Proximum principium actus est vis appetitiva, 2. 2. q. 59. 4. c.

30 Actus respectu unius potentiæ differunt specie, qui respectu alterius potentiæ sunt ejusdem speciei, 1. 2. q. 18. 5. c.

31 Quælibet potentia immaterialis, & nulla materialis reflectitur super actum suum, 1. q. 87. 3. ad 3. item 2. 2. q. 25. 2. c.

32 Actus est prior potentia, 1. q. 82. 3. ad 2.

* Imo actus est posterior potentia, 1. q. 77. 3. ad 1.

33 Actus in diversis est prior potentia, sed in eodem est posterior secundum tempus, 1 q. 3. 1. c. & 8. c. fin. & q. 77. 3. ad 1. & q. 82. 3. ad 2. & q. 85. 3. ad 1. & q. 94. 3. c. & 1. 2. q. 50. 2. ad 3

34 Semper superat potentiam in bono & malo, 1. 2. q. 71. 3. c.

35 In potentiis ordinatis actus potentiæ superioris est sicut forma actus potentiæ inferioris, 1. 2. q. 13. 1. c. & q. 17. 4. c. fin.

36 Actus potentiæ inferioris se habet ut materiale respectu actus potentiæ superioris, & ille ut formale respectu ejus, 1. 2. q. 17. 1. 4. c.

37 Potentia activa non distinguitur contra actum, sed in eo fundatur, 1. q. 25. 1. ad 1.

38 Nullus actus producitur perfecte ab aliqua potentia activa, nisi sit ei consimilis per aliquam formam, quæ sit principium ejus, 1. 2. q. 23. 2. c.

39 Habitus est actus primus, non autem secundus, 1. 2. q. 49. 3. ad 1.

40 Dupliciter potest habere ordinem ad actum, sc. secundum rationem habitus, & secundum rationem subjecti, id est, potentiæ, 1. 2. q. 49. 3. o.

41 Species habitus distinguuntur secundum species actuum, 3. q. 83. 2. c.

42 Idem actus potest à diversis habitibus informari: & sic ad diversas species reduci, 2. 2. q. 4. 3. ad 1.

43 Idem habitus potest habere diversos actus ejusdem rationis ordinatos: quorum unus sequitur ex alio, & fit mediante priori. Sed habitus non definitur, nec denominatur nisi à primo, 2. 2. q. 28. 4. c. & q. 20. 4. c. & q. 51. 2. & 3. c. & q. 161. 2. ad 3.

44 Actus unius virtutis vel vitii ordinatus ad finem alterius, efficitur species ejus, 2. 2. q. 154. 10. c. ad 1. & q. 181. 1. ad 3. & 2. c.

45 Quilibet proportionaliter habitui intensus auget eum, vel ad hoc disponit: non autem remissus, 1. 2. q. 52. 3 o.

46 Diversi, quorum unus est ratio alterius, non diversificant habitum, 2. 2. q. 28. 4. c. & 3. q 78. 5. ad 2.

47 Habitus acquisitus semper reddit actum similem actui, à quo

quo generatus est secundum speciem; non autem secundum modum, 1. q. 89. 6. ad 3. & 1. 2. q. 78. 2. ad 2.

48 Idem actus specie naturæ potest esse in diversis generibus moris, sc. virtutis & vitii, 1. 2. q. 1. 3. ad 3. & q. 18. 5. c. & ad 3. & 6. ad 3. & 7. c. ad 1. & 10. ad 3. & q. 20. 6. o. & q. 72. 6. c. & 2. 2. q. 99. 2. ad 2. & 3. ad 2.

49 Habitus respectu aliquorum actuum sunt necessarii, 1. 2. q. 49. 3. o. & q. 50. o.

50 Actus est causa finalis habitus, qui est causa efficiens sui actus, 1. 2. q. 51. 4. ad 3. & q. 71. 3. ad 3.

51 Habitus ex quibusdam actibus generatur in agente habente in se etiam principium passivum, non autem in aliis, 1. 2. q. 51. 2. o. & q. 63. 2. o.

52 Ex multis actibus rationis oportet causari habitum opinativum, etiam ex parte intellectus possibilis, 1 2. q 51. 3. c.

53 Quantum ad inferiores vires apprehensivas, necessarium est eosdem actus pluries reiterari, ut aliquid firmiter memoriæ imprimatur, 1. 2. q. 51. 3. c.

54 Habitus corporales quandoque generantur ex uno actu forti. Et etiam in intellectu possibili scientia. non autem opinio, nec in intellectu passivo, nec in appetitu, sed tantum ex multis, 1. 2. q. 51. 3. o. item q. 71. 4. c.

55 Habitus ut habitus non potest corrumpi per unum actum solum, nisi removendo causam habitus, 1. 2. q. 71. 4. c.

56 Actus simpliciter excedit habitum in bono & malo, 1. 2. q. 71. 3. o.

57 Dicitur moralis et humanus à voluntate, 1. q. 48. 1. ad 2. item 1. 2. q. 1. 1. o. item 3. c & q. 6. prin. item q. 7. 4. c. item q. 10. 1. o. item 18. 5. c. item q. 71. 6. c. item q. 74. 1. c. & 2. 2. q. 13. 8. c. item q. 106. 5. ad 1. item q. 110. 1. c. item 3. q. 19. 2. o.

58 Dicuntur humani vel morales, secundum quod sunt à ratione deliberata, vel secundum quod obediunt rationi, 1. 2. q. 1. 1. c. item q. 18. 5. 9. c. item q. 19. 1. ad 3. item q. 58. 2. c. & q. 63. 2. c. & q. 100. 1. c. item q. 104. 1. c. ad 3. item 2. 2. q. 152. 1. c. item 3. q. 19. 2. c.

59 Moralis non specificatur ex fine ultimo, sed ex fine proximo, 1. 2. q. 1. 3. ad 3. item q. 60. 1. ad 3. item 2. 2. q. 11. 1. ad 2. item q. 19. 3. c. item q. 66. 4. ad 2.

60 In actibus moralibus voluntas est primum movens, 1. 2. q. 1. 1. c. item 2. 2. q. 110. 1. c.

61 Omnis actus moralis est immanens, & in voluntate subjective & effective, 1. 2. q. 74. 1. o.

62 Corpus per accidens se habet ad actum moralem, qui non consideratur per se, nisi secundum ea quæ sunt animæ: ad quam passiones animæ se habent materialiter, ratio vero formaliter & completive, 2. 2. q. 151. 1. c.

63 Idem actus numero moralis sive humanus est actio & passio. 1. 2. q. 1. 3. c.

64 Moralis in quantum est bonus vel malus, habet rationem rectitudinis vel peccati, 1. 2. q. 11. 1. o.

65 Aliqui actus sunt indifferentes secundum speciem, non autem omnes, 1. 2 q. 18 8. 9 o.

66 Aliquis actus est ita secundum se malus, quod non potest bene fieri, 2. 2. q. 110. 3. c.

67 In quantum est bonus vel malus, habet rationem laudabilis, vel vituperabilis, 1. 2. q. 21. 2. o.

68 Et rationem meriti vel demeriti, 1. 2. q. 21. 3. o.

69 Est bonus dupliciter, scil. vel in genere moris, vel ut meritorius, 1. 2. q. 109. 2. c. item 5. o.

70 Bonitas actus duplex, scil. ex objecto, et ex fine. Prima est materialis respectu secundæ. Ideo secundam voluntas attendit, et penes eam meritum potius consistit, 1. 2 q. 18. 6. c.

71 Bonitas actus humani quadruplex, sc. secundum genus, speciem, circumstantias, & finem, 1. 2. q. 18. 4. c. & q. 73. 7. ad 1.

72 Ad perfectionem actus causati ex duplici principio requiritur perfectio utriusque principii, 1. 2. q. 56. 4. c. & q. 58. 3. ad 2. & 65. 3. ad 1. & 2. 2. q. 4. 2. 5. c.

73 Bonum & malum sunt differentiæ essentiales actuum humanorum, 1. q. 48. 1. ad 2. & 1. 2. q. 18. 5. 6. 0. & q. 54. 3. c. ad 2.

74 Sunt differentiæ essentiales actuum elicitorum à voluntate, sed per accidens actuum aliarum potentiarum, ut sunt imperati à voluntate, 1. 2. q. 18. 6. 0. & q. 19. 1. 0.

75 Omnis actus deliberatus est bonus vel malus moraliter, 1. 2. q. 18. 9. 0.

76 Bonum vel malum in actibus humanis dicitur per comparationem ad rationem, 1. 2. q. 18. 5. c. ad 1. & 8. c. ad 2. & 10. c. & q. 19. 1. ad 3. & q. 21. 1. c. & q. 24. 2. 3. 0. & q. 34. 1. c. & q. 66. 1. c.

77 Bonitas vel malitia moralis principaliter in voluntate consistit, 1. 2. q. 34. 4. c.

78 Idem numero actus in genere naturæ potest esse bonus & malus moraliter: non autem unus numero in genere moris, 1. 2. q. 20. 6. 0. & q. 88. 4. c. & 2. 2. q. 55. 4. ad 1.

79 Actus & motus exteriores sunt signa dispositionis interioris, 2. 2 q 168. 1. ad 3.

80 Exteriores sunt ad finem interiorum, qui se habent ut finis, sc. credere, diligere, & sperare. Ideo secundi quæri debent in infinitum, primi autem cum mensura discretionis, 3. q. 84. 8. 0.

81 Exteriores diversimode ad diversas virtutes pertinent, 2. 2. q. 32. 1. c. & 168 1. 0.

82 Exteriores ad illam virtutem referuntur, ad quam pertinet illud quod est motivum ad agendum. 2 2. q 32. 1. c.

83 In exteriori invenitur peccatum, sicut in interiori, 1. 2. q. 81. 1. 3. 4. c.

84 Actus voluntatis eliciti per se sunt in genere moris, non autem actus aliarum potentiarum, sed tantum per accidens, ut imperati à voluntate, 1. 2. q. 18. 6. c.

85 In actibus exterioribus membrorum non est principaliter peccatum, sed instrumentaliter tantum, 1. 2. q. 74. 2. ad 3. item q. 83. 1. c.

86 Actus sunt suppositorum, 1. q. 22. 3. ad 1. & 1. 2. q. 77. 2. ad 1.

87 Dei actus notionales sunt qui designant processum Divinæ Personæ, essentiales vero processum creaturarum à Deo, 1. q. 41. 1. ad 1. & 3. c.

88 Notionales attribuuntur Divinis Personis ad significandum in eis ordinem originis, 1. q. 41. 1. 0.

89 In Divinis est potentia respectu actuum notionalium, 1. q. 41. 4. 0.

90 Non sunt de nihilo, sed de substantia patris, 1. q. 41. 3. 0.

91 Notionales & relationes personales sunt idem re, sed differunt secundum modum significandi, 1. q. 40. 2. c. & q. 41. 1. ad 2.

92 Notionales qui significant comparationem generantis vel geniti ad essentiam, possunt terminari ad essentiam, ut dare & accipere; non autem qui significant comparationem geniti ad generantem, vel è converso, ut generari, generare, & nasci, 1. q. 39. 5. c.

Ter-

93 Terminantur ad unam personam, 1. q 41. 6. o.

94 Præintelliguntur proprietatibus personarum, nisi sumatur proprietas constitutiva personæ, & actus ut actio, 1. q. 40. 4. o.

95 Sunt aliquo modo necessarii, voluntarii, & naturales, 1 q. 41. 2 o. & q. 42. 2. c.

96 Ea quæ in Divinis habent ordinem ad actus personales vel essentiales, non prædicantur de notionibus, alia vero sic, 1. q. 32. 2. ad 2. & q. 40. 1. ad 3.

97 Omnis actus qui prædicatur de supposito non secundum modum quo differt ab essentia, prædicatur etiam de essentia in Divinis, 1. q. 29. 5. c.

Ad denotat accessum cum distantia, 1 q. 35. 2. ad 3. item q. 45. 7. c. & q. 93. 1. c. ad 3.

1 Adam cognitio * Adam non videbat Deum per essentiam secundum communem statum, 1. q. 94. 1. o. & q. 95. 3. c. item 2. 2. q. 5. 1. 2. c.

2 Non est inconveniens, vidisse Divinam essentiam supernaturaliter, 1. q. 94. 1. 2. c.

3 Videbat Deum per gratiam, sicut angelus per naturam, 1. q. 94 1. c.

4 Habuit duplicem cognitionem de Deo, sc. naturalem. & supernaturalem, 1. q. 94. 4. o.

5 Et omnem cognitionem possibilem naturaliter homini, 1. q. 94. 3. c. item q. 101. 1. ad 1.

6 Præscivit incarnationem Dei, non autem suum peccatum, 2. 2. q. 2. 7. c. item 3. q. 1. 3. ad 5.

7 Ante peccatum, & angeli ante confirmationem aliqua de mysteriis Dei cognoverunt manifeste, quæ nunc non possumus cognoscere nisi credendo, 2. 2. q. 5. 1. c. fi. item ad 1.

8 Habebat excellentiorem cognitionem de angelis quam nos, quia erat magis certa & fixa circa inferiora intelligibilia, 1. q. 94. 2. c.

9 Non videbat essentiam angelorum, 1. q. 94. 2. o.

10 Cognitio Adæ erat media inter cognitionem nostram & beatorum, 1. q. 94. 2. c.

11 Scientia Adæ erat ejusdem rationis cum scientia nostra, licet esse per species infusas, 1. q. 94. 3. 1.

12 Indigebat phantasmate in considerando: non autem acquirendo scientiam, 1. 2. q. 94. 2. c.

13 In primo statu non acquirebat cognitionem ex sensibilibus per medium argumentationis, 1. q. 94. 1. ad 3.

14 Non poterat decipi. 1. q. 94. 4. o.

15 Nihil poterat impedire contrarie cognitionem Adæ, sed negative tantum, 1. q. 94 1. 2. o.

16 Proficiebat in scientia naturali quoad modum, sc. per experientiam, non autem quoad numerum scitorum, sed in supernaturali utroque modo, 1. q. 94. 3. ad 3.

17 Non cognoscebat naturaliter futura contingentia, 1. q. 94. 3. c.

18 Non cognovit cogitationes cordium, nec quælibet singularia, 1. q. 94. 3. c.

19 Fuit creatus in gratia, 1. q. 95. 1. o. & q. 100. 1. ad 3. & 1. 2. q. 5. 1. c.

20 Habuit omnes virtutes, 1. q. 97. 3. o.

21 Fidem, 1. q. 95. 3. c. item 2. 2. q. 5 1. c.

22 In primo statu poterat mereri, non tamen sine gratia, 1. q 94. 3. ad 3 & q 95 4. ad 1. & 1. 2. q. 109. 2. 5. o. & q. 114. 2. o. & 3. q. 61. 2. ad 1.

23 In primo statu genuisset filios cum originali justitia, & gratuita, & cum gratia, 1. q. 100. 1. o. item 1. 2. q. 81. 2. c. fin.

24 Non fuit perfecte beatus, 1. q. 94. 1. c. ad 1. & q 95 3. c.

25 Adam erat immortalis &

impassibilis secundum corpus, passione propie dicta, 1.q.76. 5.ad 1.item q.97.1.o.

26 Differentia immortalitatis & impassibilitatis Adæ, & resurgentium, 1.q.97.1.o.item 3.ad 1.item q.102.2.o

27 Corpus Adæ erat impassibile passione corruptiva, sed passibile passione perfectiva, 1.q.95.2.ad 2. item q.97.2.o.

28 Immortalitas & impassibilitas Adæ non erat ex principiis naturæ, sed ex beneficio Dei, 1.q.76.5.ad 1. item q.97. 1.o.item 1. ad 3.item 3. ad 1. item q.102.1.c.ad 2.item 4.c.

29 Si comedisset de ligno vitæ, non fuisset inmortalitatem consecutus, nisi frequenter sumendo, 1.q.97.4.c.fi.

30 Mortuus fuisset, si non comedisset, 1 q 97.3.ad 3.

31 Indigebat cibo ad restaurationem deperditi, 1.q.93 3.o.

32 Dormisset, 1. q 94.4.ad 4.item q.97.2.ad 2.

33 Somniasset, nec habuisset liberum usum rationis in somno, 1.q.94.4.ad 4.

34 In anima Adæ fuissent passiones animales, sed non afflictivæ, 1.q.95.3 ad 2.

35 Non potuit primo peccare venialiter, 1.2.q.89.3 ad 3.

36 Immo in hominibus contingit esse peccatum veniale sine mortali, 1.2.q.72.5.c.

37 Per liberum arbitrum sine gratia poterat vitare peccatum, 1.2.q.109.8.c.

38 Peccatum Adæ fuit superbia, 1.2.89.3.ad 2. item 2. 2. q.105.2.ad 3. item q.163.1.o. item 3.4.c.item 2.p 1 5.c.

39 In peccato Adæ fuit multiplex deformitas, sc. superbiæ, inobedientiæ, gulæ, & alia hujusmodi, 1.2.q.82.2.ad 1.& 2.2.q 63.1.o.

40 Peccavit principaliter apperendo similitudinem Dei, quantum ad scientiam boni & mali, sicut serpens ei suggessit, ut sc. per virturem propriæ naturæ determinaret sibi quid esset bonum, & quid malum ad agendum, vel etiam ut per seipsum præcognosceret quid sibi boni vel mali esset futurum. Et secundario peccavit appetendo similitudinem Dei, quantum ad propriam potestatem operandi, ut sc. virtute propriæ naturæ operaretur ad beatitudinem consequendam, 2.2.q.163.2.o.

41 Peccatum Adæ fuit gravius nostris secundum circumstantiam personæ: non autem secundum speciem, 1.2.q.89. 3.c.princ.& 2 2.q.163.3.o.

42 Eva gravius peccavit quam Adam, 2.2.q.163.4.o.

43 Si non comedisset, peccasset contra præceptum Dei, & legis naturalis, 1.q.97.3. ad 3.

44 Si primo nou peccasset, etiam non statim confirmatus fuisset in gratia sive in originali justitia, 1.q.100.1.o.q. 5.1.c.

45 Si fuisset confirmatus, non tamen genuisset filios confirmatos, sed potuissent peccare, & filii eorum habuissent peccatum originale, 1.q.100.1.o.

46 Si Eva peccasset & non Adam, filii eorum non habuissent peccatum originale, 1.2. q.81.5.o.

47 Si peccasset, & non Adam, filii eorum non habuissent defectus secutos peccatum, sc. passibilitatem & mortalitatem, 1.q.99.1.o.item 1.2.q. 81.5 ad 2.

48 Tantum primum peccatum Adæ traducitur ad posteros, 1.2 q.81.1.2.o.item 3.q. 19.5.ad 1.

49 Peccatum originale in Adam derivatum est ad nos à peccato actuali ejus, 3.q.8.5. ad 1.

50 Peccati originalis infectio fuit in Adam dupliciter, sc. per modum actualis peccati, in quantum contraxit esse per propriam

priam voluntatem ejus, & per modum peccati quasi naturalis, in quantum tota natura in eo infecta est. In aliis autem tantum secundo modo, 3. q. 8. 5. ad 1.

51 Adam fuit principium naturæ humanæ, & principium peccati ejus per traductionem, 1. q. 92. 2. c. item q. 94 3. c. & q. 101. 5. ad 1. item 2. 2. q. 164. 1. ad 3.

52 Efficacius meruisset quam nos modo, 1. q. 95. 4. o.

53 Obtulit sacrificium Deo, sicut alii justi. Sed non est scriptum, ne origo peccati videatur esse origo gratiæ, 2. 2. q. 85. 1. ad 2.

54 Non poterat se transferre in aliam formam, 3.q.13.3 ad 2.

55 Habuit Angelum custodem, 1. q. 113. 4. ad 2.

56 Anima alterius hominis non fuit in Adam sicut in principio effectivo, sed sicut in principio dispositivo secundum rationem seminalem, 1.2.q. 3. 83. 1. ad 2.

57 Anima Adæ fuit producta in actu sexta die simul cum angelis. Non autem corpus ejus, sed tantum secundum causales rationes, secundum Augustinum. Secundum alios autem utraque simul in actu producta sunt, 1. q. 90. 4. c item q. 91. 4. ad 5.

58 Corpora Adæ & Evæ fuerunt immediate producta à Deo, 1. q. 91. 2. o. item q. 92. 4. o.

59 Formatio corporis Adæ ex terra fuit supernaturalis & miraculosa, 1. q. 91. 2. ad 1. item ad 3.

60 Materia totius humanæ naturæ non potuit esse in Adam, 1 q. 119. 2. o.

1 Addere aliquid super alterum potest tripliciter, sc. naturam extraneam, determinans reale, & aliquid rationis, 1. q. 5. 1. ad 1.

2 Non addere aliquid dupliciter dicitur, sc. quia de ratione ejus est, nihil sibi posse addi, ut Deus, vel quia non est de ratione ejus additio, ut ens, 1. q 3. 4. ad 1.

3 Quæ absolute dicuntur, quolibet addito remanent talia, non autem relativa, 1. 2. q. 6. 6. ad 2.

4 Aliqua addunt differentiam supra ens, & aliqua rationem diversimode, 1. 95. 3. ad 2. item q. 13. 11. c.

5 Bonum addit supra ens respectum rationis ad appetitum, 1. q. 5. 1. ad 1. & 3. ad & q. 16. 3. c.

6 Verum addit supra ens respectum rationis ad intellectum tantum, 1. q. 16. 3. c.

7 Unum transcendens addit super ens indivisionem tantum, 1. q. 6. 3. ad 1, & q. 11. 1. o. item 2. c. & q. 30. 3. o.

8 Unum quod est principium numeri, addit supra ens & supra unum transcendens rationem mensuræ, 1.q. 11.o. item 2.o. & q.3.3.o.

9 Multitudo transcendens supra ens addit tantum rationem divisionis, 1. q. 30. 3. o.

1 Adeps in veteri lege prohibetur comedi. Primo, quia non generat bonum nutrimentum, sicut nec sanguis. Secundo propter idololatriam. Tertio, quia erat pro sacrificio. Quarto, propter sensualitatem, 1. 2. q. 102. 3. ad 8. item 6. ad 1.

2 Comburebatur Deo, à quo est & omnium bonorum sufficientia, & pro charitate Christi in passione, 1. 2. q. 102. 3. ad 8. & 6. ad 1.

1 Adæquari & assimilari important motum ad æqualitatem & similitudinem, non autem æquale, & simile. Ideo Filius Dei est similis & æqualis Patri, & è converso: & adæquatur, & assimilatur ei, sed non è converso, 1. q. 42. 1. ad 3.

1 Adjectiva significant per modum accidentis, substanti-

va

va vero per modum substantiæ, 1. q. 39. 3. c.

2 Nomina collectiva substantiva prædicantur de multis suppositis in singulari, non autem adjectiva, sed tantum in plurali. 1 q 39. 3 c.

3 Adjectiva non secum ferunt suppositum sicut substantiva, sed significatum suum ponunt circa subjectum, 1. q. 39. 5. ad 5.

4 Numerantur secundum suppositа, substantiva vero secundum formam sui significati, 1. q.36. 4. ad 7. idem q. 39. 3 c.

5 Non supponunt, 1. q. 39. 5. ad 5.

6 Copulant, 1. q. 39. 5. ad 5.

7 Adjectiva essentialia prædicantur de Personis Divinis pluraliter, substantiva vero tantum singulariter, 1. q. 39. 3. o.

8 Substantiva notionalia prædicantur de essentia, non autem adjctiva, nisi mediante substantivo notionali, 1. q. 39. 5. ad 5. item 6. c.

1 Addiscendi actum dolor, tristitia, & delectatio intense impediunt: sed moderate adjuvant, 1. 2. q. 37. 1. o.

1 Aditus regni cœlorum apertio est remotio impedimenti gloriæ, 3. q. 39. 5 o. item q. 29. 5. o item q. 9. 7. o.

1 Adjurare est ordinare aliquid ad aliquid per divina, 2. 2 q. 90. 1. c.

2 Modus adjurationis duplex, sc. coactivus & deprecativus, 2. 2. q. 90. 1. 2. c.

3 Adjurare subditos licet utroque modo, sed pares vel superiores tantum secundo modo, 2. 2. q. 83 17. ad 1. item q. 90. 1. o.

4 Non licet adjurare dæmones deprecando, sed compellendo ne noceant, non ut prosint, 2. 2 q. 90. 2 o.

5 Licet creaturas irrationales, ne per eas nobis dæmon noceat, 2. 2. q. 90. 3. o.

6 Summus Pontifex Judæorum adjurando Christum coactive peccavit, 2. 2. q. 90. 1. ad 1.

7 Simon & Judas leguntur adjurasse dracones, & eis præcepisse, ut in desertum locum discederent, 2. 2. q. 90. 3. c.

Adjuvari dicitur aliquis dupliciter, sc. per ministerium, & per virtutem. Primo convenit Deo; non autem secundum, 1. q. 23. 8. ad 2.

1 Admiratio est species timoris, & principium Philosophiæ, 1. 2. q. 41. 4. o. item 2. 2. q. 18. 3. ad 3.

2 Est causa delectationis ratione spei, & actus connaturalis, sc. collationis, 1. 2. q. 32. 8. o.

3 Consequitur apprehensionem alicujus excedentis nostram facultatem, 1. q. 105. 7. c. item 1. 2. q. 41. 4. c. item 2. 2. q. 18. 3. ad 3. & 3. q. 15. c.

4 Fuit in Christo, 3. q. 15. 8. o.

1 Admonitio pertinet ad correctionem fraternam, 2. 2. q. 33. 7. o.

2 Prævia secreta est de præcepto ante publicam denunciationem in judicio, 2. 2. q. 33. 7. o.

3 Coram testibus debet præcedere accusationem, 2. 2. q. 33. 8. o.

4 Prævia fratris de re quæ dicitur Prælato extra judicium existenti, tanquam personæ quæ potest prodesse & non obesse, non est de præcepto, 2. 2. q 33. 8. c. ad 1.

1 Adoptio in communi est extraneæ personæ in filium vel nepotem, & deinceps legitima assumptio, 3. q. 3. 5. ad 2.

2 Adoptare est admittere gratis ad participandum hæreditatem, 3. q. 23. 1. c.

3 Adoptare homines convenit Deo, 3. q. 23. 1. o.

4 Convenit toti Trinitati, licet possit appropriari Patri, 3. q.

q. 4.ad3. &5. ad item q. 23. 2. o.

5 Appropriatur Patri, ut auctori, Filio ut exemplari, & Spiritui Sancto ut imprimenti, 3. q. 3. 5. ad 2 & q. 23. 2. ad 3.

6 Adoptatio Dei facit adoptatum esse idoneum, sed adoptatio hominis præsupponit idoneum, 3. q. 23. 1. c.

7 Sola creatura rationalis adoptatur à Deo, non ex creatione, sed ex dono Spiritus Sancti, 3 3. q. 23. 3. o.

8 Adoptari convenit etiam angelis, 3. q. 23. 3. ad 2.

9 Adoptio filiorum Dei est per conformitatem imaginis ad filium naturalem: imperfecte quidem per gratiam viæ, sed perfecte per gloriam, 1. q. 93. 4. ad 2. item 2. 2. q. 45. 6. c. ad 1. item 3. q. 3. 5. ad 2. item 8. c. item q. 39. 8. ad 3. item q. 45. 4. c.

10 Christus non est filius Dei adoptivus, 3. q. 23. 4. o. item q. 32. 3. c. & q. 49. 1. c.

11 Christus fuit filius adoptivus Joseph, 3. q. 23. 1. ad 1.

12 Humanis legibus jure decretum est, & ab Ecclesia approbatum, ut legalis cognatio matrimonium impediat. Suppl. q. 57. 2. c.

13 Legalis cognatio omnium descendentium & per modum cujusdam affinitatis contracta, perpetuo matrimonium impedit, ea autem quæ est inter filium adoptivum & naturalem filium, tamdiu impedit, quamdiu manserit in adoptantis potestate. Suppl. q. 57. 3. c.

1 Adoratio Dei est actus latriæ, 2. 2. q. 84. 1. o.

2 Est duplex, sc. interior devotio mentis, & exterior humiliatio corporis. Prima est principalior, ad quam & propter quam secunda fit, 2. 2. q. 84. 2 3. o.

3 Exhibita Deo & creaturæ non dicitur univoce, sed analogice, 2. 2. q. 84. 1. ad 1. item q. 94. 1. ad 2.

4 Requirit actum corporalem, 2. 2. q. 81. 7. o. item q. 84. 2. o.

5 In adoratione genuflectimus, nostram infirmitatem designantes respectu Dei; sed prosternimur quasi profitentes nos nihil esse ex nobis, 2. 2. q. 84. 2. ad 2.

6 Requirit locum determinatum non de necessitate, sed ad decentiam ex parte adorantium, triplici ratione, sc. propter loci consecrationem, propter sacra mysteria & alia sanctitatis signa, quæ ibi continentur, & propter concursum multorum adorantium, 2. 2. q. 84. 3. o.

7 Judæi adorant ad occidentem, ut vitent idololatriam, & significent mortem Christi, 1. 2. q. 102. 4. ad 5.

8 Christiani adorant ad orientem, propter lumen mentis, & quia ibi est nobilior pars, & nobiliora opera, 2. 2. q. 84. 3. ad 3.

9 Adoratio latriæ fit ratione principii, creationis, & gubernationis, 2. 2. q. 81. 1. ad 3. item. 3. q. 25. 1. ad 1.

10 Deo debetur latria propter deitatem, & dulia propter dominium, 3. q. 25, 2. c.

11 Tota Trinitas est adoranda una tantum latria, 2. 2. q. 81. 3. ad 1. & q 84. ad 3. item 3. q, 25. 1. ad 1.

12 Relationes divinæ debent adorari latria, 1. q. 28. 2. b.

13 Deitas, & humanitas Christi sunt adorandæ una adoratione latriæ, 3 q. 25. 1. o. item q. 58. 3. c. fi. item 1. ad 1.

14 Persona Christi adorari debet latria ratione deitatis, & dulia ratione humanitatis, perfectionum, munere gratiarum, 3. q. 25. 2. c.

15 Humanitas Christi ut unita Verbo, debet adorari latria, non autem secundum se, sed hyperdulia, 3. q. 25. 2. o.

Ca-

16 Caro Christi adoranda est latria, 3. q. 25. 3. o. item q. 54. 3. ad 1.

17 Hostia debet adorari latria sub conditione in habitu, 3. q. 80. 6. ad 2.

18 Imago Christi adorari debet latria, 2. 2. q. 81. 3. ad 3. item q. 94. 2 ad 1. item 3. q. 25. 2. o. item 4. c item 5. ad 2.

19 Adoratio imaginis Christi tradita est ab Apostolis. Et Lucas depinxit imaginem Christi, quæ est Romæ, 3. q. 25. 3. ad 4.

20 Ponere imagines Christi, & sanctorum, & adorare eas licet nunc, non autem in veteri testamento, 3. q. 26. 3. ad 1.

21 Crux propria Christi ut repræsentans Christum, & ut tetigit Christum, & perfusa Christi sanguine, debet eadem adoratione latriæ cum Christo adorari. Sed imago crucis ejus in alia materia debet adorari latria, ut imago Christi tantum, 2. 2. q. 103. 4. ad 3. item 3. q. 25. 4. o

22 Omnia alia Christi, ut clavi, & lancea, corona, vestes, & hujusmodi, adorantur ratione contactus tantum, 3. q. 25. 4. ad 2.

23 Mater Christi adorari debet hyperdulia, non autem latria, 2. 2. q. 103. 4. ad 2. item 3. q. 25. 5. o.

24 Viri sancti debent adorari dulia tantum, 2. 2. q. 84. 1. ad 1.

25 Reliquiæ sanctorum sunt adorandæ dulia tantum, 3. q. 25. 6. c.

26 Creatura non potest adorari latria sine peccato, 2. 2. q. 84. 1. ad 1. & q. 94. 2. 3. o. item q. 161. 3. ad 1. item 3. q. 25. 5. 7. 7. o.

1 Adventus Christi duplex, scil. in carne, & ad judicium, 3. q. 1. 6. ad 3. item q. 36. 1. ad 1. item ad 3.

2 Primus fuit ad manifestandam veritatem, ad liberandum à peccatis, & ad trahendum ad Deum, 3. q. 40. 1. c.

3 Tertius erit dissimilis primo dupliciter, sc. quia manifestus, & quia terribilis, 3. q. 36. 1. ad 3.

1 Adulatio. † Excedens in delectando alios verbis, & laudibus propter delectationem solam, vocatur placidus, si vero causa lucri, vocatur adulator, quod tamen communiter dicitur etiam primo modo, 2. 2. q. 115. 1. c.

2 Est excessus delectandi alios verbis laudis causa lucri, ideo est peccatum, 2 2. q. 115. 1. o.

3 Est peccatum mortale tantum quando est contra charitatem, sc. de peccato, intentione nocendi, vel cum scandalo, 2. 2. q. 115. 2. o.

4 Secundum se est turpius peccatum & verecundius litigio, quia quæ ex dolo fiunt, videntur esse ex infirmitate & falsitate rationis. Sed est levius, quia minus contrariatur amicitiæ, id est affabilitati occultæ, sine vi, & minus cum contemptu, 2. 2 q. 116. 2. o.

5 Adulatio, & litigium contrariantur amicitiæ, idest affabilitati. Primum secundum excessum in delectando, sed secundum, secundum defectum in contristando, secundum vero è converso, 2. 2 q. 114. princ. item q. 115. princ. item 1. c. & q. 116. 1 o.

1 Adulterium est species determinata luxuriæ, 2. 2 q. 154. 1. c. item 8. o.

2 Est gravius stupro, 2. 2. q. 164. 1. 1. c. itemq 170. 1. ad 2.

5 Ardentior in propria conjuge est aliqualiter magis adulter, quam ille qui est ardentior amator alterius mulieris, 2. 2. q 154. 8. ad 2.

4 Nulla specie luxuriæ, vel gulæ, vel vitiorum contra fortitudinem ita directe contrariatur dilectioni proximi, sicut adul-

adulterium, 2. 2. q. 170. 1. ad 1. item ad 2.

5 Deus in adulterio juste infundit animam, quia cooperatur naturæ, cujus operatio est generatio, non autem peccato, 1. q. 118. 2. ad 3.

6 Concupiscentiæ motus tendens in adulterium videtur aliqualiter nobis à natura inesse, 1. 2. q 18. 3. ad 1.

1 Advocatus scienter defendens causam injustam peccat, & tenetur ad restitutionem, 2. 2. q. 71. 3 0.

2 Tenetur subvenire causæ pauperum in necessitate, si per alium, nec per se possit, 2 2. q. 71. 1. 0. & 4. c. ad 1.

3 Auxilium, & consilium præstat ei, cujus causæ patrocinatur, 2. 2. q. 71 3 c.

4 Suscipiens scienter causam injustam injuste lædit eum, contra quem injuste patrocinium præstat, 2. 2. q. 71. c. ad 1.

5 Suscipiens causam injustam, quamvis laudabilis videatur quantum ad peritiam artis, tamen peccat quantum ad injustitiam voluntatis, quia abutitur arte ad malum, 2. 2. q. 71. 3. ad 1.

6 Si in processu perpendit advocatus causam esse injustam, non prodat, sed cesset inducens ad concordiam sine damno alterius, 2. 2. q. 71. 3. ad 2.

7 Advocato defendenti causam justam licet prudenter occultare ea, quibus impediri possit processus ejus, non autem aliqua falsitate uti, 2. 2. q. 71. 3. ad 2.

8 Licet accipere præmium moderatum secundum laborem, personas, negotia, & consuetudines, 2. 2. q. 71. 4. 0.

9 Advocare prohibentur furiosi, amentes, impuberes, surdi, muti in qualibet causa, clerici in causa seculari, sacerdos, monachus, cæcus, infamis, nisi in necessitate pro se, vel sibi conjunctis, 1. 2. q. 71. 2. 0. item q. 88, 3. ad 2.

1 Aer secundum inferiorem partem est locus avium, 1. q. 71. ad 3.

2 Aves sunt productæ principaliter ex aere inferiori, secundum considerationem motus, 1. q. 71. ad 3.

3 Aer densatus potest figurari, & colorari, 1. q. 51. 2. ad 3.

4 Aer & ignis non describuntur in principio Bibliæ, quia sunt insensibiles, 1. q. 66. 1. ad 5. item q. 68. 3. c. ad 3. item q. 71. ad 3 item q. 74. 1. ad 2. & q 91. 1. ad 4

1 Affabilitas, sive amicitia non est specialis virtus distincta ab aliis, sed est aliquid consequens omnes virtutes, 2. 2. q. 23. 3 ad 1. item q. 1. 141. ad 1.

2 Sive amicitia est pars annexa justitiæ, 2. 2 q. 114. 2. 0.

3 Affabilitati opponitur litigium, 2. 2. q. 116. 1. 0.

1 Afficit magis delectatio quam tristitia, sed minus percipitur, 1. 2. q. 35. 6. 0.

2 Affectus est virtus benevolentiæ faciens placere superioribus bona inferiorum, 2. 2. q. 80. ad 2.

3 Affectum hominis per se quidem solus Deus videt, sed secundum quod per aliqua signa manifestatur, potest etiam ipsum homo cognoscere, 1. 2. q. 112. 5. c. item 2. 2. q. 106. 5. ad 3.

4 Passio divinorum dicitur affectio ad divina, & conjunctio ad ipsa per amorem Dei, & per gustum spiritualem divinorum, 1. 2. q. 111 5. c. item 2. 2. q. 10. 12. 5. c. item 2. 2. q. 45. 2. c. ad 1. & q 97. ad 2. item q. 15 . 2. c. item q. 162. 3 ad 1. fi.

1 Affinitas contrahitur inter consanguineos viri, & uxoris ex matrimonio: consanguinitas ex naturali generatione efficitur, Suppl. q. 55. 1. 0.

2 Ex morte viri, & uxoris non tollitur affinitas. Suppl. q. 55. 2. c.

For-

3 Fornicarius concubitus in quantum aliquid de carnali conjunctione participat, affinitatem causat, sicut licitus matrimonii concubitus, Suppl. q. 53. 5. 1.

4 Publicæ potius quædam honestatis justitia ex sponsalibus contrahitur, quam aliqua affinitas, Suppl. q. 55. 4. c. c.

5 Affinitas affinitatem non causat, Suppl. q. 55. 5. c.

6 Matrimonium præcedens non modo contrahendum, sed contractum dirimit, Suppl. q. 55. 6. c.

7 Tot sunt gradus affinitatis, quot sunt consanguinitatis, Suppl. q. 55. 8. o.

8 Graduum distinctio per se consanguinitati convenit, affinitati vero non nisi mediante consanguinitate, ut quoto gradu consanguinitatis attinet mihi vir, toto gradu affinitatis attineat mihi uxor. Suppl. q. 55. 7. c.

9 Per viam accusationis procedendum est ad separationem matrimonii inter consanguineos & affines contracti, Suppl. q. 55. 10. c.

10 Procedendum est per testes in matrimonii contracti separatione inter consanguineos & affines, Suppl. q. 55. 11. o.

1 In omni affirmatione subjectum, & prædicatum sunt idem re, & differunt ratione, 1. q. 13. 12. c. item q. 83. 5. ad 3.

2 Affirmatio naturaliter prior est negatione, 2. 2 q. 122. 2 ad 1.

Agatha non tentavit Deum, non utens medicinis, 2. 2. q. 97. 1. ad 3.

1 Agens triplex, scil. univocum, analogum & æquivocum, 1. q. 13. 5. o. it. 1. 2. q. 60. 1. c.

3 Quintuplex, sc. adjuvans, consulens, disponens, perficiens principale, & perficiens instrumentale, 1. 2. q. 17. 1. 1.

4 Duplex, sc. naturale, & voluntarium, 1. q. 19. 4. c. item q. 41. 2. c. & q. 47. 1. ad 1. item 1. 2. q. 10. 1. ad 1.

5 Duplex, sc. in esse, & in fieri. Primum conservat effectum in esse & fieri, secundum tantum in fieri, 1. q. 104. 1. c. ad 2. & 2. 2. q. 52. 3. c.

6 Duplex, sc. principale, & instrumentale, 3. q. 48. 6. c. & q. 62. 1 c.

7 Analogum est causa universalis totius speciei, non autem univocum, sed tantum individui, 1. q. 13. 5. ed 1. item 104. 1. c.

8 Agentia differunt dupliciter, sc. secundum naturam, & secundum virtutem activam, 1. 2. q. 25. 4. corp.

9 Univocum est proportionatum passo, ideo facit effectum ejusdem speciei vel rationis, non autem æquivocum, 1. q. 13. 5. c. ad 1. & 12. q. 60. 1. c.

10 Voluntarium determinat sibi finem, non autem agens naturale, 1. q 19. 4. c.

11 Naturale determinatur ad unum effectum, non autem agens per intellectum, 1. q. 19. 4. c. item q. 41. 1. 2. item q. 47. 1. ad 1. & q. 116. 1. c. item 1. 2. q. 10. 1. ad 1.

12 Actio naturalis agentis proportionatur naturæ ejus, non actio agentis per intellectum, 1. q. 41. 2. c.

13 Agens naturale est causa in fieri tantum, sed agens Divinum est causa in esse & fieri. 1. q. 104. 4. c.

14 Agit per motum, ideo requirit materiam, non autem agens Divinum, 1. q. 90. 3. c. item 2. 2. q. 173. c.

15 De ratione agentis instrumentalis est, esse movens motum, 3. q. 19. 1. ad 2.

16 Secundarium non agit sine principali, sed cooperatur principali agenti, 3. q. 71. 4. c.

17 In omnibus agentibus ordinatis secundum agit in virtute primi, quod movet secundum ad agendum, 1. q. 105. c. fin.

18 Instrumentale exequitur a-

actionem principalis agentis per aliquam actionem propriam, & connaturalem sibi. 1. q. 45. 5. c. item 3. q. 62. 1. ad 2.

19 Instrumentale non agit per virtutem suæ formæ sicut agens principale, sed solum per motum à principali agente, 1. q. 18. 3. c item 1. 2. q. 12. 1. ad 1. item 3. q. 62. 1. 2. c. item. q. 64. 5. c.

20 Principale agit secundum exigentiam suæ formæ. Ideo virtus ejus activa habet esse completum, non autem instrumentale, quia agit ut motum ab alio, 3. q. 63. 5. ad 2.

21 Omne agens in quantum agens, est nobilius passo, non autem simpliciter, 1 q. 39. 2. ad 3. & q 79. 2. ad 3. & 1. 2. q. 100. 7. ad 1.

22 Idem secundum idem non potest esse agens, & patiens, 2. 2. q. 59. 3 c.

23 Naturale inducit in patiente duplicem effectum, sc. formam, & motum consequentem formam, 1. 2. q. 26. 2. o.

24 Impressio agentis in passum est duplex, sc. per modum qualitatis, & per modum passionis, 2. 2. q. 171. 2. c. & q. 174. 5. ad 1. & q. 175. 3. ad 2.

25 Cujuslibet agentis sine medio nulla distantia est ad passum, 1. q. 8. 1. c. item ad 3.

26 Materia corporalis reducitur ad actum imperfectum, sola virtute agentis universalis, non autem ad perfectum, nisi mediante agente particulari, 1. q. 79. 4. c. item ad 1.

27 Materia non coincidit cum agente, cujus actio est transiens, nec movet se. Sed contrarium est in voluntate, 1. 2. q. 74. 1. ad 3.

28 Nullum agens præter Deum attingit materiam primam, sed præsupponit eam, 3. q. 75. 4. c.

29 Agens infinitæ virtutis non requirit materiam, nec dispositionem materiæ, nisi ratione effectus, nec hoc ab alio agente, 1. 2. q. 112. 2. ad 3. item q. 113. 7. c. item 2. 2. q. 71. 3. c.

30 Omne agens quanto perfectius habet formam qua agit, tanto major est ejus potentia in agendo, 1. q. 25 2. c.

31 Forma effectus est in agente naturali secundum similitudinem naturæ, sed in artificiali est secundum eandem rationem. non autem secundum eundem modum essendi, 1. q 15 1. c

32 Agens non ageret propter formam nisi in quantum similitudo formæ esset in eo secundum esse naturale vel intelligibile, 1. q. 15 1. c.

33 Forma subsistens Platonica non potest esse agens, 1. q. 15. 4. c. item ad 2. & q. 91. 1. c.

34 Omne agens cum motu prius est duratione suo effectu, non autem agens quodlibet sine motu, 1. q. 42. 2. c. item q. 46. 2. ad 1.

35 Intendit facere aliquod finitum, 1. q 7. 4. c item q 23. 7. c. & q. 47. 3. ad 2. & q. 62. 9. c.

36 Agit sibi simile, 1. q. 115. 1. c.

37 Effectus dupliciter assimilatur agenti, sc. secundum speciem, & secundum virtualem continentiam, 1. q 13. 5. c item q. 105. 1. ad 1. item q. 110. 2. c. item q. 115. 3. ad 3. & q. 117. 3 c.

38 Tota potentia agentis univoci manifestatur in suo effectu, non autem potentia æquivoci, 1. q. 15. 2. ad 2. item ad 3.

39 Agens per eandem virtutem potest producere multos effectus se invicem consequentes, 2. 2. q. 29 4. c.

40 Plura agentia subordinata possunt producere eundem effectum, 2. q. 82. 2. c. item. ad 1.

41 Secundum præsupponit aliquid à primo, 1. q 90 3. c.

42 Quanto virtus agens ad plu-

3 Fornicarius concubitus in quantum aliquid de carnali conjunctione participat, affinitatem causat, sicut licitus matrimonii concubitus, Suppl. q. 53. 5. 1.

4 Publicæ potius quædam honestatis justitia ex sponsalibus contrahitur, quam aliqua affinitas, Suppl. q. 55. 4. c. c.

5 Affinitas affinitatem non causat, Suppl. q. 55. 5. c.

6 Matrimonium præcedens non modo contrahendum, sed contractum dirimit, Suppl. q. 55. 6. c.

7 Tot sunt gradus affinitatis, quot sunt consanguinitatis, Suppl. q. 55. 8. o.

8 Graduum distinctio per se consanguinitati convenit, affinitati vero non nisi mediante consanguinitate, ut quoto gradu consanguinitatis attinet mihi vir, toto gradu affinitatis attineat mihi uxor. Suppl. q. 55. 7. c.

9 Per viam accusationis procedendum est ad separationem matrimonii inter consanguineos & affines contracti, Suppl. q. 55. 10. c.

10 Procedendum est per testes in matrimonii contracti separatione inter consanguineos & affines, Suppl. q. 55. 11. o.

1 In omni affirmatione subjectum, & prædicatum sunt idem re, & differunt ratione, 1. q. 13. 12. c. item q. 83. 5. ad 3.

2 Affirmatio naturaliter prior est negatione, 2. 2 q. 122. 2 adr. Agatha non tentavit Deum, non utens medicinis, 2. 2. q. 97. 1. ad 3.

1 Agens triplex, scil. univocum, analogum & æquivocum, 1. q. 13. 5. o. it. 1. 2. q. 60. 1. c.

3 Quintuplex, sc. adjuvans, consulens, disponens, perficiens principale, & perficiens instrumentale, 1. 2. q. 17. 1. 1.

4 Duplex, sc. naturale, & voluntarium, 1. q. 19. 4. c. item q. 41. 2. c. & q. 47. 1. ad 1. item 1. 2. q. 10. 1. ad 1.

5 Duplex, sc. in esse, & in fieri. Primum conservat effectum in esse & fieri, secundum tantum in fieri, 1. q 104. 1. c. ad 2. & 2. 2. q. 52. 3. c.

6 Duplex, sc. principale, & instrumentale, 3. q. 48. 6. c. & q. 62. 1 c.

7 Analogum est causa universalis totius speciei, non autem univocum, sed tantum individui, 1. q. 13. 5. ed 1. item 104. 1. c.

8 Agentia differunt dupliciter, sc. secundum naturam, & secundum virtutem activam, 1. 2. q. 25. 4. corp.

9 Univocum est proportionatum passo, ideo facit effectum ejusdem speciei vel rationis, non autem æquivocum, 1. q. 13. 5. c. ad 1. & 12. q. 60. 1. c.

10 Voluntarium determinat sibi finem, non autem agens naturale, 1. q 19. 4. c.

11 Naturale determinatur ad unum effectum, non autem agens per intellectum, 1. q. 19. 4. c. item q. 41. 1. 2. item q. 47. 1. ad 1. & q. 116. 1. c. item 1. 2. q. 10. 1. ad 1.

12 Actio naturalis agentis proportionatur naturæ ejus, non actio agentis per intellectum, 1. q. 41. 2. c.

13 Agens naturale est causa in fieri tantum, sed agens Divinum est causa in esse & fieri. 1. q. 104. 4. c.

14 Agit per motum, ideo requirit materiam, non autem agens Divinum, 1. q. 90. 3. c. item 2. 2. q. 173. c.

15 De ratione agentis instrumentalis est, esse movens motum, 3. q. 19. 1. ad 2.

16 Secundarium non agit sine principali, sed cooperatur principali agenti, 3. q. 71. 4. c.

17 In omnibus agentibus ordinatis secundum agit in virtute primi, quod movet secundum ad agendum, 1. q. 105. c. fin.

18 Instrumentale exequitur a-

actionem principalis agentis per aliquam actionem propriam, & connaturalem sibi. 1. q. 45. 5. c. item 3. q. 62. 1. ad 2.

19 Instrumentale non agit per virtutem suæ formæ sicut agens principale, sed solum per motum â principali agente, 1. q. 18. 3. c item 1. 2. q. 12. 1. ad 1. item 3. q. 62. 1. 2. c. item. q. 64. 5. c.

20 Principale agit secundum exigentiam suæ formæ. Ideo virtus ejus activa habet esse completum, non autem instrumentale, quia agit ut motum ab alio, 3. q. 63. 5. ad 2.

21 Omne agens in quantum agens, est nobilius passo, non autem simpliciter, 1 q. 39. 2. ad 3. & q 79. 2. ad 3. & 1. 2. q. 100. 7. ad 1.

22 Idem secundum idem non potest esse agens, & patiens, 2. 2. q. 59. 3 c.

23 Naturale inducit in patiente duplicem effectum, sc. formam, & motum consequentem formam, 1. 2. q. 26. 2. o.

24 Impressio agentis in passum est duplex, sc. per modum qualitatis, & per modum passionis, 2. 2. q. 171. 2. c. & q. 174. 5. ad 1. & q. 175. 3. ad 2.

25 Cujuslibet agentis sine medio nulla distantia est ad passum, 1. q. 8. 1. c. item ad 3.

26 Materia corporalis reducitur ad actum imperfectum, sola virtute agentis universalis, non autem ad perfectum, nisi mediante agente particulari, 1. q. 79. 4. c. item ad 1.

27 Materia non coincidit cum agente, cujus actio est transiens, nec movet se. Sed contrarium est in voluntate, 1. 2. q. 74. 1. ad 3.

28 Nullum agens præter Deum attingit materiam primam, sed præsupponit eam, 3. q. 75. 4. c.

29 Agens infinitæ virtutis non requirit materiam, nec dispositionem materiæ, nisi ratione effectus, nec hoc ab alio agente, 1. 2. q. 112. 2. ad 3. item q. 113. 7. c. item 2. 2. q. 71. 3. c.

30 Omne agens quanto perfectius habet formam qua agit, tanto major est ejus potentia in agendo, 1 q. 25 2. c.

31 Forma effectus est in agente naturali secundum similitudinem naturæ, sed in artificiali est secundum eandem rationem, non autem secundum eundem modum essendi, 1 q 15 1. c

32 Agens non ageret propter formam nisi in quantum similitudo formæ esset in eo secundum esse naturale vel intelligibile, 1. q. 15 1. c.

33 Forma subsistens Platonica non potest esse agens, 1. q. 15. 4. c. item ad 2. & q. 91. 1. c.

34 Omne agens cum motu prius est duratione suo effectu, non autem agens quodlibet sine motu, 1. q. 42. 2. c. item q. 46. 2. ad 1.

35 Intendit facere aliquod finitum, 1. q 7. 4. c item q 23. 7. c. & q. 47. 3. ad 2. & q. 62. 9. c.

36 Agit sibi simile, 1. q. 115. 1. c.

37 Effectus dupliciter assimilatur agenti, sc. secundum speciem, & secundum virtualem continentiam, 1. q 13. 5. c item q. 105. 1. ad 1. item q. 110. 2. c. item q. 115. 3. ad 3. & q. 117. 3 c.

38 Tota potentia agentis univoci manifestatur in suo effectu, non autem potentia æquivoci, 1. q. 15. 2. ad 2. item ad 3.

39 Agens per eandem virtutem potest producere multos effectus se invicem consequentes, 2. 2. q. 29 4. c.

40 Plura agentia subordinata possunt producere eundem effectum, 2. q. 82. 2. c. item. ad 1.

41 Secundum præsupponit aliquid à primo, 1. q 90 3. c.

42 Quanto virtus agens ad plu-

plura & remotiora extenditur, tanto est potior in iis quæ propter se quæruntur, sed in iis quæ quæruntur propter aliud, est è converso, 2. 2. q. 174. 2. ad 2.

43 Agens univocum reducitur ad æquivocum, non autem è converso, 1. q. 13. 5. ad 1.

44 Nullum agens ex necessitate naturæ potest esse primum agens, cum ei determinetur finis ab alio, 1. q 19 4. c. & 1. 2. q. 1. 3. ad 2.

45 Deus, natura, & omne agens agit semper quod melius est toti, non autem parti, 1. q. 47. 2. ad 1. & 48. 2. ad 3. & q. 91. 3. c.

46 Omne agens in quantum hujusmodi, est in actu, 1. q. 2. 3. c. & q. 4. 1. c. & q. 25. 1. c. ad 1. & q. 76. 1. c. & q. 89. 3. c. & q. 115. 1. c. & 1. 2. q. 79 2. c & 3. q. 8. 5. c. & q. 75. 4. c. & q. 77. 3. c.

47 Creatum agit potentia differenti ab essentia ejus, 1. q. 54. 1. 2. 3. o.

48 Nullum agens agit, nisi in virtute Dei, 1. q. 105. 5. c.

49 Aliquid agit in virtute alterius dupliciter, sc. ut motum à virtute ejus, & ut utens virtute ejus, 1. q. 36. 3. ad 4.

1 Omne agens agit propter finem, 1. q. 44. 4. o. item 1. 2 q. 1. 2 o. item q. 6. 1. c. & q. 9. 1. c. item q. 12. 1. c. item 5. o. item q. 17. 8. c. q. 38. 6. c. item q. 94. 2. c. item q. 109. 6. item 2. 2. q. 45. 1. ad 2.

2 Agere propter finem dicitur dupliciter, sc. à se, vel ab alio directum: primum convenit solis rationalibus, secundum vero carentibus ratione, & brutis, 1. q. 2. 3. c. fi. item ad 2. & 44. 4. ad 3 & q. 59. 3. c. & q. 103. ad 1. item 1. 2. q. 1. 2. o. item q. 12. 5. c. ad 3. item q. 17. 2. ad 3. & q. 93. 3. c. & q. 114. 1. c. fi. & 2. 2. q. 50. 2. c. & q. 62 1. ad 2.

3 Diversarum actionum sunt diversi fines proximi, sed est tantum unus ultimus, 1. 2. q 1. 3. ad 3.

4 Finis est causa tantum, ut est in voluntate agentis, 1. 2. q. 1. 1. ad 1.

5 Omne agens agit propter bonum, 1. q. 105. 5. c.

6 Deus agit propter finem communicandum aliis, sc. se, non autem propter finem sibi acquirendum, 1. q. 44. 4. o.

7 Omnia, quæ sunt in toto mundo, aguntur, præter primum agens, quod nullo modo ab alio agitur, 1. q 60. 1. ad 2.

8 Omne agens aliud à Deo agit propter alium finem à se: ideo agit ex indigentia, 1. q. 44. 4. c. ad 1.

9 Agere propter indigentiam est agentis imperfecti, quod natum est agere & pati, ideo non convenit Deo, 1. q. 44. 4. ad 1.

10 Ut Deus vel charitas sit finis actionis, requiritur quod ratio prius cogitans de eis ordinaverit eam in Deum, 1. 2. q. 1. 6. ad 3.

11 Non oportet quod agens semper cogitet de ultimo fine, 1. 2. q. 1. 6. ad 3

12 Quicquid homo faciat, verum est dicere quod homo agat propter finem; etiam agendo actionem, quæ est ultimus finis, 1. 2. q 1. ad 2. fin.

13 Omnia quæ agit homo, agit propter ultimum finem, 1. 2. q. 1. 6. o.

14 † Agere tripliciter dicitur, sc. effective, formaliter, & finaliter, 11. 4. 48. 1. ad 4.

15 Tripliciter contingit, sc. per se primo, per partem, & per accidens, 1. q. 76. 1. c.

16 Mediante alio tripliciter sumitur, sc. virtute ejus, & supposito, vel instrumento, & principio formali, 1. q. 36. 3. ad 4.

17 In agentibus ordinatis, secundum potest dupliciter agere vel moveri, sc. secundum propriam

priam naturam, vel secundum naturam superioris, 2. 2. q. 2. 3. c.

18 Aliquid agere potest ultra speciem suam in virtute agentis superioris, non autem in virtute propria, 1. 2. q. 109. 1. c. item 3. ad 2. item q. 112. 1. c. item q. 114. 2. c. item 3. q. 77. 3. ad 3.

1 Agile erit corpus gloriosum sicut anima, ut ei sit habile ad obediendum, Suppl. q. 84. 1. c.

2 Corpora gloriosa movebuntur agilitate sua, ut eis libitum fuerit, Suppl. q. 84. 2. o.

3 Corpora gloriosa movebuntur in tempore, sed imperceptibili propter brevitatem, Suppl. q. 84. 3. c.

† 1 Aggravatio animi est effectus doloris, 1. 2. q. 37. 2.

Agiographæ sæpius loquebantur de cognoscibilibus humana ratione, non quasi ex persona Dei, sed propria, tamen cum adjutorio divini luminis, 2. 2. q. 174. 2. ad 3.

1 Agnus jugitur oblatus mane & vesperi, erat principale sacrificium veteris legis, 3. q. 22. 3. ad 3.

2 Agnus paschalis erat præcipuum sacramentum repræsentativum passionis Christi, 3. q. 73. 5. c.

3 Christus dicitur agnus tripliciter, sc. propter vitæ puritatem, mortis mansuetudinem, & peccati expiationem, 1. 2. q. 102. 3. ad 2.

4 Esus agni paschalis præfigurabat esum corporis Christi. Unde significabatur quod oblatio agni veri, idest Christi, esset sacrificium consumptivum omnium aliorum, 3. q. 12. 3. ad 3.

1 Agonia est timor mali extrinseci, cui resisti non potest, propter improvisionem, 1. 2. q. 41. 4. corp.

2 Fuit in Christo secundum partem sensitivam, non autem secundum rationem, 3. q. 18. 6. ad 3.

Agresta est in via ad generationem vini, ideo non est vinum, 3. q. 74. 5. ad 3.

Agrestes & duri dicuntur secundum philosophiam qui in ludo deficiunt, nec ipsi dicunt aliquod ridiculum; dicentibus molesti sunt, quia, sc. moderatos aliorum ludos non recipiunt. Et ideo vitiosi sunt, 2. 2. q. 168. 4. c.

1 Agricultura in statu innocentiæ fuisset delectabilis, & non laboriosa, 1. q. 202. 2. c.

2 Habebatur inter res sacras ab Ægyptiis, & Paganis, 1. 2. q. 102. 3. ad 2.

Alchimicum aurum vel argentum vendere licet, si sit verum, 2. 2. q. 77. 2. ad 1.

Alia est species avaritiæ, 2. 2. q. 118. 8. ad 4.

1 Aleator quadrupliciter tenetur ad restitutionem accepti per ludum, sc. si lucretur ab iis, qui rem suam alienare non possunt, sicut sunt minores & furiosi, & similes: si alium trahat ad ludum ex cupiditate lucrandi: si alium trahat, ut fraudulenter ab eo lucretur: & si lusit contra prohibitionem legis civilis, 2. 2. q. 32. 7. 2.

2 Si tractus lusit & amisit, potest repetere, 2. 2. q. 32. 7. ad 2.

3 Si tractus lucratus est, non tenetur restituere, quia ille qui amisit non meretur recipere, 2. 2. q. 32. 7. ad 2.

Alexius omnibus suis propter Christum dimissis mendicus gaudebat eleemosynam à servis suis se recepisse, 2. 2. q. 187. 5. c.

1 Alienum quod est extraneum, & dissimile. Sed hoc non importatur, cum dicitur alius, 1. q. 31. 2. ad 3.

2 Ne tollatur æqualitas vel similitudo in divinis, vitandum est nomen alieni, & discre-

crepantis, 1. q. 31. 2. c.

3 Dicimus filium Dei alium à patre, licet non dicamus alienum, 1. q. 31. 2. ad 3

Alietus pascitur minutis avibus, & significat molestos pauperibus, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. c. 2.

1 Alimentum pertinet ad veritatem humanæ naturæ, 1. q. 119. 1. o.

2 Corporale convertitur in substantiam aliti, sed alimentum spirituale è converso. Ideo spirituale conservat, licet non sumatur realiter, non autem corporale, 3. q. 73 3. ad 2.

1 Alius significat diversitatem personarum, sed aliud diversitatem simpliciter, idest essentiæ, 1. q. 31. 2. c. fi. & ad 4.

2 Diversitas accidentis facit alterum simpliciter, sed diversitas substantiæ facit aliud secundum essentiam, nisi adsit diversitas suppositorum, 3, q. 17. 1. ad 7.

3 Filius Dei est alius à patre, non autem aliud, 1. q. 31. 2. o. & 4. c.

1 Altare debet esse lapideum multiplici ratione, sc. quia altare lapideum significat Christum, & corpus Christi in sepulchro lapideo fuisse reconditum, & quoad usum sacramenti lapis solidus est, & de facili potest inveniri ubique, 1. q. 33. 2. ad 5.

2 In veteri lege erat tantum unum altare ad unum effectum deputatum, ideo erat aureum, vel terreum, vel ligneum, 1. 2. q. 102. 4. ad 7. item 3. q. 83. 3. ad 5.

3 Ratio omnium pertinentium ad altare tabernaculi, 1. 2. q. 102. 4. ad 6. & 7.

4 Altare significat Christum, 1. 2. q. 102. 4. ad 6. fi. item 3. q. 73. 3. ad 2. item ad 4. & ad 5. item 4. ad 9. item 5. ad 2.

5 Significat crucem Christi, 3. q. 83. 1. ad 2.

6 Constituitur angelis, & sanctis 2. 2. q. 85. 2. ad 3.

1 Alteratio est in prima specie qualitatis consequenter tantum, 1. 2. q. 50. 1. ad 3. item q. 52. 1. ad 3.

2 Proprie fit tantum secundum qualitates sensibiles, 1. 2. q. 50. 1. ad 3. item q. 52. 1. ad 3.

Amalecitæ, Ammonitæ, & Mohabitæ erant exclusi in æternum à civitate Judæorum; sed Ægyptii & Idumæi per triennium tantum, 1. 2. q. 105. 3. c. ad 1.

1 Amaritudo est effectus rancoris, & filia acediæ, 2. 2. q. 25. 4. ad 3.

1 Ambitio est peccatum oppositum magnanimitati secundum excessum, quia est inordinatus appetitus honoris, 2. 2. q. 131. 2. o.

2 Non est circa vestes, & exteriorem cultum, nisi secundum quod ad honorem pertinent, 2. 2. q. 131. 2. ad 3.

3 Appetitus dignitatum inordinatus ratione honoris pertinet ad ambitionem, sed propter debitum dignitatis usum, ut excedentem facultatem appetentis, pertinent ad præsumptionem, 2. 2. q. 131. 2. c. ad 2.

Ambrosius in Ecclesia Mediolanensi cantum instituit, secundum Augustinum, 2. 2. q. 91. 2. b.

1 Amicitia est amor mutuæ benevolentiæ fundatus super aliquam communicationem, 1. 2. q. 65. 3. c item 2. 2. q. 23. 8. c. item 5 c.

2 Amicitia quæ est affabilitas, non habet perfectam rationem amicitiæ, sed similitudinem ejus, scil. ad decentem conversationem in dictis, & factis delectabiliter ad omnes, non æqualiter, 2. 2. q. 114. o.

3 Amicitia utilis, & delectabilis deficit à ratione veræ amicitiæ, in quantum trahitur ad amo-

amorem concupiscentiæ, 1. 2. q. 264. ad 3. item 2. 2. q. 189. 10. ad 2.

4 Non est virtus specialis distincta ab aliis: sed est aliquid consequens omnes virtutes, 2. 2. q. 23. 3. ad 1. item q. 114. 1. ad 1.

5 Species amicitiæ dupliciter distinguuntur, sc. secundum fines, & sic sunt tres, sc. amicitia honesti, utilis, & delectabilis. Et secundum communicationes, 2. 2. q. 23. 1. ad 3. item 5. c. ad 3.

6 Amicitia duplex, sc. in conversatione & in affectu, 2. 2. q. 114. 1.

7 Non est ejusdem ad seipsum, quia est unio, ideo est inter plures, 2. 2. q. 25. 4. o.

8 Est ad aliquos dupliciter, sc. per se, id est ad amicos tantum, & propter aliud, & sic est ad inimicos, 2. 2. q. 23. 1. ad 2. item ad 3. & 25 8. c.

9 Non est ad irrationalia, 1. q. 20. 2. ad 3. item 2. 2. q. 23. 1. c. item q. 25. 3. o.

10 Non potest esse ad virtutes, nec ad aliqua alia accidentia, 2. 2. q. 25. 2. c.

11 Amicitia honesti non est ad vitiosum per se, sed propter aliud, 2. 2. q. 23. 1. ad 1.

12 Conservatur, & augetur per exercitium operum amicabilium, & meditationem, 2. 2. q. 82. 2. ad 2.

13 Cum vera amicitia supra virtutem fundetur, quicquid in amico contrariatur virtuti, impeditivum est amicitiæ, & quicquid est virtuosum est provocativum amicitiæ, 2. 2. q. 106. 1. ad 3.

14 Per recompensationem beneficiorum amicitia conservatur, 2. 2. q. 106. 1. ad 3.

15 Vera facit desiderium videndi amicum, & mutuis colloquiis gaudere, 1. 2. q. 28. 1. ad 2.

16 Propria amicitiæ sunt quinque, sc. velle amicum esse & vivere, velle ei bona, operari ei bona, conversari cum eo delectabiliter, & concordia, 2. 2. q. 25. 7. c. item q. 27. 2. ad 3. item q. 31. 1. c.

17 Principaliter intendit conviventes delectare. Sed quando oportet, non veretur contristare eos propter bonum promovendum, vel propter malum vitandum, 2. 2. q. 114. 1. ad 3. item 1. ad 1. item q. 115. 1. c. item q. 116. 2. c. item q. 168. 1. ad 3.

18 Delectationes, & utilitates provenientes ex amicitia possunt dici merces, non autem amicus proprie, sed causaliter, 1. 2. q. 14. 6. 1.

19 Homo debet pati detrimenta corporalia propter amicum, non autem spiritualia, 2. 2. q. 26. 4. ad 2.

20 Amicis peccantibus magis auxiliandum est ad recuperationem virtutis, quam ad recuperationem temporalium, quandiu est spes de salute eorum, nec tamen amplius est habenda familiaritas sic ad eos, 2. 2. q. 125. 6. ad 2.

21 Amicus magis debet subvenire in damnis virtutum, quam rerum exteriorum, 2. 2. q. 25. 6. ad 2. item q. 33. 1. c.

22 Discordia opinionum potest esse inter aliquos cum amicitia, & pace, 2. 2. q. 29. 3. ad 2. item q. 37. 1. c.

Amydum fit ex tritico corrupto, ideo non videtur quod panis ex eo confectus possit fieri corpus Christi, 3. q. 74. 3. ad 1.

1 Amor notionalis in divinis sumitur tripliciter, sc. essentialiter, notionaliter, & personaliter, 1. q. 37. 0.

2 In divinis est subsistens, 1. q. 37. 1. ad 2.

3 Amor ut Dei communicat naturam, non autem ut amor, 1. q. 2[illegible]. 4. ad 3.

4 In divinis non est amor ex amore, quia ibi est unus tantum

tum amor perfectus, 1. q. 27. 5. ad 3. & q. 37. 1. ad 4. & q. 41. 6. o.

5 Est proprium nomen Spiritus Sancti, 1. q. 37. 1. o.

6 Spiritus Sanctus ut amor, & ut nexus est media persona, sed est tertia secundum ordinem numeri, & originis, 1. q. 37. 1. ad 3.

7 Procedit per modum amoris, 1. q. 27. 3. 4. 5. o. item q. 37. 1. o. item. q 45. 7. c.

8 Ex suo modo procedendi est amor patris in filium, & è converso, 1. q. 37. 1. ad 2. item 3. q. 32. 1. c.

9 Pater amat filium, & è converso, Spiritu Sancto, per modum effectus formalis, 1. q. 37. 2. o.

10 Pater amat se Spiritu Sancto, non autem generat in filio, nec spirat se Spiritu Sancto, 1. q. 37. 2. ad 2. item ad 3.

11 Pater, & filius amant nos Spiritu Sancto, 1. q. 37. 2. ad 3.

12 Deus amat omnia, quæ ab eo sunt, 1. q. 20. 2. o item q. 23. 3. ad 1. item 1. 2. 110. 1. c.

13 Amor transfert Deum, & omne amans extra se, 1. q. 20. 2. ad 1.

14 Dilectio Dei duplex, sc. communis, qua diligit omnem creaturam: alia specialis, qua trahit creaturam rationalem supra conditionem ejusdem naturæ ad participationem sui, 1. 2. q. 110. 1. corp.

15 Amor ut passio, secundum suum materiale non est in Deo, sed tantum secundum suum formale, 1. q 20. 1. o. item q 82. 5. ad 1.

16 Amor Dei causat bonitatem in rebus, sed amor noster causatur ab eo, 1. q. 20. 2. c. item q. 23. 4. c. item 1. 2. q. 110. 1. c ad 1. item 3. q. 86. 2. c.

17 Deus ab æterno dilexit creaturas in propriis naturis, & voluit eas esse, non autem tunc, 1. q. 20. 2 ad 2.

18 Amat creaturas irrationales, non amore amicitiæ, sed quasi amore concupiscentiæ, 1. q. 20. 2. ad 3. Item 2. 2. q. 25. 3. c. ad 1.

19 Diligit peccatores, & damnatos, 1. q. 20. 2. ad 4. item q. 23. 3. ad 1. item ad 2.

20 Diligit damnatos quoad naturam, sed odit eos, in quantum sunt mali, & in quantum non vult eis bonum vitæ æternæ nisi voluntate antecedente, 1. q. 20. 2. ad 4. item q. 23. 1. ad 1. item 2. 2. q. 83. 16. c. item 3. q. 49. 4. ad 1.

21 Plus amat aliqua, quam alia ex parte boni voliti, sed æqualiter ex parte actus, 1. q. 20. 3. o.

22 Semper plus amat meliora, 1. q. 20. 4. o.

23 Plus amat Christum quam omnes creaturas, 1. q. 20. 4. ad 1. item ad 2.

24 Plus amat angelos, quam homines quoad esse naturæ, sed quoad esse gloriæ, aliquos plus, aliquos minus, vel æqualiter, 1. q. 2. c. 4. ad 3.

25 Plus amat innocentem, quam pœnitentem æqualis charitatis quoad præmium accidentale tantum, 1. q. 20. 4. ad 4.

26 Plus simpliciter amat peccatorem prædestinatum, quam justum præscitum, sed ut nunc è converso, 1. q. 20. 4. ad 5.

27 Potest immediate amari à nobis in hac vita, 2. 2. q. 27. 4. o.

28 Omnis creatura naturaliter plus diligit Deum, quam se, 1. q. 60. 5. o. & 12 4. 109. 3. c. item 2. 2. q. 26. 3. c.

29 Modus amandi Deum non potest determinari, 2. 2. q. 27. 6. 2.

30 Deus potest à creatura diligi totaliter ex parte Dei, & parte sui, non ex parte actus, 2. 2. q. 27. 5. o.

A-

31 Amor quo diligimus Deum, non est infinitus, 2. 2. q. 27. 5. c.

32 Dilectio Dei est finis omnis actionis hominis, & summa perfectionis ejus, 2. 2. q. 27. 6. c. & ad 3.

33 Deus diligitur propter aliud non formaliter, nec effective, nec ut finis, sed dispositive, vel materialiter, 2. 2. q. 27. 3. o.

34 Antecedentia dilectionem Dei in via sunt tria, sc. apprehensio Dei per auditum, per visum, & per gustum. Primum est in incipientibus, secundum in proficientibus, & tertium in perfectis, 2. 2. q. 34. 9. o.

35 Amor Dei est congregativus, sed amor sui est disgregativus, 1. 2. q. 73. 1. ad 3.

36 Esse, vivere, & intelligere, est appetibile, & amabile omnibus; ideo Deus in quantum est causa horum, non potest ab aliquo haberi odio, 2. 2. q. 34. 1. o.

37 Dilectio Dei includitur in dilectione proximi virtute, sicut causa in effectu, & è converso sicut effectus in causa, 1. 2. q. 99. 1. ad 2.

38 Amare Deum est magis meritorium, quam amare proximum, 1. 2. q. 27. 8. o. item q. 182. 2. o.

39 Diversæ opiniones de Petro, & Joanne Apostolo in dilectione Christi, activa, & passiva, 1. q. 20. 4. ad 3.

40 Angeli in statu naturæ amabant Deum super omnia, 1. q. 60. 5. o. item q. 62. 2. ad 1. & q. 63. 1. ad 3.

41 Angeli naturaliter plus diligunt Deum, quam se, 1. q. 60. 5. o. item 1. 2. q. 109. 3. o. item 2. 2. q. 26. 3. c.

42 In Angelis est dilectio naturalis, & electiva, 1. q. 60. 1. 2. 3. o.

43 Angelus, & homo diligunt se dilectione naturali, & electiva, 1. q. 60. 3. o.

44 Quilibet Angelus diligit alium sicut seipsum dilectione naturali, etiam malus bonos, 1. q. 60. 4. o.

45 In Angelis beatis perseverat dilectio naturalis, 1. q. 62. 7. o.

46 Deus est ex charitate amandus super omnia, 2. 2. q. 44. 8. ad 2.

47 Quilibet debet ex charitate plus diligere Deum, quam se, 2. 2. q. 20. 3. o. item q. 44. 8. c.

48 Angeli sunt nobis ex charitate amandi, 2. 2. q. 25. 10. o.

49 Deus debet ex charitate magis amari quam proximus, 2. 2. q. 26. 2. o.

50 Tantum quatuor debent ex charitate amari, sc. Deus, proximus, anima, & corpus, 2. 2. q. 25. 12. o. item q. 44. 3. ad 1. item 8. ad 2.

51 Homo potest ex charitate se diligere, 2. 2. q. 25. 4. o.

52 Quilibet ex charitate debet magis se amare, quam proximum, 2. 2. q. 26. 4. o. item q. 44. 8. ad 2.

53 Proximus debet amari ex charitate propter Deum, non autem principaliter, 2. 2. q. 25. 1. o. item 2. ad 1. & 8. c. item q. 103. 3. ad 2. item q. 188. 2. c.

54 Corpus debet ex charitate diligi, 2. 2. q. 25. 5. o.

55 Proximus debet ex charitate magis diligi, quam proprium corpus, 1. 2. q. 73. 5. c. item 2. 2 q. 26. 5. o. item q. 44. 8. ad 2.

56 Peccator debet diligi ex charitate quoad naturam, non autem quoad culpam, 2. 2. q. 25. 6. o. item 11. c. & q. 64. 6. c.

57 Amare inimicum ut sic, est perversum, sed quoad naturam in communi est de præcepto cuilibet, non autem in particulari, nisi in præparatione animi, sed est de perfectione, 2. 2. q. 25. 8. o. item q.

c. item q. 34. 3. ad 3. & q. 83. 8. c. & q. 108. 1. c.

58 Signa amoris oportet inimicis ostendere in communi, non autem in speciali, nisi in præparatione animi, sed est de perfectione, 2. 2. q. 25. 9. o.

59 Virtutes debent amari ex charitate, 2. 2. q. 25. 2. c.

60 Charitas amari debet ex charitate, 2. 2. q. 25. 2. o.

61 Aliquid potest diligi ex charitate dupliciter, sc. amore amicitiæ, & amore concupiscentiæ; & sic amari potest accidens, & res irrationales, non autem primo modo, 2. 2. q. 25. 2. o. item 11. c.

62 Dæmones, & cæteri damnati quoad naturam sunt ex charitate amandi, non autem quoad gloriam, nisi voluntate antecedente, 2. 2. q. 25. 11. o.

63 Omne ens naturaliter plus diligit se, quam alterum, 1. q. 60. 4. ad 2. item 5. ad 2.

64 Deus plus amat nos, quam è converso, 2 2. q. 26. 12. ad 3.

65 Quodlibet singulare plus naturaliter diligit bonum speciei, quam bonum proprium, 1. q. 60. 5. o. item 1. 2. q. 109. 3. c.

66 Omnis pars naturaliter plus diligit totum, quam se, 1. q. 60. 5. o item 1. 2. q. 19. 10. c. item q. 109. 3. c. item 2. 2. q. 26. 2. c. item 4. ad 3.

67 In patria nullus est ordo dilectionis, nisi secundum propinquitatem ad Deum, 2. 2. q. 26. 13. c.

68 In patria quilibet plus amat se post Deum, quam alium, 2. 2. q. 29. 13. o.

69 Beati voluntate consequente volunt majus bonum alteri meliori quam sibi, sed intensius sibi. Antecedente vero etiam majus bonum volunt sibi, 2. 2. q. 26. 13. c.

70 In amore est duplex gradus, sc. inter diligibilia, & diligentis ad dilectum. Primum attendit amans, non autem secundum quoad affectum, sed tantum quoad affectum, 2. 2. q. 9. 10. 11. 12. 13. o.

71 Omnes homines æqualiter sunt amandi respectu objecti, non autem respectu actus, 2. 2. q. 26. 6. ad 1.

72 Unus proximus est magis amandus, quam alius, secundum majorem unionem, 2. 2. q. 26. 6. o. & q 44 8. ad 2.

73 Propinquiores debent plus amari quam meliores, & firmius, & multiplicius, 2. 2. q. 26. 7. 8. o. item q. 32. 9. o. item q. 44. 8. ad 2. item ad 3.

74 Parentes debent plus filiis amari ratione objecti, sed è converso ratione amantis, 1. q. 96. 3. ad 2. item 1. 2. q. 100. 5. ad 4. item 2. 2. q. 26. 9. o. item 12. ad 3. & q. 31. 3. ad 4.

75 Debent uxores plus amari ratione objecti, sed è converso ratione diligentis, 2. 2. q. 26. 11. o.

76 Consanguinei debent plus aliis amari, 2. 2. q. 26. 8. o.

77 In naturalibus quilibet tenetur magis amare consanguineos, & in civilibus concives, & in militaribus commilitones, 2. 2. q. 26. 8. o. item q. 31. 3. c. & ad 2.

78 Filii debent plus amari, quam fratres, 1. q. 96. 3. ad 2.

79 Mater plus amat, quam pater, qui debet plus amari, quam mater, 2. 2 q. 26. 10. o.

80 Filii fontis debent plus amari in spiritualibus, quam filii carnis, non autem in aliis, 2. 2. q. 26. 8. ad 2.

81 Benefactor plus diligit, quam beneficiatus, 2. 2. q. 26. 12. o.

82 Dilectio inimicorum est perfectior, & magis meritoria, quam dilectio amicorum, 2. 2. q. 27. 7. o. item 8. ad 2.

83 Amor naturalis non est passio, sed connaturalitas rei, 1. 2. q. 26. 1. o.

84 Est inclinatio ad aliquid, 1. q. 60. 1. o. & 1. 2. q. 26. 1. . o.

85 Nihil aliud est, quam incli-

clinatio naturæ indita ab auctore naturæ, 1. q. 60. 1. ad 3.

86 Dilectio naturalis est respectu finis, sed electiva est respectu eorum, quæ sunt ad finem, 1. q. 60. 2. c. & 4. ad 3.

87 Dilectio naturalis est principium electivæ, 1. q. 60. 2. c. item q. 62. 2. c. item q. 82. 1. c. fi. item 1. 2. q. 10. 1. c. item q. 17. 9. ad 2. item q. 41 3. c. item q. 91. 2. ad 2. item 2. 2. q. 154. 12. c. item q. 155. 2. c.

88 Omnis dilectio naturalis est recta non rectitudine charitatis, licet una rectitudo perficiat aliam, sed rectitudine naturali, 1. q. 60. 1. ad 3.

89 Amor naturalis est triplex, sc. in appetitu naturali, sensitivo, & intellectivo, 1. q. 60. 1. c.

90 Est in omni re, in omni potentia, & membro, 1. q. 60. 1. c. item 1. 2. q. 26. 1. ad 3.

91 Quælibet res naturali dilectione amat se, & quidquid est idem ei in natura, 1. q. 60. 3. 4. c. item 1. 2. q. 10. 1. c. item q. 77. 4. ad 1. item 2. 2. q. 67. 7. ad 1. & q. 126. 1. c.

92 Amor sui tripliciter se habet ad charitatem, sc. contrarie, inclusive, & concomitanter, 2. 2. q. 19. 6. o.

93 Amare se dicitur aliquis tripliciter, sc. juste, injuste, & indifferenter, 2. 2. q. 25. 7. c.

94 Amor sui est vituperabilis, quando est nimius respectu sui, vel exteriorum, 1. 2. q. 19. 4. ad 3. item q. 77. 4. ad 1.

95 Amor sui inordinatus est causa omnis peccati, 1. 2. q. 77. 4. o. & 5. c. & q. 84. 2. ad 3. & 2. 2. q. 25. 7. ad 1. & q. 153. 5. ad 3.

96 Amare se secundum substantiam convenit omnibus, secundum carnem principaliter, vel secundum sensum peccatoribus tantum, sed secundum spiritum bonis tantum, 2. 2 q. 25. 4. ad 3 item 7. o. q. 117. 1. ad 1.

97 Unio quadruplex, sc. realis, similitudinis, affectus, &

substantialis. Prima est effectus amoris: secunda & quarta est causa ejus: tertia est amor, 1. 2. q. 18. 1. ad 2.

98 Unio amantis ad amatum duplex, sc. realis, & affectus, 1. 2. q. 25. 2. ad 2. item q. 28. 1. c.

99 Amor triplex, sc. naturalis, sensitivus, & intellectivus, 1. q. 66. 1. c. & 1. 2. q. 26. 1. c. & q. 28. 6. ad 1. & q. 41. 3 c. & 2. 2. q. 26. 3. c.

100 Duplex, sc. amicitiæ, & concupiscentiæ, 1. q. 60. 3. c. item 4. ad 3. item 1. 2. q. 26. 4. o. item q. 28. 1. c. item 2. 2. q. 17. 8. c. & q. 23. 1 c.

101 Est inæqualis dupliciter, sc. secundum inæquale bonum, & secundum magis, & minus, 1. q. 20. 3. o. & 2. 2. q. 26. 6. o.

102 Dilectio est tantum in voluntate, sed amor proprie in sensitivo, licet transferatur etiam ad voluntatem, 1. 2. q. 26. 3. o.

103 Addit supra amorem electionem, sed charitas æstimationem magni pretii, 1. 2. q. 26. 3. o.

104 Amor intellectualis addit supra benevolentiam unionem affectus, 2. 2. q. 27. 2. c. ad 2. & q. 31. 1. c.

105 Amor ut passio est semper cum impetu, & consuetudine; sed benevolentia quandoque subito, & sine impetu, 2. 2. q. 27. 2. corp.

106 Amor est boni in communi, sive habiti, sive non; sed gaudium, & delectatio est de præsenti, & habito: desiderium vero, & spes est de non habito, 1. q. 20. 1. c. & q. 34. 3. ad 1. & 1. 2. q. 28. 1. ad 1. & 2. 2. q. 4. 1. ad 3.

107 Actus amoris semper tendit in duo, sc. in bonum volitum, & in eum, cui vult bonum, 1. q. 27. 1. ad 3. & 1. 2. q. 20. 4. c.

108 Amor est unio amantis ad amatum, 1. q. 20. 1. c. ad 3. & 1. 2. q. 25. 2. ad 2. item q. 28 1. o.

109 Non est unio secundum rem, sed secundum affectum, 2. 2. q. 25. 2. ad 2. & q. 28. 1. c. & ad 2.

110 Est motus appetitus, quo immutatur ab appetibili, ut ei complaceat, non autem ut tendens in appetibile, quia hoc est desiderium, 1. 2. q. 26. 2. c. & ad 3.

111 Est complacentia amantis in amatum, 1. 2. q. 25. 2. c. item q. 27. 1. c.

112 Importat convenientiam, & connaturalitatem ad amatum, 1. 2. q. 23. 4. c. & q. 25. 2. c. & q. 26. 1 2. & q. 27. 1. c. & 4. c. & q. 28. 5 c. & q. 29. 1. 2 & q. 32. 3. ad 3.

113 Est passio proprie secundum quod est in concupiscibili, communiter autem ut est in voluntate, 1. 2. q. 26. 3. o. item 3. ad 3. item ad 4. item q. 28. 6. ad 1.

114 Amor, gaudium, & delectatio, ut sunt in appetitu sensitivo, passiones sunt, non autem ut sunt in voluntate, 1. q. 20. 1. ad 1.

115 Amor ponitur pro omni passione, 2. 2. q. 162. 3. ad 4.

116 Est prima omnium passionum, 1. q. 20. 2. c. & 1. 2. q. 25. 2. o. & 3. c. fin. & q. 27. 4. c. & q. 56. 3. ad 1. & q. 70. 3. c. & 2. 2. q. 28. 4. c. item q. 47. 1. ad 1. item q. 162. 3. ad 4.

117 Qui est in appetitu sensitivo, est passio quædam, 2. 2. q. 27. 2. c.

118 Non est passio læsiva, sed perfectiva, nisi ratione transmutationis corporalis, vel objecti inconvenientis, sc. peccati, 1. 2. q. 28. 5. o.

119 Non determinatur ad aliquod genus virtutis vel vitii, sed ordinatus includitur in qualibet virtute, & inordinatus in quolibet peccato, 2. 2. q. 25. 2. o.

120 Est naturaliter prior odio, sed sunt simul secundum rationem, 1. 2. q. 29. 2. o.

121 Est fortior odio, licet quandoque videatur è converso; quia odium est sensibilius, & majus odium comparatur minori amori, 1. 2. q. 29. 3. o.

122 Aliquid est causa amoris dupliciter, sc. ut ratio, & ut via, 2. 2. q. 26. 2. ad 1.

123 Nulla passio est causa omnis amoris, sed aliqua est causa alicujus amoris, 1. 2. q. 27. 4. o.

124 Bonum est causa amoris propria, ut proprium ejus objectum, 1. 2. q. 27. 1. o. item 2. o. item q. 29. 1. o.

125 Ut conformat sibi appetitum, causat amorem; ut absens concupiscentiam, & ut præsens delectationem, 1. q. 20. 1. c. & 1. 2. q. 23. 4. c. & q. 26. 2. c. & q. 28. 1. ad 1. & q. 30. 2. c.

126 Objectum amoris est simpliciter bonum, ideo bonum augmentatum simpliciter auget amorem. Sed non est sic in audacia, quia objectum ejus est compositum ex bono & malo, & motus ejus in malo præsupponit motum spei in bonum. Ideo, si addatur tantum de arduo quod excedat spem, non sequitur motus audaciæ, sed minuitur, 1. 2. q. 45. 4. ad 1.

127 Novitas & absentia amati facit perceptionem amoris, licet non semper augeat ipsum, 1. 2. q. 29, 3. c. item q. 35. 6. c. item q. 28. 2. ad 1.

128 Sicut ex delectatione causatur amor, sic ex tristitia odium; quia sicut movemur in amorem delectantium, sic in odium tristantium, 2. 2. q. 34. 6. c. & q. 36. 4. ad 3. & q. 158. 7. ad 2.

129 Odium potest esse per accidens causa amoris, in quantum aliqui conveniunt in odio alicujus, 1. 2. q. 32. 4. ad 3.

130 Amor & odium circa idem sunt contraria, non autem

tem de contrariis, sed se invicem consequentia, 1. 2. q. 29. 2. ad 2.

131 Apprehensio unitatis est causa amoris; quia si aliquid apprehenditur ut pertinens ad bene esse amantis, causat amorem concupiscentiæ. Si vero ut alterum se, causat amorem amicitiæ, 1. 2. q. 28. 1. c.

132 Similitudo est per se causa amoris. Sed per accidens, sc. ut impedit proprium bonum, est causa odii, 1. 2. q. 27. 3. o. & q. 99. 2 c.

133 Similitudo in actu est causa amoris amicitiæ, sed similitudo in potentia est causa amoris concupiscentiæ, 2. 2. q. 27. 3. c.

134 Similitudo est causa odii per accidens tripliciter, sc. ratione displicentiæ propriæ conditionis, ratione impedimenti, vel ratione cognitionis amoris sequentis, 1. 2. q. 99. 2. c.

135 Delectatio ut intenta causat desiderium & amorem, sed in exequendo est è converso, 1. 2. q. 25. 2. c. ad 3. item q. 27. 4. ad 1. item q 34. 1. c. ad 1.

136 Spes respectu ejus, per quem fit possibile, causat amorem. Sed respectu boni sperati est è converso, 1. 2. q. 27. 4. ad 3. item q. 40. 7. o. item q. 62. 4. ad 3. item 2. 2. q. 17. 8. c. item q. 66. 6. ad 2.

137 Causat amorem, vel auget ratione delectationis, quia delectationem causat; vel ratione desiderii, quia spes desiderium fortificat, 1. q. 27. 4. ad 3.

138 Amor carnalis cognoscitur per frequentem familiaritatem, & per nimia colloquia cum mulieribus, & dum ab invicem invitæ, & tristes discedunt, 1. 2. q. 28. 5. ad 1.

139 Si bonus cantor amat bonum scriptorem, attenditur ibi similitudo proportionis, secundum quod uterque habet quod convenit ei secundum suam artem, 1. 2. q. 27. 3. ad 2.

140 Licet non omnes homines habeant aliquas virtutes secundum habitum completum, habent tamen eas secundum quædam seminalia rationis, secundum quæ qui non habet virtutem, diligit virtuosum tanquam suæ naturali rationi conformem, 1. 2. q. 27. 3. ad 4. fi.

141 Amari propter aliud contingit secundum quatuor genera causarum, sc. secundum causam finalem, formalem, efficientem, & materialem, 2. 2. q. 27. 3. c.

142 Amor est causa omnium passionum & affectionum, 1. q. 20. 1. c. item q. 60. princ. item 1. 2. q. 26. 1. ad 2. item 2. ad 1. item q. 27. 4. c. item q. 28. 6. ad 2. & q. 41. 2. ad 1. item q. 46. 1. c. item q. 62. 3. ad 3. item q. 70. 3. c. item 2. 2. q. 17. 8. c. & ad 2. item q. 19. 9. ad 3. item q. 1. 62. 3. ad 4.

143 Unio secundum rem amantis ad amatum, est effectus amoris, 1. q. 20. 1. ad 3. & q. 60. 3. ad 2. & 1. 2. q. 28. 1. o.

144 Mutua inhæsio triplex, sc. secundum vim apprehensivam, appetitivam, & redamationem, est effectus amoris, 1. 2. q. 28. 2. o. & q. 66. 6.

145 Extasis est effectus amoris, 1. q. 20. 2. ad 1. item 1. 2. q. 28. 3. o. item 2. 2. q. 175. 2. o.

146 Amor facit fervere, & ebullire, idest, ferri extra se in amatum, 1. 2. q. 37. 2. c.

147 Liquefacit, idest, facit non continere amantem intra se, 1. 2. q 28. 5. & 5.

148 Proprii effectus amoris sunt quatuor, sc. liquefactio, idest, mollificatio affectus, ut faciliter penetretur ab amato; fruitio, idest delectatio; languor, idest tristitia; & fervor, idest intensum desiderium, 1. 2. q. 28. 5.

Lan-

149 Languere facit, idest, tristari de absentia amati, 1. 2. q. 28. 5 ad 1.

150 Movet inferiora in superiora, ut ab eis perficiantur, & superiora in interiorum provisionem, 2. 2. q. 31. 1. ad 1.

151 Amans agit omnia, quæ agit, ex amore, 1. 2. q. 28. 6. o.

152 Zelus est effectus amoris, 1. 2. q. 28 4. o.

153 Ex amore procedunt gaudium & tristitia, contrario modo, 2. 2. q. 28. 1. c.

154 Ex amore inordinato procedit cupiditas inordinata, 2. 2. q. 125. 2. c.

155 Odium est effectus amoris, 1. 2. q. 28. 6. ad 3. & q. 29. 2. o, & 3. c.

156 Cognitio est causa amoris, 1. 2. q. 27. 2. o. & 2. 2. q. 26. 2. ad 1.

157 In his quæ sunt supra hominem, amor est nobilior cognitione; sed in aliis est è converso, 1. q. 82. 3. c. & ad 3. & q. 108. 6. ad 3. & 1. 2. q. 66. 6. ad 1. & 2. 2. q. 23. 6. ad 1. & q. 27. 4. ad 2.

158 Est altior cognitione in movendo, sed in attingendo est è converso, 1. 2. q. 3. 4. ad 4.

159 Cognitio perficitur per hoc quod cognitum est in cognoscente, sed amor secundum quod amans trahitur ad amatum, 1. q. 16. 1. c. & q. 19. 3. ad 6. & 6. ad 2. & q. 59. 2. c. & 3. ad 2. & q. 60. 2. c. item q. 78. 1. c. & ad 3. q. 81. 1. c. item q. 82. 3. c. item q. 108. 6. ad 3. item 1. 2. q. 15. 1. ad 3. item q. 22. 2. c. & q. 40. 2. c. & q. 66. 6. ad 1. item q. 86. 1. ad 2. item 2. 2. q. 23. 6. ad 1. & q. 26. 1. ad 2. & q. 27. 4. c.

160 Aliquid perfecte amatur, quod non perfecte cognoscitur, 1. 2. q. 27. 2. ad 2. item 2. 2. q. 27. 4. ad 1.

161 Nihil amatur nisi cognitum, 1. 2. q. 3. 4. ad 4. item q. 27. 2. c. item 4. ad 1.

162 Deus per essentiam visus necessario amatur, sed per effectus cognitus potest odiri, 1. q. 60. 5. ad 5. & 2. 2. q. 34. 1. o.

163 Subjectum amoris sensibilis est concupiscibilis, intellectualis vero est voluntas, 1. q. 82. 5. ad 1. item 1. 2. q. 23. 1. & 2. c. item q. 26. 1. o. item 2. ad 2.

164 Amor mundanus semper est malus, 2. 2. q. 19. 3. c.

165 Amor mercenarius est semper malus, 2. 2. q. 19. 4. ad 3.

166 Amplexus, oscula, tactus, & hujusmodi ex libidine sunt peccata mortalia, non autem secundum se, sc. vel propter consuetudinem patriæ, vel propter aliquam necessitatem, aut rationabilem causam, 2. 2. q. 154. 4. o.

1 Analogia duplex, sc. secundum quod aliqua participant aliquid secundum prius, & posterius; vel secundum quod unum imitatur alterum. Secunda est in divinis, non autem prima, 1. q. 13. 5. c.

2 In analogis prius dicitur dupliciter, sc. secundum rem, & secundum impositionem nominis, 1. q. 13. 6. o. & q. 33. 2. ad 4.

3 Omnia dicta de Deo, & creatura dicuntur analogice, non autem univoce, nec pure æquivoce, 1. q. 3. 6. ad 1. & q. 13. 5. 6. 10. o. & q. 25. 2. ad 2. & q. 29. 4. ad 4. & q. 32. 1. ad 2. fin.

4 Analogum est medium inter univocum, & æquivocum, 1. q. 13. 5. 10. c.

5 Analogata dicuntur ad unum numero, & non secundum rationem tantum, sicut univocum, 1. 2. q. 20. 3. ad 3.

6 Analogum est tantum in uno analogato secundum propriam rationem, univocum autem est in quolibet, 1. q. 16.

6. c. item 1. 2. q. 20. 3. c. & ad 3.

7 Omnia analogata necessario dicuntur per respectum ad unum primum, 1. q. 13. 6. c. item 10. c.

8 Primum in analogis oportet poni in diffinitione omnium aliorum, 1. q. 13. 6. c. item 10. c.

Andragathia, idest, strenuitas, est virtus viri communicabilium operum adinventiva, & pars fortitudinis potentialis pertinens ad liberalitatem, vel potius ad magnificentiam, licet magis conveniat cum justitia ratione materiæ, 2. 2. q. 128. ad 6. fin.

1 Angelos necesse est esse, 1. q. 50. 1. o.

2 Non fuerunt ante mundum, idest, ante corpora, 1. q. 61. 2. 3. o. & q. 102. 2. ad 1. item 4. ad 1.

3 Potuerunt esse ante mundum, 1. q. 61. 3. o. & 4. ad 1.

4 Esse angeli est infinitum secundum quid, in quantum non est in materia, non autem simpliciter; quia finitur per essentiam à qua est, 1. q. 7. 2. o. & q. 50. 2. ad 4. item q. 52. 2. c.

5 Esse angeli est, quo ejus subjectum est, 1. q. 50. 2. ad 3. & q. 61. 1. c.

6 Non est ejus essentia, 1. q. 12. 4. c. item q. 47. 1. c. item q. 50. 2. ad 3. item q. 61. 1. c.

7 Non est suum intelligere, 1. q. 54. 2. o. item 3. c.

8 Non ejus operatio, 1. q. 54. 2. o. item 3. c.

9 Angeli sunt creati à Deo, 1. q. 61. 1. o.

10 Immediate, 1. q. 45. 5. ad 1.

11 In cœlo empyreo, 1. q. 61. 4. o. item q. 102. 2. ad 1. & 4. ad 1.

12 Non sunt facti propter hominem principaliter, 1. q. 50. 3. ad 2.

13 Fuerunt creati in gratia, 1. q. 63. 3. o. & q. 62. 5. ad 4. & 6. c. & q. 67. 4. ad 4, & q. 95. 1. ad 3. & q. 109. 1. c. & 2. 2. q. 5. 1. c.

14 In beatitudine imperfecta, 1. q. 61. 1. o. & q. 67. 4. ad 4.

15 Angelus non est creatus malus, 1. q. 67. 3. ad 4.

16 Est forma subsistens, 1. q. 50. 5. c. item q. 56. 1. c. fi. item 2. ad 3. item q. 75. 3. c.

17 Angeli sunt partes universi ejusdem cum creatura corporali, non autem Deus, sed est supra totum universum, 1. q. 50. 3. c. item q. 61. 3. 4. o.

18 Quilibet angelus est in genere substantiæ, 1. q. 88. 2. ad 4.

19 In angelis genus, & differentia sumuntur ab eodem, sc. ab essentia, sed diversimode, 1. q. 50. 2. ad 1.

20 In angelis idem est essentia, & id quod est, 1. q. 3. 3. c. & q. 9. 1. c.

21 Idem est suppositum, & natura secundum rem, licet differant secundum rationem, 1. q. 3. 3. c.

22 Angelus est totaliter intellectualis naturæ, ideo oportet, quod omnis ejus actio sit secundum intellectum. Quandoque tamen intellectuales creaturæ, quæ sunt angeli, distinguuntur à rationalibus, quandoque autem sub rationalibus comprehenduntur, 1. q. 62. 8. ad 2. item 2. 2. q. 83. 10. ad 2.

23 Intellectus angeli non est ejus essentia, 1. q. 4. 3. o. item q 77. 1. c. item q. 79. 1. o.

24 Intelligere angeli non est ejus essentia, 1. q. 61. 1. o.

25 Essentia angeli individuatur se ipsa, 1. q. 3. 2. ad 3. & 3. o. item q. 13. 9. c. item 3. q. 77. 2. c.

26 Angelus est indivisibilis in essentia, non autem secundum virtutem, idest secundum objecta, & secundum intensionem, & remissionem actus, 1. q. 53. 1. ad 1. item 3. ad 3.

In

27 In angelis est compositio ex esse, & essentia, 1. q. 50. 2. ad 3. item q. 75. 5. ad 4. item q. 88. 2. ad 4.

28 In angelis non sunt partes essentiæ, sed sunt partes secundum potentiam, in quantum intellectus eorum per plures species perficitur, & eorum voluntas se habet ad plura, ut partialitas non referatur ad substantiam angeli, sed ad virtutem ejus, vel ad locum, 1. q. 53. 1. ad 1. fin. item 1. 2. q. 50. 6. ad 3.

29 Est compositio ex quo est, idest, ex esse, & quod est, 1. q. 50. 2. ad 3. item q. 75. 5. ad 4.

30 Angelus componitur ex actu & potentia, 1. q. 47. 1. c. item q. 50. 2. ad 3. item q. 75. 5. ad 4. item 1. 2. q. 50. 5. c.

31 Quanto angelus est superior, tanto minus habet de potentialitate, 1. 2. q. 50. 5. c.

32 In angelis non est materia proprie, 1. q. 50. 2. o. item q. 61. 3. ad 3. item q. 85. 2. c.

33 Est compositio subjecti, & accidentis, 1. q. 50. 6. o.

34 Quilibet angelus differt specie ab alio angelo, 1. q. 10. 6. c. fi. item q. 47. 2. c. item q. 50. 4. o. item q. 62. 6. ad 3. item q. 75. 7. c. item q. 76. 2. ad 1. item 3. q. 69. 8. ad 3.

35 Impossibile est esse duos angelos unius speciei, quia omnes angeli differunt specie secundum diversos gradus naturæ intellectivæ, 1. q. 50. 4. c. item ad 4.

36 Bonum speciei præponderat bono individui. Unde multo melius est, quod multiplicentur species in angelis, quam quod multiplicentur individua in una specie, 1. q 50. 4. ad 3.

37 Perfectio naturæ angelicæ requirit multiplicationem specierum, non autem multiplicationem individuorum in una specie, 1. q. 50. 4. ad 4.

38 Differentiæ angelorum, ut multi tenent, sumuntur secundum diversos gradus potentialitatis, 1. q. 50. 2. ad 1. item 4. o. item q. 56. 2. ad 1. item 1. q. 50. 5. c.

39 Si tamen angelus haberet materiam, nec sic possent esse plures angeli unius speciei, 1. q. 50 4. c.

40 Angelus, & anima differunt specie, 1. q. 75. 7. o.

41 Angelus est simpliciter nobilior homine, sed secundum quid est è converso, 1. q. 93. 3. o. q. 96. 1. ad 1. & 2. c. & q. 108. 2. ad 3. & q. 112. 1. ad 4. & 1. 2. q. 5. 1. ad 3. & 2. 2. q. 172. 2. c.

42 Angeli conveniunt cum substantiis materialibus in genere logico, non autem in genere physico, 1. q. 88. 2. ad 4.

43 Angeli non habent corpora naturaliter sibi unita, 1. q. 51. 1. o. & q. 54. 5 c. & ad 1. item q. 110. 2. ad 1. & 3. ad 3. & q. 115. 3. c. item q. 117. 4. ad 1. item q. 110. 3. c.

44 Angeli possunt assumere corpora, 1. q. 51. 2. o.

45 Angelus non indiget corpore assumpto propter se, sed propter nos, 1. q. 51. 2. ad 1.

46 Non omne corpus motum ab angelo, assumptum est ab eo, sed tantum quod repræsentat eum, 1. q. 51. 2. ad 2.

47 Corpus assumptum non unitur angelo ut formæ, sed ut motori repræsentato, 1. q. 51. 2. ad 2.

48 Angelus movetur per accidens in corpore assumpto, non autem in aliis, 1. q. 51. 3. ad 3.

49 Corpora assumpta ab angelis sunt de aere inspissato, 1. q. 51. 2. ad 3.

50 Non habent virtutes naturales quas ostendunt, nec operationes vitæ, sed communes etiam inanimatis, 1. q. 51. 3. o. item 3. q. 55. 6. ad 1.

An-

51 Angelus potest esse simul cum corpore, 1. q. 52. 3. ad 2.

52 In eodem corpore simul sunt anima formaliter dans esse, & operans operationes naturales, & angelus operans operationes supernaturales, 1. q. 52. 3. ad 3.

53 Angeli administrant & gubernant omnem creaturam corpoream, 1. q. 110. 1. o.

54 Deus non produxit corpora mediantibus angelis, 1. q. 65. 3. o.

55 Formæ corporum non creantur ab angelis, 1. q. 65. 4. o. item q. 91. 2. c. item q. 110. 2. o.

56 Nec anima creatur ab angelis, 1. q. 90. 3. o. item 1. 2. q. 3. 7 ad 2. item 2. 2. q. 85. 2. c.

57 Essentia angeli non indiget loco, 1. q. 61. 4. ad 1. item q. 102. 2. ad 2. item q. 112. 1. ad 2.

58 Esse in loco dicitur de angelis æquivoce, respectu corporalium, 1. q. 52. 1. c. item q. 63. 1. c.

59 Deus, angelus & anima non continentur à loco, sicut corpora, sed continent eum, 1. q. 8. 1. ad 2. item q 52. 1. c. fin. item q. 53. 1. c. item 2. c. fin.

60 Angelus non est in loco, nisi secundum contactum virtutis, 1. q. 8. 2 ad 1. item ad 2. item q. 52. o. item 53. o.

61 Est in loco diffinitive, non autem circumscriptive, 1. q. 8. 2. ad 1. item q 52. 1. 2. o. item q. 53. 1. c. item 1. 2. q. 94. 2. c.

62 Locus angeli potest esse divisibilis, & indivisibilis, 1. q. 52. 2. c. item q. 53. 1. o. item 2. ad 7.

63 Angelus non est simul in pluribus locis, 1. q. 52. 2. o. item q. 53. 1. c. item q. 112. 1. c.

64 Plures angeli non possunt esse simul in eodem loco, 1. q. 52. 2. o.

65 Non oportet quod si aliquis angelus movet cœlum, sit ubique, 1. q. 52. 2. c.

66 Operatio angeli diffinita est ad unum locum, respectu operari & operantis, non autem Deus; quia operatio ejus est determinata tantum primo modo, 1. q. 52. 2. c.

67 Angelus movetur localiter, tamen æquivoce aliis rebus, 1. q. 53. 1. o.

68 Motus angeli in loco nihil aliud est quam diversi contactus diversorum locorum successive, 1 q. 53. 1. c.

69 Est successio diversarum operationum ejus, 1. q. 12. 10. ad 2. item q 63. 6. ad 4. item q. 53. o. item q. 73. 2. c.

70 Non est actus imperfecti, sed existentis in actu, 1. q. 53. 1. ad 2. item ad 3.

71 Non est propter indigentiam suam, sed nostram, 1. q. 53. 1. ad 3. item q. 55. 2. ad 3.

72 Potest esse continuus & discontinuus, sicut vult, 1. q. 53. 1. o. item 2. c. item 3. c.

73 Angelus dum movetur, partim est in utroque termino, 1. q. 53. 1. ad 1. item 3. ad 3.

74 Dum movetur motu continuo, in principio est in toto loco divisibili, à quo incipit moveri; sed dum est in ipso moveri, est in parte loci quem deserit, & in parte loci quem occupat, 1. q. 53. 1. ad 1. item 3. ad 3.

75 Motus continuus angeli necessario est per omnia media, sed discontinuus potest esse sine medio, 1. q. 53. 1. o.

76 Motus angeli non est in instanti, sed in tempore, 1. q. 53. 3. o. item 3. q. 57. 3. ad 3.

77 Angelus movetur secundum totam vim suam in id quod agit, 1. q. 62. 6. o. q. 63. 8. ad 3.

78 Motus angeli non habet ordinem ad motum primi mobilis, 1. q. 53. 3. c. fi. item q. 63. 6. ad 4. item q. 91. 1. ad 3.

Ve-

79 Velocitas motus angeli non est secundum quantitatem virtutis ejus, sed secundum voluntatem ejus, 1. q. 53. 3. ad 1.

80 Angeli sunt immutabiles, & incorruptibles, 1. q. 9. 2. c. item q. 10. 5. c. fin. item q. 50. 5. o. item q. 61. 2 ad 3. item q. 75. 6. c. fi. item q. 97. 1 c.

81 Sunt mutabiles tripliciter, sc. quoad electionem finis, applicationem virtutis ad diversa, & per annihilationem, 1. q. 9. 2. c. item. q. 10. 5. c.

82 Motus illuminationis angeli triplex, sc. circularis, rectus, & obliquus, 2. 2. q. 180. 6. ad 2.

83 Unus angelus agens in virtute imperii Dei est sufficientis virtutis ad educendum in actum totum, quod divina virtute operandum est circa corpus aliquod supra actus naturales, 1. q. 112. 2. c.

84 Omnia corpora obediunt angelis ad nutum motu locali, non autem formali, 1. q. 65. 4. c. fin. item q. 91. 2. c. item q. 105. 1. ad 1. item q. 110. 2. 3. item q. 111. 3. c. item q. 114. 4. ad 2. item q. 117. 3. c. ad 3. item 4. ad 1. item 1. 2. q. 80. 2. c.

85 Angelus potest inmmutare omnes sensus hominis interiores & exteriores, 1. q. 111. 3. 4. o. item q. 114. 4. ad 2.

86 Non potest aliquam formam imprimere in imaginatione, nisi mediante sensu extrinseco, 1. q. 111. 3. ad 2.

Angelos immutare voluntatem nostram est omnino hæreticum, 1. q. 106. 2. c. & 1. 2. q. 80. 3. ad 1. & 2. 2. q. 174. 5. ad 4.

87 Potest immutare voluntatem hominis persuadendo solum, vel conciliando passiones, 1. q. 106 2. c. item q. 111. 2. o. item q. 114. 2. ad 3. 115. 4. ad 1. item 1. 2 q. 9. 6. ad 2. item q. 75. 3. o. & q. 80. 1. o.

88 Superior movet voluntatem angeli inferioris aliqualiter ut objectum persuadendo; non autem de necessitate, nec ex parte potentiæ, 1. q. 106. 2. o.

89 Angeli dupliciter possunt agere in animas nostras, sc. confortando intellectum, & illustrando phantasmata, 1. q. 111. 1, c.

90 Boni angeli possunt imprimere in intellectum nostrum; non autem mali, 1. 2. q. 80. 2. c. item 2. 2. q. 96 1. c. item q. 172. 2. ad 1.

91 Possunt imprimere in intellectum nostrum confortando, non autem imprimendo lumen, 1. q. 111. 1. o.

92 Angeli mali imprimunt in phantasmata, applicando ad ea lumen suum, 1. 2. q 80. 2. o.

93 Substantiæ separatæ, id est angeli, non sunt principia intellectus humani, cum creatio intellectus humani sit immediate á Deo, 1. q. 65. 3. c.

94 Bonæ cogitationes attribuuntur altiori principio, sc. Deo, licet angelorum ministerio procurentur, 1. q. 111. 2. ad 2. fin.

95 Angeli sunt supra tempus, & supra motum omnium corporalium; non autem supra tempus successionum esse ipsorum, & operationum eorum, 1. q 61. 2. ad 2. item q. 62. 5. ad 2 item q. 85. 4. ad 1.

96 Intelligere angeli est supra tempus, 1. 2. q. 113. 7. ad 5.

97 Est supra tempus corporalium, & est in tempore alio, 1. q. 57. 3. ad 2.

98 Tempus angeli est alterius rationis á tempore aliorum, 1. q. 53. 3. c.

99 Potest esse continuum, & discretum, sicut & motus ejus, 1. q. 53. 3. o.

100 Discretum nullam proportionem habet ad tempus aliorum, sed continuum sic, 1. q. 53. 3. ad 1.

Com-

101 Componitur ex instantibus, quia est discretum, 1. q. 63. 6. ad 4. item 1. 2. q. 113. 7. ad 4.

102 Operatio angeli successiva, idest motus, sc. intellectio & affectio, mensuratur tempore, non autem ævo, 1. q. 10. 5. ad 1. q. 12. 10. ad. 2.

103 † Esse angeli mensuratur sæculo, cognitio naturalis tempore, sed visio beata æternitate, 1. q. 10. 5. ad 1. item ad 3.

104 Esse angeli, & substantia ejus mensuratur ævo, 1. q. 10. 5 ad 1.

105 Visio beata angeli mensuratur ævo, 1. q. 10. 5. ad 1.

106 Numerus angelorum non est de genere quantitatis, sed est multitudo transcendens & formalis, 1. q. 30. 3. c. item q. 50. 3. ad 1.

107 Numerus angelorum excedit omnen numerum corporalium, 1. q. 50. 3. o. item q. 112. 4 ad 2.

108 Angeli boni sunt in majori numero quam mali, 1. q. 63. 9. o.

109 In angelis sunt tres hierarchiæ secundum triplicem gradum cognitionis eorum, 1. q. 108 1. o.

110 In qualibet hierarchia sunt tres ordines, 1. q. 108. 2. o.

111 In quolibet ordine sunt multi angeli, 1. q. 108. 3. o.

112 Distinctio hierarchiarum & ordinum in angelis est à natura: sed completur per dona gratiæ, 1. q. 108. 4. o. & 8. c. item q. 110. 1. c.

113 Distinctio ordinum in angelis est secundum distinctionem actuum & officiorum, 1. q. 108. 2. o. item q. 110. 1. ad 3. fin.

114 Ordines angelorum sunt tantum novem, 1. q. 108. 2. c.

115 Gradus in ordinibus angelorum bene ordinantur, 1. q. 108. 2. ad 2. item 6. o.

116 Tota ratio ordinis in angelis est ex propinquitate ad Deum. Ideo propinquiores Deo sunt gradu sublimiores, & scientia clariores, non autem in hominibus, 1. q. 106. 3. ad 1. q. 107. 2. c.

117 Angeli in confinibus suorum ordinum magis conveniunt, quam cum extremis suorum ordinum, 1. q. 108. 3. ad 3.

118 Angeli unius ordinis non sunt æquales, 1. q. 10. 6. c. fin. item q. 47. 2. c. item q. 50. 4. o. item q. 108. 3. o. & q. 113. 3. ad 1.

119 Omnes ordines primæ hierarchiæ assimilantur ministris regis circa personam ejus, sc. cubicullariis, consiliariis, & assessoribus. Secundæ autem officialibus regni in communi, sc. dominis curiæ, principibus militiæ, & judicibus curiæ. Tertiæ deputatis ad certas partes regni, sc. præpositis, ballivis, & hujusmodi, 1. q. 108. 6. c.

120 Ad primam hierarchiam pertinet consideratio finis. Ad secundam dispositio universalis de agendis. Ad tertiam vero executio operis, 1. q. 108. 6. c.

121 Ordines angelorum sunt connexi adinvicem, & ad nostram hierarchiam, 1. q. 108. 1. o.

122 Omnes homines, & omnes angelorum ordines sunt una hierarchia. 1. q. 108. 1. c. & ad 1. item 3. q. 8. 4. o.

123 Homines assumentur ad omnes ordines angelorum, 1. q. 108. 8. o. & q. 63. 9. ad 3. & 1. 2. q. 4. 5. ad 6.

124 Angelus inferioris ordinis non assumitur ad superiorem ordinem, 1. q. 108. 8. ad 1.

125 Quilibet angelus magis habet proprium ordinem & officium, quam quæcunque stella, 1. q. 108. 3. c. & ad 2.

126 Minimus ordo angelorum est superior supremo ordine

dine nostræ hierarchiæ, 1. q. 108. 2. ad 3. item q. 117. 2. c. & ad 3.

127 Proprietates & officia in ordinibus angelorum & ecclesiæ accipiuntur ex nominibus eorum, 3. q. 67. 1. c.

128 Ordines angelorum semper durabunt, 1. q. 108. 7. c.

129 Excellentia cujuslibet angeli inferioris continetur in excellentia cujuslibet superioris, & non è converso, 1. q. 108. 5. ad 6.

130 Omnes perfectiones sunt communes omnibus angelis, sed perfectius & abundantius sunt in superioribus, quam in inferioribus, 1. q. 106. 4. o & q. 108. 2. ad 2. & 5. c. & 2. 2. q. 24. 3. ad 3.

131 Inferiores angeli exercent officia superiorum in virtute superiorum. Ideo infimi possunt arcere dæmones, & facere miracula, 1. q. 112. 2. ad 2. & q. 113. 3. ad 1.

132 Essentia superioris angeli est nobilior, et virtus efficacior ad intelligendum, & ad agendum in res exteriores, quam essentia, & virtus inferioris, 1. q. 89. 1. c. fi. & q. 106. 1. 3. 4. c.

133 Nihil prohibet dicere, inferiores angelos administrare inferiora corpora, & superiores superiora, & summos assistere Deo, 1. q. 63. 7. c.

134 Ordo in angelis nunquam à Deo prætermittitur, quin semper inferiora per superiora moveantur, & non è converso, 1. q. 106. 3. c. item q. 112. 1. c.

135 Quilibet angelus est simpliciter major quolibet viatore secundum conditionem status, non autem secundum meritum, 1. q. 108. 2. ad. 3.

136 Item formæ superiorum angelorum sunt universaliores formis inferiorum, 1. q. 55. 3. o. & q. 89. 1. c. & q. 110. 1. c. & q. 116. 1. c.

137 Scientia superiorum angelorum dicitur esse universalior quoad eminentiorem modum intelligendi, 1. q. 106. 4. ad 1.

138 Cognitio superiorum angelorum est perfectior, quam cognitio inferiorum, 1. q. 89. 1. c. fi. & q. 106. 4. o. & 2. 2. q. 150. 5. c. fi.

139 Superiores angeli idem cognitum perfectius, & clarius cognoscunt, quam inferiores, 2. 2. q. 2. 6. c.

140 Pauciores sunt formæ intelligibiles in intellectibus superiorum angelorum, quia lumen intellectuale in eis minus dividitur, 1. q. 89. 1. c. & ad 2.

141 Angelus superior per unam speciem potest plura intelligere, quam inferior, 1. q. 55. 1. o. & q. 89. 1. c. & ad 1.

142 Superiores angeli perspicacius divinam sapientiam contemplantes plura, & altiora mysteria gratiæ cognoscunt in visione Dei, quæ inferioribus eos illuminando manifestant, 1. q. 57. 5. c.

143 Angelus superior illuminat inferiorem, 1. q. 106. 1. 3. o. item q. 107. 2. c. item q. 108. prin. item q. 113. 2. ad 2. item q. 117. 2. c. item 1. 2. q. 112. 1. ad 3. & 2. 2. q. 2. 6. c.

144 Instruit inferiorem de omnibus, quæ scit, 1. q 106. 4. o. item 2. 2. q. 81. 4 ad 2.

145 Usque ad diem judicii semper nova aliqua supremis angelis revelantur divinitus de iis, quæ pertinent ad dispositionem mundi, & præcipue ad salutem electorum. Unde semper remanet, unde superiores angeli inferiores illuminent, 1. q. 106. 4. ad 3.

146 Angelus inferior nunquam illuminat superiorem, nec potest, 1. q. 106. 3. o. & q. 107. 2. c. & q. 108. prin. & q. 117. 2. c.

147 Boni angeli habent prælationem super angelos malos, 1. q. 109. 4. o.

148 Boni angeli inferiores secundum naturam habent præla-

lationem super angelos malos superiores secundum naturam, q. 109. 4. ad 3.

149 Superiores angeli mali habent prælationem super inferiores angelos malos, 1. q. 63. 8. o. item q. 109. 2. o.

150 Angeli præsidentiam habent super ista inferiora immediatam, 1. q. 110. 1. ad 2. item ad 3.

151 Minimus angelus habet altiorem, & universaliorem virtutem, quam aliquod genus corporalium; sed Deus diversos angelos præposuit cuilibet generi corporum, 1. q. 110. 1. ad 3.

152 Anima secundum ordinem naturæ non præfertur alteri animæ, sicut dæmones ordine naturæ præferuntur hominibus, 1. q. 64. 4. ad 2.

153 Prælatio malorum angelorum fundatur super justitiam Dei, 1. q. 109. 2. ad 1.

154 Prælatio angelorum post diem judicii cessabit quoad ministeria circa nos, 1. q. 64. 4. c.

155 Intellectus angeli est deiformis, quia non habet cognitionem à rebus nec per sensum, nec cum discursu, sicut in nobis, 1. q. 84. 2. c. fi. item 2. 2. q. 180. 6. ad 2.

156 Est semper in actu, & nunquam in potentia, 1. q. 50. 1. ad 2 item q. 54. 4. c.

157 Est in potentia essentiali & accidentali respectu revelandorum, sed respectu naturaliter cognitorum est tantum in potentia accidentali, 1. q. 58. 1. o. item q. 62. 1. c. & 1. 2. q. 50. 5. c.

158 Semper est in actu secundo, & in nulla potentia respectu verbi Dei, 1. q. 58. 1. c. item 2. 2. q. 180. 6. ad 2.

159 In intellectu angeli beati non potest esse falsitas, 1. q. 58. 5. o.

160 Intellectus & voluntas in angelis differunt realiter, 1. q. 59. 2. c.

161 † In angelis sunt tantum duæ potentiæ, sc. intellectus & voluntas, 1. q. 54. 5. c. item q. 79. 1. ad 3.

162 Intellectus angeli est medius inter intellectum Dei & hominis, virtute & modo cognoscendi; quia similitudo ejus non est essentia ejus sicut in Deo, nec accepta à rebus sicut in nobis, sed per influxum à Deo, 1. q. 84. 2. c. fi.

163 Non habet defectum sui generis sicut noster, sed tantum respectu intellectus Dei, 1. q. 12. 4 ad 2.

164 † In angelis non est intellectus agens & possibilis, 1. q. 54. 4 o.

165 Intellectus possibilis angeli est in potentia respectu luminis divini, noster autem etiam respectu specierum à rebus acceptarum, 1. q. 54. 4. o.

166 Est completus per species connaturales omnium, quæ naturaliter cognoscere potest, non autem intellectus noster, 1. q. 54. 4. o. item q. 55. 2. o. item q. 59. 3. ad 2. item q. 60. 2. o. item q. 76. 5. c item q. 84. 3. ad 1 item q. 92. 1. c. item q. 109. 3. ad 3.

167 Intellectus Dei & angeli statim totam rei cognitionem habet, intellectus autem noster paulatim, 1. q. 85. 5. c. item 1. 2. q. 5. 1. ad 1. item. 2. 2. q. 180. 3. c.

168 In angelis est aliqua nescientia, 1. q. 12. 8. o. item q. 58. 5. o. item q. 101. 1. ad. 2. item q. 106. 2. ad 1. item 1. 2. q. 76. 2. c. item 2. 2. q. 52. 3. c.

169 Angeli ignorant aliqua supernaturalia. non autem aliquid cognoscibile ab eis naturaliter, sed intellectus noster ignorat utroque modo, 1. q. 58. 5. c.

170 Connaturale est intellectui nostro cognoscere naturas in materia, angelico autem sine materia, sed intellectui Divino esse subsistens, 1. q. 12. 4. c. item q. 85. 1. c.

In-

171 Intellectus Dei est sicut actus totius entis, ideo solus est actus purus; angelicus autem est semper in actu suorum intelligibilium, non autem intellectus noster; sed est in potentia, 1. q. 79. 2. c. & q. 87. 1. c. item 1. 2. q. 49. 4. c. & q. 50. 5. c. item q. 51. 2. ad 2.

172 Intellectus Dei est suum intelligere, non autem intellectus angeli, nec intellectus hominis, 1.q.54.1.c. item q.87.3.c.

173 Angelus dicitur mens & intellectus, quia solam cognitionem intellectivam habet, 1. q. 54. 3. ad 1. & 5. 0. item q. 79. 1. ad 5.

174 Objectum primum intellectus angeli est ejus essentia, intellectus vero nostri conjuncti objectum est quidditas rei materialis, 1.q.12.4.c. item q. 84.7.c. item q. 85. 1. c. item q. 87. 3. c.

175 Angelus uno & eodem actu primo simul intelligit se intelligere, & essentiam suam, non autem homo, 1. q. 87. 3. c.

176 Cognitio angeli duplex, sc. matutina & vespertina, 1. q. 58. 6. 7. 0. item q. 74. 1. ad 3. item 1. 2. q. 67. 3. c. item 3. q. 9. 3. c.

177 Nulla cognitio præter matutinam & vespertinam est in angelis, 1. q. 58. 6. 0.

178 Cognitio vespertina, id est in propria natura respectu medii, sc. per rationes rerum in verbo, est eadem cum matutina, differens tantum secundum cognita, non autem cognitio per species rerum innatas, sed est diversa realiter, 1. q. 58. 7. 0.

179 Angelus dupliciter cognoscit, scil. per speciem, & per verbum, 1. q. 57. 5. c. item q. 58. 6. 7. 0.

180 In prima cognitione est vicissitudo, & successio, & renovatio operationum, non autem in secunda, 1. q. 57. 3. ad 2.

181 Angelus dupliciter cognoscit res in verbo, sc. per similitudinem verbi in sua natura relucentem, & per essentiam verbi. Primam habuit in principio suæ creationis, non autem secundam; quæ proprie dicitur matutina, 1. q. 62. 1 ad 3.

182 Habet triplicem de rebus cognitionem, scil. in verbo, in mente ejus, & in propria natura. Secunda & tertia est vespertina, prima vero matutina, 1. q. 12. 10. ad 2. & q. 58. 6. 0. & q. 60 2. 0.

183 Nunquam cognoscit res in propria natura, nisi per species earum, 1. q. 55. 1. 0.

184 Cognoscit per species innatas, non autem per acquisitas à rebus, sicut homo, 1. q. 55. 2. 0. item q. 57. 1 ad 3 item q. 87. 1. c. & q. 89. 1. 2. 3. 0. item 1. 2. q. 51. 1. c. ad 2. item 2. 2. q. 180. 6. ad 2.

185 Quilibet angelus beatus semper videt quemlibet alium angelorum in verbo, & quidquid est in eo ad se ordinatum, 1. q. 107. 1. ad 3.

186 Intelligere angeli & animæ differunt specie, 1. q.75.7.0.

187 Angelus non capit cognitionem ex sensibilibus, 1. q. 51. 1. c. item q. 55. 2. 0. item 3. ad 1. item q. 57. 1. ad 3. & q. 58. 7. c.

188 Non intelligit componendo & dividendo, sicut homo, 1. q. 58. 4. 0. & 5.c. & q. 85. 5.c.

189 Cognitio angeli non est discursiva, sed tantum nostra. Et tamen angeli syllogizare possunt. Et in substantiis separatis à materia semper res cognoscibilis potest cognosci per certissimam demonstrationem, cum illa non sint subjecta transmutationi, 1. q. 58. 3. 0. & 4. c. item q. 62. 1. c. item 5. c. item q. 63. 5. c. item q. 79. 8. c. item q. 85. 5. c. item 1. 2. q. 89. 4. c. item 2. 2. q. 49. 5. ad 2. & q. 180. 6. ad 3. item 3. q. 11. 3. ad 3.

Cog-

190 Cognitio angeli non est causa rerum, 1. q. 55. 2. ad 1. & 3. ad 1.

191 In angelis perseverat cognitio naturalis, 1. q. 62. 7. o.

192 Angeli boni & mali non possunt deponere existimationem semel habitam, 1. q. 63. 3. ad 3. item q. 64. 2. c. fi.

193 Distantia temporalis impedit cognitionem angelorum, 1. q. 47. 3. ad 4. & q. 89. 7. ad 1.

194 Distantia localis non impedit cognitionem angelorum, 1. q. 55. 2. ad 3. & q. 57. 3. ad 4. item q. 107. 4. o.

195 In statu naturæ non viderunt Verbum Dei, nisi per similitudinem, 1. q. 62. 1. ad 3. item 2. 2. q. 5. 1. c.

196 Habuerunt in Verbo cognitionem rerum fiendarum, quæ jam factæ erant, 1. q. 55. 2. c. ad 1. & q. 56. 2. c. item q. 57. 2. c. fi.

197 Cognoscunt in Verbo mysteria gratiæ, non omnia, nec æqualiter omnes, sed secundum quod Deus vult eis revelare, non autem cognitione naturali, 1. q. 57. 5. c. & q. 64. 1. ad 4. & q. 106. 4. ad 2.

198 A principio suæ creationis cognoverunt aliqua mysteria, & aliqua post, secundum quod congruit eorum officiis, 1. q. 57. 5. c. item q. 64. 1. ad 4.

199 A principio suæ beatitudinis præsciverunt mysterium Incarnationis quoad substantiam, non autem quoad omnes circunstantias, 1. q. 57. 5. ad 1. & q. 64. 1. ad 4. & q. 106. 4. ad 3. item q. 117. 2. ad 1. & 2. 2. q. 2. 7. ad 1.

200 In Verbo simul contemplantur omnia sua cognita, non autem in cognitione naturali, sed tantum quæ per unam speciem repræsentantur, 1. q. 58. 1. c.

201 Cognoscunt res in Verbo, & in propria natura, 1. q. 12. 9. c. item q. 58. 6. 7. o. & q. 62. 7. ad 1. item ad 3.

202 Cognoscunt res in propria natura dupliciter, id est, per duplex medium, sc. per rationes rerum in Verbo, & per species rerum innatas, 1. q. 58. 7. c.

203 Naturaliter cognoscunt Deum, non per essentiam ejus, sed per naturalia eorum, 1. q. 56. 3. o.

204 Non possunt per sua naturalia videre essentiam Dei, nec aliqua alia creatura, 1. q. 12. 4. o. item q. 64 1. ad 2.

205 Res non cognoscuntur perfecte in angelo, sicut in Deo; 1. q. 55. 1. c. ad 3. item q. 84. 2. c. fi. item ad 3.

206 Omnes angeli primæ hierarchiæ accipiunt cognitionem Divinorum effectuum in prima causa. Secundæ vero in universalibus rerum rationibus, idest, à prima hierarchia. Tertiæ autem in propriis rationibus, 1. q. 108. 1. 6. c. & q. 112. 3. c. ad 4. & q. 113. 2. ad 2.

207 Non cognoscunt res per essentiam, sed per species earum. 1. q 55. 1. o. item q. 84. 2. c. fi. item q. 87. 1. c. item q. 89. 3. o. item 1. 2. q. 50. 4. c. item 5. ad 1. item q. 51. 1. ad 2.

208 Cognoscunt se per essentiam suam, & non per speciem suam, 1. q. 56. 1 o. item 2. 3. c. item q. 87. 1. o.

209 Nihil Deus produxit in rerum natura, quod non impresserit menti angelicæ, 1. q. 74. 2. c. item q. 89. 3. c. item q. 91. 1. c.

210 Angelus cognoscit alium angelum per speciem tantum, 1. q. 56. 2. o.

211 Quilibet angelus bonus, vel malus cognoscit perfecte, & naturaliter species, & quicquid est in intellectu nostro, præter usum specierum, qui est actualis cogitatio dependens ex voluntate, 1. q. 111. 1. ad 2.

212 Angeli à principio cogno-

ve-

verunt naturaliter omnia naturalia per species, 1. q. 57. 1. o. item q. 89. 3. o. item q. 109. 3. ad 3.

213 Cognoscunt materialia, 1. q. 57. 1. o. item q. 85. 1. c.

214 In immaterialibus, sc. in seipsis, vel in Deo, 1. q. 85. 1. c.

215 Et singularia distincte per similitudines specierum, 1. q. 54. 5. ad 2. item q. 57. 2. o. item q. 89. 4. c.

216 Per unam speciem omnia individua unius speciei cognoscunt, quæ sit propria ratio singulorum, secundum proprios respectus ad illas, 1. q. 58. 2. c.

217 Intelligendo quidditatem alicujus, simul cognoscunt quicquid ei attribui potest, vel removeri, vel concludi, 1. q. 58. 3. 4. 5. c. item q. 85. 5. c.

218 Possunt cognoscere illud, quod est in appetitu, vel apprehensione beatorum, non autem motum appetitus sensitivi, vel apprehensionem phantasticam hominis, ut moventur à voluntate, & à ratione, nisi procedant in actum exteriorem, 1. q. 57. 4. ad 3.

219 Substantia immaterialis est proprium objectum intellectus angeli, 1. q. 12. 4. c. item q. 54. 4. c. item q. 84. 7. c. item q. 87. 3. c.

220 In angelis potuit esse error electionis in particulari, non quidem ex ignorantia, sed ex inconsideratione, 1. q. 63. 1. ad 4.

221 Ignoraverunt virtutes suas, & ordinationes, secundum Dionysium, sc. non quidem secundum se, sed quia non comprehendunt eas in Deo, 1. q. 56. 1. ad 1.

222 Nostra hierarchia perficitur Divino lumine velato similitudinibus sensibilium, in figuris, & sacramentis, angelica vero lumine simplici, & absoluto, 1. q. 108. 1. c.

223 Angelus illuminat alium angelum, 1. q. 100. 1. o.

224 Id est manifestat ei veritatem, quam illuminans cognoscit, confortando virtutem intellectivam ejus per conversionem ad eum, & distinguendo universalem scientiam, 1. q. 106. 1. o. item q. 111. 1. c.

225 Illuminat de pertinentibus ad præmium accidentale, non autem de pertinentibus ad præmium essentiale, 1. q. 106. 1. ad 1. item 2. 2. q. 181. 4. ad 2.

226 Illuminatio angelorum non est de volito eorum, sed de volito Dei, & de veritate, ut est à Deo, 1. q. 107. 2. c. item 5. ad 3. item q. 109. 3. c.

227 Angeli per illuminationem proficiunt in cognitione non quidem Dei, sed effectuum ejus, 1. 2. q. 5. 6. ad 3.

228 Revelationes factæ dæmonibus per sanctos angelos ex parte dæmonum non sunt illuminationes, quia non ordinant eas ad Deum, 1. q. 109. 4. ad 1.

229 Illuminatio semper erit in angelis usque ad diem judicii, 1. q. 106. 4. ad 3. item 2. 2. q. 181. 4. ad 2.

230 Actiones hierarchicæ semper erunt in angelis, quia semper unus alium illuminabit, purgabit, & perficiet, 1. q. 108. 7. ad 2. & ad 3.

231 Erunt in angelis, non quoad novorum cognitionem per modum profectus, & motus, sed erit semper continuatio illuminationis, quia inferiores in lumine superiorum rationes Divinorum secretorum cognoscent, 1. q. 108. 7. ad 2.

232 Homines illuminantur ab angelis, 1. q. 111. 1. o. item 1. 2. q. 112. 1. ad 3.

233 Deus est primum principium creationis, & illuminationis animæ; sed angelus illuminat eam tanquam manifestans, 1. 2. q. 112. 7. ad 2.

234 Homines illuminantur ab angelis, non solum de credendis,

dis, sed etiam de agendis, 1. q. 111. 1. ad 1.

235 Non docentur angeli ab hominibus, 1. q. 117. 2. o.

236 Purgatio, illuminatio, & perfectio in angelis, & hominibus differunt tantum ratione, 1. q. 106. 2. ad 1. item 1. 2. q. 112. 1. ad 3.

237 Angelus superior purgat inferiorem, non autem è converso, 1. 2. q. 112. 1. ad 3.

238 Minimus ordo angelorum potest perficere, illuminare, & purgare, 1. q. 108. 2. ad 3.

239 Purgatio in angelis non est à culpa, nec ab immunditia, sed à dissimilitudinis confusione, idest à nescientia, 1. q. 106. 2 ad 1. item 1. 2. q. 112. 1. ad 4.

240 Illuminatio proprie est de visis in lumine Divinæ essentiæ ab angelo superiori, & non ab inferiori, sed locutio est de motibus liberi arbitrii, 1. q. 107. 2. o.

241 Omnis illuminatio est locutio in angelis, & non è converso universaliter, 1. q. 107. 2. o.

242 Angelus loquitur angelo ex hoc, quod ordinat conceptum proprium ad manifestandum volitum suum ei, 1. q. 107. 1. o. & 2. c.

243 Superiores angeli possunt loqui inferioribus, & è converso, 1. q. 107. 2. o. & q. 117. 2. c.

244 Non omnes angeli percipiunt locutionem unius angeli cum alio, 1. q. 107. 5. o.

245 Angelus proprie non loquitur per corpus assumptum, 1. q. 51. 3 ad 3.

246 Locutio angeli est in ipso loquente, & est ibi ubi ipse est, 1. q. 107. 4 ad 1.

247 Non impeditur distantia locali, 1 q. 107. 4. o.

248 Clamor angeli non est vox, sed est manifestatio rei magnæ, vel magni affectus, 1. q. 107. 4. ad 2.

249 Verbum cordis, loqui, signa, nutus, & lingua, differunt in angelis, sicut in nobis, 1. q. 107. 3. ad 2.

250 Angeli loquuntur Deo non ei aliquid communicando, sed eum consultando; vel excellentiam ejus admirando, 1. q. 107. 3. o.

251 Semper loquuntur Deo laudando eum, non autem semper consulendo eum de agendis, 1. q. 107. 3. ad 2.

252 Omnis locutio Dei ad angelos est illuminatio, 1. q. 107. 2. ad 3.

253 Omnis apparitio angelorum in veteri testamento ordinabatur ad apparitionem Filii Dei in carne, 1. q. 51. 2. ad 1. & 3. q. 30. 3. c.

254 Angelus apparens Moysi dicitur Deus vel Dominus, quia apparebat in persona Dei, 1. q. 43. 7. ad 5. item 1. 2. q. 98. 3. ad 1.

255 Omnis apparitio boni angeli fit ex speciali dispensatione Dei, 1. q. 89. 8. ad 2. & q. 113. 1. ad 3.

256 Omnis apparitio angeli in principio est cum terrore; sed bonus angelus tandem consolationem facit, non autem malus, 3. q. 30. 3. ad 3.

257 Apparitiones mortuorum quandoque fiunt per operationes angelorum, veldæmonum, & etiam ignorantibus mortuis, 1. q. 39. 8 ad 2.

258 Ad sepulchrum Christi apparuit primo unus Angelus mulieribus, deinde duo, 3. q. 55. 6. ad 5.

259 Voluntas est in angelis, 1. q. 59. 1. o.

260 Et liberum arbitrium, 1. q. 59. 3. o. item q. 64. 2. c. & ad 1.

261 Liberum arbitrium angeli est medium inter Divinum & humanum, quia est mobile ante electionem. & non post; humanum autem utrobique, Divinum vero nullo modo, 1. q.

63.6.ad 3.item q. 64. 2. c. fin. item q.100.2.ad 4.

262 In angelis est electio, 1. q.59.3. ad 1.

263 Appetitus in angelis non dividitur in multas potentias, ideo totaliter inclinatur in id, in quod tendit; nec inclinatur in contrarium, 2. 2. q. 24. 3. ad 3.

264 Non dividitur per concupiscibilem, & irascibilem, 1. q.59.4.o.

265 Desiderium in angelis non ponit imperfectionem, quia est de re habita, 1.q.58.1. ad 2. item 1. 2. q. 67. 4. ad 3.

266 Angeli potuerunt peccare, 1.q.63.1.o. & 1.2. q. 89. 4. o.

267 Non in primo instanti, 1. q. 63.5. o. item 3. q. 34. 3. ad 1.

268 De quolibet ordine quidam peccaverunt, 1.q. 63. 9. ad 3.

269 Supremus omnium ordinum angelorum peccavit, 1.q, 63. 7. o. item 9. ad 3.

270 Primus angelus fuit aliis occasio peccandi, 1.q.63.8.o.

271 Peccatum primi angeli fuit superbia, 1. q. 63. 2.3.o. & 7.c. fin.

272 Inferiorum etiam fuit superbia, 1. q. 63. 8. ad 2. & 2. 2. q. 162.3. c.

273 Angeli beati non possunt peccare, 1. q. 62. 8. o.

274 Nullus angelus bonus, vel malus potest peccare venialiter, 1. 2. q. 89.4.o.

275 Angelus peccando non appetiit malum, sed appetiit inordinate bonum, 1. q.63. 1. ad 4.

276 Peccatum angeli est irremediabile sextuplici ratione, sc. Primo quia angelus malo, quod peccando appetiit, immobiliter adhæret. Secundo, quia angelorum natura non propagatur ex uno, ex quo vitium contrahat. Tertio quia potentiam appetiit, nec de venia cogitavit, nec alio suggerente peccavit. Quarto quia proprio arbitrio peccavit. Quinto quia non in uno primo parente peccavit sicut homo. Sexto quia peccavit in termino viæ; non autem homo, 1. q. 64. 2. o. & 1. 2. q. 80.4. ad 3. & 3. q. 4. 1.c.ad 3. item q. 6. 2. ad 2,item q. 46. 1. ad 4.& q. 86.1. c.

277 Angelus non est minister alicujus Sacramenti, nec alicujus rei Sacramentalis, 3. q. 64. 7. 9.

278 Angelo ministranti sacramenta credi debet, non autem dæmoni, 3. q. 64. 7. c.

279 Angelus non potest manducare sacramentaliter Eucharistiam, nec spiritualiter, sed Christum, 3. q. 80. 2.o.

280 Templa consecrata ab angelis non debent amplius consecrari, 3. q. 64. 7. c.

281 Christus secundum quod Deus, & secundum quod homo, est caput angelorum, 3. q.2. 4. o.

282 Secundum humanitatem illuminat angelos, 3. q. 8. 4. c.ad.3. item q. 59. 6. c.

283 † Anima Christi potest per propriam virtutem, & naturam illuminare omnem creaturam rationalem, & etiam summum angelum, dando ei gratiam, & scientiam, 3. q. 13. 2. o.

284 Christus perfectius videt essentiam Dei, quam omnes angeli, & homines, 2. 2. q. 175. 4. ad 2. item 3. q. 10. 4. o. item q. 11. 4. o. item q. 24. 4. c. & q. 59. 6. c.

285 Nullam scientiam didicit ab angelis, 3. q. 12. 4. o. & q. 30. 2. ad 1.

286 Scientia infusa in anima Christi fuit multo excellentior, quam in angelis, quoad multitudinem cognitorum, certitudinem, & lumen, sed quoad modum fuit è converso, 3. q. 11. 4. o. & 6. ad 1.

287 Anima Christi est nobilior

lior angelis, corpus Christi animabus nostris, intellectus passibilis Christi intellectu nostro agente, sensus ejus intellectu nostro passibili, non ex natura, sed ex unione Verbi, 3. q. 63. 2.

288 Omnes angeli cooperabuntur Christo in resurrectione, colligendo partes corporum; sed specialiter Michael, & custodes singulorum, 1. q. 91. 2. ad 1. & q. 110. 4. ad 1.

289 Angeli indigebant gratia ad hoc quod converterentur in Deum, prout est objectum beatitudinis, 1. q. 62. 2. o. & q. 63. 1. ad 3.

290 Angelus, & homo possunt se præparare ad gratiam, 1. q. 62. 2. o.

291 Angelus citius confirmatus fuit in gratia quam homo, 1. q. 62 5. ad 1. item q 100. 2. 4.

292 Esse gratiæ est supra esse naturæ angeli, & hominis, 1. q. 62. 2. ad 2.

293 Gratia, & gloria data est angelis secundum quantitatem naturalium, 1. q. 62. 6. o. item q. 108. 4. c. item 8. ad 1. & 2. 2. q. 34. 3. ad 3. item 3. q. 69. 8. ad 3.

294 Virtutes morales sunt in Deo, & in angelis exemplariter tantum, 1 2. q. 57. 1. ad 1.

295 Ea quæ sunt fidei, sunt supra cognitionem naturalem angelorum, & hominum, 2. 2. q. 5. 1. c.

296 Angeli habuerunt fidem, & spem, & charitatem ante confirmationem suam, 2. 2. q. 5. 1. o.

297 Fides non est in angelis bonis, nec malis, 2. 2. q. 5. 2. o.

298 Meruerunt in primo instanti suæ creationis, 1. q. 63. 5. ad 3. item ad 1. item 6. c. item 3. q. 34. 3. ad 1.

299 Omnes angeli in primo instanti, quo creati sunt in gratia, meruerunt: sed quidam eorum statim impedimentum præstiterunt suæ beatitudini, mortificantes præcedens meritum, & tunc beatitudine, quam meruerunt, privati sunt, 1. q. 63. 5. ad 4. item 6. c. ad 3. item ad 4.

300 Meruerunt suam beatitudinem, 1. q. 62. 4. o. item q. 63. 5. ad 4.

301 Beati non possunt proficere in beatitudine, 1. q. 12. 9. o.

302 Præmium accidentale angelorum, & aliorum beatorum potest augeri usque in diem judicii, 1. q. 62. 9. ad 3.

303 Angeli boni statim post primum actum meritorium fuerunt beati, 1. q. 62. 5. o. item q. 63. 5. ad 4. item 6. c. ad 3. item ad 4. item 6. c. item 1. 2. q. 5. 1. ad 2.

304 Deus est beatus naturaliter per essentiam, sed angelus, & homo per gratiam, & participative, 1. q. 26. 1. 2. o. item 1. 2. q. 3. 1. ad 1. item 2. ad 1. item ad 4.

305 Deus per essentiam est beatus, angelus autem per unicam operationem, sed homo per multas in via, & per unam in patria, 1. 2. q. 3. 2. ad 4. item q. 5. 1. ad 1. item 7. c.

306 Omnes angeli primæ hierarchiæ assistunt Deo, 1. q. 112. 3. o. item 4. o. item ad 2.

307 Soli angeli primæ hierarchiæ assistunt Deo, 1. q. 112. 3. o. item 4. ad 2.

308 Nullus Angelus secundæ hierarchiæ asistit Deo, 1. q. 112. 3. c. item 4. ad 2.

309 Omnes angeli beati assistunt semper Deo, in quantum immediate vident Deum, 1. q. 112. 3. o.

310 Dominationes non mittuntur nec assistunt Deo; tamen ministrant imperative, non autem executive, 2. q. 112. 4. c. ad 1.

311 Numerus angelorum ministrantium, & assistentium Deo exponitur, 1. q. 112. 4. ad 2.

312 Missio angelorum, sicut & Divinarum Personarum, scil. indivisibilis & visibilis, est duplex, sc. interior, idest ad effectum intellectualem, sc. ad illuminationem; & exterior, idest ad effectum corporalem. Primo modo convenit omnibus angelis, non autem secundo modo, 1. q. 112. 2. ad 1.

313 Mitti convenit angelis, in quantum de novo applicantur ad aliquod ministerium, 1. q. 112. 1. o.

314 † Angeli non mittuntur ad aliquod ministerium, nisi inferiores secundum Dionysium, non autem superiores, 1. q. 112. 2. o.

315 Sed Dionysius cap. 53. cœl. hierarch. dicit expresse, & vult quod tantum inferiores angeli mittantur ad nos. Et hoc dicit esse propter ordinem divinæ legis, ut inferiora reducantur in Deum per media. Quod autem dicitur de Seraphim misso, dupliciter solvit; scil. uno modo, quod iste angelus purgans dicatur Seraphim æquivoce, sc. non ordine, sed ab actu quem tunc exercuit, quia igne purgavit; & Seraphim dicitur incendium. Alio modo solvit, quod dicatur proprie Seraphim ille, qui est de ordine illo. Et dicitur purgare, non quia ipse immediate purget, sed quia ejus auctoritate, vel quia percepta ab ipso illuminatione, inferior angelus purgavit. Et ponit exemplum. Sicut dicitur Papa vel Episcopus absolvere, quando auctoritate ipsius aliquis absolvit. Et ideo propter reverentiam angelus inferior, qui visionem formavit, reducit in Deum primo, & in Seraphim secundo. Ac si diceret: Ego purgo te per lumen receptum à Deo, mediante Seraphim, 1. q. 112. 2. 2.

316 Solis quinque ordinibus inferioribus convenit mitti in ministerium, 1. q. 112. 4. o.

317 Missi non retardantur à contemplatione Dei propter executionem ministerii, 1. q. 64. 4. ad 3. item q. 112. 1. ad 3. item 2. 2. q. 181. 4. ad 2.

318 Actiones angelorum ministeria vocantur, & propter hoc dicuntur in ministerium mitti, 1. q. 112. 2. c. fin.

319 Mitti convenit æquivoce angelis & Personis Divinis, 1. q. 112. 2. ad 3.

320 Divinæ Personæ mittuntur ad angelos, & ad alios beatos per novas revelationes tantum, 1. q. 43. 6. ad 3.

321 Angeli formaverunt species visas in missione visibili Spiritus Sancti, 1. q. 43. 8. ad 5.

322 Custodia angelorum est quædam executio Divinæ providentiæ circa homines, 1. q. 113. 2. 6. c.

323 Angeli deputantur ad custodiam hominum, 1. q. 113. 1. o.

324 Deus immediate custodit hominem, quoad affectum inclinandum ad bonum, sed mediantibus angelis, quoad intellectum illuminandum, 1. q. 113. 1. ad 2.

325 Superiores angeli custodiunt electos ad majorem gradum gloriæ, 1. q. 113. 2. ad 3. item 3. ad 1.

326 Soli angeli infimi ordinis sunt custodes particularium hominum, 1. q. 113. 3. o.

327 † Angeli custodiunt particulares homines, archangeli provincias: principatus totam naturam humanam: virtutes corpora: potestates supra dæmones: sed dominationes supra bonos spiritus habent custodiam, 1. q. 113. 3. c.

328 Singulis speciebus rerum corruptibilium deputantur singuli angeli, sicut singulis individuis incorruptibilium, sc. hominibus, 1. q. 110. 1. ad 3. item q. 113. 2. c.

329 † Quilibet homo habet tan-

tantum unum angelum custodem, 1.q.113.2.o.

330 Singulis hominibus, ut sunt singulares personæ, dantur singuli angeli, sed ut partes collegii habent unum in communi, 1. q. 113. 2. ad 1. item 3. c.

331 Prælatus custoditur ut persona particularis ab angelo, sed ut prælatus illuminatur ab archangelo, vel à principio, 1. q. 113. 2. ad 1.

332 Custodia angelorum principaliter ordinatur ad illuminationem, secundario vero ad arcendum dæmones, & alia hujusmodi, 1. q. 113. 5. ad 2.

333 Idem angelus custodit matrem & infantem, quamdiu est in utero ejus, 1. q. 113. 5. ad 3.

334 Non deserit hominem quem custodit, usque ad mortem, 1. q. 113. 4. c. item 6. o.

335 Pugnant ad invicem pro custodiis, non quidem per contrarietatem voluntatum, sed quia contraria sunt merita, de quibus consulunt voluntatem Dei, 1.q. 108. 6. c. item q. 113. o.

336 Non dolent de damnatione custoditorum, sed gaudent de justitia Divina, 1. q. 113. 7. o.

337 Homo in statu innocentiæ indigebat angelo custode, propter pericula ab extrinseco tantum, 1. q. 113.4.ad 2.

338 † Christus non habuit angelum custodem, sed ministrum; & hoc quoad passibilitatem corporis tantum, 1. q. 113. 4. ad 1.

339 Damnandis deputantur angeli custodes, qui retrahunt eos à multis, 1. q. 113. 4. ad 3. item 5. ad 1.

340 Antichristus habebit angelum custodem, quia hoc auxilium est concessum toti humanæ naturæ, 1.q.113.4.ad 3.

341 Homines vel animæ non deputantur ad custodiam hominum, quia non habent gradus in natura sicut angeli, 1. q. 64. 4. ad 2.

342 Hoc nomen Angelus est commune omni ordini angelorum, & omni spiritui cælesti, 1. q. 108. 5. c.

343 Nomina ordinum angelorum assignantur, & exponuntur, 1. q. 108. 5. o.

344 Ultimus ordo specialiter nominatur angelus, 1. q. 108. 5. ad 2. item 2. 2. q. 160. 1. ad 1.

345 Nomen cujuslibet ordinis significat participationem alicujus perfectionis quæ est in Deo; sicut nomen virtutis significat participationem Divinæ virtutis, 1. q. 108. 5. ad 2.

346 Proprietates & officia in ordinibus angelorum & Ecclesiæ accipiuntur ex nominibus eorum, 3. q. 67. 1. c.

347 Omnes ordines primæ hierarchiæ nominantur ab operationibus circa Deum; secundæ vero à potestate non limitata; tertiæ autem ab actibus limitatis ad unum hominem, vel ad unam provinciam, 1. q. 108. 6. c.

348 Dominatio participative est proprium nomen unius ordinis angelorum; sed per excessum convenit soli Deo, 1. q. 108. 5. ad 2.

349 Virtus est nomen proprium unius ordinis angelorum, & est commune omnibus angelis, 1. q. 108. 5. ad 1.

350 Moyses nominavit angelos nomine lucis, vel cæli, non autem proprie, quia loquebatur populo rudi, scil. Judæorum, 1.q.61.1.ad 1. item q. 67. 4. c. item q. 68. 2. c. & 3. c.

351 Lex vetus data fuit à Deo per angelos, 1.2.q.98.3. o. & 6. c.

352 † In angelis sunt habitus, 1. 2. q. 50. 6. o. item q. 51.1.c.

353 Sunt habitus alterius ratio-

tionis, quam in hominibus, 1. 2. q. 50. 6. o. item q. 51. 1. c.

354 Est aliquid de vita activa, sed non distinctum à contemplativa, 2. 2. q. 181. 4. ad 2.

355 Convenit orare, 2. 2. q. 83. 10. ad 2.

356 Deo comparati sunt materiales & corporei, non quod in eis sit aliquid de natura corporea, 1. q. 50. 1. ad 1.

1 Anima non est suum esse, 1. q. 77. 1. o.

2 In homine non potest esse alia anima, præter rationalem, 1. q. 76. 3. o. item 6. ad 1. item q. 118. 2. ad 2.

3 Non potest esse alia forma substantialis, præter animam rationalem, 1. q. 76. 3. o. item 3. q. 75. 5. ad 2.

4 Impossibile est esse simul plures animas in eodem corpore, 1. q. 76. 3. c.

5 Anima rationalis non recipit esse à Deo, nisi in corpore, 1. q. 90. 4. o. item. q. 118. 3. o. item 3. q. 6. 3. 4. o.

6 Non fuit producta in esse ante corpus, 1. q. 90. 4. o. item q. 91. 4. ad 3. item 2. 2. q. 164. 1. ad 4. item 3. q. 6. 3. o. item 4. ad 2.

7 Corpus adveniens animæ rationali trahitur ad illud esse, in quo anima subsistit, 1. q. 75. 2. 3. o. item q. 76. 1. ad 5. item 3. q. 15. 4. c.

8 Dependet à corpore in esse, quoad principium, non quoad finem. Ideo manet destructo corpore 1. q. 76. 1. ad 5. item ad 6. item 2. ad 1. item q. 60. 4. ad 3. item 1. 2. q. 2. 5. c. item q. 4. 5. ad 2.

9 Est tota in toto, & tota in qualibet parte corporis sui, 1. q. 8. 2. ad 3. item q. 76. 8. o. item q. 93. 3 c. item 3. q. 46. 7. c.

10 Ridiculum est dicere quod animæ rationali, vel alicui spirituali substantiæ sit locus aliquis naturalis, 1. q. 102, 2. ad 3.

11 Anima secundum se est supra tempus; sed actus ejus per accidens mensuratur tempore primi motus, ratione corporis, 1. q. 118. 3. c. item 1. 2. q. 53. 3. ad 3. item q. 113. 7. ad 5.

12 Triplex, scil. vegetativa, sensitiva, & intellectiva, 1. q. 78. 1. 2.

13 Non impeditur à suo corpore, ut est perfectibile ab ea, sed ut habet aliquid repugnans animæ, 1. q. 75. 3. ad 3.

14 Anima rationalis dupliciter indiget corpore, sc. ut objecto, & ut subjecto, vel organo, 1. q. 75. 3. ad 3.

15 Habet aliquas virtutes, in quibus non communicat corpus, 1. q. 7. 3. c. item q. 76. 1. ad 4. item q. 77. 5. o. item q. 118. 2. c.

16 17 Habet aliquas operationes, in quibus non communicat corpus, 1. q. 75. 2. o. item q. 76. 1. c. ad 1. item q. 77. 5. o.

18 Una pars corporis dicitur principalior alia, quia est organum principalioris potentiæ animæ, vel quia eidem potentiæ principalius deservit, 1. q. 76. 8. ad 5.

19 Anima est causa efficiens, finalis, & formalis sui corporis, 1. q. 90. 1. ad 1.

20 Rationalis est forma sui corporis, 1. q. 76. 1. 7. 8. o. item q. 90. 4. c. item q. 91. 4. ad 3.

21 Anima non est de essentia Dei, 1. q. 90. 1. o.

22 Rationalis est forma immaterialis, quoad operationem, sed materialis quoad esse, 1. q. 76. 1. ad 2.

23 Magis proprie dicitur rationalis, quam intellectualis, 2. 2. q. 83. 10. ad 2.

24 Intellectivum principium, id est anima, est propia hominis forma, 1. q. 76. 1. c.

25 Anima est quodammodo omnia, quia per sensum est omnia sensibilia; & per intellec-

lectum est omnia intelligibilia, 1. q. 80. 1. c. item q. 84. 2. ad 2.

26 Per essentiam suam est spiritus & forma corporis; quia in ea non sunt duæ formæ, sicut nec in corpore ejus sunt duæ formæ; sed anima est forma corporis dans ei totum ordinem esse perfecti, scil. esse, esse corporeum, & esse animatum, & sic de aliis, 1. q. 76. 3. c. item 3. q. 75. 6. ad 2.

27 Est infima in genere intellectualium, 1. q. 51. 1. c. item q. 75. 7. ad 3. item q. 76. 5. c. item q. 77. 2. c. item q. 79. 2. c. fi. item q. 89. 1. c. fin. item 1. 2. q. 50. 5. c.

28 Humana est ultima in nobilitate formarum, 1. q. 76. 1. c. fin. & ad 1.

29 Est quasi horizon, & confinium corporeorum & incorporeorum, 1. q. 77. 2. c.

30 Est incorporea, & subsistens, 1. q. 75. 2. o. item 6. c. item q. 90. 2. c. ad 2. item q. 118. 2. c.

31 Est immortalis, 2. 2. q. 164. 1. ad 2. item 3. q. 2. 8. c. ad 4.

32 Est incorruptibilis, 1. q. 61. 2. 3. item q. 75. 6. o. item q. 76. 3. ad 1. & q. 90. 2. ad 1. & q. 98. 1. c. item q. 113. 2. c. & q. 118. 2. ad 2. item 1. 2. q. 85. 6. o.

33 Anima est actus corporis organici, 1. q. 76. 4. ad 1. item 8. ad 2.

34 Est primo actus totius corporis, secundario autem partium ejus, 1. q. 76. 8. c. ad 2. item ad 3.

35 Anima rationalis per se non habet speciem completam, sed est pars speciei humanæ, 1. q. 75. 2. ad 1. item q. 4. o. item 1. 2. q. 4. 5. ad 2.

36 Non est composita ex omnibus, ut cognoscat omnia, 1. q. 84. 2. c. Componitur ex quo est, id est ex esse, & quod est, 1. q. 75. 5. ad 4. & q. 90. 1. ad 2. item 2. ad 2.

37 Non est composita ex materia & forma, 1. q. 75. 5. o. item q. 76. 1. c. fi. item q. 90. 1. ad 2. item 2. ad 1.

38 Est composita ex materia & forma impropriè, id est, ex actu & potentia, 1. q. 90. 2. ad 1.

39 Rationalis habet materiam in qua, non autem materiam ex qua, 1. q. 76. 2. ad 1.

40 Non habet totalitatem quantitativam per se, nec per accidens in animalibus perfectis. Ideo est indivisibilis per se, & per accidens, 1. q. 76. 8. c.

41 Est primum principium vivendi in istis inferioribus, 1. q. 75. 1. c.

42 Anima rationalis non est homo, contra Hugonem de sancto Victore, 1. q. 75. 4. o. & q. 76. 1. c. & q. 118. 3 c. item 3. q. 50. 4. corp.

43 Anima non est corpus, 1. q. 75. 1. o.

44 Individuatio animæ rationalis dependet a corpore in fieri, non autem in esse, 1. q. 76. 2. ad 2.

45 Animarum diversitas & multitudo causatur ex multitudine corporum, 1. q. 76. 2. o.

46 Diversitas in nobilitate animarum sequitur nobilitatem corporum in statu innocentiæ & peccati; non autem in statu gloriæ, 1. q. 85. 7. c. item 3. q. 55. 1. ad 3.

47 Anima rationalis est hoc aliquid, ut subsistens, non autem ut completum in specie, 1. q. 76. 2. ad 1.

48 Non est persona, contra Hugonem de sancto Victore, & contra Magistrum sententiarum, 1. q. 29. 1. ad 5. item q. 75. 4. ad 2.

49 Rationales multiplicantur secundum numerum in eadem specie, 1. q. 76. 2. c. item q. 79. 5. o.

Non

50 Non traducitur à parentibus, 1. q. 90. 2 o. item q. 100. 1. ad 2. & q. 118. 2. o. item 121. q. 81. 1. c. ad 2.

51 Non educitur de potentia materiæ, sed creatur à solo Deo, 1.q.75.6 ad 1. item q. 79.4.c.fi. ad 5. item q.90.2.o. item 3.c.item q.98.1.c.fi.item q.118.2.o.item 1.2 q 3.7. ad 2.itemq.9.6.c.item 2.2. q.85. 2. c.

52 Hæreticum est dicere animam intellectivam traducicum semine, 1. q. 118 2. c. fi.

53 Creatio & infusio sunt simul respectu animæ, sed differunt: quia creatio respicit tantum principium, sed infusio principium & naturam quam perficit, sc. carnem, in qua infunditur, 1.2.q.83.1. ad 4.

54 Anima rationalis maculatur in sua infusione causaliter ratione termini, & concomitanter ratione principii; in creatione vero tantum secundo modo, 1. 2. q. 83. 1. ad 4.

55 Deus infundit animam conceptis in peccato originali, quia melius est sic esse, quam simpliciter non esse, 1. 2. q. 83. 1. ad 5.

56 Non omnes animæ creatæ sunt simul, contra Originem, 1. q. 118. 3. o.

57 Naturale est animæ corpori uniri, 1. 2. q. 4. 6. c.

58 Si anima non esset unibilis corpori, esset alterius naturæ, 1. q. 75. 7. ad 3.

59 Oportet animam rationalem uniri tali corpori, 1. q.76. 5. o.

60 Immediate unitur corpori, & non mediantibus quibusdam dispositionibus, 1. q. 76. 6. 7. o.

61 Immediate unitur materiæ primæ ut forma, 1. q. 76. 4. ad 3. & 6. 7. o.

62 Unitur corpori ut forma, & ut motor, 1. q. 76. 1. o. item 4. ad 2. item 6. ad 3. item 7. o. item 8. c. item q. 90. 4. c. item q. 110. 2. ad 1. item q. 117 3. ad 3. item 1. 2. q. 83. 2. ad 3. item 3. q. 8. 2. c.

63 Rationalis ut motor unitur corpori, mediantibus viribus sensitivis, sed immediate ut forma, 1. q. 76. 6. c. ad 3.

64 Unitur corpori, ut ipsa perficiatur, 1. q. 51. 1. c. item q. 55. 2. c. item q. 89. 1. o. item q. 118 3. c.

65 Unita corpori perfectior est quam separata, 1. q. 89. 1. o. item 2. ad 1. q. 90. 4. c. fi. item q. 118. 3. c. item 1. 2. q. 4. 5. c. fin.

66 Unitur naturaliter suo corpori, & secundum rationem suæ naturæ. Sed esse separatam vel separari ab eo, est ei præter naturam, 1. q. 89. 1. c. item q. 118. 3. c. item 1. 2. q. 4. 6. c.

67 Separata habet voluntatem immobilem respectu finis, 3. q 52. 6. ad 3. item 7. ad 3. q. 59. 5. ad 1. item ad 3.

68 Separata statim habet statum immobilem, 3. q. 59. 5. ad 1. item ad 3.

69 Statim post mortem vadit ad paradisum, vel purgatorium, vel infernum, 1. 2. q. 4. 5. c. item 3. q. 59 5. ad 1.

70 Oppositum hujus est hæreticum, 1. q. 64. 4. ad 3.

71 Separata habet aptitudinem & inclinationem naturalem ad sui corporis unionem, 1. q.76. 1.ad 6.item 1. 2. q. 4. 5. 6. o.

72 Quàndiu anima fruitur Deo sine corpore, appetitus ejus sic quiescit in eo, quod tamen adhunc ad participationem ejus vellet suum corpus pertingere, 1. 2. q. 4. 5.ad 4.

73 Appetit anima sic frui Deo, quod etiam ipsa fruitio derivetur ad corpus per redundantiam, sicut est possibile, 1. 2. q. 4. 5. ad 4.

74 Separatio animæ à corpore dicitur animam retardare, ne tota intentione tendat in vi-

visionem divinæ essentiæ, 1. 2. q. 4. 5. ad 4.

75 Separata nullum corpus potest movere, 1. q. 117. 4. 0.

76 Possunt exire de locis suis, & apparere vivis, 1. q. 89. 8. ad 2.

77 Apparitio animæ separatæ est miraculosa, 1. q. 89. 8. ad 2.

78 Separata cruciatur igne inferni per tristitiam, non autem per alterationem, 1. q. 6. 4. ad 1.

79 Operationes sensitivæ non manent in anima separata, 1. q. 77. 8. 0.

80 Potentiæ immateriales manent actu in anima separata; non autem organicæ, sed ut in radice, 1. q. 77. 8. 0. item q. 89. 7. c. item 1. 2. q. 67. 1. ad 3.

81 Habitus scientiæ hic acquisiti manent in anima separata, 1. q. 89. 1. ad 3. item 3. ad 4. item 5. 0. item 6. c. item 1. 2. q. 67. 2. 0.

82 Actus scientiæ hic acquisiti manent in anima separata, 1. q. 89. 1. ad 3. item 6. 0. item 1. 2. q. 67. 2. c.

83 Separata intelligit per species tunc infusas, & per acquisitas hic; non autem per species innatas, nec tunc abstractas: nec convertendo se ad phantasmata, sed ad superiora, 1. q. 75. 6. ad 1. item q. 89. 1. 0. item 2. 3. 6. 7. c. item 1. 2. q. 5. 1. ad 2. item q. 67. 1. c. ad 1. item 3. q. 13. 2. c.

84 Animæ beatorum ante resurrectionem, & post intelligere possunt, non convertendo se ad phantasmata, 1. q. 54. 4. c. & 3. q. 11. 2 c.

85 Separata cognoscit se per se ipsam, 1. q. 89. 2. c.

86 Cognoscunt se mutuo & angelos, 1. q. 89. 2. 0. item 3. q. 11. 1 ad 1.

87 Intelligit angelos per similitudines divinitus ei impressas, 1. q. 89. 2. ad 2.

88 Habet cognitionem perfectam de aliis animabus separatis, non autem de angelis; sed imperfectam naturaliter, 1. q. 89. 2. c. item 3. ad 1. item ad 2. & 3. q. 11. 1. ad 2.

89 Non semper cognoscunt ea quæ hic fiunt, 1. q. 89. 8. 0. item 2. 2. q. 83. 4. ad 2.

90 Non cognoscit omnia singularia sibi præsentia, sed tantum ea ad quæ determinatur priori cognitione, affectione, naturali habitudine, vel ordinatione divina, 1. q. 89. 4 0. item 7. 8. c.

91 Possunt cognoscere facta viventium per animas noviter decedentium, vel per angelos, vel per dæmones, vel Deo revelante, 1. q. 89. 8. ad. 1.

92 Naturaliter cognoscit omnia naturalia, sed confuse, 1. q. 89. 3. 0.

93 Distantia temporalis impedit cognitionem animæ separatæ: non autem distantia localis, 1. q. 79. 7. 0.

94 Uti collatione & discursu est connaturale animabus beatorum, 3. q. 11. 3. ad 3.

95 Anima rationalis semper intelligit se & Deum; in quantum ipsa est semper sibi præsens, & Deus, 1. q. 93. 7. ad 4.

96 Motus cognitionis animæ rationalis triplex, sc. circularis, rectus, & obliquus, 2. 2. q. 179. 1. ad 3. item q. 180. 6. 0.

97 Cujuslibet potentiæ sensitivæ objectum est forma, prout est in materia corporali, ideo est cognoscitiva particularium tantum, 1. q 85. 1. c.

98 Gradus cognitionis animæ conjunctæ triplex, sc. respectu corporalium, immaterialium, & Dei, 1. q. 94. 2. 0.

99 Intelligit corpora, & alias res per species, non autem per essentiam, 1. q. 84. 1. 2. 0.

100 Hic nihil cognoscit per species infusas, sed per abstractas à rebus sensibilibus, 1. q. 84. 4. 0.

101 Hic nihil intelligit sine phan-

phantasmate, 1. q. 84. 7. o. & q. 85. 1. ad 4. & 5. ad 2. item q. 86. 1. c. item q. 88. 1. c. item q. 89. 1. 2. o. item q. 111. 2. ad 3. item q. 118. 3. c. & 1. 2. q. 5. 1. ad 2. & 2. 2. q. 174. 2. ad 4. & q. 175. 4. c. & q. 180. 5. ad 2. & 3. q. 11. 1. ad 2. item 2. o.

102 Propria operatio animæ conjunctæ est intelligere cum phantasmate, 1. q. 75. 6. ad 3.

103 Indiget phantasmate ad duo, sc. ad acquirendum scientiam, & ad considerandum, 1. q. 84. 7. c. item 1. 2. q. 4. 5. c.

104 Non habuit à principio omnes scientias, contra Platonem, 1. q. 84. 1. 2. 3. c. item 2. 2. q. 172. 1. c.

105 Hic non cognoscit substantias separatas, quid sunt secundum speciem; sed quia sunt, 1. q. 12. 4. c. item 11. c. item q. 50. 2. c. fi. item q. 84. 7. ad 3 item q. 88. o. item 1. 2. q. 3. 6. c. fi. item 3. q. 11. 1. ad 2. item q. 30. 3. ad 1.

106 † Cognoscit omnia, quæ cognoscit, in prima veritate, 1. q. 16. 6. ad 1.

107 Non secundum essentiam, sed in veritate exemplata à prima veritate, 1. q. 12. 11. ad 3. item q. 19. 6. ad 1. item ad 2.

108 Deus est primum objectum intellectus animæ rationalis, quia ratio & causa veritatis alicujus objecti primo apprehenditur à potentia, 2. 2. q. 1. 1. c.

109 Anima cognoscit omnia in rationibus æternis, 1. q. 12. 11. ad 3. item q. 84. 5. o.

110 Ut in principio cognitionis, non autem ut in subjecto, vel in speculo, 1. q. 12. 11. ad 1. item q. 84. 5. o. item q. 88. 3. ad 1.

111 Nulla operatio animæ dicitur proprie motus, nisi operatio appetitus sensitivi, 1. q. 81. 1. c.

112 Ab essentia animæ non procedit operatio, nisi mediante virtute ejus, vel potentia, 1. q. 77. 1. o.

113 Necesse est dicere, id quod est principium intellectualis operationis, quod dicimus hominis animam, esse quoddam principium incorporeum, & subsistens, 1. q. 75. 2. c. princ.

114 Si ipsa essentia animæ esset immediatum operationis principium, semper habens animam actu haberet opera vitæ, 1. q. 77, 1. c.

115 † Anima tripliciter patitur, sc. à Deo, & à læsione corporis, & à propria operatione, 3. q. 15. 4 c.

116 Illud quo anima operatur, differt realiter ab ea, 1. q. 77. 1. o.

117 Non habet vim transmutandi materiam corporalem, 1. q. 117. 3. o.

118 In actibus & relationibus animæ intellectis itur in infinitum, 1. q. 28. 4 ad 2. item q. 32. 2. c. fi. item q. 87. 3. ad 2. item 1. 2. q. 1. 4. ad 3. item 3. q. 37. 3. ad 2.

119 Est movens mota per accidens, 1. q. 75. 1. ad 1.

120 De se nata est movere ad quamlibet partem, sed per corporis gravitatem impeditur: ideo difficile est homini ascendere, 1. q. 62. 2. ad 2.

121 Cum superior pars animæ intense movetur in aliquid, sequitur motum ejus pars inferior per redundantiam, 1. 2. q. 24 3. ad 1. & q. 30. 1. ad 1. item q. 31. 5. 6. fi. item q. 38. 4 ad 3. item q. 59. 5. c. item q. 77. 6. c.

122 Potentiæ animæ dupliciter possunt moveri, sc. quoad exercitium actus, & quoad determinationem ejus, 1. 2. q. 9. 1. c.

123 Non movetur nisi per accidens, 1. q. 75. 1. ad 1. item 1. 2. q. 22. 1. ad 2. item 3. q. 59. 5. ad 3.

Mo-

124 Motus magis est in potentiis animæ appetitivis, quam apprehensivis, 1. q 81. 1. c.

125 Omnis motus cognitivæ & appetitivæ virtutis reducitur in naturam, sicut in primum principium, 1. 2. q. 10. 1. c. item q. 17. 9. ad 2. item q. 41. 3. c

126 Omnis motus appetitivæ potentiæ reducitur ad prosecutionem boni per se, vel mali per accidens, vel ad fugam mali per se, vel boni per accidens, 1. 2. q 45. 2. c.

127 Anima differt realiter à suis potentiis, 1. q. 77. 1. 0. item 2. 2. q. 110. 4. c.

128 Quandoque dicitur quod anima est suæ potentiæ, & è converso: sed non proprie, sed denominative, quasi à principaliori sua virtute, 1. q. 79. 1. ad 1.

129 † In potentiis unius animæ non potest esse nisi una intentio, 1. 2. q. 37. 1. 0. item q. 77. 1. c.

130 † Omnes potentiæ animæ radicantur in una essentia animæ: ideo oportet quod quando intentio animæ vehementer trahitur ad unam operationem unius potentiæ, retrahatur ab operatione alterius, quia unius animæ non potest esse nisi una intentio, 1. 2. q. 37. 1. 0. item q. 77. 1. c. item 3. q. 46. 7. c.

131 Omnes potentiæ in eadem essentia animæ radicantur & fundantur, velut in principio tantum, ut organicæ, id est vegetativæ & sensitivæ; vel in essentia etiam ut in subjecto, ut intellectivæ, 1. q. 77. 8. 0.

132 † Omnis proprietas naturaliter consequens animam, dicitur potentia ejus, 1. q. 77. 8. ad 2.

133 Natura quandoque dividitur contra rationem, & voluntatem; cum tamen ipsa ratio, & voluntas ad naturam hominis pertineant. Et cum potentiæ animæ sint naturales proprietates speciem consequentes, anima non potest sine iis esse. Dato tamen quod sine iis esset, adhuc tamen anima diceretur secundum speciem suam intellectualis vel rationalis, non quia actu haberet has potentias, sed propter speciem talis essentiæ, ex qua natæ sunt hujusmodi potentiæ effluere, 1. q. 77. 8. ad 2. item 1. 2. q. 51. 1. ad 1. item q. 110. 4 ad 4.

134 † Potentiæ animæ sunt accidentia ejus per se, & sunt in secunda specie qualitatis, 1. q. 77. 1. ad 5. & 1. 2. q. 83. 2. ad 3 & q. 110. 4. ad 2. & 4.

135 † Capacitas animæ non est nec potest esse infinita in actu, sed potest ampliari in infinitum, 2. 2. q. 24. 7. c. ad 2.

136 Potentiæ animæ fluunt ab ejus essentia, 1. q. 77. 1. ad 5. item 6. 0. & 1. 2. q. 100. 4. ad 1, item 3. q. 7. 2. c. item q. 62. 2. c. & q. 89 1. corp.

137 Una potentia fluit ab anima mediante alia, 1. q. 77. 7. 0. item q. 78. 4. ad 3.

138 Potentiæ organicæ fluunt ab anima, in quantum est actus corporis, aliæ vero ut prædominatur corpori, 1. q. 76. 8. ad 4.

139 Anima est causa suarum potentiarum tripliciter, sc. efficiens, finalis, & materialis, id est subjectiva, 1. q. 77. 6. 0 item 7. corp.

140 Potentiæ animæ perfectiores sunt principia imperfectiorum activa & finalia, & etiam priora, sed è converso via generationis, & causæ materialis, 1. q. 77. 7. c.

141 Non organicæ sunt subjectivæ in anima, organicæ vero in composito, 1. q. 77. 5. 0. item 6. 8. c.

142 Una potentia animæ est subjectum alterius potentiæ in virtute animæ, 1. q. 77. 7. 2. item q. 78. 4. ad 3.

143 Ordo potentiarum animæ

mæ triplex, sc. perfectionis, generationis, & objectorum, 1. q. 77. 4. o. & 7. c.

144 Omnes potentiæ animæ necessariam habent habitudinem ad suum proprium, & principale objectum, 1. q. 19. 3. c.

145 Mutuo se impediunt circa diversa objecta, non autem circa idem, 1. 2. q. 33. 3. ad 3. item q. 37. 1. o. item q. 77. 1. c. item 2. 2. q. 123. 8. ad 1. & q. 153. 5. c. item 3. q. 15. 9. ad 3.

146 Omnis potentia animæ est quædam forma, seu natura, 1. q. 80. 1 ad 3.

147 In omni potentia animæ commune est fere, ut eodem nomine actus, & potentia nominetur, 1. q. 83. 2. ad 1.

148 Appetitus naturalis est in qualibet potentia animæ, & in voluntate, & in omni parte & membro corporis, & in omni re, 1. q. 78. 1. ad 3. & q. 80. 1. ad 3.

149 Anima rationalis habet plures potentias, quam aliqua alia res, 1. q. 77. 2. o.

150 Quanto nobilior est, tanto plures potentias, operationes, & organa habet, 1. q. 30. 2. ad 3. & q. 76 5. ad 3. & q. 77. 2. c.

151 Comparatur ad corpus sicut forma ad materiam; ad potentias vero ut substantia ad propria accidentia: ideo prior est eis generatione, & perfectione; sed corpore prior est secundo modo: & posterior primo modo, 1. 2. q. 83. 2. ad 3.

152 Potentia motiva animæ duplex, sc. imperans motum, & exequens motum, 1. q. 75. 3. ad 3. & q. 78. 1. ad 4.

153 Potentia, cujus objectum est patiens ab ea, est activa, sicut omnes vegetativæ; si autem ut agens, est passiva, sicut omnes sensitivæ, 1. q. 79. 3. ad 1.

154 † Omnes potentiæ animæ sunt passivæ, præter intellectum agentem, & vegetativas, quæ solæ sunt activæ, 1. q. 79. 3 ad 1.

155 Modi viventii animæ sunt tres, gradus vero quatuor, & quinque genera potentiarum, sc. vegetativum, sensitivum, motivum secundum locum, appetitivum, & intellectivum, 1. q. 78. 2. ad 1. item 3. c. & q. 78. 1. o.

156 Omnes potentiæ animæ intellectivæ & sensitivæ, appetitivæ & apprehensivæ interiores, ut operantur ex ratione, indigent habitu, non autem ut ex instinctu naturæ, 1. 2. q 40. 4. c. & 50. 3. 4. 5. o.

157 Omnis habitus operativus & culpa, prius sunt in potentiis animæ, quàm in essentia, 1. 2. q. 50. 2. o.

158 Gratia est immediate in essentia animæ, non autem in potentiis ejus, 1. 2. q. 50. 2. c. item q. 110. 4. o. & q. 112. 5 ad 1. item 3. q. 2. 10. ad 2. item q. 6. 2. c. & q. 62. 2. c. ad 1.

159 Ponit aliquid creatum in anima, 1. 2. q. 110. 1. o.

160 Agit in anima formaliter, non autem effective, 1. 2. q. 110. 2. ad 1. item q. 111. 1. ad 1. item 2. ad 1.

161 Anima est simpliciter nobilior gratia, sed secundum quid est è converso, 1. 2. q. 110. 2. ad 2.

162 † Multi habitus possunt simul esse in eadem potentia, 1. 2. q. 54. 1. o & 2. 2. q. 57. 5. c.

163 Omne diversificans potentiam diversificat habitum, non autem è converso, 1. 2. q. 8 2. ad 3. item q. 54. 2. c. & q. 56. 2. c. item 2. 2. q. 54. 5. c.

164 In potentiis sensitivis apprehensivis interioribus sunt aliqui habitus, ut in memoria, 1. 2. q. 50. 3. ad 3. q. 56. 5. c.

165 In exterioribus non est ha-

habitus, 1. 2. q. 50. 3. ad 3.

166 In vegetativis non est habitus, 1. 2. q. 53. ad 1. item q. 54. 1. c. item 2. 2. q. 150. 1. ad 3.

167 Omnis perfectio potentiæ animæ habet rationem virtutis, 1. 2. q. 110. 4. c.

168 Virtutes sunt subjective in potentiis animæ, 1. 2. q. 50. 1 c. item q. 55. 0. item 3. q. 7. 2. c.

169 Sunt subjective tantum in potentia rationali essentialiter vel participative, 2. 2. q. 55. 2. c. item 4. ad 3. item q. 61. 2. c. fi.

170 Una virtus potest esse in pluribus potentiis non æqualiter, sed ordine quodam, sc. in una principaliter, in alia vero per modum diffusionis vel dispositionis, vel directionis, vel motivi, 1. 2. q. 56. 2. 0. item q. 60. 5. c.

171 In nulla potentia sensitiva est virtus, nisi in appetitiva, 1. 2. q. 56. 5. 0.

172 † Virtus est necessaria potentiæ sensitivæ appetitivæ, sc. concupiscibili, & irascibili, in quibus est subjective, non quidem secundum se, sed ut sunt rationales participative, 1. 2. q. 56. 4. c. item 5. ad 1.

173 † Anima & angelus non conveniunt in ultima differentia, 1. q. 77. 7. ad 2.

174 Conveniunt in ultimo fine, non autem in fine proximo, 1. q. 75 7. ad 1

175 Anima sensitiva in homine est incorruptibilis, 1. q. 76. 3. ad 1.

176 Est nobilior, quam in brutis, 1. q. 76. 5. c. item q. 91. 3. ad 1. item 1. 2. q. 74. 3. ad 1. item 3. q. 2. ad 2. item 5. ad 1.

177 Anima sensitiva non est subsistens, 1. q. 75. 3. 0. item 6. c. item q. 118. 1. c. ad 1.

178 Nullo modo est hoc aliquid, 1. q. 7. 3. 0.

179 Non est vivens, sed principium vivendi, 1. q. 118. 1. c.

180 Non est per creationem, 1. q. 118. 1. 0.

181 Non præexistit actu in semine, nec etiam vegetativa, 1. q. 118. 1. 0.

182 Anima sensitiva, & vegetativa traducitur cum semine, 1. q. 118. 1. 0 item 2. ad 2.

183 Sensitiva prolis producta in partem principalem incipit operari ad complementum proprii corporis per modum nutritionis, & augmenti, 1. q. 118. 1. ad 4.

184 Nullam habet operationem per se, 1. q. 75. 3. 0. & q. 118. 1. 5.

185 Animæ brutorum desinunt esse, corpore corrupto, 2. 2. q. 164. 1. ad 2.

186 Vegetativa non creatur, 1. q. 118. 1. 0.

187 Non præexistit in semine, 1. q. 118. 1. 0.

188 Est in menstruo secundum actum primum: non autem secundum actum secundum, qui est operari, 1. q. 118. 1. ad 4. & 2. ad 2.

189 Ex anima vegetativa generantis derivatur quædam virtus activa ad ipsum semen animalis, vel plantæ, sicut à principali agente derivatur vis motiva ad instrumentum, 1. q. 118. 1. c. ad 3. & q. 119. 1. c. fin. item 2. c. ad 1.

190 Non agit nisi in corpus sibi unitum, 1. q. 78. 1. c. & q. 79. 2. ad 3.

191 Objectum potentiæ vegetativæ est corpus vivens per eadem, 1. q. 78. 1. 2.

192 Potentia vegetativa est triplex, sc. generativa, augmentativa, & nutritiva, 1. q. 78. 2. 0.

193 Omnium partium animæ vegetativæ generativa est finalior, dignior, & perfectior, 1. q. 72. ad 1. & q. 78. 2. c.

194 Vires vegetativæ dicuntur naturales dupliciter, scil. quia

quia habent effectus similis naturæ, id est esse, quantitatem, & conservationem: & quia per similia instrumenta agunt, id est per qualitates activas, & passivas; sed altiori modo, 1. q. 78. 2. ad 1.

195 Agunt per calorem, & per alias qualitates naturales, 1. q. 78. 1. c. item 2. o.

196 Non obediunt imperio rationis, 1. 2. q. 17. 8. 9. o. & q. 50. 3. ad 1. & 2. 2. q. 148. 1. ad 3. & 3. q. 15. 2. ad 1. & q. 19. 2. c.

197 Sicut Deum in cœlo esse dicimus, ita animabus beatis, quæ Deitatis perfecte participes sunt, assignari; Animabus vero, quæ hujus Deitatis sunt expertes, contraria loca deputari asserimus, Suppl. q. 69. 1. c.

198 E carcere corporis liberatæ præmio consecuto in cœlum, aut pœna debita inflicta in infernum feruntur, Suppl. q. 69. 2. o.

199 Fieri non potest, ut animæ vel de paradiso, vel de inferno simpliciter exeant, Suppl. q. 69. 3. c.

200 In anima separata potentiæ sensitivæ, & aliæ similes non remanent simpliciter, sed secundum quid, hoc est eo modo quo principiata sunt in suis principiis. Suppl. q. 70. 1. c.

201 Actus sensitivarum potentiarum nullo modo remanent in anima soluta à corpore, nisi fortassis tanquam in radice remota, Suppl. q. 70. 2. c.

1 Animal est, quod habet naturam sensitivam, rationale vero, quod habet naturam intellectivam, 1. q. 3. 5. c. & q. 85. 3. ad 4. item 5. ad 3. item 1. 2. q. 67. 5. c.

2 Quædam animalia dicuntur esse ex aqua, quia plus habent de aqua quam alia animalia, licet in omnibus prædominetur terra, 1. q. 71. ad 2.

3 Quædam animalia sunt media inter aquatica, & terrestria, licet magis conveniant cum altero, cum quo magis computantur, 1. q. 71. ad 4.

4 Terrestria sunt perfectiora avibus & piscibus, 1. q. 72. ad 1.

5 Non quælibet pars animalis est animal, quia non habet animam primo, sed in ordine ad totum, 1. q. 76. 8. c. fi. ad 2. & ad 3.

6 Pars animalis perfecti non est animal: quia non habet distinctionem organorum, & operationum quæ requiruntur, 1. q 5 3. ad 2.

7 Partes animalis non sunt in specie, nec differunt à specie; sed sunt diversarum dispositionum, 1. q 76 5. ad 3.

8 Dextera est nobilior pars corporis animalis Ideo qui ad dexteram alicujus sedet, nobilissimo modo ei conjungitur, 1. q. 102. 1. c. fi.

9 Diversa animalia ad ornatum diversorum elementorum pertinent, sc. aves aeris, & pisces aquæ, cætera autem terræ, 1. q. 71. & 72. o.

10 Animalia quælibet præter perfecta possunt generari ex semine per putrefactionem, & sine semine, 1. q. 91. 2 ad 2.

11 Virtus cœli loco spermatis cum elementis sufficit ad generationem animalium imperfectorum, non autem perfectorum, 1. q 45. 8. ad 3. & q. 70. 3. c. & q. 71. ad 1. & q. 91. 2. ad 2.

12 Species animalium denovo generatæ per putrefactionem fuerunt productæ in primis sex diebus in suis principiis, 1. q. 74. 1. ad 3.

13 Generatio hominis, & multiplicatio, etiam quoad individua, est de principali intentione naturæ: non autem aliorum animalium, nisi secundum speciem, 1. q. 50. 4. ad 4. & q. 98. 1. o.

In

14 In generatione animalis, præcipue hominis, sunt necessariæ multæ generationes non continuæ, sicut etiam multæ formæ, 1. q. 118. 2. ad 2.

15 Motus sursum est naturalis animali secundum animam, non autem secundum corpus, 1. 2. q. 6. 5. ad 3.

16 Motus appetitus naturalis prævenitur ab exteriori motu dupliciter, sc. secundum sensus, & secundum corpus, 1. 2. q. 6. 1. ad 2.

17 Quædam animalia mox nata habent movere se, & usum membrorum, non propter nobilitatem, sed propter siccitatem cerebri, 1. q. 99. 1. ad 2.

18 Animalia pugnant propter cibum, & coitum, 1. q. 81. 2. c. fi.

19 Quædam abhorrent coire cum matre, ut equus, & camelus, 2. 2. q. 154. 9. ad 2.

20 Bruta non prosequuntur conveniens, nec fugiunt nociva per rationis deliberationem, sed per naturalem instinctum æstimativæ, similiter & pueri, 1. q. 83. 1. c. & 1. 2. q. 11. 2. c. & q. 15. 2. c. & q. 16. 2. ad 3. & q. 17. 2. ad 3. & q. 64. 4. ad 2. & 7. ad 2.

21 Non intendunt aliquid manifestare, vel repræsentare, quia hoc est proprium rationis conferentis signum ad signatum, sed agunt ex instinctu naturali aliquid, ad quod sequitur hoc, 2. 2. q. 116. c.

22 Aves docent pullos suos volare & similia; quia mox nata bruta non habent ita perfectum usum industriæ naturalis, sicut postea, 1. q. 101. 2. ad 3.

23 Bruta sunt sagacia, quia diriguntur à Deo, sicut horologia, 1. 2. q. 13. 2. ad 3.

24 Cognitio est in animalibus brutis propter necessitatem actionis tantum, 1. q. 91. 3. ad 3. & 1. 2. q. 31. 7. c.

25 Homines in statu innocentiæ non indigebant aliis animalibus, nisi ad experimentalem cognitionem eorum, 1. q. 96. 1. ad 3.

26 Appetitus animalis bruti non est liber, 1. q. 59. 3. o. & q. 83. 1. c. &. 1. 2. q. 11. 2. c. & q. 13. 2. ad 2 & ad 3. & q. 26. 1. c.

27 Electio non convenit animalibus brutis, 1. 2. q. 13. 2. o.

28 Intentio proprie non convenit animalibus brutis, 1. 2. q. 12 5. o.

29 Delectatio proprie convenit animalibus brutis; non autem gaudium, 1. 2. q. 31. 3. c.

30 Animalia bruta non delectantur visibilibus, odoribus, & sonis, nisi in ordine ad sustentationem naturæ, 1. q. 91. 3. ad 3. & 1. 2. q. 31. 6. c. & q. 35. 2. ad 3. & 2. 2. q. 141. 4. ad 3. & q. 167. 2. c.

31 Omne animal naturaliter abstrahitur à delectationibus venereis, & gustus per dolores corporis, 1. 2. q. 29. 3. ad 1. item q. 35. 6. c. fi. ad 1.

32 Animalia ferociora non erant mansueta ante peccatum Adæ, nec comedebant herbas, sed carnes, sicut nunc, 1. q. 96. 1. ad 2.

33 Bruta appetunt excellentiam, & irascuntur contra derogantia ei, non autem honorem, 1. 2. q. 47. 2. ad 2.

34 Homo ex parte suæ temperatisimæ complexionis non habet superexcellentiam alicujus passionis animæ, quæ habent cætera animalia, secundum quod deviant ab hac æqualitate, ut leo in audacia, canis in ira, lepus in timore, & sic de aliis, 1. q. 46. 5. ad 1.

35 Quæ tantum vivunt, id est plantæ, sunt propter omnia animalia, & hæc propter hominem, & omne imperfectius propter perfectius, 1. q. 65.

65. 2. c. & 2. 2. q. 64. 1. 2. c. & q. 66. 1. c.

36 Omnia animalia sunt subjecta homini, vel totaliter, ut mansueta; vel in parte, ut alia; sed propter peccatum non omnia obediunt ei, 1. q. 96. 1. o

37 Bruta quandoque puniuntur in pœnam dominorum suorum, 2. 2. q. 108. 4. ad 3.

38 In brutis est similitudo boni moralis, sc. virtutum, secundum passiones tantum, 1. 2. q. 24. 4. ad 3.

39 Bruta invocant Deum, in quantum naturaliter desiderant bonitatem ejus. Sed obediunt ei, in quantum naturalis instinctus eorum movetur à Deo, 2. 2. q. 83. 10. ad 3.

40 Distinctio animalium immundorum à mundis non erat ante legem Moysi quoad esum, nisi propter abominationem, vel consuetudinem, sed bene quoad sacrificia, 1. 2. q. 103. 1. ad 4.

41 Expositio animalium mundorum secundum legem, 1. 2. q. 102. 3. ad 2.

42 Immundorum secundum legem, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. & ad 2.

43 Animal sacrificandum debebat habere quatuor, sc. integritatem, sanitatem, suavitatem, & sal, 1. 2. q. 102. 3. c. ad 2. & ad 7.

44 Animalia ante octo dies non offerebantur, propter summam teneritudinem, 1. 2. q. 102. 3. ad 7. & 5. ad 1. & 3. q. 70. 3. ad 3.

45 In lege veteri offerri solebant quinque animalia figurantia eorum sacrificium, hoc est Christum; sc. vitulus, capra, ovis, turtur, & columba, 1. 2. q. 112. 3. ad 2.

46 Deus providit, quod in sacrificiis propter paupertatem non valens offerre animal quadrupes, offerret aves. Si non, panes, vel farinam, vel spicas, 1. 2. q. 102. 3. ad 12.

47 Quanto gravius est peccatum, tanto vilior species animalis offerebatur in sacrificiis, sc. capra pro idololatria, vitulus pro ignorantia sacerdotis, & hircus pro negligentia principis, 1. 2. q. 102. 3. ad 11.

48 Animata generant, & conservantur à principio motivo intrinseco: sed inanimata tantum ab extrinseco, 1. q. 78. 1. 2. o.

1 Animus pro vi irascibili ponitur, ut patet per Philosophum, ubi dicit, quod in sensitivo appetitu est desiderium & animus, idest concupiscibilis, & irascibilis, 2. 2. q. 129. 1. ad 1. & ad 2.

2 Moderatio animi quandoque provenit ex quadam dulcedine affectus, qua quis abhorret omne illud, quod potest alium tristare. Et ideo dicit Seneca, quod temperantia est quædam lenitas animi. Nam austeritas è contrario animi videtur esse in eo, qui non veretur alios contristare.

* Nisi propter aliquam causam necesse sit aliquando alios utiliter contristare, 2. 2. q. 114. 2. ad 1. fi. & q. 157. 3. ad 1. fi.

1. * Annexum spiritualibus potest esse aliquid dupliciter; sc. vel sicut ex spiritualibus dependens, sicut habere beneficia ecclesiastica dicitur spiritualibus esse annexum, quia non competit, nisi habenti officium clericale. Unde hujusmodi nullo modo possunt esse sine spiritualibus. Et propter hoc ea nullo modo vendere licet, quia eis venditis, intelliguntur etiam spiritualia venditioni subjici. Quædam autem sunt annexa spiritualibus, in quantum ad spiritualia ordinantur, sicut jus patronatus, quod ordinatur ad præsentandum clericos ad ecclesiastica bene-

beneficia, & sicut vasa sacra, quæ ordinantur ad sacramentorum usum. Unde hujusmodi non præsupponunt spiritualia, sed magis ea ordine temporis præcedunt, & ideo aliquo modo vendi possunt, non autem in quantum sunt spiritualibus annexa, 1. 2. q. 100. 4. c.

* 1 In mutationibus naturalibus terminus à quo, sc. forma, annihilatur, nisi inquantum manet in potentia in suo subjecto, 1. q. 104. 4. ad 3.

2 Nulla creatura annihilatur, sed quælibet secundum aliquid perseverabit in æternum, 1. q. 65. 1. ad 2. item q. 103. 1. ad 2. item q. 104. 4. c.

3 Si Deus subtraheret actionem suam, omnia subito annihilarentur, 1. q. 8. 1. c. & q. 9. 2. c. & q. 50. 5. ad 3. & q. 104. 1. c. & 1. 2. q. 109. 2. ad 2. item 8. c.

4 Solus Deus potest aliquid annihilare, 1. q. 9. 2. c. & 3. q. 13. 2. corp.

5 Deus de potentia absoluta potest annihilare omnem creaturam, non autem de potentia ordinaria, 1. q. 19. 2. c. & q. 104 3. 4. o. 1.

6 Deus non annihilat peccatores, ne justitia sit sine misericordia, & ut pœna respondeat culpæ, 1. 2. q. 87. 4. ad 1.

1 Annunciatio Christi convenienter facta fuit B. Virgini, 3. q. 30. 1. o.

2 Convenienter facta fuit per angelum, 3. q. 30. 2. o.

3 Convenienter facta fuit per supremum archangelum, 3. q 30. 3. ad 3.

4 Convenienter facta fuit in specie corporali, & visione corporali, 3. q. 30. 3. o.

5 Convenienti modo, & ordine facta fuit, 3. q. 30. 4. o.

6 Expositio evangelii de annunciatione dominica, 3. q. 30. 4. o.

Quando in antecedente est aliquid pertinens ad actum animæ, consequens debet sumi ut est in anima, 1. q. 14. 13. ad 2.

1 Antequam importat ordinem ad futurum vere, vel imaginarie, 3. q. 28. 3. ad 1.

Antiochus non vere pœnituit, 1. q. 86. 1. ad 1.

1 Anticristus non erit unitus diabolo in persona, 3. q. 8. 8. c. ad 1.

2 Erit caput malorum omnium perfectione malitiæ; non autem ordine, vel influxu, 3. q. 8 8. o.

* In collationibus patrum introducitur sententia beati Antonii, qui prætulit discretionem, per quam aliquis omnia moderatur, & jejuniis, & vigiliis, & omnibus hujusmodi observantiis, 2. 2. q. 188. 6. c. ad 3.

Antonomasia est figura, qua nomina generalia restringuntur ad aliquid per excellentiam; ut Urbs pro Roma, 2. 2. q. 141. 2. c. & q. 186. 1. c.

Anthropomorphitæ fuerunt hæretici fingentes Deum esse figuratum lineamentis corporis humani, 1. 2 q. 118. 5. c.

Apirocalia est excessus expensarum contra rationem, & opponitur parvificentiæ, 2. 2. q. 135. 2. o.

Apocrypha Esdræ, 1. q. 10. 6. ad 1. & 2. 2. q. 34. 1. & 2.

* Apostasia duplex, sc. aversio à Deo, & nolle subdi Deo; & sic est speciale peccatum, sc. prima species superbiæ, non autem primo modo; sed est genaralis conditio omnis peccati, 1. 2. q. 84. 2. ad 2.

2 Apostasia, id est recessus à Deo, est triplex; sc. à religione vel ordine, à bona vita, & à fide, 2. 2. q. 12. 1. o.

3 A fide non est species infidelitatis, sed est circumstantia ejus aggravans eam, 2. 2. q. 12. 1. ad 3.

4 A fide est pessima, & includit alias, 2. 2. q. 12. 1. c.

5 Apostata condemnatus ab ecclesia perdit jus dominii super subditos, 2.2.q.12.2.o.

* Apostoli fuerunt perfectiores cæteris sanctis, 1.2.q. 106.4.c.

2 Habuerunt omnem scientiam, quantum expediebat ad conversionem mundi, 2.2.q. 176.1.ad 1.

3 Spiritus Sanctus docuit Apostolos omnem veritatem necessariam ad salutem, non autem omnes futuros eventus, 1.2.q.106.4.2.

4 Verba Apostolorum sunt ex familiari revelatione Spiritus Sancti, & Christi; ideo servanda sunt, quia sunt in canonica scriptura, in qua nefas est credere aliquid falsum esse, 1.q.57.5.ad 3.& 1.2.q.10. 8.5.ad 3 fi. & q.10.4.ad 2.

5 Missio visibilis Spiritus Sancti facta est ad Apostolos in specie flatus & linguæ igneæ: ad significandum quod gratiam, & autoritatem haberent à capite, id est Christo, & abundarent verbis & fervore, 1.q.43.7.ad 6.& 3.q.39.6. ad 4.& q. 72.2.ad 1.

6 Deus dedit Apostolis scientiam scripturarum, & omnium linguarum; quam homines per studium vel consuetudinem acquirere possunt: licet non ita perfecte, 2.2.q.51.4.c.

7 Loquebantur omnibus linguis; non autem Christus, nec Christiani modo, 2.2.q. 176. 1.o.

8 Relinquentes omnia propter Christum voverunt pertinentia ad perfectionis statum, 2.2.q.88.4.ad 3.

9 In navicula turbabantur propter peccatum Judæ, ad commendationem unitatis, 2. 2.q.108.4.ad 5.

10 Nullum Sacramentum instituerunt, 3.q.64.2.o. & q.72. 1.ad 1.

11 Ministrantes Sacramenta utebantur aliqua forma verborum tradita à Christo, 3.q.72. 4.ad 1.

12 Multa tradiderunt occulte, non in scriptis; ut formas Sacramentorum, ne irriderentur ab infidelibus, 3.q.25. 3. ad 4.& q.64.2.ad 1.& q.72.4. ad 1.& q.78.3.ad 9.& q.83.4. ad 2.

13 Sunt baptizati baptismo Christi à Christo, 3.q. 38.6. ad 2.& q.72.6. ad 2.& q. 84. 7.4.

14 Baptizabant per alios; & secundum Dionysium, divini nostri duces, id est Apostoli probaverunt infantes recipi ad baptismum, sed prædicabant per se, sicut etiam Christus; quia industria ministri multum facit in ultimo, & nihil facit in primo, 3.q.67.2.1.& q.68. 9.c.

15 Confirmati sunt à Christo sine materia, sed non confirmabant alios communiter sine materia, 3.q.72.2. ad 1. & 4. ad 1.

1 Dei apparitio differt à missione visibili; quia non importat ordinem Divinarum Personarum, nec inhabitationem, sicut missio, 1.q.43.7.6. & 3. q.39.8.ad 1.

2 Apparitio convenit Patri, non autem mitti, 1.q.43.7.6. & 3.q.39.8.ad 1.

3 Apparitio Christi postquam resurrexit, legitur facta duodecies, 1.q.55.3.ad 3.& ad 4. & q.83.5.ad 6.

4 Apparuit in alia effigie propter gloriam ejus, & incredulitatem videntium, 3.q. 54.1. ad 3.& q.55.4.o.

5 Per apparitiones probare coluit identitatem resurgentis; quoad naturam, comedendo; personam eadem effigie; vel accidentia per cicatrices; veritatem vitæ loquendo; & veritatem corporis, per palpationem; & ejus gloriam intrando januis clausis, 3.q.55.6.c.

6 Post ascensionem apparuit qui-

quibusdam in epecie propria corporali ; sicut Paulo , 3. q. 57. 6. ad 3.

1 Appellare ex confidentia justæ causæ licet cuilibet ; non autem ut per moram justitiam impediat , 2. 2. q. 69. 3. ad 1.

2 Ante sententiam , & post eam licet appellare , 2. 2. q. 69. 3. ad 1.

3 Licet à judice ordinario tantum : & ab ordinario & arbitrario simul ; non autem ab arbitrario tantum , 2. 2. q. 69. 3. ad 2.

4 Nullus potest appellare post decem dies ; nec plus quam ter , 2. 2. 69. 3. ad 3.

5 Nulli fideli licet ad judicem infidelem appellare , 2 2. q. 69. 3 ad 1.

1 Appetitus est potentia passiva , 1. q. 80. 2. c. item 1. 2. q. 8. 2. ad 3. item q. 27. 1. c. & q. 50. 5. ad 2.

2 Est inclinatio appetentis in aliquid sibi simile , & conveniens , 1. q. 80. 1. c. & 1. 2. q. 8. 1. c. & q. 29. 1. c. & q. 56. 5 ad 1.

3 Est inclinatio consequens formam ; sed naturalis naturalem : sensitivus apprehensam à sensu : intellectivus , id est voluntas apprehensam ab intellectu , 1. q. 78. 1. ad 3. item q. 80. 1. o. item q. 81. 1. c. item q. 87. 4. c. item 1. 2. q. 8. 1. c. item q. 17. 8. c. item q. 26. 1 c. item q. 35. 1. c. item 40. 3. c.

4 Sequitur cognitionem , 1. 2. q. 40. 3. c.

5 Appetitus est ad res , sed cognitio est à rebus , 1. q. 16. 1. c. & q. 19. 3. ad 6. item 6. ad 2. item q. 80. 2. ad 2. & q 92. 3. c. item 1. 2. q. 22. 2. c. & q. 40. 2. c. & q. 66. 6. ad 1. item 2. 2. q. 26. 1. ad 2 & q. 27. 4. c.

6 Appetitus duplex , sc. naturalis , & sensitivus , 1. q. 78. 1. ad 3. item q. 80. 1. o. item 21. q. 148. 1. ad 3.

7 Duplex , sc. sensitivus , & intellectivus , 1. q 80. 2. o. & 2. 2. q. 18. 1. c. & q. 24. 1. c. & q. 58. 4. c. & q. 175. 2. ad 2.

8 Triplex , sc. naturalis , sensitivus , & intellectivus , 1. q. 6. 1. ad 1. item q. 19. 1. 9. c. item c. 59. 1. c. item q. 60. 1. c. & q. 87. 4. c. item 1. 2. q. 1. 2. c. ad 3. item q. 26. 1. 2. c. item q. 35. 1. c. item q. 40. 3. c. item 2. 2. q. 29. 2. ad 1.

9 Appetitus naturalis , qui sequitur naturæ indigentiam, sc. vis appetitiva , vel atractiva , dividitur contra retentivam , digestivam , & expulsivam. Et omnes subserviunt nutritivæ , & sunt vires animæ vegetativæ propie , sed in passionibus animæ , secundum similitudinem agentium naturalium , 1. 2. q. 23. 4. c. & q. 40. 4. c. & 2. q. 117. 1. c. & q. 119. 2. & 2. 2. q. 148. 1. ad 3.

10 Appetitus cibi duplex , sc. naturalis , , idest fames , & sitis , & animalis , in quo est vitium gulæ , non autem in primo , 2. 2. q. 148. 1. ad 3.

11 Actus appetitus est appetere non habita , amare habita, & delectari in eis , 1. q. 19. 1. c. ad 2. & q. 59. 1. od 2.

12 Motus appetitus duplex, sc. prosecutio , & fuga , 2. 2. q. 141. 3. c. item q. 161. 1. c.

13 Ordo motus appetitus proportionatur ordini motuum naturalium , 1 2. q. 23. 2. c.

14 Omnis appetitus secundum quod tendit in bonum , tendit in assimilationem divinæ bonitatis , 1. q. 7. 1. c. ad 2. & q. 44. 4. c. ad 3. & 2. 2. q. 34. 1. ad 3.

15 Creatura irrationalis appetit Deum implicite tantum, sed rationalis implicite , & explicite , 1. q. 6. 1 ad 2.

16 In omni loco appetitur summum bonum , idest Deus, 1. q. 6. 1. ad 2.

17 Appeti propter se dicitur dupliciter , sc. solum propter se & nunquam propter aliud; & aliquando etiam propter aliud. Primum convenit soli

beatitudini, secundum virtutibus, 2. 2. q. 145. 1. ad 1.

18 Omnia appetunt bonum, esse, perfectionem, & conjungi suo principio, 1. q. 5. 1. c. item q. 6. 1. c. item 2. ad 2. item q. 63. 3. c. item 2. 2. q. 94. 2. c.

19 Nullus appetitus est ad malum, 1. q. 19. 9. c. item q. 103. 8. c. item. 1. 2. q. 8. 1. c. item q. 23. 2. c. item q. 27. 1. ad 1. item q. 28. 4. corp.

20 Non esse est appetibile damnatis, & desperatis per accidens tantum, sc. ratione pœnæ, 1. q. 5. 0. ad 3. & 1. 2. q. 8. 1. 3. & q. 29. 4. ad 2. item q. 73. 8. ad 2.

21 Bonum arduum ratione boni attrahit appetitum, causando spem; sed ratione difficultatis retrahit causando desperationem, 2. 2. q. 161. 1. c.

22 Possibile convenit objecto appetitus, non omnino per accidens, 1. 2. q. 40. 1. ad 3.

23 Appetibile non movet appetitum sensitivum, nec rationalem, nisi apprehendatur, 1. q. 80. 2. ad 1. & 2. 2. q. 34. 1. c. prin.

24 Quælibet res habet aliquem appetitum, 1. q. 59. 1. c. & q. 80. 1. c.

25 Appetitus naturalis nihil aliud est, nisi inclinatio, & ordo rei ad rem sibi convenientem, 1. q. 78. 1. ad 3. & q. 80. 1. 0. & q. 81. 1. c item q. 87. 4. c.

26 Est habitudo ad bonum naturale, ad quod tendit quando non habet, & in quo habito quiescit, 1. q. 19. 1. 2. c.

27 Semper tendit in bonum existens in re, 1. 2. q. 8 1. c.

28 Semper sequitur formam in re existentem, alii autem apprehensam, 1. q. 59. 1. c & q. 60. 1. c. & q 80. 1. c. & 1. 2. q. 8. 1. 0. & q. 17. 8. c. item q. 26. 1. c.

29 Illud, quod appetitur appetitu naturali, potest etiam appeti appetitu animali, cum fuerit apprehensivam, 1. 2. q. 30. 3. ad 1.

30 Quælibet potentia animæ appetitu naturali concupiscit, amat, delectatur, & hujusmodi, sed appetitu animali sola concupiscibilis, 1 q. 78. 1. ad 1. & q. 80. 1. ad 3. & 1. 2. q. 30. 1. ad 3.

31 Appetitus potest dici naturalis tripliciter, sc. vel quia inest rei à natura, & sic est in qualibet potentia animæ, & etiam in voluntate, & in omni parte, & membro corporis, & in omni re. Vel quia consequitur formam mere naturalem, & simpliciter immersam materiæ. Vel quia consequitur formam rationalem, quæ inest homini à natura, non tamen ut sequens formam actu apprehensam ab intellectu, 1. q. 76. 1. c. co. 2. & q. 78. 1. ad 3. item q. 80. 1. ad 3.

32 Appetitus naturalis animæ non est potentia animæ distincta à cæteris ejus potentiis, 1. q. 80. 1. 0. & 1. 2. q. 30. 1. ad 3.

33 Appetitus inferior naturaliter sequitur motum appetitus superioris, nisi aliquid repugnet, 2. 2. q. 158. 8. c.

34 Non obedit rationis imperio, 1. q. 83. 1. ad 5 & 1. 2. q. 17. 8. 9. 0. & 2. 2. q. 148. 1. ad 3.

35 Omnia potentia animæ naturali appetitu appetit objectum sibi conveniens, 1. q. 78. 1. ad 3. item q. 80. 1. ad 3. item 1. 2. q. 30. 1. ad 3.

36 Appetitus consequens apprehensionem animalis est potentia animæ distincta à cæteris ejus potentiis; non autem appetitus naturalis, 1. q. 80. 1. 0. & 1. 2 q. 30. 1. ad 3.

37 Appetitus sensitivus movetur à cogitativa, seu æstimativa, imaginativa, & sensu, 1. q. 81. 3. ad 2. & 1. 2. q. 75. 2. c.

No-

38 Movetur immediate ab imaginatione, vel æstimativa, sed mediate à ratione, 1. q. 81. 3. c. & 1. 2. q. 30. 3. ad 3.

39 Vis cognitiva non movet nisi mediante appetitiva, nec ratio universalis, nisi mediante ratione particulari; nec voluntas, nisi mediante appetitu sensitivo, 1. q. 20. 1. ad 1. item q. 80. 2. ad 3. item q. 87. 1. ad 2.

40 Appetitus sensitivus dividitur per concupiscibilem, & irascibilem, 1. q. 59. 4. c. item q. 78. 1. ad 3. & q. 81. 2. o. & 3. c. & 2. 2. q. 18. 1. c. & q. 58. 4. c. & q. 168. 2. c.

41 Et uterque obedit imperio rationis, 1. q. 74. 3. c. item q. 81. 3. o. item q. 83. 1. ad 1. item ad 5. item q. 96. 2. c. item q. 110. 2. ad 3. item q. 117. 3. ad 3. item 1. 2. q. 17. 7. o. item q. 26. 1. c. item q. 42. 4. c. item q. 50. 3. o. item q. 56. 4. o. item q. 58. 2. c. item 2. 2. q. 58. 2. c. & 4. ad 3. item q. 158. 2 ad 4. item 3. q. 15. 2. ad 1. & q. 18. 2. c. ad 1. & q. 19. 2. c. item q. 20. 2. ad 3.

42 Non obedit imperio rationis, nisi mediante voluntate, 1. 2. q. 46. 4. ad 1.

43 Actus appetitus sensitivi, ut est à potentia animæ, subjacet imperio rationis, non autem ut est ex dispositione organi corporalis, 1. 2. q. 17. 7. o.

44 Proprium hominis est, quod appetitus inferior subdatur appetitui superiori, & moveatur ab eo, 1. 2. q. 74. 3. ad 1. & 2. 2. q. 157. 2. ad 2.

45 Appetitus sensitivus est proximus motui corporis nostri, 1. q. 20. 1. ad 1.

46 In passionibus appetitus sensitivi est considerare aliquid quasi materiale, sc. corporalem transmutationem, & aliquid quasi formale, quod est ex parte appetitus, 1. q. 20. 1. ad 2.

47 Bonum sensibile est objectum appetitus sensitivi, sed bonum simpliciter est objectum voluntatis, 1. q. 59. 4. c. item 1. 2. q. 1. 2. ad 3. item q. 10. 3. c. item 2. 2. q. 24. 1. c.

48 Nullus appetitus movetur ad suum objectum, nisi apprehendatur sub ratione boni, vel mali, convenientis, vel nocivi, 1. 2. q. 9. 1. ad 2.

49 Appetitus sensitivus ut rectus à ratione potest esse subjectum virtutis, & vitii, 1. 2. q. 30. 3. ad 3. & q. 56. 3. c. & 4. o. & 5. ad 1. & q. 57. 1. c. & q. 74. 2. c. ad 2. & 3. o.

50 Actus appetitus sensitivi semper est cum transmutatione corporis, & maxime circa cor, 1. q. 20. 1. ad 1. item 1. 2. q. 10. 3. c. item q. 2 2. 2. ad 3.

51 Appetitus sensitivus, & rationalis, idest voluntas, sunt duæ potentiæ, 1 q. 8[illegible]. 2. o.

52 Actus appetitus sensitivi ratione mutationis corporalis annexæ, dicuntur passiones, non autem actus voluntatis, 1. q. 20. 1. ad 1.

53 Appetitus sensitivus & voluntas sunt rationales participative, 1. 2. q. 24. 1. ad 2. & q. 56. 6. ad 2. & q. 59. 4. ad 2. & q. 61. 2. c. fi. ad 2. & 2. 2. q. 58. 4. ad 3. & 3. q. 18. 2. ad 4.

54 Appetitus rationalis non dividitur per concupiscibilem, & irascibilem, 1. q. 59. 4. o. item q. 82. 5. o.

55 Non fertur in particulare, nisi sub ratione universalis, 1. q. 80. 2. ad 2.

1 Apprehensio aliqua est causa timoris, & omnium operationum appetitus, 2. 2. q. 7. 1. c

2 Respectus qui est tantum in apprehensione rationis conferentis unum alteri, est relatio rationis tantum, 1. q. 28. 1. c.

1 Appropinquatio. Quanto aliquid minus habet de potentia-

tialitate, tanto magis appropinquat Deo, 1. 2. q. 22. 2. ad 3.

2 Quanto aliqua sunt fini bono propinquiora, tanto sunt meliora, 2. 2. q. 81. 6. c. princ.

1 Appropriatio in communi est manifestatio divinarum personarum per attributa essentialia, 1. q. 39. 7. c.

2 In divinis potest fieri dupliciter, sc. ex parte creaturarum, & ex parte Dei. Prima debet semper fieri per contrarium, secunda vero per similitudinem ad proprium, 1. q. 39. 7. c. ad 1. item 8. 2. c.

3 Appropriatum ut sic est posterius proprio secundum modum intelligendi, sed ut essentiale est è converso, 1. q. 39. 7. ad 3.

4 Attributa convenienter appropriantur divinis personis, 1. q. 39. 7. 8. o.

5 Essentia nulli personæ appropriatur, nec operatio, 1. q. 39. 8. corp.

6 In speciali potentia appropriatur patri, sapientia filio, bonitas vero spiritui sancto, 1. q. 39. 7. 8. c. q. 45. 6. ad 2. item q. 46. 3. 3. item 2. 2. q. 14. 1. c.

7 Veritas in divinis appropriatur filio, 1. q. 39. 8. c.

8 Principium effectivum appropriatur patri, exemplare autem filio, 1. q. 46. 3. c.

9 Æternitas appropriatur patri, pulchritudo filio, usus vero spiritui sancto, secundum Hilarium, 1. q. 39. 8. c. item 3. q. 59. 1. ad 2.

10 Unitas appropriatur patri, imago, æqualitas, & verbum filio, nexus vero spiritui sancto, secundum Augustinum, 1. q. 37. 1. ad 3. & q. 39. 8. c. & q. 47. 2. ad 2. & 4. q. 58. 2. ad 3.

11 Ex ipso appropriatur patri, per quem filio, in quo spiritui sancto, 1. q. 36. 8. c.

12 Creatorem esse appropriatur patri, per quem filio, dominum vero, & vivificatio spiritui sancto, 1. q. 45. 6. ad 2.

1 Aqua in communi habet sex proprietates, quia est diaphana, humida, frigida, generativa, abundans ubique, & sine pretio, 3. q. 66. 3. c. item q. 69. 2. ad 2. & 4. ad 1.

2 Est duplex, sc. viva, id est continuata suo principio cum fluxu: & mortua, id est, stans, 1. q. 18. 1. ad 3.

3 Non cooperit totam terram contra naturam propter viventia super eam, 1. q. 69. 1. ad 2. & ad 4.

4 Congregatio aquarum convenienter describitur tertia die, 1. q. 69. 1. o.

5 Aquæ dicuntur potius congregari & dividi quam creari, quia labiliter fluxæ sunt. Sed aquæ quæ supra cœlos sunt, non sunt fluidæ secundum Basilium, 1. q. 68. 2. c. item ad 2. fi. item q. 69. 1. ad 1.

6 Aqua calida citius & fortius congelatur, 1. 2. q. 35. 6. ad 2. item q 37. 1. ad 2. & q. 48. 2. c. & q. 87. 2. corp.

7 De latere Christi vera aqua exivit in cruce, 3. q. 66. 4. ad 3. item q. 74. 7. ad 3.

8 Aqua benedicta non est sacramentum: sed est quid sacramentale, 3. q. 65. 1. ad 6.

9 Non ordinatur directe ad remedium præstandum, sed contra dæmones, & contra omne impedimentum sacramentorum, 3. q. 65. 1. ad 6.

10 Datur contra impugnationem exteriorem dæmonum; exorcismus autem contra interiorem, 3. q. 71. 2. ad 3.

11 Delet peccata venialia. 3. q. 65. 1. ad 6. item ad 8. item q. 83. 3. ad 3. item q. 87. 3. o.

12 Potest iterari, non autem exorcismus, pro quo sumitur contra dæmones, 3. q. 71. 2. ad 3.

13 Potest ei fieri additio aquæ non benedictæ, & tota erit bene-

nedicta, 3.q.77.8. ad 3. & q. 83.3. ad 3. & q. 87.3.0.

Aquila significat superbiam, 1.2.q.102.9. ad 1.c.2.fi.

Aquilo flans facit generare mares, auster vero fœminas, 1. q.92.1. ad 1. & q.99.2. ad 2.

1 Aliter habetur spes fructificationis arboris cum virescit frondibus, & aliter cum jam primordia fructuum incipiunt apparere, 1.2.q.69.3.c.

2 In arboribus & in herbis nihil erat immundum secundum legem; sicut in omni genere animalium, 1.2.q.102.6. ad 2.

1 Arca testamenti significat secreta fidei, quæ permittuntur videri à majoribus tantum, 1.2.q.102.4. ad 6.

2 Dispositio arcæ testamenti interius & exterius, & expositio litteralis & figuralis omnium pertinentium ad eam, 1. 2.q.104.4. ad 6.

Archangeli sunt medius ordo inter angelos & principatus, 1.q.108.5. ad 4.

Architector est principalis artifex præcipiens induci formam, & præparari materiam, 1.q.18.3.c.

1 Argumentum dicitur dupliciter, scil. ratio rei dubiæ, & signum evidens sensibile, 3. q.55.5.corp.

2 Oratio firmat argumentum, primo à substantia actus, secundo à circunstantiis, 1.2.q. 71. ad 1.

3 Argumentum ex solo literali sensu sumitur sacræ Scripturæ, 1.q.1.10.ad 1.

4 Ab auctoritate Dei est firmissimum, sed ab auctoritate humana est debilissimum, 1. q.1.8.ad 2.

Arithmetica & Geometria procedunt ex principiis notis lumine naturali intellectus, 1. q.1.2.c.

1 Aristoteles instituit sectam Peripateticorum; quorum princeps ipse fuit, 1.2.q.59.2.c. & 2.1.q.123.10.c.

Armus dexter, & pectusculum hostiæ in lege veteri, erant sacerdotis contra divinationem; & quia sapientia cordis & fortitudo sunt ei necessaria, 1.2.q.102.3.ad 8.fi.

Spiritus Sanctus dicitur pignus, sed magis proprie arrha; quia Spiritus Sanctus dicitur arrha per respectum ad ea dona, quæ manent in patria: pignus vero per respectum ad ea quæ evacuabuntur, 1.2.q 114.3.ad 3.fin.

1 Arrogantia. Arrogans est, qui sibi tribuit quod non habet, 2.2.q.112.1 ad 2.

2 Arrogantia qua aliquis supra se extollitur, est species superbiæ. Nec est jactantia, sed sæpe est causa ejus, 2 2.q. 112.1.ad 2.

1 Ars est virtus intellectualis, inquantum facit facultatem boni operis. Non autem simpliciter est virtus, quia non perficit usum nec appetitum, 1.2.q.57.3.4.0.

2 Est recta ratio factibilium, & habitus operativus, 1.q. 22.2.c. & 1.2.q.57.3.4.0. & q. 93.item c. & 2.2.q.47.5.c

3 Forma artis est simi itudo ultimi effectus intenti ab artifice. 3.q.78.2.c.

4 Ars semper est ad bonum, sicut & scientia, 1.2.q.57.3. ad 1.

5 Ars est aliqua virtus, quia ad bonum ejus usum requiritur aliqua virtus moralis, 1. 2.q.57.3.ad 3. & 2.2.q.47.4. ad 2.

6 Scientiæ ad nullum opus ordinatæ dicuntur simpliciter scientiæ, non autem artes, 1. 2.q.57.3.ad 3.

7 Artes quæ ordinantur ad opus rationis, dicuntur liberales. Quæ vero ordinantur ad opus corporis, dicuntur serviles, 1.2.q.57.3.ad 3.

8 Liberales sunt speculativæ. Sed dicuntur artes, quia habent

bent aliquid per medium operis, 1. 2. q. 57. 3. ad 3. & 2. 2. q. 47. 2. ad 3.

9 Omnis applicatio rationis rectæ ad aliquid factibile pertinet ad artem. Ideo est aliqua ars speculativa: Non autem prudentia; quia est tantum de conciliabilibus, in quibus non sunt viæ determinatæ ad finem, 2. 2. q. 47. 2. ad 3.

10 Ars magis convenit cum prudentia, quam habitus speculativa, ratione objecti & subjecti. Sed è converso, ratione virtutis, 1. 2. q. 57. 4. ad 2.

11 Differt realiter à prudentia, 1. 2. q. 57. 4. o. ad 1. item 2. 2. q. 47. 4. ad 2.

12 Non requirit aliquos habitus morales in appetitu, sicut requirit prudentia, 2. 2. q. 57. 4. c. & q. 58. 5. ad 2.

13 Habet determinata media ad finem. Sed in quibusdam non habet, in quibus per similitudinem, dicitur aliquis prudenter agere, ut in medicina, & navali, in quibus est necessarium consilium, 2. 2. q. 47. 4. ad 2. & q. 49. 5. ad 2.

14 Bonum artis est extra hominem, scil. in artificialibus; sed bonum prudentiæ est intra hominem, 1. 2. q. 57. 4. c. & 5. ad 1.

15 Operatio artis fundatur super operationem naturæ; & hæc super creationem, 1. q. 45. 8. c. ad 4.

16 Initium artis secundum ejus essentiam sunt principia, ex quibus procedit ars. Sed secundum ejus effectum, est unde incipit ars operari; sicut principium artis ædificativæ est fundamentum, 2. 2. q. 29. 7. c.

17 Quidquid est contra naturam artificiati, est contra naturam artis, 1. 2. q. 71. 2. ad 4.

18 Ars non potest inducere formam substantialem, nisi virtute naturæ, 2. 2. q. 77. 2. ad 1. & 3. q. 66. 4. c. & q. 75. 6. ad 1.

19 † In aliqua materia est virtus agens ad productionem formæ artis, in aliqua vero non, 1 q. 77. 1. c.

20 Vendere artes liberales quoad veritatem earum peccatum est simoniæ, non autem locare operas suas, scil. docendo eas, quia hoc licitum est, 2. 2. q. 100. 3 c. ad 3.

21 Id quod de se ordinatur ad malum, non est ars, 1. 2. q. 57. 3. ad 1 item 2. 2. q. 95. 1. ad 2. item q 169 2. ad 4.

22 In actu artis dupliciter contingit esse peccatum, scil. deviando à fine particulari artis, & à fine communi. Primum est propium, secundum vero est artificis, in quantum est homo, 1. 2. q. 21. 2. ad 2. item q. 57. 3. ad 1.

23 In arte peccans volens est eligibilior quam peccans nolens, sed in virtutibus moralibus est è converso, 1. 2. q. 21. 2. ad 2. item q. 57. 4. c. item 2. 2. q. 47. 1. ad 3. item 8. c.

24 Artes quibus ut pluries aliquid male utuntur, licet de se sint licitæ, debent tamen extirpari de civitate per principes, secundum Platonem, 2. 2. q. 169. 2. ad 4.

25 Artifex ex suo opere est laudabilis vel culpabilis per bonitatem vel malitiam sui actus, 1. 2. q. 21. 2. c. ad 2.

26 Formæ artificialium sunt accidentia, 1. q 65. 4. c.

27 Formæ artificialium nihil aliud sunt, quam compositio, ordo, & figura, 2. q. 96. 2. ad 2.

28 In artificialibus ratio ordinatur ad finem particularem, in moralibus autem ad finem communem totius humanæ vitæ, 1, 2. q. 21. 2. ad 2. item q. 57. 4. ad 3. item 2. 2. q. 47. 4. ad 2.

29 Nullum artificiale, ut imagines & verba, habet aliquam

quam vim à constellationibus, sed ad dæmonibus, 2. 2. q. 96. 2. ad 2.

1 Articulus fidei, est indivisibilis veritas de Deo, arctans nos ad credendum, secundum Ricardum de Sancto Victore, 2. 2. q. 1. 6. o.

2 Articulus dicitur quadrupliciter, sc. membrum, conclusio, particula in judicio, & spiritualis dificultas supposita in fide non dependens ex alia, 2. 2. q. 1. 6. corp

1 Ascendere in cœlum, fuit conveniens Christo, 3. q. 57. 1. 6. o.

2 Christus ascendit secundum utramque naturam, 3. q. 57. 2. o.

3 Ascendit propria virtute utriusque naturæ, 1. q. 57. 3. o.

4 Super omnes cœlos, & super omnem creaturam, 3. q. 57. 4. 5. o. & q. 58. 3. c.

5 Ascensio Christi, & quies sursum, vel cujuscunque corporis gloriosi non est violenta, sed naturalis, 1. q. 57. 3 ad 2. & 4. ad 4.

6 Crebra fuit Christi conversatio cum discipulis ad eorum consolationem, ante ejus ascensionem, 1. q. 55. 3. ad 3.

7 Nescitur ubi Christus corporaliter ante ascensionem manserit; cum hoc scriptura non tradat, 3. q. 55. 3. ad 2.

8 Non statim post resurrectionem ascendit, propter fidem confirmandam, 3. q. 57. 1. ad 4.

9 Ascensio non fuit in instanti, 3. q. 57. 3. ad 3.

10 Fuit causa nostræ salutis, 3. q. 57. 6. o.

11 Aperuit nobis paradisum quoad locum, non autem quoad visionem, 1. q. 49. 5. ad 4.

12 Animæ sanctorum post resurrectionem & ante ascensionem Christi, etiam in limbo, viderunt Deum per essentiam, 3. q. 52. 4. ad 3.

13 Ante ascensionem Christi nullus intravit paradisum cœlestem, sed latro statim moriens intravit in visionum Dei, non autem in paradisum terrestrem, 3. q. 52. 4. ad 3.

14 Ascendenti Christo accrevit gaudium quoad modum; non autem intensive, nec extensive, quia de omnibus perfectum gaudium habuit ab instanti suæ conceptionis, 3. q. 57. 1. ad 2.

1 Assentire est actus intellectus, sed consentire est actus voluntatis, 1. 2. q. 15. 1. ad 3. item 2. 2. q. 2. 1. ad 3.

2 Assensus continuit triplicitер, sc. propter evidentiam rei, sicut principiorum habitus; vel propter aliud, ut in scientia; vel per imperium voluntatis, ut credere, 2. 2. q. 1. 4. c. item q. 2. 2. c.

3 Voluntas dupliciter movet intellectum ad assentiendum, sc. ex ordine ad bonum, vel coactione veri non visi, 2. 2. q. 5. 2. c.

4 Intellectus dupliciter perficitur ad assentiendum veritati. Primo capiendo eam, secundo habendo certum judicium de ea, 2. 2. q. 9. 1. c.

5 Intellectus necessario assensit principiis per se notis, & aliis cognitis sequi necessario ex iis, non autem aliis veris. Quædam enim ex necessitate consequuntur ex principiis, ita se quod non possunt esse falsa, principiis existentibus veris, sicut sunt omnes conclusiones demonstrationum: & hujusmodi veris intellectus de necesitate assentit, postquam percepit ordinem earum, non autem prius. 1. q. 82. 8. ad 2. item q. 82. 1. 2. c. item 1. 2. q. 17. 6. c.

6 Intellectus non potest assentire oppositis dignitatum, 1. q. 2. 10. b.

Assiduitas unius rei fastidium parit, 2. 2. q. 83. 11. ad 4.

1 Assimilatio est duplex, sc. in-

in natura, & in specie intelligibili. Secunda requiritur in cognitione, non autem prima, 1. q. 57. 2. ad 2. &. q. 85. 8. ad 3. & q. 88. 1. ad 2.

2 Intelligere per assimilationem convenit soli intellectui recipienti speciem à rebus, 1. q. 14. 2. ad 2.

3 Assimilari possumus tripliciter Verbo Dei, sive Filio Dei: Primo secundum rationem formæ, & non secundum intellectualitatem ipsius: Secundo secundum rationem formæ, & intellectualitatem ipsius: Tertio secundum unitatem quam habet ad Patrem, per gratiam & charitatem, 3. q. 23. 3. c.

4 Talis assimilatio per gratiam & charitatem perficitur ratione adoptionis, quia sic assimilatis debetur hæreditas æterna, 3. q. 23. 3. c.

5 Assimilatio intellectus practici a[Deum est secundum proportionalitatem, speculativi autem secundum unionem & informationem, quæ est multo major, 1, 2. q. 3. 5. ad 1.

6 Summa assimilatio hominis ad Deum est per operationem. Ideo per beatitudinem homo Deo maxime conformatur, 1. q. 63. 3. c. item 1. 2. q. 55. 2. ad 3.

7 Generans non assimilat sibi genitum in perfectionibus acquisitis per actus, nisi in aptitudine, 1. 2. q. 81. 2. c.

8 Causa assimilationis filii ad patrem non est materia, sed formativa virtus in semine causata ex operationis virtutis formativæ patris in semen: 1. q. 119. 2. ad 2.

9 Filii quandoque assimilantur avis & proavis, quia in semine est virtus eorum, 1. q. 119. 2. c. ad 2.

10 Magis assimilantur parentibus secundum irascibilem, quam secundum concupiscibilem, 1. 2. q. 5. 3. c. item 2. 2. q. 156. 4. c.

1 Assistere sumitur dupliciter, sc. simpliciter, & secundum quid, 1. q. 112. 3. c.

2 Assistere Deo, est esse circa Deum, id est inmediate recipere illuminationes in simplicitate Divini luminis, 1. q. 112. 3. c.

3 Satan dicitur affuisse, non autem astitisse Deo, 1. q. 112. 2. ad 3.

1 Assumere dicit actum assumentis, & terminum, 3. q. 2. 8. c. & q. 3. 1. 2. 4. c.

2 Proprie convenit personæ, non autem naturæ, 3. q. 3. 1. 2. 3. 0.

3 Assumi convenit naturæ, non autem personæ, 3. q. 4. 0. & q. 16. 4. ad 3.

4 Assumptio significat actionem in fieri, & respicit diversimode agens, patiens, terminum à quo, & terminum ad quem; unio autem significat relationem in factu esse, & eodem modo respiciens omnia, 3. q. 2. 8. 0.

5 Assumptio differt ratione ab unione; & incarnatione, seu humanatione, 3. q. 2. 8. ad 3.

6 Natura Divina est unita, non autem assumpta; sed natura humana est unita, & assumpta, 1. q. 2. 8. c. ad 2.

7 Uniens est unicum, non autem assumens est assumptum, 3. q. 2. 8. c.

8 Omnis persona assumens est uniens. Non autem è converso, quia pater est uniens, non autem assumens, 3. q. 2. 8. ad 2. & q. 3. 1. ad. 1.

9 Assumere naturæ convenit ratione principii tantum, sed personæ ratione principii, & termini, 3. q. 1. 1. 2. 0. & 4. ad 2.

10 Abstracta personalitate, natura potest assumere, 3. q. 3. 3. 0.

11 † Deus posset assumere naturam angelicam sine corruptione personalitatis angelicæ, 3. q. 4. 1. ad 3.

12 Quælibet natura posset de po-

potentia Dei absoluta assumi, sed tantum natura humana secundum congruentiam, 3. q. 4. 1. 0.

13 Quælibet persona potest sine alia incarnari, & assumere, 3. q. 3. 4. 5. 0.

14 Tres Personæ possunt unam numero naturam assumere, 3. q. 3. 6. 0.

15 Et tunc tres Personæ essent unus homo unitate naturæ, non autem unitate personæ, 3. q. 3. 6. ad 1. & 7. ad 2.

16 Una persona potest plures naturas humanas assumere, 3. q. 3. 7. 0.

17 † Si una Persona Divina assumeret duas naturas humanas, tunc illa Persona esset tantum unus homo, & non plures, 3. q. 3. 7. ad 2.

18 Assumptio naturæ humanæ convenientius facta est ad Filium, quam ad Patrem, vel ad Spiritum Sanctum, 3. q. 3. 8. 0. & q. 39. 8. ad 2.

19 Filius Dei assumpsit naturam humanam cum omnibus perfectionibus suis, 3. q. 9. 1. & q. 18. 1. 2. c.

20 Columba non fuit assumpta in unitate personæ Spiritus Sancti, quia non apparuit ut salvaret, sed ut significaret, 1. q. 47. 7. ad 1. & 3. q. 39. 6. ad ad 2. & 7. c.

21 Natura humana assumpta est in individuo, 3. q. 2. 2. ad 3. & 5. ad 2. & q. 4. 2. ad 1. & 3. c. & 4. 0.

22 Non decuit ut natura humana in quolibet suo supposito assumeretur, 3. q. 2. 5. ad 2. & q. 4. 5. 0.

23 Convenienter assumpta est de stirpe Adæ, 3. q. 4. 6. 0. & q. 31. 1. 0.

24 Non debuit immediate assumi in Adamo, 3. q. 4. 6. ad 2.

25 Assumi convenit naturæ humanæ ratione sui, & non ratione suppositi: ideo non convenit Deo; 3. q. 16. 4. ad 3.

26 Deus convenienter carnem assumpsit de muliere, 3. q. 31. 4. 0.

27 Deus non assumpsit hominem, 3. q. 4. 3. 0.

28 Christus assumpsit animam, contra Arium, Eunomium, & Apollinarem, 3. q. 5. 3. 0. item q. 10. 2. ad 1.

29 Animam rationalem, contra Eunomium, & Apollinarem, 3. q. 5, 4. 0. item q. 16. 3. ad 2. & q. 18. 1. c.

30 Assumptio Christi non fuit tantum per inhabitationem gratiæ, contra Nestorium, & Theodorum, 2. q. 2. 6. c. & q. 16. 1. 3. 4. 7. c. & q. 18. 1. c.

31 Non attulit corpus de cœlo, se l assumpsit idem de muliere, contra Valentinum, & Martianum, 3. q. 5. 2. 0. item q. 36. 3. item q. 37. 1. c. & q. 54. 3. c.

32 Assumpsit verum corpus, & non phantasticum, contra Manichæum, & Valentinum, 3. q. 5. 1. 0. item 2. c. & q. 14. 1. c. & q. 16. 1. c. & q. 37. 1. c. & q. 39. 7. c.

33 Assumpsit naturam humanam integram, & perfectam, 3. q. 9. 1. c. & q. 18. 1. c. & 12. c.

34 Hæreticum est dicere Christum non assumpsise partes unitas, 3. q. 2. 5. c.

35 † Hæreticum est dicere, Deum esse unitum homini accidentaliter, 3. q. 2. 6. c.

36 Caro assumpta est mediante anima, & anima mediante spiritu, 3. q. 6. 1. 2. 0. & 3. ad 1. item 4. ad 3. item q. 33. 2. c. & q. 49. 6. ad 3 & q. 50. 2. ad 2. item 3. corp.

37 Assumpta est de Adam, de David, & de Abraham, 3. q. 31. 1. 2. 0.

38 Anima Christi non fuit prius creata quam assumpta, 3. q. 6. 3. 0.

39 Partes assumptæ non mediante toto ordine intentionis, sed è converso ordine e-

xe-

xecutionis, 3 q. 6. 5. o.

40 Natura humana assumpta est mediante gratia habituali, sicut medio congruitatis, & Spiritu Sancto sicut causante, & unione sicut effectu consequente, 3. q. 6. 6. o.

41 In eodem instanti anima & caro sunt assumptæ & unitæ, 3. q. 6. 1. c. item 3. 4. o. item 5. c. & q. 33. 2. o. & q. 34. 1. c. item q. 35. 4. c.

42 In eodem instanti anima creata est, caro concepta & animata, & utraque assumpta est à Verbo, sc. in primo instanti, 3. q. 6. 3. 4. o. & q. 33. 1. 2. 3. o. & q. 35. 4. o.

43 Christus assumpsit omnes defectus naturales corporis, communes toti naturæ humanæ, 3. q. 12 4. ad 3. item q. 14. 4. o. item q. 1. 5. 1. c. item q. 46. 4. ad 3.

44 Nullum morbum assumpsit, nec aliquem defectum non communem omni homini, 3. q. 14. 4. o. & q. 46. 3. ad 2. item 5. c. & 9. ad 4. item q. 51. 2. c.

45 Nullum defectum contraxit, sed voluntarie assumpsit, 3. q. 14. 3. o.

46 Assumpsit defectus corporis necessitate naturæ corporis, non autem coacte, nec contra voluntatem Divinam, nec humanam, 3. q. 14. 2. o. & q. 15. 5. ad 1. item ad 2.

47 Nullum defectum animæ assumpsit, nec contraxit, sc. ignorantiam, culpam, vel defectum gratiæ, 1. q. 1. 1. ad 3. & q. 12. 4. ad 3. & q. 14. 3. ad 1. item 4. c. & q. 15. o. & q. 31. 7. o. item q. 46. 4. ad 2.

1 Astrologia, & perspectiva non sunt propriæ species mathematicæ, sed secundum quid, 1. 2. q. 35. 8. o.

2 † Astrologia & perspectiva sunt magis naturales quam mathematicæ materialiter, sed formaliter & principaliter sunt è converso, 2. 2. q. 9. 2. ad 3.

3 Astrologus potest prædicere futura determinata, ut semper vel ut frequenter in suis causis, non autem contingentia ad utrumlibet, 1. q. 115. 4. ad 3. & 1. 2. q. 9. 5. ad 3. & 2. 2. q. 95. 1. c. & 5. o.

1 Astutia est vitium speciale, differens à prudentia carnis, utens non veris viis vel mediis, sed simulatis. Ideo opponitur prudentiæ 2. 2. q. 55. 3. o. item 4. c. item q. 69. 2. c item q. 97. 13. ad 3. item q. 111. 3. ad 2.

2 Astutia quandoque dicitur prudentia, & è converso, 2. 2. q. 55. 3. ad 1. item 4. ad 1. item q. 92. 1. ad 1.

3 Consistit in excogitatione simulatæ viæ, sed dolus & fraus in executione ejus, 2. 2. q. 55. 4. o. & q. 69. 2. c. & q. 111. 3. ad 2.

1 Athanasius & Gregorius Nacianzenus tantæ auctoritatis fuerunt, ut nemo contrariaretur eis, 1. q. 61. 3. c.

1 Attentio triplex in oratione, sc. ad verba, ad petitionem, & ad Deum, vel ad aliam circumstantiam, 2. 2. q. 83. 13. o.

2 Attentio actualis est necessaria in oratione, saltem in principio, 2. 2. q. 83. 13. o.

1 † Attingere naturam superiorem contingit dupliciter, sc. objective, & secundum virtutem, 1. 2. q. 3. 7. ad 3.

2 Attingere Deum tripliciter contingit, sc. similitudine, operatione, & unione personali. Primum convenit omni creaturæ, secundum tantum rationali, tertium vero soli Christo, 2. 2. q. 2. 3. c.

1 Attribui. Ex eo, quod aliquid attribuitur alicui, oportet ei attribui omnia quæ sunt de ratione ejus, 1. q. 28. 3. c.

1 Attributa Dei differunt tantum ratione, sed fundamentum habent ex natura rei, 1. q. 13. 4. o. item 12. c.

2 Plura attributa sunt in Deo, sed unite, 1. q. 13. 4. o. item 12. c.

3 Attributa essentialia possunt

sunt à nobis naturaliter cognosci, non autem personalia, 1. q. 32. 1. o. item q. 39. 7. c.

4 Ratio attributorum est conceptio intellectus, quam significat nomen, 1. q. 13. 1. c. item 4. o.

5 Attributa Divina prædicantur de se invicem nominibus primæ intentionis, non autem secundæ, 1. q. 32. 3. ad 3.

6 Quilibet effectus Dei est à quolibet attributo ejus, tamen reducitur ad illud, cum cujus ratione magis convenit, 1. q. 45. 6. ad 3.

1 Avaritia est immoderatus amor habendi, 2. 2. q. 118. 1. 8. c.

2 Avaritia proprie semper est peccatum, 2. 2. q. 118. 1. o. & q. 119. 1. o.

3 Est peccatum spirituale, 2. 2. q. 118. 6. o.

4 Avaritia secundum quod opponitur justitiæ, hoc modo ex genere suo est peccatum mortale. Contingit tamen in hoc genere avaritiæ esse peccatum veniale, propter imperfectionem actus, 2. 2. q. 118. 4. o.

5 Est medium inter peccata pure spiritualia, 1. 2. q. 72. 2. ad 4. item 2. 2. q. 118. 6. ad 1.

6 Est contra Deum, contra se, & contra proximum, 2. 2. q. 118. 1. ad 2. item 3. ad 1.

7 Large est in dæmonibus, sc. immoderata cupiditas habendi quodcunque bonum creatum, non autem proprie, 1. q. 63. 2. ad 3.

8 Senes sunt naturaliter avari, propter defectum naturæ eorum, 2. 2. q. 118. 1. ad 3. & 5. ad 3. & q. 119. 3. o.

9 Dupliciter importat immoderantiam exteriorum, sc. in affectu, & in re, 2. 2. q. 55. 8. c. & q 118. 1. ad 2. & 3. c.

10 Sumitur dupliciter, sc. large pro omni cupiditate inordinata habendi quodcumque bonum creatum; & proprie, ut est speciale peccatum circa possessiones exteriores, 1. q. 63. 2. ad 2. item 2. 2. q. 118. 2. o. item 5. ad 2.

11 Species avaritiæ sunt septem, sc. parcitas, tenacitas, cymilitas, turpe lucrum, usura, latrocinium, & alea, 2. 2. q. 118. 8. a 1 4.

12 Vitium capitale, cujus filiæ sunt septem, sc. proditio, fraus, fallacia, p rjurium, inquietudo, violentia, & obduratio, 2. 2. q. 55. 8. o. item q. 118. 7. 8. o.

13 Avaritia, libido, & cupiditas dicuntur tripliciter, sc. passio habitualis consequens peccatum originale, id est fomes: inordinatus appetitus cujuscunque rei, vel tantum divitiarum. Prima est radix omnis peccati. Secunda est genus omnis peccati. Tertia est vitium capitale, 1. 2. q. 77. 5. ad 1. & q. 82. 4. ad 3. & q. 84. 1. o. & 2. 2. q. 24. 10. ad 2. & q. 119. 2. ad 1.

14 Etiam tertio modo, sc. ut est tantum inordinatus appetitus divitiarum, radix est omnium peccatorum, 1. 2. q. 84. 1. o. item 2. c. fi. item 3. ad 1. & 4. ad 4. & 2. 2. q. 119. 2. ad 1.

15 Facit homines odiosos, & causatur ex nimio amore sui, 2. 2. q. 20. 4. ad 3.

16 Est maximum peccatorum secundum quid, id est ex parte convictionis, & minimum simpliciter, id est ex parte aversionis, 2. 2. q. 118. 5. o.

17 Est gravius peccatum prodigalitate, quia magis repugnat liberalitati: sed inutilior est & insanabilior triplici ratione, sc. quia prodigus facile est sanabilis per hoc quod declinat ad ætatem senectutis, quæ est contraria prodigalitati; & per hoc quod pervenit ad egestatem de facili dum multa inutiliter consumit, & sic pauper factus non potest in dando superabundare: & etiam quia de facili perducitur ad virtutem propter similitudinem, quam

ad ipsam virtutem habet. Sed avarus non de facili sanatur, quia habet iis contraria, 2.2. q.107. 2.c. & q.118. 5.ad 3.& q.119.3.o.

18 Superabundat in amando, acquirendo, & retinendo; sed deficit in dando: prodigalitas autem è converso, 2.2.q.119. 3.c.

19 Ex avaritia quandoque nascitur prodigalitas, dum aliquis multa consumit ad captandum favorem aliorum, á quibus capiat, 2.2. q.119.2.ad 1.

20 Prodigalitas opponitur avaritiæ, licet quandoque secundum diversa sunt in eodem, qui dominatur à principali, sc. à datione, 1.2.q.82.8.ad.3.& 2.2.q.119.1.ad 4.

21 Ut est inordinatio affectus, opponitur liberalitati, sed ut est extra in re, opponitur justitiæ, 2.2.q.17.princ. & q. 118.princ.& 3.o.

22 Ut opponitur liberalitati, habet vitium oppositum, sc. prodigalitatem, non autem ut opponitur justitiæ, 1.2.q.18.3. ad 3.& q.119.1.o.

23 Actus perfectus avaritiæ oppositæ justitiæ est peccatum mortale, non autem oppositæ liberalitati, nisi sit contra charitatem, 1.2.q.118.4.o.

1 Audacia includit in se securitatem, sicut contrariam privationem, 1.2. q.45.1.ad 3.

2 Proprie respicit malum, sed bonum ei conjunctum respicit spes. Et similiter desperatio respicit directe bonum, sed malum ei conjunctum respicit timor, 1.2.q.45.2.ad 3.& 4 ad 2.

3 Est peccatum contrarium fortitudini, 2.2.q.126.2.ad 3. item q.127.2.o.

4 Contrariatur timori secundum accessum, & recessum circa idem objectum, spes autem secundum contrarietatem objectorum, 1.2.q.23. 2.c.fi. & q.45.1.o.& 3.c.& 2.2.q.123. 3.ad 2. & q.129.6.ad 2.

5 † Sicut spes est prior quam audacia, ita timor est prior quam desperatio, 1.2.q.45.2. ad 2.

6 Sicut ex timore non semper sequitur desperatio, nisi sit intensus, sic nec ex spe audacia, nisi sit vehemens, 1.2. q.45.2.ad 2.

7 Nullus defectus est per se causa audaciæ sed omnia quæ faciunt spem victoriæ, vel calefaciunt cor, 1.2.q.25.3.c.& q.45.3.o.

8 Omnia quæ sunt nata causare spem, vel excludere timorem, ex parte animæ vel corporis, sunt causa audaciæ, 1.2.q.45.3.c.

9 Sequitur spem, nec est pars ejus, sed effectus, sicut desperatio respectu timoris, 1.2. q.25.3.c.fin.& q.45.2.o & 3.c. & 2.2. q.125. 2. ad 3.& q.129. 7.c.

10 Non potest esse passio principalis, 1.2. q.25.4.ad 2. item ad 3.& q.45.2.ad 3.

11 Causat tremorem, revocando calorem ab exterioribus ad interiora, sc. ad cor, timor autem ad inferiora, 1.2.q. 45. 4.ad 1.

12 † Non causatur ex ira nisi mediante spe, 1.3.q.45. 4.ad 3.

13 Est subjective in irascibili, 1.q.59.1.ad 2.& 1.2.q.23. 1.2.c.

14 Habentes se bene ad Divina, & passi injusta, habentes cor parvum, & experti sunt audaciores oppositis, 1.2.q.45. 3.o.

15 Habentes pulmonem sanguineum, & amatores vini sunt audaciores aliis, propter caliditatem ampliantem, & extendentem cor, 1.2. q. 44. 3. c. ad 1.

16 Audaces sunt promptiores in principio, quam in ipsis periculis, sed fortes è converso, 1.2.q.45.4.o.

1 Audiens detractiones peccat,

cat, minus tamen quam detrahens; nisi audiat ex odio, 2. 2.q.73.4.o.

2 Auditus duplex, sc. interior, & exterior, 2.2.q.5.1. ad 3.

3 Auditus deservit disciplinæ, & virtus deservit intentioni, 1.q.117.1.o.

Ave Maria exponitur, 3.q. 30.4.o.

1 Conversio potest esse sine aversione, ut in peccato veniali, 1.2.q.72. 5.c. item 3.q. 66.4.3.c.

2 Si posset esse conversio sine aversione, non esset peccatum mortale, 2.2.q.20.3.c.

3 In omni peccato mortali est aversio, & conversio, 1. 2.q.75.5. corp. & q.87.4.o.2. 2.q.20.1.ad 1.item q.24.12.ad 4.item q.162.6.c.item 3.q.80. 4.c.item q.88.1.c.

4 Ratio materialis peccati mortalis est in conversione; formalis autem in aversione, 2. 2. q. 10. 3. c. item q.110.4.c. item q. 118.5.c.fi.item q.162. 6. c. item 3.q.86.4.ad 1.

5 In peccato est duplex aversio, sc.à regula rationis quoad circunstantias; quam sequitur alia, sc.aversio à Deo, 1.1.q. 73.7.ad 3.

6 Ratio inferior potest averti à rationibus æternis, quibus intendit, ut regulata, non autem ut regulans, secundum eas, quia hoc est proprium rationis superioris, 1.2.q.74.8. ad 1.

7 Peccatum caret ordine ex parte aversionis, non autem ex parte conversionis, 1.2.q. 84.3.ad.2.

8 In quolibet peccatore aversio à Deo est præter intentionem ejus, 1.2.q.77.6.ad 1. & 2.2.q.46.2.ad 2.

9 Peccata carnalia plus habent de conversione, quam de aversione, sed spiritualia è converso, 1.2.q.73.5.c.

10 Peccatorum contrarietas est ratione conversionis, sed eorum convenientia & reatus ratione aversionis, 1.2.q.73. 1.o.item q.113.2.ad 3.& 3.q. 8.7.ad 3.& q.86.3.ad 3.& q. 88.1.c.

11 Peccato mortali debetur pœna damni infinita, ratione aversionis; sed pœna sensus finita, ratione conversionis, 1. 2.q.87.4.o.item 2.2.q.79.4.ad 4.& 3.q.86.4.c.

12 In peccatis contra virtutes theologicas prius est aversio, quam conversio, in aliis autem è converso, 1.2.q.2.1. ad 1.item 3.corp.

13 In odio Dei prius est aversio, quam conversio, in aliis autem è converso, 2.2.q. 34.2.c.

14 In superbia prius est aversio, quam conversio, in aliis autem è converso, 2.2.q.162. 6.c.ad 2.item 7.c.

1 Augmentum est motus non continuus, 1.2.q.52.3.c.item 2.2.q.24.6.c.

2 Augmentum formarum tripliciter terminatur, sc.ratione formæ, agentis, & subjecti, 1. 2.q.24.7.c.item 3.q.7.12.c.

3 Formæ specificæ respectu alterius, quædam augentur ratione sui & subjecti; ut motus, sanitas & quilibet habitus, sed absolute ratione subjecti tantum, ut qualitates sensibiles. Primarum aliquæ, non omnes, augentur per additionem, non autem secundæ, sed per hoc quod subjectum magis participat eamdem formam, 1.2.q.52. 1.2.o. item q.53.2.ad 3. item q.66. 1.2.o. item 2.2.q.24.5. ad 1.

4 Scientia augetur secundum intensionem actus dupliciter, sc. ex parte subjecti, & secundum numerum objectorum, sed virtus tantum primo modo, 1. 2.q.52.1.c. item q.66.1.o.item 2.2.q.24.4.ad 1. item 5.c. ad 1.

5 Opinio quadruplex de augmen-

mento formarum, 1.2. q.52. 1.c.

6 In magnitudine corporali augmentum est duplex, sc. per additionem, ut in viventibus; vel per intensionem, sicut in rarefactione, 1.2.q.52.2.ad 1. item 2.2.q.24.5.ad 1.

7 Motus, manente eadem specie, augetur tripliciter, sc. per additionem temporis, vel viæ, vel participatione subjecti, 1.2.q.52.2.c.

8 Augens habitum semper facit aliquid in subjecto, non quidem formam novam, sed quod subjectum perfectius participet formam præexistentem, vel quod amplius se extendit, 1.2.q.52.2.ad 2. item ad 3.& 2.2.q.24.5.ad.3.

9 Habitus corporales non multum videntur augeri per additionem, sed per transmutationem primarum qualitatum, quæ non augentur, nisi per intensionem ex parte subjecti participantis, 1.2.q.52.c.fi.

10 Omnis forma augetur, id est suscipit magis & minus, nisi consistat in indivisibili, ut species numeri, vel secundum numeros, ut quantitates continuæ, figuræ, & relationes, vel det esse substantiale, 1.2.q. 52.1.2.o. item 3.q.7.12.c.

11 Augmentum formarum nominatur ad similitudinem augmenti corporum, 1.2.q.52. 1.c.

12 † Corpus hominis augetur per additionem materiæ, 1. q.119.1.corp.

1 Augurium est divinatio à garritu avium sumpta; sed auspicium à motu avium, 2.2.q. 95.3.corp.

2 Est illicitum in iis quæ non causantur à cœlis, vel quæ non pertinent ad aves, 2.2 q.95. 7.o.

Per avium garritus, & motus, & alias dispositiones possunt futura præcognosci, non sicut per causas futurorum eventuum, sed sicut per signa, 2.2.q.25.7.c.

1 Augustinus sequitur Platonem, quantum potest, salva fide, 1.q.66.2.ad 1.& q.77.5. ad 3.& q.84.5.c. item 2.2.q. 23.2.ad 3.

1 Aureola martyrum est simpliciter potior cæteris, virginum diuturnior, confessorum vero periculosior, 2.2.q.152. 5.b.1.c.

2 Ex ratione operis meritorii quoddam accidentale præmium debetur essentiali præmio, quod aureola appellatur, Suppl.q.96.1.o.

3 Cum fructus hoc loco consistat in gaudio dispositionis operum, & aureola in gaudio perfectionis operum, non est idem fructus quod aureola, Suppl.q.96.2.c.

4 Continentiæ magis debetur fructus, quam alii virtuti, cum ea virtus præcipue hominem liberet à subjectione carnis, ratione cujus fructus ei respondet, Suppl.q.96.3.c.

5 Convenienter assignantur tres fructus tribus continentiæ partibus: conjugali enim continentiæ tricesimus, viduali sexagesimus, virginali centesimus fructus debetur, Suppl. q.96.4.c.

6 Cum per virginitatem singularis quædam victoria contra carnem obtineatur, virginibus, quibus propositum fuit virginitatis perpetuo servandæ, aureola ex merito debetur, Suppl. q.96.5.o.

7 Quemadmodum virginibus, sic & martyribus aureola debetur, tum propter victoriam passionum martyrii, tum propter causam pugnæ, Suppl.q. 96.6.c.

8 Sicut virgines, & martyres, ita doctores aureolam consequuntur, propter victoriam quam obtinent adversus diabolum per prædicationem & doctrinam, Suppl. q.96.7.o.

Quan-

9 Quanquam competat Christo aurea, cum strenue pugnaverit, & vicerit, non tamen aureola ei debetur, Suppl. q. 96. 8. c.

10 Angelis non competit habere aureolam, Suppl. q. 96. 9. o.

11 Cum aureola sit gaudium de his operibus, quorum gratia ea debetur, proprie in mente esse dicitur, quamvis etiam aliquis decor ex gaudio aureolæ in corpore resultet, Suppl. q. 96. 10 c.

12 Cum virgines, martyres, & doctores in perpetua pugna sint, & victoriam ex ea consequantur, merito eis assignatæ sunt tres aureolæ, Suppl. q. 96. 11. c.

13 Simpliciter loquendo, aureola martyrum est omnium potissima, Suppl. q. 96. 12. c.

14 Cum meritum sit præmii, consequens est ut sicut præmio præmium est majus, sic aureola una major altera esse dicatur, Suppl. q 96 13. o.

1 Aurum habet vim lætificandi, 2. 2. q. 37. 2. ad 1.

1 Austeritas est pars potentialis temperantiæ, scil. virtus refrænans loquacitatem, 2. 2. q. 143. c.

2 Ut virtus non excludit omnes delectationes, sed tantum superfluas, & inordinatas. Ideo videtur pertinere ad amicitiam, id est affabilitatem, vel ad eutrapeliam, id est ad jucunditatem, 2. 2. q 168 4. ad 3.

3 † Austera severitate peccata proximi dijudicans, ac si ipse esset justus, est superbus, in quantum sc. aliquis propria peccata parvipendens seipsum proximo prætert in corde suo, 2. 2. q 33 5. c.

Auctoritas Dei prævalet rationi humanæ, multo magis quam auctoritas philosophi rationi debili alicujus pueri, 1. q. 1. 8. ad 2.

1 Auxilium maximum ad omnia calor, & spiritus sunt animali, 1. 2. q. 44. 1. ad 2.

2 Homo non potest habere auxilia, & instrumenta determinata à natura, sicut alia animalia, quia esset contra complexionem ejus, & etiam infinitis indiget, 1. q. 76. 5. ad 4. & q. 91. 3. ad 2. & 1. 2. q. 5. 5. ad 1.

3 Naturale est cuilibet dolenti uti quocunque auxilio ad repellendum nocivum præsens, quod infert dolorem, 1. 2. q. 44. 1. ad 2.

4 Quilibet homo indiget auxilio divino, & humano, 2. 2. q. 129. 6. ad 1.

B

Balaam vere prophetavit ex inspiratione Dei, licet esset propheta dæmonis, 2. 2. q. 172. 6. c. & ad 1.

Ballivus operatur per regem, & è converso, quia est dominus sui actus. Non autem martellus operatur per fabrum, 1. 1. q. 36. 3. ad 4. & 2. 2. q. 90. 1. c.

Balneum intrare non licebat antiquitus filio cum patre, ne se invicem viderent nudos, 2. 2. q. 154. 9 c.

Banausia est vitium contrarium parvificentiæ. Et dicitur à furno, quia quasi ignis consumit omnia, 2. 2. q. 135. 2. o.

1 Baptismus Joannis fuit convenienter institutus, quadruplici ratione; sc. primo, quia oportebat Christum à Joanne baptizari, ut consecraret baptismum. Secundo, ut Christus per baptismum Joannis manifestaretur. Tertio, ut suo baptismo assuefaceret homines ad baptismum Christi. Quarto, ut ad pœnitentiam homines inducens præpararet ad digne suscipiendum baptismum Christi, 3. q. 38. 1. o.

2 Nominatur ab ipso, triplici ratione, sc. primo quia ipse fuit sui baptismi institutor aliquo modo. Secundo quia nihil

in illo baptismo efficiebatur, quod Joannes non faceret. Tertio quia sibi soli erat datum illius baptismi ministerium, 3. q. 38. 2. ad 1.

3 Fuit à Deo per auctoritatem, & à Joanne per ministerium, 3. q. 38. 2. o.

4 Non fuit commendatus aliquo præcepto Dei in sacra Scriptura, quia parum erat duraturus, 3. q. 38. 2. ad 3.

5 Erat præparatorius ad baptismum Christi, 3. q. 38. 1. 3. o. & q. 70. 1. ad 3.

6 Erat quasi protestatio, & professio pœnitentiæ, quam imponebat baptizatis, 3. q. 38. 3. ad 1.

7 Non imprimebat characterem, 3. q. 38. 6. c.

8 Nec in eo peccata remittebantur, 3. q. 68. 6. ad 1.

9 Non conferebat gratiam, sed tantum effectum hominis, 3. q. 38. 2. c. & 3. o. item 6. c.

10 Circumcisio quoad necessitatem instituta erat ut remedium contra peccatum originale, sed baptismus Joannis ut assuefaceret ad baptismum Christi, 3. q. 70. 1. ad 3.

11 Christus inhibuit Apostolis gentibus Evangelium prædicare ante passionem, & resurrectionem suam. Unde multo minus conveniebat, per Joannem gentiles ad baptismum admitti, 3. q. 38. 4. ad 3.

12 Christus voluit baptizari baptismo Joannis à Joanne, sextuplici ratione; sc. propter humilitatem implendam; ut baptismum Joannis approbaret; ut aquas consecraret suæ carnis tactu, & sic baptismum suum institueret; ut ostenderet non interesse, quis à quo baptizaretur; ad exemplum baptismi proponendum illis qui erant futuri filii Dei per fidem; & ut in baptismo miracula ostendens evacuaret illorum errorem, qui Joannem Christo majorem credebant, 3 q. 38. 1. c. & q. 39. 1. 2. o. & 5. c. & q. 66. 5. ad 4. & q. 67. 7. ad 1. & q. 81. 1. c. & q. 84. 7. ad 4.

13 Joannes baptizatus fuit à Christo, 3. q. 38. 6. ad 3.

14 Multi baptizati sunt à Joanne, præter Christum, non autem omnes, 3 q. 38. 4. o.

15 Christus non fuit primus, nec ultimus baptizatus à Joanne, 3. q. 39. 3. ad 4.

16 Baptizatus fuit in Jordane, quia per ipsum fuit introitus in terram promissionis; & etiam ipsum divisit Helias, 3. q. 39. 4. o.

17 Baptizatus fuit tempore convenienti, 3. q. 39. 3. o.

18 Nullus levavit Christum de baptismo, quia non propter se, sed propter alios baptizatus est, 3. q. 67. 7. ad 1.

19 Christo baptizato, aperti sunt cœli quadruplici mysterio; sc. ut ostenderetur quod de cætero virtus cœlestis baptismum consecraret, & quod per fidem baptismi inspicimus cœlestia, quæ sensum & rationem humanam excedunt; & ut ostenderetur, quod baptizatis patet via ad cœlum: & ut detur intelligi quod hoc ipsum quod post baptismum cœlum aperitur credentibus, est ex virtute orationis, 3. q. 39. 5. o. & q. 49. 5. ad 3.

20 Audita est vox Patris propter mysterium Trinitatis, 3. q. 39. 8. o. & q. 45. 4. o. item q. 66. 6. c.

21 Spiritus Sanctus apparuit in specie columbæ, quia datur omni baptizato sine fictione, 3. q. 39. 6. o item q. 46. 4. ad 2.

22 Baptizati baptismo Joannis baptizari tenebantur baptismo Christi, 3. q. 38. 6. o. item q. 66. 9. ad 2.

23 Joannes non baptizavit pueros, nec gentiles, 3. q. 38. 4. ad 3.

24 Baptismus Joannis cessavit quoad suum maximum posse, Christo baptizato. Sed tota-

taliter cessavit, Joanne incarcerato, quia ministerium ejus soli Joanni erat commissum, 3. q. 38. 5. o.

25 Baptizato Christo, non cessavit baptismus Joannis, sed tantum eo decollato, 3. q. 38. 5. o item q. 39. 3. ad 4.

26 Diversæ diffinitiones Baptismi, 3. q. 66. 1. o.

27 Forma Baptismi est ista, sc., Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, 3. q. 60. 8. b. & q. 66. 5. o. & q. 84. 3. c.

28 Secundum Græcos est ista, sc. Baptizetur servus Christi N. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, 3. q. 60. 8. b. item q. 66. 5. ad 2. item. q. 67. 6. c.

29 Per formam Græcorum perficitur verum Sacramentum baptismi. Et fit ad vitandum antiquorum errorem, qui virtutem atribuebant baptistis, 3. q. 66. 5. ad 1.

30 In forma baptismi dimittens verbum, baptizo, nihil agit, 3. 66. 5. ad 2.

31 Dicens, nos baptizamus, nihil agit, 3. q. 66. 5. ad 4. & q. 67. 6. c. ad 2.

32 Ego non est de necessitate formæ baptismi, sed ponitur ad majorem expressionem intentionis, 3. q. 66. 5. ad 1. & q. 72. 4. ad 3.

33 Si dicatur, Ego baptizo vos, est baptismus, sed peccatum est, nisi necessitas cogat, 3. q. 66. 5. ad 4. item q. 67. 6. ad 3.

34 Si dicatur, In nomine Trinitatis, nihil agitur, 3. q. 66. 6. ad 3.

35 Si dicatur, In nomine Genitoris, vel proferantur alia nomina personarum non propria, nihil agitur, 3 q. 60. 7. ad 2. & q. 66. 5 ad 7.

36 Si dicantur, In nomine Christi, non est baptismus, nisi reveletur, sicut Apostolis, ad amorem Christi, 3. q. 56. 6. o.

37 Si in forma baptismi addatur, & Beatæ Mariæ, quasi ibi aliquid operetur nomen ejus, nihil agitur. Si autem intendatur tantum, quod oratio ejus prosit baptizato, valet, 3. q. 60. 8. c. fin.

38 Si nominata tantum una persona Trinitatis, baptizandus moriatur, creditur suppleri invisibiliter, 3. q. 68. 2. 7. 9. o. & q. 82. 4. ad 2.

39 Non dicitur ibi, in nominibus, sed in nomine, id est in invocatione, per confessionem exteriorem, 3. q. 66. 5. ad 6.

40 Si fiat tanta interruptio verborum, vel interpositio, quod intercipiat intentionem baptizantis, tunc non erit una forma, & utraque per se erit imperfecta, nec sufficiet ad baptismum; sicut si dicatur, In nomine Patris, & interponat baptizans longam fabulam, & postea dicat, & Filii, non erit baptismus, 3. q. 60. 8. o.

41 Si autem fiat ita parva interruptio, vel interpositio verbi non corrumpentis formam, nec principalem sententiam mutantis; ut si dicat baptizans: In nomine Patris omnipotentis; aut interpositio silentii, aut interruptio tussis, vel alicujus hujusmodi, quod intentionem baptizantis non discontinuet, erit cum unitate intentionis unitas formæ. Constat enim, quod continuatio formæ ex vocibus unitatem habere non potest, cum oratio sit quantitas discreta, 3 q. 60. 8. o

42. † Si dubitatur de aliquo an sit baptizatus, debet baptizari sub hac forma: Si non es baptizatus, ego te baptizo, 3. q. 66. 9 ad 4. & q. 68. 7. ad 3. & 11 ad 4.

43 Aqua est materia baptismi, non autem oleum, sanguis, vinum, nec aliquod elementum, 3. q. 60. 7. ad 2. & q.

66. 3.o. & 5. ad 7. & q. 67. 3.c. & q 74. 1. c. & 6. ad 2. & q 84. 1. ad 1. item q. 86. 4. ad 3. & 6. c.

44 Aqua est materia baptismi remota. Sed ablutio est materia proxima, ideo proprie prædicatur de eo. Non autem aqua, nisi per causam, 3. q. 66. 1. o.

45 Aqua quantuncunque alterata vel mista per naturam vel artem, potest esse materiam baptismi, nisi solvatur species, 3. q. 66. 4. o.

46 In aqua mista cum chrismate potest fieri baptismus, quia non solvitur species aquæ, 3. q. 66. 4. ad 2.

47 Baptismus potest fieri in lixivio, & brodio, & in aquis sulfureis, 3. q. 66. 4. ad 2. & 4.

48 Potest fieri in qualibet aqua maris, fluminis, vel paludis, 3. q. 66. 3. ad 4. & 4. ad 1.

49 Baptismo facto in mari, illa tantum aqua consecratur, quæ venit ibi in usum, 3. q. 74. 2. ad 2.

50 Potest fieri ex aqua luti, non autem ex luto, 3. q. 66. 4. ad 2.

51 Non potest fieri in aquis artificialibus, vel alchimiæ, vel rosarum, 3. q. 66. 4. ad 5.

52 Chrisma non est de necessitate baptismi, sed quodam modo perficit baptismum, 3. q. 64. 4. c.

53 In baptismo non aqua, sed lotio est Sacramentum tantum, sed character utrumque. 3. q. 66. 1. o.

54 Si sacerdos sit in tali loco, quod non possit habere aquam de fonte, vel rivo, vel aliunde, fodiat terram, si possit invenire. Et si non poterit habere, imploranda est bonorum omnium largitoris gratia. Si enim sacerdos facit, quod potest, & quod non potest, committit Deo, tunc ipse Deus indivisibiliter supplet defectum. Et sic potest Sacramentum baptismi alicui deesse re, sed non voto, sicut cum aliquis baptizari desiderat, & aliquo casu prævenitur morte, antequam baptismum suscipiat. Et talis sine baptismo actuali potest salutem consequi, propter desiderium baptismi, quod procedit ex fide per dilectionem operante, per quam Deus hominem interius sanctificat, cujus potentia Sacramentis visibilibus non alligatur, 1. q. 68. 2. 7. 9. o. & q. 82. 4. ad 2.

55 Baptismus potest fieri per aspersionem, effusionem, & immersionem in aqua, 3. q. 66. 7. o.

56 Sufficit quod caput immergatur in baptismo, 3. q. 66. 7. ad 3.

57 Trina immersio non est de necessitate, tamen debet fieri, 3. q. 66 8. o.

58 Si trina immersio sit intenta, non perficitur baptismus, nisi in tertia. Si autem unaintendatur, perficitur in ea, 3. q. 66. 8. ad 3. & q. 78. 6. ad 1.

59 Sermo dirigitur ad non intelligentem, quia in baptismo, & in aliis sermo efficit quod significat, 3. q. 66. 5. ad 3.

60 Quæ pertinent ad ritum & solemnitatem baptismi, fiunt ad devotionem, & instructionem, & contra dæmones, 3. q. 66. 10. c

61 Solemnitas, cæremoniæ, & ritus non fiunt de necessitate baptismi, sed fiunt ad devotionem, instructionem, & contra dæmones, 3. q. 66. 10. o.

62 Baptismus, quoad solemnitatem, habet tempus determinatum, sc. sabbatum ante Pascha, & ante Pentecosten; non autem quoad substantiam ejus, & necessitatem, 3. q. 66. 10. ad 1.

63 Non debet iterari, 3. q. 49. 3 ad 2. & q. 66. o. & q 67. 3. ad 1. & 4. ad 3. & 5. 6. c. & q. 71.

71. 2. ad 3. & q. 80. 10. ad 1. & q. 82. 8. c. item q. 83. 3. ad 3. & q. 84. 10. ad 1. item ad 5.

64 Est Sacramentum maximæ necessitatis, 3. q. 65. 3. ad 4. & q. 67. 1. ad 3. & 2. ad 3. & 3. c. ad 3. item 5 ad 3. & q. 68. 1. 2. 0. 1. & q. 72. 2. ad 4. & q. 78. 1. ad 4. item q. 82. 1. ad 3.

65 Necessaria fuit institutio baptismi, quia circumcisio sanctificabat removendo tantum, nec ita efficaciter sicut baptismus, 3. q. 70. 4. c. ad 5.

66 Singulari personæ Baptismus quidem simpliciter & absolute est necessarius ad salutem: Pœnitentia autem, supposito peccato mortali post baptismum: Sacramentum autem Ordinis est necessarium Ecclesiæ ad gubernandum. Sed necessitate congruentiæ Confirmatio quodam modo perficit baptismum, Extrema unctio pœnitentiam, Matrimonium vero Ecclesiæ multitudinem per propagationem conservat, 3. q. 65. 4. c.

67 Forma baptismi, & usus debitæ materiæ sunt de necessitate hujus Sacramenti, non autem benedictio aquæ, & alia hujusmodi, sed pertinent tantum ad solemnitatem ejus, 3. q. 66. 3. ad 5. item 10. c. & q. 67. 3. ad 2.

68 Baptismus fuit institutus quoad materiam in baptismo Christi. Sed necessitas ejus declarata est Joannis tertio; usus autem ejus incepit, quando misit Apostolos, 3. q. 66. 2. 0. item q. 73. 5. ad 4.

69 Fuit in præcepto omnibus statim post passionem Christi, non autem ante, 3. q. 66. 2. 0.

70 Omnes tenentur baptizari, 3. q. 68. 1. 0. & q. 70. 2. ad 3. item ad 4. item q. 84. 5. c.

71 Nullus potest salvari sine baptismo in actu, vel in proposito, 1. 2. q. 113. 3. ad 1. & 3. q. 68. 2. 0. & q. 72. 6. ad 1.

72 Intentio propria est necessaria In baptizando habente usum rationis, in non habente autem sufficit intentio Ecclesiæ, 3. q. 68. 7. 0. & 8. ad 3. & 9. ad 1. item 12. c. ad 1. item q. 69. 1. ad 2. & 9. 0. & q. 71. 3. ad 3.

73 Intentio est necessaria in baptizante, 3. q. 66. 8. ad 3.

74 Baptismus est protestatio fidei, 3. q. 66. 1. ad 1. & q. 78. 3. ad 6

75 Dicitur Sacramentum fidei, quia fides Ecclesiæ, & ejus qui baptizatur, operatur ad efficaciam baptismi, & etiam baptizati profitentur fidem, 1. 2. q. 102. 5. ad 3. & 3. q. 39 5. c. item q. 66. 1. ad 1. & 3. c. item q. 68. 1. ad 1. & 4. ad 3. & q. 70 1. c. ad 3. item 2. c. & q. 71. 1. c. ad 3. & q. 73 3. ad 3. item q. 78. 3. ad 6.

76 Fides est necessaria in baptizandis adultis quoad gratiam, non autem quoad characterem, 3. q. 68. 8. 0. & q. 71. 3. ad 3.

77 † Noviter baptizatis non indicitur jejunium usque ad Pentecosten. Et hoc ostendit, quod non sunt de necessitate ad difficilia cogendi, antequam per Spiritum sanctum interius ad hoc inst gentur, ut difficilia propria voluntate assumant, 2. 2. q. 189 1. ad 4.

78 Fides non est necessaria in baptizantibus, 3. q. 64. 9. 0. item q. 68. 8. c.

79 In habentibus usum rationis baptizandis requiritur contritio, sive devotio, quoad rem Sacramenti; sed intentio sive voluntas quoad Sacramentum, 3. q. 68. 7. ad 2. & q. 86. 2. ad 1.

80 Confessio non est de necessitate baptismi, 3. q. 68. 6 0.

81 Ad baptismum non requiritur manus impositio, 3 q. 84. 4. c. ad 2.

82 Baptizati tenentur ad restitutionem male ablatorum, 3. 68. 5. ad 3.

Pri-

83 Prima causa & auctoritas efficaciæ baptismi est Trinitas, sed secundaria & meritoria est passio Christi, 3. q. 66. 5. c. ad 5.

84 Causa baptismi duplex, scil. principalis dans virtutem ei, id est Trinitas, & instrumentalis, scil. minister, 3. q. 66. 5. c. item 8. ad 1. item q. 67. 4. ad 3.

85 Sacerdos est proprius minister hujus Sacramenti, non autem diaconus, nisi in necessitate, 3. q. 67. 1. 2. o. & 3. ad 1. & ad 2.

86 Baptismus solemniter celebratus debet sumi à presbytero curato, vel ejus vice, 3. q. 67. 4 ad 2.

87 Sacerdos malus baptizans peccat mortaliter, nisi in necessitate, & sine solemnitate, 3. 64. 6. ad 3.

88 Recipiens baptismum, vel alia sacramenta à ministro malo non præciso, non peccat, nisi communicet ei in peccato, sc. inducendo eum ad ministrandum, 2. 2. q. 39. 4. ad 1. & 3. q. 64. 6. ad 2.

89 Omnis homo cujuscunque sexus, vel cultus, etiam si sit Judæus, vel Paganus, potest baptizare in necessitate, si desit minister aptior, 2. 2. q. 39. 4. ad 1. & q. 100. 2. ad 1. & 3. q. 67. 3. 4. 5. o. & 8. ad 1. & q. 82. 1. ad 3. & 7. ad 2.

90 Si laicus vel mulier sine necessitate baptizet, peccat, & cooperans ei, sed non reiteratur, 3. q. 57. 3 ad 1. & 4. ad 3.

91 Si laicus præsente clerico, vel non sacerdos, præsente sacerdote, vel mulier præsente viro baptizent, peccant, 3. q. 67 4. o.

92 Unus potest simul plures baptizare, si sit necessitas, 3. q. 66. 5 ad 3. & q. 67. 6. ad 2.

93 Plures non possunt eundem baptizare, 3. q. 66. 5. ad 4. & q. 67. 6. o.

94 Si unus est mancus, & alter mutus, non possunt baptizare, 3. q. 66. 5. ad 4. & q. 67. 6. ad 3.

95 Nullus potest se baptizare, tamen propter contritionem, & devotionem salvaretur, 3. q. 66. 5. ad 4. 68. 2. o. item 7. o. & q. 82 4. ad 2.

96 Pueri sunt baptizandi, 1. 2. q. 113. 3 ad 1. item 3. q. 39. 3. ad 1. item q. 68 9. o.

97 Baptizantur in fide militantis Ecclesiæ, quæ si per impossibile deficeret, suppleret Ecclesia triumphans, 3. q. 68. 9. o. & 12. c. ad 1. & q. 69. 6. ad 3. & 8. c. & q. 71. 1. ad 2. & 3. ad 3. & q. 73. 3. c.

98 Pueri infidelium, antequam habeant usum rationis, non sunt baptizandi inviris parentibus, 2. 2. q. 10. 12. o. & 3. q. 68. 10. o.

99 Baptismus debet differri in adultis, ad probationem, instructionem, & reverentiam, non autem in pueris, 3 q. 68. 3. o.

100 Infidelitas aliorum non nocet baptizandis, nec alia peccata, sed tantum propria, 3. q. 68. 9. ad 2. & q. 69. 6. ad 4.

101 Amentes, & furiosi à nativitate, & continue sunt baptizandi, non autem alii, nisi quando habentes usum rationis volunt, 1. 2. q. 113. 3. ad 1. & 3. q. 68. 12. o.

102 Manens in proposito peccandi non debet baptizari, 3. q. 68. 4. o. & 8. ad 4.

103 Dormientes non sunt baptizandi, nisi propter periculum, & nisi prius voluerint, 1. 2. q. 113. 3. ad 2 & 3. q. 68. 12. ad 3.

104 Baptizati ab hæreticis in forma Ecclesiæ non debent rebaptizari, 3. q. 66. 9. ad 3.

105 Puer in utero matris non est baptizandus, 3. q. 68. 11. o.

106 Mater viva non debet scindi, ut puer baptizetur, 3. q. 68. 11. ad 3.

107 Apparente aliquo membro,

bro, si imminet periculum, debet baptizari puer, rebaptizandus, nisi sit caput, 3.q.66. 7.ad 3.& q.68.11.ad 4.

108 Brutum non potest baptizari, 3.q.68.12.ad 2.

109 Baptizatus debet levari de fonte ab aliquo docto in Divinis, 3.q.67.7.o.

110 Levantem baptizatum non oportet esse doctum in Divinis, nisi imminente periculo, 3.q.67.8.ad 1.

111 Levans de fonte tenetur baptizatum instruere de fide, si sint inter fideles, vel nisi parentes suppleant, 3.q.67.8. o.& q.71.1.ad 3.

112 Assumit sibi officium nutricis, & pædagogi, 3.q.67. 7.o.& 8.c.

113 Debet esse tantum unus principalis, sed possunt esse alii coadjutores, 3.q.67. 8. ad 3.

114 Non baptizatus non potest aliquem levare de fonte, 3. q.67.8.ad 1.

115 Pater non debet levare proprium filium de baptismo, nisi in necessitate, 3.q.67.8. ad 2.

116 Levatio non est de necessitate, sed fit propter imbecillitatem animæ, & non corporis, 3. q. 67. 7. o. & 8. ad 1.

117 Baptismus est janua omnium Sacramentorum, in quantum est causa, sc. characteris, & gratiæ, 3.q.63.6. c. item q. 68.6.c.& q.73.3.c.

118 Per baptismum aperitur janua Paradisi, 3.q.39.5.o.item q.69.5.ad 1. item 7.o.

119 Introitus in regnum Dei non est nisi per baptismum aquæ in re, vel in voto, vel in figura, 3.q.69.5.ad 1.

120 Baptizatus adscribitur ad duo, sc. ad cœtum fidelium, & ad Sacramentorum participationem, 3.q.63.6. c. & q. 67. 2.c.& q.70.1.c.

121 Habet vim illuminativam, & fœcundativam ad bona opera, 3.q.65.1.ad 3.q.67. 1.ad 2.& q.69.5 o.

122 Pueri salvantur per solum baptismum sine aliis sacramentis, & aliquis moriens statim post baptismum statim volat ad cœlum, 3. q. 5. 4. b. & q.68.2.ad 2.

123 Pueris baptizatis subvenit meritum Christi ad beatitudinem consequendam, licet desint eis merita propria, & usum liberi arbitrii non habeant, eo quod per baptismum sunt Christi membra effecti, 1. 2.q. 5. 7. ad 2.fi. & q. 113. 3. ad 1.

124 Circumcisioni succedit baptismus, tanquam perfectum imperfecto, 1.2.q.102.5. ad 3.item q.103.3.ad 4.item 3. q.70.2.ad 3.item ad 4.

125 Circumcisio erat imperfecta respectu baptismi quoad significationem, efficaciam, & utilitatem. Quæ non erat etiam ita communis, quia habebat populum, sexum, & tempus determinatos, 3. q. 70.2.ad 3. item ad 4.

126 Baptismus, & circumcisio conferebant gratiam. Sed ille ex sua virtute ut instrumentum passionis Christi jam perfectæ, illa vero ut signum fidei passionis futuræ, 3.q.70. 4.c.fin.

127 In baptismo amplior gratia datur, quam in circumcisione, 3.q.70.4.c.fi.ad 5.

128 Baptismus ante passionem Christi si fuisset, non aperuisset januam Paradisi, conferendo etiam eamdem gratiam, sicut prius. Et si nunc circumcisio haberet locum, aperiret eam, 3. q.69.7.ad 2.& q. 70. 4.ad 4.

129 Baptismus continet perfectionem salutis, non autem circumcisio, sed significabat eam, ut fiendam per Christum, 3.q.70.4.o.

130 Gratia baptismalis suffi-

cit

cit ad concupiscentiam totaliter reprimendam, & ad merendum, non autem gratia in circumcisione data, 3.q.70. 4. c. fi. ad 5.

131 Omnibus rite baptizatis, etiam pueris conferuntur gratia, & virtutes, & in habentibus augentur, 2. 2. q. 47 13. ad 3. & 3. q. 69. 3. 4. 5. c. & 6. o. & q. 71. 3. c.

132 Omnes pueri æqualem gratiam consequuntur per baptismum, adulti autem inæqualem, secundum gradum devotionis, 3. q. 69. 8. c. & q. 89. 2. ad 2.

133 Effectus baptismi duplex, sc. primus, idest character, & secundus, sc. gratia, 3. q. 68. 8. o. item q. 69. 10. c.

134 Per baptismum homines adoptantur in filios Dei, 3. q. 39. 8. ad 3.

135 Regenerantur ad vitam spiritualem, 3. q. 39. 5. c. fi. & q. 62. 2. c. item q. 65. 1. 2. c. & q. 66. 1. ad 1. & 3. c. item 9. c. ad 5. item q. 67. 3. c. & 7. c. item q. 68. 1. c. item 9. ad 1. item q. 69. 5. 8. c. item q 72. 1. c. item 4. ad 3. item 5. 6. c. & 9. ad 1. item 11. ad 2. item q. 73. 1. c. item 3. c. ad 3. item 5. ad 1. & q. 79. 3. ad 2. item 8. ad 2. item q. 80. 10. ad 1. item q. 84. 6. c. item 10. c. ad 5. item q. 85. 4. ad 3. item 5. c. fi.

136 Effectus baptismi duplex, sc. per se, idest generatio in vitam spiritualem, & per accidens, idest præservatio à peccato. Primus omnibus æqualiter confertur, secundum se, non autem secundus, 3. q. 69. 8. c.

137 Per baptismum homo fit membrum Christi, ideo pœna, quam Christus sustinuit, reputatur ei ad satisfactionem, 1. 2. q. 5. 7. ad 2. item 3. q. 48. 1. c. & q. 49. 1. c. & q. 62. 1. 2. c. item q. 68. 1. c. & 5. ad 1. & q. 69. 2. c. ad 1. & 3. 4. 5. 6. 10. c. & q. 73. 3. ad 1.

138 Incorporatur Christo, 3. q. 62. 1. c. & q. 68. 1. c. ad 1. & 2. 4. c. & 5. c. ad 1. & q. 69. 2. 3. 4. c. & 5. 0. & 7. ad 1.

139 Fides incorporat Christo mentaliter, baptismus autem corporaliter, sine cujus proposito neutrum fieri potest, 3. q 69 5. ad 1.

140 Baptismus est sacramentum passionis, & mortis Christi, 3 q. 73. 3 ad 3.

141 In baptismo homo participat totaliter virtutem passionis Christi, non autem in pœnitentia, 3. q. 86. 4. ad 3.

142 Baptismus configurat Christo passo per immersionem, resurgenti per nitorem aquæ, ascendenti per levationem, 3. q. 66. 2. 3. 9. c.

143 Ante baptismum actualiter susceptum, aliquis rem baptismi consequitur, ex proposito suscipiendi baptismum, 3. q. 68. 2. o. item 3. c. item q. 80. 1. ad 3.

144 Homo per baptismum in mortem Christi baptizatur, & ei commoritur, & consepelitur, 2. 2. q. 147. 5. c. item 3. q. 49. 3. ad 2. & q. 51. 1. c. & q. 61. 1. ad 2. & q. 66. 3. c. & 9. c. ad 5. item q. 68. 5. 7. c. & q. 80. 10. ad 1. & q. 86. 4. ad 3.

145 Efficacia baptismi est à passione Christi, & à Spiritu Sancto, 3. q. 66. 6. c. ad 1. & 10. ad 1. & 11. c. ad 1. & 12. c. & q. 69. 1. o.

146 Baptismus datus à meliori non est melior, quia efficaciam habet ex merito passionis Christi, & non alterius, 3. q. 64. 1. ad 2. item q. 82. 6. ad 1.

147 Effectus principalis baptismi est delere peccata, 3. q. 39. 5 c. fi. item 79. 5. ad 1.

148 Remissio culpæ fit in baptismo virtute materiæ, sed principalius virtute formæ, ex qua etiam materia virtutem recipit, 3. q. 86. 6. c.

149 Effectus baptismi est tol-

le-

lere omnia peccata præterita, & præsentia, non autem futura, 3.q.69.1c.ad 3.

150 Impedit peccata futura, ne fiant, 3.q.68.3.ad 3.

151 Omnibus æqualiter aufert omnem culpam, & omnem pœnam, 3. q. 67. 3.c.item q. 68.2.ad.2.item q.69.8.o.

152 Principaliter ordinatus est contra peccatum originale, 3.q.68.o.c.fin.

153 Delet omnem culpam originalem, & mortalem, & quandoque venialem, 3.q.68. 7.ad 3.item q.69. 1.o. item 4. 6.ad 2. item 7.c. item 8.ad 1. item 10.c.ad 2.item q.70.4.ad 5.item q.71. 3. c. item q.79.5. ad 1 item q.84.1.ad 1.item 4. c.item q.77.1.ad 2.

154 Statim tollit pœnas, & infectiones peccati originalis quoad personam, non autem quoad naturam, nisi in fine, 1.2.q.81 3.ad 2.& q.85.5.ad 2.item 3. 87.7.ad 1.item q.109. 8.9.c.ad 2. & 10.c.ad 3.& 2. 2.q. 104 6.ad 1. & 3.q. 49. 3. ad 3.& q.52.5.ad 2.& q.68,1. ad 2. & q.69 3. o. & 7.ad 3.

155 Per baptismum fomes mitigatur, ne dominetur, 3.q.66. 3.c.item q. 69.4.ad 3.

156 Baptismus per gratiam minuit fomitem, in quantum inclinat in contrarium, sed non totaliter tollit usque ad beatitudinem, 3, q, 39. 5.c.& q.86.5.c.fi,

157 Absolvit ab omni pœna, 3.q.68.5 c.item q. 69.2.o.item 7.c.item 10.ad 3.item q.70.4. ad 5.item q.79.5.ad 1.item q. 84.1.ad 1.& q.86.4.ad 2.

158 Non tollit pœnam hominis. Ideo homicida potest puniri, licet pium esset ei parcere, 3.q.69.2.ad 3.

159 Fictio non removetur per baptismum, sed per pœnitentiam, 3. q.69.9.ad 2.& 10.ad 2. & ad 3.

160 Ad effectum baptismi exequendum in ficto concurrit per se baptismus, sed pœnitentia per accidens, removendo fictionem, 3.q.69. 10.ad 2.

161 Fictio mortalis impedit simpliciter effectum baptismi, sed venialis quoad venialia tantum, 3.q. 69. 3. o. & q.87.3. ad 2.

162 Fictione recedente, baptismus habet proprium effectum, 3.q 69. 10.o.

163 Aliquis dicitur ad baptismum fictus accedere quadrupliciter, sc. non credens, contemnens baptismum, non servans ritum Ecclesiæ, & indevotus, idest non volens Sacramentum, & rem Sacramenti, 3.q.69.9.c.

164 Indispositio voluntatis contraria gratiæ impedit secundum effectum baptismi, sc. gratiam, non autem primum, sc. characterem, 3.q.69.9.o.

165 Error circa baptismum non impedit acceptionem characteris, dummodo intendat facere, vel accipere quod Ecclesia dat, licet credat illud nihil esse, 3.q.64.9.ad 1.& q.68.8. ad 3.

166 Baptismus triplex, sc. sanguinis, flaminis, & fluminis, 3.q.66.11.o.

167 Sanguinis est melior, & efficacior cæteris baptismis, 3. q.66.12.o.

168 Includit baptismum flaminis, non autem è converso, 3.q.66.12 ad 2.

169 Suplet baptismum fluminis in necessitate solum, 3.q. 66.11.o.

170 Baptismus sanguinis, & flaminis non sunt sacramenta, quia conveniunt cum Sacramento in causando, non autem in significando, 3.q.66.11. ad 2.& 12 ad 1.

171 Pœnitentia dicitur baptismus flaminis, quia sine baptismo sufficit ad salutem in necessitate tantum, 3.q.66.11.c.

172 Pueri non possunt salvari sine baptismo sanguinis, vel

vel fluminis, 1.2.q. 113. 3.ad 1. & 3.q. 67.3.c. & q.68.3.c. & q.73.3.c.

173 Sanguinis non imprimit characterem, quia non habet efficaciam baptismi sacramentalis, sed meritum, 3.q 66.11. ad 2. item 12.c.ad 1.

174 Sanguinis liberat ab omni culpa, & omni pœna, ex virtute passionis Christi, cui conformat, 2.2.q.124.1.ad 1. & 3 q.68.2.ad 1. item q.87.1. ad 2.

175 Baptizatus baptismo flaminis consequitur emundationem, sed accipiens Sacramentum consequitur majorem gratiam, 3. q.69.1. ad 2. & 4.ad 2. & q.80. 1. ad 3. & q. 90.3. ad 2.

176 Baptismum debet præcedere catechismus, 3.q. 71.1.0.

177 Unctio triplex in baptismo, sc. oleo catechumenorum, & bis chrismate, 3. q. 66.10. ad 2.& q.71. 3. ad 4. & q.72. 11.ad 3.

178 Baptizati liniuntur chrismate in fronte, ne erubescant, 3.q.72. 9.c.

179 Aures baptizandorum liniuntur sputo, ut aperiantur ad verbum Dei, nares vero ad odorem bonæ famæ, non autem oculi, quia pertinent ad intentionem, per quam non habetur fides, 3.q.71.2.3.c.

180 Sal ponitur in os baptizandi, ut habeat discretionem in sermone fidei, 3.q.71.2.c.

181 Baptizatis datur vestis alba in signum resurrectionis futuræ, & puritatis conservandæ, 3.q.66.10.ad 3.& q.71.3. ad 4.

182 Eorum, quæ fiunt post baptismum, aliqua tantum significant, ut vestis alba novitatem vitæ; aliqua etiam efficiunt, ut unctio in vertice conservationem gratiæ baptismalis, 3 q.71.3.ad 4.

183 Baptismus est unus tantum simpliciter, sed secundum quid sunt novem, quia diluvium, transitus maris, & lotiones legis erant figuræ; baptismus Christi causa efficaciæ, baptismus Joannis dispositio, baptismus sanguinis, & flaminis, & pœnitentia secundum proportionem effectus, & baptismus aquæ, & spiritus, 3. q.66.11.ad 3. & q.70.1. ad 2. & ad 3.

184 Pro baptismo non debet committi simonia, 2.2.q. 100.2.c.ad.1.

185 Baptismata Pharisæorum erant vana, ad munditiam carnis tantum ordinata, 1.q.38. 1.ad 3.

Barnabas, & Paulus discordaverunt præter intentionem eorum, providentia Dei, 2.2. q.37.1.ad 3.

Bartolomæus miraculose occultabat se, & se ostendebat, sicut volebat, 3.q.54.1.ad 2.

Basiliscus non interficit visu, sed vapore, sicut menstruata inficit speculum, 1.q.117.3.ad 2.

1 Beatitudo est operatio, & ultima perfectio, 1.2.q.3. 2.c. & 5.c.& q.55.2.ad 3.

2 Est vita æterna, non quidem esse, sed operatio, 1.q. 10.3.c.& q.18.3.ad 3.& 1.2. q.3.2.ad 1.& 2.2.q.18.2.ad 2.

3 Visio Dei per essentiam est tota essentia beatitudinis, 1.q. 1.4.c. item.q.12.1.c. item 4.0. item 6.b. item 8. ad 4. item q. 26.2. 3.c. & q. 62.1. 2.9.c.& 1.2.q.3.4.8. 0. item q. 4.5.c. item q.5.1.4. 5. item 2.2.q.2. 3.c.item q.5. 1.c. item q 173. 1.c.item q. 180.4.c.item 3.q. 52.5.c.item q.59.5.ad 1.

4 Gloria essentialis beatitudinis est, quam habet homo non apud hominem, sed apud Deum, 1.2.q.2.3.ad 1.& q.4.8.ad 1.

5 Beatitudo est summum bonum, 1.q.26.3.ad 1.& 1.2.q. 3.1.ad 2.item q.5.2.ad 2.item q.19.9. corp.

6 Habet rationem præmii, 1. q. 26. 1. ad 2. item q.62.4.c.

item

item 1.2.q.2.2.ad 1.item q.5. 7.c.

7 Est finis rationalis naturæ tantum, 1. q. 23. 1. c. ad 2. item q. 26. 1. 2. c. item q. 62. 1. 4. c. item 1. 2 q. 3. 1. ad 3. item q. 5. 2. 1. ad 3. item q. 69. 1. c. item 2. 2. q. 118. 7. corp.

8 Ut finis quo est aliquid creatum, non autem ut finis quod, 1. q. 20. 3. 0. item 1. 2. q. 3. 1. 0.

9 Est ultima perfectio hominis, 1. q. 62. 3. 4. c. item q. 73. 1. c. item 1. 2. q. 3. 2. c. ad 4. item 6. c.

10 Est proprium hominis bonum, 1. 2. q. 6. princ.

11 Est bonum perfectum naturæ intellecrualis, apprehensum per intellectum, 1. q 26. 1. 2. c. item 1. 2. q. 3. 2. ad 2.

12 Est status omnium bonorum congregatione perfectus, secundum Boetium, 1. q. 26. 1. ad 1. & 1. 2. q. 3. 2. ad 2. & 3. ad 2. & q. 4. 7. ad 2.

13 Nihil aliud est quam gaudium de veritate, 1. 2. q. 3. 4. c. fi.

14 In vita activa, quæ circa multa occupatur, est minus beatitudinis quam in contemplativa, quæ versatur circa unum, sc. circa veritatis contemplationem, 1. 2. q. 3. 2. ad 4. & 5. c. & q. 4. 7. c.

15 De ratione beatitudinis sunt tria, sc. bonum perfectum, per se sufficientia, & delectatio, 2. 2 q. 118. 7. c.

16 Consistit in duobus, sc. in visione Dei, & delectatione fruitionis, 1. 2. q. 3. 4. c.

17 Essentia beatitudinis consistit in actu intellectus, sed delectatio ejus in voluntate, 1. q. 26. 1. o item 3. c. item 1. 2 q. 3. 4. o. item q. 11. 1. ad 1.

18 Beatitudo consistit in veritatis contemplatione, & maxime Dei, 2. 2. q. 167. 1. ad 1.

19 Beatitudo vitæ præsentis secundum Aristotelem consistit in operatione perfectissima, ratione potentiæ, habitus, & objecti; 1. q. 62. 1. c. & q. 88. 1. c. & 1. 2. q. 3. 5. c.

20 Beatitudo & miseria sunt principaliter in anima, secundario autem in corpore, 3. q. 15. 10. c. ad 2.

21 Beatitudo consistit in conjunctione ad Deum, & miseria in recessu à Deo, 1. 2. q. 3. 3. c. & 7. ad 2. & 8. c.

22 Beatitudo ultima, vel miseria non consistit in bonis, vel malis præsentis vitæ, 1. 2. q. 6. 3. o.

23 Beatitudo non consistit in divitiis, 1. 2. q. 2. 1. o.

24 Nec in honoribus, 1. 2. q. 2. 2. o.

25 Nec in fama, seu gloria humana, 1. 2. q. 2. 3. o.

26 Nec in potestate. 1. 2. q. 2. 4. o.

27 Nec in aliquo bono exteriori, nec in omnibus simul, 1. 2. q. 2. 4. o.

28 Nec in bonis corporis, 1. 2. q. 2. 5. o. & q. 3. 3. c. & q. 4. 6. ad 1.

29 Nec in parte sensitiva, 1. 2. q. 3. 3. o.

30 Nec in voluntate, 1. 2. q. 2. 6. o.

31 Nec in aliquo inhærenti animæ, 1. 2. q 3 2. c.

32 Nec in habitibus virtutum, 1. 2. q. 2. 7. o.

33 Nec in operatione transeunte in exteriorem materiam, 1. 2. q. 3. 2. ad 3.

34 Nec in actu voluntatis, 1. q. 26. 2. ad 2. item 1. 2. q. 3. 4. o. item q. 4. 2. c.

35 Nec in intellectu practico principaliter, sed in speculativo, 1. q. 26. 2. o. & 1. 2. q. 3. 5. c.

36 † Nec in consideratione scientiarum speculativarum, 1. 2. q. 3. 6. c. & 2. 2. q. 167. 1. ad 1.

37 Consideratio scientiarum speculativarum est quædam participatio veræ & perfectæ beatitudinis, non autem substan-

stantialis beatitudo, 1. 2. q. 3. 6. c. fi. & q. 66. 3. ad 1. & 5. ad 2. & 2. 2. q. 180. 4. c.

38 † Nec consistit in contemplatione angelorum, 1. q. 64. 1. ad 1. & q. 89. 2. ad 3. & 1. 2. q. 3. 7. 0. & 2. 2. q. 167. 1. ad 1.

39 † Nec in cognitione Dei, quæ habetur per demonstrationem. 1. 2. q. 66. 5. ad 1.

40 Nec in aliquo creato, 1. q. 12. 1. c. & q. 82. 2. c. & q. 89. 2. ad 3. & 1. 2. q. 3. 8. 0. & 2. 2. q. 85. 2. c.

41 Nec in cognitione cujuslibet veri, sed in cognitione perfecta summæ veritatis, 1. q. 26. 2. 3. 0. item 1. 2. q. 3. 4. 0. item 2. 2. q. 167. 1. ad 1.

42 Bona exteriora non requiruntur ad beatitudinem perfectam, 1. 2 q. 4. 7. 0. & 2. 2. q. 186. 3. ad 4.

43 Divitiæ adjuvant felicitatem activam instrumentaliter, sed contemplativam impediunt. Sed ad patriæ beatitudinem multum valet voluntaria paupertas, 1. 2. q. 4. 7. c. & 2. 2. q. 186. 3. ad 4.

44 Amici non requiruntur ad perfectam beatitudinem, 1. 2. q. 4. 8. 0.

45 Angelus suo ministerio adjuvat hominem, ut perveniat ad beatitudinem, non autem ut humanæ beatitudinis objectum, 1. 2. q. 3. 7. ad 2. & q. 5. 6. ad 1.

46 Ad beatitudinem aliqua requiruntur tripliciter, sc. antecedenter, essentialiter, & consequenter, 1. 2. q. 3. 3. c.

47 Tria requiruntur, sc. visio Dei, comprehensio, & delectatio, 1. 2. q. 4. 3. 0.

48 Perfectio charitatis est essentialis beatitudini quoad dilectionem Dei, non autem quoad dilectionem proximi, sed quasi concomitatur, 1. 2. q. 4. 8. ad 3.

49 Rectitudo voluntatis requiritur ad beatitudinem antecedenter, & concomitanter, 1. 2. q. 4. 4. 0. & q. 5. 4. 7. c.

50 Delectatio requiritur ad beatitudinem consequenter tantum, vel concomitanter, 1. 2. q. 3. 4. c. & q. 4. 1. 2. 0.

51 Corpus & perfectio ejus requiritur ad beatitudinem viæ, & ad beatitudinem patriæ omnino perfectam, antecedenter, & consequenter, non autem essentialiter, nec ad beatitudinem patriæ simpliciter, 1. 2. q. 4. 5. 6. 0. & 3. q. 7. 4. ad 2. & q. 15. 10. c. ad 2.

52 Beatitudo animæ redundabit in corpus, 1. 2. q. 3. 3. c. ad 3. & q. 4. 6. c. & 3. q. 57. 3. c. & q. 59. 5. ad 3.

53 Operationes meritoriæ plures requiruntur ad beatitudinem hominis, 1. q. 62. 5. ad 1. & 1. 2. q. 5. 7. 8. & q. 6. princ.

54 Operationes sensitivæ requiruntur antecedenter ad beatitudinem viæ, non autem ad beatitudinem patriæ, sed consequenter tantum, ad neutram autem essentialiter, 1. 2. q. 3. 3. 0.

55 Pax requiritur ad beatitudinem antecedenter & consequenter, non autem essentialiter, 1. 2. q. 3. 4. ad 1.

56 Nullum bonum creatum additum visioni Dei facit magis beatum, 1. 2. q. 5. 2. ad 3.

57 Beatitudo æqualiter participatur ab omnibus ex parte objecti, sed inæqualiter ex parte subjecti, 1. 2. q. 3. 2. ad. 4. & q. 112. 4. c. ad 2.

58 Nulla creatura potest per sua tantum naturalia adipisci perfectam beatitudidem, 1. q. 12. 4 0. item q. 23. 1. c. item q. 64. 1. ad 2. item q 94. 1. 0. item q. 108. 4. c. item 1. 2. q. 5. 5. 0. item q. 62. 1. 2. 3. 0.

59 Homo non potest per operationem solius creaturæ superioris attingere ad perfectam beatitudinem, 1. 2. q. 5. 6. 0.

60 Potest adipisci perfectam beatitudinem, 1. 2. q. 5. 1. 0.

Bea-

61 Beatitudo perfecta non potest amitti, 1. q. 64. 2. c. item q. 94. 1. c. item 1. 2. q. 5. 4. o.

62 Voluntas necessario appetit beatitudinem, 1. q. 19. 1. o. item 3. 6. c. item q. 82. 1. 2. o. item q. 83. 1. ad 5. item 1. 2. q. 5. 4. c. ad 2. item 8. ad 2. item q. 6. 4. o. item q. 10. 1. 2. o. item q. 13. 6. c. item q. 94. 1. c. &. 3 q. 18. 1. ad 3.

63 Omnes homines naturaliter appetunt beatitudinem, 1. q. 2. ad 1. & q. 19. 10. c. item q. 26. 2. c. item q. 41. 2. ad 2. item q. 50. 2. c. & q. 62. 1. c. & q. 82. 1. 2. o. & q. 83. 1. ad 5. & 1. 2. q. 3. 6. ad 2. & q. 5. 1. 8. o. & q. 10. 1. o. & 3. q. 18. 1. ad 3.

64 Non solum perfecta beatitudo, sed etiam qualiscumque similitudo, vel participatio ejus naturaliter desideratur, 1. 2. q. 3. 6. ad 2.

65 Omnia, quæ desiderat voluntas, appetit propter beatitudinem, 1. q. 60. 2. c. & 1. 2. q. 1. 6. o.

66 In ultima beatitudine complebitur omne desiderium beatorum, 1. q. 12. 8. ad 4. & 1. 2. q. 1. 5. c. item 3. 5. c. item q. 4. 5. ad 5. item. q. 5. 3. 4. c. item 8. c. ad 3. item q. 67. 4. ad 3. item 2. 2. q. 28. 3. c. ad 2.

67 Perfecta quietatio intellectus, & voluntatis consequitur beatitudinem, 1. 2. q. 3. 4. ad 1. item 8. c. item 2. 2. q. 18. 2. c. & 4. ad 12. & q. 28. 3. c. & q. 94. 1. c. & q. 118. 7. c

68 Perfecta beatitudo omne malum excludit, 1. 2. q. 2. 4. c. item q. 5. 3. 4. c. item q. 67. 4. ad 2.

69 Beatitudo ascendit in cor hominis secundum rationem communem, non autem quæ, & qualis sit in speciali, 1. 2. q. 5. 8. c. ad 2. item 2. 2. q. 17. 2. ad 2.

70 Est primum objectum voluntatis, 1. 2. q. 3. 4. ad 2. & q. 21. 1. ad 1.

71 Amatur amore concupiscentiæ, non autem amore amicitiæ, 1. 2. q. 2. 7. ad 2.

72 Deus est perfecte beatus, 1. q. 25. 1. o. & q. 62. 4. c.

73 Est sua beatitudo, 1. q. 25. 2. o. & q. 62. 4. c. & q. 94. 1. c. & 1. 2. q. 3. 1. ad 1. & 2. ad 1. & ad 4.

74 Est beatus secundum intellectum, 1. q. 26. 2. o.

75 Beatitudo Dei excedit quamlibet aliam beatitudinem, 1. q. 26. 4. o.

76 Complectitur omnem aliam beatitudinem, 1. q. 26. 4. o.

77 Est naturalis soli Deo, 1. q. 62. 4. c. item q. 63. 3 c. fi. item 1. 2. q. 3. 1. ad 1. & q. 5. 7. c.

78 Beatitudo triplex secundum philosophos, sc. voluptuosa, activa & contemplativa, 1. 2. q. 3. 2. ad 1. & q. 69. 3. 4. c.

79 Duplex, sc. perfecta, & imperfecta, idest in patria, & in via, 1. q. 62. 1. c. & 1. 2. q. 3. 2. ad 4. & 3. 5. 6. c. & q. 5. 6. 7. 8. c. & q. 7. 3. & q. 4. 5. c. & q. 62. 1. c. & q. 69. 1. 3. c. & 2. 2. q. 186. 2. ad 4.

80 Beatitudo patriæ est continua, non autem beatitudo viæ, 1. 2. q. 3. 2. ad 4.

81 Duplex imperfectio beatitudinis, sc. ex parte objecti, & ex parte subjecti: prima tollit rationem veræ beatitudinis, non autem secunda, 1. 2. q. 5. 3. ad 2. & q. 4. 5. ad 5. & q. 11. 4. ad 2.

82 Nullus ante passionem Christi potuit habere beatitudinem, licet sancti Patres meruerint eam per fidem passionis Christi quoad propriam personam, non autem quoad naturam communem, 3. q. 49. 5. ad 1.

83 Beatitudines sunt operationes virtutum perfectarum per dona, & etiam donorum, 1. 2. q. 69. 1. o. item q. 70. 2. c. item 2. 2. q. 157. 2. ad 3.

84 Actus virtutum ut perficiunt, dicuntur beatitudines, sed ut delectant, dicuntur fructus,

ctus, 2.2. q. 157. 2.ad 3.

85 Actus donorum pertinentium ad vitam activam exprimuntur in meritis beatitudinum, sed actus vitæ contemplativæ in premiis, 1.2.q. 69. 3.c. fi.ad 1.

86 In singulis beatitudinibus ponitur aliquid pertinens ad statum viæ, & aliquid ad statum patriæ, 1. 2. q. 69. 2. o.& 2.2.q. 8.7.c.

87 Quælibet beatitudo est fructus, addens excellentiam, & principalitatem præmii, & non è converso, 1.2.q. 70. 2. o.

88 Omnia præmia septem beatitudinum sunt idem realiter, & differunt ratione, 1. 2. q. 69. 4. ad 1.

89 Præmia beatitudinum inchoative habentur hic, sed complete in patria tantum, 1. 2.q. 69.2.o.& 2. 2.q.8. 7.o.

90 Beatitudines, & præmia earum sufficienter enumerantur septem, & quatuor, & octo diversimode, & declarantur, 1.2.q.69.4.o.

91 Primæ tres beatitudines sunt contra beatitudinem voluptuosam, sed quarta, & quinta pertinent ad vitam activam, aliæ autem duæ ad contemplativam, 1. 2. q.69.3.4.o.

92 Omnes beatitudines positas in sacra scriptura oportet ad has reduci, quia omnes pertinent ad vitam activam, vel contemplativam, 1. 2. q. 69. 3. ad 4.

93 Correspondent septem donis; non quidem singulæ singulis, sed plures uni, & una pluribus, 1.2.q. 69. 3. o.

94 Dupliciter adaptantur donis, sc. secundum convenientiam ordinis: ut prima infimo, secunda sexto, & sic de aliis secundum Augustinum, vel secundum convenientiam propriæ rationis ad invicem secundum actus, & objecta, 2.2.q. 121. 2.c.ad 2. & q. 139. 2.c.

95 Beatitudo prima, sc. paupertas, correspondet dono timoris, 2.2. q. 19. 12. o. & q. 83. 9. ad 3. & q. 121. 2.c. & q. 161. 2.ad 3.

96 Fructus decimus, sc. modestia, & undecimus, sc. continentia, & duodecimus, sc. castitas, correspondent eis, 2. 2. q. 19. 12. ad 4.

97 Petitio septima correspondet eis, 2.2.q. 19.12.ad 4. item q.83.9.ad 3.

98 Secunda beatitudo, sc. mititas, correspondet dono pietatis, 1. 2.q. 69.3.ad 3 & 2.2. q. 83.9.ad 3. & q.121.2.o.

99 Fructus octavus, sc. mansuetudo, correspondet eis indirecte; sed sextus, idest bonitas, & septimus, sc. benignitas, directe, 2.2. q.121.2.ad 3.

100 Petitio sexta correspondet eis, 2. 2. q. 83. 9.ad 3.

101 Tertia beatitudo, sc. luctus, correspondet dono scientiæ, 1. 2. q. 69.3. ad 2.& ad 3. & 2. 2.q. 9. 4. o. & q. 83. 9. ad 3.

102 Petitio quinta correspondet eis, 2. 2.q.83.9.ad 3.

103 Quarta beatitudo, sc. justitiæ, correspondet dono fortitudinis, 1.2. q 69. 3. ad 3 & 2. 2. q. 83. 9. ad 3. & q. 139. 2. o.

104 Fructus quartus, sc. patientia, & octavus, sc. longanimitas, correspondent eis, 2. 2. q. 139. 2. ad 3.

105 Petitio quarta correspondet eis, 2 2. q 83.9.ad 3.

106 Quinta beatitudo, sc. misericordiæ, correspondet dono consilii, 1. 2. q. 68. 3.ad 3. & 2. 2.q. 52.4. o. &. q. 83 9 ad 3.

107 Eandem beatitudinem oportet respondere, secundum convenientiam propriæ rationis ad invicem donis scientiæ, & pietatis, non autem secundum convenientiam ordinis, sed diverse correspondent, 2. 2. q. 121. 2 ad 2.

108 Fructus sextus, sc. bonitas, idest dulcedo animi & quin-

quintus, sc. benignitas, correspondent quintæ beatitudini, & dono pietatis, 2. 2. q. 52. 4. ad 3. & q. 121. 1. ad 3.

109 Petitio tertia correspondet eis, 2. 2. q. 83. 8. ad 3.

110 Sexta beatitudo, sc. munditia, correspondet dono intellectus, 1. 2. q. 69. 3. c. fi. ad 1. & 2. 2. q. 8. 7. o. & q. 83. 9. ad 3.

111 Fructus secundus, sc. gaudium, & nonus, sc. fides, correspondent eis, 2. 2. q. 8. 8. o.

112 Petitio secunda correspondet eis, 2. 2. q. 83. 9. ad 3.

113 Septima beatitudo, sc. pacis, correspondet dono sapientiæ, 1. 2. q. 69. 3. c fi ad 1 & 4. c. fi. & 2. 2. q. 45. 6. o. & q. 83. 9. ad 3.

114 Petitio prima correspondet eis, 2. 2. q. 83. 9. ad 3.

115 Octava beatitudo, sc. persecutionis, est manifestativa omnium beatitudinum præcedentium, nec correspondet alicui dono in speciali, 1. 2. q. 69. 3. ad 5. & 4. ad 2.

116 Prima beatitudo, secundum Ambrosium, attribuitur temperantiæ, tertia prudentiæ, quarta justitiæ, & octava fortitudini, 1. 2. q. 69. 3. ad 6.

117 Primæ quinque beatitudines secundum convenientiam materiæ correspondent donis scientiæ & consilii ut dirigentibus; aliis donis correspondent ut exequentibus: secundum motiva vero correspondent ut supra, 1. 2. q. 69. 3. ad 3. & 2. 2. q. 121. 2. c.

118 Beatitudo quarta, & quinta secundum materiam correspondent pietati, secunda fortitudini, sed prima, & tertia timori, 1. 2. q. 69. 3. ad 3.

119 Beatitudo quarta, & quinta secundum convenientiam propriæ rationis ad invicem adaptantur dono pietatis, sed secundum convenientiam ordinis adaptatur ei secunda beatitudo, quæ tamen convenit ei tollendo impedimenta actuum ejus, 2. 2. q. 121. 2. c. ad 3.

1 Beatus aliquis dicitur in spe, 1. 2. q. 69. 1. c.

2 Quidam dicuntur beati in hac vita propter spem, vel participative, 1. 2. q. 5. 3. ad 1.

3 Beati in patria omnes rationes rerum, quæ in Christo sunt, non cognoscunt, etsi ipsum comprehendant, 1. q 12. 8. c. item 2. 2. q. 173. 1. c.

4 Per simplicem conversionem ad Deum illuminantur de agendis, quæ nesciunt, sine inquisitione, & anxietate dubitationis, ut in viatoribus, 2. 2. q. 52. 3. c. ad 2.

5 In beatis sunt aliqui actus ordinati ad finem, sc. procedentes ex consecutione finis, ut laus Dei; & aliqui pertrahentes alios ad finem, ut ministerium angelorum, & orationes sanctorum, 2. 2. q. 52 3. ad 1.

6 Quilibet beatus est certus de perpetuitate suæ beatitudinis, 2. 2. q. 18. 3. c.

7 Beati in patria clare cognoscunt omnia, quæ hic fiunt, 1. q. 89. 8. c.

8 Deum comprehendent, sed non totaliter, idest omnibus modis, quibus comprehendi potest, 1. q. 12 7. ad 1.

9 Laudabunt Deum, 2. 2. q. 13. 4. corp.

10 Non possunt peccare, 1. q. 62. 8 o. item q. 82. 2. c. fi. item q. 94. 1. c. item q. 100. 2. item 1. 2. q. 4. 4. c. item q. 5. 4. c. & q. 109. 1. 1. ad 3. & 2. 2. q. 19. 11. c.

11 Sunt in statu impetrandi, non autem in statu merendi, 1. q. 62. 9. o. & 2. 2. q. 83. 11. c. ad 1.

12 Dignitas beatorum in anima, & in corpore erit secundum gradus meritorum, non autem secundum diversitatem sexus, sicut nunc, & in statu innocentiæ, 3. q. 55. 1. ad 3.

13 Quilibet beatus gaudet de bonis

bonis factis à se, vel ab aliis, 1. q. 23. 6. ad 1.

14 Gaudium beatorum superat omne gaudium viatorum, 3. q. 46. 6. ad 3.

15 Erit superplenum ex parte gaudentium, non autem ex parte objecti, viatorum autem neutro modo, 2. 2. q. 28. 3. o.

16 Multiplicatis bonis nostris gaudium beatorum augetur materialiter, non autem formaliter, quia Deus est eis ratio gaudendi de quibuscunque gaudent, 1. q. 62. 9 ad 3. fi.

17 Non intersunt rebus vivorum secundum legem communem, 1. q. 108. 8. ad 2.

18 In regno cœlesti videbunt Deum facie ad faciem, Suppl. q. 92. 1. o.

19 Post resurrectionem nullo modo videre poterunt Deum visu corporali, tanquam Deus esset per se visibilis, nisi per accidens, Suppl. q. 92. 2. o.

20 Cum Sancti non sint comprehensuri Dei essentiam, non omnia videbunt, quæ Deus videt, Suppl. q. 92. 3. c.

21 Sancti beatiores erunt post judicium, quam ante, Suppl. q. 93. 1. c.

22 Erunt in beatis gradus beatitudinis, qui mansiones appellantur, Suppl. q. 94. 1. o.

23 In regno cœlorum videbunt pœnas damnatorum, ut beatitudo illis magis complaceat, Suppl. q. 94. 1. o.

24 Cum damnati non possint transferri à sua miseria, beati non compatientur eorum miseriis, Suppl q. 94. 2. c.

25 Sancti non gaudebunt per se de pœnis damnatorum, sed per accidens, contemplando in eis divinam justitiam, & quomodo ab eis liberati sint, Suppl. q 94. 13. o.

1 Bellum duplex, sc. commune, & particulare, 2. 2. q. 123. 5. c. ad 2.

2 Ad bellum justum tria requiruntur, sc. auctoritas principis, justa causa, & intentio recta, 2. 2. q. 40. 1. o. item q. 41. 1. ad 3. item q 42. 2. ad 1. & q. 66. 8. ad 1.

3 In bello justo deprædans hostes non peccat, nisi pugnet principaliter propter prædam, nec tenetur restituere, 2. 2. q. 66. 8. ad 1.

4 Bellum gerere in festo non licet, nisi imminente necessitate, pro tuenda republica, 2. 2. q. 40 4. o.

5 Clericis non licet bellare in propria persona, sed possunt bello interese de licentia superioris, & exhortari pugnantes, 2. 2. q. 40. 2 o.

Benedictio Dei significat donorum ejus collationem & multiplicationem, 1 q. 72. 4. & q. 73. 3. c.

1 Benedictus videns totum mundum non vidit essentiam Dei, 2. 2. q. 180. 5. ad 3.

2 Quis puerum Benedictum stultitiæ argui patiatur, quod relicta domo rebusque patris, soli Deo placere desiderans, sanctæ conversationis habitum & desertum quæsivit? 2. 2. q. 189. 1. ad 2.

3 In Regula beati Benedicti conceditur probationis annus nuper ad religionem conversis, 2. 2. q. 189. 1. ad 1.

4 Beatus Benedictus dicit, quod si prælatus aliquid impossibile præceperit, tentandum est, 1. 2. q. 13. 5. ad 3.

5 Hoc autem dictum Sancti Benedicti ideo dicitur, quia an aliquid sit possibile, subditus non debet suo judicio diffinire, sed in unoquoque judicio superioris stare, 1. 2. q 13. 5. ad 3. & 2. 2. q. 64. 6. ad 3

6 Mandat beatus Benedictus in regula sua, quod venientibus ad Religionem non sit facilis præbendus ingressus, sed probandum est an spiritus à Deo sit, 2. 2. q. 189. 9. ad 1.

1 Benefacere omnibus quilibet tenetur in præparatione animi

mi pro loco, & tempore, 2. 2. 31 2. 0.

2 Aliquod beneficium est quo possumus, & tenemur benefacere omnibus, saltem in generali, sc. orare pro omnibus fidelibus & infidelibus, 2. 2. q. 31. 2. ad 1.

3 Malis debemus benefacere in auxilium naturæ, non autem culpæ, 2. 2. q. 25. 6. c. ad 2. item q. 31. 2. ad 2. item q. 32. 9. ad 1. & 168. 3. ad 3.

4 Magis conjunctis est magis benefaciendum, cæteris paribus, 2. 2. q. 26. 6. c. & q. 31. 3. 0. & q. 32. 9. 0. & q. 71. 1. c.

5 Subventio, gratiarum actio, & reverentia debetur omni benefacienti, 2. 2. q. 166. 3. 0.

1 Beneficentia est facere bonum. Et est actus amicitiæ, vel charitatis, secundum rationem communem, 2. 2. q. 31. 1. 0.

2 Non est virtus specialis, sed actus exterior amicitiæ, sicut benevolentia est actus ejus interior, 2. 2. q. 31. 4. 0.

1 Beneficium est statim recompensandum secundum affectum sed expectanda est opportunitas effectus, 2. 2. q. 106. 4. 0.

2 Recompensatio beneficii debet esse major accepto, 2. 2. q. 106. 6. 0. & q. 107. 2. c.

3 Pertinet ad tres virtutes diversimode, sc. ad justitiam, ubi est debitum legale, ut in mutuo & aliis hujusmodi, ad amicitiam vero, & gratiam, ubi est debitum morale, 2. 2. q 31. 1. ad 3. & q. 106. 5. c. & q. 108 2. ad 1.

4 Beneficium & recompensatio magis in affectu consistit, quam in effectu, 2. 2. q. 106. 3. ad 5. item ad 6. item 5. 0. item 6. ad 1.

5 In recompensando beneficium justitia attendit darum, amicitia utilis attendit utilitatem, sed amicitia honesti & gratiæ attendit affectum dantis, 2. 2. q. 31. 1. ad 3. item q. 77. 1. ad 3. item q. 78. 2. ad 2. item q. 106. 5. 0.

6 Nullius beneficium est tantum sicut parentum. Ideo in recompensatione beneficiorum sunt cæteris præferendi, nisi necessitas, vel utilitas, vel alia causa præponderet, 2. 2. q. 31. 3. ad 3. item ad 4. & q. 101. 1. c.

7 Omnia beneficia secundum communem rationem reducuntur ad amorem, & omnia nocumenta ad odium, sed secundum speciales rationes ad diversas virtutes, vel vitia, 2. 2. q 31 4. ad 2.

8 Filius potest parentibus majus beneficium recompensare, quam accepit secundum affectum, non autem secundum effectum, 2. 2. q. 106. 6. ad 1.

9 Beneficia Dei tota singulis hominibus sunt exhibita, 3. q. 1. 4. ad 3

10 Præcipua Dei beneficia sunt creatio, & quies mentis in Deum per gratiam & gloriam, 1. 2. q. 100. 5. ad 2.

11 Omnis solemnitas, vel sacrificium veteris legis fuit instituta propter aliqua beneficia Dei præterita, vel futura, 1. 2. q. 100. 5. ad 2.

12 Licitum est petere beneficium sine cura pro se digno, & indigenti, non autem cum cura, 2. 2. q 100. 5. ad 3.

13 Dans beneficium non meliori, sed sufficientiori, non peccat, 2. 2. q. 63 2. 0.

14 Beneficia Ecclesiastica magis debent dari plus idoneis ad regimen Ecclesiæ, quam magis consanguineis, sed de patrimonio, & licitis lucris est è converso, 2. 2. q. 63. 1. c.

15 Dans beneficium spirituale consanguineo minus digno peccat per acceptionem personarum non autem si sit æque dignus, 2. 2. q. 63. 2. ad 2. & q. 185. 3 c.

16 Dans beneficium ratione consanguinitatis graviter peccat, & est simonia, si per hoc intendit aliquod bonum proprium, 2. 2. q. 63. 1. c. & 2. ad 2. & q. 100. 5. ad 2. & q. 185. 7. ad 2.

Benignitas est idem cum affectu, sc. habitus benefactivus, & ad loquendum dulciter, 1. 2. q. 70. 3. c. & 22. q. 80. ad 4.

1 Benevolentia proprie est actus voluntatis, quo alteri volumus bonum, 2. 2. q. 27. 1. c.

2 Est tantum ad rationalia, 1. q. 20. 2. ad 1.

Bestia dicitur quasi vastia, propter crudelitatem, ut leo, ursus, & hujusmodi, 1. q. 72. ad 2.

1 Bestialitas, sicut secundum Philosoph. ponitur extra numerum aliarum malitiarum humanarum, quia humanum modum transcendit, ita à sanctis ponitur extra numerum peccatorum, quæ in ipsis fidelibus inveniuntur, quasi gravius eis. Tamen si ad aliquod de septem capitalibus reduci debeat, poterit ad superbiam reduci, secundum definitionem Augustini, 2. 2. q. 154. 11. ad 2.

Bibere pluries in die licet jejunantibus, nisi fiat in fraudem, 2. 2. q. 147. 6. ad 2. item ad 3. item 3. q. 80. 8. ad 4.

1 Bigamia inducens irregularitatem incurritur quadrupliciter, & impedit omnem ordinem: sc. cum quis habet plures uxores de jure successive: cum simul habet plures uxores, unam de jure, & aliam de facto; cum plures habet successive, unam de jure, & aliam de facto; & quando viduam ducit in uxorem, 2. 2. q. 108. 4. ad 2.

2 Cum bigamia tollat significationem Sacramenti integram, & per consequens significationem conjunctionis Christi cum Ecclesia, quæ est unius ad unam, merito irregularitatem inducit, Suppl. q. 66. 1. c.

3 Sive uxorem unam quis habuerit de facto, sive alteram de jure, (ubi est quædam Sacramenti similitudo) irregularis efficitur, sicque bigamiæ utroque modo irregularitas annexa est, Suppl. q. 66. 2. o.

4 Ex hoc quod vir uxorem non virginem ducit, irregularis efficitur, non autem ex hoc quod corruptus corruptam ducit, Suppl. q. 66. 3. c.

5 Sicut baptismus non tollit conjugium, sic nec bigamiæ irregularitatem tollere potest, Suppl. q. 66. 4. c.

6 Cum irregularitas bigamiæ non sit de jure naturali, sed positivo, potest Papa cum bigamo dispensare in omnibus ordinibus: Episcopus vero solum in minoribus, nisi in quibusdam casibus, Suppl. q. 66. 5. c.

Bilinguis idem est, quod susurro, 2. 2. q. 74. 1. ad 3.

1 Blasphemia in communi est attribuere Deo. quod ei non convenit, vel detrahere ab eo, quod ei convenit, 2. 2. q. 13. 1. o.

2 Pertinet ad genus infidelitatis, aggravans eam, 2. 2. q. 13. 3. c.

3 Quælibet semper est peccatum mortale, quando est cum deliberato consensu, 2. 2. q. 13. 2. o.

4 Ex lapsu linguæ est peccatum veniale, si hoc non intendebat, 2. 2. q. 13. 2. ad 3.

5 Est gravissimum peccatorum omnium, 2. 2. q. 13. 3. o. item 3. q. 80. 3. c.

6 Simpliciter est gravior homicidio, & perjurio, sed secundum quid est è converso, sc. ratione nocumenti, 2. 2. q. 13. 3. ad 1 & ad 2.

7 Est contra primum, vel secundum præceptum decalogi, 1.

1. 2. q. 100. 11. c. item 2. 2. q. 23. 2. ad 2.

8 Ex deliberatione oritur ex superbia, sed ex turbatione oritur ex ira, 2. 2. q. 158. 7. ad 1.

9 In Spiritum Sanctum dicitur dupliciter; sc. dicere contra Deitatem, finalis impœnitentia. & peccatum ex malitia, 2. 2. q. 14. 1. o.

10 Hæc dicitur simpliciter, sc. contra personam Spiritus Sancti, & contra attributum ejus, 2. 2. q. 14. 1. 3. c.

11 In Spiritum Sanctum potest fieri tripliciter, sc. corde, ore, & opere, 2. 2. q 13. 1. c. it. m. q. 14. 1. c. ad 1.

12 Ex deliberatione peccare est peccare in Spiritum Sanctum, 2. 2. q. 34. 2. ad 1.

13 Peccatum ex malitia, id est ex electione mali, dicitur peccatum in Spiritum Sanctum, sed ex ignorantia in Filium, & ex infirmitate, idest ex passione, in Patrem, 2. 2. q. 14. 1. 3. c.

14 Non omne peccatum ex malitia est peccatum in Spiritum Sanctum, sed tantum ex malitia, quæ est cum contemptu impedientium peccatum, 2. 2. q. 14. 1. o. & 4. c. & q. 1. co. 1. ad 2.

15 Non omnis contemptus boni impedientis peccatum est blasphemia in Spiritum Sanctum, sed tantum contemptus illorum, quæ directe ducunt ad pœnitentiam, & remissionem peccatorum, 2. 2. q. 105. 2. ad 2.

16 Hoc peccatum est generale ratione habitus, sed est speciale ratione contemptus, 2. 2. q. 14. 1. ad 3.

17 Blasphemia in Spiritum Sanctum, ut speciale peccatum est contemptus doni, quo homo retrahitur à peccato, non autem est peccatum sequens ex eo, 2. 2. q. 118. 5. ad 3.

18 Species ejus secundum tertium modum, sc. ut est peccatum ex malitia, sunt sex, sc. desperatio, præsumptio, impœnitentia, obstinatio, impugnatio veritatis agnitæ, & invidentia fraternæ gratiæ, 2. 2. q. 14. 2. o item q. 36. 4. ad 2.

19 Hoc peccatum esse irremissibile, exponitur tripliciter à Doctoribus, sc. vel quia est finalis impœnitentia, & sic nullo modo remittitur. Vel quia, quantum est de se, habet meritum, ut non remittatur quantum ad pœnam. Vel quantum ad culpam, in quantum excludit ea, per quæ fit remissio peccatorum, 1. q. 64. 2. c. & 2. 2. q. 14. 3. o. & q. 118. 5. ad 3. & 3. q. 86. 1. ad 2. & ad 3.

20 Est desperatum ex parte peccantis, non autem ex parte Dei, 2. 2. q. 14. 3. c. ad 1.

21 Homo potest primo ante alia peccata habere hoc peccatum, licet raro contingat, 2. 2. q. 14. 4. o.

1 Bonitas Dei acquiritur à creatura rationali, tanquam perfectio ejus objectiva: ab aliis autem secundum similitudinem tantum, 1. q. 6. 1. ad 2. & 65. 2. c. fin. & 1. 2. q. 1. 8. c.

2 Omne bonum est bonum sola similitudine Divinæ bonitatis, 1. q. 105. 5. c.

3 Nihil Divinæ bonitatis participatione omnium caret, 1. q. 19. 4. ad 1. item q. 23. 4. ad 1.

4 Omnia opera Dei attribuuntur bonitati ejus, 1. q. 105. 2. ad 2.

5 Universum perfectius participat, & repræsentat bonitatem Dei, quam quæcumque alia creatura, 1. q. 15. 2. c. item q. 47. 1. c. fin. item 2. ad 1.

6 Deum possumus aliqualiter intelligere, non intelligendo bonitatem ejus, non autem intelligendo eum non esse bo-

num, 2. 2. q. 2. 8. ad 3.

7 Omnia sunt bona bonitate Dei, 1. q. 6. 4. o. item 2. 2. q. 23. 2. ad 1. item q. 27. 3. c.

8 Ut principio effectivo, exemplari, & finali, 1. q. 6. 4. o. item 2. 2. q. 23. 2. ad 1. item q. 27. 3. c.

9 Deus vult, quod sua bonitas multiplicetur ex sui similitudine propter se, sicut propter finem operantis, & propter utilitatem creaturæ, sicut propter finem operis, 1. q. 44. 4. c. ad 3.

10 Quodlibet bonum ex additione alterius fit melius, præter optimum simplex, ex cujus participatione omnia sunt bona, 1. 2. q. 34. 3. ad 2.

11 Differentia triplex bonitatis Dei, & creaturarum, sc. quia solius Dei essentia est suum esse, & ei non adveniunt aliqua accidentia, & ad nihil aliud ordinatur sicut ad finem, 1. q. 6. 3. c.

12 Per hoc quod Deus creavit omnia ut essent, non excluditur quod creaverit omnia propter suam bonitatem, 1. q. 65. 2. ad 1. fin.

13 Quodlibet bonum creatum est bonum particulare, sed solus Deus est bonum universale, 1. q. 65. 1. ad 2. & q. 103. 2. c. & q. 105. 4. c. & q. 106. 2. c. & 1. 2. q. 2. 7. 8. c. & q. 9. 6. c.

14 Deus est sua bonitas essentialiter, 1. q. 3. 2. c. item q. 6. 3. o. item q. 20. 1. ad 3. item q. 49. 3. c. item q. 62. 8. c. ad 2. item q. 100. 2. c. item. q. 103. 2. c. item 1. 2. q. 4. 4. c. item 2. 2. q. 19. 1. c. item q. 23. 2. ad 1. item q. 24. 11. c. fi. item q. 27. 3. 4. c. item q 34. 1. c. ad 1. item 3. q. 1. 1. c. item q. 20. 1. c.

15 Est vere, & proprie bonus, 1. q. 6. 1. o.

16 Est summum bonum, 1. q. 6. 1. ad 2. & 2. o.

17 In omni bono summum bonum, sc. Deus, desideratur,

1. q. 6. 1. ad 1.

18 Habere speciem, modum, & ordinem non est de ratione boni increati, nisi sicut in causa, 1. q. 6. 1. ad 1.

19 Bonum duplex, sc. absolute, idest cujus bonitas esset alio creato non existente, ut supposita; & ad aliud, idest cujus bonitas non esset sine alio creato, ut materia, & accidentia, 1. 2. q. 18. 4. c.

20 Bonum duplex, sc. commutabile, & incommutabile, 2. 2. q. 21. 1. ad 3. & 3. q. 86. 4. ad 1. & 5. c.

21 Bonum duplex, sc. subsistens, ut personæ, & inhærens, ut accidentia, 1. 2. q. 26. 4. c. & 3. q. 11. 5. ad 3.

22 Bonum simpliciter dicitur dupliciter, sc. absolute, & universaliter, 2. 2. q. 58. 10. ad 2.

23 Quod est bonum ex suppositione, debet bonum judicari, 1. 2. q. 39. 1. c.

24 Bonum particulare duplex, sc. verum, idest ordinabile ad principale bonum, sc. ad ultimum finem; & falsum, seu apparens, quod abducit à finali bono, 2. 2. q. 23. 7. c. & q. 45. 1. ad 1.

25 Bonum triplex, sc. honestum, utile, & delectabile, 1. q. 5. 6. o. & 1. 2. q. 99. 5. c. & 2. 2. q. 45. 3. o.

26 Bonum duplex, sc. propter se, idest honestum, & propter aliud, idest utile, 1. 2. q. 8. 2. 3. o. & 2. 2. q. 23. 7. c.

27 Divisio boni est analogi, quia primo convenit honesto, secundo delectabili, tertio vero utili, 1. q. 5. 6. ad 3. item 1. 2. q. 8. 2. ad 2. item 3. ad 4.

28 Bonum importat relationem rationis ad apperitum, 1. q. 5. 1. c. ad 1. & 3. ad 1. & q. 16. 1. 3. c.

29 Consistit in hoc, quod sit aliquid appetibile, 1. q. 5. 1. c. ad 1. & 3. c. ad 1. & 5. c. & q. 6. 1. c. & 2. ad 2. & q. 16.

3.

8. 4. c. & q. 19. 9. c. & q. 48. 1. c. & 1 2. q. 29. 1. c.

30 Bonum, & pulchrum fundantur super eamdem rem, sc. formam; sed bonum respicit appetitum, pulchrum vero vim cognitivam, 1. q. 5. 4. ad 1.

31 Bonum est diffusivum sui ipsius, ut finis, non autem ut efficiens, 1. q. 5. 4. ad 2.

32 Dicit rationem perfecti, & ultimi, 1. q. 5. 1. c. ad 1. & 3. c. ad 1. & 5. c. ad 1. & q. 6. 3. c. & q. 16. 3. 4. c. & 1. 2. q. 52. 1. c.

33 Consistit principaliter, & per se in perfectione, & actu, 1. q. 48. 5. 6. c. & q. 49. 1. c.

34 In bonis simpliciter, & absolute, & secundum naturam suam potest esse medium, & extrema, sc. superfluum, & diminutum, non autem in bonis simpliciter, idest universaliter, 2. 2. q. 58. 10. ad 2.

35 Non tantum finis, sed etiam quæ sunt ad finem ex ipso ordine, habent rationem boni, 2. 2. q. 33. 6. ad 3.

36 Bonum habet rationem causæ finalis, 1. q. 5. 2. ad 1. & ad 2. & 4. 0. & q. 48. 1. ad 2.

37 Bonum omnium mensuratorum, & regulatorum consistit in attingendo suam regulam, 1. 2. q. 19. 9. c. item q. 66. 1. 3. c. item q. 71. 6. c. item 2. 2. q. 17. 1. c. item q. 23. 3. 6. c. item q. 27. 6. c. item q. 58. 3. c.

38 Ratio boni primo præsupponit formam, per quam est ens, secundo virtutem effectivam, qua est perfectum, 1. q. 5. 4. c.

39 Omne ens est bonum, & è converso, 1. q. 5. 3. 0. & q. 17. 4. ad 2. & q. 49. 1. 3. c. & 1. 2. q. 18. 1. c. & 3. ad 3.

40 Est bonum, in quantum est perfectum, & in actu, 1. q. 5. 1. 0. & q. 48. 1. c. & 1. 2. q. 18. 1. 2. 3. 4. c.

41 Sicut est bonum, sic est appetibile, 1. q. 5. 1. c.

42 Bonum secundum rationem finis est prius ente, sed è converso secundum rationem formæ, & simpliciter, 1. q. 5. 2. 0. & 3. ad 4. item 4. c.

43 Bonum est communius ente secundum causalitatem, 1. q. 5. 2. ad 2.

44 Bonum simpliciter dicitur secundum perfectionem ultimam; & bonum secundum quid, secundum perfectionem essentialem, & primam: sed ens è converso, 1. q. 5. 1. ad 2. & 1. 2. q. 18. 1 c.

45 Materia est bona simpliciter, licet sit ens secundum quid, 1. q. 48. 3. c. & q. 49. 1. c.

46 Non est ens, nec bona; nisi in potentia, 1. q. 5. 3. ad 3.

47 In mathematicis non est bonum, quia non sunt separata secundum esse, 1. q. 5. 3. ad 4.

48 Bonum, & ens, & alia transcendentia convertuntur secundum supposita, non autem secundum rationem, 1. q. 5. 1. 0. & q. 11. 2. 0. & q. 16. 3. 0. & 4. c. & q. 17. 4. ad 2. & q. 54. 2. c. & q. 59. 2 ad 3. & 1. 2. q. 29. 5. c. & 2. 2. q. 109. 2. ad 1. & 3. q. 10. 3. c.

49 Unitas pertinet ad rationem bonitatis, 1. q. 103 3. c. & 1. 2. q. 36. 3. 0.

50 Bonum, verum, & unum habent contraria, quia fundantur in ente, non autem ens, quia in nullo fundatur, 1. q. 17. 4. 0.

51 Verum significat rationem boni, 1. q. 82. 3. ad 1.

52 Bonum, & verum mutuo se includunt, 1. q. 16. 4. ad 1. & q. 50. 2. ad 3. & q. 59. 2. ad 3. & q. 79. 11. ad 2. & q. 82. 3. ad 1. & 4. ad 1. & q. 87. 4. ad 2. & 1. 2. q. 9. 1. c. ad 3. & 2. 2. q. 109. 2. ad 1.

53 Bonum est prius vero secundum appetitum; secundum rationem autem, & simpliciter est è converso, 1. q. 16. 4. 0.

54 Verum est simplicius, abstractius, & absolutius bono.

&

& propinquius enti, 1. q. 16. 4. c. & q. 82. 3. c.

55 Verum est in anima, sed bonum est in rebus, 1. q. 16. 1. c, item q. 82. 3. c.

56 Ratio veri est eadem in omnibus moralibus, non autem ratio boni, 1. 2. q. 60. 1. ad 1.

57 Bonum est primum cadens in apprehensione rationis practicæ, 1. 2. q. 94. 2. c.

58 Sicut bonum nominat illud, in quod tendit appetitus, ita verum nominat illud, in quod tendit intellectus, 1. q. 16. 1. 3 c.

59 Verum est bonum intellectus, & falsum est malum ejus, 1. 2. q. 55. 4. c. item q. 57. 2. ad 3. item q. 64. 3. c. item 2. 2. q. 1. 3. ad 1. item q. 4. 5. c ad 1

60 Bonum est fortiùs malo, 1. 2. q. 60. 5. ad 4.

61 Difficilius constituitur, quam malum, 1. 2. q. 18. 4. ad 3. & q. 19. 6. ad 1. & 7. ad 3. & q. 20 2. c. & q. 35. 8. ad 1. & q. 71. 4. ad 2. & 5. ad 1. & 2. 2. q. 79. 3. ad 4. & q. 110. 3. c.

62 In omni malo est aliquid boni, 1. q. 49. 3. c. item q. 103. 7. ad 1. item q 109. 1. ad 1 item 1. 2. q. 18. 1. c. ad 1. & q. 35. 6. c. & q. 73. 2. c. fi. & 2. 2. q. 172. 6. c.

63 Bonum, & virtus transumptive dicitur etiam in malis, sicut dicitur bonus latro, 1. 2. q. 55. 3 ad 1. & q. 92. 1. c. & 2. 2. q. 45. 1. ad 1. & q. 47. 13. c. & q. 92. 1. ad 1.

64 Omne malum fundatur in aliquo bono, 1. q. 103. 7. ad 1.

65 Bonum, & malum ex genere sunt respectu objecti, 1. 2. q. 18. 2. c.

66 Illud quod est secundum se malum ex genere, non potest esse bonum, & licitum, 2. 2. q. 110. 3. c.

67 Malum aliquando dicitur contrarium bono, non quia privatur totum bonum, sed aliquid de bono remanet, 2. 2. q. 33. 5. c. princ.

68 Non omnis carentia boni est malum, sed tantum debiti, 1. q. 48. 2. ad 1. & 3 c. ad 2. & 5. ad 1 & q. 49. 1. c.

69 Subjectum cujuslibet mali est bonum deficiens, idest in potentia, 1. q. 11. 2. ad 1. & q. 17. 4. ad 2. & q. 48. 3. o. & q. 49. 1. c. & 3. c. item q. 103. 7. ad 1.

70 Bonum est naturaliter prius malo, 1. 2. q. 25. 2. o.

71 Est causa mali per accidens tantum, 1. q. 49. 1. o. item 3. c. item 1. 2. q. 75. 1. o.

72 Causa mali non est, nisi bonum deficiens. 1. 2. q. 18. 1. ad 1.

73 Bonum, & malum per accidens, idest in concreto, contrariantur; sed per se, idest in abstracto, opponuntur privative, 1. q. 48. 1. ad 3. & 2. ad 1. & 2.

74 Dicuntur contraria, & sunt genera, idest generales conditiones omnium contrariorum, 1. q 48. 1. ad 1.

75 Summum malum non contrariatur summo bono secundum rem, sed secundum vocem, 1. q. 39. 3. ad 2.

76 Nullum malum opponitur summo bono contrarie, nec privative, nisi indirecte, idest secundum rationem communem boni, 1. q. 17. 4. ad 3. item q. 49. 3. ad 2.

77 Mala esse, & fieri non est bonum simpliciter, sed tantum per accidens, in quantum sunt occasio bonorum, 1. q. 19. 9. o.

78 Malum tollit totum bonum sibi oppositum, & minuit habilitatem, non autem tollit subjectum ejus, 1. q. 48. 4. o. & 1. 2. q. 85. 1. 2. 4. o. item q. 93. 6. ad 2,

79 Corrumpit bonum sibi oppositum formaliter, & privative, non autem affective, 1. q. 48. 1. ad 4. item q. 49. 3. c.

item

item 1. 2. q. 85. 1. ad 4.

80 Inter bonum, & malum civile, vel ad alterum, est medium, non autem absolute, 1. q. 48. 1. ad 3. & 1. 2. q. 18. 8. ad 1.

81 Bonitas creaturæ non est ejus essentia, 1. q 6. 3. ad 3.

82 Nulla creatura est bona per essentiam, 1. q. 6. 3. 0. & q. 103. 2. c. & 1. 2. q. 2. 8. c. & q. 9. 6. c.

83 Maximum bonum in creaturis est bonum ordinis universi, 1. q. 22. 4. c. & q. 25. 6. ad 3. & q. 47. 2. c. & q. 49. 2. c. & q. 50. 3. c. fi. & 2. 2. q. 122. 2. c.

84 Cujuslibet creaturæ secundum se consideratæ duplex est bonitas, sc. essentialis, & accidentalis, 1. q. 25. 6. c.

85 Creatura ex esse, vel essentia est bona secundum quid, sed ex accidentibus est bona simpliciter, 1. q. 5. 1. ad 1.

86 Ipsum universum, & quælibet creatura potest esse melior quam sit, bonitate accidentali, non autem essentiali, 1. q. 25. 6. 0.

87 Qualibet re creata potest esse alia res creata melior, bonitate essentiali, & accidentali, 1. q. 25. 5. 6. 0.

88 Bonum cujuslibet creaturæ consistit in specie, modo, & ordine, 1. q. 5. 5. 0. & q. 6. 1. ad 1. & 1. 2. q. 63. 2. ad 3. & q. 85. 4. 0. & 2. 2. q. 19. 11. c. & q. 27. 6. ad 1. & q. 109. 2. c. ad 3. item q. 114. 1. c.

89 Homo dicitur bonus simpliciter secundum voluntatem, quia ipsa imperat cuilibet potentiæ; secundum quid autem, per intellectum, vel alias potentias, 1. q. 4. 5. ad 3. & q. 48. 6. c. & 1. 2. q. 34. 4. c. & q. 56. 3. c. & q. 66. 3. ad 2.

90 Bonum hominis, ut est homo, est bonum secundum rationem, non autem secundum sensum, 1. q. 49. 3. ad 5. & 1. 2. q. 71. 2. c. & 2. 2. q. 123. 1. 2 c. & q. 129. 3. c. & q. 141. 1. 6. c.

91 Bonum hominis consistit principaliter in actibus interioribus, 2. 2. q. 27. 6. ad 3. q. 30. 4. 0.

92 Bonum hominis consistit in conjunctione ejus ad Deum, 1. 2. q. 98. 5. ad 2. & 2. 2. q. 27. 6. ad 3. & q. 30. 4. 0. & q. 186. 1. c.

93 Totum bonum hominis consistit in subjectione ejus ad Deum, 2. 2. q. 19. 11. c. & q. 81. 7. c. & q. 104. 4. ad 2.

94 Omnes homines appetunt unum bonum formaliter, non autem materialiter, 1. 2. q. 1. 7. 0.

95 Homo naturaliter in bonum tendit, 2. 2. q. 34. 5. 0.

96 Bonum cujuslibet virtutis est conveniens homini secundum rationem, ideo convenit ei naturaliter, 1. 2. q. 54. 3. c.

97 Impossibile est, quod aliquis homo sit bonus, nisi sit bene proportionatus bono communi, 1. 2. q. 92. 1. ad 3.

98 Qui quærit bonum commune, quærit proprium, quia bonum proprium non potest esse sine communi, & bona dispositio partis est in respectu ad totum, 2. 2. q. 47. 10. ad 2. & q. 61. 1. ad 3.

99 Omne bonum creatum est minus bono nominis objectivo, non autem intrinseco, & inhærenti, 1. 2. q. 2. 8. ad 3.

100 Bonum animæ est melius bono corporis, & hoc bonis exterioribus, & bonum vitæ contemplativæ bono activæ, 1. 2. q. 2. 5. c. & 2. 2. q. 104. 3. c. & q. 152. 2. 4. c.

101 Bonum multitudinis est majus, quàm bonum unius, qui est de multitudine; non autem quàm bonum unius extrinsecum, ad quod multitudo ordinatur, 2. 2. q. 39. 2. ad 2.

102 In spiritualibus bonis de-

debet homo semper sibi magis providere, quam aliis; sed in temporalibus laudabiliter liberalis facit è converso, 2. 2. q. 117. 1. ad 1.

103 Bonum hominis triplex, sc. animæ, corporis, & exteriora, 1. 2. q. 84 4 c. & 2. 2. q. 73. 3. c. & q 85 3. ad 2. & q. 164. 3. c. & q. 118. 5. c. & q. 152. 2 4 c. & q 186. 7. c.

104 Duplex, sc. simpliciter, idest ultimus finis ejus, & omnia ducentia in eum; & bonum secundum quid, idest ut nunc, vel secundum aliquid bonum, 1. 2 q. 114. 10. c. item 2. 2. q. 23. 7. c.

105 Bona hominis triplicia, sc. minima, ut bona fortunæ, media, idest naturalia, & magna, idest habitus virtuosi. Et eorum triplex est fructus, sc. fructus honestæ conversationis, sacræ devotionis, & jucundæ pietatis, 1. 2. q. 85. 4. c. & 2. 2. q. 108. 4. c. & q. 118. 5. c.

106 In bonis corporis hominis tria sunt per ordinem. sc. integritas corporis, quies, & delectatio sensus, & usus membrorum Primum tollitur per occisionem, vel mutilationem, secundum per verbera, tertium per carcerem, 2. 2. q. 65. 3. c.

107 Bonum unius hominis continuatur alteri dupliciter, sc. per charitatem, & per intentionem facientis, 3. q. 82. 6. ad 3.

108 Bonum naturæ hominis triplex, sc. principia naturæ cum proprietatibus ejus, inclinatio ac virtutes, & originalis justitia. Tertium totaliter tollitur per peccatum, secundum minuitur, primum autem integrum manet, 1. 2. q. 85. 1. 2. 4. c. item q. 93. 6. ad 2. item 2. 2. q. 10. 4. c. & q. 23. 7. ad 1. & q. 33. 5. c.

109 Bonum proportionatum communi statui naturæ est ut in pluribus, excedens vero ut in paucioribus, defectus autem è converso, 1. q. 23. 7. ad 3.

110 Bona ecclesiastica debent dividi in quatuor partes, quarum una debetur Episcopo, alia fabricæ, tertia pauperibus, & quarta beneficiato, 2 2. q. 185. 7. corp.

111 In necessitate non debent emi possessiones de bonis ecclesiasticis, nec in thesauris reponi, 2. 2. q. 175. 7. ad 4.

112 Episcopi, & alii clerici habent verum dominium bonorum propriorum, non autem ecclesiasticorum, sed tantum sunt dispensatores, 2. 2. q. 63. 2. ad 1. & q 119. 3. ad 1. & q. 185 7. 0.

113 Possunt disponere de sua quarta, sicut de bonis propriis, 2. 2 q. 185. 7. c.

114 Possunt dare moderate suis consanguineis de bonis ecclesiasticis, in suum usum deputatis, 2 2. q. 185. 7 ad 2.

115 Peccant, si in articulo necessitatis possint vivere de patrimonio, & vivant de bonis ecclesiasticis, 2. 2. q. 185. 7. ad 3 item q. 187. 4 ad 1.

116 Retinentes sibi de bonis ecclesiasticis divisis, vel indivisis notabiliter ultra quartam, peccant mortaliter, 2. 2. q. 185. 7. c.

117 Prælatus tripliciter surripit bona Ecclesiæ, & tenetur restituere, sc. si rem Ecclesiæ non sibi deputatam, sed alteri sibi usurparet: puta si Episcopus usurparet sibi rem capituli, si rem Ecclesiæ suæ custodiæ deputatam in alterius dominium transferat, puta consanguinei, vel amici, & si solo animo surriperet, dum sc. incœpit habere animum possidendi eam ut suam, & non nomine Ecclesiæ, 2. 2. q. 62. 5. ad 5. & q. 185. 7. c.

118 Male dispensans bona hospitalis tenetur restituere, non autem dispensans bona benefi-

cii

cii quoad suam portionem, sed tenetur pœnitere, 2. 2. q. 62. 5. ad 5. & q. 185. 7. c. princ.

119 Bona temporalia quasi nihil sunt respectu futurorum, 2. 2. q. 36. 2. c. fin.

120 Bona temporalia secundum se sunt bona secundum quid, sed ut ducunt ad beatitudinem sunt bona simpliciter, 1. 2. q. 114. 10. c.

121 Bona exteriora, ut divitiæ, & honores, sunt bona simpliciter, idest absolute, & secundum naturam suam, non tamen omnibus modis, & circa hæc est justitia; sed virtutes sunt bona simpliciter, idest universaliter, 2. 2. q. 58. 10. ad 2.

122 Exteriora bona sunt bona instrumentaliter, non autem principaliter, licet secundum Stoicos sint nulla, 1. 2. q. 59. 3. c. & 2. 2. q. 58. 10. ad 2. & q. 125. 4. ad 3. & 3. q. 15. 6. ad 2.

123 Bona temporalia non sunt præmia virtutum, nec subtractio eorum est pœna peccati principaliter, 1. 2. q. 87. 7. c. ad 2. &. q. 108. 3. ad 4.

124 Sunt ejus, cui Deus concedit quoad proprietatem, sed quoad usum sunt etiam aliorum, 2. 2. q. 32. 5. ad 2.

125 Deus dat justis tantum de bonis, & malis temporalibus, quantum expedit eis ad beatitudinem, 1. 2. q. 87. 7. ad 2. & q. 114. 10. c.

126 Dat malis bona temporalia, & bonis mala temporalia, ut eis reservet majora, idest æterna, 1. 2 q. 87. 7. ad 2.

127 Bona temporalia dantur indignis à Deo ad correptionem, vel ad damnationem eorum, 1. 2. q. 87. 7. ad 2. & 2. 2. q. 36. 2. c. fi.

128 Omnia temporalia bona, & mala æqualiter eveniunt bonis, & malis quoad substantiam, non autem quoad finem, 1. 2. q. 114. 10. ad 4.

129 Temporalia nullius momenti sunt respectu spiritualium, 1. 2. q. 2. 6. c. fi. & q. 87. 7. ad 2. & 2. 2. q. 36. 2. c. fi.

130 Spiritualia satiant in perpetuum, non autem temporalia, quia temporalia paulatim sumuntur, & corrumpuntur, 1. 2. q. 31. 5. c. item q. 32. 2. c. fi.

131 Temporalia non habita appetuntur, sed habita fastidiuntur; spiritualia vero è converso, 1. 2. q. 2. 1. ad 3. & q. 32. 2. c. fi. item q. 33 2. o.

132 Spiritualia non sapiunt habentibus affectum infectum amore delectationum corporalium, & præcipue venerearum, 2. 2. q. 20. 4. c. & q. 46. 2. c.

133 Spiritualia possunt simul à multis integre possideri, non autem corporalia, 1. 2. q. 28. 4. ad 2. & 3. q. 23. 1. ad 3.

134 Promissiones bonorum temporalium in veteri lege fuerunt figuræ spiritualium in nova lege, 1. 2. q. 114. 10. ad 1.

135 Bonum morale præcipue consistit in conversione ad Deum, & malum in aversione, 2. 2. q. 19. 2. ad 2.

136 Bonum, & malum speciali modo, sc. morale, invenitur in habentibus electionem, 1. q. 48. 5. c.

137 Bonum in naturalibus, & moralibus duplex, sc. essentiale, & accidentale, 1. 2. q. 18. 3. ad 3.

138 Omne bonum honestum, vel utile est bonum morale, non autem omne delectabile est bonum moraliter; quia illa dicuntur secundum rationem, istud autem secundum appetitum, 1. 2. q. 34. 2. ad 1.

139 Boni mores dicuntur qui rationi congruunt, mali verò qui à ratione discordant, 1. 2. q. 100. 1. corp.

140 Bonum non contrariatur bono in moralibus, sed tantum in aliis, 1. 2. q. 31. 8 ad 1.

Vir-

141 † Virtus est bona seipsa, non autem per aliam bonitatem, 1.2. q. 55. 4. ad 1.

142 † Bonum quod ponitur in diffinitione virtutis, non est bonum transcendens, sed bonum rationis, 1.2. q. 54.3.ad 2.item q. 55.4.ad 2.

143 Ad bonum operandum requiritur virtus moralis inclinans, & prudentia dirigens, 1. 2.q.113. 1.ad 2.

144 Actus exterior addit ad bonitatem vel malitiam, ex objecto vel circumstantiis actui voluntatis, non autem ex fine, nisi actus voluntatis fiat melior vel pejor tripliciter, sc. secundum numerum, extensive, vel intensive, 1. 2. q. 20. 4. 0. item q. 24.3.c.item 2.2.q 76. 4.ad 2.

145 Eadem bonitas vel malitia ex fine est actus exterioris, & actus voluntatis, non autem aliæ, 1.2. q 20. 3. c.& 4.ad 2.

146 Tota bonitas vel malitia actus exterioris ex fine est ex actu voluntatis, non autem aliæ, sed è converso, 1.2.q. 20.2. c.

147 Bonitas, & malitia ex fine prius est in actu voluntatis, quam in actu exteriori. Similiter quæ est ex objecto, vel circumstantiis, ut est in executione operis. Sed ut est in ordinatione, & apprehensione rationis, est è converso, 1.2. q. 20.1.0.

Bos habet quinque utilitates, sc. quia immolatur, arat, comeditur, ac lac, & corium dat. Ideo furans reddebat quinque pro uno, 1. 2. q. 105. 2. ad 9.

Brachium significat potentiam operativam, quæ tripliciter impeditur, sc.à Deo, à diabolo, & ab utroque, 1.q. 100. 10. ad 3.

Bubo nocte pastum quærit: Ideo significat luxuriosos, qui delectari quærunt in nocturnis operibus, quæ agunt, 1.2. q.102. 6.ad 1.

Bucella, quam porrexit Christus Judæ, non fuit corpus Christi, sed purus panis, 3. q. 81.2.ad 3.

C

1 Cadere non permittit Deus aliquos, nisi alios erigat, 1. q. 23. 6.ad 1.

1 Reprobatur verbum Cain dicentis: Major est iniquitas mea quam ut veniam merear; quia misericordia Dei peccantibus per pœnitentiam veniam præbet, absque ullo termino, 3. q. 84.10.c.fi.

1 Calix debet esse de auro, vel argento, vel stanno, 3. q. 83. 3.ad 6.

2 Sicut non potest facere aliquis Ecclesiæ Prælatus, quod calix consecratus desinat esse consecratus, si maneat integer, sic multo minus potest facere, ut homo Deo consecratus, quandiu vivit, consecratus esse desinat, & quod ille qui professus est religionem, non sit religiosus, 2.2.q.88.11.c.

1 Si calor subsisteret, ita calefaceret, sicut nunc inhærens, 1. q. 56. 1.c.

2 Calor naturalis agit in virtute animæ, ut instrumentum ejus, 1.q. 115. 1. ad 5. item q. 118.1.ad 3.

3 Digerendo generat pinguedinem, quæ ipsum conservat, quasi ejus nutrimentum, 2.2. q. 92. 2. ad 2.

4 Calor disponens ad formam ignis manet post advertum ejus, non quidem idem numero, sed idem specie, quia non est idem subjectum ejus, 3.q.7.13.ad 2. & q. 9.3.ad 2.

5 Ignis quantumcunque calidus, non alteraret, nisi per motionem corporis cœlestis, 1. 2.q.109.1.c.

6 Calor, & aliæ qualitates tangibiles erunt in corpore glorioso ex natura sua, quæ non erunt

erunt reductæ ad medium rei secundum æquidistantiam ab extremis acceptum, sed ad medium proportionis, secundum quod competit optimæ complexioni humanæ in singulis partibus. Et ideo tactus illorum corporum est delectabilissimus, quia potentia semper delectatur in convenienti, & tristatur in excessu, 3. q. 54. 2. ad 1. & ad 2.

7 Virtus in semine agit per triplicem calorem, sc. animalis, elementi, & cæli, 1. q. 118. 3. ad 3.

Calvariæ locus dicitur communis locus decollatorum, non autem à capite Adæ ibi sepulti, 3. q. 46. 10. ad 3.

1 Calumnia est falsa & malitiosa impositio criminis, 2. 2. q. 68. 3. ad 1.

2 Est defensio criminis per fraudes, dolos, & mendacia, 2. 2. q. 69. 2. 3. corp.

Ars campsoria utitur de se numismate ad debitum & idoneum usum: ratio est, quia illud lucrum vel illud plus quod accipitur à campsoribus in tali permutatione monetæ, non accipitur ratione pecuniæ quæ de se non parit pecuniam, seu de se est invendibilis, sed ad vitandum damnum, sive ratione periculi vel interesse, ut subveniatur salariis pensionum, domorum, ministrorumque, & laboribus & expensis, in arte necessaria & licita, ne frustra ponant operam, & sudorem suum ad utilitatem aliorum, 2. 2. q. 78. 2 ad 4.

1 Canis in veteri lege non offerebatur, quia erat animal immundum. Nec redimebatur, quia eo utebantur idololatræ in suis sacrificiis. Et significat rapacitatem, de quo non licet fieri oblatio. Sed alia animalia immunda redimebantur, 1. 2. q. 102. 3. ad 7. & 2. 2. q. 86. 3. ad 2.

2 Canis videtur uti syllogismo divisivo, 1. 2. q. 13. 2. 3. ad 3.

Canonicus regularis potest transire ad religionem monachorum, & non è converso, nisi sint laici, 2. 2. q. 189. 8. ad 2.

1 Cantus, & laus vocalis erit in beatis post resurrectionem, 2. 2. q. 13. 4. c.

2 Salubriter fit in Ecclesia, ad devotionem excitandam, 2. 2. q. 91. 2.

3 Cantus theatricus, vel aliquod aliud artificiale organum in Ecclesia ad delectationem, vel ostentationem improbatur, 2. 2. q. 91. 2. ad 2. & ad 4.

4 Diaconi, & prælati non debent cantibus insistere, sed prædicationi, doctrinæ, & elemosynis, 2. 2. q. 91. 3. ad 3.

Capacitas duplex, sc. naturalis potentiæ, & obedientalis: prima semper impletur secundum genus singulorum, & non secundum quodlibet individuum; secunda vero neutro modo, 3. q. 1. 3. ad 3.

1 † Capitale vitium dicitur à capite membro, quia pœna capitis punitur, vel quia est causa finalis per se multorum peccatorum, 1. 2. q. 84. 3. 4. 2. 2. q. 34. 5. c. q. 35. 4. c. & q. 118. 7. 8. c. & q. 148. 5. c. & q. 153. 4. 2. & q. 158. 6. c. ad 2.

2 Capitalia dicuntur, quia ut in pluribus alia oriuntur ex eis, licet quandoque aliquod vitium ex bono oriatur per abusum, ut ex objecto, non autem ut ex principio, 2. 2. q. 55. 4. ad 1.

3 Vitia capitalia dicuntur à fine proprio, non quidem omnium, sed eorum ex quibus sæpius alia oriuntur, non autem ab ultimo, 2. 2. q. 34. 5. c. & q. 35. 4. c. & q. 36. 4. ad 1.

4 Sunt tantum septem, ad quæ omnia alia reducuntur, sc. vana gloria, acedia, invidia, ira, avaritia, gula, & luxuria, 1. 2. q. 84. 4. 2.

Præ-

Prælatus præest in capitulo, sicut judex in foro judiciali, 2. 2. q. 33. 7. ad 1.

1 Caput naturale habet tria respectu aliorum membrorum, sc. ordinem, perfectionem, & virtutem influendi, 3. q. 8. 1. 8. c.

2 Significat multa, secundum similitudines ad multas proprietates ejus, 1. 2. q. 84. 3. 4. o. & 3. q. 8. 1. c.

3 Omnes operationes animales à capite principium habent, 3. q. 8. 1. c.

4 Influit in alia membra dupliciter, sc. intra, & extra, gubernando actiones exteriores, 3. q. 8. 6. 7. c.

5 In capite vigent omnes sensus, in cæteris vero membris est tantum unus sensus, sc. tactus, 3. q. 8. 1. c. & q. 66. 7. ad 3.

1 Caro dicitur tripliciter, sc. natura, vitium, & passibilitas, 3. q. 54. 3. ad 1.

2 Caro hominis de se non habet bonum virtutis, sed ut subest rationi, 1. 2. q. 56. 4. c.

3 Caro in eodem semper est eadem secundum speciem, non autem secundum materiam, 1. q. 119. 1. 2. o.

4 Esus carnium videtur introductus post diluvium, 1. 2. q. 102. 6. ad 2.

1 Castitas est virtus dicta à castigatione concupiscentiæ, tanquam pueri, 2. 2. q. 151. 1. o.

2 Proprie est virtus specialis circa venerea, sed large est virtus generalis, 2. 2. q. 151. 2. o.

3 Ut delectans est fructus, sed ut secundum rationem, est virtus, quæ maxime disponit hominem ad perfectionem intellectualis operationis, 2. 2. q. 15. 3. c. fi. & 151. 1. ad 4.

4 Castitas conjugalis non est virtus specialis supra castitatem, quia non habet laudem, nisi abstinentiæ ab illicitis delectationibus. Nec castitas vidualis, quia non est perfecta, 2. 2. q. 152. 3. ad 5.

5 Castitas est circa venerea, sed abstinentia est circa cibos, ideo differunt, 2. 2. q. 151. 3. o.

6 Castitati antonomastice attribuitur decor, ideo virginitati attribuitur excellentissima pulchritudo, 2. 2. q. 152. 5. c.

7 Castitas est subjective in anima, 2. 2. q. 151. 1. ad 1.

8 Remedium sextuplex castitatis contra luxuriam, sc. maceratio carnis per abstinentiam, vigiliæ, & hujusmodi, contemplatio divinorum & oratio, studium scripturarum, cogitatio sancta, exercitium contra otium, labor, & angustia, & solitudo, 2. 2. q. 188. 5. o.

1 Non omne quod est præter intentionem, est à casu vel à fortuna, sed tantum contingens raro, 2. 2. q. 43. 1. ad 3. & q. 64. 1. c.

2 Nihil est à casu vel à fortuna respectu Dei, sed respectu cæterarum causarum, 1. q. 19. 6. c.

1 Catechismus non est Sacramentum, sed Sacramentale, 3. q. 67. 3. ad 2.

2 Est instructio credendorum explicite, præcedens baptismum, 3. q. 71. 1. o.

3 Pertinet tantum ad sacerdotes, 3. q. 67. 3. ad 2.

4 Pueri sunt catechizandi; & patrinus pro eis confessionem facit, 3. q. 71. 1. ad 2. & ad 3.

Ecclesia amittit cathedram episcopalem propter malitiam populi, 2. 2. q. 108. 4. ad 2.

Categorica dictio est, quæ absolute ponit rem significatam circa aliquid suppositum, syncategorica vero, quæ importat ordinem prædicati ad subjectum, 1. q. 31. 3. c.

Cato morti se tradidit, ne incurreret servitutem Cæsaris, 2. 2. q. 125. 1. 2.

Cavere mala est providentiæ, sicut & prosequi bona, sed cavere impedimenta extrinseca est cautionis, 2. 2. q. 49. 8. ad 2.

Cau-

1 Causa, ad quam necessario sequitur effectus, intelligitur tantum de causa per se completa, & non impedita, 1. q. 115. 6. c. item 1. 2. q. 75. 1. ad 2.

2 Posita causa naturali, & sufficienti, ponitur effectus, non autem voluntaria, 1. q. 14. 8. ad 2. & q. 19. 8. o. item q. 42. 2. o. & q. 46. 1. ad 9. & 10. & q. 61. 2. ad 1. & 3. q. 56. 1. ad 1.

3 Non omnis causa per se propria & sufficiens causat necessario suum effectum, quia potest impediri, 1. q. 115. 6. c. item q. 116. 3. c. item 1. 2. q. 75. 1. ad 2.

4 Causa duplex, sc. dispositiva, & consummativa, 2. 2. q. 94. 4. o.

5 Conservativa duplex, sc. directe & per se, vel indirecte & per accidens, sicut quod removet, vel impedit actionem corrumpentis, 1. q. 104. 1. 2. c.

6 Genus causæ est quadruplex, sc. finalis, formalis, efficiens, & materialis, 2. 2. q. 27. 3. 2.

7 Causa duplex, sc. per se, id est causans per virtutem suam, & per accidens, id est removens impedimentum, 1. q. 114. 3. c. & 1. 2. q. 75. 4. c. item q. 76. 1. c. item q. 85. 5. c. item q. 88. 9. c. & 2. 2. q. 3. 1. ad 2. & q. 4. 7. c.

8 Occasio significat causam imperfectam, non autem semper causam per accidens, 2. 2. q. 43. 1. ad 2.

9 Causa per accidens dupliciter, sc. quod accidit causæ per se, vel quod accidit effectui per se. Et hoc tripliciter, sc. habens ordinem per se vel ut in paucioribus, vel non habens ordinem, nisi secundum æstimationem. Primum est removens impedimentum contrarium, vel non contrarium. Secundum est casus vel fortuna, 2. 2. q. 43. 1. ad 3. item q. 65. 8. c.

10 Non omne quod fit, habet causam per se, sed tantum ens per se, non autem ens per accidens, quia non est proprie ens, sed magis ordinatur cum non ente, 1. q. 115. 6. c. item q. 116. 3. c.

11 A qualibet causa derivatur aliquis ordo ad suos effectus. Et unus ordo continetur sub ordine, sicut causa sub causa, & multiplicatur sicut causa, 1. q. 105. 6. c. & q. 106. 3. c.

12 Omne unum in multis oportet esse ab una causa, 1. q. 65. 1. c.

13 Idem effectus est ab infinitis causis per accidens, non autem per se, 1. q. 46. 2. ad 7. & 1. 2. q. 1. 4. o.

14 Aucta causa auget effectum per se, non autem effectum per accidens, 1. 2. q. 27. 6. ad 1. & q. 85. 5. ad 1.

15 Aliquid est causa alicujus effectus dupliciter, sc. directe ad illud agendo, & indirecte, quia non impedit cum possit, 3. q. 47. 1. c.

16 Non est eadem essentia causæ & effectus, 2. 2. q. 58. 6. c.

17 Habitudo ad causam non est de ratione entis causati, sed consequitur ad ea quæ sunt de ratione ejus, 1. q. 44. 1. ad 1.

18 Causa quandoque habet non necessariam habitudinem ad effectum propter defectum effectus, & non causæ, 1. q. 19. 3. ad 4.

19 Causa æquivoca est causa totius speciei, univoca vero tantum individui, 1. q. 13. 5. ad 1. & q. 104. 1. c.

20 Effectus univocus dependet tantum in fieri à causa, sed æquivocus potest dependere etiam in esse, 1. q. 104. 1. c.

21 Effectus est in causa, secundum similitudinem quadrupliciter, sc. secundum esse na-

naturale, & secundum eandem rationem, ut in univocis; vel secundum eamdem rationem tantum, ut in æquivocis; vel spiritualiter, vel influxu, 3. q. 62. 3. c.

22 Est in causa univoca, secundum similitudinem formæ ejusdem speciei, in causa vero æquivoca, secundum similitudinem formæ excellentioris, 1. q. 42. 3. 0. item q. 13 5. c item q. 105. 1. ad 1. item q. 110. 2. c. item q. 115. 3. ad 3. item 3. q. 62. 4. c.

23 Causa instrumentalis non participat actionem causæ principalis, nisi in quantum per aliquid sibi proprium dispositive operatur ad effectum principalis agentis, 1. q. 45 5 c.

24 Principalis est nobilior suo effectu, non autem instrumentalis, nec causa per accidens, 1. 2. q. 65. 3. ad 3. item 2. 2. q. 148. 3. ad 2. & q 165. 2. ad 1. & 3. q. 79. 2. ad 3.

25 Effectus habet esse nobilius & principalius, non autem verius in causa principali, quam in se, non autem in causa instrumentali, 1. q. 4. 2. c. & q. 18. 4. ad 3. & 1. 2. q. 83. 1. ad 2.

26 Effectus assimilatur causæ principali, non autem instrumentali, 3. q. 62. 1. c.

27 Principalis, licet manifestissime, non potest proprie dici signum sui effectus, licet occulti, sed tantum causa instrumentalis, quia ut mota, est effectus, 3. q. 62. 1. ad 1.

28 Ejusdem & similiter non potest esse duplex causa proxima, vel remota, sed diversimode, 1. q. 52. 3. c.

29 Idem respectu ejusdem potest esse causa & effectus diversimode, 1. 2. q. 33. 4. ad 2.

30 Effectus denominatur à causa proxima, non à remota, vel universali, 1. q. 14. 13. ad 1. & q. 25. 3. ad 4. & 3. q. 41. ad 1.

31 Quanto remotior est à causa, tanto est debilior, 1. 2. q. 66. 1. c.

32 In quolibet genere causarum causa distat ab effectu, secundum perfectionem, vel secundum virtutem, 1. q. 33. 1. ad 1.

33 Quælibet causa primo operatur in sibi propinquius, & per illud in alia, 3. q. 56. 1. c.

34 Causa prima duplex, sc. prima in genere, & prima simpliciter, sc. Deus, 1. q. 19. 8. o.

35 Causa prima, sc. Deus, produxit materiam de nihilo, 1. q. 14. 11. o. & q. 15. 3. ad 3. item q. 44. 2. o. item 4. ad 3. item q. 45. 1. ad 2. & 4. ad 3. & q. 46. 1. ad 3. & q. 47. 1. o. & q. 57. 2. c. fi. item q. 65. 4. c. fi. & q. 91. 2. c. item q. 105. 1. c. ad 1. & q. 117. 3. c.

36 Processiones divinarum personarum sunt causa prima creationis omnium creaturarum, 1. q. 33. 3. ad 2. & q. 45. 6. o. & 7. ad 5.

37 † Effectus non trahit necessitatem, vel contingentiam à causa prima, sed à proxima, 1. q. 14. 13 ad 1. & 25. 3. ad 4. & q. 47. 1. ad 2. & q. 103. 7. ad 3. item 3. q. 4. 1. ad 1.

38 Causa prima plus influit quam secunda, 1. q. 104. 2. c. item 1. 2. q. 19. 4. c. item q. 84. 5. c.

39 Operatio causæ secundæ semper fundatur super operationem causæ primæ, & præsupponit eam, 1. 2. q. 19. 4. c.

40 Causæ habent intra se ordinem, quia finis est ratio agendi, agens formæ, forma materiæ, 1. q. 5. 2 ad 1. item 4. c. & q. 85. 3. ad 4. & 1. 2. q. 1. 2. c.

41 Causa perficiens est nobilior suo effectu, non autem causa disponens, 1. 2. q 66. 6. ad 3.

42 In causis agentibus quanto aliud est prius, tanto est per-

perfectius, in causis autem materialibus est imperfectius, 2. 2.q. 1.7.ad 3.

43 Semper oportet quod causa per se sit potior effectu, 1. q. 95. 1. c. & 1. 2. q 112. 1. c. & 2. 2. q. 148. 3. ad 2.

44 Quanto causa est altior, tanto causalitas ejus ad plura se extendit, 1. q. 65. 2. c.

45 Omnis causa dicit diversitatem substantiæ ab effectu, 1. q. 33. 1. ad 1.

46 † Omnia nobiliori modo sunt in causa sua, quam in suo causato, 1. q. 4. 2. o.

47 Causa semper excedit suum causatum, 1. 2. q. 66. 1. c.

48 Quicquid est causa causæ, ut causæ, est causa causati, 1. q. 40. 2. ad 2. item 1. 2. q. 79. 1. ad 3. & 2. c.

49 Omnis effectus dependet à causa sua, 1. q. 33 1. ad 1. & q. 104. 1. 2. c.

50 Causa efficiens non potest esse posterior effectu ordine durationis, sicut finalis, 3. q. 62. 6. c.

51 Nulla creatura est causa activa alterius quoad novam formam, vel dispositionem sine mutatione, sed conservat sine mutatione, 1. q. 104. 2. ad 3.

52 Quod est prius in causando, est posterius in causato, & è converso, 1. q. 5. 4. c.

53 Causa cognoscitur per effectum quandoque, & è converso, 1. q. 85. 3. ad 4. & 8. ad 1.

54 Effectus dupliciter cognoscitur in causa, sc. demonstrative, & per conjecturas, 1. q 14. 13. c.

55 Dupliciter repræsentat causam, sc. quoad esse, & secundum formam, 1. q. 45. 7. c.

Cautela, vel cautio, cujus est vitare impedimenta bonæ operationis, est pars integralis prudentiæ, 2. 2. q. 48. c. & q. 49. 8. o.

1 Cæcitas mentis triplex, sc. privatio luminis accidentalis, aversio voluntaria à primo intelligibili, tertia propter occupationem. Prima est pœna, aliæ vero peccatum, 2. 2. q. 15. 1. o.

2 Cæcitas, quæ quasi totaliter spiritualium bonorum cognitionem excludit, oritur ex luxuria. Hebetudo autem sensus, quæ reddit hominem debilem ad hujusmodi intelligibilia, oritur ex gula, 2. 2. q. 15. 2. 3. o.

3 Cæcitas mentis, & hebetudo sensus opponuntur dono intellectus, 2. 2. q. 8. 6. ad 1. & q. 15. 2. fin.

4 In cæco est aptitudo ad videndum, 2. 2. q 85. 2. ad 3.

5 Cæcus actu habet virtutem gressivam, per quam ambulare potest. Sed in quantum caret visu, qui dirigit in ambulando, patitur defectum in ambulando, dum ambulat cespitando, 1. 2. q. 18. 1. ad 2.

6 Cæcus miraculose illuminatus naturaliter videt, 3. q. 77. 4. ad 3. fi.

1 Cœlum habet materiam alterius rationis à materia quatuor elementorum, 1 q. 66. 1. ad 5. & 2. o. & 1. 2. q. 49. 4. c.

2 In materia cœli non est potentia ad corruptionem, quia forma ejus excludit omnem privationem ab ea, 1. q. 9. c. & q. 10. 5. c. fi. item q. 97. 1. c.

3 Cœlum non est animatum, 1. q. 70. 3. o.

4 Non est de natura quatuor elementorum, 1. q. 66. 2. c.

5 Non est in potentia incompleta ad esse, sed tantum ad ubi, 1. q. 55. 2. o. item q. 58. 1. 3. c. & q. 66. 2. c. fin. item q. 79. 2. c. & q. 84. 3. ad 1. item q. 87. 5. c. item q. 90. 2. ad 1. & q. 97. 1. c. & 1. 2. q. 49. 4. c. & 2. 2. q. 24. 24. 11. c.

6 Non incepit per generationem, quia non habet contrarium, sed incepit per creationem, 1. q. 46. 1. ad 3. & ad 5. & q. 66. 2. c. item q. 75. 6. c.

7 In cœlis non est habitus, nec

nec dispositio, 1.2.q.49.4.c.

8 Firmamentum est duplex, sc. cœlum stellatum, & pars condensata in nubes, 1.q.68. 1.2.3 o.item q.71.ad 1.

9 Dextrum cœli est oriens, sinistrum occidens, superius polus meridionalis, inferius alter, ante hemisphærium superius, post aliud, 1.q.102.1.c.fi.

10 Corpora beatorum erunt supra omnes cœlos, 3.q.57.4. c.ad 1.

11 † Non oportet aliquam partem cœli esse superiorem Christo, sed ipsum esse super omnes cœlos, 3 q 57.4.c.ad 1.

12 Cœlum empyreum non potest ratione investigari, 1. q.66.3.c.

13 Est immobile, 1.q.66.3. o.q.102.2.ad 1.

14 Est incorruptibile, & lucidum, sed non emittit radios visibiles nobis, 1. q.66.3.o.

15 Est supremum locorum corporalium, 1 q.102.2.ad 1. item q.112.1.ad 2.

16 Est locus beatorum hominum, magis quam angelorum, & est ad congruitatem contemplationis, non autem ad necessitatem, 1. q 66.3. c. ad 3.& q.102. 2. c. ad 1. item 1.2.q.47.ad 3.item 2.2.q.175. 3.ad 4.

17 Est concreatum materiæ informi, 1.q 66.3.o.

18 Habet influentiam in inferioribus, 1 q.66.3.ad 2.

19 Diversæ opiniones Doctorum de aquis, quæ sunt super cœlos, 1.q.68.2.3.o.

20 Informitatem cœli expressit scriptura ex hoc quod dicit: Tenebræ erant super faciem abyssi, secundum quod sub cœlo etiam aer includitur, 1.q.66.2.c.fi.

21 Cœlum aqueum est supra firmamentum, id est, cœlum sydereum, quia est diaphanum, sicut & cœlum empyreum, quia est lucidum, 1.q. 66.1.ad 1.

22 Omne spatium inter aquam & cœlum lunæ, est unum cœlum, secundum Damascenum, sed quatuor secundum Rabanum, 1.q.68.4.c.

23 Cœlum dicitur dupliciter, sc. à proprietate, & a natura. Et hoc est triplex, sc. immobile, mobile uniforme, & mobile difforme Primum est cœlum empyreum, secundum aqueum, tertium sydereum, & septem planetæ, 1. q.68.4.c.

24 Cœli sunt septem secundum Rabanum, sc. empyreum, crystallinum seu aqueum, sydereum, igneum, olympium, æthereum, & aereum, 1.q.68. 4.o.

25 In cœlis non sunt plura individua ejusdem speciei, 1. q.49.2.corp.

26 Cœlum sumitur tripliciter, sc. essentialiter, participative, & metaphorice. Et hoc tripliciter, sc. Trinitas, bona spiritualia, & triplex visio, sc. corporalis, imaginaria, & intellectualis, 1.q.68.4.c.

27 Cœlum tertium, ad quod raptus est Paulus, est triplex visio, triplex hierarchia, cœlum empyreum, vel Trinitas, 1. q.68.4.c.item 2.2 q.175.3.ad 4.

28 Virtus primi cœli recipitur in mediis cœlis diversimode, secundum motus eorum, 1 q.115.3.ad 4.

29 Actiones & virtutes cœlorum diversimode recipiuntur in his corporibus inferioribus, secundum diversam materiam dispositionum, 1.q.115.3.ad 4.& 6.ad 2.

30 Omnis virtus generalis, vel specialis inferiorum reducitur ad virtutes cœlorum generales vel speciales, 2.2.q. 96.2.ad 2.

31 Motus cœli est naturalis, 1.q.70.3.ad 4. & ad 5.

32 Est voluntarius ex parte moveris tantum, 1. q.70.3. ad 5.

Qui-

33 Quilibet motus cujuscunque cœli est regularis, & uniformis in velocitate, & tarditate, 1. q. 32. 1. ad 2.

34 Quodlibet cœlum præter primum, movetur dupliciter, sc. motu proprio, & motu primi cœli, 1. q. 68. 2. ad 3. & q. 115. 3. ad 4 & 2. 2. q. 2. 3. o.

35 In cœlis est duplex motus, sc. primus, id est diurnus super polos æquinoctiales ab oriente in occidens; & secundus è converso, super polos Zodiaci, 1. q. 67. 4. ad 3. item q. 104. 2. c.

36 In cœlis est duplex motus, sc. primus, idest diurnus, qui est causa continuitatis generationis, & secundus per Zodiacum, qui est causa diversitatis, secundum generationem & corruptionem, 1. q. 67. 4. ad 3. & q. 104. 2. c.

37 Motus cœli est causa viventium, 1. q. 70. 3. ad 3.

38 Cœli sunt causa eorum, quæ fiunt in his inferioribus, 1. q 115. 1. 2. o. & 1. 2. q. 95. 5. o. item q. 96. 2. ad 2.

39 Tota materia corporum inferiorum subjacet variationi, secundum motum corporum cœlestium, 1. q. 115. 3. o.

40 Diversorum motuum cœlestium diversi sunt effectus, 1. q. 104. 2. c. fi.

41 Effectus corporales in inferioribus non sequuntur ex necessitate à motibus cœlorum, 1. q. 115. 6. o.

42 Distantia loci impedit effectum cœlestis corporis, 1. q. 115. 6. ad 2.

43 Grossities materiæ, vel frigiditas, aut caliditas, aut alia hujusmodi dispositio impedire potest effectum corporis cœlestis, 1. q 115. 6 ad 2.

44 Effectus duplices subtrahuntur causalitati corporum cœlestium, sc. effectus per accidens contingentes in humanis vel naturalibus, & actus liberi arbitrii, 2. 2. q. 95. 5. c.

45 Cœlum movetur ab aliquo intellectu, 1. q. 70. 3. o.

46 Est movens seipsum, in quantum motor est ei intrinsecus, 1. q. 70. 3. ad 5.

47 † Motus cœli conjungitur orbi secundum totum, secundum Philosophos; ideo non movetur per accidens ad motum cœli, 1. q. 1. 3. ad 3.

48 Motor cœli superioris potest movere cœlum motoris inferioris, non autem è converso, 1. q. 117. 4. ad 1.

49 Cœlum est primum alterans, non autem primum movens, sed movetur motu locali à superiori movente, 1. 2. q. 6. 1. ad 1. item q. 109. 1. c.

50 Virtus movens cœlum dicitur esse in dextera parte orbis quem movet, unde incipit motus, 1. q. 51. 3. ad 3. item q. 52. 2. c.

51 Corpora cœlestia non sunt animata eo modo, quo plantæ & animalia, sed æquivoce, anima videlicet dante motum, non autem esse, 1. q. 70. 3. c.

52 Anima est nobilior corpore cœli, 1. q 70. 2. ad 4.

53 Corpus cœli est nobilius corpore hominis, 1. q. 91. 1. ad 2.

54 Corpus hominis est simillimum cœlo, 1. q 76. 5. ad 2. item q 91. 1. c. ad 3.

55 Cœlum venit in compositionem hominis causaliter, non autem essentialiter, 1. q. 76. 7. c & q. 91. 1. c. ad 2. item 3. q. 57. 3. c.

56 Per se agit in corporibus omnium inferiorum, sed in anima, & in potentiis ejus organicis agit per accidens, in intellectu autem & voluntate indirecte tantum, 1. q. 83. 1. ad 5. item q. 115. 3. 4. o. item 6. c. & q. 116. 1. c. item 1. 2. q. 9. 5. o item 2. 2. q. 95. 5. 6. 7. o

Cellula cerebri triplex, sc.

anterior, media, & posterior, 1. q. 78. 4. c.

Cœna Christi fuit luna quartadecima, sed passio ejus fuit luna quintadecima, 3. q. 44. 2. ad 2. item q. 46. 9. ad 1.

Centurio & Petrus reveriti sunt Christum ex humilitate, Zachæus autem ex amore, 3. q. 8. 10. ad 3.

Cere est oppidum prope Romam, 1. 2. q. 99. 3. c.

Cerebrum est majus proportionabiliter in homine, quam in alio animali, 1. q. 91. 3. ad 1. item q. 99. 1. c.

Cereis non utebantur Judæi in cultu Dei, sed oleo, 1. q. 101. 1. ad 2.

1 Ceremonia dicitur à Cere oppido prope Romam, vel quasi Cereris munia, 1. 2. q. 99. 3. c.

2 Omnes ceremoniæ sunt quædam protestationes fidei, 1. 2. q. 103. 4. c.

3 Ceremoniæ sunt opera exteriora ad cultum Dei pertinentia, 1. 2. q. 99. 3. o. item q. 101. 2. 4. c. & q. 103. 1. o. & q. 104. 1. c. ad 3.

4 Ceremonialia dicuntur, quæ secundum se non habent causam manifestam factorum, licet possunt habere causam manifestam institutionis, 1. 2. q. 101. 1. ad 4.

5 Ceremonialia veteris testamenti sunt quædam determinationes juris naturalis, & præceptorum moralium, 1. 2. q. 99. 3. ad 2. item q. 103. 1. c. & 2. 2. q. 112. 1. ad 2.

6 Multæ particulares determinationes in ceremoniis veteris legis habent causam tantum figuralem, non autem litteralem, nisi in communi, 1. 2. q. 102. 2. ad 3.

7 Ceremoniæ veteris legis sufficienter dividuntur in sacrificia, sacramenta, & observantias, 1. 2. q. 101. 4. c.

8 Ceremoniæ in veteri lege fuerunt multæ, ad reprimendam idololatriam, & ad significationem multorum, 1. 2. q. 101. 3. c.

1 Certitudo potest esse ex duobus, sc. ex causa, & ex subjecto, 1. q. 1. 5. ad 1. item 2. 2. q. 4. 8. o.

2 Est tantum in cognitione, 1. 2. q 18. 4. c. item 2. 2. q. 18. 4. c.

3 Principaliter & essentialiter est tantum in cognitione, sed secundum similitudinem, & participative, est etiam in aliis, ut in operibus naturæ, vel artis, 1. 2. q. 18. 4. c. item 2. 2. q. 18. 4. c.

4 Certitudo cognitionis est diversimode in Deo, in angelis, & hominibus, 2. 2. q. 9. 1. ad 2.

5 Visus est simpliciter certior auditu, licet quandoque sit è converso, 2. 2. q. 4. 8. ad 1.

6 Virtus & natura sunt certiores arte, quia infallibilius operantur, 2. 2. q. 18. 5 c.

7 Fides est certior omni virtute intellectuali ex parte rei & causæ, sed è converso ex parte subjecti, & evidentiæ, 1. q. 1. 5. ad 1.

8 Certitudo spei est ex cognitione diligente, 1. 2. q. 40. 3. ad 3. & 2. 2. q. 18. 4. c.

9 Certitudo cognitionis est ex se, sed certitudo spei, & naturæ est ex alio: ideo deficit per accidens, 1. 2. q. 40. 2. ad 3.

10 Spes viatorum habet certitudinem ex fide, omnipotentia & misericordia Dei, non autem ex meritis propriis, 2. 2. q. 18. 4. o.

Cessare dicitur Deus ab omni opere condendo, non autem propagando & conservando, 1. q. 73. 1. ad 2. item 2. o & q. 74. 2. ad 3. & q. 118. 3. ad 1.

1 Cœtus, id est festum collectæ, fiebat in memoriam pacis, & adunationis Judæorum in terram promissionis, & figurabat Ecclesiam beatorum,

1. 2. q. 102. 4. ad 10.

2 Festum omnium Sanctorum succedit ei, vel festum Angelorum, 1. 2. q. 103. 3. ad 4.

1 Character non est proprie in genere, nec in specie, sed reductive, sicut ens incompletum, quia est potentia instrumentalis, 3. q. 63. 2. c. fi.

2 Est in secunda specie qualitatis, 3. q. 63. 2. o.

3 Diffinitio triplex characteris, 3. q. 63. 3. 5. o. & q. 72. 5. c.

4 Est potentia, qua renati in vitam spiritualem possunt facere operationes similes virtutibus, quibus Sacramenta efficaciam habent, 3. q. 72. 5. c.

5 Est duplex, sc. potentia activa, & passiva, 3. q. 63. 2. c.

6 Est Sacramentum, & res Sacramenti, 3. q. 63. 3. ad 2. & 6. ad 3. & q. 66. 1. b. & c. & 12. ad 1.

7 Habet rationem signi ratione Sacramenti sensibilis, & ratione configurationis, 3. q 63. 1. ad 2. & 2. ad 4.

8 Est participatio sacerdotii Christi, 3. q. 63. 3. 5. c. & q. 65. 3. ad 3.

9 Est subjective in anima, sicut virtus instrumentalis, 3. q. 50. 4. ad 3. & q. 63. 2. c. & 5. ad 1. & ad 2. & q. 68. 1. c.

10 Est subjective in potentia animæ, & non immediate in essentia animæ, 3. q. 63. 4. o.

11 Est principaliter in potentia intellectiva, & secundario in effectiva, 3. q. 63. 4. ad 3. & 5. c.

12 Semper manet, etiam in damnatis, quia est indelebilis, 3. q. 50. 4. ad 3. & q. 63. 2. c. & 5. o. & q. 64. 9. ad 3. & q. 66. 9. c. & q. 82. 8. c.

13 Christus nullum habuit characterem, 3. q 63 5. 6. c.

14 Christus est character Patris, 3. q. 63. 1. ad 2.

15 Non habens characterem baptismi nullum alium recipere potest, quia ille præsupponitur de necessitate ab omni alio, 3. q. 72. 6. o.

16 Character baptismi est a lius à charactere confirmationis, & ordinis, quia sunt ad distinctos actus, 3. q. 72. 5. c.

17 Character baptismi est potentia passiva, sed character confirmationis, & ordinis est potentia activa, 3. q. 63. 3. c.

18 Est à tota Trinitate, sed appropriatur Filio, 3. q. 64. 1. c.

19 Est proprie character Christi, tanquam ducis quo configurantur fideles sacerdotio Christi, 3. q. 63. 3. o.

20 Character secundum omnes imprimitur in quibusdam Sacramentis, 3. q. 63. 1. o.

21 Imprimitur solum in Sacramentis novæ legis, 3. q. 62. 6 ad 3. item q. 63. 1. ad 3. item 2. c.

22 Imprimitur solum in tribus Sacramentis, sc. baptismo, confirmatione, & ordine, 3. q. 63. 6. o. & q. 72. 5. o. & q. 80. 10. ad 1.

23 Est causa gratiæ sacramentalis, 3. q. 63. 2. o. & q. 69. 10. c.

24 Per characterem deputantur fideles ad actus convenientes præsenti Ecclesiæ, per prædestinationem vero ad præmium vitæ æternæ, 3. q. 63. 1. ad 1. & 2. c.

25 Character bestiæ est obstinata malitia, vel professio illiciti cultus, 3. q. 63. 3. ad 3.

Charadrion est avis garrula, ideo significat loquaces, 2. 2. q. 102. 6. ad 1. fi.

1 Charitas est accidens, 2. 2. q. 23. 3. ad 3.

2 Est habitus in anima creatus, contra Magistrum sententiarum, 2. 2. q. 23. 2. o.

3 Est virtus, 2. 2. q. 23. 3. o. & q. 27. 1. c.

4 Potest dici virtus generalis, in quantum ordinat actus omnium virtutum ad bonum divinum, 2. 2. q. 58. 6. c. & 3. q. 85. 2. ad 1

5 Sed ut respicit bonum di-

vinum, ut proprium objectum, est virtus specialis, 2. 2. q. 58. 6. & 3. q. 85. 2. ad 1.

6 Est amicitia, 1. 2. q. 65. 5. c & q. 66. 6. ad 2. & 2. 2. q. 23. 1. o. item q. 24. 2. c.

7 Est radix omnium virtutum, 1. 2. q. 62. 4. c. & q. 65. 5. ad 2. & q. 71. 4. c. & q. 84. 1. ad 1. item 2. 2. q. 23. 8. ad 2. & q. 139. 2. ad 2.

8 Est mater omnium virtutum, 1. 2. q. 62. 4. c. & 2. 2. q. 23. 8. ad 3. & q. 186. 7. ad 1.

9 Est forma omnium virtutum, 1. 2. q. 62. 4. c. & 2. 2. q. 4. 3. o. & q. 23. 8. o. & q. 24. 12. ad 4.

10 Charitas, qua formaliter diligimus, est quædam participatio divinæ charitatis, quæ Deus est, 2 2. q. 23. 2 ad 1. item 3. ad 3. item q. 24. 2. ad 1. item 7. c.

11 Est amor Dei, non qualiscumque, sed quo diligitur Deus, ut beatitudinis objectum, 1. 2. q. 65. 5. ad 1. & q. 109. 3. ad 1. & q. 103. 3. ad 1. & ad 3. & 2. 2. q. 23. 4. c.

12 Non potest esse informis, 2. 2. q. 24. 12 ad 4. & q. 45. 4. c. & q. 136. 3. c. & 3. q. 79. 1. c. fin.

13 Actus charitatis duplex, sc. elicitus, & imperatus, 3. q. 85. 2. ad 1.

14 † Motus mentis humanæ in fruitione Dei, in qua consistit vita æterna, est actus charitatis, 1. 2. q. 114. 4. c.

15 Objectum charitatis proprium, & principale, & formale est bonitas summa, idest Deus, 2. 2. q. 4. 3. 2. & q. 13. 2. c. & q. 23. 5. ad 2. item q. 24. 1. c. & 4. ad 2.

16 Charitas pro objecto habet ultimum finem, sc. beatitudinem æternam, 2. 2. q. 23. 4. ad 2. & q. 24. 1. ad 3. & 10. c. & q. 44. 5. c.

17 Habet duo objecta, sc. principale, id est bonitatem Dei, & secundarium, id est bonum proximi, 2. 2. q. 32. 2. ad 3. & q. 66. 6. c.

18 Diligit proximum propter Deum, ideo objectum ejus proprie est Deus, 2. 2. q. 1. 1. ad 3. & 3. ad 1. & q. 23. 5. ad 1.

19 Tendit in ultimum finem sub ratione finis ultimi, quod non convenit alicui alteri virtuti, 2 2. q. 26. 1. c.

20 Dilectio Dei est finis dilectionis proximi, 2. 2. q. 44. 2. o.

21 † Charitas viæ non potest æquari charitati patriæ, 1. q. 117. 2. ad 3. & 1. 2. q. 67. 6. ad 3.

22 Charitas superexcedit facultatem totius naturæ, 1. 2. q. 113. 9. ad 2. & 2. 2. q. 24. 2. 3 c.

23 Est nobilior anima Christi, & aliorum, secundum quid, non autem simpliciter, 2. 2. q. 23. 3. c.

24 Donum sapientiæ correspondet charitati, 2. 2. q. 23. princ. item q. 45. princ.

25 Est potissima virtutum, 1. q. 117. 2. ad 3. & 1. 2. q. 66. 6. o. item 2. 2. q. 23. 6. o. & q. 24. 4. ad 2. & q. 30. 4. o. & q. 34 5. ad 1. & q. 117. 6. c. ad 1. & q. 117. 6. c. ad 1. & q. 157. 4. ad 2.

26 Quilibet habens charitatem habet omnes alias virtutes, 1. 2. q. 65. 3. 5. o.

27 Nulla vera virtus potest esse sine charitate, 1. 2. q. 65. 2. 4. o. & q. 71. 4. c. & 2. 2. q. 23. 7. c. & q. 51. 2. c. & q. 108. 2. ad 2.

28 Est major aliis, quia propinquius se habet ad objectum suum, sc. ad Deum, quam fides, & spes. Ideo nobilior est eis, 1. 2. q. 66. 6. o. item 2. 2. q. 23. 6. corp.

29 Sola charitas imperat omni virtuti, 1. 2. q. 114. 4. o.

30 Ponitur in diffinitione cujuslibet virtutis, non quidem essentialiter, sed quia ab ea dependet, 1. 2. q. 62. 2. ad 3. & 2. 2. q. 23. 4. ad 1.

31 Nulla virtus habet tantam inclinationem ad suum actum, nec

nec ita delectabiliter operatur, sicut charitas, 2.2.q.23.2.c.fi.

32 Omnia præcepta moralia fundantur in præceptis charitatis, 3.q.47.2.ad 1.

33 Charitas conjungit Deo realiter, & attingit ipsum realiter, non autem fides, nec spes, 2.2.q.45.2.c. fi. &.4.c. & 6.ad 2. & q.172. 4. c. & q. 184. 1.c. ad 2.

34 Sapientia etsi differat à charitate, tamen præsupponit eam. Et ex hoc ipso dividit inter filios perditionis, & regni, 2. 2.q. 45.4. ad 3.

35 Charitas facit tendere in Deum, uniendo affectum hominis Deo, spes autem ut adipiscendo, 1. 2. q. 17.6. ad 3.

37 Sub charitate comprehenditur omnis alia amicitia & dilectio licita, non autem illicita, quia charitas non potest esse cum peccato mortali, 2.2. q.45.4.c.

37 Quicquid pertinet ad donum, vel virtutem fortitudinis, potest etiam ad charitatem pertinere, 2. 2.q. 139.2. ad 2.

38 Voluntas est subjectum charitatis, 1.q.59.4.ad 3 & q. 82.5.ad 2. & 1.2.q. 55. 6.c.& q. 57. 1. c,

39 Charitas improprie dicitur esse in concupiscibili, 1.q. 82. 5 ad 2.

40 † Non est in nobis naturaliter, nec causatur ex actibus nostris, sed infunditur à Deo, 2.2.q.24.2.o.& 3.& 10. c. & q.172. 2. ad 1.

41 Est in omnibus habentibus gratiam gratum facientem, 2.2.q.8. 4.c. & q. 47.1.4.c.

42 Augetur essentialiter, 1. 2. q.52 1.o. & q. 66.1.o.

43 Non augetur per additionem, sed per intensionem, secundum accessum ad terminum, 1. 2. q.52. 2. o. & 2. 2. q. 24. 5. o.

44 Visio beata, charitas, & hujusmodi, quæ pertinent ad præmium essentiale, non augentur in beatis, ex quo jam sunt effecti beati, 2.2. q. 24. 3. ad 3.

45 Potest augeri in infinitum, 2.2.q.24.7.o.

46 Quilibet actus charitatis disponit ad charitatis augmentum, reddendo hominem promptiorem ad iterum agendum, & habilitate crescente, donec conetur ad perfectum, & tunc actu augetur, 2.2.q.24.6.o.

47 Unico actu augetur, si fiat cum toto conatu, non autem aliter, 1. 2. q. 52. 3. o.& 2. 2. q. 24.6.o.

48 Charitas non potest minui, 2. 2. q. 24. 10.o.

49 Charitas non potest amitti per peccatum veniale, 1. 2. q. 71. 4.c.& q.78.2. ad 1. & q. 88. 1.ad 2.

50 Veniale peccatum non contrariatur habitui charitatis, sed fervori actus ejus, quem minuit, 1.2.q.71.4. c. & 2.2. q.24.8.ad 2. & q. 54. 3.c.& q. 107.3. ad 2. & 3. q.79. 4. c.& q.87. 1. 2. fi.

51 Charitas viæ potest amitti, non autem charitas patriæ, 2. 2. q. 24. 11. o.

52 Quolibet peccato mortali amittitur, 1.2.q.71.3.c.fi.item 4.c. item 2. 2. q.24.12.o. item q. 45. 4. c. item 3. q. 79. 6.ad 2 & q. 84. 10. c.

53 Habet modum quoad actus quos imperat, non autem quoad actum quem elicit, 3. q. 85. 2. ad 1.

54 Datur secundum mensuram subjecti, id est secundum capacitatem naturæ, & conatum, 1. q. 62. 6.o. item 2. 2. q. 24.3.o. item 3. q. 69. 9.ad 3.

55 Gradus charitatis triplex, sc. incipientium, proficientium, & perfectorum, 2.2.q.24. 9.o. item q. 183.4. o. item q.184. 2. o. item 3. ad 2.

56 Beatitudo datur secundum diversos gradus charitatis, 1. q.12. 6. c.& 2.2. q.24.

3.

3. ad 2. & 3. q 55. 1. ad 3.

57 Eadem numero est charitas Dei, & proximi, 2. 2. q. 17. 3. c. fi. & q. 18. 2. ad 3. & q. 23. 5. o. & q. 25. 1. o. & q. 81. 4. ad 3. & q. 203. 3. ad 2.

58 Charitas viæ manet eadem numero in patria, 1. 2. q 67. 6. o. & q. 111. 3. ad 2.

59 Habet ordinem, 2. 2. q. 26. 1. o

60 Ordo charitatis attenditur secundum affectum, & effectum, 2. 2. q. 26. 6. o.

61 Dilectio Dei est prior dilectione proximi, ordine perfectionis, & dignitatis, sed è converso ordine generationis, & dispositionis, 1. 2. q. 68. 8. ad 2.

62 Ordo charitatis cadit in præcepto, 2. 2. q. 44. 8. o.

63 Manebit in patria, 2. 2. q. 26. 13. o.

64 In patria nullus erit ordo dilectionis, nisi secundum propinquitatem ad Deum, 2. 2. q. 26. 13. o.

65 Nullus potest certe cognoscere se habere charitatem vel gratiam, nisi sibi divinitus reveletur, 1. 2. q. 112. 5. o. & 3. q. 80. 4. ad 5.

66 Cognitio non est objectum charitatis, sed Deus cognitus, 1. 2. q. 76. 9. ad 2.

67 Effectus charitatis sunt duodecim, sc. vita spiritualis, observantia mandatorum, protectio contra adversa, beatitudo, venia, illuminatio, lætitia, pax, amicitia, libertas, filiatio Dei, & expulsio timoris, 3. q. 89. 6. c.

68 Charitas immediate tradit hominem Deo, adhærendo ei per spiritus unionem: Et est religionis principium, qua mediante opera divini cultus facit, 2. 2. q. 82. 2. ad 1.

69 Quantuncunque minima, potest resistere cuilibet tentationi, 3. q. 62. 6. ad 3. & q. 70. 9. c.

70 Facit homines deiformes, supra homines conversari in cælis, & convenire cum Deo & cum angelis, 1. 2. q. 65. 5. c.

71 Nominatur via ab Apostolo, qua Deo appropinquamus; quia per ipsam mens Deo unitur, 1. q. 24. 4. c.

72 Unit nos Deo, sicut sunt illi, qui rebus mundi penitus abjectis, sollicite cogitant solum quæ Dei sunt, 2. 2. q. 45. 2. c. item 3. q. 89. 6. c.

73 Impeccabilitatem habet ex virtute Spiritus Sancti, qui infalibiliter operatur quodcunque voluerit, & etiam secundum propriam rationem charitatis, non autem ex parte sui subjecti, 2. 2. q. 24. 11. 1. princ. & 3. q. 79. 6. ad 2.

74 De se præservat à peccato, sed habens eam peccat ex mutabilitate liberi arbitrii, 2. 2. q. 24. 11. c. prin. & 3. q. 79. 6. ad 2.

75 Donum sapientiæ non est causa charitatis, sed effectus ejus, 1. 2. q. 45. 6. ad 2.

76 Meditatio de divinis causat charitatem, quæ causat necessitatem loquendi de Deo, 1. 2. q. 27. 2. c.

77 Suspendere contemplationem ad tempus propter salutem proximi pertinet ad summam perfectionem charitatis, 2. 2. q. 182. 1 c. ad 3.

78 Gaudium de Deo in se est effectus charitatis, sed, ut Deus participatur à nobis, est effectus spei, 2. 2. q. 28. 1. ad 3. & 2. 4. c.

79 Bonitas amoris, desiderii, & gaudii, dependet ex eodem, ideo pertinent ad eamdem virtutem charitatis, 2. 2. q. 28. 4. c. & q. 29 4. c. & q. 51. 2. o.

80 Resurgens per pœnitentiam in minori charitate habebit majus gaudium accidentale de bonis factis prius in majori charitate, quam de factis post in minori, non autem majus gaudium essentiale, 3. q. 39. 5. ad 3.

81 Gaudium est magis effectus

ctus charitatis, quam tristitia, 2. 2. q. 28. 1. o. & q. 35. 2. 3. c.

82 Gaudium causatum ex charitate non compatitur secum tristitiam, sicut quod causatur ex spe, 2. 2. q. 28. 2. o.

83 Charitatis est habere pacem, sed facere pacem est sapientiæ ordinantis, 2. 2. q. 45. 6. c. ad 1.

84 Concordia est effectus charitatis, 2. 2. q. 29. 3. o. & q. 37. 1. c.

85 Debitum gratitudinis ex charitate procedit, quæ quanto plus solvitur, tanto magis debetur. Ideo obligatio gratitudinis est interminabilis, 2. 2. q. 106 6. ad 2. & q. 107. 1. ad 3.

86 Deus per charitatis amorem dicitur, & fit pater noster, & sponsus noster, 2. 2. q. 19. 2. ad 3.

87 Amare magis est effectus charitatis, quam amari, 2. 2. q. 27. 1. o.

Cherubin interpretatur plenitudo scientiæ; quæ est quadruplex in eis, sc. perfecta Dei visio, plena Divini luminis susceptio, contemplatio pulchritudinis in ordine rerum, & copiosa Divinæ cognitionis effusio in alios, 1. q. 63. 7. ad 1. & q. 108. 5. ad 5.

Chimeræ ratio, sive conceptio non habet fundamentum in re neque proximum, neque remotum, quia neque est similitudo alicujus rei extra animam, neque consequitur ex modo intelligendi rem aliquam naturæ. Et ideo ista conceptio est falsa, 1. q. 16. 3. ad 2. & 5. ad 3. & 7. ad 4. fin. & q. 48. 1. ad 2.

Chrisma benedici oportet ab Episcopo in cœna Domini, 3. q. 72. 3. o.

Christianus dicitur qui Christi est, idest qui fidem Christi habet, qui spiritu Christi virtuose operatur; & ad imitationem Christi peccatis moritur, 2. 2. q. 124. 5. ad 1.

1 Christus in triduo mortis suæ non fuit vere homo 3. q. 50. 4. o.

2 In illo triduo mortis corpus Christi non fuit vivum, nec animatum, 3. q. 50. 4. b. item c. ad 1.

3 Totus Christus est ubique, non autem totum, quia masculinum genus pertinet ad personam, sed neutrum genus pertinet ad naturam, 3. q. 52. 3. o.

4 Natura divina constituit personam Christi simpliciter, non autem natura humana ejus, sed secundum quid, ut ab ea denominatur homo, 3. q. 3. 1. ad 3.

5 Persona Christi est tota in quolibet loco, sed non totaliter, 3. q. 52. 3. ad 3.

6 † Idem judicium est de istis propositionibus: Christus secundum quod homo est persona, suppositum, hypostasis, & res naturæ, 3. q. 16. 12. ad 3.

7 Hæc est vera, & propria, Deus est homo, & è converso, 3. q. 15. 1. 2. o.

8 Hæc est per se, & in materia naturali: Deus est homo, non autem per accidens, nec in materia remota, nec materia contingenti, ratione suppositi, non ratione formæ, 3. q. 16. 1. ad 1.

9 Hæc est falsa: Deus factus est homo, & è converso, si ly factus, determinet subjectum, vel prædicatum absolute: si vero determinet compositionem, est vera; si autem determinet subjectum respectu prædicati, est vera, sed conversa ejus est falsa proprie, improprie vero est vera, id est, si ly homo in subjecto supponat simpliciter, & non personaliter. 3. q. 16. 6. 7. o. & q. 33. 3. c.

10 Hæc proprie est falsa, & improprie vera, Christus secundum quod homo, est Deus; eadem ratione, sc. quia redupli-

plicatio magis proprie facit stare pro natura, nisi per aliquid limitetur ad suppositum, 3. q. 16. 11. o.

11 Hæc est falsa: Christus est tantum homo; sed hæc est vera: Christus est tantum id, quod est homo, 3. q. 17. 1. ad 3.

12 Hæc est falsa de Christo: Iste homo incepit, nisi addatur aliquid creatum, 3. q. 16. 7. c. fi. item 9. o.

13 Hæc est vera: Christus est creatura, secundum naturam humanam; & est minor Patre, non autem simpliciter, 1. q. 41. 3. c. ad 4. & 3. q. 16. 8. o. item q. 20. 1. ad 1.

14 Hæc proprie est vera: Christus secundum quod homo est creatura, quia reduplicatio magis proprie facit stare pro natura, nisi per aliquid limitetur ad suppositum, ideo hæc est falsa: Christus secundum quod homo hic, est creatura, 3. q. 16 10. o.

15 Hæc propositio, Christus secundum quod homo est persona, non est vera, nisi reduplicet suppositum hominis; ut dicatur Christus secundum quod iste homo est persona, 3. dist. 10. q. 1. art. 2. q. 1. c.

16 Natura humana in Christo est nobilior, quam in aliis, ratione unionis ad Verbum, non autem essentialiter, 3. q. 2. 2. ad 2. & 5 ad 1.

17 Humanitas Christi fuit instrumentum divinitatis ejus, 1. 2. q. 112. 1. ad 1. & 3. q. 7. 1. ad 3. & q. 8. 1. ad 1. & q. 13. 2. c. ad 2. item 3. 4. c. item q. 18. 1. ad 2. & q. 19. 1. c. & q. 34. 1. ad 3. & q. 43. 2. c. & q. 48. 6. c. item q. 49 1. c. ad 1. & ad 2. & q. 50. 6. ad 3. & q. 56. 1. ad 3. & q. 62. 5. c. item q. 72. 3. c.

18 Potest dici individuum, particulare & singulare; non autem suppositum, hypostasis, res naturæ, vel persona; quia persona filii Dei est suppositum naturæ humanæ, 1. q. 29. 1. ad 2. item 3. q. 2. 2. ad 3. & 5. c. item q. 4 4. c. ad 3. item q. 16. 12. ad 2. & ad 3.

19 Anima Christi est super omnes creaturas, 3. q. 59. 1. ad 3.

20 Est instrumentum divinitatis, 3. q. 13 2. ad 2.

21 Ea quæ sunt humanæ naturæ, non prædicantur in abstracto de deitate, nec è converso, 1. q. 16. 5. o. item q. 50. 3. ad 3.

22 Natura humana non prædicatur de Christo in abstracto, nec partes ejus, 3 q. 2. 8 c. & q. 3. 7. ad 3. item q. 16. 1. c. item q. 17. 1. c. item q. 50. 3. ad 3.

23 Natura divina, & proprietates ejus prædicantur de Christo in recto, tam in abstracto, quam in concreto, humanæ vero tantum in concreto, 3. q. 3. 7. ad 3. item q. 17. 1. c.

24 Ea quæ possunt convenire personæ ratione sui, si habent repugnantiam ad proprietates personæ divinæ, non prædicantur de Christo; quæ autem conveniunt personæ ratione naturæ, vel ratione partis, dicuntur de Christo: licet repugnent personæ divinæ; quod enim est personæ proprium, de Christo non enunciatur ratione humanæ naturæ, nisi cum aliqua additione vel expressa, vel subintellecta, 3. q. 16. 8. o. item q. 20. 2. o.

25 Deus est caput Christi, 3. q. 8. 1. ad 3. item 8 ad 2

26 Christus ante incarnationem erat caput Ecclesiæ, secundum humanitatem per operationem hominum in eum, & non è converso; sed post, utroque modo; secundum divinitatem vero, ante & post; & per utramque operationem,

sc.

sc. ejus in nos, & è converso, 3. q. 6. 3. ad 3. item q. 68. 1. ad 1.

27 Christus secundum quod homo est caput Ecclesiæ, triplici ratione, sc. secundum tria quæ considerantur in capite, sc. secundum ordinem, perfectionem, & virtutem; primo Christus habuit ordinem, quia caput est prima pars hominis, incipiendo à superiori; perfectionem autem, quia in capite vigent omnes sensus & interiores, & exteriores, cum in cæteris membris sit solus tactus; virtutem vero, quia virtus & motus cæterorum membrorum est à capite, & gubernatio eorum in suis actibus, propter vim sensitivam, & motivam dominantem in capite; unde & rector dicitur caput populi; & hæc spiritualiter competunt Christo, primo secundum propinquitatem ad Deum, gratia ejus est altior, & prior; & si non tempore, quia omnes alii acceperunt gratiam, per respectum ad gratiam ipsius. Secundo perfectionem habet quantum ad plenitudinem omnium gratiarum. Tertio virtutem habet influendi gratiam in omnia membra Ecclesiæ, & ideo convenienter dicitur caput Ecclesiæ, 3. q. 8. 1. o. & q. 48. 1. c. & q. 49. 1. c. & q 59. 2. c.

28 Tota humanitas Christi, secundum animam, & secundum corpus, influit principaliter in animas, & secundario in corpora, ideo secundum utrumque est caput hominum, quoad utrumque, 3. q. 8. 2. o. item 4 ad 1.

29 Proprium est Christi, esse caput Ecclesiæ, quoad influxum interiorem, sed quoad influxum exteriorem convenit aliis participative, particulariter, & vice Christi; Christo autem secundum omnem locum, tempus, & statum omnium pertinentium ad Ecclesiam, & propria auctoritate, 3. q. 8. 6. o. item 7. c.

30 Christus est caput omnium hominum, sed primo beatorum, secundo habentium charitatem viæ, tertio fidelium, quarto uniendorum, quinto unibilium, sed nullo modo damnatorum, quia penitus desinunt essé membra Christi, 3. q. 8. 3. o. item q. 13. 3. c. & q. 19. 4. c. ad 1.

31 Eadem essentialiter est habitualis gratia Christi, quæ dicitur gratia unionis capitis, & singularis personæ, 3. q. 7. 5. o.

32 Gratia unionis singularis, & capitis sunt simul tempore, sed ordine naturæ & intellectus prima præcedit secundam, & secunda tertiam, quia prima convenit Christo in quantum Deus, secunda in quantum homo in se, tertia quoad alios, 3. q. 7. 13. o.

33 In Christo fuit triplex plenitudo gratiæ; sc. unionis personalis, capitis, & singularis. Prima est ejus ut causæ finalis, secunda ut efficientis, tertia ut formalis ad omnem effectum, & ad omnem usum gratiæ, 3. q. 19. 4. o. item q. 48. 1. c.

34 Gratia personalis, & gratia capitis in Christo ordinantur ad actum. Non autem gratia unionis, sed ad esse personale. Ideo prima & secunda conveniunt in essentia habitus, non autem tertia, licet etiam prima dicatur gratia unionis, in quantum facit congruitatem ad unionem, 3. q. 8. 5. ad 3.

35 Gratia habitualis fuit in Christo, 3 q. 7. 1. o.

36 Requievit super Christum spiritus Domini, qui quidem in homine dicitur esse per gratiam habitualem, 3 q 7. 1. 1. b. c.

37 Gratia unionis est esse personale, quod á Deo datur gratis humanæ naturæ in persona Verbi, & est terminus assumptionis ejus, 3. q. 66. c.

Gra-

38 Gratia unionis in Christo dupliciter dicitur, sc. voluntas Dei dans gratis, & donum ejus, id est unio, vel aliquis habitus. Primo modo loquuntur Sancti communiter, & est quid increatum; non autem secundo modo, 3. q. 2. 10. c. item q. 6. 6. c. item q. 7. 11. c.

39 Unio Christi facta est per gratiam primo modo, non autem secundo, 3. q. 2. 10. o. item q. 6. 6. o.

40 Gratia Christi, sive unionis, sive habitualis, dicitur naturalis Christo; quia habuit eam à nativitate, & quia causatur à natura ejus divina, non autem à natura humana, 3. q. 2. 12. o. item q. 7. 13. ad 2. item q. 34. 3. ad 2.

41 Gratia unionis fuit simpliciter infinita in Christo; sed gratia habitualis ejus fuit infinita secundum rationem gratiæ, finita vero secundum rationem entis, 3. q. 7. 11. o.

42 Habere gratiam convenit Christo secundum naturam humanam, non autem secundum naturam divinam, sed esse largitorem gratiæ, 3 q. 7. 7. ad 2.

43 Christus habuit plenitudinem omnis gratiæ dupliciter, sc. in summo, & quoad omnes effectus gratiæ, 3. q. 7. 7. ad 1, item 9. o. item 10. 12. c. & q. 15. 2. 3. c. & q. 22. 1. c. ad 1. item ad 3. q. 27. 5. ad 1. item q. 28. 4. ad 2. item q. 38. 2. ad 2.

44 Plenitudo gratiæ duplex; sc. una ex parte gratiæ, & alia ex parte subjecti. Prima est propria Christo, secunda vero convenit etiam aliis per Christum, 3. q. 7. 10. o.

45 Plenitudo duplex fuit in Christo, sc. prima divinitatis, secunda gratiæ, & veritatis. Et secunda derivatur à prima, 3. q. 15. 2. 3. c. item q. 19. 4. ad 2. & q. 34. 1. c.

46 Plenitudo gratiæ, & divinitatis habitat in Christo corporaliter tripliciter, sc. per unionem personalem ad corpus, contra umbram, & triplici unione, id est carnis, mentis, & sensus, 3. q. 2. 10. ad 2.

47 Omnes gratiæ gratis datæ fuerunt in Christo excellentissimæ, 3. q. 7. 7. o.

48 Gratiæ in Christo non dividuntur, sed dividuntur in aliis hominibus, qui recipiunt particulariter efficaciam ad aliquos actus, Christus autem recipit gratiam plenissime ad omnes actus, 3. q. 7. 7. ad 1.

49 Gratia Christi nullo modo potuit augeri, sicut nec gratia beatorum. Sed gratia cujuscunque viatoris puri potest augeri ex parte gratiæ, & ex parte subjecti, 3. q. 7. 12. o.

50 Gratiæ cujuscunque alterius hominis, quantumcumque crescat, non potest adæquari gratiæ Christi; quia comparatur ei sicut particulare ad universale. Ideo non sunt ejusdem rationis, 3. q. 7. 11. ad 3. item q. 10. 4. ad 2. item ad 3

51 Christus habuit omnes virtutes, ad perficiendas potentias singulas, ad omnes actus animæ, 3. q. 7. 2. o. item 3. ad 1. & q. 15. 2. o.

52 Habuit virtutes morales quoad usum patriæ, & viæ, non derogantes perfectioni ejus. Non autem ad domandas passiones, 3. q. 7. 1. ad 3. item 2. ad 1.

53 Habuit summum gradum fortitudinis, sustinens impugnationem, non quidem interiorem à fomite, sed exteriorem à diabolo, & à mundo, quos superando, victoriæ coronam promeruit, 3. q. 15. 2 ad 3.

54 Habuit temperantiam, non autem continentiam, 3. q. 7. 2. ad 3.

55 Virtute suæ divinitatis poterat in se, & in suis discipulis, sine abstinentia, habere virtutem continentiæ, 3. q. 40 2. ad 2.

56 Fides non fuit in Christo,

1. 2. q. 65. 5. ad 3. item 3. q. 7. 3. o. & 4. c. & 8. ad 2 & 9. ad 1.

57 Habuit quicquid est perfectionis & virtutis in fide, & spe, 3. q 7. 9 ad 1.

58 Habuit meritum fidei, quia fides consistit in assensu ex obedientia Dei, quam Christus plenissime habuit, 3. q. 7. 3. ad 2.

59 Non habuit spei virtutem, licet speraverit aliqua sibi & aliis, 1. 2. q. 65. 5. ad 3. item 2. 2. q. 18. 2. ad 1. item 3. q 7. 4. o. item 6. ad 1. item 8. ad 2 item 9. ad 1.

60 Voluntas animæ Christi informabatur charitate, & aliis virtutibus, 3. q 49. 6. ad 2.

61 Habuit plenissime septem dona Spiritus Sancti, 3. q. 7 5. o.

62 Dat dona, in quantum Deus, & recipit ea, in quantum homo, 3. q. 7. 5. ad 2.

63 Meruit secundum humanitatem, non autem secundum divinitatem, 3. q. 53. 4 ad 2.

64 Meruit sibi gloriam corporis, sc. immortalitatem, impassibilitatem, & hujusmodi, & ea quæ pertinent ad excellentiam ejus exteriorem, sicut est ascensio, & veneratio ejus; non autem gloriam animæ, nec scientiam, nec gratiam, nec Deitatem, nec virtutes, quia cum meritum non sit nisi ejus quod nondum habetur, oporteret quod Christus aliquando istis caruisset, quibus carere magis diminuit dignitatem Christi, quam augeat meritum, 3. q. 19. 3. o. item q. 22. 4. ad 2. item q. 34. 4. ad 2. item q. 45. 1. c. item q. 46. 1. c. item q. 48. 1. o. item q. 49. 3. ad 3. item 6. o. item q. 54. 2. c. item q. 59. 3. c.

65 Meruit aliis, sc. omnibus membris ejus, id est solis regeneratis spiritualiter, id est per baptismum, 3. q. 19. 4. o. item q. 49. 1. c.

66 Meruit aliis præmium essentiale, quod nullus alius potest, 1. 2. q114. 6 c. & 3 q. 19 4. o. item q. 46 3. c. item q 48. 1. o. item 6. ad 3. item q. 61. 1. ad 2.

67 Nihil ad meritum pertinens docuit, quod ipse excellentius non impleret, 3. q. 7. 3 ad 2.

68 In Christo fuit aliqua scientia creata, præter scientiam increatam, 3 q 9 1. o.

69 Scientia divina Christi non offuscabat scientiam humanam, sed magis claram reddebat, 3. q. 9. 1. ad 2.

70 Scientia animæ Christi est nobilior secundum quid, quam anima ejus: non autem simpliciter, 3. q. 11. 5. ad 3.

71 Anima Christi poterat intelligere per scientiam inditam, convertendo se ad phantasmata, & etiam sine eis, 3. q. 11 2. o. item 4. fi. item q. 34. 2. ad 3.

72 Christus habuit omnium rerum scientiam speculativam & practicam, non quidem practice, id est, non qua ipse faceret res, sed qua sciret, qualiter res factæ sunt à Deo, 3. q. 13. 1. ad 3

73 In Christo fuit plenitudo gratiæ, & omnis virtutis, & omnis scientiæ, 3. q. 15. 2. c. item q. 3. c ad 1.

74 In sexta synodo damnata est positio negantium in Christo duas scientias vel sapientias, sc. creatam scientiam, & increatam, 3. q. 9 1. c. fi.

75 Scientia beatorum fuit in Christo, 3. q. 9 2. o. & 3. 4. c.

76 Anima Christi in verbo non comprehendit Verbum, seu divinam essentiam, 3 q. 10. 1. o. item 2. 3. c. ad 1. item ad 2.

77 In Verbo cognoscit omnia quæ quandoque sunt, & cogitatus; non autem omnia quæ sunt in potentia Dei, 3. q. 10. 2. o. & q. 59. 2 ad 3.

78 In Verbo cognoscit omnia quæ Deus novit scientia visionis, non autem omnia quæ Deus novit simplici intelligentia,

tia, 3 q. 10. 2. ad 2. item q. 13. 1. ad 2.

79 Scientia animæ Christi in Verbo participatur scientiæ visionis Dei, quoad numerum scibilium, non autem quoad claritatem, 3. q. 10. 2. ad 3. item q. 12. 1. ad 2.

80 In Verbo scit infinita in potentia, quasi scientia simplicis intelligentiæ; non autem scit infinita in actu, id est scientia visionis, quia entia in actu secundum omne tempus non sunt infinita, quia generatio non est æterna, 3. q. 10. 3 o.

81 In Verbo comprehendit omnia creaturæ essentiam; & per consequens comprehendit ejus potentiam, & virtutem, & omnia quæ sunt in potentia creaturæ, 3. q. 10. 2. c.

82 Scientia beata animæ Christi est perfectissima simpliciter, non autem ejus scientia indita, sed est perfectissima in genere humanæ cognitionis, 1. 2. q. 1. 1 ad 2. fi. & 3. q. 9. 2. c. & q. 11. o. ad 1.

83 Indita animæ Christi fuit habitualis; non autem scientia ejus beata, 3. q. 11. 5. o.

84 In Christo fuit scientia infusa à Verbo, per species omnium rerum, ad quas intellectus possibilis est in potentia, 3. q. 9. 3. o. item 4. c. ad 2. item q. 12. 1. c.

85 Scientia Christi infusa fuit distincta in multos habitus, 3. q. 11. 6. o.

86 Anima Christi per scientiam infusam cognoscebat omne cognoscibile ab homine, per virtutem intellectus agentis, id est, omne pertinens ad scientias humanas, & omne notum homini per revelationem, & omne pertinens ad prophetiam, vel ad quodcunque donum Spiritus Sancti, non autem essentiam Dei, 3. q. 11. 1. o. & q. 12. 1. c.

87 Et per eam poterat cognoscere substantias separatas, sicut potest anima separata, 3. q. 11. 1. ad 2 & q 12. 1. ad 3.

88 Et per eam cognoscebat omnia singularia, præsentia, præterita, & futura, 3. q. 11. 1 ad 3. item q. 12. 1. ad 3.

89 In Christo fuit scientia acquisita, seu experimentalis, per species acquisitas per operationem intellectus agentis ejus, 3. q 9. 4. o. item q. 12 o. item q. 15. 8. o.

90 Per scientiam acquisitam scivit omne, quod scire potest per actionem intellectus agentis, non autem essentias substantiarum separatarum, nec singularia præterita, vel futura, 3. q. 12. 1. o.

91 Christus profecit in scientia acquisita, quia scientia illa augebatur esentialiter, non autem aliæ scientiæ ejus, sc. tantum secundum effectus, & secundum experientiam, & secundum apparentiam, 3. q. 7. 12. ad 3 & q. 12. 2. o. & 3. ad 3. & q. 15. 8. o.

92 Nihil didicit ab homine, quia non convenit dignitati Christi doceri à quocunque hominum, 2. q. 12. 3. o.

93 Voluntas duplex est in Christo, sc. voluntas divina, & voluntas humana, contra hæresim Macarii Patriarchæ Antiocheni, Ciri Alexandrini, & Sergii Constantinopolitani, 3. q. 18. 1. o.

94 Voluntas humana in Christo dicitur tripliciter, sc. potentia naturalis, motus naturalis, & motus rationalis, 3. q. 18. 1. ad 3.

95 In Christo est duplex voluntas humana, sc. voluntas rationis, & voluntas sensualitatis, idest appetitus sensitivus, 3. q. 18. 2. o. & 5. c.

96 In Christo fuit tantum una voluntas humana rationalis per essentiam, ut potentia, sed duplex actus, sc. ut natura, & ut ratio. Vel thelesis, idest simplex voluntas, & bulisis, id est consiliativa, secundum Dama-

mascenum, 3. q. 18. 2. ad 2. & 3. o. & 4. 5. c.

97 Christus voluit aliud quam Deus voluntate sensualitatis, & ut natura, non autem ut ratio, sed semper voluit idem, & semper fuit conformis ei, 3. q. 18. 7. o. & 6. c. ad 1. & q. 21. 3. 4. o.

98 Voluntas pietatis in Christo est voluntas ut natura, in quantum absolute refugit nociva sibi, & aliis, 3. q. 18. 3. ad 3.

99 Nulla repugnantia, seu contrarietas fuit in Christo inter voluntatem ejus ut ratio, & voluntatem sensualitatis. Quia ad hoc, quod sit contrarietas voluntatum in aliquo requiritur primo quidem, quod secundum idem attendatur diversitas voluntatum. Si enim unius voluntas velit aliquid secundum quandam rationem universalem, & alterius voluntas sit de eodem non fiendo secundum quandam rationem particularem, non est omnino contrarietas voluntatum: ut si rex velit latronem suspendi propter bonum publicum, alter nolit, quia sit cognatus ejus, nisi forte ex hoc intenderet bonum publicum impedire; tunc enim illæ voluntates essent circa idem, & contrariæ. Licet ergo voluntas naturalis, & sensualitatis in Christo aliquid aliud voluerit, quam voluntas divina, & voluntas rationis ipsius, non tamen fuit aliqua contrarietas voluntatum, cum voluntas naturalis nunquam eam rationem repudiaverit, qua Deus humanum genus decrevit eo modo salvare. Et quia nec voluntas rationis, nec divinitatis in Christo per motum voluntatis naturalis retardabatur, vel impediebatur. Placebat enim Christo secundum voluntatem divinam, & secundum voluntatem rationis, ut voluntas naturalis in ipso secundum ordinem suæ naturæ moveretur. Et ideo nullo modo fuit in illo contrarietas voluntatum, 3. q. 18. 6. o.

100 Voluntas, & quicquid aliud fuit naturæ humanæ in Christo semper movebatur secundum nutum voluntatis divinæ, 3. q. 18. 1. ad 1. & 4.

101 Operationes sensitivæ, & vegetativæ & naturales in Christo aliqualiter pertinebant ad voluntatem ejus humanam. Ideo erant magis humanæ, quam in aliis hominibus, & magis una operatio: quia omnes sensitivæ ordinabantur à ratione ejus, aliæ vero sunt volitæ, 3. q. 19. 2. c. fi. & ad 1. item q. 27. 3. c.

102 In Christo est liberum arbitrium, 3. q. 18. 4. o.

103 Omnis potentia communicabilis cuicumque creaturæ multo abundantius communicata fuit animæ Christi, sc. ut materia elementalis magis obediat ei ad nutum, quam qualitatibus activis, & virtuti cœlesti. Et magis potuisset movere cœlum, quam angelus quicunque, 3. q. 13. 2. ad 2.

104 Christus ut homo poterat conferre effectum Sacramentorum sine Sacramentis, ut institutor eorum; & non alius homo, 3. q. 64. 3. c. & q. 72. 2. ad 1. & q. 84. 5. ad 3.

105 Secundum divinitatem habet potestatem dimittendi peccata per auctoritatem, sed instrumentaliter, & per ministerium secundum humanitatem, 3. q. 16. 11. ad 2.

106 Ad invocationem nominis Christi dabatur remissio peccatorum in primitiva Ecclesia, & non alterius hominis, 3 q. 7. 1. ad 2. item q. 64. 3 c.

107 In sua infantia, & pueritia in nullo differebat ab aliis pueris quoad exteriorem conversationem, 3 q. 20. 1. ad 3.

108 Conveniens fuit, quod corpus Christi subjaceret defe-

fectibus, & infirmitatibus nostris, ad satisfactionem, exemplum, & fidem, 3 q. 14. 1. 0. item 3. ad 1. item 4. c ad 2.

109 Christus secundum corpulentam substantiam tantum, & non secundum rationem seminalem fuit in patribus; & ideo non fuit decimatus in lumbis Abrahæ, 3. q. 31. 8. c. ad 3. item 4.

110 Sacerdotium Christi est majus Sacerdotio Levitico. Est enim Sacerdotium Christi secundum ordinem Melchisedech, cui Abraham decimas dedit. Levi adhuc existente in lumbis illius, ad quem pertinet legale Sacerdotium. Si ergo Christus in Abraham decimatus esset, Sacerdotium ejus non esset secundum ordinem Melchisedech, sed minus eo, 3. q. 31. 8. c.

111 Persona Christi secundum se est simplex, sed ut in duabus naturis subsistit, potest dici composita, licet improprie, 3. q. 2. 4. 0.

112 Omne quod pertinet ad rationem personæ, vel tantum ad unam naturam in Christo, est unum tantum; si vero pertinet ad utramque naturam, est multa, 3. q. 17. 2. c. item q. 35. 5. b.

113 In Christo est tantum una persona, 3. q. 16. 1. c. item q. 17. 1. c. item q. 25. 1. c.

114 Hæresis Nestorii, quod in Christo sunt duæ personæ: ideo non ponit communicationem idiomatum, 3. q. 2. 6. c. item q. 17. 1. c. fin. item q. 20. 2. c. item q. 35. 4. corp.

115 In Christo est tantum unum suppositum, seu una hypostasis, 3. q. 2. 3. 0. item 6. 11. c. item q. 4. 3. c. item q. 10. 1. 3. 4. 5. 6. c. item q. 17. 1. 2. c item q. 20. 2. c. ad 1. item q. 23. 4. c. item q. 25. 1. c. item q. 50. 3. ad 4.

116 Christus est unum, & unus, sed non duo, 3 q. 17. 1. 0.

117 In Christo est tantum unum esse simpliciter, & duo esse secundum quid, 3. q. 17. 2. 0.

118 Sunt duæ operationes contra Macarium, 3. q. 19. 1. 0 item q. 25. 1. ad 2.

119 Una tantum operatio humana ratione principii, sed multæ ratione objectorum, & potentiarum, & multæ non humanæ, sicut etiam in aliis, 3. q. 19. 2. 0.

120 Christus ea quæ ab aliis observanda instituit, primo ipse observavit. 3. q. 81. 1. c.

121 Figurabatur per propitiatorium, arcam, candelabrum, mensam, & per duplex altare, 1. 2. q. 102. 4 ad 6.

122 Erat sicut in spica in fide patrum legis naturæ. sicut in farina in doctrina legis, & Prophetarum, sicut panis in incarnatione, coctus igne, id est formatus Spiritu Sancto in clibano uteri Virginis, in sartagine per labores in mundo, in craticula, idest in cruce, 1. 2. q. 102. 3 ad 1.

123 Spiritus Sanctus non potest dici pater Christi secundum humanitatem, quia non produxit eum de substantia, 1. q. 32. 3. 0.

124 Nec tota Trinitas potest dici pater Christi secundum humanitatem, nec secundum divinitatem, quia Christus non habet esse ab aliqua Persona Divina, nisi à Patre, 3. q. 32. 3. 0.

125 Est aliquid, quod est Pater, & aliquid, quod est mater, 3. q. 17. 1. ad 4.

126 Christum Deus pater plus omnibus dilexit, quia Deus semper diligit meliora, & quia ei majus bonum voluit, & fecit; voluntas enim Dei est causa bonitatis in rebus, 1. q. 20. 1. c.

127 Deus Christum diligit, non solum plusquam totum humanum genus, sed etiam magis, quam universitatem creaturarum. Ei enim majus bonum voluit, quia dedit ei nomen, quod est super omne nomen, ut ve-

rus

rus Deus esset, 1.q. 20.1. ad 1.

128 Deus plus amat naturam humanam assumptam à Dei Verbo in persona Christi, quam omnes angelos, & melior est maxime ratione unionis, 31.q. 20. 1. ad 2.

1 Cibus, quem Christus assumpsit post resurrectionem conversus fuit in materiam spiritualium, idest aeream, non autem in corpus Christi, 1.q. 51. 3. ad 5.

2 Cibus est necessarius dupliciter, sc. ad restaurationem deperditi, & ut impediat totalem consumptionem caloris naturalis, qui est causa vitæ, 3. q. 78. 2. ad 4. item q. 97. 4. c.

3 Usus ciborum ordinatur ad tria, sc. ad restaurandum deperditum, ad generationem, & ad augmentum, 1. q. 97. 4. 0. item q. 119. 1. ad 4.

4 Nullus cibus est, in quo non sit aliquid impuritatis, quia in principio est dissimilis, 1 q. 97. 3. ad 4.

5 Nullius cibi usus de se est peccatum, sed aliquis prohibetur propter obedientiam, votum, continentiam, sanitatem, vel figuram, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. item 2. 2. q. 149. 3. 0. item 3. q. 40. 4. ad 2.

6 Cibus non necessarius debet dimitti propter scandalum, donec veritas declaretur, 2. 2. q. 43. 8. ad 3.

7 Ratio multiplex de cibis mundis & immundis, secundum legem veterem, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. item 2.

1 Cicatrices apparebunt in corpore Christi in Judicio, 3. q. 4. 4. c.

2 Resurrexit cum cicatricibus, quæ semper erunt in corpore ejus fulgentes, 3. q. 54. 4. c.

3 Cicatrices semper erunt in corporibus gloriosis martyrum, 3. q. 54. 4. c.

1 Ciconia est idem quod ibis, sc. avis Africa, & immunda. Et significat invidos, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. item c. 3.

Cignus es avis immunda, significat hypocritas, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. c. 3.

Cimmilis est qui ciminum vendit, id est de parvis magnam vim facit in dando, 2. 2. q. 118. 8. ad 4.

Cimiterium consecratum vendi potest ratione terræ, & in necessitate Ecclesiæ, non autem ut res sacra, quia esset simonia, 2. 2. q. 100. 4. ad 3.

In operationibus affectus est quidam circulus, sicut etiam in operationibus intellectus, 1. 2. q. 26. 2. corp.

1 Circumcisio erat Sacramentum præparatorium ad baptismum, licet minus expresse figurans eum, quoad exteriora, quam columna nubis, & transitus maris rubri, quæ tamen non erant Sacramenta, quia non fiebat aliqua professio fidei per ea, sicut per circumcisionem, 3 q 70. 1. ad 2.

2 Erat præparatoria baptismi, quoad professionem fidei, sed baptismus Joannis quoad exercitium actus, 3. q. 70. 1. ad 3.

3 Non continetur inter Sacramenta veteris legis, quia non erat ex Moyse, sed ex patribus, 1. 2. q. 103. 1. ad 3.

4 Erat quædam professio fidei Christi, aggregans collegio fidelium, præparatoria & figura baptismi, 1. 2. q. 102. 5. c. ad 1. & ad 3. & 3 q. 68. 1. ad 1. & q. 70. 1. 2. 0.

5 Est quædam professio legis observandæ, 3. q. 37. princ. & q. 40. 4. c. & q. 70. 4. c. fi.

6 Significat tria, sc. castitatem, depositionem peccatorum, & immortalitatem, 1. 2. q. 102. 5. ad 1.

7 Habet quadrupliciter expressam similitudinem abolitionis peccati originalis, sc. ratione membri, pellis circularis, pœnæ, & sanguinis, 3. q. 37. 1. c.

Erat

8 Erat necessaria ad distinctionem, & significationem, 1. 2. q. 102. 5. ad 1 & 3. q. 70. 1. 0.

9 Datur in fœdus æternum, quoad significatum, & quod succedit ei; vel capitur pro seculo, quod habet finem, sed non determinatum nobis, 1. 2. q. 102. 5 ad 1.

10 Ratio litteralis triplex circumcisionis Prima & principalis est protestatio fidei unius Dei; secunda debilitatio concupiscentiæ in illo membro; tertia sugillatio sacrorum Veneris & Priapi, in quibus illa pars honorabatur. Sed ratio figuralis est figura ablationis corruptionis per Christum completæ in octava ætate, sc. resurrectionis, 1. 2 q. 102. 5. ad 1.

11 Circumcisio debuit differri usque ad tempus Abrahæ, 1. 2. q. 102. 5. ad 1 & 3. q. 70. 2 0.

12 Debuit dari ante legem Moysi, 1. 2 q. 103. 1. ad 3. item 3. q. 70. 2. ad 2.

13 Cessare debuit divulgato Evangelio, 1. 2. q. 103. 1. 3. ad 4.

14 Necessario fiebat octavo die, non autem prius etiam imminente morte, 1. 2. q. 102. 5. ad 1. & 3. q. 70. 3. ad 3.

15 Idem judicium est de pueris mortuis ante octo dies, vel mortuis incircumcisis in deserto, sicut de pueris mortuis ante institutionem circumcisionis, 3 q. 70 4. ad 3.

16 Dispensatum fuit à Deo, ne circumciderentur in deserto, duplici ratione, sc. ex ignorantia motus castrorum, & ex non indigentia signi, sed peccabant si ex negligentia, 3. q. 70. 4. ad 3.

17 Non fit nunc, nec antiquitus cum cultro lapideo, nisi in quibusdam famosis, 3. q. 70. 3. ad 2.

18 Necessario fiebat in membro generationis, 1. 2. q. 102. 5. ad 1. item 3 q. 66. 7. ad 3. item q. 70. 3. ad 1.

19 Data fuit convenienter soli populo Israel, 3. q. 70. 2. ad 3.

20 Mulieres non circumcidebantur, quia circumcisionis institutio est in signum fidei Abrahæ, qui edidit se patrem futurum Christi sibi repromissi. Et ideo convenienter solis maribus competebat. Et etiam peccatum originale, contra quod specialiter circumcisio ordinabatur, a patre trahitur, & non à matre, 3. q. 70. 2. 4.

21 Christus voluit circumcidi septuplici ratione, sc. ut ostenderet veritatem carnis humanæ: ut approbaret circumcisionem, quam olim Deus instituerat: ut probaret se esse de genere Abrahæ, qui circumcisionis mandatum acceperat: ut Judæis excusationem tolleret, ne eum reciperent, si esset incircumcisus: ut obedientiæ virtutem nobis suo commendaret exemplo: ut qui in similitudine carnis peccati advenerat, remedium quo caro peccati consueverat mundari, non respueret; & ut legis onus in se sustinens, alios à legis onere liberaret, 3. q. 37. 1. 0. item q. 40. 4. c.

22 Per circumcisionem homines instituebantur generaliter in statu colendi Deum. Et sine ea nullus admittebatur ad esum agni paschalis, nec ad aliquid legalium, 1. 2. q. 102. 5 c.

23 Conferebat gratiam quoad omnes effectus positivos, & privativos, 3. q. 62. 6. ad 3. & q. 70 4. 0.

24 Conferebat gratiam, & erat meritoria ex opere operante tantum, id est in quantum erat fidei signum de passione Christi futura, non autem ex opere operato, idest, ex virtute circumcisionis, 3. q. 62. 6. ad 3. & q. 70. 4. ad 1.

25 Non imprimebat characterem, 3. q. 63. 1. ad 3 item q. 70. 4. c. fin. item q. 72 5 ad 3.

26 Non aperiebat cœlum per acci-

accidens, sc. quia nondum erat solutum pretium, 3. q. 70. 4. ad 4.

27 Ante circumcisionem sola fides salvabat, & tollebat peccatum originale, 3. q. 68. 1. ad 1. & q. 70. 4. ad 2.

28 Principaliter tollebat peccatum originale, & consequenter quodlibet aliud, 3. q. 38. 3. ad 3. item q. 62. 6. ad 3. item q. 70. 4. o.

Circumscribi localiter est proprium corporum, secundum essentiam vero circumscribi convenit omni creaturæ, secundum Ambros., 1. q. 50. 1. ad 3.

Circumspectio atendit circumstantias in negotio morali, 2. 2. q. 48. c. item q. 49. 7. o.

1 Circumstantia est accidens actus humani attingens eum extrinsece, 1. 2. q. 7. 1. o. item 3. c. item q. 18. 3. o. & q. 88. 5. c.

2 Illa conditio, ex qua dependet substantia actus, non est circumstantia, 1. 2. q. 7. 3. ad 3. item 2. 2. q. 154. 1. o. ad 4.

3 Circumstantia actus moralis dicitur dupliciter, sc. proportio ejus ad aliquid, & res cui proportionatur, 1. 2. q. 18. 4. ad 2.

4 Circumstantiæ actus moralis sunt septem, sc. quis, quid, ubi, per quæ, cur, quomodo, quando, 1. 2. q. 7. 3. o.

5 Principalior circumstantia est finis, secunda, quid; aliæ vero secundum quod sunt propinquiores his, 1. 2. q. 7. 4. c.

6 Finis proximus operantis, & non operis, nec ultimus, est circumstantia, 1. 2. q. 7. 3. ad 3.

7 Tempus sacrum est circumstantia peccati quod sit in eo, 2. 2. q. 112. 4. ad 3.

8 Nulla circumstantia aggravat peccatum in infinitum, 2. 2. q. 110. 4. ad 5.

9 Non potest facere de peccato veniali mortale, nisi transferat in aliam speciem, ut differentia, & non ut circumstantia, 1. 2. q. 88. 5. o. & 2. 2. q. 110. 4. ad 5.

10 Eadem conditio respectu diversarum specierum est circumstantia, & de substantia actus, 1. 2. q. 18. 10. o. & q. 88. 5. c.

11 Diversæ circumstantiæ diversi motivi semper mutant speciem, ejusdem autem nunquam, 1. 2. q. 72. 9. o. & 2. 2. q. 53. 2. ad 3. & q. 92. 2. c. & q. 148. 4. ad 1. & ad 2. & ad 3.

12 Omnis circumstantia respiciens specialem ordinem rationis pro, vel contra, dat speciem actui morali, 1. 2. q. 18. 5. ad 4. & 10. c. & 11. c. & q. 73. 7. c. ad 1.

13 Nulla circumstantia non habens rationem moralis boni vel mali, nisi præsupposita alia, ut quantitas, variat speciem, 1. 2. q. 18 11. o. & q. 73. 7. c.

14 † Nulla circumstantia præter intentionem peccantis dat speciem peccato, 1. 2. q. 72. 1. 8. c. & 2. 2. q. 43. 1. c. & 3. q. 88. 4. ad 1.

15 Tripliciter aggravat peccatum, sc. mutando speciem, multiplicando rationem peccati, & augendo priorem circumstantiam, 1. 2. q. 73. 7. o.

16 De circumstantiis considerat theologus triplici ratione, sc. secundum quod per actus humanos homo ad beatitudinem ordinatur, secundum quod in eis invenitur bonum & malum, melius & pejus, & secundum quod sunt meritorii vel demeritorii: sed considerat aliter quam moralis, vel politicus, vel rhetor, 1. 2. q. 7. 2. o.

Finis scientiæ militaris ordi-

natur ad finem civilis, 1. q. 1. 5. c.

1 Civis dicitur dupliciter, sc. secundum quid, id est habitator civitatis, & simpliciter, sc. qui potest agere ut civis, idest consilio, & judicio, 1. 2. q. 105. 3. ad 2.

2 Virtuosi civis est exponere se mortis periculo pro totius reipublicæ conservatione, 1. q. 60. 5. c. item 2. 2. q. 26. 3. c. item q. 32. 3. ad 2.

3 Mulieribus non convenit simpliciter esse cives, 1. 2. q. 105. 3 ad 1.

1 Civitas est communitas perfecta, 1. 2. q. 90. 2. c. & 3. ad 3.

2 Impossibile est quod bonum commune civitatis bene se habeat, nisi cives sint virtuosi, saltem principantes, 1. 2. q. 92. 3. ad 3.

3 Servi non sunt pars populi, vel civitatis, 1. 2. q. 98. 6. ad 2.

1 Clamor ponitur filia iræ secundum quod ira est in ore, per quem clamorem intelligitur inordinata, & confusa locutio, 2. 2. q. 158. 7. c.

2 Clamor Christi in cruce fuit miraculosus, 3. q. 47. 1. ad 2.

3 Animal dolens clamat, quia calor, & spiritus multiplicati per dolorem emittuntur, 1. 2. q. 44. 1. ad 2.

1 Claritas corporis gloriosi erit à gloria animæ, 3. q. 45. 2. c. item q 54. 2. ad 1. & ad 2.

2 Non erit æqualiter in omni corpore glorioso, nec in omni parte ejusdem corporis, 3. q. 45. 2. ad 3.

3 In potestate beatorum erit ostendere, & occultare se, & claritatem sui corporis, 3. q. 54. 1 ad 2.

4 Claritas Christi transfigurati erat vera sed gloriosa, non autem claritas corporis gloriosi, sed est miraculosa, 3. q. 45. 2. o.

5 Non erat à corpore ejus, sed tantum à Deo, 3. q. 45 2. o.

6 Claritas vestimentorum Christi significat claritatem Sanctorum, quæ superabitur à claritate Christi, sicut candor nivis à splendore solis, 3. q. 45. 2. ad 3.

7 Transfiguratio Christi fuit secundum claritatem tantum, & non secundum aliam dotem, 3. q. 45. 1. ad 3.

8 Ex Scriptura certum est corpora post resurrectionem fore lucida, Suppl. q. 85. 1. c.

9 Claritas corporis gloriosi ab oculo non glorioso videri non potest, Suppl. q. 85. 2. o.

10 In corpore glorificati erit ut videatur vel non videatur, Suppl. q. 85. 3 o.

Schismatici, hæretici, suspensi, degradati, & excommunicati non habent usum clavium, 3. q. 64. 9. ad 2. & ad 3.

1 Clausio paradisi duplex, sc. quod totam naturam, per peccatum originale: & quoad personam, per peccatum actuale, 3. q. 49. 5. c. & q. 52. 5. c.

2 Cum Christus claves regni cœlorum habuerit, hoc est potestatem aperiendi, & claudendi regni cœlorum, potuit eas dare Ecclesiæ: Quod revera effectum est, cum ex latere illius dormientis in cruce Sacramenta fluxerunt, quibus Ecclesia fabricata est, Suppl. q. 17. 1. o.

3 Non absolute, sed juxta dignitatem, vel indignitatem eorum, quibus cœlum aut aperitur, aut clauditur, clavis dicitur potestas ligandi, & solvendi, Suppl. q. 17. 2 o.

4 Duplex clavis esse dicitur, quarum una ad judicandum de idoneitate ejus qui absolvendus est altera ad absolutionem ipsam pertinet, quæ potestas judicandi appellatur, Suppl. q. 17. 3. c.

Cle-

1 Clementia est virtus humana, ideo directe ei opponitur crudelitas: non autem feritas, vel sævitia, quæ continetur sub bestialitate, & opponitur virtuti heroicæ, vel dono pietatis, 2. 2. q. 159 2. o.

2 Clementia & mansuetudo sunt virtutes, nec opponuntur severitati, 2. 2. q. 157. 2. o.

3 Clementia est lenitas superioris ad inferiorem, sed mansuetudo est cujuslibet ad quemlibet, 2. 2. q. 157 1. b.

4 Clementia est moderativa pœnarum, sed mansuetudo est moderativa iræ, 2. 2 q 157. 1. 2. o. & 3. c. item 4. ad 3. & q. 160. 2. c.

5 Clementia, & mansuetudo conveniunt cum temperantia in modo, non autem in materia, 2. 2. q. 157. 3. ad 2.

6 Clementia moderatur affectum in pœnis infligendis secundum legem communem ex dulcedine affectus, sed epiichia secundum intentionem legis, 2. 2. q. 157. 2. ad 2. item 3. ad 1. item 4. c. ad 4. & q. 159. 1. c. ad 1.

7 † Clementia, & mansuetudo non sunt maximæ virtutes, nisi secundum quid, 2. 2. q. 157. 4. o.

8 Reddunt hominem Deo, & hominibus acceptum, ut concurrunt in effectu charitatis, removendo mala à proximis, 2. 2. q. 157. 4 ad 2.

9 Clementia, mansuetudo, misericordia, & pietas concurrunt in eodem effectu secundum diversa motiva, 2. 2. q. 157. 1. ad 3 & q 159 1. ad 2.

10 Crudelitas, sævitia, & feritas opponuntur clementiæ & mansuetudini, 2. 2 q. 157. 1. ad 3. item q. 159. o.

11 Clementia comparatur ad severitatem, sicut epiichia ad justitiam legalem, cujus pars est severitas, 2. 2. q. 157. 2. ad 2.

1 Coactio duplex, sc. absoluta, id est violentia, & conditionata, id est timor seu metus, 1. 2. q. 6. 6. o.

2 Voluntas non potest cogi, 1. q. 82. 1. c. ad 1. item 1. 2. q. 6. 4. o item q. 9. 4. ad 2.

3 Voluntas potest cogi respectu actus imperati, non autem respectu actus eliciti, 1. 2. q. 6 4. o, item 5. ad 1.

1 Coæquale, & coæternum prædicatur solum in plurali de pluribus Personis Divinis, sed æternum, & æquale etiam in singulari, 1. q. 42. 2. o.

2 Filius Dei est coæqualis, & coæternus Patri, 1. q. 42. 2. o.

Coævum est quadruplex, sc. angeli, cœli, materia prima, & tempus, 1. q. 46. 3. o. & q. 66. 4. o.

1 Cogitatio secundum Ricardum de Sancto Victore est inquisitio veritatis per discursum ex multis, licet secundum Augustinum quandoque sumatur pro quacumque operatione intellectus, 1. q. 34. 1. ad 2 item 2. 2. q. 180. 3. ad 1.

2 Cogitatio est respectus animi ad evagationem pronus. Meditatio est intuitus occupatus in inquisitione veritatis. Contemplatio est liber animi contuitus in res. Sed consideratio est omnis operatio intellectus, vel processus rationis ex principiis pertingentibus ad contemplationem veritatis, sicut meditatio, 2. 2. q. 180. 3. ad 1.

3 Cogitare dicitur tripliciter, sc. actualis consideratio intellectus, discursus ejus, & operatio potentiæ cogitativæ, 2. 2. q. 2 1. c.

4 Cogitatio est volubilis dupliciter, sc per discursum & successionem. Secunda est in patria in propriis naturis, non autem prima, neutra vero in Verbi visione, 1. q. 10. 3. c. item q. 58. 2. corp.

5 Duplex impedimentum cognos-

gnoscendi cogitationes alterius, sc. grossities corporis, & voluntas, & tantum secundum erit in patria, 1. q. 57. 4. ad 1. item q. 107. 1. ad 1.

6 Solus Deus cognoscit cogitationes alterius per se, dæmones autem, & alii per signa, 1. q. 57. 4. 0. item 5. c. item q. 114. 2. ad 2. item q. 117. 2. c. item 1. 2. q. 111. 4. c. item 2. 2. q. 106. 5. ad 3.

7 Dæmones immittunt cogitationes quoad phantasmata solum, 1. q. 111. 2. ad 2.

8 Cogitatio de actu peccati quandoque est pure speculativa, quandoque autem cum aliqua affectione, & hoc dupliciter, sc. vel concupiscentiæ, vel horroris, 2. 2. q. 154. 5. c. item q. 162. 3 ad 1.

9 Cogitatio de opere illicito non est semper peccatum. Nec est semper de necessitate confessionis, nisi quando ex nimia mora facta in cogitatione illa homo sentiret se inclinari ad faciendum, vel perficiendum cogitatum, si opportunitatem haberet quam vellet, vel si pollueretur ex illa vehementi cogitatione morosa, aut si inordinate afficeretur ad aliquam personam, & de ipsa multum molestaretur in cogitatione, habendo motus carnis, & imaginando habere aliquos actus impudicos cum ipsa persona, cum aliqua affectione concupiscentiæ, 2. 2. q. 154. 5. c. item q. 163. 3. ad 1.

1 Cogitativa potentia est ratio particularis, collativa intentionum individualium, 1. q. 78. 4. c. item q. 81. 3. c. item 1. 2. q. 30. 3. ad 3.

2 Potentia cogitativa aliquando dicitur intellectus, ut habet absolutum judicium de singularibus. Et est in confinio intellectus, & supra omnes alias potentias sensitivæ partis. Et est tantum in homine, 1. 2. q. 74. 3. ad 1.

3 Organum potentiæ cogitativæ est media cellula cerebri, 1. q. 78. 4. c.

1 Sicut carnalis cognatio impedit matrimonium contrahendum ac contractum, ita & spiritualis, ex Ecclesiæ tamen statuto, si matrimonium præcedat, Suppl. q. 56. 1. 0.

2 Spiritualis cognatio ex baptismi, & confirmationis Sacramentis contrahitur, Suppl. q. 56. 2. corp.

3 Spiritualis cognatio inter suscipientem baptismi Sacramentum, & ipsum levantem de sacro fonte contrahitur, Suppl. q. 56. 3. 0.

4 Transit spiritualis cognatio à viro in uxorem, quam carnaliter cognovit, si quis per proprium actum alterius filium de sacro fonte levat, Suppl. q. 56. 4. 0.

5 Transit ad filios carnales spiritualis patris, ita quod dirimit contrahendum, & jam contractum matrimonium, Suppl. q. 56. 5. c.

1 Cognitio rei triplex, sc. per essentiam, per speciem propriam, & per speciem alterius, 1. q. 56. 3. 0.

2 Duplex, sc. naturalis, & per gratiam. Et utraque duplex, sc. una pure speculativa tantum & alia affectiva, sive experimentalis, 1. q. 64. 1. 0. & 2. 2. q. 97. 2. ad 2. & q. 154. 5. c. & q. 162. 3. ad 1. & 3. q. 55. 1. c.

3 Triplex, sc. per revelationem, per se certitudinaliter, & per conjecturas signorum, 1. 2. q. 112. 5. c.

4 Duplex, sc. approbationis, & apprehensionis, 2. 2. q. 188 1. ad 1.

5 Duplex, sc. directa, & indirecta, 1. q. 86. 3. c.

6 In omni cognitione modus est duplex sc. cognoscentis, & cogniti, 1. q. 12. 6. 0. & 7. ad 3. & 12. ad 3. & q. 14. 6. ad 1.

Co-

7 Cognoscere aliquid sicut est in cognoscente potest intelligi dupliciter, sc. secundum modum cogniti, vel cognoscentis. Primum est falsum, secundum est verum, 1. q. 14. 6. ad 1.

8 Aliquid cognoscitur dupliciter, sc. in se, & in suo effectu, 1. q. 6. 1. ad 2. & 1. 2. q. 93. 2. c.

9 Cognoscere per aliud contingit dupliciter, sc. eadem cognitione, vel diversa, 1. q. 14. 7. o.

10 Contingit dupliciter, sc. per instrumentum, & per formam. Primum oportet esse præcognitum, non autem secundum. Si enim accipiamus duo, quorum utrumque sit per se, in ordine objectorum cognitionis, illud propter quod aliud cognoscitur, erit magis notum, sicut principia conclusionibus. Sed habitus non est de ordine objectorum, in quantum est habitus, nec propter habitum aliqua cognoscuntur, sicut propter objectum cognitum; sed sicut propter dispositionem vel formam, qua cognoscens cognoscit, 1. q. 87. 2. ad 3.

11 Primum cognitum à nobis sumitur dupliciter, sc. respectu diversarum potentiarum, vel respectu diversorum objectorum ejusdem potentiæ, 1. q. 85. 3. o.

12 Aliquid cognoscitur in aliquo dupliciter, sc. sicut in objecto cognito, & sicut in principio cognitionis, 1. q 84. 5. c.

13 In nobis habitualis cognitio causatur ex actuali consideratione. Intelligendo enim actu, efficimur scientes, secundum Philosophum; sed cognitio perfecta ab habitu aliquo progreditur, 1. q. 86. 2. c. fi. & q. 87. 2. ad 2.

14 Cognitio alicujus vitii, vel peccati dependet ex cognitione oppositæ virtutis, 2. 2. in prol.

15 Medium cognitionis triplex, sc. in quo ut speculum; sub quo ut lumen; per quod, ut in demonstratione, 1. q. 12. 5. ad 2. item q. 94. 1. ad 3.

16 Ad cognitionem requiruntur duo, sc. apprehensio, & judicium, 2. 2. q. 173. 2. c.

17 Natura hominis dependet à superiori natura, ad cujus perfectionem non sufficit cognitio naturalis, sed requiritur quædam cognitio supernaturalis. 2. 2. q. 1. 3. ad 1.

18 Certitudo cognitionis in diversis naturis invenitur diversimode, secundum diversam conditionem uniuscujusque naturæ, 2. 2. q. 9. 1. ad 1.

19 Proficere in cognitione contingit dupliciter, sc. ex parte docentis, qui proficit, ut in scientiis humanis, vel ex parte discentis, ut in fide, 2. 2. q. 1. 7. ad 2.

20 Perfectio cognitionis duplex, sc. ex parte cogniti, & ex parte cognoscentis. Primum attenditur ratione medii, secundum vero ratione potentiæ & habitus, 3. q. 10. 4. ad 1.

21 Cognitio, quam per rationem naturalem habemus, duo requirit, sc. phantasmata, & lumen naturale intelligibile, 1. q. 12. 13. c.

22 Est imperfecta tripliciter, sc. ratione objecti, ut vespertina; ratione medii, ut opinio; & ratione subjecti, ut fides. Prima & secunda potest esse simul cum perfecta, non autem tertia, 1. q. 58. 7. ad 3. & 1. 2. q. 62. 7. ad 1. item q. 67. 3. o.

23 † Cognoscere aliquid in universali est imperfectius, quam cognoscere in speciali, 1. q. 5. 3. ad 2.

24 Cognitio singularium pertinet ad perfectionem animæ intellectivæ, secundum cognitionem practicam, non autem se-

secundum speculativam, 3. q. 11. 1. ad 3.

25 In carentibus cognitione est potentia pertingens ad finem, per modum exequentis, non autem per modum imperantis, 1. 2. q. 11. 2. c.

26 Cognitio pertinet ad perfectionem rei in se, sed voluntas in ordine ad alia, 1. q. 60. 2. c.

27 Secundum gradus cognitionis sunt gradus appetitus, 1. q. 80. 1. c.

28 Res participes sunt cognitionis & voluntatis, secundum gradus suæ immaterialitatis, 1. q. 14. 1. c.

29 Cognitio quælibet fit per aliquam abstractionem à materia, 1 q. 84. 2. c.

30 Nihil cognoscitur secundum quod est in potentia, sed secundum quod est in actu, 1. q. 12. 1. c. & q. 14 3. c. & q. 84. 2. c & q. 87. 1. 2 3 c.

31 Cognoscens distinguitur à non cognoscente, per hoc quod potest habere formam alterius, 1. q. 14. 1. c. & q. 80. 1. c.

32 Omnis cognitio naturalis est vera. Sed veritas ejus est alia à veritate cognitionis infusæ, vel acquisitæ, 1. q. 60. 1. ad 3.

33 Impossibile est aliquam cognitionem esse totaliter falsam, sine aliqua veritate, 2. 2. q. 172. 6. c.

34 Mutata re, cognitio nostra variatur, vel de veritate in falsitatem, vel è converso, si duret eadem opinio, vel de una opinione in aliam, 1. q. 14. 15. ad 3.

35 Nullus obliviscitur cognitorum naturaliter, 1. q. 84. 3. c.

36 Quælibet virtus cognoscitur per cognitionem eorum in quæ potest, 3. q. 10. 2 c. fi.

37 Privatio non cognoscitur, nisi per habitum sibi oppositum, 1. q. 14. 10. 0. & 1. 2. q. 100. 6. ad 2.

38 Cognitio discursiva est quando ex prius notis in ignotum devenitur, 1. q. 58. 3 ad 1.

39 Sensitiva ordinatur ad duo, sc. ad sustentationem corporis, vitando nociva, & acquirendo necessaria, secundo ad cognitionem intellectivam practicam, & speculativam. Primum convenit omni animali, secundum autem soli homini, 2. 2. q. 167. 2. c.

1 In coitu absorbetur usus rationis, propter vehementiam delectationis, 1. 2. q. 34. 1. ad 1. item. q. 37. 1. ad 2. item q. 72. 2. ad 4.

2 Coitus vagus non est in animalibus; nisi fœmina sufficiat ad educationem prolis, 2. 2. q. 154. 2. c.

Cholera citius cæteris humoribus movetur: ideo choleri, cus facilius movetur ad iram, quam alii ad suas passiones, 1. 2. q. 46. 5. c.

Colere dicimur homines quos honore, vel recordatione, vel præsentia frequentamus, & alia nobis subjecta, ut agros, 1. 2. q. 81. 1. ad 4.

Collecta. In aliquibus terris ex antiqua consuetudine domini suis subditis certas collectas imponunt, quæ si non sunt immoderatæ, absque pecto exigi possunt, 2. 2. q. 118. 8. ad 4.

1 † Collectivum significat duo, sc. multitudinem suppositorum, & unitatem ordinis, 1. q. 31. 1. ad 2.

1 Coloratum est proprium objectum visus, 1. q. 1. 7. c. item q. 45. 4. ad 1.

2 † Color est objectum materiale visus, formale vero est lumen, 2. 2. q. 1. 3. c. item q. 25. 1. c.

3 † Color non est coloratus, sed clarus. Similiter albedo, 1. 2. q. 5<. 4. ad 1.

4 † Lumen facit quod color, qui est visibilis in potentia, fiat visibilis in actu,

1.

1. q. 67. 3. ad 3. item q. 79. 3. ad 2.

1 Columba habet septem proprietates, ad designandum septem dona Spiritus Sancti, sc. quia columba secus fluenta habitat, meliora grana eligit, alienos pullos nutrit, non lacerat rostro, felle caret, in caveruis petræ nidificat, & gemitum pro cantu habet, 3. q. 39. 6. ad 4.

2 Columba, quæ apparuit supra Christum baptizatum, convenit soli Spiritui Sancto, ut signum. Sed ut res, & effectus convenit toti Trinitati. Unde & instinctus ejus, quo movebatur ad motum naturæ, sicut ex causa spirituali, causabatur ex Deo, 1. q. 43. 7. ad 3. item 2. 2. q. 95. 7. c. item 3. q. 39. 8. ad 2.

3 Fuit verum animal, 3. q. 39. 7. o.

4 Peracto ministerio conversa est in pristinam materiam, 1. q. 43. 7. ad 4. item 3. q. 39. 6. ad 2.

1 Comedere est sumere cibum per potentiam naturalem sumentis, convertibilem in naturam ejus, 1. q. 51. 3. ad 5.

2 Christus post resurrectionem ejus vere comedit, angeli vero nunquam, 1. q. 51. 3. ad 5. & 3. q. 54. 2. ad 3. & q. 55. 3. c. & 6. c. ad 1.

3 Comestio potest esse inconveniens dupliciter. Primo totaliter impediendo finem principalem, id est salutem corporis, vel finem secundarium, id est bonam habitudinem in negotiis exercendis, per nimiam superfluitatem, vel per defectum ciborum. Secundo reddendo difficilem, vel minus decentem perventionem ad finem, per comestionem extra tempus debitum, 2. 2. q. 141. 6. ad 2.

4 Qui vult comedere nociva, quodammodo dicimus eum velle infirmari, 2. 2. q 30. 1. c.

5 David comedens panes sanctos cum sociis excusatur, propter necessitatem famis, 3. q. 40. 4. ad 2.

1 Commutatio duplex, sc. naturalis, id est rei ad rem, vel ad denarios, pertinens ad œconomos vel politicos; alia propter lucrum pertinens ad negotiatores, 2. 2. q. 77. 4. o.

2 Duplex, sc. involuntaria, ut in nocumentis; & voluntaria, ut in contractibus, 2. 2. q. 61. 3. o.

3 Commutatio sicut est in beneficiis, rependendo gratiam, sic & in offensis puniendo, 3. q. 85. 3. ad 3.

1 Quæ sunt unius generis, possunt comparari rei, quæ non est in genere, sc. Deo, non autem rei, quæ est in alio genere, 1. q. 4. 3. ad 2. item q. 62. ad 3.

2 Comparatio duplex, sc. absoluta, & respectiva, 2. 2. q. 188. 6. c. princ.

3 Æqualitatis & similitudinis, 2. 2. q. 105. 2. ad 1.

Complacentia peccati venialis non est peccatum mortale, nisi ponatur in eo finis, id est supra Deum, & in contemptum Dei, 1. 2. q. 88. 2. 3. 4. c.

1 Omne compositum est posterius suis componentibus. Et habet causam, & actum & potentiam, 1. q. 3. 7. c.

2 Omne compositum ex materia & forma est compositum ex quo est, & quod est, 1. q. 50. 2. a 1 3.

3 Apud nos composita sunt meliora simplicibus, non autem in Deo, 1. q. 3. 7. ad 2.

4 Omne compositum est aliquid, quod non convenit alicui partium ejus, & in eo est aliquid quod non est ipsum, 1. q. 3. 7. c.

1 Comprehendere proprie est attingere rem secundum omnem modum, & omnem rationem, qua cognoscibilis est,

est, 1. q. 12. 7. o. item q. 14. 3. o. item 1. 2. q. 4. 3. ad 3. & 2. 2. q. 28. 3. ad 3.

2 Comprehensio non est alia operatio à visione, sed est habitudo ad finem habitum, cujus objectum est visio, vel res visa, 1. 2. q. 4. 3. ad 3.

3 De ratione comprehensionis sunt duo, sc. continere fines rei, & nihil ejus esse extra. Secundum convenit infinito, non autem primum, 1. q. 14. 3. ad 1.

4 Comprehensio Dei dupliciter dicitur, sc. attingentia vel tentio Dei, & apprehensio adæquata Dei. Prima convenit omnibus beatis, non autem secunda, 1. q. 12. 7. ad 1. item 1. 2. q. 4. 3. ad 1.

5 Deus perfectissime comprehendit seipsum, 1. q. 14. 3. o. & q. 62. 9. c. & 1. 2. q. 3. 8. ad 2.

6 † Nullus intellectus creatus comprehendere potest essentiam Dei, 1. q. 12. 1. ad 1. & 7. o. & 8. c. & q. 56. 3. ad 1. & ad 2. & q. 75. 5. ad 2. & q. 62. 9. c. & q. 86. 2. ad 1. & q. 107. 3. c. & 1. 2. q. 4. 3. ad 1. & q. 93. 2. ad 2. & q. 102. 4 ad 6. & 3. q. 10. 1. o. & 3. ad 1.

7 Comprehensio pertinet ad voluntatem, sicut & delectatio, quia ejusdem est habere aliquid, & quieseere in eo, 1. 2. q. 4. 3. ad 2.

8 Christus fuit simul viator & comprehensor, 1. q. 113. 4. ad 1. & 2. 2. q. 18. 2. ad 1. & q. 174. 5. ad 3. & q. 175. 4. ad 2. & 3. q. 7. 8. c. & ad 3. & q. 8. 4. ad 2 & q. 11. 1. ad 2. & 2. c. ad 2. & q. 15. 10. o. q 18. 5. ad 3. & q. 19. 3. ad 1. & q. 30. 2. ad 1

1 Commune duplex, sc. secundum rem, & secundum rationem. Primum est in divinis tantum, secundum in omni natura, 1. q. 9. 4. ad 3.

2 Triplex, sc. univocum, æquivocum, & analogum, 1. q. 13. 5. 10. c.

3 Commune absolutum est prius secundum intellectum proprio, commune respectivum & divinum est posterius proprio, 1. q. 33. 3. ad 1. & 3. q 7. 13. ad 3.

4 Quanto aliquid est communius, tanto est prius via generationis, 1. q. 20. 1. c. & q. 85. 3. ad 1.

5 Commune semper est prius proprio ejusdem generis, non autem si sint diversorum generum, 3. q. 7. 13. ad 3.

6 Communius prædicatione est imperfectius minus communi, sed communius causalitate est nobilius, 1. 2. q. 90. 2. ad 2.

7 Bonum commune est melius bono privato ejusdem generis, non autem semper, si sint diversorum generum, 2. 2. q. 152. 4 ad 3.

1 Nomen tripliciter est communicabile, vel incommunicabile, sc. secundum rem & rationem, ut homo; secundum similitudinem, ut leo; secundum rationem, vel opinionem, ut Deus, 1. q. 13. 9. o.

2 Hoc nomen Deus est incommunicabile proprie secundum rem; sed est communicabile secundum rationem, secundum opinionem, & secundum similitudinem, 1. q. 13. 9. c.

1 Communicatio hominum ad invicem duplex, sc. auctoritate principum, ut judicia, pœnæ, & hujusmodi; & propia voluntate privatarum personarum, ut emptio, donatio, & hujusmodi, 1. 2. q. 105. 2 c.

2 Prohibetur duplici de causa, sc. propter periculum, sicut cum infidelibus, vel in pœnam, sicut cum excommunicatis, hæreticis, schismaticis, & apostatis, 2. 2. q. 10. 9. o.

Con-

1 Conceptio Christi habuit tria privilegia à Spiritu Sancto, sc. esse sine peccato originali, esse Dei & hominis, & esse à virgine, 3. q. 27. 2. ad 2. & q. 32. 4. ad 1.

2 Specialiter attribuitur Spiritui Sancto, licet sit à tota trinitate, & à singulis personis, 3. q. 32. 1. o. & q. 39. 8. ad 2. & q. 46. 6. c.

3 Est de Spiritu Sancto efficienter, ratione corporis, & consubstantialiter, ratione verbi, 3. q. 32. 2. c. & q. 54. 1. ad 3.

4 Corpus Christi non dicitur proprie conceptum de Spiritu Sancto, sed ex Spiritu Sancto, 3. q. 32. 2. ad 1.

5 Conceptio Christi fuit in instanti, 3. q. 6. 4. ad 1. & q. 33. 1. 2. 3. o. & q. 36. 4. c.

6 Christus in primo instanti suæ conceptionis fuit perfectus secundum animam, & figuram corporis, non autem secundum quantitatem, 3. q. 33. 2. o.

7 Fuit sanctificatus quoad animam, & quoad corpus, 3. q. 34. 1. o. item 2. ad 2. item 3. c.

8 Habuit operationem tactus, q. 34. 2. ad 3.

9 Habuit usum liberi arbitrii, 3. q. 34. 2. o.

10 Habuit plenitudinem gratiæ, & cognitionis, 3. q. 7. 3. 4. c. & q. 34. 2. ad 2. & q. 69. 3. c. & q. 72. 1. ad 4.

11 Habuit majorem gratiam omnibus comprehensoribus, 3. q. 34. 4. c.

12 Meruit, & in eo plene comprehensor fuit, 1. 2. q. 5. 7. ad 2. item 3. q. 7. 3. 4. 12. c. & q. 34. 3. 4. o. & q. 45. 1. c. & q. 48. 1. ad 2. & q. 49. 6. ad 3. item q. 54. 2. c.

13 Christus gloriam immortalitatis suæ, quam in primo instanti suæ conceptionis meruit, potuit etiam mereri per actus sequentes, non ut magis esset ejus, sed ut pluribus causis debeatur ei, 3. q. 34. 3. ad 3. item q. 49. 6. ad 2. & q. 59. 3. c.

14 Conceptus est miraculose ex perpetua virgine, non ex virili semine, 3. q. 28. o. & q. 31. 1. ad 3. & 5. o. & ad 3. & q. 34. 1. ad 2. item q. 35. 6. c.

15 Conceptio Christi cum dicitur fuisse facta ex muliere, sicut Glossa dicit, mulierem pro fœmina possuit scriptura, more locutionis Hebræorum. Usus enim Hebreorum dicit mulieres, non virginitate corruptas, sed fœminas, 3. q. 28. 1. ad 3.

16 Beata Virgo habuit fidem de conceptione Christi, 3. q. 30. 1. c. ad 2.

17 Se habuit active in præparatione materiæ, non autem in conceptione Christi, 3. q. 32. 4. o. & q. 33 4. ad 2.

18 Fuit concepta ex semine viri, ideo fuit in Adam, & in aliis patribus, secundum rationem seminalem, 3. q. 27. 2. ad 4. & q. 31. 6. ad 2. item 8 ad 2.

19 Fuit concepta in peccato originali, 3. q. 14. 3. ad 1. & q. 27. 1. ad 3. & 2. c. ad 2. & ad 4. & q. 31. 1. ad 3. & 6. ad 2. & 7. ad 2. & 8. c. ad 2.

20 Festum conceptionis Beatæ Mariæ fit in quibusdam Ecclesiis pro sanctificatione ejus, 3. q. 27. 2. ad 3.

21 Licet Romana Ecclesia non celebret conceptionem beatæ Virginis, tolerat tamen consuetudinem quarumdam Ecclesiarum celebrantium illud festum. Ideo non est totaliter reprobanda. Nec per hoc datur intelligi, quod in sua conceptione fuerit sancta. Sed quia quando sanctificata sit, ignoratur, ideo fit festum sanctificationis ejus, potius quam conceptionis, in die conceptionis ejus, 3. q. 27. 2. ad 3.

Significare conceptus suos est homini naturale, sed determinatio signorum est ad placitum humanum, 2. 2. q. 85. 1. ad 3.

Con-

1 Concilium est in quo judices inter se conferunt de agendis, sicut quo supplicio aliquem damnari oporteat, 2. 2. q. 158. 5. ad 2.

2 Prohibitio vel sententia synodi vel concilii se extendit tantum ad personas privatas, quarum non est determinare de fide, 2. 2. q. 1. 10. ad 2.

3 Concilium solus Papa congregare potest, à quo non potest apellari ad concilium, sed è converso, 1. q. 36 2. ad 2. item 2. 2. q. 1. 10. b. item c. fi. item ad 2.

1 Conclusio inquisitionis practicæ est duplex, sc. sententia vel judicium in ratione, vel electio in voluntate, 1. q. 83. 3. ad 2. item 1. 2. q. 13. 1. ad 2. item 3. c. item q. 76. 1. c.

2 Conclusio tunc solum sequitur ex principio, quando sine illa principium non potest esse verum, 1. 2 q. 13. 6. ad 1.

3 Conclusio syllogismi operativi est singularis. Ideo non concluditur, nisi mediante propositione singulari, 1. q. 83. 1. ad 2. item 1. 2. q. 76. 1. c. item 2. 2. q. 49. 2. ad 3.

1 Concordia dupliciter aufertur per discordiam, sc. per se, id est scienter, & per accidens, id est præter intentionem, 2. 2. q. 37. 1. c.

2 Concordia res crescunt, discordia vero dilabuntur, 2. 2. q. 37. 1. ad 3.

1 Concubinatus, & quilibet coitus extra matrimonium est contra legem naturæ, & est peccatum mortale, 2. 2. q. 154. 2. o.

2 Habere plures uxores est contra legem naturæ, quantum attinet & ad communicationem operum inter virum & uxorem, & ad similitudinem conjunctionis Christi & Ecclesiæ cum conjugio. Quantum vero spectat ad prolis procreationem & educationem, pluralitas uxorum non est contra jus naturæ, Suppl. q. 65. 1. o.

3 Polygamia olim fuit licita antiquis patribus & aliis, propter finem prolis multiplicandæ ad cultum Dei; nunc vero prohibetur, quia ille finis, cæteræque circumstantiæ cessarunt, Sup. q. 65 2. c.

4 Cum præcipuus finis appetendæ concubinæ sit coitus, illam habere est contra legem naturæ, illius enim finis legi naturali adversatur, Sup. q. 65. 3. c.

5 Simplex fornicatio etiam ratione sui est peccatum mortale, quod tollit debitam ordinationem parentis ad liberos, ad quod debet maxime spectare coitus, Sup. q. 65. 4. o.

6 Nunquam licuit concubinam habere, etiam ex dispensatione, nisi matrimonio junctam: est enim contra legem naturæ, cum non sit conveniens actus ad bonum prolis, Suppl. q. 65. 5. o.

1 Concupiscentia est appetitus delectationis sensitivæ. Et est subjective in appetitu sensitivo. Et est tantum in concupiscibili, 1. 2. q. 30. 1. o. item q. 32. 3. ad 3.

2 Est passio distincta ab aliis passionibus concupiscibilis, sc. amore & delectatione, quia est de bono sensibili absente, 1. 2. q. 30. 2. o.

3 Passio opposita concupiscentiæ est innominata, ideo timor ponitur pro ea, 1. 2. q. 30. 2. ad 3.

4 Concupiscentiarum aliquæ bonæ sunt, & aliquæ malæ, 1. 2. q. 34. 1. c. fi.

5 Concupiscentia duplex, sc. naturalis, id est de bono convenienti secundum naturam animalis; & non naturalis, id est secundum apprehensionem. Prima convenit omni animali, secunda vero soli homini, 1. 2. q. 30. 3. o. & 31. 3. o. & q. 41. 3. c. & q. 77. 5. c. item 2. 2. q. 117. 5. ad 2.

6 Naturalis est finita in actu,

&

& infinita tantum in potentia, non naturalis autem est infinita actu. Et concupiscentia finis est infinita, sed eorum quæ sunt ad finem, est finita, 1. 2. q. 30. 4. o.

7 Dupliciter est naturalis, sc. secundum genus, & secundum speciem, 2. 2. q. 142. 2 ad 2.

8 Est naturalis homini, tantum ut recta secundum rationem, 1. 2, q. 81. 3. ad 1. item q. 85. 3. ad 3. item 3 q. 15. 2. ad 2.

9 Est naturalior quam ira ratione objecti & subjecti, secundum naturam generis & corporis, sed è converso secundum naturam speciei, & individui, & animæ, 1. q. 63. 4. ad 2. item 1. 2. q. 46. 5. o. item 2. 2. q. 156. 4. c.

10 Præcedens actum rationis & voluntaris diminuit peccatum, sequens vero auget, 1. 2. q. 73. 6. ad 2.

11 Concupiscentia carnis contra spiritum, quando ratio ei resistit, non est peccatum. sed est materia exercendæ virtutis, 1. 2. q. 80. 3. ad 3.

12 Non ligat totaliter rationem, 2. 2. q. 150. 4. ad 3.

13 Dicitur esse sine ratione, non quidem quia totaliter aufert judicium rationis, sed quia in nullo procedit secundum judicium rationis, nisi sit tanta quod faciat insanire, tunc enim ligat totaliter rationem, 2. 2. q. 150. 4. ad 5. item q. 156. 4. ad 2. item q. 157. 3. ad 3. item q. 175. 2. ad 2.

14 Debilitas concupiscentiæ ex charitate vel temperantia auget meritum, sed ex pronitate, vel commoditate diminuit, 2. 2. q. 155. 4. ad 2.

15 Concupiscentia accensa minuit iram, & è converso, 1. q. 81. 2. c.

16 Intemperantia & concupiscentia tripliciter sunt pueriles, non quia sint in pueris, sed quia assimilantur eis, sc. appetendo turpia, id est contra rationem, crescendo, & refrenando, 2. 2. q. 142. 2. o. item q. 151. 2. ad 2.

1 Concupiscibilis est de bono secundum sensum absolute, sed irascibilis ut est arduum, 1. q. 59. 4. ad 3. & q. 81, 2. o. & q. 82. 4. c. & 1. 2. q. 23. 1. o. & 2. c. & q 25. 1. c. ad 1. & q. 26. 1. c. fi & q. 30. 2 c. & 2. 2. q. 128. ad 1. & q. 129. 1. ad 1.

2 Denominatur à concupiscentia, quia inter omnes passiones ejus est notior & sensibilior, non autem prior, 1. 2. q. 25. 2. ad 1. & q. 82. 3. ad 2.

3 Irascibilis est propugnatrix concupiscibilis, 1. q 81. 2. c. & 1. 2. q. 23. 1. ad 1. & 2. 2. q. 50. 4. c. & q. 108. 2. c.

4 Motus concupiscibilis in appetendo est velocior motu irascibili, sed in exequendo est è converso, 2. 2. q. 156. 4. c.

5 Motus concupiscibilis ut hominis, est contra naturam & pœnam, si sit contra rationem, non autem secundum genus, 1. 2. q. 82. 3. ad 1. item q. 85 3. ad 3. item q. 94. 2. ad 2. item 4. ad 3.

6 † Omnia mala pertinent ad concupiscibilem, sicut ad primam radicem, non autem sicut ad proximum principium, 1. 2. q. 82. 3. ad 3.

7 Omnis motus concupiscibilis causatus ex apprehensione semper est peccatum, non autem si sit ex qualitate organi, 1. 2. q. 17. 7. o.

8 Peccata concupiscibilis sunt turpiora, & minus gravia peccatis irascibilis, 1. 2. q. 73. 5. ad 3. item 2. 2. q. 42. 2. 3. 4. o. item q. 156. 4. corp.

9 Condemnatus juste ad mortem potest fugere, non autem se defendere. Si vero injuste, potest utrumque, si non sit scandalum, 2. 2. q. 69. 4. c.

1 Conditionalis, cujus antecedens & consequens sunt impossibilia, potest esse vera, ut si dicatur: Si homo est asinus

nus, habet quatuor pedes, 1. q. 25. 3. ad 2. item q. 44. 1. ad 2.

1 Confessio triplex, sc. actus exterior fidei vel justitiæ; actus latriæ, sc. gratiarum actio & laudatio Dei: & actus pœnitentiæ, sc. confessio peccatorum, 2. 2. q. 3. 1. o. item q. 12. 1. ad 2.

2 Confiteri fidem in periculo mortis non est tantum fidei, sed indiget auxilio virtutis fortitudinis, & gratia Sacramentali confirmationis, 2. 2. q. 3. 1. ad 2.

3 Actus omnium virtutum sunt à fide formata imperative, sed confessio fidei elicitive, 2. 2. q. 3. 1. ad 3.

4 Confessio fidei est de necessitate salutis tunc solum, quando periclitatur honor Dei, vel utilitas proximi, 2. 2. q 3. 2. o.

5 Blasphemia opponitur confessioni fidei, 2. 2. q. 13. 1. o. item 2. ad 2. & 3. c.

6 Confessio peccatorum duplex, sc. interior Deo, & exterior Sacerdoti, 3. q. 68. 6. c. ad 2.

7 Præsupponit actualem contritionem delentem culpam, idec directe ordinatur ad dimissionem pœnæ, Supl. q. 10 5. c. ad 2.

8 Quilibet tenetur confiteri de peccato mortali, cum proposito non peccandi, & tenetur confiteri peccatum suum, quod dubitat esse mortale, & causas vel occasiones sufficientes peccati mortalis, sive circumstantias aggravantes in infinitum, Supl. q. 6. 4. c. ad 3.

9 Quilibet tenetur confiteri numerum suorum peccatorum sicut potest, quia peccatum in specie non est unum peccatum numero, sed multa. Contritio etiam est in conspectu Dei, qui uno intuitu omnia videt. Sed confessio fit homini, cui sigillatim oportet omnia exponi. Et præterea oportet de omni peccato mortali quod memoriæ ocurrit, singulariter dolere. Supl. q. 9. 2. c. ad 2.

10 Non confitens aliquod peccatum, propter ignorantiam facti, aut quia oblitus est, excusatur à fictione: non autem si propter ignorantiam juris, Supl q 10. 5. ad 4.

11 Concessum est prælatis á jure, quod possint sibi eligere confessores, quia prælati habent dispensare Sacramenta, & interior perfectio ad hoc requiritur, quod aliquis digne hujusmodi actus exerceat, qui etiam confessores quantum ad hoc sunt eis superiores, Supl. q. 8. 4. ad 4.

12 Sacerdos in nullo casu debet revelare confessionem, 2. 2. q. 70. 1. ad 2.

13 De quolibet confessore dicitur: Non est inventus simimilis illi, 1. 2. q. 66. 2. ad 2.

14 Sacramentalis confessio est de necessitate salutis ejus qui in peccatum actuale vel mortale cecidit, Suppl. q. 6. 1. o.

15 Confessio, quæ necessitatem Sacramentalem habet, non de jure naturali est, sed de divino, Suppl. q 6. 2. o.

16 Quanquam peccatores tantum ex divino jure ad confessionem teneantur, ex vi tamen positivi juris omnes Christi fideles ad eam, semel saltem in anno, tenentur, Supp. q. 6. 3. o.

17 Ad hoc quod sit idonea confessio requiritur quod os cordi concordet, ut solum hoc os accuset, quod conscientia tenet, Suppl. 6. 4. o.

18 Quanquam statim omnes de suis dolere peccatis teneantur, de necessitate tamen salutis non est, ut statim peccata sua confiteantur, sed habita copia confessoris, & statutis ab Ecclesia pro pœnitentia temporibus, Sup. q. 6. 6. o.

19 Sicut Papa non potest dispensare ut aliquis sine baptismo

mo salvetur, ita nec quod salvetur sine confessione, Sup. q. 6. 6. o.

20 Confessio est, per quam latens morbus spe veniæ aperitur, Suppl. q. 7. 1. o.

21 Cum per confessionem aliquis ore confiteatur quod corde tenet, confessio bonum est ex genere, & est actus virtutis, sed tamen potest male fieri, nisi aliis debitis circumstantiis vestiatur, Sup. q. 7. 2. o.

22 Confessio est actus virtutis pœnitentiæ elicitus, quamvis secundum alias rationes ad multas virtutes pertinere possit, Suppl. q. 7. 3. o.

23 Cum solus Sacerdos minister sit Sacramenti pœnitentiæ, soli Sacerdoti facienda est Sacramentalis confessio, Sup. q. 8. 1. o.

24 In necessitate etiam laicus vicem Sacerdotis supplet, ut ei confessio fieri possit, Sup. q 8. 2. o.

25 Confessio laico facta Sacramentale quoddam est, quamvis non sit perfectum Sacramentum, & ex charitate procedens, & talibus natum est peccatum veniale remitti, sicut per tunsionem pectoris, & aquam benedictam, Suppl. q. 8. 3. o.

16 Non modo Sacerdoti, sed proprio Sacerdoti, qui imperandi jurisdictionem, & potestatem habet, confiteri peccata necessarium est, Suppl. q. 8. 4. o.

27 Potest aliquis ex privilegio, vel superioris mandato, alii quam proprio Sacerdoti sua peccata confiteri, & ab illo absolvi, Suppl. q. 8. 5. o.

28 Cum necessitas legem non habeat, in necesitatis articulo quilibet Sacerdos a quibuscunque peccatis, etiam ab excommunicatione quemlibet absolvere potest, Suppl. q. 8. 6. o.

29 Secundum quantitatem culpæ tamersi taxanda sit satisfactionis pœna, quia tamen pœnæ in peccatorum remedium injunguntur, non solum secundum culpæ quantitatem, sed etiam secundum conditionem personarum taxandæ sunt, Sup. q. 8. 7. o.

30 Confessio ut est pars Sacramenti, potest nonnunquam in eo esse, qui non contritus, & sine charitate est; ut vero virtutis actus est, non potest absque charitate in aliquo esse, Sup. q. 9. 1. o.

31 De necessitate confessionis est, quod homo omnia peccata confiteatur, quæ in memoria habet; quod si non faciat, non est confessio, sed confessionis simulatio, Suppl. q. 9. 2. o.

32 Proprio ore peccatorum confessio facienda est, nisi naturæ ad hoc aliquod impedimentum adfuerit, Suppl. q. 9. 3. o.

33 Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lachrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata, Suppl. q. 9. 4. o.

34 Confessio liberat hominem à culpa, sicut & baptismus, Sup. q. 10. 1. o.

35 Absolvit hominem aliquo modo à pœna, secundum majorem, vel minorem confitentis dispositionem, Suppl. q. 10. 2. o.

36 Januas paradisi aperire dicitur, quod à culpa, & pœnæ reatu absolvit. Suppl. q. 10. 3. o.

37 Spem salutis tribuit, quod per eam homo se clavibus Ecclesiæ subjicit, Suppl. q. 10. 4. c.

38 Per confessionem generalem delentur peccata mortalia oblita; si vero peccatum mortale memoria teneat quis, confessione speciali est opus, Sup. q. 10. 5. o.

39 Tanquam violator Sacramen-

menti peccat, qui confessionem revelat, Suppl. q. 11. 1. o.

40 Sigillum confessionis extendit se ad illa, de quibus est Sacramentalis confessio, & simul ad illa omnia, per quæ posset peccator, vel peccatum deprehendi, Suppl. q. 11. 2. o.

41 Sicut Sacerdoti competit sigillum confessionis, ut Dei ministro, ita ei Ecclesiastico, cui propter necessitatem confessionem audire contingit, competere dicitur peccata celare, Suppl. q. 11. 3. o.

42 Cum confitens efficere possit, ut Sacerdos sciat illud ut homo, quod sciebat ut Deus, dum detegendæ confessionis facultatem tribuit, si illam revelet, non violat sigillum confessionis, sed citra scandalum id fieri debet, Suppl. q. 11. 3. c.

43 Si immineat necessitas, potest confessor prodere, quæ sibi in confessione dicta fuerunt, modo ante, aut post confessionem ea resciverit, ita tamen, ut ea dicat ut homo, non ut Deus, Suppl. q. 11. 5. o.

1 Confirmatio est Sacramentum, 3. q. 65. 1. c. item q. 72. 1. o.

2 Nobilius Sacramentum baptismo, quoad ministrum, & gratiam, & simpliciter, sed quoad remissionem peccatorum est è converso, 3. q. 72. 11. ad 2.

3 Chrisma, id est oleum olivarum cum balsamo, est propria materia ejus, 3. q. 72. 2. o. & q. 84. 1. ad 1.

4 Habet determinatam formam, sc. Consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen, 2. q. 72. 4. o. & q. 84. 3. c.

5 Est spirituale augmentum promovens hominem in spirituale ætatem perfectam. 3. q. 72. 1. 5. 6. c. & 7. ad 2. & 8. 10. c. & 11. ad 2. & q. 73. 1. c. & q. 84. 1. c.

6 Non est de necessitate salutis, sed est Sacramentum necessitatis quoad bene esse spiritualis vitæ. Et tamen contemptus hujus Sacramenti est periculosus, 3. q. 65. 4. c.

7 Fuit immediate instituta à Christo, quando imposuit manus super pueros, non exhibendo, sed promittendo, 3. q. 72. 1. ad 1.

8 Confertur tantum ab Episcopis, 3. q. 65. 3. ad 2. & q. 72. 4. ad 3. & 11. o. & 12. ad 1.

9 Conferri potest à simplici Sacerdote ex commissione solius Papæ, non autem à diacono, 3. q. 72. 11. ad 1.

10 Confirmans, & confirmandus debent esse in gratia, Et debent esse confessi, & jejuni de consilio, non autem de præcepto, 3. q. 72. 7. ad 1. & 12. ad 1.

11 Confirmandus debet teneri ab alio confirmato cujuscunque ætatis, vel sexus, 3. q. 72. 10. o.

12 Confirmatio debet dari cuilibet baptizato cujuscunque ætatis, sexus, & conditionis, etiam morienti, 3. q. 72. 8. o.

13 Datur tantum in fronte ad liberam confessionem nominis Christi, & ad fortiter defendendum dignitatem acceptam, 3. q. 72. 9. o. item 11. ad 3.

14 Confirmati conformantur Christo, & configurantur ei per signum Crucis, quasi duci, 3. q. 72. 1. ad 4. & 4. ad 3. & 9. c.

15 Christus non debuit sumere Sacramentum confirmationis, nec ordinis, quia ab initio ipse fuit gratia plenissimus, 3. q. 72. 1. ad 4. item 3. c.

16 In confirmatione confertur plenitudo gratiæ, & Spiritus Sancti, 1. 2. q. 102. 5. ad 3. & 3 q. 77. 1. o. & 2. c. ad 2. & 4. c. & 7. o. & 11. ad 3. & q. 84. 1. ad 1. & 4. c.

17 Gratia collata in confirmatione distinguitur à gratia col-

collata in baptismo, & perficit eam, 3. q. 72. 7. c. ad 3.

18 Impositio manus fit in Sacramento confirmationis, & ordinis ad significandum copiosum effectum gratiæ, 3. q. 84. 4. c. ad 2.

19 In confirmatione datur nobis robur ad pugnam spiritualem, 3. q. 65. 1. 3. ad 4. & q. 72. 1. 2. c. & 4. c. ad 3 & 5. 0. & 6. ad 3. item 7. c. & 9. c. ad 1. & 10. c.

20 Confirmatio perficit per modum formæ, sed Eucharistia ut finis, 3. q. 73. 1. ad 1

21 Eucharistia roborat hominem in se quoad charitatem, confirmatio vero contra alios in pugna, quoad finem, 3. q. 72. 9. ad 2. item q. 79. 1. ad 1.

22 Confirmatio perficit effectum pœnitentiæ, & baptismi, 3. q. 72. 7. ad 2.

23 Confert excellentiam hominis ad se, non autem ad alium, sicut ordo, 3. q. 72. 8. ad 1.

24 Facit hominem nitidum, & ferventem in conscientia, & famosum per confessionem, 3. q. 72 2. ad 1.

25 Nullus consequitur effectum confirmationis sine voto ejus, 3. q. 72. 6. ad 1.

26 Existens in peccato mortali, cujus conscientiam non habet, vel cujus non est plene contritus, dummodo non sit fictus, per hoc Sacramentum consequitur remissionem peccatorum, 3. q. 72. 7. ad 2.

27 Quidam ad prædicationem Petri acceperunt miraculose effectum hujus Sacramenti sine Sacramento, antequam baptizarentur, 3. q. 72. 2. ad 1. item 4. ad 1. item 6. ad 1.

28 In confirmatione fit plena peccatorum remissio, 3. q. 52. 7. ad 2.

29 Confirmati habent majorem gloriam in cœlo, quam non confirmati, 3. q. 72. 8. ad 4.

30 Non habet aliquid correspondens in lege veteri propter perfectionem ejus, 1. 2. q. 102. 5. ad 3. & 3. q. 65. 1. ad 4. & q. 72. 1. ad 2.

31 Quoad solemnitatem datur tantum in Pascha, & Pentecoste, sicut baptismus, sed quoad communem usum datur etiam alio tempore, 3. q. 72. 12. ad 1. item ad 2.

32 Beata Virgo per secundam sanctificationem fuit simpliciter confirmata in bono per gratiam habitualem, ita quod non posset per liberum arbitrium flecti in contrarium, 3. q. 27. 5. ad 2.

Conjectare bonum, id est intendere bonum in dationibus communiter pertinet ad liberalitatem, 2. 2 q. 31. 1. ad 9. item q. 117. 5. ad 3.

1 Conjecturaliter cognoscitur aliquid per aliqua signa, 1. 2. q. 112. 5. c.

2 Conjecturaliter cognoscere aliquid est cognitio imperfecta, 1. 2. q. 112. 5. c.

1 Domus sine triplici conjunctione, sc. viri & uxoris, patris & filii, domini & servi non est perfecta, 1. 2. q. 15. 4. c. item 2. 2. q. 58. 7. ad 3.

2 Conjunctio masculi & fœminæ determinatur diversimode in diversis animalibus, 1. 2. q. 92. 1. 2. c. item 2. 2. q. 154. 2. c.

1 Consanguinitas impedit matrimonium tripliciter, sc. lege naturæ, id est cum patre, & magis cum matre, propter reverentiam; vel lege divina, propter concupiscentiam refrænandam; vel lege canonica & civili, propter amicitiam, 2. 2. q. 154. 9 0.

2 Consanguinitas vinculum est ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum, Suppl. q. 54. 1. c.

3 Per quosdam gradus, seu lineas descendentium ab uno communi principio, vel ascendentium ad idem, & transversalium consanguinitas congrue de-

designatur, Suppl. q. 54. 2. o.

4 Consanguinitas quosdam ex jure naturæ à matrimonio repellit, & aliquos ex divino jure, alios vero ex humanis legibus statutis, Suppl. q. 54. 3. c.

5 Possunt ex Ecclesiæ statuto aliqui consanguinitatis gradus matrimonium impedientes taxari, prout est utile universitati hominum, Suppl. q. 54. 4. o.

1 Conscientia non est potentia, nec est habitus, sed est actus, sc. applicatio scientiæ, 1. q. 79. 13. o. item 1. 2. q. 19. 5. b. item c.

2 Est actus synderesis, ideo quandoque ponitur pro ea, 1. q. 79. 13. c. ad 3.

3 Dicitur spiritus corrector, & pædagogus animæ, id est dictamen rationis, 1. q. 79. 13. ad 1.

4 Lex naturalis nominat principia juris, synderesis habitum eorum, sed conscientia applicationem legis naturalis ad facienda, 1. 2. q. 94. 1. o.

5 Conscientia dicitur accusare vel excusare, in quantum cognoscimus nos bene, vel male fecisse, 1. q. 97. 13. c.

6 Testificari, in quantum cognoscimus, nos aliquid fecisse vel non, 1. q. 97. 13. c.

7 Instigare, vel ligare, in quantum judicamus aliquod esse agendum, vel non, 1. q. 79. 2. 3. c.

8 † Conscientia errans ligat, 2. 2. q. 19. 5. 6. o.

9 Coinquinatio & munditia sunt in conscientia, ut in cognitione, non autem ut in subjecto, 1. q. 79. 12. ad 2.

1 Consecratio templi, altaris, & vestium, & hujusmodi non sunt Sacramenta, sed Sacramentalia, quia ordinantur ad Eucharistiam, 3. q. 65. 1. ad 6.

2 Altare & Ecclesia consecrantur multiplici ratione, sc. tum ad repræsentandum sanctificationem, quam Ecclesia consecuta est per passionem Christi, tum etiam ad significandum sanctitatem, quæ requiritur in iis, qui Sacramentum altaris suscipere debent, 3. q. 83. 3. o.

3 Altare quandoque sine Ecclesia consecratur, sed non è converso, 3. q. 83. 3 ad 2.

4 Non debet consecrari sine reliquiis martyrum, 3. q. 83. 3. ad 2.

5 Res inanimatæ non sunt susceptivæ gratiæ, sed ex consecratione adipiscuntur quandam spiritualem virtutem, qua sint aptæ ad divina, 3. q. 83. 3. ad 3. & ad 4.

6 Consecratio Ecclesiæ non debet reiterari, nisi exustæ, vel pollutæ sanguine, vel semine, 3. q. 83. 1. ad 3.

7 Ecclesiæ pollutæ sanguine, vel semine debent reconciliari, quia per illud peccatum apparet ibi aliqua operatio dæmonum, 3. q. 83. 3. ad 3. item ad 4.

8 Ecclessiæ vel altaria dubia de consecratione debent consecrari, 3. q. 83. 3. ad 3.

9 Ligna Ecclesiæ consecratæ non debent cedere ad usus laicorum, sed monasterii, vel comburi, 3. q. 83. 3. ad 3.

10 Pallæ, pallia, cathedræ, candelabra, & velum vetusta, debent comburi, & cineres reponi honeste, propter consecrationes, 3. q. 83. 3. ad 3.

11 Consecratio quælibet est indelebilis, manente subjecto, 2. 2. q. 39. 3. c. & q. 88. 11. c. & 3. q. 63. 5. c. & q. 76. 6. ad 2. & q. 82. 8. c. & q. 83. 3. ad 3.

12 Soli Episcopi consecrant omnia, præter Eucharistiam, 3. q. 82. 1. ad 4. & 3. ad 3.

13 De ritu consecrandi ministros veteris legis, 1. 2. q. 102. 5. ad 8.

14 In consecratione Aaron, & filiorum ejus figurabatur ordo Ecclesiæ, 1. 2. q. 102. 5. ad 3.

1 Consensus importat judi-

cium de eo in quod consentitur, 1. 2. q. 74. 7. c.

2 † Potest attribui voluntati, & rationi, 1. 2. q. 74. 7. ad 1.

3 Consensus in actum pertinet ad rationem superiorem, secundum quod in ratione voluntas includitur, 1. 2. q. 15. 4. o. item q. 74. 7. ad 1.

4 Electio addit supra consensum relationem respectu ejus quod minus placet, vel non placet, & tunc differunt tantum ratione, 1. 2. q. 15. 3 ad 3.

5 Consensus deliberatus in peccatum non pertinet ad contemptum legis divinæ, nisi repugnet ei, 1. 2. q. 74. 9. ad 3.

6 Non convenit brutis, nec aliis respectu finis, sed tantum respectu eorum, quæ sunt ad finem, 1. 2. q. 15. 2. 3. o. & q. 16. 2. c.

Consequentia ab universali ad particulare non valet, nisi mediante particulari, 2. 2. q. 20. 2. c.

1 Conservatio in esse est influentia univoci esse prius influxi, 1. q. 9. 2. c.

2 Quælibet res naturaliter conservat se in esse, & resistit corrumpentibus quantum potest, 2. 2. q. 64. 5. 7. c.

3 Aliquid conservat rem dupliciter, sc. per se, id est influendo, & per accidens, id est removendo, 1. q. 104. 1. 2. c.

4 Una creatura conservat aliam per se & per accidens. Et tanto magis, quanto est altior, & primæ causæ proximior, quæ principaliter conservat, 1. q. 104. 2. o.

5 Omnis creatura indiget conservari per se à Deo, sed corruptibiles indigent conservari ab eo etiam per accidens, 1. q. 104. 1. o. item 1. 2. q. 109. 2. ad 2. & 8. c. & 9. ad 1.

6 Deus conservat aliquas creaturas in esse utroque modo mediantibus aliquibus aliis causis, 1. q. 104. 2. c.

7 Dat formas omnibus, & conservat eas, & applicat eas ad agendum, & est finis omnium actionum, 1. q. 105. 5. c. fi.

8 Eadem virtute, & eadem operatione producit rem & conservat, 1. q. 105. 1. ad 4.

9 Nulli creaturæ communicari potest, ut conservetur in esse, sine Deo, 1. q. 14. 1. ad 2. & 2. ad 2.

10 Solus Deus conservat res, ne in nihilum decidant, 3. q. 13. 2. c.

11 In iis quæ pertinent ad conservationem naturæ, magis tenemur parentibus, à quibus naturam accepimus, quam aliis, & consequenter consanguineis; sed in aliis beneficiis potest esse è converso, 2. 2. q. 31. 3. o.

1 Consideratio importat actum intellectus intuentis veritatem. Et pertinet maxime ad judicium, 1. 2. q. 53. 4. c.

2 Quælibet res potest quadrupliciter considerari, sc. ut ens, ut una, secundum virtutem, & respectu aliorum, 1. q. 39. 8. c.

1 Consilium est ipsa quæstio, quæ vertitur inter consiliantes, & consilium habens, 1. q. 22. 1. ad 1. & 1. 2. q. 14. 1. ad 2. item 2. 2. q. 52. 3. ad 3.

2 Est inquisitio eorum tantum, quæ sunt ad finem operabilium à nobis, non minimorum, nec determinatorum, 1. 2. q. 14. o. item 2. 2. q. 33. 1. ad 2. item q. 47. 1. ad 2. item 2. c. ad 3 item q. 49. 5. c.

3 Inquisitio consilii est resolutoria, sc. à posteriori in esse, id est à fine, ad prius, sc. ad media, 1. 2. q. 14. 5. o.

4 Est infinita in potentia, sed finita in actu tripliciter, sc. ex parte termini, id est conclusionis, & principii proprii, sc. finis, & communis, sc. cognitionis sensus, & scientiarum, 1. 2. q. 14. 6. o.

5 Nullus consiliatur de iis de quibus desperat, nec de impossibilibus, 1. 2. q. 64. 2. ad 3.

6 Ad bonitatem consilii tria requiruntur, sc. debitus finis, bonum medium, & tempus opportunum, 2. 2. q. 51. 1. ad 1. item 3. q. 14. 6. o.

7 Aliquid facit consiliativum dupliciter, sc. quoad facultatem, ut prudentia. & quoad sollicitudinem tantum, ut spes: & amplius timor, 1. 2. q. 44. 2. o. item 2. 2. 47. 9. ad 3. item q. 54. 2. ad 4. item q. 129. 7. c.

8 Consilium est in Deo quoad certitudinem judicii, non autem quoad inquisitionem dubiam. 1. q. 22. 1. ad 1. item 1. 2. q. 14. 1. ad 2. item 2. 2. q. 52. 3. ad 3.

9 Deus dereliquit hominem in manu consilii sui quoad liberum arbitrium, non cogendo; non autem quoad providentiam, 1. q. 22. 2. ad 4. & 2. 2. q. 104. 1. ad 1.

10 Consilium sine dubitatione convenit Christo, 3. q. 11. 3. ad 1.

11 Consilia Christi magis parant viam ad præcepta Dei, quam è converso, quia præcepta sunt finis consiliorum, 2. 2. q. 189. 1. ad 5.

12 Multa consilia Christi sunt de præcepto quoad præparationem animi tantum. † Quandoque tamen consiliorum observatio est de necessitate salutis, quod patet in iis, qui jam voverunt consilia, 1. 2. q. 108. 3. ad 2. & 4. ad 4. & 2. 2. q. 40. 1. ad 2. & q. 43. 4. 7. ad 4. & 8. ad 4. & q. 72. 3. c. & q. 124. 1. ad 3. & 3. ad 1. & q. 128. 1. ad 4. & q. 140. 2. ad 2. & q. 152. 3. ad 2. & q. 186. 2. c.

13 Consilia Christi reducuntur ad tria, sc. ad paupertatem, continentiam, & obedientiam, 1. 2. q. 108. 4. o

14 Consilia tria Evangelica secundum se omnibus expediunt, nisi ex indispositione aliquorum, quorum affectus ad hæc non inclinatur, 1. 2. q. 108. 4. ad 1.

15 Præcepta sunt de necessariis ad salutem; consilia vero ad bene esse, 1. 2. q. 108. 4. o.

16 Nullus actus perfectionis cadit sub consilio, qui in aliquo casu non cadat sub præcepto, 2. 2. q. 124. 3. ad 1.

17 Consilium nunquam obligat, nisi per hoc quod in præceptum transit ex aliquo accidenti, 2. 2. q. 124. 3. ad 1.

18 Convenienter ponitur unum de septem donis Spiritus Sancti, 2. 2. q. 52. 1. o

19 Donum consilii dirigit nos in omnibus ordinatis ad finem vitæ æternæ, sive necessariis, id est præceptis; sive non, sc. consiliis, 2. 2. q. 52. 4. ad 2.

20 Consilium activum est gratia gratis data quibusdam; sed consilium passivum est donum omnium existentium in gratia, 2. 2. q. 47. 1. 4. ad 2 & q. 51. 1. ad 3. & q. 52. 1. ad 2.

21 Donum consilii facit certitudinem à Spiritu Sancto de iis, de quibus eubulia inquirit, & conjecturat, 1. 2. q. 108. 4. ad 1. item 2. 2. q. 52. 1. ad 1. item 2. o.

22 Una tantum virtus est ad bene consiliandum, sed duæ ad bene judicandum, quia distinctio est in propriis, ex quibus est judicium; non autem in communibus, ex quibus est inquisitio, 1. 2. q. 57. 6. ad 3. item 2. 2. q. 51. 4. ad 2.

23 Donum consilii correspondet prudentiæ & eubuliæ, ut adjuvans, & perficiens eas, 1. 2. q. 57. 6. ad 1. & 2. 2. q. 52. 1. ad 1. & 2. o.

24 Donum consilii & scientiæ manet in beatis, in quantum retinent cognitionem scitorum, & illuminantur de ignotis, 2. 2. q. 52. 3. o.

1 Constantia pertinet ad continentiam, 2. 2. q. 153. 5. ad 2.

2 Constantia & perseverantia conveniunt in fine, sc. in per-

persistendo firmiter in bono, 2. 2. q. 137. 3. o.

3 Magis convenit cum perseverantia, quam cum patientia; quia cum prima convenit in fine, cum secunda vero in iis, quæ faciunt impedimentum boni, 2. 2 q. 137. 3. ad 1.

4 Perseverantia est principalior quam constantia, quia est circa difficile, propter diuturnitatem, quod est essentialius virtuti, quam propter impedimenta, circa quæ est constantia, 2. 2. q. 128. ad 9. item q. 137. 3. c.

5 Constantia convenit cum magnificentia, & perseverantia, quia sunt circa difficile, 2. 2. q. 137. 3. ad 2.

6 Constans cogitur ad aliqua corporalia (non tamen ad culpam) propter metum stupri, necis, vel verberis, in se vel amicis, non autem propter infamiam, 2. 2. q. 19. 3. ad 3. q. 125. 4. c.

1 Consuetudo habet vim legis. Et interpretatur, & abrogat legem humanam, non autem legem naturalem, nec divinam, 1. 2. q. 97. 3. o. & 2. 2. q. 79. 2. ad 2. & q. 100. 2. c.

2 Manente ratione legis, lex vincit consuetudinem, nisi sit impossibilis secundum consuetudinem patriæ, 1 2. q. 97. 3. ad 2.

3 Naturalia non possunt consuescere, nec dissuescere, 1. 2. q. 51. 2. c.

4 Consuetudo Ecclesiæ prævalet auctoritati cujuscumque doctoris, 2. 2. q. 10. 12. c.

1 Contemplatio essentialiter consistit in intellectu, sed principium habet in affectu, 2. 2. q. 180. 7. ad 1.

2 Contemplatio divinorum est operatio maxime propria homini, & maxime delectabilis, 1. 2. q. 3. 5. c.

3 Est delectabilis dupliciter. Primo ut est operatio conveniens homini secundum naturam ejus, ut animal rationale, & magis habenti habitum sapientiæ, secundo vero ex objecto, sc. Deo, 1. 2. q. 3. 5. c. & 2. 2. 180. 7. o.

4 Partes contemplationis sunt tres, sc. lectio, meditatio, & oratio, 2. 2. q. 180. 3. ad 4.

5 Species contemplationis sunt sex, sumptæ secundum sex gradus ascensus in Deum, sc. perceptio ipsorum sensibilium, progressus à sensibilibus ad intelligibilia, dijudicatio sensibilium secundum intelligibilia, absoluta consideratio intelligibilium, in quæ per sensibilia pervenitur, contemplatio intelligibilium, quæ per sensibilia inveniri non possunt, sed per rationem capi possunt, & consideratio intelligibilium, quæ ratio nec invenire, nec capere potest, quæ sc. pertinent ad sublimem contemplationem divinæ veritatis, in qua finaliter contemplatio perficitur, 2. 2. q. 180 4. ad 3.

6 Ad contemplationem tria requiruntur, sc. sanitas corporis, quies à passionibus, & ab exterioribus. Et ei serviunt omnia humana officia, 2. 2. q. 180. 2. o.

7 Tres sunt conditiones bene contemplandi divina, sc. reverentia casta, firmitas indeclinabilis, & amor, 2. 2. q. 180. 7. ad 1.

8 Ad contemplationem pertinent quatuor quodam ordine, sc. virtutes morales, alii actus à contemplatione, contemplatio divinorum effectuum, & contemplatio divinæ veritatis, 2. 2. q. 180. 4. c.

9 Ad contemplationem principaliter pertinet meditatio Dei, sed dispositive pertinet consideratio cujuslibet veritatis, 2. 2. q. 180. 4. c.

10 Contemplatio quoad nos est diuturna dupliciter, sc. quia competit nobis secundum incorruptibilem partem animæ, id est secundum intellectum,

& quia in operibus contemplativis corporaliter non laboramus, 2. 2. q. 180. 8. c. fi.

11 Aliquis ex charitate ad Dei contemplationem incitatur, 2. 2. q. 180. 7. ad 1.

12 Virtutes morales pertinent ad contemplationem, & ad vitam contemplativam, non quidem essentialiter, sed dispositive, sc. removendo impedimenta, 2. 2. q. 180. 2. 0. item q. 181. 1. ad 3. item 2. c. item q. 182 3. c.

13 Ad contemplationem virtus castitatis maxime reddit hominem aptum; in quantum delectationes veneræ maxime deprimunt mentem ad sensibilia, secundum Augustinum, 2. 2. q. 18 . 2. ad 3. fi.

14 Requirit locum secundum congruitatem tantum, 1. q. 66. 3 ad 3.

15 Est mala per accidens, & bona per se, 1. 2. q. 35. 5. ad 3.

16 Certamen & contentio fit in contemplatione propter defectum intellectus, & gravitatem corruptibilis corporis, quod nos ad inferiora retrahit, non autem ex contrarietate veritatis, quam contemplamus, 2. 2. q. 180. 7. ad 2.

17 Habet quietem ab exterioribus motibus. Et est motus intellectus, idest operatio, 2. 2. q. 179. 1. ad 3. & q. 180. 6 c.

18 Terminatur in affectu, sc. ad delectationem, 2. 2. q. 180. 1. c. & 3. ad 3. item 7. ad 1.

Contemplativi dicuntur non qui contemplantur, sed qui contemplationi totam vitam suam deputant, 2. 2. q. 81. 1. ad 5.

1 Contemptus est transgressio legis, ex hoc quod voluntas renuit subjici legi, vel regulæ, 2. 2. q. 186. 9. ad 3.

2 Frequentia peccati non facit peccatum ex contemptu, sed disponit ad hoc, 2. 2. q. 186. 9. ad 3.

3 Quanto quis Deum per peccatum magis contemnit, tanto majorem reatum incurrit, 3. q. 88. 3. c. ad 1.

1 Contentio quadruplex, sc. color rethoricus, impugnatio veritatis scitæ, vel falsitatis, sine modo, & moderate. Prima & quarta est bona. Secunda est peccatum mortale. Tertia vero non semper est mortale, sicut si accipiatur contentio in judicio, vel disputatione secundum imperfectam rationem, sc. secundum quod importat quandam acrimoniam locutionis, & sic non semper est mortale, sed est peccatum veniale, nisi sit cum scandalo, 2. 2. q. 38. 1. o.

2 Importat contrarietatem in locutione, sicut discordia contrarietatem in voluntate quoad intentionem, vel quoad modum, 2. 2. q. 38. 1. c.

3 Est filia inanis gloriæ, 2. 2. q. 38. 2. o. & q. 132. 5. o.

4 Et discordia oritur ex invidia ratione termini à quo, sed ex inani gloria ratione termini ad quem, 2. 2. q. 37. 2. ad 1. item q. 38 2. ad 2.

1 Continentia, ut est abstinentia ab omni delectatione venerea, est virtus, non autem quæ est cum pravis concupiscentiis, quibus resistit, 1. 2. q. 58. 3. ad 2. item 2. 2. q. 143. 3. ad 1. & q. 155. 1. o. & 4. c. & 3. q. 7. 2. ad 3 fin.

2 Continens proprie est qui persistit in ratione recta, à pravis concupiscentiis abstinens, non autem qui persistit in ratione perversa, abstinens à bonis, sed est obstinatus, 2. 2. q. 155. 1. ad 2.

3 Castus proprie dicitur ante experientiam delectationis veneræ, continens autem post eam, 2 2. q. 151. 2. o.

4 Continentia, & incontinentia proprie sunt circa delectationes, quæ possunt esse naturales homini; non autem cir-

circa eas quæ sunt contra naturam, 2. 2. q. 155. 2. ad 5.

5 Magis est circa delectationes venereas, quam ciborum. 2. 2. q. 155. 2. o.

6 Proprie est tantum circa concupiscentias tactus, 2. 2. q. 14. 3. ad 1. & 2. 2. q. 55. 2. o. & q. 150. 2. c.

7 Continentia secunda est potior quam temperantia, prima vero è converso, 2. 2. q. 55. 4. o.

8 Constantia in arduis, & terribilibus est pars fortitudinis: quæ autem est circa delectabilia, est pars continentiæ, quæ est pars temperantiæ, 2. 2. q. 153. 5. ad 2.

9 † Continentia & perseverantia sunt partes constantiæ firmiter persistentes; prima est contra concupiscentias, secunda contra tristitias, 1. 2. q. 58. 3. ad 2. & 2. 2. q. 53. 5. ad 3.

10 Est tantum in voluntate subjective, 2. 2. q. 155. 3. o.

11 Continentia potest attribui rationi, sicut primo moventi, & incontinentia concupiscibili, licet utraque sit in voluntate, ut in proprio subjecto, 2. 2. q. 155 3. ad 2.

12 Ad continentiam efficacius operatur maceratio carnis per abstinentiam cibi & potus, quam per subtractionem vestium, vel per laborem corporalem, 2. 2. q. 188. 6. ad 3.

1 Contingens & necessarium sunt de transcendentibus, 1. q. 115. 6. c.

2 Unumquodque contingens est ex parte materiæ, necessitas vero consequitur rationem formæ; quia quæ sequuntur ad formam, necessario insunt, 1. q. 86. 3. o.

3 Nihil est contingens, quod non habeat aliquid necessarium, 1. q. 84. 1. ad 3. & q. 86. 3. c.

4 Potest sumi dupliciter, sc. contingens ut contingens, id est in particulari, & contingens in universali, id est secundum quod in eo invenitur ratio necessarii, 1 q. 86. 3. c.

5 Contingens ad utrumlibet est in potentia. Ideo non exit in actum, nisi prius per aliquid determinetur ad unum, 1. q. 19. 3. ad 5.

6 † Contingens ut contingens cognoscitur directe à sensu, sed indirecte ab intellectu, 1. q. 86. 3. c.

1 Contractio duplex, sc. ad quidditatem, & ad rationem, 1. q. 5. 3. ad 1.

2 Contrahere est aliquid cum causa de necessitate incurrere, 3. q. 14 3. c.

1 Contrapassum idem est quod justum commutativum tantum, 2. 2. q. 61. 4. c.

2 Contrapassum primo invenitur in passionibus injuriosis, secundo in ablatione rerum per vim, tertio in commutationibus voluntariis, 2. 2. q. 61. 4. c.

1 Contrarium magis distat à suo contrario, quam simplex negatio, 2. 2. q. 79. 4 c. ad 2.

2 Nomen distantiæ derivatum est à loco ad omnia contraria, 1. q. 67. 2. ad 3. & 1. 2. q. 7 1. c.

3 Idem est causa contrariorum communis, non autem particularis, 1. q. 49. 3. c. fi. ad 1.

4 Idem est causa contrariorum, secundum diversa, 1. 2. q. 32 3. ad 2. & 2. 2. q. 7. 1. ad 2.

5 Unum contrariorum est causa alterius contrarii per accidens tantum, 1. q. 49. 1. o. & 1. 2. q. 32. 4. o. & q. 35. 3. ad 1. & 2. 2. q. 38. 2. ad 3. & q. 162. 5. ad 3. & 3. q. 50. 1. ad 3.

6 Idem est contrarium diversis secundum diversa, non autem secundum idem, 1. 2. q. 31. 8. ad 2. & q. 45. 1. ad 2 & q. 78. 4. ad 2. & q. 79. 1. ad 2.

7 Idem potest tolli ex causis con-

contrariis per modum superabundantiæ & defectus, 2. 2. q. 89. 10. ad 3.

8 Contraria in re non sunt contraria in mente, 1. 2. q. 35. 5. c. ad 2. & q. 53. 1. 6. & q. 54. 2. ad 1. & q 64. 3 ad 3.

9 Objecta contraria causant contrarias passiones in potentiis appetitivis, non autem in cognitivis, 1. 2. q. 54. 2. ad 1.

10 Contrariorum potest esse unus habitus, secundum quod conveniunt in una ratione communi, 1. 2. q. 54. 2. ad 1. & 3. ad 1.

11 Aliqua dicuntur contraria dupliciter, sc. secundum formam generis, vel secundum formam speciei, 1. 2. q. 35. 4. c.

12 Species contrariorum constitutæ per respectum ad aliquid extra possunt habere convenientiam inter se, non autem species absolutæ, 1. 2. q. 35. 4. c.

13 Motus habet contrarietatem terminorum, sed mutatio secundum accessum & recessum ab eodem termino, 1. 2. q. 23. 2. c.

14 Nullus motus est contrarius motui circulari, 1. q. 66. 2. c.

15 Quietes contrariæ sunt, quæ sunt in terminis contrariis, 1. 2. q. 31. 8. c.

16 Sicut quieti naturali contrariatur & quies violenta ejusdem corporis, & quies naturalis alterius corporis; ita in affectibus animæ delectationi opponitur & delectatio & tristitia, 1. 2. q. 31. 8. 2.

17 Omne quod generatur, generatur ex contrario, 1. q. 46. 1. ad 3. item q. 75. 7. c.

18 Omne compositum ex contrariis necesse est corrumpi, 1. q. 82. 1. c. item 3. q 14. 2. c.

19 Contraria possunt inesse eidem, non secundum idem, 3. q. 46. 8. ad 1.

20 Sunt circa idem, quando subjectum æqualiter se habet ad ea, 2. 2. q. 24. 10. ad 1.

21 Contraria contrariis curantur, 1. 2 q. 87. 6. ad 3.

1 Contritio secundum essentiam est in corde, & pertinet ad pœnitentiam interiorem, virtualiter vero ad exteriorem in quantum implicat propositum confitendi, & satisfaciendi, 3. q. 90. 3. ad 3.

2 Dolor contritionis duplex, sc. sensitivus, & intellectivus, sc. displicentia voluntatis. Primus est tantum effectus ejus, secundus autem est ipsa contritio, 3. q. 84. 8. 9. 0. & q. 85. 1. c.

3 Uterque dolor debet durare usque ad mortem. Et primus debet continuari quantum possibile est, servatis actibus aliarum virtutum, & sanitate, non autem secundus, 3. q. 84. 8. 0.

4 Contritio & singularis dolor debet esse de singulis peccatis mortalibus in principio, quæ memoriæ occurrunt; ut sc. homo actualiter singula detestetur, quantum in ipso est: sed postea sufficit una communis de omnibus, 1. 2. q. 113. 5. ad 3. & 3. q. 87. 1. c.

5 De peccato mortali totaliter oblito sufficit generalis contritio de omni, quod Deum offendit. Si autem recordetur tantum in generali, recogitet. Et si in speciali recordetur, debet specialiter conteri, & de oblivione dolere, quæ ex negligentia contigit, 1. 2. q. 113. 5. ad 3. & 3. q. 8. 4. ad 5. & q. 78. 1. c.

6 † Ad contritionem de venialibus non requiritur propositum non peccandi, sicut de mortali, sed sufficit displicentia ejus, & suæ causæ, 3. q. 87. 1. ad 1.

7 Peccatum veniale non remittitur hic per contritionem habitualem, quæ habetur per habitum charitatis, vel per habitum pœnitentiæ virtutis, quia

sic

sic charitas non compateretur peccatum veniale, quod patet esse falsum, sed requiritur virtualis contritio, puta cum aliquis hoc modo fertur secundum affectum in Deum, & in res divinas, ut quicquid sibi occurreret, quod eum ab hoc motu retardaret, displiceret ei, & doleret se comisisse, etiam si actu de illo non cogitaret: non autem requiritur actualis, 3.q.87. 1. o.

8 Contritio est dolor pro peccatis assumptus cum proposito confitendi, & satisfaciendi, Sup. q. 1 1. o.

9 Est actus virtutis pœnitentiæ, cujus est detestari præterita delicta, Suppl. q 1. 2. o.

10 Attritio nullo modo potest fieri contritio, quam necessario charitas præcedit, Sup. q. 1. 3. o.

11 De malis pœnæ potest esse dolor, non tamen contritio, Sup. q. 2. 1. o.

12 De originali peccato etsi aliqua displicentia esse possit, non tamen contritio. Sup. q. 2. 1. o.

13 Nullum peccatum actuale sine contritione remittitur, Sup. q. 2. art. 3. o.

14 Contritio non est de peccato futuro, sed magis cautio, quæ est pars prudentiæ contritioni adjuncta, Suppl. q. 2. 4. o.

15 De peccatis aliorum dolere debemus, non tamen oportet quod de eis conteramur, Suppl. q. 2. 5. ad 2.

16 Quantum ad principium contritionis, oportet quod de singulis peccatis, quæ quis in memoria habet, conteratur: sed quantum ad terminum, sufficit quod sit una communis de omnibus, Suppl. q. 2. 6. o.

17 Contritio ut est dolor de peccatis in ipsa voluntate consistens, omnium dolorum maximus est: ut vero in parte sensitiva derivatur ex rationis displicentia de peccatis, non est aliis doloribus major, Sup. q. 3. 1. o.

18 Contritionis dolor, ut est in ratione, nimius esse non potest, ut autem in sensu reperitur, excessus in eo culpabilis esse potest, Suppl. q. 3. 2. o.

19 Sicuti unum peccatum est majus alio, ita dolor contritionis de uno peccato necessario major est quam de alio, Sup. q. 3. 3. o.

20 Toto præsentis vitæ tempore debet homo de præteritis peccatis conteri, & dolere, Sup. q. 4. 1. o.

21 Contritio cum sit actus pœnitentiæ, maxime expediret continue de peccatis conteri, & moderate dolere, dummodo cæterarum virtutum officia suo tempore non omittat, Suppl. q. 4. 2. o.

22 Post hanc vitam in purgatorio tantum, quamquam non meritorius, de peccatis contritionis dolor esse potest; non autem in patria, vel in inferno, Supp. q. 4. 3. o.

23 Contritio tam dispositive quam effective instrumentaliter remissionem peccatorum causat, Suppl. q. 5. 1. o.

24 Quæ per charitatem perfecta fuerit, non modo culpæ, sed omnis pœnæ remissionem operari potest, Suppl. q. 5. 2 o.

25 Quantumcunque parvus dolor, dummodo ad contritionem sufficiat, omnem culpam delet, Suppl. q. 3. o.

1 Contumelia est deducere id, quod est contra honorem alicujus, in notitiam ejus, & aliorum, quod fit principaliter per verba; secundo per alia, 2. 2. q. 72. 1. o.

2 Contumelia est tantum de culpa, convitium etiam de pœna, sed improperium est de indigentia: tamen quandoque unum ponitur pro alio, 2. 2, q 72. 1. ad 3.

3 Contumelia est contra honorem, & palam; sed detractio

ctio contra famam & occulte; susurratio vero contra amicitiam, derisio autem erubescere facit. 2. 2. q. 73. 1. o. & 2. c. & 4 ad 1. & q. 75. 1. o.

4 Contumelia, & convitium ex intentione de honorandi notabiliter sunt peccata mortalia; si autem ad correctionem, servato debito modo, non sunt peccata, 2. 2. q. 72. 2. o. & q. 158. 5. ad 3.

5 Adulterium est gravius peccatum quam contumelia, & hæc quam detractio secundum se; & hæc quam furtum & rapina, 2. 2. q. 73. 3. o.

6 Contumeliæ & detractiones debent reprimi, ad correptionem audacium, & ad vitandum scandala, 2. 2. q. 72. 3. o. & q. 73. 4. ad 1.

7 Contumelia principaliter oritur ex ira, secundo ex stultitia, quia convenit cum ira. Non autem ex superbia directe, sed dispositive, 2. 2. q. 72. 4. o. & q. 73. 3. ad 3. & q. 158. 7. c.

1 * Conversio in Deum triplex, sc. in gloriam, meritum, & præparationem, quæ requirit triplicem gratiam, sc. consummatam, habitualem, & operationem Dei, 1. q. 62. 2. ad 3.

2 Converti ad beatitudinem est homini difficile dupliciter, sc. quia est supra naturam ejus, & propter impedimentum corporis, & peccati, sed angelo tantum primo modo, 1. q. 62. 2. ad 2. & 4 ad 1.

3 Aliquis dum est in proposito & intentione peccandi, potest subito voluntas sua converti ad Deum ab exteriori, sicut in Paulo; vel ab interiori, 1. 2. q. 112. 2. ad 2.

Aliquid dicitur cooperari alicui dupliciter, sc. sicut secundarium agens principali agenti, & sicut adjuvans ad præsuppositum finem, 1. 2. q. 111. 2. ad 3.

1 Cor primo generatur, 2. 2. q. 122. 2. c.

2 Est primum principium membrorum, & virium vitalium, quantum ad esse, sed caput est principium sensuum & motus, 3. q. 90. 3. ad 3.

3 Est principium motus in animali, 1. q. 20. 1. ad 2. item 1. 2. q. 17. 9. ad 2.

4 Motus cordis & genitalium non subjacet, nec obedit imperio rationis, quia est naturalis, 1. 2. q. 17. 9. ad 2. item ad 3. item 2. 2. q. 151. 4 c.

5 Omnis bona dispositio corporis redundat ad cor, sicut ad principium & finem corporalium motionum, 1. 2. q. 38. 5. ad 3.

6 Cordis est duplex infirmitas, sc. in substantia ejus mutans naturalem complexionem ejus, & inordinatio motus ejus, vel alicujus eorum quæ circumstant cor. Prima est mortalis, non autem semper secunda, 1. 2. q. 74. 9. 2.

7 Cor unius hominis tendit ad diversa dupliciter, sc. secundum diversas potentias appetitivas, vel secundum diversa appetibilia, 2. 2. q. 29. 1. c.

8 Animalia habentia magnum cor sunt timida, 1. 2. q. 45. 3. c.

1 Cornelius & similes ante baptismum habuerunt gratiam, & virtutes, per fidem, & desiderium baptismi implicite, vel explicite, 3. q. 69. 2. ad 3

Cornicula frequenter crocitans significat pluviam cito esse futuram, 2. 2. q. 95. 5. ad 2.

1 Corporalia & pallæ altaris debent esse alba & linea, 3. q. 52. 2. ad 3. & q. 83. 3. ad 7.

2 Spiritualia per corporalia consueverunt ostendi, 1. q. 1. 9. o. & q. 50. 3. ad 3. & 1. 2. q. 4. 7. ad 1.

3 Creatura corporalis est à Deo, propter bonitatem Dei, 1. q. 65. 1. 2. o.

Om-

4 Omnia corporalia quanto magis considerantur, tanto minora videntur, spiritualia vero è converso, 2.2.q.42.5.c. ad 3.

5 Non omnium corporalium est eadem materia, nisi æquivoce, 1.q.66.2.o.

6 Forma corporeitatis non est una in omnibus corporibus, quia non est alia à formis, quibus corpora distinguuntur, 1. q.66.2.c. ad 3.

1 Nullum corpus naturale nec mathematicum potest esse infinitum in actu, 1.q.7.3.o.

2 Si esset corpus infinitum, non posset moveri, 1.q 7. 3.c.

3 Corpus tripliciter sumitur, sc. pro genere animalis, pro parte ejus, & ut est species quantitatis, 1. q.18.2.c.

4 Omne corpus est in potentia, 1.q.3.1.c.

5 Corpus habens duos colores est continuum, non tamen secundum eos, 1.2.q.20.6.c.

6 Duo corpora possunt simul esse in eodem loco, virtute Dei, non autem naturaliter, 1.q.67. 2.c.& 3.q. 54.2.ad 1. & q 57. 4.ad 2.

7 Omne corpus habet motum naturalem determinatum, 1.q. 67.2.c.

8 Nullum corpus movet non motum, 1.q.3.1.c. princ. item q.110.1.ad 1.

9 Nullum corpus agit, nisi tangendo & movendo, 1.q.45. 5.c.fin.

10 Nullum corpus potest esse principium vitæ, 1.q.3.1.c. item q.75.1.c.

11 Corpus vivum est nobilius corpore non vivo, 1.q.3. 1.c.fi.

12 * Corpus prius vivum, & postea mortuum non est idem corpus numero, 3.q. 25. 6.ad 3.& q.50.5.c.ad 1.

13 Corpora in quantum sunt in actu, possunt agere, licet hoc negent Avicebron, Plato, & Democritus. 1.q.115.1.o.

14 Corpus hominis oportet habere multa organa, quia anima ejus est multiplex in potentia & operatione propter perfectionem ejus, 1.q. 76.5. ad 3

15 Fuit optime dispositum in ordine ad suum finem, sc. animam, 1.q 91. 3. o.& 2.2.q. 164.1.ad 1.

16 Componitur ex contrariis, propter tactum, 1.q.76.5.c.& q.91.1.ad 2.& 1.2.q.85.6.fin. & 2.2.q.164.1.ad 1.

17 In corpore hominis ignis & aer prædominatur secundum virtutem, sed aqua & terra secundum substantiam. Sed corpora inferiora non sunt de natura quinti corporis, id est cœli, quam aliqui ponunt venire in compositionem humani corporis, 1.q.91.1.o.

18 Proximus motor corporis in nobis est appetitus sensitivus, 1.q.20.1.ad 1.

19 Corpus hominis regitur à ratione despotice, id est serviliter, appetitus autem sensitivus politice, id est civiliter, 1.q.81.3. ad 2.item q.83.1.ad 1.& 1.2.q.9.2.ad 3.& q.17.7. c fi.& q. 56.4.ad 3.item q.58. 2.c.& q.74.3.ad 3.

20 Corpus est gloriosum ex totali subjectione ejus ad animam, cujus gloria redundat in ipsum, 1.2.q.4.5.ad 4. & 3. q.11.2.c. item q.54.2.c.ad 1. & ad 2.& q.57.3.c

21 Corpus gloriosum erit in eodem loco cum alio corpore, non ex dote subtilitatis, sed sola virtute Dei, 3.q.54.1.ad 1.& q.57.4.2.

22 Subtilitas corporis gloriosi est plena participatio esse specifici, ex plena subjectione ejus ad animam, 3 q.54.3.c.

23 Et erunt palpabilia, sicut & corpus Christi post resurrectionem suam, 3.q.54.2. ad 2.

24 Et habebunt qualitates tangibiles, 3.q.54.2.ad 2.

25 Et erunt colorata colore de-

debito, secundum naturam suarum partium, 3. q. 54. 2. ad 1.

26 Corpus Christi fuit in Adam, & in aliis patribus, secundum originem, non autem secundum aliquid signatum; sicut etiam corpora aliorum, 3. q. 31. 6. o. & 7. c.

27 Secundum Apollinarem hæreticum est consubstantiale Deitati, 3. q. 37. 1. c.

28 Est à solo Deo formatum, 3. q. 31. 5. c. ad 3. & q. 46. 6. c.

29 Fuit optime complexionatum, ideo in eo maxime viguit sensus tactus, 3. q. 46. 6. c.

30 Debuit augeri, sicut corpora aliorum hominum, 3. q. 33. 1. ad 4.

31 Quantitas corporis in principio animationis proportionatur ei quantitati, ad quam per augmentum veniet; quia majorum in fine est major quantitas in principio, præterquam in Christo, in quo fuit minor, 3. q. 33. 2. ad 2.

32 Corpus Christi in perfecta ætate habuit decentem, & mediocrem quantitatem, proportionatam quantitati habitæ tempore quo aliorum corpora animantur, minorem autem in principio, 3. q. 33. 2. ad 2.

33 Corpus Christi vivum & mortuum erat idem numero, 3. q. 50. 5. o.

34 Fuit subjectum impressioni corporum cœlestium, 3. q. 12. 4. ad 3.

35 Fuit verum corpus, & non phantasticum, contra Manichæum, & Valentinum, 3. q. 5. 1. o. & 2. c.

36 Christus post resurrectionem habuit verum corpus sicut prius ante mortem, 3. q. 54. 1. o. item 3. c.

37 Corpora mystica sunt duo in hoc mundo, sc. Christi & diaboli, sed corpus Christi mysticum est tota Ecclesia, 3. q. 8. 1. 3. c. & q. 48. 1. c. & q. 49. 1. c.

38 Corpus Christi verum habet simul omnia membra, non autem corpus mysticum, 3. q. 8. 3. c.

1 Correctio fraterna est admonitio fratris de emendatione delictorum, à fraterna charitate procedens, 2. 2. q. 33. 1 o.

2 Correctio duplex, sc. coactiva, & ostensiva tantum. Prima pertinet ad prælatos tantum, secunda vero ad omnes, 2. 2. q. 33. 1. 3. 6. o.

3 Utraque est in præcepto, sed secunda solum quando delinquens occurrit cum commoditate corripiendi, & spe emendationis, & superior deest, 2. 2. q. 38. 2. o. & q. 43. 7. ad 3.

4 Correctio fraterna est actus charitatis, coactiva vero est actus justitiæ, 2. 2. q. 32. 2. ad 3. & q. 33. 1. o. & 3. 4. c.

5 Admonitio in correctione fraterna est principaliter actus charitatis, quasi imperantis; prudentiæ vero secundario, quasi exequentis & dirigentis, 2. 2. q. 33. 1. ad 2.

6 * Existens in peccato mortali, etiam oculto, corrigens ex officio peccat, non autem corrigens ut frater, nisi propter scandalum, 2. 2. q. 33. 5. o.

7 Peccatum præcedens impedit, ne aliquis corripiat alium tripliciter, sc. ratione indignitatis, scandali, & superbiæ, 2. 2q. 33. 5. c.

8 Prælatus est corripiendus à subditis, sed in secreto tantum; non cum protervia & duritia, sed cum mansuetudine, & reverenter; nisi propter periculum fidei fiat publicum; sicut Paulus publice corripuit Petrum, 2. 2. q. 33. 4. o.

9 Ordo correctionis est de præcepto, sc. prævia admonitione secreta, 2 2. q. 33. 7. o.

10 Testes debent adhiberi in correctione fraterna, si non est emendatus per admonitionem secretam, 2. 2. q. 53. 8. o.

11 In correctione fraterna primo debet admoneri secrete, se-

secundo debet dici prælato secrete; tertio testes adhiberi, quarto publicari, 2.2. q. 33 8. ad 1. & ad 4. & q. 70. 1. o. & 3. ad 3.

12 Ordo fraternæ correctionis servandus est in peccatis occultis tantum, 2. 2. q. 33. 7. o.

13 Christus non corripuit Judam secreto, nec Petrus Ananiam, & Saphiram, nec Paulus Petrum, multiplici de causa, sc. quia Dominus peccatum Judæ tanquam Deus sicut publicum habebat. Unde statim poterat ad publicandum procedere. Tamen ipse non publicavit; sed obscuris verbis eum de peccato suo admonuit. Petrus autem publicavit peccatum ocultum Ananiæ, & Saphiræ, tanquam executor Dei, cujus revelatione peccatum cognovit. Sed Paulus Petrum non reprehendisset, nisi aliquo modo par esset, quantum ad fidei defensionem. Vel Paulus qui erat subditus Petro, propter imminens periculum scandali circa fidem, Petrum publice arguit. De Joseph autem credendum est quod fratres suos aliquando admonuerit, licet non sit scriptum. Vel potest dici, quod peccatum publicum erat inter fratres. Unde dicitur pluraliter, accusavit fratres suos, 2. 2. q. 33. 4. ad 2. & 7. ad 2.

14 Dimittens admonitionem vel prohibitionem, quia non sperat correctionem, sed timet sequi pejus, non pecat, 2. 2. q. 33. 2. ad 3. & 6. o. & q. 43. 7. ad 2. & q. 150. 1. ad 4.

15 Peccatum infectivum aliorum, & ut hæresis, & fornicatio, vel cedens in damnum aliorum, ut furtum, & homicidium, debet denunciari sine admonitione, 2. 2. q. 33. 2. c. ad 3.

16 Correctio est utilis ad emendationem, ad quam tamen non sufficit sine auxilio Dei, 1. 2. q. 109. 8. ad 2. item 2. 2. q. 33. 2. ad 1 & q. 83. 7. ad 3.

17 Scandalum directe opponitur correctioni fraternæ, 2. 2. q. 34. princ. item q. 43. 3. c.

1 Corruptibile & incorruptibile differunt genere physico, non autem genere logico, 1. q. 66. 2. ad 2. & q. 88. 2. ad 4.

1 Nihil corrumpitur, nisi per hoc quod forma separatur à materia, 1. q. 9. 2. c. & q. 50. 5. c. & q. 75. 6. c.

2 Corruptio non potest esse nisi ubi est contrarietas; quia omnis generatio & corruptio est ex contrario in contrarium, 1. q. 75. 6. c.

3 Aliquid corrumpitur dupliciter, sc. per se, & per accidens, 1. q. 75. 6. c. & q. 89. 5. c. & 1. 2. q. 53. 1. c.

4 Corruptio duplex, sc. separatio formæ à materia, & resolutio in elementa, 3. q. 50. 5. c.

5 Non intenditur à natura, nisi per accidens, 1. q. 19. 9. c. item q. 49. 1. c. ad 2. item 2. c.

6 In omni mutatione est aliqua corruptio, 1. q. 50. 5. ad 1.

7 Impossibile est, aliqua subsistens corrumpi per accidens, vel generari per accidens, sed tantum per se, 1. q. 75. 6. c.

8 Mors, corruptio, & omnis defectus est contra naturam particularis formæ, sed aliquando est naturalis, ratione materiæ, & naturæ communis, 1. q. 22. 2. ad 2. & 1 2. q. 42. 2. c. ad 3. & q. 85. 6. o. & 2. 2. q. 65. 1. ad 1. & q. 164. 1. ad 1.

9 Materia subjecta privationi est principium & causa omnis corruptionis, 1. q. 50. 5. ad 3. & q. 75. 6. c.

1 Corvus significat voluptatibus denigratos, vel expertes bonæ affectionis, quia non est reversus ad arcam, 2. 2. q. 102. 6. ad 1. c. 2. fi.

1 Costa fuit præcisa ab Adam sine dolore; sed cum delectatione, 1. q. 92. 3. ad 2. & q. 97. 2. ad 3.

Non

2 Non erat de perfectione individuali Adæ, sed de specifica, 1. q. 92 3. ad 2. & q. 97. 2. ad 3. & 3. q. 31. 5. ad 2.

3 Mulier convenienter fuit formata de costa Adæ, 1. q. 92. 2. 3. o.

4 Facta est de costa Adæ, ut socia ejus; non de capite, ut domina, nec de pede, ut ancilla, 1. q. 92. 3. o.

5 Conversio costæ in mulierem fuit supernaturalis, & obedientialis, 1. q. 92. 4. ad 3.

6 Multiplicatio costæ fuit per additionem materiæ, noviter creatæ, vel verius per conversionem alterius materiæ præjacentis, contra Ugonem, & Magistrum sententiarum, 1. q. 92. 3. ad 1.

7 Illud additum non venit in corpus Evæ, nisi mediante costa, Ideo Eva non dicitur facta ex eo, licet esset quid amplius in quantitate quam costa, 1. q. 92. 3. ad 1.

1 Creatio magis respicit esse quam naturam, vel rationem, 3. q. 2. 7 ad 3.

2 Creatio passiva, secundum esse ut inhæret, est naturaliter posterior creatura, & est subjective in ea, sed secundum rationem ejus, ut causatur ex actione Dei, est prior, 1. q. 45. 3 ad 2. & ad 3.

3 Creationem esse, ratio demonstrat, 1. q 45 2. o.

4 * Philosophi concedunt creationem esse, sed ab æterno, 1. q. 46. 2. ad 1. item ad 2.

5 Creatio non est mutatio proprie, 1. q. 45. 2. ad 2. item 3. o. & q. 46. 1. ad 5.

6 Non est motus nec terminus motus, 1. q. 45. 2. ad 3. item 3. c. item q. 46.

7 Est emanatio universalis entis ex nihilo, 1. q. 45. 1. o. & 4. ad 1.

8 Nihil præsupponit in re, cui naturaliter prius convenit non esse quam esse, 1. q. 65. 3. c.

9 Non admiscetur in operibus naturæ, nec artis, sed præsupponitur, 1. q. 45. 8. o.

10 Importat habitudinem creaturæ ad Creatorem, cum quadam novitate, sive inceptione, 1. q. 45 3 ad 3.

11 Creare nihil aliud est, quam absque materia præjacente aliquid producere, 1. q. 65. 3. c.

12 Creatio est productio rei secundum totam substantiam suam, nullo præsupposito, 1. q. 65. 3 c.

13 Creatio activa est essentia Dei, cum relatione rationis ad creaturas. Passiva vero est in creaturas, & est accidens ejus de prædicamento relationis, sc. habitudo habentis esse ab alio, & consequens operationem Dei, 1. q. 45. 3. o.

14 Passive sumpta est aliquid in re creata, quia creatio activa est actio transiens, relinquens effectum exteriorem, 1. q. 45. 3 o.

15 Nullum corpus potest creare, 1. q. 45. 5. c.

16 Solus Deus creat, 1. q. 45. 5. o. & q. 47. 1. c. & q. 65. 3. c. & q. 90. 3. c. & q. 104 3. ad 1. & ad 3.

17 † Creare requirit potentiam agentis infinitam, 1. q. 32. 1 ad 2. item q. 45. 5. ad 3. item q. 65. 3. ad 3.

18 Deus non potest communicare creaturæ potentiam creandi aliquid virtute propria & principaliter, nec instrumentaliter, 1 q 45. 5 c. ad 3.

19 Creare est commune toti Trinitati, 1. q. 45. 6. o.

20 Philosophi dixerunt, quod intelligentia superior creat inferiorem, & animam, & corpus cœli movi ab ea, 1. q. 8. 3. c. & q. 45. 5. c. & q. 65. 3. c.

21 Omne ens præter Deum est creatum à Deo, 1. q. 44. 0. & q. 45. 2. c. & q. 65. o. & 1. 2. q. 79. 2. c.

22 Res simplex non potest fieri nisi per creationem, 1. q. 1. 118. 1. c.

Pri-

23 Prima individua cujuslibet speciei pro ducta sunt per creationem tantum, 1. q. 45. 5. ad 1. & q. 65. 4. c. & 1. 2. q. 5. 7. ad 2.

24 Sola supposita proprie dicuntur creari, 1. q. 45. 4. o. & 7. ad 2. & 8. o.

25 † Creatio passiva creatur non quidem alia creatione, sed seipsa, 1. q. 45. 3. ad 2.

26 Facta est in principio temporis mensurantis motum primi mobilis sicut in adjacente creationi, non autem sicut in mensurante eam, quia simul fuerunt, 1. q. 46. 3. c. ad 1.

27 Est in instanti, 1. q. 63. 5. c. & q. 74. 1. ad 1.

28 † Immo principium temporis non est mensura creationis, 1 q. 46. 3. ad 1.

29 Est prima actio, quia nullum præsupponit, sed præsupponitur á qualibet alia, 1. q. 45. 1. ad 2.

30 Creatio aliqua præsupponit materiam in qua, non autem materiam ex qua, 1. q. 45. 1. ad 1.

1 In productione cujuslibet creaturæ etiam minimæ manifestatur infinita potentia, sapientia, & bonitas Dei, 1. q. 32. 1. ad 2 & q 45. 5. ad 3.

2 † In omnibus creaturis differunt suppositum & natura. 3. q 17. 1 c.

3 Omnis creatura potest deficere à bono in non esse secundum seipsam, nisi à Deo conservetur, secundum Gregorium, 1. 2. q. 109. 2. ad 2. & q. 112 3. ad 2.

4 Est mutabilis, 1. q. 9. 2. o. & q. 10. 3. c. item q. 16. 8. o. & q. 65. 1. ad 1. & 1. 2. q 109. 2. ad 2. & q. 111. 3. ad 2. & 3. q. 10. 4. c. & q. 13. 2. 3. c.

5 Creaturæ secundum se sunt tenebræ, falsitas, & nihil, 2. 2. q. 5. 1. ad 2.

6 In creaturis inveniuntur quatuor per ordinem, sc. esse, unitas, virtus, & respectus ad effectus, 1. q. 19. 8. c.

7 Creatura dignior potest dici facta propter viliorem, in ordine ad totum universum, non autem secundum se, 1. q. 70. 2. ad 4.

8 Commune est omni creaturæ, ut per omnes motus & operationes ejus tendat sicut in finem suum, in assimilationem Divinæ bonitatis, conservando suum esse, & communicando illud, 1. q. 63. 3. c.

9 Creatura corporalis ordinatur ad spiritualem, & tendit in assimilationem ejus, 1. q. 65. 2. c. ad 2.

10 Irrationalis ordinatur ad rationalem tripliciter, sc. auxiliando, significando, continendo, 2. 2. q. 76. 2. c.

1 Credere est cum assensu cogitare, 2. 2. q 2. 1. o.

2 Est proprius, & interior actus fidei, 2. 2. q. 2. 2. o. & q. 4. 1. c. item 2. c. ad 1.

3 Est actus intellectus assentientis Divinæ veritati, ex imperio voluntatis motæ à Deo per gratiam, 2. 2. q. 2. q. c. & q. 4. 1. c. & 2. c. ad 1. & q. 5. 2. c.

4 Actus fidei triplex, sc. credere Deo, credere Deum, & credere in Deum, 2. 2 q. 2. 2. o.

5 Credere Deum, Deo, & in Deum est unus actus fidei, respectu diversorum, 2. 2. q. 2. 2. o.

6 Scientia de credendis est duplex, sc. donum, quo discernuntur credenda à non credendis: & gratia, qua hoc docetur. Prima convenit omni Sancto, non autem secunda, 2. 2. q. 9 1. ad 2.

7 Credere aliqua supra rationem naturalem est de necessitate salutis, similiter & fides, 2 2. q. 1. 6. ad 3. & q. 2. 3. o & q. 16. 1. ad 1.

8 Credere aliqua quæ ratione naturali demonstrantur, est necessarium, 1. 2. q. 99. 2. ad 2. & 2. 2. q. 1. 6. ad 3. & q. 2. 4. o.

Qui-

9 † Quilibet tenetur explicite credere articulos fidei, alia vero implicite, 1. 2. q. 76. 2. c. item 2. 2. q. 2. 5. 0.

10 Quilibet Christianus tenetur explicite credere mysteria Christi, præcipue quæ publice in Ecclesia solemnizantur, 2. 2. q. 2. 7. 0.

11 Tenetur explicite credere mysterium Trinitatis, 2. 2. q. 2. 8. 0.

12 Mysteria Christi, & Trinitatis fuerunt explicite credita à majoribus ante Christum; sed à minoribus implicite, 2. 2. q. 2. 7. c. item 8. c. ad 2.

13 Primum & principale inter omnia credibilia est Deum esse, 2. 2. q. 16. 1. c.

14 Quilibet homo, omni tempore, & omni statu, tenetur credere explicite Deum esse, & providentiam ejus, 2. 2. q. 2. 8. ad 1.

15 Mysterium Incarnationis Christi oportet aliqualiter esse creditum apud omnes, sed diversimode secundum diversitatem temporum & personarum, 2. 2. q. 2. 7. c.

16 Majores tenentur magis explicite credere quam minores, 2. 2. q. 2. 7. 8. 0.

17 Credere ea quæ sunt supra rationem, non est levitatis, cum habeat sufficiens inductivum ad credendum, 2. 2. q. 2. 9. ad. 3.

Processus contra crimina triplex, sc. per viam denunciationis, inquisitionis, & accusationis. In primo intenditur emendatio peccantis, in secundo & tertio pœna ejus, propter bonum multitudinis Ideo in primo requiritur ordo correctionis fraternæ, in secundo infamia, in tertio autem inscriptio, 2. 2. q. 67. 3. ad 2. item q. 68. 1. c.

Criminator est qui aliis publice crimina imponit accusando, vel convitiando, 2. 2. q. 74. 1. ad 2.

1 Christus crucifixus est hora tertia linguis Judæorum, & hora sexta manibus militum, 3. q. 46. 9. ad 2. & q. 83. 2. ad 3.

2 Crudelitas est vitium humanum, excedens modum puniendi culpas, sed feritas, sive sævitia est bestialis, 2. 2. q. 157. 1. ad 3.

1 Conveniens fuit, Christum mori in Cruce, septuplici ratione, sc. primo propter exemplum virtutis. Secundo quia hoc genus mortis maxime conveniens erat satisfactioni pro peccato primi parentis, qui pomum ligni vetiti sumpsit. Tertio passus fuit in excelso ligno, ut etiam ipsius aeris natura mundetur. Quarto quia per hoc ascensum nobis parat in cœlum. Quinto quia hoc competebat universali salvationi totius mundi, propter virtutem passionis ubique diffusam Sexto quia per hoc genus mortis diversæ virtutes designantur. Septimo quia hoc genus mortis plurimis figuris respondet, 3. q. 46. 4. 0.

2 Signum Crucis multiplex in Missa significat passionem Christi, secundum diversas partes, 3. q. 83. 5. ad 3. & ad 4.

3 Mors crucis est pœna acerbissima, 3. q. 46. 4. 6 c.

4 Crux temporalis Christi designat mystice vitam Christianam, propter exemplum virtutis, 3. q. 46. 4 c. princ.

1 Culpa est voluntaria inordinatio, vel privatio boni, 1. q. 48. 5. 6. c. & 1. 2. q. 21. 2. 0. & q. 87 2. c. & 2. 2. q. 34. 2. c.

2 Remissio culpæ fit per conjunctionem hominis ad Deum, à quo separat omnis culpa mortalis perfecte, & venialis imperfecte, 3. q. 86. 4. c. fi. item q. 87. 1. corp.

3 Manente culpa, Deus non potest non imputare ad pœnam, 3. q 22. art. 2. q. 2 c

4 Absolutio universalis à culpa, & a pœna fit in perceptione ba-

baptismi, & in martyrio, 3. q. 68. 2. ad 2. & q. 87. 1. ad 2.

1 Cultus Dei consistit in recipiendo Divina, vel in tradendo ea aliis, 3. q. 63. 2. 3. 4. 6. c.

2 Triplex, secundum triplicem statum, sc veteris legis, legis novæ, & secundum statum gloriæ, 1. 2. q. 101. 2. c. item q. 103. 3. corp.

3 In statu naturæ homines nulla lege movebantur ad cultum Dei, sed solo interiori instinctu, 3. q. 60. 5. ad 3.

4 Specialis cultus & honor, qui Græce dicitur theosebia, vel eusebia, debetur Deo, ut omnium primo principio, 2. 2. q. 81. 1. ad 4. & 4. o.

5 Finis Divini cultus est ut homo det gloriam Deo, & ei se subjiciat mente & corpore, 2. 2. q 93 1. c.

6 Cor & corpus sunt applicanda cultui Dei, 1. 2. q. 49. 3. 6. & q. 101. 2. o. & 2. 2. q. 19. 1. o. & q. 81. 7. o & q. 83. 12. c. fi. & q. 84. 2. c. & q. 93. 2. c.

7 Aliquid pertinet ad cultum Dei dupliciter, sc. ut offerendum, vel ut assumendum, 2. 2. q. 81. 3. ad 2. & q. 95. 2. c.

8 Sacramentum pertinet ad cultum Dei dupliciter, sc. per modum actionis, ut Eucharistia, in qua principaliter cultus Dei consistit, in quantum est Ecclesiæ sacrificium; vel per modum agentis, sc. ordo; vel per modum recipientis, ut baptismus & confirmatio, 3 q. 63. 6 o.

9 Cultus Dei primo ordinatur ad reverentiam Dei, secundo ad instructionem hominis à Deo, tertio ad directionem actuum humanorum secundum instituta Dei, 2. 2. q. 92. 2. c.

10 Duplex, sc. interior, in conjunctione ad Deum, per intellectum, & affectum, sc. in devotione mentis; & exterior in sacrificiis, oblationibus, & hujusmodi, 1. 2. q. 99. 3. c. & q. 101. 2. c. ad 3. & q. 102. 5. ad 4. item q. 103. 3. c. item 2. 2. q. 81. 7. c. item q. 84. 2. c. item q. 122. 4. c.

11 Cultus secundus ordinatur ad primum, ideo secundum quod primus diversificatur in diversis statibus, sic & secundus, 1. 2. q. 101. 2. c. ad 3. & q. 103. 3. c.

12 Cultus primus impeditur per peccata, secundus vero per immunditias corporales, 1. 2. q. 102. 5. ad 4.

13 Omnis cultus Dei exterior præcipue ad hoc ordinatur, ut homines habeant Deum in reverentiam, 1. 2. q. 102. 4. o. & 3. q. 63. 4. ad 3.

14 Cultus Dei exterior præcipitur tertio præcepto Decalogi, 1. 2. q. 122. 4. c.

15 In cultu Dei potest aliquid esse perniciosum, id est falsitas, dupliciter, sc. ex parte rei signatæ, vel ex parte colentium contra morem Ecclesiæ, 2. 2. q. 93. 1. o.

16 Et aliquid superfluum, non secundum quantitatem absolutam, sed quia non proportionatur fini, 2. 2. q. 81. 5. ad 3. & q 92. 1. c. ad 3. & q. 93. 2. o. & q. 104. 2. ad 2.

17 Antiquitus quidam colebant falsos Deos cum imaginibus, quidam vero sine eis, 2. 2. q. 122. 2. ad 2.

18 Cultus disparitas matrimonium præcedens impedit ne contrahi possit, Suppl. q. 59. 1. o.

Cupiditas duplex, sc. mortalis, & venialis. Prima ponit finem in creatura, non autem secunda, sed est cum charitate, 1. 2. q. 24. 10. ad 2.

1 Curam animarum habentes presbyteri vel diaconi non sunt in statu perfectionis, ex parte ordinis, nec ex parte curæ, quia non obligantur per ordinem ad ea quæ sunt perfectionis; quamvis interior perfectio re-

requiratur ad actum ordinis. Et possunt curam animarum deserere. Unde non omnes prælati Ecclesiastici sunt in statu perfectionis, sed soli Episcopi, 2.2 q. 184. 6. o.

2 Ad curam pertinent duos sc. ratio ordinis, id est providentia, vel dispositio, & executio ordinis, id est gubernatio, 1. q. 22. 1. ad 2.

3 Æqualis cura est Deo de omnibus, ex parte Dei, non autem ex parte effectus, 1 q. 20. 3. ad 1. & 1. 2. q. 112. 4. ad 1.

4 Provisor particularis excludit deffectum ab eo quod ejus curæ subditur, non autem provisor universalis, 1. q. 22. 2. ad 2. & q. 103. 5. c.

1 Curiositas est vitium circa cognitionem intellectus & sensuum, ad peccandum, & circa inspectionem ludorum, & mulierum ad concupiscendum, & spectaculorum, 2. 2. q. 167. o.

2 Oritur ex acedia, 2. 2. q. 35. 4. ad 3.

D

1 A damnatione propter peccatum Adæ nullus potest liberari, nisi per Christum, qui solus fuit ab ea immunis, à qua liberatur aliquis tripliciter, sc. per baptismum, martirium, fidem, & dilectionem, 3 q. 27. 3. c. fi. & q. 49. 2. ad 2. & q. 52. 7. ad 2.

2 Homines damnati non sunt deputati ad exercitium aliorum, quia non habent ordinem naturæ inter se, sicut dæmones, 1. q. 64. 4. 2.

3 Non possunt velle bonum actualiter, & tamen voluntas eorum naturaliter inclinatur ad bonum, 1. q. 64. 2. o. item 1. 2. q. 85. 2. ad 3.

4 Blasphemant Deum mente & voce, & in hoc peccant, 2. 2. q. 13. 4. o.

5 Liberum arbitrium habebunt, & voluntatem in malo obstinatam, 3. q. 18. 4. ad 3.

6 Non pœnitent de malis quæ fecerunt, ratione culpæ, sed ratione pœnæ, 2 2. q. 13. 4. c. & 3. q. 86. 1. c.

7 Non amant eos, quos prius inordinate dilexerunt, sed causas dilectionis, 2. 2. q. 13. 4. c.

8 Pœna damnatorum nunquam finietur, contra Originem, 1. q. 10. 3. ad 2. & q. 64. 2. c.

9 † Obstinatio in damnatis est perpetua culpa & pœna. Sed non demerentur, quia non sunt in via, sed ad terminos pœnæ devenerunt, 2. 2. q. 13. 4. ad 2.

10 In damnatis erit varietas pœnarum, non refrigerans, sed magis afligens, 1. q. 10. 3. ad 2. & 1. 2. q. 67. 4. ad 2.

11 † Bona quæ damnati fecerunt hic, prossunt eis in inferno, 3. q. 89. 6. ad 3.

12 Ad mitigationem pœnæ, impediendo ne incurratur, non autem subtrahendo, nec fortificando subjectum, nec minuendum remorsum conscientiæ, 3. q. 89. 6. ad 3.

13 Quælibet pœna damni vel sensus in damnatis excedit omnem pœnam & dolorem cujuscumque viatoris, etiam Christi, 3. q. 46. 6. ad 3.

14 Corpora damnatorum cum suis deformitatibus resurgent, Suppl. q. 86. 1. c.

15 Nihil erit quo corpora damnatorum corrumpi possint, Sup. q. 86. 2. c.

16 Futura sunt passibilia, sine mutatione naturalis dispositionis, propter justitiam, Sup. q. 86. 3. o.

17 Sicut per multa & varia damnati peccaverunt, conveniens est ut multipliciter & multis affligantur, Suppl. q. 97. 1. o.

18 Cum post diem judicii nullum corpus mixtum remansurum sit, vermis qui damnatis assignatur, non erit materialis, sed spiritualis, qui conscien-

scientiæ remorsus dicitur, Supp. q. 97. 2. c.

19 Ratione lacrymarum resolutionis fletus non erit in damnatis, ratione vero commotionis & turbationis capitis in damnatis fletus esse poterit, Sup. q. 97. 3. o.

20 Ut dispossitio inferni miseriæ damnatorum conveniat, erunt in eo tenebræ corporales, cum quadam tamen luce, ut videant damnati ea, quæ animam torquere possunt, Sup. q. 97. 4. c.

21 Ignis inferni erit corporeus, Sup. q. 97. 5. o.

22 Est ejusdem speciei cum igne nostro, Sup. q. 97 6. c.

23 Etsi nullus scit ubi infernus sit constitutus, nisi qui de hoc à Spiritu Sancto edoctus fuerit, conveniens tamen est ut sub terra esse credatur, Sup. q. 97. 7 o.

24 Quamvis damnati voluntate naturali aliquod bonum velle possunt, tamen voluntate deliberata non bene volunt illud, Sup. q. 99. 1. c.

25 Per se non pœnitebunt de peccatis, sed per accidens, in quantum affligentur à pœna, quam pro peccatis sustinent, Suppl. q. 98. 1. 2.

26 Non vellent non esse, in quantum non esse consideratur secundum se, quia illud non est appetibile: in quantum vero consideratur ut est ablativum pœnalis vitæ aut alicujus miseriæ, non esse potest desiderari à damnatis, Sup. q. 98. 3. c.

27 Propter consummatum suum odium gaudent de malis, & dolent de bono, & sic vellent secum alios esse damnatos, Suppl. q. 98. 4. o.

28 Deum odio prosequuntur, cum illum non percipiant in se, sed in effectu suæ justitiæ, qui est illis in pœnam, Suppl. q. 98. 5. c.

29 Cum meritum vel demeritum ordinetur ad aliquod bonum vel malum consequendum, neque boni merebuntur, neque mali demerebuntur, quia eorum mala voluntas non est demeritum, sed pœna, Suppl. q. 98. 6. c.

30 Habebunt actualem notitiam eorum quæ sciverunt, ut inde tristitia non lætitia afficiantur, Suppl. q. 99. 7. o.

31 Nullo modo possunt cogitare de Deo per se, hoc est, tanquam totius bonitatis principio, per accidens vero, hoc est per Dei effectus, in quantum punit, & alia id genus, poterit Deus à damnatis cogitari, Suppl. q. 98. 8. c.

32 Ante diem judicii bonos in gloria sua vident, sed post diem judicii visione beatorum privabuntur, Suppl. q. 98. 9. o.

1 Damnum est ex hoc quod aliquis minus habet, quam debet habere, 2. 2. q. 62. 4. c.

2 Dare alicui occasionem damni vel periculi semper est illicitum, 2. 2. q. 77. 3. c.

3 Omnes qui sunt quocunque modo causa damni, qui in his versibus sunt, sc. jussio, consilium, consensus, palpo, recursus, participans, mutus, non obstans, non manifestans, tenentur ad restitutionem totius, 2. 2. q. 62. 7. o.

4 Damnificatio duplex, se. in re habita, & in re habenda. In prima tenetur quis restituere totum, in secunda vero aliquid, secundum æstimationem & arbitrium sapientis, 2. 2. q 62 2. ad 3. & 4 o.

Daniel fuit simul accusator, & judex senum, instinctu Dei. Et judicavit non subditor ex commisione, 2. 2. q. 67. 1. ad 1. & 3. ad 3.

1 De ratione dationis nihil est, nisi quod datum libere habeatur à dante, 1. q. 38. 1. c.

2 Inter dantem, & datum non requiritur distinctio, nisi rationis, 1. q. 38. 1. ad 1.

3 Dans semper distinguitur realiter ab eo cui datur, 1.q.38. 1.ad 1.

4 Datio duplex, sc. ex debito, & ex amore. In prima potest esse vitium acceptionis personarum, non autem in secunda, 1.q.23.5.ad 2. & fin. & 2.2.q.63.1.ad 3.

5 Aliquis dupliciter aliquid dat illicite, sc. vel quia ipsa datio est illicita & contra legem, sicut patet in eo qui simoniace aliquid dedit, vel quia propter rem illicitam dat, licet ipsa datio non sit illicita, sicut cum quis dat meretrici propter fornicationem, 1.2.q.73.8.c. ad 3. & 2.2.q.62.3.ad 2.

6 Datio, & missio dicuntur tantum temporaliter in divinis, sed donum æternaliter, 1.q.38. 1.ad 4. & q.43.2.c.

7 Datio, datum, & donum in divinis dicuntur notionaliter, ut important auctoritatem respectu dati. Sed sine illa dicuntur essentialiter, 1. q. 38. 1.0.

8 Donum quadrupliciter differt à dato in divinis, quia non consignificat tempus, quia est æternum, & quia significat aptitudinem, & liberalitatem, 1. q.38.1.ad 4.& 2.ad 3.

9 Divinæ personæ dantur nobis invisibiliter missæ, tantum secundum dona gratum facientia, 1.q.43.3.0. & 3.q.72.c.

10 Dari convenit essentiæ, & cuilibet personæ divinæ, & à seipsa, 1.q.43.4.ad 1.

11 Spiritus Sanctus potest dici datum nostrum, non autem donum nostrum, 1.q. 38. 2.ad 3.

12 † Nulla creatura potest dare Spiritum Sanctum, 1. q. 43.8.c. fi.

13 Licet aliquis possit esse minister collationis ejus, 1.q. 43.8.fi.item 3 q 8.1.ad 1.

14 Dare Spiritum Sanctum dicitur dupliciter, sc. auctoritate, & sic est tantum Dei, & ministerio, & sic homines, & Christus, secundum quod homo, dicuntur eum dare, 3.q. 8.1.ad 1.

1 Peccante David, populus punitur, primo propter bonum unitatis, secundo propter demerita populi in sequendo Absalon, tertio quia populus erat possesio ejus, 2.2.q.108.4.ad 1.

2 † David propheta secundum glossam dicit se servasse ordinem doctrinæ, prout transeundum est à facilioribus ad difficiliora, constringens se maledicto, si eum non servasset, 2.2.q.139.1.ad 4.item 6. ad 2.

1 De, & ex denotant habidinem causæ efficientis, vel materialis, non autem formalis, vel finalis, 1.q.39.2.ad 5. & 8.c.

2 Quicquid est de aliquo, est ex aliquo, non autem è converso, quia, de, dicit principium, & consubstantialitatem, ex, vero dicit principium tantum, 3.q.75.8.c

3 De, dicit principium consubstantiale efficiens, vel formale subsistens, vel materiale, 1.q 41.3.ad 1. & ad 2. & 3.q.32.2.c.item q.75.8.c.

1 Debitum in communi importat ordinem exigentiæ, vel necessitatem alicujus ad quod ordinatur. 1.q.21.1.ad 3.

2 Aliquid dicitur debitum dupliciter, sc. secundum se, ut finis, vel propter aliud, ut ea que sunt ad finem, 2.2.q. 44.1.c.

3 Duplex, sc. naturæ, & meriti, 1.2.q. 111. 1.ad 2.

4 Duplex, sc. legale, & morale, 1.2.q.99. 5.0. & 2. 2.q. 23.3.ad 1 & q 31.2.ad 3 & q. 78.2.ad 2.& q.80.1. c. item q. 102.2.ad 2.& q.106.1.ad 2.& 4.ad 1 & q.114.2.c.& q.117. 5.ad 1.& q.118.3.ad 2.

5 Duplex, sc. necessitatis, & congruitatis vel utilitatis, 1.2 q.99.c.& 3.q.64.5.ad 3.

Ali-

6 Aliquid est alicui debitum dupliciter, sc. ratione necessitatis, vel quia dat aliquid, 2. 2. q. 187. 4. c.

7 Debitum non minuit meritum, nisi minuat voluntarium, 1. q. 21. 1. ad 3. & 1. 2. q. 114. 1. ad 1. & 2. 2. q. 50. 3. ad 2. & q. 164. 1. ad 3. & q. 186. 5. ad 5.

8 † Deus nulli est debitor, 1. q. 21. 1. ad 4. & 1. 2. q. 99. 5. c. & q. 111. 1. ad 2. & q. 114. 1. ad 3.

9 Deus reddit duplex debitum, sc. respectu suæ sapientiæ & voluntatis, & respectu creaturæ. Sed primum præsupponitur in secundo, 1. q. 21. 1. ad 3. & 4. c. & 1. 2. q. 114. 1. ad 3.

10 In Deo est principaliter ratio, & causa debiti, 2. 2. q. 106. 1. corp.

11 Conjuges in petendo debitum, & in aliis sunt æquales secundum proportionem, non autem secundum quantitatem, 2. 2. q. 32. 8 ad 2.

12 Petere debitum à conjuge in festo non licet, quia est incongruum, tamen non est peccatum mortale, si sine contemptu fiat 2. 2. q. 186. 9. ad 3.

13 Tenentur conjuges sibi mutuo debitum præstare, cum sacrum conjugium institutum sit, ut & vitetur fornicatio, & ut liberis opera detur, salva tamen utriusque incolumitate, Suppl. q. 64. 1 o.

14 Cum natura mulieres sint verecundæ, ita ut non audeant petere debitum à viris sibi præstari, tenetur vir etiam uxori non petenti debitum reddere, si aliquo signo id eam velle perceperit, Suppl. q 64. 2. o.

15 Sunt vir, & uxor in actu conjugii æquales quantum ad æqualitatem proportionis, non autem quantum ad æqualitatem quantitatis, Suppl. q. 64. 3. o.

16 Non potest vir, aut uxor absque mutuo consensu continentiam vovere, Suppl. q. 64. 4. c

17 Cum actus matrimonialis propter delectationem carnis reddat hominem ineptum ad spiritualia, non licet petere debitum actus matrimonii diebus sacris, Suppl. q. 64. 5. o.

18 Non peccat mortaliter vir aut uxor, si debitum diebus festis petat: si tamen hoc faciat sola delectationis causa, gravius peccat, quam qui hoc facit, ut sibi de lubrico carnis caveat, Suppl. q. 64. 6 c.

19 Tenentur conjuges etiam diebus festis, & quacunque hora sibi mutuo debitum reddere, salva tamen honestate, Sup. q. 64. 7. o.

1 Decimæ non solvebantur ex præcepto ante legem, quia non erant determinati ministri, 2. 2. q. 87. 1. ad 2.

2 Oblationes, & decimæ in veteri lege erant Sacramenta, non autem nunc; quia tunc erant ut figurales, nunc autem ut morales, 3. q. 65. 1. ad 7.

3 Decimæ non erant oblationes, nec sacrificia, quia non offerebantur Deo immediate, sed ministris ejus, 2. 2. q. 85. 3. ad 1.

4 Decimatio est actus moralis, in quantum offertur ad cultum Dei, & ad sustentationem ministrorum ejus; sed est figuralis, inquantum significat imperfectionem dantis decimis, 3. q. 31 8 c. item q. 65. 1. ad 7.

5 Præceptum de solutione decimarum quoad sustentationem ministrorum Dei est morale & juris naturalis, sed quoad certum numerum est judiciale, sed quoad significationem ejus est cæremoniale & quoad Christianos; est præceptum Ecclesiæ positivum, 2. 2 q 87 1. o.

6 In doctrina Christi, & Apostolorum continetur præceptum de decimis quantum ad

id quod est morale tantum, 2. 2. q. 87. 1. ad 2.

7 Ecclesia potest determinare aliam partem ad solvendum, quam decimam, 2. 2. q. 87. 1. c.

8 Jus percipiendi decimas potest vendi Ecclesiæ, non autem laicis, licet fructus quandoque eis concedantur, 2. 2. q. 87. 3. item q. 100 4 ad 3.

9 Decimæ possunt dari in feudum, 2. 2. q. 87. 3. ad 3.

10 Non solvens decimas, ubi non est consuetudo, non peccat, si est paratus solvere ad mandatum Ecclesiæ, 2. 2. q. 87. 1. ad 5.

11 Decimatio non convenit Christo, sed cuilibet alii, quia significat liberationem à peccato originali, 3. q. 31. 8. o.

12 Judæi dabant decimas prædiales, non autem personales, 2. 2. q. 87. 2. ad 1.

13 Dabant tres decimas ex præcepto Dei, primas ministris, sicut & nunc, secundas in sacrificia, quæ cessaverunt, tertias pauperibus, quæ nunc plus debentur, 2. 2. q 87. 1. ad 4.

14 Pauper tenetur dare decimas Sacerdoti, licet sit dives, 2. 2. q. 87. 3. ad 1. item 4. ad 4.

15 Omnes clerici tenentur dare decimas Papæ, si petat, 2. 2. q. 87. 4. ad 3.

16 Tenentur dare decimas de prædiis propriis, non autem de prædiis Ecclesiæ, 2. 2. q. 87. 4. c. ad 1.

17 Religiosi curati possunt exigere decimas, nec tamen tenentur dare, non curati vero è converso; habent tamen aliquam immunitatem, secundum diversas concessiones eis à sede Apostolica factas, 2. 2. q. 87. 3. ad 3. item 4. ad 2.

18 Petens decimas, ubi non est consuetudo, peccat, 2. 2. q. 87. 1. ad 5.

19 Ecclesia abstinet à decimis exigendis in terris in quibus non est consuetum decimas solvere, 2. 2. q. 45. 8. ad 5.

20 Potest petere decimas ab emente rem non decimatam, & etiam à vendente, 2. 2. q. 87. 2. ad 4.

21 Decimæ debent dari iis quibus solent dari secundum consuetudinem, licet personales magis conveniant Ecclesiæ parochiali, prædiales vero Ecclesiæ ubi est ager, 2. 2. q. 87. 3. ad 2.

22 Decimæ debent in usus pauperum per clericos dispensari, 2. 2. q. 87. 1. ad 4. item 3. ad 1. item 4. ad 4.

23 Debent dari de omni re possessa, secundum consuetudinem, sc. de omni lucro prædiali, vel personali, & de meretricio, & histrionatu, & hujusmodi, sed Ecclesia non debet recipere, quandiu sunt in peccato, 2. 2. q. 87. 2. o.

24 Non debent dari de rapina, furto, vel usura, nec de aliis obnoxiis restitutioni, sed de fructibus rei emptæ ex usuris, 1 2. q. 87. 2. ad 2

25 Nullus tenetur dare decimas de re sibi ablata furto, vel rapina, nisi ob culpa, sc. & negligentiæ, 2 2. q. 87. 2 ad 3.

26 De herbis, & aliis minimis dantur de consilio, non autem de præcepto, sicut nec in veteri lege, nisi de consuetudine patriæ, 2. 2. q. 87. 2. ad 3.

27 Debent dari, non deductis expensis, nec tributis, nec mercede operariorum, 2. 2. q. 87. 2. ad 4

Decor faciei est periculosus, & tamen non fuit causa principalis matrimonii Jacob cum Rachel, sed fuit causa, secunda. Et hoc bene potest esse sine peccato, vel quandoque est cum peccato veniali: si autem esset principalis causa libido pulchritudinis, tunc non excusaretur à peccato mortali, si esset effrænata libido, 2. 2. q. 167. 2. c. fi.

1 Defectus sumitur dupliciter,

ter, sc. privative, & negative; secundus est in omni creatura, primus autem non est in angelis, 1.q.12.4.ad 2.

2 In effectu contingit dupliciter, sc defectu agentis, & defectu patientis, 1.q.49.1 c.

3 In effectu naturæ & artis contingit quadrupliciter, sc. ex defectu agentis, materiæ, formæ, & effectu, sed in moribus tantum ex primo, 1. q. 49.1.c.ad 3.

4 Malum in defectu actionis semper causatur ex defectu agentis, 1.q.49.1.2.c.

5 Id quod sequitur defectum actionis, non attribuitur agenti, nisi cum potest, & debet agere, 1.q.49.1.ad 3.& 2.ad 3. & 1.2.q.6.3.c.& q.79.1.c.

6 Defectus naturæ humanæ contingit dupliciter, sc. vel quia nondum pervenit ad ultimam perfectionem naturæ, ut in pueris; vel quia recedit ab ea, ut in senibus, 1. q. 99. 1. ad 4.

7 Defectus duplex sequitur ex peccato; sc. ut pœna à judice, vel consequens pœnam; primus debet esse æqualis in peccato æquali, non autem secundus, 2.2.q.164.1.ad 4.

8 Christus curans corporalitatem, & passibilitatem corporis nostri, curavit omnes alios defectus nostros, quia omnes causantur ex ea, superadditis quibusdam particularibus causis, 3.q.14.4.ad 1.

9 Nullus defectus potest esse in Deo, 1.q.49.2.c. item 2.2. q.163.1.ad 4.

10 † Neque reducitur in Deum, sicut in causam, 2.2 q.24.10.c.

11 Intellectus angeli non habet defectum, si defectus accipiatur privative, ut sc. careat eo quod habere debet; si vero accipiatur negative, sic quælibet creatura invenitur deficiens, Deo comparata, dum non habet illam excellentiam quæ invenitur in Deo, 1.q.12.4.ad 2.

Degradatio aufert ordinis executionem, quasi in perpetuum, sed excommunicatio solum usque ad emendationem, 3.q.82.8 ad 3.

Deificatus prædicatur de humanitate Christi, non autem de homine Christo, 3.q.16.3. c.ad 2.& 5.ad 2.

1 Deitas in quantum una in pluribus personis, convenit cum forma nominis collectivi, 1. q. 39.5.ad 6.

2 † Deitas non potest supponere pro persona, 1.q.39.5 o.

1 Delectatio non est generatio, sed generatum esse, 1.2. q.31.1.c.& q.35.5.c.

2 Secundum Aristotelem, est quidam motus animæ, & constitutio simul tota, & sensibilis in naturam existentem, 1. 2.q.1.1.c.

3 Est motus, qui est actus perfecti, non autem est motus, qui est actus existentis in potentia, 1.2.q.31.2.ad 1.

4 Est motus in appetitu animali consequens apprehensionem boni naturalis præsentis per sensum, 1.2.q.11.1.ad 3.& q.31.1.c.ad 2.& q.35.1.c.

5 Est operatio causaliter, non autem formaliter, nec essentialiter, 1.2.q.31.1.ad 1.

6 Est passio animæ, 1.2.q.31. 1.o.& 4.ad 2.& 5. c. fin. item ad 2.& q.35.1.c

7 † Nulla delectatio est quid optimum, 1.2.q.2.6.o.

8 Objectum delectationis est bonum apparens conveniens, conjunctum, 1.2.q.43.1.c.

9 Delectatio est quietatio cognita in re convenienti, 1.2.q. 11.1.ad 3.& q.34.1.c.& q.43. 1.c.

10 Est quies appetitus tendentis in finem propter præsentiam ejus; sed est motus appetitus ab appetibili præsente immutante appetitum, 1.2.q.31. 1.ad 2.& q.33.3.ad 1.& q.34. 2.ad 2.& 3 ad 3.item 4.c ad 1. & q.38.1.c.

Est

11 Est sicut quies naturalis, sed tristitia est sicut quies violenta, 1.2.q.1.1.c ad 1.

12 Delectari de Deo in via plene non possumus, sicut nec Deum cognoscere, 2.2.q.44, 6.o.

13 Nulla delectatio est in carentibus omni cognitione, 1.2.q.31.2.& q.31.1.c & q.32.1.c.& q.35.1.c.& q.41.3.c.

14 Delectatio proprie dicta est in Deo, 1.2.q.31.4 ad 2.

15 Diversimode est in Deo, angelis, hominibus, & brutis, 1.2.q.31.4.ad 2.

16 Est in appetitu sensitivo, & in appetitu intellectivo, 1.2.q.30.1.c, item q.31.4.o. & q.35.1.corp

17 Omnis delectatio est proprium accidens beatitudinis, vel partis ejus, 1.2.q.2.6.c.& q.3.4.c.

18 Causa proxima delectationis est operatio, cujus objectum est causa remota, 1.2.q.32.1.o.

19 Oportet quod omnis delectatio aliquam operationem consequatur, 1.2.q.32 1.o.

20 Omnis operatio procedens ex habitu perficiente naturam causat delectationem, 1.2.q.100.9.c.ad 3.

21 Operatio non est propter delectationem, sed è converso, 1.2.q.4.2.o.

22 Delectatio est major in principio operationis, quam in processu ejus continuitatis, quamvis forte in processu operatio sit intensior. Et hoc triplici ratione; sc. primo quia cum operatio sit delectationis causa; quanto aliquid attentius operatur, tanto major delectatio ex operatione consurgit. Homo autem in principio operationis attentior est ad operationem, quam in progressu: & ideo in progressu operationis quando aliquis negligentius intendit operationi, non sentit tantam in operatione delectationem. Secundo quia oportet in nobis delectationem esse secundum modum nostræ naturæ. Unde cum nostra natura sit mutabilis, non est nobis semper idem delectabile, quia jam mutati sumus à pristina dispositione, & sic post pauca non est nobis conveniens, quod prius conveniens erat; & ideo quod prius erat delectabile, postea sit minus delectabile, vel etiam triste. Et hæc est etiam ratio, quare continuitas unius rei in nobis fastidium parit, alternatio vero delectat Tertio quia cum ad delectationem requiratur convenientis perceptio, quanto a iquid minus sentitur, minus est delectabile, res autem in sui novitate magis sentiuntur, quia postmodum earum dispositio fit quasi qualitas quædam inhærens sentientibus, 1.2.q.32.1.ad 3.

23 Operatio unius potest esse causa delectationis in alio tripliciter, sc. benefaciendo, faciendo æstimationem boni ejus, & propter amorem, vel odium, 2.2.q.32.5.o.

24 Ad delectationem requiruntur duo, sc. adeptio, vel conjunctio, vel præsentia boni convenientis, & cognitio hujus, 1.2.q.32.o.& q.33 1.c.& q.35.1.7.c.& q.43 1.c.

25 Motus est causa delectationis tripliciter, primo quia mutamur, secundo quia objectum excedit, tertio ratione cognitionis, 1.2.q.32 2.o.

26 Consueta delectant, quia fiunt connaturalia, 1.2.q.32.2. ad 3. item 8.3.

27 Raro contingentia delectant, ratione admirationis, & desiderii, 1.2.q.32.8. ad 3.

28 Benefacere aliis est causa delectationis tripliciter sc. propter spem vel amorem, ratione excellentiæ, & ratione liberalitatis. 1.2.q.32.6 o.

29 Amor & concupiscentia causant delectationem, sed magis

gis spes, 1. 2. q. 32. 3. ad 3. & q. 35. 3. ad 2. & q. 100. 9. ad 3.

30 Spes ratione præsentis æstimationis delectat, sed ratione absentiæ affligit, 1. 2. q. 32. 3. ad 2. & q. 40. 8. ad 2.

31 Sensus magis delectat quam spes, & hæc magis quam memoria, quia delectatio est de re præsenti, 1. 2. q. 32. 3. 0. & 2. 2. q. 30. 1. ad 3.

32 Vincere delectat, in quantum demonstrat propriam excellentiam, ideo omnes ludi & pugnæ delectant, propter spem victoriæ, 1. 2. q. 32. 6. ad 3.

33 Otium, ludus, & omnia quæ ad requiem pertinent, sunt delectabilia, in quantum auferunt tristitiam, quæ est ex labore, 1. 2. q. 32. 1. ad 3.

34 Omne simile ratione unitatis delectat, sed contristat per excessum corrumpendo, vel ut impedit proprium bonum, 1. 2. q. 32. 7. 0.

35 Redarguere, & punire delectant, ratione propriæ excellentiæ, vel amoris, non autem propter damnum alterius, 1. 2. q. 32. 6. ad 3

36 Dare aliis delectat, in quantum indicat proprium bonum, sed contristat in quantum evacuat illud, 1. 2. q 32. 6. ad 1.

37 Tristitia est causa per accidens delectationis, in quantum facit magis eam appeti, & propter eam fertur, 1. 2. q. 35. 3. ad 1. & q. 48. 1. c.

38 Tristitia præsens causat delectationem, in quantum repræsentat in memoria rem dilectam, præterita vero, in quantum quis evasit ab aliquibus tristibus & dolorosis, 1. 2. q. 32. 4. 0.

39 Dilatatio metaphorice sumpta est effectus delectationis, amoris, & desiderii, 1. 2. q. 33. 1. 0. & q. 37. 2. c.

40 Qui delectatur constringit rem delectantem, dum ei fortiter inhæret, sed cor suum ampliat, ut perfecte fruatur, 1. 2. q. 33. 1. ad 3.

41 Delectatio perficit operationem tripliciter, sc. ut finis, ut forma, & augendo, 1. 2. q. 4. 1. ad 3. item q. 33. 4. 0. & q. 34. 4. ad 3. item q. 40. 8. c.

42 Quælibet delectatio mitigat quamlibet tristitiam, 1. 2, q. 35. 4. ad 2. item ad 3. item q. 38. 1. 0. item 3. 4. c. item 5. 0. item q. 48. 1. 0. item 3. q. 46. 8. ad 2.

43 Delectatio contemplationis adjuvat usum rationis, corporales autem impediunt tripliciter, sc. per distractionem, contrarietatem, & ligationem, 1. 2. q. 4. 1. ad 3. item q. 33. 3. 0. & 4. ad 1. & q. 34. 1. ad 1. & 2. 2. q. 15. 3. 0. & q. 53. 6. 0.

44 † Delectatio maxime corrumpit æstimationem prudentiæ, & præcipue in venereis, quia totam animam absorbet, 2. 2. q. 53. 6. c. & q. 55. 8. ad 1. & q. 153. 5. ad 1.

45 Delectationes spirituales causant desiderium sui sine fastidio, nisi per accidens ratione corporis, 1. 2. q. 33. 2. 0.

46 Delectationes corporales ratione habiti excedentis causant fastidium, sed ratione non habiti causant desiderium, 1. 2. q 33. 2. 0.

47 Corporales sunt medicinales contra fastidium, vel sunt ægritudinales, idest inordinate amatæ, 1. 2. q. 31. 5. c fi. ad 1. & q. 47. 1. c.

48 Omnis tristitia impedit omnem delectationem per redundantiam, sed per se impedit tantum contraria, 1. 2. q. 35. 4. ad 2. item ad 3. & 6. c. fi. & 3. q. 46. 8. ad 2.

49 Omnis tristitia impedit aliquam operationem, in quantum est contraria operanti, sed non omnis delectatio coadjuvat ad operandum, immo extranea impedit, avertendo intentionem, 1. 2. q. 33. 3. 4. c

Ope-

50 Operatio secundum se est delectabilis, sed per accidens est pœnosa & contristans, sc. ratione motus fatigantis; ideo quies est delectabilis per accidens, idest removendo contristans, sc. motum, 1.2.q.32. 1.ad 3.

51 Quælibet delectatio contrariatur cuilibet tristitiæ secundum dispositionem subjecti, & secundum effectus, quia per primum natura confortatur, & per secundum molestatur, 1.2.q.35. 4. ad 2.& ad 3.& q.38.1.ad 1.

52 Delectationi considerationis intellectus nulla tristitia contrariatur ratione sui, sed tantum ratione objecti, 1.2.q. 31.5. c. fi. & q. 32 7. ad 2.& q 35. 5. o.& 2.2.q. 9. 4. ad 2. & q. 180. 8. c. & 3. q. 46. 7. ad 4.

53 Dolor & tristitia contrariantur cuilibet delectationi secundum genus, non autem secundum speciem, 1.2. q. 35. 3. 4.o. item q. 38. 1.ad 1.

54 Delectatio potest esse integra & perfecta, non autem tristitia, sed semper est secundum partem, 1.2.q.35.6.c.

55 Delectatio & tristitia de eodem contrariantur secundum speciem, sed de oppositis habent convenientiam, & de disparatis sunt disparatæ, 1, 2.q. 35. 4. o. & 5. c & q. 36.1 ad 2.

56 Omnes fugiunt quamlibet tristitiam, non autem omnes appetunt quamlibet delectationem, 1. 2. q. 39. 1. ad 2. & 3. c.

57 Appetitus delectationis est major quam fuga tristitiæ secundum se, sed per accidens est è converso tripliciter, sc. primo, quia tristitia magis sentitur, secundo ex causa, tertio ex effectu, 1.2. q. 35. 6. o. & 2.2.q 138.1.c.

58 Delectatio magis afficit quam tristitia, quæ magis sentitur, 1. 2. q. 29. 3. o.

59 Omne animal appetit delectationes naturaliter, ut medicinas contra labores sensuum, & motuum, 1.2. q. 32.7.ad 2. item 2.2.q.4. 6.c.

60 Delectatio appetitus naturalis dicitur tantum delectatio, & opposita passio dicitur dolor. Sed delectatio appetitus animalis dicitur etiam gaudium & opposita passio dicitur tristitia. Primæ sunt in qualibet potentia, secunda vero in concupiscibili tantum, 1. 2. q. 31. 3 o. & q. 35. 2. 7. c. & q. 41. 3.c.

61 Juvenes, & melancholici vehementer appetunt delectationes sensuum propter laborem suæ naturæ, 1. 2 q 32 7.ad 2.

62 Delectatio naturaliter appetitur propter se finaliter, non autem formaliter, nec effective, 1. 2. q 2.6.ad 1.& ad 3. & q.34.2.ad 2.

63 Corporalis plus appetitur quam spiritualis, per accidens, quidam abundant sensu, & deficiunt intellectu, & quia pluribus est nota, quam spiritualis, 1. 2. q. 2. 6. c.ad 1. & ad 2. & q. 31. 5. c. & q. 32. 7. ad 2.

64 Non omnis delectatio est bona, nec omnis est mala, sed aliqua est bona, & aliqua mala, 1.2.q.34.1.2.c.

65 Omnis tristitia per se est mala, licet per accidens possit esse bona; sed non omnis delectatio est bona per se, 3. q. 15.6.ad 2.& ad 3.

66 Delectatio de apparenti bono, & vero malo, & tristitia de apparenti malo, & vero bono, sunt malæ moraliter, 2. 2.q.35.1.c.

67 Tristitia est materia delectationis, & gaudii per accidens tantum, & è converso, in quantum tristitiæ accidit esse bonum, & illis malum, 1. 2. q.35.3.ad 2.& ad 3

68 Delectatio non dicitur morosa, nisi sit cum consensu ratio-

tionis deliberatæ, 1.2.q.74.6. ad 3. & q.88.4.ad 2.

69 Consensus rationis in delectationem cogitationis pravæ ratione objecti est peccatum mortale, sed ratione cogitationis tantum est veniale, vel nullum puta cum aliquis causa disputationis, vel confessionis, & hujusmodi cogitat de peccatis carnalibus, 1.2.q.31.5. c.item q.74.8.o. item q.88.5. ad 2.item 2.2.q.154.4.c.& q. 180.7.o.

70 Delectatio actus conjugalis de se non est peccatum mortale, nec veniale, 1.2. q.34, 1.ad 1.

71 Delectatio duplex, sc. carnalis, idest quæ completur sensu carnis, sc. ciborum, & venereorum; & spiritualis, id est quæ completur sola apprehensione animæ, 2.2.q.118.6. c.item q.123.8.c.

72 Corporalis, id est secundum sensum, est vehementior quoad nos, sed spiritualis est simpliciter major, firmior, & dignior, 2.2.q 2.6.o. item q. 31.5.o item q.38.4.c. item 2. 2.q.141.4.ad 4.item q.180.7 c.

73 Corporalis vocatur voluptas, quia pluribus est nota quam spiritualis, 1.2 q.2.6.c.

74 Corporales indigent temperari, & refrænari per rationem non autem spirituales, quia non sunt secundum mentem, quæ est regula, ideo secundum se sunt sobriæ & moderatæ, 1. 2.q.31.5.ad 3 item 1.2.q.141. 4.ad 4.

75 Nullus diu potest esse sine delectatione, ideo carens delectationibus spiritualibus transit ad carnales, 2.2.q.35. 4.ad 2.& q.119.1.3.

76 Spiritualis est tota simul, non autem corporalis, 1.2.q. 31.2.o.item 5.c.fi.

77 Secundum tactum est major utilitate, & simpliciter, & naturalior, quam secundum alios sensus, sed delectatio secundum visum est major ratione cognitionis, 1.2.q.31.6.o. item 2.2.q.15 3 c.item q 141. 4.c.ad 3.item 7.c.

78 Delectatio contemplationis excedit omnem delectationem humanam, 1.2.q 3 5.c.fi. &q.38.4.c.item 2.2.q.180.7.o.c.

79 Vitæ contemplativæ est nobilior, convenientior nobis, purior, & perfectior, quam vitæ activæ, 2.2.q.182.1.c.

80 Delectatio comtemplationis in via est imperfecta respectu contemplationis in patria, 2.2.q.180.7.ad 3.

81 Contemplatio divinorum in via est majoris delectationis qualibet contemplatione alterius rei. 2 2.q.180 7.ad 3.

82 Delectatio secundum voluntatem est mensura & regula omnis actus moralis, non autem delectatio secundum sensum, 1.2.q.33 4.o.

83 Sensibilis fuisset major, & purior ante peccatum, quam post; sicut delectatio temperati, quam intemperati, 1.q.98. 2. ad 3.

84 Est prior amore & ille desiderio, secundum rationem finis, sed ordine generationis est è converso, 1.2.q.25.2.c. ad 3.& q.34.4.ad 1

85 Contrariatur delectationi de objecto contrario, 1.2.q.31. 8.c.

86 Differentia inter delectationem gaudium, exultationem, lætitiam, hilaritatem, & jucunditatem, 1.2.q.31.3.o. item q.35.2.c.

87 Delectatio est in tempore per accidens tantum, sc. ratione transmutationis adjunctæ, 1.2.q.31.2.o.

88 Delectationes dupliciter sunt innaturales, sc. quæ sunt contra rationem & quæ sunt contra naturam communem, 1.2.q.31.3.c.item 7.o.

89 Delectari propter se formaliter licitum est in omni delectabili, secundum suam formam

mam, non autem finaliter, 1. 2. q. 70. 1. ad 2.

90 Delectatio non est finis charitatis. sed magis visio, cui consequitur, 1. 2. q. 4. 2. ad 3.

Deliciosi dicuntur qui non possunt sustinere aliquos labores, nec aliquid minuens delectationem, 2. 2. q. 138. 1. ad 2.

1 Delictum communiter significat quamcunque omissionem, sed stricte omissionem pertinentium ad Deum, vel quando scienter, & cum contemptu ommittit homo id, quod facere debet, 2. 2. q. 79. 4. ad 1.

1 Dæmones, secundum Apulejum, sunt corpora aerea, animo passiva, mente rationalia, tempore æterna, 1. q. 51. 1. ad 1. & q. 115. 5. c.

2 Secundum Porphyrium sunt natura fallaces, & sensitivi, 1. q. 63. 4. ad 1.

3 In dæmonibus est ordo, 3. q. 109. 1. 0.

4 Nomina aliquorum ordinum sunt in dæmonibus, non tamen seraphim, nec throni, nec dominationes, 1. q. 63. 7. ad 1. item 9. ad 3. item q. 109. 1. ad 3.

5 Ordinatio dæmonum est sacra ex parte Dei, non autem ex parte ipsorum, 1. q. 109. 1. ad 2.

6 Vigent acumine scientiæ, & lumen intellectuale in eis est perspicuum, 1. q. 64. 1. 0.

7 Error est in intellectu dæmonum solum respectu supernaturalium, 1. q. 58. 5. 0.

8 Cognoscunt veritatem tripliciter, sc. per naturam, revelationem, & experientiam, 4. q. 64. 1. ad 5. & 2. 2. q. 172. 5. ad 1. & 6. 0.

9 Cognitio veritatis per naturam, & per gratiam tantum speculativa est in dæmonibus, non autem producens amorem Dei, 1. q. 64. 1. 0.

10 Boni angeli revelant aliqua dæmonibus, 1. q. 64. 1. c. ad 5. item q. 109. 4. ad 1. item 2. 2. q. 172. 6. ad 1. item ad 3.

11 Revelationes à bonis angelis factæ dæmonibus sunt illuminationes ex parte angelorum, quia ordinant eas ad Deum, non autem ex parte dæmonum, 1. q. 109. 4. ad 1.

12 Revelatio beatorum angelorum facta dæmonibus non est per modum illuminationis, sed locutionis, 2. 2. q. 172. 5. ad 2.

13 † Dæmones cognoscunt futura contingentia, 1. q. 57. 3. c. & q. 86. 4. ad 2.

14 Illuminatio non est in dæmonibus, sed conceptus suos manifestant per modum locutionis, 1. q. 109. 3. 0. item 2. 2. q. 172. 5. ad 2.

15 Dæmon non habet cognitionem matutinam, nec vespertinam, sed nocturnam, 1. q. 64. 1. ad 3.

16 Cognoscebat Christum esse Messiam promissum in lege, non autem divinitatem ejus, nisi per conjecturas, 1. q. 64. 1. ad 4. item 3. q. 31. 1. ad 1. & q. 44. 1. ad 2. & q. 47. c. 5.

17 Prohibebatur virtute divina ab investigatione beatæ Mariæ, nec noverat divinitatem Christi, sed confitebatur suspicando. 3. q. 29. 1. ad 3. & q. 41. 1. ad 1. & q. 44. 1. ad 2. & q. 47. 5. c.

18 Sciunt se damnatos in perpetuum, 2. 2. q. 18. 3. c.

19 Liberum arbitrium dæmonum est obstinatum in malum, principaliter ex justitia Dei non dantis gratiam, secundo ex indivisibili appetitu eorum, tertio ex cognitione intellectiva, quia non possunt deponere æstimationem semel habitam, 1. q. 64. 2. 0.

20 Omnis motus liberi arbitrii dæmonum est inordinatus, nec possunt se præparare ad gratiam, 1. q. 64. 2. ad 5.

21 Dæmones possunt facere actum bonum ex genere, sed nullo modo ex bona voluntate, 1. q. 64. 2. ad 5.

22 Dæmones non sunt naturaliter mali, sed propria voluntate, 1. q. 63. 4. o. item q. 67. 4. ad 4.

23 Natura dæmonum est bona, sed voluntas eorum est mala, cujus malitiæ ipsi sunt causa, 1. q. 64 3. ad 3.

24 Omnis actus naturæ dæmonis est bonus, & actus voluntatis ejus est malus, 1. q. 64. 2. ad 5

25 Non diligunt se mutuo, licet concordiam habeant in malo, 1. q. 109. 2. ad 2.

26 Nulla passio sensitiva est in dæmonibus, sed timor & dolor voluntatis est in eis, 1. q. 63. 2. ad 2. & q. 64. 3. c.

27 Furor, phantasia, & concupiscentia, non sunt in dæmonibus, nisi metaphorice, id est velle inordinate, 1. q 54. 5. ad 3. item q. 58. 5. c. fi. & q. 59. 4. ad 1.

28 Est caput omnium malorum, non influxu interiori, sed gubernatione exteriori, in quantum avertuntur à Deo, 3. q. 8. 7. 8. o.

29 Dæmon & Antichristus sunt tantum unum caput malorum, quia Antichristus dicitur caput, quia in eo erit plenissime malitia diaboli, 3. q. 8. 8. ad 1.

30 Meruerunt beatitudinem, sed statim præbuerunt impedimentum ejus, 1. q. 63. 5. ad 4. & 6. o

31 Omnes dæmones simul peccaverunt, & tanto gravius, quanto superiores, 1. q. 63. 8. ad 1. item ad 3. & 2. 2. q. 24. 3. ad 3.

32 In omnibus, quæ agunt dæmones propria voluntate, peccant mortaliter, 1. q. 64. 2. ad 5. item 1. 2. q. 89. 4. o.

33 Peccatum dæmonis durat adhuc secundum appetitum, non autem secundum æstimationem, 1. q. 64. 2. ad 3.

34 Primum peccatum Adæ, vel dæmonum non fuit blasphemia in Spiritum Sanctum, licet potuerit esse, 2. 2. q. 163. 4. ad 3.

35 Omnia peccata sunt in dæmonibus secundum reatum sed tantum spiritualia secundum affectum, 1 q 63 2 o

36 In dæmonibus non fuit labor, nec tædium, nec acediæ peccatum, 1. q. 63. 2 ad 2.

37 Non sunt proprie nisi duo peccata, sc. superbia, & invidia, 1 q. 63. 2. o.

38 Dæmones non afficiuntur peccato carnali, sed tentant ex invidia, 1. q. 63. 2 ad 1 & 2.

39 Demon tentavit primos parentes ex invidia, 1. q. 63. 2. o.

40 Non potuisset tentare hominem in statu innocentiæ suggestione interiori quia per hanc immutatur phantasia, 2. 2. q. 165. 2. ad 2.

41 Tentans primos parentes promiserat Adæ, quod sciret bonum, & malum, 2. 2. q. 163. 2. o.

42 Non potuit sumere formam quam voluit, sed tantum serpentis, 2. 2. q. 165. 2. ad 3.

43 Tentare ad nocendum est proprium dæmonum, sed mundus & caro tentant instrumentaliter. Deus autem tentat, faciendo sciri virtutem tentati, 1. q. 114. 2. o. & 2. 2. q 97. 2. c.

44 Impugnatio dæmonum est ex malitia eorum, sc. ex superbia & invidia, sed ordinatio ejus est à Deo, 1. q. 64. 4. c. & q. 114. 1. o.

45 Dupliciter impugnant homines, sc. instigando ad peccatum, & puniendo; secundo modo mittuntur à Deo, non autem primo modo, 1. q. 114. 1. ad 1.

46 † Tentatio dæmonum non semper est peccatum, quia vitari non potest, sicut vitari potest tentatio carnis; ideo tentatio carnis sine peccato esse non potest, ut pater per glos-

sam

sam, 1.2.q.80.3. ad 3. item 3. q.41.1.ad 3.

47 Maxime gaudent de peccato luxuriæ, propter difficultatem evadendi, 1.2. q.73.5. ad 2.

48 Omnia peccata sunt ex sugestione dæmonum indirecte, non autem directe, 1.q. 63.2.c. item q.114.3 o. item 2. 2.q.80.4.o. item 3.q.8.7.ad 2.

49 Non sunt causa peccatorum nostrorum, nisi indirecte, sc. persuadendo vel proponendo aliquod appetibile, 1.2.q. 75.3.o. item q.80.1.o. & 3. q. 8.7.o.

50 Potest impedire usum rationis, si permittatur, ideo potest sufficienter impellere in actum peccati, non autem in peccatum, 1.2.q.80.3.o.

51 Inducunt ad peccatum, interius operando, sc. in phantasiam, & in appetitum sensitivum tantum, 1.2.q.80.2.o.

52 Non statim tentant homnem spiritualem de gravibus peccatis, 3.q.41.4.c.

53 Victi non cessant à tentatione aliorum, nec ejusdem semper, sed ad tempus, 1.q. 114.5.o.

54 Remedium semper est paratum hominibus contra dæmones, ex passione Christi, etiam tempore Antichristi, 3.q.49.2. ad 2.& ad 3.

55 Fingunt se esse animas defunctorum, ut inducant in errorem. Vel etiam divina dispensatione apparent animæ defunctorum: nam secundum Augustinum, non est absurdum credere, aliqua dispensatione permissum fuisse, ut non dominante arte magica, vel potentia, sed dispensatione occulta, quæ Pithonissam, & Saulem latebat, se ostenderet spiritus justi aspectibus regis, divina eum sententia percussurus. Vel non vere spiritus Samuelis à requie sua excitatus est, sed aliquod phantasma & illusio imaginaria diaboli machinationibus facta, quam scriptura Samuelem apellat, sicut solent imagines rerum suarum nominibus appellari, 1 q.89. 8.ad 2.& q.117.4.ad 2.& 2.2. q.95.4.ad 2.& q.174.5 ad 4.

56 Non licet habere familiaritatem cum dæmone, nec requirere veritatem ab eo, ad cognitionem occultorum, sc. de iis, quæ excedunt facultatem, & cognitionem humanam, nec à dæmonibus auxilium implorare, quia est apostrasia à fide (secundum Augustinum), 1.q. 114.4.c.ad 2.& 2.2.q.9c.2.3. o. item q.96.o.& q.96.o.

57 Veritatem dicit, ut decipiat, 1.q.64.2.ad 5.

58 Faciunt aliquas levitates, ut sint familiares hominibus, quos conantur decipere, 1.q. 89.4. ad 3. item 1.2. q.89.4. ad 3.

59 Quærere aliquid á dæmone sponte ocurrente licet, propter utilitatem aliorum, maxime quando virtute divina compelli potest ad dicendum vera, sicut Christus fecit. Nam & Beda dicit: Non velut inscius dominus inquirit, sed ut confessa peste quam tolerabat, virtus curantis gratius emicaret; & sic Jacobus, & Simon, & Judas fecerunt. Non autem licet dæmonem invocare ad auxilium, vel cognitionem occultorum, inquirendo ab ipso, 2.2.q.90 2.c.fi.& 3.c.& q.95. 4.ad 1.& ad 3.& q.96.2.ad 3.fi.

60 Invocantes dæmonem peccant mortaliter, & sunt apostatæ à fide (secundum Augustinum) propter pactum initum cum dæmone, tacite, vel expresse, vel verbo tenus, si invocatio intersit, vel facto aliquo, etiam si sacrificia desint, 2.2.q.96.2.ad 3.fi.

61 Alliciuntur diversis generibus herbarum, animalium, carminum, & rituum ut signis, non autem ut rebus, 1.q.

115. 5. ad 3. item 2. 2. q. 85. 2. ad 2. item q. 96. 2. o.

62 Vocati sub certa constelatione veniunt, licet non subsint cœlis, nec alicui virtuti corporali; ut ducant in errorem, vel quia coguntur à superioribus dæmonibus, 1. q. 115. 5. o.

63 Vocati sub certa constellatione veniunt, quia sciunt illius virtutem juvare ad effectum requisitum, 1. q. 115. 5. ad 2.

64 Plus vexant lunaticos in augmento lunæ, ut eam infament, & quia tunc cerebrum est sic dispositum per lunam, 1. q. 115. 5. ad 1.

65 Maxime anhelant ad hoc, ut eis exhibeatur cultus divinus, 2. 2. q. 85. 2. ad 3.

66 Deus non est in dæmone, nec in peccatore simpliciter, sed ut est creatura, vel addendo per essentiam, præsentiam, & potentiam, 1. q. 8. 1. ad 4.

67 Dæmon habet potestatem aliquam in homine, ex hoc quod subditur peccato originali, vel actuali, 3. q. 71. 2. c. ad 1.

68 Nullus ante passionem Christi potuit evadere manus dæmonum, quin descenderet ad infernum, 3. q. 49. 2 ad 2. item 5 ad 1. item. q. 52. 5. ad 2. item 6. ad 2.

69 Etiam nunc potest Deo permittente homines tentare quantum ad animam, & vexare quantum ad corpus, 3. q. 49. 2. ad 2.

70 Idem dæmon potest recipere semen viri, & transfundere in mulieres, & generabitur homo, qui erit filius viri, & non dæmonis, sicut & aliarum rerum semen assumunt, secundum Augustinum, 1. q. 51. 3. ad 6.

71 Non permittuntur facere omnia quæ possunt naturaliter, nec datur eis potestas faciendi aliquid supernaturaliter, 1. q. 114. 4. ad 2. item 3 q. 29. 1. ad 3. item q. 75. 4. c. ad 3.

72 Etsi dæmoaes animam alicujus Sancti evocare non possint, neque cogere ad aliquid agendum, potest tamen hoc fieri divina virtute, ut dum dæmon consulitur, ipse Deus per suum nuntium veritatem enuntiet, sicut per Heliam respondit, 2. 2. q. 174. 5. ad 4.

73 Frecuenter apparent in figuris bestiarum, quæ dessignent conditiones eorum, ex providentia, & permissione Dei, sicut in figura serpentis, cum esset tamen in dæmone decipiendi cupiditas (secundum Augustinum) 2. 2. q. 165. 2. ad 3.

74 Potestas duplex dæmonis, sc. quæ sufficienter impellit in actum peccati, sed non in peccatum, & quæ trahit ad supplicium, 1. 2. q. 80. 3. o.

75 Non possunt producere effectus qui non sunt in potestate alicujus virtutis naturalis active, ut suscitare mortuos, & hujusmodi, nisi in præstigio, 1. q. 91. 1. ad 1. & ad 3. & q. 114. 4. c. ad 2.

76 Possunt vere naturales effectus producere, sed mediantibus agentibus naturalibus, 1. q. 114. 4. c. ad 2. & q. 115. 5. ad 1. & q. 117. 3. c.

77 Nullam formam possunt induere in materiam, nisi mediante agente naturali, sed solus Deus, 1. q. 91. 2. c. & q. 105. 1. ad 1. & q. 114. 4. c. ad 2.

78 Potest dupliciter facere aliquid apparere aliud quam sit, sc. immutando alicujus phantasiam interius, & alios corporeos sensus, vel exterius aliquod corpus formando, 1. q. 114. 4. ad 2.

79 Pluvia, & venti, & quæcunque solo motu locali fiunt, possunt causari à dæmonibus, 1. 2. q. 80. 2. c.

80 Christus sufficienter probavit quadrupliciter, quod expelleret dæmones per virtutem Dei

Dei, & non per virtutem dæmonum: primo per hoc quod satanas contra seipsum non dividitur; secundo exemplo aliorum, qui dæmonia ejiciebant per spiritum Dei; tertio quia dæmonium expellere non posset, nisi ipsum vicisset virtute divina; quarto quia nulla convenientia in operibus, nec in effectu erat sibi, & satanæ; cum satanas dispergeret quos Christus colligebat, 3. q. 43. 2. ad 3.

81 Christus permissit dæmones intrare in porcos, & affligere illum quem liberavit, triplici ratione, sc. ut instruat magnitudinem nocumenti dæmonum, qui hominibus insidiantur, ut omnes discerent, quod nec adversus porcos audent aliquid facere, nisi ipse concesserit, & ut ostenderet cuanto graviora in illos homines operati essent, quam in illos porcos, nisi essent divina providentia adjuti, 3. q. 44. 1. ad 3.

82 Superiores expellunt inferiores corporaliter, non autem à dominio animæ, sed Christus utroque modo expellit utrosque, 3. q. 43. 2. ad 3.

83 Locus duplex debetur dæmonibus, sc. aer caliginosus, causa exercitandi homines usque ad diem judicii, & infernus, ratione pœnæ, 1. q. 64. 4. o.

84 Ubicunque sint, habent semper secum infernum, nec diminuitur pœna eorum ex recessu, 1. q. 64. 4. ad 3.

85 Pœna dæmonum in nullo mitigatur per potestatem puniendi alios, 1. q. 109. 2. ad 3.

Dæmoniaci nesciunt quid loquantur, quando dæmon loquitur in eis, sicut nec serpens quo diabolus tentavit Evam, nec asina qua angelus locutus est ad Balaam, 2. 2. q. 165 2. ad 4.

1 Demonstratio duplex, sc. propter quid, idest per causam; & signi, idest per effectum, 1. q. 2. 2 c.

2 Duplex, sc. ad sensum, & ad intellectum, 1. q. 13 1. ad 3.

3 Ex quolibet effectu notiori potest demonstrari propriam ejus causam esse, 1. q. 2. 2. c. ad 3.

4 Unius conclusionis est tantum unum medium demonstrativum, sed multa probabilia, 1. q. 47. 1. ad 3.

1 Denominatio quælibet fit ab aliquo habente se per modum formæ, non autem semper à forma, 1. q. 13. 11. c. item q. 37. 2. c.

2 Transcendentia denominant seipsa, non autem formæ speciales, 1. 2. q. 55. 4 ad 1.

3 Agens denominatur ab actione, non autem ab effectu, nisi sit de intellectu actionis, 1. q. 37. 2. c. ad 2.

4 † In respectivis fit denominatio ab extrinseco, non autem in absolutis, 1. q. 6. 4. c. item q. 37. 2. c. item 1. 2. q. 7. 2. ad 1.

5 Omnia quæ habent ordinem ad aliquid unum, licet diversimode, denominari possunt ab eo, 3 q. 60. 1. c.

1 Denuntiatio semper debet fieri in peccatis occultis, præcedente secreta admonitione, nisi mora sit periculosa, 2. 2. q 33. 7. o.

2 In denuntiatione non requiritur Scriptura, quia denuncians non obligat se ad probandum, nec punitur non probans, 2. 2. q. 68. 2. ad 3.

1 Depositum datur ad utilitatem dantis, sed mutuum ad utilitatem accipientis, 1. 2. q. 105. 2. ad 5. & 2 2. q 62. 6. c.

2 Lex vetus bene ordinavit de mutuis, & depositis, 1. q. 105. 2. ad 4. item ad 5.

3 Depositus gladius non debet restitui furioso, 1 2 q. 51. 4. c. item q. 57. 2. a 1 1. & q. 62. 5. a 1 1 & q 120. 1. c.

4 Furans suum depositum peccat

cat, & tenetur revelare gravamen depositarii, 2. 2. q. 66. 3. ad 3. item 5. ad 3.

5 Depositum amittens sine culpa non tenetur restituere, 1. 2. q. 105. 2. ad 5. item 2. 2. q. 62. 6. c.

1 Derisio de re notabili est peccatum mortale, & est gravius quam contumelia; sed gravissimum derisio Dei, secundo parentum, tertio justorum, 2. 2. q. 75. 2. o.

2 Derisio secundum rationem suam est minus grave peccatum detractione, & contumelia, licet quandoque sit è converso, 2. 2. q. 75. 2. ad 3.

3 Recidivans, & simulans, id est fictus, non derident Deum expresse, sed interpretative, 2. 2. q. 75. 2. ad 2.

1 Descendere Christum ad inferos, fuit conveniens, 3. q. 52. 1. o. & 4. c.

2 Christus per suum effectum descendit usque ad infernum damnatorum, 3. q. 51. 2. c.

3 Per essentiam descendit tantum ad limbum Patrum, sed per suum effectum descend t ad quemlibet infernum, 3. q. 53. 2. o.

4 Descendens illuminavit limbum Patrum quoad eos tantum, 3. q. 52. 2. ad 1.

5 Post mortem statim decendit, & statim liberavit justos, qui erant in limbo, 3. q. 52. 4. ad 1. item 5. ad 3.

6 Descendens nullum damnatum liberavit de inferno, nec de limbo puerorum, nec de purgatorio, sed tantum omnes justos, 3 q. 52. 5. 6. 7. 8. o.

7 Descendens in infernum damnandos confutavit de eorum incredulitate, sed purgandis dedit spem gloriæ, 3. q. 52. 8. c. ad 3. & 6. ad 1.

8 Liberavit à purgatorio sufficienter purgatos, vel qui dum hic viverent, hoc meruerunt per fidem & dilectionem & devotionem ad mortem Christi, 3. q. 52. 4. ad 2.

9 Operatus est in virtute passionis suæ, confringendo vestes, idest impedimenta impedientia patres exire, 3. q. 52. 4. ad 2. item 5. 6. 7. c. item 8. c. ad 2.

10 Descensus duplex convenit Christo, sc. de cœlo secundum deitatem, non quidem motu locali, sed incarnatione secundum exinanitionem; & ad inferos secundum animam, qui est motus localis, & convenit Christo secundum conditionem humanæ naturæ, 3. q. 57. 2. ad 2.

11 Secundum animam, tamdiu fuit in inferno, ad quem descendit, quamdiu corpus ejus fuit mortuum, 3. q. 52. 2. o.

12 In mysterio Incarnationis non consideratur ascensus, quasi alicujus præexistentis, & proficientis, sed descensus Verbi ad imperfectionem nostræ naturæ, 3. q. 43. 3. ad 3. & q. 34. 1. ad 1.

13 Postquam ascendit, aliquando descendit de cœlis ad terram, 3. q. 57. 6. ad 3.

Describuntur aliqua in libris materialibus ad sucurrendum memoriæ, 1. q. 24. 1. c.

Deserere gregem sibi commissum procedit vel ex timore male humiliante, vel ex amore male inflammante, vel ex amore salutis propriæ, ut si prælatus solus quæratur, 1. 2. q. 72. 3. c.

Desertum. † Nullus de filiis Israel natus in deserto mortuus est ibi, 3. q. 70. 4. ad 3.

1 Desiderium dicitur dupliciter, sc. appetitus rei non habitæ: & intensio affectus tollens fastidium, 1. 2. q. 33. 2. c.

2 Est de bono non habito; sed amor est de bono absolute, 1. q. 20. 1. c. ad 2.

3 Desiderium, spes, amor, & odium sunt aliquo modo in carentibus cognitione, non autem timor, nec desperatio, 1. 2. q. 41. 3. c.

De-

4 Desiderium proprie est in appetitu sensitivo, & in appetitu rationali, 1. 2. q. 30. 1. ad 2.

5 Est in concupiscibili, 1. 2. q. 23. 2. c. & q. 40. 1. b. & c.

6 † Desiderium naturale rationalis creaturæ est ad cognoscendum genera, species, & rationem omnium rerum; non autem omnia individua, vel futura contingentia, quæ solus Deus in sua æternitate cognovit, 1. q. 12. 8. ad 4. & q. 14. 13. o.

7 Omne quod naturaliter desideratur ab homine, naturaliter cognoscitur ab eo, 1. q. 2. 1. ad 1. & q. 63. 3. c.

8 † Desiderium animæ beatæ quiescit ex parte appetibilis, non autem ex parte appetentis, 1. 2. q. 4. 5. ad 5.

9 Inest unicuique rei naturale desiderium ad conservandum suum esse, 1. q. 5. 2. ad 3. & ad 4. & q. 63. 3. c. & q. 104. 2. 3. o.

10 Desiderium quodammodo facit desiderantem aptum, & paratum ad susceptionem desiderati, 1. q. 12. 6. c. fi.

1 Desperatio non importat solam privationem spei; sed recessum à re desiderata, propter impossibilitatem æstimatam, 1. 2. q. 40. 4. ad 3.

2 Non respicit malum sub ratione mali; sed per accidens quaddoque, in quantum facit impossibilitatem adipiscendis sed potest esse ex solo excessu boni, 1 2. q. 40 4. ad 1.

3 Est peccatum in appetitu, 2. 2. q. 20. 1. o. & 2. c.

4 Est minus grave peccatum infidelitate, & odio Dei, sed periculosius, 2. 2. q. 20. 3. o.

5 Potest esse sine infidelitate, 2. 2 q. 20. 1. o.

6 Principaliter causatur ex acedia, seu tristitia & negligentia; secundo ex luxuria, 2. 2. q. 24. 4. o.

7 † Est prior timore, sicut ratio & causa ejus, ideo timor consequitur desperationem vincendi, 1 2. q. 25. 3 c.

8 Oritur occasionaliter ex timore Dei, & horrore peccatorum, non autem directe, 2. 2. q. 20. 1. ad 2.

9 In damnatis non est culpa, sed pars damnationis, sicut nec in viatore, de re non nata haberi, 2. 2. q. 21. ad 3.

1 Desponsatio Beatæ Mariæ fuit facta duodecim rationibus, sc. ne Christus ab infidelibus, tanquam illegitime natus abjiceretur; ut consueto modo ejus genealogia per virum describeretur; & ad tutelam pueri nati, ne diabolus contra eum vehementius nocumenta procurasset. Et ut à Joseph nutriretur; & per hoc Beata Virgo redditur immunis à pœna, ne sc. lapidaretur à Judæis, tanquam adultera; & ut per hoc ab infamia liberaretur; & ut ei Joseph ministerium exhiberet, & testimonio Joseph comprobatum est, Christum ex Virgine natum: & verba Virginis matris magis credibilia reddunter, suam Virginitatem asserentis; & ut tolleretur excusatio Virginibus, quæ propter suam incautelam non vitant infamiam; & per hoc significatur universalis Ecclesia, quæ cum Virgo sit, desponsata tamen est uni viro Christo, & quod mater Domini fuit desponsata & Virgo, in persona ipsius & Virginitas & matrimonium honoratur, contra hæreticos ulteri horum detrahentes, 3. q. 29. 1. o.

Destinare est dirigere aliquid in aliquid, vel mente proponere, 1. q. 23. 1. c. item 2. ad 2.

1 Detractio, quæ est occulta maledictio, ad denigrationem famæ, per impositionem falsi, per adauctionem mali, per revelationem mali occulti, &

per

per depravationem intentionis, de se est peccatum mortale; ex levitate vero est veniale, nisi sit de gravi, sed propter bonum cum debitis circumstantiis, nullum est peccatum, 2. 2. q. 73. 1. 2. o. item q. 74. 1. o. & q. 75. 1. c.

2 Non est filia iræ, sed invidiæ, 2. 2. q. 73. 3. ad 3.

3 Contrariatur adulationi, quoad ea quæ dicuntur; licet utrumque sit malum, non autem quoad finem, quia prima intendit infamiam; secunda vero delectationem, 1. 2. q. 115. 1. ad 3.

4 Diligens & insidiosa inquisitio eorum quæ ab aliis fiunt, ordinatur ad aliquid noxium, sc. ad detrahendum proximo, 2. 2. q. 167. 2. c. ad 3. fi.

1 Devotio est spiritualis actus voluntatis, prompte tradendi se ad famulatum Dei, 2. 2. q. 82. 1. o. item 2. c. item q. 83. 3. ad 1.

2 Est principalis actus religionis virtutis, 2. 2. q. 82. 2. o. & q. 83. 3. ad 1. item 15. c. & q. 104. 3. ad 1.

3 Est pinguedo animæ causata à charitate, & conservans eam, 2. 2. q. 82. 2. ad 2. item 3. c.

4 Causa devotionis triplex, sc. extrinseca & principalis, idest Deus; & intrinseca duplex, sc. contemplatio bonitatis Dei, & beneficiorum ejus, & consideratio propriorum defectuum excludens præsumptionem, 2. 2. q. 82. 3 o. item 4. c.

5 Consideratio eorum quæ sunt apta, excitare dilectionem Dei, causat devotionem; sed consideratio distrahentium mentem à divinis impedit eam, 2. 2. q. 82. 3 ad 2.

6 Ea quæ pertinent ad humanitatem Christi, maxime excitant devotionem manuducendo: licet devotio sit circa ea quæ sunt divinitatis, vel etiam utrumque, 2. 2. q. 82. 3. ad 1.

7 Devotio primo & per se causat delectationem & lætitiam, secundario autem & per accidens causat tristitiam, 2. 2. q. 82. 4. o.

8 Qui semel orat devotè, remanet devotior per plures dies, 2. 2. q. 83. 14. ad 4. & q. 171. 2. ad 2.

9 Mens semel ad devotionem excitata facilius postea ad devotionem pristinam revocatur; ideo ad hoc orationes crebræ sunt necessariæ, 1. 2. q. 171. 2. ad 2.

10 Devotio ad sanctos non terminatur ad eos, sed transit in Deum; devotio vero ad dominos temporales est alterius rationis, 2. 2. q. 82. 2. ad 3

11 Abundat in simplicibus mulieribus propter humilitatem, elationem comprimendo, sed scientia, & quælibet perfectio subjecta Deo auget devotionem, 2. 2. q. 82. 3. ad 3.

1 Esse propter convenit Deo, 1. q. 13. 11. o.

2 Deum esse, demonstratur multipliciter, 1. q. 2. 3. o.

3 Est demonstrabile per effectus à posteriori tantum, 1. q. 2. 1. c. fi. item 2. o.

4 † Dei non est demonstratio, nisi per effectum, 1. q. 3. 5. c. fi.

5 † Deum esse non est per se notum; sed est primum inter omnia credibilia, 1. q. 2. 1. ad 2. & 2. 2. q. 16. 1. c.

6 Non est nobis naturaliter notum secundum se; sed secundum similitudinem, & participationem ejus, 1. q. 2. 1. ad 1.

7 De Deo scimus an est, id est hanc propositionem esse veram ex effectibus ejus; non autem actum essendi ejus, sicut nec essentiam ejus, 1. q. 3. 4. ad 2.

8 Esse Dei est esse cujuslibet creaturæ exemplariter vel causaliter, non autem formaliter seu essentialiter, 1. q. 3. 8. o.

9 Esse Dei est proprium & determinatum, & distinctum à quolibet esse creaturæ, per hoc quod ei non potest aliquid addi, 1. q. 3. 2. ad 3. & 4. ad 1. item q. 7. 1. ad 3.

10 Esse Dei, per hoc quod est subsistens non receptum in aliquo, distinguitur à quolibet alio, 1. q. 3. 2. ad 3. item 4. ad 1. & q. 7. 1. ad 3. & q. 44. 1. c.

11 † In solo Deo esse, & essentia sunt idem realiter, 1. q. 2. 1. c. & q. 3. 4. o. item q. 5. 6. c. item q. 6. 3. c. item q. 12. 2. c. ad 3. item 4. c. item q. 13. 11. c. & q. 14. 4. c. & 14. ad 2. item q. 25. 1. ad 2. item q. 44. 1. c. item q. 45. 1. ad 5. item q. 50. 2. ad 3. & q. 54. 1. & 3. c. item q. 61. 1. o. item q. 75. 5. ad 4. item q. 104. 1. c. fi. item 1. 2. q. 3. 7. c. item 3. q. 13. 1. c.

12 Essentia divina est actus purus; angelica vero est intelligibilis in actu, sed intellectus noster est intellectus in potentia tantum, 1. q. 25. 1. c. item q. 87. 1. c. ad 2.

13 Deus est sua essentia, 1. q. 3. 3. o. item q. 11. 3. c. ad 2. item q. 29. 4. c. ad 1.

14 De Deo non possumus scire quid est, 1. q. 1. 7. ad 1. item q. 2. 2. ad 2. & q. 3 princ. item q. 12. 12 c. ad 1 & 13. ad 1. item q. 13. 8. ad 2.

15 Essentia divina est omne quod est in ea, 1. q. 40. 1. ad 1.

16 Deus tripliciter dicitur, sc. essentialiter, participative, & nuncupative 1. q. 13. 9. 10. o. & 2. 2. q. 85. 2. ad 1.

17 Essentialiter est extra ordinem totius creaturæ, 1. q 28. 1. ad 3.

18 Deus est forma, 1. q. 3. 2. c. fi. & ad 3. & 7. 8. c. 3. q. 2. 1. c.

19 Una tantum forma est in divinis, 1. q. 31 2 ad 2.

20 Non est forma inhærens, 1. q. 3. 8. o.

21 Non est forma corporis, 1. q. 3. 8. o. item 3. q. 2. 1. c. ad 2. item q. 5. 1. ad 2. item q. 50. 2. ad 3.

22 Non est anima mundi, contra quosdam. Nec anima cœli, contra Almarianos. Nec materia prima contra David de Dinando, 1 q. 3. 8. c. & q. 51. 1. ad 1. item q. 90 1. c.

23 † Anima attribuitur Deo secundum similitudinem actus, 1. q. 3. 2. ad 1. item q. 19. 11. c.

24 Deus non est corpus, 1. q. 3. 1. o.

25 Non habet diffinitionem, 1. q. 1. 7. ad 1. item q. 2. 2. ad 2. & q 3. 5. c. fin.

26 † Non est genus, nec species, 1. q. 3. 5. c. & q. 30. 4. ad 3.

27 † Non est in genere, nec in prædicamento per se, nec reductive ut principium, 1. q. 3. 5 o. item q. 4. 3. ad 1. item q. 6. 2. ad 3. & q. 88. 2. ad 4.

28 Substantia secundum quod significat per se existere, id est, non in alio, convenit Deo, non autem proprie, nec univoce, 1. q. 29. 3. 4.

29 Solus Deus est omnino simplex, 1. q. 3. 0. & q. 9. 1. c. item q. 25. 1. c. item q. 28. 2 c.

30 In Deo nulla est compositio. Sed hanc pluralitatem, quæ est secundum rationem, repræsentat in propositione pluralitas prædicati, & subjecti; unitatem vero repræsentat per compositionem. Quan loque enim intellectus noster enunciationem de Deo format, cum aliqua diversitatis nota, præpositionem interponendo, ut cum dicitur, bonitas est in Deo; quare & hic designatur aliqua diversitas, quæ competit intellectui, & aliqua unitas, quam oportet ad rem referre, 1 q. 13. 12. c. fi.

31 † In solo Deo sunt idem suppositum & natura, & in omnibus creaturis differunt, 3. q. 27. 1. corp.

32 In Deo non est materia, nec potentia, sed est purus actus

ctus, 1. q. 3. 1. 2. c. & q. 7. 1. c. & q. 9. 1. c. item q. 12. 1. c. item q. 14. 2. ad 3. item 3. c. ad 2. item q. 25. 1. c. item q. 49. 3. ad 2. item q. 50. 2. ad 3. item q. 54. 1 c. item q. 75. 5. ad 4. item q. 87. 1. c. & q. 89. 2. ad 3. & q. 90. 1. c. & q. 115. 1. ad 2. & 1. 2. q. 49. 4. c. item q. 50. 5. c.

33 Deus est perfectissimus, 1. 2. q. 4. 1. o. item q. 25. 1. c. item 2. 2. q. 161. 1. ad 4.

34 † Quicquid entitatis, bonitatis, & perfectionis est in creatura quacunque, totum est eminentius in Deo, 1. q. 1. 2. o. & q. 6. 1. ad 2. & 2. 3. 4. c. item q. 9. 1. c. item q. 11. 3. c. item q. 12. 2. 6. item. q. 13. 2. 3. 4. 5. c. item q. 14. 6. 11. c. item q. 25. 1. c. ad 3. item 3. c. item q. 26. 1. c. ad 1. item 4. o. item q. 28. 2. ad 3. item q. 29. 3. c. item q. 40. 3. c. item q. 75. 1. ad 5. item q. 91. 1. c.

3 Quidquid est in Deo, est Deus, 1. q. 3. 3. c. item q. 27. 3. ad 2. item 4 ad 1. item q. 28. 2. c. item q. 40. 1. c.

36 Deus & creatura non est aliquid melius, nec majus, quam solus Deus, 1. q. 4. 2. o. item q. 103. 3. ad 3. item 1. 2. q. 34. 3. ad 2.

37 In Deo est magnitudo virtutis & perfectionis, non autem magnitudo molis, 1. q. 42. 1. ad 1. item 4. ad 2. item 3. q. 58. 3. o.

38 Magnitudo Dei est perfectio naturæ ejus, 1. q 42. 4. c. ad 2. item 1. de 19. q. 1. 1. o. item q. 3. 1. o.

39 † In Deo non est quantitas, 1. q. 28. 4. c

40 † In Deo est similitudo omnium rerum, secundum formam, & secundum materiam, 1. q. 57. 2. ad 2.

41 Deus dicitur esse finitus sibi, secundum similitudinem proportionis tantum, 1. q. 14. 3. ad 2.

42 Est infinitus negative, non autem privative: formaliter, non autem materialiter, 1. q. 7. 1. o. & q. 12. 1. ad 2. item 7. c. & q. 25. 2. o. & 3. c. item q. 52. 2. c. item q. 55. 1. c. item q. 75. 5. ad 4. item q. 8 . 2. ad 1. item 3. q. 103. ad 1. & ad 2.

43 Est omnino immutabilis, 1. q. 9. 1. 2. o. item q. 10. 2. 3. c. item q. 14 15. o. item q 19. 7. o. & q. 30. 1. ad 3. & q. 65. 1. ad 1. item 3. q. 2. 1. c. item q. 57. 1. ad 1.

44 Movetur metaphorice dupliciter, sc. operando in se, & secundum emanationem in alia, 1. q. 9. 1. ad 1. & ad 2. & q. 73. 1. 3. c.

45 Nulla passio est in Deo, 1. q. 20. 1. o. item q. 21. 1. ad 1. item q. 41. 1. ad 3.

46 Cognitio Dei per essentiam est naturalis soli Deo. angelo autem per similitudinem, nobis vero per speculum, id est per speciem aliorum, 1. q. 56. 3. o. item q. 62. 4. c. item 3. q. 9. 4. c.

47 Deum esse intelligentem, probatur multipliciter, 1. q. 14. 1. o. item q. 26. 1. c.

48 Intelligere Dei est suum esse, & sua essentia, 1. q. 14. 4. o. item 8. 9. c. item q. 16. 5. c. item q. 18 3. c. ad 2. item 4. c. item q. 19 1. c. item 4. c. ad 2. & q. 26. 2 c. item q. 27 2. ad 3. item q. 34. 2. ad 1 & q. 41. 3. ad 4. item q 54. 2. c. item q. 79. 1. c. item q. 87. 3. c. item 3. q. 9. 1. ad 1.

49. Solus Deus est suus intellectus & suum intelligere, 1. q 14. 4. o item q. 18 3. c. ad 2. item 4. c. item q. 27. 2. c. fi. item ad 2. item q. 28. 4. ad 1. item q. 34. 2. ad 1. item q. 41. 4. ad 3. item q. 54. 2. c item q. 79. 1 2. c. item q 87. 3. c.

50 Essentia Dei se habet ut intelligens, ut intellecta, & ut quo intelligitur, 1. q. 14. 2. 4 c.

51 Nihil intelligit per speciem aliam ab essentiam sua, 1. q. 14. 2. 4. c. item 5. o. item q. 55. 1. c. ad 3. item q. 57. 1. c. item q. 79. 1. c. item q. 84. 2. c.

item q. 85. 4. c. item q. 87. 1. c. item q. 89. 1. c.

52 Nihil pertinens ad intellectum in divinis dicitur personaliter, præter verbum, 1. q. 34. 1. ad 2. item q. 37. 2. ad 1.

53 Impossibile est, quod primum & per se intellectum à Deo sit aliud, quam essentia ejus, 1. q. 14. 2. 5 o.

54 Intelligit tantum in actu; nihil autem in potentia, 1. q. 14 2. c. ad 2. item q. 79. 2. c.

55 Intelligendo non componit, nec dividit, 1. q. 14. 5. ad 3. item 14. o. item q. 85. 5. c.

56 Intelligit se, 1 q. 14. 2. 3. o. item 5. c.

57 Intelligit omnia, 1. q. 14. 5. o. item 7. o. item 12. c. item q. 79. 2. c. item q. 87. 1. c item q. 89. 1. c.

58 Intelligit omnia simul, 1. q. 14. 7. o. item 12. ad 1. item 13. c. item q. 22. 3. ad 3. item q. 27. 5. ad 3. item q. 85. 4. c.

59 Cognoscit omnia unica cognitione, 1. q. 19 2. ad 4. item 5. c. & q. 22. 3. ad 3. q. 27. 5. ad 3. item q. 28. 4. ad 2. item q. 34. 3. c. item q. 41. 6. c.

60 † Cognoscit omnia singularia distinctissime, 1. q 14. 6. 11. o. item 12. c. fi. item q. 22. 2. 3. c. item q. 55. 1. ad 3. item q. 57. 2. c. fi. item q. 89. 4. c.

61 Intelligit enunciabilia, 1. q. 14. 14. o. item q. 16. 5. ad 1.

62 Videre Dei est approbare, ut maneret quod fecerat, non quod alio modo cognosceret aut placeret ei creatura, antequam faceret, 1. q. 32. 1. ad 3. item q. 73. 3. ad 3. & q. 74. ad 3.

63 Deus intelligens vilia non vilescit, 1. q. 22. 3 ad 3.

64 Intellectus Dei cognoscens mala non impeditur à consideratione meliorum, sicut fit in nobis; & ejus voluntas ad malum flecti non potest, 1. q. 22. 3. ad 3.

65 Cognoscit se & creaturas eadem ratione ex parte cognoscentis; sed diversa ratione, ex parte cogniti, 1. q. 85. 3. ad 4.

66 Ab æterno cognovit creaturas, & non entia quæ aliquando erunt, non solum ut sunt in Deo, vel in ejus intellectu, sed etiam in propriis naturis, 1. q. 20. 2. ad 2

67 Per ideam cognoscit omnes conditiones particulares rerum, 1. q. 14. 11. o. item 12. o. item q. 15. 3. ad 4.

68 Scientia est in Deo perfectissime, 1. q. 14. 1. o

69 † Dicitur analogice de Deo, & de creatura, 1. q. 13. 5. c.

70 † Scientia Dei non est habitus, nec qualitas, nec effectus demonstrationis, vel principiorum, vel habens causalitatem, 1. q. 14. 1. ad 1. item q. 19. 5. c. item 2. 2. q. 9. 1. ad 1.

71 Non est universalis, vel particularis, vel in potentia, vel habitu; sed semper in actu, 1. q. 14. 1. ad 3.

72 Non est inquisitiva, vel discursiva, 1. q. 14. 7. o. & q. 85. 5. c. & 1. 2. q. 14. 1. ad 2 & 2. 2. q. 9. 1. ad 1. & q. 49. 5. ad 2. item ad 3.

73 Est uniformis, & invariabilis, 1. q. 14. 15. o. & q. 19. 7. c.

74 De seipso est tantum speculativa, sed de aliis est speculativa & practica simul, 1. q. 14. 16. o. & q. 34. 3. c. & 1. 2. q. 3. 5. ad 1.

75 Duplex, sc. visionis, & simplicis intelligentiæ. Prima est tantum entium; secunda est etiam non entium, quæ possunt esse, 1. q. 14. 9. 12. o. item q. 34. 3 ad 5. item 3. q. 10. 2. ad 2. item 3. c. item q. 1. 3. 1. ad 2.

76 † Deus scit infinita, etiam scientia visionis, 1. q. 14. 12. o. item 3. q 30. 3. o.

77 Solus Deus habet scientiam de futuris contingentibus in se, 1. q. 14. 13. o. item q. 86. 3. 4. o.

78 Necesse est quod scientia Dei

Dei usque ad singularia se extendat, quæ per materiam individuantur, 1. q. 14. 11. c.

79 † Deus scivit aliqua, quæ nescit; & è converso, 1. q. 14. 15. ad 3.

80 Mala sciuntur â Deo, 1. q. 14. 10. o. item q. 15. 3. ad 1. item q. 18. 4. ad 4.

81 Pertinent ad scientiam ejus practicam, 1. q. 14. 16. c. fi.

82 Scientia Dei duplex, sc. simplicis notitiæ, & approbationis. Secunda est tantum bonorum; sed prima est etiam malorum, 1. q. 14. 8. c. fi.

83 Deus eadem scientia cognoscit se, & ea quæ facit, 1. q. 1. 4. c. item q. 14. 16. c.

84 Scientia Dei est causa rerum adjuncta voluntate, 1. q. 14. 8. o. item 9. ad 3. item. 16. ad 1. & q. 19. 4. c. ad 4. & 11. ad 1. & q. 27. 1. ad 3 & q. 45. 6. c.

85 Comparatur ad creaturas, ut ars ad artificiata, 1. q. 14. 8. o. item q. 17. 1. c. item q. 21. 2. c. item q. 22. 2. c. fi. & q. 74. 3. ad 1. item q. 91. 3. c. item 1. 2. q. 13. 2. ad 3. item q. 93. 2. c.

86 Scientia Dei causat res: nostra vero causatur à rebus, & dependet ab eis; sed angelica nec causat, nec causatur à rebus, 1. q. 14. 8. ad 3. & 11. c. fi. & q. 21. 2. c. & 1. 2. q. 2. 3. c. & q. 3. 5. ad 1.

87 Deus est cognoscibilis ab omni intellectu creato, 1. q. 12. o. & 1. 2. q. 93. 2. o.

88 Intellectus creatus potest videre Deum per essentiam, 1. q. 22. 1. o. & q. 4. ad 3. item 1. 2. q. 5. 1. c.

89 Deus non potest videri per essentiam naturaliter ab aliqua creatura, 1. q. 12. 4. o. & q. 23. 1. c. & q. 56. 3. c. ad 2. item q. 62. 1. 2. 9. c. & q. 74. 1. ad 2. & 94. 2. c. fi. item q. 108. 4. c. & 1. 2. q. 5. 5. 7. c. & 3. q. 10. 4. ad 2.

90 Qui impurus est, non potest intrare in templum Dei: quanto magis nec Deum videre? 1. 2. q. 109. 1. o.

91 Jacob vidit Dominum facie ad faciem, & salva facta est anima ejus, 1. q. 12. 11. c. & ad 1.

92 † Deus non potest videri per essentiam in hac vita mortali, 1. q. 12. 11. o. item q. 13. 1. c. item 2. ad 3. item 1. 2. q. 5. 3. c. item q. 93. 2. o. item 2. 2. q 180. 5. o.

93 Cognitio divinæ veritatis & bonitatis duplex, sc. cognitio pure speculativa, & cognitio effectiva seu experimentalis, 1. q. 64. 1. ad 3. item 1. 2. q. 112. 5. o. ad 1. & ad 5. & 2. 2. q. 97. 2. ad 2. & q. 154. 5. c. & q. 162. 3. ad 1. item q. 180. 5. ad 2.

94 Per illustrationem divini luminis de facili possunt quæcumque videri, 2. 2. q. 180. 6. ad 3.

95 Cognoscimus essentiam Dei in hac vita, secundum quod repræsentatur in creaturis; non autem ut est in se, 1. q. 1. 7. ad 1. item q. 2. 1. o. item 12. 12. c. item q. 13. 2. ad 3. item q. 32. 1. c. item q. 86. 2. ad 1.

96 Solus homo viator cognoscit Deum per creaturas, 1. q. 12. 12. o.

97 Creatura venit in cognitionem Dei tripliciter, sc. per viam causalitatis, eminentiæ, & remotionis, 1. q. 12. 12. c. & q 13. 1. c. item 8. ad 2. item 10. ad 5. item q. 84. 7. ad 3.

98 Deum esse, possumus cognoscere per rationem naturalem, 1. q. 22. 12. o.

99 Similitudo intellectus nostri non sufficienter probat aliquid de Deo, propter hoc, quod intellectus non univoce invenitur in Deo, & in nobis. Et inde est, quod Augustinus dicit quod per fidem venitur ad cognitionem, & non è converso, 1. q. 32. 1. ad 2. fi.

100 Intellectus noster intelligit totum Deum, non autem to-

totaliter, 1.q.12.7.ad 3. item 3.q.10.1.ad 2.

101 † Deus non est primum cognitum ab intellectu nostro, 1.q.88.3.o.

102 Nullibet intellectus etiam infimus potest per gratiam Dei videre Deum per essentiam, 1.2.q.109.1.o.

103 Deus perfectius cognoscitur per gratiam, quam per naturam à nobis, 1.q.12.13.o.

104 Intellectus noster indiget nova illuminatione, respectu supernaturalium, non autem respectu naturalium, 1.q.11.c.ad 1.& ad 2.

105 Solus Deus format mentem per gratiam, & per lumen connaturale, non autem per aliud lumen immediate, 1.q.106.1.ad 3.

106 Inter Deum & mentem nostram datur medium, quoad gradum naturæ, non autem ut est objectum beatitudinis, 1.2.q.5.1.ad 3.

107 Non est possibile videre rationes rerum in divina essentia, nisi ipsa videatur, 2.2.q.173.1.corp.

108 Dei non est demonstratio, nisi per effectum, 1.q.3.5.c.fi.

109 Illud verbum Job, semel loquitur Deus, referendum est ad æternam Dei locutionem, qua Deus pater verbum unicum protulit sibi coæternum. Et tamen potest dici, quod licet idem corporali voce Deus protulerit; non tamen propter idem, sed ad ostendendum diversum modum quo homines participare possunt similitudinem filiationis æternæ. Unde filius Dei non habetur ex qualicumque cognitione Dei, sed tantum ex ea quæ est cum amore, 1.q.27.5.ad 3.item q.43.5.ad 2. item 3.q.45.4.ad 1

110 Cognitio Dei acquiritur per alia. Sed postquam jam cognoscitur, non per alia cognoscitur, sed per se, 1.q.2.2.o.item 2.2.q.27.3.ad 2. item q.34.1.c.& q.171.2.ad 3.

111 † Videre Deum facie ad faciem est videre eum per essentiam immediate, 1.q.12.11.ad 2.

112 Essentia Dei videtur mediate, & semper à quolibet beato, 1.q.12.2.o.& q.58.1.c.& q.62.9.c.& q.106.1.ad 1.item q.112.3.c.& 1.2.q.56.ad 3.& 3.q.9.3.ad 3.& q.104.ad 1.

113 Est in intellectu beatorum, ut forma, quoad operationem, non autem quoad esse, 1.q.12.2.ad 3. item.5.c. item 3.q.9.2.c.item 3. ad 3.

114 Per nullam speciem creatam repræsentari potest, 1.q.12.2.o.& 5.11.c.& q.56.3.c.& 2.2.q.175.4.o.& 3.q.9.3.ad 3.

115 Non potest videri ab aliquo intellectu creato sine lumine supernaturali, id est gloriæ, 1.q.18.2.c.ad 1.& 5.o.& 2.2.q.174.5.ad 1. item q.175.3.ad 2 item 3.q.10.4.c. item q.45.2.c

116 Quidam clarius aliis videbunt essentiam Dei, 1.q.12.6.o.& 7.8.c.& q.62.9.c.

117 Deus solo intellectu videri potest, quia quælibet potentia sensitiva se extendit tantum ad corporalia, 1.q.12.2.3.c.ad 3. item 2.2.q.175.4.c.

118 A nullo oculo corporali potest videri, 1.q.12.3.o.& 4.ad 2.& 2.2.q.175.4.c.

119 Beati vident essentiam Dei oculis corporalibus per accidens, non autem per se, 1.q.12.2.ad 2.

220 Naturale est homini, quod aliquando videat essentiam Dei, 1.q.12.1.c.& 3.q.9.2.ad 3.

121 Deus videri non potest per essentiam, nisi videatur Trinitas personarum, 2.2.q.2.8.ad 3.

122 Visio Dei per essentiam, ut est species rerum, est per-

fe-

fectior visione ejus, ut est objectum beatitudinis, 1. q. 12. 8. ad 3.

123 † Quicumque videt Deum per essentiam, impossibile est quin diligat ipsum, 1. q. 60. 5. ad 5.

124 † Omnes qui vident ipsam Dei essentiam, eodem motu dilectionis moventur in ipsam Dei essentiam, prout est ab aliis distincta, & secundum quod est quoddam bonum commune, 1. q. 60. 5. ad 5.

125 Beati vident in essentia Dei simul omnia, quæ aliquando vident, 1. q. 12. 10. 0. & q. 58. 1. c. & 2. 0.

126 Videntes essentiam Dei non vident omnia quæ Deus facit, vel facere potest, 1. q. 12. 8. 0. item q. 57. 5. ad 2. & q. 106. 1. ad 1. & 3. q. 10. 2. c.

127 Beati vident res in essentia Dei, non per similitudines earum, sed per essentiam Dei, 1. q. 10. 9. 0. & 10. c. & 3. q. 9. ant. 3. ad 3.

128 Quanto quis limpidius videt essentiam Dei, tanto plura in eo videre potest, 1 q. 12. 8. c. & q. 106. 1. ad 1. & 2. 2. q. 18. 5. ad 2. & 3 q. 10. 2. c.

129 Quilibet videns Deum videt omnia quæ pertinent ad perfectionem intellectus, sc. species, & genera, & rationes rerum, 1. q. 12. 8. ad 4.

130 Res videntur in essentia Dei, seu in verbo, sicut effectus in causa, & conclusio in principio, sc. unite, non autem sicut in speculo, 1. q. 12. 8. c. & 2. 2. q. 173. 1. c. fi.

131 Per visionem Dei non solum ratio glorificatur, sed totus homo, 1. 2. q. 3. 3. ad 3.

132 Voluntas est in Deo, 1. q. 19. 1. 0. & 3. q. 1. 8. 1. c.

133 Voluntas Dei est suum esse; sed differt ab eo secundum rationem, 1. q. 19. 1. c. & 2. ad 1. & q. 54. 2. c. q. 61. 2. ad 1.

134 Est sua essentia, 1. q. 19. 1. ad 3. & q. 20. 3. ad 2. & q. 59. 2. c.

135 Est tantum una numero, licet sit multorum volitorum, 1. q. 19. 2. ad 4. & 5. c. & q. 27. 5. ad 3. & q. 41. 6. c.

136 Deus communicat naturam suam per actum voluntatis, non autem creatura: quia in solo Deo idem est intellectus, voluntas, & natura, 1. q. 27. 3. ad 2. & ad 3. & 4. c. & q. 59. 2. c.

137 Voluntas Dei respectu suæ bonitatis est necessaria, sed respectu creaturarum est ad utrumlibet, & ex necessitate suppositionis, 1. q. 19. 3. 0. & 7. ad 4. & 10. c. & q. 23. 6. ad 3. & q. 41. 2. ad 3. & q. 46. 1. 2. c. & 3. q. 46. 1. 2. c.

138 Est perfecta per se, non autem per aliud, 1. q. 14. 2. ad 3. & 4. 0.

139 Primum objectum voluntatis Dei est ejus essentia, 1. q. 19. 1. ad 3. & 2. 0. & 3. c. & 4. ad 3.

140 Finis naturalis voluntatis Dei est bonitas ejus, quam non potest non velle, 1. q. 19. 1. ad 1. & ad 3.

141 Error reducentium omnia in simplicem Dei voluntatem, 1. q. 19. 5. ad 2. & ad 3. & q. 23. 5. c.

142 Deus non vult omne bonum, licet necessario sciat omne verum, 1. q. 19. 3. ad 6. & 6. ad 2.

143 Voluntas Dei, et causa rerum, 1. q. 19. 4. 0. & q. 20. 2. c. & q. 25. 5. c. & 45 6. c. item 45. 1. c. & 1. 2. q. 110. 1. c. item 3. q. 86. 2. c.

144 Non aufert contingentiam à rebus, sed eam quibusdam imponit, & quibusdam necessitatem, 1. q. 19. 8. 0. & 1. 2. q 10. 4. 0.

145 † Ratio aliqua est voluntatis Dei, 1. q. 19. 5. 0.

146 Nihil est causa voluntatis Dei, nisi sua bonitas, 1. q. 19. 5. 0.

Ra-

147 Ratio aliqua est voluntatis Dei, non ex parte ejus; sed ex parte voliti propter aliud, 1. q. 19. 5. o. & q. 23. 5. c.

148 Voluntas Dei est omnino immutabilis, licet effectus ejus mutentur, 1. q 19. 3. 7. o. & q. 23. 8. c. & 3. q. 46. 2. c.

149 Non movetur proprie, sed metaphorice, à sola bonitate suâ, 1. q. 19. 1. ad 3. & 2. ad 2. & q. 105. 2. ad 2.

150 Duplex, sc. antecedens, id est respectu voliti absolute; & consequens, id est respectu voliti cum conditionibus ejus, 1. q. 19. 6. ad 1. & q 23. 4. ad 3.

151 Nihil fit contra voluntatem Dei consequentem, sed præter eam, & contra voluntatem ejus antecedentem, 1. q. 19. 6. o.

152 Omne quod est præter, vel contra voluntatem Dei antecedentem, obsequitur & servit voluntati ejus consequenti, 1. q. 19. 6. o.

153 Voluntas Dei duplex, sc. beneplaciti, & signi, quæ signa sunt quinque, sc. prohibitio, præceptum, consilium, operatio, & permissio, 1. q. 19. 11. 12. o. & q. 23. 5. c.

154 Voluntas signi in Deo dicitur tantum metaphorice, sed voluntas beneplaciti dicitur proprie, 1. q. 19. 11. c.

155 Voluntas Dei semper & infallibiliter impletur, 1. q. 19. 6. c.

156 Impossibile est præscientiam Dei falli & ejus voluntatem & dispositionem cassari, 3. q. 46. 2. c.

157 Deus vult alia à se, 1. q. 19. 2. o.

158 Solus Deus nihil extra se vult, nisi ratione suæ bonitatis, 1. q. 19. 2. c.

159 Uno actu vult se, & omnia alia quæ vult, 1. q. 19. 2. ad 4. & 5. c. & q. 27. 5. ad 3. & q. 41, 6. c.

160 Quicquid Deus vult, vult sub ratione boni communis, quod est sua bonitas, quæ est bonum totius universi, 1. 2. q. 19. 10 c.

161 Multitudo volitorum non repugnat simplicitati Dei, 1. q. 19. 2. ad 4.

162 Tripliciter vult omnes homines salvos fieri, sc. vel ut sit ibi distributio accommoda, vel ut fiat distributio pro generibus singulorum, & non pro singulis generum, vel voluntate antecedente, & non voluntate consequente, 1. q. 19. 6. ad 1. & q. 23. 4. ad 3.

163 Non potest velle malum culpæ, sed malum pœnæ per accidens tantum, 1. q. 19. 9. o. item 10. ad 1. item ad 2. item q. 22. 3. ad 3. item q. 48. 6. c. item 1. 2. q. 39. 2. ad 3. item q. 79. 4. ad 2.

164 Mala culpæ fiunt Deo non volente, nec nolente, sed permittente, 1. q. 19. 9. ad 3. & 1. 2. q. 39. 2. ad 3.

165 Voluntas creaturæ movetur à solo Deo, ut à principio intrinseco, 1. q. 57. 4. c. fi. & q. 105. 4. o. & q. 106. 2. c. & q. 111. 2. o. & 1. 2. q 6. 4. ad 1. & q. 9. 6. o. & q. 80. 1. o. & 3. c. fin. & q. 111. 4. c. & 3. q. 18. 1. ad 1.

166 Omnis motus, tam voluntatis quam naturæ procedit à Deo sicut à primo movente, 1. 2. q. 6. 1. ad 3. & q. 9. 4. ad 1. & 6. c. item q. 55. 4. ad 6. & q. 80. 1. ad 3. & q. 109. 1. 9. c. item 2. 2. q. 104. 4. c.

167 Movet hominem ad agendum tripliciter, sc. proponendo appetibile, & mutando corpus, & movendo voluntatem, 1. 2. q. 6. 1. ad 3.

168 Motus voluntatis hominis disponuntur immediate à Deo, intellectus autem mediantibus angelis, corporalia vero interiora, & exteriora ejus mediantibus angelis, & cœlis, ut multiformia, mutabilia, & defectibilia ab oppositis, 1. q. 79. 4. c. & q. 113. 1. c. &

& q. 115. 3. c. & 4. ad 2. & 1. 2. q. 9. 5. ad 1.

169 Solus Deus imprimere in voluntatem potest, 1 q. 105. 4. c. item q. 106. 2. c. item q. 115, 4. o. item q. 116. 1. c. fi. item 1. 2. q. 75. 3. c. item q. 80. 1. o. item 3. ad 1. item 2. 2. q. 172. 2. ad 1.

170 Solus Deus implet voluntatem, quia solus Deus movet eam sufficienter, ut objectum, 1. q. 105. 4. c. item q. 106. 2. c. item q. 111. 2. c. item 1. 2. q. 2. 7. 8. c. item q. 3. 1. c.

171 Voluntas creaturæ potest conformari voluntati Dei quadrupliciter, sc. materialiter, formaliter, effective, & finaliter, 1. 2. q. 19. 10. c. co. 2.

172 Voluntas, scientia, & actio creaturæ potest & debet conformari voluntati, scientiæ, & actioni Dei, secundum imitationem, non autem secundum æquiparantiam, 1. 2. q. 19. 9. ad 1.

173 Virtus & rectitudo voluntatis humanæ principaliter consistit in hoc quod divinæ voluntati conformetur, & ejus sequatur imperium, 2. 2. q. 104, 4. ad 2.

174 Conformitas voluntatis humanæ ad divinam attenditur secundum voluntatem rationis, 3. q. 18. 5. c. ad 2.

175 Ad bonitatem voluntatis humanæ requiritur, quod conformetur voluntati Dei, 1. 2. q. 19. 9. o.

176 Quilibet homo tenetur conformare voluntatem suam voluntati Dei in volito formaliter, id est secundum rationem communem boni, & in modo, sc. ex charitate, & effective, id est, quod velit id quod Deus vult eum velle; non autem materialiter, idest, in quolibet particulari, 1. 2. q. 19. 10. o. & q. 39. 2. ad 3. & 2. 2. q. 104. 4. ad 3.

177 Voluntas beatorum conformatur voluntati Dei in quolibet volito, 1. 2. q. 10. 10. ad 1.

178 Potentia proprie convenit Deo, 1. q. 25. 1. 1. o.

179 Secundum propriam rationem principii convenit Deo respectu actionum notionalium, secundum quas aliqua procedunt secundum rem, non autem respectu aliarum, 1. q. 41. 4. ad 3.

180 Activa proprie convenit Deo, non autem passiva, 1. q. 25. 1. o. & 3. ad 1. & q. 41. 4. ad 2.

181 Est principium suæ actionis secundum rationem tantum; sed est principium realiter suorum effectuum, 1. q. 25. 1. ad 3. item q. 41. 3. ad 4.

182 Est ejus essentia, 1. q. 25. 1. ad 2.

183 Est infinita, 1. q. 25. 2. o.

184 Duplex, sc. absoluta, id est secundum se, & ordinata, idest, cum præscientia & voluntate, 1. q. 25. 1. ad 1.

185 Non est ad malum, quia est sua bonitas, 1. 2. q. 2. 4. ad 1.

186 Circa potentiam Dei fuit duplex error, sc. quod Deus agit ex necessitate naturæ, & quod divina sapientia limitatur ad hunc ordinem rerum, qui nunc est, 1. q. 25. 5. c.

187 Potentia generandi est in Deo, 1. q. 41 4. o.

188 Est medium inter absolutum, & relativum, 1. q. 41. 5. o.

189 Significat essentiam in recto, & relationem in obliquo, 1. q. 41. 5. o.

190 Potentia generandi in divinis non continetur sub omnipotentia Dei, 1. q. 42. 6. ad 3.

191 Sumitur tripliciter, sc. active, & passive, & impersonaliter. Prima convenit soli patri; secunda tantum filio; sed tertia cuilibet personæ, 1. q. 41. 6. ad 1.

192 * Cum pater sit principium generationis, & pater & filius sint principium spirationis, in patre erit potentia gene-

nerandi, & in patre & filio potentia spirandi, 1. q. 41. 4. ad 3.

193 Eadem numero potentia generandi est in patre ut generet, & in filio ut generetur, 1. q. 41. 6. ad 1. & q. 42. 6. ad 3.

194 Deus est omnipotens, 1. q. 75. 3. o. & 3. q. 13. 1. c.

195 Potest facere quicquid non implicat contradictionem, 1. q. 7. 2. ad 1. & q. 25. 3. 4. o. & 3. q. 13. 1. c.

196 Dispensare non potest, ut homini liceat non subdi ordini ejus, etiam in iis, secundum quæ homines adinvicem ordinantur, 1. 2. q. 100. 8. ad 2.

197 Potest disponere agendo præter ordinem suæ providentiæ, quoad res subjectas ordini, non autem quoad rationem ordinis quæ est in Deo, 1. q. 105. 6. c.

198 Divina potentia non est ita ordini ejus alligata, quin possit quandoque præter ordinem causarum secundarum aliquid agere, cum sibi placuerit: ut patet in operibus miraculosis, 1. q. 25. 5. c.

199 Deus non potest facere duo contraria, vel privationem & habitum, vel alia opposita esse simul in eodem, 1. q. 105. 2. 6. c. item 1. 2. q. 51. 4. c.

200 Non potest aliquid facere, quod non sit conveniens sapientiæ & bonitati ejus, 1. q. 21. 4. c.

201 Potest facere quicquid olim fecit, nisi sit impossibile ratione præteriti, 1. q. 25. 4. ad 2.

202 Non potest reparare virginitatem perditam, 1. q. 25. 4. ad 3.

203 Potest facere quæ non facit, & dimittere quæ facit, 1. q. 25. 5. o. item. 3. q. 1. 3. ad 3.

204 Solus Deus potest mutare formam in formam, & materiam in materiam, & totum in totum, 3. q. 75. 4. c. ad 3.

205 Potest transmutare omnem materiam in quamcunque formam, 3. q. 28. 1. ad 5.

206 Potest immediate movere materiam ad formam, & omne corpus ad locum, & intellectum, & voluntatem interius, eam inclinando, 1. q. 105. 1. 2. 3. 4. o. & q. 110. 2. c.

207 Non potest facere materiam esse sine forma, 1. q. 66. 1. o.

208 Potest facere raritatem & densitatem esse sine materia, 3. q. 77. 2. ad 3. & 7. ad 1. & ad 2.

209 Potest facere, angelum non esse, 1. q. 9. 2. c. item q. 10. 5. c. ad 3.

210 Potest immediate movere quodlibet corpus, quacunque mutatione possibili cuicunque creaturæ, 1. q. 105. 1. 6. c

211 Potest immediate facere omnem effectum cujuscunque agentis sine eo, 1. q. 105. 2. 6. & 1. 2. q. 51. 4. c. & 3. q. 77. 1. c.

212 Nullius rei virtus posset aliquid nisi per virtutem Dei, à quo est omnis virtus, & virtutis conservatio, & ordo ad effectum, 1. 2. q. 109. 2. c.

213 Hoc quod Deus in omnibus operatur secundum modum eorum, non excludit quin quædam operetur, quæ natura operari non potest, 1. 2. q. 51. 4. ad 2.

214 Nihil prohibet esse aliquid in potentia divina, quod non vult, & quod non continetur sub ordine quem statuit rebus, 1. q. 25. 5. ad 1.

215 Solus Deus potest facere præter ordinem, & cursum totius naturæ, 1. q. 105. 6. o. & q. 106. 3. c. & 3. q. 43 2. c.

216 Quicquid potest intelligi esse sine alio, Deus potest facere esse sine eo; non autem si posset intelligi, alio non intellecto, ut ens sine bono, 1. 2. q. 110. 4. ad 4.

Po-

217 Potest facere universum, & quamlibet creaturam meliorem quam fecerit, 1.q. 25. ad 3.& 6. o.

218 Qualibet re creata potest facere aliam meliorem, bonitate essentiali, & accidentali, 1. q. 25. 5. ad 3. & 6. o.

219 Potest facere aliquid melius humanitate Christi, matre ejus, beatitudine, & gratia, secundum se, non autem ut relata ad Deum, 1 q. 25. 6. ad 4. & 3. q. 7. 12. ad 2. & q. 10. 4. ad 3.

220 Non potest peccare, 1. q. 25. 3. ad 2. & q. 63. 1. c. item 2. 2. q. 6. 2. c. ad 2.

221 Deus si vellet, posset prava agere, & peccare. Et istius conditionalis, Socrates potest currere, si vult, antecedens est possibile; & ideo sequitur possibilitas consequentis. Sed in hac conditionali, Deus potest peccare, si vult, antecedens est impossibile. Non enim potest Deus velle malum. Et ideo non est simile, 1. q. 25. 3. ad 2.

222 † Deus est causa peccati, 1. 2. q. 79. o. & q. 80. 1 c.

223 Est causa mali pœnæ per accidens tantum, mali autem culpæ nullo modo est causa, 1. q. 48. 6. c. & q. 49. 2. o. & q. 63. 5. c. fi. item 1. 2. q. 87. 1. ad 2. item 2. 2. q. 19. 1. ad 3. item q. 24. 10. c.

224 Est causa excæcationis & obdurationis per accidens tantum, sc. subtrahendo gratiam, 1. q. 23. 3. ad 2. item 1. 2. q. 79. 3. o. & 2. 2. q. 15. 1. o.

225 Per se inclinat ad bonum, dando gratiam & virtutes, & directe ordinando ad bonum, sed inclinat ad malum per accidens tantum, sc. non dando gratiam, 1. 2. q. 79. 1. ad 1.

226 Est causa productiva cujuslibet rei, 1. q. 22. 2. c. & q. 44. o. & q. 45. 2. c. item q. 55. 1. ad 3. & q. 57. 2. c. fi. & q 61. 1. o. item q. 65. 1. o. & 3. c. & q. 75. 5. ad 1. & q. 79. 2. c. & q. 103. 5. 7. c. & 1 2, q. 79. 2. c & q. 93. 1. c.

227 Est causa omnium efficiens, exemplaris, & finalis, 1. q. 44 1. 2 3. o. & q. 65. 2. o. & q. 103. 2 o. & 5. c. & q. 105. 5. c. item 1. 2. q. 72. 2. c

228 Est causa omnis motus tam voluntatis, quam naturæ, 1. 2. q. 6. 1. ad 3.

229 Immediate producit omnia, 1. q. 65. 3. o. & 3. q. 6. 1. ad 1.

230 Agit mediantibus aliis causis, non ex insufficientia ejus, sed ut dignitatem causandi communicet creaturis, 1. q. 22. 3. c. & 8. ad 2. & q. 103. 6. c. ad 2. & q. 106. 4. c.

231 Bonitas, liberalitas, justitia, & misericordia Dei differenter producunt res, 1. q. 21. 3. c.

232 Produxit creaturas non ex necessitate, 1. q. 19. 4. o. & q. 25. 5. o. & q. 28. 1. ad 3. & q. 32. 1. ad 3 & q. 45. 6. c. & q. 50. 1. c. & q. 61. 2. ad 1. & q. 104. 3. o. & q. 105. 1. ad 2. & 1. 2. q. 66. 1 ad 3. & q. 109. 1. c. & 4 q. 50 2. ad 3.

233 In productione rerum finem aliquem intendit, sc. divinam bonitatem, 1. q. 25. 5. c.

1 Dextrum & sinistrum, & aliæ differentiæ situs sunt in inanimatis quoad nos tantum; in animatis vero sunt secundum se, 1. q. 13. 7. c.

* Diabolus dicitur esse Deus hujus sæculi non creatione, sed quia sæculariter viventes ei serviunt, eo modo loquendi quo Apostolus loquitur dicens, Quorum Deus venter est, 1. q. 65. 1. c. fi. item q. 114. 3. ad 2. & 1. 2. q. 1. 5. c.

1 Diaconus non est proprius minister alicujus Sacramenti, 3. q. 67. 1. o.

2 Est proprius dispensator sanguinis Christi, non autem corporis Christi, nisi de licentia

tia Episcopi, vel presbyteri, vel in necessisate, 3.q. 82.3.o.

3 Non licet ei tangere corpus Christi, quia non habet manus consecratas, 3. q 82. 3. o.

4 Ad diaconum pertinet assistere & ministrare majoribus Sacerdotibus, in omnibus agendis circa Sacramenta Ecclesiæ, 3. q. 67. 1. c. & q. 71. 4. c.

5 Et purgare tantum, id est ejicere immundos, & disponere fideles per admonitiones. Sed ad Sacerdotes pertinet etiam illuminare, id est tradere Sacramenta, ad Episcopos vero perficere, 3. q. 64. 1. ad 1. & q. 67. 1. ad 1. & ad 2. & q. 82. 3. ad 3.

1 Dialectica scientia est tantum una in speculabilibus; demonstrativæ vero sunt plures, 1. 2. q. 57. 6. ad 3. & 2. 2. q. 51. 4. ad 2.

1 Dicere proprie importat principaliter respectum ad verbum, secundario autem ad rem intellectam: ideo in divinis convenit tantum patri, 1. q. 34. 1. ad 3. & 3. q. 39. 8. ad 2.

2 Se habet tripliciter ad illud, quod dicitur, sc. enuntiative, causative seu imperative, & optative, 2. 2. q. 76. 1. c.

3 Dicere Dei sumitur dupliciter, sc. pro formatione verbi; & pro expressione ejus: primum est æternum: non autem secundum, 1. q. 32. 1. ad 3. & q. 47. 1. c. fi. & q. 65. 4. c. fi. & q. 67. 4. c. ad 2. & q. 74. 3. ad 1. & ad 3. & ad 5.

4 Per hoc quod dicitur in Scriptura, dixit Deus, importatur divinum imperium, secundum Basilium, prius autem oportuit produci creaturam quæ obediret, quam fieri mentionem de divino imperio, 1. q. 74. 4. ad 1.

1 Dici ut verbum convenit tantum filio in divinis; sed dici ut res convenit singulis personis, toti Trinitati, essentiæ Dei, & omni creaturæ, 1. q. 34. 1. ad 3.

1 Dies dicitur dupliciter, sc. naturalis continens viginti quatuor horas, & artificialis, sc. à claritate solis, 3. q. 53. 2. ad 3.

2 Naturalis secundum Ecclesiam incipit in media nocte, non autem dies artificialis, 3. q. 80. 8. ad 5.

3 Non terminatur in vespere, sed in mane secundum Chrysostomum, 1. q. 74. 3. ad 6.

4 De operibus septem dierum in principio Bibliæ, 1. q. 67. usque 75. o.

5 Septem dies fuerunt unum instans secundum cognitionem septem operum Dei in mente Angeli; secundum Augustinum; licet secundum alios fuerint vere septem dies successive, 1. q. 58. 6. c. & 7. ad 1. & q. 68. 1. c. & q. 69. 1 c. & q. 70. 1. ad 1. item q. 74. 1. 2. o.

6 Diversæ res diversimode præfuerunt in operibus septem dierum, 1. q. 73. 1. ad 3. item q. 90. 4. o. item q. 91. 2. ad 4. item q. 92. 4. ad 3. & q. 118. 3. ad 1.

7 Dies primi, sc. creationis, à luce in noctem computantur propter futurum hominis lapsum, sed è converso triduum Christi in sepulchro propter reparationem hominis, 3. q. 51. 4. ad 1. & q. 53. 2. 3. fi.

8 Prima dies dicitur habuisse vespere, & non mane, 1. q. 63. 6. ad 4.

9 Dies dominicus succedit sabbato ex statuto Ecclesiæ, & consuetudine Christianorum tantum: ideo observat o ejus non est sic arcta, nec figuralis, sicut sabbatum; quia veritas etiam in modico prætermitti non debet, 2. 2. q. 103. 3. ad 4. item 2. 2. q. 121. 4. ad 4.

10 Dies in qua res creatæ sunt, sc. prima, non debuit be-

banedici, seu sanctificari, 1.q. 73.3.ad 2.

11 De secunda die non dicitur, vidit Deus, pluribus rationibus, sc. vel quia quod ponitur in tertia die refertur etiam ad secundam; vel quia est de iis quæ non sunt manifesta populo; vel quia per firmamentum simpliciter intelligitur aer nebulosus, qui non est de partibus principalibus mundi; vel est mystice ex parte numeri, quia dualitas ab unitate recedit, 1.q.74.3.ad 3.

12 In tertia die informitas terræ removetur secundum Augustinum, 1.q.69.1.2.c. principio.

13 Die quarta producuntur luminaria, quæ moventur in cœlo, ad ornatum ipsius, 1.q. 70.1.c.

14 Die quinta producuntur aves & pisces, ad ornatum medii elementi: qui habent motum in aere & aqua, quæ pro uno elemento accipiuntur, 1. q.70.1.o. & q.71. o.

15 Die sexta producuntur animalia, quæ habent motum in terra, ad ornatum ipsius, 1. q.70.1. c. & q. 72. o.

16 Dies septima debuit benedici, & sanctificari, 1.q.73.3.o.

17 Diei septimæ convenit completio operum Dei, & requies ejus, 1. q. 73. 1. 2.o.

1 Differentia est nobilior genere: sicut determinatum indeterminato, & proprium communi; non autem sicut alia natura, 1. q. 50. 4. ad 1. & q. 75.7.ad 2.

2 Complex essentiam generis, 1.2.q.77.5.c.

3 Differentia & genus secundum considerationem realem & metaphysicalem fundantur super diversas naturas necessario, non autem logice, 1.q.50 2.ad 1.

4 Id à quo sumitur differentia, se habet ad illud à quo sumitur genus, ut actus ad potentiam, 1.q 3.5.c. & q.50. 2.ad 1. item q.85.3.ad 4. & 5. ad 3.& 1.2.q.67.5.c.

5 Differentia completiva speciei sumitur à forma: genus à materia communi, sed particulare à materia individuali, 1. q. 95. 5.ad 3.

6 Differentia significat totum compositum, sicut & species; licet sumatur à parte formali, & genus à parte materiali; licet genus significet totum, 1. q. 85.5.ad 3.& 1.2.q.67.5.c.

7 Est in genere tantum in potentia; ideo non participat genus, nec est de intellectu ejus, nec è converso, 1.q.3.5.c.

8 Importat distinctionem formæ, 1.q.31.2.ad 2.

9 Differentia est forma generis, in quantum facit ipsum esse actu, sed genus est formalius specie, inquantum est universalius, 1.2.q.18.7.ad 2.

10 Remota differentia non remanet genus idem numero, 1.2.q.67.5.c.

11 Differentia formæ proveniens ex sola dispositione materiæ non facit diversitatem secundum speciem; sed tantum secundum numerum, 1. q.85 7. ad 3.

12 Differentia secundum speciem est propter finem; sed differentia secundum numerum est propter materiam, 1. q.62. 6.ad 3.

13 Differentiæ essentiales sunt nobis ignotæ, 1.q.29.1.ad 3.

14 Sæpe nominantur ex accidentibus, 1 q.29. 1. ad 3. & q.77. 1. ad 7. & 1. 2. q. 49. 2. ad 3. fi.

15 Differentiæ per se, sc. contentæ virtualiter in genere constituunt veras species ejus; non autem differentiæ extraneæ, nisi improprie, 1.2.q. 18. 7.c. & q.35 8.c.

16 Quæ consequuntur diversitatem specierum, possunt esse in rebus ejusdem speciei; non autem quæ constituunt species, 1.2.q.72.5.c.

17 Divisio generis in species non est semper per veras differentias, 1. 2. q. 49. 2. ad 3.

18 Differentia triplex inter homines secundum habitus & actus animæ rationalis, sc. secundum diversas gratias gratis datas, secundum duplicem vitam contemplativam & activam; & secundum diversos status & officia, 2. 2. q. 171. princ.

19 Differentia in formis esse non potest, nisi secundum quod una est perfectior alia, 1. q. 31. 2. ad 2.

1 Differre proprie est semper per aliud; & est relativum; sed diversum est absolutum, & seipso, vel alio. Ideo omne differens est diversum, & non è converso, 1. q. 3. 8. ad 3. & q. 90. 1. ad 3.

2 Simplicia seu prima non proprie differunt, sc. per aliud, sicut composita seu secunda; sed sunt diversa, sc. seipsis tantum, 1. q. 3 8. ad 3. q. 90. 1. ad 3.

3 † Differre specie contingit dupliciter, sc. in diversis speciebus completis, vel secundum diversos gradus in generatione ejusdem speciei, 1. 2. q. 72. 7. c.

4 Propter divinam simplicitatem, consideratur duplex realis identitas in divinis, eorum quæ differunt in rebus creatis, 1. q. 40. 1. ad 1.

1 Difficile est id quod transcendit potentiam secundum naturam, vel propter impedimentum, 1. q. 62. 2. ad 2. & 4. ad 2.

2 Difficultas operandi duplex, sc. ex magnitudine operis; vel ex defectu voluntatis; prima auget meritum, secunda vero minuit illud, 1. 2. q. 114. 4. ad 2. & 2. 2. q. 155. 4. ad 2.

3 Ratio virtutis magis consistit in bono, quam in difficili, ideo magnitudo ejus magis mensuranda est secundum rationem boni, quam secundum rationem difficilis, 2. 2. q. 123. 12. ad 2. item q. 137. 1. ad 1. fi. & q. 141. 8. ad 2.

4 † Opera virtutum sunt difficilia, 1. 2. q. 107. 4. o.

5 Opus virtutis habet duplicem difficultatem, sc. ex specie actus, ut in fortitudine & temperantia: & ex diuturnitate, ut in perseverantia, 2. 2. q. 137. 1. c.

6 Difficultas in actibus virtutum duplex, sc. in inveniendo medium rationis, & in refrænando passiones: tantum prima est in virtutibus intellectualibus & in justitia; secunda vero in aliis, 2. 2. q. 129. 2. c.

7 Ubi est specialis difficultas, ibi requiritur specialis virtus, 2. 2. q. 137. 1. c.

8 Difficultas duplex circa actus virtutum habentium materiam exteriorem, sc. propter excessum passionem principaliter; vel principaliter propter magnitudinem objecti; in prima sufficit una virtus; sed in secunda requiruntur duæ, 2. 2. q. 129. 2. c. & q. 134. 3. ad 1.

9 Difficultas vitandi peccatum duplex, sc. propter vehementiam passionis, ut ira; vel propter latentiam, ut superbia, 2. 2 q. 162. 6. ad 1.

1 Diffinitio non potest esse falsa nisi per accidens, sc. ratione duplicis compositionis, 1. q. 57. 3. c. item q. 58. 5. c. item q. 85. 6. c.

2 Doctores, & philosophi negligunt modum diffinitionis, & tangentes principia prætermittunt formam syllogismi, ponentes ea, ex quibus syllogismus formari potest, 2. 2. q. 4. 1 c

3 Cum demonstratur causa per effectum, necesse est uti effectus loco diffinitionis causæ, 1. q. 1. 7. ad 1. item q. 2. 2. ad 2.

4 Unius rei est tantum una dif-

diffinitio perfectissima, sc. per omnes causas: sed sunt plures per diversas causas, vel proprietates, 1. 2. q. 55. 4. c.

5 Unumquodque deffinitur & denominatur secundum illud quod convenit ei primo & per se, non autem per illud quod convenit ei per aliud, 3. q. 60. 4. ad 1.

6 Materia communis ponitur in deffinitione speciei, non autem materia individualis, 1. q. 29. 2. ad 3. & q. 75. 4. c. & q. 85. 1. ad 2.

7 Diffinitio naturalium significat formam & materiam, 1. q. 29. 2. ad 3. item q. 75. 4. c. & q. 85. 1. ad 2.

8 Nomina intentionum quandoque ponuntur in diffinitione rerum, quando nomina non sunt imposita rebus, ut in diffinitione personæ, 1. q. 29. 1. ad 3.

9 Singulare non diffinitur, 1. q. 29. 1. ad 1.

10 Nomen pertinens ad communem rationem singularitatis diffiniri potest, ut persona, & hujusmodi, 1. q. 29. 1. ad 1.

11 Diffinitio & scientia sunt tantum entium, non secundum modum rei, sed secundum modum intellectus, 1. q. 44. 3. ad 3.

12 Partes rei vel diffinitionis sunt prius notæ quam totum vel diffinitum, sed ut partes est è converso, 1. q. 85. 2. ad 2. & 3.

Digestio est completio à calore naturali, 3. q. 74. 5. ad 3.

Dignitas est de absolutis, ideo est eadem in patre & filio, 1. q. 42. 4. ad 2.

Diligentia idem est quod solicitudo, ideo requiritur in omni virtute, sicut etiam solicitudo, 2. 2. q. 54. 1. ad 1.

Diluculum potest dici pars diei, & noctis, 3. q. 51. 4. ad 3.

1 Situs est de ratione quantitatis dimensivæ, 3. q. 77. 2. c.

2 Additio quantitatis non tollit essentiam dimensionis, 3. q. 77. 8. ad 4.

3 † Dimensio corrumpitur tripliciter; sc. per additionem, divisionem, & diminutionem, 3. q. 77. 6.

4 Quantitas dimensiva est aliquorum dupliciter, sc. per se, & per accidens, vel proprie & similitudinarie: primo modo convenit corporibus, sed secundo modo convenit etiam aliis, 1. q. 3. 1. ad 1. item ad 3.

Dionisius dicit in quadam epistola super Joannem, quod Christus operabatur divinitus ea quæ sunt hominis, & hoc monstrat virgo supernaturaliter concipiens, & aqua instabilis, terrenorum pedum sustinens gravitatem, 3. q. 28. 2. ad 3. fi. & q. 45. 2. c.

Disciplina est pars potentialis justitiæ, contenta sub humanitate, 2. 2 q. 80. ad 3.

1 Discordia importat disgregationem quandam voluntatum in diversa, 2. 2. q. 37. 1. c. ad 3.

2 Discordia per se, id est ex intentione deliberata dissentiendi à bono Dei vel proximi, est peccatum mortale, non autem si per accidens, 2. 2. q. 37. 1. 0. & q. 42. 1. ad 2.

3 Principaliter oritur ex inanani gloria, secundario autem ex invidia, 2. 2. q. 37. 2. 0. & q. 38. 2. c. & q. 132. 5 c.

1 Dispensatio importat commensuratam distributionem, vel applicationem alicujus communis ad singula, 1. 2. q. 97. 4. c. item 2. 2 q 88. 10. c.

2 Nunquam dispensandum est in præjudicium boni communis, 1. 2. q. 97. 4. ad 1. q. 100. 8. c.

3 Omnis dispensatio à prælato debet fieri ad honorem Christi, vel ad utilitatem Ecclesiæ, 2. 2. q 88. 12. c.

4 Infidelis est, qui dispensat non habens intentionem ad bonum commune, imprudens autem non habens rationem dis-

dispensandi, 1.2.q.97.4.c.

5 Dispensatio non potest fieri contra præcepta juris naturalis communia, sed tantum contra ea quæ sunt quasi conclusiones eorum, 1. 2.q.97.4. ad 3. & 2.2.q.147.4.ad 1.

6 Solus Deus potest dispensare in præceptis divinis, non autem Papa, 1.2.q.94.5.ad 2. & q. 97. 3. ad 2. & 4.ad 3. & q. 100.8.o.&2.2.q.89.9.ad 1.

7 † Omnia præcepta decalogi sunt omnino indispensabilia, etiam à Deo, 2.2.q.99.5. c.1.2. q.100.8.ad 2.

8 Præcepta continentia intentionem legislatoris, sc. conservationem boni communis, vel ordinem justitiæ & virtutis, ut omnia præcepta decalogi, sunt omnino indispensabilia, 1.2.q.100.8.o.

9 Cum dispensatur in aliqua lege humana, non fit ut legi humanæ non obediatur, quod esset contra legem naturæ & mandatum divinum, sed fit ut hoc quod erat lex, non sit lex in hoc causa, 2 2. q. 88. 10. ad 2.

10 Facilius dispensatur in gradibus prohibitis consanguinitatis, & affinitatis, circa personas excellentes, sine acceptione personarum, propter pacem communem, 1.2.q.97. 4.ad 2.& 2.2.q.63. 2. ad 2.

11 In publica lege humana nullus potest dispensare, nisi ille à quo lex habet auctoritatem, vel cui ille commiserit, 1.2.q.97.4.ad 3.

12 Inferior potest dispensare in præceptis superioris, quando sibi permittitur à superiori, non autem aliter, 1.2.q.97.4. ad 3.

13 Rectores multitudinis possunt dispensare in legibus humanis, quando deficiunt in aliquo casu, vel necessitas imminet, vel quando non expediunt alicui personæ, 1 2.q. 96.6.c. & q.97. 4.o. & q.100. 8.c. & 2.2.q.88. 10. c. ad 2.& q.89.9.o.item q.147.4.c. ad 1.

1 Dispositio semper importat ordinem habentis partes, 1. 2.q.49.1.ad 3. & 2. ad 1.

2 Potest dici tam ratio ordinis rerum in finem, quam ratio ordinis partium in totum, providentia vero primum tantum, 1.q. 22.1. c.fi.

3 Sumitur dupliciter, sc. pro genere habitus, & ut dividitur contra habitum, & hoc dupliciter, sc. vel ut diversæ species, vel ut imperfectum contra perfectum, in eadem specie, 1. 2. q.49. 2.ad 3.

4 Triplex, sc. vel secundum locum, id est prædicamentum situs, vel secundum potentiam, id est præparatio ad habitum, vel secundum speciem, id est habitus. sed dispositio tertio modo fit habitus, non autem secundo modo, 1.2.q.49.1.ad 3.item 2.ad 3.item 4.c.item q. 48.4.ad 4.

5 Duplex, sc. dispositio removens, & dispositio perficiens, 1.2.q.88.3.c.

6 Duplex, sc. materiæ, & agentis; prima est tantum entium, secunda vero est etiam non entium, ut prædestinatio, 1. q.23.2.ad 3.

7 Dupliciter se habet ad id quod disponit, sc. ut via ad perfectionem, & ut effectus: secundo modo manet cum perfectione, non autem primo modo, 3.q.9 3. ad 2.

8 Tripliciter se habet ad id ad quod disponit, sc. ut idem in eodem, ut non idem, & ut nec idem nec in eodem, 1. 2.q.74.4.ad 3.

9 Dispositio quæ dividitur contra habitum ut imperfectum contra perfectum in eadem specie, fit habitus, non autem quæ dividitur contra habitum, ut diversa species, 1.2.q.49. 2. ad 3. item q. 88. 4.ad 4.

10 Omne subjectum dispositionis, vel habitus requirit

tria,

tria, sc. compositionem subjecti ex actu, & potentia, indeterminationem ad multa, & concursum plurium accidentium, 1. 2. q. 40. 4. o.

11 Nulla dispositio vel habitus ad operationes est principaliter in corpore, sed tantum dispositio ad formam: non autem habitus proprie, 1. 2. q. 50. 1. o. & 2. c.

12 Difficile mobile diversificat habitum à dispositione, non autem ab aliis speciebus qualitatis, 1. 2. q. 49. 2. ad 3.

13 † Habitus vel dispositio non est in Deo, nec in Angelis, nec in cœlis, nec in elementis, 1. 2. q. 49. 4. c.

14 Ejusdem est disponere ad finem, & ad finem perducere, vel per se, vel per suos subditus, 1. 2. q. 98. 2. 3. c.

15 Dispositio eorum quæ sunt ad finem, attenditur secundum rationem finis, 1. 2. princ. item q. 95. 3. c. & q. 102. 1. c. item 2. 2. q. 33. 6. c.

16 Omne quod elevatur ad formam altiorem sua natura, requirit dispositionem supra naturam suam, 1. q. 12. 5. c.

17 Quilibet artifex, etiam artifex divinus, intendit operi suo inducere dispositionem optimam respectu sui finis, non autem optimam simpliciter, 1. q. 47. 2. ad 1. & q. 91. 3. c.

18 Dispositio patientis est in eodem subjecto cum forma ad quam disponit, non autem dispositio agentis, 1. 2. q. 74. 4. ad 3.

19 Forma non necessario consequitur dispositionem, nisi per virtutem agentis quod causat dispositionem, 1. 2. q. 112. 3. ad 3.

20 Dispositio sequitur naturaliter formam & perfectionem, ad quam disponit, licet præcedat eam via generationis, 3. q. 7. 13. ad 2.

21 Prima dispositio materiæ est quantitas dimensiva, 3. q. 77. 2. c.

22 Dispositio materialis non est causa simpliciter, sed secundum quid, 2. 2. q. 27. 3. c.

23 Forma semper est in materia disposita, non quidem respectu primi effectus formæ, sc. esse actu, sed respectu effectuum posteriorum, 1. q. 76. 6. ad 1.

24 Dispositio est in eodem subjecto cum eo ad quod disponit propinque, 3. q. 63. 4. ad 1.

25 Dispositio subjecti est prior naturaliter susceptione formæ, sed est posterior actione agentis, 1. q. 113. 8. ad 2.

26 Omnis dispositio inordinata habet unitatem specificam à sua causa, sed unitatem numeralem habet à suo subjecto, 1. 2. q. 82. 2. c.

1 Contentio in disputatione importat quandam acrimoniam locutionis, 2. 2. q. 38. 1. c.

2 Disputatio cum infideli intentione confutandi errores, vel causa exercitii, est laudabilis, sed absint rudes, nisi ab infidelibus tententur, 2. 2. q. 10. 7. o.

1 Dissensio duplex, sc. ad se, & ad alterum; & utraque opponitur paci, sed tantum secunda opponitur concordiæ, 2. 2. q. 29. 1. ad 3.

1 Distantia & propinquitas creaturæ ad Deum est similitudo vel dissimilitudo; non autem secundum locum, 1. q. 8. 1. ad 3.

2 Corruptibilia plus distant à Deo, quam incorruptibilia, ideo debilius esse recipiunt, 1. q. 65. 1. ad 1.

1 Distinctio duplex, sc. formalis, id est specifica, & materialis, id est numeralis, 1. q. 30. 3. c. & q. 47. 1. 2. c.

2 Numeralis est propter specificam, quia specifica est nobilior, 1. q. 47. 2. c.

3 Formalis semper requirit inæqualitatem, 1.q. 47. 2. c.

4 Omnia quæ dicuntur secundum ordinem ad aliquid, distinguuntur secundum distinctionem eorum ad quæ dicuntur, 1. 2.q. 54. 2. corp.

5 Prima distinctio rerum à principio fuit solum à Deo, ad perfectionem universi, 1. q. 47. 3.o. & 2. c. & q. 65. 3. ad 2.

6 Distinctio potentiarum non est secundum materialem, sed secundum formalem distinctionem objectorum, quæ est secundum rationem, 1. q. 59. 2. ad 2. & q. 77. 3. ad 3. item q. 80. 1. ad 2. & 2. 2. q. 17. 6. ad 1. & q. 47. 5. c.

7 Ea quæ non conveniunt in una potentia, ut differentiæ, generalissima, & materiæ à seipsis distinguuntur, 1. q. 85. 1. ad 2.

8 Omnis distinctio formalis est per aliquam oppositionem, 1. q. 36. 2. c.

9 In divinis nulla est distinctio realis, nisi per oppositas relationes originis, 1. q. 27. princ. item q. 28. 3. c. item q. 29. 4. c. & q. 30. 2. c. & q. 32. 3. c. ad 3. & q. 36 2. c. ad 1. & q. 40. 2. 3. o. & q. 93. 5. c.

10 Distinctio realis in personis divinis stat cum identitate essentiæ, 1. q. 39. 1. o.

11 Non est per divisionem alicujus communis, quia essentia communis remanet indivisa, sed oportet distinguentia constituere personas, 1. q. 40. 2. 3. c.

12 Est minima secundum quantitatem, & est maxima secundum dignitatem & causalitatem, 1. q. 40 2. ad 3.

13 Proprietates in divinis determinant & distinguunt personas, non autem essentiam, 1. q. 40. 1. ad 2.

14 Personæ divinæ constituuntur & distinguuntur per origines, sed primo & principaliùs per relationes, 1. q. 40. 2. c. fin.

15 Relatio ut relatio non constituit, nec distinguit personas divinas, sed ut divina, 1. q. 40. 2. o.

16 Remotis relationibus, personæ divinæ non distinguerentur, 1. q. 40. 3. o. & 3. q. 3. 3. ad 3.

17 Relationes divinæ distinguuntur ab invicem realiter, re relativa, non autem re absoluta, 1. q. 28. 3. o. & q. 30. 1. c. & 2. c.

1 Diversitas in Deo nulla est, 1. q. 31. 2. c. ad 1.

2 Diversitas speciei sumitur à forma, 1. 2. q. 23. 1. c. & q. 54. 1. ad 1.

3 Materia secundum se diversificat genus, sed distinctio materiæ per quantitatem diversificat tantum individua, 1. q. 50. 4. c. item 1. 2. q. 23. 1. c. & q. 54. 1 ad 1.

4 Diversitas materiæ diversificans formam diversificat speciem, 2. 2. q. 154. 1. ad 1.

1 Divinatio non dicitur, si quis prænunciet ea quæ ex necessitate eveniunt, vel ut in pluribus, quæ humana ratione prænosci possunt ex causis, neque etiam si quis futura aliqua contingentia Deo revelante cognoscat: tunc enim non ipse divinat, id est quod divinum est facit; sed magis quod divinum est suscipit, 2 2. q. 95. 1. c. fi.

2 Considerare hujusmodi effectus contingentes in seipsis antequam fiant non est alicujus divini, sed est Dei proprium, qui solus in sua æternitate videt ea quæ futura sunt, quasi præsentia, 2. 2. q 95. 1. c.

3 Si quis hujusmodi futura prænunciare, aut prænoscere quocunque modo præsumpserit, nisi Deo revelante, manifeste usurpat sibi quod Dei est, & ex hoc aliqui divini dicuntur, 2. 2. q 95 1. c.

4 Divini enim dicti sunt, secundum Isidorum, quasi Deo ple-

pleni, divinitate enim se plenos simulant, & astutia quadam fraudulentiæ hominibus futura conjectant, 2. 2. q. 95. 1. e.

5 Homo habet naturalem inclinationem ad cognoscendum futura, secundum modum humanum, non autem secundum indebitum divinationis modum, 2. 2. q. 95. 1. ad 3.

6 Divinatio non dicitur ab ordinata participatione alicujus divini, sed ab indebita usurpatione ejus quod Dei est, 2. 2. q. 95. 1. c. ad 1.

7 Si hujusmodi divinatio causetur ex revelatione dæmonum, cum quibus pacta habentur vel expressa, quia ad hoc invocantur; vel tacita, quia hujusmodi divinatio extenditur ad id, ad quod se non potest extendere, erit divinatio illicita, & superstitiosa, 2. 2. q. 95. 6. fi.

8 Divinatio igitur est indebita usurpatio prænunciandi futuros eventus, 2. 2. q. 95. 1. o.

9 Semper est peccatum, quia semper in malam partem accipitur, secundum Hieronymum, 2. 2. q. 95. 1. c. fi.

10 Provenit ex operatione dæmonum, ideo est species superstitionis, 2. 2. q 95. 2. o. item 3. c. princ.

11 Est species curiositatis, ratione finis, sed quoad modum operis est species superstitionis, 2. 2. q. 95 2. ad 1.

12 Genus divinationis triplex, sc. necromantia, augurium, & sortilegium, quorum quodlibet multas habet species, 2 2 q. 95. 3. o.

13 Facta per invocationem dæmonum, per astra, somnia, auguria, vel sortes, non est licita, sed superstitiosa, 2. 2. q. 95. o. item q. 96. 1. o.

14 Dæmones posunt divinare verum tripliciter, sc. subtilitate naturæ, revelatione, & experientia, 1. q. 64. 1. ad 5. item 2. 2. q. 172. 5. ad 1. item 6. o.

Divinum prædicatur de essentia, & de personis divinis, 3. q. 16. 3. ad 3.

1 Divisio duplex, sc. secundum quantitatem, & secundum formam, prima est posterior uno, secunda vero prior, ideo diffinit unitatem, 1. q. 30. 3. c.

2 Continuum mathematicè dividitur in infinitum secundum eandem proportionem, non autem secundum eandem quantitatem, sed per minorem, 1. q. 48. 4. ad 3. & 1. 2. q. 85. 2. c.

3 Unumquodque potest per se dividi, secundum illud quod in ejus ratione continetur, non autem per alia, 1 2. q. 95. 4. c.

4 Res dividitur per se per id solum quod convenit ei secundum genus, 1. 2 q. 18. 7. c.

5 Partes divisionis univoce sunt coæquæ secundum rationem generis, licet altera earum sit prior secundum rem; sed in analogis una earum semper est prior re & ratione, 1. 2. q. 61. 1. ad 1.

6 Omnis pluralitas sequitur aliquam divisionem, 1. q. 30. 3. c.

7 Divisorum ex opposito alíqua sunt simul secundum rem, & secundum rationem, ut species animalis, & coloris: aliqua simul secundum rationem: sed unum est prius secundum rem, ut species numeri, figuræ, & motus; aliqua quorum unum est prius alio secundum rem & secundum rationem, ut substantia accidente, 1. q. 77. 4. ad 1 & 1. 2. q. 29. 2. ad 1.

1 Divitiæ duplicis, sc. corporales, & spirituales, secundæ sunt veræ, non autem primæ, 2. 2. q. 126. 1. ad 3.

2 Duplices, sc naturales, & artificiales, primæ appetuntur finite, secundæ dum habentur appetuntur finite, sed dum non habentur, infinite, 1. 2. q.

2. 1. c. ad 3. & q. 30. 4. o.

3 Causant tria mala, quæ vitantur per paupertatem, sc. solicitudinem, elationem, & amorem earum, 2. 2. q. 188. 7. c.

4 Divitiæ non sunt finis œconomicæ, sed bene vivere, 2. 2. q. 50. 3. ad 1.

5 In quantum prosunt ad virtutes, sunt bonæ, sed sunt malæ in quantum impediunt, similiter & paupertas, 2. 2. q. 126. 1. ad 3.

6 Deus dat aliquibus abundantiam divitiarum, ut meritum bonæ dispensationis, acquirant, 2. 2. q. 117. 1. ad 1. & q. 126. 1 ad 3.

7 Difficile est inter divitias charitatem servare, quia impediunt eam principaliter, allicicndo animum, & distrahendo, 2. 2. q 186. 3. ad 4. & q. 188. 7. c.

8 Sunt viles, vanæ, & mutabiles, & ideo debent contemni, 2. 2. q. 126. 1. ad 3.

9 Divitiæ de consilio abdicantur per perpetuam paupertatem, delitiæ carnis per perpetuam castitatem, & superbia vitæ per obedientiæ servitutem, 1. 2. q. 108. 4. c. fi. & 2. 2. q. 186. 6. o.

Diuturnitas auget amorem amici præsentis, absentis autem diminuit, 2. 2. q. 49. 2 ad 2.

1 Docere est actus vitæ activæ, quoad actum exteriorem, & interiorem, ut dirigit ad opus, sed est actus contemplativæ secundum actum interiorem absolute, 2. 2. q. 181. 3. o.

2 Dicitur dupliciter, sc. principaliter infundendo lumen, & instrumentaliter diriendo. Secundum convenit angelis, illuminando alios de revelatis, & homini exterius adminiculando, proponendo exempla, vel applicando principia conclusioni; primum autem soli Deo, 1. q. 108. 1. o. & q. 117. 1. o. item 2. 2. q. 173. 2. c. item 3. q. 69. 5. ad 2.

3 Christus convenienter multa docuit in parabolis propter tria, sc. tum quia connaturale est homini per sensibilia devenire in cognitionem intelligibilium, tum propter simplicitatem quorundam audientium, tum etiam ut indignis divina mysteria occultarentur, 3. q. 42. 3. o.

4 Docere per modum exhortationis privatæ convenit mulieri, non autem publice prædicare, 2. 2. q. 177. 2. o. & 3. q. 55. 1. ad 3. & q. 67. 4. ad 2.

5 Nullus potest seipsum proprie docere, 1. q. 117. 1. ad 4.

6 Docere habet duplicem materiam, sc. scientiam, & discipulum, ideo construitur cum duplici accusativo, 2. 2. q. 181 3. c.

7 Ad docendum alios in divinis tria requiruntur, sc. plenitudo cognitionis, vis probandi, & pronunciatio, 1. 2. q. 111. 4. c.

8 Prædicator docendo debet facere tria, sc. instruere. delectare, & flectere, 2. 2. q. 177. 1. c. corp.

1 Docilitas est aptitudo bene acquirendi rectam opinionem ab alio, sicut solertia à seipso, 2. 2 q. 48. c. & q. 49. 3. o. item 4. corp.

2 Docilitas secundum aptitudinem est à natura. Sed ad ejus consummationem plurimum valet studium, sc. solicite, frequenter, & reverenter animum applicando documentis majorum, non negligendo ea per ignaviam, nec contemnendo per superbiam, 2. 2. q. 49. 3. ad 2.

1 Doctor primus & principalis doctrinæ spiritualis & fidei fuit Christus, 3. q 7 7. c.

2 Fuit verissime doctor, & martyr, & virgo, 2. 2. q. 152. 4. corp.

3 Quia Catholicæ veritatis do-

doctor non solum provectos debet instruere, sed ad eum pertinet etiam incipientes erudire: propositum nostrum in hoc opere est, ea quæ ad christianam religionem pertinent, eo modo tradere, secundum quod congruit eruditioni incipientium, 1. prol. princ. item 2.2.q.189.1.ad 4.

4 Auctoritas Sacræ Scripturæ auctoritati cujuscunque doctoris præfertur, 1.q.1 8.ad 2.

1 Doctrina tripliciter est occulta, sc. ex intentione docentis propter invidiam vel turpitudinem rei; secundo quia paucis ostenditur; tertio ex modo, sc. figuraliter. Sed doctrina Christi fuit occulta tertio modo tantum, 3.q.42.3 c.

2 In doctrina sacra multa occultantur, maxime infidelibus, ne irrideantur, 1.q 1.9. ad 3. fi. item 2.2.q.40.3 c.

3 Christus noluit scribere doctrinam suam, triplici ratione, sc. propter dignitatem Christi, propter excellentiam doctrinæ, & propter spiritualitatem ejus, 3.q.42.4.o.

4 Divina doctrina dicitur lac, triplici ratione, sc. propter pulchritudinem, propter dulcedinem, & propter sumendi facilitatem, 2. 2. q. 189. 1. ad 4.

5 Doctrina ostenditur esse vera, per hoc quod consonat rationi. Et similiter lex, 1. 2. q. 98. 1. corp.

6 Homo adjuvatur & impeditur interius a doctrina dupliciter, sc. propter virtutem & culpam doctorum vel auditorum, 2 2. q. 177. 1. ad 3. item q. 189. 1. ad 4. item 10. o.

7 Nomen doctrinæ & disciplinæ ad inquisitionem cognitionis pertinet. Nam doctrina est actio ejus, qui aliquid cognoscere facit. Disciplina autem est receptio cognitionis ab aliquo. Et debet esse à facilioribus, 2.2.q.189.1.ad 4.

1 Dolor est passio animæ in appetitu sensitivo vel intellectivo, 1.2.q.35.1. o. item 3. q.84.8.9.o.item q. 85. 1. c.

2 Dolor interior est simpliciter major dolore exteriori, 1. 2. q.35.7.o. item q.37 1. ad 3.

3 Dolor magis fugitur, quam ametur voluptas, quia minor est amor voluptatis, quam amor conservationis sui, cui correspondet doloris fuga, 1. 2.q 29.3.ad 1.item q.35 6. b. item c. fi item 2.2.q.123.11.c. item q. 138.1.c.item q.142. 3. ad 2.

4 Sicut dolor minuitur ex diuturnitate, sic timor ex præmeditatione, 1.2.q.42.5.c.

5 Innocentia patientis minuit dolorem, quoad numerum, quia non dolet de tot. Sed auget intensive per se, quia magis indigne, 3. q.46.6.ad 5.

6 Dolor & tristitia sunt tantum de contrariantibus voluntati, 1.q. 103.7.c.

7 Tristitia est species doloris, consequens interiorem apprehensionem tantum. Sed dolor consequitur ad omnem apprehensionem, 1.2 q. 35. 2. o. item 7.c.item 3.q.15.6.c.

8 Omnis dolor & tristitia secundum se sunt mala. Sed præsupposita præsentia mali, sunt bona, 1.2.q.39.1.o. item q.59. 3.o.& 3.q.15.5.6.c.

9 Dolor & tristitia possunt esse bona honesta, & utilia, ratione fugæ mali. 1.2.q.39.2. 3.o. item 3.q.15.6. ad 2. item ad 3. item q. 16.6.ad 2.

10 Impossibile est aliquam tristitiam vel dolorem esse summum malum 1.2.q.39 4.o.

11 Dolor & gaudium sensitivi nullo modo possunt esse simul, quia semper contrariantur, saltem secundum motum cordis, secundum dilatationem & constrictionem, 3. q. 84. 9. ad 2.

12 Ad dolorem requiruntur duo, sc. conjunctio mali, & per-

perceptio ejus, 1. 2. q. 35. 1. 7. c. item q. 41. 3. c. 3. q. 15. 5. 6. o.

13 Malum conjunctum est magis causa doloris & tristitiæ, quam bonum amissum, 1. 2. q. 36. 1. o.

14 Malum conjunctum causat dolorem ut finis; sed amor ut inde principium primum, & aliquando concupiscentia sed odium, ut principium secundum, 1. 2. q. 36. 2. o. item 4. c.

15 Appetitus unitatis, non cujuslibet, sed ejus quæ est de perfectione naturæ, causat dolorem, 1. 2. q. 36. 3. o.

16 Potestas major non tollens inclinationem, sed repugnans ei, causat dolorem, in quantum infert malum, 1. 2. q. 36. 4. o.

17 Passio Christi ratione defectus humani causat in nobis dolorem & tristitiam, sed ratione benignitatis Dei causat lætitiam, 2. 2. q. 82. 4. ad 1.

18 In Christo fuit verus dolor sensibilis, 3. q. 15. 5. o. item q. 46. 6. c.

19 Dolor Christi in passione pervenit usque ad rationem superiorem, 3. q. 46. 8. o.

20 Non impediebat delectationem fruitionis ejus, nec è converso, 3. q. 15. 5. ad 3. item 6. c. item 9. ad 3. item q. 46, 6. c. fi. item ad 2. item 8. o.

21 Interior & exterior fuit maximus, 3. q. 46. 6. o. & q. 48. 2. c.

22 Christus doluit pro omnibus peccatis simul, 3. q. 46. 6. ad 4.

23 Magis dolebat de miseriis nostris, quam de passione sua, 3. q. 46. 6. ad 4.

24 Fuit major dolore cujuscunque contriti, 3. q. 46. 6. ad 3. item ad 4.

25 Fuit major dolore Adæ, si passus fuisset in innocentia, 3. q. 46. 6. ad 3.

26 Dolor & tristitia nullo modo sunt in Deo, 1. q. 20. 1. ad 2.

27 Mater Christi peperit sine dolore & cum maxima jucunditate. 2. 2. q. 164. 2. ad 3. item 3. 1. 35. 6. o.

28 Beati non dolent de malis quæ fecerunt, 1. 2. q. 59. 3. ad 1. item 3. q. 48. 8. c.

1 Dolus proprie accipitur tantum in malo, sed abusive in bono, 2. 2. q. 55. 4. ad 1.

2 Dolus principaliter est in verbis, 2. 2. q. 55. 4. ad 2. item 5. c.

3 Fit tripliciter, sc. corde, ore, & opere. Sed fraus proprie est tantum in factis, 2. 2. q. 55. 4. ad 2. & 5. c. & q. 111. 3. ad 2. & q. 118. 8 c. ad 2

Dominatio significat tria, sc. libertatem rigidam, & inflexibilem gubernationem, & appetitum; & participationem veri dominii, 1. q 108. 5. ad 2.

Dominationes præcipiunt, potestates ordinant, & principatus dirigunt, 1 q. 108. 5. ad 3.

1 Dominicus potest prædicari de qualibet re Christi, non autem de homine Christo, 3. q. 16. 3. o.

1 Deus est principium & finis, & est realiter Dominus omnium, quia creatura subjicitur ei realiter, 1. q. 13. 7. ad 5. & 3. q 35. 5. c.

2 Dominium convenit Deo realiter ab æterno, quoad potestatem, non autem quoad relationem. Sed fundamentum relationis dominii est potestas, 1. q. 13. 7. ad 1. & ad 6. & 8. ad 1.

3 Sola creatura rationalis habet dominum sui actus, 1. 2. q. 11. 2. c. & q. 6. 2. ad 2. & q. 15. 2. c.

4 Homo est dominus suarum operationum, per intellectum & voluntatem, 1. 2. q. 1. 1. c. & q. 6. 2. ad 2. item q. 21. 2. c. & q. 109. 2. ad 1. & 2. 2. q. 158. 2. ad 3.

5 Sumus domini nostrorum actum, secundum quod possumus hoc, vel illud eligere.

Ideo

Ideo non sumus domini appetitus ultimi finis, 1.q 82. 1. ad 3.

6 Homo in statu innocentiæ habuisset dominium super alia animalia imperando & utendo libere, non autem super Angelos, 1. q. 96. 1. 2. o.

7 Nec habuisset dominium servile super homines, sed dominium liberorum, 1. q. 92. 1. ad. 2. & q. 96. 4. o. item 2. 2 q. 164. 2. c. ad 1. & q. 189. 6. ad 2.

8 Dominium & prælatio introducta sunt ex jure humano, 2. 2. q. 10. 1. c. & q. 12. 2 c.

9 In simonia transfertur dominium, non autem in furto, nec in rapina, nec in usuris, 2. 2. q. 78. 3. c. ad 3.

Domus non est unum simpliciter, sed aggregatione. Nec forma ejus, quæ est compositio vel ordo, dat esse & speciem toti, & cuilibet parti ejus, 1. q. 76. 8. c.

Donatus hæreticus rebaptizans est condemnatus in Concilio Toletano, 3. q. 66. 8. c.

Donec quandoque significat tempus certum, quandoque vero tempus infinitum, 3. q. 28. 3. ad 3.

1 Donum est proprium nomen Spiritus Sancti, 1. q. 38. 2. o.

2 Est nomen personale in divinis, 1. q. 38. 1. o.

3 In nomine doni importatur proprietas originis Spiritus Sancti, quæ est processio, 1. q. 38. 2. ad 2.

4 Importat distinctionem personalem, secundum quod est alicujus, secundum originem. Sed Spiritus Sanctus dat se secundum quod est sui ipsius, 1. q 38. 1. ad 1.

5 Dicitur tripliciter, sc. per identitatem, secundum originem, & secundum subjectionem. Primo modo convenit essentiæ Dei, secundo personis, tertio creaturis tantum, 1. q. 38. 1. ad 1. & ad 2. item ad 3.

6 Spiritus Sanctus est ratio omnium donorum Dei, quorum principium est voluntas Dei, 1. q. 38. 2. o. & q. 43. 5. ad 1.

7 Omnia dona sub ratione doni manifestant Spiritum Sanctum. Sed secundum speciem doni aliqua dona manifestant filium, ut sapientia, & scientia, 1. q. 43. 5. ad 1.

8 Dona Spiritus Sancti sunt tantum septem, sc. sapientia, intellectus, consilium, fortitudo, scientia, pietas, & timor Domini, 1. 2. q. 68. 4. o. & 2. 2. q. 8. 6. o. & q. 45. 2. ad 3.

9 Et numerantur partim secundum dignitatem eorum, & partim secundum materias, 1. 2. q. 68. 7. o.

10 Circa materias omnium virtutum oportet esse aliquod de septem donis, 1. 2. q. 68. 4. 7. c. & q. 69. 1. ad 3.

11 Septem dona perficiunt hominem, ut sequatur motum Dei, virtutes autem perficiunt, ut sequatur motum rationis, 1. 2. q. 68. o. & q. 69. 1. c. & 2. 2. q. 8. 5. c. item q. 19. 9. c. & q. 52. 1. 3. c. & q. 121. 1. c. & q. 139. 1. c. & 3. q. 7. 5. c. ad 1.

12 Sunt priora virtutibus intellectualibus & moralibus, ordine perfectionis & dignitatis, sed è converso ordine generationis & dispositionis, 1. 2. q. 68. 8. ad 2.

13 Et sunt dona Spiritus Sancti, secundum quod charitate informantur. Ideo eis nullus male utitur, 1. 2. q. 68. 8. ad 3.

14 Excellunt omnes virtutes morales, & intellectuales, sed excelluntur à virtutibus theologicis, 1. 2. q. 68. 1. 8. o. & q. 69. 1. ad 1. item 2. 2. q. 9. 1. ad 3. & q. 19 9. ad 4. & q. 81. 2. ad 1.

15 Præsupponunt tres virtutes theologicas, sicut quasdam radices, ad quas pertinent, sicut & earum derivationes, 1. 2. q. 68. 4. ad 3. & 8. c. ad 3. &

2. 2. q. 19. 9. ad 4. & q. 139. 2. ad 2.

16 Sunt principia virtutum intellectualium, & moralium, 2. 2. q. 19. 9. ad 4.

17 Omnia septem dona sunt connexa, quia habens unum habet omnia, & charitatem, & è converso, 1. 2. q. 68. 5. o. & 2. 2. q. 19. 9. c. & q. 139. 1. ad 2. item 3. q. 7. 5. ad 3.

18 Sunt in omnibus viribus hominis, in quibus sunt virtutes, 1. 2. q. 68. 4. 5. 7. c.

19 Tria sunt in parte appetitiva, sc. donum fortitudinis, pietatis, & timoris; reliqua vero in parte cognoscitiva, 2. 2. q. 8. 6. c.

20 Dona, quorum unum dirigit alterum, combinantur simul, 1. 2. q. 68. 7. 4.

21 Sunt habitus in anima, 1. 2. q. 68. 3. o.

22 Sunt necessaria ad finem supernaturalem, non autem ad finem naturalem, 1. 2. q. 68. 2. o. & 3. ad 1. item ad 3.

23 Habent duplices actus, unum in via, & alium in patria, 1. 2. q. 68. 6. ad 2.

24 In patria habebunt actus suos circa ea quæ pertinent ad vitam contemplativam, non autem circa ea quæ pertinent ad vitam activam, 1. 2. q. 68. 6. ad 3.

25 Manent in beatis secundum essentiam non circa idem, nec cum eodem actu, 1. 2. q. 68. 6. o. item 2. 2. q. 8 7. o. item q. 139. 1. ad 2 item 3. q. 7. ad 3.

26 Dona Dei secundum diversas rationes emanant a bonitate, misericordia, liberalitate, & justitia, 1. q. 21. 3. c. item 2. 2. q. 31 1. ad 2 item ad 3.

27 Præcipuum omnium donorum Dei fuit filius ejus, 1. 2. q. 102. 3 c.

28 Remisio peccatorum est majus donum Dei, quam innocentia ex parte recipientis, sed è converso ex parte dati. Ideo pœnitens magis tenetur ad gratiarum actiones, quam innocens, 1. q. 20. 4. ad 4 item 2. 2. q. 106. 2. o. item 3. q. 88. 2. ad 3. & q. 89. 1. ad 3.

1 Dormiens quandoque sillogizat, licet semper cum aliquo errore, 1. q. 84. 8. ad 2. item 2. 2. q. 154. 5. ad 2.

2 † Interdum similitudinibus rerum inhæremus, sicut rebus ipsis ut patet in dormientibus, 1. q. 55. 5. ad 3. fi. item 2. 2. q. 154. 5. c.

1 Dotes animæ sunt tres, sc. visio, fruitio, & comprehensio, & dotes corporis sunt quatuor, sc. subtilitas, agilitas, claritas, & impassibilitas, 1. q. 12. 7. ad 1. & 3. q. 45. 1. ad 3.

2 Dotes corporis procedunt ex virtute animæ glorificatæ, secundum quod anima causat quatuor in corpore, sc. esse substantiale, vires, formas secundarias, sc. accidentales, & motum expeditum, 3 q. 28. 2. ad 3. item q. 45. 2. c.

3 Christus ante resurrectionem non habuit dotes corporis secundum habitum, sed tantum actus supernaturaliter, contra Ugonem de Sancto Victore, 3. q 28. 2. ad 3. item q. 45. 1. ad 3. item 2. o. item q. 81. 3. c.

4 Aliquibus donis, quæ à Theologis dotes appellantur, ornabuntur beati in paradiso. Supplem. q. 95. 1. o.

5 Beatitudo, & dos realiter inter se differunt, Suppl. q. 95. 2. c.

6 Si Christo aliquo modo competat habere dotes, non ita proprie sicut aliis Sanctis competit, cum tamen ea quæ dotes vocantur, excellentissime ei conveniant, Suppl. q. 95. 3. c.

7 Dotes proprie non competunt Angelis, sicut & hominibus, sed metaphorice, Suppl. q. 95. 4. o.

8 Convenienter tres assignatæ sunt animæ dotes, sc. visio, quæ

quæ fidei, comprehensio quæ spei, fruitio quæ charitati respondet, Suppl. q. 95. 5. c.

1 Dubitatio dicitur dupliciter, sc. motus rationis supra utramque partem contradictionis, cum formidine determinandi alteram partem ejus, & formido affectus ad aliquod terribile sustinendum. Prima non fuit in Christo, sed secunda, non secundum rationem, sed secundum sensualitatem, 3. q. 18. 4. ad 1. item ad 2.

2 Non potest esse in Deo, nec in Angelis, 3. q. 18. 4. ad 1.

3 Duplex, sc. infidelitatis, & admirationis. Secunda fuit in matre Christi, non autem prima, 3. q. 27. 4. ad 2. & q. 30. 4. ad 2.

4 Dubia de personis debent in meliorem partem interpretari determinando, de rebus autem in partem veriorem, supponendo, 2. 2. q. 60. 4. o.

Duellum est illicitum. Et magis convenit ei ratio sortium, quam judicio cum ferro candenti. † Judicia tamen hujusmodi sunt prohibita, quia sunt de occultis, quæ divino judicio reservantur, 2 2. q. 95. 8. ad 3.

Dulcedinem suam à bonis Deus quandoque abscondit, ut eam ardentius quærant, 1. 2. q. 112. 5. c.

1 Dulia est honor & servitus debita creaturæ, sed latria est honor & servitus debita soli Deo; ideo differunt specie, 2. 2. q. 103. 3. o.

2 Dulia sumitur dupliciter, sc. communiter, ut exhibet reverentiam omni homini, ratione cujuscunque excellentiæ, vel proprie, sc. tantum ut reverentiam exhibent servi domino. Prima habet diversas species secundum diversitatem excellentiæ, ut pietatem, observantiam, & hujusmodi; non autem secunda, sed est species observantiæ, quæ est ad omnes dignitate excellentes, 2. 2. q. 103. 3. c. item 4. o.

1 Duo dicitur, quasi habens dualitatem non in alio, sed in seipso, de quo prædicantur duo; 3. q. 17. 1. ad 6.

2 Duo aliquando pro uno accipiuntur, 1. q. 70. 1. c.

3 Unum aliquando habet vim duorum, 1. q. 39. 2. c. ad 4.

1 Duplicitas cordis est aliud ostendere, & aliud intendere, 2. 2. q. 109. 2. ad 4. & q. 111. 3. ad 2.

2 Ut est vertibilitas animi ad diversa, est aliquid consequens ad luxuriam, sicut & inconstantia, 2. 2. q. 53. 6. ad 2.

1 Durationis potentio videtur attendi secundum operationem, magis quam secundum esse, sicut & tempus est numerus motus, 1. q. 10. 1. ad 2. fi.

2 Duratio pœnæ respondet culpæ ex parte maculæ, & non ex parte actus, 1. 2. q. 87. 4. ad 3.

3 Non respondet durationi culpæ, nec in judicio divino, nec humano, 1. 2. q. 87. 3. ad 1.

4 Duratio Dei, æternitas, & essentia ejus, sunt eadem res, 1. q. 10. 2. o.

Durities est in Sacramento Eucharistiæ, sine materia, 3. q. 77. 7. ad 2.

E

1 Eadem eidem sunt eadem inter se, tunc solum, quando in tertio sunt eadem re & ratione, 1. q. 28. 3. ad 1.

1 Ebrietas dicitur dupliciter, sc. defectus rationis, ex nimio potu vini, & actus causans eum. Secunda est peccatum, non autem prima, 2. 2. q. 150, 1. o.

2 Ebrietas nescientis potentiam vini non est peccatum; scientis autem, sed non credentis inebriari, est peccatum ve-

veniale. Aliter vero est peccatum mortale, 1 2.q.88. 5. ad 1. & 2. 2. q. 150. 1. 2. o.

3 Dans vinum prono ad ebrietatem scienter peccat, 2. 2. q. 150. 1. ad 2.

4 Ebrietas est species gulæ, divisa contra comessationes, 2. 2. q. 150. 1. c.

5 Non est gravissimum peccatorum, 2. 2. q. 150. 3. o.

6 Voluntaria in sua causa non excusatur totaliter à peccato, nec totaliter excusat sequens peccatum, 1. 2. q. 77. 7. c. ad 3.

7 † Ebrietas sine peccato tollit totam culpam actus sequentis, sicut forte accidit de Loth, & Noe, 2. 2. q. 150. 1. 4 c.

8 Loth culpandus est, non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meruit, 2. 2. q. 150. 4. c. fin.

9 Ebrietas cum peccato diminuit culpam actus sequentis, in quantum diminuit voluntarium, 1. 2. q. 76. 4. ad 2. item ad 4. item 2 2. q. 150. 4. o.

10 Vitium contrarium ebrietati est peccatum, sc. abstinere à vino, in magnum gravamen naturæ scienter. Et caret nomine. 2. 2. q. 150. 1. ad 3.

11 † Ebrius homicida meretur duplices maledictiones, propter duplex peccatum. Vel secundum legem Pittaci, qui id sua lege sancivit, non respiciendo ebriosi veniam, sed utilitatem, contra quam ebrius peccat, 1. 2. q. 76. 4. ad 4. & 2. 2. q. 150. 4. ad 1.

1 Ecclesia dicitur dupliciter, sc. militans, & triumphans, 3. q. 68. 9. o.

2 Corpus Ecclesiæ mysticum consistit ex hominibus, & Angelis, ex viatoribus & beatis, 3. q. 8. 4. c. ad 2.

3 Una est Ecclesia omnium fidelium novi & veteris testamenti. Nec synagoga fuit concubina, sed vera sponsa & uxor Christi, 3. q. 8. 3. ad 3.

4 Decor Ecclesiæ principaliter consistit in interioribus, ad quem etiam actus exteriores pertinent, in quantum ab interiori decore progrediuntur, vel ipsum conservant, 1. 2. q. 101. 2. c. ad 3.

5 Ecclesia potest condere legem in pertinentibus ad cultum Dei, & ad subjectionem infidelium, & rerum suarum, 2. 2. q. 10. 10. c. item q. 66. 8. ad 2.

6 Solus Christus fundavit Ecclesiam, cujus ministerium commisit Petro & successoribus ejus, in ædificationem, & non in destructionem, 2. 2. q. 88. 12. ad 2.

7 Nullus prohibetur ingredi Ecclesiam, & audire verbum Dei usque ad missam catechumenorum, 3. q. 83. 4. ad 4.

8 In casu necessitatis licet vendere aut emere terram, ubi quondam fuit Ecclesia, 2. 2. q. 100. 4. ad 1. & ad 2. & ad 3.

1 Ecclesiasticus liber pertinet ad legem veterem, 2. 2. q. 16. 1. ad 5.

2 Ecclesiasticus liber non computatur inter canonicas scripturas apud Hebræos. 1. q. 89. 8. ad 2.

Eclipsis apparens in passione Christi fuit quintupliciter miraculosa, sc. primo, quia secundum Dionysium, & Astrologos naturalis eclipsis solis, per interpositionem lunæ, nunquam accidit, nisi tempore conjunctionis solis & lunæ, quæ tunc non fuit. Secundo, quia cum circa horam sextam luna fuisset simul cum sole in medio cœli, in vesperis apparuit in suo loco, id est in oriente opposita soli. Tertio, quia tunc luna jam pertransierat solem, & distabat quasi per medietatem circuli, in oppositione existens. Quarto, quia tunc luna miraculose ab oriente versus occidentem rediens non pertransivit solem, ut esset eo occidentalior, sed postquam per-

pervenit ad terminum solis, reversa est versus orientem. Quinto, quia secundum Chrysostomum, tribus horis tunc tenebræ remanserunt, cum eclipsis solis in momento pertranseat, 3. q. 44. 2. ad 2.

Educi de potentia, est fieri in actu, quod prius erat in potentia; & dependet à materia, & fit per agens naturale, 1. q. 90. 2. ad 2.

1 Quilibet effectus Dei est æqualiter à tota Trinitate, 1. q. 32. 1. c. item 3. q. 23. 2. c.

2 Omnis effectus repræsentat aliqualiter causam suam, 1. q. 45. 7. corp.

3 Nullus effectus est species suæ causæ, 2. 2. q. 110. 1. c. fi. item ad 3.

4 Omne signum corporale est effectus signati: vel procedit ab eadem causa, 2. 2. q. 95. 5. c.

5 Effectus positivus prior est effectu privativo, ordine formæ, sed ordine materiæ est è converso, 3. q. 62. 6. ad 3. & q. 70. 4. c.

6 Impossibile est quod illud quod est per accidens, sit effectus per se alicujus virtutis cœlestis vel alterius agentis naturalis, 1. q. 116. 1. c. item 2. 2. q. 95. 5. corp.

Ægritudo non est pura privatio, sed dicit humores inordinate dispositos, 1. 2. q. 82. 1. ad 1.

2 Non est æqualiter in omnibus, sicut nec causa ejus, 1. 2. q. 82. 4. ad 2.

1 Electio pertinet determinate ad unam potentiam, sc. ad voluntatem, 1. q. 83. 3. c.

2 Electionem rectam agit sola virtus, quæ est in parte appetitiva, 1. 2. q. 58. 1. ad 2. item 4. c.

3 Electio sequitur inquisitionem, in hominibus tantum, 1. q. 22. 1. ad 1. item q. 59. 3. ad 1. item q. 6. 2. ad 1. item 3. q. 18. 4. ad 2. & q. 34. 2. ad 2.

4 Est tantum de possibili, 1. 2. q. 13. 5. o.

5 Non est de ultimo fine, sed tantum de iis, quæ sunt ad finem, 1. q. 82. 1. ad 3. & 1. 2. q. 13. 3. o. item 4. 6. c. & 2. 2. q. 24. 1. ad 3. item q. 33. 1. ad 2. item q. 47. 1. ad 2. item 3. q. 18. 4 c.

6 Est tantum de actibus humanis, vel de alia re cum actu humano, 1. 2. q. 13. 4. o. item 5. c.

7 Ad bonam electionem requiruntur duo, sc. intentio debiti finis per virtutes morales, & recta præacceptio eorum quæ sunt ad finem per prudentiam, 1. 2. q 56. 4. ad 4. item q. 57 5. c. item q. 58. 4. c. item 2. 2. q. 47. 1. ad 2. item q. 54. 2. c.

8 Intentio & electio differunt, quia prima est respectu finis, secunda vero est eorum quæ sunt ad finem, 1. 2. q. 13. 4. c.

9 Judicium liberi arbitrii est actus electionis, 1. q. 83. 3. ad 2.

10 Homo nihil eligit de necessitate, sed libere, 1. q. 115. 4. c. item 1. 2. q. 13. 6. c. item 2. 2. q. 104. 1. c.

11 Homo est liberi arbitrii in eligendo, non autem in prosequendo respectu omnium, 1. q. 83. 1. ad 4.

12 Electio convenit Christo, 3. q. 11. 3. ad 1. item q. 18. 4. o. & q. 34. 2. ad 2.

13 Convenit Deo respectu creaturarum, non autem respectu sui. 3. q. 18. 4. ad 1. item ad 2.

14 Electio Dei est etiam non entium, non autem nostra, 1. q. 23. 4. ad 2.

15 Quos Deus ad aliquid eligit, ita præparat & disponit, ut idonei sint ad illud, 3 q. 27. 4. c.

16 Dilectio Dei est prior electione, sed in creaturis est è converso, 1. q. 23. 4. c. ad 2.

Om-

17 Omnes prædestinati sunt electi à Deo, & dilecti, 1. q. 23. 4. o item q. 24. 1. c.

18 Electio Dei præcedit prædestinationem, quia prædestinatio Dei est actus voluntatis absolutæ consequens ordinem electionis, 1. q. 23. 4. c. ad 2.

19 Electio ad prælationem sufficit quod nihil inveniat in se, per quod ei fiat illicitum illud officium, 2. 2. q. 185. 3. c.

20 In foro contentioso sufficit quod electus sit bonus. Sed in foro conscientiæ requiritur quod sit optimus, vel simpliciter, vel ad regimen, 2. 2. q. 63. 2. c. ad 3. item q. 185. 3. o.

21 Electus de gremio Ecclesiæ ut in pluribus consuevit esse utilior ad bonum commune, quia magis diligit Ecclesiam, in qua nutritus est, 2. 2. q. 63. 2. ad 4.

22 Prælatus non eligitur quasi in hæreditatem, sed ut dispensator. Ideo non oportet eligi propinquiorem, 2. 2. q. 63. 1. c. 2. ad 1.

1 Elementum aliquod oportet prædominari in omni misto, 2. 2. q. 49. 6. ad 1. item q. 179. 2. ad 2.

2 Elementa subtiliora prædominantur in misto secundum virtutem, sed grossiora secundum quantitatem, 1. q. 7. 1. ad 2. item q. 91. 1. c. ad 3.

3 Formæ elementorum sunt in misto virtute, non autem actu, 1. q. 76. 4. ad 4.

4 Primæ quatuor qualitates non sunt habitus elementorum, 1. 2. q. 49. 4. c.

5 Diversæ opiniones de creatione & distinctione elementorum, 1. q. 66. 1. o.

6 Elementum in definitione Sacramenti ponitur pro quocunque sensibili, 3. q. 84. 1. ad 1.

1 Eleemosyna est opus, in quo datur aliquid indigenti ex compassione, propter Deum, 2. 2. q. 32. 1. c.

2 Omne obsequium impensum proximo propter Deum est eleemosyna, 2. 2. q. 32. 2. o.

3 Est proprie actus misericordiæ. Sed est actus charitatis ex consequenti & mediate, latriæ vero imperative, 2. 2. q. 32. 2. o. & 9. ad 3.

4 Est actus liberalitatis, in quantum aufert impedimentum ejus, sc. superfluum amorem divitiarum, 2. 2. q. 32. 1. ad 4.

5 Dare eleemosynam de superfluo, vel in extrema necessitate, est de præcepto, in aliis vero est tantum de consilio, 2. 2. q. 32. 5. 6. o. item q. 66 7. c. item q. 71. 1. c. item q. 87. 1. ad 4. & q. 118. 4. ad 2. item q. 185. 7. ad 1.

6 Quæ est de consilio, est pars satisfactionis, non autem illa quæ est de præcepto, sed est præambulum ejus, 2. 2. q. 32. 1. ad 2.

7 Non est facienda de necessariis sibi, & familiæ, & statui, nisi velit mutare statum, vel necessitas aliqua præponderet, sc. extrema alicujus personæ, vel Ecclesiæ, vel reipublicæ, 2. 2. q. 32. 6. o. item q. 117. 1 ad 2.

8 Non est expectanda extrema necessitas in danda eleemosyna. Nec oportet pretendere futuram, præter probabile, 2. 2. q. 32. 5. ad 3.

9 Non sunt recipiendæ à peccatoribus, 2. 2. q. 154. 4. c. princ.

10 Ille qui dat eleemosynam, quando dat ut foveatur in peccatis, vel quando dat ut aliquem inducat ad hæresim, mortaliter peccat, propter intentionem corruptam. Et talis eleemosyna non est recipienda, 1. 2. q. 19. 7. ad 2. item ad 3. item 2. 2. q. 15. 4. c. princ.

11 Quilibet tenetur dare eleemosynam quicquid habet per simoniam, 2. 2. q. 32. 7. c. ad 3. item q. 62. 5. ad 2. & q. 110. 6. ad 1.

12 Quilibet etiam non ha-

ben-

bens dominium rei potest facere eleemosynam cuicumque existenti in extrema necessitate, 2. 2. q. 32. 7. ad 3. item 8. ad 1. item ad 2.

13 Filii familias, & servi non possunt dare eleemosynas, sine consensu dominorum, nisi de parvis, vel suis, 1. 2. q. 32. 8. ad 3.

14 Lucia poterat de consensu solius matris dare eleemosynas, 2. 2. q. 32. 8. ad 3.

15 Uxori non licet dare eleemosynas, nisi communes, & modicas, sine consensu viri; vel nisi moderatas, viro ignorante, & non prohibente, vel nisi habeat aliqua præter dotem, vel nisi lucretur, 2, 2.q, 32. 8. ad 2.

16 Religiosis non licet dare eleemosynas sine licentia, nisi de modicis, sub ratihabitione, 2. 2. q. 32. 8. c. ad 1.

17 Quilibet potest sibi facere eleemosynas, non quidem dando sibi aliquid, sed exercendo in se actum corporalem, vel spiritualem, 2. 2. q. 30. 1. ad 2. & q. 32. 9. ad 3. item q. 106. 3. ad 1.

18 Eleemosyna cæteris paribus debet dari magis indigentibus, melioribus, propinquioribus, benefactoribus, & dantibus spiritualia, 2. 2. q. 32. 3. ad 1. item 9. 0. item q. 71. 1. c. item q. 81. 6. ad 2.

19 Efficacia eleemosynæ pensatur principaliter ex affectu ex parte dantis, respectu præmii essentialis: sed respectu præmii accidentalis, & ex parte recipientis, magis pensatur ex magnitudine dati, nisi effectus ejus multum excedat, 2. 2. q. 32. 9. ad 2.

20 Nullus moriens in peccato mortali potest liberari ab inferno per eleemosynas suas, vel aliorum, 2. 2. q. 154 2. ad 5.

21 Dupliciter liberat vivos à peccato mortali, sc. præservando, & disponendo ad gratiam, sicut etiam alia bona, 2. 2. q. 154. 2. ad 5.

22 Corporales secundum suam substantiam habent effectus tantum corporales, sed ratione causæ, sc. charitatis, & orationis, habent effectus spirituales, 2. 2. q. 32. 4. 0.

23 Spirituales sunt simpliciter meliores, quam corporales, sc. ratione dati, finis, & actus, sed respectu alicujus est è converso, 2. 2. q. 32. 3. 0. item q. 33. 1. c. item q. 188. 4. c.

24 † Recompensatio temporalis non intenta non minuit meritum, vel laudem eleemosynæ, nec aliorum actuum, sicut nec humana gloria non intenta. Sed intenta minuit, quia qui vult dare eleemosynam propter inanem gloriam consequendam, vult id, quod de se est bonum sub ratione mali, 1. 2. q. 19. 7. ad 2 & ad 3.

25 Corporales sufficienter numerantur septem, & spirituales septem, 2. 2. q. 32. 2. 0.

26 Debet fieri abundanter, secundum facultatem dantis, sed multis indigentibus, ne quis superflue habeat, 2. 2. q. 32. 10. 0. item q. 117. 1. ad 2.

1 Elias non est raptus in cœlum empyreum, sed aereum; & vivit cum Enoch in paradiso terrestri usque ad Antichristum, 1. q. 102. 2. ad 3. & 3. q. 49. 5. ad 2.

2 Elias propter injuriam quæ redundabat in Deum, fecit ignem descendere super eos qui venerant ad ipsum capiendum, 2. 2. q. 108. 1. ad 4.

3 † Deus per Eliam veritatem respondit nunciis regis, qui mittebantur ad consulendum Deum Accharon, 2. 2. q. 174. 5 ad 4.

1 Eliseus maledixit pueros zelo Dei, non autem livore vindictæ; sicut etiam Elias occidit centum viros, 2. 2. q. 108. 1. ad 4.

Embrio prius vivit anima vege-

getativa, secundo sensitiva, & ultimo intellectiva, quia generatio ejus multiplex est, & discontinua, 1. q. 67. 4. c. fi. & q. 76. 3. ad 3. & q. 77. 7. c. item q. 85. 3. ad 1. item q. 118. 2. ad 2. & 2. 2. q. 64. 1. c. item 3. q. 33. 2. ad 3.

Emere regnum cœlorum dicitur improprie, id est mereri, qui dat quod habet, 2. 2. q. 100. 2. ad 3.

1 Energumenus dicitur, quasi intus laborans, 3. q. 71. 2. ad 1 item ad 3.

2 Omnis baptizandus est energumenus, ideo debet exorcizari, 3. q. 71. 2. ad 1. item ad 3.

In ænigmate Adam videbat Deum, id est obscure, sc. per effectus, non autem propter occupationem sensibilium causatam ex peccato, sicut nos, 3. q. 94. 1. ad 3.

1 Ens dicitur dupliciter, sc. quod significat essentiam rerum, & dividitur in decem prædicamenta, secundo quod significat conceptionem quam facit anima, 1. q. 3. 4. ad 2. & q. 48. 2. ad 2.

2 Divisio entis quadruplex, sc. per se, & per accidens, rei & rationis, in decem prædicamenta, & per actum, & potentiam, 3. q. 10. 3. c.

3 Ens dicitur dupliciter, sc. ens simpliciter, id est substantia, & ens secundum quid, id est accidens, 3. q. 11. 5. ad 3.

4 Omne ens rationis est relatio, vel negatio, 1. q. 28. 1. c.

5 † Privationes, negationes, & non entia, sunt entia rationis tantum, 1. q. 16. 3 ad 2. item q. 48. 1. ad 2. item 1. 2. q. 8. 1. ad 5. item q. 26. 2. c.

6 Ens includitur in quolibet apprehenso, 1. 2. q. 94. 2. c.

7 Quod fit per accidens, non est ens proprie, neque unum, 1. 2. q 95. 5. c.

8 Ens non est genus, quia non habet differentias, 1. q. 3. 5. c. ad 1.

9 Omnia univoca reducuntur ad unum principium, non quidem univocum, sed analogum, sc. ad ens, 1. q. 13. 5. ad 1.

10 Ens prædicatur analogice de substantia & accidente, 1. q. 13. 10. ad 4. item 2. 2. q. 120. 2. c.

11 † Ens participaliter & adjective prædicatur pluraliter de tribus Personis Divinis, substantive vero, singulariter tantum, 1. q. 36. 3 ad 3.

Enunciabile de præsenti, præterito, & futuro non est idem, 1. q. 14. 15. ad 3.

1 Enuntiatio fit à nobis tantum propter cognitionem habendam, 1. q. 13. 14. c. item 2. 2. q. 1. 2. ad 2.

2 † Omnis enunciatio affirmativa, in materia naturali, est vera, & negativa falsa. Sed in materia remota est è converso. In contingenti autem, quælibet universalis est falsa, & particularis, vel indefinita est vera, 1. q. 51. 1 c.

Epicycli, & excentrici circuli probantur in astrologia rationabiliter, non autem demonstrative, 1. q. 32. 1. ad 2.

1 Epiichia est virtus specialis, & pars potentialis justitiæ, 2. 2. q. 80 ad 5. & q. 120. 0. item q. 128. 1. ad 6.

2 Epiichia est pars subjectiva justitiæ communiter dictæ, quæ per prius prædicatur de ea, quam de justitia legali, quæ dirigitur secundum Epiichiam, quæ est superior regula humanorum actuum, 2. 2. q. 120. 2. c. 1 ad 1.

3 Epiichia est potior pars legalis justitiæ, obtemperantis legi quoad verba, & quoad intentionem legislatoris. Sed dividitur contra eam, ut attendit tantum verba, 2. 2. q. 120. 2. ad 2.

4 Epiichia servat intentionem

nem legis in his, ad quæ forma legis se non extendit, 2. 2. q. 120. 1. o.

5 Episches non deserit justum simpliciter, sed justum lege determinatum. Nec opponitur severitati, quæ sequitur veritatem legis, in quibus oportet, quia in quibus non oportet, est vitiosum, 2. 2. q. 120. 2. ad 1.

1 Episcopatus nomen operis est, & non honoris, 2. 2. q. 185. 1. ad 1.

2 Intelligendum est in nomine Episcopatus bonum opus, id est actio plebi utilis, 2. 2. q. 185. 1. 2. o.

3 Ex hoc quod Apostolus dicit: Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, sumpserunt aliqui occasionem ambitionis Episcopatus & prælationis. Sed non recte intelligunt quod hic dicitur. Apostolus voluit hic ostendere, quid pertinet ad Episcopum. Episcopus est nomen græcum. Scopos enim idem est quod intendens, & epi, id est supra, quasi superintendens; duo ergo consideranda sunt in Episcopo, sc. gradus superior, & actio plebi utilis, 2. 2. q. 185. 1. ad 1.

4 Aliqui projiciunt forte oculum ad ea quæ circumstant Episcopatum, sc. quod qui præest, honoratur, & habet potestatem; & qui propter ista desiderat Episcopatum, nescit quid sit Episcopus, sive Episcopatus; & ideo dicit Apostolus quid sit Episcopus, & quid desiderat qui Episcopatum desiderat, quia bonum opus desiderat; non dicit bonum desiderium habet, sed bonum opus desiderat, sc. utilitatem plebis, 2. 2. q. 185. 1. ad 1.

1 Episcopi & presbyteri olim non differebant secundum nomina, 2. 2. q. 184. 6. 6. ad 1.

2 Solus Episcopus proprie est prælatus Ecclesiæ, & quasi sponsus ejus accipit annulum; & solus habet plenam potestatem, & jurisdictionem, 2. 2. q. 108. q. 4. ad 2.

3 Potest dispensare illa Sacramenta, quæ ponunt suscipientem in aliquo gradu perfectionis super alios, 3. q. 82. 3. ad 3.

4 Episcopi sunt successores Apostolorum, 2. 2. q. 184. 6. ad 1. item q. 185. 5. b. & 3. q. 67. 2. ad 1. & q. 72. 11. c.

5 Episcopus dicit, pax vobis, quia magis repræsentat Christum dicentem sic, quam simplex sacerdos dicens, Dominus vobiscum, 3. q. 83. 5. ad 6.

6 Sicut diaconus participat illuminationem, & virtutem Sacerdotis, sic & Sacerdos perfectivam dispensationem Episcopi, 3. q. 82. 3. ad 3.

7 Episcopatus est ordo supra Sacerdotium. respectu mystici corporis Christi; non autem respectu veri, 2. 2. q. 184. 6. ad 1. & 3. q. 67. 2. ad 2. item q. 82. 1. ad 4.

8 Episcopus potest judicare eos solum, qui sunt de sua diœcesi, 2. 2. q. 60. 2. c. & 6. o. & q. 67. 1. b.

9 Episcopus, in cujus diœcesi aliquis delinquit in re non exempta, fit ei superior, ratione delicti, etiamsi sit exemptus; nisi forte delinquat in re aliqua exempta, puta in administratione bonorum alicujus monasterii exempti; sed si aliquis exemptus committat furtum vel homicidium, vel aliquid hujusmodi, potest per Ordinarium condemnari, 2. 2. q. 67. 1. ad 2.

10 Episcopus tenetur ingredi religionem, quam vovit. 2. 2. q. 189. 3. ad 1.

11 Monachus Episcopus tenetur ad observantias regulares, sc. ad continentiam, paupertatem, habitum, & alia, nisi impediant officium ejus, ut si-

len-

lentium, solitudo, abstinentiæ, & vigiliæ graves, in quibus potest ipse secum dispensare, sicut & prælati in religione, 2. 2. q. 88. 11. ad 4. & q. 185. 8. o. & 188. 8. ad 3.

12 Episcopi tenentur exponere omnia sua pro honore Dei, & salute gregis sui, cum opus fuerit, 2. 2. q. 184. 7. ad 1.

13 Episcopo non licet religionem ingredi nisi propter impedimentum salutis, ex parte sui, vel aliorum, de licentia Papæ, 2. 2 q. 184. 6. c. fi. & q. 185. 4. o. & q. 189. 7. c.

14 Monachus Episcopus non potest esse hæres, nisi pro Ecclesia sua, nec potest testamentum condere, nec aliquid disponere post mortem, nisi de licentia Papæ, 2. 2. q. 88. 11. ad 4. & q. 185 ad 2.

15 Episcopus depositus intrans religionem potest revocari ad Episcopatum, nisi sit detrusus ibi ad pœnitentiam pro culpa ejus, 2. 2. q. 185. 4. ad 2.

16 Episcopo non licet deserere corporaliter gregem suum propter persecutionem; nisi possit ei sufficienter per alium providere, 2. 2. q. 185. 5. o.

17 Episcopo licet habere proprium, & illud hæredibus testari, 2. 2. q. 185. 6. 7. o. & q. 186. 5. ad 5.

1 Æqualitas duplex, sc. quantitatis, & proportionis; prima requiritur in justitia commutativa, secunda in distributiva & in merito, respectu præmii, 1. 2. q. 114. 3. o.

2 Duplex, sc. æquiparantiæ, & proportionis, 1. q. 63. 3. c. item 2. 2. q. 163. 2. c.

3 Æqualitas & quantitas duplex, sc. molis, & virtutis, 1. 2. q. 42. 1. ad 1. item ad 2.

4 Omnis æqualitas virtutis includit similitudinem, non autem è converso, 1. q. 42. 1. ad 2.

5 Angelus & homo appetierunt æqualitatem Dei secundum similitudinem imitationis; non autem secundum æquiparantiam naturæ, 1. q. 61. 4. ad 3, item q. 63. 3. o. item q. 68. 4. c. fi. item 2. 2. q. 163. 2. o.

6 In divinis est æqualitas & quantitas virtutis, non autem molis, 1. q. 42. 1. o. item 3. q. 58. 3. o.

7 Æqualitas & similitudo in Divinis est tantum secundum essentialia, 1. q. 35. 2. c. & q. 66 4. ad 3. & q. 42. 4. ad 2.

8 Æqualitas & similitudo in Divinis includunt relationes personales, & unitatem essentiæ, nec dicunt aliam relationem realem, 1. q. 28. 4. ad 4. & q. 42. 1. ad 4.

9 Quælibet Persona in Divinis est similis & æqualis aliis duabus Personis, 1. q. 42. o. & 3. q. 43. 4. c.

1 Æquinoctialis Zona secundum aliquos est temperatissima, sed probabilius, secundum Aristotelem, est inhabitabilis propter æstum, 1. q. 102. 2. ad 4.

2 Creatio mundi, & passio Christi, factæ sunt in æquinoctio; sed judicium generale erit in æstate, quando sol maxime exaltatur, quia perfecta illuminatio erit in secundo Christi adventu, & tunc etiam erit maxima Christi exaltatio. 3. q. 46 3. ad 3.

† Æquitas est pars justitiæ, & continetur sub epiichia, 2. 2. q. 80. ad 3.

Æquivalens non potest reddi Deo, nec parentibus; sed sufficit reddere id quod est possibile, 1. 2. q. 100 7. ad 1. item 2. 2. q. 57. 1 ad 3. item q 62. 2. ad 1. item q 80. c. item q. 81. 5. ad 3. item q. 102. 1. ad 3. & q. 106. 6 ad 1. & 3. q. 85. 3. ad 3.

1 Æquivocationem causat significationis diversitas, non autem diversitas suppositionis, vel prædicationis, 1. q. 13 10. ad 1. item q. 29. 4. ad 4.

Om-

1 Omnis æquivocatio præsupponit univocationem, non autem generatio æquivoca præsupponit generationem univocam, sed è converso, 1.q.13. 5.ad 1.

Equus quidam perpendens se coiisse cum matre, præcipitans se mortuus est, 2. 2. q. 54.9. ad 3.

1 Error circa prima principia in speculabilibus & practicis est gravissimus & turpissimus, 2.2.q.154.12.c.

2 Error de jure naturæ quam maxime matrimonium impedit, Suppl.q.51.1.c.

3 Matrimonium cum inter duas personas fiat mutuam in invicem potestatem recipientes, ex personæ & personarum conditionis errore impediri necesse est, Supl.q.51.2.o.

Erubescentia est timor de turpi fiendo, sed verecundia est timor de turpi facto, 1.2. q.41.4.c. item 2.2.q.75.1. ad 3.item q.144.2.c.

1 Esse dicitur tripliciter, sc. essentia, actus essentiæ, & esse quod significat veritatem propositionis, quod formaliter est in anima; sed est in re fundamentaliter, 1. q. 3. 4. ad 2.

2 Species rerum habent triplex esse, sc. in mente Dei, id est in Verbo, in intelligentia Angeli, & in rebus, 1.q.74. 3. ad 2.

3 Esse ab aliquo dicitur dupliciter, sc. directe, quia agit, & indirecte, quia non agit quod debet, 1.2.q.6.3.c.

4 Omne quod est non suum esse, participat esse à causâ prima, quæ est suum esse, 1. q.44 1. c.item q. 61.1.c. item q.75 5. ad 4 item q.104.1 c.item 1.2. q.3.7.c.

5 Esse est proprius effectus Dei, 1.q.8.1.c.item q.45.5 o. item q.65.3.c. item 1. 2.q.66. 5.ad 4.

6 Forma non est, nec fit, nec creatur, nisi impropriè, 1.q.5.5.ad 2.item q.9. 2.ad 3. item q.45.4.8. o. item q.65.4. c.item q.75. 6.c. item q.90.2. c.item q.91.2.c.item q.110.2. c.item q.118.1.c. item 1.2. q. 110. 2. ad 3. item 3.q. 35. 1.c. ad 3.

7 Omne esse est ab aliqua forma, 1 q.42.1.ad 1.

8 Ipsum esse nihil aliud adjunctum habere potest, similiter nec aliqua forma, 1. q.3. 6.7.c.

9 Primus effectus formæ est esse, secundus vero operatio, 1.q.42.1.ad 1.item 1.2.q.111. 2.c.

10 Esse est prius omni alia participatione, & omni alio nomine Dei, 1.q.5.2.o.

11 * Et est nobilius, 1.q.4. 1.ad 3, item 2.ad 3.item 1.2.q. 2.5.ad 2.

12 Ab eadem forma vel essentia est esse immediate, & operatio mediante potentia, 1. q.54.2.ad 2.& 3.q.16.1.ad 4.

13 Esse est formale respectu omnium quæ in re sunt, 1.q.8. 1.c.

14 Idem est esse formæ, materiæ, & compositi, 1.2.q.4.5. ad 2.

15 Si aliqua forma vel natura non pertinet ad esse personale, illud esse non dicitur esse personæ simpliciter, sed secundum quid, 3.q 17. 2.c.

16 * Esse capitatum, & esse corporeum, & esse animatum pertinet ad personam Sortis, sed ex his non fit nisi unum esse in Sorte, 3.q.17.2.c.

17 Si post constitutionem personæ adveniant ei aliqua membra, non accrescit ei aliud esse, sed sola relatio ad hæc, 3. q.17.2.c.

18 Esse est maximè intra rem, secundo forma, tertio materia, 1.q.8.1.c.& q.105.5.c.fi.

19 Est actus formæ, & essentiæ, & suppositi, 1.q.3.4.c.

20 Non comparatur ad alia sicut recipiens ad receptum, sed è converso, quia est actualitas omnium, 1. q. 3. 4. c. item q. 4. 1. ad 3 item q. 5. 1. c.

21 * Immo semper illud quod substernitur in rebus, est communius quam id quod informat, & restringit ipsum; sicut esse, quam vivere, 1. q. 65. 3. c.

22 Quælibet forma substantialis dat esse simpliciter, & quælibet forma accidentalis dat esse secundum quid, 1. q. 76. 4. 8. c. item q. 77. 6. c.

23 Unius personæ est tantum unum esse personale, sed multa secundum quid, 3. q. 17. 2. c. item q. 19. 1 ad 4.

24 Quicquid est in aliquo præter essentiam ejus, oportet esse causatum vel à principiis essentialibus, vel ab extra, 1. q. 3. 4. c.

25 Esse pertinet ad hypostasim, sicut ad illud quod habet esse, sed pertinet ad naturam, sicut ad illud quo aliquid habet esse, 3. q. 17. 2. c. ad 1.

26 Esse simpliciter est superius ad esse hominem, 3. q. 16. 9. ad 2.

27 Impossibile est unam rem habere duplex esse substantiale, 1. q. 76. 3. c. & 4. b. & c. & q. 77. 2. ad 3. & 3. q. 17. 2. c.

28 Ad probandum aliquid esse, oportet uti pro medio quid nominis, non autem quid rei, quia sequitur quæstionem an est. 1. q. 2. 2. ad 2.

29 In qualibet creatura differunt esse, & essentia, operatio & potentia, vel virtus operativa, 1. q. 54. 1. 2. 3. c. & q. 77. 1. c. & q. 79. 1. c.

30 Esse cujuslibet creaturæ est determinatum ad unum secundum genus, & secundum speciem, 1. q. 54. 2. c.

31 Inclinatio cujuslibet creaturæ ad esse est tantum per essentiam, non autem inclinatio ad extra, 1. q. 59. 2. c. ad 1.

32 Impossibile est quod esse alicujus creaturæ sit causatum ex principiis essentialibus ejus, 1. q. 3. 4. corp.

1 Essentia est illud quod significatur per definitionem, 1. q. 3. 3. c. & q. 29. 2. ad 3.

2 Est illud, cujus actus est esse, 1. q. 39. 2. ad 3.

3 Essentia & natura sunt idem re, & differunt ratione, quia essentia est principium essendi, sed natura est principium operationis, 1. q. 39. 2. ad 3.

4 Essentia nomine abstracto significatur ut pars, sed in concreto significatur ut totum, 1. q. 3. 3. c.

5 In compositis essentia significat compositum ex forma & materia in communi, 1. q. 29. 2. ad 3.

Æstimatio rationis semper corrumpitur in peccante in universali, vel in particulari, per delectationes, & alias passiones, 2. 2. q. 162. 4. ad 1.

1 Vis æstimativa est potentia apprehensiva convenientis & nocivi; ideo comparatur ad appetitum sensitivum, sicut intellectus practicus ad voluntatem, 1. q. 78. 4. c.

2 Nullum individuum apprehendit, in quantum substat naturæ communi, sicut cogitativa in homine: sed tantum ut est principium vel terminus actionis vel passionis bruti, 1. q. 78 4. 5. fi.

Ætatis defectu matrimonium ante annos pubertatis contractum nullum est, nisi forte ætatis defectum vigor naturæ & rationis suppleverit, Suppl. q. 58. 5. c.

1 Æternitas est interminabilis vitæ tota simul & perfecta possessio, 1 q. 10. 1. 0.

2 Æternum quandoque sumitur pro diurno, 2. 2. q. 164. 2. ad 6.

3 Æternitas est inensura omnis durationis, 1. q. 10. 6. c.

4 Excludit principium durationis, 1. q. 42. 2. ad 2.

5 Esse, secundum quod recedit à permanentia, & subditur transmutationi, recedit ab æternitate, & subditur tempori, 1. q. 10. 4. ad 3. & 5. c.

6 * Æternitas significatur pluraliter, 1. q. 10. 3. ad 1.

7 Est tota simul, quia est mensura esse permanentis, non autem tempus, quia est mensura motus, 1. q. 10. 4. c. ad 3. & 5. c.

8 Manet eadem & subjecto, & ratione: ideo non est idem quod nunc temporis, 1. q. 10. 4. ad 2.

9 Tempus non differt ab æternitate per habere principium & finem, nisi per accidens, vel ex parte mensurati, vel in potentia, 1. q. 10. 4. 5. c.

10 Æternitas & tempus non sunt mensuræ unius generis, 1. q. 10. 4. ad 1.

11 In tempore aliud est indivisibile, sc. instans; & aliud durans, sc. tempus; sed in æternitate est idem indivisibile, semper stans, 1. q. 42. 2. ad 4.

12 Ævum est medium inter tempus & æternitatem; quia tempus habet prius & posterius, id est mensurat mutabilia; non autem ævum, sed conjungitur eis, non autem æternitas, 1. q 10. 5. o.

13 Deus est æternitas, 1. q. 10. 2. c. ad 3.

14 Deus est æternus, 1. q. 10 2. o.

15 Æternitas vere, & proprie convenit soli Deo, sed participative convenit diversis diversimode, 1. q. 10. 2. 3. o.

16 Nihil præter Deum fuit ab æterno, 1. q. 10. 3. o. & q. 26. 7. o. & q. 46. o. & q. 61. 2. o.

17 Ab æterno non fuerunt multæ veritates, nisi in mente Dei, 1. q. 10. 3. ad 3. & q. 16. 7. o.

18 Deus est supra æternitatem participatam, & ultra eam regnat; non autem supra, vel ultra æternitatem suam, 1. q. 10. 2. ad 1. & ad 2.

19 Non est actor, nec causa suæ æternitatis, sed æternitatis participatæ, sc. ævi, 1. q. 10. 2. ad 1.

Ethica. * Necesse est ponere, quod in primum motum voluntatis voluntas prodeat ex instinctu alicujus exterioris moventis, ut Aristoteles concludit in quodam capitulo Ethicæ Eudimicæ, 1. 2. q. 9. 4. c. fi. & q. 80. 1. ad 3.

1 Etymologia attenditur secundum illud à quo imponitur nomen; significatio vero secundum illud, ad quod significandum nomen imponitur, 2. 2. q. 92. 1. ad 2.

Ethos in Græco scriptum per H literam longam, significat morem, id est inclinationem; sed scriptum per brevem, significat morem, idest consuetudinem, 1. 2. q. 58. 1. c.

Eva non fuit filia Adæ, quia non processit ab eo modo naturæ, nec sicut à principio naturali, 1. q. 92. 2. ad 3.

1 Evangelium divulgatum est, & prædicatum in toto orbe, non autem creditum per fidem ab omnibus, 1. 2. q. 106. 4. ad 4.

2 In Evangelio nihil mandatur de præceptis ceremonialibus; quia ablata sunt per impletionem rei, 1. 2. q. 108. 3. ad 3.

3 Non continet nisi quæ pertinent ad gratiam Spiritus Sancti, 1. 2. q. 106. 1. ad 1.

4 Doctrina Evangelica est doctrina perfectionis; ideo instruit de omnibus pertinentibus ad rectitudinem vitæ, 2. 2. q. 56. 1. ad 2.

1 Eubulia est virtus specialis bene consiliativa, 1. q. 22. 1. ad

1. & 1. 2. q. 57. 6. o. & 2. 2. q. 48. c. fi. & q. 49. 4. ad 2. & q. 51. 1. 2. o. & q. 53. 2. c.

2 In nullo peccatore, in quantum hujusmodi, invenitur eubulia, 2. 2. q. 51. 1. ad 3.

1 Eucharistia est Sacramentum, & sacrificium, 1. 2. q. 101. 4. ad 2. & 3. q. 52 8. ad 2. & q. 73. 1. 4. o. & q. 79. 5. o. & 7. o. & q. 82. 4. c. ad 1.

2 Corpus & Sanguis Christi sunt unum Sacramentum formaliter, & secundum finem, sed plura materialiter, 3. q. 73. 2. o. & q. 78. 6. ad 2.

3 Hoc Sacramentum habet quatuor nomina, sc. sacrificium vel hostia, communio vel synaxis, Eucharistia, & viaticum, 3. q. 73. 4. o. & q. 79. 2. ad 1.

4 Conveniens fuit, & necessaria institutio Eucharistiæ in cœna Domini, non autem ante, nec post, quatuor rationibus; sc. primo, quia ad perfectionem nostram exigebatur, ut caput nostrum etiam realiter nobis jungeretur; secundo, quia tunc institui debuit, quando figuræ veteris legis terminandæ erant; tertio, ratione repræsentationis passionis Christi; quarto, ex ritu quo frecuentandum est hoc Sacramentum, ut ultimo traditum magis memoriæ teneretur, 3. q. 72. 12. ad 3. & q 73. 5. o. & q. 74. 4. c. ad 1. & q. 80. 8. ad 1. & q 83. 2. ad 3.

5 Necessaria fuit institutio Eucharistiæ per modum cibi, 3. q. 73 1. 2. o. item q. 75. 5. c.

6 Habuit multas figuras in veteri testamento, quarum præcipua fuit agnus Paschalis, 1. 2. q. 102. 5. ad 2. & ad 3. & 3. q. 73. 6. o. item q. 80. 10. ad 2.

7 Eucharistia in missa comparatur sacrificio Abel, Abrahæ, & Melchisedech, 3. q. 83. 4. ad 8.

8 Oblatio Melchisedech fuit expressior figura Eucharistiæ, quoad illud quod est Sacramentum tantum, figuris veteris legis, sed è converso quoad illud quod est res & Sacramentum, 3. q. 61. 3. ad 3. item q. 73. 6. c.

9 Sacrificium Eucharistiæ quotidie oblatum in Ecclesia non est aliud, quam sacrificium Christi, sed commemoratio ejus, 3. q. 22. 3. ad 2. item q. 73. 4. o. & q 83. 1. c.

10 Effusio sanguinis & aquæ ex latere Christi est signum & causa Eucharistiæ: oblatio Melchisedech, respectu ejus quod est Sacramentum tantum, manna respectu ejus quod est res tantum, & agnus Paschalis respectu ejus quod est res & Sacramentum, sunt tantum signa, 3. q. 73. 6. o. & q. 74. 6. ad 1.

11 Agnus paschalis fuit figura Eucharistiæ, ratione passionis Christi, manna vero, ut cibus fidelium, 1. 2. q. 102. 5. ad 2. & 3. q. 73. 5. 6. c. & q. 80. 10. ad 2.

12 Corpus Christi mysticum est res tantum in hoc Sacramento, 3. q. 73. 3. 6. c.

13 Res hujus Sacramenti duplex, sc. contenta, id est Christus, & non contenta, sc. corpus Christi mysticum, 3. q. 60. 3. b. item q 80. 4. c.

14 Res & Sacramentum Eucharistiæ est Corpus Christi verum, res tantum est effectus ejus, sc. gratia, Sacramentum vero tantum est materia ejus, 3. q. 73. 1. ad 3. & 6. c.

15 Res & Sacramentum Eucharistiæ est in materia, sed res tantum, sc. gratia, est in suscipientes. In aliis autem Sacramentis utrumque est in eo, 3. q. 73. 1. ad 3.

16 Vel quia nutrimentum correspondens Eucharistiæ præcedit augmentum correspondens confirmationi ut causa, & sequitur ut conservans, 3. q. 65. 2. ad 3.

Eu-

17 Eucharistia excellit omnia Sacramenta veteris, ac novæ legis, 3. q. 65. 3. o.

18 Est perfectio aliorum Sacramentorum, 3. q. 75. 1. c.

19 Est consummatio omnium Sacramentorum, 3. q 63. 6. c. item q. 73. 3. c.

20 Est finis omnium Sacramentorum, 3. q. 63. 6. c. & q. 65. 3. c. ad 2. & q. 72. 12. ad 3. & q. 77. 1. c.

21 Comprehendit totum mysterium nostræ salutis, ideo præ cæteris Sacramentis solemnius celebratur, 3. q. 83. 4. c. prin. item ad 3. item ad 6.

22 Est signum Ecclesiasticæ unitatis; ideo ex opere operato ejus efficacia potest in alterum transire, non autem alia Sacramenta, 3. q. 67. 2. c & q. 73. 2. b. & 4 c. & q. 79. 1. c. & q. 82. 3. ad 3. & q. 83. 4. ad 3.

23 Sicut in aliis Sacramentis materiale elementum non est causa virtutis, quæ in eo est, nec alicujus spiritualis effectus in homine, nisi mediante virtute, secundum quod ex elemento & virtute fit unum, ita species non sunt causa corporis Christi, nec alicujus spiritualis effectus, nisi mediante corpore Christi, secundum quod ex speciebus & corpore Christi fit unum Sacramentum, 3. q. 73. 1. ad 2.

24 Per baptismum datur primus actus vitæ spiritualis, sed per Eucharistiam datur complementum ejus, 3 q. 79. 1. c. ad 2. & 6. ad 2. & q. 82. 2. da 3.

25 Est posterior baptismo in perceptione, sed est prior in intentione, 3. q. 73. 5. ad 4.

26 Si homo nunquam ad gratia baptismi caderet, indigeret confirmatione & Eucharistia, non autem pœnitentia, 3. q. 84. 5. 6. o.

27 Continet Christum realiter; non autem alia Sacramenta, sed tantum virtutem ejus, 1. 2. q. 101. 4. ad 2. & 3. q. 63. 6. c. item q. 65. 3. o. & q. 73. 1. c. ad 3. & 4. c. ad 3. & 5. c. ad 2. & q. 75. 1. o. & 2. c. ad 2. & 4. c. & q. 76. o. & q. 78. 1. corp.

28 Perficitur in consecratione materiæ, alia vero Sacramenta in usu ejus, 3. q. 73. 1. ad 3. & q. 74. 2. ad 3. & 7. c. & q 78. 1. c. item q. 80. 1. ad 1. & 10. ad 1. & q. 82. 4. ad 2. & 10. ad 1. fin. item q. 84. 3. c. & 4. ad 3.

29 Materia Eucharistiæ est duplex, sc. panis, & vinum, 3. q. 74. 1. o.

30 Non habens vinum vel panem non debet consecrare alterum tantum, tamen si faceret, consecratum esset, sed graviter peccaret, 3. q. 74. 1. ad 2.

31 Panis & vinum quantacunque possunt consecrari, dummodo sint coram Sacerdote, 3. q. 74. 2. o.

32 Materia Eucharistiæ non est mel, lac, carnes, nec aliquid simile Sacramentis veteris legis, 3. q. 74. 1. o.

33 Circa materiam Eucharistiæ fuit triplex hæresis, sc. Artotiritarum, panem cum caseo offerentium; Catafrigarum, & Pepucianorum miscentium farinam cum sanguine puerorum per totum corpus; & Aquariorum offerentium aquam tantum, 3. q. 74. 1. c.

34 Damnatur error quorundam conficientium de aqua lotionis pani intincti vino, 3. q. 74. 8. c.

35 Aqua debet apponi vino, sicut Christus possuit; & convertitur in vinum, 3. q. 74. 6. o.

36 Appositio aquæ non est necessaria, licet non apponens peccet, 3. q. 74. 7. o. & q. 83. o. ad 4. & ad 6.

37 Aqua debet poni in calice, & parum, non in dolio, quæ non manet, sed convertitur

tur in vinum, non autem in aquam Christi, 3. q. 74. 8. o.

38 De aqua artificiali in vino potest confici Eucharistia, sed non debet, non autem in pane, 3. q. 74. 7. ad 3.

39 Eucharistia conficitur ex panne tritici, non autem ex panne hordei, speltæ, farris, vel alterius grani, 3. q. 74. 3. o. & 4. c.

40 Potest confici ex pane misto ex granis aliis, si maneat species tritici, 3. q 74. 3. ad 3.

41 Potest confici ex siligine generata ex grano frumenti, 3. q. 74. 3. ad 2.

42 Ex amido, vel pasta, vel pane corrupto secundum speciem non potest confici, 3. q. 74. 3. ad 4. & 4. ad 4. & 5. ad 2.

43 Debet confici ex azymo, sicut Christus fecit, & esset grave peccatum conficere cum fermento, sicut apud Græcos in azymis, 3. q. 74. 4. o.

44 De vino vitis, & non de alio liquore potest confici, 3. q. 74. 5. o.

45 De musto potest confici, sed peccatum esset, nisi esset in necessitate, non autem de uva, nec de agresta, 3. q. 74. 5. ad 3.

46 De aceto non potest confici, sed de vino acescente, licet peccatum esset, 3 q 74, 5. ad 2.

47 Forma consecrationis corporis Christi est hæc, sc. Hoc est enim Corpus meum; tamen dimittens alia verba peccat graviter, 3. q. 60. 8. c. & q. 75. 2. c. & q. 78. 2. o & 5. c. & q. 83. 4. ad 5. & q. 84. 3. c.

48 Singulæ particulæ hujus formæ convenienter ordinantur, 3. q. 78. 2. o.

49 Enim non est de forma Eucharistiæ, sed dimittens ipsum ex negligentia, vel contemptu peccat, quia est de consuetudine Romanæ Ecclesiæ, data à Petro Apostolo, 3. q. 60. 8. c. & q. 78. 2. ad 5.

50 Forma Eucharistiæ convenienter significatur, sc. in facto esse, non autem in fieri, 3. q. 78. 2. o.

51 Hæc verba, & elevatis oculis, & cætera; & manducate, & cætera, convenienter præmittuntur formæ Eucharistiæ, 3 q. 78. 1. c. ad 4.

52 Forma consecrationis sanguinis Christi est hæc, sc. Hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum, 3. q. 78. 3. c.

53 Singulæ particulæ hujus formæ convenienter positæ sunt, 3. q. 78. 3. o.

54 Formæ prædictæ non se mutuo expectant, sed utraque operatur sine altera, 3. q. 78. 6. o.

55 Continent veritatem factivam rei, non præsupponentem rem significatam, 3. q. 78. 9. o.

56 In prædictis formis, & in qualibet alia forma Sacramentali est aliqua virtus instrumentalis non quidem principalis, nec secundum esse completum, sed intentionalis, 3. q. 78. 4. o. & 5 c.

57 Forma Eucharistiæ importat solam consecrationem materiæ, & profertur in persona Christi, sed formæ Sacramentorum important usum materiæ, & proferuntur in persona ministri, 3. q. 78. 1. 4. 5. c. & q. 82. 2. ad 2. & 5. c. ad 2. & 7. ad 3. & q. 83. 1. ad 3. & q. 84. 3. c.

58 Christus eadem forma consecravit, qua & nos, quam dedit Ecclesiæ, & tantum semel protulit, 3. q. 78. 1. ad 1.

59 Substantia panis & vini non manet post consecrationem, cujus oppositum est impossibile & hæreticum, 3. q. 75. 2. o. & 6. c. & q. 77. 1. 5. c.

In

60 In conversionibus naturalibus illud quod convertitur corrumpitur, & illud in quod convertitur, generatur, vel augetur, vel restauratur; sed hic Christus nullo modo mutatur, 3.q.75.4.o.& 6.ad 2.

61 Nec substantia panis & vini annihilatur, nec convertitur in præjacentem materiam, 3.q.75.3.o.

62 Sed convertitur tota in totum Corpus Christi, 3.q.75.4.o.& 6 c.& 8.c. ad 3.

63 Conversio hæc quadrupliciter differt ab aliis, quia pertingit ad materiam, non habet subjectum, convertitur totum in totum præexistens, 3.q.75.4.8.o.

64 Importat ordinem substantiarum, ideo est sicut in subjecto in utraque, 3.q.75.4. ad 1.

65 Non est formalis, sed est substantialis, ideo dicitur transubstantiatio, 3.q.75.4.o.

66 Forma substantialis panis & vini non manet post consecrationem, 3.q.75 6.o.& q.77. 1.6. c.

67 Convertitur in formam Corporis Christi, 3.q.75.6.ad 2.

68 Quantitas panis non convertitur in quantitatem Corporis Christi, sed manet sicut cætera accidentia, 3. q. 76.1.ad 3.& 4. c.

69 Nec quantitas vini convertitur in quantitatem Sanguinis Christi, sed manet sicut cætera accidentia, 3. q. 77. 8 c.

70 Si post calicis consecrationem aliud vinum mittatur in calicem, illud quidem non transit in sanguinem, neque sanguini commiscetur, sicut Innocentius III, dicit in quadam decretali, 3. q. 77.8. c.ad 1.& ad 3.

71 Quod quidem intelligendum est, quando non fit tanta permistio vini vel liquoris extranei, quod Sanguis Christi desinat esse sub toto; tunc enim dicitur undique diffundi, non quia tangat Sanguinem Christi, secundum proprias ejus dimensiones sed secundum dimensiones Sacramentales, sub quibus continetur, 3.q.77.8.c. ad 3. item ad 4.

72 Nec est simile de aqua benedicta, cui aditur aqua non benedicta, & de vino consecrato; quia illa benedictio nullam immutationem facit circa substantiam aquæ, sicut facit consecratio vini, 3.q.77.8.ad 3.fi.

73 Hæc conversio est supernaturalis facta sola virtute Dei, 3.q.75.4.c. item 5.o.& 7.c.& q.83.4. c.

74 Convenit cum creatione & mutatione naturali, in ordine terminorum, & non simultate, & cum prima non habet subjectum commune utrique termino, & cum secunda, quia terminus transit in terminum, secundum totum hic, secundum materiam ibi, & manet aliquid, sc. accidentia hic, & materia ibi, 3. q. 75. 8. c.

75 Hæc est vera, ex pane fit Corpus Christi, & panis convertitur in Corpus Christi, vel transubstantiatur; non autem hæc; panis est, vel fuit, vel erit, vel fit Corpus Christi, vel de pane fit vel factum est Corpus Christi; vel panis potest esse, vel fieri Corpus Christi, 3. q. 75.8. o.

76 Hæc conversio est difficilior, & miraculosior omni mutatione naturali, & etiam creatione, ratione termini ad quem, simpliciter autem est è converso, 3.q. 75.8. ad 3.

77 Fit in instanti, 3.q.75.3. c.item 7.o & q.78.2.5.c

78 Fit tantum in ultimo instanti prolationis totius formæ, si assumantur tria, sc. minister debitus, debita materia, & forma, & intentio consecrantis, sed singulæ partes formæ dis-

disponunt ad hoc, 3.q.75.7.ad 1.& ad 3.& q.78.4. ad 3. item 5. c.

79 Corpus Christi non incipit esse in hoc Sacramento per motum localem, sed per conversionem panis in ipsum, triplici ratione, sc. primo quia sequeretur quod desineret esse in cœlo; secundo quia omne corpus localiter motum pertransit omnia media; quod hic dici non potest; tertio quia impossibile est, quod unus motus ejusdem corporis localiter moti terminetur simul ad diversa loca, cum tamen in pluribus locis Corpus Christi sub hoc Sacramento simul esse incipiat, 3.q.75.2.4.c.

80 Totus Christus est in hoc Sacramento, 3.q. 76.1.o. item q.79.1.ad 3.

81 Verum Corpus Christi non esse in hoc Sacramento, nisi ut in signo, est hæresis abjurata à Berengario, 3.q.73.1. ad 3.& q.75.1.o.

82 In hoc Sacramento est aliquid dupliciter, sc. ex vi Sacramenti, id est significatum per formam; & ex naturali concomitantia, id est realiter conjunctum Christo, 3.q. 76.1.o. & 2.3.4.c.& q.78.6.ad 1.& q. 81.4.ad 2.& ad 3.

83 Anima Christi, & divinitas ejus sunt in hoc Sacramento secundo modo tantum, 3.q.76.1.ad 1.& 2.c.& q.81.4. ad 3.

84 Caro, & os, & hujusmodi sunt sub specie vini secundo modo tantum, & sub specie panis, primo modo; sanguis vero è converso, 3.q.76.1.ad 2.& 2.c.ad 3. & q.78.6. ad 1. & q.81.4. ad 2.

85 Quantitas tota, & alia accidentia Christi sunt in hoc Sacramento, secundo modo tantum, 3.q.76.1.ad 3. & 3.4.o. & 5.ad 3.& q.81.3.ad 3.

86 Tota quantitas Christi est indifferenter sub magna, & parva quantitate specierum, 3. q.76.1.ad 3.& 2.c.& 4.o.

87 Totus Christus est sub qualibet parte utriusque speciei, 3.q.76.2.3.o. & q.78.6. ad 1.& q.79.1.ad 3.& q.80.12. ad 3.

88 Accidentia Corporis Christi sunt in hoc Sacramento, mediante substantia, nec habent immediatam habitudinem ad hoc Sacramentum, nec ad corpora circumstantia, ideo non possunt immutare medium, 3.q.76.7.c.& q.81.3.4.c.

89 Accidentia Corporis Christi intrinseca sunt in hoc Sacramento: non autem accidentia per comparationem ad extra, ut ubi, & situs, 3.q.76. 5. ad 3. & q. 81. 3. c. & 4.c. ad 1.

90 Christus est sub duplici specie Eucharistiæ, triplici ratione, sc. ad repræsentandum passionem ejus, ut sit cibus & potus, & ad salutem corporis, & animæ, 3.q.76.2. ad 3.

91 In Eucharistia continetur, sub aliena specie, ad vitandum horrorem & derisionem & propter meritum fidei, 3.q. 75.5.o.

92 Corpus Christi est localiter in uno tantum loco, sc. in cœlo, sed ut in Sacramento significante, & continente est alibi, non tamen ubique, 3.q. 75.1. ad 3. item 4.c. & q.76. 5. o.& 6. c. ad 1. & q. 81. 1. ad 2.

93 Locus Eucharistiæ non est vacuus, nec plenus corpore Christi, sed speciebus Sacramentalibus, per naturam dimensionum, vel miraculose, 3.q.76.5.ad 2.

94 † Christus in Sacramento non est ut in loco circumscriptive, nec deffinitive, 3.q.76. 6.ad 1.

95 Ad motum Sacramenti non movetur per se, nec per accidens, 3.q.76.6.c.

96 Dedit in Sacramento di-

sci-

scipulis corpus suum passibile, 3.q.81.3.c.

97 In triduo Corpus Christi si quis consecrasset, fuisset corpus sine Sanguine, & è converso & utrumque sine anima, 3.q. 76.1.ad 1. item 2.c. item q. 81.4.o.

98 Si Christus in triduo fuisset in hoc Sacramento, passus fuisset in eo, passione innata, non autem passione illata, 3. q.81.4.o.

99 Corpus Christi in hoc Sacramento non potest videri oculo corporali, 3. q. 76. 7. o. item 8. c.

100 Quando in hoc Sacramento apparet puer, vel caro, est ibi vere Corpus Christi, sed non videtur in specie propria, 3.q.76.8.o.

101 Talis apparitio quandoque est tantum ex parte videntium, & quandoque extra, 3. q.76.8.o.

102 Quando sic apparet omnibus, non debet sumi, sed debet cum reliquiis poni, 3 q. 82.4.ad 3.

103 Tunc sacerdos secundum aliquos debet iterum celebrare, vel secundum alios, sufficit spiritualis manducatio, 3. q.82.4.ad 3.

104 Christus videt se corporaliter in Sacramento, non ex Sacramento, si autem oculum haberet extra Sacramentum non posset hoc nisi miraculose, 3. q.76.7.ad 2.

105 Angeli non vident corpus Christi sub Sacramento, cognitione naturali, sed tantum cognitione beata, dæmones autem nullo modo plene, 3.q. 76.7. corp.

106 Beati vident Christum sub Sacramento visione intellectuali plena, non autem visione corporali, nisi miraculose, 3. q.76.7.c. ad 2.

107 Intellectus viatoris non potest comprehendere nec videre Christum in hoc Sacramento, 3. q. 76. 7. c.

108 Non baptizati peccant, videndo Eucharistiam, non autem Christiani, licet sint peccatores, 3.q.80.4.ad 4.

109 Soli Sacerdotes possunt consecrare Euchatistiam, 3.q. 82.1.o.

110 Plures Sacerdotes possunt eandem hostiam consecrare, 3. q.82.2.o.

111 Mali Sacerdotes etiam schismatici, hæretici, excommunicati, & degradati, possunt consecrare, sed peccant graviter, 3. q.64.9.ad 2. & ad 4.& q. 82.5.7.8.9.o.

112 Recipiens Eucharistiam vel audiens missam à talibus, graviter peccat, 3.q.64. 9. ad 2. & ad 3. & q. 82. 9. o.

113 Consecrans propter malum finem, sc. ad maleficia, vel ut irrideat, peccat, sed perficit Sacramentum, 3.q 74. 2. ad 2.

114 Dispensatio Eucharistiæ pertinet ad Sacerdotem tantum, 3. q. 82. 3. o.

115 Nulli non Sacerdoti licet tangere Eucharistiam, nisi in necessitate, ut si caderet, 3.q.82. 3.corp.

116 Laicus etiam peccator debet tangere Eucharistiam, in necessitate tantum, ut si caderet in terram, 3.q.82 3.c.

117 Si adsint essentialia, sc. ordo, & intentio ministri, & materia, & forma debitæ, erit Eucharistia, licet desit solemnitas loci, temporis, & paramentorum, tamen talis graviter peccaret, & degradandus esset, 3.q. 83 3.ad 1.

118 De pœnitentia amittentis Eucharistiam, vel cujus negligentia brutum sumit eam, vel sanguis stillat extra, vel evomentis, 3. q. 85. 6. ad 7.

119 Consecrans tenetur sumere Eucharistiam sub utraque specie, quotiescunque celebrat, 3.q.82.12.o. & q.82.4.o.

120 Si percipitur ante con-se-

secrationem, aquam tantum fuisse, effundatur, & vinum ponatur; si autem post, videtur, quod à capite canonem debeat incipere; sed dimittat, & de negligentia pœniteat. secundum Innocentium vel tantum consecret vinum, præmissa contritione de negligentia, 3 q. 83. 6. ad 4.

121 Deficiente Sacerdote post consecrationem corporis, debet suppleri per alium, non autem si ante, 3 q. 83. 6. ad 1.

122 Minister in aliis Sacramentis dupliciter operatur, sc. pronuntiando verba, & actum exteriorem exercendo, in Eucharistia vero tantum primo modo, 3. q. 78. 1. c. ad 3.

123 Non licet Sacerdoti omnino cessare à consecratione Eucharistiæ, sed tenetur saltem in festis, 3. q 82. 10. 0.

124 Celebratio Eucharistiæ est immolatio Christi; quia est figura passionis ejus, cujus per hoc simus participes; & Sacerdos significat Christum, 3. q. 83. 1. 0. & 2. c. ad 1. & ad 2.

125 Eucharistia dupliciter sumitur, sc. Sacramentaliter, & spiritualiter, 3. q. 80. 1. 2. 3. 0.

126 Patres veteris testamenti manducaverunt Christum secundo modo tantum, 3. q. 80. 1. ad 3.

127 Eucharistia vere sumitur à peccatoribus Sacramentaliter tantum; nec immunditiam aliquam ex hoc contrahit, 3. q. 80. 3 0. & q. 82. 7. ad 1.

128 Infidelis vere sumit Eucharistiam non primo modo, nec secundo proprie, 3. q. 80. 3. ad 2.

129 Brutum vere sumit Eucharistiam per accidens, non autem primo, nec secundo modo, 3. q. 80. 3, ad 3.

130 Christus sumpsit corpus suum & Sanguinem in Eucharistia, 3. q. 81. 1. 0. & q. 84. 7. ad 4.

131 Ex sumptione hujus Sacramenti habuit spiritualem dulcedinem, ideo sumpsit Sacramentaliter, & spiritualiter, sed aliter quam cæteri, 3. q. 81. 1. ad 3.

132 Dedit Eucharistiam Judæ in cœna, præter buccellam intinctam, 3. q. 81. 2. 0.

133 Sumptio Eucharistiæ non est de necessitate salutis, secundum se, sed ex statuto Christi & Ecclesiæ, 3. q. 73. 3. 0. & q. 80. 11. 0.

134 In primitiva Ecclesia omnes tenebantur quotidie sumere Eucharistiam, postea ter in anno, nunc autem semel, 3. q. 80. 10. ad 4.

135 Debet quotidie sumi, nisi ex hoc quis sentiret reverentiam diminui, & fervorem non augeri, 3. q. 80. 10 0.

136 Non debet pluries in die sumi, nisi quando quis in una die ex aliquo casu permisso pluries celebraret, 3. q. 80. 10. ad 5. item q. 83. 2. ad 2.

137 Sub specie vini, id est Sanguinis Christi non datur populo propter periculum effusionis, quia facilius una gutta Sanguinis laberetur, quam aliqua una particula corporis, 3. q. 74. 1. ad 3. item q. 80. 12. c.

138 Hostia non consecrata nunquam debet dari pro Eucharistia, & Sacerdos dans eam reus esset Idololatriæ, non autem adorantes vel sumentes eam, cum hostia debeat adorari latria, sub conditione in habitu, & adorantes, vel sumentes eam æstiment probabiliter hostiam esse consecratam. Fides enim credentis non fertur ad has species panis vel ad illas, sed ad hoc quod verum corpus Christi sit sub speciebus panis sensibilis, quando recte fuerit consecratum. Unde si non sit recte consecratum, fidei non propter hoc suberit falsum, 2. 2. q. 1. 3. ad 4. item 3. q. 80. 6. ad 2.

Me-

139 Melius est paratis sumere Eucharistiam, quam abstinere ab ea, 3. q. 80. 10. c.

140 Pœnitentes qui abstinent ab hoc Sacramento, secundum consilium Sacerdotis, excusantur à transgressione præcepti, non autem manentes in peccatis, 3.q. 80. 11. ad 3.

141 Eucharistia debet sumi tantum á jejunis totaliter, nisi in casu mortis, 2. 2. q. 147. 6. ad 2. & 3. q. 80. 8. o. & 9. c.

142 Omnis cibus vel potus sumptus post mediam noctem impedit sumptionem Eucharistiæ, non autem ante, etiam si nec somnus, nec digestio sequatur, 3. q. 80. 8. ad 5.

143 Deglutitio salivæ, vel cibi relicti inter dentes, vel eructationis, non impedit sumptionem Eucharistiæ, 3.q. 80. 8. ad 4.

144 Reliquiæ aquæ vel vini, quibus lavatur os, trajectæ non in magna quantitate, & mistæ cum saliva, non impediunt sumptionem Eucharistiæ, 3. q. 80. 8. ad 4.

145 Post sumptionem Eucharistiæ requiritur modicum intervallum ante prandium, 3.q. 80. 8. ad 6.

146 Corporalis immunditia, ut lepra, fluxus sanguinis, & hujusmodi, non impedit sumptionem Eucharistiæ, 3. q. 80. 7. ad 3.

147 Eucharistia debet semper haberi parata pro infirmis, 3. q. 83. 5. ad 11.

148 Pars hostiæ missa in calicem nunquam debet dari infirmis, quia Christus nemini dedit panem intinctum, nisi Judæ, 3.q. 83. 5. ad 9.

149 Triplex modus manducandi corpus Christi, sc. Sacramentalis tantum, spiritualis tantum, Sacramentalis, & spiritualis simul, 3.q. 80. 1. 2. 3. o.

150 Pueris non debet dari Eucharistia, nisi cum incipiunt habere aliqualem usum rationis, ut possint concipere devotionem hujus Sacramenti, sc. in decimo, vel undecimo annis, 3. q. 80. 9. ad 3

151 Græci dant Eucharistiam pueris recenter natis, baptizatis, propter hoc quod Dionys. dicit, baptizatis esse sacram communionem dandam, non intelligentes, quod Dionys. ibi loquitur de baptismo adultorum, 3.q 80. 9. ad 3.

152 Amentibus post fidem & devotionem debet dari Eucharistia, in mortis articulo, nisi sit periculum vomitus vel expulsionis. Non autem si ante amentes fuerunt, & sic à nativitate remanserunt, 3.q. 80. 9. o.

153 Dæmoniacis debet dari Eucharistia, nisi certum sit quod pro crimine torqueantur, non autem energumenis, 3. q. 80. 9. ad 2.

154 Nihil præter peccatum mortale, impedit necessario sumptionem Eucharistiæ, sed tantum de congruo, ut coitus matrimonialis, nocturna pollutio, & fluxus seminis temporalis, quando sunt sine mortali, usque ad alium diem, 2. 2. q. 154. 5. o. & 3. q. 80. 7. o.

155 Præeligendum est, esse suspectum quam indigne sumere Eucharistiam, 3. q. 80. 6. ad 2.

156 Peccatoribus publicis debet omnino negari Eucharistia, 3.q.80 6. ad 2.

157 Peccatori occulto petenti occulte Eucharistiam debet negari. Si vero publice petat, debet dari. Sed peccatori publico debet omnino negari, 3. q. 80. 6. o. & q. 81 2. c. ad 2.

158 Sumens Eucharistiam cum conscientia peccati mortalis peccat mortaliter, 3.q. 79. 2. ad 2. & 3. o. & q. 80. 4 o. & 7. 8. c.

159 Sumens in peccato mortale

tali ignorato, facta diligenti discussione etiam non sufficienti, non peccat, 3. q. 80. 4. ad 5.

160 Experimentum non debet sumi de peccatis cum Eucharistia, 3. q. 80 6. ad 3.

161 Sacerdos faciens fictionem in consecrando Eucharistiam multo gravius peccat, quam indigne sumens eam. 3. q. 80. 6. ad 2.

162 Infidelis est indignior fideli, ad sumendum Eucharistiam. Sed fidelis cum mortali indignius sumit. 3. q. 80. 5. ad 2.

163 Sumens cum peccato spirituali gravius peccat, quam sumens cum peccato carnali, 3 q. 80. 5. ad 2.

164 Peccatum indigne sumentium est minus grave peccatis commissis in Deum; & gravius peccatis contra proximum, vel contra seipsum, 3 q. 80. 5. o.

165 Est etiam minus grave peccato occisionis Christi, & proditionis ejus, 3. q. 80. 5. ad 1. & ad 2.

166 Et est minus grave projectione ejus in lutum, 3. q. 80. 5. ad 3.

167 Eucharistia non imprimit characterem, 3. q. 63. 6. c. & q 80. 5. ad 3. item 10. ad 1.

168 Sine manducatione spirituali Eucharistiæ non potest esse salus, 3. q. 80. 11. c.

169 In quantum est Sacramentum, prodest tantum sumentibus; sed ut est sacrificium, prodest etiam aliis, 3. q. 78. 3. ad 8, item q. 79. 5 c. item 7 o.

170 Est Sacramentum passionis, & mortis Christi, in quantum perficit hominem in unione ad Christum passum, 3. q. 73. 3. ad 3 item 5. ad 2.

171 Est memoriale passionis Christi, 3. q. 66. 9. ad 5. & q. 73. 4. 5 o. & q. 74. 1. c. & q. 76. 2. ad 2. & q 79. 1. c.

172 Ordinatur ad refectionem mentis, 3. q. 73. 1. 2. c. & q. 79 8. c.

173 Non habet suos effectus, nisi in conjunctis ei per fidem, & charitatem, 3. q. 79. 2. ad 2.

174 Est Sacramentum charitatis Christi expressivum, & charitatis nostræ factivum, 3. q. 73. 3. ad 3 & q. 75. 1. c. & q. 78. 3. ad 6. & q. 79. 1. c. & 4. c. ad 2.

175 Effectus non principalis Eucharistiæ, sed consequens augmentum charitatis, est diminutio fomitis, 3. q. 79. 6. ad 3.

176 † Quicquid est effectus passionis Christi, est effectus Eucharistiæ, 3. q. 79. 1. c. & q. 83. 1. c.

177 Per baptismum datur primus actus vitæ spiritualis, sed per Eucharistiam datur complementum ejus, 3. q. 79. 1. 8. c. ad 2. & 6. ad 2. item q. 82 2. ad 3.

178 Facit omnem effectum vitæ spiritualis, ad similitudinem cibi corporalis; quia sustentat, auget, reparat, & delectat, 3. q. 79. 1. o. item 8. c. item q. 81. 1. ad 3.

179 Corpus Christi offertur pro salute corporis; & sanguis pro salute animæ, secundum similitudinem, secundum rem vero utrumque offertur pro utroque, 3. q. 73 1. c. & q. 74. 1. o. & q. 76. 2. ad 1, & q. 79. 1. ad 3.

180 Effectus Eucharistiæ est adeptio gloriæ non quidem statim, sed in quantum dat virtutem perveniendi ad gloriam, 3. q. 79. 2. o. & q. 80. 2. ad 1.

181 In Eucharistia confertur gratia habitualis, & excitatur fervor actualis devotionis, 3. q. 79. 1. ad 2. & 4 7. c.

182 Sumens Sacramentaliter consequitur majorem gratiam, quam prius sumendo spiritualiter tantum, 3. q. 80. 1. ad 3.

183 Eucharistia gratiam causat, auget. & excitat eam, & virtutes in actum, 3. q. 79. 1. o. & 4. c.

184 Nullus habet gratiam ante sumptionem, nisi ex voto

ad eam proprio, ut adulti, vel Ecclesiæ, ut parvuli, 3. q. 73. 3. c. ad 1. item q. 79. 1. ad 1. & q. 80. 1. ad 3. & 11. c.

185 Eucharistia præservat à peccato dupliciter, sc. interius, reprobando per gratiam, & exterius, repellendo omnem impugnationem dæmonum, per passionem Christi, cujus est signum, 3. q. 79. 6. o.

186 Peccata venialia præsentia impediunt effectum Eucharistiæ, quoad refectionem dulcedinis spiritualis, sed non quoad augmentum gratiæ, sed neutrum horum impediunt præterita, 3. q. 79. 8. o.

187 Eucharistia delet peccata venialia, 3. q. 79. 4. o. & q. 87. 3. c.

188 Delet peccata mortalia, quorum quis non habet conscientiam, nec affectum, 3. q. 79. 3. o.

189 Fit ablutio scelerum tripliciter, sc. ignoratorum, futurorum, vel causando contritionem, 3. q. 79 3. ad 1.

190 Delet pœnam debitam pro peccatis, non quidem totam, sed secundum mensuram peccatorum, & devotionis, 3. q. 79. 5. o.

191 Liberat à purgatorio, in quantum est sacrificium satisfactorium pro peccato, 3. q. 52. 8. ad 2.

Eudimica Ethica Aristotelis, 1. q. 82. 4. ad 3. & 1. 2. q. 9. 4. c. fi. & q. 80. 1. b. 3.

Eventus sequens per se vel ut in pluribus, vel præcogitatus, addit ad bonitatem, vel malitiam actus, non autem aliter, 1. 2. q. 20. 5 c. & q. 73. 8. o.

Eugnomosyna est idem quod epiichia, sc. voluntaria justificatio, 2. 2. q. 80. ad 4. & ad 5.

Eupsychia est virtus specialis, sc. constantia, & est pars potentialis fortitudinis, 2. 2. q. 128. ad 6.

Eusebia est idem quod religio, 2. 2. q. 80. ad 4.

1 Eustochia est pars prudentiæ, bene conjectans omnia, solertia medium, 2. 2. q. 48. c. & q. 49. 3. c.

2 Eustochia est tantum in operativis, solertia vero tam in his, quam in speculativis, & tam in necessariis, quam in contingentibus, 2. 2. q. 49. 4. ad 1.

3 Utraque invenit quasi subito, sed eubulia inquirendo, & tarde, 2. 2. q. 49. 4. c. ad 2. item q 51. 1. ad 3.

1 Eutychis hæresis de unitate naturæ in Christo, & de impalpabilitate corporum resurgentium & Christi, damnatur in Concilio Chalcedonensi, 3. q. 2. 2. c.

2 In morte retractavit suam hæresim, 3. q. 54. 3. c. fi.

Eutrapelia dicitur à bona conversatione. Et est virtus circa ludos, & pars modestiæ, 1. 2. q. 60. 5. c. & 2. 2. q. 72. 2. ad 1, & q. 160. 2. c. & q. 168. 2. o. & q. 172. 2. ad 1.

1 Ævum est mensura primi mobilis secundum substantiam, & secundum esse, 1. q. 10. 6. ad 2.

2 Est tantum unum, propter primum æviternum, 1. q. 10. 6. o.

3 Est infinitum in actu, sed negative, non autem privative, 1. q. 10. 5. ad 4.

4 Tantum esse attribuitur æterno, & æviterno, ratione sui; sed fuisse, vel futurum esse ratione temporis concomitantis, 1. q. 10 2. ad 4. item 5. ad 3.

5 Ævum convenit diversis secundum prius & posterius, 1. q. 10. 6. c.

1 Ex, aliquando importat ordinem terminorum tantum, aliquando vero etiam identitatem subjecti, 1. q. 45. 1. ad 3. item 3. q. 75. & 8. c.

1 Excandescentia magis pertinere videtur ad primam speciem

ciem iræ, sc. fel, quæ perficitur secundum velocitatem iræ, quam ad tertiam speciem, sc. furorem, 1. 2. q. 46 8. ad 2.

Excæcatio, & obduratio important duo, sc. motum animi adhærentis malo & aversi à Deo, & subtrationem gratiæ, 1. 2. q. 79. 3. c.

2 Excæcatio, aggravatio, & obduratio differunt secundum diversos effectus gratiæ, sc. in visu, auditu, & affectu, 1. 2. q. 79. 3. c. fi.

3 Excæcatio, & obduratio quoad primum sunt peccata, sed quoad secundum sunt pœnæ. Et primum est causa secundi. Et homo fit deterior primo, non autem secundo, 1. 2. q. 79. 3. o.

4 Excæcatio est effectus divinæ reprobationis, 1. 2. q. 79. 4. c.

5 Excæcatio de se ordinatur ad damnationem, sed ex misericordia Dei ordinatur ad salurem, non quidem omnium, sed prædestinatorum tantum, 1. 2. q. 79. 4. o.

6 Malitia est causa excæcationis meritoria, sicut culpa est causa pœnæ, 1. 2. q. 79. 3. ad 3. & 2. 2. q. 15, 1. c. ad 2.

7 Dæmon dicitur excæcare, in quantum inducit ad culpam, quæ est causa meritoria excæcationis, 1. 2. q. 79. 3. ad 3.

Excedens in melioribus melius est simpliciter, 2. 2. q. 188. 7. ad 1.

Excessus mentis causatur ex amore boni, & timore mali eodem modo, 2. 2. q 157. 2. ad 3.

1 Exclusio immobilitat terminum cui additur, ratione negationis implicitæ, 1. q. 31. 3. ad 3.

2 Propositio exclusiva habet duas expositiones, primam affirmativam, & secundam negativam. Sub prima licet descendere, sub secunda vero non, 1. q. 31. 4. b.

3 Dictio exclusiva addita principali agenti non excludit instrumentum, 3. q. 78. 4. ad 1.

4 Non excludit partes, nec universalia, & alia, quæ sunt de intellectu subjecti, nisi differant supposito, 1. q. 31. 4. ad 3.

5 Addita uni relativorum excludit aliud, & omne quod est in alio supposito, 1. q. 31. 4. ad 3.

1 † Ecclesia malos juste excommun cat, ut resipiscant. † In necessitatis tamen casu est illis subveniendum: debet enim Ecclesia divinum judicium in castigationibus imitari, sc. ad salutem, non autem ad perditionem, 2. 2. q. 31. 2. ad 3.

2 Excommunicatis, & reipublicæ hostibus sunt subtrahenda beneficia, ut arceantur à culpa; sic tamen, quod natura non deficiat, nisi secundum ordinem justitiæ, 2. 2. q. 31. 2. ad 3.

3 Injiciens manus in clericum septempliciter non est excommunicatus, sc. si causa disciplinæ, ut magister, vel prælatus, si jocosa levitate, si invenit eum turpiter agentem cum uxore, matre, sorore, vel filia, si statim vim vi repellat, si ignoret eum esse clericum, si inveniat eum in apostasia, post trinam admonitionem, ut si transfert se clericus ad actum penitus sibi contrarium, ut si fiat miles, vel ad bigamiam transeat. Et octupliciter potest absolvi ab Episcopo, sc. in articulo mortis, quia tunc à qualibet excommunicatione potest quisque à quolibet Sacerdote absolvi, si sit ostiarius alicujus potentis, & non ex odio, vel proposito percussit, si percutiens sit mulier, si sit servus, & dominus læderetur de ejus absentia, qui non est in culpa, si regularis regularem, nisi sit enormis excessus,

sus, si sit pauper, si sit impubes, vel senex, vel valetudinarius, & si habeat inimicitias capitales, Sup. q. 24. 1. c.

4 Participare cum excommunicatis, conceditur quintupliciter, sc. utile, lex, humile, res ignorata, necesse, 2. 2. q. 39. 4. ad 2. Suppl. q. 23. 1. c.

5 Excommunicatio major est separatio à communione Ecclesiæ quoad fructum & suffragia generalia, Suppl. q. 21. 1. o.

6 Cum Ecclesia in terris Dei vicem gerat, illiusque judicium Dei judicio conforme sit, rite excommunicare potest sive peccatorem à communione Ecclesiæ, sive à suffragiis, & aliis spiritualibus separet, Suppl. q. 21. 3. c.

7 Non potest Ecclesia etiam pro peccato mortali aliquem excommunicare, nisi contumax fuerit, Suppl. q. 21. 3. c.

8 Si excommunicatio injuste lata sit ex parte excommunicantis, nihilominus effectum sortitur, at si ex parte excommunicationis, ita ut error ille irritam faciat sententiam, nullius est effectus, Suppl. q. 21. 4. o.

9 Cum quis pro falso crimine in judicio probato excommunicatur, si humiliter sustinet, humilitatis meritum recompensat excommunicationis damnum. Suppl. q. 21. 4. c

10 Soli Episcopi & majores prælati excommunicare possunt, qui habent jurisdictionem in foro judiciali, Suppl. q. 22. 1. o.

11 Etiam non Sacerdotes possunt excommunicare, modo jurisdictionem habeant in foro contentioso, Suppl. q. 22. 2. c.

12 Excommunicatus vel suspensus non potest alium excommunicare, Suppl. q. 22. 3 o.

13 Nullus potest nisi inferiorem excommunicare, cum excommunicatio sit jurisdictionis, quæ exerceri non potest nisi in sibi subditos, Suppl. q. 22. 4. c.

14 Tamen singuli alicujus communitatis excommunicari ab Ecclesia possint, nunquam tamen ipsa communitas. Sup. q. 22. 5. o.

15 Toties quis excommunicari potest, quoties est excommunicationis causa, Sup. q. 22. 6. c.

16 Licet fidelibus communicare excommunicato minori excommunicatione, majori vero minime, nisi ubi aliqua spiritualis commodi, vel legis, vel necessitatis ratio ad hoc impulerit, Suppl. q. 23. 1. o.

17 Participans cum excommunicato excommunicatus quoque est, aliquando majori, nonnunquam minori excommunicatione, Suppl. q. 23. 2. c.

18 Tantum participans excommunicato in crimine, vel in divinis, seu in Ecclesiæ contemptum, peccat mortaliter, Suppl. q. 23 3. o.

19 Excommunicatum minori excommunicatione potest quilibet Sacerdos absolvere, non autem majori, sive sit à jure, vel ab homine lata; sed ei qui sententiam tulit, subjicitur, nisi in articulo mortis, Suppl. q. 24. 1. o.

20 Potest quis invitus absolvi ab excommunicatione, cum sit pœna, non autem à peccato, cum sit voluntarium, Sup. q. 24. 2. o.

21 Absolutus ab una excommunicatione ab omnibus absolutus intelligitur, si sint ab uno judice latæ, nisi aliter fuerit expressum, non autem si sint à diversis judicibus factæ, Supp. q. 24. 3. c.

1 Excusatio aggravat omne peccatum, 2. 2. q. 13. 3 ad 3.

1 Semper perfectissimum est exemplar, quod imitatur minus perfectum, 3. q. 56. 1. ad 3.

Cau-

2 Causa exemplaris est tantum existentium, sed causa finalis est etiam non entium, 1. q. 5. 2. ad 1.

3 Exemplata oportet conformari exemplari, secundum rationem formæ, non autem secundum rationem essendi, 1. q. 18. 4. ad 2.

1 In operationibus & passionibus humanis, in quibus experientia plurimum valet, plus movent exempla quam verba, 1. 2. q. 34. 1. c.

2 Aristoteles in Logica utitur exemplo, secundum opiniones aliorum. Ideo non habent auctoritatem, 1. q. 48. 1. ad 1. & q. 67. 2. ad 2. item 1. 2. q. 59. 2. ad 1.

1 Exemptus peccans in re non exempta, potest ab ordinario judicari, 2. 2. q. 67. 1. ad 3.

1 Exilium non erat universale in veteri lege, sed particulare, ne quis fieret idololatra, 1. 2. q. 105. 2. ad 10.

1 Exitus in divinis est secundum solam distinctionem relationum, & secundum emanationem interiorem, & non secundum distantiam, 1 q. 42. 5. ad 2.

1 Exorcismus non est Sacramentum, sed est Sacramentale, 3. q. 67. 3. ad 2. item q. 71. 3. ad 2.

2 Debet præcedere baptismum. Tamen si non præcedat, debet postea fieri, 3. q. 71. 2. 0. item 3. ad 3.

3 Exorcizare pertinet ad Sacerdotem, & ad exorcistam, 3. q. 71. 4. c. ad 1. item ad 2.

4 Ea quæ fiunt in exorcismo, non tantum significant, sed etiam efficiunt, 3. q 71. 3. 0.

5 Quandocunque aliquid sanctificandum est ad cultum divinum, prius exorcizatur, ut liberetur à potestate diaboli, 3. q. 83. 3. ad 3

6 Exorcismus datur contra dæmonem, in quantum impedit homines à Sacramentis. Sed baptismus datur contra eum, in quantum impedit à gloria, 3. q. 71. 2. ad 2.

7 Quæ fiunt in exorcismo, ordinantur contra impedimenta baptismi, cujus effectus potest impedire ante sumptionem baptismi, & post, 3. q. 71. 3. ad 3.

8 Effectus exorcismi est debilitatio potestatis dæmonis, quia totaliter in baptismo aufertur, 3. q. 71. 3. c.

9 Effectus ejus duplex, sc. expulsio dæmonis, & apertio sensuum ad ministeria & mandata, 3. q. 71. 3. c.

10 Sal missum in os exorcizandi, & narium, & aurium, sputi linitio, significat remotionem impedimenti dæmonis, respectu fidei docendæ, 3. q. 71. 2. c.

11 Exorcismus non confert gratiam, nec remissionem culpæ. Ideo sine baptismo exorcismus nihil valet post mortem, contra Præpositivum, qui dicit, quod minores tenebras patitur, 3. q. 71. 3. 0.

Expectatio est motus spei, propter cognitionem præcedentem respectu auxilii alieni, 1. 2. q. 40. 2. ad 1.

1 Experientia proprie pertinet ad sensum tantum, sed large pertinet etiam ad intellectum, ut in dæmonibus, 1. q. 54. 5. ad 2 item q. 58. 3. ad 3.

2 Experientia in operabilibus non est potentia, & non solum causat scientiam, sed etiam habitum, qui facit operationem faciliorem, propter consuetudinem, 1. 2. q. 40. 5. ad 1.

3 Qui accipit gratiam per quandam experientiam dulcedinis, novit se illam habere, quam non experitur ille qui non accipit, 1. 2. q. 112. 5. c.

4 Illa quæ sunt per essentiam sui in anima, cognoscuntur experimentali experientia, in quan-

quantum homo experitur per actus principia intrinseca, sicut voluntatem percipimus volendo, & vitam ab operibus vitæ, 1.2.q.112.5 ad 1.

5 Verbum Abrahæ dictum, videlicet: Nunc cognovi quod timeas Dominum, potest referri ad notitiam experimentalem, quæ est per exhibitionem operis, 1.2.q.112 5.ad 5.

6 In opere illo, quod fecerat Abraham, cognoscere potuit experimentaliter, se Dei timorem habere. Vel potest hoc etiam ad revelationem referri, 1.2.q.112.5.ad 5.

1 Extasis est fieri extra se, secundum cognitionem, vel secundum appetitum, 1.2.q.28. 3.c.item 2.2.q.175.2.ad 1.

1 Extrema unctio cum ad peccatorum remissionem ordinetur, est Sacramentum, & non tantum Sacramentale, Suppl. q.29.1.o.

2 Quamvis per multas perficiatur actiones, unum nihilominus Sacramentum est, Sup. q.29.2.c.

3 Extremæ unctionis Sacramentum à Christo fuit institutum, sicut & cætera Sacramenta, ab Apostolis tamen promulgatum fuit, Suppl. q.29. 3. o.

4 Oleum olivæ cum sit lenitivum, ac penetrativum usque ad intima, ac diffusivum, conveniens est materia Sacramenti Extremæ unctionis, quod perfecta & lenis sanatio esse debet, Sup. q.29.4.c.

5 Oleum olivæ, quod in Extrema unctione assumitur pro materia, consecratum esse debet, Suppl. q.29.5.o.

6 Materia hujus Sacramenti per Episcopum consecrata esse debet, Suppl. q.29.6.o.

7 Determinata est forma verborum hujus Sacramenti, sicut & aliorum, Suppl. q.29. 7.o.

8 Forma verborum hujus Sacramenti in oratione deprecativa perficitur, non autem indicativa, Suppl.q.29.8.o.

9 Conveniens verborum forma est ea, qua Ecclesia utitur, sc. per istam sanctam, &c. Suppl.q.29.9.c.

10 Principalis effectus Extremæ unctionis est ipsa peccatorum remissio quoad illorum reliquias & maculam, seu culpam, si eam, inveniat, Suppl. q.30.1.c.

11 Hoc Sacramentum non sequitur corporalis sanatio semper, sed quando expedit ad spiritualem sanationem, Suppl. q.30.2.o.

12 Nullum imprimit characterem, cum per illud homo ad aliquod sacrum peragendum non ordinetur, Suppl. q. 30. 3.c.

13 Non possunt laici hoc extremæ unctionis Sacramentum conferre, sicut baptismum in necessitatis articulo, Suppl. q. 31. 1. o.

14 Hoc Sacramentum nullatenus licet diacono conferre, Sup. q. 31. 2.o.

15 Cum hoc Sacramentum cunctis exhibeatur, non modo per Episcopos, sed per simplices Sacerdotes administrari potest, Sup.q.31.3.c.

16 Sanis non debet conferri, quod quædam spiritualis animæ curatio est, Suppl. q.32. 1. o.

17 Non quovis morvo laborantibus est exhibendum, sed ad mortem proxime aliqua ægritudine affectis, Suppl. q. 32. 2. c.

18 Furiosis, & amentibus, quibus desit devotionis affectus, nullatenus conferri debet, Sup. q.32.3.o.

19 Pueris conferri non debet, Suppl.q.32. 4. c.

20 Non totum corpus, sed eæ duntaxat humari corporis partes inungi oleo hujus Sacramenti debent, in quibus est aliqua

spiritualis infirmitatis radix, Sup. q. 32. 5. o.

21 Quinque sensuum organica membra inungi præcipue debent, in quibus est aliqua cognitionis radix, in nonnullis autem propter appetitivam & motivam inunguntur renes ac pedes, Sup. q. 32. 6. o.

22 Mutilati inungi etiam in partibus illis mutilatis debent, quibus alias inungerentur, Sup. q. 32. 7. c.

23 Sine aliqua sui injuria iterari potest, Sup. q. 33. 1. c.

24 Eadem infirmitate laborantibus, non secundum eundem, sed diversum infirmitatis statum, potest extrema unctio exhiberi, Sup. q. 33. 2. o.

1 Exsufflatio in exorcismo significat expulsionem dæmonis; cui reditum præcludit benedictio, 3. q. 71. 2. c.

F

1 Facere & fieri, important habitudinem causæ & effectus. sed mutationem ex consequenti, 1. q. 45. 2. ad 2.

2 Facere dicitur dupliciter, sc. large omnis operatio, & proprie operatio tantum ad extra, 2. 2. q 134. 2 c. ad 1 & ad 2.

3 Factio est de materia exteriori, sed generatio est de substantia generantis, 1. q. 41. 3. c.

4 Non omne quod facit majus, facit minus, nisi sit ad illud ordinatum; † vel nisi in majori includatur minus, vel non potest facere quod minus est, si reservetur minus, vel si minus sit ad defectum, 2. 2. q. 189. 9. ad 3.

5 Quod homo faciat quod in se est, requiritur ad meritum in habentibus usum rationis, non autem in carentibus usu rationis, 2. 2. q 33. 2. ad 1. item 8. ad 3.

Facies Christi emittebat radios, 3. q. 44. 3 ad 1.

1 Factum duplex, sc. divinum, & naturale. Primum præcedit potentia activa, & non passiva, natura, non autem tempore, nisi sit novum; secundum vero utraque potentia præcedit, etiam tempore, 1. q. 74. 3. ad 5.

2 Fieri & factum esse dicuntur de Deo, secundum rationem tantum, & sine mutatione Dei, 1. q 13. 7. ad 2.

3 Factum esse quandoque dicit novitatem prædicationis, sine mutatione facti, 1. q. 13. 7. ad 2. item 3. q. 16. 6. c. ad 2

4 Prospicere facta aliorum bono animo, vel ad utilitatem propriam, ut sc. homo ex bonis operibus proximi provocetur ad melius, vel ad utilitatem illius, ut sc. corrigatur, si quid ab eo agitur, secundum regulam charitatis, & secundum debitum officii, est laudabile. Sed quod aliquis intendat ad considerandum vitia proximorum ad despiciendum, vel detrahendum, vel saltem inutiliter inquietandum, est vitiosum, 2. 2. q. 33. 2. ad 3. item q. 167. 2. ad 3.

Facultas est potestas, qua aliquid habetur ad nutum, 1. q. 83. 2. ad 2.

1 Fallere contingit dupliciter, sc. occultando veritatem dicto vel facto, vel significando, falsitatem. Primum licet, non autem secundum, quia etiam hostibus debent servari promissa, fœdera, & fides, 2. 2. q. 40. 3. o. item q. 71. 3. ad 3.

2 Homo faciliter fallitur in judicando in pertinentibus ad se, 2. 2 q. 88. 2. ad 3.

1 Falsitas non est in sensu sicut in cognoscente verum, & falsum, 1. q. 17. 2. ad 1.

2 Falsitas & veritas sunt primo in intellectu, in rebus autem per ordinem ad intellectum solum, 1. q. 16. 1. 2. o. item 3. ad 1. item 5. 6. 8. c. item q. 17. 1. 3. item 4. ad 1.

Fal-

3 Falsitas non est ni ntelle ctu respectu primorum principiorum, nec respectu quiddi tatis, nisi per accidens, respectu duplicis compositionis, 1 q. 17. 3 o. & q. 57. 1. ad 2. & q. 58. 5. c. & q. 85. 6. o.

4 Veritas & falsitas, ut in cognoscente, sunt tantum in intellectu componente, & dividente, sed ut re vera, sunt etiam in sensu, & intellectu cognoscente quidditatem, 1. q. 16. 2. o. item q. 17. 2. o. item 3. c.

5 Falsitas est in sensu respectu sensibilium communium, & respectu sensibilium per accidens, non autem respectu sensibilium propriorum, nisi per accidens, 1. q. 17. 2. o. item 3. c. item q 57. 1. ad 2. item q. 58. 5. c. item q. 85. 6. c.

6 Attribuitur phantasiæ, quia repræsentat objectum absens, tanquam præsens, 1. q. 17. 2. ad 2. item q. 54. 5. ad 3.

7 Res non dicuntur falsæ respectu intellectus divini, sed respectu intellectus nostri, 1. q. 17. 1. c. ad 3.

8 † Res dicitur simpliciter vera vel falsa tantum ab intellectu, à quo dependet, ut res naturalis à divino, & artificialis à nostro, 1. q. 16. 1. c. item q. 17. 1. o.

9 Res naturales dicuntur falsæ per accidens, & secundum quid, respectu intellectus nostri dupliciter, sc. secundum rationem significati, & secundum rationem causæ, 1. q. 17. 1. c.

10 Res dicitur vera vel falsa, ratione veræ, vel falsæ æstimationis, quam nata est facere de se, quoad ea quæ exterius apparent in ea, 1. q. 17. 1. c.

11 Res secundum id quod est, dicitur vera; secundum quod non est, dicitur falsa, 1. q. 17. 1. c. ad 1 & 4. ad 1.

12 Malum simpliciter est in rebus, non autem falsum, sed secundum quid, 1. q. 17. 1. c. item q. 48. 2. o.

13 In Deo nulla est falsitas, sed tantum veritas, 1. q. 17. 4. ad 3 item 2. 2. q. 171. 6. c.

14 Homo dicitur falsus, quia amat falsas opiniones, vel locutiones, non autem quia potest mentiri, 1. q. 17. 1. c. fi.

16 Peccata dicuntur falsitates vel mendatia. Et opera virtuosa dicuntur veritas vitæ, 1. q. 17. 1. c.

17 Falsum contrariatur vero, & fundatur in vero, sed non in suo contrario, 1. q. 17. 4. o. item 1. 2. q. 64. 3. ad 3.

Falsum testimonium prohibetur octavo præcepto decalogi, 2. 2. q. 122. 6. ad 2.

1 † Fama bona est nobis necessaria propter nos, quia est præcipuum bonum inter exteriora bona, quia facit idoneum ad officia humana, & præservat à peccatis, & propter alios, ne scandalizentur, & malum exemplum sumant ad peccandum, 2. 2. q. 73. 2. 3 c.

2 Quadrupliciter læditur directe, sc. imponendo falsum, adaugendo peccatum, manifestando occulta, pervertendo intentionem. Sed indirecte dupliciter læditur, sc. negando bona alterius, vel malitiose reticendo, 2. 2 q. 73. 1 ad 3.

3 Læditur tripliciter, sc. judicice, & false, & manifestando occulta. Secundo modo & tertio tenetur quis ad restitutionem, non autem primo modo, 2. 2. q. 72. 2. ad 2. item q. 73. 2. o.

Fames, sitis, & desiderium in beatis, dicitur per remotionem fastidii, 1. 2. q. 67. 4. ad 3.

1 Familiaritas cum peccatoribus vitari debet ab imperfectis propter periculum, non autem à perfectis propter fructum, 2. 2. q. 25 6 ad 5.

Fas proprie est lex divina,

sed jus est lex humana, 2. 2. q. 57. 1. ad 3.

Fascinatio est infectio ab oculis infectis, propter malitiam animæ, vel ex Dei permissione, vel cooperante fato oculto, vel dæmone, 1. q. 117. 3. ad 2.

Fatue dicere, vel racha, vel irasci, non sunt species iræ, sed gradus ejus. Et est peccatum mortale, quando peccatum interius conceptum ad effectum perducitur, sub ratione vindictæ, 1. 2. q. 46. 8. ad 3 & 2. 2. q. 158. 5. ad 3.

1 Fatum proprie est dispositio siderum, qua quis est conceptus vel natus. Sed improprie est providentia Dei; ideo est in rebus, 1. q. 116. 0.

2 Dicitur afari, quasi effatum divinæ providentiæ, vel quia antiqui solebant per illud de futuris effari, 1 q. 116. 1. c. fi.

3 Non est qualitas, nec substantia, sed est relatio multiplex, ratione effectuum, vel causarum secundarum, non autem respectu Dei, 1. q. 116. 2. ad 3.

4 Ratio gubernationis in mente Dei est providentia, sed in causis secundis est fatum, 1. q. 116. 2. 0.

5 Non omnia subduntur fato, sed tantum effectus causarum secundarum, 1. q. 116. 1. c. item 4. 0.

6 Fatum respectu causarum secundarum est mobile, sed respectu causæ primæ est immobile non quidem absolute, sed sub conditione providentiæ. 1. q. 116. 3. 0.

Febris ethica est intensiora, licet calor ejus minus sentiatur, quia est infusa membris, quasi complexio, 1. 2. q. 29. 3. c.

Fœcunditas bonorum operum duplex, sc. in se per baptismum, & in aliis per ordinem sacrum, 3. q. 69. 5. ad 3.

1 Cum dicitur quod felicitas non est in habitu, intelligendum est de habitu, de quo non procedit actus. Qui enim est in habitu, & non in actu, similis est dormienti. Oportet autem quod actus ille, in quo fœlicitas consistit, ab habitu aliquo progrediatur, secundum sententiam philosophi. Alias operatio non esset delectabilis, & perfecta, 1. 2. q. 3. 2. ad 4. fi.

2 Ultima felicitas hominis non quidem simpliciter, sed ad quam per sua naturalia potest pervenire, est cognitio substantiarum separatarum, non quidem quidditativa, sed quid non sunt per sensibilia, 2. 2. q. 2. 8. ad 1. item q. 3. 7. 0.

3 Felicitas magna, sed non ultima, est in contemplatione substantiarum separatarum, si perfecte intelligerentur, 1. q. 64. 2. ad 1. item q. 89. 2. ad 3.

4 Terrena consistit in quinque, sc. voluptate, divitiis, potestate, dignitate, & fama, 1. q. 26. 4. c. item 1. 2. q. 2. 0.

1 Fœmina in holocaustis non offerebatur in veteri testamento, quia est animal imperfectum, 1. 2. q. 102. 3. ad 9.

2 Fœmina non potest esse principium generationis activum, 3. q. 67. 4. ad 3.

3 Generatio fœminæ contingit ex intentione Dei, & naturæ universalis, sed respectu naturæ particularis contingit ex defectu imaginationis, vel virtutis activæ, vel materiæ, vel propter aliquid exterius, sc. venti, loci, temporis, & hujusmodi. Ideo est quid occasionatum, & deficiens, 1. q. 99. 1. ad 1. & q. 99. 2. ad 1. & ad 2.

Fœminalia significant continentiam, quæ perpetuo inditur ministris novi testamenti. Non autem ministris veteris testamenti, sed tantum tempore sacrificiorum quo utebantur eis, 1. 2. q. 102. 4. ad 7.

1 † Fœmininum genus adaptatur essentiæ & proprietatibus, masculinum personis, & neutrum essentiæ, 1. q. 31. 2. ad 4. item 3. q. 17. 1. c. item q. 52. 3. c.

2 Neutrum genus est informe, sed masculinum genus est formatum, & distinctum, & similiter fœmininum. 1. q. 31. 2. ad 4.

1 Fermentum significat fervorem charitatis, sicut azymus sinceritatem, 3. q. 74. 4. c. ad 3. item ad 4.

2 Significat charitatem, ratione sui effectus, sc. saporis; sed significat corruptionem peccati, ratione sui speciei, 3. q. 74. 4. c. fi. item ad 3.

3 Non offerebatur in sacrificiis, propter corruptionem; vel quia forte offerebatur idolis, 1. 2. q. 102. 3. ad 14.

4 Ferri candentis tactu non licet in judicio probare innocentiam, vel crimen, 2. 2. q. 95. 8. ad 3. item 3. q. 80. 6. ad 3.

1 Fervor voluntatis non est virtuosus, si non sit ratione ordinatus. Et ideo si aliquis ex fervore animi præocupet debitum tempus, non erit laudandus, 2. 2. q. 106. 4. ad 2.

1 Festum omne veteris testamenti habet aliquod festum sibi succedens in novo testamento, 1. 2. q. 103. 3. ad 4.

2 Ratio & expositio, & figura omnium festorum veteris testamenti, 1. 2. q. 102. 4. ad 10

3 Festa temporalia veteris testamenti erant octo, sc. Sabbatum, neomenia, pascha, pentecostes, tubarum, expiationis, tabernaculorum. & cœtus. Et unum erat continuum, sc. juge sacrificium, 1. 2. q. 102. 4. ad 10.

4 Festum tubarum erat prima die Septembris, in memoriam liberationis Isaac. Et erat invitatio ad festum expiationis, & figura prædicationis Apostolorum, quorum festa succedunt ei, 1. 2. q. 102. 4. ad 10. item q. 103. 3. ad 4.

5 Festum expiationis erat die decima Septembris, in memoriam expiationis peccati de adoratione vituli ad preces Moysis, 1. 2. q. 102. 4. ad 10.

6 Festa martirum & confessorum succedunt festo expiationis, 1. 2. q. 103. ad 4.

7 Festum consecrationis Ecclesiæ fit octo diebus, ad significandum resurrectionem Christi, & membrorum Ecclesiæ, 3. q. 83. 3. ad 4.

8 † Peccans in festo magis facit mystice contra tertium præceptum, quam qui ad literam aliquod opus corporale licitum facit in eo, 2. 2. q. 122. 4. ad 3.

Jus patronatus non potest per se vendi, nec dari in feudum, sed cum possesione transit. 2. 2. q. 100. 4. ad 3.

1 Fictio est ostendere dicto vel facto quod non est verum, & est speciale peccatum, si hoc intendatur, 3 q. 69. 9. ad 3.

2 Consequitur superbiam, quia appetens excellentiam fingit se fortem, & hujusmodi, 2. 2. q 162. 7. ad 5.

3 Fictio relata ad rem significatam, ut metaphora, non est mendacium, ut patet in figurativis locutionibus, 2. 2. q. 110. 3. ad 6. item q. 111. 1. ad 1 & 3. q. 55. 4. ad 1. & q. 76. 8. c.

1 Fidelium universitas in tres status solet distingui, sc in statum incipientium, proficientium, & perfectorum, 2. 2. q. 124. 9. o.

1 Fides importat assensum intellectus ex electione ad illud quod creditur, cum certitudine, 1. 2. q. 56. 3. c. item 2. 2. q. 1. 4. c & q. 4. 1. c. & q. 8. 6. ad 2. & q. 171. 5. c.

2 Sex definitiones fidei exponuntur, & reducuntur ad eam, quam dat Sanctus Paulus, ut ad perfectissimam, 2. 2. q. 4. 1. o.

Fi-

3 Fides formata est virtus, non autem informis, nec fides, de qua loquitur Aristoteles, 1. 2. q. 62. 3. ad 2. item q. 65. 4. o. item 5. ad 2. item 2. 2. q. 45. 3. o.

4 Fides, quæ est gratia gratis data est excellentia vel constantia fidei, quæ est virtus. Sed fides quæ est fructus, est delectatio ratione certitudinis ejus, 2. 2. q. 4. 5. ad 4. item q. 8. 8. o

5 † Fides est substantia, id est fundamentum totius spiritualis ædificii, 3. q. 73. 3. ad 3.

6 Dicitur sextupliciter, sc. habitus formatus, informis actus, objectum, Sacramentum, & quælibet certitudo de Divinis, 1. 2. q. 55. 1. ad 1. item 2. 2. q. 8 8. o.

7 Dicitur dupliciter, sc. res credita, & habitus. Et hoc dupliciter, sc. respectu objecti formalis, & respectu subjecti. Primo modo, & etiam secundo, fides est una, sed tertio modo sunt plures, 1. 2. q. 107. 1. ad 1. & 2. 2. q. 1. 6. ad 2. & q. 4. 6. o. item q. 5. 4. c.

8 Est una dupliciter, sc. ratione unius objecti, & quia multos unit, 2. 2. q 4. 6. & q. 5. 4. c. & q. 10. 5. ad 1. & ad 3. & q. 23. 5. b.

9 Aliquid cadit sub fide dupliciter, sc. directe, id est principaliter tradita nobis divinitus; & indirecte, id est ea, ex quibus negatis sequitur aliquid contrarium fidei, 3. q 32. 4. c. item 2. 2. q. 1. 6. ad 1. & 7. c. & q. 2. 5. c. & q. 8. 2. o. item 3. 6. c. & q. 11. 2. c.

10 Ad fidem requiruntur duo, sc. quod credibilia proponantur, & assensus, 1. q. 111. 1. ad 1. item 2. 2. q. 6. 1. c.

11 Aliqua pertinent ad fidem dupliciter, sc. per se, id est ea per quæ ducimur ad beatitudinem, & beati erimus, & per accidens, 2. 2. q. 1. 6. ad 1. & 7. c. & q. 2. 5. 7. c. item q. 89. 6. c.

12 Deviare à recta fide contingit dupliciter, sc. non credendo Christo, sicut pagani; vel male eligendo credibilia, sicut hæretici, 2. 2. q. 11. 1. c.

13 Objectum fidei est non visum, 1. 2. q. 67. 3. c. ad 1. item 2. 2. q. 1. 4. o. item 5. c. item 6. c. ad 2. item q. 8. 1. c. item 3. q. 7. 3. c. ad 3. item 4. c. & 8. ad 2. item 9. ad 1. & q. 0. 3. ad 1.

14 Nihil est objectum fidei, nisi sub ratione non aparentis, 2. 2. q. 1. 4. 5. o. item q. 4. 1. o. item 3. q. 7. 3. o.

15 Nihil cadit sub fide, nisi à Deo revelatum, & ut habens ordinem ad Deum, 1. q. 1. 3. c. ad 1. & 2. 2. q. 1. 1. c. ad 1. item q. 2. 2. c. & q. 17. 2. ad 2.

16 Nullum falsum potest subesse fidei, 1. q 1. 8. c. fi. item q 13. 12. b. item 2. 2. q. 1. 3. o. item q. 4. 5. c. ad 2. item q. 10. 2. ad 3. item 3. q. 46 2. ad 4.

17 Idem est objectum & finis fidei, sc. Deus, non quidem secundum eandem rationem, quia ut veritas prima est objectum, sed ut summa bonitas est finis ejus, 3. q. 7. 4. c.

18 Objectum fidei duplex, sc. materiale, & formale, sc. veritas prima, 1. 2. q. 67. 3. ad 1. & 2. 2. q. 1. 1. o. & 2. 3. c. & q. 2. 2. c. & q. 4. 1. c. & 2. ad 3. & 6. c. & q. 5. 1. 3. 4. c. & q. 7. 1. ad 3.

19 † Objectum fidei bene & vere potest dici complexum & incomplexum, 2. 2. q. 1. 2. o.

20 Ad fidem pertinent aliqua dupliciter, sc. essentialiter, id est quæ sunt supra rationem humanam simpliciter; & per accidens, sc. respectu alicujus, ut præambula fidei, 1. q. 2. 2 ad 1. & 2. 2. q. 1. 5. c. ad 3. item ad 4.

21 Articuli fidei sunt sicut principia in doctrina Sacra, 1. q. 1. 6. ad 3. item 7. 8. c. & 1.

2.

2. q. III. 4. c. item 2. 2. q. 7. 1. c.

22 Distinguuntur secundum specialem rationem, & difficultatem non visi, 2. 2. q. 1. 6. o.

23 Sunt duodecim, secundum numerum Apostolorum; sed sunt quatuordecim, quoad credibilia, 2. 2. q. 1. 8. o.

24 Creverunt secundum successionem temporum, & vicinitatem ad Christum, quoad explicationem, non autem quoad substantiam, 2. 2. q. 1. 7. o. & q. 2. 7. c. item q. 174. 6. c. item 3. q. 61. 3. ad 2.

25 Sunt per se noti habenti lumen fidei, sc. cuilibet fideli, 1. 2. q. 100. 4. ad 1.

26 † Ex uno articulo fidei probatur alius; sicut Paulus argumentatur ad resurrectionem communem, ex resurrectione Christi, 1. q. 1. 8. c. pr.

27 † Errans in aliquo articulo non habet veram fidem de aliis, 2. 2. q. 5. 3. o. item 4. ad 1.

28 Papa non potest addere, minuere, vel mutare aliquid de articulis fidei, vel Sacramentis Ecclesiæ, sed solus Christus, 3. q. 83. 3. ad 8. item q. 84. 2. o.

29 Fides est in intellectu subjective, 2. 2. q 4. 2. o.

30 Est principaliter in intellectu speculativo, & secundario in practico, 1. 2. q. 58. 3. c. & 2. 2. q. 4. 2. ad 3. & q. 9. 3. c.

31 Est major in uno homine quam in alio, quoad certitudinem, devotionem, confidentiam, & explicationem, non autem quantum ad rationem formalem objeti ejus, 2. 2. q. 5. 4. o.

32 Et solum in quantum majores adhærent doctrinæ Divinæ, 2. 2. q. 2. 6. ad 3.

33 Genus humanum tripliciter se habuit ad fidem Christi, secundum tria tempora, sc. ante legem, sub lege, & sub gratia, 2. 2. q. 174. 6. c. item 3. q. 68. 1. ad 1.

34 † Homo in statu innocentiæ habuisset fidem de Incarnatione Christi, 2. 2. q. 2. 7. c. item 3. q. 1. 3. ad 5.

35 Fides antiquorum & modernorum est eadem specie, sed differt numero in diversis, 1. 2. q. 103 4. c. & q. 107. 1. ad 2. & 2 2. q. 4. 6. o. item 3. q. 70. 1. c.

36 † Non est in beatis, 1. 2. q. 67. 3. 5. o. & 2 2. q. 4. 4. ad 1. item q. 16. 2. o. & q. 18. 2. c. & 3. q. 7. 3. ad 3.

37 † Est in dæmonibus coacta non laudabilis, nec donum à gratia, 1. q. 64. 2 ad 5. item 2. 2. q. 5. 2. o. item q. 18. 3. ad 2. item 3. q. 76. 7. c.

38 Timor Dei non potest universaliter præcedere fidem, sed suppositis articulis de excellentia Dei, de pœnis, & hujusmodi, 2. 2. q. 7. 1. ad 1.

39 Initium fidei non est ex nobis, licet hoc aliquando tenuerit Augustinus, 1. 2. q. 114. 5. ad 1. & 2 2 q. 6. 1. c.

40 Hæresis Pelagii, quod initium fidei est ex nobis, sed confirmatio fidei est à Deo, 2. 2. q. 6. 1. c.

41 Fides causatur dupliciter, sc. quoad habitum à solo Deo, & quoad hoc, quia requiritur ad fidem, quod proponantur credibilia ab angelis & hominibus, 1. q 111. 1 ad 1.

42 Quoad proponenda credibilia, necessario est à Deo immediate quibusdam, & aliis per angelos & prædicatores, sed quoad assensum intrinsece est à solo Deo; extrinsece vero & insufficienter, sc. proponendo & persuadendo, est etiam ab aliis, 2. 2. q 6. 1. o.

43 Informis causatur à Deo, cujus est donum, quoad substantiam; non autem quoad informitatem ejus, 2. 2. q. 5. 2. ad 2. & q. 6. 2. o.

Ra-

44 Ratio naturalis subservit fidei; sicut naturalis inclinatio voluntatis subservit charitati, 1.q.1.8. ad 2. & q. 2. 2 ad 1.

45 Fides gignitur & nutritur per scientiam extrinsece tantum, sc. persuadendo, 1.q.1. 2.b.item 2.2.q.6 1.ad 1.

46 Totum enim certissimum est, quod fides habet; ex quacunque enim parte ad fidem acceditur, omnis intellectus captivatur in obsequium Christi, nec mirum, cum etiam veritas creata cogat intellectum sibi assentire, 2.2.q. 171. 5. o.

47 Fides est necessaria, ut principium spiritualis vitæ, 2. 2.q.16 1.ad 1.

48 Vita spiritualis attribuitur fidei, sicut in qua primo manifestatur, 1.2.q.110.3. ad 1.

49 Fides semper manet, in quantum est fundamentum spiritualis ædificii, id est ratione cognitionis, non autem ratione ænigmatis, 1.2.q.67.3.ad 2.

50 Puritas cordis est effectus fidei, 2.2.q.7.2.o.

51 Visio beata succedit fidei, 1.q.12.7. ad 1. & 1. 2. q.4.3. c. item 2. 2.q.4.2. b. item q.5. 1.c.

52 Fides ut faciat æstimationem de præmio, generat spem; de pœnis autem generat timorem, 2.2.q.7.1.ad 2.

53 Timor servilis est effectus fidei informis; timor autem filialis est effectus fidei formatæ, 2.2.q.7.1.ad 2.

54 Per fidem Christi homo pertinet ad testamentum novum, 1.2.q.106.1. ad 3.item q.107.1.ad 3.

55 Nullus unquam habuit gratiam Spiritus Sancti, nisi per fidem Christi implicitam vel explicitam, propriam vel alienam, 1.2.q.98.2.ad 2.& q. 106. 1.ad 2. & q.107.1.ad 3. & 2.2. q.2.7.ad 3. & 3.q.61.3.c.ad 2. & q.68.1.ad 1.

56 Per fidem formatam mundamur à peccatis, virtute passionis Christi, 2.2.q.7.2.ad 2. & 3. q.49.1.ad 5.item 5. ad 1. & q.52 6.c.item q.68.4.ad 3.

57 Sancti patres, dum adhuc hic viverent, liberati sunt per fidem Christi ab omni peccato, & à reatu pœnæ actualium; non autem à reatu peccati originalis, 3. q. 52. 5. ad 2 & 7. ad 1. & 8. ad 3.

58 Actus fidei potest esse meritorius, si sit informatus charitate, 2.2.q.2.9.o. & 3.q.7. 3.ad 2.

59 In fide, scientia, & opinione sunt duo actus. sc. assensus, & actualis consideratio, & uterque in fide potest esse meritorius; non autem in scientia & opinione, sed tantum primus, 2.2.q.2.9.ad 2. item 10. c.

60 Meritum fidei consistit in hoc, quod homo ex obedientia Dei assentit illis quæ non videt, 3.q.7.3.ad 2.

61 Fides percipit invisibilia Dei altiori modo, quoad multa, quam ratio naturalis ex creaturis in Deum procedens, 2.2.q.2.3.ad 3.

62 Inclinat ad resistendum omni contrario suo, 2.2.q.1. 4.ad 3 item q. 2. 3.ad 2.

63 Dirigit intentionem respectu ultimi finis supernaturalis; sed lumen naturalis rationis, respectu alicujus boni connaturalis, 2.2.q.10.4.ad 2.

64 Profecerunt homines in fidei cognitione per temporum successionem, 2.2.q.1.7.ad 2.

65 Explicatio credendorum fit per revelationem divinam, 2.2.q.2.6.c.

66 In iis quæ ad subtilitatem fidei pertinent, solent hæretici fidem simplicium depravare, 2.2.q 2.6.ad 2.

67 Ea quæ sunt fidei non ignorantur omnino, sed imperfecte cognoscuntur, 1.q.12. 13. ad 3. item 2.2.q.1.4.ad 2.

item

item ad 3. item 5. ad 1.

68 Sunt visa in communi esse credibilia, non autem in speciali, sed tantum sunt credita, 2.2. q. 1. 4. ad 2. item ad 3. item 5. ad 1. item q. 2. 9. ad 3. & q. 8. 4. ad 2.

69 Ad veritatem fidei pertinent credulitas cordis, & exterior fidei protestatio per verba vel facta, quia omnia opera virtutum, ut relata in Deum, sunt quædam protestationes fidei, 2. 2. q. 124. 5. c.

70 Fides nostra principaliter consistit in duobus, sc. in vera cognitione Dei, & in mysterio Incarnationis Christi, 2. 2. q. 174. 6. c. prino.

71 Ea quæ sunt fidei, non contrariantur cognitioni naturali, nec è converso, 1. q. 1. 8. c. fi. item q. 2. 2. ad 1. item q. 30. 2. 1. o.

72 Nulla manifestatio excludit rationem fidei, nisi qua Deus per essentiam videtur, 2. 2. q. 5. 1. o. item 3. q. 55. 5. ad 2.

73 Testimonium fidei nostræ habemus ab hostibus, sc. à Judæis, & quasi in figura nobis repræsentatur, quod credimus, & ideo in suis ritibus tolerantur, 2. 2. q. 10. 11. c.

74 Nullus conetur demonstrare ea quæ sunt fidei, 1. q. 32. 1. c. item q. 9. 6. 2. c.

75 Rationes Sanctorum de fide non sunt demonstrativæ, sed persuadent non esse impossibile quod creditur, 1. q. 1. 8. c. ad 1. item q. 32. 1. o. item q. 46. 1. 2. c. item 2. 2. q. 1. 5. ad 2. item q. 2. 10. ad 2. item 3. q. 55. 5. ad 2.

76 Rationes ad ea quæ sunt fidei, non minuunt meritum, nisi sint causa assensus, 2. 2. q. 2. 10. o. item 3. q. 55. 5. ad 3.

77 Apparentia non habent fidem, sed agnitionem, secundum Gregorium, 2. 2. q. 14. b. item c.

78 Omnes rationes contra fidem sunt derisibiles, quia non sunt secundum intentionem Sacræ Scripturæ, 1. q. 1. c. fi.

79 Fides compatitur motum dubitationis, non autem scientia vel intellectus, quia fides non assentit propter evidenciam objecti, sed ex imperio voluntatis, 1. q. 1. 5. ad 1. item 2. 2. q. 4. 8. ad 1.

80 Fides, per quam firmantur dicta, includitur in veritate, quoad observantiam promissorum; ideo est pars justitiæ, sed veritas est in plus, 2. 2. q. 80. ad 3.

81 Est nobilior scientia quoad objectum, sed è converso quoad modum cognoscendi, 1. 2. q. 76. 3 ad 1.

82 Fides, sciencia, & opinio possunt esse de eodem materialiter simul, non autem secundum idem; nisi in diversis, 1. 2. q. 76. 3. c. item 2. 2. q. 1. 5. o. & q. 2. 4. ad 2. & q. 5. 1. c. fi.

83 Differentia inter fidem opinionem, scientiam, dubium, & nescientiam, 1. 2. q. 67. 3. c. & 2. 2. q. 1. 4. c. & 5. ad 4. item q. 2. 1. c.

84 Fides formata & informis non differunt specie, 2. 2. q. 4. 4. o. item q. 19. 5. ad 1.

85 Formata est fundamentum spiritualis ædificii, non autem informis, 1. 2. q. 89. 2. ad 2. & 2. 2. q. 4. 7. ad 4. item 3. q. 68. 4. ad 2.

86 Nulla est vera virtus sine fide, 1. 2. q. 63. 2. ad 1. item 2. 2. q. 4. 7 c. fi. & q. 151. 1. ad 3.

87 Informis adveniente charitate, fit formata, manens eadem numero, 2. 2. q 4. 4. o.

88 Est nobilior virtutibus moralibus, ratione objecti, sed è converso ratione modi, 3. q. 7. 3. ad 1.

89 Est prima omnium virtutum per se, sed per accidens posterior fortitudine & humilitate, 1. 2. q. 62. 4. o. item 2. 2. q. 4. 7. o. item q. 162. 7. ad 3

Est

90 Est nobilior prudentia, quæ tamen magis repugnat peccato procedenti ex perversitate appetitus, 2.2.q.47. 13 ad 2.

1 Fiducia dicitur à fide, & est spes futuri auxilii, concepta ex dictis aliorum, vel ex iis quæ sunt in se, vel in alio, 2.2.q.129.6.o.

2 Importat spem ad magna, vel pertinet ad fidei certitudinem, 2.2.q.4.5.ad 4.

3 Non est virtus proprie, sed conditio ejus; ideo est pars integralis fortitudinis, non autem potentialis, 2.2. q. 129.6. ad 3.

4 Fiducia importat robur spei, sed securitas importat perfectam quietem à timore, 1. 2. q. 129. 6.c. ad 2.& ad 3. & 7.c.

5 Spes dicitur fiducia, quia causatur ex ea, sicut motus appetitus causatur ex cognitione, 1.2 q.40.2.ad 2.

6 Spes ut est virtus theologica, facit confidere in Deo; sed fiducia facit confidere in se. tamen sub Deo, 2.2.q.128. ad 2.

7 Fiducia est idem quod magnanimitas, 2.2.q.128.c.

8 Principaliter pertinet ad magnanimitatem & ex consequenti ad fortitudinem, sed securitas è converso, 2.2.q.129. 6.7.o.

9 Fiducia circa idem opponitur desperationi, timori autem secundum contrarietatem objectorum, 2.2.q.129,6 ad 2.

1 Fieri dupliciter, sc terminatio motus, & ipse motus: primo modo fieri & factum esse sunt simul, nec differunt, nisi secundum rationem; sed secundo modo differunt realiter; & fieri prius est tempore, quam factum esse in permanentibus, non autem in successivis. 1.q.45.2.ad 3.& q.46.3.ad 2.& 3.q 33 3.ad 1.& ad 2. & q.75.7.ad 2.& q.78.2.c.

2 Fieri in aliqua mensura loci vel temporis contingit dupliciter, sc. præsupposita ea, ut in quolibet particulari effectu, vel simul producta, ut mundus, 1.q.46.3.ad 1.

3 De ratione mutationis est habere se aliter nunc quam prius, non autem de ratione ipsius fieri, 1.q 45.2.ad 2.

4 Converti dicit tantum ordinem terminorum, sed fieri & mutari addit unitatem subjecti, 3.q.75.8.c

5 Cum dicitur, hoc fit hoc, exprimitur identitas subjecti; sed cum dicitur, ex hoc fit hoc, exprimitur tantum ordo terminorum, 3.q.75.8.c.

6 Tunc res dicuntur fieri, quando innotescunt, 3 q.13. 2.ad 1

7 Illud quod fit, est si fieri sumatur pro termino motus, non autem pro motu, 1.q.45. 2.ad 3.

1 Figura est forma quanti, 1.q.7.3.ad 2.item 3 c.

2 Proprie est tantum in corporeis, 3.q.63.2.ad 1.

3 Nullum actionis vel passionis est principium, 2.2.q.96. 2.ad 2.

4 Identitas specifica non sumitur ex identitate figuræ, sed ex generatione similis in specie, 3.q.74.3.ad 2.

5 Diversæ figuræ legales in templo fuerunt institutæ ad significandum Christum, propter imperfectionem earum, 1.2. q.102.4.ad 6.

1 Filiatio est tantum exeuntis à generante, & completi in specie generantis, 1.q.27.2.4. c. item 3.q 32.3.c.

2 Paternitas, maternitas, & filiatio conveniunt tantum viventibus, & præcipue animalibus, 3. q. 32. 3. c. & q.35.3. ad 1.

3 Ad hoc quod natum ex alio materialiter sit filius, oportet quod in similitudinem speciei producatur, 3.q. 32. 3.c.

4 Filiatio & adoptio convenit tantum personæ, sed creaturam ese, subjectio & servitus, conveniunt etiam naturæ, 3. q. 23. 4. o. & q. 24. 1. ad 2. & q. 35. 5. c.

5 Pater dat filio tria, sc. esse, nutrimentum, & instructionem, 1. 2. q. 100. 5. ad 4. & 2. 2. q. 101. 1. c. item q. 102. 1. c. & q. 106. 1. c. & 6. ad 1.

6 † Filius amittit hæreditatem propter peccatum parentis in crimine læsæ majestatis, 2. 2. q. 108. 4. ad 2.

7 Filiatio est in Divinis, 1. q. 27. 2. o. & q. 42. 4. c.

8 In Divinis non potest esse nisi unus Filius, 1. q. 27. 5. ad 3. item q. 41. 6. o.

9 Eadem proprietas, sc. nativitas, significatur per omnia nomina Filii Dei, sed diversis rationibus, 1. q. 34. 2. ad 3.

10 Nomina propria Filii Dei sunt quatuor, sc. filius, splendor, imago, & verbum, 1. q. 34. 2. ad 3. & q. 42. 2. ad 1.

11 Ea quæ sunt hominis, dicuntur de Filio Dei, & è converso, 1. q. 43. 7 ad 1. & 3. q. 3. 6. ad 3. item q. 9. 1. ad 3 item q. 10. 1. ad 3. & q. 16. 4. 5. 8. c. & q. 20. 2. o.

12 Filius Dei est verus Deus, 1. q. 27. 1. o. fi. item q. 41. 3. o. item 3. q. 43. 4. o.

13 Non est quid principiatum, nec effectus, nec de se non ens, 1. q. 33. 1. ad 2. item q. 42. 3. o.

14 Non est factus, nec operatus, 1. q. 41. 3. c.

15 In Christo est tantum una filiatio secundum rem, sc. æterna ad Patrem, & alia secundum rationem, & temporalis ad Matrem, 3. q. 35. 5. o.

16 Christus ex reali relatione Matris ad eum est realiter filius ejus, 3. q. 35. 5. c.

17 Pater est major Filio, ratione dationis, quæ auctoritatem dicit, non autem ratione dati, sed Filius nullo modo est minor Patre, 1. q. 33. 1. ad 2. item q. 42. 4. ad 1.

18 Tunc invisibiliter Filius Dei cuique mittitur, cum à quoquam cognoscitur, atque percipitur; secundum Augustinum; perceptio autem experimentalem quandam notitiam significat; & hæc proprie dicitur sapientia, quasi sapida scientia, 1. q. 43. 4. ad 2. & ad 3. & 1. 2. q. 112. 3. c. & 2. 2. q. 43. 1. ad 1. & ad 2.

19 Ad habendum Filium Dei in se requiritur cognitio, non quidem actualis, sed habitualis, non quælibet, sed quæ prorumpat in affectum amoris, 1. q. 43. 5. ad 2. & ad 3.

20 Aliquis dicitur filius Dei quintupliciter, secundum quintuplicem similitudinem, sc. naturæ, vestigii, imaginis, gratiæ, & gloriæ, 1. q. 33. 3. c.

Fingens quod nihil significat, mentitur, & non cum refert ad aliquam significationem, 2. 2. q. 111. 1 ad 2.

1 Finis causalitas est prima omnium, 1. q. 5. 4. c. item 1. 2. q. 1. 2. c.

2 Finis cujuslibet rei est operatio ejus propria, vel ad quod per eam venit, 1. 2. q. 49. 3. c. ad 3. item 4. ad 1. item q. 56. 1. c.

3 Finis etsi sit postremus in executione, est tamen primus in intentione agentis, & sic habet rationem causæ. 1. 2. q. 1. 1. ad 1. item 3. ad 2. item 4. c. item q. 18. 7. ad 3. item q. 20. 1. ad 2. & q. 25. 1. 2. c. item q. 84 2. c. item 2. 2. q. 180. 1. ad 5. item 3. q. 61. 3. ad 1. & q. 62. 6. c.

4 Omnia quæ sunt unius generis, conveniunt in communi fine illius generis, 1. 2. q. 1. 5. c.

5 In finibus non itur in infinitum, 1. 2. q. 1. 4. o.

6 Finis non est causa nisi secundum quod movet efficien-

cientem, 1.2.q.1.1.ad 1.

7 Dicitur dupliciter, sc. id propter quod est aliquid, & bonum completive superveniens, ut delectatio, 1.2.q.33.4.c.

8 Duplex, sc. proximus, & remotus vel ultimus, 1.2.q.12. 2.c. & q.21.1.ad 2.item 2.2.q. 23.7.c.item q.123.7.c.

9 Duplex, sc. naturalis, & supernaturalis, 1.q.23.1.c.item 1.2.q.109.5.ad 3.

10 Duplex, sc. imaginarius, & deliberatus, 1.2.q.1.1. ad 3.

11 Duplex, sc. proportionatus, & non proportionatus ei, quod est ad finem: primus est perfectio inhærens, non autem secundus, nisi secundum similitudinem, quia est aliquid subsistens, sc. bonitas Dei, 1.q. 23.1.c.item q.25.5.c.fi.item q. 62.4.c. item q.63.2.o. item q. 103.2.o.

12 Duplex, sc. finis cujus, id est in quo est ratio boni, & finis quo, id est usus vel adeptio ejus, 1.q 26.3. ad 2. item 1.2.q.1.8.c.item q.2.7.o.item q.3.1.c.8. ad 2. item q.5.2.c. item q.11.3.ad 3. & q.16.3.c. & q.34.3.c.fi.

13 Duplex, sc. operis, & operantis, 2.2.q.141.6.ad 1.

14 Duplex, sc. interior, ut operatio, & exterior, id est objectum operationis, 1.2.q. 4.c.

15 Duplex, sc. principaliter intentus, & cui aliquid est utile: primo modo finis est nobilior iis quæ sunt ad finem. non autem secundo modo, 2. 2.q.111.5.c.ad 3.

16 Tripliciter acquiritur, sc. ut forma, ut operatum, & ut possesum, 1.q.103.2.ad 1.item ad 2.

17 Dupliciter habetur, sc. perfecte, id est realiter, & imperfecte, id est intentionaliter, 1.2.q.11.4. c. ad 1. & q.16.4. c. & q 69.1.c.

18 Cognitio finis duplex, sc. perfecta, id est sub ratione finis, & imperfecta, id est ejus quod est finis materialiter tantum; prima convenit tantum naturæ rationali; secunda vero convenit etiam brutis, 1.q. 59.1.c.item 1.2.q.6.2.c. & q. 11.2.c.

19 † Impossibile est, quod aliqua operatio voluntatis habeat rationem ultimi finis, 1. q.26.2.ad 2 item 1.2.q.1.1. ad 2.item q.3.4.ad 2.item q.19. 1.ad 2.

20 Finis ultimus creaturæ rationalis est visio divinæ essentiæ, 1.2.q.3.4.c.& 2.2.q. 167.1.ad 1.

21 Ultimus finis dicitur dupliciter, sc. ultimus simpliciter, idest Deus, & ultimus in genere operationum, idest beatitudo, 1.2.q.1.1.ad 2.fi.

22 † Res naturales diriguntur à Deo ad finem boni, & creaturæ rationales ad ultimum finem, 1.q.103.1.c. & 1.2.q. 5.5.ad 2.

23 Voluntas non est ad opposita respectu ultimi finis, 1. 2.q.5.1.ad 2.

24 Est ipsius finis tantum, 1.2.q.8.2.c.

25 Idem actus voluntatis est eorum quæ sunt ad finem, & ipsius finis, ut ratio, non autem absolute, 1.2.q.8.3.o. & q.12.4.c.

26 Voluntas ut potentia, est eorum quæ sunt ad finem, sed ut actus, est tantum ipsius finis, 1.2.q 8.2.o.

27 Voluntas non potest simul ferri in plures ultimos fines, 1.2.q.1.5.o. & q.12. 2.ad 1.& q.13.3.ad 3.

28 Ultimus finis dicitur dupliciter, sc. simpliciter, id est res possessa, & quoad aliquem, sc. possessio, vel adeptio, vel fruitio rei. 1.2.q.2.7.c.

29 † Impossibile est quod anima vel aliquid ejus sit ultimus finis, nisi secundo modo, 2.2.q.2.7.c.

Quic-

30 Quicquid facit homo, agit propter finem, etiam agendo actionem, quæ est ultimus finis, 1. 2. q. 1. 1. ad 2.

31 Homo non habet ultimum finem suum in hac vita, sicut alia animalia, quia finis est supra naturam eius, 2. 2. q. 5. 5. ad 2. & q. 91. 4. o. item q. 109. 5. ad 3.

32 Omnes homines habent eundem ultimum finem formaliter, non autem materialiter, 1. 2. q. 1. 5. c. item 7. o.

33 Ad connaturalem finem ultimum hominis, sc. bene vivere totum, ordinantur primo consilium, secundo judicium, & ultimo & immediate præceptum; sed proximus finis consilii est inventio agendorum, & judicii certitudo, 2. 2. q. 51. 2. ad 2.

34 Omnium rerum est unus ultimus finis cujus, sc. Deus, non autem finis quo, 1. q. 103. 2. o. item 1. 2. q. 1. 8. o. & q. 3. 8. ad 2.

35 Quælibet res tendit in finem ultimum per propriam operationem, 1. q. 62. 4. c. item 1. 2. q. 21. 1. ad 3.

36 Deus est ultimus finis humanæ voluntatis, 2. 2. q. 122. 2. c. & q. 184. 1. c.

37 Ultimus finis cujuslibet rei est assimilari Deo, 1. q. 44. 4. ad 3. item 1. 2, q. 1. 8. c. item q. 2. 5. ad 3.

38 Finis spiritualis vitæ est quod homo uniatur Deo, quod fit per charitatem, & ad hoc ordinantur sicut ad finem omnia quæ pertinent ad spiritualem vitam, 2. 2. q. 44. 1. c.

39 † Charitas est finis omnium virtutum, 2. 2. q. 3. ad 1. item q. 23. 8. ad 3.

40 Est finis præcepti, 2. 2. q. 23. 4. ad 1. item q. 44. 1. c.

41 Finis cujuslibet virtutis moralis ei præstitutus à ratione naturali est conformari rationi, 1. 2. q. 66. 3. ad 3. & 2. 2. q. 47. 6. 7. c.

42 Electio finis proximi est actus virtutis moralis principaliter, sed prudentiæ originaliter, 1. 2. q. 56. 4. ad 4.

43 Ea quæ sunt ad finem, sunt necessaria, quando sine eis non potest haberi finis, non autem aliter, 1. q. 19. 3. c. & q. 82. 1. c. & q. 119. 4 o. item 1. 2. q. 3. 6. ad 2. item q. 10. 2. ad 3. item q. 13. 6. ad 2. & q. 16. 6. ad 1. & 2. 2. q. 187. 2. c.

44 Necessitas cujuslibet ordinati ad finem sumitur ex ipso fine, 12. princ. item q. 102. 2. c.

45 Finis est de ratione eorum quæ sunt ad finem, 1. 2. princ. item q. 1. 3. c.

46 Quæ sunt ad finem, oportet sumere bonitatem & modum à fine proximo, 1. 2. q. 95. 3. c. & q. 102. 1. c. & 2. 2. q. 27. 6. c. & q. 33. 2. c. item 6. c. ad 3. item q. 87. 2. ad 3. item q. 123. 7. o. item q. 141. 6. c. ad 1.

47 Quanto aliquid efficacius ordinatur ad finem, tanto est melius; 2. 2. q. 152. 5. c.

48 Dignitas eorum quæ sunt ad finem præcipue ex fine consideratur, 12. princ. 2. 2. q. 174. 2. c.

49 Finis semper excellit rem, quæ est ad finem, 2. 2. q. 152. 5. c.

50 Finis & ea quæ sunt ad finem, debent esse conformia secundum proportionem, non autem secundum genus, 1. 2. q. 96. 1. c. & q. 102. 1. c.

51 Finis quæritur in infinitum, non autem ea quæ sunt ad finem, sed secundum proportionem ad finem, 2. 2. q. 27. 6. c. & q. 184. 3. c.

52 Comparatur ad ea quæ sunt ad finem, sicut materia ad formam, 1. 2. q. 4. 4. c. & 5. 7. c.

53 Comparatur ad ea quæ sunt ad finem, sicut ratio formalis ad objectum, & sicut principia ad conclusiones, 1. q. 47. 1. ad 3. & q. 82. 1. 2. c. & 1. 2. q. 8. 3. c. & q. 12. 4. c.

c.ad 2.& q.19. 7. c. ad 1.&10. o. & q. 102.1. 2. c. & 2.2.q.74. 11. c.

54 In finibus est ordo sicut in agentibus, quia utrobique secundarium dependet à principali, 1.q.116. c.

55 Unumquodque ordinatur ad finem per actum suum, 1. 2. q. 21. 1. ad 3.

56 In omnibus potentiis vel artibus ordinatis, ars vel potentia quæ est circa finem, ordinat aliarum artium vel potentiarum actus ad proprium finem, 1.2 q.9.1.c. & q. 65.3. ad 1.

57 Omnis finis, & quidquid est ad finem, est actio, vel cum actione, 1. 2.q.13 4.o.

58 Actiones ludicræ non ordinantur ad aliquem finem extrinsecum, sed ad bonum ludentis, in quantum delectant, vel requiem præstant, 1.2.q.1. 6. ad 1.

59 Finis particularis ordinatur ad finem communem, 1. 2. q.19. 10.c.& q.21.2.ad 2.

60 Ordinari aliquid ad finem contingit dupliciter, sc. per se, & per accidens, 1.q.116.1.o.

61 Aliquid ordinatur ad finem dupliciter, sc. necessario, & ad bene esse, 3.q 1.2.c.

62 Quod est ad finem, est duplex, sc. conjunctum ei, ut dispositio, & distans ut motus; primum manet cum fine, non autem secundum, 1.2. q. 4.4. ad 3.

63 Ad unum finem ordinatur tantum unum medium, si sit sufficiens, 1. q. 47. 1. ad 3. & q.101.3.ad 1.& 1. 2.q.101. 3.ad 1.

64 Ea quæ sunt ad finem, in quantum hujusmodi, non sunt volita, nisi propter finem, 1.2.q. 8.2.c. ad 2. & 3 c.

65 Oportet quod quælibet voluntas habeat aliquem finem, quem naturaliter vellit, cujus contrarium non possit velle, 1. q.82.1.2. o.

66 Finis moralis accidit fini naturæ, & è converso, 1. 2. q. 1. 3. ad 3.

67 Qualis est quilibet naturali qualitate animæ vel corporis, vel qualitate superveniente, talis finis videtur ei, 1. q 83. 1.ad 5. & 1. 2. q. 9. 2. c. ad 2. & q. 10. 3. c. ad 2.

68 Voluntas respicit finem tripliciter, primo absolute, secundo ut in quo quiescit, tertio ut terminum eorum quæ ordinantur in finem, primum est velle, secundum frui, tertium est intentio, 1. 2. q. 8. princ. item q. 12.1. ad 4.item 5.ad 2.

69 Ex necessitate inhæret fini, 1. q. 82. 1. 2. c.

70 Ad rectam voluntatem requiruntur duo, sc. debitus finis, & quod ea quæ sunt ad finem proportionentur ei, 2.2. q. 49.7. c. & q.51. 1. ad 1.item q. 55. 3 4. c. & q. 64.7. c. & q. 69.2.c.

71 Homini convenit agere propter finem, quia omnes actiones humanæ sunt propter finem, 1.2.q.1. 1. o.

72 Actiones hominis aliis intenti non sunt proprie actiones humanæ, quia non procedunt ex deliberatione rationis, quæ est principium humanorum actuum, & ideo habent quasi finem imaginatum, non autem per rationem præstitutum, 1.2.q.1. 1. c. ad 3.

73 Homo operatione naturali & animali ordinatur in finem ab alio, sed operatione humana ordinatur, à seipso in finem, 1.2. q. 1. 1.c.

74 Aliquid ordinatur in finem dupliciter, sc. vel proprie, tanquam seipsum movens ad finem, & sic sola creatura rationalis ordinatur in finem; vel communiter, tanquam motum ab alio, & sic bruta animalia ordinantur in finem, 1. q. 6.1.ad 2. & 1. 2 q. 1 2. o.

75 Omnis peccans mortaliter constituit sibi necessario alium fi-

finem, quam Deum, 1. 2. q. 1. 7. ad 1. & q. 89. 1. ad 3. & 2. 2. q. 45. 1. ad 1.

Firmamentum à Deo creatum, id est cœlum stellatum, est suprema sphæra secundum Aristotelem, non autem secundum astrologos modernos, 1. q. 68. 1. 2. 3. 0. & q. 71. ad 3.

Flumina quatuor videntur oriri ex diversis locis, quia intrant sub terra, sicut multa alia, sed primo oriuntur à mari, immediate vero à fonte paradisi, sc. Physon, Gion, Tigris, & Euphrates, 1. q. 102. 1. ad 2.

Fluxus maris est per impressionem lunæ, non autem per aliquam formam aquæ, 1. q. 105. 6. 1. ad 1. & q. 110. 3. ad 1. & 2. 2. q. 2. 3. c.

1 Fomes est inordinata, & habitualis concupiscentia appetitus sensitivi, 1. 2. q. 82. 3. 0. & 3. q. 15. 2. c. & q. 27. 3. c.

1 Ut pœna inflicta à Deo, dicitur lex, non autem ut inclinat ad malum, 1. 2. q. 91. 6. 0. & q. 93. 3. ad 1.

3 Effectus fomitis duplex, sc. inclinatio ad malum, & difficultas ad bonum, 3. q. 27. 3. c.

4 Fomes peccati non fuit in Christo, 3. q. 15. 2. 0. & 3. c. & 4. c. ad 3. & q. 18. 2. ad 3. & q. 27. 3. c. ad 1.

Fontes quinque, secundum quinque genera substantiarum, sc. naturæ corporis cœlestis, ignis, aeris, aquæ, & terræ, 1. q. 66. 2 0.

1 Omne illud quo aliquid primo operatur, est forma ejus, 1. q. 76. 1. c.

2 Omnis forma vel est ipsa natura rei, ut in simplicibus, vel constituit naturam rei, ut in compositis, 3. q 12. 1. c.

3 † In simplicibus & immaterialibus idem est forma, & id cujus est forma, 1. q. 39. 5. ad 2.

4 De ratione formæ est, quod sit in eo cujus est forma, 1. q. 40. 1. c.

5 † Formæ non locantur in genere, nec in specie; sed compositæ, 1. q. 76. 1. ad 3.

6 Forma generati non est finis seu terminus generationis, nisi ut est similitudo generantis, 1. q. 44. 4. ad 2. item 2. 2. q. 171. 6. c.

7 † Omnis forma de se est communicabilis, 1. q. 3. 2. ad 3. item q. 7. 1. c. fi.

8 Omnis forma existens in supposito, per quod individuatur, est communis multis secundum rem, vel secundum rationem, non autem formæ subsistentes, 1. q. 13. 9 c.

9 Distinctio formarum duplex, sc. specifica secundum diversitatem objectorum, & numeralis, secundum diversitatem subjecti, 2. 2. q. 24. 5. c.

10 † Formæ distinguuntur secundum diversa principia activa, 1. 2. q. 54. 2. c.

11 Forma separata non multiplicatur numeraliter, 1. q. 41. 6. c. item q. 50. 4. c. item q. 75. 7. c.

12 Est variabilis terminative, sed est invariabilis subjective, 1. q. 9. 2. ad 3. item q. 16. 8. c. fi. item 1. 2. q. 153. 1. c.

13 Substantialis forma, quæ requirit diversitatem in partibus corporis, sicut est anima, & præcipue animalium perfectorum, non æqualiter se habet ad totum & ad partes, unde non dividitur per accidens, per divisionem quantitatis, 1. q. 76. 8. c.

14 Forma substantialis totius non superadditur partibus, sc. materiæ, & formæ, sicut forma domus partibus integralibus ejus, sed est totum complectens materiam, & formam, cum præcisione aliorum, 1. q. 76. 8. c.

15 Non est possibile eandem formam numero esse diversarum

rum specierum, 1. q. 118. 2. ad 2.

16 Forma substantialis, & accidentalis sunt actus, & faciunt aliquid in actu, sed subjectum formæ substantialis est ens in potentia tantum, quia actualitas prius est in forma, quam in materia, quæ est propter formam; subjectum autem formæ accidentalis est ens actu, cui prius convenit actualitas, quam formæ accidentali, quæ est propter subjectum, 1. q. 66. 1. 2. c. item q. 76. 4. c. item q. 77. 6. c.

17 Forma unius materiæ dicitur species plurium secundum ordinem tantum, totum, colligatarum compositio, alteratarum autem mistio, 1. q. 66. 2. c.

18 Formæ incompossibiles in eodem supposito faciunt propositionem in materia remota, compossibiles autem in materia contingenti, vel naturali, 3. q. 15. 1. ad 1.

19 Forma omnino simplex, vel non subsistens non potest esse subjectum ex quo vel in quo, sed subjectum de quo & circa quod, 1. q. 13. 12. ad 2. item q. 29. 1. 2. o. item 3. ad 3. item q. 30. 1. ad 3. item q. 54. 3. ad 2. item q. 77. 1. ad 6.

20 Plures formæ ejusdem generis non possunt simul esse in eodem subjecto, 1. q. 65. 4. c. ad 1.

21 † Ejusdem speciei non possunt esse simul in eodem subjecto, 3. q. 35. 5. c

22 Nulla forma naturalis potest esse simul in eodem subjecto cum actu formæ contrariæ, sicut habitus animæ cum actu contrarii habitus, 1. 2. q. 63. 2. ad 2. item q. 71. 4. o.

23 Forma completa est in subjecto secundum conditionem subjecti, non autem virtus instrumentalis, sed magis secundum conditionem principalis agentis, 3. q. 63. 5. ad 1.

24 Nulla forma removet à materia potentiam ad alias formas, 1. q. 66. 2. c.

25 Implens totam potentiam materiæ est inseparabilis à materia, non autem aliæ, 2. 2. q. 24. 11. corp.

26 Quanto est nobilior, tanto magis dominatur materiæ, & minus ei immergitur, & magis eam sua virtute excedit, 1. q. 76. 1. corp.

27 Non excedit proportionem materiæ, sed sunt ejusdem generis, 2. 2. q. 24. 3. ad 2.

28 Materia prima est una per remotionem omnis formæ, non autem per unam formam, 1. q. 16. 7. ad 2.

29 Materia est propter formam, 1. q. 47. 1. 2. c. item q. 65. 2 c. item q. 70. 3. c. item q. 76. 5. c. princ. item q. 77. 6. c. & q. 84. 4. c. item q. 853. ad 4. item q. 89. 1. c. item q. 91. 3. c. item q. 96. 5. c. item q. 105. 5. c. item 1. 2. q. 2. 5. c.

30 Forma finitur per materiam, in quantum communitas ejus contrahitur per materiam ad hoc individuum, & è converso, in quantum potentialitas ejus determinatur ad unam speciem, 1. q. 7. 1. c. item q. 44. 2. c. fi.

31 † Materia multiplicatur per adventum formæ, 1. q. 29. 2. ad 5.

32 Recipit formam, ut secundum ipsam constituatur in esse alicujus speciei, non autem intellectus; sed secundum rationem formæ, 1. q. 50. 2. ad 2.

33 † Omne illud per quod materia efficitur propria hujus formæ, se tenet ex parte materiæ, ut dispositiones & remotiones impedimentorum. 1. q. 86. 2. ad 1. item q. 87. 1. c. item 1. 2. q. 2. 5 c. item 2. 2. q. 27. 3. c. princ.

34 Informitas materiæ duplex, sc. carentia omnis formæ, & carentia triplicis pulchri-

chritudinis, sc. lucis, visibilitatis, & plantarum; prima præcessit formationem natura tantum secundum Augustinum, secunda vero etiam duratione, secundum alios, 1 q. 66. 1. 0. item 4. c. item q. 67. 4 c. ad 4. item q. 69. 1. 2. c. item q. 74. 2. c.

35 Materia cognoscitur tantum dupliciter, sc. per analogiam ad formam, & ut perfecta est per eam, 1. q. 15. 3. ad 3.

36 In quantum est nuda, se habet indifferenter ad omnes formas, sed determinatur per agens, 1. q. 66. 2. c.

37 Nihil est sua materia, nec suum eficiens, sed aliquid est sua forma ut in simplicibus, 1. q. 39. 2. ad 5.

38 Forma ut est in materia, est prior ea via naturæ, & posterior via generationis, sed ut est in agente, est omni modo prior, 1. 2. q. 20. 1. ad 3 item q. 4 2. c.

39 Non latitat, contra Anaxagoram, nec est totaliter ab ideis contra Platonem, nec ab intelligentia, contra Avicennam, sed educitur de potentia materiæ ab agente naturali secundum Aristotelem, 1. q. 45. 8. c. & q 65 4. c. & q. 91. 2. c. & q. 110. 2. c. & 1. 2. q. 63. 1. c.

40 † Inchoatio formarum improbatur, 3. q. 32. 4. c ad 3.

41 † Quamlibet formam sequitur aliqua inclinatio, quæ est appetitus rei habentis illam formam, 1. q 80. 1. c.

42 † Formæ subsistentes non habent causam aliam formalem sui esse & suæ unitatis, nec causam agentem, per transmutationem materiæ de potentia ad actum, sed producentem totam substantiam, 1. q 61. 1. ad 2.

43 Omnes formæ, & motus in istis inferioribus fluunt à formis, quæ sunt in intellectu alicujus intelligentiæ, 1. q. 65. 4. c. ad 1.

44 Materia non fuit creata sub una forma, sed sub diversis, 1. q. 66. 1. c.

45 Una forma non fit alia per continuam generationem, 1. q. 118. 2. ad 2.

46 Formarum quædam fiunt ab agente corporali, secundum perfectam rationem, & perfectum esse formæ ejus, quædam primo tantum modo, quædam neutro modo. Primæ manent, cessante actione agentis, usque ad corruptionem, secundæ parum, tertiæ nihil, 1. q. 67. 2. ad 1.

47 Nulla forma corrumpitur, nisi per actionem contrarii, vel per corruptionem subjecti, vel per defectum causæ, 1. 2. q. 53. 1. c.

48 Dicitur corrumpi, per se, per suum contrarium, sed per accidens per corruptionem sui subjecti, 1. 2. q. 53. 1. c.

49 Introductio unius formæ est expulsio alterius, & è converso, 1. q. 49. 4. ad 2.

50 Intensio formæ & perfectionis est per accessum ad primum, sed intensio defectus, & privationis est per recessum à primo, 1. q 49. 3. ad 3. & 1. 2. q. 22. 2. ad 1.

51 † Intensio & remissio formarum nunquam causat diversitatem speciei, sed quandoque consequitur eam, 1. 2. q. 72. 8. ad 1.

52 Magis & minus ex formis diversorum graduum diversificant speciem, non autem secundum intensionem graduum ejusdem formæ, 1. q. 50. 4. ad 2. & 1. 2. q. 18. 11 ad 1. & q. 60. 5 ad 3 & q. 72. 8. ad 1.

53 Perfectio formæ duplex, sc secundum speciem, & secundum subjectum. Secundum primam forma dicitur magna, secundum secundam vero dicitur magis, 1. 2. q. 52. 1. c. princ. & q. 66. 1. c.

54 Forma dupliciter recipit magis, & minus, sc. in concreto tantum, si sit simplex & una, ut lux, vel in concreto & abstracto, si importet in ratione sua proportionem multorum ordinatorum ad unum, ut motus, sanitas, & pulchritudo, 1. 2. q. 52. 1. c. & q. 53. 2. ad 3.

55 Nulla forma substantialis suscipit magis vel minus, 1 q. 76. 4. ad 4. & q. 93. 3. ad 3. & q. 118. 2. ad 2. & 1. 2. q. 52. 1. c. & 3. q. 75. 7. c.

56 Forma rei per se existens ad duo potest esse, sc. ut exemplar & ut principium cognitionis, 1. q. 15. 1. c.

57 Verbum Dei est forma exemplaris, non autem forma quæ est pars compositi, 1. q. 3. 8. ad 2.

58 Forma substantialis est perfectio totius, & cujuslibet partis ejus, non autem quælibet forma accidentalis, 1. q. 76. 8. c.

59 Unitur immediate materiæ, 1. q. 76. 6. 7. c.

60 † Non est possibile plures formas substantiales simul esse in eodem corpore, 1. q. 76. 3. c. & 4 0.

61 † Forma mistionis non est substantialis, sed est accidens; sc. qualitas, 1. q. 76. 4. ad 4.

62 Nulla forma rei corporalis, præter animam rationalem, est perpetua, 1. q. 85. 6. c.

63 Eadem forma est, qua ignis est ignis, corpus, & substantia, 3. q. 75 6. ad 2.

64 † Forma accidentalis non habet potentiam activam, sed est potentia compositi, ut calor ignis, 1 q 77. 1. ad 3.

65 Omnis forma separata à materia est intellectualis, 1. q. 66. 2. c fi. & q. 110. 1. c. & 3. q. 75. 6. c.

66 Omnes formæ intelligibiles sunt unius generis, 1. q. 85. 4. c.

67 Formæ, id est species intellectus nostri, non effluunt à formis immaterialibus, sed à rebus sensibilius, 1. q. 84. 4. 6. o.

68 Forma intellectus respectu ejus est individua, sed respectu ejus, cujus est similitudo, est universalis, 1. q. 76. 2. ad 3.

69 Intellectus recipit formam, ut formam simpliciter, non individuando eam, quia in eo habet esse universale; sed materia recipit formam individualiter tantum, 1. q. 75. 5. ad 1.

70 Intellectus, cujus forma est à re, perficitur à re, & à similitudine. Si autem non habet à re, perficitur à similitudine, si vero non differat à similitudine à nullo perficitur, 1. q. 14. 2. ad 2. & ad 3. 5. ad 2. item ad 3.

71 Judicium quoad formam judicii, pertinet ad justitiam distributivam tantum, 2. 2. q. 63. 4. ad 1.

72 Formæ Sacramentales traditæ sunt Apostolis à Christo, 3. q. 72. 4. ad 1.

Formica reponit grana, imminente pluvia, 2. 2. q. 172. 1. ad 3.

1 Fornicatio prohibetur specialiter simul cum ceremoniis legis ab Apostolis, quia gentiles non reputabant eam esse peccatum, 1. 2. q. 103. 4. ad 3. & 2. 2. q. 154. 2. a 1 1.

2 Omne peccatum dicitur fornicatio large, 2. 2. q. 151. 2. c. ad 3 & 4. q. 39. 6. ad 2.

3 Est majus peccatum iis quæ sunt contra bona exteriora, & minus iis quæ sunt contra Deum, vel contra personam proximi, 2. 2. q. 154. 3. o.

4 Cum nullus sit obstrictus fidem ei servare, qui eam violaverit, viro conceditur juxta Domini verba uxorem fornicationis causa repudiare, Suppl. q. 62. 1. o.

5 Si uxorem adulteram pœni-

nitet adulterium commisisse, non tenetur vir illam ex præcepto relinquere, sin minus, tenetur, ne peccato consentire videatur, Suppl. q. 62.2.o.

6 Vir potest quantum ad torum tantum uxorem fornicariam dimittere, quantum vero ad torum, & cohabitationem simul, non potest eam repudiare, nisi judicio Ecclesiæ, Sup.q.62.3.o.

7 In causa divortii vir & uxor ad paria quidem judicantur, ita ut idem sit licitum & illicitum uni quod alteri. Sed quantum ad bonum prolis, plus peccat uxor adultera, quam vir mœchus, Suppl. q. 62.4.c.

8 Non potest efficere adulterium, quin semper verum conjugium remaneat; ob id non licet uni altero superstite ad alias nuptias evolare, ratione adulterii, Suppl. q.62.5.o.

9 Potest vir uxorem causa adulterii dimissam revocare, si emendata pœnitentiam de peccato egerit, secus non potest, quemadmodum nec retinere à peccato desistere nolentem, Sup.q 62.6.c.

1 Fortitudo est virtus specialis, secundum quod est circa pericula, sed est conditio omnis virtutis, secundum quod dicit firmitatem animi absolute, 1.2.q 61.3.4. o. item 2.2. q. 58. 8. ad 2. item q.123.2. o. item 3.ad 1. item 13. c.

2 Est virtus tollens impedimenta, quæ repellunt voluntatem ab eo quod est secundum rationem, propter difficile, 2.2.q.123.1.o.item 3.4.5. item q.124.2.c.

3 Non habet partes subjectivas, nec dividitur in multas species, quia est circa materiam valde specialem, 2. 2. q. 128.c. princ.

4 Propia materia fortitudinis sunt timores & audaciæ, in maximis terribilibus, 1.q. 59. 4. ad 3.item 2.2. q. 186. 1.c.

5 Est immediate circa timores & audacias, mediate vero circa objecta horum, sc. circa pericula, & labores, 2. 2. q. 123. 3.ad 2. item q. 129. 1.ad 2. item q. 141. 2. ad 3.

6 Est principaliter circa timores, secundario autem circa audacias, 1. q. 21. 1. ad 1. item q. 95. 3. ad 2. item 1. 2.q. 60. 4. b. item c. item 2. 2. q. 123. 3.o. item 6. c. item q. 126. 2. c. item q. 137. 1. c. item q. 141.3.c.ad 2.

7 Non est circa spem, nisi secundum quod spes connectitur audaciæ, 2. 2.q. 123. 3. ad 3.item q. 125.2.ad 3.

8 Est præcipue circa timores mortis, 1.2.q.61.3. c. item 2. 2.q.123. 4.o.item 11. 12.c.item q.125. 2.c.item q. 128. c. item q.129. 5.c.

9 Principaliter est circa molestias mortis, secundario autem circa quascunque alias molestias, 2. 2 q.123.4. ad 1. & q. 124 4.ad 3.

10 Est maxime circa repentina, quoad manifestationem habitus, non autem quoad electionem, 2.2.q.123.9.o.

11 Est maxime circa timores mortis in bello communi, vel particulari, 2. 2. q. 123. 5. o. item q. 124. 2. c. item q. 141. 8.c.

12 * Est circa difficiliora, non autem circa meliora, quam justitia, quæ in bello & in pace utilis est, non autem fortitudo, sed tantum in bello, 2. 2 q 58. 12. c ad 3.

13 Perferre, secundum quod dici actum fortitudinis, non dicit immobilitatem, sed electionem immorandi contra immoderatum timorem, sicut charitas contra odium, mansuetudo contra iram, & patientia contra tristitiam, 1. 2. q 66.4.ad 2.

14 Fortitudo moderatur timorem, patientia & perseve-

rantia tristitiam, sed mansuetudo iram, 2. 2. q. 136. 4. c. ad 2.

15 Quicunque est fortis, est patiens, & non è converso, quia patientia est quædam fortitudinis pars, 1. 2. q. 66. 1. ad 2.

16 Fortitudo sustinet pericula mortis, sed patientia sustinet quæcumque mala, 2. 2. q. 128. ad 4. item q. 136. 4. ad 1.

17 Fortitudo est principaliter circa timores; secundario autem circa tristitias. Patientia vero est è converso, 2. 2. q. 136. 4. ad 2.

18 * Est principalior magnanimitate, 2. 2. q. 129. 5. c. ad 3.

19 Fortitudo firmat contra mala, sed magnanimitas in prosecutione bonorum, 2. 2. q. 129. 5. ad 1. item 6. ad 2.

20 Partes potentiales fortitudinis sunt sex, sc. magnanimitas, fiducia, securitas, magnificentia, constantia, tolerantia, id est patientia, & firmitas, id est perseverantia, 2. 2. q. 128. 0. item q. 129. 5. 0. & q. 134. 4. 0. item q. 136. 4. 0. item q. 164. 1. ad 3.

21 Fiducia, magnificentia, patientia, & perseverantia circa materiam fortitudinis sunt partes ejus integrales. Sed sunt partes potentiales & virtutes per se distinctæ à fortitudine, secundum quod sunt circa alias materias, 2. 2. q. 128. 0. item q. 134. 4. 0. item q. 136. 4. 0. item q. 137. 2. 0.

22 Vitium audaciæ opponitur fortitudini, secundum excessum audaciæ; impaviditas autem secundum defectum timoris, quia in utraque ponit medium, 2. 2. q. 126. 2. ad 3.

23 Fortitudo est in irascibili subjective, 1. 2. q. 61. 2. c. item q. 66. 1. c. item q. 85. 3. c. item 2. 2. q. 58. 5. ad 2. item 9. c item q. 128. ad 1. & q. 134. 4. c. & q. 136. 4. ad 2. & q. 137. 2. ad 2. & 3. q. 15. 2. c.

24 Fortitudo martyrum præcipue commendatur, quia sustinent propter Deum impugnationes personales, & mortem in bello particulari, 2. 2. q. 123. 5. ad 1. item q. 124. 2. c.

25 Fortis intendit exprimere similitudinem sui habitus in actum ut proximum finem, 2. 2. q. 123. 7. 0.

26 Fortis delectatur de suo actu & fine, sed non percipit nisi ex superabundanti gratia Dei, propter dolorem corporis & animæ, pro amissione vitæ, 2. 2. q. 123. 8. 0.

27 Non habens fortitudinem operatur fortia quintupliciter, sc. propter ignorantiam, artem, experientiam, passionem, & lucrum, 2. 2. q. 123. 1. ad 2. item q. 128. ad 7.

28 Principalis actus fortitudinis est sustinere: secundarius vero est aggredi, 2. 2. q. 123. 3. c. item 6 0. item 8. c. item 10. ad 3. item 11. ad 1. item q. 124. 2. ad 3. item q. 128. c. item q. 141. 2. 3. c.

29 Ad primum actum requiruntur duo, sc. præparatio animi, & executio operis. Ad secundum etiam requiruntur duo, sc. infrangibilitas, & infatigabilitas, 2. 2. q. 128. c.

30 Fortitudo assumit iram moderatam ad actum secundum, non autem ad primum. Nec ut auxilium, sed ut instrumentum, quia ad iram pertinet insilire in rem contristantem. Unde Philosophus inducit versum Homeri, virtutem & furorem erige, quia videlicet cum aliquis est virtuosus virtute fortitudinis, passio iræ electionem virtutis sequens facit ad majorem promptitudinem actus. Si autem præcederet, virtutis modum perturbaret, 2. 2. q. 123. 10. 0. & 11. ad 1.

31 Tristitia & concupiscentia per se impediunt secundum actum fortitudinis, sc. aggredi,

di, sed per accidens adjuvant, 2. 2. q. 123. 10. ad 3.

32 Fortitudo spiritus ostenditur in resistendo concupiscentiæ carnis contrariantis spiritui. Sed est major in comprimendo, ne insurgat, 3. q. 15. 2. ad 3.

33 Donum fortitudinis in patria habet actum perfruendi plena securitate à laboribus, & à malis, 2. 2. q. 139. 1. ad 2.

34 Virtus fortitudinis firmat animum secundum modum connaturalem homini, donum autem supernaturaliter, 2. 2. q. 139. 1. 0.

35 Donum fortitudinis dat fiduciam evadendi quælibet pericula, & perveniendi ad finem cujuslibet operis, id est ad beatitudinem, non autem virtus fortitudinis, sed perficit ad sustinendum quælibet pericula, 2. 2. q. 139. 1. c. ad 1.

36 Donum fortitudinis respicit virtutem fortitudinis, in quantum sustinet pericula, & facit quodcunque opus arduum. Ideo dirigitur à dono consilii, 2. 2. q. 139. 1. ad 3.

1 Frater in Sacra Scriptura dicitur quadrupliciter, sc. natura, gente, cognatione, & affectu, 3. q. 28. 3. ad 5.

2 Fratres Christi sumus per adoptionem, 1. q. 33. 3. c. & q. 41. 3. c. & 3. q. 23. 2. ad 2.

3 Fratres Christi in Evangelio dicuntur consobrini ejus. sc. filii Mariæ, materteræ matris ejus, 3. q. 28. 3. ad 5.

Frequentia, assiduitas, & diuturnitas non sunt circumstantiæ mutantes speciem, nisi aliud superveniat, 1. 2. q. 88. 5. ad 1.

Fricat barbam, & alia multa homo agit absque deliberatione, de quibus etiam quandoque nihil cogitat; sicut cum movet pedem, vel manum, aliis intentus, 1. 2. q. 1. 1. ad 3.

* Frigiditas, seu impotentia coeundi, non quidem ex ætate, sed ex defectu naturæ simpliciter incurabilis, dirimit matrimonium contrahendum, & jam contractum, post triennium, ad minus ex Ecclesiæ statuto. Suppl. q. 58. 1. 0.

1 Fructus dupliciter distinguuntur, sc. secundum tres perfectionis gradus, à Christo, sc. tricesimus, sexagesimus, & centesimus, sive secundum tres gradus virtutis, ut Sancti distinguunt, quia cujuslibet rei perfectio attenditur secundum principium, medium, & finem, & essentialiter, id est secundum rationes diversas gaudendi, sc. duodecim à Paulo, 1. 2. q. 70. 3. ad 2.

2 Fructus spiritualis dicitur dupliciter, sc. quod principaliter expectatur, sc. Deus, & secundario, sc. delectatio, 1. 2. q. 11. 1. c. ad 3.

3 Fructus quarto modo, sc. consurgens ex semine verbi Dei, est tantum triplex, secundum tres gradus continentium, sc. conjugum, viduarum, & virginum, 1 2. q. 70. 3. ad 2.

4 Fructus Spiritus Sancti secundum Sanctum Paulum, sunt duodecim, sc. charitas, gaudium, pax, patientia, bonitas, longanimitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, & castitas, 1. 2. q. 70. 3. 0.

5 Fructus sensibilis est ultimum ex arbore expectatum, quod cum quadam suavitate percipitur, 1. 2. q. 11. 1. c. & 3. c. ad 2. item q. 70. 1. c.

6 Ultimum simpliciter & delectans, est proprie fructus, & ejus proprie est frui. Delectans autem non ultimum potest aliquo modo dici fructus, sed ejus non est frui proprie, & secundum completam rationem. Non delectans vero, sed tantum in ordine ad aliud appetitum, nullo modo est fructus, 1. 2. q. 11. 3. c. ad 2.

7 Opera carnis non dicuntur

tur fructus, quia sunt contra rationem, sicut quod est ex arbore contra naturam ejus, non dicitur fructus, 1. 2. q. 70. 4. ad 1. & 2 2 q. 8. 8. c. fi.

8 Virtutes dicuntur fructus, ratione delectationis, non autem ratione habitus, 1. 2. q. 70. 1. ad 3. & 2. 2. q. 136. 1. ad 3.

9 Operatio secundum facultatem rationis, dicitur fructus rationis, sed ut movetur à Deo, dicitur fructus Spiritus Sancti, 1. 2. q 70. 1. c.

10 Opera nostra ut sunt à Spiritu Sancto, dicuntur fructus, respectu vero beatitudinis, dicuntur flores, 1. 2. q. 70. 1. ad 1.

11 Fructus proprie dicitur tantum in corporalibus, sc. plantis, à quibus metaphorice transfertur ad spiritualia, 1. 2. q. 11. 1. c. & 3. ad 2. & q. 70. 1. c.

12 In parte appetitiva sunt plures fructus quam in parte apprehensiva, quia fructus significat finem; qui magis convenit parti appetitivæ, 2. 2. q. 8. 8. ad 3.

13 Fructus comparatur ad arborem, sicut effectus ad causam, ad hominem vero sicut ultimum expectatum delectans, 1. 2. q. 11. 3. ad 2. & q. 70. 1. c.

14 Dono consilii non correspondet proprie aliquis fructus, quia omnis practica est propter aliud, 2. 2. q. 8. 8. ad 3. & q. 52. 4. ad 3.

15 Fructus spiritus contrariantur operibus carnis in communi, non autem singula singulis, nisi secundum adaptationem, 1. 2. q. 70. 4. 0.

16 Opera carnis sunt plura fructibus spiritus, quia bonum est uno modo, sed malum est omnifariam, 1 2. q. 70. 4. ad 2.

1 Frui est actus potentiæ imperantis, non autem exequentis, 1. 2. q. 11. 2. c.

2 Est actus appetitivæ potentiæ, 1. 2. q. 11. 1. 0. & 2. c.

3 Est actus voluntatis, 1. 2. q. 11. 1 ad 1. & 4. c. ad 2.

4 In ordine ad intellectum, 1. 2. q. 11. 1. ad 1. item 4. c. ad 2.

5 Est actus tantum voluntatis secundum charitatem in ordine ad potentias & habitus priores, 1. 2. q. 11. 1. 0.

1 Fruitio pertinere videtur ad amorem, vel delectationem, quam aliquis habet de ultimo expectato, quod est finis, 1. 2. q. 11. 1. 4. c. item q. 34. 3. c. fi.

2 Nomina trium ordinum prædictorum sumuntur ab excellentia prædictorum trium actuum fruitionis, & non ab eis simpliciter, 1. q. 108. 5. ad 5. item ad 6.

3 Eadem fruitione fruemur Deo fruitione ejus, & beatitudine creata, 1. 2. q. 11. 3. ad 3.

4 Fruitio perfecta est tantum ultimi finis habiti, imperfecta vero etiam non habiti. Sed impropria est non ultimi simpliciter, 1. 2. q. 11. 3. 4. 0. item q. 12. 2. ad 3.

5 Non oportet quod fruitio sit ultimi finis simpliciter, sed quod habeatur pro ultimo fine, 1. 2. q. 11. 2. ad 2.

6 * Non est fruer dum justo, nisi in Deo. Peccatore autem, brutis, vel inanimatis nullo modo, 1. 2. q. 11. 3. ad 1.

7 Carentia cognitione nullo modo fruuntur, bruta fruuntur improprie, peccator non vere, justi imperfecte, beati perfecte, Deus autem perfectissime, 1. 2. q. 11. 2. 4. 0. & q. 12. 5. ad 2.

8 Fruitio Christi pervenieniebat ad totam animam ejus, secundum essentiam, ut est subjectum rationis superioris tantum, 3. q. 46. 8. 0.

9 * Bruta fruuntur imperfecte, sed rationalia perfecte, 1. 2. q. 11. 2. 0.

Frumentum est genus ad triticum, & ad alia grana, 3. q. 74. 3. ad 2. item ad 3.

Frus-

Frustra dicitur, quod est ad finem quem non inducit, 1. q. 25. 2. ad 2. & q. 88. 1. ad 4. & 3. q. 11. 5. ad 2.

Fucatio est species fictionis, ad mentiendam pulchritudinem; ideo semper est peccatum; sed non est mortale, nisi fiat ad lasciviam vel contemptum Dei. Tamen licet occultare turpitudinem causatam ex infirmitate, vel ex alia causa accidentali, 2. 2. q. 169. 2. c.

Fugere potest justus propter tria, sc. ut persecutor quiescat; ut præceptum à Domino opus perficiat, & ut gloriosiorem coronam acquirat, 2. 2. q. 64. 4 o.

1 Fundamenti, ratio est esse primum, sustentatio, & connexio, 2. 2. q. 4. 7. ad 4.

2 Fides est fundamentum aliarum virtutum, quia est prior eis, & sustentat eas. Fortitudo autem firmat contra adversa, humilitas contra prospera, timor contra culpam futuram, pœnitentia contra præteritam, 2. 2. q. 161. 5. ad 2. & 3. q. 84. 6. ad 2.

1 Furia matrimonium sequens illud nullatenus dirimit, præcedens vero quandoque dirimit, Suppl. q. 58. 3. c.

1 Furtum est occulta acceptio rei alienæ, 2. 2. q. 66. 3. o.

2 Semper est peccatum, ratione injustitiæ, & fraudis, vel doli, & est mortale, nisi modicum intendatur, 2. 2. q. 12. 3. c. item q. 66. 5. 6. o. item q. 118. 4. c.

3 Furtum est species fraudis. Mendacium & falsum testimonium, fallaciæ. Turpe lucrum, inquietudinis. Rapacitas, violentiæ. Ideo omnia hæc, & inhumanitas, id est obduratio, ab Isidoro dicuntur esse filiæ avaritiæ, 2. 2. q. 118. 8. ad 3.

4 Furtum, & rapina opponuntur justitiæ, 2. 2. q. 64. pr. & q. 66. pr. item 4. 5. c. item q. 118. 4. c.

5 Furtum est injustum, quia est involuntarium per ignorantiam, sed rapina per vim. Ideo differunt specie, 2. 2. q. 66. 4. o. & 9. c. & q. 73. 1. c. ad 1.

6 Rapina est gravior furto dupliciter, primo quia involuntarium est ex parte ejus, cui aliquid subtrahitur furto; rapina vero addit violentiam, quæ voluntaria est; peecatum autem per vim est majus quam per ignorantiam. Secundo, quia rapina est in re, & in persona; furtum autem est tantum in re, 2. 2. q. 66. 9. o. & q. 73. 3. ad 2. & q. 116. 2. ad 1. & q. 144. 2. ad 4.

7 Accipiens furtim rem suam injuste detentam peccat contra communem justitiam, usurpando sibi judicium, sed non tenetur restituere, sed satisfacere Deo, & sedare scandalum, 2. 2. q. 66. 5. ad 3.

8 Accipiendo rem alienam occulte & manifeste auctoritate judicis, non est furtum vel rapina, quia per sententiam fit debitum, 2. 2. q. 66. 5. ad 1. item 8. c.

9 Accipiens rem inventam, animo retinendi, furtum facit, nisi credat haberi pro derelicta, vel nullius esse, 2. 2. q. 66. 5. ad 2.

10 Per prohibitionem furti prohibentur omnia damna in rebus, 2. 2. q. 120. 6. ad 2.

11 Pœna mortis non infligitur in præsenti pro furto, nisi ratione gravis circumstantiæ, ut sacrilegio, peculatu, & plagio, 2. 2. q. 66. 6. ad 2.

1 Futurum cognoscitur dupliciter, sc. in se, & in suis causis. Primum convenit tantum Deo, secundum nobis, sed magis angelis, & dæmonibus; sed in causis necessariis certitudinaliter, in contingentibus sæpe, opinative tantum, quæ autem raro, nullo modo, 1. q. 14. 13. o. & q. 57. 3. o. & q. 64. 1. ad 5. & q. 86. 4. o. item q. 89. 3. ad 3. item 1. 2. q. 111. 4. c. & 2. 2. q.

q. 95. 1. o item 5. c. item q. 171. 6. ad 1. item ad 2. item ad 3. item q. 172. 1 c. item q. 174. 1. c. ad 1.

2 Futura plus cognoscuntur à phreneticis, abstractis a sensibus, morientibus, dormientibus, & brutis, quam ab oppositis, 1. q. 12 11. c. item q. 86. 4. ad 2. item ad 3. item 2. 2. q. 172. 1. ad 1. item ad 2. item ad 3.

3 Cognitio futurorum ex præsentibus & præteritis propriè rationis est, 2. 2 q. 47. 1 c.

4 Anima vicina morti cognoscit aliqua futura ex revelatione, vel ex impressione causarum naturalium, non autem propria virtute, 1. q. 86. 4. ad 2. & 2. 2. q. 172. 1. ad 1.

5 Bruta non cognoscunt futura, sed ex instinctu naturæ eis indito ab intellectu divino, moventur ad aliquid in futurum, ac si futurum prævideret, 1. 2. q. 40. 3 ad 1.

6 Cognoscunt futura, non computando præsens ad futurum, sed ex instinctu naturæ, 1. q. 86. 4. ad 3. & 1. 2. q. 41. 1. ad 3.

7 Sensus non apprehendit futurum, sed ex iis, quæ animal apprehendit in præsenti, appetitus ejus movetur naturali instinctu in aliquod futurum prosequendum, vel fugiendum, 1. 2. q. 40. 3. ad 3. & q. 41. 1. ad 3.

G

1 Gabriel fortitudo Dei nominatur, 3. q. 30. 2 ad 4.

2 Quidam dicunt Gabrielem fuisse de supremo ordine angelorum, sed satis est credibile, quod sit summus in ordine Archangelorum. Unde Ecclesia eum Archangelum nominat, 3. q. 30. 2 ad 4 item fi.

1 Galilæa ut interpretatur transmigratio, significat gentilitatem; sed ut interpretatur revelatio, significat patriam cœlestem, 3. q. 55. 3. c. ad 4.

1 Gaudium non est virtus, sed est actus charitatis posterior dilectione, 2. 2. q 28. 4. o.

2 Gaudium & tristitia de eodem sunt contraria, & etiam secundum genus, sed de diversis unum est causa alterius, & materia, 1 q 64. 3. ad 1. & 3. q. 84. 9. ad 2.

Gedeon petens signum peccavit tentando Deum ex incredulitate, sicut & Zacharias, 2. 2. q. 97. 1. ad 3.

Gemitus & lacrymæ mitigant tristitiam, quia aperitur extra, & conveniunt dispositioni hominis tristis, 1. 2. q. 38 2. o.

1 Genealogia magis denominatur a patre, quam à matre, 3. q. 28. 1. ad 2. & q. 29. 1. c. & q. 31. 2. ad 1.

2 Tota genealogia Christi exponitur, & dubia circa eam solvuntur, 3. q. 28. 1. ad 2. & q. 31. 3. o.

1 Generale triplex, sc. per prædicationem, ut genus; per causam, ut amor: & quod est à multis causis, ut ira, 1. 2. q. 46. 1. o. & 2. 2. q 58. 6. c.

2 Generale, & speciale duplex, sc. intentione & objecto, 2. 2. q. 58. 5. ad 3. & q. 59. 1. o. & q. 79. 1. ad 1.

1 Generatio duplex, sc. mutatio de non esse ad esse, & origo viventis à principio vivente conjuncto. Prima convenit omni generabili & corruptibili; secunda vero tantum viventi, & dicitur nativitas, 1. q. 27. 2. c.

2 Ad generationem naturalem non requiritur aliqua potentia activa in materia, 3 q. 32. 4. c. ad 3.

3 † In generatione tota virtus activa est ex parte maris, & passio ex parte fœminæ, 1. q. 115. 2. ad 3. & 3. q. 32. 4. c. & q. 67. 4 ad 3.

4 Primum in generatione est ultimum in corruptione, 2. 2. q. 107. 2. c. & q. 162. 7. ad 3. & ad 4.

5 Generatio unius non est cor-

corruptio alterius, nisi per concomitantiam, 1. 2. q. 113. 6. ad 1.

6 Generatio & corruptio sunt in instanti, 1 2. q. 113. 7. c

7 Forma est finis generationis, in omnibus quæ generantur, non à casu, 1. q. 15 1. c.

8 Omne generans producit sibi simile secundum formam qua agit, quæ est potentia generativa, 1. q. 33. 2. ad 4. & q. 41. 5. c.

9 Ad actum generationis concurrunt tria, sc calor, spiritus, & humor, 2. 2. q. 147. 8. ad 1.

10 Generatio univoca est verior & perfectior, quam generatio non univoca, 1. q. 33. 2. ad 4.

11 Idem modus generationis est omnium eorum, quæ sunt ejusdem speciei, 3. q. 28. 1. ad 4.

12 Quod generatur secundo modo generationis, sc. prout generatio, est origo viventis à principio vivente conjuncto, non dicitur genitus, nec filius, nisi procedat secundum rationem similitudinis specificæ; ut pili, & vermes, 1. q. 27. 2. c.

13 Generatum oportet assimilari generanti in omnibus, quæ ad naturam speciei pertinent; non autem in proprietatibus individui, 1. q. 100. 1. c. & q. 101. 1. ad 1. & 1. 2. q. 81. 2. q.

14 Accidentia individualia pertinentia ad dispositionem naturæ, ut velocitas corporis, & bonitas ingenii, propagantur in filios per generationem; sed nullo modo accidentia pure personalia, ut grammatica, & hujusmodi, 1. 2. q. 81. 2. c. & 2. 2. q. 168. 1. ad 2.

15 † Accidentia speciei & individui secundum corpus possunt transfundi à generante in genitum, non autem accidentia secundum animam, 2. 2. q. 60. 6. ad 4.

16 Homo generat sibi simile in specie, non inducendo. nec educendo animam rationalem de potentia materiæ, sed disponendo materiam, 1. q 118. 2. ad 4. & 1. 2. q. 83. 1. ad 3.

17 In statu innocentiæ fuisset generatio per coitum, 1. q. 98. 0

18 Tunc non fuissent generati æquales in robore, pulchritudine, & aliis, sicut nec etiam nunc, 1. q. 96. 3. c.

19 Parentes tunc non fuissent confirmati in justitia, quandiu genuissent, 1. q. 100. 2. c.

20 Generatio significat relationem per modum operationis, in divinis, 1. q. 42. 6. ad 3.

21 Generatio proprie convenit Deo, 1. q. 27. 2. 0. & q. 28. 4. c.

22 Generatio filii Dei à patre est æterna, 1. q. 42. 2. 0.

23 Arrius ponit duodecim modos generationis, sc juxta fluxum lineæ à puncto, juxta emissionem radiorum à Sole, juxta characterem, seu impressionem à sigillo, juxta immissionem bonæ voluntatis à Deo, juxta exitum accidentis à substantia, juxta abstractionem speciei à materia, juxta excitationem voluntatis à cogitatione, juxta transfigurationem materialem, ut ex ære fit imago, juxta transfigurationem motus à movente, juxta eductionem specierum à genere, juxta ideationem, & juxta nascientia, in quibus deest æqualitas naturæ, vel durationis, 1. q. 42. 2. ad 1.

24 Processio Spiritus Sancti non potest dici generatio, quia est per modum amoris, non autem per modum similitudinis, sicut verbum, 1. q. 27. 4. 0. & q. 30. 2. ad 2. & q. 35. 5. c.

25 Nullus modus processionis in creaturis perfecte repræsen-

sentat divinam generationem, sed ex multis oportet colligere similitudinem, 1. q. 41. 3. ad 4.

26 † Nec beati illam ineffabilem generationem sciunt, quia non comprehendunt naturam Dei, 1. q. 12. 7. o.

27 Essentia Dei non generatur, nec genita est per se, nec per accidens, 1. q. 39. 5. ad 2. & 3. q. 16. 5. ad 1.

28 Essentia non generat, sed pater virtute essentiæ, 1. q. 39. 5. o. & q. 41 5. ad 1.

29 Generatio attribuitur aliis terminis essentialibus, secundum quod magis connotat actum, 1. q. 39. 5. ad 1.

30 Essentia est Deus generans, & res generans, si res & Deus supponant pro persona, non autem si supponat pro essentia, 1. q. 39. 5. ad 5.

31 Hæc propositio est falsa, Deus non genuit Deum, 1. q. 39. 4. ad 3.

32 Hæc propositio est vera, Deus genuit Deum, 1. q. 39. 4. o. item 5. ad 1.

33 Hæc est falsa, Deus genuit se Deum, vel alium Deum, 1. q. 39. 4. ad 4.

34 Hæc est vera tripliciter, Deus Pater genuit alterum se, sc. in ablativo, in accusativo, simpliciter, & personaliter, sed emphatice, 1. q. 39. 4. ad 4.

35 Hæc est vera appositive, Deus genuit Deum, qui non est Deus Pater. Et est falsa suppletive, sed affirmativa est è converso, 1. q. 39. 4. ad 5.

36 Melius dicitur filius Dei semper natus, quam semper generari, vel semper nasci, licet uti possimus omni tempore in generatione ejus, 1. q. 42. 2. ad 2.

Generativa potentia est activa, & est in patre perfecte, in matre vero imperfecte, 3. q. 32. 4. ad 2

Genitor, vel generans non est ita nomen proprium patris, sicut pater, 1. q. 33. 2 o. & q. 40. 2. c.

1 Genitus Filius Dei dicitur de Patre, & substantia Patris, sed diversimode, 1. q. 41. 3. o.

2 Genitus, & creatus Filius Dei dicitur, ad removendum omnem imperfectionem à nativitate ejus, 1. q. 41. 3 ad 4.

1 Genus respectu singularium est ut formale, sed respectu speciei est ut materiale, 1. q. 85. 3. ad 4.

2. Aliquando accipitur pro specie eo modo loquendi, quo dicimus humanum genus, totam humanam speciem, 1 2. q. 18. 2. c. fi.

3. Prædicatur æqualiter de speciebus secundum intentionem, non autem semper secundum esse, 1. q. 77. 4. ad 1.

4 Dicitur dupliciter, sc. proprie, prout prædicatur de pluribus speciebus in eo quod quid, & improprie, idest omne commune, sc. quod sui communitate multa ambit & continet, & sic bonum & malum dicuntur genera contrariorum, 1. 2. q. 18. 2. c fi.

5 Duplex, sc. genus nominatum, & genus innominatum, 1. q. 78 3 ad 3

6 Duplex, sc. genus proximum, & genus remotum, ib.

7 Duplex, sc. genus logicum, & genus physicum, 1. q. 66. 2. ad 2. item q 88. 2. ad 8.

8 Aliquid est in aliquo genere dupliciter, sc. in genere entis, ut ens actu, & in genere intelligibilium, ut pura potentia, 1. q. 87 1. c. ad 2. item 1. 2. q. 50. 4. ad 2. item 5. c.

9 † Aliquid est in aliquo genere dupliciter, sc. per se, ut species, & ea de quibus prædicatur genus, & reductive, ut principia generis negationes & privationes, 1. q. 3. 5. c. & 1. 2. q. 72. 6. ad 3.

10 In omni genere, in quo est aliquid imperfectum, oportet

tet præexistere aliquid perfectum, 1. q. 51. 1. c.

11 In quolibet genere, primum est causa omnium, quæ sunt post, 3. q. 56. 1. c.

12 † In omni re quæ est in genere, differt esse ab essentia, 1. q. 3 5. c.

13 Impossibile est aliquid esse in genere, quod in nulla ejus specie est, 1. q. 7. 3. ad 2. item 2. 2. q. 189. 1. ad 3.

14 Hypostasis non est in genere, vel in specie, nisi per naturam quam habet, 3. q. 2. 3. ad 3.

15 Nihil ponitur primo in genere vel specie, nisi per id, quod de eo proprie prædicatur, 3. 1. 63. 2. ad 1.

16 In omni genere quanto aliquid est prius, tanto est simplicius, 1. 2. q. 19. 2. c.

17 Relatio generis ad speciem & è converso, est relatio rationis tantum, 1 q. 28. 1 c.

18 Alia genera à relatione secundum propriam rationem, significant aliquid alicui inhærens, 1. q 28. 1. 2. c.

1 Geometra modico studio acquirit scientiam conclusionis nunquam consideratæ, 1. 2. q. 65. 1 ad 1.

2 Errans circa hoc principium, omne totum est majus sua parte, non potest habere scientiam geometriæ, 1. 2. q. 65. 1. ad 4.

Germinet terra herbam virentem, & facientem semen, dicitur significanter, quia sc. sunt productæ perfectæ species plantarum, ex quibus semina plantarum orirentur. Nec refert ubicumque habeant vim seminativam, utrum sc. in radice, vel in stipite, vel in fructu, 1. q. 69. 2. o. item q. 72. ad 1.

Gigantes secundum Josephum & Augustinum producti sunt semine humano, operante dæmone incubo, vel succubo, sub certa constellatione, 1. q. 5. 3. ad 6.

Gilbertus Porretanus revocat errorem suum de assistentia relationum in divinis, 1. q. 28. 2. c.

Gladius flammeus est impedimentum accessus paradisi terrestris, & significat impedimentum regni cœlestis, 1. 2 q. 164. 2. ad 5.

1 Gloria est clara notitia cum laude, ut Ambrosius dicit, 1. 2. q. 2. 3. c. & 2. 2. q. 103. 1. ad 3. item q. 132. 1. c.

2 Finis debitus appetendi gloriam, vel manifestandi aliquod bonum in hac vita, est tantum triplex, sc. gloria Dei, utilitas proximi, & utilitas propria, 2. 2. q. 132. 1. ad 3.

3 Homo potest laudabiliter appetere gloriam suam ad utilitatem sui vel aliorum, 2. 2. q. 132. 1. ad 1.

4 Gloria dicitur vana tripliciter, & est peccatum. Primo quando est de non ente, vel de transitoriis, vel de peccato. Secundo, quando quæritur ab hominibus, & non à Deo Tertio, quando non ordinatur ad debitum finem, 2. 2. q. 132. 1. c.

5 Opus virtuosum factum propter inanem gloriam venialem, amittit vim merendi vitam æternam, quia nullus peccando meretur, 1. 2. q. 132. 5. ad 1.

6 Inanis gloria est periculosa, non propter vanitatem sui, sed disponendo ad gravia, faciendo præsumptuosum, & nimis de se confidentem, & disponendo paulatim ad privationem interiorum bonorum, 2. 2. q. 132. 3 ad 3.

7 Vana gloria vituperatur præcipue circa eleemosynam, propter defectum charitatis, præferendo vanam gloriam utilitati proximi, dum facit hoc propter illud, 2. 2. q. 132. 5. ad 3.

8 Vana gloria non est semper peccatum mortale, sed tantum quando ponitur in ea ulti-

timus finis, vel quando est contra Deum, 2. 2. q. 132. 3. o.

9 Est vitium capitale, cujus filiæ sunt septem, sc. inobedientia, jactantia, hypocrisis, contentio, discordia, præsumptio novitatum, & pertinacia, 2. 2. q. 21. 4. o. item q. 105. 1 ad 2. item q. 135. 4. 5. o. item q. 138. 2. ad 1.

10 Ira non causat discordiam, & contentionem, nisi mediante vana gloria, 2. 2. q. 132. 5. ad 2.

11 Vana gloria directe contrariatur magnanimitati, secundum rei veritatem, ut deficiens; sed secundum opinionem, ut excedens, 2. 2. q. 30. pr. & q. 132. 2. o.

12 Deus quærit gloriam suam. non propter se, sed propter nos, 2. 2. q. 132. 1. ad 1.

13 Soli Christo convenit quærere gloriam suam, quia Deus est; sed in quantum homo quærit gloriam Dei in se; sicut & alii Sancti, 2. 2. q. 132. 1. ad 1.

14 Ea quæ sunt gloriæ, sc. perfecta Dei fruitio, & hujusmodi, prius tempore debuerunt esse in Christo, sicut in auctore gloriæ, quam in alio, 3. q. 53. 3. ad 3.

Gloria Sanctorum est sine successione, 1. 2. q. 67. 4. ad 2.

1 Gradus altaris prohibentur contra idololatriam; quia gentiles in Sacris Priapi ostendebant populo sua pudenda, 1. 2. q. 102. 4. ad 7. fi.

1 Gratia est forma accidentalis, sc. qualitas, 1. 2. q. 110. 2. o.

2 Reducitur ad primam speciem qualitatis; non tamen est habitus proprie, sed habitudo, sc. sanitas mentis, 1. 2. q. 110. 3. ad 3.

3 Est forma quædam, habens esse completum in anima; ideo est in ea mutabiliter, sicut anima est mutabilis secundum liberum arbitrium in via, 3. q. 63. 5. ad 1.

4 Non est forma intrinseca virtutum, sed est quasi principium, à quo virtutes formaliter oriuntur, 1. 2. q. 110. 3 c. ad 3. item 4. ad 2. item 3. q. 62. 2. c.

5 Gratia pro aceptione amoris non est principium rectæ operationis, nisi mediante virtute, 1. 2. q. 110. 4. ad 2.

6 † Gratia differt essentialiter à qualibet virtute, 1. 2. q. 110. 3. o. & 4. c. & 3. q. 7. 1. c. & q. 62. 2. c. & q. 89. 1. c

7 Nihil aliud est, quam quædam inchoatio gloriæ in nobis, 2. 2. q. 24. 3. ad 2.

8 Auxilium Dei, ut movens ad volendum, dicitur gratia operans, sed respectu actus exterioris, dicitur gratia cooperans, 1. 2. q. 111. 2. c.

9 Gratia consummata est lumen gloriæ, 1. 2. q. 111. 3. ad 2.

10 Gratia est natura, id est essentia; non tamen est naturalis alicui creaturæ. 3. q. 2. 12. c.

11 Natura non dicitur gratia gratis data; quia natura includit debitum naturæ, & non debitum meriti, gratia vero omne debitum excludit, 1. 2. q. 111. 1. ad 2. item 4. c.

12 Gratia excedit conditionem naturæ creatæ, 1. 2. q. 112. 1. c. item q. 114. 2. 5. c.

13 Proprie est donum Dei excedens ordinem naturæ, & sine meritis, 2. 2. q. 112. 1. c. item q. 114. 2. 5. c.

14 Est participatio divinæ naturæ, 1. 2. q. 110. 3. 4. o. & q. 112. 1. c. & q. 113. 9. c. & q. 114. 3. c. & 2. 2. q. 19. 7. c. & 3. q. 2. 10. ad 1. & q 3. 4. ad 3. & q. 62. 1. 2. c.

15 Omnis gratia gratis data est manifestatio gratiæ gratum facientis, 1. 2. q. 112. 2. ad 2.

16 Gratia sumitur tripliciter, sc. pro dilectione, pro dono gratis dato, & pro recompensatione ejus, 1. 2. q. 110. 1. c.

17 Dicitur dupliciter, sc. donum Dei, & Deus donans, 3. q. 2. 10. c.

Di-

18 Dicitur dupliciter, sc. auxilium Dei movens nos; & habituale donum, 1.2.q.109.1. ad 1.& 2.3.o.8.9.10.c.& q.110. 1.2.c.& q.111.2.c.& q.112.2. c.item 2. 2.q.171.2.ad 3.

19 Duplex, sc. gratum faciens, & gratis data, 1. 2. q. 111. 1. o. item 3. q. 7. 7. c. ad 1. item q. 62. 1. c.

20 Plenitudo gratiæ duplex. Prima ex parte ipsius gratiæ, id est, quando aliquis attingit ad summum bonum, quantum ad essentiam, & quantum ad virtutem, quia habet gratiam in maxima excellentia qua potest haberi, & maxime in extensione ad omnes gratiæ effectus; & talis gratiæ plenitudo propria est homini Christo. Secunda ex parte habentis gratiam, sc. quando aliquis habet gratiam secundum suam conditionem, vel intensionem, usque ad terminum ei præfixum à Deo, quoad omnia, quæ pertinent ad suum statum, vel officium; & talis plenitudo gratiæ communicatur aliis per Christum, 3.q.7.10.o.

21 Gratiæ gratis datæ sufficienter enumerantur & distinguuntur novem, sc. sermo sapientiæ, sermo scientiæ, fides, gratia sanitatum, operatio virtutum, prophetia, discretio spirituum, genera linguarum, & interpretatio sermonum, 1.2.q. 111.4.o.

22 Gratia duplex, sc. præveniens, & subsequens, 1.2.q. 11.3.o.

23 Dilectio Dei dicitur præveniens, non autem subsequens, quia est æterna; sed gratia Dei est temporalis, ideo dicitur utroque modo, 1.2.q. 111.3.ad 1.

24 Duplex, sc. operans, & cooperans, 1. 2. q.111. 2.c.& 3. c.

25 Operans, & cooperans sunt idem secundum rem, & differunt secundum rationem, & secundum effectus; & similiter gratia præveniens, & gratia subsequens, 1.2.q.111.2.c. ad 4. item 3.o.

26 Gratia viæ & patriæ sunt una & eadem numero, 1.2.q. 111.3.ad 2.

27 Corpus non est immediatum subjectum gratiæ, sed ex anima redundat in corpus effectus gratiæ nunc, & in patria, 3.q.79.1.ad 3.

28 In omni habente gratiam oportet esse rectitudinem voluntatis, 2.2.q.8.4.c.

29 Amplior gratia collata fuisset ante peccatum, quam post, 1.q.95.1.4.

30 Est major in uno, quam in alio, ex parte subjecti, non autem ex parte objecti, nec finis, 1.2.q.66.2.ad 1.& q.112. 4.o.& 2.2.q.5.4.ad 3.

31 Aliquis incipit à majori gratia quam sit in alio, in statu perfectus, 3.q 89.2.ad 4.

32 Bonum gratiæ unius ess majus bono naturæ totius universi, 1.2.q.113.9.ad 2.

33 Gratiæ gratis datæ non sunt communes omnibus, nec sunt omnes æquales in eodem, 1.2. q.66.2 ad 1.& q.68.5.ad 1.

34 Gratia proprie non creatur, nec corrumpitur; sed subjectum secundum eam, 1.2.q. 110.2.ad 3.

35 Non fit, nec corrumpitur; sed subjectum secundum eam, & dicitur creari, quia homines secundum ipsam creantur, id est constituuntur in novo esse, ex nihilo, idest non ex meritis, 1.2.q 110.2.ad 3.

36 Gratia gratum faciens amittitur per quodlibet peccatum mortale, 1.2.q. 113.2.c. & 2.2.q.10.4.c. & q. 24.12.c. item 3.q.86.3.c.

37 Infusio gratiæ fit in instanti, sine succesione, 1.2.q. 113.7.c.

38 In eodem instanti est terminus præparationis subjecti, & infusio gratiæ, 3.q.89.2.c.

Ad

39 Ad habitum gratiæ requiritur preparatio subjecti, quæ principaliter est a Deo movente liberum arbitrium; secundario autem à nobis, 1.2 q. 112. 2.o.& 3.c.ad 2.& 4.c.& q.113. 3. c. & 7. c. & 2. 2. q. 24. 10. ad 3.

40 Præparatio perfecta ad gratiam est in instanti, non autem imperfecta, 1.2.q 112. 2. ad 2.

41 Simul est cum infusione gratiæ, & meretur gloriam, & non gratiam; non autem imperfecta, 1.2.q.112 2.ad 1. item 3.q.89. 2.c.

42 Gratia ex necessitate infallibilitatis, & non coactionis sequitur præparationem, secundum quod est à Deo, non autem secundum quod est à nobis, 1.2.q.112.3.o.

43 Quando homo facit totum quod potest, & totum quod in se est, tunc est necessitas ad habendam gratiam, non quidem necessitas coactionis, Deo debitum imponentis, sed necessitas immutabilitatis, qua necesse est Deum esse; & ideo esse bonum, & ideo effluentem, & ideo dispositio accipienti dantem, 1. 2. q. 112. 3.o.

44 † Homo in gratia existens indiget auxilio Dei movente ad recte agendum; non autem alia gratia habituali, 1.2.q. 109.9.o.

45 Nulla creatura potest causare gratiam; sed solus Deus Infundit eam immediate, 1. 2. q.76.2.ad 2.& q.109.7.c & q. 112.1.o & 3.ad 2 & 3.q.62.1. c.ad 3.& 5.c.& q 64.1 c.

46 Homo dat gratiam non interius influendo, sed exterius exhortando ad ea quæ sunt gratiæ, 3.q.8.6.ad 2

47 Deus dat gratiam dignis tantum, quos per gratiam facit dignos, 1.2.q.114.5. ad 2.

48 Deus, aufert gratiam ab eo, qui per negligentiam non utitur gratia ei data, 2.2.q. 162.4.c.& q. 78.1.ad 1.

49 Humanitas Christi, ministri Ecclesiæ, & Sacramenta sunt causæ gratiæ instrumentaliter tantum, 1.2.q.112.1.ad 1.& ad 2.& 3.q.8.1.ad 2.& 6. ad 2.& q.62.1.o.& 5.c.& q.64. 1.o.

50 Omnia Sacramenta novæ legis causant gratiam, non autem veteris, 1.2.q.100.2.3.c. & q.103.2.c. & q 110.12.c.& 2.2.q.100.2.3.c. & 3.q.61.4. ad 2.& q.62.1.6.o. & q.63.1. ad 3.& q.66.2.c.ad 1.& q.72. 5.ad 3 & q.87.2.ad 2.& 3.c.

51 † Sacramenta ex secunda sanctificatione, id est ex usu eorum, habent quod causent gratiam, non autem ex prima, 3.q.62.4.ad 3.

52 Gratia est in Sacramentis intentionaliter, ut in signo, & causa instrumentali, non autem ut in subjecto, 1.q.43.6. ad 4.& 3.q.62.3.o. & q. 72.3. ad 3.

53 Signum Sacramentale in pœnitentia non causat gratiam, sicut in aliis Sacramentis; quia non datur ab exteriori; ideo non representat agens extrinsecum, sicut in illis, 1.2.q. 103.2.c.

54 Virtus causandi gratiam est in Sacramentis intentionaliter, ut in subjecto, 3.q.62. 4.o.item q.63.3.c.& q 65.3.c. & q.73.1.ad 4.& ad 3.& q.78. 4.o.

55 Hæc virtus est in multis, tanquam in uno subjecto, sc. in materia, & forma, 3 q.62. 4.ad 4.item q 82.1.ad 1.

56 Non est in prædicamento per se, sed reducitur ad genus qualitatis, 3.q.62.4. ad 2.& q.63.2.c

57 Gratia Sacramentalis est species gratiæ communiter sumptæ, ideo non dicitur æquivoce, 3.q.62.2.ad 3.

58 Addit supra gratiam communiter dictam, & supra virtu-

tutes, & dona, quoddam auxilium Dei, ad habendum Sacramenti finem, sicut virtutes, & dona supra gratiam addunt perfectiones potentiarum, 3. q. 62. 2. o. & q. 72. 7. ad 2.

59 Gratia, quam Sacramentum directe continet, differt a gratia, quæ est in virtutibus & donis, licet etiam hanc per quandam continuationem contineat, 3. q. 72. 7. ad 3.

60 Sacramentalis est ad duo, sc. ad tollendum peccata, & ad perficiendum animum ad cultum divinum, secundum religionem christianæ vitæ, 3. q. 62. 5. c. & q. 63. 1. o. c. & q. 65. 1. c.

61 Gratia virtutum & donorum sufficienter perficit essentiam & potentias animæ quoad generalem ordinationem actuum; sed gratia Sacramentalis quoad aliquos speciales defectus, 3. q. 62. 2. ad 1.

62 Gratia sacramentalis excludit peccata præterita, sed virtutes, & dona sufficienter excluduat peccata præsentia, & futura, 3. q. 62. 2. ad 2.

63 Gratia & virtutes sanant animam formaliter, sed Sacramenta effective, 1. 2. q. 110. 2. ad 1.

64 Gratia gratum faciens, in quantum animum sanat, justificat, & gratum Deo facit, dicitur gratia operans; sed respectu operis meritorii, dicitur gratia cooperans, 1. 2. q. 111. 2. c. & 3. q. 86. 4. ad 2.

65 A gratia gratum faciente fluunt virtutes & dona, ad perficiendum potentias animæ, 1. q. 1. 8. ad 2. item q. 2. 2. ad 1. item 1. 2. q. 110. 3. item 4. ad 1. item 3. q. 7. 2. c. & q. 62. 2. c. & q. 89. 1. c.

66 Gratiæ gratis datæ ordinantur ad manifestationem fidei & doctrinæ spiritualis, 3. q. 7. 7. c. ad 1.

67 Gratum faciens ordinat hominem inmediate ad conjunctionem ultimi finis, ideo est multo excellentior quam gratis data; quia ordinat ad quædam præparatoria ultimi finis, 1. 2. q. 111. 5. o.

68 Sicut gratia gratum faciens ordinatur ad actus meritorios interiores; sic gratia gratis data ad exteriores, 3. q. 7. 7. ad 1.

69 Gratis datæ dantur ad utilitatem aliorum; sed gratia gratum faciens datur ad utilitatem propriam, 1. 2. q. 111. 1. 4. c. & 2. 2. q. 176. 1. ad 1. & q. 177. 1. c. ad 3 & ad 4.

70 Effectus gratiæ quintuplex, sc. sanitas animæ, velle bonum, efficaciter operari, perseverantia in bono, & perventio ad gloriam, 1. 2. q. 111. 3. c.

71 Gratia non tollit naturam, sed perficit, & supplet defectum naturæ, 1. q. 1. 8. ad 2. q. 2. 2. ad 1. & 2. 2. q. 188. 8. c. fi.

72 Duo principaliter facit in anima, primo perficit formaliter ad esse spirituale; secundo perficit ad opus, 1. 2. q. 111. 2. c. fin.

73 Omne donum gratiæ elevat hominem ad aliquid supra naturam humanam quoad substantiam actus, ut miracula facere, & prævidere futura, vel quoad modum, ut diligere, & cognoscere Deum; ad secundos datur donum gratiæ habituale, non autem ad primos, 2. 2. q. 171. 2. ad 3.

74 Quod semel gratia facit, perpetuo manet, 3. q. 88. 1. ad 4.

75 Non omnia beneficia Dei dicuntur gratiæ gratis datæ; sed tantum quæ sunt supra facultatem naturæ supra meritum personæ, non pro se sed pro aliis, 1. 2. q. 111. 1. c. ad 2. & 4. ad 1 & 2. 2. q. 172. 4. c. & q. 177. 1. o. & q. 178. 1. c.

76 Gratia elevat hominem ad vitam, quæ est supra condi-

tio-

tionem omnis creatæ naturæ, 1. 2. q. 110. 1. c.

77 Gratia viæ est æqualis gratiæ gloriæ in virtute; non autem in actu, 1. 2. q. 114. 3. ad 3.

78 † Minima gratia potest resistere cuilibet concupiscentiæ, & mereri vitam æternam, 3. q. 62. 6. ad 3. & q. 70. 4. c.

79 Quilibet existens in gratia ex hoc dignus est vita æterna, 1. q. 24. 3. c. & 1. 2. q. 113. 2. ad 2. & 9. c. & q. 114. 3. o. & 3. q. 62. 6. ad 3

80 Ultimus effectus positivus gratiæ est pervenire ad gloriam, 3 q. 62 6. ad 3. & q. 70. 4. c. & q. 72. 7. ad 1.

81 Gratia gratum faciens ad hoc principaliter datur, ut anima hominis Deo per charitatem conjungatur; ideo quicquid potest esse sine uno, potest esse sine alio, 2. 2. q. 172. 4. c.

82 Effectus gratiæ operantis est prior quam effectus gratiæ cooperantis, 3. q. 86. 4. ad 2.

83 Gratia est similitudo Dei, operans in virtute misericordiæ Dei infinite, 3. q. 2. 10. ad 1. & q. 3. 4. ad 3.

84 Per gratiam gratum facientem tota Trinitas inhabitat mentem, 1. q. 43. 3. o. & 4. ad 2. & 5. c.

85 Gratia non immobilitat in bono, ne quis possit peccare, nisi sit perfecta, sc. conjungens fini, 1. q. 62. 3. ad 2. & 1. 2. q. 106. 2. 2.

86 Non infunditur in habentibus usum liberi arbitrii, sine actuali motu liberi arbitrii in Deum, & in peccatum; 1. q. 87. 2 corp.

87 Nunquam amittitur sine culpa, & illud quod ex gratia Dei conceditur, nunquam absque culpa revocatur, 3. q. 50. 2. c.

88 Est quodammodo infinita, cum sufficiat ad merendum præmium infinitum, & per quam satisfactio proportionatur culpæ infinitæ, in quantum est offensa Dei, 1. 2. q. 114. 3. ad 3.

89 Primus effectus gratiæ gratum facientis est remissio peccatorum, 3. q. 72. 7. ad 1.

90 Nulla culpa potest remitti sine gratia, 3. q. 62. 6. ad 3. & q. 70. 4 c. & q. 86. 3. c. & q. 87. 4. o. & q. 89. 3. c.

91 Minima gratia baptismalis sufficit ad delendum omnia peccata, 3 q 62. 6. ad 3. & q. 69. 8. ad 1, & q. 70. 4. c.

92 Remissio culpæ & pœnæ æternæ est effectus gratiæ operantis; sed remissio pœnæ temporalis est effectus gratiæ cooperantis, 3 q. 86 4. ad 2. & 6. ad 1. & 88. 1. ad 4.

93 Ad remissionem venialium non requiritur nova infusio gratiæ, 3. q. 65 1. ad 8. & q 87. 2. o. & 3. c. & 4. ad 2.

94 Sed requiritur ad remissionem mortalium, 3. q. 87. 2. ad 3.

95 In omni infusione gratiæ remittuntur venialia, quoad culpam, nisi sit impedimentum, non autem semper quoad pœnam, 3. q. 87. 2. 3. o.

96 Homo existens in gratia potest vitare omnia & singula peccata mortalia, & singula venialia, non autem omnia, 1. 2. q 74. 3. ad 2 & q. 109. 8. o. & 2. 2. q 1, 8. 2. ad 3. & 3. q. 87 1. ad 1.

97 Indiget auxilio Dei ad cognitionem cujuscumque veri; non autem gratia habituali sed tantum ad cognitionem supernaturalem, 1. 2. q. 109. 1. o. & 2. ad 3.

98 Potest scire se habere gratiam per revelationem, & conjecturaliter per aliqua signa, non autem per seipsum & certitudinaliter, 1 2. q. 112 5. o.

99 Expedit quandoque præsentiam Dei in nobis per gratiam ignorare propter tria, sc. ut

ut timor divini judicii nos humiliet; ne præsumpta securitas nos præcipitet; & ut vigilanter & desideranter gratiam Dei expectemus, 1. 2. q. 112. 5. c.

100 Homo potest bene & male facere sine gratia habituali, non autem mereri: neutrum vero potest sine auxilio Dei, 1. q. 62. 4. c. & 1. 2. q. 109. 2. 5. o. & 6. c. & q. 114. 2. o. & 2. 2. q. 10. 4. c. & q. 83. 15. ad 1.

101 † Homo sine auxilio Dei gratuito non potest se ad gratiam præparare, 1. q. 62. 2. o. & 1. 2 q. 109. 6. o.

102 Potest se præparare ad gratiam, sine alia gratia habituali, non autem sine auxilio Dei, 1. q. 62. 2. ad 3. & 1. 2. q. 109. 6. o.

103 Post peccatum non magis indiget gratia Dei, quam ante; sed ad plura, sc. ad sanandum, & merendum, 1. q. 95. 4. ad 1. & 1. 2. q. 108. 2. c. & q. 109. 2. 3. 4. c. & 3. q. 61. 2. ad 1.

104 In statu naturæ integræ poterat sine gratia habituali vitare omnia & singula peccata mortalia & venialia; non autem sine auxilio Dei, 1. 2. q. 109. 9. 8 c.

105 In gratia existens potest perseverare sine alia gratia habituali, non autem sine auxilio Dei, 1. 2. q. 109. 9. 10. & q. 114. 2. c. & 2. 2. q. 137. 4. o.

106 Existens sine gratia, & in peccato mortali non potest diu persistere, quin ruat in aliud peccatum mortale, 1. 2. q. 109. 8. o.

107 Sine gratia potest vitare singula peccata mortalia; non autem omnia, 1. 2. q. 63. 2. ad 2. & q. 109. 8. o.

108 Quædam sunt peccata mortalia, quæ homo sine gratia nullo modo vitare potest, sc. quæ directe opponuntur virtutibus theologicis, 1. 2. q. 63. 2. ad 2.

109 Non potest resurgere à peccato sine auxilio Dei, & gratia habituali, 1. 2. q. 109. 7. o. & q. 113. 2. o. & 11. 2. c. & 2. 2. q. 137. 5. ad 3. & 3. q. 86. 3. c.

110 In gratia existens indiget auxilio Dei movente ad recte agendum, non autem alia gratia habituali, 1. 2. q 109. 9. o.

1 Gratiarum actio respicit gratiam dantis, ideo ubi est major gratia dantis, ibi debet esse major gratiarum actio recipientis, 2. 2 q. 106. 2. c.

2 Non debetur tantum danti, sed etiam promittenti, 2. 2. q. 88. 5. ad 2. item 6. c.

3 Facta Deo est actus religionis, 2. 2. q. 106. 1. ad 1.

1 Gratitudo seu gratia est virtus specialis, reddens gratiam benefactori, 1. 2 q. 60. 3. c. & 2. 2. q. 106. 1. o. & q. 107. 1. c.

2 Gratitudo, ingratitudo, datio beneficii, clementia, & misericordia, non sunt proprie ad seipsum, 2. 2. q. 106. 3. ad 1.

3 Ad gratitudinem tria requiruntur; primo quod homo recognoscat beneficium acceptum; secundo quod laudet, & gratias agat; tertiò quod retribuat loco & tempore secundum suam facultatem, 2. 2. q. 107. 2. c.

4 Vitium duplex opponitur gratitudini, sc per excessum, ut recompensando quibus non debet, vel citius quam debet & per defectum, sc. ingratitudo, quæ magis opponitur ei, 2. 2. q. 107. 2. c.

1 † Grave vel leve habent in se principium activum, & formale sui motus, 1. 2. q. 36. 2. c.

2 Movens per se gravia & levia est generans; sed per accidens est removens impedimentum, 1. q. 18. 1. ad 2. & q.

105. 2. c. & 1. 2. q. 25. 1. ad 2.

3 Locus est causa finalis motus gravium, sed gravitas est unde principium motus, 1. 2. q. 36. 2. c.

4 Gravitas per prius inclinat deorsum, quam retrahat de loco sursum; sed utrunque convenit per se gravi, 1. 2. q. 36. 1. c.

1 Gregorius propter tristitiam intermisit expositionem Ezechielis, 1. 2. q. 37. 1. ad 3.

1 Gryphus equis & hominibus infestus significat crudelitatem potentum, 1. 2. q. 102. 6. ad 1.

1 Gubernare est rem ad debitum finem convenienter perducere, 1. q. 103. 1. o. item 2. 2. q. 102. 2. c.

2 Gubernatio est executio providentiæ, 1. q. 22. 1. ad 2. & 3. c. & 23. 2 c.

3 Angelorum ministerio Deus gubernat homines, 1. q. 110. 1. o.

1 Gula est inordinatus appetitus cibi & potus, ideo semper est peccatum, 2. 2. q. 148. 1. 2. 4. o.

2 Est vitium capitale; cujus filiæ sunt quinque, sc, inepta lætitia, scurrilitas, immunditia, stultiloquium, & hebetudo mentis, 2. 2. q. 148. 5. 6. o.

3 Est peccatum mortale, tantum si in hoc ponatur ultimus finis, sc. quod animus sit paratus agere contra legem Dei, 2. 2. q. 148. 2. o. & q. 154. 2. ad 6.

4 Excessus sibi scienter contingens ex concupiscentia pertinet ad vitium gulæ; non autem si contingat ex ignorantia, 2. 2. q. 148. 1. ad 2.

5 Comedens scienter nociva vel nimis, in grave nocumentum corporis ex gula peccat mortaliter, 2. 2. q 141. 6. ad 2. item q. 154 2. ad 6

6 Peccatum gulæ est contra tertium præceptum decalogi, 2. 2. q. 148. 2. ad 1.

7 Species gulæ sunt quinque, contentæ in hoc versu. Præpopere, laute, nimis, ardenter, studiose, 1. 2. q. 72 9. c. ad 3. & 2. 2. q. 148. 4. o.

8 Gula est levius peccatum aliis, ratione materiæ & peccantis, propter necessitatem, & difficultatem; sed gravatur ex effectibus, 2. 2. q. 148. 3. o.

9 Gula aufert omnes virtutes, non ratione sui sed ratione vitiorum quæ oriuntur ex ea, 2. 2. q. 148. 2. ad 4.

10 Hebetudo circa speculabilia maxime procedit ex gula; sed hebetudo circa eligibilia est in omni peccato, 2. 2. q. 148. 6. ad 1.

11 De gustu sano & corrupto in judicando corporaliter, & spiritualiter, 1. 2. q. 1. 7. c. & q. 2. 1. ad 1.

Gutta ultima in multis guttis cavantibus lapidem agit in virtute omnium præcedentium, 2. 2. q. 24. 6. ad 2.

H

1 Habere licet non sit actio, significatur tamen per modum actionis, 1. 2. q. 49. 1. c.

2 Habere dicimus id quo libere uti vel frui possumus cum volumus; ideo personæ vel essentia Dei habentur à sola creatura rationali, † cum videlicet fit per donum Dei particeps divini verbi, & procreantis amoris, ut possit libere Deum vere cognoscere, & recte amare, quod etsi dono habeatur à solo Deo, sic tamen habetur ut sit illius, cui donatur, & ideo possit eo uti cum velit, 1. q. 38. 1. c. & q. 43. 3. c.

3 Habere, secundum quod dicitur respectu cujuscunque quod habetur, commune est ad diversa genera, 1. 2. q. 49. 1. c.

Habilitas est medium inter potentiam vel subjectum, &

a-

actum seu formam, 1.q.48. 4. ad 2.

1 Habitus proprie est forma permanens, vel est qualitas informans aliquam potentiam, vel principium eliciens actum, 1. 2. q. 49.1. 0. & 2.2.q.171. 2. c. fi.

2 Habitus est qualitas de difficili mobilis, qua homo potest uti cum voluerit, reddens operationem delectabilem, 1. 2. q.49.2.ad 3.

3 Mobile de facili vel difficili non sunt differentiæ essentiales habitus vel dispositionis, sed ponuntur pro eis, 1.2.q. 49.2.ad 3.

4 Habitus est, secundum quem ad aliquid nos habemus bene vel male, 1.q.83. 2.c.& 1.2.q.49.1.c.& 2.c.ad 1.

5 † Idem habitus non se habet quandoque ad bonum, & quandoque ad malum, sed bene eadem potentia, 1.2.q.49. 4.ad 3.& q.54.3.0.

6 Habitus non est dispositio objecti ad potentiam, sed è converso, 1.2.q.51.4.ad 1.

7 De ratione habitus non est respectus ad potentiam, sed ad naturam, 1.2.q.49.2.c. ad 1. & 3.ad 2.

8 De ratione habitus est, quod importet haditudinem ad naturam primo & per se, secundum quod convenit, vel disconvenit, 1.2.q.49.1.c. ad 1. & 3.0.

9 Distinguuntur specie secundum tria, sc. secundum principia activa eorum, secundum naturam, & secundum objecta specie differentia, 1.2.q. 54.2.0. & q.60. 1.c. & q. 63. 4.c.

10 Distinguuntur specie in ordine ad naturam dupliciter, vel secundum convenientiam, & disconvenientiam, ut habitus bonus & malus, vel secundum convenientiam ad naturam humanam, & superiorem, ut virtus divina, vel heroica, & humana, 1.2. q 54. 3.0.

11 Consuetum est apud auctores, ut habitus per actus diffiniant, ponentes actus pro habitibus, 1.2.q.70.1.ad 3.& 2.2.q.58.1.c.ad 1.

12 Diversi fines proximi diversificant species habitus, licet unus finis ordinetur ad alium finem, 2.2.q.47.11.ad 3.

13 Habitus secundum quod est prædicamentum, importat habitudinem indumenti ad indutum, 1. 2. q. 49. 1. c.

14 Habitus secundum quod est post prædicamentum, est secundum quod homo, vel quæcumque alia res dicitur aliquid habere; sed habitus prædicamentum dicitur tanquam actio quædam habentis & habiti; sicut est in illis, quæ circa nos habemus, 1. 2. q. 49. 1. corp. ad 2.

15 Habitus religionis est observantia regularis, pertinens ad tria principalia vota, ut signum obligationis, 2. 2. q. 186. 7.ad 2.& q. 188. 1.ad 2.

16 Habitus sumitur quadrupliciter, sc. pro post prædicamento, pro prædicamento, pro prima specie qualitatis, & pro habitu religionis, 1.2.q.49. 1. 0. & 2.2.q. 186. 7. ad 2. & q. 188.1. ad 2.

17 Habitus qualitas dicitur dupliciter, sc. dispositio potentiæ ad actum, & dispositio ad naturam, 1.2.q.49.3.4.c. item q.50. 1. c ad 1. item 2. c. ad 3. item 3.ad 2.& q.51.1.c.& q.54. 1.2.c. item q 82. 1. c.

18 Aliquid dicitur habitus dupliciter, sc essentialiter, id est id quo quis agit, & contentum habitu; secundo modo qui est in habitu, & non in actu, similis est dormienti; non autem primo modo, 1.2.q.49. 1.c.

19 Habitus duplex, sc. naturalis, & infusus à Deo, 1.2. q.51.1.4.0.

20 Infunduntur à Deo, duplici ratione, sc. ad finem supernaturalem, sicut omnes virtutes gratuitæ; vel ad ostendendam virtutem Dei, ut sanitas & scientia miraculose, 1. 2. q. 51. 4. o.

21 Sunt necessarii ad tria, sc. ad firmitatem, promptitudinem, & delectationem in opere. 1. 2. q. 49. 4. o. & q. 50. 2. ad 3. fi.

22 Quantitas habitus attenditur dupliciter, sc. respectu objecti, & subjecti, 2. 2. q. 5. 4. c.

23 Habitus proprie non est in Deo, 1. 2. q. 49. 4. c.

24 Potentia pure activa non est subjectum alicujus habitus, 1. 2. q. 54. 1. c.

25 Habitus, cujus subjectum est potentia, non importat ordinem ad naturam, sed ad operationem, ideo posterior est quam potentia, sed prior est ea, sicut completum incompleto, & actus quam potentia, 1. q. 50. 2. ad 2.

26 † Habitus omnes, qui sunt in eadem potentia, sunt ejusdem generis; licet differant specie propter differentiam objectorum formalium, 1. 2. q. 54. 1. ad 1.

27 † Ex actibus habitus infusi non generatur aliquis habitus acquisitus: sed præexistens augetur, seu confirmatur, 1. 2. q. 51. 4. ad 3.

28 Habitus intellectuales sunt principaliter in intellectu possibili, secundario autem in sensibus interioribus, 1. 2. q. 50. 4. o. & q. 51. 3. c. item q. 53. 1. & q. 56. 5. o. item 67. 2. c.

29 Nullus habitus operativus constituitur ex multis, quia est qualitas simplex relata ad multa secundum unum, 1. 2. q. 53. 2. ad 1. item q. 54 4. o.

30 Habitus quilibet habens subjectum corruptibile, & causam habentem contrarium, corrumpitur per se à suo contrario, & per accidens ad corruptionem subjecti, ut habitus corporales, 1. 2. q. 53. 1. 3. c.

31 Si loquamur de aliqua superiori natura, cujus homo potest esse particeps, sic nihil prohibet, in anima secundum suam essentiam esse aliquem habitum, sc. gratiam, 1. 2. q. 50. 1. c.

32 Habitus potest habere ordinem ad actum, id est ad operationem, & secundum rationem habitus, & secundum rationem subjecti; sed omnis habitus qui est alicujus potentiæ ut subjecti, primo & principaliter ordinatur ad actum; quia natura & ratio potentiæ est quod sit principium sui actus; alii vero consequenter ordinantur, 1. 2. q. 49. 3. o. item 4. c.

33 In eodem corpore sunt multi habitus, secundum diversos modos partium; quia secundum humores est sanitas, secundum partes similes est fortitudo vel macies; secundum membra vero est pulchritudo, 1. 2. q. 54. 1. c.

34 In membris corporis & in potentiis naturalibus sicut non sunt aliqui habitus operativi, ita etiam nec in potentiis sensitivis, 1. 2. q. 50. 3. ad 3.

35 In ipsis etiam interioribus viribus animæ sensitivis apprehensivis possunt poni aliqui habitus, secundum quos homo sit bene memorativus, vel cogitativus, vel imaginativus, 1. 2. q. 50. 3. ad 3

36 Habitus ex eadem causa augentur, ex qua generantur, quia generario habitus est quodam fundamentum augmenti ejus, 1. 2. q. 53. 2. c.

37 Diminutio convenit habitui, non secundum se, sed secundum diversum modum participandi, ex indeterminatione

ne potentiæ, ipsius participantis, 1.2.q. 53.2. ad 1.

38 Habitus aliquando sic ligatur, quod non potest exire in actum, sicut usus & judicium rationis per iram, & scientia per ebrietatem, 1.2.q. 48. 3. o. item 4. c. & q. 94. 1. ad 4.

39 Habens habitum virtutis vel vitii potest non uti eo, & exire in usum contrarium, 1. q. 62.3. ad 2. & 1. 2.q. 52.3.c. item q. 63.2. ad 2. item q. 71.4. o. item q. 78. 2. c. ad 3 & q. 109. 8. c.

40 Habitus affectivi infusi possunt latere suos possessores; non autem cognoscitivi, 1. 2, q. 112. 5. ad 2.

41 Habitus principiorum est naturalis; & datur in creatione quoad lumen, sed acquiritur per sensum quoad determinationem specierum, 1. 2. q. 10. 1. c. item q. 51. 1. ad 2. item q. 62. 3. c. ad 1. item q. 63. 1. c.

42 Habitus primorum principiorum sunt nobis naturales, 1. 2. q. 91. 2. c. ad 2. & 3. o. & 2. 2. q. 5. 4. ad 3. & q. 8. 1 ad 1. q. 47. 6. c. & 15. c. & q. 49. 2. ad 1. & 3. q. 9. 1. c. fin.

43 Non est alius habitus principiorum & conclusionum quæ ex eis eliciuntur; & præcipue circa singularia, 1. 2. q. 57. 2. ad 2.

44 Habitus naturales, sc. primorum principiorum speculativorum vel practicorum non possunt amitti, nec corrumpi, 1. 2. q. 53. 1. corp.

45 Per discursum causati in intellectu possunt corrumpi per accidens, sc. ratione sensuum; & per se, sc. à contrario discursu, vel contraria propositione, 1. q. 89. 5. c. & 1. 2. q. 53. 1. o.

46 Habitus diminuitur per easdem causas, per quas corrumpitur; quia diminutio est via ad corruptionem, 1. 2. q. 53. 2. o.

47 Habitus scientiæ & virtutis diminuuntur & corrumpuntur per solam cessationem actus, non quidem per se, sed per accidens, 1. 2. q. 53. 3. o.

48 Habitus non cognoscitur, nisi per actus; & hoc dupliciter, sc. in quantum habetur, & per essentiam, 1. q. 87. 2. o. item 1. 2. q. 49. 2. o. item 2. 2. q. 4. 1. c.

49 Est causa cognoscendi quasi æquivoca, non autem quasi univoca; nec ut cognitus, sed ut quo aliquid cognoscitur; ideo non oportet quod sit notior aliis, 1. q. 87. 2. ad 3. & q 88. 3. ad 2.

50 Habitus qui est principium operationis, est posterior potentia, sed habitus qui est dispositio ad naturam, est prior potentia, 1. 2. q. 50. 2. ad 3.

1 Hebetudo sensus opponitur acuitati ejus, & est debilitas mentis in consideratione spiritualium; & est peccatum, in quantum est voluntaria, 2. 2. q. 81. 6. ad 1. & q. 15. 2. o.

2 Existens in gratia non potest pati hebetudinem sensus in iis, quæ sunt de necessitate salutis, sed in aliis, 2. 2. q. 8. 4. ad 1.

1 Hæresis non computatur inter vitia capitalia, nec inter filias eorum; sed extra numerum peccatorum, & reducitur tamen ad superbiam, 2. 2. q. 10. 1. ad 3.

2 De ratione hæresis sunt duo, sc. electio privatæ disciplinæ, & pertinacia, 2. 2. q. 11. 2. ad 3.

3 Hæresis principaliter est circa articulos fidei: secundario autem circa ea quæ sequuntur ex eis, 2. 2. q. 11. 2. o.

4 Principaliter consistit in corde; secundario in ore, sicut & fides, 2. 2. q. 12. 2. c.

5 Hæresis & secta sunt idem; & sunt opera carnis, non ratione sui actus, vel finis pro-

xi-

ximi, sed ratione causæ, sc. ratione appetitus indebiti finis, vel phantasticæ illusionis, 2. 2. q. 11. 1. ad 3.

6 Nascitur ex superbia, vel ex concupiscentia commodi temporalis, 2. 2. q. 11. 1. ad 2. & ad 3.

7 Corruptio rectæ æstimationis circa fidem, vel bonos mores in universali, facit hæresim; non autem in particulari, propter passionem, 2. 2. q. 162. 4. ad 1.

8 Opinari contrarie de pertinentibus principaliter ad fidem inducit hæresim; non autem de aliis, nisi consideretur, vel determinetur, quod pertinent ad fidem, 1. q. 32. 4. o. & 2. 2. q. 11. 2. ad 3.

9 Exponens Sacram Scripturam in contrarium ei quod per Spiritum Sanctum est revelatum, est hæreticus, 1. q. 1. 10. c. fi. & 2. 2. q. 11. 2. ad 2.

10 Quicunque resistit auctoritati Romanæ Ecclesiæ, hæresim incurrit, 2. 2. q. 11. 2. ad 3.

11 Ex verbis inordinate prolatis incurritur hæresis, secundum Hieronymum, 1. q. 31. 2. c. & 2. 2. q. 11. 2. ad 2. & 3. q. 16. 8. c.

12 Hæresis est necessaria & utilis Ecclesiæ per accidens tantum, sc. ratione probationis, & ratione exercitii, 2. 2. q. 11. 3. ad 2.

13 Hæretici possunt ordinare, non autem dare executionem, 2. 2. q. 39. 3. o. & 3. q. 64. 9. ad 2.

14 Non possunt absolvere; quia non habent jurisdictionem, nec dant gratiam, 2. 2. q. 39. 3. o.

15 Si aliqui post abjurationem erroris deprehensi fuerint in abjuratam hæresim recidisse, seculari judicio sunt relinquendi secundum decretalem, super eo, de hær. in VI. 2. 2 q. 11. 3. c. & 4. b. ad 1. item. q. 31. 2. ad 3.

16 Alii autem infideles, qui nunquam fidem acceperunt, conversi ad fidem nondum ostendunt aliquod signum inconstantiæ circa fidem, sicut hæretici relapsi; & ideo non est similis recipiendi ratio de utrisque, 2. 2. q. 11. 4. ad 3.

17 Simplices nescientes articulos fidei non condemnantur pro hæreticis; sed quia pertinaciter defendunt contraria articulorum, 2. 2. q. 2. 6. ad 2. & ad 3.

18 Hæretici non debent tolerari, nisi primo vellint resipiscere, 2. 2. q 11. 3. o.

19 Firmi in fide possunt corpore conversari cum hæreticis, ut eos convertant; non autem in divinis, 2. 2. q. 10. 9. c. fi.

20 Hæretici possunt juste occidi in judicio sæculari, & rebus suis privari, etiam si alios non corrumpant, magis quam rei crimine læsæ majestatis, vel quam cudentes falsam monetam, 2. 2. q. 10. 8. o. & q. 11. 3. c.

21 Relapsi recipiuntur semper ad pœnitentiam, non autem ad dignitates, 2. 2. q. 11. 4. o.

22 Ecclesia post primam vel secundam correctionem tradit hæreticos judicio sæculari: unde in judicio Dei semper recipiuntur redeuntes, quia Deus scrutator est cordium, & vere redeuntes cognoscit. Sed hoc Ecclesia imitari non potest; præsumit autem eos non vere reverti, qui cum recepti fuissent, iterum sunt relapsi: & ideo eis viam salutis non denegat, sed à periculo mortis eos non tuetur, 2. 2. q. 11. 3. c. & 4. c. ad 1.

23 Hæresis per se opponitur fidei, schisma vero unitati charitatis; ideo non sunt idem, sed secundum disponit ad primum; & omnis hæreticus est schismaticus: non autem è converso, 2. 2. q. 39. 1. ad 3.

Hæ-

24 Hæresis Sabelli, quod Deus pater est filius natus de Virgine; & quod est Spiritus Sanctus, secundum quod creaturam rationalem sanctificat, reprobatur, 1. q. 27. 1. c. & q. 28. 1. 3. b & q. 31 2. c.

25 Ecclesia contra Sabellium confitetur communicabilitatem, numerum, ordinem, consortium, & distinctionem; & negat singularitatem, unicum, confusum, & solitudinem, 1. q. 31. 2 c.

26 Hæresis Arii, quod filius Dei est minor patre secundum divinitatem, & quod est creatura, 1. q. 27. 1 c & q. 31 2. c. & q. 32. 1. ad 1. & q. 34. 1. ad 1. & q. 41. 2. c. & q. 42. 1. c ad 2. q 65. 1. c. & 3. q. 10. 2. ad 1. & q 12. 2. ad 3. & q 16. 8. 9. c. & q. 20. 1. ad 1.

27 Ecclesia contra Arium confitetur unitatem, simplicitatem, similitudinem, & æqualitatem, & negat diversitatem, differentiam, separationem, divisionem, alienitatem, discrepationem, & disparitatem, 1. q. 31. 2 c.

28 Hæresis Arii & Origenis, quod personæ divinæ differunt essentialiter, 1. q. 32. 1. ad 1. & q. 34. 1. ad 1.

29 Hæresis Origenis, quod Verbum Dei non est Deus essentialiter, sed participative, 1. q. 34. 1. ad 1.

30 Quod anima Christi cum aliis spiritualibus creaturis fuit creata ante corpora, & à verbo assumpta, & in fine unita corpori, 1. q. 90. 4. c. item q. 118. 3. o. & 3. q. 6. 3. c.

31 Quod animæ sunt unitæ diversis corporibus propter diversa peccata, 1. q. 23. 5. c. & q. 47. 2. c. ad 3. & q. 65. 2. c. & q. 75. 7. c. & q. 90. 4. c. & q. 118. 3. c. & 2. 2. q. 164. 1. ad 4.

32 Quod beatitudo terminabitur, 1. q. 64. 2. c. & 1. 2. q. 5. 4. c.

33 Quod pœna dæmonum & aliorum damnatorum terminabitur, 1. q. 64 2 c.

34 Hæresis Manichæi, quod principia sunt duo, unum bonorum, & spirituum tantum, sc. Deus; alterum malorum, & corporalium, sc. diabolus, 1 q 8. 3 c. & q. 65 1. c.

35 Quod Deus est corpus, & lux infinita: & quod Christus est iste Sol visibilis, 1. q. 90. 1. c.

36 Quod diabolus naturaliter est malus, 1. q 63. 5. c. pr.

37 Quod quædam animæ sunt ex substantia Dei, 1. q. 90. 1. b. & c.

38 Quod caro hominis non est bona, nec est à Deo, sed est à diabolo, 2. 2. q. 25. 5. c.

39 Hæresis ejus est gravior secundum genus, quam idolatria, 2. 2. q. 10. 6. c. & q. 94. 3. ad 4.

40 Hæresis ejus, & Montani, & Priscillæ, quod promissio Spiritus Sancti non fuit completa in Apostolis, sed in eis; ideo negant Actus Apostolorum, 1. 2. q. 106. 4. ad 2.

41 Hæresis Pelagii, quod omnia præcepta Dei servari possunt sine gratia, 1. 2. q. 100. 10. ad 3 & q. 109 4. b.

42 Quod principium bene operandi est ex nobis; sed consummatio est ex Deo, 1. q. 23. 5. c. & 2. 2. q. 6. 1. c.

43 Quod pueri non contrahunt peccatum originale, sed baptizantur propter regnum Dei, 1. 2. q. 81. 1. c.

44 Quod matrimonium æquatur virginati, 2. 2. q. 152. 4. o. & q. 186. 4. c. fi.

45 Quod MARIA non est mater Dei, 3. q. 35. 4. o.

46 Hæresis Eutychetis, quod in Christo est tantum una natura composita ex natura divina & humana, 3. q. 2. 2. 6. c. & q. 18. 1. c.

47 Quod corpora resurgentium & Christi non erunt palpabilia, sed erunt ut ventus, 3. q. 54. 3. c.

48 Hæresis Hebionis, quod Christus conceptus est ex semine viri, 3. q. 28. 1. c.

49 Hæresis Hebionis, Cherinti, Photini, & Pauli Samosateni, quod Christus non fuit ante matrem, sed purus homo meruit deitatem, 3. q. 2. 11. c. & q. 16. 1. c. & q. 28. 1. c. & q. 34. 1, ad 1. & q. 35. 4. c. & q. 66. 9. ad 3.

50 Hæresis Juliani & Gallani, quod Corpus Christi non fuit corruptum, id est mortuum, 3. q. 50. 5. o.

51 Hæresis Helvidii, quod mater Christi non mansit virgo post partum, 3. q. 28. 3. c. ad 1.

52 Hæresis Eunomii, quod filius Dei est omnino dissimilis patri, 1. q. 42. 1. ad 2.

53 Hæresis Nazaræorum, quod fides Christi, sine operibus legis, non sufficit ad salutem, 3. q. 74. 4. c. fi.

54 Hæresis abbatis Joachim, quod essentia generat essentiam; sicut Deus generat Deum, 1. q. 39. 5. o.

55 Hæresis Simonis magi, quod gratia Spiritus Sancti est venalis; & quod mundus est factus à quadam superna virtute, non autem à Deo, 2. 2. q. 100. 1. ad 1.

56 Sanctos non orare, nec posse nos juvare, est hæreticum, & est hæresis Vigilantii, 2. 2. q. 83. 11. c.

57 Hæresis Montani, quod Prophetæ non habebant lumen judicandi, sed erant arreptitii, 2. 2. q. 172, 3 c. ad 4.

58 Hæresis Vigilantii impugnantis voluntariam paupertatem, & quatuor modos ejus; ut sc. de pretio possessionum venditarum omnes communiter vivant; ut de possessionibus communibus vivant; ut de labore manuum vivant; ut de iis quæ ab aliis inferuntur, communiter vivant, 2. 2. q. 186 3. ad 6. & 4. c. fi.

59 Hæresis Novatianorum, quod peccans post baptismum non potest resurgere ad gratiam per pœnitentiam, 2. 2. q. 20. 2. ad 3. & 3. q. 84. 10. c.

60 Hæresis Cataphrigarum, qui non baptizant in nomine trium personarum, sed in commemoratione mortis Christi; quem dicunt esse purum hominem, & non Deum, & Spiritum Sanctum dicunt esse Montanum, 3. q. 66. 8. c. & 9. ad 3.

61 Deum non esse auctorem omnium bonorum, est hæreticum, 1. q. 65. 1. c.

62 In Deo esse compositionem, vel accidens, vel aliquid præter Deum esse æternum, est hæreticum, 1. q. 61. 2. c.

63 † Angelus, vel aliquid aliud, præter Deum, fuisse ab æterno, est hæreticum, 1. q. 61. 2. c.

64 Quod Angeli creent aliquid, est hæreticum, 1. q. 90. 3. c. & 1. 2. q. 3. 7. ad 2.

65 Opinio ponens Angelos non habere cognitionem singularium, est hæretica, & Sacræ Scripturæ contraria, 1. q. 57. 2. c.

66 Prima opinio Nestorii & Dioscori, quam recitat Magister in tertio sententiarum, distinctione sexta, sc. quod in Christo sunt duæ hypostases, seu duo supposita, est hæretica, 3. q. 2. 3. 6. c. & q. 4. 3. c.

67 Beatam Mariam non esse matrem Dei, est hæreticum, 3. q. 35. 4. c.

68 Hæresis negantium providentiam Dei de his inferioribus; & aliæ duæ, sc. quod Deus non creavit ista corporalia, & quod primæ creaturæ creaverint alias, 1. q. 8. 3. c.

69 Aliquid esse falsum in Sacra Scriptura, est hæreticum, 1. 2. q. 130. 3 ad 1.

70 Non esse peccatum illud quod

quod est contra præceptum Dei, est hæreticum, 3. q. 64. 9. ad 1.

71 Fornicationem non esse peccatum, est hæreticum, 1. 2. q. 103. 4. ad 3. fi. & 2 2. q. 162. 4. ad 1.

72 Episcopum non differre à Sacerdote, est hæreticum, 2. 2. q. 184. 6. ad 1.

1 Herodes peccavit, servando juramentum puellæ saltanti, 2. 2. q. 89. 7. ad 2.

1 Herodius significat veloces pedes ad effundendum sanguinem, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. & c. 3.

1 Heroicum non differt à virtute communi; nisi secundum modum perfectiorem, 3. q. 7. 2. ad 2.

2 Virtutes heroicæ sunt dona Spiritus Sancti, 1. 2. q. 68. 1. ad 1. & 2. 2 q. 159. 2. ad 1.

1 Hierarchia est divinus ordo, secundum scientiam & actionem, in assimilatione Dei, 1. q. 108. 1. o.

2 Est ordo, id est relatio, inter diversos gradus, non autem ut dicit unum gradum, 1. q. 108. 1. ad 1.

3 In divinis personis non est hierarchia, nec principatus, nec ordo, nec actio hierarchiæ, 1. q. 108. 1. c.

4 Actio hierarchica triplex, sc. illuminatio, purgatio, & perfectio, 1. q. 108. 1. c. fi.

5 Omnes homines sunt unius hierarchiæ, quia sunt ejusdem speciei, 1. q. 108. 1. ad 3.

Histrionatus est licitus, si fit cum honestis verbis, & factis, & convenienti negotio, loco & tempore, ideo juste datur eis merces, 2. 2. q. 168. 3. ad 3.

Hoc aliquid sumitur dupliciter, sc. pro subsistenti, & pro completo. Primum repugnat accidenti; secundum vero parti, 1. q. 75. 2. ad 1.

1 Holocaustum est dare se totum Deo; ideo summe placet Deo, 2. 2. q. 186. 3. ad 6. & 5. ad 1. & 6. c. ad 3. & 7. c. & 8. b.

1 Homicidium semper est peccatum; quia addit inordinationem actus supra occisionem hominis, 1. 2 q. 100. 8. ad 3.

2 Tenet secundum locum in pœnis, & inter peccata in proximum, 1. 2. q. 100. 6. c. fin. item 2. 2. q. 13. 3. ad 1. item q. 73 3. c. item q. 154. 3. o.

3 Si aliquis credit se posse facere homicidium. & velit facere, & postea adimatur ei potestas, nihilominus voluntas homicidii in eo manere potest, ut velit fecisse, vel velit facere, si posset, 1. q. 64. 2. ad 3. & 1. 2. q. 20. 5. o.

1 Homo habet quod sit homo, ex parte intellectiva, 1. q. 85. 3. ad 4. & 5. 3. & 2. 2. q. 155 1 ad 3. & 3. q. 19. 2. c.

2 Homo interior est pars intellectiva; sed homo exterior est pars sensitiva cum corpore, 1. q. 75. 4. ad 1. & 2. 2. q. 25. 7. c.

3 Homo sortitur speciem ex hoc, quod habet intellectum, 1. 2. q. 31. 9. c. & q. 110. 4. ad 3. & ad 4. & 2. 2. q. 179. 1. ad 2.

4 A ratione homo habet quod sit homo. Et homo est quod habet rationem in natura sensitiva, 1. 2. q. 31. 7. c & q. 110. 4. ad 3. & ad 4. & 2. 2. q. 155. 1. ad 2. & q. 179 1. ad 2.

5 Aliquid convenit homini in quantum est homo dupliciter. Primo quia natura hominis est causa ejus. Secundo quia est receptiva ejus, 3. q. 24. 2. ad 2.

6 Anima, caro, & os, sunt de ratione hominis; sed hæc sunt de ratione hujus hominis, 1. q. 3. 3. c. & q. 29. 2. ad 3. & q. 33. 2. c. & q 44. 3. ad 2. & q. 75. 4. c. & q. 85. 1. ad 2. & q. 119. 1. c.

7 Homo significat habens humanitatem, & suppositum determinatum, in natura speciei non autem in singularitate, 1.

q.

q. 12. 4. c. & 3. q. 4. 3. c. & ad 2.

8 Homo non excludit ea quæ sunt in natura hominis, sed humanitas excludit quicquid non est de essentia ejus, 1. 2. q. 51. 1. ad 1. & q. 100. 4. ad 4.

9 Homo duplex, sc. homo verus; & homo phantasticus, 3. q. 5. 2. 0. & q 36. 4. ad 3. & q. 40. 2. ad 3. & q. 41. 3. c. & q. 43. 3. 0.

10 Homo est naturaliter politicus, id est socialis, 1. q. 96. 4 c. item 1. 2. q. 9. 4. c. & 2. 2. q. 109. 3. ad 1. item q. 114. 2. ad 1. item q. 129. 6. ad 1. item 3. q. 65. 1. c.

11 Habet staturam rectam: quadruplici ratione, sc. ut cognoscere possit cœlestia; ut inferiores vires liberius suas operationes habeant, & quia utilitas manuum aliter cessaret, & cibum ore caperet, 1. q. 91. 3. ad 3.

12 Abundat in calore cordis, ut sit staturæ rectæ, 1. q. 91. 3. ad 1.

13 Unus homo numero dicitur dupliciter, sc. unitate naturæ, & unitate personæ, 3. q. 3. 6. ad 1. & 7 ad 2.

14 Assimilatur Deo secundum triplicem similitudinem, sc. quæ fundatur super proportionem; super communem qualitatem; & super receptionem, 1. q. 3. 1. ad 2. & q. 4. 3. 0 & q. 91. 4. ad 1. & ad 2. & q. 93. 0. & 2. 2. q. 64. 1. 0.

15 Dicitur minor mundus, quia est compositus ex omni creatura totius mundi, 1. q. 91. 1. c. & q. 96. 2. c. & 1. 2. q. 17. 8. ad 2.

16 Habet superius & inferius, sicut in toto mundo. Plantæ vero in oppositum. Sed bruta medio modo, 1. q 91. 3. ad 3.

17 Præest & dominatur naturaliter bestiis & pecoribus, & universæ creaturæ, quæ non est ad imaginem Dei, 1. q. 96. 3. c. & 2. 2. q. 64. 1. 0. & 3. q. 36. 7. ad 1.

18 Hominem lapsum oportuit reparari, & non angelum, 1. q. 64. 2. 0. & 1. 2. q. 80. 4. ad 3. & 3. q. 4. 1. c ad 3. & q. 6. 2. ad 2. & q. 46. 1. ad 4 item q. 86. 1. c.

19 Homo debuit ultimo fieri; quia est perfectissimum omnium animalium, 1. q. 3. 1. ad 2. & q. 4. 3. 0. & q. 91. 4. ad 1. item ad 2. item q. 93. 0.

20 Homo dicitur rationalis, quia intelligit cum discursu; angelus vero dicitur intellectualis, quia sine discursu intelligit, 1. q. 58. 3 c. & 1. 2. q. 5. 1. ad 1.

21 Illud hominis, quo cæteris animalibus anteponitur, non est aliquid corporale, vel corporalis forma, sed est intellectus; ratio autem in homine habet locum dominantis, & non locum subjecti dominio, 1. q. 96. 1. 2. c.

22 Idem judicium est de homine sequente operationes sensitivas, & de aliis animalibus, 1. 2. q. 10. 3. c. & 2. 2. q. 64. 2. ad 3.

23 Sensus interiores magis vigent in homine, quam in cæteris animalibus, 1. q. 91. 3. ad 1.

24 Homo habet pejorem auditum, olfactum, & visum, quam aliqua bruta; sed habet tactum optimum, 1. q. 76. 5. c. & q. 91. 3. ad 1.

25 Quilibet homo dupliciter considerari potest, sc. ut singularis persona, & ut pars vel membrum alicujus communitatis; & utroque modo convenit ei aliquis actus, sc. primo secundum quod est quædam persona singularis; & sic ad eum pertinet ille actus, quem proprio arbitrio, & per se ipsum facit. Alio modo secundum quod est pars alicujus collegii; & sic potest ad eum pertinere aliquis actus, quem nec per seipsum, nec proprio arbitrio facit; sed qui fit vel à to-

toto collegio, vel à pluribus de collegio, vel a principe collegii, sicut id quod princeps civitatis facit dicitur civitas facere. Huiusmodi enim collegium reputatur quasi unus homo, ita quod diversi homines in diversis officiis constituti sunt quasi diversa membra unius corporis naturalis, ut Apostolus inducit de membris Ecclesiæ, 1. 2. q. 1. 8. o. q. 3. 8. ad 2. & 2. 2. q 39. 2. ad 2.

26 † Sicut bonum multitudinis est majus quam bonum unius hominis, qui est de multitudine; ita etiam bonum multitudinis, ad quod ille unus ordinatur, est minus, quam bonum extrinsecum, ad quod multitudo ordinatur; sicut bonum ordinis exercitus est minus, quam bonum ducis, 1. 2. q. 1. 8. o. & q. 3. 8-ad 2. & 2. 2. q. 29. 2. ad 2.

27 Homo consideratur à Theologo secundum animam; non autem secundum corpus, nisi respectu animæ, nec specialiter consideratur de illa, nisi de potentiis apprehensivis & appetitivis, 1. q. 75. 78. 84. pr.

28 Non omnis actio hominis dicitur humana, sed tantum actio ejus voluntaria & deliberata, 1. q. 76 1. c. & 1. 2. q. 1. 1. & 3. c. & q. 7 4. c. item q 10. 1. c. item q. 18. 5. 9. c. item q. 74. 3. ad 3. item 3. q. 19. 2. o.

29 † Ista propositio est prius vera, homo est ens; quam ista, homo est rationalis: quia omnium perfectiones pertinent ad perfectionem essendi, 1. q. 4. 2. c.

1 Honestas est radicaliter in interiori electione; sed figurative est in exteriori conversatione, 2. 2. q. 145. 1. ad 3.

1 Honestum idem est quod spiritualis decor, & pulchritudo, 2. 2. q. 145. 2. o. & 4. c.

2 Idem est quod honore dignum, & est idem quod virtus, 2. 2. q. 145. 1. o. & 2. c. ad 3. & 3. c.

3 Nomen honesti transfertur ad prosperitatem exteriorum divitiarum, quia secundum vulgus faciunt hominem honore dignum, 2. 2. q. 145. 1. 2. & ad 3. & ad 4

4 Omne bonum honestum ex his duobus procedit, sc ex rectitudine rationis, & ex rectitudine voluntatis, 1. 2. q. 39. 2. c.

5 Regula rationis est radix boni honesti, 1. 2. q. 39. 2. ad 1.

6 Omne honestum est utile & delectabile, & non è converso. Et omne utile est delectabile, & non è converso, 2. 2. q. 145. 3 o.

7 Nihil repugnans honesto est simpliciter & vere utile; sed secundum quid, 2. 2. q. 145. 3. ad 3.

8 Honestum appetitur propter se, appetitu rationali; delectabile autem appetitu sensitivo, 2. 2. q. 145. 3. ad 1.

1 Honor est cujuslibet virtutis præmium, 2. 2. q. 129. 4. c. ad 1.

2 Est testimonium excellentiæ, quæ est in homine, sed maxime secundum virtutem, 1. 2. q. 2. 2. c. item 2. 2. q. 25. 1. ad 2. item q. 63. 3. c. item q. 103. 1. 2. c. item q. 131. 1. c ad 2. item q. 142. 4. c. item q. 144. 3. c. ad 2. item q. 145. 1. c. ad 3. item 2. ad 2. item 3. q 25. 1. c.

3 Non est sufficiens præmium virtutis, sed ut possibile homini, 1. 2. q. 2. 2. ad 1. & 2. 2. q. 102. 1. ad 3 & q. 103. 1. ad 2. & q. 131. 1. ad 2.

4 Est maximum bonum inter bona exteriora, 1. 2. q. 2. 2. ad 1. & 2. 2. q 103. 1. ad 2. & q. 129. 1. c. & q. 131. 1. ad 2.

5 Quoad Deum, potest esse in solo corde, sed quoad hominem est in signis exterioribus, 2. 2. q. 103. 1. o.

6 Laudabiliter contemnitur, nihil male agendo propter ipsum, & bene appetitur nihil ma-

male agendo contra ipsum, 2. 2. q 129. 1. ad 3. item q. 131. 1. o.

7 Appetere honorem est peccatum tripliciter, sc. si sit supra suam proportionem, vel si non referatur ad Deum, vel si non ad utilitatem, sed propter se, 2. 2. q. 131. 1. c.

8 Omne beneficium impensum proximo pertinet ad quartum præceptum, sc. de honore parentum, 1. 2. q. 100. 11. c. ñ. & 2. 2. q. 32. 5. ad 4. item q. 33. 2. ad 2.

9 Quicquid pertinet ad redditionem debiti cujuscunque, intelligitur mandari quarto præcepto, sc. de honore parentum, 2. 2. q. 122. 5. ad 2.

10 Longævitas vitæ promittitur honorantibus parentes; privatio autem vitæ inhonorantibus, 2. 2. q. 32. 5. ad 4. & q. 122. 5. ad 4.

11 Honor respicit proprium bonum honorati; ideo diversificatur specie secundum diversa bona singulorum, non autem amor; quia respicit bonum in communi, 2. 2. q. 25. 1. ad 2.

12 Est propter se, & in se; sed laus ordinatur ad aliud, ideo honor est excellentior laude, 2. 2. q. 103. 1. ad 3.

13 Honor est in omni signo exteriori, & est respectu finis: sed laus est tantum in verbis, & est respectu eorum quæ sunt ad finem, 2. 2. q. 103. 1. ad 3.

14 Gloria non est honor, sed est effectus honoris & laudis, 2. 2. q. 103. 1. ad 3. & q. 132. 2. c. & 4. ad 2. & q. 145. 2. ad 2.

15 Reverentia non est honor, sed est motivum honorantis, & est finis honoris, in quantum sc. aliquis ad hoc honoratur, ut in reverentia habeatur ab aliis, 2. 2. q. 103. 1. ad 1.

16 Honor vituperio, seu exprobrationi opponitur, 2. 2. q. 142. 4. c. & q. 144. 2. c. ad 2. & 3. c.

17 Debetur alicui ratione excellentiæ, & honor diversus, secundum diversitatem excellentiæ, 2. 2. q. 81. 4. o. item q. 94. 2. c. item 3. q. 25. 1. c.

18 Honor proprie debetur soli virtuti; excellentiæ autem bonorum exteriorum debetur secundum æstimationem vulgi, 2. 2. q. 63. 3. c. & q. 132. 2. ad 3. & q. 144. 2. c. ad 2 & q. 145. 1. ad 2. & 3. ad 2. & q. 186. 7. ad 4.

19 Virtus honoratur, in quantum est appetibilis propter se; sed laudatur, in quantum est appetibilis propter aliud, 2. 2. q. 145. 1. ad 2.

20 Eorum quæ honorantur præter virtutem, aliqua sunt supra eam, sc. Deus, & beatitudo; aliqua infra eam, in quantum adjuvant ad opera virtutum, ut nobilitas, potentia, & divitiæ, 2. 2. q. 145. 1. ad 2.

21 Secundum veritatem, solus bonus est honorandus, bonus autem est aliquis secundum virtutem, 2. 2 q. 145. 1. ad 2.

22 Honor debetur soli subsistenti toti, sed ratio & causa honoris potest esse aliquid ejus non subsistens, sc. pars vel accidens, 2. 2. q. 103. 4. ad 3. & 3. q. 25. 1. o. & 2. c.

23 Major honor debetur justitiæ, & fortitudini, propter excellentiam majoris boni: temperantiæ vero propter cohibitionem turpiorum, 2. 2. q. 145. 4. ad 3.

24 Honor debetur alicui dupliciter, sc. vel ratione sui, vel ratione alterius. Primum convenit tantum agenti per electionem, sc. personæ; secundum vero convenit omni, quod est aliquid ejus, sc. parti, & naturæ, & accidenti, 2. 2. q. 103. 4. ad 3. & 3. q. 25. 1. o. & 2. c.

25 Aliqui honorantur quadrupliciter, sc. vel propter virtutem propriam, ut virtuosi; vel propter virtutem alterius, sc. Dei seu communitatis, ut superiores; vel propter signum vir-

virtutis, ut senes, vel ptopter participationem divinæ bonitatis, ut domini, & parentes, 2. 2. q. 63. 3. o. & q. 145. 1. ad 2.

26 Honor debetur superioribus, ratione excellentiæ; cultus autem consistens in obsequio obedientiæ, & beneficii debetur ratione gubernationis, 2. 2. q. 102. 2. o.

27 Honor & cultus debetur omnibus prælatis suis, ex debito legali, aliis autem in dignitate constitutis ex debito morali, 2. 2. q. 102. 2. ad 2.

28 Malis prælatis debetur honor, in quantum gerunt vices Dei, vel communitatis, 2. 2. q. 63. 3. o. & q. 103 1. ad 2.

29 Constitutis in dignitate debetur honor, ratione excellentiæ: timor autem, ratione potestatis, obedientia vero, & tributum, ratione gubernationis, 2. 2. q. 102. 2. ad 3.

30 Honor debetur parentibus, in quantum hujusmodi, subsidium vero & alia debentur eis ratione indigentiæ, quæ tamen omnia intelliguntur in quarto præcepto, sc. de honore parentum, 2. 2. q. 101. 2. o. & q. 106. 3. c. & q. 122. 5. ad 3. item q. 189. 6. c. ad 1.

31 Divites non sunt honorandi solo intuitu divitiarum, sed ratione majoris loci in communitate, 2. 2. q. 63. 3. fin.

32 Dæmones sunt pro inimicis habendi, magis quam honorandi, 2. 2. q. 103. 2 ad 2.

33 Creaturæ irrationali secundum se non debetur ab homine aliqua subjectio, vel honor, sed est homini naturaliter subjecta, 2. 2. q. 103. 4. ad 3. & 3. q. 25. 3. ad 3. & 4. 5. c.

I Ostium Ecclesiæ convenit soli Christo, quia importat auctoritatem principalem, 3. q. 8. 6. ad 3.

I Humidum radicale est totum illud, in quo fundatur virtus speciei, quod perditum non potest restaurari. Nutrimentale autem est, quod nondum habet perfectam naturam speciei, sed est in via, ut sanguis, & hujusmodi, 1. q. 119. 1. ad 3.

1 Humilitas est virtus qua refrænatur animus, ne immoderate tendat ad alta, 2. 2. q. 160. 2. c. & q. 161. 1. o. & 2. 4. c.

2 Præcipue videtur importare subjectionem hominis ad Deum, 2. 2. q. 161. 2. ad 3. & q. 162. 5. c.

3 Aristoteles non tractavit de humilitate, quia humilitas est principaliter respectu Dei, Aristoteles autem consideravit de virtutibus, respectu vitæ civilis, 2. 2. q. 161. 1. ad 5.

4 Ad humilitatem pertinet considerare proprios defectus, ne se extollat, non autem contemnere dona Dei in se, sed ad ingratitudinem; ex quo sequitur acedia, 2. 2. q. 35. 1. ad 3. & q. 161. 3. c.

5 Gradus humilitatis sunt duo lecim, secundum beatum Benedictum, sc. corde & opere semper humilitatem ostendere, defixis in terram aspectibus, ut pauca verba & rationabilia loquatur aliquis, non clamosa voce, ut non sit facilis aut promptus in risum; taciturnitas usque ad interrogationem, tenere quod habet communis monasterii regula, credere & pronunciare se omnibus viliorem, ad omnia indignum & inutilem se confiteri & credere, confessio peccatorum; pro obedientia in duris & asperis patientiam amplecti, ut cum obedientia, se subdat majori, ut voluntatem propriam non delectetur implere: ut Deum timeat, & memor sit omnium quæ præcepit, 2. 2. q. 161. 6. o. & q. 162. 4. ad 4

6 Sed secundum Anselmum sunt septem, sc. contemptibilem se esse cognoscere, de hoc do-

dolere, hoc confiteri, hoc persuadere, sc. ut hoc velit credi, ut patienter sustineat hoc dici, ut patiatur contemptibiliter se tractari, ut hoc amet, 2.2.q.161.6.ad 3.&c.

7 Secundum glossam vero sunt tres gradus, sc. subdere se majori, & non præferre se æquali, qui est sufficiens; subdere se æquali, nec præferre se minori, & hic dicitur abundans, & subesse minori, in quo est omnis justitia, 2.2. q. 161.6.ad 4.c.

8 Humilitas triplex, sc. pœnosa ab extrinseco, stulta ex ignorantia propriæ dignitatis, & virtus ex cognitione sui, 2.2.q.161.1 ad 1.

9 Hæc est principaliter circa interiorem motum; quæ autem est secundum signa exteriora per fictionem, est magna superbia, 2.2.q.161.1. ad 2.& 2.ad 4.& 3. ad 3.

10 Tendere in magna supra se, ex confidentia propriarum virium, contrariatur humilitati, non autem si ex confidentia Dei, 1. Prolo. 2.2. q.129. 3.ad 4.& q.161. 2. ad 2.& 6. ad 1.

11 Humilitas est essentialiter in appetitu, sc. subjective; sed cognitio proprii defectus est regula ejus, 2.2.q.161. 2.o.& 6.c. item q 162. 3.ad 2.

12 Est in irascibili subjective, 2.2.q.161.4 ad 2.

13 Humilis nihil audit mirabilius, quam suam excellentiam, 3.q.30.4. ad 1.

14 Vere humilis reputat se deteriorem aliis, non quidem quoad actum exteriorem; sed timens ne per superbiam gravius peccet in iis, quæ bene agere videtur, 2.2.q. 161. 6. ad 1.

15 Quilibet per humilitatem debet secundum illud quod suum est, se subjicere cuilibet proximo, secundum illud quod Dei est in eo, 2. 2. q. 161. 3. o. & 6. ad 1.

16 Humilitas convenit omni homini, etiam Christo, secundum humanitatem, non autem secundum divinitatem, 2.2.q. 161.1.ad 4.

17 Christus humiliavit se quadrupliciter, sc. ad passionem & mortem, ad sepulchrum & infernum, ad confusionem & oprobria, & sub hominibus. Ideo quadrupliciter meruit exaltari, sc. per resurrectionem, ascensionem, sessionem ad dexteram Patris cum manifestatione divinitatis ejus, & per judiciariam potestatem, 3.q.49.6.c.& q. 53 1. c.& q. 54.2 c.& q.59.3.o.& 6.c.

18 Humilitas post virtutes theologales, & intellectuales, & post justitiam, præcipue legalem, est potior cæteris, 2.2. q.161.5.o.

19 Superabundantia magis opponitur humilitati, quam defectus; quia magis reprimit spem vel fiduciam, quam utatur, sed fortitudo è converso respectu audaciæ, 2.2. q. 161. 2. ad 3.

20 Humilitas & magnanimitas conveniunt in materia, & differunt in modo, 2.2.q.161. 4.ad 3. q.162.1.ad 3.

21 Humilitas refrænat præsumptionem, ex reverentia Dei, sed magnanimitas firmat animum contra desperationem, ex adeptione proprii boni, 2. 2.q.161.2.ad 3. & q. 162. 1. ad 3.

22 Humilitas deprimens ad infima, & magnanimitas impellens animum ad magna, non opponuntur, quia utrunque fit recta ratione, 2 2.q 129.3.ad 4.& q 161.1.c.ad 3.& 2.ad 3.

23 Magnanimus reputat se dignum magnis, ex dono Dei, & contemnit alios, in quantum deficiunt, humilis autem è converso, 2. 2. q. 129. 3. ad 4.

24 Humilitas reprimit spem, &c.

sc. spiritum ad alta tendentem, 2.2.q.161.4.c.

Hyperdulia est potissima species duliæ, ex unione ad Deum, 2.2.q.103.4.ad 2.

1 Hypocrisis est simulatio alienæ personæ, ideo semper est peccatum, & est vitium jactantiæ, 2.2.q.111.2.o.

2 Non est semper peccatum mortale, nisi sit in nocumentum fidei, vel personæ, vel Ecclesiæ, 2.2.q. 111.4.c.

3 Per se & directe opponitur tantum veritati, quæ est virtus, 2.2.q.111.3.o.

4 Finis remotus hypocritæ est lucrum, vel gloria, sed finis proximus est ostendere se alium quam sit, 2.2.q.111. 2. ad 3.

1 In nomine Hypostasis & substantiæ latebat venenum, antequam nota esset æquivocatio ejus, 1.q. 29.3.ad 3.

2 Hypostasis dicitur materia, usiosis forma, usia compositum, quia materia est principium substandi, & forma est principium subsistendi, 1. q. 29.2.ad 5.

3 Hypostasis, persona, subsistentia, & essentia differunt, 1. q. 29.2.o.

4 Hypostasis nomen convenit Deo, quantum ad subsistere, ad quod imponitur, non autem quoad substare, à quo imponitur, 1.q. 29. 3.ad 3.& q.39.1.ad 3.

Hyrcus significat Christum, propter similitudinem carnis peccati, agnus propter innocentiam, aries propter principium, 1.2.q.102.3.ad 2.

J

1 Jacob emens primogenita non peccavit, quia erant sua: sed Esau vendens ea peccavit per simoniam, 2. 2.q.10.34. ad 3.

2 Non est mentitus, dicens se esse Esau, quia mystice dixit se esse Esau primogenitum Isaac, quia primogenita illius de jure ei debebantur: vel propter mysterium, quia videlicet minor populus, sc. gentilium, substituendus erat in locum primogeniti, sc. in locum Judæorum, 2.2.q.110.3.ad 3.

3 Non vidit Deum per essentiam, 1.q.12.11. ad 1. & 2.2. q.180.5.ad 1.

4 Vovit habere dominum in Deum, in quantum voluntarie vovit; vel vovit secundum specialem modum; vel dicitur votum large, id est recognitio obligationis, & non causa ejus, 2.2.q.88.2.ad 1,

5 Vovit dare decimas, noa quidem ministris, sed ad cultum Dei, ut in sacrificiis, 2. 2.q.87.1.ad 3.

6 Post contemplationem claudicavit uno pede, quia necesse est quod debilitato amore seculi, convalescat aliquis ad amorem Dei, secundum Gregorium, 2.2.q.180.7. ad 4.

7 Accedens ad ancillas uxorum suarum non peccavit, quia erant uxores, 2. 2. q. 134. 2. ad 3.

1 Jacobus ex instinctu vel revelatione Dei fecit per dæmones adduci ad se Hermogenem, 2.2 q.90.1.c.& 2.c.fi.

1 Jactantia est, per quam quis se extollit supra id quod in se est, secundario autem supra id quod de eo alii opinantur, 2.2.q.110. 2. c. & q. 112.1.c.

2 Quoad actum exteriorem, est species mendacii, sed quoad arrogantiam interiorem est species superbiæ, 2.2.q.132.5. ad 1.item q.162 4 ad 2.

3 Est peccatum mortale tripliciter, sc. quando est contra gloriam Dei, vel contra honorem proximi, vel ex inani gloria, vel superbia, vel cupiditate mortalibus, 2. 2. q. 132. 2.o.

4 Est ex superbia, tanquam ex

ex causa motiva, & aliquando ex vanitate, ex inani gloria autem, ut ex fine, 2.2.q.112. 1.ad 2. & q. 132. 5. ad 1. & q. 162.4.ad 2.

5 Opulentia seu divitiæ causant jactantiam & superbiam dupliciter, sc. occasionaliter, & per modum finis, 2.2.q.112. 1.ad 3.

6 Jactantia proprie opponitur secundum speciem actus veritati, non autem secundario, 2.2.q.112.1.o.

1 Idea est forma exemplaris, qua res fiunt, & cognoscuntur, quæ est in mente artificis, 1.q. 15.o. & q.44 3.c.

2 Idea græce, forma latine dicitur, ideo per ideas formæ aliarum rerum per se existentes intelliguntur, 1.q.15.1.c.

3 In Deo non est aliud, quam essentia divina 1.q.15.1.ad 3. q.44.3.c.& 2.2.q.173.1.c.

4 Essentia Dei ut essentia, non est idea, sed ut similitudo, vel ut ratio rei intellecta, 1.q.15.2.ad 1.

5 Essentia Dei non habet rationem ideæ, respectu Dei, sed respectu aliorum, quia est principium operativum aliorum, non autem Dei, 1.q.15.1.ad 2.

6 Idea secundum veritatem, & secundum Platonem, est principium cognitionis, & generationis, 1.q.15.1.3.c.

7 Idea operati, in mente artificis, est sicut id quod intelligitur, non autem sicut species qua intelligitur, 1. q. 15. 2.c.ad 2.

8 Ideas esse, est necessarium, 1.q.15.1.o.& q.44.3.o

9 Sunt tantum in mente Dei, & non extra, contra Platonem, 1.q.15.1.ad 1.& q. 44.3. ad 2. & ad 3. & ad 4.

10 Respectus idearum non sunt reales, sed sunt intellecti a Deo, & tantum in Deo, 1.q. 15.2.ad 4.& q. 28.2.ad 3. & q.44.3.c.item 2. 2. q. 173. 1.c.

11 Respectus idearum causantur tantum ab intellectu Dei comparante essentiam suam ad res, 1.q.15.2.ad 3.

12 Ideæ sunt æternæ, 1.q.6. 4.c.

13 In mente Dei sunt plures, secundum quod Deus intelligit, essentiam suam esse multipliciter imitabilem a creaturis, 1.q.15.2.o.& q.44.3.c. & q.47.1.ad 2.& 1. 2. q.93.1. ad 1.

14 Idea practica & speculativa non sunt duæ ideæ, nisi secundum rationem, 1. q. 15. 3.c.

15 In ideis est distinctio, & pluralitas, quia respiciunt proprias naturas singularum rerum, non autem lex æterna, 1. 2.q.93 1.ad 1.

16 Sapientia & ars Dei est tantum una, quia significatur ut quo Deus intelligit; ideæ autem ut quod. Ideo sunt plures, 1.q 15-2.ad 2.

17 Ratio divinæ sapientiæ, respectu creationis, dicitur idea, & ars, vel exemplar, sed respectu gubernationis dicitur lex, 1.2.q.93.1.c.

18 Idea principaliter significat respectum ad creaturam, ideo dicitur pluraliter, nec est personale, sicut verbum, quia verbum principaliter significat respectum ad dicentem, & ex consequenti ad creaturam; ideo est tantum unum, 1. q. 34. 3. ad 4.

19 Ut principium factionis, est practica, & dicitur exemplar, & omnium quæ aliquando fiunt à Deo, sed ut est principium cognitionis, est speculativa, & dicitur ratio, & est omnium quæ cognoscuntur à Deo secundum propriam rationem, 1. q. 15.3.c.

20 Quæ nunquam fiunt, habent ideam secundo modo, non autem primo modo, nisi in virtute, 1.q.15.3.ad 2.& q. 18.4.ad 4.

21 * Malum non habet ideam in Deo, 1. q. 15. 3. ad 1. item q. 18. 4. ad 4.

22 Genera non habent aliam ideam, in quantum exemplar, nisi ideam speciei, 1. q. 15. 3. ad 4.

23 Particularia habent propriam ideam, præter ideam speciei, contra Platonem, 1. q. 15. 3. ad 4.

24 Materia habet ideam, contra Platonem, sed eandem cum forma, 1. q. 15. 3. ad 3. & ad 4.

25 Accidentia habent propriam ideam, præter ea quæ inseparabiliter concomitantur subjectum, 1. q. 15. 3. ad 4.

Multiplicato uno eorum quæ sunt eadem re, & differunt ratione, non oportet multiplicari alterum, sicut persona, & proprietas in divinis, 1. q. 40. 1. ad 1.

Idem numero corpus manet, licet fiat continue deperditio, & restauratio virtualiter per alimentum, 1. q. 119. 1. ad 5.

1 Idololatria est exhibere latriam, idest cultum Dei creaturæ, 2. 2. q. 94. 1. o.

2 Præsupponit infidelitatem, & addit exterius indebitum cultum, mendacium perniciosum, magnam Dei blasphemiam, & impugnationem fidei, 2. 2. q. 94. 3. ad 1. & ad 2. & ad 3. & 2. c.

3 Opponitur latriæ, 2. 2. q. 92. pr. & q. 94. pr. & 1. o.

4 Quadruplex, sc. civilis, id est imaginum habentium deitatem, secundum Hermetem; fabularis, i. hominum deificatorum; physica, id est, animæ totius mundi, secundum Varronem; & Platonica, quæ & physica dicitur: sc. intelligentiarum, animarum cœlestium, dæmonum, & animarum hominum, 2. 2. q. 94. 1. c. item q. 122. 2. ad 2.

5 Omnis idololatria est peccatum, nec excusat mos vulgi, contra Senecam, nec persecutio contra hæreticos, 2. 2. q. 94. 2. o.

6 * Est gravissimum peccatorum, 1. 2. q. 102. 2. ad 11. item 2. 2. q. 94. 3. o.

7 Peccatum contra naturam est levius idololatria, sed punitur conveniens pœna ejus, quia est manifestius, 2. 2. q. 94. 3. ad 3.

8 Causa dispositiva idololatriæ fuit triplex ex parte hominis, sc. inordinatus affectus, repræsentatio delectabilis, & ignorantia Dei, sed causa consummativa ejus fuerunt dæmones, 2. 2. q. 94. 4. o.

9 Ab idololatria omnia alia peccata oriebantur, 2. 2. q. 94. 4. ad 1.

10 * Dans hostiam non consecratam pro Eucharistia est reus idololatriæ, non autem adorantes eam, cum hostia debeat adorari latria sub conditione in habitu, 3 q. 80. 6. ad 2.

1 Jejunium duplex, sc. spirituale, idest à peccatis, & corporale, i. ab escis, 2. 2. q. 147. 2. ad 1.

2 Corporale duplex, sc. naturæ, & Ecclesiæ, 2. 2. q. 147. 1. ad 3. & 3 c. & 6. ad 2. & 3. q. 80. 8. ad 4.

3 Duplex, sc. luctus, i. cum amaritudine peccatorum, & præsentis vitæ, & exultationis, 2. 2. q. 147. 4. ad 5.

4 Est actus virtutis, sc. abstinentiæ, & temperantiæ elicitive, sed aliarum virtutum imperative, 2. 2. q. 3. 1 c. & q. 88. 6. c. & q. 146. pr. item. q. 147. 1. 2. o.

5 Jejunium Ecclesiæ est parsimonia victus, abstinentiaque ciborum, secundum Isidorum, 1. 2. q. 147. 2. ad 1.

6 Nimis jejunans, vel nimis vigilans peccat, quia si aliquis in tantum naturæ virtutem debilitet per jejunia & vigilias, & alia hujusmodi, quod non sufficiat debita opera exe-

qui, puta prædicator prædicare, doctor docere, cantor cantare, & sic de aliis, absque dubio peccat; sicut etiam peccaret vir, qui nimia abstinentia se impotentem redderet ad debitum uxori reddendum, & servus in obsequiis, quæ domino debet impendere, 1. q. 97. 3. ad 3. & 2. 2. q. 10. 12. ad 5. & q. 88. 2. ad 3. & q. 125. 1. ad 2. & q. 147. 1. ad 2. & q. 188. 6. ad 3. & 3. q. 40. 2. ad 1.

7 Jejunium pulchre commendatur per multos ejus effectus, 2. 2. q. 47. 1. c. ad 1. & 3. q. 40. 2. ad 3. & 1.

8 Non est contra libertatem fidelium, sed contra servitutem peccati, 2. 2. q. 147. 3. ad 3.

9 Principaliter sumitur propter tria, sc. propter comprimendas concupiscentias carnis; propter elevationem mentis, & propter satisfactionem, 2. 2. q. 147. 1. 3. 5. c.

10 Est satisfactorium, quia subtrahit delectationem, addens afflictionem, & impedit peccata futura, debilitando concupiscentiam, 2. 2. q. 147. 1. 3. 5. 7. c.

11 Christus jejunavit, non ex necessitate, sed ut doceret, quam bonum est jejunium, quia scutum est contra diabolum, 2. 2. q. 147. 5. ad 1. & 3. q. 40. 2. ad 3. & q. 41. 3. c.

12 Jejunavit post baptismum, quia baptizatos oportet intendere jejunio, & non lasciviæ. 2. 2. q. 147. 5. ad 1. & 3. q. 40. 2. ad 3. & q. 41. 3. c.

13 Non jejunavit plus quam Moyses & Helias, ut crederetur verus homo, 3. q. 40. 2. ad 3. & q. 41. 3. c.

14 Jejunium ante Pascha fit quadraginta diebus, sicut a Christo, Moyse, & Helia, & quadruplici ratione; sc. vel quia secundum Gregor. per hos quadraginta dies virtus decalogi per libros quatuor Sancti Evangelii impletur, vel quia dignum est ut carnem nostram quaterdecies affligamus, vel quia in his offerre contendimus decimas dierum, vel quia secundum August. creaturæ invisibili debetur ternarius numerus, sed creaturæ visibili debetur quaternarius, propter calidum, frigidum, humidum, & siccum. Unde si denarius numerus ducatur per quaternarium, qui competit corpori, per quod administratio geritur, quadragesimum numerum conficit, 2. 2. q. 147. 5. c. & 3. q. 40. 2. ad 3.

15 Jejunium quadragesimæ arctius observatur, quam alio tempore, quia per istud imitamur Christum, 2. 2. q. 147. 8. ad 3.

16 Judæi jejunabant mense quarto, quinto, septimo, & decimo, propter aliquas tribulationes tunc habitas, 2. 2. q. 147. 5. ad 2.

17 Jejunabant usque ad vesperam, id est usque ad noctem, quia nocti comparatur status veteris testamenti, quia post mortem ibant ad limbum tenebrosum, propter peccatum Adæ, per cibum vetitum, 2. 2. q. 147 7. ad 1.

18 Jejunium non est necessarium absolute, sed ex præcepto Ecclesiæ, quia secundum se est pœnale, ideo non est eligibile, nisi in quantum est utile ad aliquem finem, 2. 2. q. 147. 3. ad 1. & 3. q. 40. 2. ad 1.

19 Est de præcepto legis naturæ, secundum quod est necessarium ad salutem; sed determinatio temporis ejus, & modi est de præcepto Ecclesiæ, 2. 2. q. 147. 3. 0.

20 Omnes tenentur ad jejunia Ecclesiæ, nisi sint legitime impediti, vel nisi sit evidens causa non jejunandi, ut in pueris & senibus, propter defectum & debilitatem naturæ, &

& hujusmodi, 2.2.q.147.4.o. & 7.ad 3.

21 Justi tenentur ad jejunia Ecclesiæ, & alia præcepta ejus, sicut & alii, 2. 2.q.147. 4.ad 5.

22 Pueri non tenentur ad jejunia Ecclesiæ, quamdiu sunt in statu augmenti, quod ut in pluribus est in fine tertii septennii, sed exercendi sunt in eis secundum modum ætatis, tamen quandoque in magna tribulatione jubentur pueri & bruta jejunare, 2. 2. q.147.4. ad 2.

23 Itinerantes & operarii debent jejunare, diminuendo laborem, nisi sit necessitas, 2.2. q.147.4.ad 3.

24 Pauperes habentes simul sufficiens prandium tenentur jejunare, non autem si paulatim, 2.2.q.147.4. ad 4.

25 Transgrediens præceptum de jejunio ex contemptu, vel impediendo finem, peccat mortaliter, non autem si ex causa rationabili, 2. 2. q. 147. 3. ad 2.

26 Jejunia quatuor temporum sunt quasi primitiæ & expiatio totius anni, 2.2.q.147.5.c.

27 Jejunium exultationis non est in præcepto Ecclesiæ, propter quod non est jejunium ab Ecclesia institutum in toto Paschali tempore. Jejunium autem afflictionis & luctus non decet tempore lætitiæ, sc. tempore Paschali, vel in dominicis, 2. 2.q.147.5 ad 3.

28 De se nullo tempore est prohibitum. Tamen jejunans in dominica contra consuetudinem Ecclesiæ, vel ex superstitione, ut necessarium sicut Manichæi, peccat, 2.2.q.147. 5.ad 3.

29 Fit in vigiliis Sanctorum, causa præparationis ad devotionem, & causa significationis, quod Sancti per afflictiones pervenerint ad gloriam, 2. 2. q.147.5.corp.

30 Conveniens hora prandii tempore jejunii est hora nona; sed hora sexta alio tempore, 2.2.q.147.7.o.

31 Hora prandii in jejunio determinatur secundum grossam æstimationem, licet sit modicum ante, vel post nonam. Unde sufficit si circa horam illam, quam Ecclesia instituit, jejunans sumat cibum, etiam si aliquantulum propter aliquam necessitatem anticiparet, 2.2.q.147.7.ad 2.

32 Talis taxatio temporis non multum potest alicui nocere, cujuscunque conditionis existat, vel si forte propter infirmitatem, vel ætatem, aut aliquid hujusmodi hoc eis in magnum gravamen cederet, esset cum eis in jejunio dispensandum, vel ut aliquantulum prævenirent horam, 2.2.q.147. 7.ad 3.

33 Pluries comedens in una die per modum cibi solvit jejunium, non autem si fiat per modum medicinæ, 2.2.q.147. 6.o.

34 Comestio carnium solvit jejunium, non autem esus piscium, vel leguminum, nec potus vini, 2.2.q 147.8.o.

35 Ova & lacticinia respirantium sunt interdicta in jejunio quadragesimæ, non autem in aliis, nisi secundum consuetudinem patriæ, 2.2.q. 147.8.c.ad 3.

36 Electuaria, vel aliæ medicinæ solvunt jejunium naturæ, non autem jejunium Ecclesiæ, nisi fiat in fraudem, 2, 2. q.147.6.ad 3.

37 Potus quicunque, etiam aquæ, solvit jejunium naturæ, non autem jejunium Ecclesiæ, nisi fiat in fraudem, 2.2.q.147. 6.ad 2. & 3.q.80.8.ad 4.

Jephte peccavit vovendo & reddendo, sed ponitur in catalogo Sanctorum, propter fidem, & devotionem, & victoriam; & probabile est quod

pœnituit, licet aliquod bonum figuraret, 2. 2. q. 88. 2. ad 2.

1 Jeremias verbis, & mysteriis passionem Christi apertissime prænuntiavit; & eam suis passionibus expressissime præfiguravit, 3. q. 27. 6. c. fi. ad 2.

2 Jeremias, & Moyses considerantes insufficientiam propriam recusabant non pertinaciter officium, quo digni erant ex gratia Dei, 2. 2. q. 133. 1. ad 4.

1 Jerotheus doctus est, non solum discens, sed & patiens divina, secundum Dionysium, 1. q. 1. 6. ad 3. fi. & 2. 2. q. 45. 2. c.

2 Aliquis experitur in seipso gustum divinæ dulcedinis, & complacentiam divinæ bonitatis, sicut de Jerotheo dicit Dionysius, quod didicit divina ex compassione ad ipsa, 2. 2. q. 97. 2. ad 2.

Jerusalem est in medio terræ habitabilis, 3. q. 46. 10. ad 1.

1 JESUS significat naturam humanam, sed Christus significat naturam divinam, & humanam, 3. q. 16. 5. c. & q. 17. 1. c.

2 Hoc nomen JESUS convenienter impositum est Christo in sua circumcisione, 3. q. 37. 2. c.

3 Est novum & proprium, in quantum significat spirituale, & universale salutem; non autem ut particularem, & temporalem, 3. q. 37. 2. ad 2.

4 Multa alia nomina Christi significant idem quod Jesus, idest salutem, 3. q. 77. 2. ad 1.

1 Ignis species sunt tres, sc. lux, i. ignis in materia propria; flamma, id est ignis in humido aereo: & carbo, i. ignis in in sicco terrestri, 1. q. 67. 2. ad 2. & 1. 2. q. 35. 8. c.

2 Ignis non lucet in propria materia, i. in sua sphæra, nec in materia opaca terrestri, nec in sulphure, nec in fumo grosso, nec in inferno, 1. q. 66. 1. ad 5.

3 Ignis inferni cum ut organum divinæ justitiæ ab anima apprehendatur, propter visionem sui vere animam cruciare dicitur, Suppl. q. 70. 3. c.

4 Conveniens est, mundum, antequam in novitatem gloriæ adducatur, à contrariis dispositionibus purgari, Suppl. q. 74. 1. o.

5 Convenienter per ignem fiet mundi purgatio, Sup. q. 74. 2. c.

6 Ignis, quo hic mundus purgabitur, ejusdem erit speciei cum nostro igne, Suppl. q. 74. 3. o.

7 Cessatio & quies superiorum cœlorum vices purgationis eorum geret, Suppl. q. 74. 4. c.

8 Purgabuntur quatuor elementa à sordibus, & infectionibus, quas ab hominum peccatis contraxerant, Sup. q. 74. 5. o.

9 Impuritates elementorum, quæ ex eorum permistione proveniunt, per ignem purgabuntur, Suppl. q. 74. 6. c.

10 Cum mortuorum resurrectio judicium præcedere verisimum sit, conflagratio ignis, quantum ad mundi purgationem spectat, Dei judicium præcedat oportet; quantum vero attinet ad illius ignis actum, quo malos involvet, judicium ignis conflagrationem anteibit, Suppl. q. 74. 7. o.

11 Ignis naturaliter aget ante judicium & in bonos, & in malos, eos in cinerem resolvendo; sed mali illius ignis actione cruciabuntur, boni vero omnis doloris erunt expertes, Supplem. q. 74. 8. c.

12 Igne conflagrationis involventur reprobi, ut quicquid turpe & fœdum fuerit in infernum detrudatur; sicut quicquid pulchrum, & nobile reperietur, in regnum cœleste attolletur, Sup. q. 74. 9. o.

1 Ignorantia sextuplex, sc. in-

invincibilis, affectata in se vel in sua causa, juris, facti, causa actus, & non causa; prima & quarta excusant à peccato in toto; secunda & tertia excusat non in toto, quinta excusant à toto, si non sit culpa; sexta vero nec excusat, nec minuit peccatum, 1. 2. q. 74. 1. ad 2. & 5. c. ad 1. & q. 76. 3. 4. c. & 2. 2. q. 59. 4. ad 1. & 3. q. 47. 5. ad 3 & q. 80. 4. ad 5.

2 Tripliciter se habet ad actum, sc. concomitanter, consequenter, id est volita in se ut affectata, vel in sua causa, sc. habitu vel passione, ut ignorantia electionis; & antecedenter, id est causa actus. Tertia causat involuntarium simpliciter; secunda secundum quid; prima vero nullo modo, sed tantum non voluntarium, 1. 2. q. 6. 8. o. & q. 19. 6. c. & q. 76. 3. 4. o.

3 Est volita tripliciter, sc. directe, ut affectata, indirecte, id est propter negligentiam, & per accidens, id est consequenter. Prima auget peccatum, aliæ vero diminuunt, 1. 2. q. 19. 6. c.

4 Excludit triplicem scientiam, sc. qua scitur aliquid esse malum secundum se vel ut nunc, vel ut fugiendum, 1. 2. q. 78. 1. ad 1.

5 Habet rationem pœnæ, & non culpæ secundum se: sed ignorantia ex causa, sc. ex negligentia discendi, vel ex effectu sequente, est peccatum, 1. 2. q. 76. 2. o. & q. 84. 4. ad 5. & q. 105. 1. ad 9. & 2. 2. q. 53. 2. ad 2.

6 Nescientia est simplex carentia scientiæ, sed ignorantia proprie est nescientia eorum quæ quis est aptus scire & debet. Error autem addit approbationem falsi: sed hæresis ei addit pertinaciam contra fidem, 1. q. 101. 1. ad 2. & 1. 2. q 7. 6.

7 Ignorantia electionis dicitur, non quia electio sit scientia, sed quia ignoratur quid sit eligendum, 1. 2. q. 13. 1. ad 3.

8 Ignorantia privationis, id est eorum quæ quis tenetur scire & potest, est peccatum; non autem aliorum, 1. 2 q. 76. 2. o. & q. 94. 4. c. ad 2. & ad 3.

9 Ignorantia negative poterat esse in natura integra, non autem ignorantia privative, 1. q. 12. 4. ad 2.

10 Nulla ignorantia fuit in Christo, 3. q. 15. 3. o.

11 Ignorantia negative semper est in Angelis, & in aliis beatis, non autem ignorantia privative, quia est pœna, 1. q. 12. 4. ad 2.

12 Ignorans non peccat continue, nec ex quolibet non scito per eum, sed tantum cum habet tempus discendi ea quæ scire tenetur & potest. Unde homo non dicitur ignorans, si non intelligit, sicut Deus, sed si non intelligit, sicut aptus natus est intelligere, 1. 2. q. 76. 2. ad 5. & 4. ad 3. & q. 94. 4. c. ad 2. & ad 3.

13 Ignorans gravissime peccat, non propter quantitatem peccati, sed periculi. Vel ignorantia beneficiorum Dei est gravissima inter species ingratitudinis, 1. 2. q. 76. 4. ad 3.

14 Ignorantia alicujus particularis, id est circumstantiæ, quam quis non potest scire, debita diligentia adhibita, excusat totaliter à peccato, non autem ignorantia quam causat habitus vel passio, impediens applicationem scientiæ communis ad particularem actum, 1. 2. q. 19. 6. c. & q. 77. 7. ad 2. & 2. 2. q. 59. 4 ad 1. & 3. q. 80. 4. ad 5.

15 Non excusat, nec minuit peccatum, nisi secundum quod causat involuntarium, 1. 2. q. 19. 6. c. & q. 73. 6. c. & q. 76. 3. 4. o. & q. 77. 7. ad 2. & q. 105. 2. ad 9.

16 Præcedens inclinationem appetitus causat eam, ideo quan-

quanto major est, tanto magis causat involuntarium, & excusat à peccato, non autem sequens, sed magis gravat, 2. 2. q. 156. 3. ad 1.

17 Ignorantia opposita scientiæ practicæ excusat, vel minuit peccatum, non autem ignorantia electionis, sed constituit peccatum, & opponitur prudentiæ, 1. 2. q. 47. 2. c. & q. 88. 2. c.

18 † Ignorantia electionis nec excusat, nec minuit, nec causat peccatum; sed sequitur omne peccatum, 1. 2. q. 76. 4. ad 1. & q. 8. 4. ad 1.

19 Nulla ignorantia est causa peccati, nisi per accidens, sc. illa quæ tollit cognitionem universalem, vel particularem prohibentem peccatum, 1. 2. q. 76. 1. 2. & 3. c.

20 Agens contra constitutionem, vel præceptum Papæ propter ignorantiam non excusatur à peccato, si teneatur & potuerit eam scire, in quantum in ejus notitiam devenit per alios, vel devenire potest promulgatione facta; quia omnes tenentur eam scire, 1. 2. q. 90. 4. c. ad 2. & ad 3.

Illabi menti convenit soli Deo, 3. q. 8. 8. ad 1. & q. 64. 1. c.

1 Illegitimi sunt liberi qui nascuntur ex simplici fornicatione, sed naturales; qui vel ex stupro, vel ex adulterio, nec naturales, nec legitimi sunt habendi, Sup. q. 68. 1. 2.

2 Illegitimi duplici damno afficiuntur, unum est, quia non admittuntur ad actus legitimos, alterum quod non succedunt in hæreditate paterna, in septima tamen parte succedere possunt naturales filii, spurii vero nulla ex parte, nisi quod eis parentes suppeditare necessaria tenentur, Sup. q. 68. 2. c.

3 Cum liberi dicantur illegitimi lege positiva, per eandem etiam lege legitimari possunt, Sup q. 68. 3. 2.

Illiberalitas magis opponitur liberalitati, quam prodigalitas, 2. 2. q. 107 2. c.

1 † Illuminatio non est motus, 1. q. 53 3. c.

2 Fit in instanti, quia non est motus, sed est terminus motus loca is. & lumen non habet contrarium, ideo subjectum ejus est in ultima dispositione, 1. q. 53. 3. c. ad 2. item q. 67. 2. c. & 1. 2. q. 113. 7. c. & 3. q. 75. 7. c.

3 Non est motus localis, sed alteratio, 1. q. 53. 3. ad 2.

4 Homo non potest illuminare, confortando lumen alterius, quia in eo est debilissimum lumen intellectuale, nisi forte instrumentaliter dirigendo, proponendo exempla, vel applicando principia conclusioni, 1. q. 117. 1. 2.

5 Sacerdos illuminat, tradendo Sacramenta gratiæ; non autem infundendo gratiam, 3. q. 64. 1. ad 1.

6 Omnis qui illuminatur, percipit illuminationem ex parte objecti, non autem semper ex parte principii, 1. q. 111. 1. ad 3.

1 Imaginatio, & sensus nunquam cognoscunt naturam rei, sed tantum accidentia, 1. q. 57. 1. ad 2. & 3. q. 76. 7. c.

2 Non possumus imaginari, quæ nullo modo sentimus secundum totum, vel secundum partem: ideo cæcus natus non potest imaginari colorem, 1. q. 83. 3. c. fi. item 4. b. item c. fi. & q 111. 3. ad 1. & ad 2.

3 Sub imaginatione non cadit nisi corpus, 1. q. 50. 1. c.

4 Imaginatio cooperatur suo objecto, formando aliquas species, non autem sensus, 1. q. 12. 9. ad 2. & q. 78. 4. c. item q. 84 6. ad 2. item q. 85. 2. ad 3.

5 Imaginatio ægritudinum quandoque causat eas, 3. q. 13. 3. ad 3.

Bo-

6 Bonitas imaginationis, est dispositio ad scientiam, quæ est in intellectu, 1. 2. q. 74. 4. ad 3. item q. 81. 2. c.

1 Imaginativa est idem quod phantasia, 1. q. 78. 4. c. item q. 84. 6. ad 2.

2 Imaginativa est altior potentia, quam sensus exterior, in quo tamen est maxima certitudo, quia est principium omnis cognitionis humanæ, & semper oportet principia cognitionis esse certiora, 1. q. 30. 3. ad 2.

1 Imago quælibet est similitudo, & non è converso, quia imago addit esse expressum ab alio, 1. q. 35. 1. c. ad 1. & 2. c. & q. 93. 1. c. & 9. o.

2 Differentia triplex inter imaginem & similitudinem, sc. quia imago pertinet ad formam, sc. specialem, similitudo autem ad naturam. Imago pertinet ad cognitionem veritatis, quæ est principium demonstrans naturam intellectualem, similitudo autem ad amorem virtutis. Imago pertinet ad potentias, sc. memoriam, intelligentiam, & voluntatem, similitudo vero ad habitus consequentes, sc. innocentiam, & justitiam, 1. q. 93. 9. o.

3 Imago proprie dicitur, quod procedit ad similitudinem alterius, id autem á quo procedit, dicitur proprie exemplar, improprie autem imago, 1. q. 35. 1. ad 1. & q. 93. 5. ad 4.

4 Ad rationem imaginis non sufficit expressa similitudo secundum genus, vel secundum accidens commune, sed requiritur quod sit expressa similitudo secundum speciem, vel secundum accidens proprium speciei, & præcipue secundum figuram, 1. q. 35. 1. c. & q. 93. 2. 6. 7. 8. c.

5 Æqualitas est de ratione imaginis perfectæ, non autem imperfectæ, 1. q. 93. 1. c.

6 Imago alicujus est in aliquo dupliciter, sc. perfecte, id est in eadem natura, ut filius; & imperfecte, id est in alia natura, ut statua, 1. q. 35. 2. ad 3.

7 † Idem est motus in rem ipsam, & in imaginem ejus, in quantum hujusmodi, non autem ut res, 2. 2. q. 81. 3. ad 3. & q. 103. 3. ad 3. & 3. q. 8. 3. ad 3. & q. 25. 3. c. ad 1.

8 Imago proprie, idest id quod imitatur, dicitur tantum personaliter in divinis, essentialiter autem, improprie, id est id in quo, 1. q. 35. 1. o. & q. 93. 5. ad 4.

9 Non convenit Spiritui Sancto, sed tantum Filio, 1. q. 35. 2. o.

10 Imago Dei perfecta convenit soli Filio Dei, sed imago Dei imperfecta convenit soli creaturæ, 1. q. 35. 2. ad 3 & q. 47. 1. ad 2. & q. 88. 3. ad 3 & q. 93. 1. ad 3.

11 Nulla creatura irrationalis est Dei imago, vel ad imaginem Dei, 1. q. 45. 7. c. & q. 93. 2. o. & 3 c. ad 1. & 6. c.

12 Homo, & Angelus sunt ad imaginem Dei, & imago ejus, filius autem Dei, est imago tantum, 1. q. 3. 1. ad 2. & q. 4. 3. o. & q. 35. 2. ad 3. item q. 45. 7. c. & q. 91. 4. ad 1. & ad 2. & q. 93. 1 c. fi. & ad 3.

13 Angelus est simpliciter expressior imago Dei, quam homo, sed è converso secundum quid, 1. q 93. 3. o.

14 Imago Dei in homine & in angelo est secundum mentem tantum, 1. q. 3. 1. ad 2. & q. 93. 2. c. & 3. ad 2. & 4. ad 1. & 6. 7. o.

15 Est aliquo modo in mente, respectu cujuslibet objecti, verius tamen respectu sui, sed verissime respectu Dei, 1. q. 93. 8. o.

16 Assignatio imaginis duplex, sc. prima secundum potentias, sc. secundum memoriam, intelligentiam, & vo-

lun-

luntatem. secunda vera secundum essentiam, & habitus consubstantiales, sc. secundum mentem, notitiam, & amorem. 1. q. 93. 7. o.

17 † Prima assignatio imaginis, sc. memoria, intelligentia, & voluntas, est secundum potentias, 1. q. 93. 7. o.

18 † Imago Dei est principaliter secundum actus, sed consequenter secundum potentias, & præcipue secundum habitus, 1. q. 93. 7. o.

19 Imago Dei secundum principale ejus, id est secundum naturam intellectualem, est tam in viro quam in muliere, sed quoad secundarium, sc. principium, & finem, est tantum in viro, 1. q. 93. 4. ad 1 & 6. ad 2.

20 Imago prius repræsentat essentiam Dei, & consequenter tres personas, 1. q 93. 5. o. & 6. c.

21 In homine est triplex imago Dei, sc. creationis, recreationis, & similitudinis; prima est cujuslibet hominis, secunda justorum tantum, tertia vero beatorum tantum, 1. q. 93. 4. o.

22 Imagines Christi, & Sanctorum fiunt in Ecclesia triplici de causa; primo ad instrucionem rudium, qui eis quasi quibusdam libris docentur; secundo ut Incarnationis mysterium, & Sanctorum exempla magis in memoria nostra maneant, dum quotidie oculis repræsentantur; tertio ad excitandum devotionis affectum, qui ex visis efficacius incitatur, quam ex auditis, 2. 2. q. 94. 2. ad 1.

Immisericordia est in subtrastione beneficii, sed crudelitas est in excessu puniendi, & unum aliquando ponitur pro alio, 2. 2. q. 159. 1. ad 2. & ad 3.

1 Immobiles tanto magis sunt creaturæ, quanto magis appropinquant Deo, 1. q. 65. 1. ad 1.

1 Immolari convenit Christo in figuris veteris testamenti, 3. q. 83. 1. c.

1 Immunditia duplex in lege veteri prohibebatur, sc. spiritualis, id est peccatum, & corporalis, ex aliqua corruptione perfecta, vel in fieri, qua impediebantur ab exteriori cultu Dei, sicut irregularitate quadam, 1, 2. q 102. 5. ad 4. item ad 5. & 6. ad 1. & q. 103. 2. c.

2 Prima & secunda immunditia expiabatur per sacrificia pro peccato, præter eam quæ causata erat per solum tactum rei immundæ; quia per solam aspersionem aquæ expiationis expiabatur, 1. 2. q. 102. 5. ad 4. & ad 5. & ad 6.

1 Impassibile erit corpus gloriosum, Suppl. q. 82. 1. o.

2 Impassibilitas quantum ad se erit in omnibus æqualis, quantum vero ad suam causam, erit in uno major quam in altero, Suppl. q. 82 2. c.

3 Impassibilitas non excludit sensus in actu à corporibus gloriosis, sed erunt per susceptionem à rebus quæ sunt extra animam, Suppl. q. 82. 3. o.

4 Sensus, odoratus, & auditus erunt post resurrectionem in actu, non autem gustus, nisi forte per quandam immutationem linguæ à quodam humore adjuncto, Suppl. q 82. 4. c.

Impaviditas opponitur fortitudini, secundum defectum timoris, timiditas autem, secundum excessum ejus, 1. 2. q. 126. 2. o.

1 † Impeccabilis per naturam non potest fieri aliqua creatura à Deo, sed tantum per gratiam, 1. q. 63. 1. c. & 2. 2. q. 24. 11. c. pr.

1 Impedimentum duplex, sc. contrarium, & defectus, 2. 2. q. 4. 5. ad 4.

2 Homo tripliciter impeditur

à studio divinæ cognitionis, sc. propter ineptitudinem, occupationem, & pigritiam, 2.2.q. 2.4.c.

3 Non impediens malum non peccat, nisi debeat, & possit impedire, 1. 2. q. 6. 3. c.

1 Imperare est actus rationis, præsupposito actu voluntatis, 1.2.q.17.1.o.& q.60.1. c.fi.& 2.2.q.47.8.ad 3.& q.83. 1.10.c.& q.104.1.c.

2 Imperare est ordinare aliquid ad faciendum aliquid intimando, seu denunciando, non quidem absolute, sed movendo, 1.2.q.17.1.2.5.o.& 2. 2. q.83.1.c.& q.88.1.c.

3 Actus imperatus & imperium sunt unus actus humanus, ut totum, & multa secundum partes, 1.2.q.17.4.o. & q.20. 3.c.ad 1.& 3.q.19.2.o.

4 Usus rei, ut est in ratione referente rem in finem, est prior imperio & electione, quæ etiam est prior imperio, sed ut subditur potentiæ exequenti, est posterior imperio, 1.2.q. 17.3.o.

5 Imperare non convenit brutis, 1.2.q.17.2.o.

6 Virtutes appetitivæ brutorum non sunt imperantes libere, sed secundum naturalem instinctum bruta moventur ad apprehensa, 1.2.q.11.2.c.

7 Voluntas imperat aliis viribus, & etiam intellectui, 1. 2.q.71.6.ad 2.& 2.2.q.4.2.ad 2. & q. 19. 2. c. & q. 58. 8. ad 1.

8 Dicitur imperare improprie dupliciter, sc. interpretative: in quantum movet, & ut est de fine, 1 2.q.1.2.ad 1. & 2.2.q.47.8.ad 3.

9 Quilibet actus, ut est in potestate nostra, subditur imperio rationis, 1.2.q.17.6.

10 Actus rationis, quoad exercitium, semper potest imperari, & quoad assensum, præter actum naturalem, non autem quoad apprehensionem veritatis, 1.2.q.17.6.o.

11 Actus voluntatis potest imperari, 1.2.q.17.5.o.

12 Primus actus voluntatis non potest imperari à ratione, quia non fit ex ordinatione rationis, sed ex instinctu naturæ, vel ex ordinatione superioris causæ, sc. Dei, 1.2.q. 1.2.ad 3.& q.9.4.c.& q.17.5. ad 3.& 6.o.

13 Sensus exteriores non subduntur imperio rationis, quia non possunt sentire, nisi in præsentia sensibilium, 1.q.81. 3.ad 3.& 1.2.q.17.7.ad 3.

14 Motus membrorum, in quantum membra moventur à potentiis sensitivis, subduntur imperio rationis, non autem secundum quod moventur à potentiis naturalibus, & vegetativis, 1.q 81.3.ad 2.& 1.2 q. 17.9.o.& 2.2.q.168.1.c.

1 Imperfectum cognoscitur per ipsum perfectum, 1.q.14. 10.ad 4.& 1.2.q.100.6. ad 2.

2 Imperfectio duplex, sc. una quæ est de ratione imperfecti, tunc enim oportet quod adveniente perfectione imperfectum excludatur, sicut adveniente aperta visione, excluditur fides, de cujus ratione est, ut sit non apparentium. Alia est imperfectio. quæ non est de ratione rei imperfectæ, & tunc illud numero idem, quod erat imperfectum, fit perfectum, sicut puer fit vir, 2. 2.q.4.4.ad 1.

Implere voluntatem convenit soli Deo, quia solus Deus movet eam sufficienter ut objectum, 1.q.105.4.c.& q.106. 2.c.& 1.2.q.2.7.8.c.& q.3. 1.c.

Importabile hoc solum videtur in iis, qui ex infirmitate peccant, quod diu perseverant in malo, & ideo dicitur, quod ex longanimitate Dei supportantur; sed hoc ipsum quod aliquis ex superbia peccat, importabile videtur, & ideo per pa-

patientiam Dei dicuntur sustineri, qui ex superbia peccant, 2. 2. q. 137. 5. ad 4.

Importunitas est evagatio mentis ad illicita, secundum quod in arce mentis residet, volentis ad diversa se diffundere. 2. 2 q. 35. 4. ad 3.

1 Impossibilitas duplex, sc. vera & æstimata, 1. 2. q. 40. 4. ad 3.

2 Impossibile aliquando pro difficili sumitur, 2. 2. q. 64. 6. ad 4. & 3. q. 86. 1. ad 2. fi.

Imprecationes in Sacra Scriptura intelliguntur quadrupliciter, sc. prædicendo vel temporaliter ad correctionem, vel contra peccatum, vel secundum voluntatem Dei, 2. 2. q. 25. 6. ad 3. & q. 76. 1. o. & q. 83. 8. ad 1. & ad 2.

Improvidentia & defectus intelligentiæ & solertiæ pertinent ad negligentiam & inconstantiam, 2. 2. q. 53. 2. c. fi.

1 Imprudentia sumitur tripliciter, sc. negative, privative, & contrarie: prima non est peccatum, sed secunda est peccatum, ratione negligentiæ; tertia vero secundum se est peccatum mortale, si sit contra præceptum Dei, aliter est peccatum veniale, 2. 2. q. 53. 1. o.

2 Est generale peccatum participative, non autem essentialiter, cujus sunt triplices partes, sc. subjectivæ, id est monastica, politica, & œconomica; potentiales, id est præcipitatio, seu temeritas, inconsideratio, inconstantia, & negligentia; & integrales, quæ reducuntur ad potentiales, 2. 2. q. 53. 2. o.

3 Per essentiam est peccatum speciale, cum sit circa actus speciales, sc. rationis, 2. 2. q. 53. 2. c.

4 Imprudentia cum suis vitiis oritur ex luxuria, 2. 2. q. 53. 6. o.

Impudicitia est circa oscula, tactus, & alios actus circumstantes actum venereum, 2. 2. q. 154. 1. ad 5.

1 Impugnare inimicos, ut cessent à peccatis, est licitum, quia cedit in bonum eorum, & amicorum, 2. 2. q. 83. 8. ad 3.

2 Impugnatio veritatis agnitæ est species peccati in Spiritum Sanctum, 2. 2. q. 142. c.

3 Impugnatio peccati est vincenda dupliciter, sc. fugiendo, vel resistendo; fugiendo quidem, quando continua cogitatio auget peccati incentivum, sicut est in luxuria; resistendo autem, quando cogitatio perseverans tollit incentivum peccati, quod provenit ex aliqua levi apprehensione; & hoc contingit in acedia, 2. 2. q. 35. 1. ad 4. & q. 53. 6. ad 1. & q. 142 3 c.

1 Impuritas est ex mistione vilioris, 2. 2. q. 7. 2. c. & q. 81. 8. c.

2 Impuritas creaturæ rationalis est ex hoc, quod temporalibus per amorem se subjicit, sicut puritas ejus est in elevando se in Deum, 2. 2. q. 7. 2. c. & q. 81. 8. c.

1 In, proprie notat habitudinem continentis, 1. q. 39. 8. c. fi.

2 Esse in aliquo dicitur dupliciter, sc. ut in causa, & ut in subjecto, 1. 2. q. 83. 1. c.

3 Aliquid dicitur esse in duobus vel in pluribus dupliciter, sc. æqualiter, vel secundum prius & posterius, 1. 2. q. 56. 2. c. fi.

4 Corporalia dicuntur esse in aliquo quia continentur, spiritualia vero quia continent, 1. q. 8. 1. ad 2. & q. 52. 1. fi. & q. 53. 1. 2. c. & 3. q. 57. 4. ad 1. & q. 62. 3. ad 3.

5 Non omnes modi, in, ponuntur ab Aristotele, nisi reductive, 1. q. 42. 5. ad 1.

6 Deus est in omni loco dupliciter, sc. ut dans esse, virtutem, & operationem locis, & ut implens ea, 1. q. 8. 2. o.

Ea

7 Est supra omnia per excellentiam suæ naturæ, & in omnibus, ut causans esse omnium, 1. q. 8. 1. ad 1. & ad 3.

8 Est intimus unicuique rei, sicut esse proprium cujuslibet rei, 1. q. 8. 1. c. fi. & q. 105. 5. c. fi.

9 Est in omni re per essentiam, præsentiam, & potentiam, sed tantum in Sanctis per gratiam, in Christo autem solo per unionem personalem, 1. q. 8. 3. o. & q 43. 3. c. & q. 112. 1. c. item 3. q. 2. 10. ad 2. & q. 6. 1. ad 1.

10 Magis est intra animam, quam gratia, & quicquid aliud, 1. q. 105 5. fi.

11 Nullus modorum, in, quos assignat Aristoteles, explicat modum essendi, in, qui est in Divinis, 1. q 42. 5. ad 1.

12 Deitas habitat in Christo corporaliter tripliciter, primo per unionem ad corpus, secundo non figuraliter, tertio secundum triplicem modum, sc. communem, specialem, & singularem, 3. q. 2. 10. ad 2.

13 Pater est in Filio, & è converso, 1. q. 42. 5. o.

14 Filius Dei est magis in Patre, & è converso, quam homo in Filio Dei, 3. q. 2. 9. ad 4.

15 Omnia bona & mala sunt in scientia Dei, sed tantum bona sunt in Deo, & tres Personæ, proprietates, & attributa sunt in essentia Dei, 1. q. 18. 4. ad 4. & q. 39. 8. c. fi.

16 Ea quæ in creaturis sunt divisim & multipliciter, in Deo, sunt unite & simpliciter, 1. q. 14. 1. ad 2. & q. 26. 1. ad 1. & q. 47. 1. c. fi. & q. 57. 1. c. & q. 91. 1. c. & 1. 2. q. 18. 1. c. & 2. 2. q. 183. 2. c.

17 Creaturæ habent verius esse in Deo, quam in se, 1. q. 18. 4. ad 3.

18 Omnia sunt in omnibus, sc. superiora in inferioribus causaliter; sed è converso participative secundum rationem communem tantum, in Deo autem secundum rationem propriam, 1. q. 55. 1. c. ad 3. & q. 57 1. c.

19 Quælibet creatura est in Deo dupliciter, sc. ut in conservante, & ut in virtute causæ agentis, 1. q. 8. 1. o. & q. 79. 2. c. & q. 80. 1. c.

20 Creaturæ sunt in Deo dupliciter, sc. ut in conservante, & ut in cognoscente - secundo modo sunt vita & essentia Dei, non autem primo modo, 1. q. 18, 4. ad 1.

21 In Deo sunt multa secundum rationem, quorum aliqua prius cadunt in intellectu nostro, quam alia, 1. q. 44. 4. ad 4.

Incantatio est superstitiosa & illicita, si continet aliquid ad dæmones pertinens, vel nomina ignota, vel aliqua falsa vel vana, vel aliqua signa præter crucem, 2. 2. q. 96. 2. 4. o.

Incarcerare hominem, vel ligare, vel qualitercumque detinere est illicitum, nisi fiat secundum ordinem justitiæ, vel in pœnam, vel ad cautelam alicujus mali vitandi, 2. 2. q. 65. 3. o.

1 Incarnari Deum fuit possibile, & conveniens, 3. q. 1. 1. o.

2 Fuit necessarium ad reparandum genus humanum, sicut ad bene esse; non autem simpliciter, quia Deus aliter poterat reparare, 3. q. 1. 2. o.

3 Si homo non peccasset, probabilius est, Deum non fuisse incarnatum, licet incarnari potuisset, 3. q. 1. 3. o.

4 Christus non meruit incarnationem, nec aliquis purus homo ex condigno; sed tantum ex congruo, 1. 2 q. 98. 4. c. & 3. q. 2. fi. o. & q. 24. 3. c fi.

5 Incarnatio est generale principium, ad quod omnia officia angelorum ordinantur, 1. q. 57. 5. ad 1.

Prin-

6 Principaliter fuit propter liberationem hominis. 3. q. 1. 5. c. & q. 40. 1. c. & q. 43. 3. ad 2. & q. 44. 3. c.

7 Fuit ad tollendum omne peccatum, sed principalius peccatum originale, quia extensive majus est peccato actuali, licet intensive sit è converso, 3. q. 1. 4. o.

8 Ante Christi Incarnationem aliqui per fidem Christi liberati sunt secundum spiritum à damnatione peccati originalis, sed nemo secundum carnem, id est à fomite, 3. q. 27. 3. c. & q. 52. 5. ad 2.

9 Incarnatio facta est convenienti tempore, sc. non in principio mundi, nec in fine, 1. 2. q. 98. 6. c. & 3. q. 1. 5. 6. o.

10 Comparatur juventuti, propter vigorem & fervorem, senectuti vero propter numerum annorum, 3. q. 1. 6. ad 1.

11 Deus per Incarnationem nullo modo mutatus fuit, 3. q. 1. 1. ad 1. & q. 2. 6. ad 1.

12 Justitia, bonitas, virtus, potentia, & sapientia Dei ostensæ sunt per Incarnationem ejus, 3 q. 1. 1. c.

Incautela & incircumspectio includuntur sub in junto consideratione, 2. 2. q. 53. 2. c. fi.

1 Incestus est cum persona consanguinea vel affini coitus prohibitus quadruplici ratione, sc. primo quia naturaliter homo debet quamdam honorificentiam parentibus, & per consequens aliis consanguineis; secundo quia personas sanguine conjunctas necesse est ad invicem simul conversari; tertio quia per hoc impediretur multiplicatio amicorum; quarto quia cum naturaliter homo consanguineam diligat, si adderetur amor qui est ex commistione venerea, fieret, nimius ardor amoris, & maximum libidinis incentivum, quod castitati repugnat, 2. 2. q. 154. 1. c. item 9. o.

2 Est determinata luxuriæ species, 2. 2. q. 154. 1. c. item 9. o.

3 Cum ex incestu, quo quis cognoverit uxoris consanguineam, quædam contrahatur affinitas ante contractum matrimonium, etiam post sponsalia ex tali incestu impeditur matrimonium, post contractum vero minime, sed tantum sic peccans jure privatur petendi debitum, Sup. q. 58. 4. o.

Incineratio non convenit corpori Christi, 3. q. 51. 3. o. item q. 53. 1. c. ad 1.

1 Incipere significat esse nunc, & non prius, ideo ab inferiori ad suum superius cum eo non valet consequentia, 3. q. 16. 9. ad 2.

2 Formæ incipiunt esse actu, & desinunt per accidens tantum, sc. ad generationem & corruptionem compositi, 1. q. 45. 8. c. ad 1.

1 Inclinatio naturæ, vel voluntatis est tantum á Deo, 1. q. 103. 8. c. & q. 105. 4. c. & q. 106. 2. c. fi & q. 111. 2. c. & 1. 2. q 96. o. & 2. 2 q. 26. 2. c.

2 Est ad simile sibi, & conveniens, 1. 2 q. 8. 1. c.

3 Inclinationes naturales sunt principia omnium supervenientium, 2. 2. q. 155. 2. c.

Inconsideratio est speciale peccatum imprudentiæ, & opponitur rectitudini judicii in moralibus, 1. 2. q. 53. 2. c. fi. & 4. o. 5. c.

1 Inconstantia est speciale peccatum imprudentiæ deficiens à præcipiendo bonum propositum, cujus principium est in appetitu, finis autem in intellectu, 2. 2. q. 53. 2. c. fi. & 5. o.

2 Inconstantia circa abstinentiam à delectabilibus est filia luxuriæ, licet etiam quæ est in terribilibus oriatur ex luxuria, 2. 2. q. 153 5. ad 2.

3 Invidia, & ira, quæ est principium contentionis, faciunt

ciunt inconstantiam ex parte appetitus, 2.2.q.53.5.ad 2.

4 Constantia & inconstantia sunt in ratione, 2. 2. q. 53. 5. ad 3.

1 Incontinentia proprie est circa concupiscentias tactus, secundum quid autem est circa honores, divitias, & hujusmodi, improprie vero est circa virtutes: prima est peccatum dupliciter, sc. recedendo à ratione, & immergendo se turpibus, secunda tantum primo modo, tertia vero non est peccatum, sed est perfectio virtutum, 2.2.q.155.2.c & q. 156.2.o.

2 Species sunt duæ, sc. prævolatio consilii, & debilitas in præconsiliatis, 2.2.q.156.1.c.

3 Pertinet ad corpus occasionaliter, sed per se causatur ab anima non resistente passionibus, 2.2.q.156.1.o.

4 Incontinens vincitur à passionibus, non quidem cogentibus, sed vehementer impellentibus, & propter negligentiam, 1.2.q.77.2.o.& 2.2. q.156.1. ad 3.&.2.ad 2.

5 Incontinens ante consilium est ex impetu passionis propter velocitatem, ut in cholericis, vel propter vehementiam, ut in melancolicis, qui propter terrestrem complexionem vehementissime inflammantur; sed post consilium est propter mollitiem complexicnis, ut in flegmaticis, 2.2.q.156.1.ad 2.

6 Mulier non dicitur continens, nec incontinens; quia raro habet firmum judicium rationis, propter debilitatem complexionis, 2.2.q.156.1. ad 1. & ad 2.

7 Incontinens peccat ex passione, errans circa particulare, ut nunc: ideo sanabilior est, & minus malus intemperato: quia intemperatus peccat ex habitu errans circa ultimum finem, 1. 2. q. 78. 4. c. & 2. 2. q. 156. 3. o.

8 Libido concupiscibilis est major in continente, quam in intemperato, sed è converso de libidine voluntatis, 2.2.q. 156.3.ad 3.

9 Incontinens iræ audit rationem, sed imperfecte; incontinens autem concupiscentiæ totaliter eam non audit, 2.2. q.53.6.ad 1,& q.156.4.c.ad 2.

10 Incontinentia iræ est pejor ratione mali accidentis, quam incontinentia concupiscentiæ; sed ratione passionis est è converso quadruplici ratione, sc. primo quia motus iræ participat aliqualiter rationem, sed motus concupiscentiæ totaliter est secundum sensum, & nullo modo secundum rationem; secundo quia motus iræ magis consequitur corporis complexionem, tertio quia ira quærit manifeste operari, sed concupiscentia quærit latebras, & dolose subintrat; quarto quia concupiscens delectabiliter operatur, sed iratus, quasi quadam tristitia præcedente coactus, 2. 2. q. 56. 4. o. & q. 158. 4. c.

Incorporalia in loco non esse, est communis animi conceptio, apud sapientes tantum, 1.q.2.1.c.&.q.52.1.ad 1.

Incorporari Christo contingit dupliciter, sc. numero, & merito, 2.2.q.1.9.ad 3.

Incorruptibile triplex, sc. naturale ex partæ materiæ, id est carens materia; vel habens materiam in potentia ad unam tantum formam, vel gloriæ ex forma, vel innocentiæ ex agente, 1.q.97.1.c.

Incubus dicitur dæmon coiens cum muliere, succubus autem, dæmon coiens cum viro, 1.q. 51.3.ad 6.

Indigestio contingit præter ordinem virtutis nutritivæ, ex aliquo impedimento, puta ex grossitie cibi, vel frigiditate, vel caliditate, vel hujusmodi, 1.q.103.7.c.q.115.6.ad 2.

In-

Indignatio est filia iræ, 2. 2. q. 37. 2. ad 1. & q. 41. 2. 0. & q. 158. 9. 0.

Inditum duplex, sc. pertinens ad naturam, & per gratiam, primum convenit legi naturæ; secundum autem legi novæ, 1. 2. q. 106. 3. ad 2.

1 Individuum est id quod indivisum est in se, & divisum à quolibet alio, ultima divisione, 1. q. 29. 4. c.

2 † Pars in toto est individuum, ut manus, 1. q. 29. 1. 2. c. & 3. q. 16. 12. ad 2

3 Individuum ut sic est divisum ab omnibus aliis, 1. q. 13. 9. c.

4 † Hæc nomina, individuum, particulare, & singulare, dicuntur de partibus, ut de manu: ideo in Christo possunt dici multa esse individua, secundum numerum partium ejus, 1. q. 29. 1. 2. c.

5 Omne nomen individui est incommunicabile re, & ratione, nisi secundum similitudinem, 1. q. 13. 9. c.

6 Duo sunt de ratione individui, sc. incommunicabilitas, & non posse esse in pluribus, 3. q. 77. 2. c.

7 † Compositum ex materia, & forma determinata est individuum, 1. q. 30. 4. c.

8 In incorruptibilibus est tantum unum individuum unius speciei, quia species sufficienter servatur in uno, 1. q. 47. 2. c. item q. 119. 1. c.

9 Individuum duplex, sc. vagum, & signatum; 1. q. 30. 4. c.

10 Principium individuationis in rebus materialibus est duplex, sc. materia prima, & quantitas dimensiva, 3. q. 72. 2. c.

11 † Materia est principium individuationis, 1. q. 3. 3. c. & q. 30. 1 ad 3. & 2. c & q. 54. 3 ad 2. & q. 56. 1. ad 2. item q. 75 4. 5. c. & q. 85. 1. c. & 3. ad 4. & q. 86. 1. 3. c. & 1. 2. q. 63. 1. c.

12 Forma receptibilis in materia individuatur per materiam; quæ autem non est receptibilis in materia, individuatur per seipsam, 1. q. 3. 2. ad 3. & 3. c. & q. 13. 9. c. & 3. q. 77. 2. c.

13 Hæ carnes, & hæc ossa, & hæc anima sunt principia individuantia hominum, 1. q. 29. 2. ad 3. & 4. c. & q. 30. 4. c. & q. 33. 2. c. & q. 75. 4. c. & q. 85. 1. ad 2.

14 Individua composita substant ratione materiæ, sed subsistunt ratione formæ, 1. q. 29. 2. ad 5.

15 Individuatio quantum ad incommunicabilitatem est in Deo, non autem quantum ad materiam, 1. q. 3. 2. ad 3. & q. 29. 3. ad 4.

16 Dimensio dupliciter individuatur, sc. ratione subjecti, sicut & alia accidentia, & ratione situs, 2. 2. q. 24. 5. ad 1. & 3. q. 77. 2. c.

17 Substantia individuatur per seipsam, ideo individuum ejus habet speciale nomen, sc. hypostasis, non autem accidentia. quia individuantur per subjectum, 1. q. 29. 1. c. & q. 39. 1. 3. c.

18 Omne individuum substantiæ dicitur hypostasis secundum proprietatem nominis, secundum usum autem sola substantia rationalis naturæ, 1. q. 29. 2. ad 1.

19 Singulare, particulare, & individuum sunt in quolibet genere entis, sed suppositum, hypostasis, res naturæ, & persona sunt in solo genere substantiæ, 1. q. 29. 1. 2. c.

1 Indivisibile duplex, sc. terminus continui, & extra genus ejus: secundum potentiam esse simul in pluribus locis, temporibus, & partibus, non autem primum, 1. q. 8. 2. ad 2. & q. 52. 2. c. & q. 53. 1. ad 1.

2 Triplex, sc. actu, ut continuum, per speciem, ut ratio ho-

hominis, & in potentia, ut punctus; primum & secundum prius cognoscitur quam divisio, tertium autem posterius, 1.q. 11.2.ad 4.& q. 85.8.o.& q.87. 3.c.

1 Indulgentiæ valent, quæ merita supererogationis Christi, & Sanctorum sunt, non modo ab injunctis in hoc sæculo pro peccatis contritis & confessis pœnitentiis; sed ad absolutionem à pœnis in futuro sæculo pro peccatis in purgatorio absolvendis, Suppl.q. 25.1.o.

2 Tantum valent quantum prædicantur, si ab habente potestatem fidelibus Christi vivis membris, ad honorem Dei, & proximi utilitatem conferantur, Sup.q.25.2.c.

3 Licet pro temporali subsidio ad spiritualia ordinato indulgentias conferre, non autem pro temporali simpliciter, Sup. q. 25.3.o.

4 Non omnes Sacerdotes, sed solus Episcopus potest indulgentias facere, Sup.q.26.1.c.

5 Possunt indulgentias facere etiam non Sacerdotes, Sup. q.26.2.o.

6 Solus Papa plenarias indulgentias pro libito suæ voluntatis, legitima tamen existente causa, facere potest, cæteri autem Episcopi quantum sibi à Papa taxatum fuerit, Sup.q. 26.3.o.

7 Potest prælatus in peccato mortali existens indulgentias facere, Sup.q.26.4.c.

8 Mortalibus criminibus obnoxiis nullatenus indulgentiæ prosunt: sed contritis & confessis, Sup q.27.1.c.

9 Non tantum laicis, sed etiam religiosis indulgentiæ prosunt, Sup. q.27.2.o.

10 Indulgentiam minime consequuntur, qui id non efficiunt, pro quo indulgentiæ dantur, Sup.q.27.3.o

11 Tametsi non possit Prælatus sibi indulgentiam facere, aliis tamen concessa pro se etiam uti potest, Supl. q.27.4.o.

Industria duplex, sc. una de necessariis ad salutem, alia de iis quæ sunt ad bene esse: prima est in omni existente in gratia; non autem secunda, 2. 2.q.47.13.ad 3.& 14 ad 1.

Inæqualitas rerum est à Deo; quia sicut divina sapientia causa est distinctionis rerum, propter perfectionem universi, ita & inæqualitatis; non enim esset perfectum universum, si tantum unus gradus bonitatis inveniretur in rebus, 1.q.72.2. o.& q 65.2.ad 3.

1 † Infamia publica tenet locum accusatoris. † In denuntiatione vero non intenditur punitio peccantis, sed emendatio. Et ideo nihil agitur contra eum, cujus peccatum denunciatur, sed pro eo. Et ideo ibi non est necessarius accusator, 2.2.q 67.3.ad 2.

2 Uno infamato, aliquando alii infamantur, quia secundum Augustinum, cum de aliquibus qui Sanctum nomen profitentur, aliquid criminis vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, instant, satagunt, ambiunt, ut de omnibus, hoc credatur, 2 2.q.33.7.c.fi.ad 3.

1 Infidelis non debet permitti habere dominium novum super fideles, sed tantum antiquum, quo etiam privari potest. Sed permittit Ecclesia, quod infideles accipiant à fidelibus ministerium in aliquo artificio, nam servi subjiciuntur dominis suis ad totam vitam, & subditi præfectis, ad omnia negotia; sed ministri artificum subjiciuntur eis ad aliqua specialia opera. Unde periculosius est quod infideles accipiant dominium, vel prælationem super fideles, quam quod accipiant ab eis ministerium in aliquo artificio: & ideo secundum permittit Ecclesia: non au-

autem primum, 2.2.q.10.10.o.

2 Res infidelium, si ipsi delinquant, licet auferre per vim, auctoritate publica, non autem auctoritate privata, 2.2.q.10. 10.c. item q.66.8.ad 2.

3 Infideles, qui nunquam fuerunt de fide Ecclesiæ, sc. Judæi & Pagani, non reputantur hæretici; licet perversam fidem habeant, sunt tamen compellendi à fidelibus, si adsit facultas, ut fidem non impediant vel blasphemiis, vel malis persuasionibus, vel etiam apertis persecutionibus, 2.2.q.10.8.o.

4 Qui aliquando sumpserunt fidem, sc. hæretici, debent cogi ad fidem; non autem alii, sc. Judæi, & Pagani, 2.2.q. 10.8.o.

5 Non omnes actus infidelium sunt peccata, sed aliqui actus eorum sunt boni, ex essentia, objecto, vel circumstantia, & placent Deo, nullus tamen est meritorius, 2.2. q.10.4.o.& q.23.7.ad 1.

6 Nullum peccatum veniale potest esse in infideli, antequam peccet mortaliter, 1.2.q.89. 6.o.

7 Primi motus non sunt peccata mortalia fideli, nec infideli, 1.2.q.89.5.o.& 2.2.q.158. 2.ad 1.

8 Gravius peccat fidelis quam infidelis in eadem specie peccati, simpliciter autem est è converso, 1.2 q.73.8.c fi.& q.89.5.c.& 2.2.q.10.3.ad 3.

9 Et infideles contemnunt fidem, si fidelium defectus cognoscant, 2.2.q.10.10.c.

10 In illis infidelibus, qui temporaliter Ecclesiæ vel ejus membris subjacent, statuit Ecclesia, ut servus Judæorum, cum fuerit factus Christianus, statim à servitute liberetur, nullo pretio dato, & similiter si infidelis existens fuerit emptus ad servitium, &c. In illis autem infidelibus, qui temporaliter Ecclesiæ, vel membris non subjacent, jus dominii, & prælationis, & dictorum Ecclesia non statuit; licet posset statuere de jure, & hoc facit ad scandalum vitandum, ne nomen Domini, & doctrina blasphemetur, 2.2.q.10.10.c. fi.& q.66.8.ad 2.

1 Infidelitas sumitur dupliciter, sc. negative, & contrarie, idest repugnando, vel contemnendo, & est peccatum, non autem primo modo, sed est pœna, 2.2.q.10.1.o.& b.fi.& q. 34.2.ad 2.

2 Ratio infidelitatis perficitur in contemptu; ideo est in voluntate ut in causa, sed est in intellectu, ut in subjecto, 2.2.q.10.1.c.item 2.o.

3 Species infidelitatis sunt tantum tres, sc. Paganorum, Judæorum, & hæresis, 2.2.q. 10.5.o & q.11.1.c. & q.94.1. ad 1.

4 Hæreticorum est gravior, quam Judæorum, & hæc quam Paganorum, 2.2.q.10.6.o.

5 Est gravissimum omnium peccatorum circa mores; non autem peccatorum contra virtutes theologicas, 2.2.q.10.3. o.& q.13.3.c.& q.39.2.o.& 3. q.80.5.c.

6 Est ultimum peccatorum, ad quem homo quandoque per alia peccata perducitur, 2.2. q.162.7.ad 3.

7 Secundum quod est peccatum, oritur ex superbia, 2.2. q.10.1.ad 3.

8 Est in intellectu subjective, sed est in voluntate imperative, ideo actus ejus est demeritorius, 2.2.q.10.2.c.

9 Inter infideles verum est matrimonium, quamvis non ita perfectum, sicut inter fideles, Sup.q.59.2.c.

10 Cum inter infideles verum matrimonium fit, non propterea dissolvitur ejus vinculum, quod alter conjugum ad fidem convertitur altero in infidelitate

tate manente; solvi tamen potest & quoad habitationem, & debiti solutionem, si nulla adsit correctionis spes, Sup. q. 59. 3. 0.

11 Conversus ad fidem potest dimittere uxorem, nec secum cohabitare, si converti non vult, nec illi debitum reddere tenetur, Sup. q. 59. 4. c.

12 Vir discedens ab infideli uxore nolente cohabitare, sine Creatoris contumelia, potest illam dimittere, & alteram ducere; si autem velit pacifice cohabitare, potest quidem illam dimittere, non autem aliam ducere, Suppl. q. 59. 5. c.

13 Conjugium si ratificatum fuerit, quantum ad vinculum spectat, nulla ex causa solvi potest, alioquin potest dirimi infidelitate, non adulterio, verum quantum ad actum dirimi potest fornicatione cum corporali, tum spirituali, propter cætera vero vitia nequaquam, nisi ad tempus, castigandi sui causa, Sup. q. 59. 6. 0.

1 † Infinitum actu nihil præter Deum est, nec potest esse, etiam per potentiam Dei, nec secundum essentiam, nec secundum esse, nec secundum virtutem seu potentiam, nec secundum magnitudinem, nec secundum multitudinem, 1. q. 7. 2. 3. 0. & q. 45. 5. ad 3. & q. 50. 2. ad 4. & q. 86. 2. c.

2 Non inconveniens est aliquod creatum sic esse infinitum, quod non finiatur ab alio, 1. q. 10. 5. ad 4. & q. 50. 2. ad 4.

3 Infinitum secundum essentiæ rationem est solus Deus, 3. q. 10. 3. ad 3.

4 Id quod est simpliciter & omnibus modis infinitum, non potest esse nisi unum, sed secundum aliquid possunt esse plura, 3. q. 10. 3. ad 3.

5 Si esset infinitum numero vel continuitate, esset finitum secundum esse & essentiam, & esset mensurabile à scientia Dei,

1. q. 7. 2. c. & q. 14. 12. ad 3. & 3. q. 10. 3. ad 2.

6 Infinitum est in divisione magnitudinis, non autem in appositione, 1. q. 7. 3. ad 3.

7 Infinitum non est substantia sed accidit rebus; ideo sicut multiplicatur secundum subjecta, ita & proprietas ejus, 3. q. 10. 3. ad 3.

8 Ratio infiniti privative convenit quantitati, non autem negative, 1. q. 7. 1. ad 2.

9 Infinitum materiale convenit quantitati, non autem infinitum formale, 1. q. 7. 1. ad 2. & 3. ad 3. & ad 4. & q. 25. 2. ad 1. & 3. q. 10. 3. ad 1.

10 Repugnat cuilibet speciei magnitudinis, non autem magnitudini in communi, 1. q. 7. 3. ad 2.

11 Infinitum duplex, sc. negative dictum, & privative, 3. q. 10. 3. ad 1.

12 Duplex, sc. secundum materiam, & secundum formam, 1. q. 7. 1. 0. & q. 25. 2. ad 1. & q. 86. 2. ad 1. & 3. q. 10. 3. ad 1.

13 Duplex, sc. simpliciter, & secundum quid, 1. q. 7. 2. 0.

14 Secundum quid duplex, sc. in potentia ad infinitas formas, ut materia, vel non limitatum per materiam, ut intelligentia, 1. q. 7. 2. 0.

15 Infinitum uno modo potest esse finitum alio modo, 3. q. 10. 2. ad 2.

16 Virtus infinita non potest esse in magnitudine, 1. q. 25. 2. ad 3. item q. 105. 2. ad 3.

17 Infinitum comprehenditur ab infinito, quia nihil ejus est extra cognoscentem, non autem attingendo fines ejus, 1. q. 14. 3. ad 1. & ad 2. & 12. ad 1. & ad 2.

18 Nullus intellectus cognoscit infinitum in quantum hujusmodi, sc. numerando partem post partem, 1. q. 14. 12. ad 1. & q. 86. 2. 0. item 3. q. 10. 3. ad 1.

19 Intellectus noster dicitur intelligere infinita, in quantum intelligit universale continens infinita in potentia, 1. q. 7. 2. ad 2. item q. 14. 12. c. fi. item q. 86. 2. ad 3. & 1. 2. q. 30. 4. ad 2. & 3. q. 10. 3. ad 2.

20 Infinitum secundum materiam est ignotum, non autem infinitum secundum formam, 1. q. 12. 1. ad 2. & q. 86. 2. ad 1 item 3. q. 10. 3. ad 1.

21 Materiale est imperfectum, sed formale est summe perfectum, 1. q. 7. 1. c. ad 1. item q. 25. 2. ad 1.

22 Infinito simpliciter quoad omnia nihil potest esse majus, sed infinito secundum aliquid determinatum est aliquid majus extra illum ordinem, non autem in illo ordine, 3. q. 10. 3. ad 3.

23 In entibus per accidens itur in infinitum, non autem in entibus per se, 1. q. 46. 2. ad 7. & 1. 2. q. 1. 4. o.

1 Infirmitas in malis voluntariis subest potestati hominis, ideo non tollit, nec minuit rationem culpæ, 1. 2. q. 21. 2. ad 3.

2 Infirmitas animæ, ex qua dicitur aliquod peccatum, est passio ejus non moderata à ratione, 2. 2. q. 77. 3. o. & q. 85. 3. ad 4.

3 Infirmitas alleviat peccatum, in quantum diminuit voluntarium, 1 2. q. 47. 2. c. & q. 73. 6. c. & q. 77. 6 7. o. & q. 88. 2. c. q. 105. 2. ad 1. & 2. 2. q. 14. 3. c. & q. 150. 4. ad 3. & q. 154. 3. ad 1.

4 Peccatum ex infirmitate imputatur homini ad peccatum mortale, in quantum fuit in potestate ejus reprimere passionem, 1. 2 q. 77 7 8. o.

1 Ingenitum sumitur tripliciter. sc. negative extra genus, in genere Dei, & in genere principii divini; primum convenit etiam creaturis non generatis, secundum Spiritui Sancto, tertium autem est notio Patris tantum, 1. q. 33. 4. o.

2 Ingenitum uno modo significat increatum, & sic secundum substantiam dicitur; secundo id quod non est genitum, & sic dicitur relative, 1. q. 33. 4. ad 3.

3 Ingenitum & innascibilitas nihil ponunt de intellectu eorum, sed aliquid præsupponunt, 1. q. 33. 4. ad 1.

4 Pater in Divinis potius dicitur ingenitus, quam inspiratus, triplici ratione. Scil. prima est, quia processio Spiritus Sancti secundum ordinem naturæ præsupponit generationem Filii. Secunda quia per hoc quod dicitur ingenitus, secundum quod est notio Patris, tollitur omnis modus consequendi generationem. Hoc enim convenit Patri, in quantum est generationis principium, ut nullo modo generationem consequatur. Tertia quia negatio ingeniti fundatur super rationem principii, 1. q. 33. 4. ad 5.

1 Ingenii velocitas pertinet ad perfectionem hominis quoad bene esse ejus, 1. 2. q 4. 5. c. & 1. o.

1 Ingratitudo quælibet est peccatum, quia tollit debitum gratitudinis, quod est debitum honestatis, 2. 2. q. 107. 1. o.

2 Pertinet ad primam & secundam speciem superbiæ, 2. 2. q. 162. 4. ad 3.

3 Est speciale peccatum ratione contemptus beneficii, sed est circumstantia, respectu aliorum peccatorum, 2. 2. q. 107. 2. o. & 3. q. 88. 4. o.

4 Est peccatum mortale, & aliquando veniale, 2. 2. q. 107. 3. o

5 Proveniens ex peccato mortali habet perfectam rationem ingratitudinis, sed proveniens ex veniali imperfectam, 2. 2. q 107. 3 c ad 1

6 Oblivio beneficii ex natura excusat ab ingratitudine, non autem oblivio ex negli-

gen-

gentia, nec impotentia recompensandi beneficium, quia ad gratitudinem sufficit bona voluntas, ubi deest facultas, 2. 2. q. 106. 3. ad 5. & q. 107. 1. ad 2.

7 Ingratitudo non est respectu adjuvantis peccare, quia non confert beneficium; ideo non debetur ei gratiarum actio, 2. 2. q. 107. 1. ad 1.

8 Ingratus dicitur dupliciter, sc. per solam omissionem actus gratitudinis, & per actum contrarium gratitudini, 2. 2. q. 107. 2. 3. c.

9 Gradus ingratitudinis triplex, sc. non retribuere, dissimulare, & pessimus ex negligentia oblivisci; sed reddere mala pro bonis reducitur ad primum; vituperare benefactum ad secundum, sed id reputare malefactum, ad tertium, 2. 2. q. 107. 2. 3. c.

10 Ingratitudo contra Deum contingit dupliciter, sc. agendo contra beneficium ejus, per quodcunque peccatum mortale; & agendo contra formam ejus quadrupliciter, sc. per odium proximi, per apostasiam à fide, per contemptum confessionis, & per dolorem de pœnitentia præterita; ideo per ingratitudinem horum specialiter peccata dimissa redeunt, 3. q. 88. 2. o.

11 Ingratus meretur privari beneficio, tamen dans beneficium non debet ei subtrahere, ne fiat pejor, 2. 2. q. 107. 4. o. & q. 121. 5. ad 4.

12 Ingratitudo non incurritur per peccatum veniale; nec peccata dimissa redeunt, quia peccatum veniale non est contra Deum, sed præter eum, 3. q. 88. 2. ad 2.

13 Peccata venialia redeunt per ingratitudinem, sicut & peccata mortalia; quia remissio utrorumque ad scribitur beneficio Dei contempti per recidivum, 3. q. 88. 2. ad 2.

14 Similiter est de peccato originali, 3. q. 88. 2. ad 2.

15 Peccata dimissa redeunt per recidivum, quantum ad effectum, quia ex peccatis dimissis relinquitur in peccatis sequentibus deformitas quædam ingratitudinis, non autem redeunt quantum ad priorem maculam, vel reatum, 3. q. 88. 1. o. & 2. 3. c.

16 Per sequens peccatum non redit tantus reatus, quantus erat omnium peccatorum præteritorum, sed secundum quantitatem contemptus in ingrato, 3. q. 88. 3. o.

17 Ingratitudo, secundum quam peccata redire dicuntur, incurritur ex quolibet peccato, quia omne peccatum est contra Deum; ideo talis ingratitudo non est speciale peccatum, 2. 2. q. 107. 2. ad 1. & 3. q. 88. 4. o.

1 Inhumanitas est idem quod obduratio contra misericordiam, 2. 2. q. 118. 8. ad 3. fi.

2 Est filia avaritiæ, sicut & obduratio contra misericordiam, 2. 2. q. 118. 8. c.

Iniquitas proprie est in proximum; sed peccatum est in seipsum, improprie vero sunt idem, 1. 2. q. 33. 1. ad 1. & q. 110. 4. ad 4.

1 Injustitia duplex, sc. illegalis, opposita justitiæ legali, alia secundum inæqualitatem ad alterum: prima est generalis intentione, & specialis objecto; secunda vero est specialis utroque modo, 2. 2. q. 58. 5. ad 3. & q. 59. 1. o. & q. 79. 2. ad 1.

2 Injustitia semper est ad alterum, 2. 2. q. 59. 3. ad 2.

3 Faciens injustum ex electione est injustus; non autem si præter intentionem, sc. per ignorantiam, vel ex passione, 2. 2. q. 59. 2. o. & 4. ad 1.

4 Injustitia est circa operationes exteriores, 2. 2. q. 60. 3. ad 3.

5 Excessus in pœnis, quoad

illud quod exterius agitur, pertinet ad injustitiam, sed quoad austeritatem animi, qua prompte hoc fit, pertinet ad crudelitatem, 2.2.q.159.1. ad 1.

6 Nullus volens patitur injustum formaliter, nec aliquis agit injustum formaliter, nisi volens, 2.2.q.59.3.o.& q.66. 4.c.

7 Aliquis potest facere injustum, nullo patiente injustum formaliter, & è converso, sed materialiter semper se comitantur, 2.2.q.59.3.ad 3.

8 Facere injustum formaliter est peccatum mortale, nisi in minimis, 2.2 q.59.4.o. & q. 69.1.c. & q.110.3.c.

9 Omne peccatum est injustitia, 1.2.q.113. 1. ad 1. item 2.2.q.59.1. ad 1.

Innascibilitas est notio Patris, & proprietas ejus, non autem est notio personalis, 1. q.32.3.c.& q.33.4.o.

1 Innocentia, & tempus amissum sunt irrecuperabilia, 3.q. 89.3.c.

2 Innocentes mortui pro Christo in Bethleem fuerunt martyres, 2.2 q.124. 1. ad 1. & 3.q. 36. 2. ad 3.

3 Usus rationis miraculose acceleratus est secundum aliquos in innocentibus, 2.2.q. 124 1.ad 1.

4 Homines in statu innocentiæ fuissent inæquales sexu, ætate, justitia, scientia, robore, pulchritudine, complexione, & quantitate, tamen sine defectu animi, & corporis, 1.q.92.1.ad 2.& q 96.3.4. c.

5 Tunc fuisset emissio superfluitatum, sed sine ulla indecentia, 1.q.97.3.ad 4.

6 Tunc homines vixissent in communi possessionum, 1.q. 98.1 ad 3.

7 Tunc homo fuisset sicut angelus per spiritualem mentem, 1.q.98.2 ad 1.

8 Continentia & pœnitentia non fuissent tunc, saltem secundum actus quos nunc habent, 1.q.95.3.o.& q. 98.2. ad 3.

9 Nec matrimonium tunc fuisset in remedium, nec ut Sacramentum, sed fuisset in officium naturæ, 3.q.61.2.ad3.

10 † Actus matrimonii tunc solvisset integritatem carnis, non autem mentis; nunc autem solvit utroque modo secundum actum non autem secundum habitum: sicut in cultu vitioso, 1.2.q 34 1.ad 1.

11 † Tunc fuisset partus sine dolore, 2.2.q. 164. 2. c. ad 1.

12 Tunc Sacramenta non fuissent necessaria, quia non accepissent homines cognitionem ex sensibilibus, 3.q. 61. 2. o.

Innovatio mundi fiet in fine mundi, non quidem secundum substantiam, sed secundum qualitatem, nec fiet naturaliter, sed supernaturaliter, 1. q. 66. 3. c.

1 Inobedientia duplex, sc. generalis, id est quicunque recessus à præcepto, & specialis, id est contemptus ejus, 2.2.q. 104.2.ad 1. & q. 105.1. ad 1. & 2. ad 3.

2 Omnis inobedientia formaliter, id est ex contemptu, est peccatum mortale, 2.2.q. 69. 1. c. & q. 105. 1. o.

3 Non est peccatum in Spiritum Sanctum, nisi sit ei annexa obstinatio, 2. 2. q. 105. 2.ad 2.

4 Est tanto gravior, quanto præcipiens est major, & quanto præceptum est magis intentum, 2.2.q 105.2.o.

1 Inquisitio pertinet ad rationem, judicium ad intellectum, 2.2.q. 49. 5. ad 3.& q. 53.4 c.

2 Inquirere de dictis, vel factis aliorum ad utilitatem sui, vel aliorum, est laudabile; si autem ad malum, vel inutiliter, est vitiosum, 2.2. q.167.2. c. ad 3.

De-

3 Debitor certæ personæ tenetur inquirere eam, ut prælatus subditum, non autem debitor incertæ personæ, 2. 2. q. 33. 2. 3. ad 4.

Insania duplex, sc. excludens totaliter usum rationis, alia privans effectum humanum. Prima opponitur prudentiæ, secunda vero mansuetudini, & clementiæ, 2. 2. q. 150. 4. ad 3. & 157 3. ad 3. & 175. 2. ad 2.

1 Insensibilitas est vitium, quo prætermittuntur necessaria vitæ contra rationem. ideo est peccatum, 2. 2 q. 142. 1. o.

2 Insensibilitas non multum contingit, ideo ipsa, & omnes species ejus oppositæ diversis speciebus temperantiæ sunt innominatæ: & contrariantur temperantiæ, & intemperantiæ, 2. 2. q. 150. 1. ad 1.

3 Vitium contrarium luxuriæ continetur sub insensibilitate, sed non tangitur in multis, eo quod homines magis sunt proni ad delectationes, & accidit hoc vitium in eos qui tantum detestatur mulierum usum, quod etiam uxori debitum non reddit, 2. 2. q. 153. 3. ad 3.

Insidiæ non proprie sunt fraudes, nec opponuntur justitiæ, nec ordinatæ voluntati; ideo licet eis uti in bello justo, ut patet in libro stratagematum Francorum, 2. 2. q. 40. 3. o. & q. 71. 3. ad 3.

Insipientia est idem quod stultitia, & contrariatur sapientiæ, 2. 2. q. 46. 1. ad 1.

Instabilitas est mutabilis loci, vel propositi, 2. 2. q. 35. 4. ad 3.

1 Nihil temporis est, nisi instans ejus, 1. q. 46. 3 ad 3.

2 Instans id toto tempore est idem subjecto differens ratione, 1. q. 10. 4. ad 2.

3 † Inter quælibet duo instantia, qualitercumque signentur, semper est accipere tempus medium, 1. q. 53. 3. c. & q. 63. 6. ad 4. & 3. q. 75. 7. ad 1.

4 Puncta in linea possunt accipi intrinseca, & extrinseca; instans vero extrinsecum tantum, 3. q. 75. 7. ad 1.

5 Primum instans, in quo res habet esse, datur; non autem ultimum, 1. q. 53. 3. c. & 1. 2. q. 113. 7. ad 5. & 3. q. 33. 1. ad 3. & q. 75. 7. ad 1.

6 Omne agens potest operari in primo instanti in quo est, nisi sit imperfectum; vel impeditum, vel actio ejus sit successiva, 1. q. 42. 2. c. & q. 46. 2. ad 1. & q. 63. 5. c. & 1. 2. q. 113. 3. ad 4. & 3. q. 34. 2. ad 1.

7 In eodem instanti est illuminatio aeris, visio coloris, & discretio rei visæ; licet primum sit causa secundi, & secundum tertii, 1. q. 63. 5. c.

8 † Operatio intellectus & voluntatis potest esse in instanti, 1. q. 63. 5. c. & 1. 2. q. 113. 7. o. & 3. q. 34. 2. c.

9 Omnis mutatio, cujus subjectum nihil habet repugnans formæ introducendæ, est in instanti, 1. 2. q. 113. 7. c. ad 3. & 3. q. 75. 7. c.

10 Omnis mutatio instantanea est terminus motus præcedentis, 1. q. 53. 3. c.

11 Nullus motus localis, vel augmenti potest esse in instanti, 1. q. 67. 2. c. & 3. q. 33. 3. c. & q. 57. 3. ad 3.

12 Mutatio tripliciter est in instanti, sc. primo si forma sit indivisibilis, ut forma substantialis. Secundo si subjectum sit in ultima dispositione. Tertio si agens sit infinitæ virtutis, 2. 2. q. 113. 7. c & 3. q. 75. 7. c.

13 Instans nunquam intelligitur, nisi ut fluens; nec ut fluens à priori, nisi motus præcedat, nec ut fluens in posterius, nisi motus sequatur, 1. q. 46. 1. ad 7.

Instructio fidei duplex, sc. catechumenorum circa baptismum,

mum, & populi Christiani circa missam, 3.q.83.4.ad 4.

1 Instrumentum duplex, sc. conjunctum, & separatum, quod non movetur, nisi per conjunctum, 3.q.62.5.c.

2 Duplex, sc. animatum, & inanimatum; in primo requiritur intentio ad effectum, non autem in secundo, 3.q.64.8. ad 1.

3 Animatum indiget habitu ad operandum, non autem inanimatum, 1.2.q.68.3.ad 2.& 3.q.7.1. ad 3.

4 Quanto instrumentum est magis proportionatum fini, tanto melius est, non autem quanto majus est, 2.2.q.188.7. ad 1.

5 Virtus dupliciter datur instrumento, sc. inchoative, quando instruitur; & completive, quando movetur à principali agente, 3.q.62.4. ad.3 & q.72.3.ad 2.

6 Quando opus perficitur pluribus instrumentis, virtus instrumentalis non est complete in uno instrumento, sed incomplete in utroque, 3.q.62.4.ad 4. & q.82,1.ad 1.

7 Virtus instrumentalis est incompleta, & intentionalis, 3.q.62.4.o.& q.63.5. ad 1.

8 Per se loquendo, non est proprie in genere, sed reducitur ad genus & speciem virtutis perfectæ, 3.q 62.4. ad 2. & q.63.2.c.

9 Non est in subjecto secundum conditionem ejus sicut formæ perfectæ: sed secundum conditionem agentis principalis, 3.q.63.5.ad 1 & ad 2.

10 Virtus spiritualis non potest esse in corpore secundum esse completum, sed intentionaliter & instrumentaliter, 3.q.62.4. ad 1.

1 Intellectualis substantia non potest uniri formaliter corpori, nisi corpori humano, 1.q.51.1.c.

2 Necesse est esse aliquas substantias intellectuales, 1.q.50.1.c.

3 Omnis substantia intellectualis est incorporea, 1.q.50.1.c.

4 Nullum intellectuale est materiale, 1.q.50.2.c.

5 Substantiæ intellectuales sunt incorruptibiles, 1.q.35.5.c.fi.

6 Omnis substantia intellectualis est volens, 1.q.19.1.o. & q 59.1.c.ad 1.

7 Creatura intellectualis est perfectior universo intensive, non autem extensive; sed è converso, 1.q.93.2.ad 3.

1 Intellectus dicitur, quasi intus legens, intellectus enim nomen sumitur ab intima penetratione veritatis; unde actu intelligere aliquid, est actu cogitare, secundum Augustinum, 1.2.q.108.1, ad 3. & 2.2.q.8, 1.c. & q.49.5. ad 3.

2 † Est potentia realiter distincta ab essentia animæ, 1.q.79.1.o.

3 † Est potentia passiva, 1.q.79.2.o.

4 † Intellectus passivus, secundum aliquos, est appetitus sensitivus; sed secundum alios, est potentia cogitativa, 1.q.79.2.ad 2. & 1.2.q.51.3.c.

5 Intellectus dicitur dupliciter, sc. anima intellectiva, sed denominative, quasi à principaliori sua virtute, & potentia intellectiva, 1.q.79.1.ad 1.

6 Duplex, sc. intellectus possibilis, & intellectus passivus, 1.2 q.51.3.o. item q.71.4.1.

7 Quadruplex, sc. agens, possibilis, in habitu, & in actu sive adeptus, 1.q.79.10.c.

8 Intellectus est in potentia ad formas universales; materia vero est in potentia ad formas individuales, ideo differunt realiter, 1.q.75.5. ad 1. item ad 2.

9 Intellectus hominis multiplicatur secundum multitudinem

nem corporum contra Averroem commentatorem, 1.q.76. 2.o. & q.79.5.o.& q. 117. 1. c. & q. 118. 2.ad 2. & 1. 2. q. 50. 4. e.

10 † Ens in communi est objectum intellectus, 1. q. 55. 1.c. item q.79.7. c. & q.82.4.ad 1.& q 87 3.ad 1. & q.105 4. c. & 1.2.q.9.1.c.& q.10. 1. ad 3.

11 Ratio & causa veritatis alicujus objecti primo apprehenditur à potentia intellectiva, 1.2.q. 1. 1. c.

12 Ens est primum cadens in intellectum, 1.q.5.2.c & q.11.2.ad 4 & 1.2.q.55.4. ad 1. & q.94.2.c.

13 Primo intelligitur ens, secundo non ens, tertio divisio, quarto unum, quinto multitudo, 1.q.11.2.ad 4.

14 Intellectus noster intelligit se, & actum suum, & speciem intelligibilem reflexive, non autem primo, 1. q. 14. 2. ad 3. item q.76.2.ad 4. item q. 85.2.c. item q.87.1.3.o.

15 Cognoscit se, non per essentiam suam, sed per actum suum dupliciter, sc. vel particulariter, id est dum quis percipit se habere animam intellectivam, dum percipit se intelligere; vel universaliter, id est considerando naturam intellectus ex actu ejus. Ad primum modum sufficit ejus præsentia, non autem ad secundum, sed requiritur diligens & subtilis inquisitio, 1.q. 87. 1. o. & q.88.2.ad 3.& q.89.2. c. & q.94.2.c.

16 Intellectum duplex, sc. primum, id est species intelligibilis, quæ est perfectio intellectus; & secundum, id est res cujus est species, sicut est duplex visum, 1.q.14.5.ad 2. & ad 3.

17 Id quod primo intelligitur, est res cujus similitudo est species in intellectu, quæ non intelligitur primo sed reflexive, 1.q.85.2.o.

18 Intellectus noster in hac vita non cognoscit substantias separatas à materia, quantum ad quid sunt; quia sunt ordine naturæ supra nos, 1.q. 64.1.ad 1.& q.89.2.ad 3.

19 Intelligit simplicia, & enunciat per modum cujusdam compositionis; sed Deus è converso, 1.q.50.2.c.& 2.2.q.1. 2.c.

20 Res materiales sunt in intellectu nostro simpliciores, quam in seipsis, 1.q.50.2.c.

21 Singularitas repugnat intellectioni ratione materiæ; non autem secundum se; ideo individuum immateriale est intelligibile in actu, 1.q.56.1. ad 2.& q.76.2.ad 3.& q.79.6. ad 2.& q.86.1.c.ad 3.

22 † Intellectus noster non cognoscit singularia, 1. q. 14. 11.ad 2.

23 Non intelligit individuum materiale primo, sed reflexive, 1.q.14 11.ad 1.item q.50.2.c. fi.item q.56.1.ad 2.item q 57. 2.ad 1.item q.86.1. o.item 3. 4.c.item q. 89.4. c. ad 1.item 2.2.q 47.5.ad 1.

24 Qui est semper in actu, non intelligit privationem primo, sed per habitum, 1.q.14. 10 ad 1.

25 Nullus intellectus potest intelligere plura ut plura, sed ut uniuntur, 1.q.12.10.o.item q.14.7.c.ad 1. & q 22.3.ad 3. & q.58.2.o. & q.85.4.o.& 5. ad 1.& 1.2.q.12.3. ad 3.& q. 54.1.ad 3. & q.113.7. ad 2. & 2.2.q.8.1.ad 3.

26 Intellectus noster potest intelligere infinita in potentia, & successive; non autem infinita in actu, nec in habitu distincte, 1.q.86.2.o.& q. 87. 3.ad 2.

27 Subjectum & prædicatum, ut partes unius propositionis, simul una intellectione intelliguntur; non autem absolute, 1.q.58.2.c. & 1.2. q. 113. 7. ad 2.

Eo-

28 Eodem actu intelligitur conclusio, & principium, ut est ratio conclusionis, non autem absolute, 1. 2. q. 8. 3. c. & q. 12. 4. c.

29 Eodem actu simul intelligitur res cum sua perfectione, 1. q. 87. 3. c. ad 2.

30 Eadem intellectione intelligitur objectum & intellectio ejus, ut ratio, non autem ut objectum, 1 q. 28. 4. ad 2. & q. 87. 3. ad 2.

31 Actio intellectus est vita, id est operatio viventis, non autem esse ejus, 1. q. 54. 1. ad 2.

32 Intelligere comparatur ad intellectum, sicut esse ad essentiam, 1. q. 54. 1. 3. c.

33 Est simplex intuitus intellectus in præsens, 1. 2. q. 108. 1. ad 3.

34 † Est quoddam pati, 1. q. 79. 2. c.

35 Actio intellectus cujuscumque creati dependet à Deo, quoad duo; primo in quantum habet ab eo perfectionem qua agit, id est lumen, secundo in quantum movetur ab eo, 1. q. 109. 1. c.

36 Intellectus movet se, 1. 1. 2. q. 9. 3. c.

37 Quicunque intelligit, ex hoc procedit aliquid ab eo, sc. verbum cordis, 1. q. 27. 1. c.

38 † Operatio intellectus duplex, sc. simplex apprehensio, & compositio, & divisio, 1. q. 85. 2. ad 3. & 2. 2. q. 83. 1. 3. ad 3.

39 Compositio intellectus duplex, sc. universalis cum particulari; & accidentis cum subjecto, & semper est eorumdem, sicut compositio realis est diversorum, 1. q. 85. 5. ad 3.

40 Solus intellectus hominis intelligit cum discursu, & componendo & dividendo, necessario, 1. q. 58. 4. 5. 0. & q. 85. 5. 0.

41 Operatio intellectus quintuplex, sc. intelligentia, i. simplex intuitus, intentio, id est ordinatio ad aliud, excogitatio, sapere, & dispositio verbi, 1. q. 79. 10. ad 3.

42 Actus intellectus duplex, sc. actus rectus, & actus reflexus, 1. q. 28. 4. ad 2. & q. 87. 3. ad 2.

43 Intellectus habet duos actus, sc percipere, & judicare, 2. 2. q. 45. 2. ad 3.

44 Perfectum judicium intellectus in nobis non potest haberi, nisi per resolutionem ad sensibilia, quæ sunt prima principia nostræ cognitionis, 2. 2. q. 173. 3. c.

45 † Operatio dicitur intellectualis dupliciter. Uno modo quasi in ipso intellectu consistens, ut contemplatio: & talis operatio non determinat sibi locum. Alio modo quia est ab aliquo intellectu regulata & imperata; & sic interdum determinat sibi loca, 1. q. 112. 1. ad 1.

46 Tempus miscetur secundæ operationi intellectus nostri dupliciter, sc. ex parte sua accipiendo scientiam à continuo & tempore, id est à sensu & imaginatione; & ex parte intellectorum quæ sunt in tempore, sed intellectioni Dei primo modo tantum, 1. 2. q. 113. 7. ad 5.

47 Intellectus est supra tempus corporalium, non autem spiritualium, 1. q. 85. 4. ad 1.

48 Principium operationis intellectus duplex, sc. intellectus, & species intelligibilis, & utrunque potest esse immediate à Deo, 1. q. 105. 3. c.

49 In omni operatione, qua intellectus noster abstrahit à phantasmatibus, necesse est quod abstrahatur à sensibus, 2. 2. q. 173. 4. c.

50 Unus intellectus potest melius alio rem aliquam intelligere dupliciter, scil. ratione fortioris intellectus, & ratio-

tione meliorum sensuum, non autem ex parte objecti, 1. q. 12. 6. o. & q. 85. 7. o.

51 Intellectus intelligit aliquando rem aliter, quam sit, 1. q. 85. 1. ad 1.

52 Intelligere rem aliter quam sit, contingit dupliciter, sc. ex parte objecti, & ex parte intellectus. Primum est falsum. non autem secundum. Vel verum est quod intellectus qui intelligit rem aliter quam sit, est falsus, si ly, realiter, feratur ad rem intellectam: tunc enim intellectus est falsus, quando intelligit rem esse aliter quam sit; non est autem verum, si ly, aliter accipiatur ex parte intelligentis. Est enim absque falsitate, ut alius sit modus in inteligendo, quam modus rei in essendo, quia intellectum est in intelligente immaterialiter per modum intellectus, non autem materialiter per modum rei materialis, 1. q. 12. 6. ad 1. & ad 2. & q. 13. 12. ad 3. & q. 85. 1. ad 1.

53 Non posse intelligi sine alio, contingit dupliciter, sc. vel alio non intellecto, vel non existente, 1. q. 16. 3. ad 3. & q. 85. 1. ad 1.

54 Intelligibile est in intellectu tripliciter, sc. actu, habitu, & ut relatum ad alium, 1. q. 107. 1. c.

55 † Nihil potest intelligi, nisi secundum quod est ens actu, 1. q. 12. 1. c.

56 Solus intellectus cognoscit quidditates rerum, 1. q. 57. 1. ad 1. & 1. 2. q. 31. 5. c. & 2. 2. q. 8. 1. c.

57 Res intellecta est in intellectu per speciem ejus, non autem secundum propriam naturam, 1. q. 2. 2. ad 4. & q. 14. 5. ad 4. & q. 57. 1. ad 2. & q. 76. 2. ad 4 & q. 85 5. ad 1.

58 Unumquodque est intelligibile in actu secundum quod ejus similitudo est in intellectu, 1. q. 58. 2. c.

59 Intellectum est perfectio intellectus, per speciem intelligibilem in intellectu, 1. q. 57. 1. ad 1.

60 † Intellectus in actu, & intellectum sunt idem, 1. q. 14. 2. c. & q. 55. 1. ad 2. & q. 85. 2. ad 1. & q. 87. 1. ad 3.

61 Per formam lapidis in quantum hujusmodi, non perficitur intellectus; sed in quantum in ea participatur similitudo alicujus quod est supra intellectum humanum, sc. lumen intellectuale, vel aliquid hujusmodi, 1. 2. q. 3. 6. c.

62 Ad hoc quod aliquid sit intellectum in actu, requiritur abstractio a materia, & à conditionibus materiæ, 1. q. 50. 2. c. & q. 55. 1. ad 2. & q. 79. 3. c. & q 87. 1. ad 3.

63 Species intelligibilis intellectus nostri est similitudo rei, quoad naturam speciei tantum: ideo per eam cognosci possunt infinita, sed indistincte, 1. q. 14. 3. ad 1. & 12. c. fi. & q. 76. 2. ad 4. & q. 85. 1. ad 3. & q. 86. 1. c.

64 Species sensibilis in sensu est similitudo unius tantum individui, ideo per eam tantum unum individuum cognosci potest, 1. q. 14. 12. c. fi.

65 Intelligere consequitur speciem intelligibilem, sicut esse formam, 1. q. 14. 4. c.

66 Intellectus noster non potest intelligere, nisi per aliquam speciem informetur, 1. q. 14. 2. ad 3.

67 Species intelligibilis comparatur ad intellectum, sicut actus ad potentiam, & ut forma ejus, 1. q. 55. 1. c.

68 Ex intellectu & specie intelligibili fit unum subjecto; non autem essentialiter, 1. q. 14. 2. c. & q. 55, 1. ad 2. & q. 85. 2. ad 2.

69 In uno intellectu à diversis phantasmatibus ejusdem speciei non abstrahitur nisi una species intelligibilia, 1. q. 76. 2. c. fi.

Spe-

70 Species intelligibilis est à phantasmate, secundum suum esse materiale; sed ab intellectu agente, secundum esse formale, i. ut est intelligibilis in actu, 1. q. 84. 6. c. & q. 85. 1. ad 3.

71 Intelligere universalia est intelligere naturam generis vel speciei, sine individuis, per speciem intelligibilem abstractam à materia per intellectum agentem, 1. q. 44. 3. ad 3. & q. 85. 1. ad 1.

72 Intellectus noster intelligit se, sicut & alia, i. per species aliorum, 1. q. 14. 2. ad 3. & q. 87. 1. o. & q. 88. 2. ad 3. & q. 89. 2. c.

73 Intellectus possibilis conservat species, contra Avicennam, 1. q. 79. 6. c. & q. 84. 4. c. & 1. 2. q. 67. 2. c.

74 Plures species possunt simul esse in intellectu, 1. q. 12. 10. c. & q. 58. 2. ad 2. & q. 85. 4. c. ad 2.

75 In intellectu resultant diversæ species, secundum diversam dispositionem phantasmatum; sicut ex diversa ordinatione earumdem litterarum resultant diversi intellectus, 2. 2. q. 173. 2. c.

76 Species est in intellectu & in sensu tripliter, sc. in potentia tantum, in actu, secundum complexionem ultimam, & medio modo, sc. in habitu, 1. q. 79. 6. ad 3.

77 Species primo est in sensu, secundo in imaginatione, tertio in intellectu possibili, per lumen intellectus agentis, 1. q. 55. 2. ad 2. & 2. 2. q. 173. 2. c.

78 Species sunt in imaginatione, secundum quod imprimuntur à sensu, vel secundum quod transmutantur ex mutatione corporis, vel secundum quod ex imperio intellectus ordinantur phantasmata ad aliquid significandum, 2. 2. q. 173. 2. c.

79 † Sensus & intellectus differunt realiter, per universale & particulare, & similiter appetitus sensitivus & intellectivus, id est voluntas, 1. q. 50. 1. c. & q. 80. 2. ad 2. & q. 84. 6. c. & q. 115 4. c.

80 Intellectus judicans de agendis & appetendis dicitur sensus, quia relatus est ad particulare, 1. q. 54. 5. ad 1 & 2. 2. q 16. 2. c. & q. 48. c. & q. 49. 2. ad 3.

81 Est similis sensui in hoc quod requirit proportionem objecti, dissimilis autem quia non corrumpitur ab objecto excedente, sicut sensus, 1. q. 88. 1. ad 3.

82 Indiget sensu sicut extremo ad quod fit resolutio, non autem quia actus intellectus fiat per organum, 1. q. 50. 1. c. & q. 115. 4. c.

83 Licet operatio intellectus oriatur à sensu; tamen in re apprehensa per sensum intellectus multa cognoscit, quæ sensus percipere non potest; & similiter æstimativa, 1. q. 78. 4. ad 4.

84 † Abstrahit ab omni differentia temporis, sicut ab aliis conditionibus materialibus, quas sensus concernit, 1. q. 107. 4 c.

85 Cujuslibet potentiæ sensitivæ objectum est forma, prout est in materia corporali, ideo est cognoscitiva particularium tantum. Ratio autem est cognoscitiva ipsius universalis, 1. q. 85. 1. c. & 3. ad 4. & 1. 2. q 5. 1. ad 1. pr. & 2. 2. q. 58. 5. ad 2.

86 Potentiæ sensitivæ interiores præparant intellectui possibili proprium objectum; ideo ex bona dispositione earum, ad quam etiam cooperatur bona dispositio corporis, redditur homo habilis ad intelligendum, 1. 2. q. 50. 4. ad 3.

87 Judicium intellectus impeditur per ligamentum sensus,

1. q. 84. 8. o. & q. 94. 4. ad 4. & q. 101. 2. c. & 1. 2. q. 33. 3. ad 3. & q. 48. 3. c. & q. 53. 1. ad 3. & 2. 2. q. 154. 5. c. & q. 172. 1. o.

88 Sensibilia sunt causa secundaria cognitionis intellectivæ, sed causa principalis est intellectus agens, 1. q. 50. 3. ad 3. & q. 84. 6. c. ad 3.

89 Sensus cognoscit tantum particularia corporalia, sed intellectus cognoscit etiam universalia & incorruptibilia, 1. q. 85. 1. c.

90 Sensus apprehendit rem, quoad exteriora ejus accidentia tantum, sed intellectus ingreditur ad interiora, id est ad essentiam, 1. q. 108. 1. ad 3.

91 Nulla forma substantialis est sensibilis per se, sed solo intellectu comprehensibilis, 1. q. 57. 1. ad 2. & q. 67. 3. c. & q. 75. 6. c. fi.

92 Voluntas, & intellectus sunt potentiæ naturales, & consequuntur naturam animæ de necessitate, 1. 2. q. 110. 4. ad 4. & 3. q. 18. 1. c. ad 3. & ad 4.

93 Sunt in eadem essentia animæ subjective, 1. q. 87. 4. ad 1. & 1. 2. q. 33. 3. ad 2.

94 † In omni creatura differunt realiter intellectus, voluntas, & essentia, 1. q. 59. 2. c.

95 Voluntas non potest esse in carentibus intellectu, 1. 2. q. 1. 2. ad 3. & q. 6. 2. ad 1.

96 Objectum intellectus, sc. ratio boni, est simplicius, absolutius, altius, & nobilius objecto voluntatis, sc. bono, 1. q. 82. 3. c. ad 1. & 4. ad 1.

97 Nobilitas operationis intellectus attenditur secundum mensuram intellectus, voluntatis autem, secundum objectum, 2. 2. q. 23. 6. ad 2.

98 Intellectus inter omnes potentias est altior, & voluntati propinquior, 1. 2. q. 83. 3. ad 1.

99 Est superior voluntate, quoad rationem ordinis, sed quoad imperium est è converso, 1. 2. q. 13. 1. c.

100 Voluntas respectu eorum quæ sunt supra animam, est nobilior intellectu, sed respectu inferiorum est è converso, 1. q. 82. 3. c. ad 3. & q. 108. 6. ad 3. & 1. 2. q. 66. 6. ad 1. & 2. 2. q. 23. 6. ad 1.

101 Idem secundum rem est objectum intellectus, in quantum est verum, & voluntatis, in quantum est bonum, 1. q. 59. 2. ad 2. & q. 79. 11. ad 2. & q. 80. 1. ad 2. & q 87. 4. ad 2.

102 Anima non potest esse sine intellectu & voluntate, 1. 2. q. 110. 4. ad 4.

103 Intellectus tendit ad res, ut sunt in eo; sed voluntas, ut sunt in seipsis, 1. q. 19 3. ad 6. & 6. ad 2. & q. 82. 3. c. & 1. 2. q. 66. 6. ad 1. & q. 86. 1. ad 2. & 2. 2. q. 23. 6. ad 1.

104 Omne amatum est in voluntate, sicut terminus motus est in principio motivo; non autem est in ea secundum similitudinem suæ speciei, sicut est in intelectu, 1. q. 27. 4. c.

105 Objectum intellectus est primum in genere causæ formalis, sed objectum voluntatis est primum in genere causæ finalis, 1. 2. q. 9. 1. c.

106 † Intellectus est simpliciter prior voluntate, sicut motivum mobili & activum passivo, 1. q. 82. 3. ad 2. & 1. 2. q. 13. 1. c.

107 † Prior est voluntate, in via receptionis, sed è converso in movendo, & agendo. 1. 2. q. 83. 3. ad 3.

108 Regit voluntatem, non inclinando, sed ostendendo, & ordinando, 1. 2. q. 17. 5. o.

109 Non movet corpus, nisi per appetitum, cujus motio præsupponit operationem intellectus, 1. q. 76. 1. c.

110 Intellectus movent voluntatem per modum finis, sed voluntas movet imperando intel-

tellectui, & cæteris potentiis animæ, 1. q. 82. 4. o. & q. 107. 1. c. & 1. 2. q. 9. 1. o. & 2. ad 3. & 3. c. & q. 11. 1. ad 2. & q. 12. 1. c. & q. 16. 1. c. & q. 17. 1. o. & q. 18. 7. c. & q. 19. 3. ad 3. & q. 56. 3. c. & q. 58. 1. c. ad 3. & q. 74. 5. ad 2. & 2. 2 q. 58. 8. ad 1. & q. 82. 1. ad 1. & q. 180. 1. c. ad 3. & 3. q. 85. 4. ad 4.

111 Sicut intellectus ex necessitate inhæret primis principiis, ita & voluntas fini, 1. q. 82. 1. 2. c.

112 Finem prius aprehendit intellectus, quam voluntas; tamen motus ad finem incipit in voluntate, 1. 2. q. 3. 4. ad 3. & ad 4. & 2. 2. q. 4. 7. c.

113 Intellectus est primum motivum omnium potentiarum animæ quoad determinationem actus; voluntas vero quoad exercitium actus, 1. 2 q. 17. 1. c.

114 † Ab intellectu procedit aliquid dupliciter, sc. aliquid per modum operari, & aliquid per modum operationis; à voluntate autem secundo modo tantum, 1. q. 27. 4. c.

115 Intellectus necessario intelligit aliquid, non ex imperio voluntatis, 1. q. 82. 4. ad 3.

116 Intelligit actum voluntatis, 1. q. 87. 4. o. & 1. 2. q. 17. 1. c.

117 Actus intellectus & voluntatis supra se invicem reflectuntur, 1. 2. q. 17. 1. c. & 3. ad 3. & 2. 2. q. 109. 2. ad 1.

118 Necesse est esse intellectum agentem, 1. q. 54. 4. o. & q. 79. 3. o.

119 Si intellectus agens non esse aliquid animæ, sed esset quædam substantia separata, unus esset intellectus agens omnium hominum, & hoc intelligunt, qui ponunt unitatem intellectus agentis, 1. q. 79. 5. c.

120 † Si intellectus agens sit aliquid animæ, ut quædam virtus ipsius, necesse est dicere, quod sint plures ineellectus agentes, secundum pluralitatem animarum, quæ multiplicantur secundum multiplicationem hominum: non enim potest esse, quod una & eadem virtus sit diversorum subjectorum, 1. q. 79. 5. c. fi.

121 Intellectus agens est actus intelligibilium, quæ abstrahuntur à phantasmatibus, 1. q. 87. 1. c. fi. & ad 2.

122 Est sua actio, non quidem per essentiam, sed concomitanter, 1. q. 54. 1. ad 1.

123 Nullo modo est patiens, nec est subjectum habitus, 1. q. 50. 5. ad 2. & q. 54. 1. c

124 Intellectus in actu semper intelligit, quantum est de se, id est ex parte intellectus agentis, 1. q. 79. 4. ad 2.

125 Intellectus possibilis non unitur homini per speciem intelligibilem; contra Averroem, 1. q. 76. 1. c. co. 1. fi. & q. 88. 1. c. fi.

126 Est ens actu in genere entis, sed est pura potentia in genere intelligibilium, 1. q. 87. 1. c. ad 2. & 1. 2. q. 50. 4. ad 2. & 5. c.

127 Sicut potentia ad esse sensibile convenit materia corporali, sic potentia ad esse intelligibile convenit intellectui possibili, 1. 2. q. 30. 4. ad 2. & 5. c.

128 Intellectus possibilis est in potentia naturaliter ad omnia & sola quæ possunt manifestari per lumen intellectus agentis, sc. ad omnes species rerum sensibilium, 1. q. 88. 1. c. fi. & 1. 2. q. 50. 5. c.

129 Intellectus agens & intelectus possibilis sunt potentiæ animæ, & non substantiæ separatæ à corpore, secundum esse, 1. q. 79. 4. 5. o. & q. 88. 1. o.

130 Fundatur in eadem essentia animæ, 1. q. 79. 4. ad 4. & q. 87. 4. ad 1.

131 Differunt realiter, 1. q. 54. 1. ad 1. & q. 79. 7. 10. c.

In-

132 Intellectus practicus, & intellectus speculatibus sunt realiter eadem potentia, sed differunt ratione, 1. q. 14. 16. c. & q. 79. 11. o.

133 Practicus est motivus voluntatis, non quasi exequens motum, sed quasi dirigens ad motum, 1. q 79. 11. ad 1.

134 Practicum dicitur ab opere exteriori, speculativum autem ab opere interiori, 1. 2. q. 1. 6. ad 1. & ad 2. & q. 3. 5. ad 2. & q. 13. 4. ad 2. & q. 57. 1. ad 1.

135 Speculativus ordinatur ad actum proprium ut ad finem, non autem ad actum extrinsecum, sicut intellectus practicus, 2. 2. q. 179. 2. c.

136 Finis intellectus practici, & vitæ activæ est exterior operatio, speculativi vero, & vitæ contemplativæ est cognitio veritatis, 1. q. 14. 16. c. & q. 79. 11. o. & 1. 2. q. 3. 5. c. ad 2. & q. 69. 3. ad 2. & 2. 2. q. 179. 1. 2. c. & q. 180. 1. c. ad 1. & 2. c. & q. 181. 1. 4. o.

137 Res ordinatur ad intellectum practicum, ut mensuratum ad mensuram; ad speculativum autem è converso, 1. 2. q. 64. 3. c.

138 Verum intellectus speculativi accipitur per conformitatem ejus ad rem, practici vero per conformitatem ejus ad appetitum rectum, 1. 2. q. 57. 5. ad 3.

139 Intellectus ut dicit lumen supernaturale ad cognitionem, est unum de septem donis Spiritus Sancti, 2. 2. q. 8. 2. o. & q. 49. 2. ad 2.

140 Donum potius nominatur intellectus, quam voluntas, quia intellectus dicit excellentiam, non autem voluntas, 2. 2. q. 8. 1. ad 3.

141 Ratio non dicitur donum, sicut intellectus, quia ratio procedit ex lumine naturali, non autem intellectus, sicut nec donum, 2. 2. q. 8. 1. ad 2.

142 Donum intellectus est quædam acuta perspectio divinorum, 2. 2. q 49. 2. ad 2.

143 Est ad capiendum divina, quorum judicium est doni sapientiæ, sicut doni scientiæ, respectu creaturarum; & consilium est respectu singularium operum, 2. 2. q. 86. o.

144 Est principaliter habitus speculativus, & secundario practicus, 2. 2. q. 8. 3. o. & 6. c. ad 3.

145 Ita se habet ad nota nobis supernaturaliter, sicut lumen naturale ad prima principia, 2. 2. q. 8. 1. ad 2.

146 Fides potest esse simul cum dono intellectus, respectu eorum quæ secundario sunt fidei: non autem respectu principalium, nisi imperfecte, 2. 2. q. 8. 2. o.

147 Fides, & donum intellectus sunt circa prima principia cognitionis supernaturalis, & gratuitæ, primum assentiendo, secundum penetrando, vel capiendo, 2. 2. q. 8. 6. c. ad 2.

148 Tota certitudo sapientiæ, intellectus, & scientiæ, ut sunt dona, procedit à certitudine fidei, quæ est principium eorum, sed ut sunt virtutes, innituntur naturali lumini rationis, fides vero veritati Dei, ideo fides est perfectior eis quoad certiorem inhæsionem, sed è converso, quoad majorem manifestationem, 2. 2. q. 4. 8. c. ad 3.

149 Per donum intellectus homo habet rectam æstimationem de ultimo fine; quod convenit omni, & soli habenti gratiam gratum facientem, 2. 2. q. 8. 5. o.

150 Donum intellectus non est, nisi in existente in gratia, 2. 2 q. 8. 5. o.

151 Est semper in omni existente in gratia, nec unquam se subtrahit, in necessariis ad salutem, in non necessariis autem interdum, ut materia su-

per-

perbiæ subtrahatur, 2. 2. q. 8. 4. ad 3.

Intelligentia proprie significat actum intellectus, & aliquando significat substantias separatas, sc. angelos, 1. q. 79. 10. o.

1 Intelligibile est in intellectu tripliciter, sc. habitualiter, in actu conceptum, vel consideratum, & ut ad aliud ordinatum, & transitur de primo ad secundum, & de secundo ad tertium, per imperium voluntatis, & in secundo loquitur intelligens sibi ipsi, & in tertio loquitur alteri, 1. q. 107. 1. c. ad 2.

2 Forma in materia non est intelligibilis, nisi in potentia, 1. q. 79. 3. c.

1 Intemperantia est maxime vituperabilis, 2. 2. q. 142. 4. o. & q 143. 3. c. & q. 144. 1. ad 2. & q. 151. 4. ad 2. & ad 3.

2 Maximum remedium contra intemperantiam est non immorari circa singularium considerationem, 2. 2. q. 142. 3. c. ad 3.

1 Intenduntur & remittuntur formæ, quæ possunt recipere magis, & minus, secundum diversam dispositionem subjecti, 3. q. 89. 2. c.

1 Intentio naturæ est ad speciem, non autem ad individuum, nec ad genus, 1. q. 85. 3. ad 1 'fi. & ad 4. & q. 98. 1. c.

2 Intentio mentis proprie est acius voluntatis, secundum quod in ea est vis intellectus ordinantis, 1. 2. q 12. 1. o & 2. 2. q. 180. 1. c.

3 Intentio dicitur oculus, quia præsupponit cognitionem intellectus, 1. 2. q 12. 1. ad 1.

4 Dicitur lumen, quia nota est intendenti, 1. 2. q. 12 1. ad 2.

5 Dicitur clamor ad Deum, quia Deus movit eam, vel quia dirigitur ad Deum, 1. 2. q. 12. 2. ad 2.

6 Idem est motus quo voluntas vult ea quæ sunt ad finem, & quo intendit finem ut ratio eorum; non autem absolute, 1. 2. q. 8. 3. o. & q. 12. 4. o.

7 Intentio est tantum finis, non tamen semper est ultimi finis, 1. 2. q. 12. 2. o. & 2. 2. q. 180. 1. c.

8 Potest esse simul ad multa non ordinata ad invicem, 1. 2. q. 12. 3. o.

9 Contingit quod intentio sit bona, & voluntas mala, non autem è converso, 1. 2 q. 19. 7. ad 2. & ad 4. & 8. ad 3.

10 Actus est bonus, vel malus, sicut voluntas eligens est bona vel mala, & * est malus, si voluntas intendit mala. *Sed ad hoc quod voluntas sit bona, requiritur quod sit boni, & sub rationi boni, 1. 2. q. 19. 7. c. ad 3. & 8. 9. o.

11 Intentio dupliciter potest se habere ad actum qui dicitur voluntas, sc. antecedenter, seu causaliter, & concomitanter; primo modo bonitas voluntatis ex intentione finis dependet, non autem secundo modo, nisi reiteretur, 1. 2. q. 19. 7. o. & 9 c.

12 Virtus primæ intentionis, quæ est respectu ultimi finis, manet in quolibet appetitu cujuscunque rei, etiamsi de ultimo fine actu non cogitetur, sicut non oportet, quod qui vadit per viam, in quolibet passu cogitet de via, 1. 2. q. 1. 6. ad 3.

13 Quantitas intentionis, & voluntatis duplex, sc. ex parte objecti, & ex intentione actus, secundo modo coæquantur in bonitate, & malitia formaliter, & non materialiter, non autem primo modo, propter disproportionem, & propter impedimenta actus exterioris, 1. 2. q. 19. 8. o.

14 * Nullum malum potest per se intendi, 1. q. 19. 9. c. & q 48. 1. ad 2. & ad 4. & 1. 2. q. 72. 1. c. & q. 78. 1. ad 2.

15 * Peccatum recipit speciem

ciem ex intentione peccantis, 1. 2. q. 72. 1. 8. c. & 3. q. 88. 4. ad 1.

16 Intentio secundum esse quod significat veritatem propositionis, formaliter est in anima, sed est in re fundamentaliter, 1. q. 3. 4. 2.

1 * Nullum intentionale denominat suum subjectum, nec causa effectum naturalem, 1. q. 67. 3. c.

1 Interpretatio est in dubiis, in quibus non licet absque determinatione principis à verbis legis recedere, sed in manifestis non opus est interpretatione, sed executione, 2. 2. q. 120. 1. ad 3.

2 Interpretatio in dando remedium debet fieri in pejorem partem, supponendo sc. cum debemus aliquibus malis adhibere remedium sive nostris, sive alienis, expedit ad hoc ut securius remedium apponatur, quod supponatur id quod est deterius; quia remedium quod est efficax contra majus malum, est multo magis efficax contra minus malum. Sed in diffiniendo, sive determinando, in rerum judicio, debet aliquis niti ad hoc, ut interpretetur unumquodque secundum quod est; in judicio autem personarum, ut interpretetur in melius, 2. 2. q. 60 4. c. ad 3.

3 Interpretatio sermonum reducitur ad donum prophetiæ, & est dignior quam donum linguarum, 2. 2. q. 176. 2. ad 4.

4 Postponitur autem interpretatio sermonum dono linguarum, quia etiam ad interpretandum diversa linguarum genera interpretatio sermonum se extendit, 2. 2. q. 176. 4. fi.

Intimiditas est peccatum, quia causatur ex defectu amoris, vel rationis, vel ex superbia, 2. 2. q. 126. 1. o.

Intuitus præsens Dei fertur ab æterno in totum tempus, & in omnia, quæ sunt in quocumque tempore, sicut etiam in subjecta sibi præsentialiter, 1. q. 14. 9. c. & 13. c. fi. & 2. 2. q. 95. 1. c.

Investiri dicitur Canonicus per librum; Abbas per baculum, Episcopus per annulum, 3. q. 62 1. c.

1 Invidia est tristitia de bono alterius, in quantum æstimatur diminuere gloriam propriam, 2. 2. q. 36. 1. o. & 3. 4. corp.

2 Præcipue est de bonis, in quibus est gloria & honor, 2. 2. q. 36. 1. c.

3 Invidia quælibet est peccatum, non autem omnis zelus, qui proprie est tristitia de eo quod deest nobis, non aliis, 2. 2. q. 36. 2. o. & q. 158. 1. c.

4 Secundum genus suum est peccatum mortale, quæ in tantum convertit hominem ad quietem indebitam, in quantum aspernatur bonum Divinum; tamen primi motus sunt peccata venialia, & sunt etiam in viris perfectis, 2. 2. q. 36. 3. o.

5 Est vitium capitale, cujus sunt quinque filiæ, sc. odium, susurratio, detractio, exultatio in aduersis, & afflictio in prosperis, 2. 2. q. 34. 6. o. & q. 36. 4. o.

6 Invidia ad proximum est mater odii, primo ad proximum, & consequenter ad Deum, 2. 2. q. 34. 6. ad 2.

7 Non est inter multum inæquales, sed ad illos tantum, quibus potest quis se æquare, vel præferre, 2. 2. q. 36. 1. ad 2. & ad 3.

8 Amatores honoris, & pusillanimes sunt maxime invidi, 2. 2. q. 36 1. ad 3.

9 Senes invident junioribus, & qui multa expendunt ad consequendum aliquid, iis, qui parum expendunt, 2. 2. q. 36. 1. ad 4.

10 Ut plurimum nascitur ex superbia, 2. 2. q. 36. 4. ad 1.

11 Memoria bonorum, ut sunt

sunt habita, causat delectationem, ut amissa tristitiam, ut habita ab aliis invidiam, 2. 2. q. 36. 1. ad 1.

12 Contrariatur duabus virtutibus, quia habet duo objecta, sc. principale, i. bonum, & proximum; primo contrariatur misericordiæ, secundo nemesi, 2. 2. q. 36. 3. ad 3.

1 Facta per metum sunt voluntaria simpliciter, & involuntaria secundum quid, 1. 2. q. 6. 6. o. & 7. ad 1. & ad 2. & q. 39. 1. c. & q 73. 6. c. & q. 87. 8. c. fi. & 2. 2. q. 108. 4. ad 4. & q. 125. 4. c. & q. 142. 3. c.

2 Concupiscentia nullo modo causat involuntarium, 1. 2. q. 6. 7. o. & 2. 2. q. 142. 3. c.

3 Violentia causat involuntarium in cognoscentibus, in aliis autem causat innaturale, quia opponitur directe voluntario, & naturali, 1. 2. q. 6. 4. c. & 5. o. & 6. ad 1. & q. 73. 6. c. & 2. 2. q. 88. 6. ad 1.

Jucunditas dicitur à spiritualibus signis, vel effectibus lætitiæ, cum intentione gaudii, sc. in dictis, vel factis, 1. 2. q. 31. 3. ad 3.

1 Joannes Baptista fuit terminus veteris legis, & initium novæ legis, sc. Evangelii, 3. q. 38. 1. ad 2.

2 Pertinet ad testamentum novum, 2. 2. q. 174. 4. ad 3. & 3. q. 38. 1. ad 1. & ad 2.

3 Exultatio ejus in utero matris non fuit ab eo per liberum arbitrium ejus, sed fuit à Deo; ideo miraculosa fuit, 2. 2. q. 124. 1. ad 1. & 3. q. 27. 6. c.

4 Tota vita ejus fuit præparatoria ad Christum, 3. q. 38. 2. ad 2. 3. c.

5 Christus revocavit à nuptiis Joannem Evangelistam, volentem nubere; sed Petrum non separavit à matrimonio, quia primum potest fieri sine injuria alterius, non autem secundum, 2. 2. q. 36 4. ad 1.

1 Joannes Evangelista prædiligebatur à Christo propter suam integritatem, & propter prærogativam Evangelicæ doctrinæ, 3. q. 45. 3. ad 1.

2 Et propter virginitatem, & prærogativam Evangelii, 3. q. 45. 3. ad 4.

3 Joannes prædiligebatur à Christo propter quatuor, sc. propter sapientiam, puritatem, fervorem, & teneram ætatem, 1. q. 20. 4. ad 3.

1 Joannes Damascenus sequitur errorem Theodorici & Nestorii, quod Spiritus Sanctus non procedit à Filio, quia fuit tempore, quo incepit illud schisma Græcorum, 1. q. 36. 2. ad 3.

Josaphat peccavit non ex malitia, sed ex infirmitate humanæ affectionis, 2. 2. q. 186. 10. ad 2.

1 Joseph vir Mariæ semper fuit Virgo, 3. q. 28. 3. ad 5. & 4. c. ad 3.

2 Joseph voluit dimittere Mariam propter reverentiam, timens cohabitare tantæ sanctitati, 3. q. 28. 3. ad 2.

1 Ira dicitur dupliciter, sc. habitus, vel actus vitii oppositi mansuetudini, secundo voluntas vindictæ, tertio passio, 2. 2. q. 158. 8. c.

2 Duplex, sc. per zelum, id est secundum rationem; & ira per vitium, idest contra rationem, 2. 2. q. 158. 1. 2. o. & 3. q. 15. 9. corp.

3 Est inordinata dupliciter, sc. ratione appetibilis, & ratione modi, 2. 2. q. 158. 2. 3. 4. c.

4 Gradus iræ triplex, sc. in corde, ore, & opere, 1. 2. q. 46. 8. ad 3. & 2. 2. q. 158. 5. ad 3. & 7. c.

5 Est passio quodammodo composita ex passionibus contrariis, 1. 2. q 46. 2. c. fi.

6 Continet multas passiones, non sicut genus continet species, nec sicut causa suos effectus, sed sicut effectus suas cau-

causas, 1. 2. q. 46. 1. c. ad 3.

7 Secundum rationem rectam est passio laudabilis; quæ autem est contra rationem in plus vel minus, est peccatum, 2. 2. q. 158. 1. 2. 8. o. & 3. q. 15. 9. o.

8 Habitus virtutis tenens medium in ira est innominatus; ideo dicitur mansuetudo, quæ significat diminutionem iræ, 2. 2. q. 147. 2. ad 2.

9 Ira semper est aliquo modo cum ratione, 1. 2. q. 46. 4. 5. o. & 2. 2. q. 53. 6. ad 1.

10 Aliqualiter audit rationem, sicut nunciantem quod injuriatum est, non autem perfecte, quia non observat regulas ejus in vindicando, 1. 2. q. 46. 4. ad 3. & 5. ad 1. & 6. c. & 2. 2. q. 53. 6. ad 1. & q. 72. 4. ad 2.

11 Componitur ex tristitia & desiderio, non sicut ex partibus, sed sicut ex causis, 1. 2. q. 46. 3. ad 3. & q. 15. 9. c.

12 Materiale in ira est accensio sanguinis circa cor, vel aliquid hujusmodi; formale vero est ex parte appetitus vindictæ, 1. q. 21. ad 2. & 1. 2. q. 22. 3. ad 3. & q. 48. 2. c & 3 c. ad 1.

13 Quoad suum formale, habet principium à ratione, sed quoad suum materiale impedit judicium rationis, 1. 2. q. 48. 3. ad 1. & ad 3. & 4. c.

14 Est janua omnium vitiorum per accidens, sc. impediendo rationem; sed per se, respectu aliquorum vitiorum, 2. 2. q. 158. 6. ad 3.

15 Ira contra rationem ex parte objecti semper est peccatum mortale, nisi desit consensus, vel nisi de re parva, non autem ratione modi, nisi sit contra charitatem, 1. 2. q. 88. 5. ad 1. & 2. 2. q. 158. 3. o.

16 Est vitium capitale, non autem odium, 2. 2. q. 34. 5. o. & q. 158. 6. o.

17 Species iræ sunt tres, sc. fel, idest acuta, mania, id. manens, & furor, 1. 2. q. 46. 8. o. & 2. 2. q. 158. 5. o.

18 Filiæ iræ sunt sex, sc. rixa, tumor mentis, contumelia, clamor, indignatio, & blasphemia, 2. 2. q. 37. 2. ad 1. & q. 41. 2. o. & q. 158. 7. o.

19 Est subjective in irascibili, 1. 2. q. 46. 3. o. & 2. 2. q. 162. 2. c.

20 Defectus iræ in voluntate, vel in appetitu sensitivo contra rationem, semper est peccatum, 2. 2. q. 158. 8. c.

21 Bruta habent iram ex instinctu naturali, non autem ex ratione eorum, 1. 2. q. 46. 4. ad 2. & 7. ad 1.

22 Multum ebrii non irascuntur, quia nihil habent de judicio rationis; sed parum ebrii multum irascuntur, quia habent judicium rationis, sed impeditum, 1. 2. q. 46. 4. ad 3.

23 Ira per zelum non impediens, nec præveniens judicium rationis fuit in Christo, non autem ira per vitium, 3. q. 15. 9. c.

24 Ut dicit actum voluntatis ad vindictam, est in Deo, non autem ut passio, 1. q. 3. 2. ad 2. & q. 19. 11. c & q. 20. 1. ad 2. & q. 59. 4 ad 1. & 1. 2. q. 47. 1. ad 1. & 2. 2. q. 162. 3 c.

25 Causatur ex re inconvenienti, præsenti, vel præterita, vel ex apprehensione inconvenientis habiti, ideo causatur ex dolore & tristitia, 1. 2. q. 23. 3. 4. c. & q. 25. 1. 3. c. & q. 48. 4 2. c.

26 Omnis ira est propter aliquid contra se factum, 1. 2. q. 47. 1. o.

27 Ira magis sequitur complexionem corporis quam concupiscentia propter velocitatem choleræ ad iram, ideo promptius insurgit ira quam concupiscentia, 2. 2. q. 156. 4. c.

28 Ira causatur ex accidenti extrinseco, sc. ex læsione, sed concupiscentia delectabilium causatur ex causa naturali, ideo

concupiscentia diuturnior est & communior, & requirens principaliorem virtutem, licet ira majorem impetum habeat, 2. 2. q. 141. 7. ad 2.

29 Causa iræ duplex, sc. ratione motivi, ut excellentia, vel ratione dispositionis, ut defectus, sicut ægritudo, 1. 2. q. 47. 3. o.

30 Ira causatur ex invidia, & consequitur etiam audaciam, & est effectus ejus, 1. 2. q. 25. 3. c. & 4. ad 2. & ad 3.

31 Tristitia illata causat iram, 1. 2. q. 46. 1. c. & q. 47. 3. o. & q. 48. 1. o. & 2. c. & 3. q. 15. 9. c.

32 Sola parvipensio causat iram, & omne provocans iram est aliquid sub ratione injusti, 2. 2. q. 47. 2. o. & 3. 4. c.

33 Tacens provocat ad iram contumeliantem, quia videtur cum parvipendere, 1. 2. q. 7. 1. ad 4. & q. 72. 3. ad 3.

34 Oblivio, exultatio in adversis, denunciatio tristium impediens voluntatem, & quælibet alia causant iram, ratione parvipensionis tantum, 1. 2. q. 47. 2. ad 3.

35 Ludus, risus, festum, prosperitas, consummatio operum, delectatio non turpis, & spes causant iram, ratione parvipensionis, sed impediunt eam, in quantum impediunt tristitiam, 1. 2. 47. 3. ad 3.

36 Defectus injuriantis duplex, sc. augens indignam parvipensionem, ut ignobilitas, insipientia & servitus, & defectus diminuens eam, ut pœnitentia, confessio mali, humiliatio, postulatio veniæ, & hujusmodi: primi augent iram, secundi vero diminuunt eam, 2. 2. q. 47. 4. o.

37 Ira debilitatur ex diuturnitate, sicut & causa ejus, sc. memoria injuriæ, quæ etiam videtur minor, quando est tantum in memoria, 1. 2. q. 48. 2. ad 2.

38 Ira non est ad personam multum excellentem, quæ læsit, sed tantum tristitia, quia ira præsupponit tristitiam, desiderium, spem, & audaciam puniendi, 1. 2. q. 25. 3, c. fi. & q. 45. 4. ad 3. & q. 46. 1. c.

39 Nullus proprie irascitur sibi, sed metaphorice, sicut nec justum, nec injustum sibi facit, nisi metaphorice, 1. 2. q. 46. 7. ad 2.

40 Ira est magis ad amicos injuriantes, quam ad alios, quia indignior videtur eorum despectio, 1. 2. q. 47. 4. ad 3.

41 Est tantum ad eos, ad quos est justitia & injustitia, 1. 2. q. 46. 7. o.

42 Homo irascitur inanimatis, & brutis ex imaginatione nunciante læsionem, non autem ex ratione, 1. 2. q. 46. 7. ad 1.

43 Cessat ad graviter læsos, quia malum eorum sufficit, 1. 2. q. 46. 6. ad 1. & q. 47. 4. ad 2.

44 Cessat ad mortuos, quia non possunt dolere, quod tamen appetit iratus, & vindicta jam facta videtur, 1. 2. q. 46. 7. ad 1. & q. 47. 4. ad 2.

45 Maxime facit perturbationem corporalem circa cor, ita ut etiam ad exteriora membra derivetur, 1. 2. q. 48. 3. c. & 2. 2. q. 46. 3. ad 3.

46 Signa & effectus iræ sunt quinque, sc. palpitatio cordis, tremor corporis, inflatio faciei, exasperatio oculorum, & clamor irrationabilis, 1. 2. q. 48. 2. 4. c. & 2. 2. q. 158. 4. c. fi.

47 Causat fervorem sanguinis, quia fit insequendo, quod convenit calori, non autem retrahendo, quod convenit frigori, 1. 2. q. 48. 2. o.

48 Fervor amoris est dulcis & lenis, iræ vero fervor est amarus, & ex felle: ideo primus assimilatur calori aeris & sanguinis, secundus autem assimilatur igni & choleræ, 1. 2. q.

q. 46. 5. c. & q. 48. 2. ad 1.

49 Ex ira audacia augetur, quia ira est quid usivum, secundum Philosophum, unde irati redduntur prompti & audaces ad invadendum; & similiter delectatio est effectus iræ, ut est in spe vindictæ, sed delectatio de vindicta præsenti aufert totaliter iram, 1. 2. q. 44. 1. ad 1. & q. 45. 4. ad 3. fi. & q. 48. 1. o.

50 Inter cæteras passiones magis impedit usum, & judicium rationis, 1. 2. q. 48. 3. o. & 4. c. & 2. 2. q. 41. 2. ad 3. & q. 157. 4. c.

51 Dupliciter causat taciturnitatem, sc. ex parte rationis, & ex parte perturbationis ejus, 1. 2. q. 48. 4. o.

52 Diminuitur per sequentem iram, præcipue si sequens ira sit major, 1. 2. q. 48. 2. ad 3.

53 Ira & invidia causant inconstantiam, pertrahendo rationem ad aliud; sed luxuria, totaliter extinguendo lumen rationis, 1. 2. q. 77. 7. c. & 2. 2. q. 53. 6. ad 1.

54 Est levior quam invidia, ratione appetibilis, & hæc quam odium, sed è converso, ratione modi, 1. 2. q. 46. 6. o. & 2. 2. q. 158. 4. o.

55 Semper respicit duo objecta, sc. vindictam & nocentem, sed amor & odium unum objectum tantum quandoque, 1. 2 q. 46. 2. 3 c.

56 † Utrumque objectum amoris est bonum, odii autem malum, sed ira respicit vindictam sub ratione boni, & nocentem secundum rationem mali, 1. 2. q. 46. 2. 3. 6. c.

57 Odium appetit malum alicujus sub ratione mali, sed invidia sub ratione propriæ gloriæ; ira vero sub ratione justæ vindictæ, 1. 2. q. 46. 6. o. & 7. c. & q. 47. 11. 2. c. & 2. 2. q. 34. 6. ad 3. & q. 43. 2. c. & q. 158. 4. c.

58 Odium appetit nocere propter contrariam dispositionem infinite, non tamen ut sciatur, ira vero propter læsionem tantum cum mensura, & ut sciatur, 1. 2. q. 46. 6. o. & 2. 2. q. 41. 2. c. ad 4. & q. 72. 4. ad 3. & q. 73. 3. ad 3.

59 Odium prius & directius causatur ex tristitia & acedia, quam ex ira, 2. 2. q. 34. 6. ad 3. & q. 159. 7. ad 1.

60 Ira crescit in odium, non eadem numero per inveterationem, sed quia causat odium per diuturnitatem, 1. 2. q. 46. 3. ad 2. & 2. 2. q. 34. 6. ad 3.

61 Ira est ad singulare, odium autem ad universale, 1. q. 80. 2. ad 2. & 1. 2. q. 29. 6. o. & q. 46. 7. ad 3.

62 Odium est insanabilius, & permanentius quam ira, quia causatur ex permanentiori causa, sc ex dispositione, qua reputatur aliud contrarium & nocivum, sed ira causatur ex passione, & commotione animi propter læsionem illatam, 1. 2. q. 46. 6. ad 3. & 7. ad 3.

63 Odium magis agit sine misericordia, quam ira, quantum ad rem desideratam, sed è converso quantum ad intensionem desiderii, 1. 2. q. 46. 6. ad 1.

64 Ira respicit bonum justitiæ, concupiscentia vero bonum delectabile, vel utile, 2. 2. q. 158. 4. c.

65 Ira operatur cum tristitia, concupiscentia vero delectabiliter, sed ira est minus pœnitibilis; quia plus habet de ratione, 2. 2 q 156. 4. c.

66 Ira est cum ratione denunciante injuriam, non autem præcipiente vindictam, sed concupiscentia naturaliter, 1. 2. q. 46. 4. o. & 2. 2. q. 156. 4. c. ad 2.

67 Difficilius est resistere iræ, & pugnare contra iram ad horam propter impetum ejus, quam contra delectationem & concupiscentiam, sed è converso, propter majorem

continuitatem, 2.2.q.156.4.ad 1. & q.162.6.ad 1.

68 Ira causatur ex contrariis passionibus, sc. à spe, & tristitia, ideo includit in se contrarietatem, 1. 2.q. 46. 1. ad 2.

69 Nulla passio est contraria iræ, 1.2.q. 23. 3. o. & 4. c. fi. item q. 46. 1. ad 2.

70 Iræ contrariatur aliquod vitium, sc. inordinata remissio iræ, sed non apparet, quia est innominata, 2.2.q. 158.8.o.

71 Mitescere est privative vel negative oppositum iræ, non autem contrarie, 1. 2. q. 23. 3. fi.

72 Non opponitur mansuetudini, nisi secundum quod est inordinata, 2. 2. q. 157. 1. ad 3. & 3.q 15.9.ad 2.

73 Mansuetudo magis opponitur iræ, quam defectui ejus, ideo vitium oppositum mansuetudini nominatur ira, ad quam refrænandam principaliter mansuetudo ordinatur, 2. 2.q. 157. 2.ad 2.1

1 Iracundia est excessus iræ; ideo est vitium oppositum mansuetudini, 2.2.q.157.1.ad 3.

2 Iracundus non est, cui inest passio iræ, sed qui passibilis est de facili ab ea, 1. q. 63.4.ad 2.

1 Irascibilis dupliciter sumitur, sc. proprie, id est appetitus sensitivus, & improprie, id est voluntas, 1. q. 82 5. ad 2. & 2.2.q. 162. 3.c.ad 3.

2 Irascibilis potius denominatur ab ira, quam ab aliis passionibus, quia est notior, sc. quia est effectus & terminus earum, 2. 2. & q. 25. 3. ad 1. & q.46. 1. ad. 1.

3 Actus irascibilis in tantum est naturalis homini, in quantum est secundum rationem, sed in quantum est præter ordinem rationis; est contra naturam hominis, 2.3.q.158. 2. ad 4.

Iris quandoque significat serenitatem, in quantum causa ejus est causa serenitatis, 2.2. q.95. 5.c.

1 Ironia est vitium, quo quis asserit minora de se, quam credit, ideo semper est peccatum, tamen levis ut plurimum quam jactantia, 2. 2. q. 110. 2. c. & q. 113 o.

2 Ironia & jactantia circa idem, sc. circa conditionem personæ, mentiuntur verbis, vel quibuscunque signis. 2. 2.q. 113. 2.c.

Irregularitas non incurritur propter peccatum tantum, sed principaliter propter ineptitudinem personæ ad Eucharistiam ministrandam, 12.q.20.5.ad 4. & 2.2.q.64.7.ad 3. & q.108.4.ad 2.

1 Irreligiositas habet manifestam contrarietatem ad religionem, per contemptum & irreverentiam Dei, vel rei sacræ, 2.2.q.92.07.pr. & q.122.3.c.

2 Opponitur veræ religioni per defectum, sicut superstitio per excessum, & prohibetur secundo præcepto decalogi, 2. 2.q.122.3.4.c.

3 Species irreligiositatis sunt quatuor, sc. tentatio Dei, perjurium, sacrilegium, & simonia, 2.2 q.97. 99. pr. & q.154. 10. ad 1.

4 Superstitio impedit religionem, ne suscipiatur Deus, sed irreligiositas, ne susceptus honoretur, 2.2.q.122.3.4.c.

Isaac significavit Christum, in quantum oblatus est in sacrificium; ideo non oportet quod significet eum ut offerens, licet obtulerit, sicut & alii justi secundum congruitatem sui temporis, secundum Gregorium, 2.2.q.85.1.ad 2.

1 Christus speravit in Juda, id est confidebat quadrupliciter, sc. secundum apparentiam, effectum, debitum, & in membris Christi, 2.2.q.17 4. o. & 5.c.& q.25 1.ad 3.

Judas Apostolus nomen Archangeli ponit in canonica epistola, 1.q.108.5.b.

1 Judæorum terras Ecclesia per-

permittit Christianos colere, quia per hoc non habent necesse conversari cum eis, & tamen si ex tali communicatione vel convictu subversio fidelium timeretur, esset penitus interdicendum, 2. 2. q. 10. 10. ad 3.

2 Totus cultus Judæorum erat propheticus, & figurativus, 1. 2. q. 100. 1. 2. c. & q. 104. 2. ad 2. & q. 114. 10. ad 2. & 2. 2. q. 87. 1. c. & q. 96. 3. ad 3. q. 66. 2. ad 2.

3 Tribus Sacerdotalis & regia Judæorum erant præclariores, ideo sæpe conjunctæ sunt per matrimonium, 3. q. 31. 2. ad 2.

4 Judæi excusantur à furto Ægyptiaco, & hoc non est nisi quia præcepto superioris Domini res non suæ factæ sunt suæ, 1. 2. q. 94. 5. ad 2. & q. 100. 8. ad 3. & 2. 2. q. 66. 5. ad 1. & q. 104. 4. ad 2.

5 Judæis permissum est accipere usuras ab extraneis tantum, quorum bona debebantur Judæis, vel propter avaritiam, ne acciperent eas à fratribus, 1. 2. q. 105. 3. ad 3. & 2. 2. q. 78. 1. ad 2.

6 Communis status Judæorum semper erat in prosperitate, quamdiu servabant legem, & cum peccabant erant in tribulationibus, 1. 2. q. 99. 6. ad 3.

7 Deus exaltavit Judæos tempore gratiæ quintupliciter, sc. secundum carnis assumptionem, per personalem prædicationem, per suam conversationem, per miraculorum operationem & per discipulorum prædicationem, 2. 2. q. 10. 8. c. & q. 14. 1. c.

8 Principes Judæorum cognoverunt Christum esse Messiam, qui promissus est in lege: non autem cognoverunt Divinitatem ejus, nisi per conjecturas, quod etiam obscurabatur per invidiam, & cupiditatem gloriæ propriæ, 3. q. 47. 5. o. & 6. c.

9 Judæi non intelligunt præcepta decalogi, 1. 2. q. 102. 6. ad 7. & q. 107. 2. c. ad 2. & ad 4. & 3. ad 2. & q. 108. 2. ad 4. & 3. ad 1. & ad 2. & ad 4.

10 Secta Judæorum duplex, sc. Pharisæorum, & Saducæorum negantium resurrectionem, & angelos, 1. q. 50. 1. c.

11 Judæi proni sunt ad idololatriam, 1. 2. q. 100. 6. ad 4. & 2. 2. q. 10. 9. ad 1.

12 Sunt crudeles, & ad avaritiam proni, 1. 2. q. 105. 2. ad 2.

13 Dixerunt primo quidem blasphemiam in Filium hominis, cum dicebant voracem, potatorem vini, & publicanorum amatorem; postmodum autem blasphemaverunt in Spiritum Sanctum, dum opera quæ ipse operabatur virtute propriæ Divinitatis, & per operationem Spiritus Sancti, attribuebant principi dæmoniorum, 2. 2. q. 14. 1. c.

14 Cum ipsi Judæi sint servi Ecclesiæ, potest Ecclesia disponere de rebus eorum, sicut etiam principes seculares multas leges ediderunt circa suos subditos, in favorem libertatis, 2. 2. q. 10. 10. c.

15 Judæi propter culpam suam sunt servi in perpetuum; ideo domini possent tollere res eorum, servato eis victu, nisi leges hoc prohiberent, 2. 2. q. 10. 10. c. & 11. c. & 12. ad 3. & 3. q. 68. 10. ad 2.

16 Sunt compellendi à fidelibus; si adsit facultas, ut fidem non impediant vel blasphemiis, vel malis persuasionibus, vel etiam apertis persecutionibus, 2. 2. q. 10. 8 c. & 9. ad 2. & q. 14. 1. c.

1 Judex juste infligendo pœnas non peccat, 2. 2. q. 64. 2. 3. o. item q. 108. 1. 3. o.

2 Nullas probationes admittere debet contra leg[illegible] vel humanas

3 Perpendens accusatorem falso accusasse, non quidem malitiose, sed temere, id est ex levitate credendi, vel ex justo errore, non imponat ei pœnam talionis, 2.2. q. 68. 3. ad 1. & 4. ad 1.

4 Neminem debet condemnare, nisi accusatum, 2.2. q. 67.3.0.

5 Debet esse facilior ad absolvendum, quam ad condemnandum, nisi in causis favorabilibus, ut libertatis, 2. 2. q. 70.2. ad 2.

6 Bonus judex est diminutivus pœnarum, quæ suo arbitrio relinquuntur, non autem pœnarum quæ determinantur à lege divina, vel humana, 2. 2.q.67.4. ad 1.

7 Nullus judex potest remittere pœnam, pro alterius injuria, nisi læsus velit, nec pœnam pro injuria communitatis, nisi supremus judex, si expediat. 2.2.q.67.4. o. & 3. q. 46.2. ad 3.

8 Nullus est judex sui, sed potest se committere judicio aliorum, 2.2 q.64.5. ad 2.

9 Naturalis tamen inclinatio inest judici, & cuilibet homini ad repellendum nociva dupliciter, sc. vel defendendo se, ne inferantur injuriæ, vel ulciscendo illatas, non tamen intentione nocendi, sed intentione removendi nocumentum, 2.2 q.108. 2. corp.

1 Judicium secundum primam impositionem significat rectam determinationem justorum, sed post ampliatum est nomen ejus ad significandum omnem rectam determinationem, speculativam vel practicam, 1.2 q.93.2. ad 3. & 2. 2. q.60.1. ad 1.

2 Est actus judicis, in quantum est judex, id est in quantum est jus dicens; ideo est actus justitiæ, idest executio justitiæ, 2.2.q.60.1.0. item q.63. 4.c.

3 Quoad rem judicatam se habet communiter ad commutativam, & distributivam justitiam; sed quoad formam judicii, in quantum eriam in commutativa judex accipit ab uno; & dat alteri, pertinet ad distributivam tantum, 2.2.q. 63.4. ad 1.

4 Ordinare, & judicare sunt actus sapientiæ, 1.q.1.6.c.

5 In omni judicio ultima sententia pertinet ad supremum judicatorium, 1.2.q.74.7.c.

6 Ad omne judicium requiruntur duo, sc. virtus proferens, & dispositio ejus; ratione primi est actus rationis, prudentiæ, & synesis, sed ratione secundi est actus justitiæ, 2.2.q.60.1.ad 1.

7 Unumquodque judicatur magis secundum formale in eo & per se, quam secundum materiale, & per accidens, 2.2. q.110.1.ad 1. & q.117.6.c.item q 118.5 c.fi.

8 Quidam sunt bene inquirentes propter bonam imaginativam, qui non sunt bene judicantes propter indispositionem sensus communis, 2.2.q. 51.2.3.c.

9 Judicium de re non potest haberi perfectum, nisi per resolutionem ad principium, 1. 2.q.112.5.c. & 2.2.q.173.3.0.

10 Judicium certum de re maxime datur ex sua causa, secundum ordinem causarum, quia per primam judicatur de secunda, non autem è converso, 2.2. q.9.2.c.

11 Rectitudo judicii contingit dupliciter, sc. per usum rationis, & per connaturalitatem, tam in moralibus per scientiam moralem, & per habitus morales, quam in Divinis per donum sapientiæ, & per charitatem, 2.2.q 45.2.c. & q. 51.3.ad 1.

12 Rectum judicium consistit in apprehensione rei, ut in se est, ex recta dispositione po-

potentiæ cognitivæ, & appetitivæ, 2. 2. q. 51. 3. ad 1.

13 Charitas inclinat ad rectum judicium de omni re per regulas divinas, ex quibus profertur per donum sapientiæ, sed justitia inclinat per prudentiam secundum regulas juris, 2. 2. q. 60. 1. ad 2.

14 Ad justum judicium requiruntur tria, sc. justitia, auctoritas, & prudentia: si primum desit, est judicium perversum; si secundum, est judicium usurpatum; si tertium, est judicium suspiciosum vel temerarium, 2. 2. q. 60. 2. 3. 6. & q. 67. 1. o. & 3. q. 59. 1. c.

15 Judex debet semper judicare secundum leges scriptas, 2. 2. q. 60. 5. o. item 6. c.

16 Debet judicare secundum allegata & probata etiam contra veritatem quam novit, ut persona privata, 2. 2. q. 64. 6. ad 3. item q. 67. 2. o.

17 Judicium humanum debet imitari judicium Divinum, in judiciis Dei manifestis, non autem in occultis, quia eorum rationes non potest homo comprehendere, 2. 2. q. 10. 11. c. & q. 108. 4. ad 2.

18 † Existens in peccato mortali etiam occulto, ex officio corrigens, vel judicans alios peccat, non autem hoc agens ut frater, nisi propter scandalum, 2. 2. q. 33. 5. o.

19 † Judicat legem, dicens eam non esse bene positam, non autem dicens eam in aliquo casu non esse servandam; sed de illo casu particulari, 2. 2. q. 120. 1. ad 2.

20 Homo in judicio debet pauperi subvenire, quantum potest, sine læsione justitiæ, 2. 2. q. 63. 4. ad 2.

21 Nullus potest judicare nisi subditum, ordinarie, vel ex commissione superioris, vel propria sponte, vel delinquentem in re non exempta, 2. 2. q. 60. 2. c. & q. 67. 1. c.

22 Judicium per compromissum in arbitros necesse est aliqua pœna vallari, 2. 2. q. 67. 2. ad 2.

23 Judicium Ecclesiæ debet esse conforme judicio Dei, & non astringi legibus humanis, 2. 2. q. 10. 11. c. & q. 108. 4. ad 2.

24 Potestas secularis subditur potestati spirituali; ideo judicium non est usurpatum, si prælatus spiritualis judicat de temporalibus, quantum ad permissa, vel in quantum ei subduntur, 2. 2. q. 60. 6. ad 3.

25 Judiciaria potestas convenit toti Trinitati, sed appropriatur Patri ratione auctoritatis, Filio quoad rationem judicii, & Spiritui Sancto quoad effectum judicandi, quem homines habent, 1. q. 58. 1. o.

26 Auctoritas principalis judicandi convenit soli Deo; sed committitur hominibus, & maxime Christo, secundum naturam humanam, 3. q. 58. o. & q. 59. 2. o.

27 In judicio Dei idem potest esse accusator simul & testis, non autem in judicio humano, 2. 2. q. 67. 1. ad 1. & 3. ad 3. & q. 89. 1. ad 3

28 Deus in judicio suo utitur conscientia peccantis, & evidentia facti, quoad ipsum, pro accusatore, 2. 2. q. 67. 3. ad 1.

29 Christus hic vivens noluit administrare temporaliter regnum terrenum, nec judiciariam exercere potestatem super res temporales, 3. q. 59. 4. ad 1.

30 Propria voluntate subdidit se Pilati judicio, sicut etiam alii possunt se subjicere etiam non superioribus, 2. 2. q. 67. 1. ad 2.

31 Judiciaria potestas convenit Christo propter Divinam personam, dignitatem capitis, gratiæ habitualis plenitudinem, & propter meritum ejus, 3. q. 59. 3. o.

Chris-

32 Christus habet posfetatem judiciariam super omnes creaturas : quia anima ejus est super omnes creaturas, 3. q. 59. 1. ad 3.

33 Secundum naturam humanam habet potestatem judiciariam super omnes angelos quoad dispensationes, & præmium accidentale, sed quoad præmium essentiale, secundum naturam Divinam tantum, 3. q. 50. 6. o.

34 Judiciaria potestas quoad omnes res humanas convenit Christo secundum utramque naturam, 3. q. 59. 4. o.

35 Angeli trahuntur ad judicium pro custoditis qui damnantur, non quidem ut rei, sed ut testes, 1. q. 113. 7 ad 4.

36 Omnes homines judicabuntur quoad receptionem præmii, vel punitionis, sed perfecti & infideles non judicabuntur judicio discussionis, 3. q. 56. 2. ad 4.

37 Necesse est esse generale judicium in fine mundi, præter judicium particulare quod fit in morte, 3. q. 59. 5. o.

38 Dies judicii, quæ erit tempore secundi adventus Christi, quod æstati comparatur, quando Sol maxime exaltatur, est nota soli Deo, 3. q. 46. 9. a. 3. ad 3.

39 Universale judicium futurum est, Suppl. q. 88. 1. c.

40 Ultimum judicium futurum est mentaliter, Suppl. q. 88. 2. c.

41 Conveniens est ut cognitio finis mundi soli Deo reservetur, Suppl. q. 88. 3. o.

42 Probabile est Christum descensurum ad judicandum circa montem Oliveti, Sup. q. 88. 4. o.

43 Judicabunt perfecti viri cum Christo, Sup. q. 89. 1. c.

44 Non cuilibet pauperi datur judiciaria potestas, sed ei qui omnibus relictis, Christum secutus fuerit, juxta perfectionem vitæ, Suppl. q. 89. 1. c.

45 Non competit angelis judicare, Suppl. q. 9. 3. o.

46 Probabile est quod dæmones damnatos torquebunt, Supp. q. 89. 4. c.

47 Omnes in judicio comparebunt, Suppl. q. 89. 5. o.

48 Beati omnes quantum ad præmiorum retributionem judicabuntur, quantum vero ad meritorum discussionem, qui notabilem alicujus mali meriti admixtionem habent, non judicabuntur; at illi qui negotiis terrenis sunt implicati, ita tamen ut sua peccata per eleemosynas expiarint, judicabuntur, Supp. q. 89. 6. c.

49 Infideles condemnabuntur, cum in eis nullum sit fidei fundamentum, Suppl. q. 98. 7. c.

50 Angeli non judicabuntur judicio discussionis, sed bene retributionis, Suppl. q. 89. 8. o.

51 Congruum est, ut Christus secundum humanam naturam sit mundum judicaturus, Sup. q. 90. 1. c.

52 Ut in ultimo judicio in gloria sua appareat, Supp. q. 90. 2. o.

53 Cum Deus sit essentialiter ipsa bonitas, non potest sine gaudio videri, Sup. q. 90. 3. c.

54 Conveniens est sicut homo glorificatus erit, sic & mundum ipsum post judicium innovari, Suppl. q. 91. 1. c.

55 Homine glorificato motus cœli cessabit, divina voluntate id faciente, Supp. q. 91. 2. c.

56 Corpora cœlestia majorem claritatem accipient in illa innovatione, ut quasi sensibiliter Deus ab homine videatur, Suppl. q. 91. 3. o.

57 Cum oporteat corpora inferiora maxime perfici secundum claritatem, in qua communicabunt cum cœlestibus corporibus, elementa induentur claritate quadam, non autem

tem æqualiter, Suppl. q. 91. 4. o.

58 Cum plantæ & animalia non possint ordinari ad incorruptionem, non remanebunt in illa mundi innovatione, Supp. q. 91. 5. corp.

Judith laudatur, non quia mentita est Holopherni, sed propter affectum quem habuit ad salutem populi, pro qua periculis se exposuit: quamvis dici possit, quod verba ejus veritatem habent secundum aliquem mysticum intellectum, 2. 2. q. 110. 3. ad 3.

Juge sacrificium fiebat mane & vesperi quotidie, figurans perpetuitatem Divinæ beatitudinis, & perpetuitatem Christi, qui est agnus Dei, 1. 2. q. 102. 4. ad 10. & 3. q. 22. 3. ad 3.

Jumentum seu pecus dicitur omne animal serviens homini, 1. q. 72 ad 2.

1 Juramentum est actus religionis, seu latriæ, quia honorabilissimum est, 2. 2. q. 89. 4. o.

2 Jurare est Deum in testem vocare propter defectum locutionis & cognitionis humanæ. ideo non fit in necessariis, 2. 2. q. 89. 1. o. & 4. c. & q. 98. 1. c.

3 Jurare est implorare testimonium Dei, ut exhibendum sed allegare sacram Scripturam est uti testimonio Dei jam dato, 2. 2. q. 89. 1. ad 1.

4 Juramentum Dei, & angeli à Sacra Scriptura inducitur ad ostendendum infallibilitatem dispositionis Divinæ de aliqua re, non autem propter defectum dicti sui, 2. 2. q. 89. 10. ad 4.

5 Juramentum secundum se licitum est, & honestum, sc. ratione originis & finis, sed cedit in malum alicui, ex eo quod male utitur eo, id est sine necessitate & cautela debita, vel quia imminet periculum perjurii, quia de facili homo in verbo delinquit, 2. 2. q. 89. 2. o. & 3. c.

6 Quæritur ad subveniendum alicui defectui, quo sc. unus homo alteri discredit: ideo juramentum non est per se appetendum, sed tantum in necessitate ut medicina utendum est eo, 1. 2. q. 107. 2. c. ad 5. & q. 108. 3. ad 1. item 2. 2. q. 5. 3. a. 1. item q. 89. item 3. c. item 5. o.

7 Debet habere tres comites, sc. veritatem, judicium, & justitiam, 2. 2. q. 89. 3. o. & 7. c. item q. 98. 1. ad 1.

8 Jurare per creaturas non licet nisi secundum quod in eis veritas Divina, vel effectus testificationis ejus ostenditur, sicut juravit Joseph per salutem Pharaonis, sc. vel per modum execreationis, quasi salutem Pharaonis obligaverit Deo, vel per modum contestationis, quasi contestando veritatem Divinæ justitiæ, ad cujus executionem principes terræ constituuntur, 2. 2. q. 89. 6. o.

9 Assumuntur ad juramentum aliquæ creaturæ, non quidem secundum se, sed in quantum in eis Divina veritas manifestatur, sicut juramus per Evangelium, id est per Deum, cujus veritas in Evangelio manifestatur, & per Sanctos qui hanc veritatem crediderunt & observaverunt, 2. 2. q. 89. 6. corp.

10 Solet homo jurare per caput suum, aut per filium suum, aut per aliquam aliam rem quam diligit, sicut & Apostolus juravit in animam suam, 2. 2. q. 89. 6. c.

11 Punitur per canones clericus per creaturam jurans, quod ad blasphemiam infidelinus pertinet, eo quod Domi[illegible] turas, ita sc., quod eis adhi[illegible] beatur re[illegible] sentia divin[illegible], 2. 2. q. 89. 6. ad [illegible].

12 Juramentum duplex, sc. assertorium, id est de præsenti vel præterito; & promissorium, id est de futuro, 2.2. q. 89. 1. c. & 7. o.

13 Juramentum duplex sc. per simplicem contestationem Dei, & per execrationem, sc. obligando se, vel aliquid sui ad pœnam, 1 2. q. 89. 1. ad 3. & 6. c.

14 Deus dupliciter est testis in juramento, sc. manifestando veritatem in mente, vel in publico, & puniendo mendacem, 2. 2. q. 89. 1. ad 3. & 2. ad 3.

15 Jurare per Deum secundum se est majus, quam jurare per Evangelia. sed ratione majoris solemnitatis, & majoris deliberationis est è converso, 2. 2. q. 89. 10. ad 2. & q. 98. 3. ad 3.

16 Obligatio voti causatur ex fidelitate ad Deum, ideo est major, quam obligatio juramenti, quæ est ex reverentia Dei, 2. 2. q. 89. 8. o.

17 Juramentum obligat secundum intentionem jurantis sine dolo, alias obligat secundum secundarium intellectum ejus, cui juratur, 2. 8. q. 89. 7. ad 4.

18 In juramento promissorio est duplex obligatio, sc. ad peccatum, si desit veritas, & obligatio ad faciendum illud quod promisit; sed in juramento assertorio est tantum prima obligatio, 2. 2. q. 89. 7. c. ad 3.

19 Juramentum coactum obligat in conscientia, non autem in foro contentioso; tamen potest repetere, vel denunciare superiori, etiam si oppositum jurasset, 2. 2. q. 89. 7. ad 3. & 3. q. 98. 3. ad 1.

20 Cum quis jurat facere [illegible] utilitatem alterius, vel promittit intelligenda est debita conditio, si id quod ei mandatur licitum sit, & honestum, & portabile, sive moderatum, 2. 2. q. 98. 2. ad 3.

21 Juramentum & votum, cum vergant in detericrem exitum, vel cum sit illicitum, non debet servari, 2. 2. q. 88. 2. ad 2. & 10. c. & 12. ad 2 & p. 89. 7. o.

22 Jurans aliquid illicitum facere, vel jurans abstinere à bono, ut à religione, non obligatur servare illud; sed est perjurus ipso facto, 2 2. q. 89. 7. c. ad 2. item 9. ad 3. & q. 98. 1. ad 1, item ad 2.

23 Novus civis obligatur servare juramenta civitatis ex fidelitate, non autem ex juramento, quia est actio personalis, 2. 2. q. 98. 2. ad 4.

24 Canonicus jurans servare statuta collegii tenetur ad statuta futura ex vi eorum, non autem ex juramento, nisi hoc intenderit, 2. 2. q. 98. 1. ad 4.

25 Ille cui juratur potest liberare à juramento promissorio quoad utilitatem ejus, non autem quoad utilitatem aliorum, nec quoad honorem Dei, 2. 2. q. 89. 6. ad 2.

26 Quilibet potest irritare juramentum sui subditi circa ea quæ subduntur ejus potestati, ut pater, vel maritus, 2. 2. q. 89. 9. ad 3.

27 In juramento asertorio non potest dispensari, nec in promisorio secundum se, sed tantum ratione materiæ indebitæ, 2. 2. q. 89. 9. c.

28 † Si dubium est, an sit licitum, vel proficuum quod juratum est, potest à quolibet Episcopo dispensari; si autem sit licitum manifeste, non videtur dispensabile, nec commutabile, nisi ocurrat aliquid melius ad communem utilitatem, quod ad Papam maxime pertinet, 2. 2. q. 89. 9. ad 3. q. 98. 3. ad 1.

29 Jurans debet esse jejunus, nisi in necessitate, 2. 2. q. 89. 10. o.

30 In festo non licet jurare pro re temporali, nisi forte ex magna necessitate, sed jurare pro re spirituali licet, 2. 2. q. 89. 10. c. fi.

31 Pueri & perjuri non coguntur jurare, quia jurarent sine reverentia, nec Sacerdotes, nisi in necessitate, & pro re spirituali, 2. 2. q. 89. 10. 0.

32 Recipere juramentum per falsos deos à dispositio sic jurare licet secundum Augustinum, non autem licet inducere, 2. 2. q. 78. 4. c. & q. 98. 4. ad 4.

33 Cogens jurare quem scit pejerare, peccat mortaliter, nisi sit persona publica, ut judex, qui requisitus tenetur ad hoc, 2. 2. q. 98. 4. 0.

Jurgium videtur idem esse quod rixa, 2. 2. q. 41. 2. c. item ad 2.

Quilibet habens jurisdictionem potest ea quæ sunt jurisdictionis committere, 2. 2. q. 187. 1. c.

1 Jus primo impositum est ad significandum rem justam, secundo artem qua cognoscitur, tertio locum, quarto id quod redditur à judice, 2. 2. q. 57. 1. ad 1.

2 Proprie est objectum justitiæ, lex autem ratio ejus scripta, 2. 2. q. 57. 1. 0. & q. 60. 1. c.

3 Jus vel justum est opus ad æquatum alteri secundum aliquem æqualitatis modum, 2. 2. q. 57. 1. 2. c. & q. 59. 2. c.

4 Jus Divinum est quod divinitus promulgatur, & est duplex, sc. naturale, & positivum, 2. 2. q. 57. 2. ad 3.

5 Jus naturale est conceptio homini naturaliter indita, qua dirigitur homo ad convenienter agendum in propriis actionibus, 1. 2. q. 91. 2. 0. & q. 96. 2. ad 3.

6 Primo continetur in lege æterna, secundario vero in naturali judicatorio rationis humanæ, 1. 2. q. 71. 6. ad 4.

7 Semper & ubique habet eandem potentiam, sed per accidens propter aliquod impedimentum potest variari, 1. 2. q. 94. 5. 6 0.

8 De jure naturali est quod maleficia puniantur, sed determinatio ejus est de jure possitivo, 2. 2. q 85. 1. ad 1.

9 Jus possitivum derivatur jure naturali, 1. 2. q. 95. 2. 0. & 3. 4 c.

10 Voluntas bona potest facere jus & justum de aliquo indifferenti, non autem contra jus naturale, 2. 2. q. 57. 2. ad 2. & q. 60. 5. ad 1. & ad 2. q 66. 7. c.

11 Jus Divinum non tollit jus humanum, quod est ex naturali ratione, 2. 2. q. 10. 10. c. & q. 12. 2. c.

12 Jus positivum variatur secundum diversas hominum conditiones, in diversis temporibus, 1. 2. q. 91. 5. ad 1. & 6 c. & q. 96. 2. c. & q. 104 3. ad 2.

13 Jus duplex, sc. naturale & positivum, 1. 2. q. 95. 4. c. & 2. 2. q. 57. 2. 0. & q. 60. 5. c.

14 Naturale dupliciter, sc. à natura immediate, ut principia, & mediate, ut conclusio. Primum est idem apud omnes, nec unquam deficit, non autem secundum, 1. 2. q. 94. 4. 5. 6. 0.

15 Dicitur dupliciter, sc. quod ex natura sua absolute est alteri adæquatum, & ut eo aliquid consequitur. Primum convenit omni animali, secundum autem soli homini, & est jus gentium, 1. 2. q. 95. 4. ad 1. & 2. 2. q. 57. 3. 0.

16 Aliquid dicitur de jure naturali dupliciter, sc. ad quod natura inclinat, & cujus contrarium natura non induxit, 1. 2. q. 94. 5. ad 3.

17 Jus positivum duplex, sc. jus gentium, & jus civile, primum derivatur à lege naturali,

li, ut conclusio, secundum vero per modum determinationis, 1. 2. q. 95. 4. c. ad 1.

18 Jus dicitur dupliciter, sc. simpliciter, id est æqualium, & secundum quid, id est inæqualium, & hoc est triplex, sc. dominativum, paternum, & œconomicum, 2. 2. q. 57. 4. o. & q. 58. 7. ad 3.

1 Justitia dicitur dupliciter, sc. proprie, id est virtus, quæ est rectitudo actus; & metaphorice, idest rectitudo ordinis in partibus hominis, 1. 2. q. 21. 3. c. fi. item q. 46. 7. ad 2. & q. 55. 4. ad 4 & q. 100. 2. ad 2. & q. 113. 1. c. & 2. 2. q. 30. 1. ad 2. & q. 58. 2. o. item q. 106. 3. c.

2 Duplex, sc. generalis, ordinans ad bonum commune, & justitia particularis, ad personas singulares, 1. 2. q. 60. 3. o. & q. 113. 1. c. & 2. 2. q. 33. 1. ad 1. & q. 58. 5. 6. 7. o. & 12. c. & q. 59. 1. o. & q. 61. 1. c. & q. 79. 1. c. & q. 81. 8. ad 1. & q. 102. 1. ad 3.

3 Dicitur generalis dupliciter, sc. causaliter, & per præcationem; prima est justitia legalis, differens realiter à qualibet alia virtute; secunda est virtus in communi, ut impetrata à justitia legali, differens ab aliis virtutibus secundum rationem tantum, 1. 2. q. 60. 3. ad 2. & 7. c. & 2. 2. q. 58. 6. o. & 7. c. & q. 79. 2. ad 1.

4 Duplex, sc. civilis, id est acquisita, & justitia infusa: prima potest esse sine gratia, non autem secunda, 1. 2. q. 10. 12. c.

5 Est habitus, secundum quem aliquis constanti, & perpetua voluntate jus suum unicuique tribuit, 2. 2. q. 58. 1. o.

6 Est virtus, 2. 2. q. 58. 3. o.

7 Quandoque vocatur veritas, quia est rectitudo impressa voluntati à rectitudine rationis. quæ dicitur veritas, 2. 2. q. 53. 4. ad 1.

8 Non est rectitudo essentialiter, sed causaliter tantum, 2. 2. q. 58. 1. ad 2.

9 In quadam æqualitate consistit, 1. 2. q. 114. 1. c. & 2. 2. q. 57. 1. c. ad 3. & q. 62. 2. c. & q. 122. 1. c. & 3. q. 85. 3. c.

10 Est perpetua ex parte objecti, non autem ex parte actus, 2. 2. q. 58. 1. ad 3. & ad 4.

11 Proprie est semper ad alterum suppositum, sed metaphorice est ad se, secundum diversas partes. 2. 2. q. 57. 2. c. & 4. o. & q. 58. 1. 2. 8. c. ad 3. & 9. c. & q. 59. 1. c. & 3. ad 2. & q. 67. 3. c. & q. 106. 3. ad 1. & q. 122. 1. c.

12 Justitia legalis, in quantum respicit bonum commune ut proprium objectum, est virtus specialis secundum suam essentiam, & sic est in principe principaliter, & quasi architectonice, sed in subditis est secundario, & quasi ministrative, sed est generalis causaliter, & secundum virtutem suam, in quantum ordinat actus omnium virtutum ad bonum commune, 2. 2. q. 58. 6. c. & q. 60. 1. ad 4

13 Vindicta quæ fit auctoritate publicæ potestatis, secundum sententiam judicis pertinet ad justitiam commutativam, sed quam quis facit proprio motu, non tamen contra legem, vel quam requirit à judice, pertinet ad vindicativam virtutem justitiæ adjunctam, 2. 2. q. 80. ad 1.

14 Virtutes autem adjunctæ seu annexæ justitiæ, secundum Tullium, sunt sex, sc. religio, pietas, gratia, vindicatio, observantia, & veritas; sed secundum Macrobium sunt septem, sc. duæ primæ prædictæ, innocentia, amicitia, concordia, affectus, & humanitas; & secundum alios sunt quinque, sc. obedientia, disciplina, æquitas, fides, & veritas; & secundum Andronicum sunt novem, sc. bona commutatio, legis positiva, eugnomosyna,

eu-

eusebia, Eucharistia, sanctitas, liberalitas, benignitas, & vindicativa, 1.2 q.60.3.o. item 2.2.q.80.o. item q.122.1.c.

15 Religio est potissima pars justitiæ, secunda vero est pietas, 2.2.q.122.1.c.

16 Justitiæ correspondet donum pietatis, 2.2.q.121.pr.

17 Species justitiæ particularis duplex, sc. commutativa, & distributiva, 1.q.21.1.c.& 1.2.q.60.3.ad 3. & 2.2.q.61. 1.o.

18 In pertinentibus ad justitiam omne superfluum dicitur lucrum, & omne minus dicitur damnum, quia justitia prius fuit exercita & communius exercetur in voluntariis commutationibus, in quibus hæc proprie dicuntur, 2.2.q.58.11. ad 3.

19 Materia justitiæ particularis duplex, sc materia proxima, ut passiones, & operationes; & materia remota, sc. res exteriores, 2.2.q.58.8.c. & 9.ad 2.

20 Justitia particularis habet materiam specialem, sc. operationes exteriores, quæ sunt ad alterum, 1.2.q.60.2.c.& q.61. 3.c. & q.100.2.c.& 2.2.q.58. 8.c.& 10.11.c.& q.59.1.ad 3. & 3.c. item q.60.3. ad 3.& q. 61.3.c.& q.79.1.3.o.& 3.q.85. 3.ad 1.

21 Justitia particularis non est circa passiones animæ; sed justitia legalis est circa eas, licet principalius sit circa operationes exteriores, 2.2.q.58. 9.o.

22 Materia justitiæ non est ille ad quem est justitia; sed res quæ distribuuntur, vel commutantur, 3.q.85.3.ad 1.

23 Eadem est materia remota justitiæ commutativæ, & justitiæ distributivæ, non autem materia propria, 2.2.q.61. 3.o.

24 Justitia quoad legem regulantem est in ratione, vel in intellectu; sed quoad imperium, quo opera regulantur secundum legem, est in voluntate, 1.q.21.2.ad 1.

25 Est in voluntate subjective, 1.q.21.1.ad 1. item 2.ad 1. & 1.2.q.66.6.c. & q.57.1.c. & q.61.2.c.& q.66.1.4.c.& q. 85.3.c. & 2.2.q.55.8.c. & q. 58.4.o.& 5. ad 2. & 8.ad 1.& 9.12.q.& q.100.1.ad 2.& 3.q. 85.4.c.

26 Omnes partes justitiæ, & omnia opposita earum sunt subjective in voluntate, 2.2.q. 100.1.ad 2.

27 Justitia per redundantiam est in qualibet potentia animæ imperando, non autem essentialiter, 2.2.q.58.8.ad 1.

28 Justitia & charitas sunt essentialiter in beatis, non autem patientia, sed tantum secundum fructum, 2.2.q.136. 1.ad 1.

29 Redere unicuique quod suum est, est proprius actus justitiæ, nec convenit alii virtuti, nisi in quantum cojungitur justitiæ, 1.q.21.1.c.& 2.2.q.58. 11.o. & q.66.3.5.c. & q.101. 3.c.

30 Facere bonum, & declinare à malo sunt quasi partes integrales justitiæ particularis, generalis, & legalis; sed diversimode, 2.2.q.79.1.o.

31 Actus omnium virtutum pertinent ad justitiam legalem, in quantum ordinat eos ad bonum commune, 1.2.q.61.5.ad 4.& 2.2.q.58.5.c. & q.102.1. ad 3.

32 Usus rectæ rationis maxime apparet in justitia; & usus indebitus in vitiis oppositis justitiæ, 2.2.q.55.8.c.

33 Dare inæqualia æqualibus ex debito est contra justitiam; non autem dare sine debito, ex liberalitate, 1.q.65.2.ad 3.

34 Sola justitia inter alias virtutes importat rationem debiti, 1.2.q.99.5.ad 1.

35 Virtus existens ad alterum

rum dupliciter deficit à ratione justitiæ, sc. deficiendo à ratione debiti, vel à ratione æqualis, 2.2.q.80.c.

36 Modestia circa res exteriores attendit solam moderationem, justitia vero attendit debitum, 2.2.q 43.ad 3.

37 Pietas est ad patriam, ut ad principium nostri: justitia vero legalis respicit bonum patriæ, secundum quod est bonum commune, ideo justitia legalis magis habet quod sit virtus generalis, quam pietas, 2.2.q.101.3 ad 3.

38 Justitia legalis movet per imperium ad suum finem omnes alias virtutes morales, 2.2.q.58.6.c.

39 Justitia attendit debitum unius hominis ad alium, cæteræ vero virtutes attendunt debitum inferiorum virium ad rationem, 1.2.q.100.3. ad 2.& 2.2.q.67.1.c.

40 Est circa operationes ad alterum, sub ratione debiti legalis, amicitia vero sub ratione debiti moralis, vel beneficii gratuiti, 2.2.q.23.3. ad 2.

41 Justitia post prudentiam nobilior est omni alia virtute morali: deinde fortitudo, & post has temperantia 1.2.q. 66.1.c. & 4.0. & q.68. 7.c.& 2.2.q. 58. 12.0. & q. 123. 12. 0. & q. 141. 8.0. & q. 181.1. ad 1.

42 Justitia & fortitudo sunt simpliciter digniores temperantia, quia de meliori bono sunt, sc. communiori; sed est è converso secundum quid, quia temperantia est circa difficilius,& frecuentius, 2.2.q.141. 8.0.& q.142.3.ad 1.

43 Justitia & temperantia nunquam sumuntur in malo, ut prudentia; quia important æqualitatem, & concupiscentiarum refrænationem, ex quibus laus est virtutis, 2.2.q.55. 1.ad 1.

44 Originalis justitia erat ex hoc, quod corpus subjiciebatur animæ, & potentiæ inferiores subjiciebantur rationi,& ratio subjiciebatur Deo, 1.q.94. 1.c.& 2.4.c. & 95. 1.3.c.& q. 96. 1.c. & 1.2.q. 81.5. ad 2.& q.82.3.c.& q.85.3.5.c.& q.89. 3.c. & 2.2.q.61.2.c.& q.163. c. & q. 164. 1. c. & 3 q. 27. 3. c.

45 Erat justitia naturalis, non quasi causata ex principiis naturæ, sed quasi propaganda cum natura, 1. q, 100. 1. c. ad 3. & 1. 2 q.81. 2. c.

46 Rectitudo voluntatis est quasi formale in originali justitia, rectitudo autem aliarum potentiarum est quasi materiale ejus, 1.q.95. 1. ad 5.

47 Originalis justitia non poterat esse sine gratia gratum faciente, 1.q.95.1.0.& q.100. 1.ad 2.

48 Prius erat in essentia animæ, quam in potentiis ejus, 1. 2.q.83.2.ad 2.

49 Et prius erat in voluntate, quam in aliqua alia potentia, 1.2.q.82.3.c.

50 Justitia distributiva est in Deo, non autem justitia commutativa, 1. q. 21. 1. 0.

51 Justitia Dei est veritas, 1. q. 22. 2. 0.

52 Justitia Dei duplex, sc. condecentia bonitatis ejus, & retributio pro meritis, 1. q. 21. 1. ad 3.

53 Præsupponit rationem bonitatis ejus, & dicit specialem actum communicationis, non autem bonitas ejus, nisi in generali, sed dicit perfectionem naturæ ejus, 1. q. 21. 1. ad 4.

54 Totus ordo justitiæ Dei reducitur generaliter ad voluntatem Dei, 3. q. 46. 2 ad 3.

55 Ordo universi demonstrat justitiam Dei, sicut ordo cujusliber multitudinis demonstrat justitiam sui gubernantis. 1. q. 21. 1. c.

56 Deus potest agere præter justitiam, sc. præmiando ultra me-

meritum, & puniendo citra condignum, sed non potest agere contra justitiam, de potentia ordinata, 1. 2. q. 112. 3. ad 1.

57 Hominis ad Deum, servi ad Dominum, patris ad filium, non est justitia, nisi secundum similitudinem, 1. 2. q. 114. 1. c. & 2. 2. q. 57. 4. c. & q. 58. 7. ad 3. & 3. q. 85. 3. c. ad 2.

1 Justificatio nominatur à justitia, ut dicit rectitudinem ordinis hominis ad Deum & partium hominis inter se, non autem à justitia particulari, vel legali, 1. 2. q. 100. 2. ad 1. & q. 113. 1. o.

2 Potius nominatur à justitia, quam à charitate, vel fide; quia fides & charitas dicunt ordinem specialem mentis humanæ ad Deum, secundum intellectum vel affectum; sed justitia importat generaliter totam rectitudinem ordinis, 1. 2. q. 113. 1. ad 2.

3 Proprie est factio justitiæ, quoad habitum, vel est executio actus ejus; sed improprie est significatio, vel dispositio ejus, 1. 2. q. 100. 12. o.

4 Justificatio impii est motus mentis, quo anima à Deo movetur de statu peccati ad statum justitiæ, 1. 2. q. 113. 1. 5. 6. c.

5 Justificatio in fieri dicit motum ad justitiam, sed in facto esse est effectus ejus formalis, 1. 2. q. 113. 5. c.

6 Fit in instanti, 1. 2. q. 113. 7. o. & 8. c.

7 Tota justificatio impii originaliter consistit in infusione gratiæ; quia per eam, & per liberum arbitrium movetur, & culpa remittitur, 1. 2. q. 113. 7. c. & 8. c. ad 1.

8 Justificatio non quidem simpliciter, sed justificatio impii est idem quod remissio peccatorum, 1. 2. q. 113. 1. o. & 6. ad 1.

9 In justificatione impii infusio gratiæ, & remissio culpæ sunt unus actus numero secundum substantiam, sed differunt secundum terminos, 1. 2. q. 113. 6. ad 2.

10 Vocatio dicit auxilium Dei moventis interius, & excitantis mentem ad deserendum peccatum; ideo non est remissio peccatorum, nec est justificatio, sed est causa ejus, 1. 2. q. 113. 3. ad 3.

11 Justificare impium est majus, quam creare cælum, vel terram, ratione termini, & repugnantiæ; sed est è converso, ratione modi, 1. 2. q. 113. 9. o. & 3. q. 43. 4. ad 2.

12 Est majus secundum quantitatem proportionis, quam glorificare, sed absolute est è converso, sicut gloria major est quam gratia, 1. 2. q. 113. 9. o.

13 In justificatione impii remissio peccatorum prior est naturaliter infusione gratiæ, secundum ordinem causæ materialis, sed è converso secundum alias tres causas. 1. 2. q. 113. 8. o.

14 Motus fidei est primus, 1. 2. q. 113. 4. c

15 In justificatione prior est ordine naturæ infusio gratiæ; secundo motus fidei in Deum; tertio motus contra peccatum; quarto remissio culpæ, licet omnia sint in eodem instanti, 1. 2. q. 113. 8. o. & 3. q. 85. 6. c. ad 3.

16 In justificatione motus liberi arbitrii in peccatum est prior motu ejus in Deum, ordine materiæ; secundum alias autem tres causas est è converso, 1. 2. q. 113. 8. c. & 3. q. 85. 6. c. ad 2.

17 Motus liberi arbitrii contra peccatum in justificatione prior est infusione gratiæ, ordine materiæ; sed est è converso, ordine formæ, 1. 2. q. 113. 8. o.

1† Infusio gratiæ requiritur ad justificationem, 1. 2. q. 113. 2. o.

Re-

2 Requiritur etiam remissio culpæ, & novitas vitæ per gratiam, 1.2.q.113.1.6 o.

3 In habentibus usum rationis præparatio, qua homo facit quod in se est, requiritur ad justificationem, non autem in carentibus usu rationis, 4. d. 17.q.1.ad 2 q.1.o.

4 In habentibus usum rationis requiritur ad justificationem motus liberi arbitrii consentientis, non autem causantis, 1.2.q.113.3.o. & 4.5. 6. c.& 3.q.86.6.ad 1.

5 Ad justificationem impii requiritur duplex motus liberi arbitrii, sc. detestatio peccati, & desiderium justitiæ Dei, 1. 2.q.113.5.o.& 7.ad 1.& ad 2. & 3.q 86.2.c.

6 Ad eam requiruntur quatuor, sc. infusio gratiæ, motus liberii arbitrii per fidem in Deum, detestatio peccati, remissio culpæ, 1.2.q.113.6.o.& 3.q.86.6.ad 1.& ad 2.&q.88.2 c.

7 Requiritur etiam motus fidei, & concurrit charitas, timor, & humilitas, 1.2.q.113. 4.o.& 3.q.86. 6. ad 1.& ad 3.

8 Actus misericordiæ operatur contra peccatum dupliciter, sc. vel per modum satisfactionis; vel per modum præparationis; primo modo actus misericordiæ sequitur justificationem, secundo vero modo præcedit eam, vel concurrit cum aliis virtutibus requisitis, 1.2. q.113.4.ad 1.

9 Deus est principalis causa justificationis. Passio Christi est causa meritoria. Sacramenta Ecclesiæ sunt causa instrumentalis. Fides vero est conjungens instrumentum causæ principali, 3.q.64.3.c.

10 Non est inquirenda ratio, quare Deus aliquos justificet, & liberet à peccato, & alios relinquat in peccatis, 1.q.23. 7.c. ad 2. & 1.2.q.98.4.ad 2.& q.106.2.ad 3.

11 Resurrectio Christi est causa instrumentalis, & exemplaris resurrectionis animarum, sc. justificando eas, 3.q.56.2. & q.62.5.ad 1.

12 Resurrectio Christi est causa justificationis, quantum ad terminum ad quem, Sacramenta vero & passio Christi, quantum ad terminum à quo, 2.q.56.2.ad 4.& q.59.2.ad 3. & q.62.5.ad 3.

13 Justificatio apropriatur attributo misericordiæ Dei, sicut revelatio futurorum sapientiæ ejus, 1.q.45.6.ad 3.

14 Manifestat justitiam Dei, sicut causam exemplarem, misericordiam vero, ut causam efficientem; sed bonitas creaturæ manifestat bonitatem Dei utroque modo, 1.q.45.6.ad 3.

15 Justificari dicitur tripliciter, sc. quoad reputationem, executionem, & causam; sed opera legis justificabant primo modo & secundo; non autem tertio modo, 1.2.q.100.12.c.

16 Oppositum videtur dici quoad opera legis, 3.q.62.6. ad 3.& q 10.4.o.

17 Omnia præcepta veteris legis justificabant disponendo, & figurando, non autem causando habitum, sed actum justitiæ, 1.2.q.98.4.c.fi.& ad 2. & q.100.12.o.

18 Præcepta ceremonialia non justificabant, nisi ex obedientia, & devotione, id est, non continebant justitiam, nisi in generali. Moralia vero justificabant in speciali, secundum generalem justitiam. Judicialia autem in speciali, secundum specialem justitiam. Sed præcepta legis humanæ secundum justitiam acquisitam justificant, 1.2.q.98.1.o. &q.112.o.&q. 103.2.o.

19 Lex nova continet duo, sc. gratiam principaliter, & documenta & præcepta secundario. Ratione primi justificat, non autem ratione secundi, 1. 2.q.106.2.o.

Justi

1 Justi sunt nobilissimæ partes universi; ideo omnia bona, & peccata sua & aliorum prosunt eis, 1. q. 27. 7. c.

2 Deus specialiter dicitur Deus justorum tripliciter, sc. ex speciali cura, cultu, & præmio, 1. q. 23. 7. c.

3 Nihil permittit evenire, quod finaliter impediat salutem justorum, 1. q. 22. 2. ad 4.

L

1 Labor manualis, sive corporalis, vel mechanicus prohibetur ad litteram tertio præcepto decalogi, ut præcepto speciali; sed mystice quoad cessationem à peccatis, ut præcepto generali, 2. 2. q. 122. 4. ad 1. & ad 3. & q. 187. 3. c.

2 Ordinatur ad quatuor, sc. ad victum, ad otium vitandum, contra concupiscentias, & ad elemosynas, 2. 2. q. 187. 3. c.

3 Est utilis ad tria, sc. contra furtum, contra cupiditatem boni alieni, & contra turpia negocia pro victu, 2. 2. q. 187. 2. c.

Lacrymæ causantur ex tristitia, & aliquando ex affectus teneritate, præcipue cum consideratur delectabile cum tristabili, ut ex devotione, 2. 2. q. 82. 4. ad 3.

Lamech non evasit reatum homicidii occidens hominem, quem credidit bestiam, quia non adhibuit diligentiam, 2. 2. q. 64. 8. ad 1.

Lamina aurea inventa est super pectus gentilis mortui de fide ejus, & dicentis: Christus nascetur ex Virgine, & ego credo in eum: O Sol sub Irenæ, & Constantini temporibus iterum me videbis, 2. 2. q. 2. 7. ad 3.

Latere quærit concupiscentia propter turpitudinem, ira vero manifestius operatur propter impedimentum rationis, &

amplificationem cordis, 1. 2. q. 48. 3. ad 2. & 2. 2. q. 156. 4. c.

Latitudo est dimensio magnitudinis corporalis, 1. 2. q. 33. 1. c.

1 Latria exhibita vero Deo, & exhibita idolo non dicitur univoce, 2. 2. q. 94. 1. ad 2.

2 Dicitur tripliciter, sc. res exhibita ad cultum Dei, actus, & habitus: & sic tertio modo est virtus. Cujus nomina sunt quatuor, sc. theosebia vel eusebia, pietas, religio, & latria, 2. 2. q. 81. 1. ad 3. & ad 4. & q. 94. 1. ad 2.

3 Est specialis virtus, in quantum habet specialem rationem objecti & actus; sed est virtus generalis, in quantum actibus aliarum virtutium materialiter utitur ad suum actum, ad quem multæ virtutes, sc. fides, charitas, & aliæ præexiguntur, 2. 2. q. 81. 3. 4. 6. & 8. ad 1. & q. 83. 15. c. & q. 186. 1. ad 2.

4 Non est virtus theologica, quia non habet Deum pro objecto, sed habet eum tantum pro fine, ideo est virtus moralis, & reducitur ad virtutes cardinales, 2. 2. q. 81 5. c. & q. 92 1. c.

5 Reducitur ad justitiam, non quidem sicut species ad genus, sed sicut virtus annexa virtuti principali, 2. 2. q. 80. 6.

6 Actus latriæ præcipitur primo præcepto decalogi, 1. 2. q. 100. 4. ad 1. & 2. 2. q. 81. 3. b. & ad 2. & q. 94. 1. ad 1. & q. 9 .3. ad 1. & q. 100. 1. ad 1. & q. 101. 3. ad 1.

8 Offerre sacrificia, vel orare, vel prostratio, & hujusmodi eliciuntur à sola latria, cujus proprie sunt actus, licet imperentur à fide & charitate, 2. 2. q. 81. 5. ad 1. item q. 82. 2. ad 1. & q. 85. 3. 6. & q. 88. 5. ad 1.

1 Latro dicitur quandoque

bonus, non quidem proprie & simpliciter, sed metaphorice, vel quasi transumptive, 1. 2. q. 55. 3. ad 1. & q. 92. 1. c. fi. & 2. 2. q. 45. 1. ad 1. & q. 47. 1. 3. c. & q. 92. 1. ad 1.

2 Christus voluit crucifigi inter duos latrones quadruplici ratione, sc. primo quia sicut pro nobis maledictum crucis factus est Christus, sic pro omnium salute inter noxios quasi noxius crucifigitur, secundum Hieronymum. Secundo, ut in ipsa patibuli specie deviataretur illa quæ in judicio ipsius omnium hominum facienda est discretio, secundum Leonem Papam. Tertio duo latrones lævæ ac dextræ affiguntur, omnem humani generis diversitatem vocari ad Sacramentum passionis Domini ostendentes, secundum Hilarium. Quarto, quia latrones qui cum Domino crucifixi sunt, significant eos, qui sub fide & confessione Christi, vel agonem martirii, vel quælibet arctioris disciplinæ instituta subeunt, secundum Bedam, 3. q. 46. 11. o.

1 Laurentius diaconus existens baptizabat in necessitate tantum, 3. q. 67. 1. ad 3.

2 Laurentius, & Vicentius, & aliqui alii Sancti habuerunt passionem magis dolorosam, quam Christus quoad diuturnitatem, vel acerbitatem, vel aliquid hujusmodi; non autem simpliciter. 3. q. 46. 6. ad 1.

1 Laus dependet essentialiter à voluntate adhærente bono, non autem à potentialitate peccandi, sed est signum ejus, 2. 2. q. 81. 6 ad 1.

2 Aliquid est laudabile inferiori, quod est vituperabile superiori, & è converso, 1. 2. q. 94. 3. ad 3

3 Laudare hominem ad consolationem, vel ad profectum ejus, cum cæteris circumstantiis debitis, est actus virtutis amicitiæ; aliter autem est peccatum adulationis, 2. 2. q. 115. 1. ad 1. & 2. o.

4 Deus secundum essentiam major est omni laude: ideo debetur ei reverentia, & honor latriæ, laus autem effectibus ejus, 2. 2. q. 91. 1. ad 1.

5 Deus est ore laudandus, non ut ei aliquid manifestetur sicut aliis, sed ut nos & alios excitemus in Deum, & ut retrahantur ab ejus offensis, 2. q. 91. 1. o. & 2. o.

6 Otium tollitur per meditationes divinorum eloquiorum, sc. sacrarum scripturarum, & per laudes divinas; quia secundum glossam non est otiosus qui verbo Dei tantum studet; nec pluris est qui extra operatur, quam qui studium cognoscendæ veritatis exercet, 2. 2. q. 67. 3. c. fi.

Lazarus resuscitatus iterum mortuus est, 3. q. 53. 3. c. ad 1. & q. 55. 2. ad 3 & q. 56. 1. c.

1 Legislator magis considerat actus exteriores, quam interiores, 1. 2. q. 100 9. c.

2 Voluntas principis, vel legislatoris, ut regulata ratione, habet vigorem legis. Alioquin esset magis iniquitas, quam lex, 1. 2. q. 90. 1. ad 3. & 92. 1. ad 4. & q. 93. 3. ad 2. & 2. 2. q. 60. 5. ad 1.

3 Intentio legislatoris est facere cives bonos, inducendo eos ad virtutes, per assuefactionem bonorum operum. 1. 2. q. 92. 1. o. & q. 96. 2. ad 2. & q. 107. 2. c & 2. 2. q 122 1. ad 1.

4 Intentio cujuslibet legislatoris ordinatur primo & principaliter ad bonum commune; secundo autem ad ordinem justitiæ & virtutis, quo conservatur, & pervenitur ad primum, 1. 2. q. 110. 8. c.

5 Legislator intendit bonum commune, ideo non præcipit actus particulares unius, nisi ut ordinantur ad alterum, 1. 2. q. 90. 2. 4. c. & q. 98. 6. ad 2. & ad 3. & q. 100. 2. 8. c.

Le-

1 Legis positiva est idem quod virtus regnativa, i. principalis species prudentiæ, quæ convenit regi, 2.2.q.50.1.ad 3.2.b. & ad 1.& 3.b.

2 Legis positiva & eugnomosyna, id est bona sententia, sive consilium tribuuntur prudentiæ secundum directionem, attribuuntur justitiæ secundum executionem, 2.2.q.80.ad 4.

3 Lex non potest dari, nisi populo, ideo legis positiva est pars politicæ, & non œconomicæ, nec monasticæ, 1.2.q.98.6.ad 2. & ad 3. & q.101.3.c.& 3.q.70.2.ad 2.

Lenia est idem quod patientia, & est par anexa fortitudini, 2.2.q.22.& q.128.ad 6.

1 Lepra non mundabatur per ritum & cæremonias legis, nisi quandoque miraculose, sc. quando Sacerdos decipiebatur in judicando, 1.2.q.102.5.ad 7.& q.103.2.ad 3.

2 Expositio literalis & figuralis lepræ in hominibus, domibus, & vestibus, 1.2.q.12.5.ad 4.& q.107.2.ad 4.

3 Leprosus non debet promoveri ad Sacerdotium, nec celebrare Missam in publico propter horrorem; sed celebrare potest secreto, nisi sit periculum, 3.q.82.10.ad 3.

4 Aliquis removetur ab administratione Ecclesiæ propter vitium lepræ, quia ineptus est, 2.2.q.108.4.ad 3.

1 Lex dicitur a ligando, quia obligat, vel dicitur a legendo secundum Isidorum, quia scripta est, 1.2.q.90.1.c. & 4.ad 2.& ad 3.

2 Quælibet inclinatio ex aliqua lege potest dici lex participative, non autem essentialiter, 1.2.q.90.1.ad 1.& q.91.6.c.

3 Lex est regula & mensura actuum agendorum vel omittendorum, 1.2.q.90.1.c. & 2.4.c. & q.91.2.c.& q.93 3.c.& q.95.4.c.fi.& q.96.5.c.& q.99.1.c.

4 De sui ratione habet quod sit regula actuum agendorum, & quod habeat vim coactivam, 1.2.q.90.3.c.& q.96.5.c.item 2.2.q.67.1.c.

3 Est aliquid rationis, sc. Propositiones universales rationis practicæ consideratæ actu vel habitu, 1.2.q.90.1.c. & q.91.1.c.& q.92.1.c.& q.91.1.c.

6 Non est aliud nisi dictamen rationis practicæ, 1.2.q.91.1.3.c.& q.92.1.c.ad 4.& 2.c.& q.97.1.c.

7 Est quædam rationis ordinatio ad bonum commune, ab eo, qui curam communitatis habet, promulgata, 2.2.q.90.4.c.

8 Maxime respicit ordinem ad beatitudinem, & proprie ad fœlicitatem communem, 1.2.q.90.2.corp.

9 Nullum præceptum habet vim, nisi secundum ordinem ad bonum commune, ad quod omnis lex ordinatur, ut ad finem, 1.2.q.90.2.c. & 3.c.& q.91.5.c.& 6.ad 3.& q.92.1.c.& q.93.1.ad 1.& q.95.3.4.c.& q.96.1.3.4.6.c.& q.97.1.c.& q.100.2.c.& 11.ad 3.& 2.2.q.58.5.c.& 3.q 70.2.ad 2.

10 Lex importat ordinem ad finem active, non autem passive, nisi per accidens, sc. quando legislator habet finem extra se, 1.2 q.91.1.ad 3.

11 Non imponitur ab aliquo domino, nisi subditis ejus; ideo præcepta cujuslibet legis præsupponunt subjectionem recipientis legem ad dantem legem, 2.2.q.16.1.c.& q.22.1.c.

12 Non omnia contenta sub lege obligant ad mortale, quia non omnia traduntur per modum præcepti, sed aliqua per modum ordinationis & statuti, & obligant ad certam pœnam, 1.2 q.186.9.ad 2.

13 Usus venereorum ordinatur ad bonum commune, ideo

subjacet legi, quia bona communia cadunt sub lege, 2. 2. q. 154. 2. fi. item 9. ad 3.

14 Lex quintuplex, sc. lex æterna, naturalis, divina, humana, & fomes peccati, 1. 2. q. 91. 0.

15 Est in aliquo dupliciter, sc. essentialiter ut in regulante, & participative ut in regulato: primo modo est in ratione, secundo modo est in omni quod ex aliqua lege in aliquid inclinatur, 1. 2. q. 90. 1. ad 1. 3. ad 1. & q. 91. 2. 6. c.

16 Homo dupliciter inclinatur ad observantiam legis, sc. interius per amorem, ut boni, & exterius per pœnas, ut mali, 1. 2. q. 92. 1. ad 2. item q. 95. 1. c. & q. 98. 6. c. & q. 107. 1. ad 2. & 2. 2. q. 108. 1. ad 3. item 3. c.

17 Diversæ leges diversis imponuntur, 1. 2. q. 91. 5 ad 2. & 6. c. & q. 96. 2 c. & q. 100. 2. c. & q. 104. 3. ad 2. & q. 107. 1. c.

18 Justus dupliciter non est sub lege, sc. coactive, & quantum ad opera Spiritus Sancti, 1. 2. q. 93. 6. ad 1. & q. 96. 5. 0.

19 Actus legis quadruplex, sc. imperare seu præcipere, vetare seu prohibere, permittere, & punire: non autem consulere, nec præmiare, quia conveniunt etiam personis privatis, 1. 2. q. 92. 2 0.

20 Proprius effectus legis est inducere subditos ad propriam eorum virtutem; ideo lex facit bonos, vel simpliciter, vel bonos secundum quid, 1. 2. q. 92. 1. 0. & 2. ad 4.

21 Quælibet lex inducit ad observantiam præceptorum per pœnas, & per præmia danda: vel per Deum, ut lex divina; vel per homines, ut lex humana, 1. 2. q. 99. 6. 0.

22 Omnis lex tendit ad amicitiam, vel hominum ad invicem, vel hominum ad Deum, 1. 2. q. 99. 1. ad 2. & 2. c.

23 † Lex naturalis est participatio legis æternæ, & impressio divinis luminis in creatura rationali, qua inclinatur ad debitum actum & finem, 1. 2. q. 91. 2. 0 & q. 96. 2. ad 1. & 97. 1. ad 1.

24 Non est habitus proprie & essentialiter, sc. quo quis operatur, sed improprie, id est quod habitu tenetur, 1. 2. q. 94. 1. 0.

25 Omnes inclinationes partium humanæ naturæ, ut concupiscibilis, & irascibilis secundum quod regulantur ratione, pertinent ad legem naturalem, 1. 2. q. 94. 2. ad 2. & 4. ad 3. & 2. 2. q. 108. 2. c.

26 Ordo præceptorum legis naturæ est secundum ordinem inclinationum naturalium, sc. primo secundum naturam substantiæ, secundo secundum naturam animalis, tertio secundum naturam hominis, 1. 2. q. 49. 2. c.

27 Ad præcepta legis naturæ pertinent omnia, quæ ratio practica naturaliter apprehendit esse bona humana, sc. omnia ad quæ homo habet naturalem inclinationem, 1. 2 q. 94. 2. 3. c. item 4. c. ad 3.

28 Lex naturalis est eadem apud omnes, quoad prima principia communia, secundum rectitudinem & notitiam, non autem quoad alia, 1. 2. q. 94. 4 0.

29 Lex naturæ, est una omnium, quia præcepta ejus sunt communia; ideo conveniunt tam imperfectis quam perfectis; sed lex divina non est una, quia præcepta ejus sunt particularia, 1. 2. q. 91. 5. ad 3.

30 Omnes actus virtutum in quantum sunt virtuosi, sunt de lege naturæ, non autem omnes secundum species suas, 1. 2. q. 91. 5. ad 3.

31 Lex naturalis non potest dici in irrationabilibus, nisi secundum similitudinem, 1. 2. q. 91. 2. ad 3.

Ali-

32 Aliquid derivatur à lege naturæ dupliciter, sc. ut conclusio, & ut determinatio legis, ut lex humana, 1.2.q.95. 2.o.& q. 99. 3. ad 2.

33 Lex naturalis potest mutari per legem divinam & humanam, addendo & subtrahendo conclusiones; sed raro, & in aliquo particulari: non autem prima principia ejus, 1.2. q.94.4.c.ad 2. & 5.o.& q. 97. 1. ad 1.

34 Lex Dei scripta corrigit legem naturæ, supplendo; vel ut corrupta erat in cordibus aliquorum, 1. 2. q. 94.5.ad 1. & 3. q.61.3.ad 2.

35 Lex naturalis non potest deleri de corde alicujus quoad prima principia, & in universali; sed tantum in particulari, vel quoad conclusiones, 1. 2.q.94.6.c.&q.99.2.ad 2.

36 Fuit offuscata in gentilibus, quoad multa, 1. 2.q.94. 4.5.6.o.&q.98.6.c.ad 1. & q. 99.2.ad 2. & q.100. 5. ad 1.& 2. 2.q. 22.1.ad 1.&q.154.1.ad 1.& 3.q.60.5.ad 3. & q.61. 3. ad 2. & q.70.2.ad 1.

37 Sic corrupta fuit apud Germanos, quod latrocinium non reputarent peccatum, 1.2. q.94.4.6.c.

38 Lex æterna est ratio seu conceptus gubernationis rerum in Deo, 1.2.q.91.1.o.& q. 93. 1.o.& 3.4.c. & 5. ad 3.

39 Secundum essentiam est nota beatis tantum; sed in suis effectibus nota est omni creaturæ rationali, 1. 1.q.19.4.ad 3.& 5.6.o.item q.91.2.o.

40 Comparatur ad ordinem rationis, sicut ars ad artificiatum; ideo ejusdem rationis est aliquid esse contra utrumque, 1.2.q.71.2.ad 4.

41 Omnis lex, in quantum justa est, derivatur à lege æterna, 1.2.q.93.3.o.

42 Omnia regulantur lege æterna, & participant eam, in quantum ex ea inclinantur in propios actus & fines, 1.2. q. 91.2.o.

43 Aliquid subditur legi æternæ dupliciter, sc. secundum cognitionem, ut creatura rationalis tantum; vel per aliquod principium interius, ut omnis creatura, 1.2.q.91.2.c.ad 3.& q.93.5.6.c.

44 Omnia creata subduntur legi æternæ, non autem ea, quæ pertinent ad essentiam Dei, 1.2.q. 91.2.c. & q. 93.4.5.6.o.

45 Voluntas Dei secundum se non subditur legi æternæ, nec gubernationi Dei, sed tantum secundum volita creata, 1.2.q.93. 4.ad 1.

46 Filius Dei, secundum humanitatem, legi æternæ subditur, sed secundum deitatem est ipsa lex æterna per appropriationem, 1. 2. q. 93. 1. ad 2. & 4. ad 2.& 6.ad 1.

47 Beati & damnati subduntur legi æternæ, per quam meruerunt, & conservantur in beatitudine, vel miseria, 1.2. q.93.6.ad 3.

48 Boni perfectius subduntur legi æternæ, quam mali, quantum ad cognitionem, & inclinationem ad bonum, sed secundum passionem est è conso, 1. 2.q.93.6.c.

49 Prudentia carnis subditur legi æternæ secundum passionem, non autem secundum actionem, 1.2.q.93.6.ad 2.

50 Irrationalia, defectus, & omnia contingentia omnium naturalium subdundur legi æternæ, non autem legi humanæ, 1.2.q.93.5.o.& 6. c.

51 Lex divina est necessaria, præter legem naturalem & humanam, 1.q. 1.1.o.& 1. 2. q. 91.4.o. & 3.q. 60.5.ad 1.

52 Est participatio legis æternæ in ordine ad finem supernaturalem, sicut lex naturalis ad finem naturalem, 1.2.q. 91.4.c.ad 1.

53 Sicut gratia præsupponit naturam, sic lex divina præsup-

supponit legem naturalem, 1. 2. q. 99. 2. ad 1.

54 Ea quæ sunt necessaria ad salutem, cadunt sub præceptis divinæ legis, 1. 2. q. 3. 2. c. & 2. 2. q. 140. 2. c.

55 In lege Dei aliqua præcipiuntur, qui bona sunt, & aliqua è converso: & aliqua prohibentur, quia mala sunt, & aliqua è converso, 2. 2. q. 57. 2. ad 3.

56 Finis legis divinæ est beatitudo æterna, humanæ vero est temporalis tranquillitas civitatis, 1. 2. q. 98. 1. c. & q. 100. 2. 5. c.

57 Lex divina principaliter intendit amicitiam hominum ad Deum, sed lex humana hominum ad invicem, 1. 2. q. 99. 2. 3. c. & q. 100. 2 5. c.

58 Divina principaliter ordinat homines ad Deum, sed ordinat homines ad invicem, secundum quod convenit ordini ad Deum: humana vero è converso, 1. 2. q. 99. 3. 4. c. & q. 110. 2. 5. c.

59 Divina sufficienter ordinat ad omnem actum virtutis, non autem humana, 1. 2. q. 100. 2. 0. & 2. 2. q. 140. 2. c.

60 Humana proponit præcepta tantum de actibus justitiæ, vel aliarum virtutum sub ratione justitiæ; divina vero de actibus omnium virtutum vel obligando, vel consulendo, 1. 2. q. 100. 2. 0.

61 Divina se extendit ad actus interiores, & exteriores, sed humana tantum ad actus exteriores, 1. 2. q. 91. 4. c. & q. 98. 1. c. & q. 100. 2. 9. c.

62 Divina prohibet & punit omnia peccata, non autem humana, 1. 2. q. 91. 4. c. fi. & q. 93. 3. ad 3. & q. 96. 2. 0. & 3. ad 1. & q. 98. 1. c. & 2, 2. q. 69. 2. ad 1. & q. 77. 1. ad 1. & q. 78. 1. ad 4.

63 Leges humanæ antiquæ continent quædam fabulosa & falsa, non autem lex divina, 1. 2. q. 99. 3. c.

64 Divina distinguitur in legem veterem, & legem novam, non sicut in species omnino diversas, sed sicut in imperfectum & perfectum in eadem specie, 1. 2. q. 51. 5. 0. & q. 107. 1. 0.

65 Lex vetus est æterna quoad moralia, & quoad veritatem quam figurabant cæremonialia, non autem aliter, 1. 2. q. 103. 3. ad 1.

66 † Convenienter data est tempore Moysis, primo quidem contra malos, ad comprimendam eorum duritiam & superbiam, & in eo quod scire se, & posse putabant & quod non valebant; secundo vero ad bonorum auxilium, quo facilius & securius ad spiritualia nutrirentur, 1. 2. q. 98. 6. 0. & 3. q. 7c. 2. ad 2.

67 Differt à lege naturali, non ut ab ea penitus aliena, sed ut aliquid ei superaddens, 1. 2. q. 89. 2. ad 1.

98 Erat bona, quia consonabat rationi, reprimendo concupiscentias; sed erat imperfecta, quia non poterat sufficienter ad finem inducere, 1. 2. q. 98. 1. c & 2. ad 1.

69 Prohibebat omnia peccata, 1. 2. q. 98. 1. c.

70 † Non conferebat gratiam, quia hoc Christo reservabatur, 1. 2. q. 98. 1. 0. & q. 99. 2. ad 3. & q. 110. 12. 0.

71 Finis veteris legis erat justificatio hominum, quam tamen efficere non poterat, sed eam figurabat factis cæremonialibus, & promittebat verbis, 1. 2. q. 107. 2. corp.

72 Secundum sensum exteriorem promittebat tantum temporalia, sed secundum sensum spiritualem promittebat spiritualia & vitam æternam, 1. 2. q. 114. 10. ad 1.

73 Occidebat non quidem effective, sed occasione accepta, non autem data, 1. 2. q. 98.

98. 1. ad 2. & q. 99. 2. ad 3.

74 Induxit pœnam servitutis in casu duplici tantum, sc. servitutem perpetuam in servo nolente ingredi; & temporalem in fure non valente solvere, 1. 2. q. 105. 2. ad 10.

75 Bene statuit de loco judicii, de judicibus, & testibus, 1. 2. q. 105. 2. c. ad 7. & ad 8.

76 Data fuit solis Judæis, non quidem propter merita eorum, sed propter promissiones Dei de Christo, 1. 2. q. 98. 4. o. & 5. c.

77 Data fuit duris in flagellum, proficientibus in pædagogum, perfectis autem in signum & solatium, 1. 2. q. 101. 3. c.

78 Gentiles non obligabantur ad legem veterem quoad cæremonialia, vel judicialia, sed ad præcepta naturæ secundum se, non autem ex lege veteri, 1. 2. q. 98. 5. o. & 2. 2. q. 85. 4. ad 1.

79 Lex vetus neminem excludit à cultu Dei, sed tantum à civilitate, 1. 2. q. 105. 3. ad 1. & ad 2.

80 Ordinabat ad Christum perhibendo testimonium, & disponendo ad eum, 1. 2. q. 98. 2. c. & q. 99. 6. c.

81 Status veteris legis institutus fuit ad figurandum mysterium Christi, 1. 2. q. 102. 4. c.

82 Non fuit immutatus ante Christum quoad impletionem, sed quoad conditionem populi, 1. 2. q. 102. 4. ad 2.

83 Christus implevit legem veterem opere & doctrina tripliciter, se. exponendo, dando modum melius observandi, & superaddendo, 1. 2. q. 107. 2. o. & 4. ad 3.

84 In omnibus conversatus est secundum præcepta veteris legis, 3. q. 37. o. & 40. 4. o. & q. 47. 3. ad 1.

85 Lex vetus dabatur populo adhuc imperfecto in comparatione ad perfectionem, quæ erat futura per Christum, 1. 2. q. 99. 6. c.

86 Lex nova continetur in lege veteri virtualiter, ut perfectum in imperfecto & implicite, non autem explicite & in actu, 1. 2. q. 107. 3. o.

87 Lex vetus assimilatur puero, ut imperfecta, non autem assimilatur viro, ut perfecta, 1. 2. q. 91. 5. c. ad 1. & q. 98. 1. o. & 2. ad 1. & ad 2. & q. 99. 6. c. & q. 106. 3. c. & q. 107. 1. c. ad 2. & 2. 3. 4. c. & 2. 2. q. 1. 7. ad 2.

88 Nova implet veterem, exhibendo quod vetus promittebat, & figurabat, sed evacuat eam quoad cæremonialia, 1. 2. q. 107. 2. o. & 2. 2. q. 104. 6. ad 2.

89 Nova dicitur gratia fidei, quia principaliter est ad gratiam, secundario autem est ad cæremonialia, & Sacramentalia, vetus autem è converso, 1. 2. q. 107, 1. ad 3. & q. 108. 1. o.

90 Vetus est via ad novam, sicut nova ad cœlestem Ecclesiam, seu ad cœlestem hierarchiam, 1. 2. q. 101. 2. c. & q. 106. 4. ad 1. & 3. q. 61. 4. ad 1.

91 Utraque lex fuit ab uno Deo, sed lex vetus in lapidibus, nova vero in corde, 1. 2. q. 98. 2. 3. o. & q. 106. 2. ad 3. & 4. ad 3. & q. 107. 1. c. fi.

92 Vetus cohibebat manum, id. actus exteriores, per pœnas temporales, non autem animum; id. actus interiores: nova autem cohibet utrumque, per æterna, 1. 2. q. 107. 1. ad 2.

93 Nova principaliter promittit spiritualia, & ordinat actus etiam interiores, & ex amore; ideo perfectior est lege veteri, quæ habet opposita, 1. 2. q. 91. 5. o. & q. 99. 6. o. & 107. 1. ad 2. & q. 108. 1. o. & 2. 2. q. 95. 2. ad 3. & q. 144. 1. ad 1.

94 Vetus est gravior nova quoad cæremonialia, & quoad dis-

dispositionem subditorum, sed quoad actus virtutum est è converso, 1. 2. q. 107. 4. o.

95 Nova addit consilia super præcepta, non autem vetus, 1. 2. q. 108. 4. o.

96 Nova dicitur lex veritatis, vetus autem dicitur lex umbræ, vel figuræ, 1. 2. q. 107. 2. c.

97 In lege nova dantur præcepta fortitudinis ad pugnandum spiritualiter, & ad patientiam temporalium malorum; non autem ad pugnam corporale, sicut in veteri, 2. 2. q. 140. 1. ad 1.

98 Nova nihil instituit ad cognoscendum futura, sicut vetus, quia terrena sunt; fuerunt tamen in novo testamento etiam aliqui prophetiæ spiritum habentes, qui multa de futuris eventibus prædixerunt, 2. 2. q. 95. 2. ad 3.

99 Nova nihil determinat circa cæremonialia, vel judicialia, nec præcipit alia moralia, quam vetus, 1. 2. q. 108. 2. o. & 3. ad 2. & ad 3.

100 Nova principaliter est gratia Spiritus Sancti, secundario autem est circa quædam disponentia ad gratiam, & ad usum ejus; ideo principaliter est indita, & secundario scripta, 1. 2. q. 106. 1. o. & 2. 3. c. & q. 107. 1. ad 2. & ad 3. & q. 108. 1. c. ad 1.

101 In nova nihil continetur, nisi pertinens ad gratiam Spiritus Sancti, vel disponens intellectum per fidem, & affectum, vel ad usum gratiæ, 1. 2. q. 106. 1. ad 1.

102 Lex nova est lex gratiæ, & pietatis, 1. 2. q. 106. 3. c. fi.

103 Dicitur lex libertatis, quia non præcipit actus exteriores, nisi Sacramentorum, vel habentes necessitatem ad gratiam, nec prohibet, nisi contraria gratiæ, 1. 2. q. 108. 2. o. & 4. c.

104 Bene ordinat omnes actus interiores hominis ad se, ad proximum, & ad Deum, 1. 2 q. 108 3. o.

105 Nullus status potest esse perfectior statu novæ legis, quia immediate introducit ad ultimum finem, 1. 2. q. 106. 4. c. & q. 108. 4. o.

106 Non debuit dari à principio mundi triplici ratione. Prima sc. quia principaliter est gratia Spiritus Sancti, quæ abundanter dari non debuit, antequam impedimentum peccati ab humano genere tolleretur consummata redemptione per Christum. Secunda potest assignari ex perfectione legis novæ, non enim aliquid ad perfectum adducitur statim à principio, sed quodam temporali successionis ordine, sicut aliquis prius fit puer, & postmodum vir. Tertia sumitur ex hoc quod lex nova est lex gratiæ; & ideo primo opportuit, ut homo relinqueretur sibi in statu veteris legis, ut in peccatum cadendo, suam infirmitatem cognoscens cognosceret se gratia indigere, 1. 2. q. 91. 5. ad 2. & q. 106. 3. o.

107 Lex nova proponitur in omni loco, non autem in omni tempore, quia tempus variat statum, non autem locus, 1 2. q. 106. 3. ad 1.

108 Durabit usque ad finem mundi, 1. 2. q. 106. 4. o.

109 Leges humanæ sunt necessariæ ad pacem hominum, & ad virtutes propter malos, quia non sufficit eis paterna monitio, 1. 2. q. 91. 3. o. & q. 95. 1. o.

110 Melius est, secundum Philosophum, omnia determinari per leges, quantum possibile est, quam relinquere arbitrio judicum, triplici ratione. Primo sc. quia facilius est invenire paucos sapientes, qui sufficiant ad rectas leges ponendas, quam multos qui requirerentur ad recte judican-

dum

dum de singulis. Secundo, quia illi qui leges ponunt, ex multo tempore considerant quid lege ferendum sit, sed judicia de singularibus fac is fiunt ex casibus subito exortis; facilius autem ex multis consideratis potest homo videre quid rectum sit, quam solum ex aliquo uno facto. Tertio quia legislatores judicant in universali & de futuris; sed homines judiciis præsidentes judicant de præsentibus, ad quæ afficiuntur amore vel odio, aut aliqua cupiditate; & sic eorum depravatur judicium, 1. 2. q. 95. 1. ad 2.

111 Quia ergo justitia animata judicis non invenitur in multis, & quia flexibilis est; ideo necessarium fuit in quibuscunque est possibile legem determinare quid judicandum sit, ut paucissima arbitrio hominum committerentur, 1. 2. q. 95. 1. ad 2. fin.

112 Quædam singularia, quæ non possunt lege comprehendi, necesse est committere judicibus, puta de eo quod est factum esse, vel non esse, & de aliis hujusmodi, 1. 2. q. 95. 1. ad 3.

113 Lex humana est dispositio particularis, inventa per rationem humanam, ex principiis communibus legis naturalis, 1. 2. q. 91. 3. o. & 4. c. & q. 95. 2. o. & 3. 4 c.

114 † Est mensura mensurata à lege divina, & à lege naturali, cujus finis est utilitas hominum, 1. 2. q. 19. 4. c. & q. 95. 3. o.

115 Leges humanæ in communi habent rationem, non autem quoad aliquas particulares conditiones, sed ex arbitrio instituentium, 1. 2. q. 95. 2. ad 4. & q. 102. 2. ad 3.

116 Non possunt habere illam infallibilitatem, quam habent conclusiones demonstrativæ scientiarum, 1. 2. q. 91. 3. ad 3. & 4. c. & q. 96. 1. ad 3. & q. 105. 2. ad 8. & 2. 2. q. 120. 1. c.

117 Nulla lex humana habet vim legis, nisi in quantum à lege naturæ derivatur, 1. 2. q. 95. 2. o.

118 Leges scribuntur ad declarationem juris naturalis & juris positivi: ideo continent utrumque, & instituunt jus positivum, dantes ei robur auctoritatis, non autem juri naturali, sed hoc habet ex natura, 2. 2. q. 60. 5. c. ad 1.

119 Lex humana quadrupliciter dividitur, secundum quatuor quæ sunt de ratione ejus, sc quod sit à lege naturæ, ad bonum commune, à persona publica, & sit regula actuum humanorum, 1 2. q. 95. 4. o.

120 Nullus potest condere legem, nisi communitas vel persona publica, idest gerens vices ejus, 1. 2. q. 90. 3. o. & q. 92. 2. ad 2. & q. 95. 4. c. & q. 96. 1. 4. c. & q. 97. 3. ad 3. & q. 98. 3. ad 3. & 2. 2. q. 50. 1. ad 3. & q. 57. 2. c. & q. 60, 6. c. & q. 67. 1. c.

121 Lex humana debet dari in communi, 1. 2. q. 96. 1. o. & q. 98. 6. ad 2. & 2. 2. q. 147. 3. 4. c.

122 Datur de aliquo secundum illud quod frequentius accidit, 1. 2. q. 84. 1. ad 3. & q. 96. 1. ad 3. & 9. c. ad 3. & q. 102. 6. ad 5. & 2. 2. q. 88. 9. 10. c. & q. 120. 1. c. & q. 147. 4. c. & q. 152. 2. ad 3. & q. 154. 2. c. fi. & q. 160. 5. c.

123 Non attendit intensionem observantis, sed actum ejus. 1. 2. q. 100. 9. c.

124 Debet esse honesta, justa, possibilis secundum naturam, secundum consuedinem patriæ, loci, & temporis, necessaria, pro communi utilitate, & clara, 1. 2. q. 95. 3. o.

125 Lex est justa, vel injusta tripliciter, sc. ex fine, ex agen-

agente per auctoritatem, & ex forma, idest secundum æqualitatem proportionis, 1. 2. q. 96. 4. c.

126 Lex humana præcipit aliquos actus cujuscumque virtutis, ut ordinabiles ad bonum commune, non autem omnes; similiter aliquos actus cujuscunque vitii prohibet, non autem omnes, 1. 2. q. 93. 3. ad 3. & q. 96. 2. 3. o. & q. 100. 2. c.

127 Leges humanæ ordinantur ad aliqua mundana bona, secundum quorum conditionem dantur præcepta fortitudinis, 2. 2. q. 140. 1. corp.

128 Lex humana non debet servari quando est in damnum, sed recurrendum est ad principem, si periculum non sit in mora, 1. 2. q. 96. 6. o. & q. 97. 3. ad 1. & 2. 2. q. 60. 5. ad 2. & ad 3. item q. 47. 1. 4. c.

129 Justa obligat in foro conscientiæ, non autem injusta, nisi propter scandalum vitandum in iis, quæ non sunt contra Deum, 1. 2. q. 96. 4. o. & 2. 2. q. 12. 2. ad 1. & q. 60. 3. ad 1.

130 Omnes subditi alicujus potestatis subduntur legibus ejus, vel coacte, ut mali, vel sponte, ut boni, 1. 2. q. 96. 5. o.

131 Princeps subditur legi suæ quoad judicium Dei, & sponte quoad vim directivam, non autem coacte, 1. 2. 96. 5. ad 3.

132 Nullus subditur legi inferioris contra superiorem, 1. 2. q. 96. 5. c. ad 3.

133 Lex humana potest juste mutari dupliciter, sc. ex defectu legislatoris, vel ex mutatione rerum, vel hominum, 1. 2. q. 96. 5. ad 3. & q. 97. 1. o, & q. 104. 3. ad 2.

134 Non debet faciliter mutari, nisi propter magnam necessitatem vel utilitatem, quia consuetudo juvat, 1. 2. q. 97. 2. o.

Li per quem non est appropriatum, sed proprium filii, 1. q. 39. 8. c.

Lia fœcunda, & lippis oculis significat vitam activam, quæ plus parit, & minus videt, 2. 2. q. 179. 2. b.

1 Liber de infantia Salvatoris est apocryphus, 3. q. 33. 6. ad 3. & q. 36. 4. ad 3. & q. 43. 3. ad 1.

2 * Liber de mirabilibus Sacræ Scripturæ non est Augustini, nec est authenticus, 3. q. 45. 3. ad 2.

3 Liber de spiritu & anima non est Augustini, nec authenticus, 1. q. 77. 8. ad 1. & q. 79. 8. ad 1. & 10. ad 1. & q. 82. 5. ad 2.

1 Liber vitæ dicitur tripliciter, sc. conscriptio salvandorum, scriptura eorum per quæ salvantur, id est utrumque testamentum, & scriptura agendorum, seu jam factorum, sc. libri aperiendi in die judicii, idest vis divina, qua cuilibet nota sicut facta sua, 1. q. 24. 1. ad 1.

2 Est notitia Dei de vita beata cujuslibet in particulari, 1. q. 24. o. & q. 39. 8. fi.

3 In divinis dicitur essentialiter, non autem personaliter, & appropriatur Filio ratione notitiæ, sed Spiritui Sancto ratione vitæ, 1. q. 39. 8. fi.

4 Non est prædestinatio, sed est notitia ejus, 1. q. 24. 1. ad 4.

5 Liber vitæ & electio sunt tantum de vita gloriæ creaturarum, non autem proprie de vita naturæ, nec de vita gratiæ, nec de vita Dei, 1. q. 24. 2. o.

6 Scripti simpliciter in libro vitæ, sc. prædestinati, nunquam delentur de libro vitæ, sed scripti secundum gratiam delentur de libro vitæ, 1. q. 24. 3. o.

7 Sicut potest aliquis deleri de libro vitæ, sic potest in eo scribi de novo, sc. vel secundum

dum opinionem, vel secundum gratiam, non autem simpliciter, 1.q.24.3.ad 3.

8 Nullus liber dicitur liber mortis, sicut dicitur liber vitæ, quia electi solent ascribi, non autem repudiati, 1. q.24. 1. ad 3.

9 Libri aperiendi in die judicii sunt conscientiæ singulorum, vel sancti utriusque testamenti, vel sententia Judicis, vel vis divina ostendens omnia, qua cuilibet nota fient facta sua, 1.q.2a.1. ad 1.

1 Liberalitas est virtus dispensandi bene divitias in usus bonos sibi, suisque, & aliis, 2.2.q.117.1.o.

2 Ad liberalem non pertinet esse promptum ad recipiendum, & minus ad petendum, sed solicite procurat fructus suarum possessionum ad liberaliter dandum, 2.2.q.117.4.ad 3.

3 Propria materia mediata liberalitatis est pecunia, id est res possessa; sed materia immediata est passio circa pecuniam, 1.2.q.60.5.c. & 2.2.q. 31.1.ad 2. & q.32.1.ad 4. & q. 58.9.ad 2. & q.117.2.3.o. & 6. c. & q.128.3.c. ad 2. & q.157. 1. c.

4 Liberalitas moderatur amorem pecuniarum, & timorem de amissione earum, 2.2.q.123. 4. ad 2.

5 Proprius actus liberalitatis duplex, sc. bene uti pecunia in se & in alio; secundarius autem est præparare, & conservare eas ad bonum usum, 2.2.q.117.3.4.o.

6 Proprius & principalior actus liberalitatis est dare, quam accipere, vel acquirere, vel conservare, vel uti pro se, 2.2.q. 117.4.o. & q.119.1.ad2.&ad 3.

7 Liberalis tristatur quod aliquid detur non convenienter, sed magis quando ipse dat non convenienter, quia plus opponitur actui ejus proprio, 2.2. q.117.4.ad 2.

8 Dare aliquid cum concupiscentia retinendi derogat liberalitati, non autem amicitiæ vel charitati, sed magis ostenditur perfectio ejus, 2.2.q. 31. 1. ad 2.

9 * Liberalitas est subjective in voluntate, 1. q. 21.1.ad 1.

10 Dantes omnia pro Christo non sunt prodigi, sed liberales, 2.2.q.119.2 ad 3.

11 Solus Deus est maxime liberalis, 1.q.14.4.ad 1.

12 Christus omnes divitias contemnendo ostendit in se summum gradum liberalitatis & magnificentiæ, 3. q. 7. 2. ad 3.

13 Omnis virtus theologica cardinalis est simpliciter, id. secundum propriam materiam nobilior liberalitate, quæ tamen habet quandam excellentiam, in quantum est utilis ad multa, 2.2.q.117.6.o.

14 Justitia se extendit ad omnes, non autem liberalitas, 2. 2.q.58.12.ad 1. & q. 123. 12. ad 5.

15 Justitia est simpliciter major liberalitate, quia est communior, & fundamentum ejus est, & potest esse sine ea, non autem è converso, sed secundum quid est è converso, sc. ut est ornamentum justitiæ, 2. 2.q. 66. 4. ad 1. & q. 123. 12. ad 5.

16 Liberalitas convenit cum justitia, quia utraque est principaliter ad alterum, & circa exteriora; sed prima attendit exteriora ut propria, secunda vero ut sunt alterius, & ratione debiti, ideo liberalitas non est species justitiæ, sed est pars sibi annexa, 2. 2.q.58.12. ad 1. & q. 117.2. ad 3. & 3. ad 2. & 5. o. & q.118. 3. ad 2. & q.134.4.ad 1. & q.157.1.c.

17 Liberalitas est ad se in sumptibus, non autem in dationibus, sed justitia nullo modo est ad se, 2.2.q.106.3. ad 1. & q.117.3.ad 3.

1 Libertas cujuslibet rei est dominium, & potestas sui actus ad opposita, 1. q. 83. 3. 4. o.

2 De ratione vel necessitate libertatis non est esse primam causam sui id quod liberum est, 1. q. 83. 1. ad 3.

3 Posse velle malum non est libertas, nec est pars libertatis, 1. q. 62. 8. ad 3. & 2. 2. q. 88. 4. ad 1.

4 Tota radix libertatis ut subjectum, est voluntas: ratio autem, ut causa, 1. 2. q. 6. 2. ad 2. & q. 17. 1. ad 2.

5 * Libertas opponitur necessitati coactionis, non autem necessitati finis, 1. q. 82. c. ad 1. & 2. 2. q. 44. 1. ad 2. & 3. q. 14. 2. c.

6 Libertas prima est debilitata per peccatum, non autem omnino amissa, 1. q. 83. 2. ad 3.

1 Liberum arbitrium non est habitus propie, sed est potentia, 1. q. 83. 2. o.

2 Est idem realiter quod voluntas, secundum quod in ea est virtus intellectus, unde esse dicitur facultas voluntatis, & rationis, 1. q. 83. 3. 4. o. item 1. 2. q. 1. 1. c. item 2. 2. q. 24. 1. ad 3. & q. 95. 5. c.

3 Est tantum eorum, quæ sunt ad finem, 1. q. 19. 1. c. item q. 82. 1. 2. c. & q. 83. 1. ad 5.

4 Ut de actibus, est tantum de contingentibus, sed ut de objectis, est etiam de præteritis & necessariis, 2. 2. q. 24. 1. ad 3.

5 * Est per se ordinatum in bonum, nec tendit in malum, nisi sub ratione boni, 1. q. 63. 1. ad 2. & 3. q. 54. 3. ad 1.

6 Nullius creaturæ liberum arbitrium potest naturaliter esse confirmatum in bono, sed tantum ex gratia, 1. q. 63. 1. c.

7 Liberum arbitrium viatoris potest per gratiam confirmari in bono aliquo modo, non autem simpliciter, 3. q. 52. 7. ad 5. & q. 79. 6. ad 1. & ad 2.

8 In damnatis est obstinatum in malo, quod non potest esse in via perfecte, 2. 2. q. 14. 3. ad 3. & 3. q. 52. 6. ad 3. & q. 86. 1. c.

9 Est in omni & solo habente intellectum, 1. q. 59. 3. c.

10 Est in Deo, 1. q. 19. 10. o.

11 Est in beatis, & est in damnatis, 3. q. 18. 4. ad 3.

12 Homo habet liberum arbitrium, 1. q. 83. 1. o. & 1. 2. q. 13. 6. o.

13 Homo per peccatum amisit liberum arbitrium quoad libertatem à culpa & miseria, non autem quoad naturam, 1. q. 83. 2. ad 3.

14 Non est in brutis, 1. q. 59. 3. corp.

15 Non suscipit magis & minus secundum essentiam, sed secundum dispositionem subjecti, tamen est majus secundum nobilitatem rei, cujus est, 1. q. 59. 3. ad 3.

16 Omnis actus humanus est à libero arbitrio vel elicitive vel imperative, 1. 2. q. 1. 1. c.

17 Eligere est proprius actus elicitus liberi arbitrii, 1. q. 83. 3. 4. o. & 3. q. 18. 4. b. & c.

Libido voluntatis gravat peccatum, sensibilis autem leviat, 2. 2. q. 154. 3. ad 1. & q. 156. 3. c. ad 3.

Non licere aliquid alicui contingit dupliciter, sc. ratione prohibitionis, & ratione defectus, 2. 2. q. 187. 1. c.

1 Lignum vitæ, & arbor scientiæ boni & mali sunt materialia, sed significant res spirituales, 1. q. 102. 1. ad 4.

2 Causabat immortalitatem in Adam per solam fortificationem virtutis, alii vero cibi restaurando deperditum, 1. q. 97. 4. o.

3 Causa principalis immortalitatis Adæ erat virtus supernaturalis ei data; non autem lignum vitæ, sed tamen erat coadjuvans ad continuationem vitæ, 1. q. 97. 4. c. fi.

Si

4 Si post peccatum homo comedisset de ligno vitæ, non potuisset evadere mortem; sed potuisset eam ferre, 2. 2. q. 164. 2. ad 6.

1 Idem locus & status Sanctorum ante adventum Christi dicebatur sinus Abrahæ ratione requiei, & limbus inferni ratione defectus gloriæ, non autem sunt omnino diversi, 3. q. 52. 2. ad 4.

2 Gaudium magnum erat in eo de gloria sperata, 3. q 52. 5. ad 1.

3 In limbo patrum erat dolor de dilatione gloriæ, non autem pœna sensibilis pro peccato; sed Christus solvit utrumque, sc. præservando à secundo, & dando gloriam, 3. q. 52. 2. ad 2. & 5. ad 1.

4 Quia Sanctorum animæ ante Christi adventum habebant quietem per immunitatem pœnæ, limbus sinus Abrahæ dicitur, qui fuit primum exemplum credentium, sed quantum ad id quod Sanctis deerat requies desiderii, dicitur infernus, Sup q. 69. 4. o.

5 Limbus quantum ad qualitatem loci diversus ab inferno damnatorum, sed quantum ad situm loci sunt loca continua, nisi quod limbus patrum pars superior inferni esse videtur, Sup. q. 66. 5. c.

6 Cum pueris in limbo nulla adsit spes beatæ vitæ, quæ patribus aderat, qualitate præmii, & pœnæ limbus puerorum differt à limbo Patrum, non autem situ, etsi requies Patrum, in superiori loco esse credatur, Sup. q. 69. 6. o.

7 Sive in statu consequendi pro meritis bonum, sive malum, constitutæ sunt animæ corporibus causæ; convenienter quinque loca distincta sunt, sc. paradisus, limbus Patrum, purgatorium, infernus, & limbus puerorum, Sup. q. 69. 7. c.

Limbus est terra permista aquæ, ideo corpus hominis dicitur componi ex eo, id est ex quatuor elementis, 1. q. 91. 1. o.

1 Lingua infirmi, quæ infecta est cholerico, & amaro humore, non potest percipere aliquid dulce, sed omnia videntur ei amara, 1. q. 75. 2. c. & q. 111. 4. c.

2 Donum linguarum est gratia gratis data, & necessaria fuit duplici ratione, sc. ut primo discipuli Christi per universum orbem discurrentes fidem ejus ubique prædicarent, & ut sicut gentibus ad Idololatriam declinantibus introducta est diversitas linguarum, ita etiam quando erant gentes ad cultum unius Dei revocandæ, contra hujusmodi diversitatem remedium adhiberetur per donum linguarum, 2. 2. q. 176. 1. o.

3 Christus habuit donum linguarum, quo tamen non est usus, quia tantum in una gente prædicavit, 2. 2. q. 176. 1. ad 3. & 3. q. 7. 7. ad 3.

Litigium proprie est contradictio in verbis non ex defectu amoris animos unientis, sed ex hoc quod quis non veretur contristare personam; primum est contentio, & pertinet ad discordiam contrariam charitati; secundum contrariatur amicitiæ, vel affabilitati, non autem mansuetudini, vel temperantiæ, licet oriatur aliquando ex ira, vel concupiscentia generali, & ex multis aliis, 2. 2. q. 116. 1. o.

Litteratum figuræ, quibus tria & sex repræsentant Græci, satis sunt propinquæ apud eos, 3. q. 49. 9. ad 2. fi.

1 Inter quælibet duo loca sunt infinita loca tam divisibilia, quam indivisibilia, 1. q. 53. 2. c.

2 Respectus & inclinatio, & ordo corporis gravis ad locum medium est relatio realis, 1. q. 28. 1. c.

3 Esse in loco dicitur dupli-

ci-

citer, sc. sicut esse in aliqua re, vel esse sicut locatum in loco, 1. q. 8. 2. c.

4 Contingit dupliciter, sc. circumscriptive, & diffinitive, 1. q. 52. 1. o.

5 Quod est in aliquo loco totum totalitate essentiæ, potest simul esse extra, non autem totalitate quantitatis, 1. q. 8. 2. ad 3.

6 * Incorporalia sunt in loco, 1. q. 8. 2. ad 1. & ad 2.

7 Deus non est in loco circumscriptive, neque diffinitive, quia est ubique, 1. q. 52. 2. c. fi. & 3. q. 52. 3. ad 3.

8 Dicitur esse in loco metaphorice, quia implet locum causalitate effecuum, non autem distantia dimensionum, 1. q. 8. 2. c.

9 Est in loco non quidem ut quid mensuratum loco, sed ut dans virtutem loco locandi & continendi, 1. q. 8. 2. c.

1 Longanimitas est virtus, qua habetur animus tendendi in aliquid distans in longinquum, & convenit dupliciter cum patientia, sed magis cum magnanimitate, sc. primo quidem, quia patientia, sicut & fortitudo, sustinet aliqua mala propter aliquod bonum, quod si ex propinquo expectetur, facilius est sustinere, si autem in longinquum differatur, difficilis est expectatio. Secundo, quia hoc ipsum quod est differri bonum peccatum, natum est causare tristitiam; & sic secundum quod sub eadem ratione mali contristantis potest comprehendi & dilatio boni sperati, quæ pertinet ad longanimitatem, & labor quem homo sustinet in continuata executione boni operis, quod pertinet ad constantiam, tan longanimitas quam etiam constantia sub patientia comprehenduntur, 1. 2. q. 70. 3. c. 22. q. 17. 5. ad 3. & q. 130. 5. o.

2 Longanimitas magis respicit spem, quam timorem, vel audaciam, vel tristitiam, sicut etiam magnanimitas, 1. 2. q. 136. 5. o.

1 Loquendi modi diversi sunt in diversis linguis, 1. q. 39. 3. ad 2.

2 Deus loquitur angelis vel hominibus ostendendo aliquid, & fortasis Deus primis hominibus antea loquebatur, sicut cum angelis loquitur, ipsa incommutabili veritate illustrans mentes eorum; etsi non tanta participatione Divinæ essentiæ, quanta capiunt angeli, secundum Augustinum, 1. q. 94. 1. c. fi.

3 Loqui videntur bruta, per illusionem Simonis Magi, vel operante dæmone; sicut & asina Balaam per angelum, 2. 2. q. 65. 2. ad 4.

Loth culpandus est, secundum Augustinum, non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meruit, 2. 2. q. 105. 4. c. fi.

Lotio pedum veteris testamento, prætermittitur in novo testamento & retinetur lotio manuum, quia est in promptu, & idem significat, sc. perfectam munditiam, 3. q. 83. 5. ad 1.

Lucia verum dixit, quod corpus non coinquinatur nisi de consensu mentis, 2. 2. q. 64. 5. ad 5.

Lucifer peccavit gravius cæteris angelis, in quantum in eo minor flexibilitas fuit ad peccatum, 1. q. 63. 8. ad 3.

Ludicra seu jocosa sunt dicta vel facto, in quibus non quæritur, nisi delectatio animalis, 2. 2. q. 168. 2. c.

Ludificatio dæmonum mutat homines in bestias secundum apparentiam tantum, non autem secundm rei veritatem, 1. q. 114. 4. ad 2. & 2. 2. q. 165. 2. ad 4.

1 Ludus est in remedium contra fatigationem animalem, dans animæ quietem, id est delectationem, 1. 2. q. 1. 6. ad 1. & 2. 2. q. 168. 2. o.

Am-

2 Ambrosius reprobat omnes ludos in Sacra Scriptura, non autem in aliis, 2.2.q.168.2.ad 1.

3 Ludus triplex, sc. turpis, devotus & recreativus. Primus debet vitari à quolibet, secundus est laudabilis, tertius debet sumi, sed temperatius à pœnitente, 2.2. q.168.4.ad 1.

4 In ludis cavenda sunt tria, sc. dicta & facta turpia & nociva, resolutio gravitatis, & indebitæ circumstantiæ, 2.2.q. 168.2.o.

5 Ludere inordinate ratione recreationis opponitur eutrapeliæ, sed pertinet ad mollitiem ratione quietis, 2.2. q. 138.1.ad 3.

6 Defectus ludi est peccatum, sed minus quam excessus ejus, 2.2.q.168.4.o

7 Excessus ludi duplex. sc. ratione turpitudinis vel nocumenti, & ratione indebitæ circumstantiæ; primus est peccatum mortale, secundus autem est peccatum veniale, nisi ponatur finis in hoc, 2.2.q.168.3.o.

8 Peccata ratione solius intentionis excusantur per ludum, non autem peccata ex sua specie, sed reddunt ludum obscœnum, & flagitiosum, 2.2.q. 168.3.ad 1.

1 Lumen dupliciter potest inesse alicui, sc. vel per modum formæ permanentis, vel per modum pasionis transeuntis, 2.2. q.171.2.c.& q.175.3 ad 2.

2 Majus lumen offuscat minus lumen scilicet alterius illuminantis, non autem minus lumen illuminati; sed perficit ipsum.3 q.5.4.ad 2.& q.9.1.ad 2.

3 Lumen naturale intellectus nihil aliud est quam manifestatio veritatis, 3.q.67.1.c.& q. 106.1.c.

4 In homine est triplex lumen, quo non participant bruta, sc. lumen naturæ, gratiæ, & gloriæ, 1 q 106.1.ad 2.

5 Lumen naturale intellectus confortatur per infusionem luminis gratuiti, 1.q.12.13.c.

6 Lumen supernaturale intellectus, id est intellectus qui ponitur donum Spiritus Sancti, est quædam acuta perspectio Divinorum, 1.q.106. 1. ad 2. & 2.2.q.49.2.ad 2.

7 Lumen intelligibile imprimitur divinitus ad judicandum visa ab aliis, ad intelligendum Scripturas, & ad interpretandum, sicut Apostolis, ad cognita naturaliter, & ad agenda, 2.2.q3173.2.c.fi.

8 Lumen gloriæ potest esse connaturale alicui creaturæ, 1. q.12.5.ad 3.

1 Luminarium productioni præmittitur plantarum productio ad excludendum idololatriam, 1.q.70.1. ad 1.& ad 4.

2 Luminaria producta sunt primo die quoad substantiam; sed quoad collationem determinatæ virtutis producta sunt quarta die, 1.q.70.1. ad 1.& q.74.1.ad 4.

3 Sunt fixa in sphæris, secundum Arist. nec moventur sine suis sphæris, sed oppositum tenet Ptolemæus, 1.q. 70. 1.ad 3.

4 Sol dicitur luminare magnum, & Luna luminare minus; sed Sol propter quantitatem, & propter virtutem; Luna vero dicitur magna propter quantitatem apparentem & claritatem, & propter propiquitatem ad nos, & propter manifestos ejus effectus, 1.q.68.1.c.fi.& q.70.1 ad 5.

1 Luna plena oritur vespere, & occidit mane, ideo dicitur præesse nocti, quia probabile est quod producta sit perfecta, sicut & plantæ, & animalia, 1.q.70.2.ad 5.

2 Non dicitur præesse diei sicut nocti, licet appareat in die; quia non dominatur diei propter præsentiam majoris luminaris, sc. Solis, 1.q.68.1. c.fi.& q.70.1.ad 5.

3 Secundum proprium motum est velocior Sole, sed secun-

cundum motum diurnum est è converso, 3.q.44.2.ad 2.

1 Lux seu lumen non est corpus, nec est evidentia coloris, 1.q.67.2.0. & q.76.7.c.& q.91.1.ad 2.

2 Non est forma substantialis Solis, sed est qualitas activa cujuslibet lucentis à se, 1.q.67.3.0.

3 Proprie est tantum in corporibus quantum ad illud à quo sumitur nomen, sed quantum ad illud cui imponitur, magis convenit spiritualibus, quam corporalibus, 1.q.67.1.0. item q.74.2.0.

4 Non habet contrarium, quia est qualitas primi alterantis, 1.q.67.3.ad 2.

5 Dicitur esse sine numero, pondere & mensura, quia virtus ejus se extendit ad omnia corporalia, non autem simpliciter, 1.q.5.3.ad 5.

6 Lux primo creata fuit Sol, sed adhuc informis, quoad determinationem virtutis factam quarta die; nec lux erat nubes, nisi secundum similitudinem, 1.q.67.4.0.& q.68.1.c. fi.& q.70.1.ad 2.& q.74.1.c. ad 4.& 3.ad 5.

7 † Lux non videtur per aliquam similitudinem, sed per essentiam suam informat oculum, 1.q.56.3.c.

8 † Facit quod color qui est visibilis in potentia fiat visibilis in actu, 1.q.67.3. ad 3.& q.79.3.ad 2.

9 † Eodem actu videtur color & lux, ut ratio videndi, non autem ut objectum, 1.2. q.8.3.ad 2. & q.12.4.c.

10 Alium effectum facit lux Solis, alium lux Jovis, & sic de aliis planetis, 1.q.67.3.c. & q.70.1.ad 2.

11 Lux agit ad productionem formæ substantialis, ut instrumentum cæli, 1.q.67.3. ad 3.

LUXURIA, Luxuria principaliter est circa voluptates venereas, secundario autem dicit excessum in aliis, 2.2.q.153.1.0.

2 Actus luxuriæ est peccatum, 2.2.q.153.3.0.

3 Deliberatus extra limites matrimonii est peccatum mortale; aliter vero est veniale, 2.2.q.35.3.c.item q.36.3.c.& q.153.3.0.

4 Luxuria est vitium capitale, 2.2.q.153.4.0.

5 Peccata luxuriæ inter vitia intemperantiæ sunt maxime exprobrabilia, 2.2.q 151.4.ad 3.

6 Species luxuriæ sunt sex, sc. fornicatio, adulterium, incestus, stuprum, raptus, & luxuria contra naturam, 2.2.q.154.0.

7 Stuprum aliquando sumitur communiter pro omni peccato luxuriæ, 2.2. q.154.6. ad 2.

8 Sacrilegium reducitur ad species tres luxuriæ, sc. vel ad stuprum, vel ad adulterium, in quantum violatur virgo Deo desponsata; vel ad incestum, in quantum est cum cognata spirituali, 2.2.q.154.1.ad 3.& 10.ad 2.

9 Peccatum luxuriæ contra naturam non est humanum, sed bestiale, 2.2.q.142.4 ad 3.& q.154.11.0.

10 Est gravissimum inter species luxuriæ, secundo raptus, tertio incestus, quarto adulterium, quinto stuprum, & minima fornicatio, 1.2.q.73.7.c.& 2.2.q.154.12.0. & q.170.1.ad 2.

11 Species luxuriæ contra naturam sunt quatuor, quarum gravissima est bestialitas, secundo sodomia, tertio cum muliere extra naturam, quarto mollities, 2.2.q.154.11.0.& 12.ad 4.

12 Circa tempora Abrahæ humanum genus venerat ad profundissimum peccatorum, sc. ad infidelitatem, & ad turpissimum vitium contra naturam, 3.q.70.2.ad 1.

Fi-

13 Filiæ luxuriæ sunt octo, sc. cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, & desperatio futuri sæculi, 2. 2. q. 53. 6. o. & q 153 4. 5. o.

14 Gradus luxuriæ quintuplex, sc. aspectus, cogitatio, delectatio, consensus, & opus, 1. 2. q. 71 7 c. fi. item ad 3.

15 Ex luxuria oriuntur quatuor inordinati actus locutionis, sc. turpiloquia, stultiloquia, scurrilia, & ludicra, 2. 2. q. 153. 5. ad 4.

16 Nulla passio ita deprimit rationem, sicut gula, & luxuria, 2. 2. q. 53. 6. o. & q. 55. 8. ad 1. & q. 180. 2. ad 3. fi.

17 Homo incurrit quintuplex damnum ex luxuria, sc. depresionem mentis, exhæredationem, periculum personæ, & impidimentum bonorum operum, 2. 2. q. 46. 3. c.

18 Luxuria vix vitari potest, nisi vitetur principium ejus, sc. aspectus mulieris pulchræ, & præcipue aspectus virginis, 2. 2. q. 167. 2. c.

19 Luxuria vincitur fugiendo, sed acedia & cætera vitia resistendo, 1. 2. q. 35. 6. ad 3. & q. 74. 3. ad 2.

M

1 Maceratio proprii corporis non est acepta Deo, nisi discreta, ut concupiscentia refræ-netur, & natura non nimis gravetur, 2. 2. q. 88. 2. ad 3. & q. 147. 1 ad 2 & q. 188. 6. ad 3.

1 Macula in corpore, & macula in anima contingit dupliciter, sc. privatione decoris per peccatum mortale, & ex superinductione per peccatum veniale, 3. q. 87. 2 ad 3.

2 Macula peccati est defectus nitoris animæ, sc. luminis divini, & rationis, & gratiæ, ex inordinato amore temporalium, 1. 2. q. 86. 9. & q. 89. 1. o. & 2 2. q. 87. 6. c.

3 Non dicit aliquid positivum in anima, nec privationem tantum, sed in respectu ad suam causam, sc. ad peccatum; ideo diversorum peccatorum sunt diversæ maculæ, 1. 2. q. 86. 1. ad 3. & 3. q. 88. 1. c.

4 Nihil aliud est quam privatio gratiæ, 1. 2. q. 109. 7. c.

5 Actus peccati facit distantiam à Deo, quam sequitur macula, 1. 2. q. 86. 2. ad 3. & 6. c.

6 Cessante macula peccati, remanet reatus, 1. 2. q. 87. 6. o.

7 Remisso peccato quantum ad maculam semper remittitur pœna æterna, non autem pœna temporalis, 1. 2. q. 87. 6. c.

8 Macula peccati manet transeunte actu peccati, 1 2. q. 86. 2. o. & q. 87. 6. c. ad 1.

1 Magi adorantes Christum, secundum Augustinum, fuerunt malefici; sed secundum alios fuerunt sapientes, astrologi, & potentes, 3. q. 36. 3. c. ad 2. & 5. c.

2 Moti sunt ex Scriptura Seth ad sequendam stellam, vel ex prophetia Balaam; vel ducti ab angelis, vel inspirati à Deo, 3 q. 36. 5. ad 4.

3 Secundum Augustinum, venerunt de remotissimis partibus orientis per biennium; secundum vero alios, venerunt in diebus tredecim, secundum alios autem, venerunt de prope, 3. q. 36. 3. ad 3. & 5. ad 4. & 6. c. ad 3.

4 Venerunt ad Christum tanquam primitiæ gentium, docti à Spiritu Sancto, offerentes munera congrua dignitati Christi, 3 q. 36. 3. ad 1 & 8. o.

5 Amiserunt stellam quadruplici ratione, sc. propter Judæorum confusionem, propter Magorum instructionem, propter instructionem nostram dupliciter; primo quia qui humanum auxilium quærunt, deseruntur ab auxilio Divino; secundo instruimur quantum ad

UNIVERSIDAD DE G... Hospital Real Biblioteca

hoc, quia qui fideles sumus, non debemus quærere signa; sed debemus esse contenti doctrinis Prophetarum, quia signa data sunt infidelibus, 3. q. 36. 8. ad 3

6 Herodes post duos annos à recessu Magorum occidit pueros, quia accusatus ivit Romam, vel territus aliquo periculo, vel credens Magos confusos, 3. q. 36. 6. ad 3.

7 Magis & minus non dicitur substantia, sic quod participetur quandoque cum magis & minus in eadem specie, licet una substantia sit perfectior alia, 1. q. 93. 3. ad 3. & 1. 2. q. 52. 1. c. col. 2.

Magister sententiarum non est authenticus; ideo in multis non tenetur, 1. q 94. 4. ad 2. & 2. 2. q. 23. 2. o.

1 Magnanimitas importat extensionem animi vel ad magna absolute, vel secundum proportionem, 2. 2. q. 129. 1. c. & q. 136. 5. c.

2 Est virtus, quia tendit ad maxima secundum rectam rationem, 2. 2. q. 129. 3. o. & q. 139. 2. c.

3 Est circa spem, & desperationem, 1. 2. q. 60. 4. c. fi.

4 Principaliter est circa honores, sed mediate; immediate vero est circa spem, 2. 2. q. 129. 1. o. & 4. 8. c. & q. 128. c. & q. 131. 2. c & q. 131. 2. c.

5 Propria materia ejus est honor magnus, mediocris autem est materia cujusdam virtutis innominatæ, 1. 2. q. 60. 5. c. & 2. 2. q. 129. 2. o. & 4. ad 1. & q. 130. 2. ad 2.

6 Est circa gloriam, quia moderate utitur gloria, sicut & honore, 2. 2. q. 132. 2. c.

7 Ad duo respicit, sc. ad honorem, sicut ad materiam, & ad opus magnum, sicut ad finem, 2. 2. q. 129. 8. c. & q. 131. 2. ad 1.

8 Ratione primi opponitur ei secundum excessum ambitio, & ratione secundi præsumptio, 2. 2. q. 131. 2. ad 1. & ad 2.

9 Ea quæ opponuntur aliis virtutibus, opponuntur etiam magnanimitati, secundum quod parva pro magnis habentur, 2. 2. q. 132. 2. ad 1.

10 Est in irascibili subjective, 1. 2. q. 60. 5. c. & 2. 2. q. 129. 1. ad 1. & q. 134. 4. ad 1.

11 Magnanimus non quærit honorem tanquam finem, quia hoc reputat parum, sed quærit fieri dignus honore, 2. 2. q 129. 1. ad 3. & 2. ad 3. & q. 131. 1. ad 2.

12 Bene utitur magnis & parvis honoribus, quia non extollitur nec frangitur oppositis, sed contemnit, 2. 2. q. 129. 2. ad 3.

13 Contemnit bona exteriora, ideo non gaudet si acquirat ea, nec tristatur si perdat ea, 2. 2. q. 129. 8. ad 2. & ad 3. & q. 132. 2. ad 1. item ad 2. & ad 3.

14 Non est contentiosus, quia nihil extrinsecum æstimat magnum, 2. 2 q. 129. 1. 3. ad 2. & q. 132 2. ad 3.

15 Non amat pericula, nec timet ea, sed promptissime se exponit periculis magnis, 2. 2. q. 129. 5. ad 2.

16 Nullo indiget, sc. modo humano, non autem simpliciter, 2. 2. q. 129. 7. ad 1.

17 Habet vocem gravem, locutionem stabilem; quia non de omnibus, facile contenitit aut loquitur, sed de magnis. Non est memor beneficiorum, quia non delectatur in hoc, nisi ut majora compenset. Est tardus & otiosus, quia non vilibus, sed magnis intendit. Utitur ironia, non quæ opponitur veritati, sed quia non omnibus animi magnitudinem ostendit. Cum aliis non potest convivere, sed cum amicis tantum, & magnis. Habet infructuosa, quia magis honesta quærit, quam utilia, 2. 2. q. 47 9. ad

ad 3. & q. 129. 3. ad 3. item ad 5.

18 Nullus potest esse magnanimus, nisi virtuosus, qui est habilis ad magna, 1. 2. q. 66. 4. ad 3.

19 Magnanimo attribuuntur actus aliarum virtutum sub ratione excellentiæ, sc. quod est communicativus, benefactivus, retributivus plurium, veridicus, non plantivus, non incertus, nec fugiens commonentem, 2. 2. q. 29. 4. ad 1. & ad 2.

20 Magis curat de veritate, quam de opinione, nec quærit laudem humanam, 2. 2. q. 132. 2. ad 1.

21 Magnanimitas est generalis virtus, in quantum operatur magna in qualibet virtute, faciens eam majorem; sed est virtus specialis, in quantum ponit specialem materiam, 2. 2. q. 129. 4. o & 5. ad 2. & q. 134. 2. ad 2.

22 Est ornamentum omnium virtutum, 1. 2. q. 66. 4. ad 3. & 2. 2. q. 129. 4. ad 3.

23 Superveniens justitiæ auget bonitatem ejus, sed sine justitia non habet rationem virtutis, 2. 2. q. 57. 12. ad 2.

24 Magnanimitas, & magnificentia habent connexionem cum omni virtute secundum principia virtutum, sc. secundum prudentiam & gratiam, non autem secundum actum, 1. 2. q. 65. 1. ad 2. & 2. 2. q. 129. 3. ad 2. & q. 134. 1 ad 1.

25 Tenent extremum secundum quantitatem rei; medium autem secundum regulam rationis, 1. 2. q. 64. 1. ad 2. & ad 3. & 2. 2. q. 92. 1. c. & q. 129. 3. ad 1. & q. 130. 2. c. & q. 134. 1. ad 2. & q. 152. 2. ad 2.

26 Bona fortunæ conferunt ad magnanimitatem quoad materiam ejus, sc. quoad honores, & etiam quoad finem ejus, sc. operari magna, 2. 2. q. 129. 8. o.

1 Magnificentia est virtus activa magnorum, & est virtus generalis, si sumatur facere communiter, sc. pro omni opere: si vero proprie, sc. pro operatione exteriori, est virtus specialis, 2. 2. q. 134. 1. 2. o

2 Materia ejus sunt sumptus magni, præcipue ad cultum Dei; secundo pecunia pro eis: tertio amor pecuniæ, 2. 2. q. 134. 1. ad 3. & 2 ad 3. & 3. o.

3 Est rerum magnarum & excelsarum, cum animi quadam ampla & splendida proportione, cogitatio, & administratio, 2. 2. q. 128. c.

4 † Est in voluntate subjective, 1. q. 21. 1. ad 1.

5 Non oportet ad magnificentiam habere multas divitias, sed oportet sic disponi, quod quando oportet, & decet, velit eas optime dispensare, & sic fuit in Christo, 2. 2. q. 134. 1. ad 1. & 3. ad 4. & q. 152. 3. ad 3.

6 Magnificus non principaliter facit magnos sumptus pro persona sua, quia non est quid magnum, nisi quæ tantum semel fiunt, ut nuptiæ, vel permanentia, ut domus, 2. 2. q. 134. 1. ad 3.

7 Magnificentia facit & intendit aliquod magnum in factibili tantum, sed magnanimitas in omni materia, 2. 2. q. 134. 2 ad 2. fi.

8 Magnificentia est in maximis donis & sumptibus, sed liberalitas in mediocribus, 1. 2. q. 60. 5. c. 2. & 2. 2. q. 117. 3. ad 1. & q 118. 8. ad 4. & q. 128 ad 1. & q. 129 2. c. fi & q 134. 2. 3. o. & 4. ad 1. & q. 152. 3. c. & q. 160. 1 c.

Majestatis læsæ crimen maxime ponitur, 2. 2. q. 10. 8. o. & q. 11. 3. c. & q. 108. 4. ad 2.

Majus dicitur dupliciter, sc. intensive, & extensive, 3. q. 1. 4. c.

1 Maledicere contingit tripliciter, sc. enunciative, idest detrahendo, causaliter vel imperative, & optative, & hoc

dupliciter, sc. per se; id est sub ratione mali; & sic est peccatum, non autem si per accidens, idest sub ratione boni duplicis, sc. justi, sicut judex per sententiam, Ecclesia per excommunicationem, Prophetæ conformando se Deo: vel sub ratione boni utilis, sc. ut aliquis melior fiat, vel ne noceat aliis, 2.2.q.76.1.o.item q. 83.8.ad1. item ad 2.

2 Maledicere sub ratione mali est peccatum mortale, & est tanto gravius, quanto plus persona debet amari & revereri; tamen tripliciter est veniale, sc. ratione parvi mali, vel ratione affectus, sc. ex joco, vel levi motu, vel ratione surreptionis, 1.2.q.76.3.o.

3 Detractio, contumelia, susurratio, & derisio sunt de malo culpæ, & nocent enunciando; ideo sunt secundum se graviora maledictione; quæ est de malo pœnæ optando, 2.2.q. 76.4.o.

4 Benedictio vel maledictio proprie convenit tantum ei, cui potest bene vel male contingere, sc. naturæ rationali, vel aliis in ordine ad naturam rationalem auxiliando, sicut Deus maledixit terram, & David montes; vel significando, sicut Christus maledixit ficum, vel continendo, sicut Job maledixit diem, & David montes; vel in ordine ad Deum, & sic est blasphemia, vel secundum se, & sic est quid vanum, 2.2.q. 76.2.o.& 4.ad 1.

5 Diabolus quoad culpam debet maledici, non autem quoad naturam ejus, 2.2.q.76.1.ad 4.

Ex maleficio perpetuo impotentes, & post triennium alteram quærere copulam possunt, alias minime, Suppl. q 58.2.c.

1 Malitia ex qua dicitur aliquis peccare est triplex, sc. habitus cujuscunque vitii, electio mali, & peccatum præcedens, 1.2.q.78.1.ad 3.

2 Omnis peccans ex habitu peccat ex certa malitia, & non è converso, 1.2.q.78.2.3.o.

3 Peccatum ex certa malitia, vel ex industria contingit ex inordinatione voluntatis proponentis minus bonum meliori bono, 1.2.q.78.1.o.

4 Peccatum ex certa malitia est gravius peccato ex passione, quia est magis voluntarium, magis durat, & est circa finem; peccatum autem ex passione est circa ea quæ sunt ad finem, 1.2.q.47.2.c.& q. 78.4.o.& 2.2.q.73.3.c.

1 Malum est aliquid, & est ens rationis, non autem ens reale, 1.q.48.2.ad 2.

2 Non est negatio pura, sed privatio boni, 1 q.14.1o.o.& q.48 2. ad 1.& 3. c.ad 2.& 5. c. ad 1 & 1. 2. q. 25. 2.c. & q. 36.1.c.& q.75.1 c.

3 Nullum ens est malum per essentiam, nec per participationem, sed per privationem participationis, 1.q.48.3.c.ad 4. & q. 65. 1.ad 2.item ad 3.

4 Malum non est cognoscibile, nisi per bonum, 1.q.14. 10.ad 4.& q. 48.1 c.

5 Omnis privatio in quantum hujusmodi habet rationem mali, sicut omnis forma habet rationem boni, 1.q.48.1.ad 1.

6 Mala esse, ratio & experientia docent, 1.q.48.1.ad 5. & 2.c.ad 1.

7 Malum non est existens, id est aliqua natura, neque est in existentibus, ut pars perfectionis, sed ut privatio in subjecto, 1.q.48.1.o. & 2. ad 1.& ad 2 & 3.ad 1.

8 † Si universaliter malum non esset, universum esset imperfectius, 1.q.22.2.ad 2.& q. 48. 2.c.ad 2. & q. 49.2. c.

9 † Impossibile est esse summum malum, 1. q. 49. 3. o. & q. 103. 7. ad 1. & 2. 2. q. 172. 6. c.

10 Malum non habet causam, nisi per accidens, 1 q. 49.

49. 1. o. & 3. ad 5. & 1. 2 q. 75. 1. c.

11 Omne malum habet causam efficientem & materialem, non autem formalem, nec finalem, 1. q. 49. 1. c.

12 Malum est causa per accidens, non autem causa per se, 1. q. 48. 1. ad 4. & q. 49. 3. c.

13 Malum duplex, sc. naturæ, & culpæ, & utrumque est ut in paucioribus, 1. q. 63. 9. o.

14 Malum culpæ secundum totam speciem humanam est ut in pluribus; in aliis autem est ut in paucioribus, sicut etiam malum naturæ, 1. q. 49 3. ad 5. & q. 63. 9 ad 1. & 1. 2. q. 71. 2. ad 3.

15 Malum non simpliciter, sed in solis voluntariis duplex, sc. malum pœnæ, & malum culpæ. 1. q 48. 5. o.

16 Malum pœnæ opponitur bono creaturæ; malum vero culpæ bono increato, 1 q. 48. 6. c. & 1. 2. q. 79. 1. ad 4.

17 Defectus, malum, peccatum, & culpa differunt, quia primum dicit negationem, secundum privationem in omnibus, tertium in actione tantum, quartum in voluntariis tantum, 1. q. 48. 5. c. ad 1. & 1. 2. q. 21. 1. c. & 2. o.

18 Malum in naturalibus nunquam est in effectu, nisi præexistat aliud malum in agente, vel in materia, sed bene in voluntariis, 1. q. 49. 1. ad 3.

19 Malum naturæ duplex, sc. malum naturæ à causa naturali, ut mors naturalis; & privatio boni naturæ à causa non naturali, ut mors violenta, 1. 2. q. 42. 2. o.

20 Malum est differentia actus moralis ratione finis, cui accidit aliqua privatio, 1. q. 48. 1. ad 2. & 1. 2. q. 18. 5. ad 2. & q. 54. 3. ad 2. & q. 79. 2. ad 3.

21 Malum moris ex voluntate contingit per hoc, quod deficit ab ordine rationis, & proprii finis, 1. 2. q. 71. 2. c. ad 3. & 6. c.

22 Malum per prius dicitur de culpa, quam de pœna, 2. 2. q. 19. 1. corp.

23 Culpa magis habet rationem mali, quam pœnæ, 1. q. 48. 6. o. & 2. 2. q. 19. 1. c. & q. 76. 4. c.

24 Mali semper hic puniuntur spiritualiter, & boni præmiantur, non autem corporaliter, 1. 2. q 69. 2. ad 2.

Mammona iniquitatis dicuntur divitiæ, vel quia solas eas esse reputant iniqui, vel quia sunt occasio iniquitatis, vel quia inæqualiter sunt divisæ, vel quia injuste à primo sunt acquisitæ, 2. 2. q. 32. 7. 2. c. ad 1.

1 Mandatum est de meliori, & quod per alios mandatur, sed præceptum est de necessario, & quod quis per se jussit, 1. 2. q. 99. 5. c.

2 Differentia inter præcepta, mandata, testimonia, & justificationes, 1. 2. q. 99. 5. c.

Mansiones in cœlis sunt diversi gradus beatitudinis, ideo non sunt in limbo, nec purgatorio, 1 2. q. 5. 2. c. ad 1.

1 Mansuetudo diversimode numeratur inter beatitudines, fructus, & virtutes, 2. 2. q. 157. 2. ad 3.

2 Est circa iram, 1. q. 21. 1. ad 1. & 1. 2. q. 60. 4. b. item c. fi. item ad 2. item 2. 2. q. 143. c. & q. 157. 1. 2 o. & 3. 4. c. & q. 161. c. ad 4.

3 Præparat hominem ad cognitionem Dei removendo duplex impedimentum, sc. iram, & contradictionem veritatis, 2. 2. q. 157. 4. ad 1.

4 Mansuetudo maxime facit hominem compotem sui, 2. 2. q. 157. 4. c. ad 1.

5 Est in irascibili subjective, 3. q. 15. 2. c.

6 Homo est naturaliter mansuetus, quia est complexionis temperatissimæ, ideo mitigat iram:

iram : sed irasci convenit ei naturaliter ; in quantum ratio nunciat causam iræ, 1. 2. q. 46. 5. ad 1.

Manumissus reducitur in pristinam servitutem, propter aliquam offensam in dominum ejus, 3. q. 88. 3 ad 2.

Manus est organum organorum, quia facit omnia instrumenta, & est loco omnium instrumentorum, 3. q. 83 5. ad 1.

1 Marcus amputando sibi policem, ne fieret Sacerdos, non peccavit ; quia creditur fecisse hoc ex instinctu Dei, 2. 2. q. 185. 1 ad 3.

1 Maris fluxus & refluxus est ei naturalis, quia est ex motu Lunæ, cui aqua naturaliter subditur, 1. q. 105. 6. ad 1.

2 In aquis maris sunt duo mira, sc. primum quod non cooperiant totam terram contra naturam, cum sint etiam altiores ea ; secundum vero, quod semper mare est ejusdem quantitatis, 1. q. 69. 1. ad 2.

3 Divisio maris rubri fuit mira tripliciter, sc. ratione soni ventorum, tantæ aquæ, & tantorum effectuum, ib.

1 Maria & Joseph erant de eadem tribu, & de semine David, 3. q. 28. 1. ad 2. & q. 31. 2. ad 1.

2 † Maria fuit de stirpe Aaron, † non quidem secundum successionem generis masculini, sed propter affinitatem contractam ex matrimonio : sibi enim duæ tribus in matrimonio jungebantur, sc. sacerdotalis, cujus erat Aaron ; & regia, cujus erat Maria, 3. q. 29. 1 ad 4. & q. 31. 2. ad 2.

3 Nata est ex Melchi, Salomone, Jeconia, & Heli, 3. q. 31. 2. ad 3. & 3. ad 2.

4 Quicquid acceptum à parentibus fuit in Maria, fuit pars ejus actus ; ideo non fuit in Christo, 3. q. 31. 6. c.

5 Maria in ventre matris suæ non habuit usum liberi arbitrii, quia hoc est privilegium Christi, 3. q. 27. 3. c.

6 Habuit tantam claritatem in facie, quod Joseph non cognoscebat eam sensibiliter, 3. q. 28. 3. ad 3.

7 Fuit sanctificata priusquam nata ex utero, 3. q. 27. 1. 0. item 2 ad 2.

8 Non potuit sanctificari in parentibus, nec in conceptione ejus, nec ante infusionem animæ rationalis, 3. q. 27. 1. ad 1 & 2. 0.

9 Fuit bis santificata, sc. in utero matris, & quando concepit Christum, in prima fomes fuit ligatus, in secunda vero totaliter ablatus, 3. q. 27. 3. 0. & 4. ad 1. & 5. ad 2.

10 Major sanctificatio fuit in Maria, quam in Joanne Baptista, & major in eo, quam in Hieremia, 3. q. 27, 6 ad 1.

11 Maria super omnes post Christum habuit plenitudinem gratiæ, 3. q. 7. 2. ad 1. & q. 27. 1. c. & 5. 0.

12 Habuit triplicem perfectionem gratiæ, sc. in ejus sanctificatione, in conceptione Christi, & in ejus glorificatione; tertia est potior secunda, & secunda quam prima, 3. q. 27. 5 ad 2.

13 In prima perfectione gratiæ Maria mundata fuit à culpa originali, in secunda à fomite, & in tertia ab omni miseria, 3. q. 27. 5. ad 2.

14 In prima adepta est gratiam inclinantem ad bonum, in secunda fuit confirmata in gratia & adepta est gratiam consummatam & confirmantem eam in bono, & in tertia adepta est gratiam consummatam & perficientem eam in fruitione omnis boni, 3. q. 27. 5. ad 2.

15 Plenitudo gratiæ & observatio consiliorum inchoavit in beata Maria ; sed primum fuit in ea perfecte, & secundum per-

perfecte cœpit in Christo, 3.q. 28.4.ad 2.

16 Maria est perfecte beata secundum corpus, quia cum corpore assumpta est in cœlum. Credimus enim, quod post mortem resuscitata fuerit, & portata in cœlum, 3. q. 27. 1. c. & q. 83. 5. ad 8.

17 Habuit donum prophetiæ, sapientiæ, & miraculorum, sed non secundum omnem usum, 3. q 27. 5. 2d 3.

18 Puritas Mariæ fuit maxima sub Deo, 1. 2. q. 81. 5. ad 3. & 3. q. 27. 2. ad 2.

19 Meruit Christum portare, idest meruit gradum puritatis & sanctitatis, quo congrue esset mater Dei, non autem Incarnationem Dei, 3. q. 2. 11. ad 3.

20 Quamvis Beata Virgo Maria sit supra omnes angelos exaltata, non tamen est exaltata usque ad æqualitatem Dei, vel ad unionem in persona; & ideo non dicitur sedere ad dextram, sed astare à dextris, in quantum honor Filii aliquo modo participative, non plenarie redundat in ipsam, in quantum Mater Dei dicitur, sed non Deus, 1. q. 25. 6. ad 4. & 3. 25. 5. o.

21 Maria fuit vera Mater Christi, 3. q. 35. 3. o.

22 Matrimonium verum fuit inter Mariam & Joseph, habuitque triplex bonum, & utramque perfectionem requisitam, præter coitum, & nuptiæ factæ sunt, 3. q. 29. 2. o.

23 Maria fuit expers maledictionis Evæ, quia peperit sine dolore, & non multiplicavit conceptus, nec fuit subjecta viro, 3. q. 30. 2. ad 2. & q. 35. 6. ad 1.

24 Angelus prius apparuit Mariæ, quam Joseph, 3. q. 30. 2. ad 2.

25 Excellentius apparuit Mariæ, quam Joseph, 3. q. 30. 3. ad 2.

26 Maria secundum aliquos non fuit turbata visione angeli, quia assueta erat visionibus angelorum, sed in sermone ejus, ex admiratione dictorum, 3. q. 13. 3. ad 3.

27 Non inconveniens est, quod angelus instrueret Mariam, quia Maria erat inferior eo secundum statum; licet è converso secundum prædestinationem, 3. q. 30. 2. ad 1.

28 Est super omnes ordines angelorum, 3. q. 30. 2. ad 1.

29 Spiritus Sanctus fecit duplicem purgationem in Maria, sc. præparatoriam ad conceptionem Christi, colligens mentem ejus in unum; secundam vero à fomite, mediante conceptione Christi, 3. q. 27. 3. ad 3.

30 Purgatio prima non fuit ad removendum transfusionem peccati originalis, sed ut digna esset Christo, 1. 2. q. 81. 5. ad 3.

31 Immunitas à peccato in Maria causabatur ex tribus, sc. ex ligatione fomitis, gratia inclinante ad bonum, & providentia Dei, 3. q. 27. 3. c. fi. & 4. ad 1.

32 Voluit purgari post partum non quidem propter aliquam immunditiam, sed propter humilitatem, & obedientiam, & ut approbaret legem, & vitaret calumniam, 3. q. 37. 4. o.

33 Emundatio & confirmatio Mariæ inchoata fuit in prima sanctificatione, sed in secunda consummata est in perfectione viæ. In assumptione vero ejus perfectione gloriæ, 1. q. 100 2. c. & 3. q. 27. 5. ad 2.

34 Sanctificata fuit in utero à peccato originali quoad maculam & reatum personalem, non autem à reatu totius naturæ; ideo si ante passionem Christi fuisset defuncta, non intrasset paradisum, nec vidisset Deum per essentiam, sicut

cut nec alii Sancti, 3.q.27.1. ad 3.

35 Cum Beata Virgo Maria credatur omnino fuisse immunis à fomitis inclinatione propter ejus sanctificationem perfectam, non est pium ponere aliquam pugnam à carne fuisse in ea, cum talis pugna non sit nisi ex fomitis inclinatione, nec tentatio quæ est à carne, sine peccato esse possit, ut patet per glossam. Et quamvis non habuerit pugnam per tentationem, quæ est à carne, habuit tamen pugnam per tentationem ab hoste, qui nec ipsum Christum reveritus est, 3.q.15. 2. ad 3.

36 Fomes in Maria adeo debilitatus est, & extinctus, ut ad peccatum actuale nunquam inclinaretur. 3.q.27.3.c. & 4.ad 1. item 5.ad 2.

37 Maria per primam sanctificationem fuit semper immunis ab omni peccato actuali, 3.q. 27. 4. o. & 6. ad 1.

38 Tabernaculum veteris legis figurabat Mariam, 3.q.27. 2. b.

39 Festo Neomeniæ succedit festum Mariæ, in qua primo apparuit illuminatio Solis, id est Christi per copiam gratiæ, 1, 2.q. 103. 3.ad 4.

1 Martyrium est actus virtutis quadruplicis, sc. fortitudinis ut elicientis principaliter, patientiæ vero ut elicientis consequenter, sed charitatis ut imperantis, & fidei ut finis, 2.2. q. 124.1.2. o.

2 Est actus maximæ perfectionis, non quidem secundum se, sed ut imperatur à charitate, & ut eam ostendit, 2.2.q.114. 3. o. & q. 184. 5. ad 3.

3 Habet quod sit meritorium ex charitate, sine qua nihil valet, 2.2. q.114.2.ad 2.

4 Mors est de ratione martyrii, 2 2 q.124.4.o.

5 Confessio cujuscumque alterius veritatis quam fidei, non est causa sufficiens ad martyrium ratione materiæ, sed tantum ratione finis referendo ad Christum, 2. 2. q. 124. 5. c. ad 2.

6 † Martyrium Joannis Baptistæ celebratur, licet mortuus sit, non quidem pro fide, sed pro reprehensione adulterii, 2.2. q. 124. 5. corp.

7 Moriens pro quocunque opere bono propter Deum est martyr Dei, quia causa cujuscunque martyrii est veritas fidei, ut est operans, 2.2.q.124. 5. c.

8 Vulneratus lethaliter, licet supervivat, habebit aureolam martyrii, sicut Sancta Lucia, similiter vulneratus non lethaliter, tamen moriens ex incuria non mortali, ut Marcellus Papa, habebit aureolam martyrii: non autem si afflictio non continuetur usque ad mortem, sicut de Sylvestro Papa, 2.2 q.124.4. ad 4.

9 Martyrium est de præcepto secundum præparationem animi tantum, 2.2.q.124. 1.ad 3. & 3. ad 11.

10 Oblatum debet tolerari patienter, sed non debet quæri, quia non debet dari occasio agendi injuste, 2.2.q.124. 1.ad 3.

11 Universalis absolutio fit in perceptione baptismi & in martyrio: propter quod dicitur quod in martyrio omnia Sacramenta baptismi complentur in virtute passionis Christi, sc, quantum ad plenam liberationem à culpa & à pœna, 3. q. 68. 2. ad 2. & q 87. 1. ad 2.

Mas & fœmina in hominibus conjunguntur non tantum propter generationem, ut in brutis, sed etiam propter communicationem operum; ideo in solis hominibus mas est principium fœminæ, & fœmina facta est ex masculo, 1,q.92.2.o.

1 Masculinum genus & femininum absolute prædicantur tan-

tantum de supposito, 1. q. 31. 2. ad 4.

Mater dicitur aliqua ex hoc quod concepit & genuit, 3. q. 35. 3. 4. c.

1 Materia non semper fuit, licet sit ingenerabilis & incorruptibilis, 1. q. 46. 1. ad 3.

2 Materia prima est maxime in potentia, & principium imperfectissimum, nec talis potentia materiæ, etiam dato quod sit sua essentia, est potentia ad operationem, sed ad esse, 1. q. 4. 1. c.

3 Materia in quantum habet esse saltem in potentia est similis Deo, 1. q. 14. 11. ad 3 & 12. c. fi.

4 Non potest esse in alio, cum sit primum subjectum, 1. q. 3. 2. ad 3. & 3. q. 77. 2. c.

5 Materia prima est sua potentia passiva, sicut Deus est sua potentia activa, 1. q. 54. 3. ad 3. & q. 77. 1. ad 2. & q. 115. 1. ad 2.

6 In materia nulla est potentia activa, 3. q. 32. 4. c. ad 3.

7 Materia prima dicitur terra, quia est informis; dicitur aqua, quia est receptiva; dicitur abysus, quia est turpis, 1. q. 66. 1. ad 1.

8 Partes habent rationem materiæ, totum vero rationem formæ, 1. q. 7. 3. ad 3. & q. 65. 2. c. & 3. q. 90. 1. c.

9 Unitas materiæ primæ est tantum in iis quæ conveniunt in generatione & corruptione, 1. q. 66 2. o.

10 Materia prima omnium rerum est una unitate ordinis tantum, 1. q. 66. 2. ad 1.

11 Omnium generabilium & corruptibilium est eadem materia, 1. q. 66. 2. c.

12 Duplex, sc. naturalis, & mathemathica, 1. q. 85. 1. ad 2. & 3. q 77. 2. ad 4.

13 Triplex, sc. ex qua, in qua, & circa quam, & tantum tertio modo coincidit cum fine, 1. 2. q. 55. 4. c.

14 Duplex est conditio materiæ, sc. quæ eligitur ab agente, & quæ consequitur naturam materiæ, 1. q. 76. 1. ad 5. & q. 91. 3. c. & 1. 2. q. 65. 6. c. & 2. 2. q. 164. 1. ad 2.

15 Non est divisibilis nisi per quantitatem, 1. q. 50. 2. c. & q. 75. 7. c. & q. 76. 4 ad 4. & 3. q. 77. 2. c. fi.

16 Materia prima secundum potentiam non est infinita simpliciter, quia se extendit solum ad formas materiales, 1. q. 7. 2. ad 3.

17 Materia intelligibilis ponitur in diffinitione quantitatis, non autem materia sensibilis, 1. q. 85. 1. ad 2.

18 Materia & privatio distinguuntur realiter secundum Arist. non autem secundum Platonem, 1. q. 5. 2. ad 1. & 3. ad 1.

19 Quæ non habent materiam non habent causam sui esse, sc. quæ transmutet de potentia ad actum, nec aliquam causam formalem, 1. q. 61. 1. ad 2. & q. 75. 5. ad 3.

Mathematica scientia non demonstrat per causam efficientem, nec per causam finalem, licet habeat eas, quia mathematica accipiuntur ut abstracta secundum rationem; cum tamen non sint abstracta secundum esse. Unicuique autem competit habere causam agentem, secundum quod habet esse. Licet igitur ea quæ sunt mathematica habeant causam agentem, non tamen secundum habitudinem quam habent ad causam agentem, cadunt sub consideratione mathematica, & ideo in scientiis mathematicis non demonstratur aliquid per causam agentem vel finalem, 1. q. 44. 1. ad 3.

Matthias electus est forte, id est per divinum donum declarans eum electum esse divinitus, 2. 2. q. 65. 8. c.

1 Matrimonium est formaliter

ter conjunctio, & vinculum animorum, & relatio conjugum, unde conjunctio viri & uxoris est potior, quam conjunctio uxoris ad consanguineos viri: non tamen debet dici affinitas, sed matrimonium, quod est unitas quædam, sicut homo est sibi ipsi idem, non consanguineus, 3. q. 29. 2. c.

2 Erat in lege veteri, ut in officium naturæ, & non ut Sacramentum conjunctionis Christi & Ecclesiæ, quæ nondum fuerat facta, 1. 2. q. 102. 5. ad 3

3 Inseparabilitas convenit matrimonio, ut est Sacramentum, & ut est in officium naturæ, sed primo modo est de prima intentione matrimonii, secundo autem modo de secunda, 1. 2. q. 102. 5. ad 3.

4 Commistio carnalis est de secunda perfectione matrimonii, non autem de prima, 3. q. 29 2. o.

5 Pater non potest cogere filium, ut consentiat ad matrimonium per præceptum, sed potest inducere causam rationabilem, & tunc filius tenetur ad præceptum, sicut ad causam. 2. 2. q. 104. 5. c.

6 Quælibet persona libera potest sine consensu parentum contrahere matrimonium, & intrare religionem, 2. 2. q. 22. 8. ad 2. & 9. c. & q. 104. 5. c. & 3. q. 68. 10. c.

7 Matrimonium secundum diversos status, institutum est à lege naturæ, Moysis, Christi, & à lege civili, 2. 2. q. 154. 2. c. & 9. ad 3.

8 Finis matrimonii duplex, sc. finis principalis, id est generatio, & educatio prolis, & finis secundarius, sc. mutuum obsequium, 2. 2. q. 154. 2. c. & 3. q. 29. 2. corp.

9 † Actus matrimonii potest esse sine peccato, & meritorius, 1. 2. q. 24. 1. ad 1. & 2. 2. q. 153. 2. o.

10 In matrimonii Sacramento confertur gratia, 2. 2. q. 109. 2. ad 6.

11 Matrimonium non debet esse inter propinquos, 2. 2. q. 154. 9. c.

12 Defectus ætatis, sc. ante pubertatem, quæ communiter est in masculo anno quartodecimo, in fœmina vero in anno duodecimo, impedit matrimonium & dirimit, 2. 2. q. 189. 5. c.

13 Servus potest contrahere matrimonium, & vovere continentiam, nesciente domino ejus, vel contradicente, non autem religionem ingredi, vel ordinem suscipere, 2. 2. q. 38. 8. ad 2. & q. 104. 5. c. fi.

14 Sex crimina impediunt matrimonium contrahendum solum, sc. incestus, uxoricidium, raptus alienæ sponsæ, susceptio propriæ filii de fonte per dolum, interfectio presbyteri, & pœnitentia solemnis, 2. 2. q. 154. 7. ad 3.

15 In lege veteri Judæi prohibebantur contrahere matrimonium cum Chananæis, quia Chananæi debebant deleri, & Judæi erant proni ad ritus & mores eorum, propter conversationem cum eis, & cum aliis infidelibus, ubi non erat periculum, permittebantur, sicut patet de Joseph, Moyse, & Hester, 1. 2. q. 105. 4. ad 6.

16 Matrimonium de lege naturæ est indissolubile, 2. 2. q. 154. 2. corp.

17 De jure naturæ vel naturale est, non quia sit à natura, sed quia ad ipsum propter bonum prolis & mutuum fidele obsequium maxime natura impellit, Suppl. q. 41. 1. c.

18 Non tenentur homines ex præcepto ad contrahendum matrimonium, Suppl. q. 41. 2. o.

19 Cum ad prolis procreationem sit ipsum matrimonium institutum, secundum se semper licitum est, Suppl. q. 41. 3. o.

Ac-

20 Actus matrimonialis semper meritorius est, si ad ipsum homines religionis vel justitiæ virtute inducantur, Suppl. q. 41. 4. corp.

21 Matrimonium est Sacramentum, Suppl q. 42. 1. o.

22 Quod est in officium naturæ, institutum fuit à Deo ante peccatum; ut remedium vero post peccatum fuit institutum, Suppl. q. 42. 3. c.

23 Quod in fide Christi contrahitur, habet quod gratiam conferat ad ea operanda adjuvantem, quæ in matrimonio requiruntur, Suppl. q. 42. 3 c.

24 Carnalis commixtio non ad primam, sed ad secundam spectat matrimonii perfectionem, Suppl. q. 42. 4. o.

25 Matrimonium conjunctio quædam est viri & uxoris, ad unam cognationem & prolis educationem & vitam domesticam, Suppl. q. 44. 1. c.

26 Congrue appellatur matrimonium, nuptiæ, ac conjugium, sed diversis rationibus, Suppl. q. 44. 2. o.

27 Est quædam indissolubilis maritalis conjunctio inter legitimas personas, individuam vitæ consuetudinem retinens. Suppl. q. 44. 3. c.

28 Matrimonialem conjunctionem non nisi aliquo viri ac mulieris consensu fieri certum est, Suppl. q. 45. 1. c.

29 Expressio verborum se habet ad matrimonium, sicut ablutio exterior ab baptismum, Suppl. q. 45. 2. c.

30 Consensus per verba de futuro expressus non facit matrimonium, sed sponsalia, Sup. q. 45. 3. o.

31 Exterioribus verbis expressus, absque interiori consensu, nullum matrimonium facit, Suppl. q. 45. 4. c.

32 In occulto factus quamquam malus & jure prohibitus, matrimonium tamen facit, si fiat inter legitimas personas, Suppl. q. 45. 5. o.

33 Per verba de futuro expressus nullum efficit matrimonium, etsi sit aliquo juramento firmatus, Suppl. q. 45. 1. c.

34 Carnalis copula in foro conscientiæ quamvis post sponsalia matrimonium non perficiat, in Ecclesiæ tamen foro matrimonium efficere judicatur, Suppl. q. 46. 2. o.

35 Quanquam simpliciter consensus coactus in matrimonio esse non possit, potest tamen aliqua in eo secundum quid violentia esse, Suppl. q. 47. 1. c.

36 Potest aliqua coactio & metus cadere in constantem virum, Suppl. q. 47. 2. o.

37 Consensus coactus ex metu cadente in constantem virum matrimonium tollit, Sup. q. 47. 3 corp.

38 Ex parte cogentis matrimonium in totum tollit, Supp. q. 47. 4. o.

39 Ex conditione de præsenti non contraria matrimonio vel de futuro & necessaria, matrimonium non tollit, Sup. q. 47. 5. corp.

40 Cum per matrimonium homo perpetuæ mancipetur servituti, non potest pater cogere filium ad matrimonium, quanquam illum ex aliqua rationabili causa ad ipsum possit inducere, Suppl. q. 47. 6. o.

41 Consensus matrimonium faciens non est consensus in carnalem copulam, sed in matrimonium in ordine ad carnalem copulam, Suppl. q. 48.

42 Matrimonium ex consensu ob inhonestam causam verum matrimonium est, quanquam culpabilis sit hujusmodi consensus, Suppl. q. 48. 2. o.

43 Opportuit aliqua bona esse, quibus matrimonii honesta ratio appareret, Suppl. q. 49. 1. o.

44 Proles, fides, ac Sacramen-

mentum, prima & potiora sunt bona, quibus matrimonii honesta ratio redditur, Suppl. q. 49. 2. c

45 Principalius bonum matrimonii ut dignius, ipsum Sacramentum est, proles vero, i. prolis intentio maxime essentialis in ipso est, quam sequitur fides, i. debitum servandæ fidei; deinde sequitur Sacramentum, Suppl. q. 49 3. o.

46 Quanquam minus honesta appareat matrimonii ratio proles tamen ac fides & Sacramentum ipsam maxime honestam reddunt, Suppl. q. 49. 4. c.

47 Actus matrimonialis semper culpabilis & peccatum est, nisi prolis intentio, ac mutua inter conjuges fides adsit, Sup. q 49. 5. o.

48 Cognoscens uxorem sola libidinis & delectationis causa, nullum aliud bonum matrimonii habitu vel actu intendens, mortaliter peccat, Sup. q. 49. 6. c.

49 Aliqua expediens fuit esse impedimenta contrahendum matrimonium dirimentia, sed non contractum, Ecclesiæ sc. inhibitio ac feriarum tempus, & aliqua ipsum contractum & contrahendum, sc. error, conditio, votum, cognatio, crimen, cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, affinitas, impotentia coeundi, Suppl. q. 50. 1. c.

50 Potest toties contrahi matrimonium, quoties alter conjugum mortuus est: moriente enim altero conjugum, vinculum matrimoniale tollitur, Sup. q. 63. 1. o.

51 Secundum matrimonium est Sacramentum, cum in eo reperiantur quæ sunt de esse Sacramenti, sc. persona legitima, tanquam materia, & expressio consensus per verba de præsenti tanquam forma, Sup. q. 63. 2. o.

1 Mediator Dei & hominum est solus Christus principaliter, instrumentaliter autem sunt prophetæ, & sacerdotes utriusque testamenti, & angeli; non autem Spiritus Sanctus, quia cum sit per omnia Deo æqualis, non potest dici mediator inter Deum & homines: Christus autem etsi sit Deus, tamen est etiam homo. Nec dæmon, quia cum sit immortalis & miser, non conjungere hominem Deo intendit, quod mediatoris est proprium, sed separare ab illo, & ad miseriam ducere, 3. q. 26. 1. o.

1 Medicina duplex, sc. removens morbum, & promovens ad perfectam sanitatem; prima convenit infirmis, secunda vero sanis, 3. q. 80. 4. ad 2.

2 Objectum artis medicinæ est sanitas, quia nihil considerat, nisi in ordine ad eam, 2. 2. q. 1. 1. c.

3 Pro necessitate corporis licet uti pretiosis medicinaliter, sed in pertinentibus ad solam decentiam honestatis, debemus esse contenti simplicibus, 3. q. 51. 2. ad 3.

4 Quandoque medicina fortis statim inducit sanitatem, & sic habitus corporales possibile est causari ex uno actu, non autem habitus virtutum, 1. 2. q. 51. 3. c fi.

1 Medicus accipiens in curam infirmitatem desperatam nulli facit injuriam, 2. 2. q. 71. 3 ad 1.

2 Sapiens medicus permittit minorem morbum, vel procurat, ut curet vel vitet majorem, 1. 2. q. 101. 3. ad 3 & 2. 2. q. 64. 2. c. & q. 142. 6, ad 3.

3 Tenetur gratis curare pauperes, quando nec per se, nec per alios magis conjunctos, nec per eos qui magis possent, valent curari, 2. 2. q. 71. 1. o.

4 Quadam coactione utitur in phreneticum, qui ejus curam non vult recipere; & huic simi-

milatur correctio prælatorum, quæ habet vim coactivam, non autem simpliciter correctio fraterna, 2. 2. q. 33. 6. ad 1.

5 Non tanto magis sanat, quanto majorem dat medicinam, sed quanto medicina est magis proportionata morbo; sic non oportet quod religio tanto sit perfectior, quanto majorem habet paupertatem; sed quanto ejus paupertas est magis proportionata fini communi & speciali, 2. 2. q. 188. 7. ad 1.

1 Medium est realiter actio transiens inter agens & passum, non autem actio immanens, nisi secundum modum significandi, 1. q. 54. 1. ad 3.

2 Inter habens & habitum aliquando nihil est medium. aliquando tantum relatio, & aliquando aliquid per modum actionis, & passionis, non autem actio vel passio; & sic est speciale prædicamentum, sc. prædicamentum habitus, 1. 2. q. 49. 1. c. ad 2.

3 Inter habitum & privationem quæ est in privati, & aliquid habitus relinquens, potest esse medium, circa proprium subjectum, sicut inter bonum & malum est actus indifferens; non autem inter habitum & privationem, quæ est in privato esse, nihil relinquens de habitu, 1. 2. q. 18. 8. ad 1.

4 Inter substantiam & accidens quintum prædicabile datur medium, non autem ut accidens dividitur contra substantiam, 1. q. 76. 4. ad 4. & q. 77. 1. ad 5.

5 Virtus non est medium inter passiones secundum essentiam, sed secundum effectum, quia constituit medium inter eas, 1. 2 q. 59 1. ad 1.

6 In passionibus accipitur medium, per hoc quod attingitur recta ratio, in quo consistit ratio virtutis, 1. 2. q. 17. 1. ad 1. & 5. ad 1.

7 Virtutes theologicæ habent medium per accidens, id est ex parte nostra, non autem per se, id est respectu Dei, 1. 2. q. 64. 4. o. & 2. 2. q. 17. 5. ad 2.

8 Quælibet virtus intellectualis consistit in medio, per conformitatem intellectus ad res, sc. in vero, cujus excessus est affirmatio falsa; defectus autem est negatio falsa, 1. 2. q. 64. 3. o. & 4. ad 1. & ad 2.

9 Virtus moralis respectu materiæ est medium, sed respectu rationis est extremum, 1. 2. q. 64. 1. ad 1.

10 Medium virtutis moralis attenditur secundum rationem rectam in omni circumstantia, non autem secundum quantitatem absolutam, 1. 2. q. 64. 1. ad 2. & ad 3. & 2. q. 92. 1. c. & q. 104. 2. ad 2. & q. 123. ad 3. & q. 147. 1. ad 2.

11 Virtus moralis consistit in medio inter excessum & defectum, 1. 2. q. 64. 1. o. & 4. ad 1. & ad 2. & 2. 2. q. 17. 5. ad 2. & q. 92. 1. c.

12 Omne medium virtutis est medium rationis; sed solius justitiæ medium est rei & rationis, 1 2. q. 64. 2. o. & 2. 2. q. 58. 10. o. & q. 61. 2 ad 1.

13 Medium justitiæ est æqualitas, quam constituit justitia inter aliquos, 3. q. 85. 3. ad 2.

14 Medium justitiæ distributivæ sumitur secundum proportionem geometricam; commutativæ vero secundum proportionem arithmeticam, 2. 2. q. 61. 2. o. & 4. c. fi.

1 Mel non offerebatur in sacrificiis Dei, quia offerebatur idolis; & ad excludendum omnem carnalem dulcedinem & voluptatem à sacrificantibus Deo, 1. 2. q. 102. 3 ad 14

Melchisedech dicitur esse sine patre, matre, genealogia, principio & fine, quia Scriptura non ponit; licet habuerit, quia fuit Sem, primogenitus

Noe,

Noe, ut Hebræi dicunt, 3. q. 22. 6. ad 3.

Melius alio aliquid dicitur simpliciter, quod tamen minus proprie recipit alicujus prædicationem; sicut cognitio patriæ est nobilior cognitione viæ, quæ magis proprie dicitur fides, 2. 2. q. 174. 2. ad 3.

1 Membrum omne, & quælibet potentia animæ operantur toti & non sibi soli. 1. 2. q. 17. 5. ad 2.

2 Caput est membrum, habens virtutem influendi in alia membra, & recipit ab aliis membris nutrimentum. & alia obsequia, 3. q. 8. 1. 6. 7. 8. c.

3 Membra hominis non applicantur operi, nisi de consensu rationis, 1. 2. q. 74. 7. o. & q. 77. 7. c. fin.

4 Membra naturalia & instrumenta artificialia, in scripturis, significant operationes, quarum sunt principia, 1. q. 3. 1. ad 3.

1 Memoria duplex, sc. conservativa specierum tantum, alia cujus objectum est præteritum ut præteritum: prima est potentia pure cognoscitiva, & est in parte int llectiva, secunda vero in parte sensitiva tantum, 1. q. 77. 8. ad 4. & q. 79. 6. o.

2 Quæ est altera pars imaginis, non est præteritorum, quia abstrahit ab omni tempore cum sit in intellectu, & non in parte sensitiva. 1 q. 79. 6. ad 2.

3 † Intellectiva non differt realiter ab intellectu possibili, sed est habitualis retentio ejus, cujus actus est intelligentia, quæ oritur ex memoria, sicut actus ex habitu, 1. q. 79. 7. o. & q. 93. 7. ad 2.

4 Sensitiva est thesaurus specierum intentionalium, id est intentionum sensibilium, cum sensu acceptarum, cujus organum est in extrema parte capitis, 1. 78. 4. c.

5 Ea quæ magna æstimamus magis memoriæ infigimus, 1. 2. q. 47. 2 ad 3.

6 Consuetudo multum operatur ad bene memorandum, 1. 2. q. 50. 3. ad 3. & 2. 2. q. 49. 1. ad 2.

7 Illud quod scribitur, non de facili à memoria labitur, sed succurrit memoriæ, 3. q. 24. 1. c.

8 Necessarium est eosdem actus pluries reiterari, ut aliquid firmiter memoriæ imprimatur, quia meditatio confirmat memoriam, secundum philosophum, 1. 2. q. 51. 3. c. & 2. 2. q. 49. 1 ad 1.

9 Memoria in angelis potest poni, ut est in mente; non autem ut est in sensu, 1. q. 54. 5. ad 2.

10 Memoria intellectiva manet in anima separata; non autem sensitiva, sed corrumpitur, 1. q. 77. 8. ad 4. & q. 89. 6. ad 1.

11 Documenta quatuor ad bene memorandum, sc. similitudines rerum assumere convenientes, nec tamen omnino consuetas, ordinate eas disponere, solicitudinem circa eas apponere, & affectum adhibere, & eas frequenter meditari, 2. 2. q. 49. 1 ad 2.

1 Mendacium dicitur tripliciter, sc. materialiter, sc. dictum falsum. formaliter. i. voluntas falsum enunciandi, & affective, i. voluntas decipiendi, 2. 2. q. 68. 1. ad 3. & q. 110. 1. o.

2 Cupiditas fallendi pertinet ad perfectionem mendacii, non autem ad speciem ejus, 2. 2. q. 110. 1. c. ad 3

3 Omne mendacium est peccatum, 2. 2. q. 69. 1. 2. o. & q. 70. 4. c. & 110. 3. o. & 4. b. & q. 111. 1. c. & q 124. 5 ad 2.

4 Secundum se dividitur tantum in duas species, sc. in jactantiam, & ironiam, secundum gradus autem ejus ratione finis dividitur in perniciosum, jocosum, & officiosum, vel in

octo

octo gradus ejus, sc. quorum primus est in doctrina religionis; secundus quod nulli prosit, & obsit alicui; tertius quod prosit uni, & alteri obsit; quartus quod sit sola mentiendi fallendique libidine; quintus quod sit placendi cupiditate; sextus quod nulli obest, & prodest alicui ad conservandam pecuniam; septimus quod nulli obest, & prodest alicui, ad vitandum mortem; octavus quod nulli obest, & prodest alicui, ad vitandum immunditiam corporalem, 2. 2. q. 110. 2. o.

5 Est peccatum mortale tantum tripliciter, sc. secundum se, id est quando est contra charitatem Dei vel proximi, ex intentione & ratione scandali, 2. 2. q. 69. 1. 2. o. & 70 4. c. & q. 110. 4 o

6 Per se, directe & formaliter opponitur virtuti, quæ dicitur veritas, 2. 2. q. 110. 1. o. & 2. c.

7 † Dicens verum credens se dicere falsum, dicit mendacium per se, & formaliter, non autem è converso, nisi per accidens & materialiter, 2. 2. q. 110. 1. o.

8 Intendens significare falsum nutibus mendacium dicit, 2. 2. q. 110. 1. ad 2.

9 Mendacium verbo, vel facto vel nutibus est æqualiter peccatum, 2. 2. q. 111. 1. c. ad 4.

10 Nullus debet dicere mendacium, ut ipse vel alius evadat mortem, vel immunditiam corporalem, 2. 2. q. 110. 3. ad 4. & q. 113. 1. ad 3

11 Nec mendacium, nec aliquid quod ex genere suo non est peccatum mortale, est perfectis peccatum mortale, nisi sit contra eorum votum, vel rationem scandali, 2. 2. q. 69. 1. 2. o. & 70. 4. c. & q. 110. 4. ad 5.

12 Si res visa vel audita recitetur non eodem modo, nec eisdem verbis, non est mendacium (ut patet in Evangelio, & in aliis scripturis divinis, in quibus nihil est falsum) 2. 2. q. 110. 3. ad 1.

13 Non servans promissum, propter superveniens impedimentum, vel re mutata, excusatur à mendacio, ut Sanctus Paulus, 2. 2. q. 110. 3. ad 5.

14 In Sacra Scriptura aliqui laudantur dupliciter, sc. ut exempla perfectæ virtutis, ut Abraham & Jacob; & propter indolem virtutis, ut Judith & obstetrices; primi excusantur à mendacio, quia figuraliter & prophetice locuti sunt; non autem secundi, licet verum dixererint mystice, 2. q. 110. 3. ad 3. & q. 112. 1. ad 1. & ad 2.

Mendicitas duplex, sc. contraria voluntati, & voluntaria: prima est occasio furti & perjurii, non autem secunda; ideo Christus elegit eam, 2. 2. q. 187. 5. c. & 3 q. 40. 3. ad 1.

1 Mens dicitur à metiendo, vel à meminendo, 1. q. 79. 9. ad 4.

2 Dicitur tripliciter, sc. natura intellectiva, intellectus, & memoria, 1. q. 79. 1. ad 1.

3 Aliquid inhærens menti rationali est majus ea secundum quid, non autem simpliciter, sed nihil subsistens præter Deum est majus ea, 1. q. 16. 6. ad 1.

1 † Menstruus sanguis est in fæminis loco seminis, & est propria materia corporis Christi, & aliorum, non autem semen fœminæ, 3. q. 31. 5. o. & 6. ad 3 & q. 35. 3 ad 3.

2 Menstruum non est sanguis primo generatus ex cibis, sed est residuum ejus quod ab ultima digestione nutritiva ministrat generativæ, 3. q. 31. 5. c.

3 Est potentia rerum secundum potentiam passivam; sicut semen viri est potentia totum, secundum potentiam activam, 3. q. 31. 5. ad 1. & 6. c.

Men-

1 Mensura duplex, sc. æquiparata mensurato per replicationem, ratio cognoscendi ipsum, 1. q. 3. 5. ad 2.

2 Est illud, per quod cognoscitur quantitas rei, & est quid minimum, vel simpliciter, ut in numeris, in quibus primo invenitur, vel quoad nos, ut in continuis; deinde primum in quolibet genere, 1. 2. q. 90. 1. c.

3 Non oportet quod omnis mensura sit omnino infallibilis, & certa, sed ut est possibile in genere suo, 1. 2. q. 91. 3 ad 3. & q. 97. 1. ad 2.

4 † Debet esse homogenea, sc. ejusdem generis cum mensurato, 1 q. 3. 5. ad 2. & 1. 2. q. 19. 4. ad 2.

5 † Ratio naturalis & principia ei naturaliter indita sunt regulæ generales, & mensuræ omnium agendorum ab homine, non autem naturalium, 1. 2. q. 91. 3. ad 2.

6 Ad hoc quod aliqua mensurentur per aliquod unum, non requiritur quod illud unum sit causa omnium eorum, sed quod sit simplicius, 1. q. 10. 6. ad 4.

7 Intellectus Dei est mensura prima omnium rerum non mensurata, res est mensura secunda mensurata; sed intellectus noster est mensuratus à rebus non mensuratis, 1. q. 21. 2. c. & 1. 2. q. 93. 1. ad 3.

8 Cum dicitur Deus mensurari sua æternitate, accipitur ibi ratio mensuræ secundum apprehensionem nostram tantum, 1. q. 10. 2. ad 3.

Mercatores sperare possunt lucrum ex mercatione, quod non possunt dantes mutuo, 2. 2. q. 78. 1. o.

1 Merces est terminus operis, 1. 2. q. 114. 5. c.

2 Est id quod recompensatur pro retributione operis; ideo reddere mercedem est actus justitiæ, sicut reddere pretium rei emptæ, 1. 2. q. 114. 1. c. & 3. q. 49. 6. c.

1 Meretrix etiam nunc debet permitti, idest tolerari in civitate, ut vitetur pejus malum, sc. sodomia, adulterium, & hujusmodi; quia sapientis legislatoris est minores transgressiones permittere, ut majores caveantur; & in regimine humano illi qui præsunt, recte aliqua mala tolerant, ne aliqua mala pejora incurrantur; unde dicit Agustinus in lib. de Ord.: Aufer meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus, 1. 2. q. 101. 3. ad 2 & 2. 2. q. 10. 11. c.

2 Meretrix potest sibi retinere, quod sibi datum est propter fornicationem, sed si superflue ad fraudem vel dolum extorsisset, teneretur eidem restituere, 2. 2. q. 62. 5. ad 2.

Mergulus significat gulosos, qui se deliciis immergunt, 1. 2. q. 102. 6. ad 2 & c. 3.

1 Meritum duplex, sc. congrui, & condigni, 1. 2. q. 114. 6. o.

2 Aliquid cadit sub merito dupliciter, sc. simpliciter, ut ultimus finis, & omne quod perducit ad eum, & secundum quid, sc. temporalia, 1. 2. q. 114. 10. c.

3 Efficacia meriti mensuratur ex tribus, scil. ex charitate vel gratia, voluntate, & objecto, 1. q. 95. 4. c. & 1. 2. q. 19. 8. o.

4 Actus humani habent rationem meriti ex duobus, sc. principaliter ex ordinatione Dei; secundario autem ex libero arbitrio, 1. 2. q. 114. 4. 6. c. & 2. 2. q. 2. 9. c.

5 Meritum importat æqualitatem justitiæ, 3. q. 49. 6. c.

6 Non potest esse sine actu, quia requiritur quod faciat quod debet qui meretur, 1. 2. q. 71. 5. ad 1. & 2. 2. q. 79. 3. ad 4.

7 Est actio, qua justum est ut agenti aliquid detur, 3. q. 49. 6. c.

Con-

8 Consistit in hoc, quod homo contemptis creatis inhæret Deo : sed peccatum est è converso, 2. 2. q. 104. 3. o.

9 Omne meritum est supra naturam, & omne demeritum est infra, & contra naturam, 1. 2. q. 71. 2. o.

10 Non diminuitur propter obligationem obedientiæ, si prompte fiat, maxime apud Deum, qui non solum exteriora opera, verum etiam interiorem voluntatem videt, 2. 2. q. 104. 1. ad 3.

11 Mereri aliquo dicitur dupliciter, sc. formaliter, idest actibus, & ut principio, sc. habitibus, 1. 2. q. 55. 1. ad 3.

12 Quælibet opera virtutum quarumlibet ex hoc meritoria sunt, quod fiunt ut obediatur Deo, 2. 2. q. 104. 3. c.

13 † Non potest idem actus numero esse meritorius beatitudinis, & actus beatitudinis, qui est fruitio beata; cum unus sit gratiæ imperfectæ, & alius gratiæ consummatæ, 1. q. 62. 4. c. & 5. ad 2.

14 Principium merendi est ex parte animæ, sed corpus est instrumentum actus meritorii, 3. q. 49. 6. ad 1.

15 Passionibus meremur ut regulantur à ratione, & passionibus demeremur, in quantum sunt contra rationem : non autem secundum se, 1. 2. q. 24. 1. ad 3. & 2. 2. q. 158. 2. ad 1.

16 Passio corporalis martyrum facit ad meritum præmii accidentalis, non autem præmii essentialis, nisi in quantum est volita, 3. q. 48. 1 ad 1.

17 Gratia est principium meritorii operis, mediantibus virtutibus; sicut essentia animæ est principium operum vitæ, mediantibus potentiis ejus, 1. 2. q. 114. 4. ad 2. & 3. q. 49. 6. c.

18 Nullus potest sibi mereri gratiam ex condigno, sed ex congruo tantum, 1. 2. q. 114. 5. o. & 2. 2. q. 177. 1. ad 3. & 3. q. 2. 11. c.

19 Nullus purus homo potest alteri primam gratiam mereri ex condigno, sed tantum ex congruo, 1. 2. q. 114. 6. o. & 7. ad 2.

20 Existens in gratia meretur ex condigno vitam æternam ratione gratiæ; sed tantum ex congruo ratione liberi arbitrii, 1. q. 95. 1. ad 4. & ad 6. & 1. 2. q 114. 5. o. & 3. q. 48. 1. c.

21 † Homo quolibet actu meritorio meretur augmentum gratiæ, sed non statim augetur, 2. 2. q. 114. 8. o.

22 Omnis actus informatus gratia est meritorius, 2. 2 q. 2. 9. c.

23 Gratia non potest cadere sub merito, quia est merendi principium, 3 q. 2. 11. c.

24 Efficacia & radix merendi est ex charitate : sed singulæ virtutes merentur præmia singula, 1. 2. q. 114. 4. o. & 2. 2. q. 182. 2. c.

25 Radix merendi præmium essentiale est charitas : difficultas autem est radix, respectu præmii accidentalis. 1. q. 95. 4. c. & 2. 2. q. 182. 2. ad 1.

26 †. Nullus virtutis actus est meritorius, nisi sit informatus charitate, 1. 2. q. 114. 4. ad 3. & 2 2. q. 2. 9. ad 1. & q. 83. 13. 15. c. & q. 124. 1. ad 2.

27 Meritum vitæ æternæ primo pertinet ad charitatem, secundo ad alias virtutes, secundum quod actus earum imperantur à charitate, 1. 2. q 57. 1. c. ad 2. & q. 114. 4. o.

28 Quilibet actus charitatis meretur vitam æternam, & augmentum charitatis, 1. q. 62. 5. c. & 1. 2. q. 114. 7. ad 3. & 8. ad 3. & 2. 2. q. 24. 6. c. ad 1.

29 Nobilius est habere aliquid ex merito quam sine merito; & dignitas merendi major est quam gloria corporis, 3. q. 19. 3. c.

30 Quanto magis est arduum

opus, tanto est magis meritorium ratione bonitatis, non autem ratione difficultatis, nisi per accidens ratione majoris conatus, vel attentionis, 2.2. q.27.8. ad 3.

31 † Meritum est æquale præmio vitæ æternæ, æqualitate quantitatis, 1.2.q.114.3.o.

32 Quantitas meriti potest attendi ex duobus, sc. ex difficultate & bonitate operis, & ex voluntate & charitate operantis, 1.q.95.4.c.

33 Voluntas cum opere magis meretur vel demeretur accidentaliter quam voluntas sola, non autem essentialiter, nisi ratione triplicis inæqualitatis, sc. numeri, continuati motus, & intensionis, 1.2.q. 20.4.o.

34 Natúra comparatur ad principium merendi, sc. ad charitatem, sicut materia ad formam; fides autem ut dispositio ejus; ideo actus utriusque non est meritorius, nisi cum charitate, 2.2.q.2.9.ad 1.

35 Aliquis potest sibi mereri perseverantiam gloriæ, non autem viæ, sed utramque potest & aliis impetrare per orationem, 1.2.q.114.9.o.

36 Bona temporalia, ut utilia ad opera virtutum, per quæ pervenitur ad gloriam, cadunt sub merito simpliciter, in se autem secundum quid, 1.2.q. 114.10.o.& 2.2.q.122.5.ad 4.

37 Quilibet agens in bonum vel malum personæ, vel communitatis, vel sui, meretur, vel demeretur retributionem ab utroque, 1.2.q.21.3.4.o.& 2.2.q.59.3.ad 2. & q.64.5.c. & q.65.1.c.

38 Nullus meretur id quod jam habet, 1.q.62.4.c.& 1.2. q.114.5.c.& 3.q.19.3.c.

39 † Nullus potest sibi mereri ex condigno, nec ex congruo reparationem post lapsum, 1.2.q.114.7.o.

40 † Homo potest aliquid mereri à Deo secundum quid, præsupposita Dei ordinatione, non autem simpliciter, 1.2.q. 21.4.o.& q.114.1.o.

41 † Nullus meretur nisi viator, & pro viatore tantum, 1.q.62.9.o.& 2.2.q.13.4. ad 2.& q.182.2.ad 2.& 3.q.19.3. ad 1.

42 † Meritum animæ separatæ, vel demeritum non potest augeri, nec minui, 1.q.62.9.c.

Metaphysica est de substantiis immaterialibus, in quantum tales substantiæ, de sensibilibus autem, ut substantiæ, vel ut entia tantum, 1.2. q.66.5.ad 1.

1 Metaphorice nomen, non proprie, dicitur de eo, in quo non est tota ratio nominis, sed aliquid ejus per similitudinem, 1.q.13.9.c.& q 33.3.c.

2 Quæ dicuntur metaphorice, non oportet secundum omnia esse similia, 3.q.2.6 ad 1.& q. 8.1.ad 2.& q.46.1.ad 1.& q. 48.3.ad 1.& q.76.6.ad 2.

3 Ex eadem re potest fieri metahpora ad contraria, propter diversas proprietates ejusdem rei, 1.2.q.33.1.ad 1.

4 Metaphora in divinis potius transfertur ex natura irrationali & vili, quam ex natura rationali & nobili, ad vitandum errorem, 1.q.1.9.ad 3.

5 Theologia utitur metaphoris, 1.q.1.9.o.& q.10.1.ad 4. & q.12.3.ad 3.q.13.3.ad 1. & q.14.11.c.& q.19.11.c.

Michael est de ordine principatuum, vel archangelorum, 1.q.113.3.c.

1 Miles in exercitu debet primo subdi duci, secundo aliis coordinari, sed contrarium primi est gravissimum peccatum, 1.2.q.100.6.corp.

2 Milites charactere insigniuntur, quasi ad militiam deputati, 3.q.63.2.c.

Militaris ars, quæ est propter victoriam, ad quam ordinatur omne officium belli-

cum,

cum, ordinat artem equestrem & navalem, omnia hujusmodi in suum finem, 2. 2. q. 23. 4. ad 1.

Negotiatio est valde contraria militiæ; ideo secundum jura civilia negotiatio interdicitur militibus, 2. 2. q. 40. 2. c.

Millia millium ministrantium & assistentium Deo, 1. q. 112. 4. ad 2.

Milvus maxime infidians significat fraudulentos, 1. 2. q. 102. 6. ad 1 & c. 2. fi.

Mineralia non nominantur in universali productione rerum, quia sunt occulta, nec addunt aliquam dignitatem supra elementa, 1. q. 69. 2. ad 3.

1 Ministri novi testamenti sunt majoris dignitatis quam ministri veteris testamenti, 2. 2. q. 87. 1. c. fi. & q. 174. 4. ad 3.

2 † Quicunque existens in aliquo peccato mortali exhibet se ministrum Ecclesiæ in aliquo spirituali, peccat mortaliter, 3. q. 64. 6. o.

1 Miraculum dicitur quasi admiratione plenum, id est, quod habet causam occultam simpliciter & omnibus, sc. Deum, 1. q. 105. 7. c. & 1. 2. q. 113. 10. c.

2 Non dicitur respectu potentiæ divinæ, sed respectu naturæ, quam excedit, 1. q. 105. 8. o.

3 Proprie est præter ordinem totius naturæ creatæ, 1. q. 110. 4. c. ad 2. & ad 4. & q. 114. 4. c.

4 De ratione miraculi sunt tria, sc. esse arduum, id. supra virtutem naturæ creatæ agentis, præter spem naturæ, id. quod non habeat ad illud naturalem ordinem, sed ordinem obedientialem, & quod sit insolitum, id præter modum ejus consuetum, 1. q. 105. 7. ad 2. & 2. 2. q. 113. 10. o.

5 Miracula dicuntur, quia sunt supra naturam; signa vero, quia manifestant aliquid supernaturale; prodigia autem, & portenta, propter excellentiam, 2. 2. q. 178. 1. ad 3.

6 Gradus miraculorum triplex, sc. maximus, idest quoad substantiam facti; medius, id quoad illud in quo fit: & minimus, id. quoad modum, 1. q. 105. 8. o. & 1. 2. q. 113. 10. c.

7 Creatio animarum, vel aliorum non est proprie miraculum, 1. q. 105. 7. ad 1. & 1. 2. q. 113. 10. c.

8 Spirituales effectus Dei, ut justificatio impii, & illuminatio non sunt miracula, sed finis miraculorum, 1. q. 105. 7. ad 1. & 1. 2. q. 113. 10. o & 3. q. 44. 3 ad 1. & ad 3.

9 Conceptio Christi ex Virgine fuit miraculosa, 3. q. 33. 4. o. & q. 35. 3. ad 2.

10 Nativitas Christi fuit miraculosa, 3. q. 35. 3. ad 2.

11 In nativitate & passione Christi ostensa sunt maxima miracula circa luminaria cœli, quia tunc maxime apparuit infirmitas humanitatis ejus, 3. q. 44. 2. ad 3.

12 Gratia miraculorum non est gratia habitualis, sed impressio transiens, 2. 2. q. 178. 1. ad 1.

13 Gratia miraculorum confert commune beneficium, sc. notitiam Dei, sed gratia sanitatum addit aliquid speciale, i. beneficium sanitatis, ideo ab invicem distinguuntur, 2. 2. q. 178. 1. ad 4.

14 Excellentissime data est animæ Christi, ut miracula faceret, & eam in alios transfunderet, 3. q. 13. 2. c. ad 3.

15 † Operatio miraculorum attribuitur gratiæ gratis datæ, ut principio proximo, fidei vero, ut virtuti disponenti ad hanc gratiam consequendam, 2. 2. q. 178. 1. o.

16 Attribuitur principaliter fidei ut virtuti disponenti, quibus cooperantur abstinentia & continentia, 2. 2. q. 178. 1. ad 5.

17 † In reliquiis sanctorum, & verbis divinis non est aliqua virtus, vel forma, qua fiunt miracula, 2. 2. q. 178. 1. ad 1.

18 Miracula diminuunt meritum fidei nolentium credere, nisi per miracula, 3. q. 43. 3. ad 3.

19 Miracula Christi, de quibus est fides, fuerunt occulta, probantia vero fidem fuerunt manifesta, 3. q. 29. 1. ad 2.

20 Discipuli Christi crediderunt in eum, antequam vidissent eum facere miracula, 3 q. 43. 3. ad 3.

21 Solus Deus potest per se facere vera miracula, 1. q. 110. 4. 0. & q. 114. 4. c. & 1. 2. q. 111. 4. c. & q. 113. 10. c. & 2. 2. q. 178. 1. ad 1. & ad 2. & 4. 0. & 3. q. 43. 2. c. & 4. c. ad 3. & q. 78. 4. ad 2.

22 Omnia miracula fiunt ministerio angelorum, 1. q. 110. 4. ad 1.

23 Angeli, & alii Sancti faciunt miracula ministrando, vel impetrando, 1. q. 110. 4. ad 1. & 3. q. 13. 2. ad 3. & q. 78. 4. ad 2.

24 Sancti faciunt miracula dupliciter, sc. postulatione, & potestate, idest non præcedente oratione manifesta: tamen in utrisque Deus operatur principaliter, sancti autem instrumentaliter, 1. q. 117. 3. ad 1. & 2. 2. q. 178. 1. ad 1. & 3. q. 84. 3. ad 4.

25 Miracula Josue, Isaiæ, & Heliæ fuerunt majora secundum substantiam, quam miracula Moysis, sed secundum modum est è converso, 2. 2. q. 174. 4. ad 2.

26 Miracula ad commendationem sanctitatis proprie fiunt tantum à Sanctis, sed ad confirmationem doctrinæ fiunt etiam à malis per veram fidem, & per nomen Christi, 1. q. 110. 4. ad 2. & 2. 2. q. 178. 2. 0. & 3. q. 43. 1. 4. c.

27 Miracula bonorum differunt à signis malorum quintupliciter, sc. in efficacia, duratione, utilitate, fine, & modo, 1. q. 114. 4. ad 2.

28 Magi faciunt miracula per privatos contractus, id est per dæmones; boni vero per publicam justitiam, idest per Deum: sed mali Christiani per signa publicæ justitiæ, idest per nomen Christi, vel per aliqua ejus Sacramenta, 1. q. 110. 4. ad 2. & q. 114. 4 ad 3. & 2. 2. q. 178. 2. ad 3.

29 Omnia miracula dæmonum sunt falsa ratione rei, vel miraculi, 1. q 110. 4. ad 2. & ad 4. & q. 114. 4. 0. & 2. 2. q. 178. 2. c.

30 Antichristus faciet aliqua vera miracula quoad naturam rei, virtute dæmonum: sed falsa quoad rationem miraculi, & ad decipiendum, 1. q. 114. 4. ad 1. & 2. 2. q. 178. 1. ad 2.

31 Joannes Baptista nullum fecit miraculum, ut homines principaliter Christo attenderent, 3. q. 38. 2. ad 2. & q. 40. 2. ad 1.

32 Convenientissimum fuit, ut Christus faceret miracula, ut ostenderetur ejus gratia unionis, & ejus doctrina supernaturalis, 3. q. 43. 1. 0. & 4. c.

33 Christus faciebat miracula virtute divina, 3 q. 13. 2. c. ad 2. & q. 43. 2. c. & 3. ad 2. & 4. c. & q. 44. 3 ad 3.

34 Christus faciebat miracula virtute propria, alii vero Sancti virtute aliena, 3. q. 43. 4. 0.

35 † Anima Christi, ut instrumentum Verbi sibi uniti, habuit instrumentalem virtutem ad omnes mutationes miraculosas, ordinabiles ad instaurationem rerum, non autem annihilationem rerum, 3. q. 13. 2. c. ad 3.

36 Quæ fiebant à Christo miraculose, erant perfectissima, 3. q. 44. 3. ad 2. & ad 3. & q. 46. 6. c.

Mi-

37 Miracula Christi sufficienter ostendebant eum esse Deum, 3.q.13.4.o.

38 Christus cœpit facere miracula in nuptiis, non autem prius, ne humanitas ejus phantastica videretur, 3.q.36.4.ad 3. & q.43.3.o.

39 Convenientissime fecit miracula circa dæmones, angelos, cœlos, homines, bruta, & elementa, 3.q.44 o.

Mirum simpliciter idem est quod miraculum, non autem secundum quod est mirum alicui, 1.q.105.7.c.

1 Miseria non est quicunque defectus, sed tantum defectus naturæ rationalis, quia opponitur felicitati, 1.q.4.21.4.c. & 2. 2. q.30.1.c.

2 † Nullus potest velle miseriam, sed quilibet naturaliter eam fugit, 1. q. 94.1.c.

1 Misericordia est compassio alienæ miseriæ in corde, qua si possumus, subvenire compellimur, 1. q.2.2. 3. c.& 2. 2 q.30.1.c.ad 2.& 2.3.c.

2 Ut est motus appetitus regulatus ratione, est actus virtutis moralis, & virtutis specialis, non autem ut passio tantum, 1 2 q.59.1.ad 3.& 2. 2. q.30.3.o.& q.36. 3. ad 3.

3 Ut virtus, est virtus moralis circa passiones, & reducitur ad medietatem, quæ dicitur Nemesis, sed eas Aristoteles non ponit virtutes, quia ut passiones sunt, sunt laudabiles, tamen ut sunt ab aliquo habitu electivo, sumunt rationem virtutis, 2.2.q.30.3.ad 4.

4 Secundum se est maxima virtutum, 2. 2. q. 30.4.o.

5 Inter omnes virtutes quæ ad proximum sunt, est potisma, sicut etiam est potioris actus, 2.2.q.30.4.c.

6 Liberalitas conjectat bonum in dationibus comuniter, misericordia vero secundum rationem specialem, sc. ut est relevatio miseriæ alienæ, 2.2. q. 31. 1.ad 3. & q.117.5.ad 3.

7 Datio beneficii ex misericordia procedit ex affectione ad eum, cui homo dat, ideo misericordia pertinet ad charitatem, liberalitas vero ad pecuniam, 2.2.q.117.5.ad 3.

8 Longe melius, & humanius; & piorum sensibus accommodatius in Cæsaris laude locutus est Tullius, ubi ait: Nulla de virtutibus tuis nec admirabilior, nec gratior misericordia, 2.2.q.30.3.b.

9 Potest præcedere, & sequi justificationem, & potest secum concurrere; quia operatur contra peccatum per modum satisfactionis, & per modum præparationis, 1. 2. q. 113.4.ad 1.

10 Est effectus charitatis, 2. 2.q 28 pr.item q. 32. 1.c. & q. 36.3.ad 3.

11 Motiva ad misericordiam sunt tria maxime, sc. mala contra naturam, contra spem, & contra merita alicujus, 2.2.q. 30.1.corp.

12 Defectus est ratio miserendi semper, propter unionem amoris, vel propter possibilitatem patiendi similia, 2.2.q. 30.2.o.

13 Culpa, in quantum hujusmodi, non est motiva ad misericordiam, quia est volita, sed est motiva ut est annexa alicui contra voluntatem, 2.2. q.30.1 ad 1.

14 Misericordia proprie non est ad se, nec ad personas multum conjunctas, ut ad parentes & filios; sed ad eos est dolor, & in iis durum est expulsivum miserationis, quia in iis non miseremur proprie, sed dolemus, & durum quid patimur, 2. 2. q. 30. 1. ad 2. & q. 32.9. ad 3. & q.106. 3. ad 1.

15 Injuriæ illatæ miserabilibus, sc. pupiliis & viduis, exaggerantur, quia magis opponuntur misericordiæ, & nocumenta sunt eis graviora, quia non.

non habent relevantem, 2. 2. q. 65. 4. ad 2.

16 Amici, senes, sapientes, debiles, & timidi maxime miserentur, non autem superbi, audaces, & contumeliæ dispositi, 2. 2. q. 30. 2. o.

17 Misericordia est in Deo, secundum effectum, & secundum affectum voluntatis, non autem secundum passionem, 1. q. 21. 3. o. & 2. 2. q. 30. 2. ad 1.

18 Proprium opus Dei est tantum unum, sc. benefacere, & misereri, sed puniri convenit ei propter culpam peccantis, 2. 2. q. 21. 2. c

19 Deus dicitur omnipotentiam suam parcendo maxime & miserando manifestare, non tam quoad substantiam facti, quam etiam quoad licentiam faciendi, 1. q. 25. 3. ad 3. & 2. 2. q. 30. 4. c.

20 Semper miseretur, puniendo citra condignum, & præmiando ultra condignum, 1. q. 21. 4. ad 1.

21 Misericordia Dei dicitur dupliciter, sc. repulsio miseriæ præcedentis sine debito, & remotio cujuscunque defectus sine debito, 1. q 23. 1. ad 3.

22 In omni opere Dei est misericordia, & justitia, 1. q. 21. 4. o.

23 Deus agendo misericorditer non agit contra justitiam, nec è converso, 1. q. 21. 3 ad 2. & 3. q. 46. 2. ad 3.

24 In omni opere Dei misericordia semper eminet justitiæ, 1. q. 21. 3. ad 2. & 4. c. fi.

25 Opus justitiæ Dei semper fundatur in opere misericordiæ, & ipsum præsupponit, 1. q. 21. 4. c. & q. 25. 3. ad 3.

26 Majoris misericordiæ est impios justificare quam justos creare, sed sunt æqualis potentiæ Dei, 3. q. 43. 4. ad 2

27 Cum peccatores peccent contra Deum, qui æternus est, conveniens est, ut pœna æterna eis ex divina justitia inferatur, Suppl. q. 99. 1. o.

28 Nulla pœna tam dæmonum quam hominum per divinam misericordiam terminabitur, Suppl. q. 99. 2. c.

29 Sicut dæmonibus pœna inferni erit perpetua, ita & hominibus, quia utrique in malitia sunt obstinati, Suppl. q. 99. 3. o.

30 Christiani soli, qui in fide catholica finaliter perseverabunt, & ab aliis criminibus reperientur finaliter absoluti, à pœna æterna erunt immunes, Suppl. q 99. 4. c.

31 Nec fides, nec opera misericordiæ eripient à pœna æterna eos, qui cum peccato mortali decedunt, Suppl. q 99. 5. c.

1 Missa dicitur, quasi transmissa, sc. à populo ad Deum, & è converso; vel dicitur ab emissione catechumenorum, & excommunicatorum, 3. q. 83. 4. ad 9.

2 Ratio, & expositio eorum quæ dicuntur & fiunt in missa, & de singulis partibus missæ, 3. q. 83. 4. o.

3 Defectibus & periculis in missa sufficienter occurritur, 3. q. 83. 6. o.

4 Debilitas, vel ægritudo impedit à celebratione missæ propter impossibilitatem, ut in privatis usu oculorum, vel digitorum, vel linguæ, vel propter periculum, ut in morbo caduco, & alienatione mentis, vel propter abominationem, ut in lepra; sed lepra ordinem non tollit, 3. q 82. 10. ad 3.

5 Audire missam & communionem accipere à peccatore non sententiato ab Ecclesia, licet, quia est suspensus à Deo quoad se, non autem quoad alios, 3. q. 82 9. c.

6 † Celebrans missam in peccato mortali, vel inducens talem scienter, vel audiens missam præcisi per sententiam Ecclesiæ, vel notorii fornicarii, licet sustineatur à prælatis, pec-

peccat mortaliter, 3. q. 82. 9. o.

7 Accipere pro missa aliquid quasi pretium ejus, est simonia; non autem accipere quasi stipendium laboris, 2. 2. q. 100. 2. ad 2.

8 Missa non debet celebrari, nisi pro membris Ecclesiæ, nec in canone missæ debet orari, nisi pro membris Ecclesiæ, 3. q. 79. 7. ad 2.

9 Missam licet dicere in loco non sacro causa necessitatis, sc. in itinere, vel propter destructionem Ecclesiarum, sed cum altari portatili, & aliis necessariis, non autem aliter, nisi de licentia Episcopi, 3. q. 83. 3. o.

10 Plures debent interesse missæ solemni, sed in missis privatis sufficit unus, sc. servitor, 3. q. 83. 5. ad 12.

11 Missa quotidie celebratur in Ecclesia quintuplici ratione, sc. quia semper oportet paratam esse medicinam contra quotidiana peccata; ut lignum vitæ semper sit in medio paradisi; ut nobis quotidie Christus uniatur Sacramentaliter, & nos ei spiritualiter, ut sit apud nos jugis memoria passionis Christi, ut vero agno loco typici agni quotidie utamur ad vesperam, quem judæi ad vesperam convertendi esurienti, 3. q. 83. 2. c. ad 1.

12 Potest dici, quando incipit apparere aurora, non autem de nocte, nisi in Nativitate Christi, & in vigilia Paschæ, in principio noctis, 3. q. 83. 2. ad 4.

13 Hora missæ in festis est tertia, in profestis diebus est sexta, in jejuniis nona; sed potest tardari, maxime tempore ordinum, 3. q. 83. 2. ad 3.

14 Regulariter celebratur solemniter hora passionis Christi, sc. ab hora tertia usque ad nonam, 3. q. 83. 2. c.

15 Privatæ possunt dici à mane usque ad tertiam, vel usque ad nonam, in diebus jejuniorum, 3. q. 83. 2. ad 3.

16 In Natali Christi quilibet Sacerdos potest dicere tres missas, sc. primam in nocte, secundam in aurora, & tertiam in die, propter triplicem nativitatem Christi, sc. quarum una est æterna, quæ quantum ad nos est occulta, licet secundum se sit in plena luce; alia est temporalia, sed spiritualis, qua sc. Christus oritur tamquam lucifer in cordibus nostris; tertia vero est temporalis, & corporalis, secundum quam visibilis nobis processit ex utero Virginali carne indutus, 3. q. 83. 2. ad 2. & ad 5.

17 Non licet alio die plures missas ab eodem celebrari, pro pecunia; vel adulatione sæcularium, sed tantum pro urgenti necessitate, 3. q. 83. 2. ad 5.

18 Quando in una die occurrunt diversa beneficia Dei commemoranda vel impetranda pro vivis, vel mortuis, oportet missam plurie. celebrari, si adsit facultas, puta unam pro festo, & aliam pro jejunio, vel pro mortuis, 3. q. 83. 2. ad 2.

19 Multiplicatio missarum multiplicat oblationem sacrificii, & multiplicat ejus effectus, non autem multitudo hostiarum in una missa; ideo sumens multas hostias in una missa non percipiet majorem effectum, 3. q. 79. 7. ad 3.

20 Missa melioris Sacerdotis est melior quoad annexa, ideo melius est eam audire, licet quoad Sacramentum, & effectum Sacramenti omnes missæ sint æquales, 3. q. 82. 6. o.

1 Missio de ratione sua importat respectum missi ad mittentem, & ad aliquem terminum, 1. q. 43. 1. c. & 2. c. ad 3.

2 Non dicit gradum dignitatis, sed auctoritatem principii in uno, respectu exeuntis

tis ab eo, 1. q. 43. 1. ad 1. & 3. q. 30. 8. ad 1.

3 Missio visibilis in divinis est lignum invisibilis factæ, non quidem tunc, sed prius, 1. q. 43. 7. ad 6.

4 * Mittere Filium & Spiritum Sanctum convenit cuilibet personæ divinæ, & toti Trinitati, 1. q. 43. 8. o.

5 Spiritus Sanctus non mittit se proprie, quia missio dicit distinctionem mittentis à missio, secundum Præpositivum, & Altisiodorensem, sed mittit se improprie, idest dat se, 1. q. 43. 8. o.

6 Homo nullo modo potest mittere Spiritum Sanctum, 1. q. 83. 8 c. fi.

7 Mitti secundum imperium, vel secundum consilium non convenit Deo, quia dicit minoritatem, nec ubi non fuit prius, quia dicit recessum, sed secundum originem, & secundum novum modum, 1. q. 43. 1 o. & 3. c. & 4. ad 3. & 5. c. ad 3. & 6. c. & q. 112. 1. c. ad 3.

8 Convenit Filio, & Spiritui Sancto, sed nullo modo convenit Patri, nec Trinitati, 1. q. 43. 4. 8. o. item q. 112. 1. c. item 3. q. 39. 8. ad 1.

9 Mitti invisibiliter convenit Filio, & Spiritui Sancto, non autem Patri, 1. q 43. 5. o.

10 Mitti visibiliter, ut donum, & ut sanctificationis judicium, convenit Spiritui Sancto, Filio autem, ut sanctificationis auctori, 1. q. 43. 7. o.

11 Missio Filii, & Spiritus Sancti distinguitur secundum originem, & secundum effectus illuminationis, & inflammationis; sed conveniunt in gratia, nec una potest esse sine alia, 1. q. 43. 5. ad 3.

12 Filii est prior missione Spiritus Sancti, ratione donorum, & exitus, sed ratione dantis est è converso, 3. q. 7. 13. c.

13 Missio Filii prior est ordine naturæ missione Spiritus Sancti, sicut ordine naturæ Spiritus Sanctus procedit à Filio, & à Sapientia dilectio, 3. q. 7. 13. c.

14 Missio Filii Dei triplex, sc. in mente, in carne, & ad prædicandum, 3. q. 42. 1. o.

15 Non est missus Christus ad prædicandum, nisi ad oves quæ perierunt domus Israel, quadruplici ratione, sc. primo ut ostenderet impleri promissiones factas Judæis, & non gentibus; secundo ut ejus adventus ostenderetur esse à Deo; tertio ut Judæis auferret calumniandi materiam; quarto quia Christus per crucis victoriam meruit potestatem, & victoriam, & dominium super gentes, 3. q. 42 1. o

16 Missio invisibilis non fit ad Sacramenta, quia non fit nisi respectu termini, 1. q. 43. 6. ad 4.

17 Fit ad omnes existentes in gratia, 1. q. 43. 6. o.

18 Ad patres veteris testamenti facta est missio invisibilis, 1. q. 43. 6. ad 1.

19 Fit ad sanctos in omni augmento gratiæ secundum extensionem ad novum effectum; non autem secundum intensionem, 1. q. 43. 6 ad 2

20 Ad beatos facta est missio invisibilis in principio beatitudinis, non autem postea quoad intensionem gratiæ, sed quoad extensionem, idest quoad aliqua mysteria, quæ eis revelantur de novo, usque ad diem judicii, 1. q. 43. 6. ad 3.

21 Facta est ad Christum in primo instanti suæ conceptionis; & nulla ulterius, 1. q. 43. 6. ad 3. item 7. ad 5.

22 Plenior fit post incarnationem, quam prius, secundum communem statum, licet in spirituali fit è converso, 1. q. 43. 7. ad 6.

23 Ad patres veteris testamenti non fuit facta missio visi-

sibi it, quia prius debuit perfici missio visibilis Filii quam Spiritus Sanctus manifestet eum, 1. q. 43. 6. ad 1. item 7. ad 6.

24 Missio visibilis primo facta est Christo, & post Apostolis, quia per eos gratia in alios diffusa est, secundum quod per eos Ecclesia plantata est, 1. q. 43. 7. ad 6.

25 Facta est ad patres in primitiva Ecclesia, ut ad fundatores Ecclesiæ, non autem nunc, quia per eam firmamur, 1. q. 43. 7. ad 6.

26 Ad Christum facta est missio visibilis Spiritus Sancti bis, sc. in baptismo in specie columbæ, & in transfiguratione in nube lucida, sed & ad Apostolos bis, primo in statu, secundo in linguis igneis propter multa mysteria, 1. q. 43. 7. ad 6. & 3. q. 39. 6. ad 4. & q. 72. 2. ad 1.

27 Natura humana in qua, & per quam facta est missio visibilis Filii Dei, est illa ad quam fit missio; ideo Filius Dei est in ea novo modo; non autem creatura secundum quam fit missio visibilis Spiritus Sancti, 1. q. 43. 7. ad 1.

28 Missio visibilis non fit secundum visionem imaginariam, ut prophetia, nec secundum res præexistentes, ut Sacramenta utriusque testamenti, sed sicut in signis, sicut flamma rubi, & columna ignea 1. q. 43. 7. ad 2. & 3. q. 39. 8. ad 2.

1 Modalis distinctio per sensum compositum, & sensum divisum non tenet in formis inseparabilibus, 1. q. 14. 13. ad 3.

1 Modestia est virtus moderativa passionum; ideo adjungitur temperantiæ, ut virtuti principali, quæ est circa difficillima, 2. 2. q. 143. 0. & q. 160. 0.

2 Est circa actiones interiores, & exteriores, 2. 2. q. 160. 2. c. ad 1. & q. 168. 1. 0.

3 Moderatur exteriorem hominis vitam in incessu, habitu, & hujusmodi; sed epiichia moderatur observantiam verborum legis. Potest tamen esse, quod nomen epiichiæ apud Græcos per quandam similitudinem transferatur ad omnes moderationes, 2. 2. q. 120. 2. ad 3.

4 Partes modestiæ à diversis assignantur diversimode, 2 2. q. 106. 2. ad 2.

5 Secundum Andronicum, sunt tres, sc. bona ordinatio, quæ discernit quæ & quo ordine sunt agenda; ornatus, qui servat decentiam in agendis, & austeritas, sc. in verbis, 2. 2. q. 143. c. fi. & q. 160. 2. fi. & q. 168. 1. c. fi.

6 Secundum Tullium sunt quatuor, sc. humilitas, studiositas, mansuetudo, & simplicitas, & secundum Aristotelem, etiam eutrapelia, 2. 2. q. 160. 2. c. item q. 161. 4. 0. item q. 166. 2. c. fi. & q. 168. 2. c. fi.

7 Sub modestia continetur omnis moderatio motuum corporalium, & rerum exteriorum; & spei, secundum Tullium, 2. 2. q. 143. ad 4. & q. 160. 2. c.

Modus omnis in quantum modus, bonus est, sed malus ideo dicitur, quia minora sunt quædam, quam esse debuerant, aut quia non iis rebus accommodantur, quibus accommodanda sunt; & ideo dicuntur mala, quia sunt aliena, & incongrua, & ita dicitur malus modus, vel mala species, vel malus ordo, 1. q. 5. 5. ad 4.

1 Mollities proprie respicit defectum delectationum, sed deliciæ respiciunt causam impeditivam earum, sc. laborem, vel aliquid tale: ideo deliciæ sunt quædam mollities, 2. 2. q. 138. 1. ad 2.

2 Mollis dicitur qui recedit à bono, propter tristitias causatas ex defectu delectationum; qua-

quasi cedens debili moventi: non autem si gravi moventi cedat, 2. 2. q. 138. 1. c.

3 Mollities est vitium oppositum perseverantiæ, & causatur dupliciter, sc. ex consuetudine, & ex naturali dispositione, 2. 2. q. 138. 1. o. 2. c.

4 Qui patiuntur muliebria, dicuntur molles, quasi mulieres effecti, 2. 2. q. 138. 1. ad 3.

Monetam cudentes falsam possunt juste occidi in judicio sæculari, & rebus suis spoliari, 2. 2. q. 11. 3. c.

Monstra dicuntur peccata, in quantum sunt ex peccato in actu naturæ à fine ultimo, non autem à fine proximo, 1. 2. q. 21. 1. ad 1. item ad 2.

Moralia specificantur ex fine, 1. q. 48. 1. ad 2.

1 Mors & omnis defectus corporalis, & rebellio carnis ad spiritum, sunt pœna peccati primorum parentum, consequens pœnam principalem, sc. subtractionem originalis justitiæ, 1. 2. q. 85. 5. o. & q. 87. 7. c. ad 1. & q. 94. 5. ad 2. & q. 110. 8. ad 3 & q. 102. 5. ad 1. & 2. 2. q. 153. 2. ad 1. & ad 2. & ad 3. & q. 164. o. item 3. q. 1 4. ad 2. & q. 14. 1. c. & 3. c. ad 2. & 4. c. ad 3. item q. 54. 5. c.

2 Causa mortis, & aliorum defectuum corporalium in natura humana est duplex, sc. remota, id est contrarietas principiorum, & proxima, sc. peccatum, 2. 2. q. 164. 1. ad 1. & 3. q. 14. 3. ad 2. & q. 16. 2. ad 1.

3 Mors ut justa pœna, est à Deo, non autem est ut malum humanæ naturæ, 1. 2. q. 85. 5. c. fi. & q. 94. 5. ad 2. item q. 100. 8. ad 3. & 2. 2. q. 164. 1. ad 4.

4 Mors & alii defectus non sunt æqualiter in omnibus, triplici ratione, sc. propter peccata parentum, utilitatem filiorum, & diversam complexionem, 1. 2. q. 85. 5. ad 1. & q. 87. 7. ad 1. item 2. 2. q. 164. 1. ad 4.

5 Primi parentes senescendo inceperunt mori prima die qua peccaverunt, licet postea multum vixerint, 2. 2. q. 164. 1. ad 8.

6 Ante resurrectionem omnes morientur, 1. 2. q. 81. 3. ad 1. & 3. q. 46. 11. ad 1.

7 Pœna mortis in præsenti non infligitur pro quolibet peccato mortali, sed tantum pro peccato inferente damnum irreparabile, vel pro horribili deformitate, 2. 2. q. 66. 6. ad 2. item q. 108. 3. ad 3.

8 Nullus debet eripi de morte contra jura, 2. 2. q. 10. 12 ad 2 item q. 59. 4. ad 3. item 3. q. 68. 10. ad 1.

9 Mors ut privatio vitæ, vel ut terminus alterationis præcedentis, est pœna damni, non autem est pœna sensus, nec affligit, nisi ratione alterationis præcedentis, 2. 2 q. 164. 1. ad 7.

10 Mors est meritoria, licet sit pœna; quia boni bene utuntur bonis & malis, sicut mali male utuntur & bonis & malis, 2. 2. q. 164. 1 ad 6.

11 Mors illata, etiam pro criminibus, aufert totam pœnam pro criminibus debitam in alia vita, vel partem pœnæ, secundum quantitatem culpæ, patientiæ, & contritionis, non autem mors naturalis, 1. 2. q. 25. 6. ad 2.

12 Mors & alii defectus naturæ causam dolorem & timorem, quia sunt contra naturam particularem, 1. 2. q. 42. 2 ad 3.

13 Secundum se est odibilis naturaliter, sed est appetibilis propter beatitudinem, 1. 2. q. 5. 3. e. item 3. q. 46. 6. c. ad 4.

14 Quilibet tenetur mori pro salute animæ proximi certa, aliter est de consilio, 2. 2. q. 26. 5. ad 3.

15 Exponere se, & suos periculo mortis, pro liberatione personæ, per quam sustentatur Ecclesia, vel reipublica, est laudabile, 2. 2 q. 32. 6. c.

Vir-

16 Virtuosus maxime tristatur de morte sua, quia privatur maximo bono, quo maxime dignus est, sc. vita & virtutibus, secundum præsentem usum, licet quidam gaudeant, propter spem beatitudinis, 2.2. q.123.8.c. & 3. q. 46. 6. ad 8.

17 † Decens fuit Christum mori, 3. q. 50. 1. o. & q. 52. 1.c.

18 Habuit simpliciter necessitatem moriendi absolutam; etiam si non occideretur secundum aliquos; sed ratione humanitatis tantum; necessitatem vero finis, habuit etiam ratione personæ, 3.q.14. 2.o.

19 Mors Christi fuit violenta, ex parte naturæ humanæ, licet personæ ejus non potuerit inferri violentia; sed quantum in occidentibus fuit, intulerunt mortem, 3.q.14.2. o. item q.46 3. ad 2. item q.47.1.o.

20 Mortuus est obedientia & charitate, triplici ratione, sc. ratione justificationis humanæ, ratione reconciliationis divinæ, & ratione victoriæ Christi, 3. q.47.2.o. & q.48. 2. 3. c. & q. 49.1.c. & 4. ad 3. & q.51.4.c. & q.53.1. pr.

21 In symbolo fidei dicitur, quod Filius Dei est passus, mortuus & sepultus, 2.2.q.1.8.c. & q.2.7.o. & 3. q. 50.2. b.c.fi.

22 Mors Christi in fieri causavit nostram salutem, merendo eam, non autem in facto esse sed tantum effective, destruendo mortem animæ, idest peccatum & mortem corporis, 3.q. 50. 6. o. item q.51.1. ad 2. item 1. ad 4. item 4. c. ad 2. item q.53. 2.c. ad 3. item q. 56. 1. ad 4.

23 Est causa efficiens gratiæ, & causa sufficiens salutis nostræ, 3.q. 50. 6. o. item q. 51. 1. ad 2. item 2. ad 4. item 4.c. ad 2 item q. 53. 2. c. ad 3 item q.56. 1 ad 4.

24 Christus noluit mori ex morbo nec in senectute, sed ex passione illata & in juventute, ne invitus, vel infirmitate putaretur mori, 3.q.46.3. ad 2. & 9. ad 4. & q.51.3. c.

25 † Christus fuit simpliciter mortuus, 3.q.50.4.c.& 5.c.

26 Licet Deus sit immortalis, tamen convenienter confitemur, unigenitum Dei Verbum fuisse passum & mortuum; quia non hæc ei attribuimus secundum naturam divinam, sed secundum humanam, quam pro nostra salute in unitatem personæ assumpsit, 2.2 q.1 8.c.

27 In morte Christi fuit separata anima à corpore, 3. q. 50.3.b. item c.ad 4.item 4.c ad 1. item 6. c item q. 52.3.c.item q.53.1.ad 1. item q.4.1.c.

28 Deitas non fuit separata ab anima ejus, 3.q.50.3. o. & 4. ad 1. & q. 52. 3. c. & q.53. 4. c.

29 Nec à carne ejus, 3.q.50. 2.o. & 3.ad 1. & 4.ad 1. & 6.c. & q.52. 3.c. & q 53. 1. ad 2. & 4.c. & q.76.1. ad 1.

30 Nec à sanguine ejus, 3. q.25.2.c.

1 Mors primo significat consuetudinem, id est frequentiam eorum quæ sunt in potestate nostra, secundo actum, vel inclinationem appetitus humani à natura, vel consuetudine, vel infusione, 1. 2. q.58. 1. c.

2 Mores in brutis dicuntur per similitudinem ea quæ fiunt ab eis ex passionibus appetitus, 1. 2. q.24.4.ad 3. & q.58. 1. c.

3 Mores divinos debemus imitari, 2.2.q.10.11.c.pr.

5 Motus proprie significat actum imperfectum mobilis, sed secundum similitudinem prædicatur de omni operatione, 1. q.9.1.ad 1. item q. 14. 1. ad 2. item q. 18 1. c. item 3 ad 1.item q.19.1.ad 1.item ad 3. item q. 50. 1 ad 2. item q. 53.1.ad 2.& q. 58. 1. ad 1. & q. 59. 1. ad 3. & q. 73. 1. c. & 1.2.q. 31. 2.

ad

ad 1. & q. 109. 1. c. & 2. 2. q. 179. 1. ad 3. & q. 180. 6. c. & 3. q. 21. 1. ad 3. & q. 34. 2. c.

2 Est actus existentis in potentia in quantum hujusmodi, 1. q. 9. 1. c.

3 Æquivoce dicitur de operatione corporali, & spirituali, 1. q. 18. 3. ad 1. & q. 53 1. o. & q. 56. 1. ad 3.

4 Sequitur aliquam potentialitatem, 1. q. 9. 1. c.

5 Duplex, sc. naturalis & voluntarius; & de ratione utriusque est, quod sit à principio intrinseco, 1. 2. q. 6. 1. ad 3. & 4. 5. c.

6 Motus naturalis est tantum ad unam partem, & perficitur quiete naturali, & est corporis existentis extra ubi naturale, voluntarius autem est ad opposita, 1 q. 20. 1. c.

7 Dicitur naturalis dupliciter, sc. à principio activo, vel à principio passivo, & materiali, 1. 2. q. 6. 5. ad 2. & 3. q. 32. 4. c.

8 Reducitur ad genus sui termini, in quantum procedit de potentia ad actum, quia terminus est in motu in potentia, 1. q. 62. 4. ad 2. item 3. q. 62. 4. ad 2.

9 Reducitur ad genus sui termini, quoad substantiam suam, licet ponatur in prædicamento passionis, in quantum importat ordinationem moventis, & mobilis, 3. q. 62. 2. ad 2.

10 Nullus motus denominatur à subjecto, sed à termino: 3. q. 35. 1. ad 2.

11 Terminus motus duplex, sc. res ad quam tendit, & quies in ea; & uterque duplex, sc, totius, & partis, 1. q. 5. 6. c. item 1. 2. q. 11. 3. c. & q. 12. 2. c.

12 Unius motus non possunt esse plures termini ex eadem parte, nisi subordinati, 1. 2. q. 12. 3 ad 2.

13 Motus accipit speciem à termino ad quem, non autem à termino à quo, 1. q. 23. 1. ad 3.

14 Motus existentis in potencia est propter indigentiam suam, non autem motus existentis in actu, sed est propter indigentiam alterius, 1. q. 53. 1. ad 3.

15 Motus est actus imperfecti, sed operatio est actus perfecti, 1. q. 18. 1. c. & 3. ad 1. & q. 53. 1. ad 2. & q. 56. 1. ad 3. & q. 58. 1. ad 1. & q. 59. 1. ad 3. & q. 73. 2. c.

16 In motu discreto potest dici aliquid moveri in termino à quo, & in termino ad quem, & in quolibet ubi in quo est mobile, quia successio diversorum ubi dicitur motus, non autem in motu continuo, 1. q. 53. 1. ad 3. & 3. ad 3.

17 Quando ex una causa proveniunt multi motus, tantum primus motus respicit necessario illud principalius quod respicit causa; cæteri vero respiciunt principalius quod convenit ei secundum propriam rationem, 1. 2. q. 36. 1. ad 3.

18 Nomen motus & distantiæ, & omnium hujusmodi derivatum est à motu locali ad omnes alios motus, 1. 2. q. 7. 1. c.

19 Localis est perfectior cæteris motibus, 1. q. 110. 3. c. item 2. 2. q. 180. 6 c.

20 Localis est primus, 1. q. 67. 1. ad 3. & 2 2. q. 182. 6. c.

21 Per motum localem nihil acquiritur in mobili, sed tantum acquiritur aliquid extra, sc. locus, 2. q. 110. 3. c.

22 Necesse est esse aliquod movens omnino immobile, 1. q. 2. 3. c. & q. 9. 1. o. & q. 75. 1. ad 1.

23 Motus semper ab immobili procedit, & ad aliquid quietum terminatur, 1. q. 79. 8. c. & q. 82. 1. c. fi. & q. 84. 1. ad 3. item q. 115. 3. c.

24 Primum movens in quolibet

bet genere est non motum in illo genere motus, 3. q. 12. 3. c. & q. 22. 4. c.

25 Deus movet, sicut desideratum & intellectum, non quidem semper à moto, sed à seipso, 1. q. 105. 2. ad 2.

26 In omnibus moventibus ordinatis virtus secundi derivatur à primo; quia secundum non movet, nisi in quantum movetur à primo, 1. 2. q. 93. 3. c. & q. 109. 1. c.

27 In omnibus motoribus, & movilibus ordinatis motor inferior habet motum proprium, & præter hoc sequitur motum superioris motoris, 2. 2. q. 2. 3. c.

28 Res naturalis dupliciter non potest ab aliquo moveri, sc. propter impedimentum fortioris motoris, vel quia non subjicitur ei quoad illud, 2. 2. q. 104. 5. c.

29 Omne quod movetur, ab alio movente movetur, 1. q. 2. 3. corp.

30 In moventibus, & motis non proceditur in infinitum, 1. q. 2. 3. c. & q. 51. 3. ad 3.

31 Res in tantum indiget moveri ab alio, in quantum est in potentia quoad exercitium actus, vel quoad determinationem objecti, 1. q. 23. c. & 1. 2. q. 9. 1. c.

32 Omne movens trahit ad se, vel pellit à se, 1. 2. q. 23. 4. c

33 Movens dat moto tria, sc. inclinationem, motum, & quietem, 1. 2. q 23. 4. c. & q. 26. 2. c.

34 Movens se dividitur in duas partes, sc. in partem moventem, & partem motam, quod convenit tantum animatis, 3. q. 32. 4. c.

35 Idem secundum diversa potest se movere, non autem secundum idem, 1. 2. q. 9 3. o. & q. 51. 2. ad 2. & 2. 2. q. 59. 3. c.

36 Eorum quæ moventur à principio intrinseco, quædam movent se, sc. omnia quæ cognoscunt finem, non autem alia, 1. 2. q. 6. 1. c.

37 Moventium se quintuplex gradus, sc. secundum executionem tantum, ut plantæ; secundum formam imperfecte, ut fixa, vel perfecte, ut bruta; secundum finem aliquorum, ut homo; vel universaliter, ut Deus, 1. q. 18. 3. c.

38 In omni natura, in qua differt operatio à substantia, oportet esse aliquem modum motus, 1. q. 9. 2. o.

39 Non omne quod movetur est corpus, nisi per se in motu naturali, 1. q. 75. 1. ad 1.

40 In omnibus rebus creatis est aliquid stabile, ad minus materia prima, & aliquid mobile sive ad motum pertinens, vel ad operationem, & quantum ad utrumque res indigent gubernatione, alias in nihilum deciderent, 1. q. 103. 1. ad 2.

41 Omne quod movetur manet secundum aliquid, & secundum aliquid transit, ideo est compositum, 1. q. 9. 1. c.

42 Suo motu acquirit aliquid, & pertingit ad aliquid, ad quod prius non pertingebat, 1. q. 9. 1. c.

1 † Moyses, secundum Dionysium, propter multam suam mansuetudinem fuit dignus apparitione divina, ideo mansuetudo debet maxime appeti, 2. 2. q. 157. 4. ad 1.

1 Mulier facta est ex viro, quadruplici ratione, sc. ut primus homo esset similis Deo, in ratione principii; ut eam plus diligeret, ut ei præesset; ut significaret quod Christus est principium Ecclesiæ, 1. q. 92. 2. o.

2 Debuit produci seorsum, in prima rerum productione, ut esset major discretio sexum in hominibus, & ut vacent magis operationi nobiliori, sc. contemplationi, 1. q. 92. 1. c.

Fa-

3 Facta fuit in adjutorium viri, quoad generationem tantum, quia in aliis melius adjuvatur vir per virum, quam per mulierem, 1. q. 92. 1. c. pr. & q. 98. 2. b. 2.

4 In statu innocentiæ fuit imperfectior viro, & secundum corpus, & secundum animam, non autem in statu gloriæ, 1. q. 92 1. ad 2.

5 In statu innocentiæ fuissent tot mulieres, quot viri, 1. q. 99. 2. ad 3.

6 In actu tentationis diaboli, mulier assumebatur quasi instrumentum tentationis ad deficiendum virum, quia mulier erat infirmior viro, unde magis seduci poterat, 2. 2. q. 165. 2. ad 1.

7 Mulier propter elationem præcedentem seducta est, ut crederet quod serpens haberet usum loquendi non quidem per naturam, sed supernaturaliter, 1. q. 94. 4. ad 1. & ad 2. & 1. 2. q. 89. 3. ad 2. & 2. 2. q. 163. 1. ad 4. & 4. ad 1.

8 Inspectio mulierum ordinatur ad aliquid noxium, sc. ad concupiscendum, 2. 2. q. 167. 2. c.

9 In mulieribus non est sufficiens robur mentis ad hoc, ut concupiscentiis resistant, 2. 2. q. 149 4. c. & q 165. 2. ad 2.

10 Non est crimen mulieris per violentiam violatæ, si consensus non adsit, 2. 2. q. 64. 5. ad 3.

Multiloquium est filia gulæ, 2. 2. q. 148. 6 c.

Mundana quælibet reducuntur ad tria, sc. ad honores, ad divitias, & ad delicias, 1. 2. q. 108. 3 ad 4. & 4. c.

Munditia cordis duplex, sc. ab affectionibus inordinatis per virtutes & dona appetitus, & à phantasmatibus, & erroribus per donum intellectus, & hæc est completiva visionis Dei, prima autem disponit ad eam, 2. 2. q. 8. 7. o.

1 Esse in sæculo, in mundo, dicitur dupliciter, sc. secundum præsentiam corporalem, & secundum affectum mentis, 2. 2. q. 188. 2. ad 3.

2 Mundus est necessario unus, 1. q. 47. 3. o.

3 Non est factus à casu, sed à solo Deo, 1. q. 15. 1. o. & q. 47. 1. o. & q. 103. 1. o.

4 Habet esse post non esse, ex sola voluntate Dei, 1. q. 46. 2. o.

5 Antequam esset, possibile erat mundum esse potentia Dei, non autem potentia materiæ, 1. q. 9. 2. c. & q. 46. 1. ad 1.

6 Deus præcessit mundum durationæ æternitatis, non aurem durationæ temporis, 1. q. 46 1. ad 8.

7 Si mundus semper fuisset, non æquaretur Deo in durationæ, 1. q. 46 2. ad 5.

8 Mundus necessario gubernatur ab uno, sc. à Deo, 1. q. 105. 1. q. 10. 1. 3. o. & 1. 2. q. 91. 1. c.

9 Facillima via ad ostendendum Deum esse, & omnia esse ab eo, est ex suppositione novitatis mundi, 1. q. 46. 1. ad 6.

10 Solutiones rationum falsarum arguentium æternitatem mundi ponuntur, 1. q. 46. 1. o.

11 Si mundus esset æternus, sequeretur necessario, animas esse infinitas, vel animam pluries uniri diversis corporibus, vel esse unum tantum intellectum omnium hominum, 1. q. 46. 2. ad 8.

12 Novitas vel æternitas mundi non potest probari demonstrative, 1 q. 46. 1. 2 o.

13 † Aristoteles non intendit demonstrare æternitatem mundi, sed disputative tantum procedere, 1 q. 46. 1. c.

14 Ante mundum fuit tempus, intelligitur secundum imaginationem tantum, 1. q. 46. 1. ad 8.

1 Munus datum vel acceptum

pro

pro spirituali, quasi pretium ejus; est simonia, non autem quasi stipendium: & est triplex munus; sc. munus à manu, à lingua, & ab obsequio, 2. 2. q. 78. 2. ad 3. & q. 100. 2. ad 2. & 5. o.

1 Musica instrumenta, & cantus erant in veteri testamento, sed Ecclesia assumpsit secundum; quia morale est, non autem assumpsit primum, quia instrumenta illa figuralia sunt, & nimis occupant animum, & ipsum movent ad corporalem delectationem, ideo sunt contra sapientiam; & ideo subtrahuntur in Ecclesia instrumenta musica, ut à corporalibus retrahantur divinis laudibus mancipati, 2 2. q. 91. 2. ad 4.

1 Mutabile dicitur dupliciter, sc. per potentiam in eo existentem, vel per potentiam existentem in alio, 1. q. 9. 2. c.

2 Mutabilitatis principium & causa est rei potentialitas, 1. q. 9. 1. corp.

3 Philosophi non consideraverunt mutabilitatem, nisi eam quæ est secundum formam à causa mutabili, 1. q 44. 2. c. & q. 45. 2. ad 1.

4 Angeli non sunt hac mutabilitate mutabiles, quantum ad id quod in eorum natura est, 1. q. 44. 2. c. & q 45. 2. ad 1.

1 Mutatio triplex, sc. naturalis, miraculosa, & annihilatio, 3. q. 13. 2. c.

2 Nihil potest esse, ubi prius non fuit, nisi vel eo mutato, vel mutato alio in ipso, 3. q. 75. 2. c.

3 Omne quod quocunque modo mutatur, est in potentia, & manet quoad aliquid, & quoad aliquid transit, & est compositum, & acquirit aliquid prius non habitum, 1. q. 9. 1. c.

4 Mutatio accipit speciem & dignitatem à termino ad quem, non autem à termino à quo, 1. q. 45. 1. ad 2.

5 In omni mutatione oportet aliquid idem esse sub utroque tetmino, habens se nunc aliter quam prius, 1. 2. q. 45. 2. ad 1.

6 Omnis mutatio possibilis fieri à quacunque creatura potest fieri ab anima Christi, in quantum est instrumentum divinitatis, non autem secundum se, 3. q. 13. 2. ad 2.

Mutatum esse est pars motus discreti, & terminus motus continui, 1. q. 53. 2. ad 3.

Mutilatio membrorum est illicita, nisi fiat propter salutem totius corporis, non autem animæ, vel nisi fiat per publicam potestatem, propter bonum commune, 2. 2. q. 62. 2. ad 1. & q. 65. 1. o.

N

1 Nativitas est exitus à generante conjuncto, à quo habet principia sufficientia, & dicitur oriri, ratione primi, nasci ratione secundi, & gigni ratione tertii, 1. q. 27 2. c.

2 Attribuitur alicui dupliciter, sc. ut subjecto nascenti, & ut termino, primum convenit tantum supposito, secundum autem formæ & naturæ, 3. q. 35. 1. c. & 2. c. ad 3. & 4. c.

3 Esse, fieri, & nasci proprie convenit tantum subsistenti, sed convenit formis consequenter, accidentibus autem per accidens, 3. q. 35. 1. o.

4 Nasci & oriri convenit omni & soli viventi generabili, sed secundum similitudinem convenit accidenti, aquæ, & soli, 1. q. 27. 2. c.

5 Fructus arborum, capilli, ova, & hujusmodi, dicuntur nasci, sed non dicuntur filii, 1. q. 27. 2. c. & 3. q. 32. 3. c.

6 Nativitas Christi ex parte matris fuit naturalis, sed ex parte operationis Spiritus Sancti fuit miraculosa; unde beata

ta Virgo est vera & naturalis mater Christi, 3. q. 35. 3. ad 2. fi.

7 Christus potest dici bis natus, 3. q. 35. 2. ad 4.

8 Nativitas Christi duplex, sc. nativitas æterna à Patre, & nativitas temporalis à matre, 3. q. 35. 2. o. & 5. c.

9 Christus non fuit subjectus tempori in nascendo, sicut cæteri homines; sed elegit tempus quo convenientissime nasceretur, 3. q. 35. 8. o

10 Natus est nocte, quia venit ad tenebras infirmitatis nostræ, 3. q. 83. 2. ad 3. & ad 4.

11 Voluit nasci in Bethlehem, in diversorio propter humilitatem; non autem in Hierusalem, nec Romæ, nec Nazaret, 3. q. 35. 7. o. & q. 46. 10. ad 1.

12 Voluit nasci de populo Judæorum, quia decebat eum nasci ex populo pollente speciali prærogativa sanctitatis, 1. 2. q. 98. 4. c. ad 1. & 5. c. & 3. q. 4. 6. ad 2.

13 Natus est per genitalia beatæ Virginis, dummodo per hoc perfectioni virtutis nihil subtrahatur, secundum Hieronymum contra Helvidium. Et cum dicit Ambrosius, quod Christus aperuit matris suæ vulvam, hoc dicit exponens illud quod Evangelista de lege induxit, quod quidem, ut Beda dicit, consuetæ Nativitatis more loquitur; non quod Dominus sacri ventris ostium, quod ingressus sanctificaverat, egressus devirginasse credendus sit; unde illa adapertio non significat reserationem communem claustri pudoris virginei, sed solum exitum prolis de utero matris, 3. q. 28. 2. ad 1.

14 Nativitas Christi non debuit omnibus manifestari; sicut a fventus ejus, nec tantum parentibus, nec omnibus occultari, 3. q. 36. 1. 2. o. & q. 39. 8. ad 3.

15 Electi sunt convenienter aliqui de qualibet conditione hominum, quibus ostenderetur primo Nativitas Christi, 3. q. 36. 3. o.

16 Christus manifestavit nativitatem suam primo per alias creaturas, secundo autem per seipsum, 3. q. 36. 4. o.

17 Nativitas Christi ostensa fuit per signa convenientia, sc. per angelos, per stellam, & per inspirationem, 3. q. 36. 5. o.

18 Fuit ostensa convenienti ordine, sc. primo Pastoribus, secundo Magis, tertio Simeoni & Annæ, 3. q. 36. 3. 6. o.

19 Quando Christus natus est, oleum fluxit Romæ, & in Hispania apparuerunt tres Soles paulatim uniti, 3. q. 36. 3. ad 3.

20 Ostensa Nativitate Christi, Herodes turbatur ad dignitatem Christi, in figuram judiciariæ potestatis ejus, & in figuram dejectionis diaboli; sed Judæi turbantur, quia iniqui erant, & adulantes; 3. q. 36. 2. ad 3.

1 Natura dicitur à nascendo, 1. q. 29. 1. ad 3. & 4. q. 2. 1. c.

2 Non est serva, nec est domina, sed persona est serva vel domina, ratione naturæ, 3. q. 20. 1. ad 2. item 2. o.

3 Tota natura comparatur Deo, ut instrumentum agenti principali, 1. 2. q. 1. 2. c. item q. 6. 1. ad 3.

4 Omne perpetuum est per se intentum à natura, & nihil aliud, 1. q. 98. 1. c.

5 Unum respondet semper naturæ, sicut natura est una, sc. vel numero, vel specie, vel genere, 1. 2. q. 10. 1. ad 3.

6 Natura sumit principium à perfectis, secundum causam agentem & formalem, non autem secundum causam materialem, sed ab imperfectis, 2. 2. q. 1. 7. ad 3. & 3. q. 1. 5. ad 2. & 6. c.

Dicitur dupliciter secundum aliquos, sc. natura naturans, id

id est Deus ordinans naturas omnium, sive auctor naturæ, vel qui creavit omnes naturas, & ut instrumentum ejus, 1. 2. q. 1. 2. c. & q. 6. 1. ad 3. & q. 26. 1. c. & q. 67 1. c. pr.

8 Dicitur dupliciter, sc. quælibet substantia vel accidens, & principium motus intrinsecum, 1. 2. q. 10. 1. c.

9 Significat quadrupliciter, primo generationem viventium, idest nativitatem; secundo principium intrinsecum cujuscumque motus, tertio materiam & formam, & quarto essentiam cujuscumque rei, 1. q. 29. 1. ad 4. item 3. q. 2. 1. 12. c.

10 Supra facultatem naturæ est aliquid tripliciter, sc. quantum ad substantiam facti, quantum ad id in quo fit, & quantum ad modum & ordinem faciendi, 1. 2. q. 113. 9. 0. & 3. q. 43. 4. ad 2.

11 Quæ sunt supra naturam sola fide tenemus, 1. q. 99. 2. c.

12 Visio Dei est supra naturam animæ rationalis, in quantum propria virtute ad eam pervenire non potest; sed est secundum naturam ejus, in quantum ex capax ejus; scientia vero increata est ei supra naturam omnibus modis, 3. q. 9. 2. ad 3.

13 † Nulla natura potest supra se, id est in actum excedentem proportionem virtutis suæ, sed potest in objectum supra se, 1. q. 11. ad 5. fi. & q. 84. 1. ad 2. fin. & 2. 2. q. 109. 3. ad 2.

14 Ad perfectionem naturæ inferioris concurrunt duo, sc. aliquid secundum motum proprium, & aliud supernaturali perfectione secundum motum naturæ superioris, 2. 2. q. 2. 3 c.

15 Perfectio naturalis creaturæ non solum consistit in eo quod ei competit secundum suam naturam, sed in eo etiam quod ei attribuitur ex quadam supernaturali perfectione divinæ bonitatis, 2. 2. q. 2. 3. c.

16 In omnibus asserendis sequi debemus naturam, præter traditam auctoritate divina, quæ sunt supra naturam, 1. q. 99. 1. c & q. 101. 1. c.

17 Contra naturam sumitur dupliciter, sc. ut opponitur ei, quod est secundum naturam, id est conveniens naturæ, & ut opponitur ei quod est esse à natura; primo modo potest assuefieri, non autem secundo modo, 1. 2. q. 71. 2. ad 2.

18 Deus non facit contra naturam, 3. q. 44. 2. ad 1.

19 Ea quæ Deus facit præter solitum cursum naturæ non sunt contra naturam, 2. 2. q. 104. 4. ad 2. & 3. q. 44. 2. ad 1.

20 Si potestas major in tantum invalescat, quod mutet contrariam inclinationem in inclinationem propriam, jam non erit aliqua repugnantia, vel violentia; sicut quando agens fortius, corrumpendo corpus grave, aufert ei inclinationem qua tendit deorsum, & sic ferri sursum non est ei violentum, sed naturale, 2. 2. q 36. 4. c.

21 Sicut Deus non agit contra naturam, sed contra solitum cursum naturæ, sic non agit contra virtutes, nec præcipit contra eas, sed contra solitum modum earum, 2. 2. q. 104. 4. ad 2. & q. 153. 2. ad 2.

22 Peccata contra naturam sunt contra Deum; ideo sunt graviora sacrilegio, quanto ordo naturæ prior est quolibet ordine superaddito, 2. 2. q. 154. 12. ad 1. & ad 2.

23 Omne peccatum est contra naturam hominis, quoad differentiam ejus, & aliqua etiam ratione generis, ut sodomia, bestialitas, & hujusmodi, 1. 2. q. 6. 4. ad 3. & q. 71. 2. 0. & q. 94. 3. ad 2. & 2. 2. q. 34. 5. c. & q. 154. 1. c. & 11. 12. 0.

1 Naturale est quod convenit rei secundum substantiam ejus, id est quod per se inest ei, 1. 2. q. 10. 1. c.

2 Duplex, sc. quod est à natura ut à principio activo, vel quia in natura est inclinatio ad recipiendum illud ab extrinseco, 1. 2. q. 6. 1. ad 2.

3 Duplex, sc. causatum ex principiis essentialibus rei, & quod habetur à nativitate, 3. q. 2. 12. 0. & q. 34. 3. ad 2.

4 Duplex, sc. quod convenit naturæ generis, vel naturæ speciei ratione differentiæ, 1. 2. q. 94. 2. c. & 3. ad 2.

5 Duplex, sc. secundum naturam speciei, & secundum naturam individui; & utrumque est duplex, sc. vel totum à natura, vel partim à natura, & partim ab extrinseco, 1. 2. q. 51. 1. c. & q. 63. 1. c.

6 Duplex, sc. consequens formam, & consequens materiam, primum semper inest actu, non autem secundum, sicut quæ pertinent ad motum, 1. 2. q. 10. 1. ad 2.

7 Duplex, sc. vel ad quod natura inclinat mediante cognitione, vel sine ea, sed ut causatum ex necessitate naturæ, 1. 2. q. 41 3. c.

8 Naturale homini duplex, sc. secundum rationem, & condivisum rationi, sc. secundum sensum, vel secundum corpus, 1. 2. q. 31 7. 0.

9 Naturale duplex, sc. causatum ex principiis naturæ, & quasi propagatum cum natura, & sic originalis justitia, & peccatum originale dicuntur naturalia, non autem primo modo, 1 q. 100. 1. c. ad 3 & 1. 2. q. 81. 2. c.

10 Omne quod fit ab agente, cui naturaliter subditur patiens, est naturale, licet non sit secundum propriam naturam patientis, 1 q. 105. 6. ad 1. & 1. 2. q. 94. 5. ad 2. & 2. 2. q. 2. 3. c. & 3. q. 44. 2. ad 1.

11 In naturalibus & moralibus non quæritur quid semper fiat; sed quid fiat ut in pluribus, 1. 2. q. 84. 1. ad 3. & q. 96. 1. ad 3. & 6. c. & q. 102. 6. ad 5. & 2. 2. q. 88. 9. 10. c. & q. 147. 4. c. & q. 152. 2. ad 3. & q. 154. 2. c. fi. & q. 160. 5. c.

12 Naturale inest semper in solo habente naturam immutabilem, 2. 2. q. 57. 2. ad 1.

Nazareth interpretatur flos; ideo Christus voluit ibi conversari, non autem nasci, quia voluit florere per virtuosam conversationem, non autem per originem carnis, 3. q. 35. 7. ad 2.

1 Necessitas duplex, sc. absoluta, & conditionata; & hæc dupliciter, sc. ex agente, & ex fine, & hæc dupliciter, sc. vel simpliciter, vel quoad bene esse, 1. q. 19. 3. 0. & 8. ad 1. & q. 41. 2. ad 5. & q. 82. 1. c. & 2. 2. q. 58. 3. ad 2. & q. 83. 13. c. & q. 88. 2. c. & 6. ad 1. & q. 141. 6. ad 2. & q. 186. 5. ad 5. & q. 189. 2. ad 2. & 3. q. 1. 2. c. & q. 14. 2. c. & 46. 1. c. & q. 65. 4. c. & q. 84. 5. c.

2 Necessitas ex fine duplex, sc. absoluta, id est sine qua non potest aliquis vivere; & conditionata, id est quoad decentem statum, 2. 2. q. 32. 5. 6. c.

3 Necessitas duplex, sc. coactionis, & obedientiæ; prima tollit rationem laudis & meriti, non autem secunda, 2. 2. q. 58. 3. ad 2. & q. 81. 6. ad 3. & q. 186. 5. ad 5.

4 Aliqua necessaria habent causam, 1. q. 44. 1. ad 2. & q. 50. 5. ad 3. & 1. 2. q. 93. 4. ad 4.

5 † Necessitas quæ provenit ex principio intrinseco, ut omne compositum ex contrariis est necessario corruptibile, est necessitas naturalis & absoluta, 1. q. 82. 1. c.

6 Necessarium & contingens consequuntur ens in quantum hujusmodi, 1. q. 22. 4. ad 3.

7 Necessitas coactionis absolu-

lutæ causat omnino involuntarium, & omnino excludit culpam, non autem necessitas conditionata, vel mixta, i. metus, 1.2.q. 6.4.c.& 5.0 & 6.ad 1.

8 Quilibet in extrema necessitate, vel sua vel alterius, potest sine peccato auferre per vim vel occulte à quocunque, quia tunc omnia sunt communia, 2.2.q. 21. 3. ad 3. & q. 32 7. ad 3. & q. 62.5. ad 4. & q. 66. 6. ad 1. & 7.0. & q. 110. 3. ad 4.

9 Necessitas non subditur legi, 1.2.q. 96. 6.c. fi. & 2. 2. q. 147. 3. ad 2. & 4. c. & 3. q. 80. 8.c. fi.

10 In subventione necessariorum plus tenetur homo filio † quam parenti; sed in honore, reverentia, obedientia, & voluntate est è converso; quia honor filii magis dependet ex honore patris, quam è converso, 2.2. q. 32. 3. ad 4.

11 In extrema autem necessitate magis licet deserere filios, quam parentes; quos nullo modo deserere licet propter beneficia, 2.2. q. 31. 3. ad 4.

1 Causa negationis duplex, sc. negatio causæ, & positio contrarii, 1.2.q.75. 1.c.

2 Negatio non est proprie in specie, sed reducitur ad speciem suæ affirmativæ, 1.q. 33. 4. ad 2. & 1.2.q. 71. 6. ad 1. & q. 72. 6. ad 3. & 2. 2. q. 79. 3. ad 1.

3 Omnis negatio de aliqua re fundatur super aliquid existens in ea, 1.2. q. 72. 6. c.

Negative dicitur, quando res non habet aliquid quod est in alio, nec debet habere; privative vero, cuando caret eo quod debet habere, 1.q. 12. 4. ad 2.

1 Negligens secundum Isidorum dicitur, quasi nec eligens, 2. 2. q. 54. 2. c.

2 Negligentia pertinet ad actum interiorem, ideo oritur ex acedia, sed pigritia & torpor pertinent ad executionem, sc. prima tardando, & secunda remittendo, 2.2.q.54.2. ad 1.

3 Negligentia deficit ab actu præcipiendi per defectum promptæ voluntatis; inconstantia vero quasi impedita ab alio, 2.2. q. 53. 2. c. fi. & q. 54. 2. ad 3.

4 † Est generale peccatum, 2. 2. q. 54. 1. o.

5 Est peccatum mortale dupliciter tantum, sc. vel quando prætermittitur actus seu circumstantia necessaria ad salutem, vel ex contemptu, 2.2. q. 54. 3. o.

6 Trahitur ad aliud genus peccati manifestius, quando prætermittitur aliquid necessarium ad salutem, 2. 2. q. 54. 3. ad 3.

7 Amor minor, per defectum fervoris charitatis, causat negligentiam venialem; per defectum vero essentiæ charitatis causat negligentiam mortalem, 2.2.q.54.3.c.ad 1.

8 Directe opponitur solicitudini; ideo pertinet ad imprudentiam; sed opponitur timori, in quantum timor excitat rationem contra negligentiam, 2.2 q.53 pr. & q.54.2.o.

9 † Propter negligentiam considerandi nocumenta, quæ consequi possent, imputantur homini ad pœnam mala, quæ eveniunt preter ejus intentionem, si dabat operam rei illicitæ, 1. 2.q. 83. 8.c item q.74. 3 ad 2. & 2.2.q 62.5. ad 2.

Negotia secularia contingit dupliciter aliena tractare, sc. seculariter, idest vel propter favorem hominum, vel propter lucra, & pie, i. in auxilium indigentium & miserorum; secundum est religiosum, non autem primum, 2.2.q 18.3. ad 2. & q. 187.2.o. & q.188.2.ad 2. & q. 189.6. ad 1.

1 Negotiatio de se non est vitiosa, licet habeat turpitudinem; ideo licita est, si sit ad finem honestum vel necessarium, i. quod negotiator lu-

cretur moderate, sc. vel ad sustentationem suæ domus, vel pauperum, vel communitatis, non in festo, justo contractu, & non ad caristiam, 2.2.q.77. 4. o.

2 Commutatio naturalis est licita clericis, non autem negotiatio: quia fit ad lucrum terrenum, cujus debent esse contemptores, & est cum frequentia vitiorum; & nimis retrahit animum à spiritualibus ad curas sæculares, 2.2.q.40. 2.c. & q.77. 4. ad 3. & q.187. 2. o.

3 Non omnis vendens carius quam emit, est negociator, sed tantum si ad hoc emat, ut carius vendat, 2.2.q.77.4.c. ad 3.& q.87.2.ad 1.

1 Nemesis non potest esse de bonis honestis, sed de bonis temporalibus, & prohibetur à Deo; quia temporalia sunt quasi nihil respectu æternorum, licet secundum Aristotelem, Nemesis sit laudabilis, 2.2 q. 36.2.c.fi.

2 Nemesis & misericordia contrariatur secundum æstimationem, quia secunda dolet, æstimans aliquem indigna pati, sed prima gaudet, æstimans aliquem digna pati, dolens indignis beneaccidere: & utrunque est laudabile, 2.2.q.30.3. ad 2.& ad 4 item q.36.2.c.

Neomenia celebratur quolibet mense in novitate lunæ. ad commemorandum opus gubernationis Dei; non autem in plenilunio propterIdololatriam; & figurabat illuminationem Ecclesiæ per Christum, 1.2.q.102. 4. ad 10.

1 Nescire dicitur dupliciter, sc. metaphorice, id est reprobare, & proprie, i. carere notitia; primum convenit Deo respectu aliquorum, non autem secundum, 2.2. q.188.5. ad 1.

2 Nescire illa quæ quis potest, & tenetur scire, vitiosum est, 1.q.12.4.ad 2.& 1.2. q.76.2.ad 5.& 3.ad 3. & q.94. 4.c.ad 2. & ad 3.& 2.2.q.16.2. ad 3.

1 Neutrum genus est informe & indeterminatum; ideo predicatur de re perfecta & imperfecta, de re subsistente, & non subsistente, 1.q.31.2.ad 4.

2 Nihil fit ex nihilo naturaliter, i. per motum, sed à Deo fit aliquid ex nihilo per creationem, 1.q 45.2.ad 1.

2 Majoris virtutis est facere aliquid ex nihilo, quam facere ex contrario, 1.q.45.5.ad 2.

3 Beatus Nicolaus aurum furtim in domum projiciens, vitare voluit humanum favorem, & verecundiam illius qui beneficium accepit, ut esset majus beneficium, 2.2.q.107.3 ad 4.

Ninivitæ speciali modo egerunt pœnitentiam, quibus aliquid fuit adjunctum fidei, quam conceperant ex prædicatione Jonæ, 3.q.84.7.ad 1

1 Nitor animæ duplex, sc. ex refulgentia luminis naturalis rationis; & ex refulgentia Dei, 1.2.q.86.1.3.

2 Duplex, sc. habitualis, & actualis; sicut duplex nitor corporis, sc. intrinsecus, & extrinsecus, 1.2.q.89.1.c.

3 Quod acquirit æqualem perfectionem per se, vel per pauciora, nobilius est, non autem si acquirat minorem, 1.q.77. 2.o.& 1.2.q.55.ad 2.

1 De ratione pœnæ est, quod noceat agenti in seipso, culpæ vero in actione, 1.q. 48. 5. ad 4.

2 Prius est, quod nocet meliori, quam quod nocet pejori, 1.2.q.39.4.ad 3.

3 Naturalis inclinatio inest homini ad repellendum nociva dupliciter, sc. defendendo se, ne inferantur injuriæ, & ulciscendo illatas, 2.2 q.108.2.c.

4 Divina providentia protexit hominem in primo statu ab omni nocivo, 1 q.97.2 ad 4.

5 Non fuerunt aliqua nociva ho-

homini à principio, sicut sunt nunc per peccatum; quæ tamen ei prosunt ad humilitatem, & ad contemplationem, 1. q. 69. 2. ad 2. item q. 72. ad 6. item 2. 2. q. 165. 1. c.

† Nolo significat actum voluntatis affirmatum, sed ipsum volitum negatum; ideo non est contradictorium de volo, sed est ejus contrarium, 1. 2. q. 6. 3. ad 2.

1 Nomen imponitur ab eo per quod res cognoscitur, sc. à proprietate, vel ab operatione, si humanitus imponatur, 1. q. 13. 2. ad 2. & 8 c. & q. 28. 1. c. & q. 33. 1. ad 3. & 3. q. 37. 2. c.

2 Unumquodque nominamus, sicut & cognoscimus, 1. q. 13. pr. & 1. c. & q. 18. 2. c. & q. 32. 2. c. & 1. 2. q. 7. 1. c.

3 Quælibet res nomen habet à suo complemento, 3. q. 60 2. ad 3.

4 Quando in aliquo invenitur perfecta ratio alicujus nominis, nullo modo prædicatur illud nomen de eo, cum determinatione diminuente, 3. q. 23. 4. c. & q. 32. 3. c. ad 2.

5 In rebus per se notis nobis idem est id à quo nomen imponitur, & id ad quod nomen imponitur, 1. q. 13. 8. c.

6 Ratio nominis magis & principalius se tenet ex parte ejus, ad quod nomen imponitur, quam ex parte ejus, à quo nomen imponitur, 2. 2. q. 92. 1. ad 2.

7 Nomen potest dupliciter considerari, sc. secundum primam ejus impositionem, & secundum extensionem ejus ad alia ex usu ejus, 1. q. 67. 1. c. & 2. 2. q. 57. 1. ad 1.

8 Nomina singularium hominum semper imponuntur ab aliqua proprietate ipsorum, 3. q. 37. 2. c.

9 Nomina ponebantur in circumcisione, sicut nunc imponuntur in baptismo, quasi ante non fuerint, 3. q. 37. 2. ad 3. & q. 70. 3. ad 3.

10 Omne nomen impositum divinitus aliqui, significat aliquod donum gratuitum collatum ei, 3. q. 37. 2. c.

11 Nomen non sequitur modum essendi qui est in rebus, sed ut res est in cognitione nostra, 1. q. 13. 9. ad 2. & q. 45. 2. ad 2.

12 Sapientis est non curare de nominibus, 1. q. 54. 4. ad 2. fi.

13 † In iis quæ apud nos sunt nunquam nomen ab aliqua forma impositum pluraliter dicitur, nisi propter pluralitatem suppositorum, 3. q. 3. 7. ad 3.

14 Nomen significat substantiam, idest id cui nomen imponitur, & significat qualitatem, id est id à quo nomen imponitur, 1. q. 13. 1. ad 3.

15 Omne nomen significans naturam communem potest supponere in concreto pro quolibet ejus supposito, 3. q. 16. 1. c. fi. & q. 35. 4. c.

16 Multiplicitas nominis non attenditur secundum prædicationem, sed secundum significationem ejus, 1. q. 13 10. ad 1.

17 Nomen potest dupliciter considerari, sc. secundum primam ejus impositionem, & secundum extensionem ejus ad alia, ex usu ejus, 1. q. 67. 1. c. & 2. 2. q. 57. 1. ad 1.

18 Rebus ordinatis aliquid inest tripliciter, sc. per proprietatem, per excessum, & per participationem; & à primo tantum res nominantur proprie, 1. q. 108. 5. c.

19 Hoc nomen DEUS dicitur ab æthin, id est ardere: vel à theaste, id est considerare, seu videre, vel à thein, id est currere vel fovere, 1. q. 1. 3. 8. ar. 1.

20 Dicitur analogice de Deo vero, de Deo falso, & de Deo per participationem, non autem univoce, nec æquivoce, 1. q. 13. 9. 10. o.

21 Non est nomen proprium, sed

sed est nomen appellativum, 1. q. 13. 9. ad 2. & 3. q. 35. 4. ad 3.

22 Est nomen operationis, quantum ad id à quo imponitur ad significandum; imponitur enim ab universali providentia rerum, sed tamen significat naturam Dei, 1. q. 13. 8. o.

23 Significat naturam divinam, ut in habente, 1 q. 13. 9. ad 2.

24 Et habet aliquid universalis, sc. prædicari essentialiter de pluribus suppositis; & aliquid singularis, sc. non multiplicari in eis, 1. q. 13. 9. o. & q. 39. 4. ad 1.

25 Secundum rei veritatem est incommunicabile, 1. q. 13. 9. c. ad 2.

26 † Et per se supponit pro natura communi; sed ex adjuncto supponit pro persona, homo autem è converso, 1. q. 39. 4. ad 3. & 6. ad 1.

27 Potest supponere pro omnibus & singulis personis divinis, 1. q. 39. 4. o. & 3. q. 16. 1. c. fi. & q. 35 4. c. ad 1.

28 Nomina Dei non exprimunt essentiam Dei secundum quod est, sicut hoc nomen homo exprimit essentiam hominis, 1 q. 13. 1. c. & 8. ad 1.

29 Deus est nominabilis à nobis ex creaturis & imperfecte; non autem secundum quod in se est & perfecte, 1. q. 13. 1. o. & q. 28. 2. ad 2. & ad 3.

30 Nomina Dei imponuntur à processibus divinis ad creaturas; non autem ad significandum eos, 1. q. 13. 2. ad 2.

31 Nomina dicta de Deo affirmative & absolute significant essentiam ejus, non autem negativa, vel relata ad creaturas, 1. q. 13. 2. o & 4. 6. c.

32 Omne nomen commune Deo, & creaturis prius dicitur de Deo quam de creaturis quoad impositionem nominis, 1. q. 13. 3. c. & 5. o. & q 33. 2. ad 4. & 3. o.

33 Nomina quæ significant perfectionem absolute sunt communia Deo & creaturis; quæ autem dicunt modum participandi, sunt propria creaturis; quæ vero dicunt modum supereminentiæ sunt propria Deo, 1. q. 13. 3. ad 1. & 5. ad 3.

34 Nomina dicta de Deo absolute dicuntur de eo ab æterno; quæ vero dicuntur per respectum ad creaturas, dicuntur de eo ex tempore, 1. q. 13. 5. o. & q. 34. 3. ad 2. & q. 43. 2. o.

35 Quæ dicunt respectum ad creaturas consequentem actiones immanentes, dicuntur de Deo ab æterno; si autem dicunt respectum consequentem actiones transeuntes, dicuntur de eo ex tempore, 1. q. 13. 7. ad 3. & q. 14. 15. ad 1. & q. 54. 3. ad 2

36 Omnia nomina dicta de Deo metaphorice, vel causaliter tantum prædicantur per prius de creaturis, quam de Deo, 1. q. 13. 6. o. & q. 33. 3 c.

37 Simplex & unica scientia Dei potest nominari omnibus nominibus nostræ cognitionis, 1. q. 14. 1. ad 2.

38 Multa nomina dicta de Deo non sunt synonyma: quia significant idem, secundum diversas rationes, 1. q. 13. 4. o.

39 Nullum nomen dicitur proprie de Deo, quoad modum significandi, sed tantum ratione significati, 1. q. 13. 3. o. & 12. ad 1.

40 Nomina quæ significant perfectiones absolutè, dicuntur proprie de Deo; quæ autem dicunt modum participandi, dicuntur de Deo metaphorice, 1. q. 13. 3. ad 1. & ad 3.

41 Omnis imperfectio debet excludi à nominibus, secundum quod dicuntur de Deo, 1. q. 14. 1. ad 1. & ad 2. & 1. 2. q. 14. 1. ad 2.

42 Nomina passionum, quæ important imperfectionem in suo for-

formali, ut ira, tristitia, desiderium, & hujusmodi, non dicuntur de Deo, nisi metaphorice, alia vero dicuntur proprie, tamen sine passione, ut gaudium, & amor, & hujusmodi, 1.q.19.11.c.& q.70.1. ad 1.& ad 2.

43 Quanto aliquod nomen est communius, tanto convenientius assumitur in divinis, 1.q. 13.11.c.& q.33.1.ad 1.

44 Nomina negativa verius dicuntur de Deo, quam affirmativa, 1.q.13.12.ad 1.

45 Nominibus Dei debetur reverentia ratione rei significatæ, quæ est una; non autem ratione vocum, quæ sunt multæ; ideo Deus dicitur in singulari, 2.2.q.122.3.ad 5.

Nominales antiqui reprobantur, 1.q.14.15.ad 3.

1 Non ens non est cognoscibile, nisi secundum quod fit per intellectum cognoscibile, id est ens rationis, 1.q.16.3. ad 2.

2 Ea quæ in seipsis non sunt, apud Deum existunt, in quantum sunt præcognita, & præordinata ab eo, 1.2.q.91.1.ad 1.

3 Non ens non habet causam, nisi causam per accidens, 1.q. 104.3.ad 1.

4 Potest esse causa per accidens, non autem causa per se, 1.2.q.76.1.ad 1.

Non velle sumitur dupliciter, sc. vel in vi unius dictionis, vel in vi orationis, primum est infinitivum verbi nolo, non autem secundum; & primum causat involuntarium, non autem secundum, 1.2.q.6.3.ad 2.

† Omnis notitia est bona, 1. q.22.3.ad 3.& 2.2.q.167.1.o.

1 Notio est propria ratio cognoscendi personam divinam, 1.q.32.2.ad 2.& 3.c.

2 Notiones seu relationes, & proprietates personales in abstracto necessario sunt ponendæ in divinis, contra præpositivum, 1.q.32.2.o& q.40.1.c.

3 Notiones in divinis non significantur ut res, sed ut rationes, licet sint ibi realiter, 1.q.32.2.ad 2.& 3.ad 2.& ad 3.

4 Eadem notio diversis nominibus significatur, secundum diversas rationes ejus, 1.q.34. 2.ad 3.

5 Ad notionem requiruntur tria, sc. origo, dignitas, & specificatio, 1.q.32.3.ad 4. & ad 5.

6 Sunt tantum quinque, sc. innascibilitas, paternitas, filiatio, communis spiratio, & processio, & omnes notiones sunt relationes, præter primam; & omnes sunt proprietates, præter penultimam; sed tantum tres sunt personales, idest constituentes personas, sc. secunda, & tertia, & quinta, 1.q. 30.2.ad 1.& q.32.3.o.

7 Deus non dicitur quinus propter quinque notiones, sicut dicitur trinus propter tres personas, & unus propter unam essentiam, 1.q.2.3.ad 2.

8 Plures notiones patris non distinguuntur realiter abinvicem; quia non opponuntur relative, nec tamen una prædicatur de alia, 1.q.32.3.ad 3.

9 † Filius & Spiritus Sanctus non conveniunt in eadem notione; quia non conveniunt in aliquo speciali, sicut Pater & Filius, 1.q.32.3.ad 5.& q. 35.2.c.

10 Nulla notio sumitur ex hoc, quod nulla persona est à Spiritu Sancto, quia hoc non est dignitatis, sicut quod Pater à nullo sit, 1.q.32.3.ad 4.

11 Nulla notio sumitur à remotione processionis, sicut sumitur innascibilitas à remotione nativitatis, 1.q.33.4.ad 5.

1 Notorium triplex, sc. per sententiam convicti, per confessionem in jure factam, & per evidentiam facti, 3.q.82.9. ad 3.

Ars notoria est illicita, quia fit per dæmones, & est ineffi-

cax

cax ad scientiam acquirendam, quia nullus unquam per dæmones scientiam acquisivit, quia ad dæmones non pertinet illuminare intellectum, 1.q 64.5. ad 5. & 2 2.q.96.1.o.

1 Notum per se est cujus prædicatum est de ratione subjecti; & hoc dupliciter; sc. simpliciter; & quoad nos, 1.q.2. 1.o.& q.17.3. ad 2. & q.85.6. c.& q. 87.1. ad 1. & 2.2.q.94. 2. c.

2 Dicitur dupliciter, sc. per nihil aliud notum, ut prima principia, vel non per accidens, 1.q 87.1.ad 1,

3 Universale est notius minus universali, quoad simplicem apprehensionem, sed est è converso, quoad investigationem universalium proprietatem, & causarum, 1.q.85. 3. o.

4 Singulare est prius, & est notius universali, quoad nos, & universalius est notius minus universali, 1.q.85.3.o.

5 † Veritatem esse in communi est per se notum, etiam quoad nos, non autem veritatem primam, 1.q.2.1.ad 3.

Facilius dispensandum est cum novitiis & imperfectis in jejunis, quam cum antiquioribus & perfectis, 2.2.q.47.4. ad 5. & q. 189.1.ad 4.

Nugæ in ore Sacerdotum sunt blasphemiæ, & sacrilegium materialiter, non autem formaliter, † ex eo tantum, quod Sacerdotes sunt personæ sacræ, 2. 2.q.99.3.ad 3.

1 Numerus duplex, sc. species quantitatis, & numerus transcendens, 1.q.30.3.o.

2 Denarius est signum perfectionis, in quantum est quodammodo terminus omnium numerorum, 2.2.q.87.1.c. & 3. q.31.8.c.

3 Absolutus est in intellectu tantum, 1.q.30. 1. ad 4. & 2. ad 5.

4 Pluralis frequenter ponitur pro singulari in Scriptura Sacra, 1.2 q.82.2. ad 1. & 3.q. 46.1 1.ad 3.

5 Termini numerales transcendenter sumpti sunt in divinis, & significant ea de quibus dicuntur, addendo indivisionem tantum, sed ut pertinent ad genus quantitatis, non dicuntur in divinis, nisi metaphorice, 1.q.30.3.o.

6 Termini numerales in divinis sunt in plus quam essentia, vel relatio, vel motio, & significant utrunque, si addantur eis, 1.q.30.3.ad 1.

7 Numerus numeratus in creaturis dicit totum & partes, non autem in divinis, sed absolutus etiam in divinis dicit totum, & partes secundum rationem tantum, 1.q.30 1.ad 4.

8 Numerus absolutus mensuratur etiam in divinis secundum rationem; non autem numeratus, nisi in creaturis, 1.q.30.2.ad 5.

Dare aliquid pro matrimonio ut est in officium, est licitum, non autem ut est Sacramentum, vel pro benedictione nuptiarum, sed esset simonia, 2. 2.q.100.2.ad 6.

1 Nutrire non convenit formæ, nec materiæ, quia omne nutriens convertitur in nutritum, & manet, 3.q.77.6.c.

2 Nullum sensibile nutrit, præter tangibile, sed saper est signum alimenti convenientis, & delectamentum ejus, 2.2.q. 141.5.o.

1 Nutus dicuntur signa ad visum, sicut locutio ab auditu, 1.q.117.1.o.

Nycticorax est acuti visus in nocte, i. significat eos, qui sunt astuti in temporalibus, & hebetis visus in die, idest in spiritualibus. 1.2.q.102.6.ad 1.

O

1 Obedientia non est virtus theologica, sed est virtus mora-

rális, 2. 2. q. 104. 2. ad 2.

2 Est medium duorum vitiorum, sc. inter superfluum & diminutum, sed superfluum ejus non est secundum quantum, sed secundum alias circumstantias, sc. vel cui non debet obedire, vel in quibus non debet, 2. 2. q. 104. 2. ad 2.

3 Est pars justitiæ specialis, sed improprie, 2. 2. q. 4. 7. ad 3. & q. 104. 2. ad 2.

4 Proprium objectum obedientiæ est præceptum tacitum vel expressum, i. voluntas superioris, quocumque modo innotescat, 2. 2. q. 2. 5. ad 3. & q. 104. 2. c. ad 2. & ad 3. & 3. ad 1.

5 Importat necessitatem respectu ejus quod præcipitur; & voluntatem respectu impletionis præcepti, 3. q. 47. 2. ad 2.

6 Est in voluntate subjective, 2. 2. q. 2. 5. ad 3.

7 Dicitur dupliciter, sc. large, i. omnis executio cujuscunque quod potest esse sub præcepto quacunque intentione; & proprie, i. intendens specialem rationem objecti, sc. præcepti. Primo modo est virtus generalis, secundo autem modo est virtus specialis, 2. 2. q. 4. 7. ad 3. & q. 104. 2. o. & 3. ad 1.

8 Triplex, sc. indiscreta, quæ etiam in illicitis obedit; imperfecta, sed sufficiens ad salutem, quæ sc. obedit in illis ad quæ obligatur; & perfecta, quæ sc. obedit in omnibus licitis; ad secundam tenetur quilibet, sed ad primam, & tertiam nullus tenetur, 2. 2. q. 104. 5. ad 3.

9 Omnis obedientia est eadem in specie, sed causatur ex diversis speciebus reverentiæ, 2. 2. q. 104. 2. ad 4.

10 Bonum necessarium ad salutem non debet dimitti propter obedientiam, sed quodlibet aliud, 2. 2 q. 104. 3. ad 3.

11 Omnes actus virtutum, ut sunt in præcepto, pertinent ad obedientiam, 2. 2. q. 104. 3. ad 2.

12 Obedientia non est prior aliis virtutibus, nec tempore, nec natura, 2. 2. q. 104. 3. ad 2.

13 Est major omni alia virtute morali, sed est minor virtutibus Theologicis, 2. 2. q. 104. 3. o.

14 Procedit ex reverentia superiorum, ideo respectu prælati continetur sub observantia; sub pietate vero respectu parentum, sed respectu Dei, pertinet ad devotionem, quæ est principalis actus religionis, 2. 2. q. 104. 3. ad 4.

15 Obedientia generalis requiritur ad fidem; sed obedientia specialis sequitur eam, 2. 2. q. 4 7. ad 3. & q. 104. 3. ad 2.

16 Charitas sine obedientia esse non potest, 2. 2. q. 104. 3. c. fi.

17 Obedientia est ut mater omnium virtutum, quia causantur & conservantur per actum ejus, charitas vero ut finis, 2. 2. q. 104. 2. ad 2

18 Quanto minus habet de suo, tanto melior est secundum apparentiam, non autem apud Deum, 2. 2. q. 104. 2. ad 3.

19 Præfertur omnibus sacrificiis, 3. q. 47. 2. c.

20 Omnis voluntas creaturæ tenetur obedire præceptis Dei, 2. 2. q. 104. 4. 5. o. & q. 154. 2. ad 2.

21 Quilibet tenetur jure naturali & divino obedire suo superiori, sc. homo homini, 2. 2. q. 69. 1. c. & q. 88. 10. ad 2. & q. 104. 1. o. & 5. pr. & 6. ad 2.

22 Homo non tenetur obedire homini in pertinentibus ad interiorem motum voluntatis, vel ad naturam corporis, sed Deo, 2. 2. q. 104. 5. c. ad 2. & 6. ad 1. & q. 122. 4. ad & 3. q. 186. 7. ad 1.

23 Majori potestati magis est obediendum, quam minori, quæ totaliter subest ei, vel in quibus

bus subest ei, 2. 2. q. 104. 5, c. & 105. 2. c.

24 Subditus non tenetur in omnibus obedire suo superiori dupliciter, sc. propter præceptum majoris potestatis, vel in quibus non subditur ei, 2. 2. q. 69. 3. ad 1. & q. 104. 5. o. & q. 186. 2. c.

25 Sæculares tenentur obedire Prælatis suis spiritualibus, in iis tantum quæ promiserunt in baptismo, 2. 2. q. 186 5. ad 1.

26 Subditus non tenetur obedire Prælato suo spirituali præcipienti sibi, quod revelet culpam fratris sui omnino occultam, sed peccaret uterque, 2. 2. q. 33. 7. ad 5. & q. 70. 1. c. ad 2.

27 Religiosi tenentur obedire suis Prælatis in iis tantum, quæ in regula continentur directe, i. expresse, vel indirecte, i. implicite, ut mutua obsequia, & pœnæ, & hujusmodi, 2. 2. q. 104. 5. ad 3. & q. 186. 5. ad 4.

28 Eremitæ & Prælati religionum tenentur obedire Episcopis in omnibus, sicut & alii, & specialiter in iis quæ sunt religionis; nisi sint exempti, qui tamen exempti tenentur obedire summo Pontifici, 2. 2. q. 67. 1. ad 3. & q. 186. 5. ad 3.

29 Christiani tenentur obedire principibus secularibus, si habent justum dominium, si licita præcipiunt, & de sæcularibus, aliter autem non, 2. 2. q. 104. 6. o.

30 Miles tenetur obedire duci in rebus bellicis tantum; & servus domino suo in servilibus; & filius patri in rebus domesticis & disciplina: & quilibet superiori suo, secundum rationem superioritatis, 2. 2. q. 104. 5. o.

31 Miles debet magis obedire duci in rebus bellicis, & civis rectori in civilibus, quam patri, sed in rebus domesticis est è converso, 2. 2. q. 26. 8. ad 3.

1 Objectum non est materia ex qua, sed est materia circa quam: & habet rationem formæ, in quantum dat speciem, 1. 2. q. 18. 2. ad 2. & q. 73. 3. ad 1.

2 Proprium objectum potentiæ vel habitus est illud, sub cujus ratione formali omnia referuntur ad potentiam vel habitum, 1. q. 1. 7. c. pr. & 1. 2. q. 1. 3. c.

3 Objectum potentiæ vel habitus duplex, sc. materiale, & formale, 1. q. 1. 3. c. & 2. 2. q. 1. 1. c.

4 Diversitas formalis objecti diversificat potentias vel habitus, non autem diversitas materialis, 1. q. 1. 3. c. & q. 59. 2. ad 2. & ad 3. & 4 c. q. 77. 3. c. & 1. 2. q. 54. 2. ad 1 & q. 57. 2. ad 2. & 2. 2. q. 59. 2. c. ad 1.

5 Diversitas objecti duplex, sc. secundum naturam ejus, & secundum virtutem agendi: prima causat materialem diversitatem passionum, secunda vero causat diversitatem formalem & specificam, 1. 2. q. 23. 4. c. & q 30. 1. c.

6 Ratio objecti diversa, secundum universale, & particulare, vel secundum totum & partem, facit unam artem, vel unam virtutem esse principalem respectu alterius, 2. 2. q. 50. 3. c.

7 Objecta diversorum generum æqualiter semper sunt diversarum potentiarum; non autem si sint diversorum generum inæqualiter, 1. 2. q. 8. 2. ad 2.

8 Potentia superior respicit universaliorem rationem objecti, quam potentia inferior, 1. q. 1. 3. ad 2. & q 59. 4. c. & q. 77. 3. ad 4 & q. 78. 1. c.

9 Habitus morales, & eorum actus nominantur & specificantur ex objecto & fine proprio, 1. 2. q. 12. 2. c. & q. 21. 1. ad 2. & 2. 2. q. 19. 3. 4. 5. c. & q. 23. 4. c. & q. 24. 4. c. & q. 25. 1. c. q. 47. 5. 11.

11. c. & q. 50 2. 3. c. & q. 59. 2. c. ad 1. & q. 81. 3. c. & q. 174. 1. c.

10 Quando ratio objecti, & objectum materiale sub uno actu referuntur ad potentiam & habitum, tunc non distinguuntur potentiæ vel habitus utriusque, 1. 2. q. 57. 2. ad 2.

11 Non semper objectum actionis humanæ est objectum potentiæ activæ, sed potentiæ passivæ aliquando; nec semper objectum potentiæ activæ est effectus ejus, sed quandoque est materia ejus circa quam, 1. 2. q. 18. 2. ad 3.

1 Oblatio est omne quod exhibetur in cultu Dei; sacrificium vero est, si inde fiat aliquod Sacrum consumendum, 2. 2. q. 85. 3. ad 3 & q. 86. 1. c.

2 Data pauperibus non dicuntur sacrificia, nisi improprie, in quantum dantur propter Deum, nec dicuntur oblationes, 2. 2. q. 86. 2. ad 1.

3 Ad oblationes aliquis tenetur quadrupliciter, sc. ex conventione præcedenti, deputatione, indigentia ministrorum, & consuetudine, non autem ex præcepto legis, 2. 2. q. 86. 1. o.

4 Oblatio debita tertio, & quarto modo est voluntaria, quoad quantitatem, & speciem rei; & non ex necessitate præcepti, 2. 2 q. 86. 1. c.

5 Oblatio animalis cæci, & claudi reddebatur illicita tripliciter, sc. ratione Dei, contemptus, & voti, 1. 2. q. 102. 3. ad 7. item 2. 2. q. 86. 3. ad 3.

6 In nova lege potest fieri de qualibet re, præterquam de injuste acquisitis; non autem in veteri lege, propter significationem, 2. 2. q. 86. 3. o.

7 De mercede prostibuli prohibetur in lege veteri propter immunditiam; in nova vero lege propter scandalum, 1. 2. q. 102 3. ad 7. & 2. 2. q. 32. 7. ad 2. & q. 86. 3. ad 1.

8 † Non dantes oblationes debitas possunt puniri per subtrationem Sacramentorum, non tamen à Sacerdote cui debentur, ne Sacerdotes videantur per Sacramentorum exhibitionem aliquid exigere, sed per superiorem aliquem, 2. 2. q. 86. 1. ad 3.

9 Oblationes ad solos Sacerdotes pertinent, vel pro se, vel pro pauperibus, vel pro cultu divino, 2. 2. q. 86. 2. o.

10 Re igiosi possunt recipere oblationes tripliciter, sc. ut pauperes, ut ministri, & ut curati, si parochiæ sint eorum, 2. 2. q 86. 2. ad 2.

11 Oblationes non consecratæ possunt cedere in usum laicorum per dispensationem Sacerdotum, sed oblationes consecratæ non. 2. 2. q. 86. 2 ad 3.

12 Oblatio parva, cum humili mente, & pura dilectione purgat peccata venialia, & mortalia, 2. 2. q 50. 3. ad 2.

13 Oblatio Melchisedech figurabat sacrificium nostrum quoad materiam, sed quoad passionem Christi figurabat agnus, & alia Sacramenta veteris legis, 3. q. 61. 3. ad 3.

1 Obligari potest unus pro alio in iis tantum, ad quæ omnes tenentur, 3. q. 71. 1. ad 3.

2 Præceptum non obligat antequam sit divulgatum, 1. 2. q. 90. 4. ad 2. item ad 3.

3 Obligatio fit homini verbo exteriori; Deo autem verbo interiori, 2. 2. q. 88. 1. c.

4 Homo maxime Deo obligatur ad fidelitatem, ratione dominii, & beneficiorum, 2. 2. q. 88. 3 c. ad 1.

5 Ex qualibet permissione fit obligatio juris naturalis, secundum honestatem, non autem juris civilis, 2. 2. q. 88. 3. ad 1.

6 In fine primi septenii homo incipit esse aptus ad promittendum aliquid in futurum, & præcipue ad quæ ratio naturalis inclinat, non autem ad obligan-

gandum se perpetuo, 2. 2. q. 10. 2. o.

7 In fine secundi septenii homo potest se obligare de pertinentibus ad propriam personam, sc. vel ad religionem, vel ad conjugium: sed post tertium septenium etiam de aliis, 2. 2. q. 88. 8. ad 1. & q. 104. 5. c. fi.

1 Obscuritas intellectus triplex, sc. ex esse ex nihilo, ex discursu, & ex peccato; prima est in omni intellectu creato; secunda est tantum in homine, etiam in statu innocentiæ, tertia est tantum in homine post peccatum, 1. q. 94. 1. 3. & 2. 2. q. 5. 1. ad 1.

1 Observantia est sub pietate, sicut pietas est sub religione; & est virtus specialis; per quam honorantur personæ in dignitate constitutæ, 2. 2. q. 80. c. & q. 102. o. & q. 103. 3 c.

2 Directe respicit personam excellentem; idem secundum diversas rationes excellentiæ diversas species habet, 2. q. 104. 2. ad 4.

3 Exhibere honorem personis in dignitate constitutis contingit dupliciter, sc. ratione propriæ personæ, vel respectu boni communis; primum pertinet ad observantiam, secundum vero ad pietatem; ideo pietas est dignior observantia, 2. 2. q. 102. 3. o.

1 Obstetrix non fuit in Nativitate Christi; sed mater ejus omnia per se fecit, 3. q. 35. 6. ad 3.

2 Obstetrices Hebræorum fuerunt remuneratæ à Deo propter pium affectum earum; non autem propter mendacium, licet fuerit mendacium officiosum, 1. 2. q. 114. 10. 2. & 2. 2. q. 110. 3. ad 2. item 4. ad 3.

Obstinata mente peccare aggravat peccatum, & dicitur peccatum in Spiritum Sanctum; cujus triplex est causa, sc. longa consuetudo peccandi, incredulitas de justitia Dei, & seductio inimici, 2. 2. q. 88. 6. c. fi.

1 Occasio agendi injuste non debet dari, 2. 2. q. 78. 4. o. & q. 124. 1. ad 3.

1 Occidere animalia bruta non est peccatum, nisi hoc fiat in damnum proximi: quia animalia bruta sunt, vivunt, & conservantur propter hominem, 2. 2. q. 64. 1. o. item 2. c. ad 3. item 3. ad 2.

2 Bruta occidi mandatur à Deo in damnum dominorum suorum; & ad detestationem peccati, & ad exemplum, 1. 2. q. 105. 2. ad 1. item 2. 2. q. 108. 4. ad 3.

3 Occisio animalium in sacrificiis erat utilis, non quidem secundum se, sed sextuplici ratione secundum glossam, sc. ut Deo quis animalia offerret potius quam idolis; ad flagellandum durum, in quantum erant ad satisfactionem; ad instruendum insipientem ratione significationis; ad ostensionem delicti & humanæ infirmitatis; ad manifestationem & testimonium gratiæ; & ad futurorum significationem, 1. 2. q. 102. 3. ad 5.

4 Nulli licet occidere peccatores, nisi auctoritate principis, 2. 2. q 64. 3. o. & 5. ad 2. & ad 3. & 7. c. & q. 65. 1. c. ad 2.

5 Ad bonum communitatis est licitum, quando potest fieri sine periculo bonorum, 1. 2. q. 100, 8. ad 3. & 2. 2. q. 25. 6. ad 2. & q. 64. 2. o. & 3. 6. c. & q. 65. 1. c. & q 108. 1. 3. o.

6 Mors inflicta per judicem peccatori prodest ei, si convertatur, ad culpæ expiationem; si vero non convertatur, prodest ei ad terminationem; quia per hoc tollitur ei potestas amplius peccandi, 2. 2. q. 25. 6. ad 2.

7 Occidere justum est gravius peccatum, quam occidere injuste peccatorem, 2. 2. q. 64. 6. ad 7.

Moy-

8 Moyses occidens Ægyptium non peccavit, quia vel hoc fecit ex inspiratione Dei, vel defendendo injuriatum; vel potest dici secundum Aug. in q. Ex. factum Moysis quidem vitiosum fuisse; fuisse tamen signum virtutis ejus, qua populum liberaturus erat, 2.2.q.60. 6.ad 2.

9 Clericis non licet occidere peccatores, licet hoc liceret Sacerdotibus veteris legis, 2. 2. q. 64.4 o. & q 70. 1. ad 3.

10 Occidens etiam volentem hoc, facit injuriam occiso, & Deo, & reipublicæ; ideo David damnavit dicentem, occidi Saul, 3. q. 47. 6. ad 3.

11 Occidere se quacunque de causa semper est peccatum mortale; nisi hoc fiat ex inspiratione Dei, sicut Samson; per quem Deus miracula faciebat; sicut quædam sanctæ mulieres, quarum memoria in Ecclesia celebratur, 2.2.q.59. 3. ad 2. & q.64.5.o.& q.124.1.ad 2. & 3.q.47.6.ad 3.

12 Occidens se facit injuriam Deo, in quantum est aliquid Dei, sc. creatura & imago ejus; & injuriam civitati vel communitati, in quantum est pars ejus; ideo punitur secundum legem divinam, & secundum humanam sententiam carentia sepulturæ, 2.2.q.59.3. ad 2. & q.64.5.c.& 3.q. 47.6 ad.4.

13 Nullo modo licet occidere innocentem, nisi de mandato Dei, 1.2.q.94. 5.ad 2 & q.100.8.ad 3 & 2. 2. q. 64.6.o. & q.104.4.ad 2. & q.154.2.ad 2. & 3.q.47.6.ad 2.

14 Percutiens seu occidens prægnantem est homicida; & est irregularis, si sequatur mors ejus, vel mors fœtus animati anima rationali, 2. 2.q.64. 8. ad 2.

15 Gravius peccat occidens injuste hominem corporaliter, quam occidens eum spiritualiter; quia primum intendit, & causat sufficienter; non autem causat sufficienter secundum, quod tamen est pejus, 1. 2.q. 74.8.ad 3. & 2.2. q.73.3.c.ad 2.& q. 115.2.ad 2.

16 Christus occisus fuit ab aliis, & non à se; nisi indirecte, nec impediendo cum posset, 3.q.22.2. ad 1.& q.46.3. ad 2 & q.47.1.o.& q.50.1.ad 2.51.3.c.

17 Peccatum occidentium Christum fuit maximum quoad Pontifices & Judam; minimum vero quoad alios, 3. q. 47. 4. ad 2. & 6. o.

18 Occidens invadentem se defendendo se cum moderamine inculpatæ tutelæ, nec intendens mortem ejus, non peccat, 2.2 q.64.7. o.

19 Quilibet occidens hominem, etiam defendendo se, & quilibet participans in causa sanguinis, est irregularis, 2.2. q 40.2.c fi.& q.64.7. ad 3. & q.108.4.ad 2.

20 Occidens hominem à casu non est homicida, nec est irregularis, si dabat operam rei licitæ, & adhibuit debitam diligentiam, 2. 2.q.64.8.o.

1 Occultatio quandoque est causa peccati, sc. utendo ea ad peccatum, ut in furto, fraude, & dolo; quandoque vero est circunstantia diminuens peccatum ratione verecundiæ, vel contra scandalum, 2. 2.q. 66.8. ad 1.

2 Ociosum verbum, quod plerunque est peccatum veniale, potest etiam esse peccatum mortale, 1. 2. q. 72. 6. ad 1. & fi.

1 Odium est dissonantia appetitus animalis, vel appetitus rationalis ad apprehensum ut disconveniens; sicut amor est consonantia ejus ad conveniens, 1. 2.q.29. 1.2. c.

2 Non potest esse vitium capitale, quia amor veri boni, & odium veri mali sunt prima passiones, sed apparentis sunt ul-

ultimæ, 2.2.q.34.5.o. & 6. c. & q 158.7.ad 1.

3 Potest esse prima passio, non autem potest esse primum peccatum, sed ultimum, 2.2. q.34. 5.o. & 6. o.

4 Omne odium in proximum quoad naturam vel gratiam, est peccatum, non autem odium in proximum quoad culpam, 2. 2. q. 25. 6. o. & q.34. 3. o.

5 Est maximum peccatum contra proximum, quoad inordinationem peccantis : sed actus exterior est maximum peccatum, quoad nocumentum, 2.2.q.34.4.o.

6 Est subjective in concupiscibili, 1. q.81.2.ad 3. & 1. 2.q.23.1.2.c.& 4. c.

7 Bonum sub ratione boni non potest odiri, nec in universali, nec in particulari; sed verum & ens possunt odiri in particulari tripliciter, sc. ut verum est causaliter & originaliter in ipsis rebus; vel ut est in cognitione ipsius hominis, vel ut est in intellectu alterius; non autem possunt odiri in universali, 1.2. q. 29. 5.o.& 2.2. q. 34.1.c.

8 Sicut bonum est objectum amoris, sic & malum est objectum odii, 1.2.q.29.1.o.

9 Omne impediens à beatitudine debet odiri, 2. 2. q. 26. 7. ad 1. & q. 34. 3. ad 1.

10 Nullus potest se odire, nisi per accidens, sc. ratione objecti mali quod videtur bonum, vel è converso, & ratione sui, quod videtur principale, & non est, 1. 2.q.29. 4. o. & 2. 2. q. 25. 7. o

11 Dissonantia est causa odii, & convenientia est causa amoris 1.2. q. 29. 1.2.5 c.

12 Odium convenientius ponitur oriri ex acedia, quam ex ira; quia prius & directius oritur odium ex tristitia, ex qua etiam ira causatur, 2.2.q. 34. 6.o.& q. 158.7. ad 2.

13 Deus non potest odiri secundum se, sed oditur à damnatis & malis secundum effectus ejus, qui interdum eorum voluntati contrariantur, 1. q. 60. 5.ad 5.& 2.2.q.13.4.o. & 6.ad 2.& q.34.1.o.

14 Odium proximi est prius odio Dei, sed dilectio Dei est prior dilectione proximi, 2.2. q.34.6.ad 2.

15 Odium Dei est gravissimum omnium peccatorum, & est gravius quam infidelitas, 1.2.q.73.4.ad 3.& 2.2.q.34.2. o.& q.39.2.ad 3.

16 Maxime est peccatum in Spiritum Sanctum, secundum quod peccatum in Spiritum Sanctum nominat aliquod genus speciale peccati; sed odium Dei non numeratur inter species ejus, quia est in omni specie ejus, 2.2.q.34.2.ad 1.

17 Deus odit peccatores, in quantum non vult eis bonum vitæ æternæ, sed amat omnes creaturas, in quantum vult eis aliquod bonum, 1.q.20. 2.ad 4.& q.23.3.ad 1.

Offensa Dei est infinita ex parte aversionis, sed est finita ex parte conversionis, & nostri actus, 1.2.q.87.4.c. ad 2. & 3.q.1.2.ad 2.

1 Officia humana pertinentia ad singulares personas, cum quibuscunque ordinibus angelorum similitudinem habeant, diriguntur per ultimum ordinem, in quantum participant virtutes superiorum: sed officia quæ ad multitudinem pertinent, diriguntur per principes, vel Archangelos. Et ideo homo in prælatione constitutus illuminatur ab Angelo inferiori de iis, quæ ad statum personæ suæ pertinent, sed ab Angelo principe de iis quæ spectant ad regimen multitudinis, 1.q. 113.ad 2.ad 1.

2 Officia humana, ex quibus homines licite victum lucrantur, sive manibus, sive pedibus,

bus, sive lingua fiant, intelliguntur sub opere manuali, 2. 2. q. 187. 3 c.

3 Quilibet obligatur ad exequendum officium quod accepit, 3. q. 67. 8. c.

Officium dicens in Ecclesia propter distributiones sicut propter principalem finem, peccat mortaliter per simoniam, non autem si ut sunt sibi necessariæ ad victum, vel quasi stipendium, 2. 2. q. 100. 2 ad 2.

1 Offuscatio lunæ non est propter interpositionem vel umbram alicujus rei, sed ex hoc quod est ultimum cœlum, ideo convenit cum ultimo elemento, sc. cum terra; nec unquam offuscatio lunæ removebitur, 1. q. 102. 1. ad 3.

1 Oleum tantum olivarum proprie dicitur oleum; alii vero liquores dicuntur oleum per similitudinem tantum, 3. q. 72. 2. ad 3.

2 Oleum significat gratiam, & misericordiam Dei, 1. 2. q. 102. 3. ad 1. & 3. q. 72. 2. o.

1 Olfactus hominis non percipit nisi excellentias odorum propter maximam humiditatem cerebri, 1. q. 91. 3. ad 1. item q. 115. 5. ad 1.

2 Olocaustum in lege veteri totum comburebatur, & offerebatur specialiter Deo ob reverentiam majestatis, & amoris bonitatis ejus, 1. 2. q. 102. 3. ad 8. & ad 10.

3 Inter omnia sacrificia holocaustum erat perfectissimum; secundum vero locum in sanctitate tenebat hostia pro peccato; tertium hostia pro gratiarum actione; quartum hostia ex voto, quia homo maxime obligatur Deo; primo propter ejus majestatem; secundo propter offensam; tertio propter beneficia recepta; quarto propter beneficia sperata. Ideo de primo sacrificio nihil comedebatur, secundum comedebatur tantum à Sacerdotibus in atrio, & ipsa die sacrificii; tertium comedebatur ubique in Hierusalem ea die; quartum vero comedebatur etiam in crastino, 1. 2. q. 102. 3. ad 10.

1 Omissio importat prætermissionem boni debiti in ordine ad legem divinam, vel humanam, vel in ordine ad proximum; primo modo opponitur justitiæ legali, secundo vero modo justitiæ speciali, 2. 2. q. 79. 3. c.

2 Non requirit aliquem actum, sed consistit in sola negatione actus debiti, 1. 2 q. 71. 5. o. & 2. 2. q. 54. 2. ad 2. & q. 79. 3. o.

3 Est voluntaria, quia est in potestate voluntatis, non autem per actum voluntatis, 1. 2. q. 71. 5. ad 2.

4 Pertinet ad actum exteriorem, & est effectus negligentiæ, & opponitur justitiæ, 2. 2. q. 54. 2. ad 2

5 Non habet rationem culpæ, nisi secundum quod opponitur præcepto affirmativo; ideo non est peccatum tempore obligationis, quo iterato iteratur peccatum, 1. 2. q. 71. 5. ad 3. & q. 75. 2. ad 5. & 2. 2. q. 79. 3. ad 3.

6 Ut opponitur justitiæ legali, est generale peccatum, speciale vero, ut opponitur justitiæ speciali, 2. 2. q. 79. 3. o.

7 Non est peccatum originale, sed est peccatum actuale, 2. 2. q. 79. 3. ad 1.

8 Peccatum omissionis, & peccatum commissionis differunt specie materialiter, non autem formaliter, 1. 2. q. 72. 6. o.

9 Omissioni debetur pœna damni, & pœna sensus, ratione radicis ex qua procedit, licet non necessario habeat actualem conversionem ad bonum commutabile, 2. 2. q. 79. 4. ad 4.

10 Generale est omni Sacramento, quod si omittatur aliquid de substantia Sacramenti, opor-

oportet illud reiterari, 1. q. 38. 6. c.

† Omnipotentia non potest communicari creaturæ, 2. 2. q. 178. 1. ad 1. & 3. q. 13. 1. c.

2 Filius Dei est omnipotens, & est æqualis Patri in omnipotentia, 3. q. 42. 6 o.

3 In anima Christi non fuit omnipotentia simpliciter, nec respectu motus creaturarum, nec respectu propriæ voluntatis, nec respectu proprii corporis, 3. q. 13. o. & q. 21. 1 ad 1.

4 Omnipotentia Dei non excludit impossibilitatem, & necessitatem à rebus, 1. q 25. 2. ad 4.

1 Onocratulus est avis Orientis, habens rostrum longum, & in faucibus habens folliculos, in quibus primo ponit cibum, & post horam ponit in ventrem, & significat avaros, 1. 2. q. 102. 6. ad 1. c. 3.

1 Operatio non recipit speciem ab operante, sed à principio operationis, 3. q. 19. 1. ad 3.

2 Omnis operatio motus quidam dicitur, 1. q. 73. 2. c.

3 Est ultima perfectio rei, 1. q. 73. 1. c. & 1. 2. q. 3. 2. c.

4 Modus operandi cujuslibet rei sequitur modum essendi ejus, 1. q. 89. 1 c.

5 Sicut unitas motus requirit unitatem termini, sic unitas operationis requirit unitatem objecti, 1 q 58. 2. c.

6 Omnis operatio naturæ terminatur ad unum semper, & procedit vel ab uno principio intrinseco, sc. à forma rei naturalis, vel ab agente extrinseco, ut in occultis operibus naturæ, 1. 2. q. 95. 5. c.

7 Operatio suppositi non est de integritate unitatis ejus, sed sequitur eam, 3. q. 19. 1. ad 4.

8 Ex quolibet uno particulari opere proprio probatur tota virtus agentis, 1. q. 3, 4. ad 3.

9 Operatio est quasi medium inter operans, & operatum; ideo dupliciter potest considerari, sc. raspectu operati, 1. q. 36. 3. c.

10 Per opus manuale in lege veteri intelligitur hominis operatio licita pro victu, 2. 2. q. 187. 3. c

11 Nullum opus est acceptum Deo nisi virtuosum, 2. 2. q. 88. 2. c. ad 3.

12 Omnes operationes satisfactoriæ reducuntur ad tria, sc. ad eleemosynam, jejunium, & orationem, 1. 2. q. 108. 3. ad 4. item 4. corp.

13 Operatio non attribuitur mobili, sed moventi, 1. 2. q. 111. 2 c.

14 Nihil per se operatur, nisi subsistens, 1. q. 75. 2. 3. c. & 3. q. 19. 1. ad 3. & q. 20. 1. ad 2.

15 Quælibet res est propter suam operationem; & operatio est finis cujuslibet rei creatæ, 1. q 65. 2. c. & q. 105. 5. c. & 1. 2. q. 3. 2 c & q. 49. 3. c. ad 3. & 4. ad 1. & 3. q. 9. 1. c. ad 1. & q. 32. 4. c.

16 Operatio attribuitur hypostasi, ut operanti; naturæ autem, ut principio operationis, 1. 2. q. 58. 2. c. & 3. q. 19. 1. ad 3. & q 20 1. ad 2.

17 Omnis operatio corporis vel est à naturali qualitate corporis, vel ab anima movente corpus, 1. 2. q. 50. 1. c.

18 Opera hominis dicuntur viva, quæ fiunt & sunt cum charitate; mortua vero dicuntur, quæ fiunt sine charitate; sed opera mortificata dicuntur, quæ fiunt cum charitate, & non sunt cum ea, propter sequens peccatum mortale, 3. q. 89. 4. 5 6 o.

19 Opus dicitur mortuum dupliciter, sc effective, ut peccatum, & privative, ut operatio sine gratia, 3. q 89. 6. c.

20 Sacramentum baptismi sine charitate est opus Dei, & non hominis etiam in ficto; ideo non est opus mortuum, 3. q. 69. 10. ad 1.

Ope-

21 Opera bona facta in charitate transeunt actu, & manent merito; ideo possunt mortificari, 3. q. 89. 4. ad 1.

22 Peccatum mortale mortificat opera justa prius facta quoad meritum vitæ æternæ: non autem quoad remissionem culpæ, & quoad satisfactionem, 3. q. 88. 1. ad 3.

23 † Opera mortua sunt meritoria, non quidem proprie, id est ex condigno, sed quasi similitudinarie, id est ex congruo, & hoc respectu triplicis boni, sc. consecutionis bonorum temporalium, dispositionis ad gratiam, & assuetudinis bonorum operum, 3. q. 89. 6. ad 3.

24 † Opera mortificata reviviscunt per pœnitentiam, non autem opera mortua, 3. q. 89. 5. 6. o.

1 Opinio est actus intellectus declinantis in unam partem contradictionis, cum formidine alterius, unde opinio est quoddam debile & infirmum, secundum Philosophum, 1. q. 79. 9. ad 4. & 2. 2. q. 1. 4. c. & q. 2. 1. c. & 9. ad 2. & q. 63. 3. c.

2 Non potest esse de aliquo viso per sensum, vel per intellectum, 2. 2. q. 1. 4. c.

3 Opiniones contradictoriorum non sunt contradictoriæ, sed sunt contrariæ, 1. q. 17. 4. ad 1. & ad 3. & 1. 2. q. 53. 1. c. & q. 64. 3. ad 3. & q. 77. 2. ad 3.

4 Opinio multorum est vera vel simpliciter, vel secundum partem, 1. 2 q. 5. 3. ad 3.

5 Opinio & suspicio possunt esse veri & falsi; ideo non sunt virtutes intellectuales, quia illæ sunt tantum veri, 1. 2 q. 55. 4. c. & q. 57. 2. ad 3. & 3. ad 1.

6 Aliquis potest simul habere scientiam veram, vel opinionem veram de uno contradictorio in habitu, & falsam de altero contradictorio in actu, vel è converso; non autem utramque simul in actu, 1. q. 46. 1. ad 3.

7 Habens malam opinionem de proximo, sine causa sufficienti, contemnit eum, & injuriatur ei, 2. 2. q. 60. 3. ad 2. & 4. o.

1 Oppositio in sui ratione includit distinctionem, 1. q. 28. 2. c.

2 Oppositio relationis dupliciter differt ab aliis oppositionibus; quia semper unum aliorum oppositorum removet alterum; & semper unum, est imperfectum respectu alterius, non autem in relativis, 1. q. 40. 2. ad 3.

3 Nulla oppositio est in divinis præter oppositionem relativam, 1. q. 40. 1. ad 3.

4 Opposita possunt prædicari de eodem secundum diversa, non autem secundum idem, 3. q. 16. 4. ad 1.

5 † Quot modis dicitur unum oppositorum, tot modis dicitur & reliquum, 2. 2 q. 92. 2 ad 1.

6 Cognitio unius oppositi non tollitur per cognitionem alterius oppositi, sed magis juvatur, 1. q. 14. 10. c. & 2. 2. pr.

1 Opprobrium seu vituperium est testimonium de defectu alicujus, & præcipue secundum aliquam culpam, 2. 2. q. 144. 3. c.

1 † Optimo opponitur pessimum, secundum Phil. 2. 2. q. 34. 2. ad 4. & 4. art. 2.

1 Opus creationis mundi est quoad esse, opus autem distinctionis est quoad virtutes in communi; sed opus ornatus est quoad specialia, vel extrinseca, 1. q. 65. pr. & q. 70. 1. c. & q. 74. 1. o.

2 Fuit ante omnem diem natura, non autem tempore secundum Aug., secundum autem alios, etiam tempore, 1. q. 74. 1. ad 2.

1 Oratio est actus rationis practicæ, sc. quia est vel petitio decentium à Deo, vel as-

census mentis in Deum, 2. 2. q. 83. 1. o. & 3. ad 1. & 3. q. 21. 1. c. ad 3. & 2, o.

2 Est actus virtutis, sc. latriæ, non autem est actus doni intellectus, 2. 2. q. 83. 3. o. & 15. c.

3 Est quodammodo desiderii nostri interpres apud Deum, 2. 2. q. 83. 1. ad 1. & 3. c. ad 2. & 9. c. pr.

4 Necessaria est post baptismum propter impugnantia interius, & exterius, 3. q. 39. 5. c. fi.

5 Est in præcepto religionis, quoad ipsum petere, sed quoad recte aliquid desiderare cadit sub præcepto charitatis, 2. 2. q. 83. 3. ad 2.

6 Convenient est orare; & triplex error circa orationem reprobatur, sc. ponentium quod res humanæ non reguntur divina providentia; & ponentium omnia etiam in rebus humanis ex necessitate contingere, sive ex immutabilitate divinæ providentiæ, sive ex necessitate stellarum, sive ex connexione causarum, & ponentium dispositionem divinæ providentiæ variabilem esse, 1. q. 22. 2. c. & 2. 2. q. 83. 2. o.

7 Error quintuplex circa orationem reprobatur, 1. q. 22. 2. c.

8 Partes integrales orationis secundum Apostolum sunt quatuor, sc obsecratio, oratio, postulatio, & gratiarum actio; vel laus Dei, & supplicatio, secundum Ambrosium. Partes vero ejus subjectivæ, id est species ejus sunt tres, sc. supplicatio, postulatio, & insinuatio. 2. 2. q. 83. 17. o

9 Oratio tam privata quam publica debet esse vocalis quadruplici ratione, sc. ut homo excitet seipsum, ad devote orandum; ut intentionem custodiat, ne mens evagetur; ut ex quadam redundantia ab anima in corpus ex vehementi affectione in consideratione mens in fletus, suspiria, jubilos, & voces prorumpat; ut quasi ad redditionem debiti homo Deo serviat, secundum illud totum quod ex Deo habet, idest non solum mente, sed etiam corpore; quod præcipue competit orationi, secundum quod est satisfactoria, 2. 2. q. 83. 12. o.

10 Debet continuari, quamdiu devotio potest conservari, 2. 2. q. 83. 14. o.

11 Debet semper durare, secundum virtutem, non autem secundum essentiam, 2. 2. q. 83. 14. o.

12 Fides, spes, & charitas præexiguntur orationi, ratione propria orationis, & ratione latriæ, 2. 2. q. 85. 15. c.

13 Oratio est meritoria, si ex charitate fiat, 2. 2. q. 83. 7. ad 2. item 15. o.

14 Semper habet efficaciam impetrandi, si habeat quatuor conditiones, sc. si fiat pie, ad salutem, pro se, & perseveranter, 2. 2. q. 83. 7. ad 2. & 15. ad 2. & 16. c.

15 Conditio quadruplex ne necessaria in qualibet oratione, sc. elevatio mentis in Deum, fiducia impetrandi, gratiarum actio, & petitio, 2. 2. q. 83. 17 c.

16 Debet habere septem conditiones, sc. quod sit perfecta, humilis, continua, devota, vigilans, instans, & charitativa, 2. 2. q. 83. 15. c.

17 Omnes orationes Ecclesiæ habent quatuor, sc. invocationem Dei, commemorationem beneficii Dei, petitionem, & obsecrationem, 2. 2. q. 83. 17. c.

18 Non exauditur, quando orans, vel ille pro quo oratur, vel ipsa petitio non placent exauditori, 2. 2. q. 83. 15. ad 2.

19 Oratio malorum exauditur, & fructuosa est vel propter devotionem eorum pro quibus fit, vel in quantum fit in persona Ecclesiæ, 3. q. 82. 6. c. & 7. ad 3.

Ora-

20 Oratio peccatoris, in quantum ex bono desiderio naturæ fit, exauditur ex misericordia Dei, & non ex merito peccatoris, non autem in quantum peccator, nisi ad vindictam, 2. 2. q. 83. 16. o. & q. 178. 2. ad 1.

21 Oratio petentis contra salutem, vel contra gloriam Dei, magis exauditur non obtinendo, quam si obtineret quod petitur, 2 2. q. 83. 25. ad 2. & 16. c.

22 Effectus orationis triplex, sc. meritum, impetratio, & spiritualis refectio mentis, 2. 2. q. 13. 15. corp.

23 Per operationem appropinquamus Deo, 2 2. q. 83. 1. ad 2.

24 Oratio præeminet aliis actibus virtutis religionis post devotionem, quia religio per orationem movet intellectum hominis in Deum, & tradit homo mentem suam Deo, subjiciendo sibi eam per reverentiam, & præsentando eam Deo, 2. 2. q. 83. 3. ad 1. item ad 3.

25 Fit ad excitandum affectum nostrum, non autem ad docendum Deum, 2. 2. q. 83. 2. o. item 9 ad 5. item 12. c. ad 1. & q. 83. 1. c.

26 Fit non quidem ad mutandum dispositionem Divinæ providentiæ, sed ad impetrandum quod Deus disposuit, 1. q. 23. 8. c. & 2. 2. q. 83. 2. o.

27 Orationes fiunt in horis canonicis ad salutem Ecclesiæ, ut avertatur ira Dei a populo, & ut orantes sint quasi precibus dimicantes, & quasi Divinæ sententiæ resistentes, 2. 2. q. 83. 1. 4. o.

28 Principaliter innititur charitati quoad efficacian merendi; fidei vero quoad efficaciam impetrandi, 2. 2. q. 83. 15. ad 3.

29 Ordinatur ad duo, sc ad objectum proprium, id est ad id quod petitur, & ad finem, id est ad vitam æternam; ideo habet duplicem efficatiam, sc. efficaciam impetrandi respectu primi, & efficaciam merendi respectu secundi; primum pertinet ad misericordiam vel liberalitatem, secundum vero ad justitiam, 2. 2. q. 83. 15. ad 2. & 16. ad 2. & q. 178. 2. ad 1.

30 Qui non attendit, vel non intelligit orationem, habet meritum, non consolationem. 2. 2. q 83. 13. c.

31 Ex virtute orationis Christi baptismus habet meritum regni cœlestis, 3. q. 39. 5. c. fi.

32 In oratione peti debent aliqua determinata propter attentionem & cognitionem nostri desiderii, & ut ferventius fiat, 2. 2. q. 83. 5 o.

33 Nihil debemus petere in oratione, nisi in ordine ad beatitudinem, 2. 2. q 17. 2. ad 2. item q. 83. 4. 5. c. item 6. o.

34 Temporalia possunt peti in oratione, sicut & desidera ri, non quidem principaliter, sed ut necessaria, 2. 2. q. 83. 6. o.

35 Hoc præcipue petendum est in oratione, ut Deo uniamur, 2. 2. q. 83. 1. ad 2.

36 Orare non convenit Personis Divinis, quia non habent superiorem, nec distinguuntur in essentia, ratione cujus sit oratio, 2. 2. q. 83. 10. o.

37 Est proprium rationalis creaturæ; ideo non convenit brutis, 2. 2. q. 83 10. o.

38 Sancti in patria orant pro nobis, non autem pro se, 2. 2. q. 83. 11. o.

39 Oratio proprie fit ad Deum tantum, ut à quo debet expectari quod petitur; ad sanctos autem fit deprecatio, 2. 2. q. 83 4. o.

40 Soli Deo porrigitur, ut per eum implenda, Sanctis vero, & Angelis, & hominibus, ut per eos impetranda suis meritis & precibus, & non ut Deus eas per eos cognoscat 2. 2. q. 83. 4. o.

41 Non debet fieri ad Sanctos qui sunt in Purgatorio, vel in hoc mundo, sed tantum supplicatio, vel petitio 2. 2. q. 83. 4. ad 3. item 11. ad 3.

42 Utile est orare Sanctos in-

feriores quintuplici ratione, licet superiores sint plus accepti Deo; sc. primo ex hoc, quod aliquis quandoque majorem habet devotionem ad Sanctum minorem, quam ad Sanctum majorem; ex devotione autem maxime dependet orationis effectus. Secundo propter fastidium tollendum; quia assiduitas unius rei fastidium parit; & per hoc quod diversos Sanctos oramus, quasi in singulis novus fervor excitatur. Tertio quia quibusdam Sanctis datum est in aliquibus specialibus causis præcipue patrocinari, sicut Sancto Antonio ad ignem infernalem. Quarto, ut omnibus honor debitus exhibeatur à nobis. Quinto quia plurium orationibus aliquando impetratur, quod unius oratione non impetraretur, 2.2.q.83. 11. ad 4.

43 Sancti orantur nominibus propriis propter tria, sc quia hoc meruerunt, plus nobis innotescunt, & propter fidem resurrectionis insinuandam, 2.2. q.83. 11.ad 5.

44 Cognoscunt in Verbo orationes nostras ad eos, etiam mentales, sicut & omnia alia, quæ ad eos pertinent, 1.q.107. 1.ad 3.& 2.2.q.83.4.ad 2.& 3. q.10.2.c.

45 Quilibet debet orare, & desiderare bona pro aliis, sicut & pro se, 2.2.q.83.7.o.& 3.q.21.3.ad 3.

46 Quilibet tenetur orare in communi pro suis inimicis, non autem in speciali, nisi in aliquo casu speciali, sicut in necessitatis articulo, 2.2.q.83 8.o.

47 Orandum est pro omni peccatore viatore, ut convertatur, & pro justis ut perseverent triplici ratione, sc. quia multorum preces facilius exaudiuntur; ut ex multis gratia agatur Deo de beneficiis, quæ conferuntur justis, quæ etiam in utilitatem multorum vergunt, ut majores non superbiant, dum considerant se minorum suffragiis indigere, sed non impetratur, nisi pro predestinatis, 2. 2.q.31.2.ad 1.& q.83.7.ad 3.

48 Orandum est pro infidelibus, licet non prosit eis, nisi convertantur, 2.2.q.31.2.ad 1.

49 Christus oravit secundum humanitatem tantum, triplici ratione, sc. ut ostenderet se esse hominem, propter exemplum, & quod esset à Deo, 2. 2.q.83.10.ad 1.& 3.q.13.4.ad 3.& q.21.1.o.& 2.c.& q.43.2. ad 2.& q.53.4.ad 2.

50 Oratio Christi pertinet ad Sacerdotium ejus, 3.q.22 4. ad 1.

51 Quoad objectum fuit sensualitatis, non autem quoad actum, 3.q.21.2.o.& 4.c.ad 4.

52 Oravit pro se, & pro nobis quoad bona corporis, sed quoad bona spiritualia oravit pro nobis, non autem pro se, 3.q.21.3.o.& q.22.4.ad 1.

53 Dupliciter oravit pro se, sc. exprimendo effectum sensualitatis, vel voluntatis ut natura, quoad passionem transferendam, & secundum rationem quoad gloriam corporis; & sic omnis oratio ejus pro se & pro nobis, & voluntas impleta est, non autem primo modo, 3.q. 21.3.4.o.

54 Oratio dominica exponitur, 2.2.q 83.9.o.

55 Petitiones orationis dominicæ sunt septem secundum Matthæum, sc. santificetur, &c. Sed secundum Lucam sunt quinque, 2.2.q.83.9.ad 4.& ad 5.

56 Oratio dominica est perfectissima, quia continet omnia desideranda, & ordinem eorum, & informat omnes affectus, 2.2.q.83.9 c.pr.

57 Non oportet uti tantum verbis orationis dominicæ, sed oportet intendere tantum ad ea, impetranda, quæ in ipsa continentur, 2.2.q.83.14.ad 3.

58 Non parcens, vel non habens

bens peccatum non peccat dicendo orationem dominicam; quia dicitur in persona Ecclesiæ, 2.2.q.83.16 ad 3.

59 Oratio dominica valet ad remissionem culpæ venialis, & mortalis, 1.2.q.74.8.ad 6.

60 Oratio vocalis est quantitas discreta, 3.q.60.8.o.

61 Sancti non omnia cognoscunt, cum essentiam Dei non comprehendant, in Verbo autem cognoscunt, quæ ad nos spectant, & per consequens nostras orationes, Suppl. q.72. 1. c.

62 Sanctos interpellare debemus ad orandum pro nobis, Sup. q.72.2.o.

63 Semper Deum suis precibus exorant, nisi ex parte nostra impediatur, Suppl.q.72.3.c.

1 Ordinatio omnis est rationis, 2.2.q.58.4. ad 2.& q.73. 1.c.& q.88.1 c.

2 Ad hoc quod aliqua sint ordinata, duo requiruntur, sc. ordo ad debitum finem, & proportio ad ipsum finem, 1.2.q. 102.1,c.

3 Totum quod est homo, & totum quod potest, & quod habet est ordinandum in Deum, 1.2.q.21.4.ad 3.

4 Ordinare & judicare alios est tantum prælatorum; sed ordinare actus proprios convenit cuilibet homini, 2.2.q. 45.5.ad 2.

1 Ordo in ratione sua includit tria, sc. rationem prioris, & posterioris, distinctionem, & originem, 2.2.q.26.1.c.& 6. c. fi.

2 Semper dicitur respectu principii, 1.q.21.3.c & q.42. 3.c

3 Ubicunque est aliquod principium, oportet quod sit aliquis ordo, quia ordo includit in se aliquem modum prioris & posterioris, quæ dicuntur secundum relationem ad aliquod principium, 2.2.q.26.1. c. & 6.c.fin.

4 Ordo tot modis dicitur, quot modis & principium, sc. secundum fitum, secundum intellectum, & secundum singulas quatuor causas, 1.q.21.3. c. & q.42.3.c

5 Ordo finium est secundum ordinem agentium, quia omne agens ordinat effectum suum ad aliquem finem, 1.2.q.109.6 c.

6 Sicut ordo rationis recte est ab homine: sic ordo naturæ est à Deo, 2 2.q 44.12.ad 1.

7 Duplex, sc. verus, & imaginarius, 3.q.28 3.ad 1.

8 Duplex, sc. formæ, & materiæ, 3.q.62.6.ad 3.& q.78.4.c.

9 Dicitur dupliciter, sc. relatio, & gradus faciens eam, 1.q 108.2.ad 1.

10 In rebus est ordo duplex, sc. à principio, & ad finem, 3.q.6.1.ad 1.

11 Ordo universi duplex, sc. creaturarum ad invicem,& creaturarum ad Deum, 1.q 21.1. ad 3.& q.45.3.c.& q.103.2.ad 3.& 1.2.q.111.5. ad 1.& 2.2. q.39.2.ad 2.

12 Ordo duplex, sc. naturæ, & temporis seu generationis, 1.2.q.62.4.c & q.83.3.ad 2.& 3.q.6.1.c.

13 Ordo naturæ duplex, sc. via generationis & temporis, in causa materiali, ab imperfecto ad perfectum; & via perfectionis & intentionis in aliis causis; à perfecto ad imperfectum, 1.q.85.3.ad 1.

14 In Divinis est ordo naturæ secundum originem, sine prioritate, secundum quod una persona est ab alia, 1.q.42.3.o.

15 Ordo naturæ in Divinis non est ex hoc quod natura ordinetur, sed quia ibi est ordo secundum naturalem originem, 1.q.42.3.ad 3.

16 Ordo originis in Divinis melius nominatur ordo naturæ, quam ordo essentiæ, quia natura importat rationem principii, non autem essentia, 1.q. 42.3.ad 4.

Or-

17 Ordo in Divinis significat notionem originis in communi, non autem in speciali, 1. q. 42. 3. ad 1.

18 Homo subditur triplici ordini, sc. rationis, hominis gubernantis temporaliter vel spiritualiter, & Dei, 1. 2. q. 72. 4. c. & q. 87. 1. c. & ad 3. & 3. c.

19 Quicquid est contra secundum ordinem, est contra primum & tertium; & quicquid est contra primum, est contra tertium, & non è converso, quia primus includit secundum, & excedit eum, & tertius utrunque, 1. 2. q. 72. 4. 0.

20 Peccatum est contra hos tres ordines: ideo punitur triplici pœna, sc. remorsu conscientiæ pœna humana, & pœna divina, 1. 2. q. 72. 4. 0. & q. 87. 1. c. & ad 3. & 3. c.

21 Ordo in populo quadruplex, sc principium ad cives, civium adinvicem, ad extraneos, & ad domesticos, 1. 2. q. 104. 4. c.

22 Omnes ordines civitatum reducuntur ad tres ordines, sc. ad supremos, idest ad optimates; ad infimos, idest ad vulgus; & ad medios, idest ad honorabiles, 1. q. 108. 2. 0.

23 Nullus potest conferri nisi ab Episcopo, præter quatuor ordines minores, de licentia Papæ à solo Sacerdote, 3. q. 65. 3. ad 2.

24 Sacer ordo apud Græcos & alios Orientales impedit matrimonium contrahendum, non autem jam contracti matrimonii usum; apud Occidentales vero tollit contractum & contrahendum, Sup. q. 53. 3. 0.

25 Vir absque uxoris consensu ad Sacros ordines accedens, illos suscipit, quanquam ordinis executione careat quam tamen suscipit uxoris consensu vel morte, Suppl. q. 53. 4. c.

26 † Ea quæ sunt ordinis non possunt commiti, nisi habenti ordinem, 2. 2 q. 187. 1. c.

27 Deus potest auferre ordinem collatum, non autem Episcopus, quia non est minister auferendi sicut conferendi; nec dedit ordinem, sed Deus, 3. q. 82. 8. c. & ad 2

28 In Sacramento ordinis confertur excellentia potestatis in Divinis ministeriis, 3. q. 84. 4. c.

29 Omnis ordo in quantum Sacramentum ordinatur ad Eucharistiam, non autem in quantum est officium quoddam, 2. 2. q. 40. 2. c.

30 Festa præcipua in quibus Episcopi dant quatuor ordines minores, pertinent ad diem dominicum, 3. q. 83. 2. ad 3.

31 Omnes minores ordines possunt simul eodem die dari; non autem duo ordines Sacri, nec unus ordo minor cum ordine Sacro, 3. q. 65. 3. ad 2.

32 Servus ordinatus sciente domino ejus, & non reclamante, fit ingenuus, si vero dominus nesciat, Episcopus, vel præsentans cum scienter tenentur domino in duplum; si autem nesciant, redigetur in servitutem, nisi possit se redimere, 2. 2. q. 189. 5. c.

33 Oportuit in Ecclesia ordinem aliquem Sacrum esse, quo quidam aliis ad illorum & non sui utilitatem præficerentur, Sup. q. 34. 1 0.

34 Ordo signaculum quoddam Ecclesiæ est, per quod spiritualis potestas impenditur ordinato, Sup. 2. 34. 2. c.

35 Cum in susceptione ordinis quædam consecratio homini exhibeatur per visibilia signa, constat ordinem esse Sacramentum, Sup. q. 34 3. 0.

36 Conveniens forma hujus Sacramenti est qua Ecclesia utitur, Sup. q. 34. 4 0.

37 Specialem oportet esse materiam hujus Sacramenti, sicut & aliorum Sacramentorum, Sup. q. 34. 5. c.

38 In Sacramento ordinis, quo

quo homo ad aliorum Sacramentorum dispensationem ordinatur, necesse est conferri gratiam gratum facientem, Sup. q. 35. 1. c.

39 In omnibus ordinibus imprimitur character, Sup. q. 35. 2. c

40 Character ordinis præsupponit characterem baptismi, qui janua est omnium Sacramentorum, Sup. q. 35.3. o.

41 Quanquam maxime conveniens sit, ut qui ordinem suscipiunt sint confirmati, hoc tamen necessarium non est, Sup. q. 35. 4. c.

42 Non oportet ut qui majores ordines susceperunt, minores prius habuerint, quanquam Ecclesia sic ordinate ordines conferri statuerit, ut prius minores, deinde majores suscipiantur, Sup. q. 35. 5. o.

43 Bonitas vitæ ac conscientiæ nitor necessaria sunt ex Divino præcepto suscipientibus ordines Sacros, non tamen de necessitate sunt Sacramenti, Sup. q. 35. 1. c.

44 Ea tantum scire oportet ordinatos, quæ ad ordinis suscepti executionem conducant, Suppl. q. 36. 2. o.

45 Non consequitur aliquis ex merito vitæ aliquem ordinis gradum, Sup. q. 36. 3. c.

46 Infidelitatis criminis reus est, quicunque indignum ad Sacros promoverit ordines, Sup. q. 6. 4. o.

47 Mortaliter peccat quicunque in peccato mortali existens Sacros exequitur ordines, nisi hoc ex necessitate faceret, Sup. q. 36. 5 c.

48 Non unum, sed plures oportuit in Ecclesia Sacros ordines esse, Sup. q. 37. 1. c.

49 Septem sunt ordines, videlicet Sacerdotium, Diaconatus, Subdiaconatus, Acolytorum, Lectorum, Exorcistarum, & Ostiariorum, Suppl. q. 37. 2. c.

50 Tres tantum sunt Sacri ordines, Sacerdotium, Diaconatus, & Subdiaconatus, Sup. q. 37. 3. o.

51 Conveniens singulis Sacris ordinibus assignatus est actus, Sacerdoti videlicet baptizare, confirmare; à peccatis absolvere; Diacono vero legere Evangelium, &c. Sup. q. 37. 4. c.

52 In ipsa calicis datione sub certa verborum forma imprimitur Sacerdotalis character, Sup. q. 37. 5. c.

53 Ad Episcopos tantum pertinet omnes Sacros conferre ordines, sicut ad eos etiam solos spectat confirmare, & Virgines consecrare, Suppl. q. 38. 1. c.

54 Possunt Episcopi hæretici & ab Ecclesia præcisi Sacros conferre ordines, sicut & cætera Sacramenta, ordinati tamen ab illis nullam susceptorum ordinum exequutionem suscipiunt, nec gatiam, Sup. q. 38. 2. o.

55 Mulieres cum statum subjectionis habeant, Sacramentum ordinis nequaquam suscipere possunt, Sup. q. 39. 1. c.

56 Pueri carentes rationis usu non nisi ex Ecclesiæ statuto impediuntur, ne Sacros suscipiant ordines, quos tamen suscipiunt ex vi Sacramenti, Sup. q. 39. 2. o.

57 Servi non possunt ad Sacros promoveri ordines, quos tamen suscipiunt, si eis adferantur, Sup q. 39. 3. c.

58 Homicidæ à Sacris arcentur ordinibus ex Ecclesiæ præcepto, non autem necessitate aliqua Sacramenti, Suppl. q. 39. 4. o.

59 Illegitime nati impediuntur à suscipiendis ordinibus, præcepti potius, quam Sacramenti necessitate, Suppl. q. 39. 5. c.

60 Mutilati aliquo membro notabilis infamiæ vel quod ordi-

dinis executionem impediat, arcentur à Sacris ordinibus, Sup. q. 39. 6. o.

61 Conveniens est, ut qui Sacros suscipiunt ordines, tonsuram deferant, Sup. q. 40. 1. c.

62 Corona non est ordo, sed ad ipsum potius ordinatur, Sup. q. 40. 2. o.

63 Clerici suscipientes coronam non renunciant patrimonio, & aliis temporalibus rebus, Sup. q. 40. 3. c.

64 Oportuit in Ecclesia supra Sacerdotalem ordinem Episcopi potestatem esse à qua Sacerdos jurisdictionem susciperet, Sup. q. 40. 4. o.

65 Episcopatus non est ordo, nisi secundum quod ordo officium quoddam est ad Sacras actiones, Sup. q. 40. 5. o.

66 Supra Episcopos in Ecclesia est superior Summi Pontificis & Papæ potestas, quanquam Episcopi omnes æquales sint quoad ea quæ ad Episcopalem ordinem spectant, Sup. q. 40. 6. c.

67 Omnibus Ecclesiæ ministris ad Divina exequenda officia variæ ac multiplices aptatæ sunt vestes, prout unicuique convenire judicavit Ecclesia à Spiritu Sancto edocta, Sup. q. 40. 7. c.

68 Ordo Fratruum Prædicatorum habet cautissimam, & securissimam formam profitendi, 2. 2. q. 186. 9. ad 1.

1 Philosophus dicit, neque fistulas ad disciplinam esse adducendum, neque aliquod aliud artificiale organum, puta citharam, & si quid tale alterum est sed quæcunque faciunt auditores bonos, 2. 2. q. 91. 2. ad 4.

2 † Organis vel instrumentis musicis non est utendum in Ecclesia, quia hujusmodi musica magis animum movent ad corporalem delectationem, quam per ea formetur interius boni dispositio; & ideo subtrahuntur in Ecclesia instrumenta musica, ut à corporalibus retrahantur Divinis laudibus mancipati, 2. 2. q. 91. 2. ad 4.

3 In veteri autem testamento usus erat talium instrumentorum, tum quia populus erat magis durus & carnalis; unde erat per hujusmodi instrumenta provocandus, sicut & per promissiones terrenas; tum etiam quia hujusmodi instrumenta corporalia aliquid figurabant, 2. 2. q. 91. 2 ad 4. fi.

1 Origenes erravit, sequendo opiniones philosophorum antiquorum; ideo secundum eum, Angeli sunt corporei, 1. q. 32. 1. ad 1. & q. 51. 1. ad 1. & 1. 2. q. 5. 4. c.

2 Fuit fons Arianorum, 1. q. 34. 1. c. ad 1.

3 Origines, & Arius dicunt, quod Verbum in Divinis dicitur tantum metaphorice, & non proprie, 1. q. 34. 1. ad 1.

1 Origo non significatur ut aliquid intrinsecum, sed ut via à re ad rem; ideo non potest esse primum distinctivum personarum in Divinis, 1. q. 40. 2. o.

2 Ordo originis dupliciter convenit Deo, sc. respectu creaturarum, & respectu Personarum Divinarum, 1. q. 41. 1. ad 1.

3 Omnis origo designatur per aliquem actum, 1. q. 41. 1. ad 2.

1 Ornatus exterior est indicium conditionis humanæ; ideo excessus, & defectus, & medium ejus reducuntur ad virtutem veritatis, 2. 2. q. 169. 1. ad 3.

2 In ornatu & aliis exterioribus non est peccatum secundum se, sed ex inordinato usu, sc. vel contra consuetudinem, vel ex intentione vanæ gloriæ, vel molliciei, vel sollicitudinis, vel negligentiæ, contra quæ est triplex virtus, sc. humilitas, per se sufficientia, & simplicitas, 2. 2. q. 169. 1. o. & q. 187. 6. c.

Mu-

3 Mulier vel vir ornans se, ut provocet alios ad concupiscentiam, peccat mortaliter; non autem semper si ornet se ex levitate, vel vanitate propter jactantiam, 2.2.q.169.2 c.

4 Mulier potest ornare se licite, ut placeat viro suo, non autem mulieres, quæ non habent virum, nec volunt habere, nec sunt in statu habendi, 2.2.q.169 2.0.

5 Ornatus pretiosarum vestium in ministris altaris, vel in constitutis in dignitate, non est peccatum; quia fit ad gloriam Dei, & non ad gloriam ipsorum, 2.2 q.169.1 ad 2.

6 Ars eorum, quibus homo potest bene & male uti, est licita: ut ars faciens ornatus; nisi forte inveniendo superflua, & curiosa, 2.2.q.169.2. ad 4.

7 Expositio literalis, figuralis, & moralis octuplicis ornatus Pontificis legalis, & quadruplicis ornatus Sacerdotum, 1.2.q.102.4 ad 1.

Osculum secundum quod fit principaliter causa libidinis, est peccatum mortale, si sit de mortali ex genere suo; non autem si sit de veniali secundum suum genus, 1.2.q.74.10.0. & q.108. 3.ad 2. & 2.2.q.154.4.c.

1 † Osee Propheta excusatur à fornicatione, quia debuit obedire præcepto Dei, 1.2.q.94. 5.ad 2.& q.100.8.ad 3.& 2.2. q.104.4.ad 3.& q.154.2.ad 2.

1 Ovis habet quatuor utilitates, sc.quia immolatur, pascit, lac, & lanam dat, ideo furans ovem quatuor reddit, 1. 2.q.105.2.ad 9.

2 Oves & hircos Ægyptii colebant, quia dæmones in eorum figura apparebant, 1.2.q. 102.3.ad 2.

1 Oza erat tantum levita; ideo percussit eum Deus, quia tetigit arcam, quod Solis Sacerdotibus licebat, 2.2. q.33.4. ad 1.

P

1 Pactum cum dæmonibus initum, expressum vel tacitum prohibetur primo præcepto decalogi, 2.2.q.122.2.ad 3.item 3 4.c.

2 Palpabile corpus dicitur ex duobus, sc. ex qualitatibus tangibilibus, & quod resistat tangenti; primum deficit ipsis cœlis, secundum aeri, 3.q.54.2. ad 2.

3 Omne palpabile est corruptibile per naturam, licet sit incorruptibile per gloriam, 3. q.54.2.ad 2.

1 † Panum conversio & multiplicatio eorum facta per Christum fuit per additionem materiæ noviter creatæ, 1 q.92. 3.ad 1.item 3.q.44.4.ad 4.

1 Papa habet plenitudinem Pontificalis potestatis, sicut rex in regno; sed Episcopi assumuntur in partem solicitudinis, quasi judices singulis civitatibus præpositi, 1. q.112. 2.ad 2. & 2.2.q 89.9. ad 3. & 3.q.72.11.ad 1.

2 Potest abolere infamiam juris, sed dicitur non posse, quia aliquando non expedit, vel intelligitur non posse, loquendo de infamia facti, vel loquitur de infamia irrogata per judicem civilem, sicut dicit Gratianus, 2.2.q 68.4.ad 3.

3 Erroneum est dicere, Papam vicarium Christi non habere universalis Ecclesiæ primatum, 1.q.112.2.ad 3. fi.

4 Leo Papa propria sponte se subdidit judicio Imperatoris; & Christus hominibus, 2. 2.q.64.5.ad 2.& q.67. 1 ad 2.

1 Parabola est sententia habens obscuram similitudinem, 1.q.1.10.c.ad 3

1 Paradisus triplex. sc. terrestris, cœlestis, & spiritualis, id-est visio Dei, 1.q. 102. 1. 6. item 2.2.q.175 3.ad 4 & 3 q.52. 4.ad 3.

Ter-

2 Terrestris est locus corporeus in Oriente, ut in nobilissimo loco; & interpretatur ortus. 3.q.102.1.o. & 2.2. q.84.3.ad 3.

3 Et est locus conveniens habitationi humanæ; quia habet aerem temperatum & tenuissimum, & plantas semper floridas, 1.q.102.1.o.& 4.c.

4 Et est vicinus terræ, secundum situm; sed dicitur pertingere ad globum lunæ. secundum similitudinem; quia in eo est perpetua temperies aeris, 1.q.102.1.ad 1.

5 Eva facta est in eo, sicut etiam fuissent filii, nisi parentes peccassent; non autem Adam factus est in eo, sed postea positus est in eo, 1.q.102. 4.o.

6 Animalia bruta non habitant ibi, sed dispositione Dei adducta sunt ad Adam in paradiso; serpens vero operatione diaboli, 1.q.102.2.ad 2.

7 Adam convenienter est ejectus de eo propter peccatum, 2.2.q.164.2.o.

8 Per peccatum hominis clausa est porta paradisi terrestris, in signum clausionis januæ paradisi cœlestis, 3 q.49.5.c.

9 Paradisus terrestris non est frustra post peccatum hominis, quia ostendit bonitatem Dei, & damnum peccati primi hominis, 1.q.102.2.ad 3. & 2.2.q. 164.2.ad 4.

10 Non potest adiri propter impedimenta montium, vel marium, vel æstuantis regionis; ideo non potest a nobis cognosci, nisi per revelationem Scripturæ, 1.q.102.1.ad 2. & ad 3. & 2.2.q.161.2.ad 5.

11 Parasceves tempore non consecratur Eucharistia, quia significat passionem Christi, quæ tunc celebratur; tamen a Sacerdote sumitur Corpus Christi sine Sanguine propter periculum ne efunderetur, si reservaretur, 3.q.83.2.ad 2.

1 Partes sunt in qua: materialiter dividitur totum, 3.q. 90.1.c.

2 Pars triplex, sc. integralis, subjectiva, & potentialis, & similiter totum triplex, sc. integrale, universale, & potestativum, 1.q.76.8.c.& q.77. 1.ad 1.& 1.2.q.54.4.ad 2.& 2. 2.q.48.c.& q.80.c.& q.120.2. c. & q.128. & q.143.c.& 3.q. 90.2.3.c.

3 † Partes subjectivæ non sunt de perfectione totius universalis, sed est perfecte in qualibet ejus parte perfecta ratio ejus simul & æqualiter, 3.q. 90.3 c.

4 Pars integralis duplex, sc. essentialis, & quantitativa, 1. q.8.3.ad 3.& 3.q.90.2.c.

5 Partes essentiales naturaliter sunt materia, & formæ; sed logicæ sunt genus, & differentia, 3.q.90.2.c.

6 Partes speciei dicuntur, in quantum participant formam, & proprietates speciei; sed dicuntur partes materiæ, in quantum sunt ex materia; ideo sunt eædem secundum rem, & differunt ratione, 1.q.119.1.ad 2.

7 Partes ut speciei semper manent, sed ut materiæ semper fluunt & refluunt, 1.q.119. 1.ad 1.

8 Partes quantitatis sunt partes materiæ, 3.q.90.2.c.

9 Ubicumque est multitudo ex parte materiæ, ibi est ratio partium, 3.q.90.1.c.

10 Aliqui per partem speciei, vel per carnem secundum speciem, inteliexerunt id, quod primo accipit speciem humanam, quod sumitur à generante, & hoc dicunt semper manere, 1.q.119.1.ad 2.

11 Sed hoc est contra intentionem Philosophi dicentis, quod sicut in unoquoque habentium speciem in materia, ita & in carne, hoc est secundum speciem, & aliud secundum materiam, 1.q.119.1.ad 2.

Om-

12 Omnis pars est propter totum, & quodlibet individuum est propter suam speciem, 1. q. 65. 2. c. & q. 70. 2. c. & 1. 2 q. 90. 2 c. & 2. 2. q. 62. 2. 5. c. & q. 65. 1. c.

13 Omnis pars est propter suum actum, & pars ignobilior est propter partem nobiliorem, sicut sensus propter intellectum, & pulmo propter cor; & omnes partes sunt propter perfectionem totius, sicut & materia propter formam; partes enim sunt quasi materia totius, 1 q 65. 2. c. & q. 70. 2. corp.

14 † Una pars est in potentia ad aliam, sicut materia ad formam; vel omnes partes sunt in potentia respectu totius, 1. q. 3. 7. c.

15 Bonum totius est finis cujuslibet partium ejus, & bonum commune est finis singularum personarum in communitate, 2. 2. q 58 9 ad 3. & q. 65. 1. c.

16 Bonitas cujuslibet partis est in proportione ad suum totum; nec totum potest bene consistere, nisi ex partibus sibi proportionatis, 1. 2. q. 92. 1. ad 3. & 2. 2. q. 47. 10. ad 2.

17 In quolibet toto necesse est esse unam partem principalem, & prædominantem, & formalem, à qua totum unitatem habet, 2. 2 q. 40. 6. ad 1.

18 Partibus potentialibus adest totum secundum totam essentiam ejus, non autem partibus integralibus; immo repugnat rationi earum, 3. q. 90. 3. c.

19 Omnes partes integrales habent aliquem ordinem, sc. vel situs, vel virtutis, vel temporis, 3. q. 90. 3. ad 3.

20 Una pars integralis potest continere totum virtualiter; sicut fundamentum totum edificium, non autem essentialiter, 3. q. 90. 3 ad 2.

21 † Universalius est totum & pars respectu minus universalis, 1. q. 85. 1. ad 2.

22 Totum denominatur à proprietate partis, quando proprietas non potest convenire, nisi illi parti, 3. q. 16. 8. c.

23 Partes totius heterogenei carent forma totius, ut multitudo, non autem in homogeneis, ut continuum, 1. q. 11. 2. ad 2.

24 † Esse totius non est esse alicujus partis ejus, 1. 2. q. 4. 5. ad 2.

25 † In Divinis est ratio totius & partis secundum rationem tantum, 1. q. 30. 1. ad 4.

26 Pars animæ dicitur dupliciter, sc. potentia animæ, & pars potentiæ ejus, 3. q. 46 7. c.

1 Participatum omne à superioribus in inferiora, & omne superius est formale, respectu inferiorum, 1. q. 75. 5. ad 4.

2 Omne quod est tale per participationem subditur ei quod est tale per essentiam & universaliter, 1. q. 96 1. c.

3 Participans & participatum est posterius eo, quod est illud per essentiam, 1. q. 3. 8. c. fi.

4 Omne quod est tale per participationem causatur ab eo quod est tale per essentiam, 1. q. 8. 1. c. & q. 44 1 c. ad 1. & q. 61. 1. c. & q. 75. 5. ad 1. & q. 79. 4. c.

5 Creaturæ participant bonitatem Dei non quidem secundum partem, sed secundum similitudinem & imitationem, 1. q. 75. 5. ad 1.

Parvificentia est vitium oppositum magnificentiæ, & est circa magnos sumptus, ideo est minus vitium quam illiberalitas, 2. 2 q. 135. 1. 0.

1 Parvipensio habet tres species, sc. despectum, impedimentum voluntatis, & contumeliam, 1. 2. q. 47. 2. c.

2 Signa parvipensionis sunt quatuor, sc. oblivio, denuntiatio mali, gaudium de malo, & impedimentum voluntatis, 1. 2. q. 47. 2. ad 3.

Pas-

1 Pascha dicitur quadrupliciter, sc agnus paschalis, panes azymi, prima dies azymorum, & omnes septem dies azymorum, 3.q.46.9.ad 1. & q. 74.4.ad 1.

2 Expositio omnium quæ fiebant circa agnum paschalem, 1.2.d.102.5.ad 2. & ad 3.

3 Pascha celebrabatur mense primo ad commemorandum beneficium liberationis ex Ægipto; & significabat passionem & resurrectionem Christi, 1. 2.q.100.5.ad 2. & q.102.4.ad 10. & 5.ad 2.

4 Incipiebat in Vesperis quartædecimæ lunæ, 3.q.46.9.c.ad 1. & q.74.4.c.ad 1.

5 Festum passionis & resurrectionis Christi succedit festo paschæ, 1.2.q.103.3.ad 4.

Passio dicitur dupliciter, sc. improprie, idest omnis receptio; & proprie, idest cum abjectione alicujus, & hoc dupliciter. Uno modo propriisime, quando sc. aliquid removetur ab aliquo, quod convenit sibi secundum naturam, aut secundum propriam inclinationem, sicut cum aqua frigiditatem amictit per calefactionem, & cum homo ægrotat aut tristatur. Secundo modo minus proprie dicitur aliquis pati, ex eo quod aliquid ab ipso abjicitur, sive sit ei conveniens, sive non conveniens; & sic dicitur pati non solum qui ægrotat, sed etiam qui sanatur; & non solum qui tristatur, sed etiam qui lætatur, vel quocunque modo aliquis alteretur, vel moveatur, 1.q.14.2.ad 2. & q.75.2.c. item q.79.2.c. & 97.2.c. item 1.2.q. 22.1.c. item q.41.1.c.

2 De ratione passionis proprie dictæ est abjectio qualitatis naturalis, & impressio qualitatis extraneæ, & contrariæ, 1.2.q.22.1.c. & q.31.1.ad 3. & q.35.1.c. & q.41.1.c.

3 Pati cum abjectione & transmutatione, est proprium materiæ; ideo non invenitur nisi in compositis ex materia & forma, 1.2.q.22.1.ad 1.

4 Passio duplex, sc. realis, & intentionalis, seu spiritualis; secunda semper pertinet ad perfectionem patientis; ideo fuit in corpore Adæ ante peccatum, 1.q.95.2. ad 2. & q.97.2.c. & 1.2. q.22.1.c. & q.31.1.ad 3. & q.35.1.c. & q.41.1.c.

5 Duplex, sc. corruptiva & perfectiva, 1.q.95.2.ad 2.item q.97.2.c.

6 Omne quod patitur & movetur ab alio, disponitur per actum agentis multiplicatum qualitate, quæ habitus nominatur, 1.2.q.51.1.c.

7 Ut qualitas causetur in passivo, oportet quod activum totaliter vincat passivum, 1.2. q.51.3.c.

8 Passio ad defectum pertinet, quia est rei secundum quod est in potentia, 1.q.25.1.c.ad 1. & 1 2.q.22.2.ad 1.

9 Improprie dicta, sc. omnis receptio convenit omni enti in potentia, idest cuilibet creaturæ, 1.2.q.22.1.ad 1.

10 Magnitudo passionis non tantum dependet ex virtute agentis, sed etiam ex passibilitate patientis, 1.2.q.22.3.ad 2.

11 Passio sumit speciem ab actu qui est terminus motus, 1. 2.q.1.3.c.

12 Duplex, sc. passio innata, & passio illata, 3.q.81. 4. 0.

13 Passiones Sanctorum illatæ prosunt Ecclesiæ per modum exhortationis & exempli, non autem per modum redemptionis, 3.q.48.5.ad 3.

14 Passio proprie non convenit animæ, nisi per accidens, sed soli composito corruptibili convenit per se; improprie vero venit omni enti in potentia, 1.2.q.52.1.0.

15 Magis proprie est in parte appetitiva, quam in parte apprehensiva, 1.2.q.22.2.0.& q.

q. 41. 1. c. & 3. q. 15. 4. c.

16 Est magis proprie in appetitu sensitivo, quam in appetitu intellectivo, 1.q. 20. 1. ad 1.& 1.2.q.22.3.o.& q. 41. 1.c.& 2.2.q.58.9.c.& 3.q.15. 4.c.

17 Omnis motus appetitus sensitivi dicitur passio: & præcipue ille qui defectum sonat, 1.2.q.35.1.c.& q.41.1.c.

18 In passionibus animæ est aliquid quasi materiale, sc. transmutatio corporis, & aliquid quasi formale, sc. ex parte appetitus, 1.q.20.1.ad 2.& q.75.3.ad 3.& 1.2.q.22.2.ad 3.& q.37.4.c.& q.44.1.c.& q. 45.3.c.& q.48.2.c.

19 In omni passione animæ aliquid additur, vel minuitur à naturali motu cordis, 1. 2. q.24.2.ad 2.

20 Passiones animæ tanto vehementius impellunt, quanto magis sequuntur inclinationem naturæ, 2.2.q.155.2.c.

21 † Nomina passionum animæ quandoque sumuntur pro simplici operatione voluntatis, 1.q.20.1.ad 1.& q.59.4.ad 2. & q.64.3.c.& q. 82. 5.ad 1.& 1.2.q.22.3.ad 5.& 2. 2. q. 18. 1. c.

22 Passio animæ, ut passio, habet principium ab exteriori; sed ut est voluntaria, habet principium ab interiori, 3. q. 48.1.ad 1.

23 Omnis passio animæ inclinat cùm impetu in suum objectum, 2.2.q.27.2.c.

24 Objecta passionum animæ se habent ad eam ut formæ, à quibus specificantur; ideo quicquid est causa objectorum, est & causa passionum, 1.2.q. 44.1.c.

25 Anima dupliciter dicitur tota pati, sc. secundum essentiam suam; i. corpore patiente & disposito ad separationem ab anima: & secundum omnes ejus potentias, 3.q. 46.7 8.o.

26 † Omnes passiones animæ reducuntur ad undecim species, sc. sex in concupiscibili, i. amor, odium, desiderium seu concupiscentia, fuga vel abominatio, delectatio vel gaudium, dolor vel tristitia; sed aliæ quinque sunt in irascibili, sc. spes, desperatio, timor, audacia, & ira, 1.2.q.23.4.o.& q.25.3.4. c.

27 Passiones principales animæ sunt quatuor, quarum duæ sunt finales simpliciter, sc. gaudium & tristitia, & duæ finales in genere, sc. spes & timor, 1.2.q.25.4.o.& q. 84. 4. ad 2. & 2.2.q.123.11.ad 1.& 144.6. ad 3.

28 Omnes passiones animæ reducuntur ad has quatuor principales, sicut species ad genus; vel imperfectum ad perfectum; vel sicut effectus ad causam; & participans ad participatum, 1. 2. q.25.4.c.fi.

29 Passio animæ duplex, sc. perfecta & imperfecta; tunc dicitur esse passio perfecta, per quam anima perturbatur, quando passio sensitivæ partis pertingit usque ad immutandum rationem à rectitudine sui actus, sc. ut sequatur passionem, & non habeat liberum arbitrium super eam, 3.q.46.7.ad 3.

30 Potentiæ animæ pati possunt dupliciter, sc. passione propria, idest, à suo objecto; & passione aliena, idest, sui subjecti, 3.q.46.7.8.c.

31 Causa passionum animæ assignari potest dupliciter, sc. ex parte objecti, & ex parte subjecti, 1.2.q.43.1.2.c. & q. 45.3.c.& q.46.5. c.

32 Passiones animæ, vincunt rationem tripliciter, sc. distrahendo, inclinando in contrarium rationi, & ligando mutatione corporali, sicut somnus & ebrietas ligant eam, 1. 2.q.77.2.o.item 6.c.

33 Passio appetitus sensitivi non potest directe trahere, vel movere voluntatem, sed indi-

re-

recte dupliciter, sc. per abstractionem; & ex parte objecti impediendo judicium rationis per fortem imaginationem, 1.2. q. 77.1.o. & 2.2.q.156.1.c & 3 q.46. 7.ad 3.

34 Passiones diversarum potentiarum differunt genere, quæ autem sunt diversorum objectorum ejusdem potentiæ, differunt specie tantum, 1.2 q. 23.1.o.& q.54.1.o

35 † In passionibus animæ est duplex contrarietas, sc. secundum diversitatem objectorum, id est, boni & mali: & secundum accessum & recessum ab eodem termino; prima tantum est in passionibus concupiscibilis, sed utraque est in passionibus irascibilis, 1.2. q. 23.2.o.& q.40. 4. o. & q. 45. 1.ad 2.

36 Omnis passio irascibilis significat motum tantum, sed passionum concupiscibilis quædam significant motum, & quædam quietem, 1.2.q.23.4.c & q.25.1 o.& 3.c.

37 Nomina omnium passionum animæ possunt sumi dupliciter, sc. absolute, & ut recedunt à ratione; primo modo sunt passiones; secundo autem modo sunt vitia, 1.2.q. 45.1. ad 1. & q. 59. 1. ad 2. & 2. 2. q. 127.1.c.ad 3.

38 Nomina passionum animæ, quarum objectum est malum, aliquando significant vitia, quarum objectum est malum, ut odium, ira, invidia, & audacia; quarum autem objectum est bonum, significant virtutes, ut spes, & amor, 2. 2.q.127.1.ad 3.

39 Ordo omnium passionum animæ, 1.2.q.25.o.

40 Omnis passio, cujus objectum est bonum, est naturaliter prior passione sibi opposita, cujus objectum est malum. 1.q.20.1.c & 1.2.q.24.2.3.c. & 2.2 q 141.3. ad 1.

41 Omnis passio, cujus objectum est bonum vel conveniens simpliciter, est in concupiscibili; si autem objectum ejus est ut difficile vel arduum, id est cum determinatione quantitatis, est in irascibili, similiter & oppositæ harum, 1.2.q. 23 1.c.& q.25.1.c.& q.40.1. c.& q. 46.3.c.

42 Passiones irascibilis sunt posteriores passionibus concupiscibilis, quæ significant motum, sed sunt priores iis, quæ significant quietem, 1.2.q.25. 1.o. & q.40.1.c.& 2.2.q.141. 3.ad 1.

43 Omnis passio irascibilis terminatur ad passiones concupiscibilis, & incipit ab eis, 1.q.81 2.c.& 1.2.q. 23. 1. ad 1.& q 25.1.o.& 3.c. & q.40. 1.4 c.& 41.2. ad 3. & q. 46.3. ad 2.& q.65.1.ad 3. & q. 82.3. ad 2.& q. 84. 4.ad 2. & q. 100. 5.ad 6.& 2.2.q. 41. 2. ad 1.& q. 118.6. c.

44 Passionum animæ quædam sunt bonæ, & quædam sunt malæ, secundum speciem suam, in quantum sunt in genere moris, non in quantum sunt in genere naturæ, 1.2.q.24.4.o. & 2.2.q.158.1.c.

45 Passiones animæ, & motus membrorum in quantum imperantur à voluntate, vel non prohibentur, sunt bonæ vel malæ moraliter, non autem secundum se, 1.2.q. 24. 1. o.& q.59.1.c.ad 2.& q.35.1.ad 1. & q.158.2.c.

46 Passiones secundum quod ordinantur à ratione, sunt laudabiles, vel vituperabiles, non autem secundum se, 1.2.q.24. 1.ad 3.& 2.o.& q. 45. 1. ad 1. & q 50. 1.c.& 2 2.q. 35. 1.ad 1.& q.125. 1.o. & q. 127. 1.o. & q.158. 1.o. & 2. c. ad 1

47 Omnis passio animæ, secundum Stoicos, est mala; non autem secundum Peripateticos, 1.2. q.24. 2. o & q.59. 2.3.o. & 2.2.q.123.10.c item q. 158. 1. ad 1. item 3. q.

15.

15. 4. ad 2. & q. 46. 6. ad 2.

48 Omnis passio animæ secundum Stoicos, sc. inordinata, tollit, vel diminuit bonitatem actus, sed secundum Peripateticos aliqua, idest moderata, auget eam; sicut etiam actus membrorum, 1. 2. q. 24. 3. o.

49 Præveniens judicium rationis diminuit bonitatem actus, sed consequens per redundantiam est signum melioris actus, per electionem autem facit actum meliorem, 1. 2. q. 24. 3. ad 1. & q. 77. 6. ad 2. & q. 59. 2. ad 3. & 1. 2. q. 10. c.

50 Proveniens judicium rationis, diminuit peccatum, sequens vero auget peccatum, vel significat actum, 1. 2. q. 24. 3. ad 3. & q. 47. 2. c. & q. 77. 6. o.

51 Totaliter tollens usum rationis totaliter excusat à peccato; nisi fuerit voluntaria in sua causa, non autem alia 1. 2. q. 77. 7. o. & 8. ad 3.

52 Nulla inclinatio passionis vel habitus ita vehemens est, quod ei ratio non possit resistere, si remaneat usus rationis, 1. 2. q. 10. 3. o. & q. 77. 7. 8. c. & q. 80. 3. o. & 2. 2. q. 155. 3. ad 3. & q. 156. 1. c. & q. 175. 1 ad 2.

53 Anima Christi fuit passibilis dupliciter, sc. passione corporali, & passione animali, sicut & anima nostra, 3. q. 15. 4. c. & 10. c. ad 3.

54 Tota anima Christi, secundum essentiam, & secundum omnes potentias ejus, secundum quod sunt in essentia animæ, patiebatur, non autem ex parte objecti, nisi potentiæ inferiores, 3. q. 46. 7. o.

55 Passiones in anima Christi non ferebantur ad illicita, nec præveniebant actum rationis, nec impediebatur judicium rationis, sicut in nobis, 3. q. 15. 4. o. & 6. c. & q. 19. 2. c. fi. & q. 46. 7. ad 3. & q. 48. c. ad 2. & q. 49. 4. ad 3.

56 Passio Christi fuit bona simpliciter, & mala secundum quid, 3. q. 22. 2. ad 2. & q. 47. 3. ad 3. & 4. ad 2. & 6. ad 3.

57 Acerbitas passionis Christi causabat in eo timorem, tristitiam, & dolorem, 3. q. 7. 6. o. & q. 15. 7. o.

58 Passio Christi fuit necessaria, non quidem absolute, nec ex coactione, sed ex triplici fine, sc. liberationis nostræ, exaltationis Christi, & prædefinitionis Dei, 3. q. 46. 1. o.

59 Possibile fuit Deo liberare hominem sine passione Christi, si non præsupponatur præscientia ejus, 3. q. 46. 2. o. item q. 56. 1. ad 2.

60 Non fuit alius modus convenientior redemptionis nostræ, quam per passionem Christi, 3. q. 46. 3. o.

61 Liberatio hominis per passionem Christi fuit majoris misericordiæ & justitiæ, quam si Deus remisisset peccata sine satisfactione, 3. q. 46. 1. ad 3.

62 Christus fuit passus convenienti tempore, sc. luna quintadecima, hora sexta, in juventute, 3. q. 46. 9. o. & 10. c.

63 Passus est in loco convenienti, sc. in Hierusalem, quadruplici ratione, sc., quia primo Hierusalem erat locus à Deo electus ad sacrificia sibi offerenda, figurantia Christi passionem. Secundo, quia virtus passionis Christi ad totum mundum erat diffundenda, & Hierusalem erat in medio terræ, unde dicitur umbilicus terræ. Tertio quia hoc maxime conveniebat humilitati Christi, quod in loco tam celebri confusionem pati non recusavit. Quarto, ut ostenderet à principibus populi exortam esse iniquitatem occidentium Christum, quia principes in Hierusalem morabantur. Et passus est extra portam triplici ratione, sc. primo ut veritas respon-

ponderet figuræ, qua vitulus & hircus pro peccato extra castra comburebantur. Secundo, ut per hoc daret exemplum nobis exeundi à mundana conversatione. Tertia, ne Judæi subtraherent sacrificium salutare, ne putarent pro illa tantum plebe oblatum secundum Chrysost. nec in templo passus est, sed in Calvaria, 3.q.35.7. ad 1. item q.46.10.o. item q.83. 3. ad 1.

64 Passio Christi convenienter incepit à Judæis, & finita est à Gentilibus; sicut etiam effectus ejus, 3.q.47.4.o.

65 Attribuitur supposito divino, non quidem ratione naturæ divinæ, sed naturæ humanæ, 3.q.46.12.o.

66 Passus est non quidem ab intrinseco, sed ab extrinseco, omnes passiones; non quidem omnes secundum speciem, sed secundum genus tripliciter, sc. ab omni homine, in omni re, & secundum omnem sensum, 3.q.46.5.o. & q. 48. 2.c.

67 Pater tradidit Christum passioni ex charitate; similiter ipse Christus, ut Deus, & ut homo; sed Judas ex cupiditate, Judæi ex invidia, Pilatus autem ex timore, 3.q.47.3.o. & 6. ad 2.

68 Passio Christi ut salvativa erat volita Deo & sanctis; Judæis autem, ut erat afflictiva Christi, 3.q.18.5.c. & q.47.6. ad 3.

69 Fuit ei voluntaria, & subjecta suæ voluntati, 3.q.46.6. 9.c. & q.47.1.o.

70 Christus, & mater ejus, & quilibet Sanctus volebat voluntate deliberata passionem Christi; licet voluntas naturalis dissentiret, 3.q.15.6. ad 4. & q.18.6.c. & q. 23.8. ad 5. & q.47.1.o & 2.c. ad 2. & 6. ad 3.

71 Omnes actiones, & passiones Christi operabantur instrumentaliter, in virtute divinitatis, ad salutem humanam, 3.q.48.6.c. & q.49.1.c.fi. & q. 56.1. ad 3.

72 Passio Christi, ratione divinitatis ejus, agit per modum efficientiæ, ratione voluntatis animæ ejus per modum meriti, & in carne Christi per modum satisfactionis, in quantum liberamur à reatu pœnæ, & à servitute culpæ; per modum redemptionis, & ut reconcilians nos Deo, per modum sacrificii, 3.q.48.6. ad 3. & q.62. 5.c.

73 Christus per passionem suam meruit nobis salutem æternam, 3.q 46.3.c. & q. 48. 1.o. & 6. ad 3. & q. 49.1.c. & q. 56.1. ad 4. & 2. ad 4. & q.61. 1. ad 2. & q.62.5.o.

74 Per passionem Christi omnia impedimenta salutis ablata sunt, & omnia bona sunt nobis data, quoad meritum, 3. q.48.1. ad 2.

75 Passio Christi habuit aliquem effectum, quem non habuerunt præcedentia merita propter genus operis; non autem propter majorem charitatem, 3.q.48.1. ad 3. & q.49.6. ad 2.

76 Christus per passionem suam meruit exaltari quadrupliciter, sc. per resurrectionem, ascensionem, sessionem ad dexteram Patris, & judiciariam potestatem. 3. q. 49. 6.o.

77 Nullius peccati remissio, nec salus potest fieri nisi per passionem Christi, 3.q. 69. 1. ad 2. & q.73.5.c.

78 Una minima passio Christis suffecisset pro omni peccato, 3.q.46.5. ad 3. & 6. ad 6.

79 Christus sua passione nos à peccatis liberabit causaliter, idest, instituit causam, qua possent quæcunque & quandocunque peccata remitti, 3.q. 49.1. ad 3.

80 † Passio Christi est causa universalis in remissione pec-

catorum, quam oportet singulis applicari, per baptismum, pœnitentiam, & alia Sacramenta, 3.q.49.1.ad 4. & q. 52. 2. ad 2. & 8. ad 2. & q. 61. 1. ad 2. & q. 62. 5. 6. c. & q. 69. 1. ad 3.

81 Est propia causa remissionis peccati tripliciter, sc. provocando ad charitatem, redimendo, & instrumentaliter operando, 1.q.56.2. ad 4. & q. 79. 3. c. & 3.q.49.1.o. & 2.3.c. & 4.c. ad 2. & 5.c. & q.52.3.c. & q.56.2. ad 4. & q.62.5.c. & q.69.1. ad 2. & ad 3. & q.79.4.c.

82 Per passionem Christi liberati sumus de potestate diaboli victi per humilitatem, obedientiam & pœnam Christi, & satisfaciendo pro culpa, fecit nos conjunctos, domesticos, & filios Dei. Ideo passio ejus dupliciter habet rationem redemptionis, sc. quia in quantum nos à potestate diaboli eripuit, dicitur nos redemisse: sicut rex regnum occupatum ab adversario per laborem certaminis; in quantum vero Deum nobis placavit, dicitur nos redemisse, sicut pretium solvens satisfactionis pro nobis, ut à pœna, & à peccato liberaremur, 3.q.48.5.o. & 6. ad 3. & q.52.1.c.

83 Passio Christi, ut à voluntate ejus, fuit satisfactio pro omni peccato, etiam occidentium eum, non autem ut ab alio, secundum se, 3.q.22. 2. ad 2. & 3.c. & q.39.5. ad 3. & q.48.2. ad 2. & q.49.4. ad 3. & q.57.6. ad 2. & q.69.3.c. & 7. ad 1.

84 Fuit quasi pretium, per quod liberati sumus à servitute diaboli, peccati, & pœnæ, 3.q.48.4.c.

85 Per passionem Christi liberati sumus à peccato communi totius naturæ, quoad culpam, quoad reatum pœnæ, & à propriis peccatis singulorum, 3.q.49.5.c. & q.52.5.c. ad 2. & q.86.4. ad 3.

86 Sufficienter abstulit peccatum originale, quoad personam, & quoad naturam, 3.q.49.5.c.

87 Christus patiendo omnia præcepta veteris legis moralia, cæremonialia, & judicialia implevit, 3.q.47.2. ad 1.

88 Numquam sine fide passionis Christi potuit esse salus, ideo semper oportuit esse aliquod repræsentativum ejus hominibus, 3.q.73.5.c.

89 Passio Christi efficienter operata est nostram salutem, ut causa instrumentalis, sed Deus ut causa principalis, 1.q.48.6.o. & q.49.1.c.

90 Est causa salutis omnium; sed applicata est mortuis per descensum Christi ad inferos, sicut & vivis per Sacramenta, 3.q.52.1. ad 2.

91 Non salvat nisi configuratos, 1.2.q.85.5. ad 2. & 3.q.49.1. ad 4. & 3. ad 2. & ad 3. & 5.c. & q.52.1. ad 2. & 6. 8.c. & q.76.2. ad 1. & 7. ad 2.

92 Per passionem Christi & per mortem ejus reconciliati sumus Deo Patri, 3.q.48.4.c. & q.49.2.c. & 4.o.

93 Tripliciter sumus liberati de potestate diaboli, sc. quia in quantum passio Christi est causa remissionis peccatorum; in quantum nos Deo reconciliavit; & in quantum in passione Christi diabolus excessit modum potestatis sibi traditæ à Deo, machinando in mortem Christi, qui non habebat meritum mortis, cum esset absque peccato, 3.q.48.4.c. & q.49.2.o.

94 Dupliciter sumus liberati à reatu pœnæ, sc. vel directe, in quantum passio Christi fuit sufficiens & superabundans satisfactio pro peccato humani generis; exhibita autem satisfactione sufficienti tollitur reatus pœnæ; vel indirecte, in quantum passio Christi est causa remissionis peccati; in quo

fundatur reatus pœnæ, 3. q. 22. 3. c. & q. 48. 6. ad 3. & q. 49. 3. o. & q. 52 5. c & q. 86. 4. ad 3.

95 Passio Christi operata est nostram salutem proprie, removendo mala, sed resurrectio ejus, inchoando bona & exemplariter, 3. q. 53 1. ad 3. & q. 56. 1. ad 4. & 2. ad 4. & q. 62. 5. ad 3.

96 Christus per passionem suam initiavit ritum Christianæ religionis, 3. q. 62. 5. c. & q. 63. 3. c.

97 Per passionem suam aperuit nobis januam cœli, sed per ascensionem suam introduxit nos in possessionem ejus, 3. q. 49. 5. o. & q. 70. 2 c. ad 1.

98 Per passionem suam consecutus est gloriam resurrectionis, non autem ex vi sacrificii, quod offerretur per modum satisfactionis, sed ex devotione, qua ex charitate humiliter passionem sustinuit, 3. q. 22. 4. ad 2.

Pastor Ecclesiæ & fundamentum ejus principaliter dicitur Christus; secundario autem cæteri prælati, 3. q. 8. 6. ad 3.

1 Pater in divinis prius dicitur de Deo, quam de creatura, 1. q. 13. 2. ad 4.

2 Paternitas in Deo & creaturis non est ejusdem rationis univoce, sed analogice, 1. q. 3. 1. 3. ad 3.

3 Pater prius dicitur personaliter, quam essentialiter, 1. q. 33. 3. o.

4 In divinis essentia est pater, si pater tenetur substantive, non autem si tenetur adjective, 1. q 39. 5. ad 5. & 6 c.

5 Pater est magis proprium nomen personæ patris, quam genitor vel generans, 1. q 33. 2. o. & q. 40. 2. c. & 3. q. 60. 7. ad 2. & q. 66. 5. ad 7.

6 Pater eodem, sc. paternitate, est quis, & pater, 1. q. 4 o. 3. ad 2.

7 Paternitas est in angelis secundum actus hierarchicos; sicut magister est pater discipuli, 1. q. 45. 5. ad 1.

Patres conscripti dicebantur olim consiliarii, quia scribebantur, 1. q. 24. 1. c.

1 Patientia dicitur dupliciter, sc. habitus, & delectatio in actu ejus; primo modo est virtus, sed secundo modo est fructus, 2. 2. q. 136. 1. ad 3.

2 Patientia est virtus, conservans bonum rationis contra tristitiam, 1. 2. q. 66. 4. ad 2. & 2. 2. q. 128. c. & q. 136. 1. o. & 5. c.

3 Pati tristia ad malum finem non est proprie patientia, sed est duritia, 2. 2. q. 136. 1. ad 2.

4 Patientia non est potissima virtus, sed est inferior omni virtute theologica & cardinali, 1. 2. q. 66. 4. ad 2. & 2. 2. q. 136. 2. o.

5 Ad patientiam pertinet longanimitas & constantia; in quantum dilatio boni, quæ est longanimitas, & labor in continua executione boni habent rationem mali contristantis, 2. 2. q. 136. 5. c.

6 Est radix & custos virtutum, solum removendo prohibens, 2. 2. q. 136. 2. ad 3.

7 Ut est virtus, non potest haberi sine charitate & gratia, 2. 2. q. 136. 3. o.

8 Est in concupiscibili subjective, 2. 2. q. 136. 4. ad 2.

9 Actus patientiæ in patria non est sustinere, sicut est in via; sed est frui bonis acquisitis per eam, 2. 2. q. 136. 1. ad 2.

1 Paulus erat instructus in propia lingua, quoad superaddita per artem humanam ad ornatum, & elegantiam locutionis; non autem in lingua aliena, 2. 2. q. 176. 1. ad 1.

2 In sua conversione habuit voluntatem actualem contrariam gratiæ, ideo celebratur ut miraculosa, 1. 2. q. 9. 6. ad 3. & item q. 112. 2. ad 2. & q. 113. 10. c.

In

3 In sua conversione vidit Christum corporaliter, 3.q.57.o.ad 3.

4 Præfert se & alios Apostolos Moysi, 2.2.q.174.4.ad 3.

5 Vere ac juste reprehendit Petrum in observatione legalium, quia cogebat gentes non quidem imperio, sed suæ conversationis exemplo judaizare; quia secundum quod Leo Papa dicit, validiora sunt exempla, quam verba, 1.2.q.103.4.ad 2.& 2.2.q.33.4.ad 2.& q.43.6.ad 2.

6 Allegat verbum Arati poetæ, sc. Genus Dei sumus, & in ipso vivimus, movemur, & sumus, 1.q.1.8.ad 2.

7 Epistolæ ejus, & Psalmi David frequentantur in Ecclesia ad spem veniæ; & quia continent quasi totam theologiam, 3.4.83.4.c.pr.

1 Paupertas spiritus includit duo, sc. abdicationem temporalium rerum, quæ fit spiritu, id est propria voluntate per instinctum Spiritus Sancti (ut Ambr.& Hieron.exponunt); & contritionem superbiæ, secundum quod paupertas spiritus intelligi potest exinanitio inflati & superbi spiritus (ut Aug. exponit) 2.2.q.19.12.c.

2 Paupertas voluntaria commendatur, 3.q.40.3.o.

3 Est indicium maximæ humilitatis, 2.2.q.19.12.c.& 3.q.40 3.ad 3.

4 Christus voluit esse pauper quadruplici ratione, primo, quia paupertas voluntaria convenit prædicatori; secundo ne videretur prædicare ex cupiditate; tertio ut nos faceret divites spiritualiter; quarto, ut virtus Dei major ostenderetur, 3.q.35.7.c.& q.40.3.o.

1 Pax est tranquillitas ordinis, maxime in voluntate, 1.2.q.70.3.c.& 2.2.q.29.o.

2 Non est virtus, sed est effectus virtutis, sc. charitatis, 2.2.q.29.3.4.o.

3 De ratione pacis est duplex unio, sc. diversorum appetentium, & appetituum ejusdem appetentis, & respectu ejusdem appetibilis, 2.2.q.29.o.

4 Includit concordiam, addens unionem ejusdem appetentis, ultra unionem diversorum appetentium, quam dicit concordia, 2.2.q.29.1.c.

5 Perfectio gaudii est pax, quoad duo importata per pacem, sc. quoad quietem à perturbantibus, & quoad sedationem à fluctuatione desiderii, 1.2.q.70.3.c.

6 Pax reipublicæ est secundum se bona, & multo plura prohibet, sc. homicidia, sacrilegia, & hujusmodi, quam occasionentur ex ea, & plures bene ea utuntur, 2.2.q.123.5.ad 3.

7 Paci opponuntur multa vitia, sc. discordia in corde, contentio in ore, schisma, rixa, & bellum in opere, 2.2.q.34.37.39.princ.

8 Christus in ortu suo fecit pacem totius mundi, ut significaret veram pacem, 3.q.35.8.ad 1.

9 Pax causatur ex justitia, subtrahendo occasiones litigiorum, & tumultuum, 2.2.q.29.3.ad 3.& q.180.2.ad 2.

10 Omnia appetunt pacem, 2.2.q.29.2.o.

11 Pax perfecta est tantum in beatis, sed imperfecta est in viatoribus, 2.2.q.29.2.ad 4.

12 Vera est tantum in bonis, & bonorum; apparens autem est in malis, 2.2.q.29.2.ad 3.

13 Vera non est in nobis sine gratia gratum faciente, sed tantum apparens, 2.2.q.29.3.ad 1.

1 Peccare ex voluntate averti à Deo, 1 q 4.1.c.

1 Peccator dicitur dupliciter, sc. propter peccatum præteritum, & propter propositum peccandi, 3.q.68.4.c.

1 Peccatum est actus devians ab ordine debiti finis, contra regulam naturæ, rationis, vel legis æternæ, 1. q. 63. 1. c. & 1. 2. q. 21. 1. o. & 2. ad 2. & q. 71. 6. c. ad 1. & ad 3. & q. 72. 1. c. ad 2. & 2. 2. q. 162. 1. c. & q. 168. 4. c.

2 † Non est pura privatio, 1. 2. q. 72. 1. ad 2. & q. 75. 1. c. ad 1. & q. 85. 5. ad 3.

3 Nihil aliud est, quam deficere à bono, quod convenit alicui secundum naturam suam, 1. 2. q. 109. 2. ad 2. & 8. c.

4 Omnis defectus debiti actus habet rationem peccati, 2. 2. q. 64. 1. c.

5 Nihil aliud est, secundum Aug., quam neglectis rebus æternis temporalia sectari, 1. 2. q. 71. 6. 3. ad 3. item 2. 2. q. 104. 3. c.

6 Nihil aliud est quam utendis frui, & fruendis uti, secundum August., 1. 2. q. 71. 6. 3. ad 3.

7 Est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam, secundum August., 1. 2. q. 61. 6. o. & q. 76. 2. ad 1.

8 Omne quod est contra naturalem inclinationem est peccatum, quia contrariatur legi naturæ, 2. 2. q. 133. 1. c. & q. 142. 1. c.

9 Est prævaricatio legis divinæ, & cœlestium inobedientia præceptorum, secundum Ambrosium, 1. 2. q. 109. 4. c. & 2. 2. q. 79. 2. 1. ad 1.

10 Est voluntas retinendi, vel consequendi, quod justitia vetat, 1. 2. q. 71. 6. ad 2.

11 Omne peccatum est voluntarium, 1. 2. q. 71. 5. c. & 6. c. ad 2. & q. 73. 6. c. & q. 74. 1. 2. 3. c. & q. 76. 3. c. ad 2. & q. 77. 6. c. & q. 80. 1. c. & q. 87. 2. c. & q. 88. 3. ad 1. & 2. 2. q. 10. 2. c. & q. 34. 2. 4. c. & q. 46. 2. ad 2. & q. 64. 8. c. & q. 118. 4. c.

12 Ex hoc est aliquid peccatum, quia repugnat virtuti, 2. 2. q. 107. 1. c.

13 In quolibet peccato est aliquid virtutis, quia non possunt simul corrumpi omnes circumstantiæ virtutis, 1. 2. q. 73. 2. c. fi.

14 Ratio formalis peccati duplex, sc. secundum intentionem peccantis, idest illud ad quod convertitur, & secundum rationem mali, i. bonum à quo recedit; primum diversificat speciem peccati, non autem secundum, 2. 2. q. 10. 5. ad 1.

15 Peccatum non dicitur univoce de omni peccato, sed prius de actuali, quam de originali, & prius de mortali, quam de veniali, 1. 2. q. 88. 1. ad 1. & 3. ad 1.

16 Duplex, sc. peccatum actuale, & peccatum quasi naturale, 3. q. 8. 5. ad 1.

17 Peccare contingit aliquem dupliciter, sc. vel in se quoad actum peccati, vel in sua causa, 2. 2. q. 30. 1. c. & q. 150. 1. 4. c. & q. 154. 5. o.

18 † Peccatum duplex, sc. occultum, & publicum; secundum est corrigendum publice, non autem primum, 3. q. 55. 1. ad 1.

19 Dupliciter contingit in actibus humanis, sc. ex natura facti, ut in malis ex genere, & ex abusu boni, 1. q. 48. 6. c.

20 Triplex, sc. contra Deum, contra se, & contra proximum, 1. 2. q. 72. 4. o.

21 Triplex, sc. eordis, oris, & operis, 2. 2. q. 162. 4. ad 4.

22 Dicitur speciale dupliciter, vel quia est circa specialem materiam, vel propter specialitatem actus extendentis se ad omnem materiam, ut omnia vitia circa actum rationis, 2. 2. q. 54. 1. c. item q. 99. 2. o.

23 Duplex, sc. carnale, & spirituale, primum perficitur in delectatione naturali, idest secundum tactum; secundum vero in delectatione animali, 1. 2. q. 72. 2. o. & q. 73. 5. c. & 2. 2. q. 118. 6. c.

Di-

24 Dicitur carnale dupliciter, sc. secundum consummationem, & originem; primo modo sunt tantum gula, & luxuria; secundo autem modo omnia, 1.2.q.72.2.o.

25 In peccato sunt duo, sc. pronitas, & motivum, primum est plus in creatura ignobiliori, secundum autem in nobiliori, q.63.7.c.

26 In quolibet peccato sunt duo, sc. materiale, idest substantia actus, & formale, idest inordinatio ejus, 1.2.q. 71. 6.c.& q.72.1.8.c.& q.75.1. c. ad 1.& 4. ad 1.& q. 79.2.c.& q.87.4.ad 3.& 6.c.

27 In uno peccato contingit esse multas deformitates, 2.2. q.154.1.ad 2.

28 In quolibet peccato necesse est esse defectum circa aliquem actum rationis, 2.2. q.54.1.ad 2.

29 Una specialis ratio peccati potest esse in diversis generibus peccatorum, in quantum ordinantur ad finem unius peccati, 2.2.q.99.2.ad 2.& 3. ad 2.& q.107.2.ad 2.

30 In peccato sunt duo, sc. inordinatio actus injurians Deum, & macula sequens, 1. 2.q.87.4.ad 3.& 6.c.

31 In quolibet peccato sunt duo, sc. macula culpæ, & reatus pœnæ, 3.q.22.3.c.

32 Peccatum in Spiritum Sanctum, est peccare ex electione mali, & tantum ex malitia, quæ est cum contemptu bonorum impedientum peccatum, 2.2.q.14.1.3. 4.c. & q. 105.2.ad 2.

33 In omni peccato generaliter contemnitur Deus in suis præceptis, sed hoc peccatum, ut speciale peccatum, est contemptus doni, quo homo retrahitur à peccato, non autem peccatum sequens ex eo, 2.2, q.118.5.ad 3.& 3.q.87.4.c.fi.

34 † Illud peccatum dicitur generale, quod privat conditionem requisitam in qualibet virtute, sed hoc peccatum est speciale, ratione specialis contemptus, 2.2.q.14.1.ad 3.

35 Peccata differunt specie secundum objecta, non autem ratione inordinationis, 1.2.q. 72.1.o.&.2.c.& 3.4.o.& 5.ad 1.& 8.c. & q.73.3.c.fi.& ad 1. & 4.c.& q.79.2.ad 3. item 22. pr. q.79 2.c.

36 Differunt specie secundum fines, non autem secundum causas agentes, 1.2.q.72.3.o. & 22.pr.

37 In peccatis est duplex differentia, sc. materialis, idest secundum naturalem speciem peccati, & formalis, idest secundum ordinem ad unum finem proprium, 1.2.q.72.6.c.

38 † Nullum quod est præter intentionem peccantis, dat speciem peccato, 1.2.q.72.1. 7.c & 3.q.88.4.ad 1.

39 † Circumstantiæ non possunt aggravare peccatum in infinitum, 2.2.q.110.4.ad 5.

40 Divisio peccati in peccatum contra Deum, contra se, & contra proximum, est specifica, quia est secundum objecta, 1.2.q.72.4.o.

41 † Peccata cordis, oris, & operis non differunt secundum species completas, sed secundum gradus ejusdem speciei, 1. 2.q.71.7.o.item q.100.5.6.c. item 22.pr.

42 Non differunt specie secundum præcepta legis, quia non habent speciem ex parte aversionis, sed ex parte conversionis, 1.2.q.72.6.ad 2.& 9. ad 1.& q.7.1.c.& 2.2.q.10.5. ad 1.

43 Differunt specie secundum superabundantiam, & defectum propter diversa motiva, & sunt contraria, 1.2.q.72.8.o.

44 Differentia peccati secundum mortale & veniale, vel secundum alios reatus, non est specifica, 1.2.q.72.5.o.& q.88.1.2.o.

Mor-

45 Mortale differt à veniali in infinitum, ex parte aversionis, non autem ex parte conversionis, 1. 2. q. 72. 5. ad 1. & q. 87 5. ad 1.

46 Omne peccatum est in voluntate, ut in subjecto, 1. 2. q. 74. 1. o.

47 Subjectum peccati duplex, sc. primum, & proximum. Voluntas est subjectum primum omnis peccati; proximum vero sunt diversæ potentiæ, 2. 2. q. 10 2. c.

48 Omnis potentia mobilis à voluntate potest esse subjectum peccati, licet principaliter sit in voluntate, 1 2. q. 74. 2. o. & q. 82. 1. corp.

49 Peccatum est in voluntate ut in causa, 1. 2 q. 74. 1. 2. o. & q 75. 3. c. & q. 80. 1. c.

50 Voluntas est per se causa actus peccati, sed per accidens causat ejus inordinationem, idest præter intentionem, 1. 2. q. 75. 1. o.

51 In quolibet volente sub Deo potest esse peccatum voluntatis, si in sua natura consideretur, 1. q. 63. 1. c.

52 Peccatum non potest esse in voluntate, nisi cum ignorantia intellectus, 1. q. 63. 1. ad 4. & 1. 2. q. 58. 2. c. & q 77. 2. c. & 2 2. q. 20. 2. o. & q. 51. 3. ad 2. & q 53. 2. c.

53 In actu liberi arbitrii contingit dupliciter, sc. eligendo malum ex ignorantia, vel eligendo inordinate bonum ex inconsideratione, 1. q. 63. 1. ad 4.

54 Essentialiter consistit in actu liberi arbitrii, 1. 2. q. 77. 6. o.

55 Est in ratione dupliciter, sc. errando circa illud, quod potest & debet scire facta promulgatione, vel non regendo potentias inferiores, 1. 2 q. 74. 5. 6. o. & q. 90. 4. ad 2. & ad 3.

56 Peccatum mortale & veniale possunt esse in ratione dupliciter, sc. secundum se, & secundum quod regit potentias inferiores, 1. 2. q. 74. 9. 10. o.

57 Peccatum morosæ delectationis est in ratione dupliciter, vel deficiendo in directione interiorum passionum animi, vel in directione exteriorum actuum. Deficit autem in directione passionum dupliciter, primo imperando illicitas passiones, alio modo non reprimendo motus passionum illicitos, 1. 2. q. 73. 8. c. & q. 74. 6. o.

58 Peccatum ipsius consensus in actum est tantum in ratione superiori, sed consensus in delectationem potest esse in ratione superiori, & inferiori, 1. 2. q. 15. 4. o. & q. 74. 7. o. & 8. ad 1.

59 Non omnis motus sensualitatis primus, idest naturalis, est peccatum, 1. 2. q. 74. 3. o.

60 Sensualitas tenet locum serpentis, quia inclinat ad peccatum, 1. q. 81. 1. ad 3. & 3. ad 2. & 2. 2. q. 74. 3. ad 2. & 2. 2. q. 165. 2. b. & 3. q. 18. 2. ad 3.

61 In sensualitate potest esse peccatum subjective, 1. 2. q. 74. 3. o.

62 Potest esse peccatum veniale, non autem mortale, 1. 2. q. 74. 3. ad 4. & 4. o. & q. 89. 5. c.

63 Obedire imperio rationis, & esse subjectum peccati convenit sensualitati hominis, non autem sensualitati bruti, 1. 2. q. 74. 3. ad 3

64 Peccatum actuale est in generativa, non sicut in subjecto, sed materialiter, in quantum concupiscibilis motum ejus imperat, 1. 2. q. 17. 8. ad 3.

65 Non potest esse in parte non obediente rationi, sed bene infectio naturæ, 1. 2. q. 83. 1. c. & 4. ad 1.

66 † Omnis voluntas sub Deo potest secundum se habere peccatum, 1. q 63. 1 c.

67 Christus nullum habuit peccatum, 3. q. 14. 3. o. & q. 15. 1.

1.o & 5.ad 1.& ad 2.& q.2. 2.4. ad 1.

68 Peccatum, ut est actus, habet causam per se, sed ratione inordinationis habet causam per accidens tantum, 1.2. q.75.1.o.& 2. 4. c. & ad 1. q. 77.4.c.

69 Non omne peccatum fit ex contemptu, sed quandoque ex ignorantia, vel infirmitate, 2.2.q.162.8.c.ad 1. & ad 2. & q.186.9.ad 2.& 3.q.78.4.c.

70 Causa primi peccati non est malum, sed bonum, sc.voluntas cum absentia alterius boni, sc. regulæ rationis, vel legis divinæ, 1.q.49.1 ad 1.& ad 3. & q.63. 1. ad 4.& 1 2.q. 75.1.c.& ad 3.& 2.2.q.163.1. 2.c.

71 Non omne peccatum fit ex contemptu, sed quandoque ex ignorantia vel infirmitate, sed peccandi consuetudo implicat Dei contemptum, 1.2.q. 105.2.ad 9.& 2.2.q. 162. 2. c. ad 1.& ad 2.

72 Quod aliquis non possit vitare peccatum, potest intelligi dupliciter, sc.vel quia confirmatus est in malo, vel quia diu persistere non potest quin ruat in peccatum, 1. 2.q.109. 8.o.

73 Principium peccati duplex, sc. primum, & universale, idest voluntas, & proprium & proximum, sc. aliæ potentiæ, 2.2.q.10.2.c.

74 Voluntas est causa alicujus dupliciter, sc. per se, idest imperando, & per accidens, idest non impediendo, vel non reprimendo, cum possit, & sic est causa peccati primorum motuum, 2.2.q.154.5.c.pr.

75 Proprie & per se causa peccati est voluntas, aliæ vero causæ sunt quasi extrinsecæ & remotæ, 1.2.q. 73.6.c.& q. 80. 1.c.ad 3.

76 Nihil exterius est causa sufficiens peccati, sed tantum suadens, vel movens appetitum sensitivum, 1. q.115.4.c.& 1. 2.q.73.8. ad 3. & q. 73.3.o.& q.80. 1.3.o. & 2. 2. q.43.1. ad 3.& q. 73. 3. c. ad 2. & q.115. 2.ad 1.& ad 2.

77 Aliquis potest sufficienter impelli à dæmone in actum peccati, non autem in peccatum, 1.2.q 80.3.o.

78 Aliquis quandoque committit aliquod peccatum secundum effectum, & non secundum affectum, 2.2. q. 162. 2. ad 2.

79 Causa interior peccati duplex, sc. proxima, idest ratio & voluntas, & remota, sc. imaginatio, & appetitus sensitivus, 1. 2. q. 75. 2. o. & 3. c. & 2. 2. q. 10.2.o.

80 Sciens peccat non considerando in particulari vel in actu quod fit in universali vel in habitu, unde dicitur quis ex certa malitia vel ex industria peccare, quasi scienter malum eligens, 1. 2. q. 78. 1. c.fi.

81 Causa peccati triplex, sc. motivum, idest bonum apparens, defectus regulæ, & perficiens; primum pertinet ad sensus & appetitum sensitivum, secundum ad rationem, tertium autem ad voluntatem, 1. 2.q.75.2. 3.c.

82 Causa efficacissima peccati duplex, sc. amor bonorum temporalium, & timor pœnæ, 1.2.q.77. 4.c. ad 3.

83 † Propria & per se causa peccati est ex parte conversionis ad commutabile bonum, 1. 2. q. 75. 1. c. & q. 77.4.c. & 6. ad 1.& 8.ad 2.item q.84.1.ad 1.

84 Causa peccati triplex, sc. passio, habitus vitiosus, & falsa æstimatio de particulari eligibili, ex passione, habitu, vel ignorantia, 2. 2.q.14.1 c.fi.

85 Inclinans ad peccatum est duplex, sc. per se ut habitus & dispositio ex peccato; & per accidens, sc. removendo originalem justitiam, idest pecca-

catum originale. † Nec tamen debet dici quod peccatum originale sit habitus infusus, aut acquisitus per actum, nisi primi parentis, non autem hujus personæ, sed per vitiatam originem innatus, 1.2.q.82.1.ad 3. & 2. ad 2.

86 Omne peccatum contingit ex defectu scientiæ in universali vel in particulari, in habitu vel in actu, vel ex intentione, vel occupatione, vel infirmitate, vel passione, 1.2. q. 77. 2. c.

87 Origo peccatorum attenditur secundum inclinationem ad finem, quæ est ex parte conversionis, 2.2.q.73. 3.ad 3.

88 Unum peccatum est causa alterius peccati in quadruplici genere causarum, sc. in genere causæ efficientis, materialis, finalis, & formalis, 1.2. q. 75. 4. o & q. 84. o.

89 Unum peccatum potest oriri ex diversis peccatis, sed principalius, ex quo sæpius consuevit, propter propinquitatem ad finem ejus, 2.2.q.72. 4. c.

90 Ex minori vitio potest oriri majus peccatum, sicut ex ira homicidium & blasphemia, 2. 2. q. 73. 3. ad 3.

91 Homo non debet facere unum peccatum, ut vitet aliud peccatum, 2 2.q.113. 1. ad 3.

92 Quia per operationes sensus homo pervenit ad actus rationis, ideo plures sequuntur inclinationes naturæ sensitivæ, quam ordinem rationis; plures enim sunt qui assequuntur principium rei, quam qui ad consummationem perveniunt. Ex hoc autem vitia, & peccata in hominibus proveniunt, quod sequuntur inclinationem naturæ sensitivæ, contra ordinem rationis, 1.q. 49. 3. ad 5. & q. 115. 4. c. & 1 2.q. 71. 2.ad 3.

93 Natura humana magis corrupta est per peccatum quoad appetitum boni, quam quoad cognitionem veri, 1. 2. q.109. 2.ad 3.

94 † Peccata hominum sunt impedimenta humani boni, 1. q. 63. 2. ad 1 fi.

95 Peccatum cedit in bonum hominis, non quidem secundum se, sed quia homo fit humilior, & cautior ex peccato suo & aliorum, 1. 2. q. 87. 2. ad 1. & ad 2.

96 Privatio modi, speciei, & ordinis, ut sunt in bono virtutis & gratiæ, sunt effectus peccati, non autem in aliis, 1. 2. q. 85. 4. o.

97 Homo peccando recedit ab ordine rationis, ideo perdit dignitatem humanam, & incidit in servitutem bestiarum, 2. 2. q. 64. 2. ad 3.

98 In quolibet peccato est aliquid virtutis, quia non potest corrumpere omnes circumstantias virtutis, 1. 2. q. 73. 2. c. fi.

99 Peccatum singularis personæ non nocet, nisi sibi, 3. q. 19. 4. ad 1. & q. 82. 6. ad 3.

100 Non nocet Deo, licet sit contra Deum, 1. 2. q. 21 4.ad 1. & q. 47. 1. ad 1. & q. 73. 7. ad 2. & 2.2.q. 88. 2. c.

101 Transit actu, & manet effectu, sc. reatus maculæ, & offensæ Dei, 1 2.q. 109. 7. c.& q. 113. 2 ad 3. & 3.q. 62. 2. ad 2. & 5. c item q. 89. 4. ad 1.

102 Vulnus quadruplex causatur in anima; primo ex peccato Adæ, sed consequenter ex aliis peccatis, sc. infirmitas in irascibili, concupiscentia in concupiscibili, ignorantia in ratione, & malitia in voluntate, ad quæ sequuntur alia duo sc. dolor & mors, 1. 2. q. 85. 3. o. & 5. c.

103 Peccatum dupliciter deprimit, sc. premendo ne videantur superiora, sed infirma, & humiliando, 1. 2. q. 87. 2. ad 1.

104 Homo per peccatum incurrit triplex detrimentum, sc. de-

deordinationem mentis, reatum pœnæ, & debilitatem boni naturalis, 1. 2. q. 109. 2. o. & 3. q. 22. 3. c.

105 Obligatio duplex causatur ex peccato, sc. servitus diaboli, & reatus pœnæ, 3. q. 48. 4. c. ad 3.

106 Gravitas peccati principaliter est ex objecto, seu fine, 1. 2. q. 73. 3. o. & q. 4. 5. 9. c. & q. 74. 9. c. & 2. 2. q. 64. 2. ad 1.

107 Gravitas & species peccati magis attenditur ex fine, quam ex materiali objecto, 2. 2. q. 74. 2. ad 1.

108 Ratio principalis gravitatis peccati est ex aversione à Deo, 1. 2. q. 73. 3. ad 2. & 5. c. & q. 77. 6. ad 1.

109 Quantitas peccati non mensuratur ex nocumento facto, sed ex voluntate contra charitatem agentis, 2. 2. q. 13. 3. ad 1.

110 Gravitas peccati duplex, sc. ex parte peccati, & ex parte peccantis ex majori contemptu, 2. 2. q. 94. 3. c & q. 116. 2. ad 2. & q. 142. 3. c. & 3 q. 80. 5. c.

111 Duplex, sc. secundum speciem, quæ est ex objecto, & secundum circumstantiam, 2. 2. q. 10. 3. ad 1. & q. 39. 2. c. & q. 136. 3. 4. c. & 3. q. 80. 5. c.

112 Defectus debitæ circumstantiæ aggravat peccatum, & appositio ejus alleviat ipsum, 1. 2. q. 73. 7. o.

113 Peccata verborum maxime ex affectu, & intentione loquentis pensanda sunt, 2. 2. q. 72. 2. c. ad 3. & q. 73. 2. c. & q. 75. 1. c. & q. 76. 3. c. fi.

114 Gravitas peccati triplex, sc. ex materia, vel objecto ex parte peccantis, & ex effectu consequente, 2. 2. q. 148. 3. o.

115 Magis attenditur in abusu rei, quam in amissione debiti usus, 1. q. 48. 6. c. & 2. 2. q. 155. 12. ad 4.

116 Gravitas peccatorum in proximum est per se ex majori nocumento, sc. contra majus bonum, sed per accidens ex deliberatione, 2. 2. q. 34. 4. o. & q. 73. 3. c. & q. 74. 2. c. & q. 154. 3. o.

117 Non omnia peccata sunt æqualia in gravitate, 1. 2. q. 73. 3. o.

118 Gradus quadruplex gravitatis peccati, sc. per passionem, ignorantiam, malitiam, & contumaciam, 1. 2. q. 105. 2. ad 9. & 2. 2. q. 162. 2. c. ad 1. & ad 2. item q. 186. 9. ad 3. item q. 88. 4. c.

119 Peccata quæ consistunt in actuali contemptu Dei, sunt graviora peccatis, in quibus non est contemptus Dei, nisi ex consequenti, & quasi interpretative, 1. 2. q. 73. 8. ad 2.

120 Peccatum, in quo Deus in se ipso contemnitur, est gravissimum; post. quo contemnitur in Sacramentis, præcipue in Eucharistia; tertio in membris suis; quarto in præceptis suis, quod commune est omni peccato mortali, 2. 2. q. 20. 3. o. & q. 21. 1. ad 1. & q. 39. 2. c. & q. 110. 2. c. & q. 148. 3. c. & q. 150. 3. c. & q. 154. 3. c. ad 3. & 3. q. 80. 5 c.

121 Peccatum in Spiritum Sanctum est gravissimum, 2. 2. q. 13. 3. o. & q. 21. 1. 4. o. & q. 130. 2. o. & q. 133. 1. c.

122 Peccata opposita virtutibus theologicis sunt cæteris graviora, secundum genus suum, 2. 2. q. 20. 3 o.

123 Quanto plus repugnat oppositæ virtuti, tanto est gravius, 2. 2. q. 117. 2. c. & q. 119. 3. c.

124 † Maximum peccatum opponitur maximæ virtuti, principaliter & directe; sed minimum extensive, 1. 2. q. 73. 4. o.

125 Omne peccatum opponitur prudentiæ, sed non est gravissimum, nisi opponatur in aliquo maximo, 1. 2 q. 55. 2. ad 3. & q. 119. 3. ad 3.

Con-

126 Contra præcepta primæ tabulæ sunt cæteris graviora, 1. 2. q. 110. 6. c.

127 Quanto voluntas est major, vel finis pejor, tanto peccatum est gravius; in aliis autem causis peccati est oppositum, 1. 2. q. 73. 6. o.

128 Gravitas peccati est major de majori bono quod corrumpitur, vel contemnitur; minor autem de majori bono, quod amatur, 1. 2. q. 100. 6. c. & 2. 2. q. 39. 2. c. & q. 105. 2. c. & q. 118. 5. c. ad 1. & q. 150. 3. c.

129 In quolibet genere peccati gravius est quod fit ex habitu, quia fit ex majori libidine, 2. 2. q. 156. 3. c.

130 Peccata carnalia sunt minus gravia, licet turpiora quam spiritualia, 1. 2. q. 73. 5. o. & 2. 2. q. 116. 2 ad 2. & q. 142. 4. ad 2. & q. 144. 2 ad 4. & q. 154. 3. o. & q. 162. 6. ad 3.

131 Gravius est peccare opere quam ore, & ore quam corde, 1. 2. q. 110. 6. c. fi.

132 Nocere sibi est gravius peccatum quam nocere proximis, in re non subjecta voluntati, sc. in naturalibus, vel spiritualibus, in aliis autem è converso, 1. 2. q. 73. 9. ad 2.

133 Nocumentum intentum vel prævisum, vel per se consequens peccatum aggravat illud directe, non autem si per accidens consequatur, sed imputatur ei ad pœnam, si dabat operam rei illicitæ, propter negligentiam considerandi, 1. 2. q. 73. 8. o.

134 Peccatum aggravatur ex conditione personæ, contra quam peccatur, tripliciter; primo si sit conjuncta Deo virtute, vel officio; secundo si sit sibi conjuncta natura, vel beneficio, vel aliter; tertio si sit conjuncta proximo, tangendo plures, ut persona publica, vel famosa, 1. 2. q. 73. 9. o. & 2. 2. q. 58. 10. ad 3. & q. 61. 2. ad 3. & o. c. & q. 63. 4. ad 2. & q. 65. 4. o. & 3. q. 80. 5. c.

135 Dignitas personæ peccantis non transfert peccatum in aliam speciem, nisi ratione inobedientiæ, vel voti, & hujusmodi, 1. 2. q. 89. 3. c. & q. 110. 4. ad 5.

136 Excellentia personæ peccantis aggravat peccatum ex deliberatione, sed alleviat peccatum ex surreptione, 1. 2. q. 73. 10. o. & q. 89. 3. 5. c. & q. 102. 3. ad 11. & 2. 2. q. 100. 1. ad 7.

137 Omne peccatum contra proximum est etiam contra Deum, 1. 2. q. 73. 4. o. & 2. 2. q. 105. 2. o.

138 Homo gravius peccat post dationem legis Moysis, quam ante, 1. 2. q. 9. 81. ad 2.

139 Gravius peccat in nova lege, quam in lege veteri, 2. q. 106 2. ad 2.

140 Baptizatus gravius peccat quam non baptizatus, cæteris paribus, 1. 2 q. 106. 2. ad 2. & 2. 2. q. 10. 3. ad 3

141 Clericus in Sacris plus peccat in eodem genere peccati, quam religiosus non in Sacris, 2. 2. q. 184. 8. c. fi.

142 Peccatum religiosi gravius est peccato secularis tripliciter, sc. ratione voti, ratione contemptus, & ratione scandali; in aliis autem est è converso, 2. 2 q. 186. 10. o.

143 Religiosus peccans ex contemptu fit pessimus, & maxime incorrigibilis, 1. 2. q. 186. 10. ad 3.

144 Delere peccatum formaliter convenit gratiæ, effective principaliter soli Deo, dispositive insufficienter puro homini, sufficienter Christo, instrumentaliter Sacramentis, 3. q. 16. 11. ad 3.

145 Solus Deus remittit peccata per auctoritatem, homines autem per ministerium, 3. q. 84. 3. ad 3.

146 Deus potest remittere peccata sine pœna, 2. 2. q. 67. 4. ad 2. & 3. q. 46. 2. ad 3.

Ho-

147 Homo peccando obligatus erat ad pœnam Deo, sicut summo judici; sed diabolo tanquam tortori; ideo debuit redimi Deo, & non diabolo, 3. q. 38. 4. ad 2. & ad 3.

148 † Omnia peccata in hac vita sunt remissibilia, 1. q. 69. 2. c.

149 Peccatum quodlibet dicitur remitti quoad duo, sc. quoad culpam, & quoad reatum; & secunda remissio non potest esse sine prima, 3. q. 47. 1. c.

150 Per charitatem consequimur venism peccatorum, 3. q. 49. 1. c.

151 Ad remissionem cujuslibet peccati requiritur, quod totaliter dimittatur affectus ejus. Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis perfectior pœnitentia; ut sc. homo actualiter peccatum mortale comissum detestetur, quantum in ipso est, ut sc. diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, ut singula detestetur. Sed ad remissionem cujuslibet peccati venialis requiritur quædam virtualis displicentia, 3. q. 87. 1. c.

152 Peccatum originale est habitus, sc. languor naturæ, idest inordinata dispositio ex dissolutione harmoniæ originalis justitiæ, 1. 2. q. 82. 1. o.

153 Est habitus corruptus, non pura privatio, quia dicit privationem originalis justitiæ, & inordinatam dispositionem partium animæ, 1. 2. q. 82. 1. ad 1.

154 Est habitus, quia est inordinatio naturæ, non autem actuale peccatum, quia est inordinatio actus, 1. 2. q. 82. 1. ad 2.

155 † Originale est peccatum naturæ, sed actuale est peccatum personæ, 1. q. 100. 1. c. & 1. 2. q. 74. 3. ad 2 & q. 80. 1. c. & q. 81. 1. o. & q. 82. 1. ad 2. & 3. q. 8. 5. ad 1.

156 Formale ejus est privatio originalis justitiæ; materiale vero est in concupiscentia, id est inordinatio partium animæ, 1. 2. q. 82. 3. o.

157 Si homo formaretur ex digito, vel aliter, sine semine viri, haberet omnes defectus naturæ, sicut alii; sed non haberet rationem culpæ vel pœnæ, 1. 2. q. 81. 4. o.

158 Peccatum originale est voluntarium, per voluntatem Adæ tantum, 1. 2. q. 80. 1. c. item q 82. 1. ad 2. & 2. 2. q. 108. 4. c. & 5. q. 84. 2. ad 3.

159 Habet novem nomina, sc. originale, fomes peccati, concupiscentia, concupiscibilitas, languor, tyrannus, lex peccati, lex carnis, & lex membrorum, 3. q. 13. 3 c.

160 Et est multiplex in virtute, quia virtualiter continet omnia peccata, 1. 2. q. 82. 2. ad 1.

161 Et est unum numero in uno homine, sed in omnibus est unum specie, 1. 2. q. 82. 2. o.

162 Est æqualiter in omnibus hominibus, sicut & relatio ad peccatum Adæ, & privatio justitiæ originalis, 1. 2. q. 82. 4. o.

163 Et fuit in Adam ut in causa principali, in semine vero instrumentaliter; sed in anima subjective, in carne autem ut pœna, non ut culpa, 1. 2. q. 83. 1. o.

164 Prius est in essentia animæ, quam in potentiis ejus, 1. 2. q. 83. 2. o. item 3. c.

165 Et prius est ordine naturæ in anima, quam in carne, sed ordine generationis & temporis est è converso, 1. 2. q. 83. 2. ad 1. & 3. ad 3.

166 Et contrahitur in infusione animæ rationalis, 1. 2. q. 83 1. ad 4. & 3. q. 27. 1. ad 4.

167 Et prius inficit voluntatem, quam alias potentias, 1. 2. q. 83. 3. o. & 4 ad 1.

168 Omnes defectus virtutum possunt redduci ad peccatum ori-

originale, in quantum includuntur in carentia originalis justitiæ, quæ totam animam perficiebat, 2.2.q.54.1.ad 2.

169 Omnes potentiæ animæ sunt corruptæ per illud, sed quæ concurrunt ad generationem dicuntur etiam infectæ, sc. concupiscibilis, generativa, & tactus, 1.2.q.83.4.o.

170 Et traducitur ad omnes qui fuerunt in Adam, secundum rationem seminalem, non autem ad alios, 1.q.100.1.c. & 1.2.q.81.3.4.o.& 3.q.15.1. ad 2.& q.31 1.ad 3.item 6.ad 1.

171 Caro Christi in patribus fuit obnoxia peccato originali, 3.q.31.1.ad 3.& 7.o.& 8.ad 3.

172 Secundum fidem catholicam est tenendum, quod primum peccatum primi hominis, sc. peccatum originale, originaliter transit in posteros; contrarium autem est hæresis Pelagiana, ut patet per Aug. in plurimis suis libris, 1.2.q.81.1. c.pr.item 3.c.

173 Secundum fidem catholicam firmiter est tenendum, quod omnes homines, præter solum Christum, ex Adam derivati peccatum originale ex Adam contrahunt. Alioquin non omnes indigerent redemptione, quæ est per Christum, quod est erroneum, 1.2.q.81.3.c.pr.

174 Ideo non secundum fidem catholicam, sed erroneum est dicere, quod aliquis, præter solum Christum, fuerit sine peccato originali, 1.2.q.71. 3.c.& 3.q.27.2.c.ad 2.

175 Nec potest esse in aliquo cum veniali, sine peccato mortali, 1.2. q.89.6.o. & 3.q.90. 4.ad 3.

176 Infectio ejus nullo modo causatur à Deo, sed ex solo peccato Adæ, per carnalem generationem, 1.2.q.83.1.ad 4.

177 Quoad culpam, est à patre, sed quoad pœnalitates est à matre, 3 q 70.2.ad 4.

178 Habet duplicem processum. sc. à carne ad animam, secundum ordinem generationis; & ab essentia animæ ad potentias ejus, secundum ordinem naturæ, 1.2.q.83.3.ad 2.

179 Causa peccati originalis est tantum una, sc. privatio originalis justitiæ, 1.2.q.82.2.c.

180 Libido habitualis, sc. fomes, est causa peccati originalis, non autem libido actualis, sed est signum habitualis, 1.2. q.82.4.ad 2.

181 Persona primo, idest in Adam, infecit naturam peccato originali, sed in aliis hominibus est è converso, 3.q.8.5. ad 3.

182 Persona primo infecit naturam per peccatum originale. Secundo, natura infecit personam, sed Christus primo reparat personam, secundo naturam, 3.q.69.3.ad 3.

183 Peccatum originale corrumpit naturam, quantum ad id quod naturæ est; alia vero peccata quantum ad id solum, quod personæ est, 1.2.q.81.2, c.ad 3.

184 Adveniente gratia transit reatu, & manet actu quoad fomitem, 1.2.q.74.3.ad 2.item q.81.3.ad 2.

185 Est minus voluntarium quocunque peccato actuali, 3. q.1.4.c.

186 Peccatum originale respectu naturæ est gravius veniali, sed respectu personæ est è converso, 3.q.1.4.c.ad 1.

187 Peccatum veniale dicitur tripliciter, sc. ex causa, eventu, & genere, 1.2.q.77.8.ad 1.& q.88.2.o.

188 Peccatum dicitur veniale ex causa, secundum quod privat vel diminuit voluntarium per ignorantiam vel impotentiam, 1.2.q.77.8.ad 1.item q.88.2.c.

189 Non habet simpliciter & perfecte rationem peccati, sed est quasi dispositio ad illud, 1. 2.q.88.1.ad 1.

Et

190 Et contingit ex corruptione fomitis, 1.2.q.89.3.c.

191 Et contingit semper vel propter imperfectionem actus, vel propter inordinationem circa ea quæ sunt ad finem, & utrunque propter defectum ordinis, 1.2.q.72.5.c.& q.87.2. 3.o.& q.88.2.c.& q.89.3.c.

192 Peccatum veniale nullam proprie maculam causat in anima, sed impedit actus virtutum, 1.2. q.89.1.o. & 3.q. 87.2.ad 3.

193 Homo potest quandoque esse sine peccato veniali in hac vita, sed non diu, 3.q.79.4. ad 2.

194 Peccatum veniale non potest esse in non habente usum liberi arbitrii, 3 q.87.2.c.

195 Peccans venialiter recidivat & simulat, idest fictus dispositive, & imperfecte, non autem simpliciter, 2.2.q.75.2. ad 2.

196 Peccatum veniale non potest dimitti, quandiu voluntas ad illud manet, 3.q.87.1. c. ad 1. & ad 2. & 3. ad 2.

197 Unus actus charitatis potest delere omnia venialia sine actuali cogitatione eorum, 3.q. 6.1.o.

198 Aliquid causat remissionem venialium tripliciter, sc. causando gratiam, ut omnia Sacramenta novæ legis; vel detestando peccata, ut confessio generalis, & oratio dominica, vel reverendo divina, ut benedictio Episcopalis, quælibet unctio Sacramentalis, & hujusmodi, 3.q.87.3.o

199 Ingressus Ecclesiæ consecratæ delet peccata venialia, 3.q.83 3.ad 3. item q.87.3.c.

200 In quolibet genere peccati mortalis sunt quædam peccata venialia propter imperfectionem actus, 2.2 q.35.3.c. & q.36.3. c. & q.162. 5. c.

201 Peccatum veniale disponit ad mortale per se & per accidens, quia frequens venialium iteratio disponit ad illam placentiam venialium, in qua consistit peccatum mortale; eo quod secundum quod habitus ex consuetudine generatur & augetur, secundum hoc delectatio & pronitas crescit, 1.2. q. 74.4.ad 3. & q.88. 3.4. o.& 2. 2.q. 24. 10. c. fi. & 1.2. ad 1.& q. 43. 7. ad 5. & q. 132. 4. ad 3. & q. 186. 9. c.

202 Veniale comparatur ægritudini, mortale vero morti, 1.2.q.72.5.c.

203 Licet virtus secundum habitum non corrumpatur nisi per peccatum mortale, tamen actus ejus corrumpitur & impeditur etiam per veniale, 1. 2. q. 89. 1. c. & 2. 2. q.113. 1. ad 2.

204 Peccatum mortale est contra præceptum Dei, non autem veniale, sed est præter præceptum, 1. 2. q. 74. 9. c. & q. 88.1. ad 1. & 2.2 q.105.1. ad 1.

205 Veniale & mortale differunt genere, 1.2.q.88.2.c.

206 Veniale ex genere potest fieri mortale ex intentione, non idem numero, nec multa simul, 1.2. q. 88. 2. c. & 4. o. & 6.c. ad 1.

207 Consensus in veniale ex genere est veniale, 1.2. q.74. 8. ad 2. item 9. c. ad 4. & q.88. 5. ad 2.

208 Peccatum mortale potest fieri veniale per subtractionem, propter imperfecrionem actus, 1.2.q. 88 2 c. item 6. o.

209 Veniale & mortale differunt, sicut reparabile & irreparabile, 1.2.q.72.5.c.

210 Per peccatum mortale omnino mens avertitur á Deo, sed per veniale retardatur affectus hominis, ne prompte feratur in Deum, 3.q.87.1 2. c.

211 Per quodlibet peccatum veniale vel mortale deordinatur voluntas hominis, per immoderatam conversionem ad bonum creatum, 3. q.87. 1.c. & 2.ad 3.

Unum

212 Unum peccatum mortale potest oriri ex veniali, 2.2. q. 13. 4. ad 3. & q. 105. 1. ad 2.

213 Ante baptismum non possunt esse venialia sine mortalibus, 1.2. q. 89. 3. 6. o. & 3. q. 90. 4. ad 3.

214 In ratione superiori dupliciter potest esse peccatum veniale, sc. quando consentit in veniale ex genere, vel quando habet subitum motum infidelitatis sine consensu, 1.2. q. 74. 10. o.

215 Ratio superior, circa objectum potentiæ inferioris, ut sensualitatis, sicut in delectationibus secundum carnem, non habet motum, nisi deliberatum; ideo semper est mortale, si sit de mortali; non autem si sit de veniali, 1.2. q. 74. 10. o.

216 Nullus debet peccare venialiter, ne alius peccet mortaliter, 2.2. q. 26. 4. c. ad 2. & q. 43. 7. ad 5 & q. 110. 3. ad 4.

217 Quilibet debet potius mori, & præligere omnem pœnam, in generali, quam peccare, non solum mortaliter, sed etiam venialiter, 2.2. q. 110. 3. ad 4.

218 Unum veniale potest remitti sine alio veniali, non autem sine quolibet mortali, 3. q. 87. 4. o & q. 90. 4. ad 3.

219 Veniale remittitur post mortem in purgatorio quoad culpam & pœnam, non autem mortale, 1. q. 64. 2 c.

220 Quicquid fit in contemptum Dei, & quicquid in sui ratione importat contemptum Dei, est peccatum mortale, 2. 2. q. 38. 3. c. item q. 68. 3. c.

221 Nullus actus sine consensu rationis est mortale, 1. 2. q. 15. o. & q. 74. 5. ad 1. item 2. 2. q. 35. 3. c.

222 Omnis actus humanus non relatus in Deum actu vel habitu ex parte agentis, est mortale, non autem ex parte actus, 1.2. q. 88 1 ad 2.

223 Intendens peccare mortaliter semper peccat mortaliter, 2.2. q. 110. 4. c.

224 Actus peccati mortalis potest aliquando esse figura alicujus boni, 1. 2. q. 88. 2. ad 2.

225 Cuicunque peccato mortali homo vult adhærere sumens baptismum, dicitur fictus, fictione includente omne peccatum, 3. q. 69. 9. ad 3.

226 Omne quod fit propter mortale est mortale, 1. 2. q. 88. 2. 4. 6. c. & 2. 2. q. 110. 4. c. & q. 154. 4. c.

227 Omne quod est contra præceptum Dei est peccatum mortale, nisi forte propter imperfectionem actus, 1. 2. q. 74. 10. o.

228 Omne peccatum mortale est contra præceptum Dei, 2. 2. q. 68. 3. c. fi & q. 98. 2. b.

229 Aliquid dicitur peccatum mortale dupliciter, sc. secundum speciem suam, & ex causa sua, 2. 2. q. 154. 4. c. pr.

230 Non omne peccatum mortale directe contrariatur præceptis decalogi, sed tantum injustitiam continens, 2. 2. q. 148. 2. ad 1.

231 Quilibet agens contra debitum justitiæ peccat mortaliter, 2. 2. q. 69. 1. c. & q. 70. 4. c.

232 Qui est in peccato mortali diligit habitualiter aliquid supra Deum, 2. 2. q. 68. 3. c.

233 Omne peccatum mortale contrariatur charitati, non autem spei, vel fidei, 1. 2. q. 71. 4. c. & 2. 2. q. 24. 10. c. & 12. c. ad 4. & 3. q. 87. 1. c.

234 Omnis actus contra charitatem est peccatum mortale, 1. 2. q. 87. 3. c. & q 88. 2. c. & 2. 2. q. 13. 2. c & q. 35. 3. c.

235 Quælibet virtus ut virtus, idest informata charitate, expellitur per quodlibet mortale, non autem in quantum est habitus, 1 2. q. 63. 2. ad 2. & q. 65. 3. c. & q. 71. 4. o. & q. 73. 1. ad 2.

236 Per quodlibet mortale deperit quicquid virtuti debebatur

tur, & omnia merita mortificantur, 2.2.q.132.3.ad 1. item 3.q.89.4.o.

237 Mortale quantum ad aliquid est simile ægritudini, & quantum ad aliquid est simile morti, & hoc est in quantum separat à Deo, qui vita est animæ, ægritudini autem, in quantum habitudo revocationis ad vitam & sanitatem remanet in peccante, licet talis ægritudo, idest peccatum de se inducat damnationem æternam, 1. 2.q.72.5.c.

238 † Nullum mortale potest remitti sine alio, quia omnia mortalia sunt connexa in aversione, non autem in conversione, 1.2. q.73.1.o. & 3. q.86.3.o.

Pecunia intelligitur omne illud, cujus precium æstimari potest, 2.2. q.78.2.c. & q. 100. 2. 5. c. & q.117. ad 2. & q 118. 2. ad 2.

Non potest vendi in mutuo pro pecunia ampliori, quam sit quantitas pecuniæ mutuatæ, quæ restituenda est, 2.2.q.78.2.ad 4.pr.

1 Phantasia duplex, sc. determinata, sc. eadem cum imaginativa, habens organum determinatum; & indeterminata, existens in qualibet parte animalis, etiam decisa. Sed Avicenna posuit quintam potentiam, sc. phantasiam mediam inter æstimativam & imaginativam, quæ componit & dividit species imaginatas, 1.q.78. 4.c.fi.

2 Est thesaurus formarum per sensum acceptatum, componens & dividens eas. Et est idem quod imaginativa, 1.q.78. 4.c & q.84.6.ad 2.

3 Phantasia & memoria sunt passiones primi sensitivi, non quidem tanquam proprii organi, sed quia oriuntur ab anima mediante primo sensitivo, 1. q. 78.4.ad 3.

4 Dæmon potest immutare phantasiam hominis, & alios sensus corporeos, ut aliter videatur res, quam sit, 1.q.111. 3.4.o. & q.114.4.ad 2. & 2.2. q.10.1.ad 3. & 2.dist.8.5.ad 4. & ad 6.

1 Phantasma est similitudo individui in organo corporeo, 1.q.84.7.ad 2. & q.85.1.ad 3.

2 Aliquod phantasma per sensum nunquam acceptum potest formari in imaginatione per operationem virium interiorum, 1.q.12.9. ad 2. & q. 85. 2.ad 3. & 2. 2. q. 172. 2. c.

3 Intellectus noster abstrahit à phantasmatibus species intelligibiles, in quantum considerat naturas in universali, quas tamen intelligit in phantasmatibus, quia nihil potest actu intelligere, nisi convertendo se ad phantasmata, 1.q.85.1. ad 4. & 5. ad 2. item 3. q. 86. 1. c.

4 Phantasmata non possunt imprimere intellectum possibilem virtute sua, sed virtute intellectus agentis, convertentis se supra phantasmata, resultat species intelligibilis in intellectu possibili, 1.q. 85. 1. ad 3.

5 Phantasmata illuminantur ab intellectu agente, quia ex ejus virtute redduntur habilia, ut ab eis intentiones intelligibiles abstrahantur, 1. q.85. 1. ad 3.

6 In potestate nostra est per virtutem intellectus agentis formare phantasmata, accommoda considerationi quam volumus, nisi forte esset impedimentum ex parte organi cujus est, 1.q. 85.1.ad 4.

1 Pœna duplex, sc. pœna sensus, idest afflictiva; & pœna damni, idest carentia Divinæ visionis, 1.2.q.87.4.c.fi.& 2. 2.q.76.4.ad 4. & 3.q.46.9.ad 3.& q 52.2.ad 2.

2 Pœna sensus debetur culpæ ratione inordinatæ conversionis, sed pœna damni ratione aversionis, 1.2. q. 87.4.o.

item

item 2.2.q.79.3.ad 3.

3 Pœna peccati duplex, sc. per inflictionem contrarii, & per subtractionem boni convenientis; prima est à Deo agente, secunda vero à Deo non agente, 2.2.q.19.1.ad 3.

4 Duplex, sc. taxata, & consequens, prima commensuratur culpæ, non autem secunda, 2.2.q.164.1.ad 4.

5 Pœna consequens peccatum duplex, sc. per se, & per accidens, 1.2.q 73.8.0.

6 Unius peccati est tantum una pœna adæquata, & plures partiales multipliciter, 2.2.q. 39.4.ad 3.& q.99.4.ad 2.

7 Omnis pœna est medicina, sed non semper respectu peccantis, 1.2.q.87.2.ad 1. & 3. ad 2. item 2. 2. q. 39. 2. ad 1. item 4. ad 3. & q. 66. 6. ad 2.& q. 86. 1. c. & q. 108. 3. ad 2.& 4. c.

8 Omnis pœna est corruptio agentis, & omnis culpa est corruptio actionis, 1.q.48.5. 6. o. & 1.2.q. 21.1.ad 3.

9 De ratione pœnæ est, quod sit contraria voluntati, 1.q.8. 5.c.& q.64.3.c.& 1.2.b.87.2. 6.c.& 2.2.q 18.3.c.

10 De ratione pœnæ sunt tria, sc. quod sit contra voluntatem, propter culpam, & passio ab extrinseco, 1.2.q.45.6. ad 2.

11 Nulla pœna est volita absolute, sed ex conditione dupliciter, sc. qua acquiritur bonum, ut satisfactio & martyrium; & sine qua non, ut mors naturalis & purgatio, sine quibus ad bonum optatum pervenire non potest, 1.2.q.87.6.c.

12 Pœna est bonum simpliciter, & malum secundum quid, idest huic, 2.2.q.19 1.c.

13 Pecatum non est pœna, nisi per accidens, & hoc dupliciter, sc. ratione antecedentis, quia deseritur à Deo, & ratione consequentis, quia perditur melius, 1.2.q. 87. 2.o.

item 2.2.q.36.2.ad 4.

14 Puniri non est culpa, sed fieri reum pœna, 1.2.q. 87. 1. ad 2.

15 Pœna peccato proportionatur secundum acerbitatem in judicio divino & humano, 1. 2.q. 87. 3.c.& 4.c.ad 3.

16 Ratio omnium pœnarum veteris legis exponitur, 1.2.q. 105.2.ad 9.& ad 10.& ad 11.& ad 12.

17 Pœna non debetur juste, nisi propter culpam, 1.2.q.87. 7. o.

18 Omnis pœna ut pœna infligitur tantum pro culpa propria, & præterita; sed ut satisfactio, vel ut medicina, infligitur etiam pro culpa aliena, 1.2.q.87.7.o. item 2.2.q. 108. 4.o.& 3.q.14.1.ad 3.

19 Nullus punitur pœna animæ, nisi pro culpa propria, quia pœna animæ non est medicina, 1.2.q.87. 8.o. & 2.2. q.108.4.c.ad 1.

20 Filius punitur pœna corporali pro culpa parentum, & servi pro dominis, in quantum sunt aliquid eorum, non autem pœna spirituali; nisi culpa aliorum fiat eis propria rationis consensus, vel imitationis, vel consultationis, vel dissimulationis, 1.2. q.81.1.ad 1. & 2.ad 1.& q. 87.8. o.& 2.2. q. 108. 4.ad 1.& ad 3.& q.164. 1. ad 4. & 3. q. 82. 6. ad 3.

21 Pœnam semper præcedit peccatum in natura, sed non semper in persona puniti, 1.2. q. 87. 7. o.

22 Qui est in peccato non habet gustum sanum, sed affectum infectum amore sui inordinato; ideo revocatur à peccato per pœnas contrarias suæ naturæ & suæ voluntati; & non dulcedine divinæ bonitatis, 2. 2.q. 108.3.o.

23 In judicio humano nullus debet puniri pœna personali, nisi pro culpa sua, sed tantum pœna damni triplici ratione, sc. vel

vel ex hoc quod aliquis ineptus redditur sine sua culpa ad aliquod bonum habendum vel consequendum, vel quia bonum in quo damnificatur, non est proprium bonum, sed commune; vel quia bonum unius dependet ex bono alterius, 2. 2. q. 108. 4. ad 2.

24 Non omes pœnæ sunt æquales, nec præmia sunt æqualia, 1. 2. q. 73. 2. c.

25 Maxima pœna est separarari à Deo, 1. 2. q. 88. 6. c. fi.

26 Gravior pœna imponitur quadrupliciter, sc. propter gravius peccatum, consuetudinem, pronitatem, & nocumentum, 1. 2. q. 105. 2. ad 9. & 2. 2. q. 39. 2. ad 1.

27 Lex vetus pœna mortis punit peccata contra Deum, homicidium, irreverentiam ad parentes, adulterium, incestum, & furtum hominum, aliarum autem rerum pœna damni, 1. 2 q. 105. 2. ad 10. & 2. 2. q. 66. 6. ad 2.

28 Pœnam talionis in percussoris mutilationibus, & falso testimonio lex vetus infligit, in aliis vero flagella vel ignominiam, ib.

29 Pœna post remissionem culpæ imponitur duplici de causa, sc. ad solvendum debitum, & ad remedium: quoad primum debet imponi secundum quantitatem culpæ; sed quoad secundum pro minori culpa imponitur major pœna triplici ratione, sc. difficultatis, periculi, & multitudinis, 1. 2. q. 105. 2. ad 9.

30 Christus ex auctoritate poterat totam pœnam, vel partem dimittere, sicut volebat, non autem alii, 2. 2. q. 83. 4. ad 2.

31 Deus tardat pœnas pro peccatis duplici ratione, sc. ut prædestinati convertantur, & ut judicia ejus appareant justa, 2. 2. q. 10. 11, c. fi.

32 Post hanc vitam nullus habebit pœnam corporalem nec spiritualem, nisi pro culpa sua, 2. 2. q. 108. 4. c.

33 Minima pœna Purgatorii est major quam maxima pœna hic, 3. q. 46. 6 ad 3.

34 Mortui cum solo peccato originale non puniuntur pœna sensus, 3. q. 1. 4. ad 2.

35 Pœna æterna debetur peccato originali non ratione gravitatis, sed ratione subjecti privati gratia, 1. 2. q. 87. 5. ad 2.

36 Pœna duplex debetur peccato originali, sc. carentia Divinæ visionis, in quantum inficit personam, mors, rebellio, & hujusmodi, in quantum inficit naturam, 3. q. 52. 5. c.

37 Omnes pœnæ pro peccato primorum parentum declarantur, 2. 2. q. 164. 2. o.

38 Minor pœna debetur peccato originali, quam veniali, 3. q. 1. 4, ad 1.

39 Peccatum veniale sine gratia, idest cum originali vel mortali, punitur æternaliter pœna sensus in inferno, 1. 2. q. 87. 5. ad 3.

40 Pœna temporalis debetur veniali, æterna vero mortali, 1. 2. q. 72. 5. c. & q. 87. 2. 5. o. & q. 88. 2. 4. c. & q. 109. 7. c. item 3. q. 86. 4. o.

41 Omnis pœna præeligenda est non solum peccato mortali, sed etiam veniali; tamen nullus tenet se, nec alium in speciali de hoc propter periculum, quia descendere in talibus ad singula est inducere hominem in tentationem, & præbere occasionem peccandi, 2. 2. q. 100. 3. ad 4.

42 Remissa per pœnitentiam culpa mortali & pœna æterna, quandoque remanet pœna temporalis, 1. 2. q. 87. 6. o. & 3. q. 86. 4. o.

Pœnale est aliquid, in quantum est contra voluntatem, 1. q. 48. 5. c. & q. 64. 3. c. & 1. 2. q. 87. 2. 6. c. & 2. 2. q. 18. 3. c.

1 Pœnitentia, ut est dolor

voluntatis, cum electione recta, est virtus vel actus ejus, non autem ut passio, 3.q.85.1.o.

2 Est virtus specialis, quia habet materiam generalem sub ratione speciali, sc. omnia peccata, ut emundabilia per actus hominis, 3. q. 85. 2. o.

3 Est virtus moralis, non theologica, quia objectum ejus est peccatum, non autem Deus, sed est finis, 3.q 85.3.ad 1.

4 † Est species justitiæ commutativæ, licet contineat aliquid de qualibet virtute, 3. q. 85.3.o. & 4.c.

5 Pœnitentia & vindicativa continetur sub justitia commutativa, 3.q.85.3.ad 3.

6 Pœnitentia, secundum quod est virtus, importat detestationem peccati, cum proposito abolendi illud secundum conditionem status peccantis, 3. q. 85. 2. ad 1. & 3. c.

7 Ponit medium, in quantum infert debitam pœnam pro qualibet culpa, secundum acceptationem Dei, 3.q.85.3.ad 2.

8 † Pœnitentiam ordine naturæ simpliciter præcedunt virtutes theologicæ, 3.q.85.6.o.

9 Pœnitentia est dolor de peccato præterito, sed verecundia est timor de turpi futuro, 3.q. 85.1.ad 2.

10 Pœnitentia est in reo, secundum voluntatem ejus, pro offensa Dei; sed justitia vindicativa est in judice contra voluntatem rei, & pro offensa in communi, 3.q.85.3.o. & q. 90.3.c.

11 Pœnitentia secundum quod est actus virtutis requiritur ante baptismum, quæ sit prior baptismo, tempore vel natura, non autem ut Sacramentum, 3. q.6.o & q. 84.2. ad 2. & 6.ad 2.& q.90.4.ad 1.

12 Est posterior natura & tempore fide, spe, & timore servili; sed est prior charitate, & cæteris virtutibus, 3 q.85.6.o.

13 Utitur temperantia ad finem suum, 3.q.85.3.ad 4.

14 Detestatio vel displicentia peccati absolute est actus cujuslibet virtutis; sed ut expiabile per eam, quoad culpam & reatum, est actus pœnitentiæ virtutis, 3.q.85.2.ad 1.& 3. c.

15 Primus actus pœnitentiæ, sc. contritio, se habet ut ultima dispositio ad gratiam consequendam; alii vero actus pœnitentiæ procedunt jam ex gratia & virtutibus, 3.q.89 1.ad 2.& 2.c.

16 Pœnitentia & gaudium circa idem, sc. de peccatis, contrariantur, non autem gaudium de pœnitentia, vel de venia sperata, 3.q.84.9.ad 2.

17 Pœnitentia non fuit in Christo actu nec potentia, sicut nec materia ejus, sc. peccatum, 3.q.84.7.ad 1.

18 Pœnitentia ut virtus est subjective in voluntate, sed ut passio est in concupiscibili, 3. q.75.4.o.

19 Est in innocentibus secundum habitum, non autem secundum actum, 1.q.95.2.c.

20 Pœnitens recurrit ad Deum, sicut servus, filius, & uxor, ad dominum, patrem, & virum; ad Sacerdotem autem, sicut ad Vicarium Dei, 3.q.85. 3. c.

21 Esau non vere pœnituit, quia non doluit de peccato, sed de damno, 3.q.86.1.ad 1.

22 Habens veram pœnitentiam potest eam deserere, tamen pœnitentia requirit propositum perseverandi, 3.q. 85. 10. o.

33 Vera pœnitentia potest amitti per quodlibet peccatum mortale sequens, propter flexibilitatem liberi arbitrii, 3.q 84.10.c.

24 Debet esse continua secundum habitum, non autem secundum actum, quia non potest, 3.q.84.9.o.

25 Interior debet durare usque

que in finem vitæ, non autem exterior, 3.q.83.8.o.& 9.ad 1.

26 Est possibilis in fine vitæ, quandiu durat liberum arbitrium, sed est difficilis & rara, 2.1.q.14.3 ad 3.

27 Exercitia militiæ, negotiationis, & publicanorum possunt haberi à pœnitentibus, licet laudabilius evitentur ab eis, 2.2.q.188.3.ad 4.

28 Militia sæcularis interdicitur pœnitentibus, sed quæ est propter Deum imponitur quandoque, 2.2.q.88.3.ad 3.

29 Pœnitentia quoad habitum est tantum à Deo, sed dispositive est à nobis per timorem servilem ut plurimum; licet in aliquibus inchoetur ex amore, 3.q.85.5.o.

30 Actus pœnitentiæ est à timore servili, ut à primo motivo affectus, à timore filiali vero, ut à principio immediato & proximo, 3.q.85.5 o.

31 Sex actus per ordinem concurrunt ad causandum in nobis pœnitentiæ actus, sc. operatio Dei convertentis cor, motus fidei, spei, charitatis, timor servilis, & filialis, 3 q. 85.5.o.

32 Christus Sacramento pœnitentiæ non est usus ad se, nec ad alios, quia ut Sacramentorum dominus, effectum Sacramenti sine Sacramentalibus præbebat, 3.q.84.5.ad 3.& 7. ad 4.

33 Pœnitentia figurabatur in veteri lege per diversos ritus expiationum, 1.2.q.102.5.ad 3.

34 Pœnitentia in generali est à natura, sed cum aliqua determinatione est à lege veteri, à nova vero, ut Sacramentum novæ legis, 3 q.84. 7.o. & q. 86.6.ad 4.

35 Est Sacramentum, 3.q.84. 3. o.

36 Et fuit institutum à Christo dando claves, sed ostendit efficaciam ejus post resurrectionem, 3.q.84.7.o.

37 Et necessarium est solis habentibus peccatum, 3.q.65. 1.c.& 2.ad 4.& 4.c.& q.85.5. o.& 6.c.

38 Sacramentum pœnitentiæ potest & debet iterari, 3.q.84. 10.o.

39 Non requirit impositionem manus, nec signum crucis, 3.q.84.4.o.

40 Remissio peccatorum est res tantum in Sacramento pœnitentiæ; actus vero exteriores pœnitentis & absolventis sunt Sacramentum tantum; sed pœnitentia interior est Sacramentum, & res Sacramenti, & secundum totum simul est causa tertii; sed secundum et tertium est causa primi, 3.q.84.1.ad 3.

41 Hoc Sacramentum non consistit in consecratione materiæ, nec in usu materiæ consecratæ, sicut alia Sacramenta, sed in remotione materiæ, sc. peccati, 3.q.84.3.c.

42 In Sacramento pœnitentiæ & matrimonii non est materia corporalis, sicut in aliis Sacramentis; sed actus humani sensibiles sunt ibi loco materiæ, 3.q. 84.1.ad 1.& ad 2.& 4. ad 3.& 7.c.& q. 85.1.ad 1. & q.86.4.ad 3. & 6 c. & q.89. 1.ad 2.& q 90.1.o.item 2.c.

43 Materia vel objectum pœnitentiæ duplex, sc. proxima, id est actus pœnitentis; & remota, sc. peccata, 3. q.84.2. o.& q.90.1 ad 3.

44 Materia pœnitentiæ adhibetur à Deo interius inspirante, non autem à ministro, sicut in aliis Sacramentis, sed tantum complet absolvendo, 3.q.84.1.ad 2.& 3 c.& 4.ad 4.

45 Pœnitentia est aliquo modo de quolibet genere peccatorum, sed est de peccato mortali proprie & principaliter; de veniali proprie, & non principaliter; de originali vero improprie, 3.q.84.2.ad 3.item 7. ad 3.

46 Nullus tenetur ad pœni-

tentiam de peccato veniali, quia sine ea remittitur, licet non in hac vita, 5. q. 87. 1. 0. & 2. ad 2.

47 Quæ sunt ex parte pœnitentis, sc. verba & facta, sunt materia hujus Sacramenti, quæ vero sunt ex parte Sacerdotis; se habent per modum formæ, 3. q. 84. 3 c. ad 1. & 4. ad 3. & 7. c. & q. 86. 6. c. & q. 89. 1. ad 2.

48 Forma hujus Sacramenti est hæc, Absolvo te; sed alia, sc. in nomine Patris, &c. & omnia alia quæ in absolutione dicuntur, sunt ad bene esse, 3. q. 84. 3. 0.

49 Sacramentum pœnitentiæ habet partes, non autem ut virtus, nec alia Sacramenta, 3. q. 90. 1. 0.

50 Partes ejus materiales sunt tres, sc. contritio, confessio; & satisfactio. Sed partes ejus essentiales & cujuslibet Sacramenti, sunt materia & forma, 3. q. 90. 2. 0.

51 Hæ partes pœnitentiæ sunt partes ejus esentiales, non autem subjectivæ, nec potentiales, 3. q. 90. 3. 0.

52 Contritio, & confessio, & satisfactio sunt actus pœnitentiæ virtutis, & non partes ejus, 3. q. 90. 1. ad 2.

53 Ordo virtutis & temporis est inter partes pœnitentiæ integrales, 3. q. 90. 3. ad 3.

54 Pœnitentia ante baptismum, pœnitentia peccatorum mortalium & pœnitentia venialium sunt partes, idest species virtutis pœnitentiæ, non autem Sacramenti pœnitentiæ, 3 q. 90. 4. 0.

55 Satisfactio dicitur fructus pœnitentiæ, quia est ultima pars ejus, 3. q. 90 2. ad 3.

56 Pœnitentia solemnis non debet iterari triplici ratione, sc. ne ex iteratione pœnitentia vilescat, & propter significationem, & quia solemnizatio est quasi quædam professio perpetuo pœnitentiam conservandi, 3. q. 84. 10. ad 2.

57 Pœnitens solemniter non debet ordinari quadruplici ratione, sc. propter dignitatem ordinum istorum, propter timorem recidivi, propter scandalum vitandum, quod posset in populo oriri ex memoria præcedentium peccatorum; & quia non haberet frontem alios corrigendi, cum peccatum ejus foret publicum; & ordinans debet privari potestate hac, nisi in necessitate vel consuetudine, ad ordines minores tantum, 3. q. 89. 3. ad 3.

58 Pœnitentia revocat omnes defectus, restituendo in pristinam gratiam, 2. q. 89. 2. ad 2.

59 In Sacramento pœnitentiæ gratia infunditur per quam fit remissio peccatorum, 3. q. 89. 1. c

60 Pœnitentia ex prima sui institutione respicit præteritum; sed ex consequenti ut medicina præservans, respicit futurum; & similiter satisfactio, 3. q. 84. 8. ad 1.

61 Dignitas amissa per peccatum est triplex, sc. filiatio per gratiam, innocentia, & dignitas Ecclesiastica. Prima restauratur per pœnitentiam, non autem secunda; sed aliquid majus quandoque, nec tertia, quadrupliciter, sc. si vere non pœniteat, vel negligenter, vel propter irregularitatem, vel propter scandalum, 3. q. 89. 3. 0.

62 In pœnitentia non quæritur sola rei integratio æqualitatis justitiæ, sicut in justitia vindicativa, sed magis reconciliatio amicitiæ, 3. q. 90. 3. c.

63 Pœnitentia expellit effective quodlibet peccatum, formaliter vero suum oppositum tantum, sc. impœnitentiam, 3. q. 85. 2. ad 1. & ad 3.

64 Omnis virtus expellit formaliter, idest per actum primum, peccatum sibi oppositum, sed tantum pœnitentia expellit effective, idest per actum secundum, omne peccatum, 3. q. 85. 2. ad 3.

Ho-

65 Homo in primo instanti suæ pœnitentiæ consequitur remissionem peccatorum, 3. q. 74. 8. ad 1.

66 Merces pœnitentiæ est plena remissio peccatorum quoad culpam & pœnam, 3. q. 84. 9. ad 1. & q. 89. 1. c.

67 Per pœnitentiam liberamur à peccato, & restituimur in statum pristinum; sed per eam non exhibetur aliquid de novo pertinens ad cultum Dei, 3. q. 63. 6 c.

68 † Omne peccatum viatoris deleri potest per pœnitentiam, non autem damnatorum, 3. q. 86. 1. o. & q. 87. 1. o.

69 Remissio culpæ est effectus pœnitentiæ virtutis; sed principalius pœnitentiæ Sacramenti, & principalius gratiæ quam Sacramenti, & principalius charitatis & fidei, quam pœnitentiæ virtutis, 3. q. 86. 6. o.

70 Remissio culpæ est effectus pœnitentiæ principaliter ex vi clavium in ministris; secundario ex vi actus ipsius pœnitentis, 3. q. 86. 6. c. & q. 89. 1. ad 2.

71 Peccatum mortale potest remitti sine Sacramento pœnitentiæ, non autem sine virtute pœnitentiæ, 3. q. 86. 2. o. & 3. c. & q. 87. 1. c.

72 Veniale potest remitti sine Sacramento pœnitentiæ, non autem sine aliquali actu virtutis pœnitentiæ explicito vel implicito, 3 q. 87. 1. o. & 2. ad 2. & ad 3. & 3. c.

73 Pœnitentia tollit totam culpam, sed non semper totum reatum, idest debitum totius pœnæ, 3. q. 67. 3. ad 3. q. 69. 10. ad 3. & q. 86. 4. o.

74 Non tollit omnes reliquias peccati actualis, idest defectus consecutos, nisi pœnitentia jam perfecta, secundum omnes ejus partes, 3. q. 86. 4. ad 3. & 5. o.

75 Sacramentum pœnitentiæ habet efficaciam ad remissionem peccatorum ex virtute nominis Christi patientis & resurgentis, 3. q. 84. 4. c. & 5. ad 3. & 7. c. & q. 86. 1. c. fi. & 6. ad 3.

76 Remota per pœnitentiam aversione, remanet inordinata conversio ad bonum creatum, 3. q. 86. 4. ad 1. & 5. c.

77 Omnes virtutes & gratiæ restaurantur per Sacramentum pœnitentiæ, non autem per virtutem pœnitentiæ, 2. 2. q. 152. 3 ad 3. & 3 q. 89. 1. c.

78 Nec restaurantur semper in gradu priori, sed in majori vel minori, secundum gradum motus pœnitentiæ, 3. q. 89. 2. o. & 5. ad 2.

79 In innocentibus potest esse pœnitentia non actu, sed potentia, Suppl. q. 16. 1. o.

80 Sicut virtutes cardinales remanebunt in patria; ita etiam pœnitentiam, quæ est pars justitiæ, quæ est virtus cardinalis, habebunt Sancti, qui sunt in gloria, Suppl. q. 16. 2 c.

81 Non potest pœnitentia esse in malis angeliis, cum peccatum illorum sit irremissibile, Suppl. q. 16. 3. o.

82 Injungenda nonnunquam est enormibus ac publicis criminibus obnoxiis publica & solemnis pœnitentia, ad ipsorum salutem, & aliorum exemplum, Sup. q. 28. 1. c.

83 Si quis post solemnem actam pœnitentiam rursus peccaverit, non clauditur ei locus pœnitentiæ, sed pœnitentia solemnis ei rursus injungenda non est, Sup. q. 28. 2. c.

84 Publica ac solemnis pœnitentia viris ac mulieribus semel tantum injungi potest, non tamen clericis; publica autem non solemnis etiam clericis imponi pluries potest, sicut & aliis, Sup. q. 28. 3. o.

Pentecostes erat festum pro beneficio datæ legis, significans adventum Spiritus Sancti, cujus festum succedit ei, 1. 2. q. 102. 4. 10. & q. 103. 3. ad 4.

1 Per, significat aliquam causam

sam operationis, in suo causali dipliciter, sc. ut exit ab agente, & ut terminatur ad operatum, 1. q. 36 3. c.

2 Cum dicitur aliquis per aliquem operari, hæc præpositio, per, semper designat in suo causali aliquam causam, vel principium actus, 1. q. 36. 3. c. pr.

3 Per, significat causam mediam, sed aliquando habitudinem formæ, per quam agens operatur, 1. q. 39. 8. c. & q. 45. 6. ad 2.

4 Solet denotare causam mediam, principium de principio, 1. q. 45. 6. ad 2.

5 Significat auctoritatem in recto, & aliquando in obliquo, 1. q. 36. 3. c.

6 Pater operatur per Filium, & non è converso, 1. q. 136. 3. c. ad 4. & q. 45. 6. ad 2.

† Perceptio experimentalem quandam notitiam significat, 1. q. 43. 5. ad 2.

1 Perfectio dicitur dupliciter, sc. proprie, & transumptive, sicut dicitur quandoque perfectus latro, non quidem proprie & simpliciter, sed quasi transumptive, & secundum quid, 1. 2. q. 55. 3. ad 1. & q. 92. 1. c. fi. & 2. 2. q. 14 4. ad 1. & q. 45. 1. ad 1. & q 47. 13. c. & q. 92. 1. ad 1. & q. 110. 1. c. ad 3.

2 Duplex, sc. prima, id est forma substantialis; & secunda idest forma accidentalis. 1. q. 73. 1. c. & 1. 2. q. 4. 2. ad 1.

3 Duplex, sc. prima, id est substantia rei, & secunda, idest finis, sive operatio; & prima est causa secundæ, 1. q. 73. 1. c.

4 Perfectio universi duplex, sc. secundum statum præsentem, & futuræ novitatis, 1. q. 73. 1. c.

5 Perfectio duplex, sc. totalitatis, & finis; prima convenit diei sextæ, in primis operibus Dei; sed secunda diei septimæ, 1. q. 73. 1. c. ad 2. & 3. q. 20. 2. c.

6 Dicitur tripliciter, sc. simpliciter, secundum naturam, & secundum tempus, 1. 2. q. 98. 2. ad 1. & 2. 2. q. 161. 1. ad 4.

7 Triplex, sc. secundum esse, secundum accidentia, & secundum finem, 1. q. 6. 3. c.

8 Triplex, sc. dispositionis, formæ, & finis, 3. q. 27 5. ad 2.

9 Triplex, sc. naturæ, gratiæ, & gloriæ, 1. q. 73. 1. ad 1.

10 Gradus perfectionis quintuplex, sc. quia supremum in entibus est, quod habet perfectum bonum sine operatione, ut Deus; secundum est, quod habet perfectum bonum per unum vel per paucos motus, ut angelus: tertium est, quod acquirit perfectum bonum per multas operationes, ut homo: quartum est, quod non potest acquirere perfectum bonum ullo modo; sed imperfectum, per paucos motus, ut bruta perfecta, vel per unum tantum, ut bruta imperfecta: & infimum est, quod nihil horum potest acquirere, & propter hoc non habet participatum aliquem motum, ut plantæ, 1. q. 77. 2. c. & 1. 2. q. 3. 2. ad 4. & q. 5. 7. c.

11 Omnis creatura, secundum quod est perpetua, est de essentiali perfectione universali; de accidentali vero, secundum quod est corruptibilis, 3. q. 23. 7. c.

12 Ultima perfectio rei est in consecutione finis, 1. 2. q. 103. 1. c. & 1. 2. q. 55. 1. c. & 2. 2. q. 184. 1. c.

13 Prima perfectio, idest forma rei, se habet ad secundam, idest ad operationem, in duplici ordine, quia terminat & elicit eam, 3. q 29 2. c.

14 In omnibus naturis ordinatis duo concurrunt ad perfectionem naturæ inferioris, sc. aliquid secundum motum proprium

prium, & aliquid secundum motum naturæ superioris, 2. 2. q. 2. 3. c.

15 Unumquodque secundum quod est perfectum est bonum & in actu, 1. q. 4. pr. & 1. 2. & q. 5. 1. 3. c. & 1. 2. q. 3. 2. c.

16 Primum principium in genere causæ efficientis oportet esse perfectissimum; nam perfectum dicitur, cui nihil deest, secundum modum suæ perfectionis, 1. q. 4. 1. c. fi.

17 Ultima perfectio cujuslibet rei est operatio ejus, 1. 2. q. 3. 2. c.

18 † Perfectum est prius imperfecto ordine naturæ & perfectionis, sed è converso ordine temporis, & generationis, 1. q. 85. 3. ad 1. & 3. q. 1. 5. ad 3. & 5. c.

19 Semper imperfectum est propter perfectum, 1. q. 105. 5. c.

20 Perfecta bonitas est in iis quæ sunt ad finem, si per se sufficiunt inducere ad finem; imperfecta vero, si tantum aliquid cooperari possunt, 1. 2. q. 98. 1. c.

21 Adveniente perfecto non manet imperfectum, quando imperfectio est de ratione ejus, 1. 2. q. 67. 3. 6. c. & 2. 2. q. 4. 4. ad 1.

22 Vel quando sunt opposita, q. 58. 7. ad 3. & q. 62. 7. ad 1. & 2. 2. q. 67. 3. c. & 5. ad 2. & 6. c. & 1. q. 9. 3. ad 1.

23 Aliquis dicitur perfectus dupliciter, sc. habendo perfectionem & statum ejus, 2. 2. q. 84. 4. c.

24 Ad statum perfectionis requiritur obligatio perpetua ad servitutem Dei, cum aliqua solemnitate, 2. 2. q. 184. 4. 5. 6. c & 8. ad 5.

25 In statu perfectionis sunt soli professi solemniter religionem & Episcopi, 2. 2. q. 184. 4. 5. 6. 0.

26 Status Episcoporum est perfectior statu religiosorum, quia Episcopi sunt perfectiores, hi autem perfecti, 2. 2. q. 184. 5. ad 3. & 7. 8. 0. & q. 185. 8. c. & q. 186. 3. ad 5. & q. 188. 1. ad 3.

27 Status religiosorum est perfectior statu curatorum & Archidiaconorum, 2. 2. q. 184. 8. 0.

28 Perfectio hominis est, ut contemptis temporalibus, spiritualibus inhæreat, 1. 2. q. 99. 6. c. fi.

29 Perfectio charitatis triplex, sc. ex parte diligibilis, diligentis, & per exclusionem repugnantis, primæ convenit soli Deo, secunda beatis, tertia viatoribus, 2. 2. q. 24. 8. 0. & q. 44. 4 ad 2. & ad 3. & q. 184. 2. 0.

30 Perfectio charitatis ex parte diligentis triplex, sc. secundum actum, studium, & habitum; prima convenit solis beatis, secunda perfectis viatoribus, tertia omnibus habentibus charitatem; & ad eam omnes tenentur, 2. 2. q. 24. 8. c. & q. 44. 4. ad 2. & ad 3. & q. 184. 2. 0.

31 Ad perfectionem aliquid pertinet tripliciter, sc. essentialiter, ut observantia præceptorum charitatis; consequenter, ut consilia; & instrumentaliter, ut paupertas, continentia, & hujusmodi, 2. 2. q. 184. 3. c.

32 Paupertas voluntaria non est perfectio, sed instrumentum ejus, 2. 2. q. 19. 1. 2. ad 1. & q. 184. 7. ad 1. & q. 186. 6. ad 2. & q. 187. 1. ad 3. & 2. c. & 3. c. fi. & q. 188. 7. c. ad 1. & 8. c

33 Paupertas voluntaria est efficax exercitium perveniendi ad perfectionem charitatis, 2. 2. q. 186. 3. ad 4.

34 Perfectio vitæ Christianæ simpliciter attenditur secundum charitatem, sed secundum quid, secundum alias virtutes, 2. 2. q. 184. 1. 0. & 2. 3 c. & q. 189.

189. 1. ad 1. & 3. q. 46. 3. c.

35 Perfectio vitæ essentialiter consistit in præceptis, sed instrumentaliter in consilio, 2. 2. q. 84. 3. o.

36 Principaliter & per se consistit in interioribus, præcipue in charitate; sed secundario & per accidens, in exterioribus, ut in virginitate & paupertate; & hoc tripliciter, sc. removendo impedimenta, vel ut effectus charitatis, & ut perfectio pœnitentiæ, 2. 2. q. 81. 7. c. & q. 186. 7. ad 1.

37 Quilibet tenetur tendere ad perfectionem ex præcepto, non autem tenetur esse perfectus, 2. 2. q. 186. 2. ad 2.

38 Habens perfectam charitatem, vel existens in statu perfectionis non tenetur plus ad opera perfectionis, nisi ex voto, vel cura, 2. 2. q. 110. 4. 5.

39 Qui non est perfectus in virtutibus moralibus, indigne sumit officium prælationis, vel prædicationis, 3. q. 41. 3. ad 1.

40 Perfecti debent tolerare injurias proprias, secundum præparationem animi, non autem eommunes Dei, proximi, vel status, 2. 2. q. 108. 1. ad 2. & ad 4. & q. 158. 3 ad 1.

41 Debent resistere detractoribus suis, 2. 2. q. 72. 3 o.

42 Perfectis licet sua repetere, vel non dare, sicut etiam imperfectis, 2. 2. q. 43. 8. o.

1 Periculum ex ipso facto nascens facit illud factum non expedire, non autem periculum nascens ex defectu nostro, 2. 2. q. 88. 4. ad 2.

2 Expediens est ascendere equum, quamvis periculum immineat cadendi de equo: alioquin oporteret ab omnibus bonis cessare, quæ etiam per accidens ex aliquo eventu possunt esse periculosa, 2. 2. q. 88. 4. ad 2.

3 Quascunque res magnas aggredi videtur periculosum esse, quia in iis deficere est valde nocivum, 2. 2. q. 128. ad 3.

4 Periculis rerum humanarum est obviandum per res humanas, non autem per hoc, quod res divinæ convertantur in usum humanum per dispensationem indebitam, 2. 2. q. 88. 11. ad 1.

5 Periculum est in mora quandoque, 1. 2. q. 96. c. fi.

6 Si sit subitum periculum, non patiens tantam moram, ut ad superiorem recurri possit, ipsa necessitas dispensationem habet annexam, quia necessitas non subditur legi. Ibidem.

1 Perjurium habet principaliter nomen & speciem à falsitate; secundario à defectu justitiæ; tertio à defectu judicii, 2. 2. q. 98. 1. o. & q. 123. 3. ad 3.

2 Semper est peccatum contrarium religioni, 2. 2. q. 98. 2. o.

3 Semper est peccatum mortale, licet ex joco sit, vel ex lapsu linguæ, si perpendit qui jurat, 2. 2. q. 70. 4. c. & q. 98. 2. 3 o.

4 Jurans verum quod putat esse falsum, vel jurans falsum, quod putat esse verum, est perjurus, 2 2. q 98. 1. ad 3.

5 Perjurium promissorium est infame ipso jure, assertorium vero per sententiam tantum, 2. 2. 98. 3. ad 2.

Permittere lex humana dicitur aliqua non quasi ea approbans, sed quasi ea dirigere non potens, 1. 2. q. 93. 3. ad 3.

Permutatio beneficii Ecclesiastici, propter commodum spirituale est licita de licencia Episcopi, non autem propter commodum temporale, quia est simonia, 2. 2. q. 100. 1. ad 5.

1 Perplexus aliquis esse potest ex suppositione, non autem simpliciter, 1. 2. q. 19. 6. ad 3. & 3. q. 64. 6. ad 3. & q. 82. 10. ad 2.

Per

1 Per se quod convenit alicui, non potest separari ab eo, 1. q. 60. 2. c.

2 Formæ convenit esse per se, non autem materiæ; vel compositio, sed per formam, 1. q. 50. 5. c. & q. 75. 6. c. & q. 92. 2. c.

3 † Omne quod inest non per se, reducitur ad aliquid, quod inest per se, 1. 2. q. 18. 1. c.

4 In moralibus intentum dicitur per se, & quod est præter intentionem dicitur per accidens, 2. 2. q. 37. 1. c & q. 39. 1. c. & q. 43. 3. c. & q. 59. 2. c. & q. 64. 7. c. & q. 150. 2. c.

1 Perseverantia est in ratione bene considerata stabilis & perpetua permansio, secundum Andronicum, 2. 2. q. 128. c.

2 † Est virtus specialis habens speciale objectum, sc. opus laboriosum, ut tristabile diuturnitatis, 2. 2. q. 137. 1. o. & 2. c. ad 1. & ad 2. & q. 138. 1. c.

3 Ut est virtus moderatur aliquas passiones, sc. timorem fatigationis, aut defectus, propter diuturnitatem, non autem perseverantia, de qua loquitur philosophus, 2. 2. q. 137. 2. ad 2.

4 Dicitur tripliciter, sc. habitus mentis non firmiter statur contra tristitias, habitus de proposito perseverandi, & continuatio boni usque ad finem vitæ. Primo & secundo modo est virtus infusa, non autem tertio modo, 1. q. 95. 3. ad 4. & 1. 2. q. 109. 10. c. & 2. 2. q. 128. 8. ad 5. & q. 137. 2. o. & 2. ad 2. & 4. c.

5 Primo & secundo modo fuit in Adam, non autem tertio modo, 1. q. 95. 3. ad 4. & 1. 2. q. 109. 10. ad 3. & 2. 2. q. 137. 4. ad 2.

6 Persistere in bono usque in finem, ex propria intentione finis, est proprium perseverantiæ, sed convenit cuilibet virtuti, in quantum est habitus, 2. 2. q. 137. 1. ad 3. & q. 138. 2. ad 3.

7 Perseverantia est pars potentialis, annexa fortitudini, 2. 2. q. 128. c. ad 5. & ad 6. & q. 137. 3. o.

8 Convenit cum temperantia in materia, sc. circa delectationes tactus, sed magis convenit cum fortitudine, & principalius in modo, in quantum firmat contra difficultatem diuturnitatis, 2. 2. q. 137. 2. ad 1.

9 Non est in appetitu sensitivo, sed in ratione, 1. 2. q. 58. 3. ad 2. & 2. 2. q. 53. 5. ad 3.

1 Persona dicitur à personando in theatris cum larvis, 1. q. 29. 3. ad 2.

2 Non est nomen intentionis, sed rei, 1. q. 30. 4. c.

3 Nomen personæ non est impositum ad significandum individuum ex parte naturæ, sicut aliquis homo, sed rem subsistentem in rationali natura, 1. q. 30. 4. c.

4 Persona significat id quod perfectissimum est in tota natura, sc. subsistens in rationali natura, 1. q. 29. 3. c.

5 Significat substantiam particularem ad dignitatem pertinentem; ideo est tantum in natura intellectuali, 1. q. 29. 3. ad 2.

6 Est rationalis naturæ individua substantia, secundum Boethium, 1. q. 29. 1. o. & 3. c. ad 2. & ad 4.

7 † Subsistentia in diffinitione personæ accipitur in communi, secundum quod dividitur in substantiam primam, & secundam, 1. q. 29. 1. ad 2.

8 Persona est hypostasis distincta proprietate ad dignitatem pertinente, secundum magistros, 1. q. 29. 3. ad 2. & ad 4.

9 Forma significata per nomen personæ non est essentia vel natura, sed est personalitas, 1 q. 39. 3. ad 4.

10 Persona est communicabilis multis naturis, non autem

tem multis suppositis, 3. q. 3. 1. ad 2.

11 Illud quod non existit per se, non est persona, ut accidentia, partes & humanitas Christi, 1. q. 29. 1. ad 2. & 5. & q. 75. 4. ad 2. & 3. q. 2. 2. ad 3. & q. 16. 12. ad 2.

12 Unitas personæ requirit unitatem esse completi, & personalis, quia est de constitutione ejus, non autem operatio, 3. q. 19. 1. ad 4.

13 Persona proprie convenit Deo, & nobilius quam creaturis, 1. q. 29. 3. o.

14 Prædicatur analogice de Deo & creaturis, 1. q. 29. 4. ad 4.

15 In divinis est divinæ naturæ incommunicabilis existentia, secundum Richardum de Sancto Victore, 1. q. 29. 3. ad 4.

16 In divinis significat relationem per modum substantiæ, 1. q. 28. 4. o. & q. 30. 1. c. & q. 33. 2. ad 1.

17 Etiam in divinis dicitur ad se, & non ad alterum, propter modum significandi, 1. q. 29. 4. ad 1.

18 Trinitas, essentia, & quælibet res demonstrabilis est persona secundum grammaticos, 1. q. 39. 8. fin.

19 In divinis persona & essentia sunt idem re, & differunt ratione, 1. q. 3. 3. o. & q. 39. 1. o. & q. 40. 1. c.

20 Addit supra essentiam Dei secundum intellectum, quia essentia potest intelligi sine persona, non autem è converso, 3. q. 3. 3. ad 3.

21 Cognitio divinarum personarum est nobis necessaria ad recte sentiendum de creatione, sed principalius de salute nostra, 1. q. 32. 1. ad 4.

22 In divinis essentialia possunt abstrahi à personis cognitione imperfecta, non autem cognitione beata, 3. q. 3. 3. o.

23 In divinis est pluralitas personarum, 1. q. 30. 1. o.

24 Persona in divinis prædicatur pluraliter de pluribus personis, 1. q. 30. 1. o. & q. 39. 3. ad 4.

25 Communitas hujus nominis persona non est realis, nec intentionis, nec negationis, sed rationis, 1. q. 30. 4. o

26 In divinis sunt tantum tres personæ, 1. q. 30. 2. o. & q. 31. 1. & q. 41. 5. o.

27 Tres personæ sunt unus Deus. & Deus est tres personæ, & est Trinitas, 1. q. 39. 3. 6. o.

28 Tres personas dicimus esse unam essentiam, non autem ex, vel de eadem essentia, 1. q. 39. 2. o. & q. 41. 3. ad 3.

29 Hæc non conceditur; tres personæ sunt essentiæ, quia forma non designatur nisi per duos genitivos, vel per unum genitivum habentem vim duorum, 1. q. 39. 2. c. ad 4.

30 Hæc est vera: tres personæ sunt unius essentiæ; & genitivus construitur in habitudine causæ formalis, 1. q. 39. 2. o

31 Hæc conceditur: essentiæ est trium personarum, non autem hæc, Deus est trium personarum, nec, tres personæ sunt unius Dei, 1. q. 39. 2. c.

32 Personæ divinæ sunt plures res, 1. q. 30. 1. c. item q. 39. 3. c. ad 3.

1 Pertinax secundum Isidorum est, qui tenet imprudenter suum propositum, quasi omnino tenax, 2. 2. q. 138. 2. c.

2 Assimilatur incontinenti & molli, quia nimis appetit aliquam delectationem, & fugit tristitiam, 2. 2. q. 138. 2. ad 2.

3 Pertinacia opponitur perseverantiæ secundum excessum, mollities autem secundum defectum, 2. 2 q. 138. 2. o.

Pervicax est idem quod pertinax, qui in suo proposito ad victoriam perseverat, 2. 2. q. 138. 2. c.

1 † Pessimum non oportet quod opponatur optimo, 1. 2. q. 39. 4. ad 1. item q. 84. 4. ad 1.

† Petra in deserto fuit aliquid materiale significans Christum, 1. q. 102. 1. ad 4.

Petrus negando Christum peccavit mortaliter, 2. 2. q. 24. 12. ad 1.

Philotimia est virtus in concupiscibili, circa honores absolute, innominata latine, 1. 2. q. 60. 5. c. & 2. 2. q. 129. 2. c.

Phinees occidendo Zambri non peccavit, quia occidit inspiratus zelo Dei, vel quia erat filius Sacerdotis, 2. 2. q. 60. 6. 2.

Phreneticis apparitiones rerum aliter quam sint vigilantibus, per naturalem commotionem fiunt, 1. q. 111. 3. c. fi.

1 Pietas à vulgo sumitur pro actibus misericordiæ, quia Deus testatur, hos actus sibi fieri; & ex hoc Deus dicitur plus, 2. 2. q. 101. 1. ad 2.

2 Est specialis virtus, 2. 2. q. 101. 3. o.

3 Principaliter est ad parentes & ad patriam, in quibus includuntur omnes consanguinei, cives, & amici, & patria, 2. 2. q. 80. 1. c. & q. 101. 1. o. & 2. ad 3. & 3. c.

4 Religio exhibet cultum Deo, pietas autem parentibus & patriæ, quia eis homo maxime debitor est post Deum, 1. 2. q. 69. 3. c. & 2. 2. q. 101. 1. c. & 3. ad 1. & ad 2. & q. 102. 1. ad 3. & q. 106. 1. c. & q. 122. 5 c.

5 Pietas debetur Deo, quia cultus parentum includitur in cultu Dei, sicut minus in majori, 2. 2. q. 101. 1. ad 1. & 3. ad 2. & q. 102. 1. ad 1. & q. 103. 3. ad 1. & q. 106. 1. c ad 1.

6 † Opera pietatis non debent prætermitti propter religionem, nisi impediant eam, quia jam non essent opera pietatis, 2. 2. q. 101. 4. c.

7 Donum pietatis est habitualis dispositio animæ, qua prompte mobilis est à Spiritu Sancto; ad habendum filialem affectum ad Deum ut ad patrem, 2. 2. q. 121. 1. c.

8 Pietatis donum colit patrem Deum, sed ut virtus colit patrem carnalem, 2. 2. q. 121. 1 3. o

9 Donum pietatis colit Deum & consequenter quæ Dei sunt, sc. Sanctos, Sacram Scripturam, & pauperes, 2. 2. q. 121. 1. ad 3.

10 Donum quo aliquis propter, reverentiam Dei operatur bonum ad omnes, perficiens vim appetitivam, in iis quæ ad alterum sunt, convenienter pietas nominatur, 1. 2. q. 68. 4 c. fi. & ad 2

11 Donum pietatis est unus habitus, dirigens in omni communicatione ad alterum, propter unam mensuram, 1. 2. q. 68. 4 c. fi.

12 Religio est potior virtute pietatis, sed est inferior dono pietatis, 2. 2. q. 121. 1. ad 2.

13 Pietas & timor Dei manifestant fidem & sapientiam, 2. 2. q. 45. 1. ad 3.

14 Actus doni pietatis in patria est honor Dei, & honor Sanctorum ad invicem, 2. 2. q. 121. 1. ad 3.

1 Pignus facit spem habendi rem, & tantum valet, 1. 2. q. 114. 3. ad 3.

1 Pisces carent memoria, secundum Basilium, non autem secundum Aug., & communiter sunt animalia imperfectiora terrestribus animalibus, 1. q. 72. 1. ad 1.

2 Non offerebantur in templo, quia sunt magis alieni à conversatione hominum, quam alia animalia, & cito moriuntur, quando sunt extra aquam, 1. 2 q. 102. 3. ad 3.

3 Ut includantur omnia hujusmodi, quæ habent aliquid speciale inter pisces, subjungit Scriptura: creavit Deus cete grandia, 1. q. 70. ad 4.

Py-

1 Pythagoras noluit profiteri se esse sapientem, sed amatorem sapientiæ, 2.2.q.186.2. ad 1.

Placere hominibus propter favorem humanum est peccatum, non autem si hoc fit ad gloriam Dei, 2.2.q.125.1.ad 1.

Plagium est furtum hominis, & punitur in veteri lege pœna mortis, 1.2.q.105.2.ad 10

Planetas septem illuminantes totum mundum significat candelabrum habens septem lucernas, in septem calamis, in australi parte templi, quorum cursus est nobis ex australi parte, 1.2.q.102.4.ad 6.c.2.

1 Plantæ productæ tertia die pertinent ad opus distinctionis, non autem ad opus ornatus, 1.q.69.1.ad 1.

2 Plantæ secundum Aug., productæ sunt die tertia, causaliter tantum; secundum alios autem productæ sunt in actu, 1.q.69.2.o. & q. 70. 1.c.fi.& q. 71.c.fin. & q. 72. c. ad 1.& q. 74.2. c. & q.102. 1.ad 5.

3 Habent simul potentiam generationis activam & passivam, sed absolute dicuntur mares vel fœminæ à prædominio, 1.q.92. 1.c.& 3.q.52.4 c.

1 Plato solius amore veritatis contemplandæ abstinuit ab omni delectatione venerea, pro quo sacrificavit, non quasi reputans hoc peccatum; sed cedens errori civium, 2.2.q.152.2.ad 3.

2 Vidit librum Genesis, & expossuit aliquid ejus, 1.q.66. 1.ad 5. & q.74.3.ad 4.

3 Posuit ideam separatam entis, & unius, & boni, sc. summum Deum, 1.q 6.4.c.

Pluralitas materialis à nulla agente est intenta ut finis, quia tendit in infinitum, quod repugnat fini, 1.q.47.3. ad 2.& fin.& q.50. 4.ad 4.

Pluviales aquæ causantur ex vaporibus aqueis, & parum ex vaporibus mistorum, qui ex ut naturæ resolvuntur in veras aquas; ideo in eis potest esse baptismus, 3.q.66.4.ad 5.

Poetica utitur metaphoris propter defectum rei de qua est; theologia vero propter excessum, 1.q.1.9.ad 1.& 1. 2. q. 101.2.ad 2.

1 Pollutio nocturna magis judicatur quoad rationem meriti vel demeriti secundum principium quod est in dormiendo, quam secundum terminum, qui est in vigilando; nec reputatur quis evigilasse, quousque perfecte usum liberi arbitrii recuperaverit, 1.q.94.4.ad 4.

2 Non omnis emissio humoris carnalis est proprie pollutio, sc. quando in vigilia ex infirmitate, vel absque ulla commotione carnis, & absque cogitatione immunda, & sine delectatione, & quasi insensibiliter humor carnalis egreditur, 2.2.q.151.1 ad 4.

De pomis collium æternorum, 1.q.10.3.c.

Populus est multitudo hominum, juris consensu, & utilitate communicans, sociata, 1. q.31.1.ad 2.& 1.2.q.150.2. o.

Porphyrio habet unum pedem latum ad natandum, & alium fissum ad ambulandum, solo morsu bibit omnem cibum aqua tingens; ideo significat inobedientes, 1.2. q.102.6.ad 1.fi.

Positio duplex, sc.prædicamentum, idest ordo partium in loco, & differentia quantitatis, 1.2.q 40.1.ad 3.

1 Posse facere non intelligitur aliquis, quod non licite facere potest, 2.2.q.187.3.c.

2 Hoc verbum, potest, habet vim ampliativam, 1 q.25. 5.ad 2.

3 Illud possumus, quod de jure possumus; unde dicitur illud esse non posse, quod convenienter esse non potest; ideo exponitur, non potest, idest non debet, 3.q.74.7.ad 1.

4 Dicitur ille aliquid non pos-

se,

se, qui non potest illud de facili, 3. q. 86. 1. ad 2. fi.

1 Possesio rerum exteriorum, quoad usum, est homini naturalis, non autem quoad naturam earum, 2. 2. q. 66. 1. o.

2 Possidere aliquid quasi proprium est licitum & necessarium triplici ratione, sc. solicitudinis, ordinis, & pacis, 1. 2. q. 66. 2. o.

3 Communitas possessionum dicitur esse de jure naturali, quia divisio earum est secundum jus humanum tantum, 1. 2. q. 94. 5. ad 3. & 2. 2. q. 66. 2. ad 1. & 7. c.

4 Possesiones Judæorum non poterant vendi, ne sortes confunderentur; præter domos urbanas, quia non erant sorte divisæ, 1. 2. q. 105. 2. c. ad 3.

5 Optimum est, quod possessiones sint distinctæ, sed usus partim fit communis, & partim per voluntatem possessorum communicetur, sicut statutum est in lege veteri, 1. 2. q. 105. 2. c. item 2. 2. q. 66. 2. c.

6 Propter irregularitatem possessionum plures civitates destruuntur, ut Phil. dicit; ad quod lex vetus triplex apposuit remedium, sc. vel ut secundum numerum hominum possessiones æqualiter dividerentur, vel ut possesiones non in perpetuum alienentur, sed certo tempore ad suos possessores revertantur, ut non confundantur sortes possessionum; vel ut ad hujusmodi confusionem tollendam proximi succedant morientibus, 1. 2. q. 105. 2. c. ad 3.

1 Possibile sumitur dupliciter, sc. ut dividitur contra necesse, & ut commune ad necesse, & ad contingens, 1. q. 41. 4. ad 2.

2 Possibile vel impossibile duplex, sc. simpliciter & absolute, & ex suppositione, 3 q. 46. 2. c.

3 Possibile vel impossibile absolute dicitur per convenientiam vel repugnantiam terminorum, non autem possibile secundum aliquam potentiam, 1. q. 25. 3. c. ad 4. & q 46. 1. ad 1.

4 Possibile & impossibile dicuntur tripliciter, sc. secundum potentiam activam vel passivam; & in eo quod aliquid facere posse dicitur, vel fieri. Alio modo non secundum aliquam potentiam, sed secundum seipsum, sicut per repugnantiam terminorum vel convenientiam, possibile vel imposibile aliquid dicitur esse. Tertio dicitur secundum potentiam mathematicam, ut in geometricis, 1. q. 25. 3. c. ad 4. & q. 46. 1. ad 1.

5 Possibile vel imposibile secundum potentiam, judicatur secundum causas inferiores tantum, 1. q. 25. 3. ad 4.

6 Possibile contentum sub necessario convenit Deo, non autem oppositum ei, quia sequitur potentiam passivam, 1. q. 41. 4. ad 2.

Posterius aliquem effectum contingit esse suo principio dupliciter, sc. ex parte agentis, & ex parte actionis, 1. q. 42. 2. c.

Postprædicamentum est quod consequitur diversa genera, 1. 2. q. 49. 1. c.

1 Potentia significat id quod est principium, non autem relationem ejus, 1. q. 41. 5. ad 1.

2 † Potentia creaturæ duplex, sc. ad esse, & ad agere. Prima se tenet ex parte materiæ, secunda vero ex parte formæ, 1. 2. q. 55. 2. c.

3 Duplex, sc. potentia absoluta, & potentia ordinata, 1. q. 9. 2. c. & q. 25. 5. ad 1.

4 Potentia creaturæ duplex, sc. naturalis, & obedientialis, 1. q. 115. 2. ad 4. & 3. q. 1. 3. ad 3. & q. 11. 1. c.

5 Potentiæ naturales non habent habitum, nec aliquid superadditum, quia operantur cir-

circa aliqua determinata, 1. 2. q. 49. 4. ad 2.

6 Duplex, sc. imperans, & exequens, 1. q. 115. 2. ad 4.

7 Duplex, sc. rationalis, & irrationalis. Dico autem potentiam rationalem sive humanam, ipsam rationem, vel quæ rationi obediat, 1. 2. q. 8. 1. ad 2.

8 Rationales sunt ad oppositа respectu eorum tantum quæ sunt sub convenienti objecto earum, 1. 2. q. 8. 1. ad 2.

9 Sunt ad opposita respectu eorum tantum, ad quæ non naturaliter inclinantur, sc. non respectu finis, 1. q. 62. 8. ad 2.

10 † Oppositorum eadem est potentia, 1. 2. q. 8. 1. ad 1.

11 Non est possibile quod eadem potentia sit activa & passiva, 1. q. 79. 10. c.

12 Immaterialis quanto plus recipit de bonitate, tanto fit capacior in infinitum, non autem potentia materialis, 2. 2. q. 2. 4. 6 c.

13 Potentia activa cujuslibet rei sequitur formam ejus, quæ est principium agendi, & naturam ejus, 3. q. 13. 1. c.

14 Quælibet potentia activa, quantumcunque imperfecta, potest in aliquam operationem, 2. 2. q. 129. 2. c.

15 Potentiæ activæ, artes, & habitus, qui sunt circa finem, imperant iis qui sunt circa ea quæ sunt ad finem, 1. q. 82. 4. c. & 1. 2. q. 9. 1. c. & 2. 2. q. 81. 1. ad 1. & 5. ad 1.

16 In omnibus potentiis activis ordinatis illa potentia quæ respicit finem universalem, movet potentias quæ respiciunt fines particulares, 1. q. 82. 4. c. & 1. 2. q. 49. 1. c. & q. 65. 3. ad 1. & q. 114. 4 ad 1

17 Quanto potentia est altior vel superior, tanto ad plura se extendit, 1. q. 65. 3. c.

18 In potentiis ordinatis quicquid potest potentia inferior, potest & superior, nisi sit ad effectum, 1. q. 57. 2. c. & q. 86. 1. ad 4. & q. 110. 2. ad 2. & 1. 2. q. 74. 7. c. fi.

19 In omnibus potentiis, & habitibus ordinatis ultima perfectio reservatur supremæ in genere illo, 1. 2. q 5. 6. ad 1. & q. 15. 4. c. ad 1. & q 57. 6. c. & q. 54. 7. c. & q. 98. 3. c. item 2. 2. q. 47. 11. ad 3. & 3. q. 72. 11. c,

20 † Ad ea quæ sunt diversa genere, ex æquo se habentia, ordinantur diversæ potentiæ animæ, non autem aliter, 1. 2. q. 8. 2. ad 2.

1 Potestas excellentiæ humanitatis Christi in Sacramentis consistit in quatuor principaliter, sc. in hoc, quod meritum, & virtus passionis ejus operatur in Sacramentis, & in ejus nomine Sacramenta sanctificantur, & ex ejus institutione Sacramenta virtutem obtinent, & ipse effectum Sacramentorum sine exteriori Sacramento potuit conferre, 3. q. 64. 3. 4. c. & q. 84. 5. ad 3. & 7 ad 4.

2 Christus potuit hanc potestatem aliis communicare, 3. q. 64. 4. o.

3 Nulli puræ creaturæ communicata est, 3. q. 64. 4. ad 1. & ad 3. & q. 72. 1. ad 1.

4 Propria potestas Christi in baptismo duplex, sc. divina, & excellentiæ, secundum humanitatem; secundam communicare potuit, non autem primam, 3. q. 64. 4. o.

5 Bonus usus potestatis ad regendum alios est optimus, & abusus ejus est pessimus, 1. 2. q. 2. 4. ad 2. & 2. 2. q. 65. 3. ad 1.

6 Abutens potestate sibi data meretur eam amittere, 1. 2. q. 2 4 ad 2. & 2 2 q. 65. 3. ad 1.

7 Officium potestatum cœlestium est arcere dæmones, 1. q. 108. 6. c. fi. & q. 110. 1. ad 2. fi. & q. 113. 3 c.

Potus moderatus vini multum confert, & modicus excessus multum lædit, etiam plus quam ex-

excessus cibi, cum usum rationis impediat; vinum enim multum potum irritationem & iram & ruinas multas inducit, 2.2. q. 149. 1. 0.

1 Præceptum importat applicationem legis ad ea, quæ ex lege regulantur, 1.2. q. 90. 2. ad 1.

2 De ratione præcepti est, quod importet ordinem ad finem, in quantum præcipitur id quod necessarium, vel expediens est ad finem, 1.2 q. 99. 1. c.

3 Præceptum proprie importat rationem debiti, 1.2. q. 99. 1. c. & q. 100. 5. ad 1. & 9. c. & 2.2. q. 44. 1. c.

4 In quolibet præcepto sunt consideranda duo, sc. finis, & possibilitas, 1.2. q. 13. 3. ad 3.

5 Non omnia posita in lege sunt sub præcepto, 2.2. q. 186. 9. ad 2.

6 Illud tantum cadit sub præcepto legis proprie, pro quo pœna legis infligitur, 1.2 q. 100. 9. c.

7 Multi errores pharisæorum de præceptis divinis, 1. 2. q. 198. 1 ad 2. & ad 4.

8 Præceptum duplex, sc. obligans singulos de communitate, vel communitatem tantum, 2.2. q. 152. 2. ad 1.

9 Præcepta affirmativa non distinguuntur à negativis, quando se includunt, 1. 2. q. 100. 4. ad 2. & 2.2. q. 22. 2. ad 3.

10 Negativa prohibent actus peccatorum, qui sunt secundum se mali, nec unquam ullo modo, aliquo tempore, vel loco possunt bene fieri; affirmativa vero sunt de actibus virtutum, 2.2. q. 33. 2. c.

11 Præceptorum diversitas non significat diversitatem habitus, sed diversitatem actus, quia non dantur de habitibus virtutum, sed de actibus earum, 2.2. q. 31. 4. ad 1. & q. 44. 2. ad 1.

12 Præcepta affirmativa obligant semper, sed non ad semper, negativa vero obligant utroque modo, 1. 2. q. 71. 5. ad 3. & q. 88. 2. ad 2. & q. 100. 10. c. ad 2. & 2. 2. q. 33. c.

13 Omne præceptum affirmativum habet annexum negativum, 2.2. q. 44. 3. ad 3.

14 Præceptum dupliciter amittit obligationem, sc. ratione impossibilis, vel si finis ejus sine eo haberi potest, 1.2. q. 13. 3. ad 3. & 2. 2. q. 64. 6. ad 3.

15 Præcepta novæ legis sunt majora quam veteris quoad explicationem, & manifestationem, non autem quoad substantiam. 1.2. q. 107. 3. ad 2.

16 Præcepta Dei sunt de eo, quod est de necessitate salutis secundum se; ideo quolibet casu observari illa oportet, non autem præcepta Ecclesiæ, 2. 2. q. 147. 4. ad 1.

17 Præcepta decalogi sunt quasi prima & communia legis principia per se nota, 1.2. q. 100. 3. ad 3. & 5. ad 6. & 2. 2. q. 122. 3. ad 4. & 4. c. & 5. ad 1. & ad 2. & ad 3. & 6. ad 1. & ad 2. & q. 140. 1. ad 3. & q. 170. 1. ad 3. & 2. ad 1.

18 Sunt, quæ statim ex primis principiis, vel ex fide innotescunt hominibus, 1. 2. q. 100. 3. 0. & 5. ad 1. item 0. 11. c. item 2. 2. q. 122. 1. c.

19 Inter præcepta decalogi non numerantur prima communissima præcepta legis naturæ, nec ea quæ diligenti inquisitione indigent, 1. 2. q. 100. 3. c. & 5. ad 1. & 11. c. & 2. 2. q. 56. 1. c.

20 Præcepta decalogi sunt immediate à Deo, alia vero per Moysen, vel per alios, 1.2. q. 100. 3. c. ad 1. & 6. b. & 11. c.

21 Sunt scripta quadruplici ratione, sc. primo quia per contrariam consuetudinem, qua multi in peccata præcipitabantur, jam apud multos ratio naturalis obtenebrata erat; secundo

do quia etsi in aliquibus vigebat ratio, tamen amor boni in eis deficiebat, unde per quandam coactionem legis obligatoriæ ad bonum inducendi erant; tertio ut ad opera virtutis non solum natura inclinaret, sed etiam reverentia divini imperii; quarto ut magis memoria tenerentur, & frequentius in cogitatione versarentur, 1. q. 24 1. c.

22 Diversimode à diversis numerantur & distinguuntur, 2.2.q.100.4.5.o.

23 Sufficientia decem præceptorum decalogi, 1. 2. q. 100. 5. o.

24 Convenienti modo traduntur, quia in eis maxima sapientia continetur, 1.2.q.100.7.o.

25 Convenienter ordinantur, 1. 2. q. 100. 6. o.

26 Omnia quæ sunt in doctrina veteris testamenti, ordinantur ad præcepta decalogi, usque ad finem, 1.2.q.56. 1. ad 3.

27 Omnia alia præcepta moralia veteris legis reducuntur ad præcepta decalogi, 1. 2. q. 100. 3.11. c. & 2. 2. q. 122. 6. ad 2.

28 Omnia præcepta moralia legis divinæ continentur in præceptis decalogi, 1.2.q.100.3.o.

29 Singula præcepta decalogi declarantur, 2.2.q.121.o.

30 Ratio tantum in primo & tertio præcepto redditur, quia alia sunt pure moralia, & sine determinatione, 1.2.q. 100.7. ad 2.

31 Præmium ponitur tantum in primo & quarto præcepto, quia videbantur inutilia; pœna vero ponitur tantum in primo & secundo ratione pronitatis. Erant autem homines proni ad idololatriam, propter generalem consuetudinem gentium; & sunt proni ad perjurium propter frequentiam juramenti, 2.2. q. 100.7. ad 3.& ad 4.

32 Peccatum falsæ doctrinæ prohibetur secundo præcepto decalogi, 1.2.q.100.5.ad 3.& 11. in corp.

33 In solo tertio præcepto ponitur, memento, ratione beneficii præteriti, vel propter determinationem ejus, 1.2.q.100. 7. ad 5.

34 Præceptum tertium mystice, quoad cessationem á peccatis, & quietem mentis in Deum, est generale, sed ut per ipsum prohibentur ad literam opera servorum, idest opera mechanica, est præceptum speciale. Sub opere autem manuali intelliguntur omnia humana officia, ex quibus homines licete victum lucrantur, sive manibus, sive pedibus, sive lingua fiant, 2. 2.q. 122. 4. ad 1. & q. 187. 3. c.

35 Et erat partim morale, & partim cæremoniale, 1 2.q.100. 3. ad 2. & 7. ad 2. & ad 5. & 2. 2.q.122.4. ad 1.

36 Præcepto tertio, ut est morale, præcipitur quies mentis in Deum, cui contrariatur tristitia mentis de bono divino, 1.2.q.100.5.c.fi. & 2.2.q.35. 3.ad 1.

37 Omnia præcepta decalogi, præter tertium & quartum, sunt negativa; quia negatio est communior affirmatione, 1. 2. q. 100.7 ad 1.

38 Tria prima præcepta decalogi sunt de actionibus religionis, quartum est de pietate, reliqua vero de justitia communiter dicta, 2.2. q. 122.1.c.& 2.c. ad 1.& 3 4. 5. 6. c.

39 Inter præcepta decalogi non dantur præcepta de prudentia, sed tantum in prophetis, & in nova lege, 2.2.q.56 1.o.

40 Intellectus & scientia fidelium sunt in præceptis legis Dei, ideo non dantur de eis præcepta in decalogo, sed in sequentibus, 2.2.q.16.2. ad 1.

41 In decalogo ponitur præceptum de passionibus ipsius con-

concupiscibilis, non autem irascibilis, quia præcepta decalogi sunt prima, 1.2.q.100.5 ad 6.

42 Præcepta quæ inducunt ad observantiam legis, præsupponunt legem; ideo non possunt esse prima, nec ponuntur in decalogo, 2.2.q.170.2.ad 2.

43 Præcepta quæ prohibent concupiscentiam sunt duo, secundum rationes speciales, unum vero secundum rationem communem, 1.2.q.100.2.ad 3.

44 Omnia præcepta moralia pertinent ad legem naturæ, sed diversimode, 1.2 q.49.3.ad 2.& 4.c.& q.100.1.0.& q.104.1.c.

45 Præcepta moralia servari debent semper ab omnibus, quia sunt de lege naturali, 1.2.q. 98.5.c.

46 In iis ad quæ homo tenetur ex ratione, sufficit præceptum de faciendis, in quibus etiam intelligitur prohibitio vitandorum, 2.2.q. 22.1. ad 3.

47 Præcepta legis cujuscunque dantur de actibus virtutum, 1.2.q.107.1.ad 2.

48 Præcepta Dei sunt lucida, quod tamen non esset, nisi haberent rationalem causam, 1. 2.q.102.1.b.

49 Præcepta moralia & novæ legis habent rationabilem causam secundum suam naturam, non autem veteris, sed tantum in ordine ad aliud significandum, vel excludendum, 1.2. q. 102. 1. 0.

50 Operari manibus licita & necessaria victus est in præcepto de jure naturali; sed cessare ab opere manuali licito, & necessario est facere aliter, quam naturæ ordo exigit, 2.2. q.187.3.c.ad 1.fi.

51 Labor manualis est in præcepto communitatis, non autem singulis, nisi quando quis sine eo non potest licite vivere, 2.2.q.187. 3 c. ad 1

52 † Operari sine tristitia, & delectabiliter ratione finis, cadit sub præcepto legis Dei, non autem ex habitu, 1.2.q.100.9.ad 3

53 Lex vetus continet præcepta moralia, idest de actibus virtutum, 1.2.q. 98. 5. c. & q. 99. 2. 0. & 3. ad 2. & 4. c.

54 Lex divina dat præcepta moralia de actibus omnium virtutum, obligando, vel consulendo, non autem lex humana, 2.2.q 100. 2. 0.

55 Omnia præcepta legis sunt unum ratione finis, sed sunt multa secundum diversitatem rerum ad finem, 1.2.q.99.1.0.

56 † Modus virtutis triplex, sc. scienter, voluntarie, & ex habitu; primus est de præcepto legis divinæ & humanæ, secundus divinæ tantum, tertius nullus, 1.2.q 96.3. ad 2. & q. 100.9.0 & 2.2.q.44.1.ad 1.& 4.ad 1. & 8. c.

57 Maximum præceptum datur de charitate. 2.2.q.44.1.0.

58 Præceptum de dilectione Dei exponitur, 1.2.q.44.4.5 0.

59 Præcepta charitatis non numerantur inter præcepta decalogi, quia omnia alia in eis includuntur, & ad hæc ordinantur, 1. 2. q. 100. 3. ad 1.& 11.c. & 2.2.q 22.2.ad 1 & q. 23.4.ad 3.&q.44.1.ad 3.&q.110. 4.ad 2. & 5. c. & q. 122. 1.ad 4.

60 Tota lex in præcepto charitatis impletur, 1 2.q.99.1.ad 3.& 2.2.q.44.1.3.0.

61 † Præceptum de dilectione Dei perfecte impletur in patria tantum, sed imperfecte in via, 2.2.q. 44.6.0.

62 Præcepta charitatis sunt tantum duo, sc. de dilectione Dei & proximi, 1.2.q.99 1.ad 3.& 2.2. q 44 1.3 0.

63 Sunt duo explicite, & unum implicite, quia unum includitur in alio, 1 2.q.99 1. ad 2.& 2.2.q.44.2.c.&q.58.1.ad 6.

64 Præcepta de dilectione Dei & proximi sunt prima, & primo intenta; alia vero secunda, & finis secundarius, 1.2. q. 100. 3. ad 1. & 11. c. & 2.2. q. 44.1.c.& q. 189. 1.ad 5.

65 Dilectio proximi, & omnia, sine quibus ipsa non servatur, cadunt sub præcepto, 2.2.q.32.5.c.

66 Præceptum de dilectione proximi convenienter traditur, quia tangit rationem dilectionis, & modum non quidem æqualitatis, sed similitudinis tripliciter, sc. secundum finem, regulam, & propter se, 2.2.q.44.7.o.

67 Dilectio proximi ex præcepto debet esse vera, recta, sancta, & efficax, 2.2.q.44.7.c.

68 Præcepta legis data sunt ut homines instruantur ad dilectionem Dei & proximi, 1.2.q.99.1.ad 2.& ad 3.

69 Nullum præceptum datur de dilectione sui, vel corporis proprii, quia hæc semper manent, & includuntur in dilectione Dei & proximi, 1.2.q.100.5.ad 1.item ad 4. item 2.2.q.44.3.ad 1.

70 † Modus virtutis, sc. operari ex charitate, est de præcepto speciali charitatis, non autem de aliis præceptis, nec modus aliarum virtutum, 1.2.q.100.9.10.o. item 2.2.q.44.1.ad 1. & 4.ad 1.item 8.c.

71 † Homo in statu innocentiæ poterat sine gratia servare omnia præcepta Dei quoad substantiam actus, non autem quoad modum ejus, sc. quod fiat ex charitate, sed post peccatum neutro modo, 1.2.q.109.4.o.& 5.ad 2.

72 Præcepta specialia dantur de effectibus charitatis, sc. de gaudio, pace, & beneficentia, propter tardiores, licet includantur in præceptis charitatis, sc. contra odium, acidiam, invidiam, discordiam, & scandalum, 2.2.q 44.3.ad 2 item ad 3.

73 In lege divina non datur præceptum de fide simpliciter, sed de quibusdam credendis, quia fides præcedit præcepta, 1.2.q.100.4.ad 1. & 2.2.q.36.1.o.& q.22.1.c.

74 Datur præceptum de confessione fidei, & de doctrina ejus, 2.2.q.16.1.ad 4.

75 Dantur præcepta contra corrumpentia fidem, 2.2.q.16.3.ad 3.

76 Inter præcepta legis divinæ quædam sunt præambula legi, sicut præcepta de fide & spe quædam de substantia legis, 2.q.22.1.c.

77 Præcepta de spe non potuerunt primo dari, nisi per modum promissionis, sed postea præcipiendo, 1.2.q.22.1.o.& 2.c.

78 In lege Dei non datur præceptum contra desperationem, quia intelligitur in præcepto spei, sicut dehonoratio parentum intelligitur in quarto præcepto, 2.2.q.22.1 ad 3.& 2.ad 3.

79 Dantur convenienter præcepta de intellectu & scientia quoad doctrinam, disciplinam, usum, & memoriam, 2.2.q.16.2.c.& q.46.2. ad 3.item q.49.1.ad 3.

80 Dantur præcepta de timore filiali, non autem de servili, sed tantum ponuntur comminationes, 2.2.q.22.2.o.

81 Timor filialis est quasi genus ad dilectionem Dei, & principium omnium quæ pro Dei reverentia observantur: ideo simul dantur præcepta de timore filiali, & de dilectione Dei, quia utrumque est præambulum ad exteriores actus qui præcipiuntur in lege, ad quos pertinent præcepta decalogi, 2.2.q.22.2.o.

82 Timor filialis est præambulum ad legem, non sicut extraneum, vel extrinsecum, sed sicut principium legis, sicut etiam dilectio; ideo de utroque dantur præcepta, quasi principia communia totius legis, 2.2.q.22.2.ad 1.

83 Omnia præcepta decalogi pertinent ad prudentiam, in quantum est directiva omnium actum virtuosorum, 2.2.q.57.1.c.item 2.ad 2.

In

84 In lege Dei dantur præcepta contra vitia prudentiæ, in quantum sunt contra justitiam, sc. astutia, fraus, & dolus, 2. 2. q. 56. 2. o.

85 Moralia in tantum sunt determinabilia lege, idest in præcepto, in quantum pertinent ad justitiam, 1. 2. q. 99. 5. ad 1.

86 Præcepta legis maxime & principaliter sunt de justitia, quia ipsa principaliter attendit rationem debiti, 1. 2. q. 99. 5. ad 1. & q. 100. 2. c. & 3. ad 3. & 2. 2. q. 56. 1. ad 1. & 2. o. & q. 122. 1. o. & q. 140. 1. ad 3. & q. 108. 2. ad 1.

87 In lege Dei dantur præcepta de fortitudine, & de partibus ejus, 1. q. 100. 11. ad 3. & 2. 2. q. 140. o.

88 Præcepta legis divinæ dantur de fortitudine, & de aliis virtutibus, secundum quod convenit ordinationi mentis in Deum, 2. 2. q. 140. 1. c.

89 Dantur convenienter præcepta negativa contra vitia opposita temperantiæ, & partibus ejus, 1. 2. q. 100. 11. ad 3. & 2. 2. q. 170. o.

90 Dantur præcepta de perseverantia & patientia, non autem de magnanimitate & magnificentia, sed dantur consilia, 2. 2. q 140. 2. ad 1.

91 Non datur præceptum contra præsumptionem qua opponitur magnanimitati, quia intelligitur in præcepto timoris, 2. 2. q. 22. 2. ad 3.

92 Omnes virtutes, de quarum actibus dantur præcepta, ordinantur ad purificandum cor, vel ad bonam conscientiam, vel ad rectam fidem, quæ requiruntur ad diligendum Deum, 2. 2 q. 44. 1 c.

93 Quædam cæremonialia erant ante legem, non quidem ex præcepto legis Dei, sed ex ratione humana per instinctum Dei, 1. 2. q. 103. 1. o.

94 Lex vetus continet præcepta ceremonialia, idest quæ specialiter pertinent ad cultum Dei, 1. 2. q. 99. 3. o. & 4. 5. c. & q. 101. 1. 2. 4. c. & q. 103. 1. c. ad 3. & q. 104. 1. o. & q. 108. 2. c. & 2. 2. q. 122 2. a. 2.

95 Omnia præcepta cæremonialia habebant causam rationabilem, sc. literalem, & figuralem, 1. 2. q. 102 o.

96 Præcepta cæremonialia erant figura Christi, ecclesiæ, & patriæ cœlestis; sed lex nova est tantum figura patriæ, 1. 2. q. 101. 2. o. & q. 103. 1. c.

97 Erant figuralia primo, & per se; judicialia vero erant ex consequenti tantum, 1. 2. q. 104. 2. o. & 3. c. & 2. 2. q. 87. 1. c.

98 Fuerunt viva usque ad passionem Christi, sed mortua deinceps, mortifera vero post divulgationem Evangelii, 1. 2. q. 103. 3. 4. o. & q 104. 3. c. & 2. 2. q 86. 4. ad 1. & q. 87. 1. c. fi. & q. 93. 1. o. & q. 94. 3. ad 5.

99 Præcepta cæremonialia & judicialia sunt determinationes moralium, & etiam præcepta decalogi, sed non ponuntur in decalogo, 1. 2. q. 122. 1. ad 2.

100 In lege veteri sunt plura præcepta cæremonialia, quam judicialia & plura præcepta moralia respectu proximi, quam respectu Dei, 1. 2. q 104. 1. ad 3.

101 Præcepta cæremonialia, & judicialia sunt determinativa præceptorum decalogi ex vi institutionis tantum, sed moralia ex vi naturalis instinctus, 1. 2. q. 100. 11. ad 2.

102 Lex vetus non continet alia præcepta, nisi moralia, cæremonialia, & judicialia, 1. 2. q. 99. 4. c. & 5 o.

103 Colere Deum est actus virtutis, ideo pertinet ad præceptum morale, sed determinatio ejus ad cæremoniale, 1. 2. q. 99. 3. ad 2.

104 In iis quæ ordinant ad Deum, quædam sunt moralia, quæ ipsa ratio fide formata dictat, sicut Deum esse amandum; quædam vero ceremonia-

lia, quæ non habent vim obligationis, nisi ex institutione divina, 1. 2. q. 104. 1. ad 3.

105 Præcepta cæremonialia & judicialia obligant ex lege tantum, moralia vero etiam secundum se, ex dictamine rationis, 1. 2. q. 100. 11. c. ad 2. & q. 104. 1. c. & 4. ad 2.

106 Lex vetus continet præcepta judicialia, idest determinationes justitiæ servandæ inter homines, 1. 2. q. 99. 4. o. item 5. c. & q. 101. 1. c. & q. 103. 1. c. item q. 104. 1. o. & q. 108. 2. c. & 2. 2. q. 87. 1 c. & q. 122. 1. ad 2.

107 Præceptum judiciale quadruplex, sc. respectu principum, concivium, domesticorum, & extraneorum, 1. 2. q. 104. 4. o.

108 Præcepta judicialia optime tradita sunt de principibus & regibus Judæorum, 1. 2. q. 105 1. o.

109 Similiter de domesticis, id est de conjugibus & filiis, & servis, 1. 2. q. 105. 4. o.

110 Similiter de convictu popularium, & de possessionibus Judæorum, statuendo judices, ordinem judicii, numerum testium, & pœnas, 1. 2. q. 205. 2. o.

111 Similiter de extraneis, id est de peregrinis, advenis, vicinis, & hostibus, 1. 2. q. 105. 8. o.

112 In lege veteri duplex erat præceptum de prole nata, sc. generale quoad omnes filios & filias, idest sacrificium ad expiationem peccati originalis, & holocaustum ad consecrationem prolis; & speciale de primogenitis, & utrumque servatum fuit circa Christum infantem, 3. q. 37. 3. c.

113 Non sunt aliqua præcepta judicialia ordinantia hominem in seipso, sed omnia talia sunt moralia, 1. 2. q. 104. 1. ad 3.

114 Circa judicialia præcepta dupliciter Scribæ & Pharisæi errabant; sc. primo quidem, quia quædam quæ in lege Moysis erant tradita, tanquam permissiones, æstimabant esse per se justa, sc. repudium uxoris, & usuras accipere ab extraneis, & ideo Dominus prohibuit uxoris repudium, & usurarum acceptionem; alio modo errabant, credentes quædam, quæ lex vetus instituerat faciendo propter justitiam, esse exequenda ex appetitu vindictæ, vel ex cupiditate temporalium rerum, vel ex odio inimicorum, quorum opposita Dominus docet, 1. 3. q. 108. 3. ad 2.

115 Præcepta judicialia post Christum non obligant, nec servans ea peccat, nisi server, ut obligatus ex lege, 1. 2. q. 104. 3. o. & q. 108. 1. c. & 2. c. ad 4 & 2. 2. q. 62. 3. ad 1. & q. 87. 1. c.

116 Intentio legislatoris duplex, sc. præcepti, & finis ejus, prima obligat, non autem secunda, 1. 2. q. 100. 9. ad 2.

117 Præcepta juris positivi non se extendunt ultra intentionem præcipientis, quæ est finis præcepti, hæc autem est charitas, 1. 2. q. 96. 6. o.

118 Præceptum legislatoris tunc solum non obligat, quando observatio præcepti intentionem ejus evacuat vel impedit, 1. 2. q. 69. 7. corp.

119 Præcepta communis statuti non eodem modo obligant omnes, sed secundum quod requiritur ad finem, quem intendit legislator, 1. 2. q. 96. 6. c. & 2. 2. q. 147. 3. ad 2.

120 Nullus ligatur præcepto, nisi mediante notitia ejus, ideo nullus ignorans tenetur ad aliquod præceptum, nisi teneatur, vel potuerit scire illud, in quantum in ejus notitiam illud præceptum devenit per alios, vel devenire potest promulgatione facta, 1. 2. q. 90. 4. c. ad 2.

121 Legislator non potest aliquod præceptum ponere, quod non oporteat in aliquo casu prætermitti, 1. 2. q. 96. 6. c. & 2. 2. q. 147. 3. ad 2. item 4. c.

Tran-

122 Transgrediens præcepta contemnendo auctoritatem legislatoris, vel sic quod impediatur finis quem intendit, peccat mortaliter; non autem si ex rationali causa, præcipue in casu, quo legislator decerneret non esse servandum, 1.2. q.96.6.c.& 2.2 q. 147.3.ad 2. item 4.c.

123 Ad principes sæculares pertinet dare præcepta ad utilitatem communem in temporalibus, ad prælatos, autem Ecclesiasticos in spiritualibus, 2.2.q.147.3 c.

124 Prælati debent abstinere à multitudine præceptorum, 1. 2.q.107.4.c.& 2.2.q. 105. 1. ad 3.

125 Prælatus non est dominus, sed dispensator, non in destructionem, sed in ædificationem, ideo non potest præcipere peccata, nec prohibere opera virtutum, 2.2.q.88. 12. ad 2.

126 Præcepta legis humanæ diversificantur secundum diversitatem communitatum, 1. 2.q.100.2.c.item q 104.3.ad 2. item q.107.1.c.item 2.2.q.140. 1.c.

127 Quandoque prælati religiosorum præcipiunt vel communiter omnibus, vel alicui specialiter, ut si quis sit corrigendus, ei dicatur, & tunc intelligendum est præceptum sane, salvo ordine fraternæ correctionis, 2.2. q. 33.7.a.5. item ad 5.

128 Prælatus religiosorum non habet potestatem præcipiendi aliquid super occultis, nisi in quantum per aliqua indicia manifestantur, puta per infamiam, vel per aliquas suspiciones, in quibus casibus potest prælatus præcipere eodem modo, sicut & judex sæcularis vel Ecclesiasticus potest exigere juramentum de veritate dicenda, 2.2.q.33.7.ad 5.

1 Preces pro indigno sunt simoniacæ, & sunt munus à lingua, non autem pro digno, 2. 2. q. 100.5.ad 3.

1 Præcipere est actus rationis, quia importat motionem, cum quadam ordinatione, 2.2. q.47.8.ad 3.

2 Recte præcipere, & ratione uti, semper se concomitantur, quia ad præceptum rationis sequitur obedientia virium inferiorum, quod pertinet ad usum, 2.2.q 48 ad 4.

1 Præcipitatio est operatio per imperum voluntatis vel passionis, sine prudentia & partibus ejus, 2 2.q. 8. 6. ad 1.& q 53.3.o.& 5. c. & q. 127. 1. ad 2.

2 Est speciale peccatum propter specialem actum rationis qui prætermittitur, sc. consilium, licet possit inveniri in quolibet genere peccatorum, 2.2.q.54 1.ad 2.

3 Contrariatur dono consilii & prudentiæ, 2.2. q. 53. 3. ad 1.& q.127.1.ad 2.

Pretium rerum venalium non est semper determinatum punctualiter, sed in æstimatione, 2.2.q.77.1.ad 1.

† Præda licite capitur ab hostibus, vel malefactoribus, in iis quæ ipsi injuste abstulerant, 2.2.q.66.8.o.

1 Prædestinatio est quædam præordinatio Dei ab æterno, de iis quæ per gratiam Dei fienda sunt in tempore, 3. q. 24. 1.c.

2 Est ratio transmissionis creaturæ rationalis ad vitam æternam, in mente Dei, 1.q. 23.1. c.& 3. q 24. 1.c.

3 Est præscientia, & præparatio gratiæ in præsenti, & gloriæ in futuro, 1. q. 23.2.ad 3. & ad 4.& 2.q.174.1.c.

4 Gratia ponitur in definitione ejus, non quia sit de essentia ejus, sed quia importat respectum ad gratiam, 1.q.23. 2 ad 4.

5 Prædestinatio est pars provi-

videntiæ, 1.q.23.1. 2. 3. 4. 6. 8. c.

6 Nihil ponit in prædestinato, nisi effectum ejus, 1. q. 23. 2. o.

7 Differentia scientiæ, sapientiæ, præscientiæ, providentiæ, dispositionis, providentiæ, & prædestinationis, 1.q.23 3 c.

8 Prædestinatio proprie est tantum de bonis, præscientia vero est etiam de peccatis, 2. 2.q.174.1 c.

9 Prædestinatio est causa gratiæ & gloriæ, sed reprobatio est causa derelictionis, & pœnæ æternæ, non autem culpæ, 1.q.23.3.ad 2.

10 Est tantum entium aliquando, 1.q. 23. 2. ad 2. & 4. ad 2.

11 Convenit Angelis, sicut & hominibus, licet non fuerint miseri, 1.q.23.1.ad 3.

12 Non convenit creaturæ irrationali, nisi abusive, 1. q. 23.1. ad 3.

13 Conveniens est Deo homines prædestinare, 1.q.23.1.o.

14 Prædestinatio certissime & infallibiliter consequitur suum effectum, 1.q.23.3.ad 3. & 6.o.& 8.ad 2

15 Non potest impediri, 1. q.23.8.ad 3.

16 Juvatur precibus sanctorum, & suis, & aliis bonis operibus ex parte effectus ejus, non autem ex parte ordinationis divinæ, 1.q.23.8.o.

17 Præscientia meritorum non est causa prædestinationis universaliter, tamen unus effectus ejus est ratio finalis alterius effectus ejus prioris & causa meritoria effectus posterioris, 2. q. 23. 5. o.

18 Voluntas Dei est causa efficiens, & finis prædestinationis ex parte totius effectus ejus, 1.q.23.5.o.

19 Error multiplex circa effectus prædestinationis, 1. 1. 25.5.8. corp.

20 Prædestinatio est æterna, 3.q.24.1.c.& 3.o & 4.c. ad 1.

21 Præscientia, providentia, prædestinatio, & hujusmodi non imponunt necessitatem omnibus rebus, nec auferunt contingentiam ab eis, 1.q.22.4.o. & q. 23. 1. ad 1. item 3. ad 3. item 6.c. & 2.2.q 171. 6. ad 1.

22 Prædestinati non sunt certi communiter de sua prædestinatione, 1.q 23.1.ad 4.

23 Licet aliquibus ex speciali privilegio sua prædestinatio reveletur, non tamen convenit ut reveletur omnibus; quia sic illi qui non sunt prædestinati desperarent, & securitas in prædestinatis, negligentiam pareret. 2.q.23.1.ad 4.

24 Revelat Deus hoc aliquando aliquibus ex speciali privilegio, ut securitas gaudii etiam in hac vita in eis incipiat, & confidentius, & fortius magnifica opera prosequantur, & mala præsentis vitæ sustineant, 1. 2. q. 117.5. corp.

25 Numerus prædestinatorum est certus, & determinatus formaliter, & materialiter Deo, non autem nobis, 1.q.24.7.o.

26 Prædestinatio convenit Christo, & personæ Christi, in quantum subsistit in natura humana, non autem subsistit in natura divina; nec secundum se, nec convenit naturæ humanæ, nec naturæ divinæ, 3. q.24.1.o.

27 Prædestinatio Christi est causa efficiens, formalis, exemplaris, & finalis prædestinationis nostræ, ratione effectus, non autem ratione operationis Dei, 3.q 24.3.4.o.

28 Christus prædestinatus est esse filius Dei, non autem proprie factus est filius Dei, 3. q. 24.1.ad 2.

29 Christus secundum quod homo prædestinatus est esse filius Dei, quia prædestinatio quoad processionem & effectum, id est gratiam, convenit Christo ratione humanæ natu-

turæ tantum, 3. q. 24. 2. c.

30 Christus secundum quod filius Dei, prædestinatus est esse homo, tamen magis proprie dicitur è converso, 3. q. 24. 2. ad 3.

31 Homo prædestinatus est esse filius Dei, & è converso, 3. q. 25. 2. ad 3.

Prædicamentum quodlibet accidentium dicit imperfectionem, secundum propriam rationem generis, præter relationem; ideo in divinis sunt tantum duo modi prædicandi, sc. substantiæ, & relationis, 1. q. 28. 1. c. & 2. o.

1 Prædicare, idest Evangelium recitare in Ecclesia, quod est linguis loqui, pertinet ad Diaconum; ad Sacerdotes autem pertinet exponere, & exhortari, quod est prophetare, 3. q. 67 1. ad 1.

2 Prædicare est principalissimus, & proprius actus Episcopi, & dignior quam baptizare, 3. q. 67. 1. ad 1. item 2. ad 1. item q. 71. 4. ad 3.

3 Periculum de prædicatione omissa non imminet, nisi eis quibus commissum est officium prædicandi, 2. 2. q. 10. 12. ad 5.

4 Prædicans potest vivere de eleemosynis sponte oblatis, non autem de datis coacte, nisi sit prælatus, 2. 2. q. 188. 4. ad 4.

5 Christus non debuit prætermittere prædicationem propter scandalum Judæorum, 3. q. 42. 2. o.

6 Christus & Apostoli à principio prædicaverunt Judæis tantum quadruplici ratione, sc. ut ostenderet per suum adventum impleri promissiones antiquitus factas Judæis, non autem gentilibus; ut ejus adventus ostenderetur esse à Deo; ut Judæis auferret calumniandi materiam, & quia per crucis victoriam meruit potestatem & dominium super gentes, 3. q. 42. 1. o.

7 Christus prædicavit annis tribus, & quasi mensibus tribus, & vixit annis triginta tribus, & mensibus tribus, 3. q. 39. 3 o. item q. 43. 3. c.

1 Quicquid prædicatur de aliquo, sicut universale de particulari, potest supponere pro eo, non autem in aliis, 1. q. 39. 5. ad 4.

2 Homo prædicatur per se de Socrate, quia si Socrates definiretur, poneretur homo in ejus definitione, 1. q. 76. 1. c. co. 1.

3 Totum universale adest cuilibet parti ejus & secundum esse, & secundum perfectionem, & proprie prædicatur de parte sua, non autem totum integrale; totum autem potentiale aliquo modo, 1. q. 77. 1. ad 1.

4 Pars subjectiva est de qua prædicatur essentialiter totum, secundum unam rationem, vel secundum prius & posterius, & est in minus, 2. 2. q. 120. 1. c.

5 Totum integrale prædicatur aliquo modo de omnibus partibus suis simul sumptis, licet improprie; sed nullo modo de singulis simpliciter & proprie, 1. q. 77. 1. ad 1.

6 Nulla pars integralis prædicatur de suo toto, 1. q. 77. 1. ad 1.

7 Nullum per accidens prædicatur universaliter, sed tantum quæ per se prædicantur, 1. q. 51. 1. c.

8 Inferius non prædicatur de superiori, nisi per accidens, 1. q. 39. 6. ad 2.

9 Subjectum non restringitur per prædicatum ratione significationis, sed tantum ratione temporis consignificati, 1. q. 39. 4 ad 2.

10 † Terminus in subjecto positus tenetur materialiter, id est pro supposito, sed in prædicato tenetur formaliter, id est pro natura, 1. q. 23. 12 c. & q. 31. 5. ad 2. & 3. q. 14. 7. ad 4.

&

& 9. c. ad 3. & 10. c. ad 1. & q. 17. 1. ad 3.

11 In divinis persona prædicatur de essentia, & è converso. 1. q. 39 6. o.

12 Relatio secundum propriam rationem, idest secundum quod refertur ad aliud, prædicatur de divinis, non autem secundum rationem communem, sc. secundum quod inhærer subjecto, 1. q. 28. 1. ad 1.

13 Hæc prædicatio, Deus est pater, & è converso est per se, & nullo modo per accidens. Nec sicut superioris de inferiori, nec è converso, sed per identitatem, 1. q 39. 6 ad 2.

1 Prædicator nullus debet fieri, nisi prius purgatus, & virtute perfectus, 3. q. 41. 3. ad 1.

2 Prædicator debet esse absolutus à cura rerum sæcularium, 3. q. 40. 3. c.

3 Prædicator non debet semper esse in publico, sicut nec Christus, 3. q. 40. 1. ad 3.

4 Sumptus debentur prædicatoribus à mittentibus eos, 2. 2. q. 187. 4. ad 2. item 5. ad 5.

Prædicatorum Ordo habet cautissimam, & securissimam formam profitendi, 2. 2. q 18. 9. ad 1.

5 Prælatio quælibet est à Deo; non autem abusus ejus; nec ejus usurpatio, 1. q. 96. 2. ad 3.

2 Licet appetere opus, & perfectionem Episcopatus & prælationis, non autem ipsa ratione gradus, vel honoris, vel divitiarum, 2. 2. q. 185. 1. 2. o.

3 Triplex ratio recusationis respectu officii prælationis quantum est de se: sc. impedimentum devotæ contemplationis, dulcis affectionis, & spiritualis exultationis 2. 2. q. 185. 1. ad 3. & 2. ad 1. & ad 3.

4 Non licet jurare, nec vovere, quod prælationem non sumat, nec totaliter resistere, 2. 2. q. 185. 1. ad 3. & 2. o.

5 Prælatus existens in peccato mortali, etiam occulto, corripiendo, vel quicquid aliud officii sui faciendo, peccat mortaliter; non autem hoc agens ut frater, 2. 2. q. 33. 5. o.

6 Ex hoc ipso quod prælati dissimulant, videntur annuere, 2. 2. q. 247. 4. c. fi.

7 Prædicare ex officio convenit prælatis, religiosis autem ex commissione, 2. 2. q. 187. 4. ad 2.

8 Prælatus potest dupliciter, considerari, sc. aut secundum quod judicio præsidet: & sic dicere peccatum fratris prælato, est dicere Ecclesiæ. Aut secundum quod est extra judicium existens; & sic dicere prælato non est dicere Ecclesiæ, sed personæ quæ potest prodesse, & non obesse, quia nullus potest magis prodesse, quam prælatus, 2. 2. q. 33. 8. ad 4.

9 Tunc prælatus inordinate videtur tangi, quando irreverenter objurgatur, vel etiam quando ei detrahitur; & hoc significatur per contactum montis & arcæ damnatum à Deo, 2. 2. q. 33. 4. ad 1.

1 Præmium essentiale beatitudinis consistit in actu intellectus, sed delectatio ejus in voluntate, 1. q. 26. 2 o. & 3. c. & 1. 2. q. 3. 4 o.

2 Violenter corrupta habebit duplex præmium, ut dicit beata Lucia, sc. virginitatis, & patientiæ, 2. 2. q. 124. ad 2.

3 In retributione præmiorum inæqualia debentur inæqualibus meritis; non autem in constitutione rerum, 1. q. 47. 2. ad 3. & q. 65. 2. ad 3. & 12. q. 114. 3. o.

Præpositivus dicens affirmativam & negativam simul esse falsas, improbatur, 1. q. 39. 4. ad 5.

1 Præsens illud proprie dicitur, cujus essentia præsentatur

tur sensui, vel intellectui, 1. q. 8. 3. c. ad 2.

2 Præsentia necessitatem quandam habent, quia necesse est Socratem sedere, dum sedet, 2 2. q. 49. 6. c.

1 † Præservatus ab aliquo dicitur purgatus, vel liberatus, 3. q. 32. 4. ad 1. & q. 52. 2 ad 2

1 Præstigium est divinatio per dæmones, ingerentes se visui, vel auditui hominum, quia præstringit oculos, 2. 2. q. 95. 3. pr. & q 177. 1. ad 2.

2 Formæ apparentes in præstigiis sunt tantum in sensu communi ab imaginativa, vel per res naturales impressæ, 1. q. 114. 4. ad 2 & 2. 2. q. 178. 1. ad 2.

1 Præsumptio aliquando sumitur in bono, quasi præ aliis sumptio; aliquando in malo, 2. 2. q. 21. 2. ad 1. & q. 70. 3. ad 2.

2 Præsumptio in malo dicit immoderantiam spei dupliciter, sc. supra vires proprias, vel contra justitiam Dei. Prima opponitur magnanimitati, secunda vero est species blasphemiæ in Spiritum Sanctum; ideo gravior est quam prima, 2. 2. q. 21. 1. 4. o. & q. 130. 2. o. & q. 133. 1. c.

3 Præsumptio prima oritur ex inani gloria, secunda vero ex superbia, 2. 2. q. 21. 4. o.

4 Secunda oritur ex nimio amore sui, 2. 2. q. 21. 1. ad 2. item ad 3.

5 Secunda habet conversionem ad bonum commutabile, & aversionem à Deo, atribuendo divinæ virtuti quod ei non convenit, 2 2 q. 21. 1. ad 3.

6 Prima opponitur magnanimitati secundum excessum, licet apparenter secundum defectum, in quantum est aliquando de minimis, quæ magna videntur, 2. 2. q. 130. pr. item q. 133. 1. c.

7 Opponitur charitati, vel potius dono timoris, 2. 2. q. 130. 2. ad 1.

8 Præsumptio magis opponitur spei quam timori, quia spei contrariatur ratione propriæ differentiæ, timori vero ratione generis; & contrarietas ad timorem est apparentior, 2. 2. q. 21. 3 o.

9 Est contra ordinem naturalem: ideo semper est peccatum, 2. 2 q. 130. 1

10 Secunda est minus peccatum, quam desperatio, 2. 2. q. 21. 2. c.

11 Præsumptuosus peccat, non æstimando nimis misericordiam Dei, sed contemnendo justitiam ejus, 2. 2. q. 21. 2. c. ad. 2. & q. 130. 2. ad 1. & q. 163. 4. ad 3.

12 Peccare cum proposito perseverandi in peccato, sub spe veniæ, dicitur præsumptio; non autem si fit cum proposito pœnitendi, sed alleviatur, 2. 2 q. 21. 2. ad 3.

13 Aggredi opus ultra vires, ex confidentia ad vires humanas, est præsumptio; non autem si fiat in spe divini auxilii, 2. 2. q. 21. 2. ad 1.

14 De quolibet debet præsumi bonum, nisi appareat contrarium, nec sit in periculum alterius, 2. 2 q. 70. 3. ad 2.

Omne præteritum est necessarium, 2. 2. q. 49. 6. c.

1 Prævaricator est, qui malitiose impediens punitionem peccati, adversam partem adjuvat, prodita causa sui, 2. 2. q. 68. 3. c. fin.

2 Differentia prævaricationis à calumnia & tergiversatione, 2. 2. q. 68. 3. o.

3 Non omnis abscondens vera crimina prævaricatur, sed tantum qui fraudulenter abscondit ea, de quibus accusationem proponit, colludens cum reo, proprias probationes dissimulando, & falsas excusationes admittendo, 2. 2. q. 68. 3. ad 2.

1 Primitiæ erant de præcepto cæremoniali quoad determinatio-

tionem, in communi vero de jure naturali, nunc autem de præcepto Ecclesiæ, secundum consuetudinem patriæ, 2.2.q. 86.4.o.

2 Quantitas primitiarum non fuit determinata in lege, quia erant per modum oblationis, de cujus ratione est esse voluntarium; & secundum Hieronymum, aliqui dabant quadragesimam partem, alii sexagesimam, sed nunc statur consuetudini patriæ, 2. 2. q. 86. 4. ad 3.

3 Primitiæ pertinent ad quoddam genus oblationum, in usum Sacerdotum, & recognitionem beneficii Dei, sc. fructuum terræ, & debet esse aliquid præcipuum de fructibus terræ, 2. 2.q.86.4.c.

4 Sunt signa præteriti beneficii Dei, sc. terræ promissæ Israel, & totius terræ toti humano generi, & fructuum; sed cæremonialia proprie erant signa futuri, 2.2. q. 86.4.ad 1. & ad 2.

1 Primogenitus dicitur primo natus, licet nullus post cum sit. Ideo Christus est primogenitus Mariæ, 3. q. 28. 3. ad 4.

2 Omnes primogeniti erant Sacerdotes in veteri testamento, & habebant duplicem portionem in hæreditate paterna, 3.2.q.103.1 ad 3 & 2.2.q. 87. 1. ad 2.

1 Primum dicitur dupliciter, sc. primum simpliciter, & primum in genere, 1. 2. q. 6. 1. ad 1

2 Primum in per se ordinatis oportet esse maximum, non autem primum per accidens, 2.2.q.163.3 ad 3.

1 Ad bonum principem requiritur quod sit virtuosus simpliciter: non autem ad bonum civem, 1.2.q.92.1.ad 3.

2 Ad bonum virum pertinet posse principari, & bene subjici: Ideo in virtute boni viri includitur virtus principis. Sed virtus principis differt specie à virtute subditi, sicut virtus viri & mulieris, 2.2.q.47. 11.ad.1.& ad 2.

3 Princeps auferens per vim aliena rapinam committit, & tenetur restituere; nisi sit secundum justitiam, pugnando, vel puniendo, 2.2.q.66. 8. c. ad 3.

4 Ad bene commorandum in aliqua communitate requiruntur duo, sc. habere se bene ad principem, idest cum fidelitate, reverentia, & famulatu; ad socios autem reddendo cuilibet debita, & nulli nocendo, 1.2.q.100.5.c.

5 Sanctis licet commorari in curiis principum, ad promovendum bonos, & ad impediendum malos; non autem propter voluptates, 2.2.q. 187.2. ad 3.

6 Deus reservavit sibi institutionem summi principis, & regis Judæorum, quia habebat specialem curam eorum, 1. 2. q.105.1.ad 1.

7 Non dedit Judæis principes & reges à principio, sed tantum modum eligendi, sc. secundum judicium Dei, & de gente sua; & modum se habendi. 1.2.q.105.1.ad 2.

8 Divisio regni Israel, & multitudo regum magis convenit eis in pœnam, pro dissensionibus multis contra regnum David justum, quam ad eorum profestum, 1.2. q. 105. 1. ad 3

9 Principibus Judæorum non sunt deputati cibi sicut Sacerdotibus, ne superbirent, nec ambirent, 1 2.q 105.1.ad 4.

1 Principatus bonus triplex, sc regalis, aristocratia, & democratia. Et triplex principatus malus, sc. tyrannis, oligarchia, & democratia. 1. 2. q.95.4.c.& q.105.1.o. & 2.2. q.61.2.c.

2 Principatus regalis est optimus

mus, 1.q.103.c.& 1.2.q.105. 1.ad 2.

3 Principatus regalis est propter bonum populi, tyrannicus autem est propter bonum tyranni, 1. q. 92. 1. ad 2.& q. 96.4.c.& 2.2. q.42.2.ad 3.

4 Optimus principatus est, in quo omnes habent aliquam partem. Et componitur ex regno, in quantum unus præest; & aristocratia, in quantum multi principantur secundum virtutem; & democratia, id-est principatus populi, in quo populus sibi eligit principem, 1.2.q.95.2.c.& q.105.1.o.

5 Principatus dicuntur in Angelis, quia principantur omnibus cœlestibus principibus, divinas jussiones explentibus. Sed Archangeli dicuntur qui principantur soli ordini Angelorum, 1.q.108.5.ad 4.

1 Principium quoad relationem est simul naturaliter cum principiato; sed id quod est principium est naturaliter prius eo, 1.q.42.3.ad 2.

2 Est prius tempore principiato dupliciter, sc. ex parte actionis successive, vel agentis imperfecti, vel eligentis tempus, 1.q.42.2 c.

3 Apud Græcos Filius & Spiritus Sanctus dicuntur principiati, non autem apud Latinos, 1.q.33.1.ad 2.

1 Principium sumitur à prioritate, sed non significat eam, 1.q.33.1.ad 3.

2 Est id à quo aliquid procedit quocunque modo, & è converso, 1.q.33.1.c.

3 † Est communius causa, & causa elemento, 1. q. 33.1. ad 1.

4 Non omne principium est primum principium, 1.2.q.6. 1.ad 1 & q.4.1.ad 1.

5 Græci indifferenter utuntur nomine causæ, sicut nomine principii in divinis, non autem Latini, 1.q.33.1.ad 1.

6 In divinis una persona est principium alterius, non autem causa, 1. q. 33. 1.o.& q. 36.4.o.

7 Principium in divinis & in creaturis dupliciter cognoscitur, sc. ut primum, & ut principium, 1.q 33. 4. c.

8 Non omne principium cognoscendi est principium essendi, 1.q.85 3.ad 4.

9 Primum principium in speculativis est: Non contingit idem simul esse & non esse. In practicis autem est: Bonum est prosequendum, malum vero est fugiendum, 1.2.q.94.2. c. & 2.2.q.1.7.c.

10 Principia speculativa cognoscuntur per alium habitum naturalem, quam conclusiones; quia principia per intellectum, conclusiones vero per scientiam, 2.2.q.47.6.c.& q.49.2. ad 1.

11 † Sicut in ratione speculativa sunt quædam ut principia, quorum est intellectus, & conclusiones, quarum est scientia, ita in ratione practica, ut principia naturaliter nota, sunt fines virtutum moralium; quia finis se habet in operabilibus, sicut principium in speculativis, & quædam sunt in ratione practica, ut conclusiones eorum quæ sunt ad finem, 2.2.q.47. 6.c.

12 Nihil refert, utrum ille qui docet proponendo vel interrogando procedat de principiis communibus ad conclusiones; utrobique enim animus audientis certificatur de posterioribus per priora, 1.q. 84.3. ad 3.& q.117.1.o.

Prioritas nullo modo est in divinis, 1.q. 36.3.ad 3. & 3.q. 32.3.10.

1 Privatio secunda suscipit magis & minus; quia ponit aliquid, quod est de ratione ejus, non autem prima, 1. 2. q. 73. 1.o.& q.82.4.c.

2 Privatio suscipit magis & minus secundum suas causas, non

non autem secundum se, 1. q. 11. 4. ad 1. item q. 49. 3. ad 3. item 1. 2. q. 22. 2. ad 1.

2 Privationes & negationes differunt specie secundem differentias habituum, & positionum oppositorum, & specificantur per habitus oppositos, 2. 2. q 107. 2. c.

4 † Privatio est carentia ejus quod est aptum natum haberi. Et hoc tripliciter, sc. vel ab eo, vel ab alio ejusdem speciei, vel à quocunque, & tertia tantum est in divinis, 1. q. 33. 4. ad 2.

5 Est negatio circa determinatum subjectum, 1. q. 17. 4. c.

6 Contractum significat aliquam naturam in subjecto, non autem privatio, 1. q. 17. 4. c.

7 Nulla privatio tollit totaliter esse, 1. q. 11 2. ad 1.

8 † Nulla privatio est intenta ab aliquo agente, 1. q. 19. 9. c. & q. 49. 1. c.

Privilegium est privata lex, quia respicit singulares personas, sed commune est ad multa negotia, 1 2. q. 96. 1. ad 1.

1 Prius dicitur dupliciter, sc. ordine perfectionis, & generationis, 1. q. 85. 3. ad 1. & 1. 2. q. 68. 8. ad 3.

2 Prius natura dicitur dupliciter, sc. secundum causam materialem, & magis secundum alias causas, 2. 2. q. 1. 7. ad 3.

3 Semper quod est naturalius est prius, 1. 2. q. 49. 2. c.

4 Imperfectum est prius tempore perfecto in eodem, sed in diversis est è converso, & natura in utrisque, 1. q. 82. 3. ad 2. & q. 85. 3. ad 1. & q. 94. 3. c. & 1. 2 q. 6. 2. 4. c. & 3. q. 1 5. ad 3. & 6. c.

5 Prius duplex, sc. per se, & per accidens, 2. 2. q. 4. 7. c.

6 Semper quod est per se est prius eo quod est per aliud, 1. q. 20. 1. c. & q. 84. 6. c.

7 Remoto priori removetur posterius, sequens tantum ex eo, non autem si sequatur etiam ex alio, 1. 2. q. 15. 2. ad 2.

1 Processio dicitur dupliciter, sc. motus processivus animalium, & eductio principiati à principio: prima est in divinis metaphorice tantum, secunda vero proprie, 1. q. 27. 1 0.

2 Processio duplex, sc. ab extra, & ab intra: prima semper est per motum ad diversum, & contra rationem primi principii, non autem secunda. Ideo secunda convenit Deo, non autem prima, 1. q. 27. 1. 0.

3 Omnis processio creaturæ est per motum, vel per mutationem, non autem in divinis, 1. q. 27. 1. ad 1.

4 Processus rationis duplex, sc. via compositionis, & via resolutionis, 1. 2. q. 14. 5. 0.

5 In divinis sunt tantum duæ processiones, sc. verbi & amoris, secundum quod Deus suam essentiam, veritatem, & bonitatem intelligit & amat, 1. q. 27. 3. 5. 0. & q. 28. 4. c. & q. 36. 1. c. & q. 41. 6. c.

6 Omnia quæ important respectum originis, absolute dicuntur de processione divina, non autem repugnantia consubstantialitati, coæternitati, & independentia, 1. q. 27. 2. ad 2.

7 Processiones in divinis distinguuntur per relationes, & modos originis, non autem seipsis, nec per esse à natura & voluntate, 1. q. 27. 3. 0.

8 Processio filiis est per naturam patris; ideo est coæternus, consubstantialis, & independens: non autem creatura, quia procedunt per voluntatem Dei, 1. q. 41. 2. c. & q. 42. 2. c.

9 Omnia quæ pertinent ad generationem vivorum dicuntur in processione filii Dei, ut oriri, nasci, gigni, & generari, 1. q. 27. 2 ad 2.

10 Hæresis Valentini, quod filius Dei procedit vario modo pro-

prolationis, i. ad extra, 1. q. 34. 2. ad 2.

11 Spiritus Sanctus procedit à Patre, & Filio, quia aliter non posset distingui à Filio, 1. q. 36. 2. o.

12 † Spiritus Sanctus procedit ab eis, in quantum sunt plures agentes; & in quantum sunt unum in vi spirativa, 1. q. 36. 4. ad 1.

13 Hæresis Arii, quod Spiritus Sanctus procedit à Patre & Filio, ut creatura utriusque, 1. q. 27. 1. c.

14 Hæresis Nestorii & Theodorici, quod Spiritus Sanctus non procedit à Filio, 1. q. 36. 2. ad 3.

15 Spiritus Sanctus non magis procedit à Patre, quam à Filio, nec prius, nec plenius, 1. q. 36. 3. ad 2.

16 Dicitur principaliter & proprie procedere à Patre, propter auctoritatem in Patre, non autem magis proprie, 1. q. 36. 3. ad 2.

17 Procedit à Patre immediate, & mediante. Filio, ratione suppositi; non autem ratione virtutis mediæ, 1. q. 36. 3. ad 1.

18 Processio Filii est per actum intellectus, sed processio Spiritus Sancti est per actum voluntatis, 1. q. 27. 2. o. fi. & 3. c. & q. 28. 4. ad 1. & q. 34. 2. c. & q. 45. 7. c.

19 Spiritus Sanctus ita naturaliter & à natura procedit à Patre, sicut & Filius, 1. q. 41. 2. ad 2. & 6. c. & q. 42. 2. c.

20 Processio Spiritus Sancti triplici ratione nominatur tantum processio, sc. ex habitudine rei amatæ, ab amante, per amorem, 1. q. 27. 4. ad 3. & q. 28. 4. c. & q. 37. 1. c.

21 Emanatio, proprietas, & relatio Spiritus Sancti nominatur eodem nomine, sc. spiratio, propter defectum nominum, 1. q. 36. 1. c & q. 37. 1. c.

22 Processio Spiritus Sancti dicitur æterna, respectu objecti æterni; sed ut tendit in objectum creatum, cui Deus confert aliquid, dicitur temporalis, 1. q. 43. 2. o.

23 Spiritus Sanctus procedit à seipso processione temporali, 1. q. 43. 2. ad 3.

24 Processio æterna & temporalis sunt tantum una processio ratione respectus ad principium quem principaliter important, sed sunt duæ ratione duplicis respectus ad objecta, 1. q. 33. 2. c. ad 3.

1 Proclamare licet in capitulis religiosorum de levibus quæ famæ non derogant sine admonitione secreta, non autem de gravi, 2. 2. q. 33. 7. ad 4.

2 Non videtur esse probabile, quod ea quæ sunt in consuetudine religiosorum, sint contra præcepta Christi. Consuetum est autem in religionibus quod in capitulis aliqui proclamantur de culpis nulla secreta admonitione præmissa. Sed hujusmodi proclamationes sunt quasi quædam commemorationes potius oblitarum culparum, quam accusationes vel denunciationes, 2. 2. q. 33. 7. ad 4.

3 Si essent tamen alia, de quibus frater infamaretur, contra præceptum Domini ageret, qui per hunc modum proclamando, peccatum fratris publicaret, 2. 2. q. 33. 7. ad 4.

1 Prodigalitas est circa passiones pecuniæ sicut deficientes; non autem sicut superabundans in eis, 2. 2. q. 119. 1. ad 1.

2 Dicitur esse contra naturam, quia habet immoderatam emissionem rerum repugnantem naturæ, 2. 2 q. 32. 6. ad 2.

3 Prodigus sæpe excedit dando propter voluptates, non tamen semper, 2. 2. q. 119. 1. ad 3.

4 Prodigalitas semper est peccatum, non principaliter propter quantitatem, sed propter inordinationem dandi, quibus non debet dari, & propter quæ,

&

& sicut debet, 2. 2. q. 119. 1. o. item 3. ad 1.

5 Prodigus peccat in se, & in proximum, præcipue clerici consumentes bona pauperum. Similiter avarus, 2. 2. q. 119. 3. ad 1.

6 Prodigalitas opponitur liberalitati, 2. 2. q. 117. pr. & q. 118. pr. & q. 119. 1. 2. 3. c.

Productæ res à principio fuerunt in statu perfecto, ut essent principia aliarum, 1. q 94. 3. c.

1 Profitens non vovet servare quicquid est in regula, sed vitam regularem, vel vivere secundum regulam, quod est cautius; vel obedientiam secundum regulam, non obligando se ad culpam, ut in religione Ordinis fratrum Prædicatorum, quod est melius, 2. 2. q. 186. 9. ad 1.

2 Votum simplex de majori religione non obligat post professionem in minori, 2. 2. q. 189. 8. ad 3.

3 Professio facta ante annos pubertatis, sc. ante annos quatuordecim in puero, vel ante annos duodecim in puellâ non tenet, propter Ecclesiæ statuta, 2. 2. q 88. 9. c. ad 3. & q. 189. 5. c. ad 1. & ad 3.

4 Nazaræi profitebantur quandam perfectionem, deponentes comam, 2. 2. q. 186. 6. b.

Prohibitio incitat concupiscentiam tripliciter, sc. ratione ardui, ratione clausæ passionis, & ratione importunitatis, 1. 2. q. 98. 2. ad 2.

2 Omne peccatum est malum, quia prohibitum est jure naturali, non autem jure possitivo, 1. 2. q. 71. 6. ad 4.

3 Prohibitio ligni scientiæ boni & mali fuit propter figuram, &c. propter eventum futurum, quia post ejus esum homo per experimentum pœnæ didicit quid interesset inter obedientiæ bonum, & inobedientiæ malum; non autem propter naturam, arboris malam, 1. q. 102. 1. ad 4. & 1. 2. q. 102. 1. ad 2.

1 Promissio est actus rationis, quia est enunciatio, & ordinatio alicujus, 2. 2. q. 88. 1. c.

2 Promissio est ordinare, quid facere pro alio debeat gratum ei. Sed comminatio est contra alium, 2. 2. q. 88. 1 2. 5. c.

3 Promissio nuda, id est non habens aliquid additum ad confirmationem, non habet vim plenam obligandi Deo, nec homini, 2 2. q 88 3. ad 1.

4 Promissa non debent servari, si est illicitum quod promittitur; vel si sint mutatæ conditiones personarum, vel negotiorum. Ad hoc ergo quod homo servare debeat quod promisit, oportet ut sit licitum, quod promittitur, & quod omnia immutata permaneant, 2. 2. q. 110. 3 ad 5.

1 Promulgatio legis naturæ fit ex hoc quod Deus inserit eam mentibus hominum naturaliter custodiendam, 1. 2. q. 90. ad 4.

2 Promulgatione non indigent præcepta communia legis naturæ, & credere in Deum, 1. 2. q. 100. 4. ad 1.

3 Fit verbo & scripto. Et utroque modo promulgatio legis æternæ est æterna, ex parte Dei, non autem ex parte nostra, 1. 2 q. 91. 1. ad 2.

4 Promulgatio legis necessaria est ad hoc quod lex habeat vim obligandi, 1. 2. q. 90. 4. o.

5 Promulgatio obligat absentem, sicut & præsentem, in quantum promulgatio ad eum pervenit, vel potuit pervenire per alios. Futuros autem obligat per Scripturas, 1. 2. q. 90. 4. ad 1. & ad 3.

1 Pronomina demonstrativa dicuntur de Deo secundum quod faciunt demonstrationem ad intellectum, non autem ad sensum, 1. q. 13. 1. ad 3.

2 Pronomina possesiva conjun-

junguntur nominibus Dei, quæ significant rationem principii efficientis, vel finalis, vel exemplaris; non autem nominibus Dei, quæ significant per modum formæ inhærentis, 1.q. 36.1.ad 3.

Propassio est passio inchoata in appetitu sensitivo, non ultra procedens; sicut in Christo fuit, 3.q.15.4.c.& 6.ad 2. item 7.ad 1.

1 Prophetia non est habitus, nec qualitas permanens, sed ut passio transiens, 1.2.q.68.3. ad 3.& 2.2.q.171.2.o.& q.174. 3.ad 2.& q.176 2.ad 3.

2 Non est gratia gratum faciens, sed gratis data, 1.2.q. 68.3.ad 3.

3 Est divina inspiratio rerum, futura immobili veritate denuntians, secundum Cassiodorum, 2.2.q.171.3. art.1.& 6. b.

4 Propheta dicitur quasi procul phans, vel procul videns, in quantum cognoscit vel loquitur ea quæ sunt procul à communi hominum sensu, cum quibus conversatur, & communicat in statu viæ, 1.3.q.7. 8. o.

5 Prophetia principaliter & primo consistit in cognitione; ideo dicitur à phanos. Secundario consistit in locutione; ideo dicitur à fari. Tertio consistit in operatione miraculorum, ad confirmationem ejus, 2.2.q.171.1.o.& 2.c.& q.174. 3.ad 3.& 4.c.& 3.q.78.o.

6 † De ratione prophetiæ non est enigmatica cognitio, quia Moyses fuit propheta, & tamem Deum palam, & non per ænigmata vidit, 3.q.7.8.o.

7 In prophetia sunt duo, sc. repræsentatio, & judicium de visis, quod est principalius, & completivum ejus, sine quo non est, 2.2.q.173.2.c.& q.186.2. ad 1.

8 Ad prophetiam requiritur lumen intellectuale supernaturale, 2.2.q.171. 2. c.

9 Ad prophetiam requiritur inspiratio quoad mentis elevationem, & revelatio quoad perceptionem divinorum, 2.2.q. 171.1.ad 4.

10 Ad prophetiam requiritur maxima mentis elevatio ad contemplationem spiritualium, 2. 2.q.172.4.c.

11 Bonitas morum quoad refrænationem passionum & remotionem occupationum exteriorum requiritur ad prophetiam, 2.2.q.172.4.o.

12 Dispositio naturalis non requiritur ad prophetiam, quia Deus simul removet indispositionem, disponit, & perficit, 2.2.q.172.3.o.

13 Prophetia potest haberi sine charitate, & sine gratia gratum faciente, 2.2.q.6.2.ad 3.& q.172.4.c.

14 Objectum prophetiæ est illud quod est in cognitione divina supra facultatem humanam, 2.2.q.174.2.c.

15 Prophetia est de omnibus; sed primo & principaliter est de futuris contingentibus; secundo de existentibus supra universalem cognitionem hominum; tertio respectu alicujus, 2.2.q.171.3.o.& q.172.1.c.fi. & ad 4.& 5.c.& q.176.2.ad 3. & q.178.1.ad 1.

16 † Prophetiæ sunt principaliter de futuris. † Sunt tamen etiam de præsentibus, quæ tamen sunt procul à cognitione non omnium hominum, sed quorundam, sed secundum sensum, vel secundum intellectum: ut Heliseus cognovit quæ Giezi præsens fecerat. Et sunt etiam de occultis omnibus naturaliter: ut mysterium Trinitatis. Sunt etiam de mysterio Christi sub nomine hominum, & tunc excedunt veritatem historiæ, 2.2.q.171.3.c.

17 Omnia prophetabilia sunt non cognoscibilia ab homine nisi per revelationem Dei. Sed quæ

quæ pertinent ad sapientiam, & scientiam, & interpretationem sermonum possunt naturaliter cognosci ab homine, 2. 2. q. 17 .3. ad 2. & 172. 1. c. fi

18 Prophetæ non vident omnia prophetabilia, sed tantum ea quæ sibi specialiter revelantur, 2. 2. q. 171. 4. o.

19 Aliqua prophetia est de præterito, sicut in Genesi. Et in aliqua ponitur præteritum pro futuro propter certitudinem prophetiæ, 2. 2. q 171. 3. b.

20 Prophetæ non vident Deum per essentiam, 2. 2. q. 171. 2. c. & 4. c. & ad 3. & q. 173. 1. o.

21 Vident in speculo æternitatis, seu intelligentiarum, sive in libro præscientiæ Dei causaliter, non autem formaliter, 2. 2. q. 173. 1. c. fi. & ad 1. & ad 2.

22 Habent certissimam & distinctam cognitionem de visis per spiritum prophetiæ, non autem de habitis per instinctum Dei, 2. 2. q. 171. 5. o.

23 Prophetiæ nullo modo potest subesse falsum; sicut nec præscientiæ Dei, 2. 2. q. 171. 6. o. & q. 172. 1. c. & 5. ad 3. & 6. ad 2.

24 Ptopheta proprie cognoscit se moveri à Deo ad aliquid æstimandum vel significandum verbo vel facto, non tamen omnia quæ per hoc intendit Deus, 2. 2. q. 173. 4. o.

25 Prophetia simpliciter dicta, idest supra universalem cognitionem hominum, non potest esse à natura, sed tantum ex revelatione Dei; propheria vero secundum quid, idest de aliquibus in suis causis, potest esse à natura, sed fallibiliter, 2. 2. q. 172. 2 o. & 3. c.

26 Prophetia, & aliæ illuminationes, & revelati nes fiunt nobis à Deo mediantibus angelis, 1. q. 111. 1. o. & 2. 2. q. 172. 2. o.

27 Aliquis cessante prophetica illustratione actuali dicitur propheta ex deputatione Dei, & ex habilitate remanente ad facilius illustrari, 2. 2. q. 171. 2. ad 2.

28 Prophetia prædestinationis completur sine arbitrio nostro causante, non autem sine eo consentiente, 3. q. 30. 1. ad 1.

29 Finis prophetiæ est manifestatio alicujus veritatis existentis supra hominem, 2. 2. q. 174. 2. c. ad 2 & 6. c.

30 Prophetia secundum quid potest esse à dæmonibus, non autem prophetia simpliciter, 2. 2. q. 172. 5. o.

31 Prophetia dæmonum non fit per illuminationes, ut divina, sed per visionem imaginariam vel sensibilem; nec est semper vera, sicut prophetia divina, 2. 2. q. 172. 5. ad 2. & ad 3.

32 Prophetæ dæmonum quandoque prædicunt vera ex inspiratione divina, & aliquando per dæmones, 2. 2. q. 172. 6. o. & q. 174. 5. ad 4.

33 Species prophetiæ triplex, sc. comminationis, prædestinationis, & præscientiæ, 2. 2. q. 174. 1. o.

34 Prophetia fit dupliciter, sc. per influxum luminis tantum, & per species impressas, vel aliter ordinatas, 2. 2. q. 173. 2. o.

35 Modus prophetiæ triplex, secundum triplicem potentiam cognoscitivam, sc. secundum oculos corporis, secundum spiritum imaginarium; & secundum intuitum mentis, 2. 2. q. 174. 1 ad 3.

36 Prophetis repræsentantur aliqua quadrupliciter, sc. in sensu exteriori, sicut Daniel vidit Scripturam in pariete, & Samuel audivit verba; vel per formas in imaginatione divinitus impressas, sicut in cæcis natis similitudines cœlorum; vel per formas divinitus ordinatas, sicut Jeremias vidit ollam accensam; vel per species in intellectu, sicut in scientia infusa

fusa Salomoni, & Apostolis, 2.2.q.173.1.o.& 4.c.

37 Modus prophetiæ sextuplex, secundum differentias influxus, sc. extasis, visio, somnium, per nubem, vox de cœlo, parabola, & replétio Sancti Spiritus, 2.2.q.174.1.ad 3.

38 Gradus prophetiæ imaginariæ distinguitur quadrupliciter, sc. per somnum & vigiliam, per signa, si loquens videtur, vel non, & secundum dignitatem apparentis, 1.q.12. 11.1.ad 1.& 2.2.q.174.3.o.

39 Gradus prophetiæ impropriè dictæ duplex, sc. minimus i. secundum operationem exteriorem, ut Samson; & visio de naturalibus, ut Salomon, 2.2.q.174.3.c.

40 Actus prophetiæ duplex, sc. principalis, i. visio; & secundarius, idest denuntiatio, 2.2.q.176.2.c.

41 Veri prophetæ tripliciter differunt à falsis Prophetis, sc. agente, fine, & certitudine, 2. 2.q.175.5.ad 3.

42 Prophetia prædestinationis semper impletur, non autem prophetia comminationis, 1.q.19.7.ad 2.& 2.2.q. 171.6. ad 2.& q.174.1.c.& 2.o.

43 † Omnis prophetia de quacunque re est ejusdem speciei, quia est per unum formale, sc. per lumen divinum, 2.2.q.171. 3.ad 3.

44 Prophetia est simpliciter excellentior dono linguarum triplici ratione, sc. quia consistit in ipsa illuminatione mentis, quia pertinet ad rerum notitiam, & quia est utilior, 2. 2.q.176.2.o.

45 Prophetia intellectualis visionis est nobilior quam imaginaria, nisi respectu revelandi per similitudinem corporalem; quia tunc est è conveeso, 2.2. q.174.2.o.& 3.c.fin.& 4.c.ad 1.& 5.c. & q.176.2.c. ad 1.& 3.q.30.3.ad 1.

46 Magis proprie dicitur de imaginaria, quam de intellectuali, 2.2. q.173.2.c.fi.& q. 174.2.ad 3.& 3.c.

47 Imaginaria de supernaturali veritate est nobilior intellectuali de cognoscibilibus humana ratione, 2.2.q.174.2.ad 3.& 3.c.& q.176.2.ad 1.

48 Prophetia quanto est vicinior Christo, tanto est major, & magis post quam ante, licet in quolibet statu prima sit major aliis, 1.q.57.5.ad 3. & 2.2.q.174.6.o.

49 Idem propheta non est semper in eodem gradu prophetiæ, sed quandoque in majore, quandoque in minori, 2.2.q.174.3. ad 2.

50 Moyses fuit cæteris prophetis simpliciter major, licet secundum quid sit minor aliquo, 2.2.q.174.4.o.

51 Prophetia David ex propinquo attingit ad visionem Moysis majorem quoad cognitionem divinitatis, sed è converso in cognoscendo & exprimendo mysteria incarnationis Christi, 2.2.q.174.4.ad 1.

52 Joannes Baptista fuit major propheta Moyse, & cæteris Prophetis veteris testamenti, 2.2.q.174.4 ad 3.

53 Prophetia non convenit Deo, nec beatis, nec angelis, 2.2.q.173.1.c.& q 174.5.o.& 3.q.7.8.c.& q.31.2.c.

54 † Prophetia fuit in Christo, in quantum fuit viator, 2. 2.q.174.5.ad 3.& 3.q.7.8.o.& q.31.2.o.

55 Ille cujus tantum intellectus illuminatur ad judicandum visa ab aliis, sicut Joseph & Daniel, est propheta, 2 2.q.173.2.c.

56 Ille cui ostenduntur similitudines sine lumine intelligentiæ, sicut Pharao, vel Nabuchodonosor, vel Baltasar, non est proprie propheta, 2 2.q. 173.2.c.

57 Abraham, Isaac, & Jacob fuerunt prophetæ, 2.2.q. 174.6.c.

58 † David habuit prophetiam, quoad intuitum mentis, sine imaginaria visione, 2.2.q. 174.4.ad 1.

59 Omnes numerati inter prophetas habuerunt prophetiam imaginariam de supernaturali veritate, & habebant officium prophetandi, & loquebantur in persona Dei, non autem hagiographe, 2.2.q.174.2.ad 3.

60 Omni tempore fuerunt prophætæ, etiam in novo testamento, 2.2.q.95.2. a 1 3.& q.174. 6. o.

61 Prophetæ fuerunt maxime in abundantia tempore regum, quia tunc populus erat liber; ideo instrui debebat de agendis, 2.2.q.174.6.ad 2.

62 Prophetiæ inceperunt scribi per Isaiam & Oseam, quando Roma condita fuit, 2.2.q. 174.6.ad 2.

Propitiatorium erat tabula super alas Cherubin, quia ex inde Deus propitiabatur populo, 1.2.q.102 4.ad 6.

1 Proportio secundum primam nominis impositionem significat habitudinem quantitatis ad quantitatem, secundum determinatum excessum, vel adæquationem: sed transfertur ad significandum habitudinem quorumcumque, sicut materiæ ad formam, potentiæ ad actum, objecti ad potentiam, finiti ad infinitum, & creaturæ ad creatorem, 1.q.12.1.ad 4.

2 Proportio proprie non est finiti ad infinitum, nec creaturæ ad creatorem; sed proportionalitas, sc. similitudo proportionum, 1.q.12.1.ad 2.

3 Cognitio sensitiva non se extendit ad proportionem unius ad alterum, 2.2 q.58.4 c.

1 Propositionis veritas duplex, sc. rei, & signi, 1.q.16. 8.ad 3.

2 Propositiones affirmativæ veræ possunt formari de Deo, 1.q.13.12.o.

3 Dicuntur incompactæ vel inconvenientes, propter modum significandi, 1.q.13.12. ad 1.

4 Cum dicitur, Deus scivit aliquid esse futurum contingens, non ponitur ibi contingens, nisi ut materia verbi, & non ut pars principalis propositionis, 1.q.14.ad 2.

1 Propositum est actus voluntatis deliberatæ, 2.2.q.88.1.c.

2 Propositum pro facto reputatur, 1.q.23.2.ad 2.

1 Proprium est de genere accidentium, 1.2.q.83.12.ad 3.

2 Proprium non addens aliquid nobilitatis supra commune, non habet proprium nomen, sed nominatur nomine communis, 1.2.q.11.1.ad 3.& 2.2.q.9.2.c.& q.50.2.ad 1.& q.161.1.ad 2.

3 In omni re propium accidens, est aliud ab essentia ejus, & est posterius ea ordine generationis & perfectionis, 1. 2.q.2.6.c.& q.83.2.ad 3.

4 Fluit à subjecto, sine mutatione, sed per naturalem resultantiam, 1.q.77.6.ad 3.

1 Propter se duplex, sc. quod dividitur contra per aliud, & contra per accidens: primo modo finis diligitur propter se, virtutes autem secundo modo, 2.2.q.145.1.ad 1.

2 Propter quod unumquodque, & illud magis, intelligitur tantum in iis quæ sunt ejusdem ordinis, sicut in eodem genere causæ; puta si dicatur quod sanitas est desiderabilis propter vitam, sequitur quod vita sit magis desiderabilis; si autem accipiatur ea quæ sunt diversorum ordinum, non habet veritatem; ut si dicatur quod sanitas est desiderabilis propter medicinam, non ideo sequitur quod medicina sit magis desiderabilis; quia sanitas est in ordine finium, medicina autem in ordine causarum efficientium, 1.q.87.2. ad 3.& q.88.3.ad 2.

Pro-

1 Prorumpit homo facile ad manifestandum conceptum cordis, 1.2.q.72.7.c.

2 Iracundus in verba contumeliosa prorumpit, 1.2.q.72. 7. c.

3 De prosperitate, & gloria inimici licet tristari, in quantum est nociva, 2.2.q.36.2.o. & q 158.1.ad 3.

1 Providentia importat respectum quendam alicujus distantis, ad quod ea quæ in præsenti ocurrunt, ordinanda sunt, 2.2.q.49.6.c.

2 Est ratio ordinis in finem, 1.q. 22. 1. o. & 2. c. & q. 23. 1. c.

3 In recta ordinatione ad finem, quæ includitur in ratione providentiæ, importatur rectitudo consilii, judicii, & præcepti; sine quibus recta ordinatio in finem esse non potest, 2.2.q 49.6 ad 3.

4 Providentia perfecte convenit Deo, 1 q.22 1.o.

5 Providentia Dei habet certitudinem, 1.q. 21. 4. ad 2. & ad 3.

6 Error duplex circa divinam providentiam, 1.q.116.3. c. fin.

7 Error triplex circa divinam providentiam, 1. q. 22. 2 c.

8 Opinio Platonis de triplici providentia, secundum Gregorium Nissenum, sc. providentia summi Dei, qui primo & principaliter providet rebus spiritualibus, & consequenter toti mundo quantum ad genera, species, & causas universales; providentia qua providetur singularibus generabilium & corruptibilium, & hanc attribuit Diis qui circumeunt cœlos, id-est substantiis separatis, quæ movent corpora cœlestia circulariter; & providentia quæ est rerum humanarum, quam attribuit dæmonibus, quos Platonici ponebant medios inter nos & Deos, ut narrat Aug. 1.q.22.3.c.& q.103.6.ad 1.

9 Modus contingentiæ & necesitatis c adit sub provisione Dei, & non sub provisione creaturæ, 1.q.22.4.ad 3.

10 Sicut ad providentiam pertinet prospicere per se conveniens fini, sic ad circumspectionem, an sit conveniens fini, secundum circumstantias, 2.2. q.49.8.ad 3.

11 Ars Dei dicitur respectu productionis rerum: dispositio autem respectu rerum inter se, sed providentia respectu ordinis in finem, 1.q.22.1.c.fi.

12 Providentia Dei se extendit ad necessaria, non autem providentia hominis, 1.q.22. 2.ad 3.& 4.ad 3.& q.103.1.ad 2.& 1.2.q.93.4.o.& 2.2.q.49. 6. c.

13 Aliquid subest providentiæ Dei dupliciter, sc. propter se, & propter aliud, primo modo subsunt sola perpetua, secundo autem modo individua corruptibilia, 1.q 103.5.ad 2.

14 Bonum & malum subjacent divinæ providentiæ, ut præscita & ordinata, sed bonum ut intentum, non autem malum, 1.q.22.2.ad 2.

15 Omnia subjacent divinæ providentiæ, sed diversimode, 1.q.8.3.c.& q.22.2.3 o. & q. 23.1.c.& q.104.5.o.& q.113. 6.c. & 1.2.q.91.2.c.& q.93.1. 5.5.c.

16 Providentia Dei non est respectu sui, quicquid est in eo, est finis, & non ad finem, 1.q.22 1.c fi. & 1.2.q 93.4.o.

17 Providentia Dei est omnium singularium etiam contingentium, 1.q.22.2.o. & q. 103.5.o

18 Rationalis creatura speciali modo subest divinæ providentiæ, 1 q 22 2.ad 4.& ad 5. & q. 103.5 ad 2.& q.113.2. c.& q.116.1.c. & 1.2.q 91.2. c.& 2 2.q.83.2.c.

19 Electiones humanæ subsunt divinæ providentiæ pro-

pter se ; ita ut etiam sint provisores, * propter liberum arbitrium ; sic tamen ut providentia hominis sit sub providentia Dei, tanquam causa particularis sub universali, 1. q. 22. ad 4.

20 Omnes motus, & actiones & corruptiones subjacent divinæ providentiæ, 1. q. 22. 2. ad 2. & q. 103. 5. ad 1. item 1. 2. q. 93. 1. 5. c.

21 Providentia proprie non est in speculativis, sed tantum in practicis, 2. 2. q. 49. 6. ad 2.

22 Boni subsunt divinæ providentiæ propter se, mali vero propter alios tantum, ut bruta, 1. q. 22. 2. ad 4. & q. 23. 7. c.

23 Bruta subduntur divinæ providentiæ per se, & in singulari, sed propter aliud tantum, & actus eorum, 1. q. 22. 2. ad 5 & q. 103. 5. ad 2. & 1. 2. q. 93. 5. c.

24 Providentia Dei est æterna, sed gubernatio est temporalis, 1. q. 22. 1. ad 2.

25 Providentia est tantum in intellectu, licet præsupponat voluntatem finis ; sed gubernatio passiva est in gubernatis, activa vero in gubernante, 1. q. 22. 1. ad 3. & q. 23. 2. 4. c.

26 Certitudo providentiæ Dei non deficit à suo effectu, neque à modo eveniendi, quem providit, 1. q. 22. 4. ad 3.

27 Deus providet omnibus immediate quoad rationem ordinis ; sed mediate quoad executionem ejus, quæ dicitur gubernatio, 1. q. 22. 3. o. & q. 103. 6. o. & q. 116. 2. c.

28 Prpvidentia divina gubernat creaturas spirituales inferiores per superiores, 1. q. 110. 1. c.

29 Et creaturas corporales per spirituales, 1. q 22. 3. c. & q. 63. 7. c. & q. 102. 2. ad 1. & q. 103. 6. o. & q. 110. o. & q. 112. 1. c. & q. 113. 1. c.

30 † Et corpora inferiora per corpora superiora, 1. q. 113. 1. c. & q. 115. 3. o.

31 † Deus gubernat mundum bonitate, quia est principium providentiæ ut finis : † sic tamen ut libere moveat hominem per lib. arb. invitando ad bonum per præmium, retrahendo à malo per timorem pœnarum, 1. q. 103. 1. 5. c. ad 2.

32 Finis gubernationis rerum à providentia Dei est aliquid extra totum universum, sc. ipse Deus, 1. q. 103. 2. o. & 3. 4. c.

33 Effectus gubernationis à providentia Dei est unus ex parte finis ; sed ex parte mediorum sunt duo in generali, sc. conservatio & motio in finem ; in particulari vero sunt innumerabiles nobis, 1. q. 103. 4. o.

34 Nihil potest contingere præter ordinem gubernationis providentiæ Dei universaliter, sed tantum respectu alicujus causæ particularis, 1. q. 22. 2. ad 1. & q. 103. 7. o.

35 Nihil potest niti contra universalem gubernationem divinæ providentiæ, sed tantum contra aliquod particulare, 1. q. 103. 8. o.

36 Ad providentiam Dei non pertinet subtrahere defectus, corruptiones, & mala à rebus, 1. q. 22. 2. ad 2. & q. 23. 3. c. & q. 48. 2. c. ad 3. & 2. 2. q. 10. 11 c.

37 Providentia Dei non excludit à rebus contingentiam, nec casum, nec fortunam, nec liberum arbitrium, 1. q. 19. 8. o. & q. 22. 2. ad 1. & 4. o. & q. 23. 1. ad 1. & 3. ad 3. & 6. c. & q. 103. 7. ad 2. item ad 3. item 1. 2. q. 10. 4. o. item 2. 2. q. 83. 2. c. & q. 171. 2. ad 1.

38 Ad divinam providentiam pertinet, quod permittat hominem tentari, & peccare, 1. q. 23. 3. o. & 2. 2. q. 165 1. o.

39 Immobilitas divinæ providentiæ non excludit utilitatem orationis, 1. q. 23. 8. o. & 2. 2. q. 83. 2. c.

Pru-

1 Prudentiæ nomen sumitur à providentia, sicut à principaliori ejus parte; quia omnia requisita ad prudentiam necessaria sunt, ut aliquid ordinetur in finem, 2.2.q.49.6.ad 1.

2 Nomen prudentiæ sumitur à providendo, quod etiam ad mala extendi potest: & ideo licet prudentia simpliciter dicta in bono accipiatur, aliquo tamen addito potest accipi in malo, 2.2.q.55.1.ad 1.

3 Prudens dicitur quasi porro videns, i. procul videns, 2.2.q.47.1.c.

4 Prudentia simpliciter dicta est virtus non improprie; sicut virtutes intellectuales, sed proprie, 1.2.q.57.5.ad 3. & q. 61. 1.c. & 2.2.q.47.4.o. & q.55.1. ad 1.

5 Est generalis regula & perfectio virtutum moralium, dans eis modum & formam, 2.2.q. q.166.2.ad 1.

6 Est virtus generalis causaliter, non autem essentialiter, 2.2.q 53.2.c.

7 Est virtus specialis propter specialem rationem formalis objecti, 2.2.q.47.5.o. & q. 53. 2.c.

8 Est virtus intellectualis secundum essentiam, sed moralis secundum materiam, 1.2.q. 58.3.ad 1.item q. 61. 1. c. item 2.2.q.181.2.ad 3.

9 Est amor, quia ab eo movetur ad actum, non autem essentialiter, 2.2.q.47.1.ad 1.

10 Prudens secundum quid est qui bene ratiocinatur ad aliquem finem; simpliciter autem qui ad totam vitam, 1.2. q.57.4.ad 3. & 2. 2. q. 47.2.ad 1. & q.55.1.2.5.c.

11 Prudentia est in intellectu subjective, 1.q.22.1. ad 3. & 1.2.q.56.2.ad 3. & 3.c. & q. 61.2.c. & q.66.1.c. & q. 85. 3. c. & 2.2.q.47.1.o. & 3.ad 3. & q.5.6.c. & 10.ad 3.

12 Non est tantum in intellectu sicut scientia & ars, sed habet aliquid in appetitu, sc. rectitudinem, 1. q. 22.1. ad 3. & 1.2.q.56.2.ad 3. item 3.c. fi. & q.57.4.c. & 2. 2.q. 47.1.ad 2. & 13.ad 2. item 16.ad 2.

13 Est tantum in ratione practica subjective, 1.2.q.57.3.c. & 2.2.q.47.2.c.

14 Prudentia & ars sunt in opinativa parte animæ, & circa objectum contingens aliter se habere, 1.2.q.57.4.ad 2. & 5.ad 3.

15 Prudentia non consistit in sensu exteriori, sed in sensu interiori, non principaliter, sed per applicationem ad opus, 2.2.q.47.3.ad 3. & q.49.1. ad 1. & 2.ad 3.

16 Prudentia est in Deo respectu aliorum, non autem respectu sui, 1.q.22.1.c.ad 1.

17 Christus habuit plenitudinem prudentiæ secundum donum consilii, 3.q.11.1.ad 1.

18 Prudentia infusa est in omnibus existentibus in gratia, sed prudentia acquisita non est in juvenibus, 2.2.q. 47. 14. c. item q.51.1.ad 3.

19 Nullus sufficit sibi quoad omnia in iis quæ sunt prudentiæ; ideo etiam majores oportet in iis esse dociles, 2. 2. q. 49.5.ad 3.

20 Prudentia non est in servis & subditis in quantum hujusmodi, sed in quantum convenit eis regere se per rationem, 2.2.q.47.12.o.& q.49.3. ad 3.& q.50.c.

21 Proprie non est in peccatoribus, sed tantum quædam falsa similitudo ejus, 2.2. q. 47. 13.o.& q.50.3.ad 2.& q.51.1. ad 3.

22 Non convenit brutis, nisi metaphorice, sc. in quantum instinctu naturali aguntur sagaciter, 1.q.22.1.c.ad 4.& q. 55.3.ad 3.& q.95.1. c. ad 4.& 1.2.q.3.6.c. & q. 13. 3. ad 3. item 2.2.q.47.15.ad 3.

23 Agibile ut objectum rationis, idest sub ratione veri, est

est materia prudentiæ; sed ut objectum appetitus, idest sub ratione boni, est materia aliarum virtutum, 2. 2. q. 47. 5. c. ad 3.

24 Prudentia non est circa altissimam causam simpliciter, sed circa bonum humanum, 2. 2. q. 47. 2. ad 1.

25 Proprie non est de fine, sed de iis quæ sunt ad finem, 2. 2. q. 33. 1. ad 2. & q. 47. 1. ad 2. & 6. c. item 15 c. fi. & q. 49. 6. c. & q. 56 1. ad 2.

26 Se habet ad bonum privatum, & ad bonum commune, idest, extendit se ad regimen sui, & multitudinis, 1. q. 22. 1. c. & 2. 2. q. 47. 10. o. & q. 49. 3. ad 3.

27 Non solum considerat universalia, sed etiam singularia, 2. 2. q. 47. 3. o. & 15. c. & q. 49. 2. ad 1. & 5. ad 2. & 7. c.

28 Futura contingentia, ordinabilia per hominem ad finem humanæ vitæ, proprie pertinent ad prudentiam, non autem necessaria, nec præterita, nec præsentia, 2. 2. q. 49. 6. c.

29 Actus prudentiæ est aliqua ordinate disponere ad finem, 1. q. 22. 1. c. & 2. 2. q. 49. 6. o. & 7. c.

30 Prudentia carnis est peccatum, quia ponit finem in bonis carnis; & est mortale, si sit ibi ultimus finis, aliter est veniale, 2. 2 q. 53 1. 2. o

31 Quædam vitia manifeste contrariantur prudentiæ ex defectu ejus, vel eorum quæ ad eam requiruntur, ut imprudentia, præcipitatio, seu temeritas, inconsideratio, & inconstantia; aliqua vero secundum falsam similitudinem, & abusum requisitorum ad prudentiam, ut astutia, prudentia carnis, dolus, fraus, solicitudo temporalium, & futurorum, 2. 2. q. 21. 3. c. & q. 53. pr. & 1. c. & 53. pr. & 3. 7. c.

32 Peccatum habens similitudinem prudentiæ est contra prudentiam dupliciter, sc. ordinando studium rationis ad finem non vere bonum, sed apparentem, ut prudentia carnis; vel utendo non veris viis, sed simulatis, ut astutia, 2. 2. q. 55. 3. c.

33 Actus prudentiæ miscetur actibus omnium aliarum virtutum, quia ex ea rectitudinem electionis participant, ideo ab ea dependent, 2. 2. q. 47. 5. ad 2. & q. 52. 2. c. & q. 55. 2. ad 3.

34 Opus prudentis est esse bene consiliativum, 2. 2. q. 49. 5. c.

35 Actus rationis practicæ & prudentiæ triplex, sc. consiliari, judicare, & præcipere, qui est principalis actus prudentiæ, 1. q. 22. 1. ad 1. & ad 3 q. 23. 4. c. & 1. 2. q. 57. 6. c. & q. 58. 5. ad 3. & q. 61 3. c. & q. 65. 1. c. & 2. 2 q. 47. 8. o. & 9. c. ad 1 & 10. 16 c. & 12. ad 3. & 13. c. & q. 48. c. & q. 51. 2. o. & q. 53. 2. c. ad 1.

36 Per prudentiam aliquis præcipit aliis, & sibi, 2. 2. q. 47. 12. ad 2. & q. 49. 3. ad 3 & q. 50. 2. ad 3.

37 Consiliari non est immediatus actus prudentiæ, sed mediante eubulia, 1. q. 22. 1. ad 1. & 1. 2. q. 57. 6. ad 1. & 2. 2. q. 51. 2. o.

38 Laus prudentiæ non consistit in sola consideratione; sed in applicatione ad opus, 2. 2. q. 47. 1. ad 3. & 3. 4. c. & 16. c. ad 3

39 Prudentia corrumpi potest per passiones; non autem per oblivionem, licet per eam impedire possit, 1. 2 q. 53. 1. c. & 2. 2. q. 47. 16. o.

40 Triplex est, sc. falsa, imperfecta, & perfecta; prima est ad malum; secunda ad finem particularem; tertia ad verum & ultimum finem, 2. 2. q. 47. 13. c. & q. 55. 1. 2. o. & 3. ad 1. & q. 49. 1. ad 2.

41 Species prudentiæ tres, secundum tres fines; * sc. pruden-

dentia simpliciter dicta, quæ ordinatur ad bonum proprium, quæ à quibusdam dicitur monastica, quasi unius tantum gubernatio; alia autem est œconomica, quæ ordinatur ad bonum commune domus, vel familiæ; tertia politica, quæ ordinatur ad bonum commune civitatis vel regni, 1. 2. q. 67. 6. ad 4. & 2. 2. q. 47. 11. o. & q. 48. 1. c. ad 2 & q. 53. 2. c.

42 Species prudentiæ quinque, sc. monastica, œconomica, politica, militaris, & regnativa, 2. 2. q. 48. c. ad 2. & q. 50. o. & q. 53. 2. c.

43 Partes integrales ejus sunt octo, sc. memoria, ratio, intellectus, docilitas, eustochia, id est, solertia, providentia, circumspectio, & cautio, 1. 2. q. 56. 5. ad 3 & q. 57. 6. ad 4. & 2. 2. q. 48. o. & q. 49. o. & 53. 2. c.

44 Partes ejus potentiales sunt tres, sc. eubulia, synesis, & gnome, 3. q. 22 1. ad & 1. 2. q. 57. 6. o. & 2. 2. q. 49. c. fi. & q. 51. o & q. 53. 2. c

45 Providentia est completiva formalis & principalis pars prudentiæ, aliæ vero quasi materiale ad ipsam reducuntur, 1. q. 22. 1. c. & 2. 2. q. 49. 6. o.

46 Physica, dialectica, rhetorica, & politica sunt partes prudentiæ large dictæ, & etiam propriæ, & continentur sub prudentia quoad usum & exercitium, non autem quoad objectum, 2. 2. q. 48. c.

47 Prudentia est principalis in virtutibus moralibus, & directiva omnium; charitas vero ut imperans & conjungens fini, 3. q. 85. 3. ad 4.

48 Idem est medium prudentiæ ut regulantis & mensurantis, & virtutis moralis, ut regulatæ & mensuratæ, sc. rectitudo rationis, 1. 2. q. 64. 3 c.

49 In omnibus moralibus est eadem virtus dirigens, sc. prudentia, quia eadem est ratio veri in eis, non autem eadem ratio boni. Ideo non est eadem virtus appetitiva, 1. 2. q. 60. 1. ad 1.

50 Nulla virtus moralis potest esse sine prudentia, 1. 2. q. 57. 5. o. & q. 58. 4. o. & q. 65. 1. o. & 2. c. & 4. c. ad 1. & q. 68. 5. c. & q. 73. 1. ad 2. & 2. 2. q. 47. 4. c. & q. 51. 2. c. & q. 141. 1. ad 2.

51 Prudentia ultra virtutes morales est maxime necessaria ad bene vivendum, 1. 2. q. 57. 5. o. & 2. 2. q. 51. 3. ad 3.

52 Non potest esse in aliquo sine virtutibus moralibus, 1. q. 22. 1. ad 3. & 1. 2. q. 56. 4. c. & q. 58. 5. o. & q. 65. 1. 2. c. & q. 73. 1. c. ad 2.

53 Est nobilior cæteris virtutibus moralibus, 1. 2. q. 61. 2. ad 1. & q. 66. 1. c. & 2. o. & 2. 2. q. 23. 6. c. & q. 47. 6. ad 3. & q. 56 1. ad 1. & q. 123. 12. o. & q. 141. 8. o.

54 Est intentiva medii in virtutibus moralibus, 1. 2. q. 66. 3. ad 3. & 32. q. 47. 7. o.

55 Sicut omnis virtus moralis relata ad bonum commune dicitur legalis justitia, sic prudentia relata ad bonum commune dicitur politica, 2. 2. q. 47. 10. ad 1. & 11. c. ad 1. & q. 50. 2 ad 3. & q 58 6. c. ad 3.

56 Prudentia dirigit virtutes præstituendo finem, & eligendo ea quæ sunt ad finem, 1. 2. q. 66. 3 ad 2.

57 Inclinatio in finem rectum est electio, & actus virtutum moralium. Sed discretio eorum quibus hoc bonum rationis consequi possumus in operationibus & passionibus, est actus prudentiæ, 2. 2. q. 47. 1. ad 2.

58 Experimentum prudentiæ non acquiritur ex sola memoria, sed ex exercitio recte præcipiendi, 2. 2. q. 47. 16. ad 2.

59 Ratio naturalis præstituit finem virtutibus moralibus, non autem prudentia, sed disponit de iis quæ sunt ad finem,

1. q. 22. 1. ad 1. & 2. 2. q. 47. 6. o. & 7. c.

60 Prudentia hominis non est omnino certa, propter variabilitatem singularium, sed est ut in pluribus, 2. 2. q. 47. 3. ad 2. & 9. ad 2. & q. 49. 1. c. & 5. ad 2. & q. 51. 1. ad 2.

61 Cum per prudentiam aliquid recte agimus, ad finem alicujus virtutis moralis, ille actus est principaliter illius virtutis, 2. 2. q 33. 1. ad 2.

62 Quælibet virtus moralis participat actus prudentiæ, quia formaliter complet in eis rationem virtutis, 1. 2. q. 58. 2. o.

63 Prudentia præsupponit virtutes morales, per quas appetitus se habet ad bonum, 1. q. 22. 1. ad 3.

64 Ponitur in definitione virtutum moralium, quia dependet ab ea, 2 2. q. 23 4. ad 1. & q. 47. 5. ad 2. & q. 50. 1. ad 1.

65 Omnia quæ sunt virtutum moralium, pertinent ad prudentiam, sicut ad dirigentem, 2. 2. q. 50. 1. ad 1.

66 Electio potest attribui prudentiæ consequenter, in quantum eam dirigit per consilium, quod magis proprie pertinet ad prudentiam, 2. 2. q. 47. 1. ad 2. & 2. c.

67 Prudentia adjuvat omnes virtutes, & in omnibus operatur, 2. 2. q. 1. 47. 5. ad 2. & 6. ad 3. & q. 119. 3. ad 3.

68 Prudentia & synesis præferuntur eubuliæ, 1. 2. q. 68. 7. c. & 2. 2 q. 51. 2. c. ad 2.

69 Majoris prudentiæ est pecunias utiliter expendere, quam eas utiliter conservare vel custodire, quia plura sunt attendenda circa usum pecuniæ, qui assimilatur motui, quam circa conservationem, quæ assimilatur quieti, 2. 2. q. 117. 4. ad 1.

70 Prudentia non est in nobis à natura, nisi quoad principia ejus, quæ sunt nobis magis connaturalia, quam prima principia speculationis, 2. 2. q. 47. 15. o. & q. 49. 1. ad 2. & 2. ad 1. & 3. ad 2.

71 Ratio prudentiæ procedit à duplici intellectu; sc. primorum principiorum universalium, & alicujus singularis, sc. finis particularis, 2. 2. q. 49. 2. ad 1. item ad 3.

72 In iis quæ pertinent ad prudentiam homo maxime indiget erudiri præcipue à senibus prudentibus, 2. 2. q. 49. 3. c.

73 Prudentia infusa restituitur per pœnitentiam, non autem acquisita, sed tollitur actus contrarius, in quo proprie consistit peccatum imprudentiæ, 2. 2. q. 53. 1. ad 3.

Psalmi omnia opera Dei, omnes historiæ veteris testamenti, & omnia quæ ad fidem Incarnationis Christi pertinent, sic lucide tangunt, sicut Evangelium, 3. q. 83. 4. c. pr.

1 Pudicitia dicitur à pudore. Et est præcipue circa signa venereorum. Castitas vero circa venerea, 2. 2. q. 14. 3. c. & q. 151. 4. o.

2 Ordinatur ad castitatem non quasi virtus ab ea distincta, sed sicut exprimens circumstantiam ejus: tamen aliquando unum pro alio ponitur, 2. 2. q. 151. 4. c.

1 Pueri impediuntur in usu membrorum & rationis propter nimiam humiditatem cerebri. Unde pueri de novo loqui incipientes appellant omnes viros patres, & fœminas matres, posterius autem determinant unumquodque, secundum Philosophum, 1. q. 99. 1. o. & q. 103. 1. o.

2 Probabile est quod ante circumcisionem parentes fideles pro parvulis suis in periculis constitutis aliquas preces Deo funderent, vel benedictionem eis darent, sicut etiam adulti pro se, 3. q. 70. 2. ad 2.

3 Pueri non habuissent sufficien-

ficientem virtutem in statu innocentiæ ad omnem motum, 1. q. 98. 1. o.

4 Et habuissent infirmitatem, quoad perfectum usum membrorum, non autem pœnalem, 1. q. 99. 1. ad 1.

5 Nec habuissent scientiam, sed sine difficultate acquisivisset, inveniendo, vel discendo ab aliis, 1. q. 101. 1. o.

6 Nec ignorantiam, sed simplicem nescientiam, 1. q. 101. 1. ad 2.

7 Nec perfectum usum rationis, seu usum liberi arb. habuissent, sed tamen perfectiorem quam nunc, 1. q. 105. 2. c.

8 Habuissent tamen prudentiam, & principia universalia juris naturalis, & alia principia universalia multo magis quam nunc, 1. q. 101. 1. ad 3.

9 Et habuissent defectus consequentes naturam humanam ex principio originis, non autem ex parte termini, 2. q. 99. 1. ad 3.

10 Tunc omnes postea genarassent, & non tantum primi parentes, 1. q. 99. 1. ad 3.

11 Tunc natæ fuissent fœminæ, & non soli masculi, 1. q. 99. 2. o.

1 Pulchritudo requirit tria, sc. integriratem, proportionem debitam, & claritatem, 1. q. 39. 8. c. & 2. 2. q. 145. 2. c. & q. 180. 2. ad 3.

2 Pulchrum habet rationem causæ formalis, bonum autem causæ finalis. 1. q. 5. 4. ad 1.

3 Pulchrum est cujus apprehensio placet, bonum vero quod placet. Ideo sunt idem re, & differunt ratione, 1. q. 5. 4. ad 1. & 1. 2. q. 27. 1. ad 3. & 2. 2. q. 145. 2. ad 1.

4 Pulchrum præcipue pertinet ad visum & auditum, quia sunt maxime cognoscitivi, non autem ad alios sensus, 1. 2. q. 27. 1. ad 3.

5 Sensus delectantur in pulchris, quia sunt eis similis, sc. in proportione debita, 1. q. 5. 4. ad 1.

6 Pulchritudo & decor virtutis hominis ex ratione est, 2. 2. q. 116. 2. ad 2. & q. 142. 2. 4. c. & q. 145. 2. c. & q. 180. 2. ad 3.

7 Pulchritudo est in vita contemplativa per se, & essentialiter, in virtutibus vero moralibus participative, 2. 2. q. 180. 2. ad 3.

1 Punctus non ponitur in definitione lineæ in communi, sed tantum finitæ & rectæ, 1. q. 85. 8. ad 2.

1 Punitio in quantum pertinet ad justitiam publicam est actus justitiæ commutativæ, vindicativæ vero in quantum pertinet ad immunitatem personæ singularis, 2 2. q. 80. ad 1. & q. 108. 2. ad 1.

2 Deus punit malos per bonos & malos angelos, bonos autem per malos tantum, 2. 2. q. 164. 1. ad 4.

1 Purgatio duplex, sc. per gratiam à culpa, & per lumen doctrinæ à nescientia, 3. q. 27. 3. ad 3.

2 Figura & ratio litteralis omnis immunditiæ, & purgationis in lege veteri, 1. 2. q. 102. 5. ad 4. & ad 5. & 6. & ad 7. & 6. ad 1. & q. 103. 2. o.

1 Pusillanimitas potest tripliciter considerari, sc. secundum se, ex causa ejus, sc. ignorantia, timore, pigritia, & ira, & effectu ejus, sc. subtrahendo se; primo modo opponitur directe magnanimitati; secundo solicitudini; tertio similiter, 2. 2. q. 133. 2. o.

2 Pusillanimitas secundum defectum opponitur humilitati, in quantum applicat animum ad vilius quam decet, sed directius opponitur magnanimitati, quia fugit magna, 2. 2. q. 162. 1. ad 3.

3 Pusillanimitas est contraria magnanimitati secundum defectum; præsumptio autem secun-

cundum excessum. Ideo utraque est peccatum, 2. 2. q. 130. pr. & q. 133. 0. & q. 162. 1. ad 3.

4 Est peccatum mortale, & quandoque veniale, 2. 2. q. 133. 1. ad 2.

5 Secundum speciem propriam est gravius peccatum præsumptione, quæ dicitur nequissima, ratione suæ causæ, sc. superbiæ, 2. 2 q. 133. 2. ad 4.

6 Oritur ex superbia, quia nimis innititur sensui proprio, 2. 2. q. 133. 1. ad 3.

7 Pusillanimus est, qui recusat exequi operationem sibi proportionatam, 2. 2. q. 133. 1. c.

Putrefactio cujuscunque corporis provenit ex infirmitate naturæ ejus, non potentis amplius corpus continere in unum, 3. q. 51. 3. c.

1 Phythones sunt arreptitii, dicti à Phythone, idest Apolline, auctore divinationis, 2. 2. q. 95. 3. c.

1 Samuel (secundum August.) vere apparuit Pythonissæ, dispensatione Dei; vel diabolus in similitudine ejus, 1. q. 89. 8. ad 2. & 2. 2. q. 95. 4. ad 2. & q. 174. 5. ad 4.

Q

1 Qualitas proprie importat modum, idest determinationem substantiæ, vel secundum quod potentia materiæ determinatur ad esse subtantiale; & sic est differentia substantiæ: vel ad esse accidentale; & sic est differentia accidentalis, & prædicamentum qualitatis, 1. 2. q. 49. 2. c.

2 Qualitas animæ vel corporis duplex, sc. naturalis, & superveniens, 1. q. 83. 1. ad 5. & 1. 2. q. 17. 7. ad 2. & q. 49. 2. c.

3 Distinctio & ordo specierum qualitatis, 1. 2. q. 46. 2. c. & q. 50. 1. ad 3.

4 In prima specie qualitatis dicitur bene vel male, facile & difficile, quia est modus determinatus subjecti secundum naturam, quæ est finis generationis, 1. 2. q. 49. 2. c. ad 1. & 3. ad 3. & q. 50. 1. ad 3. & 2. ad 2.

5 In secunda & tertia specie qualitatis dicitur facile vel difficile fieri, cito transiens vel diuturnum, non autem bene vel male; quia motus & passiones non habent rationem finis, 1. 2. q. 49. 2. c.

6 Secunda & tertia species qualitatis dicunt modum & determinationem subjecti secundum actiones & passiones naturales, vel sensuales, 1. 2. q. 49. 2. c. & q. 50. 2. ad 3.

7 In tertia specie qualitatis est tantum passio & passibilis qualitas, 3. q. 63. 2. ad 2.

8 Quarta species qualitatis est modus vel determinatio subjecti secundum quantitatem, quæ secundum sui rationem est sine motu, & sine ratione boni vel mali. Ideo in ea non est bene vel male, cito vel tarde transiens, 1. 2. q. 40. 2. c.

1 Quantitas est prima post substantiam, 1. 2. q. 52. 1. c. & 3. q. 77. 2. c.

2 Error antiquorum, sc. quod quantitas est substantia, 3. q. 77. 2 c.

3 Quantitas & qualitas sunt prima accidentia consequentia substantiam, 3. q. 77. 2. c.

4 Quantitas consequitur substantiam ex parte materiæ, & qualitas ex parte formæ, 3. q. 90. 2 corp.

5 Quantitas debita alicui speciei non est determinata secundum aliquod indivisibile, sed habet aliquam latitudinem, 3. q. 33. 1. ad 2.

6 Quantitas duplex, sc. molis & virtutis, quæ ex genere suo non est quantitas, sed qualitas, vel forma substantialis, 1. q. 42. 1. ad 1.

7 Quantitas virtutis duplex, sc. secundum numerum objecto-

etorum, & secundum intensionem actus super idem objectum. Prima est sicut continua; secunda vero sicut discreta, 2.2.q. 24.4 ad 1.

8 Quantitas triplex, sc. perfectionis, virtutis, & molis; prima convenit per se omni formæ, non autem secunda, & tertia, sed per accidens, 1. q. 42. 1. ad 1.

9 Quantitas virtualis attenditur primo quidem in radice, id est in ipsa perfectione formæ vel naturæ; secundo attenditur in effectibus formæ, idest secundum esse, & secundum operationem, 1.q.42. 1. ad 1.& ad 2.

10 Quantitas corporalis habet aliquid in quantum quantitas, sc. distinguibilitatem secundum situm, vel secundum numerum, & aliquid in quantum forma actu, sc. distinguibilitatem secundum subjectum tantum, 2.2.q. 24. 5. ad 1.

11 Cuilibet quantitati mathematice finitæ potest fieri additio, non autem quantitati naturali, 3.q.7. 12. ad 1.

12 † Quantitas dimensiva non est in Deo, sed tantum quantitas virtualis, 1. q. 28. 4. c.& q. 42. 1. ad 1.

Quarta dies creationis, 1. q. 70. 2. c.

1 Quid, duplex, sc. quid nominis & quid rei, 1. q. 2. 2. ad 2.

2 Quid quærit de natura, & aliquando de supposito, 3. q. 29. 4 ad 2 & q. 31. 2. ad 4.

1 De ratione quietis est, quod mobile similiter se habeat nunc & prius, 1.q. 53. 2. 3.c.

2 Quies est prior motu via intentionis, & posterior via executionis, quia est finis ejus, 1.2.q.25. 1. c.

3 Dicitur dupliciter, sc. cessatio operis, & complementum desiderii, 1.q. 73. 2. 3. c.

1 Quiescere in toto tempore aliquo, est esse in eo in quolibet instanti illius temporis, etiam in ultimo, 1.q. 53. 3.c.

2 Spiritus Sanctus manet, seu quiescit in Filio tripliciter, sc. secundum vim spirativam, secundum humanitatem, secundum amorem, 1. q. 36 2. ad 4.

1 Qui est, est proprium nomen Dei, & primum, 1.q. 13. 11. o.

2 Hoc nomen, qui est, magis proprium nomen Dei est, quam Deus, ex parte ejus à quo nomen imponitur, & quantum ad modum significandi, sed quoad id ad quod nomen imponitur est è converso, 1.q.13. 11. c. ad 1.

3 Qui est, appropriatur Filio Dei ratione tantum adjuncti, sc. ratione liberationis præfigurate. Et est personale secundum relationem determinatam; essentiale vero secundum relationem indeterminatam, 1. q. 39 8. fin.

Quinta dies creationis, 1. q. 70. 1. c. & q. 71. o.

1 Quo est, & quod est in solo Deo non differunt, 1. q. 29. 4. ad 1. & 3. q. 3. 2. ad 3. & 3. ad 1. & q. 17. 1. c.

R

Racha est interjectio irascentis, 2.2.q. 185. 5. ad 3.

Aliqua dicuntur ad similitudinem radicis arboris, quæ ex terra gignit alimentum, vel quæ alimentum præstat toti arbori, 1.2.q. 84. 1. c.

Rancor est indignatio contra omnes, & maxime prælatos detinentes hominem invitum in spiritualibus bonis, quæ ipsum contristant, & etiam contra omnes ad spiritualia bona inducentes, 2.2.q 35. 4. ad 2.

Rapacitas continetur sub violentia, cum sit species ejus. Quæ violentia est filia avaritiæ, 2.2.q. 118. 8. c. ad 3.

1 Rapina per se est peccatum, quia est auferre per vim rem

rem alienam injuste, 2.2.q. 66. 8. o.

1 Raptus, ut est species luxuriæ, est quando puella de domo patris violenter abducitur, ut corrupta matrimonio habeatur; sive ei, sive parentibus violentia inferatur, 2.2. q.154.1.c.& 7.o.

2 Raptus quandoque est cum stupro, & quandoque sine eo, ut in raptu viduæ, vel nuptæ, vel corruptæ. Et quandoque stuprum est sine raptu, si defloretur virgo sine vi, 2.2.q. 154.7.o.

3 Raptus plerumque concurrit cum stupro, ideo quandoque ponitur unum pro alio, 2.2.q.15.4.7.ad 1.

4 Rapta potest duci in matrimonium, si ipsa, vel parentes consentiant, 2.2.q.154. 7. ad 1.

5 Raptus monialium gravius secundum leges punitur, sc. capitali pœnæ, 2.2.q.154.10.ad3.

1 Raptus mentis proprie est elevatio mentis ad supernatulia à Deo, cum abstractione à sensibus, 2.2.q.175.1.o.

2 Extasis dicit simpliciter excessum mentis, sed raptus addit violentiam, 2.2. q. 175. 2. ad 1.

3 Raptus ratione causæ potest pertinere ad vim appetitivam, non autem ratione termini; sed tantum ad vim cognitivam, 2.2.q.175.2.o.

4 Homo fit extra se secundum appetitum dupliciter, sc. elevando se per intellectum ad divina, prætermissis sensibilibus, sicut Paulus; vel è converso, sc. infra se, seipsum præcipitando; sicut ille qui porcos pavit, sub semetipso cecidit. Et neutro modo est proprie raptus. Sed minus primo modo, quia est sine violentia; licet uterque excessus possit esse causa raptus in vi cognitiva, 1.2.q.28.3.c.& 2. 2.q.175.2.ad 2.

5 Raptus mentis ad divina triplex, sc. per similitudines imaginarias, per effectus intelligibiles, & per essentiam Dei. Primus convenit Petro, & Joanni Evangelistæ. Secundus Adæ, & David. Tertius vero Paulo, & Moysi, 2.2.q.175. 3.ad 1.

6 Paulus nescivit, an ejus anima in raptu fuerit separata à corpore, licet probabilius sit, quod non fuerit separata, 2. 2.q.175.5.ad 4. item 6.o.

7 Paulus in raptu fuit beatus secundum actum, non autem secundum habitum, sed fidem habuit è converso. Ideo erat tunc viator, 2.2 q.24. 8. ad 1. & q.175.3.ad 3.& 5.ad 1.& 1. & 6.ad 3.item q.180.5.o.

8 Paulus post raptum memor fuit eorum quæ viderat in divina essentia per species relictas ex eo, 1.q 12.9.ad 2. & 2.2.q.175.4.ad 3.

1 Ratio sumitur dupliciter, sc. stricte, & proprie, secundum quod nomen rationis sumitur ab inquisitione & discursu, vel secundum quod ratio dicit quandam obumbrationem intellectualis naturæ: ut dicit Isaac, quod ratio oritur in umbra intelligentiæ, & sic rationale est differentia animalis, & Deo non convenit, nec angelis. Alio modo sumitur ratio communiter sive metaphorice, sc. pro qualibet cognitione virtutis non impressæ in materia; & sic rationale communiter convenit Deo, & angelis, & hominibus, 1. q. 29. 3.ad 4.& q.51.1.ad 2 & q.62, 8.ad 2.& 2.2 q.49.5.ad 3.

2 Ratio rei dicitur tripliciter, sc. quæ non habet fundamentum in re neque proximum, neque remotum, sicut ratio chimæræ, & alia fictitia; & ratio rei ratiocinantis, qua cognita sunt in cognoscente secundum modum cognoscentis; & ratio rei rationabilis, 1. q. 16.

16. 3. ad 2. & 2. 2. q. 1 2. c. pr. & q. 6. ad 2.

3 Ratio dicitur dupliciter, sc. per essentiam, & per participationem, 3. q. 18. 2. c. ad 1.

4 Ratio dupliciter inducitur ad aliquid probandum, sc. vel sufficienter, sicut in scientia naturali inducitur ratio sufficiens ad probandum quod motus cœli semper sit uniformis velocitatis, vel quæ non sufficienter probet aliquam radicem, sed quæ radici jam positæ ostendit congruere consequentes effectus; sicut in astrologia ponitur ratio eccentricorum & epicyclorum, 1. q. 32. 1. ad 2.

5 Ratio hominis est perfecta dupliciter, sc. perfectione naturali, idest lumine rationis, & perfectione supernaturali, id est virtutibus theologicis, quarum prima perfectius habetur, sed secunda est major, 1. 2. q. 68. 2. c.

6 Ratio bene ordinatur per actus omnium virtutum dupliciter, sc. vel per se per virtutes intellectuales, vel circa interiores passiones, seu exteriores operationes per virtutes morales, 1. 2. q. 100. 2. c.

7 Aliquid præfuit in rationibus causalibus dupliciter, sc. ut fiendum à Deo tantum, ut corpus hominis, vel à creatura, 1. q. 73. 1. ad 1. & q. 91. 2. ad 4. & q. 92. 4. ad 3.

8 Rationes seminales primo sunt in verbo Dei secundum rationes ideales; secundo in elementis mundi, ut in causis universalibus: tertio in causis particularibus; quarto in seminibus, 1. q. 115. 2. c

9 Semper remoto aliquo de ratione alicujus, removetur illud, 1. 2. q. 67. 5. o. & 2. 2. q. 18. 1. c. & 3. q. 86. 4. ad 1.

10 Virtutes naturales, in quantum sunt originatæ à rationibus idealibus, possunt dici rationes; non autem in quantum sunt in materia corporali, 1. q. 115. 2 ad 1.

11 Rationes ideales possunt dici causales, & non seminales, seminales autem possunt dici causales, 1. q. 115. 2. ad 4.

12 Rationes seminales sunt virtutes rerum, activæ & passivæ, 1. q. 115. 2. o.

13 † Ratio & intellectus sunt realiter eadem potentia, 1. q. 79. 8. o. & q. 83. 4 c. ad 2. & 2. 2. q. 49. 5. ad 3. & q. 83. 10. ad 2. & 3. q. 18. 3. ad 2.

14 Ratio & sensus differunt objecto; sed ratio & intellectus differunt in solo modo cognoscendi. Ideo ratio pertingit ad perfectionem intellectus, non autem sensus ad perfectionem rationis, 1. q. 59. 1. ad 1. & q. 79. 8. ad 3. & 1. 2. q. 5. 1. ad 1.

15 Certitudo rationis est ex intellectu, sed necessitas rationis est ex defectu intellectus, 2. 2. q. 49. 5. ad 2.

16 Ratio practica est causativa & apprehensiva rerum, speculativa vero est tantum apprehensiva, 2. 2. q. 83. 1 c.

17 Nihil firmiter constat secundum rationem speculativam, nisi per resolutionem ad prima principia indemonstrabilia; nec secundum rationem practicam, nisi per ordinationem ad ultimum finem, qui est bonum commune, 1. 2. q. 90. 2. ad 3.

18 Ratio practica est circa operabilia singularia, & contingentia, non autem circa necessaria, sicut ratio speculativa, 1. 2. q. 91. 3. ad 3.

19 Ratio superior & inferior sunt realiter eadem potentia, quæ respectu æternorum dicitur superior, sed respectu temporalium dicitur inferior, 1. q. 79. 9. o. & 1. 2. q 74. 7. c.

20 Non differunt secundum diversa objecta, sicut practicum, & speculativum, sed per diversa media, 1. q. 79. 9. c.

Ra-

21 Ratio superior dupliciter inhæret æternis, sc. considerando ea secundum se, & ut regulas agendorum consulendo. Ideo est speculativa & practica, 1.q.79.9.c. & 1.2.q.74. 9.c. & 2.2.q 45.3.c.

22 In ratione sunt duo, sc. actus, ut intelligere & ratiocinari, & aliquid constitutum per actum ejus triplex, sc. primo diffinitio; secundo enunciatio; tertio syllogismus vel argumentatio, 1. 2. q. 90. 5. ad 2.

23 Applicatio ad opus est finis rationis practicæ, 2.2.q.47. 1.ad 3. & 3.c

24 Ratio est primum principium omnium actuum humanorum, & omnia alia principia eorum obediunt rationi, sed diversimode, 1.2.q.58.2.c. & q.90.2.c & q. 100.1.c. q. 102. 1.ad 3.

25 Quilibet actus rationis se extendit ad quamlibet materiam moralem, 2. 2.q.54.1.c.

26 Ratio habet vim movendi à voluntate, quia ex hoc quod aliquis vult finem, ratio imperat de iis quæ sunt ad finem, 1.2.q.7.1.c. & q. 90. 1. ad 3.

27 Omnis inquisitio rationis procedit à simplici intuitu principiorum per intellectum, & terminatur ad ipsum per resolutionem, 1.q.79.8.c. & 12.c. & 1.2.q.91.2.ad 2. & q. 100.1. c. & 2.2.q.8.1.ad 2 & q. 154. 11.c.

28 Idem potest esse ratio diversorum excedens, ut divina essentia, non autem adæquata, 1.q.14.6.ad 1. & q.55 3. ad 3.

29 Ratio est nobilior virtute morali acquisita. 1.2.q. 51. 2.ad 3. & q.63.2.ad 3.

1 Rationale dicitur dupliciter; † primo quidem sumitur stricte & proprie. secundum quod ratio dicit quandam obumbrationem intellectualis naturæ, ex eo quod non statim veritatem agnoscit, sed inquirendo per discursum invenit, & ita rationale est differentia animalis; quo modo nec Deo competit, nec angelis. Quandoque autem sumitur communiter pro qualibet cognitione virtutis non impressæ in materia; & sic communiter convenit Deo, angelis, & hominibus. Illa enim substantia intellectualis dicitur proprie cujus tota cognitio secundum intellectum est; cognoscit enim subito quæ sibi offeruntur sine discursu; anima vero cum discursu; & ideo non proprie intellectualis, sed rationalis dicitur, 1.q.51.1.ad 2.& 2.2.q. 83.10.ad 2.

2 Rationale convenit Deo & angelis supereminenter, 1. q. 29.3.ad 5. & 2.2.q.83 10.ad 2.

3 Dicitur dupliciter, sc. per essentiam, & per participationem, 1.q.18.2.ad 2. & 3.0. & 4.5.c. &. 1.1.q. 50.4.c.

4 Rationale & sensibile, ut sunt differentiæ, sumuntur ab anima rationali, & ab anima sensitiva, non autem à potentia rationis, & potentia sensus, licet per has noscantur, 1.q.76.3.ad 4. & q.77. 1. ad 7. & 3.c. & 1.2.q. 110.4.ad 4.

1 Reatus pœnæ est effectus peccati per accidens tantùm & dispositive, 1.2.q.87.1.0.

2 Non omnium peccatorum est idem reatus, 3.q.88.1.c.

3 Reatus manet post actum peccati, 1.2.q.87.6.0.

1 Rebellis & contumax semper occidebatur in veteri lege, 1.2.q.105.2.ad 9.

1 Recipere, pati, & hujusmodi, dicuntur æquivoce de intellectu, & de materia prima, 1.q.50.2.ad 2.

2 Non omne receptivum oportet esse denudatum ab omni natura determinata, sed tantum à natura recepti, 1.q.75. 2.c.

1 Rectitudo duplex, sc. circa ex-

exteriora, & quæ dicit debitum ordinem ad finem, & ad legem Dei. Prima est justitiæ, secunda vero est omnis virtutis, 1. 2. q. 55. 4. ad 4.

1 Redemptio requirit duo, sc. solutionem & pretium. Et utrumque immediate convenit soli Christo, sed principaliter toti Trinitati, 3. q. 48. 5. c.

2 Christus est Redemptor noster dupliciter, sc. liberando à diabolo, & reconciliando nos Deo, 3. q. 48. 6. ad 3.

1 Redundantia fit in corpus ex iis quæ sunt in anima, nisi in Christo patiente, in quo illa naturalis habitudo, quæ est animæ ad corpus, subjacebat voluntati divinitatis ipsius, ex qua factum est, quod beatitudo remaneret in anima, & non derivaret ad corpus; sed caro pateretur quæ conveniunt naturæ passibili, 1. 2. q. 3. 3. c. ad 3. & q. 4. 6. c. item q. 75. 4. ad 1. item ad 2. item 2. 2. q. 175. 4. ad 1. item ad 2. item 3. q. 14. 1. ad 2. & q. 15. 5. ad 3. item 6. c. item 9. ad 3. item q. 19. 3. ad 3. item q. 28. 2. ad 3 item q. 45. 2. c. ad 1 & q. 46. 2. c. ad 2. & 1. c. ad 2. item q. 49. 6. ad 3. item q. 54. 2. c. item q. 79. 1. ad 3.

1 Reduplicatus terminus sumitur quandoque pro supposito, sed magis proprie pro natura, quia sumitur in vi prædicati, 3. q. 16. 11. 12. 0.

2 Quod convenit alicui cum reduplicatione, non semper convenit simpliciter sine ea, 3. q. 16. 10. ad 3.

1 Regere & gubernare est proprie rationis, 2. 2. q. 47. 12. c.

1 Regnum Dei principaliter est in interioribus, consequenter in iis, sine quibus illa non possunt esse, non autem indifferentibus, 1. 2. q. 108. 1. ad 1.

1 Regula actuum humanorum duplex, sc. humana ratio, & lex æterna, sc. Deus. Sicut etiam est duplex regula voluntatis hominis, sc. regula regulans, idest voluntas divina; & regula regulata, idest voluntas unius hominis respectu voluntatis alterius. Nam voluntas unius hominis, secundum se considerata, non est regula voluntatis alterius, sed in quantum voluntas proximi est hærere voluntati Dei, quod fit per consequens regula secundum primam regulam, 2. 2. q. 19. 4. 0. item 2. 1. c. & q. 63. 3. 4. c. & q. 71. 6. c. & q. 74. 7. c. & q. 90. 1. item 2. 2. q. 3. 6. c. item q. 8. 3. ad 3. & q. 17. 1. c. & q. 19 7. c. item q. 23. 3. 6. c. & q. 37. 1. ad 1. & q. 45. 20. & q. 1. 54. 2. ad 1.

2 Aliquid continetur in regula dupliciter, sc. ut finis, id est actus virtutum, & ut exercitium exterius, idest tria tota, sc. obedientiæ, paupertatis, & continentiæ, ad quæ omnia alia ordinantur, 2. 2. q. 186. 9. c.

Religio monachorum & canonicorum regularium ordinatur ad opera vitæ contemplativæ; inter quæ præcipua sunt ea quæ aguntur in divinis mysteriis, ad quæ ordinatur directe ordo canonicorum regularium, quibus per se competit quod sint clerici religiosi. Sed ad religionem monachorum non per se competit, ut sint clerici religiosi, ut habetur in decretis. Et ideo quamvis ordo monachorum sit arctioris observantiæ, si monachi essent laici, liceret transire ab ordine monachorum ad ordinem canonicorum regularium; non autem è converso; ut habetur in decretis, ubi dicitur: Mandamus & universaliter interdicimus ne quis canonicus regularis professus, nisi (quod absit) publice lapsus fuerit, monachus efficiatur. Sed si monachi sint clerici, sacris mysteriis obsequentes, habent id quod est canonicorum regularium

rium, cum majori arctitudine. Et ideo transire licitum erit de ordine canonicorum regularium ad ordinem monachorum, petita tamen superioris licentia, ut dicitur in decretis, 2. 2. q. 189. 8. ad 2.

1 Relatio secundum esse ejus est aliquid, non autem secundum rationem ejus, sed est ad aliquid. Alia vero prædicamenta sunt aliquid utroque modo, 1. q. 28. 1. 2. c.

2 Relatio realis est eorum quæ ad invicem habent ordinem & inclinationem, 1. q. 28. 1. c.

3 Relatio secundum rationem ejus nihil ponit in subjecto, 1. q. 28. 1. 2. c.

4 Omnis relatio fundatur in qualitate vel quantitate, vel actione, vel passione, 1. q. 28. 4. c.

5 Relatio, quæ est accidens, præsupponit distinctionem suppositorum, non autem relatio subsistens, sc. divina, sed eam fert secum, 1. q. 40. 2. ad 4.

6 Relatio duplex, sc. realis, & rationis, 1. q. 28. 1. c.

7 Relationes differentes specie non possut terminare eandem relationem in specie, contra præpositivum, 1. q. 32. 2. c.

8 Aliquando ex parte unius extremi est tantum una relatio, & ex parte alterius sunt multæ, 1. q. 35. 5. ad 3.

9 Relatio in patre differt specie à relatione in matre, 3. q. 32. 5. ad 3.

10 Unitas & pluralitas specifica relationum sumitur ex causa, numeralis autem ex subjecto, nulla vero ex terminis, 3. q. 35. 5. c.

11 Idem ad seipsum non refertur aliqua relatione reali, 1. q. 42. 1. ad 4. & q. 45. 3. ad 2.

12 Relatio realis requirit distinctionem suppositorum, non autem relatio rationis, 1 q. 13. 7. c. & q 42. 1. ad 4.

13 Relatio identitatis numeralis est relatio rationis tantum, generica vero & specifica est relatio realis, 1. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. ad 2. & 4. ad 1. & q. 42. 1. ad 4.

14 Alia ratione refertur dominus ad servum, & servus ad dominum, 1. q. 13. 8. ad 1. & 2. 2. q. 81. 1. ad 3. & 3. q. 20, 1. ad 2. & 2. c.

15 Relatio est ens reale, licet non omnis, 1. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. c.

16 Relatio realis requirit duo extrema realia, 1. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. ad 2. & 4. ad 1.

17 Necesse est, quod procedens, & id à quo procedit, quando sunt ejusdem naturæ, sint in eodem ordine, & habeant relationes reales, 1. q. 28. 1. c.

18 In iis tantum, in quibus est eadem ratio ordinis ex utroque termino, est mutua relatio realis, ut in omni relatione consequente quantitatem, 1. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. c.

19 Quando unum relativorum dependet ex altero, & non è converso, relatio est realis tantum in dependente, 1. q. 28. 1. c.

20 Relationes consequentes actionem & passionem sunt reales in utroque termino, ut motivum & mobile, pater & filius, 1. q. 13. 7. c.

21 Relationes consequentes tantum operationem intellectus in rebus, sunt relationes rationis tantum; sed quæ sunt inter verbum & intellectum, sunt relationes reales, 1. q. 13. 7. 2. & q. 28. 1. ad 4. & 4. ad 1.

22 Relatio scientiæ ad scibile est realis, è converso autem est rationis tantum, 1. q. 6. 2. ad 1. & q 13. 7. c. & 3. q. 35. 5. ad 3.

23 In quibus differt intellectus, & intellectum, volens & volitum, potest esse relatio realis scientiæ ad scibile, voluntatis ad rem volitam, non au-

autem in Deo, 1. q. 28. 4. ad 1. & 3.

24 In relatione sunt aliqua secundum rationem tantum, non autem in aliquo alio genere, 1. q. 28. 1. c.

25 Omnis respectus ad non ens est relatio rationis tantum, 1. q. 13. 7. c.

26 Relatio rationis non est inhærens, 1. q. 28. 1. c.

27 Relatio rationis contingit quadrupliciter, sc. vel quando relatio non habet aliquid in rei natura, supra quod fundetur. Et inde est, quod quandoque contingit, quod relatio est realiter in uno, & non in alio, quia in uno habet modum quemdam supra quem fundatur, quem non habet in alio, sicut est in omnibus illis relationibus, quibus Deus ad creaturam refertur, quæ quidem realiter sunt in creatura, & non in Deo. Vel quando relatio non habet aliquam realem diversitatem inter extrema, sicut relatio identitatis. Et ideo hæc nihil ponit secundum rem, sed solum secundum rationem, ut cum dicitur, idem eidem idem. Vel quando designatur relatio aliqua entis ad non ens, ut cum dicitur, quod nos sumus priores iis qui futuri sunt. Vel quando ponitur relatio ipsius relationis. Ipsa enim relatio per seipsam refertur, & non per aliam relationem. Et hos ultimos duos modos ponit Avicena; sed primi duo possunt extrahi etiam ex verbis Philosophi, 1. q. 13. 7. c.

28 Ratio relationis dependet ex termino, sicut & motus, sed esse ejus dependet ex subjecto, 3. q. 2. 7. ad 2.

29 Relatio innascitur aliquando ex motu utriusque termini, & aliquando ex motu alterius termini tantum, 3. q. 2. 7. c.

30 Relatio realiter potest alicui de novo advenire, sine mutatione ejus, 1. q. 13. 7. c. & 3 q. 16. 6. ad 2.

31 Omnis relatio incipiens ex tempore ex aliqua mutatione causatur, 3. q. 2. 8. c.

32 Actiones & passiones, in quantum implicant motum, sunt aliud à relationibus, quæ ex eis consequuntur, 1. q. 41. 1. ad 2.

33 Relationes non recipiunt magis & minus, 1. 2. q. 82. 4. c.

34 Relatio eadem numero est in omnibus simul trahentibus idem, 3. q. 35. 5. ad 3.

35 Aliquando ex parte unius extremi est tantum una relatio, & ex parte alterius multæ, 3. q. 35. 5. ad 3.

36 Nulla relatio refertur ad se, nec ad aliam per aliam relationem, sed per seipsam, 1. q. 42. 1. ad 4. & q. 45. 3. ad 2.

37 In divinis sunt quædam relationes reales, 1. q. 28. 1. o.

38 In divinis sunt tantum quatuor relationes reales, sc. paternitas, filiatio, spiratio, & processio, 1. q. 28. 4. o. & q. 30. 1. c. & 2. c. ad 1.

39 † Relatio in divinis non est totum universale, nec omnes simul sunt aliquid majus, quam una tantum, 1. q. 42. 4. ad 3.

40 Relatio in divinis potest tripliciter considerari, sc. ut relatio absolute, ut divina constituens personas, tertio ut operatio. Primo modo sequitur operationem & processionem, secundum nostrum modum intelligendi. Secundum è converso. Tertio sunt simul, 1. q. 40. 4 o.

41 Oriri vel procedere non convenit relationibus divinis, 1. q. 28. 3 ad 3.

42 Relatio & essentia in divinis sunt idem realiter, & differunt ratione, 1. q. 28. 2. o. & q. 29. 4. c. & q. 9. 1. c. & q. 40. 1. c. ad 1. & q. 41 5. ad 2. & q. 42. 6. ad 3.

43 Relatio in divinis, ut

comparatur ad essentiam, est similis relationi identitatis, non autem ut comparatur ad terminum, 1.q. 28. 1. ad 2.

44 Relationes sunt in essentia Dei per identitatem tantum, sed in personis, ut in supposito, 1.q. 40. 1. ad 1.

45 Relationes in divinis sunt realiter ipsæ personæ, & in personis, 1.q. 30. 2. ad 1. & q. 32. 2. c. ad 2. & q. 40. 1. 0. & 2. c. ad 1. & q. 41. 6. c. & q. 42. 3. ad 2.

46 Relationes in Divinis, ut origines, sunt idem re, & differunt ratione, quia origines significantur per modum actus, ut generatio, relationes vero ut forma, 1. q. 40. 2. 0. & q. 41. 1. ad 2.

47 Sed non sunt realiter in Deo, nec extra Deum, nec ipse Deus, 1. q. 13. 7. c. fi. & ad 2. & ad 4. & q. 28. 1. ad 3. & 4. c.

48 Nec sunt reales, sed rationis tantum, 1. q. 6. 2. ad 1. item q. 13. 7. 0. & q. 28. 1. ad 3. & q. 32. 2. fi. & q. 45. 3. ad 2. & 3. q. 35. 5. c.

49 Relationes Dei ad creaturas sunt etiam in Deo, secundum rationem & intellectum nostrum, & Angelicum, & divinum, 1. q. 13. 7. ad 2. & ad 4.

50 Relationes Dei ad creaturas non multiplicantur in intellectu Dei, sicut in intellectu nostro, 1. q. 28. 4. ad 2.

51 Non derogat simplicitati Divinæ, quod multæ relationes Dei ad creaturas prædicentur de Deo, 1. q. 32. 2. c. fi.

1 Relativum duplex, sc. secundum esse, & secundum dici, 1. q. 13. 7. ad 1.

2 Diversitas relativorum triplex, sc realium in utroque termino, vel in altero tantum, vel in neutro, 1 q. 13. 7. c.

3 Relativum in Divinis dicitur quadrupliciter, sc. quod refertur secundum nomen suum, causans vel consequens relationem, implicans eam, & quod ponitur pro ea, 1. q. 13. 7. ad 1.

4 Relativa non sunt simul natura, nisi æqualiter mutuo referantur, 1. q 13. 7. ad 6.

5 Non sunt simul natura, propter ordinem rerum, sed tantum per hoc, quod unum est de intellectu alterius, & è converso, 1. q. 13. 7. ad 6.

1 Religio importat ordinem ad Deum, ad quem ordinat hominem, 2. 2. q. 81. 1. 0. & q. 94. 1. ad 1.

2 Dicitur à frequenti electione divini cultus. Vel dicitur ab iterata electione Dei negligenter amissi. Vel dicitur à religando, 2. 2. q. 81. 1. c.

3 Est virtus reddens debitum honorem Deo, 1. 2. q. 60. 3. c. & 2. 2. q 80. c. & q. 81. 2. 0. & 5. c. & q. 82. 2. c. & q. 83 3. c. & q. 84 1. c. & q. 89. 4. ad 1. & q. 97. 3. c. & q. 98 2. c. & q. 102. 1. c. & q. 103. 3. c. & q. 122. 3. 4. c. & q. 186. 1. c.

4 Est alia virtus à pietate, 2. 2. q. 101. 3. ad 2. & 102. 1. ad 1.

5 Est una virtus, quia exhibet reverentiam Deo sub una ratione, sc. ut Deus est primum principium creationis & gubernationis rerum, 2. 2. q. 81. 3. 0. & 4. ad 1. & ad 2.

6 Cæteris virtutibus imperat, 2. 2. q. 81. 1. ad 1. & 4. ad 1. & 8. ad 1. & q. 88. 5. c. & q. 186. 1. c. ad 2.

7 Præfertur aliis virtutibus moralibus, 2. 2. q 81. 6. 0. & q. 88. 6. c. & q. 183. 2. c.

8 Sicut religio est quædam protestatio fidei; spei, & charitatis, quibus homo primordialiter ordinatur in Deum, sic pietas est quædam protestatio charitatis ad parentes & patriam, 2. 2. q. 101. 3. ad 1.

9 Sicut religio per excellentiam dicitur pietas, sic latria dicitur dulia, in quantum Deus est excellenter pater & dominus,

nus, 2.2. q. 103. 3. ad 1. & q. 106. 1. ad 1.

10 Omnia illa per quæ Deo reverentia exhibetur, pertinent ad religionem, 2.2.q.83. 3.c.

11 Religiosi non subjiciunt se homini propter hominem, sed propter Deum, 2. 2. q. 8. 1. ad 5.

12 In religione considerantur duo, sc. cultus Dei, & Deus. Primo est materia & objectum ejus, secundum vero est finis ejus, 2. 2.q. 81. 5.o.

13 Religio est in voluntate. Ideo ordinat actus aliarum potentiarum ad Dei reverentiam, 2.2.q.83.3.ad 1. & q. 88. 3.c.

14 Omnes actus ejus pertinent ad cultum Dei, vel servitutem ejus. Primum respicit excellentiam Dei, secundum vero subjectionem hominis, 2. 2.q.31.3.ad 2.

15 Religio habet duplices actus, sc. elicitos, ut sacrificare, adorare, & hujusmodi; & imperatos, sc. actus aliarum virtutum, 2.2 q.81.ad 1. & q. 85.3.o. & q.186. 1. ad 2. & q. 188 2.c.

16 Habet duplices actus, sc. interiores, ut principales & per se; & exteriores, ut secundarios, & propter interiores, 2. 2.q.81.7.o. & q. 82.pr. & q.84. 2.o. & q. 85.2. c.

17 Religio nominat statum perfectionis, 2. 2.q.186.1.o.

18 Status religionis ordinatur ad perfectionem charitatis, sicut ad finem, 2. 2. q. 186.7. ad 1 & 2.c. & q.187.2.c. & q. 188.2.7.c.

19 Religio est status pœnitentiæ, exercitium & schola perfectionis, 2.2.q.186.1 ad 4.& 2.c.& 3.c.ad 5.c. & q. 187. 6. c.& q.288.1.c.& q. 189. 1.c, ad 3.

20 Status religionis est spiritualis militia proficientibus, & exercitium tyrocinii incipientibus. Nam ordines sacri præexigunt sanctitatem; sed status religionis est exercitium quoddam ad sanctitatem assequendam. Unde pondus ordinum imponendum est parietibus jam per sanctitatem desiccatis; sed pondus religionis desiccat parietes, idest homines ab humore vitiorum, 2. 2. q. 189 1. ad 3.

21 Præfertur eleemosynis, & virginitati sæcularium, quia viventes in monasteriis ad hoc quod inhæreant Deo, postponunt propriam voluntatem, & omnia quæ possunt habere Sed virgines ad hoc postponunt venereas voluptates. Et ideo virginitas non simpliciter est maxima virtutum, 1 2.q.98.5.ad 2.& ad 2.& ad 3.& 2.2.q.152. 5.b.& c.& q.186.8.c.

22 Status religionis potest considerari tripliciter, sc. ut exercitium tendendi ad perfectionem charitatis, ut quietans, & ut holocaustum, 2.2.q.186. 7.ad 5.

23 Difficilius servantur præcepta Dei in sæculo, quam in religione, 2.2.q.189.1.ad 5.

24 Omnis religio sumpsit originem à discipulis Christi, 2. 2.q. 186.7.c fi.

25 Voluntaria paupertas requiritur ut primum fundamentum ad perfectionem religionis, 2.2.q 180.3. o 4.c.ad 1.

26 Habere aliquid proprium, repugnat perfectioni religionis, non autem habere aliquid in communi; sed aliqualiter impedit, si superabundet, 2. 2.q.188.7.o.

27 Ad perfectionem religionis requiritur perpetua continentia, 2. 2. q. 88. 11. c. fi. & q.184. 4. o.

28 Obedientia requiritur ad perfectionem religionis; quia cum religio sit disciplina & exercitium tendendi ad perfectionem, necessaria est directio alicujus quasi magistri, quem omnino sequatur profi-

ciens, quod fit per obedientiam ad majores, 2. 2. q. 186. 5. o.

29 Votum triplex requiritur ad perfectionem religionis, sc. votum paupertatis, continentiæ, & obedientiæ, 1. 2. q. 108. 4. c. & 2. 2. q. 186. 6. o.

30 Perfectio religionis integratur ex prædictis tribus votis, 2. 2. q. 186. 7. o. & q. 188. 1. ad 2. & 2. ad 2.

31 Votum obedientiæ est præcipuum inter tria vota religionis, 2. 2. q. 186. 8. o. & q. 188. 7. ad 1.

32 Interiores actus virtutum non cadunt sub voto religionis, sed religio ad eos ordinatur, ut ad finem, 2. 2. q. 186. 7. ad 1.

33 Ad religionem requiritur subtractio impedientium hominem, ne totaliter feratur ad servitium Dei, 2. 2. q. 186. 4. c.

34 Omnes observantiæ religionum ordinantur ad tria principalia vota, ad quæ etiam pertinet habitus, ut signum obligationis. Ideo simul datur, vel benedicitur cum professione, 2. 2 q. 186. 7. ad 2. & q. 188. 1. ad 3.

35 Per ingressum religionis homo totaliter se mancipat Dei obsequis, 2. 2. q. 189. 3. c. ad 3.

36 In ingressu religionis recipitur tanta gratia, quanta recipitur in baptismo, & remittitur omnis pœna. Sed hoc non est quia talis ex se à satisfactione absolvatur, sed quia eo ipso quod suam voluntatem etiam in servitutem redigit propter Deum, plenarie jam pro omni peccato satisfecit, quam chariorem habet omnibus rebus mundi, de quibus tantum potest dare, quod eleemosynis omnia peccata sua redimeret, etiam quantum ad pœnam, 2. 2. q. 189. 3. ad 3.

37 Consilium vel magna deliberatio non requiritur ad ingressum religionis secundum se, nec quoad vires; sed quoad impedimenta, vel modos religionis per doctrinam majorum ab iis qui sperantur prodesse, ut de ingressu religionis frequenter contingit, ex ignito sermone prædicationis, vel ex virtuosa operatione, & excellenti vita doctoris, 2. 2. q. 189. 10. o.

38 Habens votum, vel juramentum minoris religionis licite inducitur ad majorem, non autem è converso, nisi dispensetur, 2. 2. q. 189. 9. ad 3.

39 Non licet inducere aliquem ad religionem per falsam doctrinam, 2. 2. q. 189. 9 c.

40 Inducens alios ad religionem non peccat, si fiat sine violentia, simonia, & mendacio, sed magnum præmium meretur, 2. 2. q. 189. 9. o.

41 Licet dare vel accipere aliquid pro victu in monasterio, si non sit sufficiens, non autem pro ingressu religionis, quia simonia est, 2. 2. 9. 100. 3. ad 4.

42 Licet nutrire pauperes ad religionem, vel allicere munusculis, licet non sit licitum ex pacto aliquid dare vel recipere pro ingressu monasterii, 2. 2. q. 189. 9. c. & q. 100. 3. ad 4.

43 Presbyteri, curati, archidiaconi possunt sine licentia ingredi religionem, 2. 2. q. 184. 6. 8. c. ad 4. & q. 289. 7. o.

44 Non licet parentibus ingredi religionem, nisi proviso, quod filii educari possunt, 2. 2 q. 189. 6. c.

45 Non licet filiis ingredi religionem, si parentes sine eis commode vivere non possint, 2. 2. q. 188. 6. o. & q. 101. 4. ad 3. & ad 4.

46 Servus non potest recipi in religione, invito domino ejus, 2. 2. q. 88. 8. ad 2 & ad 4. & q. 189. 5. c. & 6. ad 3.

47 Obligatus debiti prius debet solvere quantum potest, & tunc potest ingredi religionem,

nem, licet non possit omnia rolvere, 2. 2. q. 189. 6. ad 3.

48 Puer ante pubertatem potest recipi in religione, de consensu parentum, sed post, etiam eis invitis, 2. 2. q. 88. 8. ad 2. & 9. 0. & q. 189. 0.

49 Non exercitati in præceptis Dei debent recipi ad religionem, 2. 2. q. 189. 1. 0.

50 Facilius convertuntur ad religionem peccatores, quam præsumentes de sua innocentia, 2. 2. q. 189. 1. ad 1.

51 Recepti simoniace scienter post Concilium generale repelluntur à suo monasterio, sine spe restitutionis, & ad perpetuam pœnitentiam in arctiori regula debent poni, vel in alio loco ejusdem ordinis, si arctior ordo non invenitur. Si vero ante, debent poni in alio ejusdem. Vel si non potest, sint in eodem, ne vagentur, sed in loco inferiori. Si autem ignoranter, postquam renunciaverunt, possunt de novo recipi, mutatis locis, 2.2. q. 100. 6. ad 5.

52 Obligare se voto ad ingressum religionis, est laudabile secundum se, 2.2. q. 88. 9. 0. & q. 89. 2. 0.

53 Vovens, ingredi religionem tenetur intrare quam citius potest, nisi posuerit terminum, 2. 2. q. 88. 3. ad 2. q. 189. 3. 0.

54 Non tenetur ibi perpetuo manere, nisi hoc intenderit, 2. 2. q. 189. 4. 0.

55 Eadem ratio est de monachis, & de aliis religiosis, quoad communia omni religioni, non autem quoad propria monachorum, 2. 2. q. 188. 2. ad 2.

56 Religiosi non tenentur habere perfectam charitatem, sed ad hoc tendere, & ad hoc operam dare, 2. 2. q. 186. 2. c. ad 1. & 9. c.

57 Nec ad ea quæ consequuntur perfectionem charitatis, sed ad hæc tendere, non contemnendo, 2. 2. q. 186. 2. c.

58 Nec ad omnia exercitia, per quæ venitur ad perfectionem, sed tantum ad taxata secundum regulam suam, 2. 2. q. 186 2. c.

59 Nec ad omnia consilia de particularibus melioribus, sed ad essentialia religioni, 2. 2. q. 186. 2. ad 3.

60 Nec ad alia quam sæculares, nisi quæ ad eorum vota pertinent, 2. 2. q. 110. 4. ad 5. q. 187. 3. 0.

61 Nec ad opera manualia plusquam sæculares, nisi ad quæ tenentur ex statutis ordinis sui, 2. 2. q. 187. 3. 0.

62 Religiosus factus Episcopus non absolvitur à tribus votis religionis, quia nihil debet habere proprium, sed est dispensator communium bonorum Ecclesiæ. Sed per accidens non tenetur obedire, si superiorem non habeat, sicut nec abbas, 2. 2. q. 88. 11. ad 4. & q. 185. 8. 0.

63 † Professi religionem mortui sunt mundo, & vivunt Deo. Unde non sunt revocandi ad vitam humanam occasione cujuscunque eventus, 2. 2. q. 88. 11. ad 1.

64 † Nec religiosos oportet exire claustrum, ad corrigendum delinquentes, 2. 2. q. 33. 2. ad 4. fi.

65 Professus non debet exire religione, ut parentibus subveniat, sed procuret eis sicut potest cum licentia, 2. 2. q. 101. 4. ad 4. & q. 189. 6. ad 1.

66 Trangresio regulæ, quoad tria vota principalia religionis, est peccatum mortale, non autem quoad alia, nisi propter præceptum, vel contemptum. In quibusdam tamen aliis, ut est silentium, solitudo, abstinentiæ, & vigiliæ graves, possunt prælati in religione ipsi secum dispensare, sicut & cum aliis, 2. 2. q. 88. 11. ad 4 & q. 185. 8. 0. & q. 186. 9. 0. & q. 188. 5. c.

Li-

67 Licet religiosis ex commissione prædicare, & similia, 2.2 q 187. 1. o. & 4. ad 2.

68 † Religiosis competit principaliter intendere studiis litterarum pertinentium ad doctrinam, quæ est secundum pietatem. Aliis autem doctrinis intendere, non pertinet ad religiosos, quorum tota vita divinis obsequiis mancipatur, nisi in quantum ordinantur ad sacram doctrinam, 2. 2. q. 188. 5. ad 3.

69 Licet eis advocare pro monasterio, pro pauperibus, & viduis, non autem propter aliquod mundanum, 2. 2. q. 71. 2. o. & q. 188. 3. ad 2.

70 Tractare negotia sæcularia moderate cum licentia, ex charitate, non autem ex cupiditate, 2. 2 q. 18. 3. ad 2. & q. 187. 2. o. & q. 188. 2. ad 2. & q. 189. 6. ad 1.

71 Vivere de eleemosynis, quasi debitis eis dupliciter, sc. ratione necessitatis triplicis, i. infirmitatis, egestatis, & consuetudinis; & ratione operis quadruplicis, sc. prædicationis, altaris, studii, & donationis omnium bonorum suorum monasterio, 2. 2. q. 187. 4. o.

72 Mendicare pro humilitate, necessitate, vel utilitate, non autem ex cupiditate, sicut sæcularibus, 2. 2. q. 187. 7. o.

73 Uti vilibus vestibus, ad contemptum sæculi, ad pœnitentiam, & humilitatem, 2. 2. q. 169. 1. ad 2. & q. 187. 6. o.

74 Religiosis militibus licet bellum facere, auctoritate principis; non autem auctoritate propria, 2. 2. q. 188. 3. ad 4. & 4. ad 2.

75 Religiosi dicuntur dupliciter, sc. communiter omnes qui per fidem colunt Deum, & specialiter, qui totam vitam suam dedicant cultui divino, 2. 2. q. 81. 1. ad 5. & q. 188. 1. ad 1. & 2. ad 2.

76 Gradus religionis triplex, cui competit triplex gradus paupertatis, sc. quia primum & summum gradum in religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum & prædicandum, quæ propinquissimæ sunt perfectioni Episcoporum. Secundum autem gradum tenent illæ, quæ ordinantur ad contemplationem. Tertius est earum quæ occupantur circa exteriores actiones, 2. 2. q. 188. 6. c. & 7. o.

77 Religionum aliquæ ordinantur ad opera vitæ contemplativæ, aliquæ vero ad opera vitæ activæ, 2. 2. q. 188. 2. o. & 3. 4. 5. c.

78 Sunt diversæ, principaliter secundum fines, secundario secundum exercitia, 2. 2. q. 188. 1. o. 6. c.

79 Quædam religio convenientissima instituta est ad prædicationes, confessiones, & alia hujusmodi spiritualia, 2. 2. q. 188. 4. c.

80 Et ad studium, quia illud illuminat, removet errores, prodest ad prædicandum, & hujusmodi, domat luxuriam, & avaritiam, & valet ad obedientiam, 2. 2. q. 188. 5. o.

81 Et aliqua militandum, non quidem propter aliquid mundanum, sed ad defensionem divini cultus, & proximi, 2. 2. q. 188. 3. o. & 4. ad 2. & ad 5.

82 Summum gradum in religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum & prædicandum, secundum vero quæ ad contemplandum, tertium autem quæ ad opus extrinsecum. Et in singulis præeminent, quæ sunt ad altiorem actum in eodem genere, vel ad plura, vel quæ habent statuta convenientiora ad suum finem consequendum, non autem quæ est arctior, 2. 2. q. 188. 6. o. & q. 189. 8. ad 2.

83 Religio principaliter est me-

melior, cujus finis est potior, idest ad majus, vel ad plura, secundario autem quæ melius proportionatur fini, 2.2.q.188. 6.o.& q.189 8.c.

84 Tanto perfectior est secundum paupertatem, quanto habet eam magis proportionatam suo fini, 2.2.q. 188. 7.c. ad 1.

85 Religio ordinata ad actiones corporales esset imperfecta, si careret divitiis in communi, non autem aliæ, 2. 2. q.188.7.c.& q.189 8.ad 2.

86 Religio solitariorum est perfectior quam socialis, sed periculosissima est imperfectis, 2.2.q.188.8.o.

87 Transire de una religione in aliam non est laudabile secundum se, quia facilius proficitur in prima, & relicti scandalizantur, nisi forte propter magnam utilitatem, vel necessitatem. Sed laudabiliter transitur tripliciter, sc. zelo perfectioris religionis, vel quæ melius servatur, licet sit mitior; vel propter infirmitatem. In primo debet peti licentia propter humilitatem. Sed negari non potest; tamen si non constet, requiritur judicium superioris, sicut & in secundo, sed in tertio requiritur dispensatio, 2.2.q.189.8.o.

88 Nulla satisfactio æquipollet pœnitentiæ religiosorum, 2. 2.q.189.ad 3.

89 Status sæcularium periculosior esse dicitur quam religionis status, 2.2.q.189.1. ad 5.fin.

90 Cum quis non possit Deo oblationem præstare ex re aliena, non potest vir seipsum Deo offerre sine consensu uxoris, cujus suum corpus consummatione matrimonii esse dicitur, Suppl.q.61.1.o.

91 Sicut post carnalem copulam solvitur matrimonium per mortem carnalem, ita ante copulam carnalem, quod solum est vinculum spirituale, matrimonium dirimi potest per ingressum in religionem, cum religio sit quædam mors spiritualis, Suppl.q.61.2.c.

92 Potest mulier mortuo viro spiritualiter per ingressum religionis alteri nubere, sicut etiam idem ei licet, viro defuncto morte corporali, Sup. q.61.3.o.

93 Religiosi crucifixi cum Christo dicuntur, qui quælibet arctioris disciplinæ instituta subeunt secundum Bedam, 3.q. 46.11.c.

Reliquiæ Sanctorum, vel divina verba licite portantur suspensa ad collum, si portentur ex fiducia Dei & Sanctorum, quorum sunt reliquiæ. Si autem circa hoc attendatur aliquid aliud vanum, puta quod vas in quo sunt esset triangulare, aut aliquid aliud hujusmodi, quod non pertineret ad reverentiam Dei & Sanctorum, esse superstitiosum & illicitum, 2.2.96.4.ad 3

Remedium duplex contra malum, sc. impediens futurum, & removens malum præsens, 1.2.q 42.6.ad 1.

Reminiscentia est inquisitio ejus quod excidit à memoria, & prior ea est tantum in parte sensitiva, & tantum in homine, 1.q.73.4 c.fi.ad 5.& 1.2. q.74.3.ad 1.

Ex parte memorativæ non solum habet homo memoriam, sicut cætera animalia, in subita recordatione præteritorum, sed etiam habet reminiscentiam, quasi syllogistice inquirendo præteritorum memoriam, secundum individuales intentiones. Et illam eminentiam habet cogitativa & memoria in homine, non per id quod est proprium sensitivæ partis, sed per aliquam affinitatem & propinquitatem ad rationem universalem, secundum quandam refluentiam. Et ideo non sunt

aliæ

aliæ vires, sed eædem, perfectiores quam sint in aliis animalibus, 1.q.78 4.c.fi.ad 5.

Remissio in puniendo opponitur directe crudelitati, non autem sævitiæ. Nec est vitium, nisi sit contra justitiam, 2.2. q.159.2.ad 3.

Remunerantur bona facta sine gratia in præsenti, 2.2. q. 83.16.o.& q.178. 2. ad 1. & 3. q.82.6.c.& 7.ad 3.

Remunerator inquirentibus se Deus est, 2.2.q.2.5.b.& 3. q.56.2.ad 3.

Reniti votis inferiorum possunt superiores, 2. 2. q. 88. 8. ad 4.& 3.q.28 4.o.

Reparari naturam humanam post lapsum fuit congruentissimum ex parte Dei: quia in hoc manifestatur misericordia, potentia, & sapientia ejus, & ex parte naturæ humanæ, & universi, 3 q.1.1.c.

1 † Reprobatio Dei est pars providentiæ, respectu eorum qui exciderunt à beatitudine; sicut prædestinatio, respectu eorum qui divinitus ordinantur ad eam, 1.q.23.3.c.

2 Addit supra præscientiam voluntatem permittendi peccare, & inferendi pœnam æternæ damnationis, 1.q.23.3.c.

3 Reprobatio Dei non subtrahit aliquid de potentia reprobati. Ideo dicit impossibilitatem conditionatam ad gratiam, non autem absolutam, 1.q.23.3.ad 3.

4 Deus reprobat aliquos homines, 1.q.23.3.o.& 4.c.

1 Reptile est animal, cujus corpus non multum elevatur à terra per instrumenta motus, sed repit vi costarum, ut serpens, vel vi annulorum, ut annulosa, vel vi oris, ut quidam vermis, vel vi pinnularum, ut pisces, 1.q.72.2.ad 2.

2 Reptilium quædam sunt aquatica, & quædam terrestria; ideo commemoratur in Scriptura cum utroque elemento, 1. q.71.o.& q.72.ad 1.

1 Repudiari conjuges non possunt, cum conjugii fines sint ita à lege naturæ constituti, ut perpetuo liberi educentur, hæredesque instituantur, Sup.q.67. 1.o.

2 Sive inseparabilitas matrimonii inter prima præcepta legis naturæ, sive inter secunda contineatur, sub dispensatione cadere potest, Suppl.q.67. 2.o.

3 Non licebat Dei mandato sub lege Moysi uxorem repudiare, sed propter duritiam cordis Judæorum illis permittebatur, ut majus malum evitaretur, Suppl.q.67.3.c.

4 Cum mulier, quanto tempore vir vivit, alligata sit legi viri, non potest etiam repudiata alteri nubere, nisi ex dispensatione divina ei permissum fuerit, Suppl.q.67.4.o.

5 Nec temere uxorem vir repudiaret, prohibitum fuit ne semel ab eo repudiatam denuo in uxorem accipiat, Suppl.q. 67.5.c.

6 Repudii proxima causa est odium viri in uxorem, quod cum ex aliqua causa contrahatur, aliàs esse causas, sed remotas repudii, fatendum est, Suppl.q.67.6.o.

7 Causa repudii in libello particulatin non scribebatur, sed generatim, Sup. q. 67.7.c.

1 Requiri ad aliquid contingit quadrupliciter, sc. ut præparans, perficiens, coadjuvans, & concomitans, 1.2.q. 4.1.c.

2 Quandocunque multa requiruntur ad unum, necesse est unum eorum esse principale, 2.2 q 49.6.ad 1.

Res est unum de transcendentibus. Ideo est communis, & indifferens ad absolutum, & relativum, 1.q.39.3.ad 3.

Respectus diversi Dei ad creaturam sunt in Deo ab æterno, 1. q. 13. 7. ad 3.

Res-

1 Restitutio est actus justitiæ commutativæ; quia nihil aliud videtur esse, quam aliquem statuere in possessione rei suæ, 2. 2. q. 61. pr. & q. 62. 1. o. & 2. 5. o.

2 Restitutio male ablati est de necessitate salutis, quantum possibile est, 2. 2. q. 62. o. & q. 79. 3. ad 2.

3 Restitutio proprie est tantum debiti, & in rebus exterioribus, quia supponit identitatem, sed transfertur etiam ad actiones, & passiones, 2. 2. q. 62. 1. ad 1. & ad 2.

4 Quando res non est restituibilis, sicut membrum mutilatum, debet fieri recompensatio, quantum possibile est, 2. 2. q. 62. 2. ad 1.

5 Restitutio debet statim fieri, vel dilatio peti ab eo qui potest concedere usum rei, quia implicat præceptum negativum, quod obligat semper, & ad semper, 2. 2. q. 33. 2. c. & q. 62. 8. o.

6 Ante sententiam judicis sufficit restituere simplum, sed post eam, tenetur etiam ad pœnam pro culpa, 1. 2. q. 105. 2. ad 9. & 2. 2. q. 62. 3. o. & 4. c.

7 Restitutio præfertur subventioni parentum, nisi in extrema necessitate, 2. 2. q. 31. 3. ad 3. & q. 32. 7. ad 3. & q. 62. 5. ad 4.

8 Qui rem alienam accipit injuriose, vel ad sui utilitatem, tenetur restituere, etiam si amisit eam, 2. 2. q. 62. 7. c.

9 Quicunque est causa injustæ acceptionis, directe vel indirecte, tenetur ad restitutionem, 2. 2. q. 62. 7. c.

10 Qui habet rem alienam, tenetur restituere, ratione rei, qui vero eam abstulit, tenetur restituere, ratione actionis injuriosæ, 2. 2. q. 62. 6. c. ad 1.

11 Principes tenentur ad restitutionem, si latrones increscant, quia redditus, quos habent, sunt quasi stipendia, ut conservent justitiam, 2. 2. q. 62. 7. c. ad 3.

12 Impediens aliquem injuste, ne acquirat præbendam, tenetur ad restitutionem ad arbitrium boni viri, non autem si juste impedit, 2. 2. q. 62. 2. ad 4.

13 Suffodiens semina, vel tenens pecuniam creditoris ultra terminum præfixum, tenetur restituere; non quidem totum lucrum possibile, sed secundum æstimationem, pensatis periculis, laboribus, & expensis, 2. 2. q. 62. 4. ad 1. & ad 2.

14 Inveniens aliquid, quod de propinquo fuit alicujus non habentis illud pro derelicto, tenetur ad restitutionem, non autem si nunquam fuerat alicujus, ut gemmæ in littore, vel tantum antiquitus, ut thesauri, sed conceduntur occupanti; tamen secundum leges civiles, medietas debetur domino agri, 2. 2. q. 66. 5. ad 2.

15 Quando unus totum restituit, alii non tenentur principali, sed debent refundere partem suam solventi totum, 2. 2. q. 62. 6. ad 3. & 7. ad 2.

16 Restitutio potest fieri per confessorem secreto, ne crimen detegatur, 2. 2. q. 62. 6. ad 2.

17 Semper debet fieri ei, à quo aliquid ablatum est, 2. 2. q. 62. 5. o.

18 Si is, cui restitui debet aliquid, mortuus est, debet dari hæredibus ejus, 2. 2. q. 62. 5. ad 3.

19 Si vero ignotus sit, debet dari pauperibus, præmissa diligenti inquisitione, 2. 2. q. 62. 5. ad 3.

20 Si autem sit multum distans, debet ei mitti, præcipue si sit res magni valoris, vel debet deponi, 2. 2. q. 62. 5. ad 3.

21 Quando prælatus injuste concedit res Ecclesiæ, debent restitui Ecclesiæ, ut deveniant ad succesorem ejus, 2. 2. q. 62. 5. ad 5.

Re-

mime quantum ad partes essentiales, Sup. q. 80. 3. o.

3 Omnia corporis humani membra resurgent, Sup. q. 80. 1.

4 Capilli & ungues resurgent in humano corpore, Sup. q. 82. c.

4 Humores cum pertineant ad perfectionem humanæ naturæ surgent cum homine, Sup. q. 83. o.

Conveniens est, ut omne quod est de veritate humanæ naturæ, resurgat cum ipso Sup. q. 80. 5. c.

Conveniens est, ut homines resurgant in juvenili ætate Sup. q. 81. 1. o.

Solum id quod est in homine materialiter, pertinens ad veritatem humanæ naturæ, resurget cum ipso, Sup. q. 80. 5. c.

Resurgent ejus staturæ, ei aut erant, aut futuri erant in juventute, Sup. q. 82 2. o.

In diverso sexu resurgent, Sq. 82. 3. c.

Resurrectio non est futura vita animali, Sup. q. 81. 4. o.

In resurrectione oportet, unusque operum suorum notam habeat, Sup. q. 87. 1. c.

Necesse est, ut cuilibet & aliorum præmiatio vel demnatio manifesta sit, Sup. q. 2. c.

Etsi in instanti aliquis non videbit singula, tamen brevissimo tempore auxilio divinæ videbit omnia particularia conabit, Sup. q. 87. 3. o.

Rhetorica est ex conjectura id suspicionem; quia quandoque non fit complete fides per opinio, sed suspicio quædam, quia non totaliter declinat ad partem conditionis, sed magis declinetur in hanc, quam in illam. Sed dialectica est ex probabilibus ad opinionem, 2. 2 q 48. c. fi.

Retributio proportionalis, quæ debito legali, si est ex pacto, pertinet ad justitiam commutativam; si vero ex debito honestatis, pertinet ad virtutem gratiæ, sive ad gratitudinem, 2. 2. q. 106. 1. ad 2.

2 Retributio Dei duplex, sc. pro bonis impletis, & pro beneficiis, 3. q. 56. 2. ad 3.

1 Tripliciter aliquid cognoscitur, sc. per revelationem, per seipsum, & hoc certitudinaliter, & conjecturaliter per aliqua signa, 1. 2. q. 112. 5. c.

2 Revelare secreta in malum personæ, est contra fidelitatem, nisi vergat in periculum aliorum, vel nisi propter bonum commune, contra quod nullum debet recipi secretum, 2. 2. q. 68. 1. ad 3. & q. 70. 1. ad 2.

3 Revelatio Dei fit ad inferiores per superiores, sicut ad homines per angelos, 2. 2. q. 2. 6. c.

4 Nullus unquam purus homo habuit revelationem à Deo, nisi mediantibus angelis, 1. q. 98. 3. c. & q. 55. 2. c.

5 Plura, & excellentius de mysteriis gratiæ revelata sunt angelis & Apostolis, quam Prophetis, 1. q. 57. 5. ad 3.

6 Fides nostra innititur revelationi Apostolis & Prophetis factæ, non autem alii revelationi, 1. q. 1. 8. ad 2. & 2. 2. q. 172. 6. ad 1.

7 Multis gentilibus revelationes factæ sunt de Christo, ut pater de Sibylla, 2. 2. q. 2. 7. ad 3. & q. 172 6. ad 2.

8 Potest aliquis scire, se habere gratiam per revelationem, 1. 2. q. 112. 5. c.

9 Revelat Deus hoc aliquando aliquibus, ex speciali privilegio, ut securitatis gaudium etiam in hac vita in eis incipiat, & confidentius & fortius magnifica opera prosequantur, & mala præsentis vitæ sustineant, 1. 2. q. 112. 5. c. ad 4. & ad 5.

10 Non tamen revelat hoc omnibus, ne sc. non prædestinati desperent, & ne securitas in prædestinati negligentiam pariat, 1. q. 23. 1. ad 4.

Per-

11 Revelâtum fuit Paulo, quod esset in gratia, 1.2. q.112. 5. c.

1 Reverentia directe respicit personam excellentem; ideo secundum diversas rationes excelentiæ, diversæ sunt species ejus, 2.2.q.104. 2.ad 4.

2 Reverentia Dei in communi est de dictamine rationis naturalis, non autem determinatio ejus, 2.2 q.81.2.ad 3.

3 Revereri est actus timoris, sed ut debetur Deo, est actus latriæ, 2.2.q.81.2.ad 3.

4 Christus secundum quod homo, præ cæteris habuit pleniorem affectum reverentiæ ad Deum, 3. q.7. 6. c. fi.

5 Revereri homines ratione alicujus divini in eis, sc. gratiæ, virtutis, vel naturalis imaginis Dei, est laudabile, non autem ut sunt contrarii Deo, 2.2.q.19.3. ad 1. & q.25.1.ad 1.

6 Quæ habent aliquam excellentiam, solent haberi in reverentia, non autem omnia. Ideo consuetudo hominum inolevit, ut reges & principes, quos oportet reverentia haberi à subditis, & pretiosioribus vestibus ornentur, & etiam ampliores, & pulchriores habitationes habeant; & propter hoc oportuit ut aliqua specialia tempora, & speciale tabernaculum, & specialia vasa, & speciales ministri ad cultum Dei ordinarentur in lege, ut per hoc animi hominum ad majorem Dei reverentiam adducerentur, 1. 2. q. 12. 4. c.

Rex prudentia, & justitia præeminere debet, 2.2.q.50.1.ad 1.

Ritus Judæorum tolerantur ab Ecclesia, propter figuram, in testimonium nostræ fidei, non autem ritus aliorum infidelium, atque hæreticorum, nisi ut vitetur majus malum; sc. ad vitandum scandalum; vel dissidium, quod ex hoc posset provenire, vel ut facilius convertantur, 2.2.q.10.11.o.

1 Rixa est contradictio in factis, sc. mutua percussio, & particulare bellum, sine auctoritate publica: sed contentio importat quamdam contradictionem verborum in verbis, 2.2.q.41.1.c.& q. 42. 1.c.

2 Qui publica potestate invadunt, non rixantur, nec peccant, sed qui eis resistunt, injuste se defendendo, 2.2 q.14. 1. ad 3.

3 Rixa invadentis injuste est semper peccatum mortale, sed in defendente nullum est peccatum: † vel veniale, sc. quando aliquis levis motus odii vel vindictæ se immiscet; vel mortale, sc. quando offirmato animo, ex odio contra impugnantem insurgit, ad eum occidendum, vel eum graviter lædendum, 2.2 q.41.1.c. & q.42.2.c.

4 Rixa oritur proxime ex ira, sed ex concupiscentia, sicut ex prima radice, & jactantia occasionaliter, & ex odio per accidens, 2. 2. q. 37. 2. ad 1. & q. 41. 2. o. & q. 158. 7. c.

5 Odium & discordia sequuntur ex rixa in rixantibus, 2.2. q. 41. 2. ad 5.

Ruth Moabitis, quæ mulier virtutis erat, significat Ecclesiam de gentibus. Et conversa ad Deum intravit Ecclesiam, licet esset Moabitis, 1.2.q.105. 3. ad 1.

S

1 Sabbatum inter cætera festa tantum præcipitur in decalogo, quia figurabat generalia beneficia Dei, sc. creationis, & beatitudinis, 1.2.q. 100. 5. c. ad 2. & q. 102. 4. ad 10. item 2.2. q. 122. 4. c. ad 2.

2 Præcipitur Judæis, triplici ratione, sc. propter avaritiam, ut vacent divinis. Secundo ne errent circa creationem. Tertio ut significet triplicem quietem, sc, Christi in sepulchro, mentis à peccatis, & beatorum in patria, 1.2.q. 100. 5. ad 2. & q. 102. 4. ad 10. & q. 105. 2.

ad

d 9. fi. & 2. 2. q. 122. 4. o.

3 Opera servilia prohibita in abbato mystice sunt peccata, ed ad literam sunt opera serorum, i. mechanica, 2. 2. q. 87. 3. c.

4 Sunt principaliter peccata mortalia, secundo opera propria servorum; non autem peccata venialia, nec opera quæ sunt ad cultum Dei; nec opera spiritualia, nec necessaria ad salutem corporis, vel animæ, vel rerum exteriorum, 1. 2. q. 100. 8. ad 4. & q. 107. 2. ad 4. & 2. 2 q. 40. 4. o. & q. 122. 4. ad 3. item 3. q. 40 4. ad 1. item ad 3.

5 In observantia Sabbati sanctificatio est finis; sed præceptum est cessare ab opere servili, idest mechanico, 2. 2. q. 122. 4. ad 3.

6 Circumcisio & sacrificia licebant Judæis in Sabbato, 2. 2. q. 122. 4. ad 3.

7 Licuit Machabæis in Sabbato pugnare, Heliæ fugienti itinerare, Apostolis evellere spicas, 1. 2. q. 100. 8. ad 4 & 2. 2. q. 40. 4. o. & q. 122. 4. ad 3. & 3. q. 40. 4. ad 3.

8 Christus non solvebat Sabbatum, nisi secundum apparentiam, 1. 2. q. 107. 2. ad 4. & 3. q. 40. 4. ad 1.

9 Judæi melius facerent laborare Sabbato, quam ludis & ocio vacare; † Ideo magis contra hoc præceptum agit qui peccat in die festo, quam qui aliud corporale opus licitum facit, 2. 2. q. 122. 4. ad 3.

1 Sacerdos fuit Christus simul, & hostia pacificorum, & hostia pro peccato, & holocaustum, 3. q. 22. 1. 2. o. & q. 84. 7. ad 4.

2 Christus est Sacerdos secundum quod homo, non autem secundum quod Deus, 3. q. 22. 3. ad 1

3 Simul fuit Sacerdos, rex, & legislator, non autem alii homines. 3. q 22. 1. ad 3. & q. 31. 2. c. ad 2. & q. 54. 4. ad 1.

4 Est totius Sacerdotii origo, 3. q. 50. 4. c.

5 In Christo est divini Sacerdotii plenitudo, 3. q. 63. 6. c.

6 Christus excellentius angelis habuit potestatem Sacerdotalem, quia fuit major eis secundum utramque naturam, & angeli fuerunt ministri Sacerdotii ejus, 3. q. 22. 1. ad 1.

7 In triduo mortis fuit Sacerdos, quia Sacerdotium convenit homini ratione animæ, i. in qua est character ordinis. Unde per mortem homo non perdit ordinem Sacerdotalem, multo minus Christus, qui est totius Sacerdotii origo, 3. q. 50. 4. ad 5.

8 Christo non convenit suscipere in se characterem, vel effectum sui Sacerdotii, quia ipse est fons totius Sacerdotii, nisi secundum quid, sc. ratione impassibilitatis suæ, 3. q. 22. 4. o.

9 Sacerdotium Christi manet in æternum ratione confirmationis, & finis, sc. beatitudinis Sanctorum, non autem ratione expiationis vel passionis Christi, nisi virtualiter, 3. q. 22. 5. o. & 6. c. & q. 63. 5. c.

10 Sacerdotium Christi facit duo, quæ requiruntur ad perfectam emundationem peccatorum, scil. gratia quoad culpam, & satisfactio quoad reatum, 3. q. 22. 3. o.

11 Homo fit particeps Sacerdotii Christi per omnia Sacramenta, percipiendo aliquem effectum ejus, 3. q. 63. 6. ad 1.

12 Christus noluit nasci de Sacerdotibus, ne videretur idem Sacerdotium ejus, & vetus; sed vetus erat figura ejus, 3. q. 22. 1. ad 2.

13 Sacerdotium ante legem erat tantum secundum determinationem humanam, quæ hanc dignitatem primogenitis, attribuebat, 1. 2. q. 103. 1. ad 3.

14 Sacerdotium veteris legis fuit figura Sacerdotii Christi, sed

sed multum distant, quia nec æternum, nec mundans peccata, 3. q. 21. 1. ad 1. & 4. c. ad 3. & 5. ad 1. & 6. c

15 Sacerdotium Christi dicitur secundum ordinem Melchisedech; quia excellentia ejus ad Sacerdotium legale figurabatur per illud, 3. q. 22. 6. o.

16 Quoad oblationem expressius figurabatur per Sacerdotium legis, quam per Sacerdotium Melchisedech, sc. in effusione sanguinis; sed quoad participationem & effectum ejus, in quo præcipue attenditur excellentia ejus, est é converso, 3. q. 22. 6. ad 2. & q. 61. 3. ad 3.

17 Indictus est Sacerdotibus veteris legis fœminalium usus ad tegumen pudendorum, ad excludendam idololatriam in sacris Priapi, 1. 2. q. 102. 4. ad 7. fi.

18 Sacerdotium Leviticum deribabatur ad posteros secundum originem carnis, 1. 2. q. 102. 6. ad 11. & q. 105. 1. ad 4. & 3. q. 31. 8. ad 4.

19 Sacerdotes novæ legis tenent locum septuaginta discipulorum Christi, 2. 2. q. 184. 6. ad 1. & q. 188. 4. ad 5. & 3. q. 67. 2. ad 2.

20 Ministri comparantur ad Sacerdotem, sicut secundarium, & instrumentale agens ad agens principale, 3. q. 71. 4. c.

21 Sacerdos novæ legis operatur in persona Christi, 3. q. 22. 4. c.

22 Sacerdos ut peccator participat effectum sui Sacerdotii, non autem ut Sacerdos, 3. q. 22. 4. ad 1.

23 Bonus laicus dicitur Sacerdos spiritualiter, non autem quoad ordinem, 3. q. 82. 1. ad 1.

24 Sacerdos in quantum medius inter Deum & hominem habet nomen angeli, 3. q. 22. 4. ad 1.

25 Proprium officium Sacerdotis est esse mediatorem inter Deum & populum, 3. q. 22. 1. c. ad 1. & 4. c. & q. 26. 1. o. & q. 82. 3. c.

26 In officio Sacerdotis possunt considerari duo, sc. oblatio sacrificii, & consummatio, 3. q. 22. 5. c. & 6. ad 2.

27 In oblatione sacrificii cujuscunque Sacerdotis sunt duo, sc. sacrificium, & devotio. Sed effectus proprius Sacerdotii est quod sequitur ex sacrificio, 3. q. 22. 4. ad 2.

28 Solus Deus remittit per se culpam, Sacerdos vero ministerialiter virtute potestatis clavium, quæ quodammodo ordinatur ad culpæ remissionem, non sicut causans, sed sicut disponens ad eam, Suppl. q. 18. 1. o.

29 Etsi ex vi clavium non tota pœna remittatur, aliquid tamen de pœna temporali Sacerdos remittere potest, Sup. q. 18. 2. c.

30 Cum Sacerdos in usu clavium sit minister Dei tanquam causa disponens, dimittit quodammodo culpam, non vero ligat, nisi improprie, in pœnam autem habet potestatem & ligandi & solvendi, solvendo à pœna quam remittit, & ligando ad pœnam quæ remanet, Sup. q. 18. 3. c.

31 Cum Sacerdos operetur in usu clavium sicut minister & instrumentum Dei tanquam principalis agentis, non potest solvere & ligare ad arbitrium, nisi in quantum à Deo sibi præscriptum est, Sup. q. 18. 4. o.

32 Sacerdotii legalis potestas non se entendebat ad cœlestia, sed ad figuras cœlestium, & ideo videtur quod non habebat claves, sed in eis clavium potestas præcessit, Sup. q. 19. 1. c.

33 In Christo oportet ponere clavem, sed altiori modo quam sit in ejus ministris, & ideo dicitur quod habet clavem excellen-

lentiæ, Suppl. q. 19. 2. c.

34 Clavis ordinis, quæ immediate removet impedimentum introitus ad regnum cœlorum, competit solis Sacerdotibus. Clavis vero jurisdiccionis, quæ non clavis cœli, sed quædam dispositio ad ipsam dicitur, etiam aliis ministris Ecclesiæ competit, Sup. q. 19. 3 o.

35 Non possunt Sancti, quantumcumque habeant de gratia, pertingere ad effectum clavium, nisi applicentur ad hoc ministri per ordinis susceptionem, Sup. q. 19. 4. c.

36 Cum homo sit tantum instrumentaliter agens in usu clavium, quantumcumque sit gratia privatus, nullo modo privatur usu clavium, Sup. q. 19. 5. c.

37 Hæretici, schismatici, & excomunicati habent quidem potestatem quantum ad essentiam, sed usus ejus impeditur ex defectu materiæ, quia eos Ecclesia tali potestate privat, subtrahendo illis subditos, Sup. q. 19. 6. c.

38 Prælatus qui habet indistinctam potestatem in omnes, potest uti potestate clavium in omnes. Qui vero sub eo distinctas potestates acceperunt, in eos solum qui sibi commissi sunt, clavibus uti possunt, nisi in articulo necessitatis, Sup. q. 20. 1. o.

39 Non potest simplex Sacerdos remittere ea peccata, quæ sibi superior potestate jurisdictionis reservavit, Sup. q. 20. 2. o.

40 Potest superior inferiori potestatem dare, ut in ea potestate clavium utatur, Sup. q. 20. 3. c.

1 Sacramenta sunt protestationes fidei, 3. q. 62. 6. c. fi. & q. 72. 5. ad 2.

2 Sacramentum est in genere signi, quia est rei sacræ signum, 3. q. 60. 1. o.

3 Proprie non est signum cujuslibet rei sacræ, sed tantum rei sacræ sanctificantis homines, 1. 2. q. 101. 4. c. & q. 102. 3. c. & 3. q. 60. 2. o. & q. 64. 2. o. & 3. c.

4 Est signum passionis Christi; gratiæ, & gloriæ. Ideo est commemoratio præteriti, demonstratio præsentis, & prognosticum futuri, 3. q. 60. 3. o.

5 In Sacramentis requiruntur res determinatæ ex institutione Dei, 3. q. 60. 5 o. & 7. c.

6 Sacramentum proprie semper est aliqua res sensibilis, 3. q. 60. 4. o. & q. 61. 1. c. & q. 64. 2. ad 2.

7 In Sacramentis habentibus materiam corporalem actus humani non sunt de essentia Sacramentorum, sed dispositive se habent ad Sacramenta, 3. q. 84. 1. ad 1.

8 Res & verba sunt unum Sacramentum, in quantum conveniunt in uno, sc. in significando, vel causando, 3. q. 60. 6. ad 2. & q. 62. 4. ad 4. & q. 86. 6. c.

9 Sanctificatio materiæ est de necesitate Sacramenti in aliquibus Sacramentis, ut in confirmatione, & extrema unctione; & in aliquibus est de solemnitate tantum, ut in baptismo & matrimonio, 3. q. 66. 3. ad 5. & q. 72. 3. o.

10 Materia Sacramentorum necessario benedicitur, præter baptismum & Eucharistiam, quia hæc per usum Christi benedicta sunt, 3. q. 72. 3. o.

11 Materia Sacramenti indiget duplici benedictione. Prima cum instituitur, secunda in usu, 3. q. 65. 2. ad 3. & q. 72. 3. ad 2.

12 In omnibus Sacramentis indigentibus materia sanctificata, prius materia sanctificatur per Episcopum, 3. q. 72. 3. o.

13 Illa, quibus homines communius utuntur, debent sumi pro materia, vel pro forma Sacramentorum, 3. q. 60. 5. ad 3. fi.

fi. & 7. ad 2. & q. 66. 5. ad 7. & q. 74. 1. 3. c

14 In Sacramentis res sensibiles sunt ut materia, & verba ut forma, 3. q. 60. 6. c. ad 2. & 7. c. & q. 90. 2. c.

15 Sacramenta, quorum effectus non dependet ab opere humano, habent materiam sensibilem, ut baptismus & confirmatio; non autem si dependet, sicut matrimonium, & pœnitentia, 3. q. 84. 1. ad 1.

16 In quibus confertur superabundans gratia, habent materiam corporalem, non autem alia, 3. q. 84. 1. ad 1.

17 Forma determinata verborum requiritur in Sacramento, 3. q. 60. 7. o.

18 In Sacramentis requiruntur verba. Sed expressius significant in lege nova, quam in lege veteri, 3. q. 60 6. o.

19 In forma cujuslibet Sacramenti oportet exprimi illud, in quo substantia ejus consistit, 3. q. 73. 4. c.

20 Proferens corrupte verba Sacramentalia, si ex industria hoc faciat, non videtur intendere facere, quod facit Ecclesia; & ita non videtur perfici Sacramentum. Si autem hoc faciat ex errore, vel lapsu linguæ, si sit tanta corruptio, quæ omnino auferat sensum locutionis, non videtur perfici Sacramentum: cum præcipue corruptio fiat in principio dictionis; ut pro patris, dicat matris. Si vero non totaliter auferatur sensus locutionis, ut in nomine patrias, pro in nomine patris, nihilominus perficitur Sacramentum, licet enim mutetur sonus sensibilis, remaneret tamen intelligibilis, 3. q. 60. 7. ad 3.

21 Addens, minuens, transponens, mutans, vel interrumpens formam Sacramentorum perficit Sacramentum, nisi intendat contra ritum Ecclesiæ, vel nisi principalis sententia mutetur, 3. q. 60. 8. o.

22 Sacramenta sunt necessaria ad salutem humani generis triplici ratione, sc. quia sunt illa per quæ homo ex sensibilibus de spiritualibus eruditur, per quæ affectum, qui sensibilibus subjicitur, in Dei reverentiam refert, & per quæ circa ea in honorem Dei exercitatur, 3. q. 61 1. o. & 3 c.

23 Sacramenta fuerunt necessaria tempore legis naturæ post peccatum sed indeterminata, 3. q. 60. 5. ad 3 & q. 61 3. o.

24 Necesse fuit quod per legem Moysis adderentur Sacramenta determinata supra Sacramenta legis naturæ, 3. q. 60. 5. ad 4. & q. 61. 3. o.

25 Necesse fuit quod in lege nova essent alia Sacramenta, quam in lege veteri, 3. q. 60. 6. ad 3. & q 61. 4. o.

26 Sacramenta simpliciter necessaria ad salutem sunt tantum tria; primo quidem baptismus cuilibet personæ singulari simpliciter & absolute; pœnitentia vero post mortale peccatum; Sacramentum ordinis autem est necessarium Ecclesiæ, quia ubi non est gubernator, corruet populus: Alia vero Sacramenta necessaria sunt, ut melius habeatur finis, idest salus per gratiam, ita quod non peccat quilibet ea non accipiens, nisi ea contemnat iniquo animo, 3. q. 62. 2. 2. c. & q. 65. 4. o. & q. 72. 1. ad 3.

27 Sacramenta legis naturæ non obligabant ex præcepto Dei, sed secundum mentem cujuslibet celebrabantur, 3. q. 60. 5. ad 3. & q. 61. 3. ad 2. & q. 70. 2. ad 1

28 Solus Deus est institutor Sacramentorum. Quæ autem per homines instituta sunt, pertinent ad solemnitatem. Quæ vero à Christo, necessaria sunt, 3. q. 64. 2 o. & q. 83. 3. ad 8.

29 Solus Deus operatur ut causa principalis ad effectum

interiorem Sacramentorum, sed homo, & Sacramenta instrumentaliter tantum, 3. q. 64. 1. 5. o. & 9. c. & q. 84. 3. ad 3.

30 † Sacramenta operantur ut instrumenta divinæ misericordiæ justificantis; Dei autem est respicere ad hominis cor, 1. 9. 57. 4. o. item 2. 2. q. 44. 1. c. & q. 106. 5. ad 3.

31 Sacramentalia non pertinent ad gratiæ interioris necessitatem, sicut Sacramenta. Ideo Christus reliquit ea fidelibus instituenda pro arbitrio suo, 1. 2. q. 108. 2. ad 2.

32 Christus ut Deus operatur per auctoritatem ad interiorem effectum Sacramentorum, sed ut homo meritorie, & efficienter, ut instrumentum principale, 3. q. 64. 3. o. & 4. c.

33 Omnia Sacramenta novæ legis sunt immediate instituta á Christo, 1. 2. q. 108. 2. c. ad 2. & 3. q. 64. 3. c. q. 66. 6. c. & q. 72. 1. ad 1.

34 Virtus Christi operatur in Sacramentis per modum sanationis, & expiationis cujusdam, 3. q. 52. 8. ad 2.

35 Fides ministri non est de necessitate Sacramentorum, 3. q. 64. 9. o.

36 Devotio ministri aliquid operatur impetrando, non quidem effectum Sacramentorum, sed aliquid annexum ei, 3. q. 64. 1. ad 2. & q. 82. 6. c.

37 Orationes quæ fiunt in collatione Sacramentorum fiunt in persona totius Ecclesiæ: & non in persona alicujus particularis, 3. q. 64. 1. ad 2.

38 Intentio ministri requiritur ad perfectionem Sacramentorum, 3 q. 60. 8. c. & q. 64. 8. o.

39 Intentio virtualis sufficit ad perfectionem Sacramentorum. Sed minister debet conari ad actualem intentionem, licet non totaliter sit in potestate hominis, 3 q. 64. 8. ad 3.

40 Intentio Ecclesiæ expressa in forma Sacramenti, sufficit ad perfectionem ejus, nisi contrarium exprimatur exterius, 3. q. 64. 8. ad 2.

41 Perversitas intentionis respectu Sacramenti expressa, tollit veritatem Sacramenti, non autem respectu sequentium, 3. q. 64. 10. o. & q. 74. 2. ad 2.

42 Sacramenta conferri possunt per malos ministros, 3. q. 64. 5. o. item 9. c.

43 Quandiu minister Ecclesiæ, qui est in peccato mortali, sustinetur ab Ecclesia, subditus ejus debet ab eo Sacramenta accipere, quia ad hoc est ei obligatus, 3. q. 64. 6. ad 2.

44 Tamen præter articulum necessitatis non est tutum eum inducere ad aliquid sui ordinis exequendum, durante tali conscientia, quam tamen deponere posset, quia in instanti gratia emundat, 3. q. 64. 5. ad 2.

45 Hæretici præcisi ab Ecclesia, servantes formam Ecclesiæ, conferunt Sacramentum, non autem rem Sacramenti. Sed graviter peccant dantes & recipientes. Si vero non fervent formam, nihil conferunt, 3. q. 64. 9. ad 2. & ad 3. q. 82. 5. o. & 7. ad 2. item 8. 9. o.

46 Effectus Sacramentorum duplex, sc. principalis, idest gratia, & secundarius, sc. character, vel aliquis ornatus animæ, in Sacramentis in quibus non imprimitur character, 3. q. 62. pr.

47 Quando plures actiones ordinantur ad unum effectum, in illa quæ perficit effectum principalem, consistit essentialiter Sacramentum, non autem in eis quæ ad hoc disponunt, vel removent impedimentum, vel ornant, sed sunt Sacramentalia, 3. q. 60. 2. ad 3

48 Ubi occurrit specialis effectus gratiæ, ibi ordinatur speciale Sacramentum, quia Sacramenta novæ legis ad hoc ordinantur, 3. q. 72. 1. c.

Om-

49 Omne Sacramentum producit suum effectum virtute formæ & materiæ, 3. q. 86. 6. c.

50 Diversa Sacramenta diversimode purgant, illuminant, & perficiunt, 3. q. 65. 1. ad 3.

51 In Sacramento novæ legis est illuminatio gratiæ cum purgatione, 3. q. 65. 1. ad 3.

52 Effectus Sacramenti non impetratur oratione Ecclesiæ, vel ministri, sed ex merito passionis Christi, 3. q. 64. 1. ad 2.

53 Omnis efficacia Sacramentorum descendit à Christo, 3. q. 60. pr. & q. 66. 6. c. & q. 84. 1. ad 1. & 7. c.

54 Efficacia & virtus Sacramentorum est ex Deo ut à causa principali, sed ex passione Christi, ut à prima causa meritoria, & ut ab instrumento conjuncto, ex fide vero, ut à continuante instrumentum agenti principali, 3. q. 43. 1. ad 4. & q. 61. 1. ad 1. & q. 62. 5. 0. & 6. c. & q. 64. 1. ad 2. & 2. 0. & 7. c. & q. 84. 7. c. item q. 86. 1. c. fi.

55 Sacramentum consequitur virtutem spiritualem ex benedictione Christi, & applicatione ministri ad usum Sacramenti, 3. q. 62. 4. ad 3. & q. 63. 6. ad 1.

56 Omnia Sacramenta sunt instituta contra aliquem defectum, 3. q. 65. 1. c.

57 Nullum Sacramentum ordinatur specialiter contra peccatum veniale, 3. q. 63. 1. ad 8.

58 Commune est omni Sacramento, quod per illud exhibetur remedium aliquod contra peccatum, per hoc quod gratiam confert, 3. q. 63. 6. c.

59 Per omne Sacramentum sanctificatur homo, idest mundatur à peccato, quod fit per gratiam, 3. q. 65. 6 ad 2.

60 Sacramenta Ecclesiæ ordinantur ad duo, sc. ad perficiendum hominem in cultu Dei, & in remedium contra peccatum, 3. q. 65. 1. c.

61 Sacramenta veteris legis proprie dicuntur, quæ significabant sanctitatem Christi non quidem ut in se est, sed ut per eam sanctificamur, 3. q. 60. 2. ad 2.

62 Et erant prænuncia Christi venturi, 3. q. 60. 6. ad 3. & q. 61. 3. b. & 4. c. & q. 62. 6. c. fi.

63 Passio Christi est causa finalis Sacramentorum veteris legis, quia fuerunt instituta ad eam significandam, 3. q. 61. 3. ad 1.

64 Sacra & Sacramenta veteris legis figurabant Sacra & Sacramenta novæ legis; & observantiæ veteris legis conversationem populi novæ legis, quæ omnia ad Christum pertinent, 1. 2. q. 101. 4. ad 2. & ad 4.

65 Sacramenta veteris legis erant plura propter diversitatem cæremoniarum & sacrificiorum, 3. q. 65. 2. ad 4.

66 Quoad omnes erant tria, sc. circumcisio, esus agni paschalis, & purificatio à quibusdam immunditiis, ut expiatio à peccatis. Sed quoad ministros etiam erant alia tria, sc. consecratio Sacerdotum, oblatio victimarum, esus panum propositionum, & hujusmodi, & ablutio manuum & pedum, & rasio pilorum, 1. 2. q. 102. 5. c.

67 Sanctificabant mancipando ad divina, non autem emundando, nec confirmando, 3. q. 62. 6. ad 2.

68 † Et nihil interius efficiebant; ideo dicuntur justitia carnis, 3. q. 72. 5. ad 3.

69 Nec purgabant à culpa, sed ab immunditia, idest ab irregularitatibus, & impedimentis, quæ multiplicabantur à lege, propter timorem, & reverentiam Dei, 1. 2. q. 102. 5. ad 4 & ad 5. & ad 6. & q. 103. 2. 0. & 3. q. 37. 4. ad 3. & q. 89. 4. ad 1.

70 Nec diluebant peccata quoad maculam, sed reatum, in quantum erant onerosa, tamen præsupposita gratia, 3. q. 62. 6. ad 2.

71 Ratio literalis & figuralis omnium Sacramentorum veteris legis exponitur, 1. 2. q. 102. 5. 0.

72 Nec justificabant, sed significabant fidem, qua justificabantur patres antiqui, 1. 2. q. 98. 2. ad 3. & q. 103. 2. 0. & q. 107. ad 3. & 3. q. 62. 6. 0.

73 Nec habebant in se aliquam spiritualem virtutem operativam spiritualis effectus, 3. q. 62. 6. c. fi. & q. 63. 1. ad 3.

74 Sacramentum dicitur tripliciter, non quidem æquivoce, sed analogice, sc. sacrum secretum, juramentum, & signum rei sacræ, 3. q. 60. 1. c.

75 In quolibet Sacramento sunt tria, sc. origo, perfectio, & finis duplex, sc. proximus, idest sanctificatio, & finis ultimus, sc. vita æterna, 3. q. 60. 3. c.

76 Differentia inter Sacra, Sacramenta, sacrificia, & observantias, 1. 2. q 101. 4. 0.

77 Sacramenta novæ legis conferunt gratiam, non autem Sacramentalia, sed removent contrarias dispositiones, & impedimenta. Ideo secundum ea multiplicantur, 1. 2. q. 108. 3. ad 1. & 3. q. 71. ad 2.

78 Sacramenta, & Sacramentalia, quæ habent effectum perpetuum, non possunt iterari, quæ vero non habent, possunt iterari, 3. q. 69. 3. ad 3. fi. & q. 82. 8. ad 2.

79 Sacramenta quatuor dicuntur magna, sc. baptismus ratione effectus, confirmatio ratione ministri, Eucharistia ratione contenti, & matrimonium ratione significati, 3. q. 65. 3. ad 4. & q. 67. 2. ad 3.

80 In Sacramentis veteris legis, quæ ordinabantur ad hominum sanctificationem, nihil erat sine rationabili causa, 1. 2. q. 102. 5. b.

81 Numerus & sufficientia septem Sacramentorum novæ legis, 3. q. 65. 1. 0.

82 Ordo Sacramentorum novæ legis exponitur, 3. q. 65. 2. 3. 0. item q. 67. 2. ad 3.

83 Sacramenta novæ legis tripliciter se habent ad Sacramenta veteris legis, sc. essentialiter, ut matrimonium, pœnitentia, & ordo; figuraliter, ut baptismus. & Eucharistia; & neutraliter, ut alia, 1. 2. q. 102. 5. ad 5.

1 Sacrificium proprie dicitur aliquid factum ad honorem debitum soli Deo, ad eum placandum, 2. 2. q. 81. 4. ad 1. & 3. q. 22. 2. c. & q. 48. 3. c.

2 Sacrificium exterius est signum sacrificii interioris, quo quis se offert Deo, 3. q. 82. 4. c.

3 Omne quod Deo exhibetur, ut spiritus feratur in Deum, potest dici sacrificium, 3. q. 22. 1. c. & q. 58. 3. c.

4 Omnia obsequia proximis facta, in quantum ad Deum referuntur, dicuntur sacrificia, 2. 2. q. 188. 2. c.

5 Sacrificium nihil aliud est, nisi protestatio interioris devotionis & fidei, 2. 2. q. 85. 2. c. & 3. q. 22. 2. c.

6 Debet offerri soli Deo, 1. 2. q. 102. 3. c. & 2. 2. q. 84. 1. ad 1. & q. 83. 3. 0. & q. 94. 2. c. & 3. q. 48. 3. c.

7 Offerre Deo sacrificium in communi est de jure naturali, sed determinatio ejus est de jure divino & humano, 2. 2, q. 85. 1. 0.

8 Sacrificia sensibilia instituta sunt non propter indigentiam Dei, sed ut homo se & omnia sua referat in Deum, ut in finem, principium, & dominum omnium, 1. 2. q. 102. 2. c. ad 1. & 2 2. q. 30. 4. ad 1. & q. 8. 16. ad 2. & 7. c. ad 2. & q. 85. 2. c.

Qui-

9 Quicunque offert sacrificium debet esse sacrificii particeps, 3.q.82.4.c.

10 Sacrificium duplex, sc. interius & exterius, 2.2.q.85. 2.c.& 3.ad 2.& 4.c.& 3.q. 22. 2.c.& q.82.4.c.

11 Ad primum omnes tenentur, ad secundum vero soli subditi legi, nisi necessarii actus virtutum, 2. 2. q.85.4.o.

12 In quolibet sacrificio considerantur quatuor, sc. cui, à quo, quid, & pro quibus offertur, 3.q.32.3.ad 1.& q.48. 3.c.

13 Homo indiget sacrificio propter tria, sc. propter remissionem peccati, conservationem gratiæ, & adeptionem gloriæ. Quæ omnia dantur nobis per humanitatem Chtisti, 3. q. 22.2.c.

14 Homo tripliciter exhibet corpus suum sacrificium & hostiam Deo, sc. per martyrium, per austeritatem, & per opera justitiæ, & divini cultus, 2.2. q.85.3.ad 2.

15 Sacrificia, oblationes, & hujusmodi ante legem Moysis erant necessitatis in communi, sed erant voluntatis in speciali, 1.2.q. 103.1o. & 3.6o. 5.ad 3.& q.61.3.ad 2.& q.7o.2. ad 1.item 4.ad 2.

16 Præcepta de sacrificiis non sunt data Judæis, nisi post idololatriam, 1.2 q.102.3.c.

17 Ratio literalis, & figuralis omnium sacrificiorum in lege veteri exponitur, 1. 2. q. 102.3. o.

18 Lex vetus in multis diminuit cultum corporalem, ideo statuit quod sacrificia non offerrentur de quolibet, nec in omni loco, 1.2.q. 101.3.ad 3. & 4.ad 1.& ad 4.& q.102. 4, ad 3.

19 Esus adipum, & sanguinis in sacrificiis Judæorum erat prohibitus; sed sanguis effundebatur ad crepidinem altaris ad honorem Dei: adeps vero adurebatur igne, & hoc ad evitandum idololatriam. Libabant enim idololatræ sanguinem victimarum, & comedebant adipes. Secundo ad informationem humanæ vitæ, ut horrerent homicidia. Esus autem adipum prohibebatur ad vitandam lasciviam & delicias, quæ in cibis habentur. Tertia ratio ad reverentiam Dei. Quarta quia significabatur effusio sanguinis Christi; adeps autem abundantiam nutrimenti demonstrat, & pinguedinem significat charitatis, 1.2.q.102.3.ad 8.

20 Sacrificia veteris legis non erant Deo accepta secundum se, sed quia figurabant passionem Christi, & sacrificium interius, sc. devotionem, & ne offerrent ea idolis, 1. 2.q.102. 3.o.& 4.ad 3.& 5.ad 4.pr.

21 Sacrificium in lege veteri erat publica protestatio peccati. Ideo non fiebat pro peccato negligentiæ, nec pro aliis pectis interiorum actuum, quia erant occulta. 2.2.q.54.3.ad 3.

22 Triplex in lege veteri, sc. oblatio pro peccato, holocaustum, & victima, vel hostia, 1.2.q.102.3.ad 8.& ad 9.

23 Sacrificia veteris testamenti significabant passionem Christi; sed oblationes significabant dispositionem Christi patientis, sc. voluntatis, 3.q.47.2. ad 1. & q. 48.3.o

24 Utraque significabant Eucharistiam, prima quidem quoad significatum, secunda vero quoad numerum, & usum, 1. 2.q.101.4.ad 1.

25 Primum, sc. oblatio pro peccato, convenit pœnitentibus, secundum perfectis, & tertium proficientibus, 2.2. q. 102.3.ad 8.

26 Primum erat de necessitate remissionis peccati, unde incendebatur una pars, & alia erat Sacerdotis, quia expiatio fit à Deo per ministerium Sacerdotum, 1.2.q.102.3.ad 8.

Ter-

27 Tertium erat ex debito beneficii vel accepti, vel accipiendi, pro gratiarum actione, vel pro salute, & prosperitate offerentium, quorum tertia pars erat, secunda sacerdotum, & prima incendebatur Deo, 1. 2. q. 102. 3 ad 8.

28 Sacrificium pro peccato totius populi, vel Sacerdotis totum comburebatur, ne aliquid peccati in eis remaneret, 1. 2. q. 102. 3. ad 8.

29 Primitiæ erant oblationes, non autem sacrificia, quia nihil sacrum fiebat circa eas, 2. 2. q. 85. 3. ad 3 & q. 86. 4. o.

30 De iis quæ veniunt in usum hominis de terra nascentibus, sunt cibus, potus, condimentum & medicamentum. De primo offerebatur in sacrificium panis, de secundo vinum, de tertio oleum, & sal, de quarto thus, quod est aromaticum & consolidativum. Primo significatur caro Christi, secundo sanguis ejus, tertio gratia, quarto scientia, quinto oratio, 1. 2. q. 102. 3. ad 13.

31 Sal offerebatur in sacrificiis, quia impedit corruptionem putredinis. Et significat discretionem sapientiæ, & mortificationem carnis, 1. 2. q. 102. 3. ad 14.

32 Sacrificium expiationis erat solemnissimum. Et erat præcipua figura Eucharistiæ quoad Christum passum, sicut omnia sacrificia veteris legis, 3. q. 73. 6. c.

33 Potissimum sacrificium est, quo Christus se obtulit Deo. Ideo omnia sacrificia veteris legis erant ad figurandum hoc, ut perfectum per imperfecta, quorum rationes sumi debent ex eo, 1. 2. q. 102. 3. c.

34 Licet in sacrificiis veteris legis non sumeretur caro humana, sed aliorum animalium, tamen caro Christi est verum sacrificium quadruplici ratione, sc. quia ex eo quod est caro humanæ naturæ, caro congrue pro hominibus offertur. Et ex eo quod erat passibilis & mortalis, apta erat immolari: Et ex hoc quod erat sine peccato, efficax erat ad emundanda peccata: Et ex eo quod erat caro ipsius offerentis, erat Deo accepta, propter charitatem suam carnem offerentis, secundum August., 3. q. 48. 3. ad 3.

35 Passio Christi fuit verum sacrificium, 3. q. 47. 2. c. ad 1. & 4. ad 2. & q. 48. 3. o. & 6. ad 3. & q. 49. 4. c. & q. 73. 4. c. ad 3. item q 83. 1. c.

36 Occisio Christi fuit sacrificium respectu voluntatis ejus, non autem quoad voluntatem occidentium, sed gravissimum peccatum, 3. q. 22. 2. ad 2. & q. 47. 4. ad 2. & q 48 3. ad 3.

37 Sacrificium Christi fuit efficacissimum ad delendum peccata, ratione deitatis, 3 q. 22. 3. ad 3.

1 Sacrilegium est omne quod fit ad irreverentiam rei sacræ, 2. 2. q 99. o. & q. 54. 10. ad 3.

2 Est speciale peccatum, oppositum religioni, 2. 2. q. 99. 2. o.

3 Est sine aliis peccatis, quando non est alia deformitas, nisi violatio rei sacræ, 2. 2. q. 99. 2. ad 3.

4 Species ejus sunt tres, secundum triplicem rationem sanctitatis, sc. personarum, locorum, & aliarum rerum, 2. 2. q. 99. 3. o. & q. 154. 10. ad 3.

5 Et gravius est contra personam, quam contra locum. Sed gravissimum est contra Sacramenta, secundo contra vasa sacra, tertio contra imagines & reliquias Sanctorum, quarto contra ornatus rei sacræ, quinto contra res ministrorum Ecclesiæ, 2. 2. q. 99. 3. c.

6 Omne peccatum personæ sacræ est sacrilegium materialiter, non autem formaliter nisi sit directe contra sanctitatem ejus, puta si vir-

go Deo dicata fornicetur, 2. 2. q. 99. 3. ad 3.

7 Quælibet species luxuriæ, secundum quod violat aliquid pertinens ad cultum Dei, est sacrilegium, 2. 2. q. 154. 10. o.

8 Pœna sacrilegii secundum æqualitatem est excommunicatio. Sed quia hæc non timetur, additur decapitatio secundum leges, & pœna pecuniaria secundum canones, 2. 2. q. 99. 4. o. & q. 154. 10. ad 2.

Sal impedit corruptionem putredinis, 1. q. 104. 2. c. & 1. 2. q. 102. 3. ad 14.

1 Salomon non meruit sapientiam in somniis, sed fuit signum præcedentis desiderii, 1. 2. q. 113. 3. ad 2. & 2. 2. q. 154. 5. ad 1.

1 Somnus Salomonis non fuit naturalis, sed fuit prophetica visio, 1. 2. q. 113. 3. ad 2. & 2. 2. q. 173. 2. c.

1 Salvari nullus potest, nisi per Christum, 3. q. 61. 3. c. ad 2. & 4. c. & q. 68. 1. o. & 2. o. & q. 73. 5 c. & q. 81. 5. c.

2 Ad salutem venitur dupliciter, sc. merito Christi, ut pueri, & stulti: & merito proprio, addito ad meritum Christi per actum fidei, 2. 2. q. 124. 1. ad 1.

3 Pueri antiquorum salvabuntur in fide parentum, 3. q. 34. 3. c. item q. 70. 4. ad 2.

4 In necessariis ad salutem tenemur intellectum nostrum conformare intellectui Dei, ut in iis quæ sunt fidei, 1. q. 1. 8. ad 2.

5 In necessariis ad salutem Deus nunquam deest, nec unquam defuit homini, nisi ex culpa ejus, 1. 2. q. 98. 2. ad 4. & 2. 2. q. 177. 1. c. & q. 178. 1. c.

6 Quolibet tempore instructi sunt homines divinitus de agendis, in quantum expediebat ad salutem electorum, 2. 2. q. 174. 6. c. fi. ad 3.

7 † Ex divina providentia procurantur multæ occasiones salutis hominibus, ut prædicationes, exempla, actus virtutum pro loco & tempore, ægritudines, flagella, & etiam peccata, 1. 2. q. 87. 2. ad 1. & ad 2.

8 Non est de necessitate charitatis, quod aliquis exponat proprium corpus pro salute proximi, nisi quando tenetur ejus saluti providere, sed est de perfectione charitatis, 2. 2. q. 26. 5. ad 3.

1 Samuelis anima, si voluntate Dei Sauli eventum belli prænuntiavit, Deo sibi hoc revelante, pertinet ad rationem prophetiæ. Non autem est eadem ratio de sanctis, qui sunt modo in patria, 2. 2. q. 174. 5. ad 4.

2 † Dici etiam potest, quod non fuerit anima Samuelis, sed dæmon ex persona ejus loquens, quem Sapiens Samuelem nominat, & ejus prænunciationem prophetiam, secundum opinionem Saulis, & astantium, qui ita opinabantur, 2. 2. q. 172. 6. ad 2. & q. 174. 5. ad 4.

1 Sanctificatio duplex, sc. totius naturæ humanæ ab omni corruptione culpæ & pœnæ in resurrectione, personalis in sola mente, 3. q. 17. 2. ad 4.

2 Duplex, sc. adultorum per propium actum, & parvulorum secundum fidem parentum, vel Ecclesiæ. Prima est perfectior quam secunda, 3. q. 24. 1. c. & q. 70. 3. ad 2.

3 Santificari dicitur tripliciter, sc. mundari à peccato, confirmari in bono, & deputari ad cultum Dei. Et tantum tertium convenit carenti ratione, 2. 2. q. 81. 8. c. & q. 62. 6. ad 2. & q. 63. 6. ad 2.

4 Sanctificatio tabernaculi & vasorum ejus litteraliter fuit; ut haberentur in reverentiam. Sed figurabatur spiritualis sanctificatio fidelium, 1. 2. q. 102. 4. ad 9.

5 Sanctificari dicitur tripliciter, sc. ex minus Sancto, ex non Sancto privative, & ex non Sancto negative. Et tantum

tum tertium convenit Christo, quia factus est Sanctus ex non Sancto, secundum hominem non quidem privative, ut sc. aliquando fuerit homo, & non fuerit Sanctus, sed negative, quia sc. quando non fuit homo, non habuit sanctitatem humanam; & ideo simul factus est homo, & Sanctus homo, 3.q. 34. 1. ad 2.

6 Quæ fiunt præter legem communem, non fiunt principaliter ad subveniendum uni personæ, sed ad insinuationem, & commendationem gratiæ, ut sanctificatio in utero, 3.q. 27.6.c.

7 Non est credendum, aliquos esse sanctificatos in utero, de quibus non loquitur Scriptura, 3. q. 27. 6. c.

8 Illi præcipue sanctificati sunt in utero, qui immediatius ordinati sunt ad significandum sanctitatem Christi, 3. q. 27. 6. o.

9 Hieremias, & Joannes Baptista non fuerunt sanctificati ante infusionem animæ rationalis, 3. q. 27. 2. ad 1.

10 Sanctificati in utero creduntur non peccasse mortaliter de cætero, 3.q. 27. 6. ad 1.

11 Sanctificati in utero debent baptizari, ut suscipiant characterem, quo Christo configurentur, & ita per susceptionem characteris aliis membris Christi configurarentur etiam corporaliter, & ut quasi deputentur ad percipienda divina; tertio propter bonum obedientiæ, quia præceptum de baptismo omnibus est datum, & ab omnibus debet impleri, nisi articulus necessitatis sacramentum excludat, 3.q. 68. 1. ad 3.

12 Nazaræi, per quos significantur perfectissimi, sanctificabantur voto, 2.2. q. 86. 6. b.

1 Sanctitas est specialis virtus, sc. religio, sed est generalis imperio, 2.2.q. 81. 8. ad 1.

2 Refert omnia virtutum opera in Deum, vel per hæc disponat ad cultum Dei; ideo differt tantum ratione à religione, quæ est circa pertinentia specialiter ad cultum Dei, ut in sacrificiis, 2.2.q. 81. 8. o.

3 Importat duo necessaria ad applicationem mentis ad Deum, sc. munditiam, & firmitatem, 2.2.q 81. 8. o.

Sanctus unus præcipue laudatur de una virtute, & alius de alia, propter excellentiorem promptitudinem ad actum unius virtutis, quam ad actum alterius, 1.2.q. 66. 2. ad 2.

1 Sanguis non est actu pars, sed est totum in potentia, 3. q. 31. 5. ad 1. & 6. c.

2 Est de integritate humanæ naturæ, 1.q. 119. 1. c.

3 Sanguinei sunt amativi. Ideo jecur dicitur cogens amare, quia generat sanguinem, 1. 2. q. 48. 2 ad 1.

4 Sanguis in lege veteri effundebatur ad crepidinem altaris, ut judæi horrerent effundere sanguinem, & quia vita est à Deo. Et pro effussione sanguinis Christi, 1.2.q. 102. 3. ad 8. & 6. ad 1

5 Sanguis Christi est pretium redemptionis nostræ, quod Christus obtulit Deo, non autem diabolo, 3.q. 48. 4. ad 3. & 5. c. & q. 49. 5. ad 1.

6 Totus sanguis Christi, qui ad veritatem humanæ naturæ pertinebat, in passione ejus effusus pro redemptionn humani generis, ad corpus Christi rediit, & resurrexit cum eo triplici ratione, sc. quia passus est in perfectissima ætate, in qua maxime ea quæ in homine inveniuntur, ad veritatem humanæ naturæ pertinere videntur, tanquam ad maximam perfectionem adducta; & ex merito passionis, sicut & illæ partes sanctorum martyrum, in quibus passionem pro Christo sustinuerunt, quemdam privile-

legiatum fulgorem in resurrectione habebunt ; & ex ipsa virtute passionis, in qua humanum genus sanctificavit, quia humanitas Christi salutiferam virtutem habuit, & ex virtute Verbi sibi uniti, secundum Damasc. 3 q. 54. 3. ad 1

7 Sanguis Christi in passione effusus, qui maxime fuit salubris, fuit Divinitati unitus ; ideo oportuit quod in resurrectione jungeretur aliis humanitatis partibus, sicut & verum corpus ejus, 3. q. 52. 3. ad 1.

8 Sanguis vero, qui in quibusdam ecclesiis pro reliquiis servatur, fluxit miraculose de quadam ejus imagine percussa, 3. q. 53 3 ad 3.

1 Sanitas est de prima specie qualitatis, causata ex humoribus adæquatis, 1. 2. q. 49. 2. c. ad 1. & ad 2. & 4. c. & q. 50. 1. c. fi.

2 † Est tantum in animali, 1. q. 16. 6. c.

3 Eadem numero sanitas est in animali, & in aliis, nec alia sanitas est medicinæ, & urinæ, quam sanitas animalis, quam medicina facit, & urina significat, 1. 2. q. 20. 3. ad 2.

4 Christus quemcumque curavit, totum sanavit, sc. mente, & corpore, 3 q. 44. 3. ad 3. & q 86. 5. ad 1.

5 Dicitur ille non posse sanari, qui non potest de facili sanari. Potest tamen hoc fieri per virtutem divinæ gratiæ, quæ etiam interdum in profundum maris se convertit, 2. 2. q. 33. 2. ad 1. & 3. q. 86. 1. ad 2. fi.

1 Sapientia, qua formaliter sapientes sumus, est quædam participatio divinæ sapientiæ, quæ Deus est, 2. 2. q 23. 2. ad 1.

2 Secundum Philosophos, est tantum cognoscitiva, secundum Theologos vero est etiam directiva, 2. 2. q. 19. 7. c. & q. 45. 2. o.

3 Judicat de omnibus, & ordinat, quia considerat altissimas causas, 1. 2. q. 57. 2. c. ad 1. & q 66. 5 c. ad 1.

4 Sapiens simpliciter est qui cognoscit altissimam causam simpliciter, sed sapiens in aliquo genere est qui scit altissimam causam in illo genere, 1. q. 1. 6 c. & 2. 2. q. 9. 2. c. & q. 45. 1. c. & q. 47. 2. ad 1.

5 Sapientia simpliciter semper est bona, sed secundum quid est mala, & est triplex, sc. terrena, animalis, & diabolica, 2. 2. q. 45. 1. ad 1. & q. 46. 1. ad 2. & q 55 3. ad 3. & q. 113. 1. ad 1.

6 Omnis sapientia est scientia, in quantum est de conclusionibus, sed differentia cæteris scientiis, in quantum est de principiis, 1. 2. q 57. 2. ad 1. & ad 4. & 2 2. q. 9. 2. c.

7 Sapientia utitur principiis non solum concludendo ex eis, sicut aliæ scientiæ, sed judicando de eis, & disputando contra negantes ea, 1 q. 1. 8. c. & 1. 2. q. 53. 2. ad 1. & ad 2. & q. 66 5. ad 4.

8 Continet sub se scientiam & intellectum, 1. 2. q. 57. 3. ad 2.

9 Est tantum una, licet scientiæ sint multæ, 1. 2. q. 57. 2. c. fi.

10 Est maxima inter omnes virtutes intellectuales, judicans & ordinans eas, 1. 2. q. 57. 2. ad 2. & q. 66. 5. o. & q. 68. 7. c.

11 Differentia inter sapientiam, scientiam, intellectum, artem, & prudentiam, 1. 2. q. 57. 2. 3. 4. o

12 Sapientia in rebus humanis est prudentia, 1. q. 1. 6. c. item 2. 2. q. 47. 2. ad 1.

13 Prudentia non imperat sapientiæ, sed è converso. Nec est de altissimo, sicut sapientia, sed imperat de ordinatis ad sapientiam ; ideo est ministra ejus. 1. 2. q. 66. 6. ad 1.

14 Prudentia est de iis, per quæ pervenitur ad fœlicitatem, sed sapientia est de objecto ejus

jus. Et actus ejus in hac vita non est perfecta felicitas, sed est inchoatio ejus, quia est actus, imperfectus respectu sui objecti principalis, sc. Dei, 1. 2. q. 66. 5. ad 2. & ad 3.

15 Dona sapientiæ & scientiæ nihil aliud sunt, quam quædam perfectiones mentis humanæ, secundum quas disponitur ad sequendum instinctum Spiritus Sancti, in cognitione divinorum, & humanorum, 1. 2. q. 68. 5. ad 1. & 2. 2. q. 8. 5. c.

16 Sapientia data à Deo est donum Spiritus Sancti, sed acquisita per studium humanum est virtus intellectualis, 1. q. 1. 6. ad 3 & 2. 2. q. 45. 1. o. & 4. ad 1. & ad 2.

17 Donum & virtus sapientiæ principaliter est de divinis, secundario vero de aliis, judicando per regulas divinas, 1. 2. q. 57. 2. c & 2. 2. q. 9. 2. c.

18 Virtus sapientiæ est tantum speculativa, sed donum sapientiæ est speculativum principaliter, & secundario practicum, 1. q. 64. 1. c. & 2. 2. q. 10. 7. c. & q 45. 3. o. & 6. ad 3.

19 Ratio speculativa quoad apprehensionem perficitur dono intellectus, & quoad judicium, dono sapientiæ. Sed ratio practica quoad primum perficitur dono consilii, & quoad secundum, dono scientiæ, 1. 2. q 68. 4. c.

20 Donum sapientiæ est in ratione superiori, donum autem scientiæ in ratione inferiori, 1. q 79. 9. c. & 2. 2. q. 45. 5. c.

21 Augustinus loquitur de sapientia quantum ad suam causam, sc. quantum ad charitatem, ex qua etiam sumitur nomen sapientiæ, quæ est donum, secundum quod saporem quendam importat, 1. q. 43. 5. ad 2. & ad 3 & 2. 2. q. 45. 2. ad 1.

22 Talis expositio, sc. quod sapientia dicitur quasi sapida scientia, non convenit nisi secundum nomen quod habet sapientia in latina lingua. In græca autem non competit; & forte nec in aliis linguis. Unde potius videtur nomen sapientiæ ibi accipi pro ejus fama, qua à cunctis commendatur, 1. q. 43. 5. ad 2. & ad 3. & 2. 2. q. 45. 2. ad 2.

23 Donum sapientiæ dirigit hominis intellectum, & affectum, ideo ei tanquam directivo correspondent duo dona, sc. intellectus in intellectu, & timor in affectu, 1. 2. q. 68. 4. ad 5.

24 Rectum judicium de divinis ex inquisitione rationis est virtutis sapientiæ, doni vero ejus secundum connaturalitatem, 1. q. 1. 6. ad 3. & 1. 2. q. 68. 1. ad 4. & 2. 2. q. 45. 2. c.

25 Judicium per modum inclinationis est doni sapientiæ, sed per modum cognitionis tantum est theologiæ, 1. q. 1. 6. ad 2 & 2. 2. q. 45. 2. c.

26 Intellectus habet duos actus circa ea, quæ sunt fidei, sc. percipere, & hoc pertinet ad donum intellectus; & judicare, & hoc quantum ad res divinas, pertinet ad donum sapientiæ, quantum ad res creatas, pertinet ad donum scientiæ, quantum ad applicationem ad singularia opera, ad donum consilii, 2. 2. q. 8. 6. o. & q. 9. 2. o. & q. 45. 2. ad 3.

27 Donum sapientiæ est excelentissimum inter septem dona Spiritus Sancti, sed est inferius charitate, 1. 2. q. 68. 7. o.

28 Sapientia acquisita potest esse cum peccato mortali, non autem donum sapientiæ, sicut nec charitas, quam præsupponit, 2. 2. q. 45. 4. o.

29 Fides assentit veritati divinæ secundum se, sed donum sapientiæ judicat secundum ea, ideo præsupponit fidem, 2. 2. q. 45. 2. ad 2.

Fi-

30 Fides est initium sapientiæ secundum essentiam, timor autem servilis est ut dispositio ejus, sed filialis, ut primus effectus ejus, 2.2.q.19.7.o. & q. 45.6.ad 3.

31 Donum sapientiæ quandoque dicitur pietas, & timor Dei, quia sicut pietas, quæ pertinet ad cultum Dei, est manifestatio fidei, in quantum per cultum Dei protestamur fidem, ita etiam pietas manifestat sapientiam, & propter hoc dicitur, quod pietas est sapientia, & eadem ratione timor; per hoc enim ostenditur quod homo habet rectum judicium de divinis, quod Deum timet, & colit, 2. 2.q.45.1.ad 3.

32 Donum sapientiæ quoad suam causam est in voluntate, sed secundum essentiam est in intellectu, 2.2.q.45. 2.o.

33 Quantum est necessarium ad salutem, est in omni habente gratiam, sed est in pueris, & amentibus habitualiter tantum, sed quoad secreta mysteria, & directionem aliorum, est in paucis, quia est gratia gratis data, 1.2.q.68.5.ad 1.& 2. 2.q.45.5.o.

34 Sapientia in divinis semper est essentialis, & nunquam est personalis & propria, sed appropriatur, quia non significatur per modum exeuntis, sicut amor, sed per modum quiescentis in subjecto, 1.q.34.1. ad 2.& q.37.2.ad 1.& q.39.7. ad 2.

35 Sapientia in divinis dicitur dupliciter, sc. essentialis, & genita, 1.q.34.1.ad 2.

36 Sapientia, ut supponit pro essentia non dicitur genita, nec ingenita; sed ut supponit pro hypostasi, dicitur genita, vel ingenita, tamen semper significat essentiam, 1.q.32. 2.c. ad 1.

37 Sapientia Patris dicitur dupliciter, sc. essentialis, quæ est in ipso, & quæ procedit ab eo, 1.q.39.7. ad 2.

38 Pater est sapiens sapientia essentiali, non autem sapientia genita, 1.q.37.2.ad 4. & q.30.7.ad 2.

39 Filius est sapientia Patris, 1.q.39.7 ad 2.

40 Est sapiens formaliter sapientia tantum essentiali, effective vero sapientia ingenita tantum, sed seipso vel per se sapientia genita, 1.q.39.7.ad 2.

Sarabaitæ sunt monachi sine obedientia, ideo non approbantur, licet sint laboriosi, 2.2. q.186.5 ad 3.

1 Satisfactio nulla debet imponi noviter baptizatis, quia sunt totaliter liberati per passionem Christi, & satisfactionem illius, cui configurantur in baptismo, & ideo injuria fieret ejus passioni, quasi ipsa non esset sufficiens satisfactio pro peccatis baptizatorum, 3. q. 49.3.ad 2.& q.68 5.o.& 6.c.

2 Pœnitens per satisfactionem consequitur perfectum effectum gratiæ, quia liberatur totaliter a reatu peccati, 3.q.90.3.ad 2.

3 Ex proposito satisfaciendi gratia confertur, licet satisfactio actualis gratiam præsupponat, 3.q.90.3.ad 2.

4 Homo non potest satisfacere de uno peccato, sine alio, 3.q.86.3 o.

5 Potest satisfacere Deo secundum æqualitatem proportionis per aceptationem infinitæ misericordiæ Dei, non autem secundum æqualitatem quantitatis offensæ, 3.q.1.2.ad 2.& q.86.3.o.& q.90.2.c.

6 Satisfactio in proposito causat gratiam, sed in executione auget eam, sicut & baptismus, 3.q.90.2.ad 2.

7 Nulla pura creatura potuit satisfacere Deo pro natura humana, 3.q.1.2. ad 2.& q.46. 1.ad 3 & q.49 5.ad 1.

8 Satisfactio pro se, vel pro alio dicitur pretium quoddam, 3.q.48.4.c.

A-

9 Adam & alii sancti patres satisfecerunt pro peccatis suis, secundum quod peccatum corrumpit bonum personale, non secundum quod corrumpit naturam, 3. q. 49. 5. ad 1. & q. 62. 5. 0. & ad 2.

10 Unus homo potest satisfacere pro alio, in quantum sunt unum in charitate, 3. q. 14. 1. c. & q. 49. 2. ad 1.

11 Nullus potest conteri, vel confiteri pro alio, sicut potest satisfacere, quia hoc est extra, illa vero sunt intra, quia pertinent ad bonitatem gratiæ, vel ad culpam, 3. q. 38. 2. ad 1.

12 Passio Christi causavit nostram salutem per modum satisfactionis, 3. q. 43. 1. 3. c. & 4. ad 2. & q. 48. 2. 0. & 4. c. item 6. ad 3.

13 Hæc satisfactio fuit superabundans, 3. q. 48. 2. c. ad 2. & 4. c. & q. 49. 3. c. & q. 68. 6. ad 1. & q. 69. 2. c.

14 Christus per mortem suam sufficienter satisfecit pro peccatis humani generis, etiamsi essent plura, 3. q. 46. 6. c. ad 4. & ad 6. & q. 48. 2. 0. & q. 49. 1. 3. c. & q. 68. 1. c. & q. 69. 7. c. & q. 86. 4. ad 3.

15 Satisfecit pro tota natura humana sufficienter, non autem efficaciter, 3. q. 46. 1. ad 3. & q. 79. 7. ad 2.

16 Una gutta sanguinis Christi fusa in circumcisione, vel quæcunque pœna ejus plene satisfecit, ratione personæ ejus, non autem secundum genus operis, 3. q. 46. 6. ad 6.

17 Satisfactio dicitur esse actus virtutis non solum materialiter, sed etiam formaliter, cum suo nomine formam & rationem virtutis implicitam habeat, Sup. q. 12. 1. c.

18 Satisfactio quæ æqualitatem respectu offensæ præcedentis, in faciente importat, opus justitiæ est, Sup. q. 12. 2. 0.

19 Bona est definitio satisfactionis, quam habet Anselmus, satisfacere est honorem debitum Deo impendere. Similiter quam habet Aug. satisfactio est peccatorum causas excidere, & eorum suggestionibus aditum non indulgere, Sup. q. 12. 3. 0.

20 Non potest homo Deo satisfacere, si ly (satis) æqualitatem quantitatis importet, contingit autem, si importet æqualitatem proportionis, Sup. q. 13. 1. 0.

21 Potest quis pro alio pœnam satisfactoriam explere pro peccatis præcedentibus, ita ut solutio debiti consecutura sit, Sup. q. 13. 2. 0.

22 Impossibile est, quod homo de uno peccato satisfaciat, alio retento, sicut nec homini satisfaceret, qui pro alapa ei data eum prosterneret, & aliam simul daret, Sup. q. 14. 1. 0.

23 Non potest quis extra charitatem Dei existens pro peccatis ante contritis satisfacere, Sup. q. 14. 2. 0.

24 Opera extra charitatem facta per charitatem sequentem non vivificantur, ac per hoc non valet satisfactio præcedens, etiamsi charitas sequatur, Sup. q. 14. 3. c.

25 Magis concedendum est, quod opera extra charitatem facta non sint alicujus meritoria, quam quod sint, Sup. q. 14. 4. c.

26 Opera extra charitatem facta, quantum ad hoc, quod quis liberetur à pœna, quam jam meruit, pœnam inferni mitigare non possunt, sed quantum ad hoc quod meritum pœnæ impediatur, per opera extra charitatem facta pœna inferni mitigari potest, Sup. q. 14. 5. 0.

27 Satisfactio sive referatur ad præteritam offensam, sive ad futuram culpam, per pœnalia opera fieri asseritur, Sup. q. 15. 1. 0.

Fla-

28 Flagella & castigationes hujus vitæ, quæ à Deo peccatori infliguntur, si patienter ferantur, nomen satisfactionis habent, alias vindicationis, Sup. q. 15. 2. o.

29 Opera satisfactoria rite enumerata sunt, sc eleemosyna, jejunium, & ratio, Sup. q. 15. 3. c.

1 Scandalum proprie est dictum vel factum minus rectum, præbens aliis occasionem ruinæ. Sed scandalum large sumitur pro quolibet impedimento alicui præstito in via aliqua, quam prosequi intendit, 2. 2. q. 43. 1. o. & 4. c.

2 Scandalon græce, offensio dicitur latine, vel ruina, vel impactio pedis, 2. 2. q. 43. 1. o. & 4. c.

3 Duplex, sc. activum, i. omne inductivum peccati, intentum, vel non intentum, sc. peccatum vel simile ei; & passivum, id est ruina peccati ex dicto vel facto alterius, 2. 8. q. 43. 1. ad 4. & 2. c.

4 Scandalum activum quandoque est sine passivo, quandoque è converso, & quandoque simul, 2. 2. q. 43. 1. ad 4. & 2. c.

5 Omne scandalum est peccatum, sed activum quidem dantis, passivum vero sumentis, 1. 2. q. 43. 2. o.

6 Activum per se intentum est speciale peccatum, non autem per accidens, nec scandalum passivum, 2. 2. q. 43. 3. o.

7 Activum est sine alio peccato, quando factum vel dictum non est peccatum, sed habet speciem mali, 2. 2. q. 43. 3. ad 2.

8 Utrumque scandalum est veniale, & quandoque mortale, 2. 2. q. 43. 4. o.

9 Scandalum activum vel passivum non convenit perfectis, nisi de veniali, sed imperfectis etiam de mortali, 2. 2. q. 43. 5. 6. o.

10 Omne scandalum causetur ex aliquo scandalo activo sui, non autem semper ex peccato alterius, 2. 2. q. 43. 6. ad 1.

11 Bona spiritualia necessaria non debent dimitti propter scandalum, alia vero debent occultari, vel differri, si sit ex ignorantia, donec doceatur, nisi sit periculum. Non autem post, nec si ex malitia, 2. 2. q. 43. 1 7. 8. o. & 3. q. 42. 1. o.

12 Veritas nullo modo deseri debet, propter scandalum passivum aliorum, 2. 2. q. 43. 7. ad 2. & 3. q. 42. 2. c. ad 1.

13 Bona temporalia propria debert deseri propter scandalum ex ignorantia vel infirmitate, vel scandalum sedari; non autem si sit ex malitia, nec aliena nobis commissa, 2. 2. q. 43. 8. o.

14 Punitio non debet deseri propter scandalum, nisi sequatur pejus, propter multitudinem peccantium, vel propter potentiam principium, 1. 2. q. 33. 6 o. & q. 43. 7. ad 1. & q. 108. 1. ad 5. & 3. ad 1.

Scenopegia erat festum tabernaculorum per dies septem, propter beneficium deductionis, & protectionis in deserto. Et significat peregrinationem sanctorum in hoc mundo. Cui nunc succedit festum consecrationis Ecclessiæ, 1. 2. q. 102. 4. ad 10. item q. 103. 3. ad 4.

Severitas est virtus inflexibilis circa inflictionem pænarum, quando recta ratio requirit hoc, 2. 2. q. 157. 2. ad 1. & ad 2. & q. 159. 2. ad 2.

1 Scientia significat qualitatem simplicem, quam consequitur quidam respectus, 1. q. 13. 7. ad 1. & q. 14. 1. ad 1. & 1. 2. q. 54. 4. o.

2 Scientia est qualitas simplex, relata ad multa secundum unum, 1. 2. q. 54. 4. o.

3 Est assimilatio intellectus ad rem scitam per speciem intelligibilem, quæ est similitudo

rei intellectæ, 1.q.14.2.ad 2.

4 Diversæ scientiæ procedunt ex diversis principiis & mediis, 1.2.q.54.3.ad 3.

5 Omnis scientia habetur per aliqua principia per se nota, & per consequens visa, 2.2. q.1.5.c.

6 † Nulla scientia probat principia sua, sed probat alia ex eis. Nec disputat contra negantes ea, præter primam philosophiam, 1 q.1.8.c.

7 Tota virtus demonstrationis dependet ex medio. Ideo diversa media sunt sicut diversa principia activa, secundum quæ habitus scientiarum diversificantur, 1.2.q.54.2.ad 2.

8 In diversis conclusionibus unius scientiæ sunt diversa media, per quæ probantur. Ideo homo potest scire aliquas conclusiones sine aliis, sicut & media, 2.2.q.5.3.ad 2.

9 Scientia demonstrativa dicitur judicativa, in quantum per resolutionem in prima principia de veritate inquisitorum dijudicat, 2.2.q.53.4.c.

10 Idem est objectum principiorum, & totius scientiæ, quia tota scientia virtute continetur in eis, 1.q.1.7.c.& 1.2.q.3.6.c.& 2.2 q.4.1.c.

11 Omne quod scitur, est aliquo modo, 1.q.14.9.o.& 3.q.10.1.c.

12 Omne scitum à nobis est necessarium, non autem omne scitum à Deo, 1.q.14.13.ad 3.

13 Omne scitum est aliquo modo visum per intellectum, 1.2.q.1.5.c.ad 4.

14 Idem est subjectum principiorum, & totius scientiæ; cum tota scientia virtute contineatur in principiis, 1.q.1.7.c.

15 Subjectum scientiæ, sicut & objectum potentiæ duplex, sc. materiale, & formale, 1.q.1.7.c.

16 Formalis ratio subjecti scientiæ, sicut & objecti potentiæ, duplex, sc. ex parte rei, & ex parte nostra, 2.2. q.1.2.c.

17 Sic se habet subjectum ad scientiam, sicut objectum ad potentiam vel habitum, 1.q.1. 7.c.

18 Materialiter scita sunt conclusiones; formalis vero ratio sciendi sunt media demonstrationis, per quæ conclusiones cognoscuntur, 2.2.q.1. 1.c.

19 Scientia est de mobilibus, & de contingentibus, secundum quod in eis est aliquid necessarium vel universale, 1.q. 84.1.c.ad 3.& q.86.3.o.

20 Solæ scientiæ practicæ sunt circa contingentia, in quantum hujusmodi, sc. in particulari, 1.2.q.6.pr.

21 De qualibet re ad sciendum an est, oportet uti pro medio quid nominis, non autem quid rei, quia sequitur quæstionem an est, 1.q.2.1.ad 2.

22 De nulla re sciri potest, an est, nisi de ea sciatur, quid est, saltem confuse, 1.q.2.2.ad 2.

23 Habitus scientiæ est in intellectu possibili, non autem in intellectu passivo, contra Averroem, 1.2.q.50.4.o.& q. 51.3.c.

24 Scire & discere per accidens est malum, ex parte scientis, dupliciter, sc. propter occupationem impedientem officium ejus, vel propter contemptum divinorum. Ex parte vero objecti tripliciter, sc. vel quia inclinat ad malum, ut ars magica, vel quia excedit, vel quia est quid inutile, 1.q.22. 3.ad 3.& 2 2.q.167.1.o.

25 Quilibet tenetur scire communiter credenda communia juris præcepta, & ea quæ ad ejus statum, vel ad ejus officium pertinent, 1.2.q.76.2.c.

26 Scientia legis Dei sic annexa est officio Sacerdotali, quod simul cum eo injungitur, 2.2.q.16.2.ad 3.

† Scien-

27 † Scientia acquisita est habitus naturalis, quia inest unicuique homini quoddam principium scientiæ, sc. lumen intellectus agentis, per quod cognoscuntur statim à principio naturaliter quædam universalia principia omnium scientiarum, 1.q.117.1.c.ad 1.& 1. 2.q.51.4.c. & q.113.10.ad 3.

28 † Homo meditando acquirit scientiam, 1.q.62.9.ad 1.& 1.2.q.51.3.c.& 2.2.q.15. 3.ad 1.& q.49.1.ad 2.

29 Scientia vel sapientia acquisita per proprium ingenium, & studium est naturalis. Si vero aliter, ut in Apostolis, est miraculosa, 1.q.117.1.ad 1.& 1.2.q.51.4.c.& q.113.10.ad 3. fi.& q.111.3.ad 1. 1.ad 2.

30 Modus acquirendi scientiam duplex, sc. præcipuus per inventionem, & secundarius per doctrinam, 1.q.117.1.c. & 3.q.9.4.ad 1.

31 Cæcus à nativitate non potest habere scientiam de coloribus, 1.q.84.3.c.fi. & 4.c.

32 † In statu innocentiæ homo non acquisivisset scientiam ex sensibus, 3.q.61.2.o.

33 † Disciplina quæ est receptio cognitionis ab alio, requiritur ad scientiam, 1.2.q. 4.1.c.& 2.2.q.189.1.ad 4.

34 Nullus unquam per dæmones scientiam acquisivit, 1. q.64.1.ad 5. & 2.2.q.96.1.c. & q.172.5.ad 2.

35 Ille qui in aliqua scientia acquirit per primam demonstrationem scientiam conclusionis unius, habet quidem habitum, sed imperfecte. Cum vero acquirit per aliquam aliam demonstrationem scientiam conclusionis alterius, non aggenerantur in eo alius habitus, sed habitus qui prius inerat fit perfectior, utpote ad plura se extendens, 1.2.q.51.4.ad 3. & q.54.4.ad 3.& q.65.1.ad 1.

36 Multi impediuntur à scientia acquirenda tripliciter, sc. propter indispositionem, occupationes, & pigritiam, 1.2. q.61.5.ad 3 & 2.2.q.2.4.c.& q.172.3.ad 2.

37 Virtutes morales, & præcipue castitas, multum faciunt ad acquisitionem & usum scientiarum, 2.2.q.15.3.c.& q.96. 1.ad 2. & q.148.6.c.& q.180. 2.o.

38 Discursus in acquisitione scientiæ duplex est in scientia nostra, sc. secundum successionem unius post alterum, ex notis ad ignota procedens, & secundum causalitatem, per unum in alterum, 1.q.14.7.c. & q.58 3.o.& q.117.1.c.& 3. q.11.3.c.

39 Opinio est dispositio ad scientiam, qua acquisita, potest remanere cognitio etiam per syllogismum dialecticum, 3.q.9.3.ad 3.

40 Scientia quadrupliciter tantum amittitur, sc. ratione excidente à mente, corrupto sciente, vel scita, vel oblivione, 1.q.89.5.c.

41 Augetur secundum se per additionem, 1.2.q.49.4.c.& q.52.4.c.

42 Est una numero à subjecto in quo est, sed una est in specie à scibili, 1.q.117.1.c.

43 Unitas scientiæ generica, specifica, vel numeralis sumitur ab unitate generica, specifica, vel numerali sui medii, 1.2.q.54.2.ad 2.

44 In scientia contrariorum eadem ratio est cognoscendi utrumque, quia unum per aliud cognoscitur, 1.2.q.54.2. ad 1.

45 Intellectus est una potentia, in qua tamen sunt diversarum scientiarum habitus, 1.2. q.54.1.ad 1.

46 Quantitas scientiæ attenditur non solum secundum numerum scibilium, sed etiam secundum claritatem cognitionis, 1.2.q.52.o.& 3.q.10.2.ad 3.

47 Diversa ratio cognoscibilis

lis inducit diversitatem scientiarum, 1. q. 1. 1. ad 2. & 1. 2. q. 57. 2. c.

48 Scientia quæ habetur per revelationem, & scientiæ humanitus inventæ, differunt secundum genus. Unde Theologia, quæ ad Sacram Scripturam pertinet, differt secundum genus ab illa quæ pars philosophiæ ponitur, 1. q. 1. 1. ad 2.

49 Scientia infusa & acquisita sunt diversarum rationum. Unde nihil prohibet de eisdem rebus, de quibus physicæ disciplinæ tractant, secundum quod sunt cognoscibiles lumine naturalis rationis, & aliam scientiam tractare, secundum quod cognoscuntur lumine divinæ revelationis, 1. q. 1. 1. ad 2. & 3. q. 9. 4. ad 3.

50 Consideratio scientiæ speculativæ non se extendit ultra virtutem suorum principiorum, id est ultra quam cognitio sensitiva ducere potest, 1. 2. q. 3. 6. c.

51 Contra rectitudinem scientiæ contingit peccari dupliciter in speculativis, sc. vel inducendo rationem ad conclusionem falsam, apparentem veram, vel arguendo ex falsis, quæ videntur vera, 2. 2. q. 55, 3. c.

52 In speculativis scientiis demonstrativa dicitur judicativa, in quantum per resolutionem in prima principia intelligibilia de veritate inquisitorum dijudicatur, 2. 2. q. 53. 4. c.

53 In speculativis est alia rationalis scientia, ordinata ad inquisitionem inventivam, sc. dialectica, & alia demonstrativa, determinativa veritatis, 2. 2. q. 51. 2. ad 3.

54 Omnes scientiæ demonstrativæ continentur sub physica, ut pars prudentiæ large, ut includit etiam scientiam speculativam, 2. 2. q. 48. c. co. 2.

55 Scientia dicitur speculativa vel practica tripliciter, sc. ratione sciti, modi, & finis, 1. q. 14. 16. corp.

56 Scientia de non operabili est speculativa tantum; ordinata vero ad operationem est practica tantum, speculativa vero, ratione modi, vel filiis, est secundum quid speculativa & practica, 1. q 14. 16. c.

57 Omnis scientia operativa tanto perfectior est, quanto magis considerat particularia, in quibus actus est, 1. q. 22. 3. ad 1.

58 Scientiarum practicarum illa est dignior, quæ ad ulteriorem finem ordinatur, ut civilis militari, 1. q. 1. 5. c.

59 Omnes fines scientiarum practicarum ordinantur ad beatitudinem æternam, sicut ad ultimum finem, 1. q. 1. 5. c.

60 Scientia practica triplex, sc. monastica seu ethica, œconomica, & politica, 2. 2. q. 47. 11. b. & q. 48. ad 2.

61 Scientia duplex, sc. subalternans, & subalternata. Prima procedit ex principiis per se notis lumine naturalis intellectus; secunda vero ex principiis per se notis in scientia superiori, 1. q. 1. 2. c. ad 1. & 6. ad 2.

62 Intellectus qui est habitus principiorum, est nobilior quam scientia conclusionum, 1. 2. q. 51. 2. ad 3. & q 57. 2. ad 2. & q. 63. 2. ad 3. & q. 68. 7. c.

63 Una scientia est dignior alia dupliciter, sc. ratione nobilioris subjecti, vel quia certior, 1. q. 1. 5. c. & 12. q. 66. 5. ad 3.

64 † Aliqua scientia imperat aliis, tanquam ancillis, eis utendo, 1. q. 1. 5. b. & ad 2.

65 Civilis præcipit omnibus scientiis & artibus, sed speculativis quoad exercitium actus, non autem quoad determinationem actus, sicut practicis, 2. 2. q. 47. 2. ad 2.

66 Scientia est donum necessa-

sarium ad judicium, discernendi credenda à non credendis, sicut donum intellectus ad sane capiendum credenda, 2. 2. q. 8. 6. c. & q. 9. 1. 0.

67 Scientia quæ est donum, non est discursiva, quia est participata similitudo scientiæ Dei, 2. 2. q. 9. 1. ad 1.

68 Donum hoc est tantum circa res humanas vel creatas, quia est certitudo judicii per causas secundas, 2. 2. q. 8. 6. c. & q. 9. 2. 0. 4. c.

69 † Et est principaliter speculativum, & secundario practicum, sicut fides, 2. 2. q. 8. 6. c. & q. 9. 3. 0. & q. 52. 2. ad 3.

70 Donum scientiæ est in omnibus habentibus charitatem, non autem prout est gratia gratis data, sc. ad instruendum fideles, & ad confutandum adversarios, 1. q. 1. 6. ad 3. fi. & 1. 2. q. 58. 5. ad 1. & ad 2. & 2. 2. q. 9. 2. ad 2.

71 Dona intellectus & scientiæ correspondent fidei, 2. 2. q. 1. pr. & q. 8. pr.

72 Donum scientiæ non directe correspondet prudentiæ, sed per quandam extensionem eam adjuvat; donum autem consilii directe respondet prudentiæ, sicut circa eandem existens, 2. 2. q. 52. 2. ad 2.

Scientificum & ratiocinativum non sunt idem quod ratio superior & inferior, quia scientificum est tantum speculativum, & est de Deo, & de creaturis, 1. q. 79. 9. ad 3.

1 Scire contingit plura, intelligere vero unum, 1. q. 85. 4. 0.

2 Scire contingit tripliciter, sc. per revelationem certitudinaliter, per seipsum, & per conjecturas signorum, 1. 2. q. 112. 5. c.

1 Schisma est separatio, propria sponte & intentione, ab unitate Ecclesiæ, renuens subesse Papæ, & communicare membris Ecclesiæ, 2. 2. q. 39. 1. 0. & 4. c.

2 Schisma per se, id est ex intentione, est speciale peccatum, oppositum unitati Ecclesiæ. Et dicitur à scisura animorum, 2. 2. q. 39. 1. 0.

3 Est maximum peccatorum in proximum, 2. 2. q. 39. 2. ad 3.

4 Infidelitas secundum se est gravius peccatum schismate, sed per accidens est è converso. Sed in lege veteri schisma gravius fuit punitum propter pronitatem, & ignorantiam Judæorum, 2. 2. q. 39. ad 2.

1 Schismatici proprie dicuntur, qui propria sponte & intentione separant se ab unitate Ecclesiæ, renuentes subesse Papæ, & communicare membris Ecclesiæ, 2. 2. q. 39. 1. 4. c.

2 Potestas spiritualis duplex, sc. sacramentalis, & jurisdictionis. Prima manet in hæreticis, & schismaticis secundum essentiam, non autem secundum usum. Ideo possunt ordinare & consecrare, non autem absolvere, excommunicare, dare executionem ordinum, gratiam vel indulgentias, quia jurisdictio confertur per simplicem injunctionem hominis, 2. 2. q. 39. 3. 0. & 3. q. 64. 9. ad 2. & ad 3.

3 Schismatici convenienter puniuntur duplici pœna, sc. excommunicatione, & coerceri per potestatem sæcularem, 2. 2. q. 39. 4. 0.

Schismos græce, furor latine dicitur. Et significat velocitatem, iræ, & firmitatem propositi ad vindictam. Ideo dicit primam & tertiam speciem iræ, 2. 2. q. 46 8. ad 2.

1 Scripturæ principalis auctor est Spiritus Sanctus, 1. q. 1. 10. c.

2 Scriptura sacra sic debet exponi, quod ab infidelibus non irrideatur, 1. q. 9. ad 2. & q. 68. 1. c. pr.

3 Asserere aliquid esse de sacra scriptura, quod non est, multum nocet, 1. q. 68. 1. c.

4 In omnibus quæ scriptura

per modum narrationis historice tradit, est pro fundamento tenenda veritas historiæ, & desuper spirituales expositiones fabricandæ, 1. q. 102. 1. c.

5 Quod ergo dicitur, quod Deus loquebatur Moysi facie ad faciem, secundum opinionem populi loquitur scriptura, qui putabat Moysen ore ad os loqui cum Deo, 1. 2. q. 98. 3. ad 3.

6 Sicut scriptura libri est signum eorum quæ fienda sunt, ita notitia Dei est quoddam signum apud ipsum, eorum qui sunt perducendi ad vitam, 1. q. 24. 1. c.

7 Pythagoras & Socrates nihil scripserunt, quia fuerunt excellentissimi doctores, 3. q. 42. 4. c.

1 Scurrilitas est jocularitas ex defectu rationis non valentis cohibere gestus exteriores, 2. 2. q. 148. 6. c.

2 Scurrilitas pertinet ad verba, ratione inhonestatis, multiloquium vero ratione superfluitatis, 2. 2. q. 53. 5. ad 4. & q. 48. 6. c.

3 Procedit ex actu gulæ, non autem ex actu luxuriæ, sed ex voluntate ejus. Ideo pertinet ad utramque, 1. 2. q. 148. 6. ad 3.

Se, est relativum reciprocum. Ideo magis dicit unitatem suppositi, quam ille terminus, item, 3 q. 3. 2. ad 2.

Sebastianus utiliter latitabat sub veste militari in domo Diocletiani, ut deficientes in tormentis confortaret, 2. 2. q. 10. 10. ad 2.

Seculum nihil est aliud, nisi periodus cujuslibet rei, pro quo aliquando ponitur ævium, vel æviternum, 1. q. 10. 2. ad 2. & 6. ad 1.

1 Securitas perfecta pertinet ad præmium virtutis Sed securitas secundum participationem est conditio alicujus virtutis, 2. 2. q. 129. 7. ad 3.

2 Securitas non est idem quod fortitudo, sed est conditio ejus, & magnanimitatis, si sit quando, & in quibus debet, 2. 2. q. 129. 7. ad 1. & ad 2.

3 Securitas opponitur timori privative tantum, audacia vero contrarie, 1. 2. q. 45. 1. ad 3.

4 Magis opponitur timori, quam pertineat ad spem. Nec causat negligentiam, nisi in quantum diminuit æstimationem ardui, 1. 2. q. 46. 8. ad 1.

1 Sedere necesse est Socratem, dum sedet, 2. 2. q. 49. 6. c.

2 Sedere ad dexteram Patris in beatitudine ejus, vel habere regiam & judiciariam potestatem, convenit soli Christo, secundum utramque naturam, 3. q. 57. 2. ad 3 & q. 58. 0.

3 Pater nullo modo sedet ad dexteram Filii, nec ad dexteram Spiritus Sancti, nec Filius, sed è converso, 3. q 58. 2. ad 3.

4 Sedere ad dexteram Patris convenit Spiritui Sancto, secundum veritatem, in quantum est æqualis ei. Sed non appropiatur ei æqualitas, nec sessio dextræ, sed Filio, 3. q. 58. 2. ad 3.

5 Quilibet sanctus est constitutus ad dexteram Dei. Sed non sedet ibi, quia habet beatitudinem sed non cum dominativa potestate, quasi propriam & connaturalem, 3. q. 58. 4. ad 2.

6 Nullus sedet ibi in sinistra, quia ibi nulla est sinistra, id est nulla miseria, 3. q. 58. 1. ad 2.

1 Seditio & schisma continentur sua discordia, sc. partium multitudinis ad invicem, 2. 2. q. 42. 1. ad 1. & ad 3.

2 Seditio est speciale peccatum, sc. mutua impugnatio inter partes multitudinis, vel præparatio ad pugnam. Rixa vero est unius ad unum, vel paucorum ad paucos. Sed bellum est inter diversas multi-

tu-

tudines. Et utrumque est pugna in actu, non preparatio, 2.2.q.42.1.o.

3 Est semper de se peccatum mortale. Et est gravius rixa. Et principaliter est in procurantibus; secundo in se juentibus, non autem in defendentibus bonum commune, 2. 2. q.42.2.o.

4 Opponitur unitati, & paci multitudinis, 2. 2. q. 39.pr. & q.42.1.c.

5 Seditio opponitur unitati temporali & sæculari, schisma vero spirituali. Prima est cum præparatione ad pugnam, non autem aliud, 2.2.q.42.1.ad 2.

Segnities est fuga operationis, & ex timore laboris, 1. q.41.4.o.& q.44.4.ad 3.

1 Semen, extenso nomine, dicitur non solum sperma, sed etiam menstruum, 1. q.115.2. ad 3.

2 Non fuit pars aliqua in actu, respectu generantis, sed in potentia totum secundum potentiam activam, 1. q 119. 2.o.

3 Est de superfluo alimenti, 1.q.119.2.c.

4 Est superfluum respectu nutritivæ, sed est necessarium, quo indiget natura ad generationem, 2.2.q.153.3.ad 1.

5 Est album, quia est spumosum, ut possit continere spiritum vitalem, in quo est virtus formativa ut forma, sed magis ut motor, 1. q. 118. 1. ad. 3.

6 Semen masculi non concurrit ad generationem, sicut materia in compositione geniti, sed sicut agens, 3.q. 28. 1. ad 3.& q.31.5.c.

7 Semen mulieris nihil facit ad generationem prolis: ideo aliquæ concipiunt sine eo, 3.q 31.5.ad 3.& q.35.3.ad 3.

8 Filius est de substantia patris, quia semen secundum potentiam activam est potentia totum, licet non sit actu aliqua pars patris, 1. q. 119. 2. ad 1.

9 Virtus animæ, quæ est in semine, per spiritum qui est in semine, format corpus in generatione, 3.q.32.1.ad 1.

10 Virtus formativa seminis dicitur intellectus, quia operatur sine organo, 1.q.118.4. ad 3.

11 Homines pingues, & animalia magna, ut elephans, pauci sunt seminis, & paucæ generationis, quia convertitur in pinguedinem & substantiam, 1.q.119.2.c.fi.

Senarius numerus dicitur perfectus, ratione partium, quia consurgit ex omnibus suis partibus aliquotis: ideo congruit perfectioni universi, & operum Dei in sex diebus, 1.q.74 1.c.

Senes sunt suspiciosi, & amant vinum propter frigiditatem: sed anus magis; & sunt fabulosi, 2.2.q.60.3.c.

1 Sensibile duplex, sc. per se, & per accidens: sensibile per se duplex, sc proprium, & commune, 1.q.17.2.c.& q.78. 3.ad 1.

2 Similitudo sensibilium est in sensu tripliciter, sc. primo, & per se, respectu sensibilium propriorum; per se, sed non primo, respectu communium, & per accidens tantum, respectu sensibilium per accidens, 1. q.17.2.c.

3 Sensus in actu est sensibile in actu, 1.q.14.2.c.& q.55. 1.ad 2.

4 Sensibilium aliqua immutant sensum spiritualiter tantum, ut color; quædam materialiter, ut gustabile & tangibile, alia vero utroque modo, 1.q.67.1.c.& q.78.3.c.

1 Aliquid pertinet ad sensualitatem dupliciter, sc. ut præambulum, sicut apprehensive, sensitive; & essentialiter, ut appetitive tantum, 1.q. 81. 1. ad 1.

2 Sensualitas dicitur à sensu,

& est vis appetitiva sensitivæ partis, 1.q.8.1.o.

3 Non nominat simpliciter unam potentiam, sed unam secundum genus, sc. appetitivam sensitivam, 1.q.80.2.c.

4 Nominat appetitum sensitivum, ut indistinctus, incompletus & depressus est; ideo non potest esse subjectum virtutis, sed perpetuæ corruptionis: ideo differt tantum ratione a concupiscibili & irascibili, quia nominant idem, sed opposito modo, 1.q.81.3.ad 1.& 1.2. q.74.3.ad 2.

5 † Singuli motus sensualitatis sunt in potestate nostra, non autem omnes simul, 1.2. q.74.3.ad 2.& 2.2.q.154.5.c.

6 Ratio tripliciter se habet ad motum sensualitatis de genere peccati mortalis, sc. ut imperans vel consentiens, ut resistens, & neutraliter: primo modo peccat mortaliter; tertio venialiter, non autem secundo, sed meretur, 2.2. q.154. 5.c.

7 Sensualitas non potest sanari à corruptione fomitis, nisi per miraculum, quod tamen non fit in hac vita quadruplici ratione, sc. quia ipse Deus secundum ordinem suæ sapientiæ sic disposuit; & quia donum gratiæ, quæ per Christum nobis confertur, quamvis sit efficacius, quam peccatum primi hominis, non tamen ordinatur ad removendum corruptionem prædictam, quæ est naturæ, sed ad removendum culpam personæ: similiter etiam hujusmodi corruptio, quamvis sit contra statum naturæ primitus institutæ, est tamen consequens principia naturæ sibi relictæ. Est etiam homini utile ad vitandum elationis vitium, ut sensualitatis infirmitas maneat post baptismum, 1.2. q. 74. 3. ad 2.

1 Sensus est potentia passiva, 1.q.79.3.ad 2.

2 Est virtus corporea, ideo est cognoscitivus corporalium tantum, & non spiritualium, 1.q.12.3.c.& 4.ad 3. & q. 85. 1.c.& 1.2.q.3.3.c.& 2.2.q.46. 3.c.ad 3.

3 Non datur sensus agens, 1.q.79.3.a.1.

4 † Sensus est quædam deficiens participatio intellectus, 1. q.77.7.c.

5 Quandoque sumitur pro judicio rationis, 2.2.q.46.3.c. ad 3.

6 Dicitur tripliciter, sc. natura sensitiva, potentia, & actus, 1.q.79.1.ad 1.

7 Sensus exteriores sunt tantum quinque, secundum quinque modos immutationis ab objecris, sc. visus, auditus, olfactus, gustus, & tactus, 1.q. 78.3.o.

8 Sensus interiores secundum Arist. sunt tantum quatuor, secundum quatuor modos operationum, sc. sensus communis, imaginativa, æstimativa in aliis animalibus, sive cogitativa in homine, & memoria sensitiva; licet sint quinque, secundum Avicennam, sc. sensus communis, imaginativa, phantasia, æstimativa, & memoria sensitiva, 1.q.78.4.o.

9 Sensus non apprehendit rationem essendi, nec intentionem entis, nec formam substantialem, nisi per accidens, sed tantum accidentia sensibilia, 1.q.57.1.ad 2.& q.67. 3. c.& q.75.6.c.fi.

10 Non potest cognoscere substantiam, 1.2.q.31.5.c.

11 Non potest cognoscere universalia, quia non potest recipere formam immaterialem, quia semper recipit in organo corporali, 1.q.12.4.c.& q.85. 1.c.& 1.2.q.5.1.ad 1.& q.19.3. c.& q.29.6.o.

12 Nullus sensus discurrit à causis ad effectus, nec è converso, sed tantum intellectus, 1.q.58.4.5.o.& q.85 5.o.

Sen-

13 Sensus dupliciter immutatur, sc. interius, & exterius ab objecto, 1. q. 111. 4. c.

14 Sensus exterior apprehendit tantum rem præsentem; interior autem etiam absentem, 1. q. 78. 4. c. ad 6. & q. 81. 3. ad 3. & 1. 2. q. 15 1. c. & q. 17. 7. ad 3. & q. 35. 2. ad 2.

15 Objectum sensus communis est ipsum sensibile, quia cum fit una potentia, extendit se ad omnia objecta quinque sensuum exteriorum, 1. q. 1. 3. ad 2.

16 Sensus communis non est communis ut genus, sed ut radix & principium sensuum exteriorum, vel ut respicit objectum sub universaliori ratione formali, 1. q. 1. 3. ad 2. & q. 78. 4. ad 1.

17 Fertur in omnia sensibilia, secundum unam communem rationem, ad quam nullus sensuum propriorum pertingere potest, 1. q. 1. 3. ad 2.

18 Cognoscit differentias sensibilium diversorum generum, & intentiones sensuum, non autem sensus propius, 1. q. 14. 2. ad 1. & q. 57. 2. c. & q. 78. 4. ad 2.

19 Sensus proprius discernit inter contraria sensibilia, in quantum participat aliquid de virtute sensus communis; sed ultimum judicium & ultima discretio pertinet ad sensum communem, qui judicium aliorum perficit. 1. q. 78. 4. ad 2.

20 Sensus formati habent propriam operationem, sc. judicium de propriis objectis, sed judicium eorum sensus communis perficit. 1. q. 78. 4. ad 2. fi.

21 † Sentire & intelligere, sunt actiones immanentes, 1. q. 14. 2. ad 1. & q. 54. 2. c. & 1. 2. q. 31. 5. c.

22 Sentire non semper accipitur pro actu sensus, sed quandoque pro actu intellectus, secundum quod intellectus quandoque sensus dicitur, 1. q. 54. 5. ad 1. & 2. 2. q. 46. 2. c. ad 3.

23 Sensus theologiæ duplex, sc. literalis vel historicus, quem voces significant; & spiritualis vel mysticus quem res habent. Et est triplex, allegoricus, id est figurativus, tropologicus, id est moralis, & anagogicus, id est cœlestis, 1. q. 1. 10. o. & 1. 2. q. 102. 2. c.

24 In sacra scriptura, præter principalem sensum, quem auctor intendit, possunt alii sensus non incongrue aptari, 1. q. 1. 9. ad 2. & 10. ad 1. & q. 102. 1. c.

25 Nulla alia scientia vel scriptura, præter sacram scripturam, habet sensus spirituales, sed tantum literales, 1. q. 1. 10. c.

26 Multiplicitas istorum sensuum non facit æquivocationem, nec aliquam speciem multiplicitatis, 1. q. 1. 10. ad 1.

27 Sensui literali sacræ scripturæ nunquam potest subesse falsum, 1. q. 1. 10. ad 3.

28 Sensus literalis est, quem autor sacræ scripturæ intendit, 1. q. 1. 10. c.

29 Sensus spiritualis sacræ scripturæ fundatur super literalem, & eum præsupponit, 1. q. 1. 10. c. ad 1.

30 In una litera sacræ scripturæ sunt plures sensus literales, 1. q. 1. 10. c. fi.

31 Sensus parabolicus continetur sub literali, non autem figura ejus, 1. q. 1. 10. ad 3. & 1. 2. q. 102. 2. ad 1.

32 Nihil continetur sub sensu spirituali, necessarium fidei, quod scriptura non tradat alicubi manifeste per sensum literalem, 1. q. 1. 9. ad 2. & 10. ad 1.

1 Sententia est applicatio juris ad particulare factum, 1. 2. q. 96. 1. ad 1. & 2. 2. q. 67. 1. c.

Separatio est delectabilis dupliciter, sc, in quantum tollitur contrarium perfectioni rei, vel in quantum aliqua unio fit,

1.2.q.36.3.ad 2.& ad 3.

September est quasi totus solemnis apud Judæos, sicut & septimus dies, 1.2.q.102.4.ad10.

Septenarius numerus universitatem significat, 2.2. q. 102. 5.ad 5.

1 Sepulturæ modus, & officia cujuscumque gentis servari debent, 3.q.51.2 ad 2.

2 Terra non consecrata in sepulturam potest emi in sepulturam, & sepultura jam consecrata potest vendi ratione materiæ, in necessitate Ecclesiæ, sicuti & calix consecratus ratione materiæ; non autem potest vendi ratione consecrationis, vel officii, vel processionis in funere alicujus, ut sc. aliquis pro pecunia ibi sepeliatur; tamen non dantes oblationes debitas pro sustentatione, possunt compelli dare secundum consuetudinem, & possunt puniri per sacramentorum subtractionem, non per sacerdotem, cui sunt oblationes faciendæ, ne videatur pro sacramentorum vel sacramentalium exhibitione ali quid exigere, sed per aliquem superiorem, 2. 2. q.86. 1.ad 2.& q. 100.2. ad 4.& 3.ad 2.& ad 3.

3 Sepultura non confert mortuo quoad spiritum, sed quoad honorem ejus, & pium affectum vivorum, ideo pro ea quidam commendantur, 2.2.q. 32.2.ad 1.

4 Sepulturam non ponit Christus inter opera misericordiæ, sed solum ea quæ sunt evidentioris necessitatis, 2.2.q.32.2. ad 1.

5 Christus non voluit crucifigi, ubi sepultus est Adam id est in Hebron, sed in Calvariæ loco communi damnatorum, ut ostenderetur quod crux Christi est in remedium contra peccatum totius mundi, & non tantum contra peccatum personale Adæ, 3.q. 46. 10.ad 3.

6 Sepultura Christi operata est efficienter nostram salutem, sicut & mors ejus, 3. q. 51.1. ad 2. & 2. ad 4.

7 Christus fuit sepultus convenienti modo, & redditur ratio literalis & mystica omnium gestorum circa hoc, 3. q. 51. 2.0.

8 Fuit convenienter sepultus ad probandum veram ejus mortem, ad spem resurrectionis nostræ & ad exemplum quod abscondamur à turbis, 3.q.51. 1.0.& 2.4.c.& q.52.4.c.

9 Fuit in sepulcro tantum una die usuali, & duabus noctibus, idest triginta sex horis. 3.q.51.420.& q.52. 4. c. & q. 53.2.c.

1 Seraphin interpretantur ardentes, seu accendentes, 1. q. 63.7. ad 1. & 9. ad 3 & q. 108.5. ad 5.& q. 109.3. ad 3.

2 Dicitur ab incendio, secundum tres proprietates ignis, sc. motus continui sursum, excessus fervoris, & lucis. 1. q. 108.5. ad 5.

3 Est primus ordo primæ hierarchiæ angelorum, quia in amando est completissima unio ad Deum, quia facit interiora amati penetrare, 1. q. 63.7. ad 1.& 9. ad 3.& q. 108.5. ad 5.& q. 109.1. ad 3.

4 Imagines cherubin & seraphin fuerunt in templo Salomonis; non quidem ad cultum, ut adorarentur, sed ad mysterium, 1.2.q.102.4.ad 6.c.1.fi.

1 In sermone est aliqua gratia gratis data, ad efficaciter loquendum, sicut donum linguarum ad posse intelligi à diversis, 2.2.q.177.1.0.

2 Gratia sermonis dupliciter substrahitur, sc. vel propter culpam auditoris, vel prædicatoris, & bona opera utriusque non merentur eam, nisi removendo impedimenta ejus, 2.2. q.177.1.ad 3.

1 Serviens homini sufficit quod ei subjiciatur obediendo

in

in licitis, sed qui servit Deo, oportet quod subjiciatur ei interius bonum affectum habendo, 2.2.q.105.5.o.

2 Copula carnalis retrahit animum à servitio Dei, propter vehementiam delectationis, & sollicitudinem, 2.2.q.186 4.c.

1 Servus dicitur ad dominum, ideo ubi est specialis ratio dominii, oportet esse specialem rationem servitutis, 2. 2.q.81.1.ad 3. & q.104.5.o.

2 Relatio servitutis & dominii fundatur super actione & passione; ideo proprie non convenit naturæ, sed personæ secundum naturam, 3.q.29.1.ad 2.& 2.c.

3 Servitus naturaliter refugitur, quia est impeditiva boni usus potestatis, 1. 2. q. 2. 4. ad 3.

4 Est contra naturam, quoad primam intentionem naturæ, non autem contra secundam, quia naturalis ratio ad hoc inclinat, & hoc appetit natura, ut quilibet sit bonus; sed ex quo aliquis peccat, natura etiam inclinat, ut ex peccato pœnam reportet. Et sic servitus in pœnam peccati, introducta est, 1.2.q.94.5.ad 3.

5 Servitus quæ est de jure gentium, est naturalis, non quidem absolute, sed ratione utilitatis consequentis, sc. quod quis regatur à sapiente, & juvet eum, 1. 2. q. 94. 5. ad 3.& 2.2.q.57.3.ad 3.

6 Homo est servus alterius hominis secundum corpus, non autem secundum mentem, 2.2. q.1.c.4.5.c.ad 2. & 6. ad 1. & q.122.4.ad 3.

7 Vernaculus, idest in servitute natus, vel servus emptus ad servitium Judæorum, si fiat Christianus, liberatur à servitute, nullo pretio dato. Si vero infidelis existens sit emptus ad mercationem, tenentur per statutum Ecclesiæ intra tres menses exponere eum venditioni, nec in hoc injuriam facit Ecclesia, 2.2.q.10.10.c.

8 In spiritualibus est duplex servitus, & duplex libertas, sc. peccati & justitiæ, 2.2. q. 183.4.c.

9 Servitus triplex, sc. peccati, hominis, & Dei, 2.2.q.122. 4.ad 3.item q.183.4.c.

10 Homo juste relectus est à Deo in servitute diaboli, licet ille injuste invaserit eum, 3.q.46.3.ad 3.& q.48.4. ad 2. & q.49.2.c.

11 Servitus peccati est vere servitus, sed est libertas secundum oponionem tantum, servitus autem Dei est è converso, 2.2.q.183.4.c.

12 Cum per matrimonium alter conjugum alteri obligetur ad libere reddendum debitum, servitutis conditionem necesse est dirimere matrimonium, dummodo sit ignorata, Suppl. q.52.1.o.

13 Cum matrimonium ad jus naturæ referatur, potest servus sine domini sui consensu libere matrimonium contrahere, Sup. q.52.2.c.

14 Vir cum subjiciatur uxori in his tantum, quæ ad actum naturæ spectant, potest alteri se in servum dare, absque suæ uxoris consensu, Suppl. q.52. 3.o.

15 Proles ac filii matrem potius sequuntur in libertatis ac servitutis conditione, quam patrem. Quanquam in quibusdam hoc excipiatur terris, in quibus proles deteriorem sequitur conditionem, Suppl. q.52.4 c.

Sexta dies creationis, 1.q.70. 1.c.& q.72.o.& q.90.4.c.& q. 91.4.ad 5.

1 Sexuum diversitas in eodem, vel in diversis, causatur ex virtute cœlesti, & ex dispositione materiæ, 1.q.115.3. ad 4.

2 Prophetia potest convenire mulieri, quia attenditur secundum mentem iluminatam à Deo,

Deo, ex quo non est diversitas sexuum, 2.2.q. 177.2. 2. ad 2.

Sibylla expresse prophetavit de Christo, 2.2.q.2.7.ad 3.& q.72.6.ad 1.

Sicut, importat similitudinem, non autem æqualitatem, 1.q.60.4.ad 2.

1 Significat terminus singularis, & supponit idem secundum sophistas, non autem terminus communis, 1. q. 39. 4. art. 1.

2 Nomen non significat, nisi mediante conceptione intellectus, 1.q.13.1.c.& 4.c.ad 1.& 9.ad 2.

3 Modus significandi sequitur modum intelligendi, 1. q. 45.2.ad 2.

4 Ad proprietatem locutionis requiritur res significata, & modus significandi, 1. q.39.4. 5.c.

5 Variatio dictionis in principio mutat significationem, & variatio in fine mutat consignificationem apud Latinos, sed apud Græcos mutat in verbis, etiam in principio, 3. q.60.7. ad 3.

1 Signi potest esse signum respectu diversorum, & sui, ut est in alia specie, non autem in eadem specie, 3.q.48.3. ad 2.

2 Signum multorum ordinatorum ad unum non est ambiguum & fallax, sed est certum, 3.q.60.3.ad 1.

3 † Signum quandoque dicitur causa, sc. quando est notior effectu. Sed sæpius dicitur de effectu, & dividitur contra causam. Tamen ideo potius dicit Scriptura, ut luminaria sint in signa, quam in causas, ut occasionem Idololatriæ tolleret, 1.q.70.2.ad 2.

4 Causa principalis non potest proprie dici signum effectus, licet occulti, & causa sit sensibilis & manifesta, sed tantum causa instrumentalis, 3.q.62.1.ad 1.

5 Signum primo & principaliter convenit sensibilibus. Non autem intelligibilibus, nisi ut sunt manifestata per sensibilia, 3.q.60.4.ad 1.

6 Petere signum à Deo contingit dupliciter, sc. ad explorandum potestatem Dei, vel veritatem dicti ejus, & ad instructionem. Primum est peccatum tentationi Dei, non autem secundum, 2.2. q. 97. 2. ad 3.

7 Multa signa præcedent diem judicii, Sup. q.73.1.o.

8 Sol & Luna obscurabuntur ad incutiendum terrorem hominibus, Suppl. q.73.2.c.

9 Virtutes propter rei novitatem & splendorem movebuntur, Suppl. q.73.3.o.

1 Syllogismus in agendis fit, cujus major universalis est intellectus practici; minor vero particularis est rationis particularis, idest cogitativæ; conclusio autem est in electione operis, 2.2.q.76.1.c.& q. 90. 1.ad 2.

2 Syllogismus necessario est in quolibet actu virtutis, & peccati. Sed temperatus & intemperatus syllogizant ex triplici propositione: continens autem & incontinens ex quadruplici propositione, sed diversimode, 1.2.q.77.2.ad 4.

Sylvester Papa excommunicavit eos à quibus exulavit, non quidem ex vindicta, sed ex zelo Dei, 2.2.q.108.1.ad 4.

1 Symbola necesse fuit edere plura contra diversas hæreses. Nec differunt nisi quod explicatur in uno implicitum in alio, 2. 2.q.1.9.ad 2.& 10.ad 1.& ad 2.

2 Edere novum symbolum pertinet tantum ad Papam, sicut & cætera pertinentia ad totam Ecclesiam, 2.2.q.1.10.o, & q.11.2.ad 3.

3 In symbolis dicitur credo in Deum, in persona Ecclesiæ, cujus fides est formata, quæ invenitur in omnibus illis qui sunt

sunt numero & merito de Ecclesia, & ut si qui fideles fidem formatam non habent, ad hanc formam pertingere studeant, 1. 2. q. 1. 0. ad 3.

4 In symbolo Apostolorum melius dicitur, Sanctam Ecclesiam. Tamen si dicatur, in Sanctam Ecclesiam, intelligitur in Spiritum Sanct. sanctificantem eam, 2. 2. q. 1. 9. ad 5.

5 In quolibet Concilio compositum est aliquod simbolum, non quidem aliud á præcedenti, sed explicans aliquid implicitum in priori, contra novam hæresim 1. q. 36. 2. ad 2.

6 In symbolo Patrum nihil explicatur de descensu Christi ad inferos, quia nullus error exortus est contra hoc, 2. 2. q. 1. 9. ad 4.

7 Symbolum Patrum publice cantatur in missa, quia editum fuit fide jam manifestata, & Ecclessia pacem habente, & est declarans symbolum Apostolorum, editum tempore persecutionis, fide nondum propagata. Ideo symbolum Apostolorum occulte dicitur in prima, & in completorio, quasi contra tenebras errorum præteritorum & futurorum, 2. 2. q. 1. 9. ad 6.

8 Dicitur statim post Evangelium, quasi expositio ejus: symbolum Athanasii dicitur in prima, quasi expulsis jam hæreticorum tenebris. Et utrumque dicitur tantum in diebus, in quibus homines magis consueverunt venire ad Ecclesiam, & in quibus solemnizatur aliquid de pertinentibus ad articulos fidei, 3. q. 83. 4. c.

9 Athanasius composuit manifestationem fidei, non quidem per modum symboli, sed per modum doctrinæ, licet auctoritate Papæ habeatur ut regula fidei, quia integram fidei veritatem breviter continet, 2. 2. q. 1. 10. ad 3.

SIMILITUDO.

1 Similitudo est relatio æquiparantiæ, non tamen semper denominat utrumque extremorum, sed tantum quando forma est æqualiter & eadem ratione in utroque extremorum, 2. q. 4. 3. ad 4. & 1. 42. 1. ad 3.

2 Similitudo duplex, sc. participationis ejusdem formæ, & proportionis, 1. q. 4. 3. 0. & q. 14. 3. ad 2.

3 Duplex, sc. repræsentationis, & secundum convenientiam in natura. Prima requiritur inter cognoscens & cognitum, non autem secunda, 1. q. 85. 8. ad 3. & q. 88. 1. ad 2.

4 Duplex, sc. ut principium, & ut principiatum. Prima dicitur exemplar, secunda vero imago, 1. q. 35. 1 ad 1.

5 Aliqua dicuntur similia dupliciter, sc. participando unam formam, & secundum quod unum imitatur alterum, secundum proportionalitatem. Prima sunt composita. Ideo nulla creatura est sic similis Deo, sed solum secundo modo, 1. q. 4. 3. 0. & q. 44. 3. ad 1.

6 Similitudo triplex creaturæ rationalis ad Deum, sc. secundum esse naturæ, secundum cognitionem, & secundum potestatem operandi ad beatitudinem obtinendam, 2. 2. q. 163. 2. 0.

7 Primas duas habuit angelus à principio, & tertiam appetiit, homo tantum primam habuit in sua creatione, & reliquas appetiit, 2. 2. q. 163. 2. 0.

8 Verbum, idea, Deus, & quælibet causa, dicitur large similitudo, idest exemplar creaturæ, & effectus, non autem proprie, 1. q. 35. 1. ad 1. & q. 57. 2. ad 2.

9 Similitudo convenit verbo, in quantum ipsum est quædam similitudo rei intellectæ, sicut genitum est similitudo generantis, sed ad amorem pertinet, non quod ipse amor sit similitudo, sed in quantum similitudo est principium amandi, & ideo

ideo genitum, sc. verbum, est principium amoris, 1.q.27.4. ad 2.

10 Similitudo in divinis aliter pertinet ad verbum, & aliter ad amorem, 1. q. 27.4. ad 2.

11 Similitudo & disimilitudo in divinis attenditur secundum essentiam, non autem secundum relationes, 1.q.36.4.ad 3.

12 Similitudo & dissimilitudo attenditur non solum secundum qualitatem eandem vel diversam, sed etiam secundum eundem vel diversum modum participandi, 1.2.q.52.3.c.

13 Conceptio intellectus est similitudo rei intellectæ, 1.q. 27.2.c.fi.

14 Species intellegibilis nostri intellectus non potest esse similitudo principiorum individualium, 1.q.14.11. ad 1.& 12.c.

1 Simonia est studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquod spirituale, vel ei annexum, 2.2.q.100.1.c.

2 Non est peccatum in Spiritum Sanctum, 1.2. q.100.1. ad 2.

3 Est hæresis, gravior hæresi Macedonii, quoad exteriorem protestationem, & similitudinem, 2.2.q.100.1.ad 1.

4 Actus est spiritualis dupliciter, sc. ratione principi, id est doni vel officii, & ratione finis. Primum licet vendere, non autem secundum, quia simonia esset, 2.2.q.100.3.0.

5 Oratio est spiritualis utroque modo. Ideo non debet imponi pro pretio, quia esset simonia. Sed licet dare eleemosynam pauperibus, ut orent, 2.2.q.100.3.ad 2.

6 Licet vendere justum patrocinium, & justum consilium. Non autem verum judicium, idest sententiam, nec verum testimonium, quia ad hæc tenentur judex & testis, non autem advocatus vel jurisperitus. Ideo esset simonia in causa spirituali, non autem in causa seculari, 2.2.q.71.4.0. & q.100.3.ad 3.

7 Papa potest incurrere simoniam, sicut & alii. Et gravius est peccatum, quanto Papa est major, quia non est dominus spiritualium, sed dispensator, 2.2.q.100.1.ad 7.

8 Ante collationem beneficii, licet Episcopo subtrahere de fructibus ejus, ad pios usus; sed requirere ab eo, cui confert, est simonia, 2.2.q.200. 4.ad 3.

9 Si clericus impendat prælato obsequium honestum, idest ad spiritualia, fit dignus Ecclesiastico beneficio. Non autem si sit inhonestum, vel ad carnalia, idest ad utilitatem consanguineorum, vel patrimonii ejus, sed est munus ab obsequio, & simonia, 2.2.q. 100.5.ad 1.

10 Dare aliquid adversariis, ne impediamur in beneficio Ecclesiastico, ante acquisitum jus, est simonia, non autem post, 2.2.q.100.2.ad 5.

11 Permutatio vel transactio beneficii Ecclesiastici sine licentia, est simonia, quia nomine emptionis & venditionis prohibetur omnis contractus spiritualium non gratuitus. Sed cum licentia Prælati, & ex causa utili vel necessaria, sunt licitæ, 2.2.q.100.1.ad 6.

12 Accipere aliquid temporale pro Sacramentis, est simonia. Nec consuetudo excusat. Non autem accipere ad sustentationem, 2.2.q.86.1.ad 3.& q.100.2.0.

13 Exigere aliquid pro absolutione ab excomunicatione, quasi pretium absolutionis, est simonia, non autem quasi pœnam pro culpa, 2.2.q.100.2. ad 3.

14 Exigere aliquid pro consecratione, benedictione, ordinibus, chrismate, oleo sancto

eto, vel alio spirituali, est simonia, nisi accipiatur ut stipendium, 2.2.q.100.2.ad 4.

15 Accipere aliquid pro dispensatione, commissione, correctione, doctrina ex officio spirituali, festo faciendo, vel præmittendo, etiam ad sustentationem, est simonia, quia ex officio ad ea obligantur, & stipendia habent. Tamen visitantes possunt accipere procurationes, 2.2.q.100.3.ad 3.

16 Statutum de non fienda processiones in funere, nisi dentur tot, est illicitum & simoniacum, non autem quod processio fiat, si tot dentur, 2.2.q.200.3.ad 2.

17 Dare vel accipere aliquid quasi pretium pro prædicatione, prophetia, oratione, officio, & hujusmodi actibus spiritualibus, est simonia. Non autem accipere pro sustentatione, secundum ordinationem Ecclesiæ, vel consuetudinem approbatam, non exigendo ab invitis per subtractionem spiritualium, sed per superiorem, 2.2.q.100.3.o.

18 Hypocrita non videtur esse simoniacus, quia non dat spirituale propter temporale, sed demonstrat sanctitatem, & furatur laudem, 2.2.q.100.5. ad 4.

19 Emptores spiritualium imitantur Simonem Magum in actu, venditores autem in intentione; quia voluit emere ut venderet, Giezi vero tantum vendidit. Ideo secundi possunt dici simoniaci, & Giezitæ; primi vero, simoniaci tantum, 2.2.q.100.1.ad 4.

20 Simonia mentalis, & quodlibet aliud peccatum interius, nullam pœnam Ecclesiasticam incurrit, sed divinam, 2.2.q.100.6.ad 6.

21 Simonia & alia peccata tollunt gratiam, & executionem ordinum. Non autem tollunt Sacramentum, nec impediunt susceptionem ejus, 2.2.q.100.6.ad 1.

22 Emens aliquid simoniace punitur privatione cujuslibet rei talis. Dantes autem vel mediantes puniuntur infamia & depositione si sint clerici, sed laici excommunicatione, 2.2.q.100.6.o.

23 Recipiens beneficium simoniace tenetur restituere illud, & omnes fructus qui potuissent percipi à diligenti possessore, deductis expensis, licet alius dederit pro eo nesciente, præter fructus consumptos bona fide, nisi fuerit inimicus ejus, ut impediret eum, vel nisi contradixerit, nec post ratum habuerit, 2.2.q.100.6. ad 3.

24 Dans pecuniam simoniace non potest eam repetere, licet recipiens eam teneat injuste, 2.2.q.100.6.ad 1.

25 Res simoniaca debet restitui Ecclesiæ, in cujus injuriam data est, nisi totum collegium sit in culpa, 2.2.q.100.6.ad 4.

26 Nullus debet ordinari ab Episcopo simoniace promoto, etiam occulto, licet præcipiat vel excomunicet. Et si ordinetur, non potest exequi, nisi dispensetur, licet ignoraret. Si vero Episcopus sit aliter simoniacus occultus, quilibet potest ordinari ab eo, 2.2.q.100.6.ad 2.

27 Suscipiens ordinem Sacrum simoniace, etiam occulte, suspensus est quoad se, & quoad alios. Sed dans ordinem, vel dans sive recipiens beneficium, vel medians, publici sunt suspensi utroque modo; occulti vero sunt suspensi primo modo tantum, 2.2.q.100.6.ad 1. & ad 2.

28 Solus Papa potest dispensare cum promoto simoniace scienter. In aliis autem casibus, Episcopus post renunciationem facit quadruplicem dispen-

spensationem, sc. parvam, id-est quoad communionem laicam; magnam, ut sit in suo ordine in alia Ecclesia; majorem, ut sit in eadem in minoribus; maximam vero, ut in eadem Ecclesia, in qua aliquid simoniace acquisivit majores ordines exequatur, non tamen quod prælationes accipiat, 2. 2. q. 100. 6. ad 7.

1 Simplex, aut totum cognoscitur, aut nihil, 1. q. 58. 5. c. & q. 85. 9. c. & 2. 2. q. 2. 2. ad 2.

2 Pluralitas rationum non repugnat maximæ unitati & simplicitati, nisi quæ reducitur ad diversitatem rei. Ideo convenit Deo, licet sit omnino simplex, 1. q. 3. 0. & q. 91. c. & q. 25. 1. c. & q. 28. 2. c.

1 Simplicitas ad virtutem veritatis pertinens dicitur simplicitas, quia non tendit in diversa; veritas autem dicitur, in quantum signa concordant signatis. Ideo simplicitas & veritas differunt tantum ratione, 2. 2. q. 109. 2. ad 4. & q. 111. 3. ad 2.

2 Simplicitas est virtus, ad quam pertinet directe præservare se a deceptione, 2. 2. q. 111. 3. ad 2.

3 Facit intentionem rectam, non quidem directe, quia hoc facit omnis virtus, sed indirecte, sc. excludendo duplicitatem, per cujus oppositum dicitur, 2. 2. q. 109. 1. ad 4.

1 Simpliciter dicitur dupliciter, sc. absolute, idest secundum naturam suam, sive sine adjuncto; & totaliter, idest universaliter, sive omnino, 2. 2. q. 58. 10. ad 2. & q. 109. ad 4. & 3. q. 60. 5. 0.

2 Unumquodque dicitur simpliciter, ut est in actu, secundum quid vero, ut est in aprehensione, 2. 2. q. 6. 6. c.

Simulatio proprie est mendacium in signis factorum exteriorum, ideo semper est peccatum; sed large sumitur pro fi-

ctione, 2. 2. q. 111. 1. c.

1 Sinistra pars mundi est aquilonaris, dextra australis, 1. 2. q 102. 4. ad 6. c. 2.

2 Pars dextra significat bona spiritualia, & sinistra bona temporalia, 1. 2. q. 102. 4. ad 6. c. 2.

Synonyma dicuntur nomina significantia idem secundum eandem rationem, 1. q. 13. 4. ad 1.

Situs, & quæ pertinent ad situm, dicuntur de Deo metaphorice, ut sedere & stare, 1. q. 3. 1. ad 4.

1 Sobrietas proprie est circa potum inebriatum. Large vero est circa omnem materiam, quia sobrius dicitur, quasi brians, id est mensuram servans, 2. 2. q. 143. c. pr. & q. 149. 2. 0.

2 Est specialis virtus, 2. 2. q. 149. 2. 0.

3 Est maxime necessaria juvenibus, quia in eis viget concupiscentia. Mulieribus autem, quia in eis deficit robur mentis. Senibus vero, Episcopis, & omnibus ministris Ecclesiæ, & regibus, propter officia & operationes eorum, 2. 2. q. 149. 4. 0.

1 Socrates ditissimus Thebanus abjecit magnum pondus auri, ut Athenis vacaret philosophiæ, 2. 2. q. 186. 3. ad 3.

Sodomia, idest coitus masculorum, est species luxuriæ contra naturam, 2. 2. q. 142. 4. ad 3. fi. & q. 154. 11. 0. & 12. ad 4. & 3. q. 70. 2. ad 1.

1 Sol aliqualiter influit in omnia corpora, 2. 2. q. 47. 5. ad 2.

2 Sol propter distantiam loci non eundem caloris effectum habet in Dacia, quem habet in Æthiopia, 1. q. 115. 6. ad 2.

1 Solemnitas unicuique adhibetur secundum conditionem ejus, & tantum cum quis totaliter mancipatur alicui rei, 2. 2. q. 88. 7. c.

1 Solertia non est virtus, quia

quia se habet ad bonum & ad malum, & magis dependet ex naturali ingenio, quam ex assuetudine, 2.2.q.49.1.o.

2 Est subtilitas quædam in non perfecto tempore medii, secundum Arist. Vel est habitus ex repentino inveniens quod convenit, 2.2.q.48.c.

3 Valet ad bene consiliandum, sed necessaria est in repentinis, 2.2.q.49.4.ad 2.

1 Similitudo est studium adhibitum ad aliquid consequendum, quod majus est, ubi est timor, & minus est, ubi est securitas, 2.2.q.47.9. ad 3.q.55.6.c.

2 Sollicitus dicitur quasi solers citus, quia ex solertia animi velox est ad prosequendum agenda, 2.2.q.47.9.c. & q.49.4.c.

3 Solicitudo pertinet ad prudentiam, 2.2.q.47.9.o. & q.48.ad 5. & q.53.pr. & q.54.2.c.

4 Solicitudo temporalium est illicita tripliciter, sc. si in eis ponatur finis, vel superfluum studium, vel timor, 1.2.q.108.3.ad 5. & 2.2.q.55.6.o. & q.83.6.ad 2. & q.188.7.c.

5 De futuris prohibetur, nisi immineat tempus eorum, 2.2.q.55.7.o. & q.188.7.ad 2.

1 † Solitarius homo potest vivere dupliciter, sc. vel quasi societatem humanam non ferens propter animi sævitiam, & hoc est bestiale; vel per hoc quod totaliter divinis rebus inhæret, & hoc est supra hominem; & ideo Phil. dicit in 1. Polit. quod ille, qui aliis non communicat, aut est bestia, aut Deus, id est divinus, 1.2.q.51.1.c.fi. & 2.2 q.88.8 ad 5.

2 † Si absque præcedenti exercito solitaria vita assumatur, est periculosissima, nisi per divinam gratiam suppleatur, quod in aliis per exercitium acquiritur, sicut patet de beatis Antonio, & Benedicto, 2.2.q.188.8.c.fi.

Solitudo non est essentia perfectionis, sed est instrumentum congruum contemplationi. non actioni, 2.2.q.188.8.o.

1 Solus, removet consortium dupliciter, sc. vel simpliciter, idest solitarius, sc. qui non est cum alio ejusdem naturæ, vel conditionis; vel respectu alicujus; primo modo stat categorematice, secundo modo syncategorematice, 1.q.31.3.4.o.

2 Solus, proprie determinat tantum subjectum, solum autem, & tantum, possunt congrue addi subjecto, & prædicato, 1.q.31.3.ad 2. & 4.c.

3 † Hæc proprie non conceditur, Pater, vel Trinitas est solus Deus, nisi ex parte prædicati intelligatur aliqua implicatio, 1.q.31.3.ad 2.

4 Hæc propositio, solus Deus est pater, categorematice est falsa, sed syncategorematice est vera in triplici sensu, & est falsa in uno sensu, sc. formaliter, & communiter, 1.q.31.3.ad 3.

5 Hæc propositio, solus Pater est Deus, & aliæ similes, categorematice sunt falsæ, sed syncategorematice sunt veræ in duplici sensu, & falsæ in uno sensu, 1.q.31.4.o.

6 Hæc propositio, solus Deus creat, vel generat, vel est Deus, & aliæ similes, sunt falsæ categorematice, sed sunt veræ syncategorematice, in duplici sensu, 1.q.31.3.o.

1 Somniorum causa duplex, sc. interior, id est, præcedens cogitatio, vel dispositio corporis; & exterior, sc. ars, cœlum, dæmon, & Deus per angelos, 2.2.q.95.6.o. & q.154.5.c. & q.172.1.ad 2. & 3.q.80.7.c.

2 Somnium quandoque est causa futurorum eventuum, sc. inducendum ad operandum, & quandoque est signum eorum, sc. quando idem est causa utri-

trique, 2.2.q.95.6.c.& q.154. 5. c.

Somnolentia, & otiositas, ut reducuntur ad torporem sunt filiæ acediæ, 2.2.q.35.4.ad 3.

1 Somni tempore nullus potest mereri, nec demereri, quia tunc non potest haberi perfectum judicium rationis, sed potest esse signum præcedentis meriti, vel peccati, 1.q.84.8. o. & q.94 4.ad 4.& 2.2.q.154. 5. o.

2 Somnus potest esse peccatum mortale, vel saltem occasio peccati mortalis, sc. quando ex hoc omittitur illud, quod quis facere debet, vel fit aliquid quod inclinat ad malum, 1.2.q.71.5.c.

1 Sors proprie dicitur, cum aliquid fit, ut consideratio ejus adventu, aliquid innotescat, 2.2.q.95.3.8.c.

2 Sors triplex, sc. divinatoria, divisoria, & consultoria; prima quæritur cognitio futuri, secunda habendi, tertia fiendi, 2.2.q.95.8.c.

3 Cujus eventus expectatur ex stellis, est vana & falsa; si autem à fortuna, est vana tantum sors divisoria; si vero à diabolo, est illicita, & prohibetur secundum Canones, sed si expectatur à Deo, non est mala secundum se, licet sit peccatum quadrupliciter, sc. si fiat sine necessitate, vel sine reverentia, vel in terrenis, vel in electionibus Ecclesiasticis, 2. 2.q.95.8.c.

1 Species duplex, sc. natura communicabilis pluribus individuis immediate secundum nomen & rationem æqualiter participatam, ut homo, & intentio quiescens in anima, ut species in anima, 1.q.13.9.c.

2 Unumquodque sortitur speciem secundum actum, & non secundum potentiam, sed secundum formam, in compositis ex materia & forma, 1.q. 53.1.c.& 1.2.q.3.3.c.

3 Illud, secundum quod aliquid sortitur, speciem oportet esse fixum & stans quasi indivisibile, & quicquid attingit illud, sub illa specie continetur; & quicquid recedit ab eo in plus vel minus, pertinet ad aliam speciem perfectiorem, vel imperfectiorem, 1.2.q.52. 1. c.

4 Nihil prohibet esse aliquam speciem in aliquo genere, quæ aliqualiter operetur in omnibus speciebus ejusdem generis, sicut Sol influit in omnia corpora, 2.2.q.47.5.ad 2.

1 Spectacula de utilibus, & necessariis ad vitam, ut venationes, distrahunt animum, & debent vitari à pœnitente, licet sint licita, cum debitis circumstantiis, 2.2.q.167.2.c. ad 2.

2 Turpium vitanda sunt ab omnibus, sed maxime à pœnitentibus, 2.2.q.102.6.ad 8.& q.167.2.ad 2.

3 Inspectio spectaculorum turpium, & ad peccata provocantium studiosa est prohibita, & est peccatum, & est mortale quandoque: unde & commistionem animalium diversæ speciei prohibet lex, ad tollendam universaliter occasionem concupiscentiæ. Animalia enim diversarum specierum non commiscentur de facili, nisi hoc per homines procuretur; & sic in aspectu coitus animalium excitatur homini concupiscentiæ motus, unde etiam in traditionibus Judæorum prohibitum invenitur, ut Rabbi Moyses dicit, ut homines averterent oculos ab animalibus coeuntibus, 2.2.q.102.4.6.ad 8.& q.167.2.c.ad 2.

Speculatio dicitur à speculo, non autem à specula; & reducitur ad meditationem, quia est visio causæ per effectum, 2.2.q.180.3.ad 2.

In speculo fracto resultant multæ imagines, quia habet mul-

multas superficies, causantes singulas reverberationes, quia non habent ibi esse quiescens, 3.q.76.3.c.

1 Spes est virtus, 2.2.q 17.1.o.

2 Theologica, 1.2.q.62.3.o. & 2.2.q.17.5.o.& q.18.1.o.& 2.ad 4.

3 Potest esse informis, idest sine charitate, 1.2.q.65.4.o. & 5.ad 2.

4 Informis non est virtus, 1. 2.q.65.4.o.& 5.ad 2.

5 Objectum principale spei est gloria animæ, non autem gloria corporis, sed objectum secundarium, 2.2.q.17.5.ad 1.& q.18.2.ad 4.& 3.q.7.4.ad 1.

6 Spes habet duplex objectum, sc. bonum expectatum, & auxilium Dei, 1.2.q.40.7. c.& q.42.1.c. & q.62.4.ad 3. & 2.2.q.1.3.ad 1.& q.17.2.4. 6.& c.6.ad 3.& 7.c.& q 18.1. fi.& q.19.1.c.& 3.q.7.6.ad 1.

7 Objectum ejus habet quatuor conditiones, sc. bonum, arduum, futurum, & possibile, 1.2.q.40.1.o. & 2.5.c.7. 8.c.& q.41.2.c.& q.42.3.c.& ad 3.& 2.2.q.17.1.7.c.& q.18. 1.ad 1.& 2.c.ad 3.& q.20.4.c. & q.21.1.c.& q.144.1.c.

8 Objectum spei non est possibile, ut est differentia veri; sed ut possibile, dicitur secundum aliquam potentiam, 1.2. q.40.3.ad 2.

9 Spes potest esse de actu virtutis, qui est in potestate nostra, 1.2.q.42.3.ad 3.

10 Est tantum eorum, quæ non habentur à sperante, 3.q. 7.8.ad 2.& 9.ad 1.

11 Spes, & præsumptio sunt de malo abusive pro inordinato timore, 2.2.q.21.3.ad 1.

12 Spes directe respicit proprium bonum, non autem bonum alienum, quia significat motum. Motus autem semper est ad proprium terminum proportionatum mobili, 2.2.q.17. 3.c.

13 Sperare licet in homine, ut in causa secundaria, non autem ut in causa principali, sed tantum in Deo, 2.2.q.17. 4.o.& 5.c.& q.25.1.ad 3.

14 Proprium, & principale objectum spei virtutis est beatitudo æterna; secundarium autem sunt alia bona, 2.2.q.17. 2.4.c.& 5.c.ad 1.& q.18.2.c. ad 3.

15 Spes est de beatitudine, ut de ultimo fine, sed est de gratia, ut deducente ad finem, 1. 2.q.69.2 ad 1.& 3.o.

16 Spes absolute est tantum de bono proprio; sed ut præsupponit amorem, potest aliquis alteri sperare vitam æternam, 2.2.q.17.3.c.& q.18.2. ad 3.& 3.ad 2.& 3.q.7.4.ad 3.

17 Nec est in beatis, 1.2.q. 67.4.5.o.& 2.2.q.18.2.o.& 3. c.& q 19.11.ad 3.

18 Nec est in damnatis, sed tantum in viatoribus hic, vel in purgatorio, vel in limbo patrum, 2.2.q.18.3.o.

19 Est subjective in potentia appetitiva, non autem in cognoscitiva, 1.2.q.40.2.o.& 2. 2.q.18.1.c.

20 Est in irascibili subjective, 1.q.59.1.ad 2.& 1.2.q.23. 1.2.c.& q.40.1.b.& c.ad 3.

21 Spes virtus est subjective in voluntate, 1.q.50.4.ad 3.& q.82.5.ad 2. & 2.2.q.18.1.o. & 3.q.26.q.1.5.o. & q.2.2.c. & Verit. q.14.3.ad 5. & Virt. q.1.c.fi.& ad 12.& q.4.2.o.

22 In brutis est spes, passio, & desperatio, 1.2.q.40. 3.o.& 3.q.26.q.1.1.c.

23 Aliquid est causa spei dupliciter, sc. faciendo aliquid esse possibile, ut divitiæ, fortitudo, & omne augens potestatem hominis; vel faciendo æstimationem de possibili, ut doctrinæ, & persuasio; sed experientia est causa spei utroque modo, licet sit causa defectus ejus tantum secundo modo, 1. 2.q.40.5.o.& q.42.5.ad 1.& q.45.3.c.

Stul-

24 Stultitia, & experientia sunt causæ spei per accidens, removendo scientiam, qua vere æstimatur aliquid non esse possibile, 1.2.q.40.5. ad 3.& 6.c.fi.& ad 3.

25 Juventus est causa spei, quia parum habet de præterito, & memoria, & multum de futuro, & multos spiritus, ideo cor ampliatur, & fiunt animosi, sed parum experti, 1.2.q. 40.6.o.

26 Senes deficiunt spe propter experientiam, quæ facit æstimationem impossibilis, 1.2. q.40.5.ad 2.

27 In ebriis sunt duæ causæ spei, sc.inconsideratio, & caliditas, & multiplicatio spirituum propter vinum, 1.2.q. 4.o.6.o.& q 45.3.c.

28 Spes quoad rem speratam est ex gratia, & meritis, sed quoad habitum est tantum ex gratia, 2.2.q.18.1.ad 2.

29 Præsupponit merita in proposito, non autem in actu. 1. 2.q.62.4 ad 2. & q.65.4.c.& 4.1.ad 3.

30 Semper procedit ex gratia vel habita, vel expectata, non autem semper ex habita, 2.2.q.62.4.ad 2.

31 Spes præsupponit amorem, & desiderium rei speratæ, 2. 2.q.128.ad 6.

32 Per se adjuvat operationem dupliciter, sc. ratione objecti, & ratione effectus, sc. delectationis, 1.2.q.49.8.o.

33 Spes addit supra desiderium quemdam conatum, & elevationem animi ad consequendum bonum arduum, 1.2.q. 25.1.c.& q.46.1.c

34 Præcedit gaudium, & causat illud, 1.2.q.15.1.o.

35 Spes facit inhærere Deo, ut principio beatitudinis, fides autem, ut in principio cognoscendi veritatem, charitas vero propter seipsum, ideo distinguuntur realiter, 2.2.q.17. 6.o.& q.23.6.c.

36 Spes & fides de subjectis humanæ potestati non sunt virtutes, sed de iis quæ sunt supra facultatem naturæ humanæ, & excedunt omnem virtutem homini proportionatam, 1.2.q. 62.3.ad 1.

37 Spes directe respicit proprium bonum, non autem alienum, quia significat motum. Motus autem semper est ad proprium terminum proportionatum mobili; sed amor est directe ad alium, quia est unio amantis ad amatum, & unio est distinctorum, 2.2.q.17.3.c.

38 Spes proprie est tantum de bono, nisi forte abusive, timor autem est tantum de malo, 1.2.q.23 2 c.fi.& q.40.1. c.& 4.ad 1.& q.52.5.ad 1.& q. 67.4.a1 2.& 2.2.q.11.3.ad 1. & d.26.q.1.3.c.

39 Spei contrariatur desperatio secundum accessum & recessum à bono; timor autem secundum contrarietatem boni & mali, 1.2.q.40 4.o.& q.45 1.ad 2.& 2.2.q.128.ad 6.& q. 129.6.ad 2.

40 Spes est tantum de futuro, sed gaudium est de præsenti, 1.2.q.40.1.c.

41 Est tantum de arduo, sed desiderium, & concupiscentia de bono absolute, 1.2.q.25.1. c.fin.& q.40.1.o.

42 Est tantum de possibili, desperatio autem de impossibili, 1.2.q.23.2.c.fi.& q.40.1. c.& ad 3.

43 Spes virtus est circa arduum divinum, non autem magnanimitas, sed circa humanum, 2.2.q.17.5.ad 4.

44 Spes respicit arduum assequendum auxilio alterius, sed magnanimitas ut aliquid suæ potestatis, sc. operationem magnorum, 2.2 q 17.5.ad 4.

45 Expectatio spei dicit respectum ad auxilium Dei, sive speratum differatur, sive non, non autem dicit dilationem, sicut expectatio longanimi-

mitatis, 2.2.q.17.5.ad3.

46 Spes est de principaliori bono, quam concupiscentia, & delectatio tactus, quæ sunt vehementiores, & naturaliores, 2.2.q.141.7.ad 3.

47 Spes & desperatio præsupponit desiderium, 1.2.q.401. c. & 4.ad 3. & 7.c. & q.41.2. ad 3.

48 Spes est media inter præsumptionem & desperationem, 1.2.q.64.4.ad 3.& 2.2.q.17.5. ad 2.

49 Amor non habiti præsupponit spem, & spes desiderium ideo spes est media inter utrumque, 1.2.q.40. 1.c.

50 Spes est prima passio irascibilis, secunda desperatio, tertia timor, quarta audacia, quinta & ultima ira, 1.2.q.23. 4.c.& q 25.3.o.

51 Est nobilior virtutibus moralibus quoad objectum, sc. Deum, non autem quoad modum, sed è converso, 1.2.q. 67.4.ad 1.

52 Sicut se habet spes ad magnanimitatem, sic & timor ad fortitudinem, 2.2.q.129.7.c.

53 Fides absolute est prior spe, 1.2.q.62.4.c.& 2.2.q.4. 7.c.ad 2.& q.27 6.ad 2.& 7.o.

54 Spes est prior fide, non in esse sed in proposito; ideo spes dicitur introducere ad fidem, 2.2.q.4.7.ad 2.

55 Spes & timor ducunt ad charitatem per modum cujusdam dispositionis, 2.2.q.27. 3.c.ad 3.

56 Spes est prior charitate via generationis, sed ordine perfectionis est è converso, 1. 2.q.62.4 o. & q. 65.5. ad 2.& 2.2.q.17.8.o.

Spinæ & tribuli producti sunt simul cum aliis plantis, sed non fuissent nocivi ante peccatum, 1.q.69.2.ad 2.& 2.2.q.164.2. c.ad 1.

1 Spiratio activa est eadem numero in Patre, & Filio, 1.q. 36.3.ad 1.& ad 2.& 4.ad 1.

2 Pater & Filius sunt duo spirantes, sed unus spirator, 1. q.36.4.ad 7.

1 Spiritualis substantia dicitur esse in loco dupliciter, sc. vel per applicationem virtutis limitatæ, ut angelus, vel non limitatæ, ut Deus, 1.q.52.1. c.pr.

2 In substantiis incorporeis non est totalitas quantitatis per se, nec per accidens; nec totalitas secundum perfectam rationem essentiæ, 1.q.8.2.ad 3.

1 Spiritus nomen videtur esse sumptum à respiratione animalium, 1.q.36.1.c.

2 Spiritus dicitur sextupliciter, sc. aer vel ventus, corpora beatorum, animæ beatorum, virtus imaginativa, mens, & Deus, 1.q.41.3 ad 4

3 Spiritus ut nominat subtilitatem naturæ, est commune tribus personis, sed dupliciter convenit tantum Spiritui Sancto; primo quidem ex ipsa communitate ejus quod dicitur Spiritus Sanctus; secundo vero ex propria significatione: nam nomen spiritus in rebus corporeis impulsionem, & motionem significare videtur; flatum enim & ventum spiritum vocamus.

Est autem proprium amoris, quod moveat, & impellat voluntatem amantis in amato. Sanctitas autem illis rebus attribuitur, quæ in Deum ordinantur. Quia igitur persona procedit per modum amoris, quo Deus amatur; ideo convenienter Spiritus Sanctus & amor & persona hujusmodi nominatur, 1.q.36.1.o

4 Spiritus Sanctus, in vi duarum dictionum, est commune toti Trinitati; sed in vi unius dictionis, est proprium nomen tertiæ personæ ex usu Ecclesiæ duplici ratione, sc. ex ipsa communitate ejus quod dicitur Spiritus Sanctus, & ex propria significatione spiritus & amoris, 1.q.36.1.o.& 2.2.q.14.1.c.

5 Et ponitur pro relativo, non ex nomine, sed ex usu Ecclesiæ, nisi sit spiratus, 1.q. 36.1.ad 2.

6 Spiritum Sanctum esse, non esse creaturam, sed Deum, probatur multipliciter, 1.q.27.1. c. & q.41.3.c.ad 4.

7 Spiritus Sanctus subito advenit mentibus hominum, 1.2. q.113.7.b.

8 Spiritus Domini in Scriptura non nisi pro Spiritu Sancto consuevit poni, qui aquis superferri dicitur; non quidem corporaliter, sed sicut voluntas artificis superfertur materiæ, quam vult formare, 1.q. 64.3.ad 3.&ad 4.&q.66.1.ad 5.& q.74.3.ad 4.

9 Pater & Filius sunt unum principium Spiritus Sancti unitate notionis communis, 1.q. 35.2.c.& q.36.4.o.

10 Græci communiter dicunt, Spiritum Sanctum esse imaginem Patris & Filii, non autem latini, 1.q.35.2.c.ad 1.

Sponsam auferens propriam per vim excusatur à crimine raptus, licet peccet violentiam inferendo, 2.2.q.154.7.ad 4.

1 Sponsalia sunt futurarum nuptiarum promissio, Sup.q.43. 1.o.

2 Homo potest in fine primi septenii sponsalia contrahere, sicut in fine secundi matrimonium contrahere, ac religionem ingredi, & in fine tertii civiliter se obligare, Sup.q.43. 2.o.

3 Dirimuntur sponsalia & cum quis ad religionem confugerit, & cum alter conjugum cum altero matrimonium contrahit per verba de præsenti; aliter etiam dirimuntur variis casibus secundum judicium Ecclesiæ, Sup.q.43.3.c.

Stare significat positionem naturalem hominis cum immobilitate, 1.2.q.183.1.o.

1 Status proprie pertinet ad libertatem, vel servitutem in temporalibus vel spiritualibus, quia significat immobilitatem, & obligationem personæ hominis, 2.2.q.183.1.o. & 4.c. & q.184.4.c.& q.186.6.c.

2 Officium dicitur respectu actus, gradus autem secundum ordinem superioritatis, status vero requirit immobilitatem in conditione personæ, 2.2.q.183. 1.ad 2.& 3.o.

3 Diversitas statuum & officiorum est in Ecclesia, quia pertinet ad perfectionem ejus, ad necessitatem operum ejus, ad dignitatem, & ad pulcritudinem ejus, 2.2.q.183.2.3.o.

4 Status naturæ humanæ duplex, sc. naturæ integræ, & naturæ corruptæ, 1.q.94.2.c.& 5.2.q.14.2.c.& q.109.2.8.c.

5 Status hominum triplex, sc. veteris legis, novæ legis, & patriæ, 1.2.q.101.1.c.& q.103. 3.c.& q.106.4.ad 1. & 3.q.53. 2.c.fi.

6 Status hominis quadruplex, sc. à principio usque ad septimum annum, secundus à septimo anno usque ad quartumdecimum, tertius à quartodecimo anno usque ad vigesimum primum, & quartus deinceps. In primo statu nulli contractui homo actus est; in secundo alicui de futuro, non perpetuo; in tertio alicui etiam perpetuo quoad propriam personam; sed in quarto alicui quoad omnia, etiam exteriora, 2.2.q.24.9.c.

7 Status naturæ humanæ secundum corpus, triplex, sc. corporalis, animalis, & spiritualis. Et status secundum animam quadruplex, sc. ante peccatum, post peccatum, ante gratiam, sub gratia, & in gloria, 3.q.53.2.c.fi.

8 Status animæ distinguitur dupliciter, sc. secundum diversum modum essendi secundum naturam, sc. animæ separatæ & conjunctæ; & secundum integritatem naturæ, & corruptionem, 1.q.94.2.c.

Sta-

9 Status vitæ spiritualis triplex, sc. incipientium, proficientium, & perfectorum, 2. 2. q. 24. 9. o. & q 183. 4. o.

10 Status post hanc vitam duplex, sc. ante resurrectionem universalem, & post, 1. 2. q. 67. 1. ad 3.

11 In statu gloriæ nihil erit figurale ad cultum Dei pertinens, sed solum gratiarum actio, & vox laudis, 1. 2. q. 101. 2. c. & q. 103. 3. c. & 2. 2. q. 13. 3. c.

12 Status mundi potest variari dupliciter, sc. secundum diversitatem legis, & secundum diversos gradus perfectionis sub eadem lege, 1. 2. q. 106 4. c.

13 Christus secundum aliquid fuit in triplici statu, sc. innocentiæ, peccati, & gloriæ, 3. q. 13. 3. ad 2.

1 Statutum negativum de non fienda re spirituali, nisi dentur tot, est illicitum, & simoniacum. Unde illicita esset ordinatio, si in aliqua Ecclesia statueretur, quod non fieret processio in funere alicujus, nisi solveret certam pecuniæ quantitatem. Non autem statutum affirmativum, sc. quod res spiritualis fiat, si tot dentur; quia primo modo per tale statutum præcluderetur via gratis efficium pietatis aliquibus impendendi; non autem secundo modo, quia per hoc non præcluderetur via illud aliis exhibendi. Et prima ordinatio habet speciem exactionis, secunda autem habet speciem gratuitæ recompensationis, 2. 2. q. 100. 3. ad 2.

2 Si aliquid de se repugnantiam habet ad jus naturale, non potest voluntate humana fieri justum; puta si statuatur quod liceat furari, vel adulterium committere, 2. 2. q. 57. 2. ad 1.

1 Stellæ secundum Ptolemæum moventur in suis sphæris, non autem secundum Aristotelem, 1. q. 70. 1 ad 3.

2 Stella apparens Magis in nativitate Christi non fuit de cœlis, sed fuit Spiritus Sanctus, vel angelus in illa specie, vel probabilius de novo creata, non in cœlo, sed in aere vicino terræ, quintuplici ratione. Primo, quia nulla alia stella hac via incedit. Hæc enim stella ferebatur à septentrione in meridiem. Ita enim jacet Judæa ad Persidem, unde Magi venerunt. Secundo apparet hoc ex tempore. Non enim solum apparebat in nocte, sed etiam in meridie. Quod non est virtutis stellæ, sed nec etiam lunæ. Tertio, quia quandoque apparebat, & quandoque occultabatur. Quarto, quia non habebat continuum motum, sed cum oportebat ire Magos, ibat; quando autem oportebat stare, stabat. Quinto, quia sursum manens partum Virginis demonstrabat; & deorsum descendens, hoc faciebat, 3. q. 36. 7. o.

Stipendia principum sunt redditus eorum, 2. 2. q. 62. 7. c.

Struthio significat militantes Deo, & negotiis secularibus se implicantes, 1. 2. q. 102. 6. ad 2. c. 2. fin.

1 Studiositatis nomen derivatur ad omnes virtutes, in quantum cognitio prudentiæ ad eas pertinet, 2. 2. q. 166 2. ad 1.

2 Studiositas est virtus, cujus principalis materia est cognitio, secundario autem alia, 2. 2 q. 166. 2. c. & q. 167. o.

3 Et est virtus moralis, quia principaliter refrænat, & moderatur appetitum cognoscendi. Sed per accidens impellit contra laborem studii, 2. 2. q. 166 2. o. & q. 167. 1. c.

3 Non est directe circa cognitionem, sed circa appetitum cognitionis acquirendæ, 2. 2. q. 166. 2. c. ad 2. & q 167. 1. c.

5 Opponitur curiositati, 2. 2. q. 160. 2. c. & q. 161. pr. & q. 166. pr.

1 Studium importat vehe-

mentem applicationem mentis ad aliquid, & principaliter ad cognitionem, secundario autem ad ea, in quibus homo per cognitionem dirigitur, 2. 2. q. 166. 1. c.

2 Studium sapientiæ summe commendatur, 2. 2. q. 188. 1. c.

3 Circa studium contingit per accidens quadrupliciter curiositas, superbia, & alia vitia; licet omne studium secundum se sit bonum, sc. uno modo in quantum per studium minus utile retrahuntur aliqui à studio, quod eis ex necessitate incumbit. Alio modo in quantum studet aliquis addiscere ab eo à quo non licet. Tertio quando homo appetit cognoscere veritatem circa creaturas, non referendo ad debitum finem, sc. ad cognitionem Dei. Quarto modo in quantum aliquis studet ad cognoscendam veritatem supra proprii ingenii facultatem; quia per hoc homines de facili in errores labuntur, 2. 2. q. 167. 1. c.

4 Studium, & curiositas dicuntur pertinere ad carnem, vel ad avaritiam, ratione cognitionis eorum ad quæ illæ inclinant, 2. 2. q. 166. 2. ad 2. & ad 3.

1 Stultitia dicitur à stupore, quia stultus est, qui propter stuporem non movetur, 2. 2. q. 46. 1. 2. c.

2 Stultus præcipue videtur, quia deficit in summa judicii, sc. secundum altissimam causam, non autem si deficiat circa aliquid modicum, 2. 2. q. 46. 1. ad 1. & 2. c.

3 Stultitia importat hebetudinem sensus spiritualis; fatuitas autem totalem privationem ejus. Ideo prima opponitur contrarie sapientiæ, secunda vero privative, 2. 2. q. 8. 6. ad 1. & q. 46. 1. 0

4 Duplex, sicut sapientia duplex, sc. mundi, & Dei Prima sapientia decipit, non autem secunda, 2. 2. q. 46. 1. ad 2. & ad 3. & q. 113. 1. ad 1.

5 Non moveri injuriis, eo quod terrena non sapiant, pertinet ad stultitiam mundi. Si vero ex stupore, pertinet ad stultitiam simpliciter, 2. 2. q. 46. 1. ad 4.

6 Stultitia ex immersione sensus in terrenis est peccatum, non autem si ex defectu naturæ, ut in amentibus, 2. 2. q. 46. 2. 0. & 3. c.

7 Opponitur præceptis de contemplatione veritatis, 2. 2. q. 46. 2. ad 3.

8 Est filia luxuriæ, continet odium Dei, & desperationem futuri sæculi, quia fastidium Deum, & dona ejus, 2. 2. q. 46. 3. 0.

9 Stultitia ex impedimento corporali causatur ex ira; ex luxuria vero, in quantum est ex immersione sensus in terrenis, 2. 2. q. 46. 3. ad 3.

10 Hebetudo, stultitia, ignorantia, & præcipitatio differunt, quia prima opponitur intellectui, secunda sapientiæ, tertia scientiæ, & quarta consilio, 2. 2. q. 8. 6. ad 1.

Stultiloquium significat perversam sententiam verborum, per quæ quis præfert delectationes luxuriæ aliis bonis, 2. 2. q. 153. 5. ad 4.

1 Stupor causatur ex insolita imaginatione, 1. 2. q. 41. 4. c. fi.

2 Admiratio est principium philosophandi, sed stupor est impedimentum philosophicæ considerationis, quo timetur judicari in præsenti, & inquirere in futuro, 1. 2. q. 41. 4 c. fi ad 5.

1 Stuprum est illicita virginis defloratio sub cura parentum, 2. 2. q. 154. 1. c. & 6. 0.

2 Fit deformius ex duplici injuria sibi annexa, sc. virginis seductæ, vel vi oppressæ, & patris. Et secundum legem reus tenetur satisfacere utrique, 2. 2. q. 154. 9. ad 3.

3 † Filia Sacerdotis etiam non

non nupta, deprehensa in stupro lapidabatur in veteri testamento, in aliis autem tantum nupta, 3. q. 29. 1. ad 4.

1 Subjectione quælibet res perficitur ad suum superius, 1. 2. q. 92. 1. c. & 1. 2. q. 81. 7. c.

2 Movens necessario causat motum in mobili totaliter ei subjecto, non autem in aliis, 1. q. 82. 2. ad 2. & 2. 2. q. 83. 1. c.

3 Subjectio mulieris ad virum inducta est in pœnam mulieris propter peccatum. Vel non est per modum servitutis, sed gubernationis, 2. 2. q. 164. 2. c. ad 1.

4 Omnia sunt nunc subjecta Deo & Christo secundum potestatem, sed post judicium per finalem impletionem voluntatis ejus, 3. q. 20. 1. ad 4. & q. 59. 4. ad 2.

5 Prima subjectio hominis ad Deum est per fidem, 2. 2. q. 16. 1. c.

6 Homo dicitur esse Dei dupliciter, sc. per subjectionem potestatis ejus, & per unionem charitatis. Secundum defiit per peccatum, non autem primum, nec alio modo, 3. q. 48. 4. ad 1.

7 Subjectio Christi & cujuslibet alterius hominis ad Deum triplex, sc. secundum gradum bonitatis, potestatem, & obedientiam, 3. q. 20. 1. 0.

8 Christus fuit subjectus sibi ipsi secundum naturam humanam, non autem secundum naturam divinam, nec secundum aliam personam, 3. q. 20. 1. 0.

9 Omnia quæ ponunt subjectionem, vel minorationem Christi intelliguntur secundum naturam assumptam, vel ad commendationem principii in Patre, 1. q. 42. 4. ad 1. & q. 43. 7. ad 1.

11 Subjectum duplex, sc. subjectum inhæsionis, & subjectum scibile, 1. q. 117. 1. c.

2 Subjectum est causa effectiva propriæ passionis, quia pro prium fluit à subjecto, 1. q. 77. 6. ad 3.

Comparatio motus irascibilis, & concupiscibilis quantum ad subitationem, 2. 2. q. 156. 4. c.

Subsannatio & irrisio conveniunt in fine, sed differunt in modo; quia prima fit naso rugato, secunda vero fit ore, id est in verbo & cachinnis, 2. 2. q. 75. 1. ad 1.

1 Subsistentia dicitur, cujus actus est subsistere, idest per se existere, 1. q. 29 2. c.

2 Omne subsistens est tantum unum numero, 1. q. 41. 6. c. & q. 44. 1. c. & q. 54. 1. c. & q. 75. 7. c.

3 Subsistens ut nominatur nomine intentionis, dicitur suppositum. Si autem nomine rei, dicitur subsistentia, in quantum subsistit, sed dicitur res naturæ, in quantum naturæ communi supponitur; sed ut substat accidentibus, dicitur substantia vel hypostasis; & in quantum rationalis, dicitur persona, 1. q. 29. 2. c.

4 Subsistere convenit Deo ratione ejus ad quod significandum nomen imponitur, sc. per se esse, non autem ratione ejus à quo nomen imponitur, sc. subesse, nisi secundum quod essentia subest ipsi secundum rationem, 1. q. 14. 1. ad 1. & q. 29. 3. ad 3. & q. 39. 1. ad 3.

5 Omne quod est in Deo subsistit, & tamen ibi non sunt nisi tres subsistentes, 1. q. 30. 1. ad 2. & 2. c. & q. 34. 2. ad 1.

6 Sicut dicimus in divinis tres personas, vel tres subsistentias, sic Græci dicunt tres hypostases, non autem tres substantias, propter errorem, 1. q. 29. 2. ad 3. & q. 30. 1. c. ad 1.

1 Substantia dicitur dupliciter, sc. essentia, seu quidditas, & suppositum, 1. q. 29. 2. c. & 3. q. 2. 6. ad 3.

2 Substantia, subsistentia, & essentia distinguuntur secundum triplicem actum, sc. substa-

stare, subsistere, & esse, quorum esse est commune omni enti; sed substare & subsistere est commune tantum substantiæ, 1. q. 29. 2. c.

3 Substantia est res habens quidditatem, cui debetur esse per se, & non in alio, sc. subjecto, 1. q. 3. 5. ad 1. & 3. q. 77. 1. ad 2.

4 Per se existere, non est definitio substantiæ, quia per hoc non demonstratur quid litas ejus, quæ non est suum esse, 1. q. 3. 5. ad 1.

5 Nulla pars integralis potest dici substantia prima, vel hypostasis, 1. q. 19. 1. ad 5.

6 Omne quod est per se in prædicamento substantiæ, est compositum ex esse, & essentia, non autem ex materia & forma, 1. q. 3. 5. c.

1 Subtilitas est proprietas corporis glorioſi per effectum spiritualis potentiæ, Sup. q. 83. 1. c.

2 Nullo modo competere poterit corpori glorioso, ut ratione suæ subtilitatis possit esse simul cum corpore non glorioso, nisi ex operatione divinæ virtutis, quia tolletur id quo impediebatur, ne cum corpore glorioso esse posset, Sup. q. 83. 2. c.

3 Fatendum est miraculose fieri posse, ut duo corpora sint in eodem loco, Sup. q. 83. 3. c.

4 Divina virtute fieri posset ut duo corpora gloriosa essent simul, Sup q 83. 4. c.

5 Necessitas existendi in æquali loco tolli non potest à corpore glorioso ex sua subtilitate. Sup. q. 83. 5. c.

6 Corpora gloriosa sunt palpabilia, Suppl. q. 83. 6. c.

1 Successio est in succedentibus, sicut ordo in ordinatis, 3. q. 75. 4. ad 1.

2 Conversio Eucharistiæ non ponit aliquem actum imperfectum, sed ponit successionem, cujus relatio secundum rem est in pane, non autem in corpore Christi, nisi secundum rationem, 3. q. 75. 4. ad 1.

3 In damnatis est pœnarum successio. Sed gloria sanctorum est sine successione, 1. 2. q. 67. 4. ad 2. & 2. 2. q. 18 2. ad 1.

Sufficiens per se duplex, sc. non recipiens additionem boni, ut Deus, & continens omnia necessaria, ut beatitudo, 1. q. 26. 1 ad 1 & 1. 2. q 3. 2 ad 2. & 3. ad 2. & q. 4. 7. ad 2.

1 Suffragia peccatoris prosunt mortuis ex opere operato in persona ejus, sed etiam ex opere operato in persona Ecclesiæ, vel ex opere operantis, licet magis prosint suffragia bonorum, 3. q 82. 6. c.

2 Non potest opus unius alteri prodesse per viam meriti ad statum beatitudinis consequendum, sed per viam orationis, Suppl. q 71. 1. c.

3 Cum charitas nunquam excidat, opera vivorum mortuis prosunt ad pœnæ diminutionem, non ad mutationem status mortuorum, Suppl. q. 71. 2. o.

4 Suffragia à peccatore facta, quantum ad opus operans, ratione sui mortuis non prosunt, ratione vero alterius, sive totius Ecclesiæ personam gerat, sive agat ut instrumentum, eis prosunt; sed semper prosunt ratione operis operati, Suppl. q. 71. 3. o.

5 Suffragium, quod pro mortuis fit, facienti prodest, quantum attinet ad vitam æternam, sed in quantum est expiativum pœnæ, ut fiat satisfactio, nullo modo prodest, Suppl. q. 71. 4. c.

6 Cum in inferno nulla sit redemptio, suffragia non prosunt damnatis. Suppl. q. 71. 5. o.

7 Suffragia vivorum auxilio sunt iis, qui in purgatorio detinentur, cum opera unius possint valere alteri ad satisfaciendum, Suppl. q. 71. 6. c.

Cum

8 Cum per suffragia vivorum status mortuorum mutari non possit, illa pueris in limbo existentibus non prosunt. In quibus oporteret, ut status mutaretur, quantum ad meritum essentialis præmii, Suppl. q. 71. 7. o.

9 Cum sancti in cœlo nullius rei indigeant, non juvantur per nostra suffragia, Suppl. q. 71. 8. o.

10 Convenienter August. posuit tria præcipua subsidia vivorum pro mortuis, Eucharistiam, eleemosynam, & orationem, Suppl. q. 71. 9. c.

11 Simpliciter & directe indulgentiæ non prosunt mortuis, Suppl. q. 71. 10. c.

12 Non per se, sed per accidens cultus exequiarum defunctis prodest, Suppl. q. 71. 11. c.

13 Suffragia pro uno defuncto facta aliis prosunt ratione charitatis, ratione vero intentionis magis ei pro quo fiunt, imo soli, si solum ratio dimissionis pœnæ habeatur, Suppl. q. 71. 12. c.

14 Suffragia in quantum sunt satisfactiones ex intentione facientis translatæ in mortuos, magis prosunt ei pro quo singulariter fiunt, quam quæ fiunt pro eo, & communiter pro aliis: in quantum vero accipiuntur ut valent ex virtute charitatis, tantundem singulis prosunt, ac si pro uno tantum fierent, Suppl. q. 71. 13. o.

15 Quantum attinet ad velociorem absolutionem pœnæ, plus valent specialia & communia suffragia simul quam communia tantum; quantum vero spectat ad finalem pœnæ liberationem, æque valent communia solum suffragia. atque specialia & communia simul, Suppl. q. 71. 14. c.

1 Summum malum non datur, 1. q. 39. 3. o. & q. 103. 7. ad 1. & 2. 2. q. 172. 6. c.

2 Summum & infimum in vita humana potest accipi dupliciter, sc. per comparationem status ad statum, tam in spirituali vita, quam in sæculari, vel per comparationem gradum, qui sunt perfectio unius hujus, 2. 2. q. 180. 1. ad 2.

1 Super, significat tria, sc. directum situm, juxta, & post, 1. 2. q. 89. 2. ad 1.

1 Superbia dicitur dupliciter, sc. ut supergreditur regulam rationis, & quilibet excessus; prima semper est mala, secunda vero quandoque est bona, 2. 2. q. 162. 1. ad 1.

2 Superbia dicitur tripliciter, sc. inclinabilitas ad superbiendum, ex debilitate naturæ, vel corruptione fomitis actualis; elatio contra præceptum, vel inordinatus appetitus excellentiæ in quacunque re; & tertio inordinatus appetitus excellentiæ, cui debetur honor & reverentia; prima est initium vel radix omnis peccati; secunda est generale peccatum; tertia vero est peccatum speciale, & est unum de septem capitalibus, 1. 2. q. 84. 2. o. & 2. 2. q. 162. 2. 8. o.

3 Genus duplex superborum, sc. efferentium se supra alios, & arrogantium sibi aliquid supra se, 2. 2. q. 33. 5. c.

4 Superbia proprie est inordinatus appetitus excellentiæ, cui debetur honor & reverentia. Vel superbia proprie respicit defectum subjectionis hominis ad Deum, secundum quod aliquis se extollit supra id quod est sibi præfixum secundum divinam regulam vel mensuram, 1. 2. q. 84. 2. o. & 2. 2. q. 77. 5. c. & q. 132. 4. c & q. 162. 1. o. & 2. 3. c. & 4. 5. c.

5 Superbia magis est in appetitu excellentiæ, quam in æstimatione, 2 2. q. 162. 3. o.

6 Species superbiæ sunt quatuor, secundum Greg. sc. vel cum aliquis existimat bonum quod

quod habet ab alio, ac si haberet à seipso efficienter, vel meritorie; vel cum aliquis attribuit sibi majus bonum quam habeat; vel prout excellentior aliquis redditur ex hoc quod bonum aliquod excellentius cæteris possidet, & sic aliis despectis singulariter vult videri, 2. 2. q. 162. 4. o.

7 Excusatio peccati pertinet ad tertiam speciem superbiæ, præsumptio vero ad quartam, 2. 2. q. 162. 4. ad 3.

8 Gradus superbiæ sunt duodecim secundum Bernardum, opposiri duodecim gradibus humilitatis, sc. curiosita, per quam aliquis curiose ubique & inordinate circumspicit: levitas mentis, per quam sc. homo superbe se habet in verbo: inepta lætitia, qua homo est facilis & promptus in risu: jactantia, non tacens usque ad interrogationem: singularitas, per quam sc. aliquis sanctior aliis vult apparere: arrogantia, per quam sc. homo se aliis præfert: præsumptio, per quam aliquis reputat se sufficientem ad majora: defensio peccatorum: simulata confessio, per quam sc. aliquis non vult subire pœnam pro peccatis, quæ simulate confitetur: rebellio, despiciens obedire: libertas, per quam sc homo delectatur libere facere quod vult: peccandi consuetudo, quæ implicat Dei contemptum, 2. 2. q. 162. 4. & ad 4.

9 Superbia proprie semper est peccatum, 2. 2. q. 162. 7. o.

10 Secundum se est speciale peccatum ratione specialis objecti, sed est peccatum generale secundum redundantiam duplicem, sc. finis, & contemptus legis, 2. 2. q. 162. 7. o. 5 ad 1. & 8. c.

11 Superbia secundum genus suum est peccatum mortale præter actus ejus imperfectos, id-

est sine consensu deliberato, 2. 2. q. 162. 5. o.

12 Est gravissimum omnium peccatorum ex parte aversionis, non autem ex parte conversionis, 2. 2. q. 162. 6. o. & 7. ad 4.

13 Est initium omnis peccati ex parte aversionis, concupiscientia vero ex parte conversionis, 1. 2. q. 84. 2. c. ad 3.

14 Est initium omnis peccati non actu, sed aptitudine, 2. 2. q. 162. 2. o. & 5. ad 1. & 7. ad 1.

15 † Superbia & avaritia in quantum sunt specialia peccata sunt radices omnium peccatorum, 1. 2. q. 34. 1. c. ad 2. & 2. c. & 2. 2. q. 117. 2 ad 1.

16 Superbia est primum omnium peccatorum, & principium eorum, 2. 2. q. 162. 7. o.

17 Est regina omnium vitiorum, 1. 2. q. 84. 4. ad 4. 2. 2. q. 132. 4. c. ad 1. & q. 153. 4. ad 2. & 162. 8. c.

18 Superbia inordinate appetit excellentiam, sed inanis gloria manifestationem ejus; ideo non sunt idem, sed prima causat secundam, 2. 2. q. 132. 4. c. & q. 162. 7. ad 4.

19 Superbus anhelat ad superabundantiam fortitudinis; ideo vult videri audax, 2. 2. q. 162. 7. ad 5.

20 Superbia opponitur magnanimitati secundum excessum, in quantum tendit ad magna inordinate; sed directius opponitur humilitati, in quantum subjectionem aspernatur, 2. 2. q. 162. 1. ad 3. & 5. c.

21 Corrumpit solam humilitatem per directam contrarietatem, cæteras autem virtutes corrumpit per abusum, 1. q. 64. 2 ad 5. fi. & 2. 2. q. 22. ad 3.

22 Semper contrariatur dilectioni Dei, & aliquando dilectioni proximi, 2. 2. q. 162. 4. ad 2.

23 Est subjective in irascibili,

H, non solum sensitiva, sed etiam in voluntate, 2. 2. q. 162. 3. o.

24 Homo superbivit de scientia & potentia; ideo convictus est de ignorantia per idololatriam, & de impotentia per transgressionem legis, 1. 2. q. 89. 2. ad 3. & 6. c.

25 Superbia oritur ex virtutibus per accidens tantum, id-est occasionaliter, 2. 2. q. 162. 5. ad 3.

26 Directe impedit cognitionem practicam, non autem speculativam, nisi indirecte, 2. 2. q. 162. 3. ad 1.

27 Extollentia oculorum est signum superbiæ, excludendo reverentiam, & timorem, 2. 2. q. 161. 2. ad 1.

28 Deus permittit ruere in luxuriam, ut liberet à superbia, 1. 2. q. 79. 4. c. & q. 87. 2. ad 1. & q. 98. 2. ad 3. & 2. 2. q. 162. 6. ad 3.

29 Remedium triplex contra superbiam, sc. consideratio propriæ infirmitatis, magnitudinis Dei, & imperfectionis propriorum bonorum, 2. 2. q. 162. 6. ad 1.

† Superficies est proprium, & per se subjectum colorum, 1. 2. q. 56. 1. ad 3. & 3. q. 74. 2. c.

Superius habet similitudinem cum inferiori, ut sol cum igne, & in Deo est similitudo omnium rerum; & secundum accidens potest esse aliquid simile substantiæ, similitudine, quæ est inter causatum & causam, 1. q. 57. 2. ad 2.

1 Superstitio est quædam protestatio infidelitatis, 2. 2. q. 94. 1. ad 1. & q. 97. 4. c. & q. 100. 1. ad 1.

2 Est vitium religioni oppositum secundum excessum, 2. 2. q. 92. 1. o. & q 94. 1. c. & q. 95. 1. c. & q. 122. 3. c. & q. 138. 2. b.

3 Species ejus sunt quatuor, sc. cultus Dei inordinatus, idololatria, divinatio, & observatio vana, 2. 2. q. 92. 2. o. & q. 94. 1. o.

4 Ad superstitionem pertinet omnis idololatria, & omnis acceptio auxilii dæmonum ad aliquid faciendum vel cognoscendum, 2. 2. q. 95. 2. c.

5 Quicquid procedit ex societate dæmonum cum hominibus, superstitiosum est, 2. 2. q. 95. 1. b.

6 Omnis superstitio oritur ex aliquo pacto cum dæmonibus inito, expresso vel tacito; ideo prohibetur primo præcepto, 2. 2. q. 122 2 ad 3. & 3. 4. c.

Suppositio ponitur aliquando in prædicato tam confusa, quam determinata, 1. q. 36. 4. ad 4.

1 Suppositum & natura differunt in compositis, 1. q. 3. 3. c. & q 29. 2. ad 3. & 3. q. 16. 5. ad 1.

2 In divinis suppositum dicitur, quasi sub alio positum, non quidem secundum rem, sed secundum modum significandi, quia ibi est res subsistens, 1. q. 39. 1 ad 3.

3 In Deo suppositum & natura sunt idem re, & differunt secundum modum significandi, 1. q. 3. 3. o. & 3. q. 2. 2. c.

4 Persona Filii Dei est suppositum naturæ humanæ, 3. q. 16. 2. 3. c.

1 Suspicio vitium importat, quæ quanto plus procedit, est magis vitiosa, 2. 2. q. 60. 3. c.

2 Est opinio mali ex levibus signis, 2. 2. q. 60. 3. 4. c.

3 Gradus suspicionis triplex, sc. levis dubitatio, certa æstimatio, & condemnatio judicialis: prima est peccatum veniale, secunda est peccatum mortale, si est de gravi; tertia est peccatum mortale, pertinens ad injustitiam, 2. 2. q. 6. 3. c.

4 Contingit tripliciter, sc. ex propria malitia, ex odio, & ex experientia, 2. 2. q. 60. 3. 4. c.

Sustinere est difficilius triplici-

citer, quam aggredi; & importat passionem corporis, & actionem animæ, 2.2.q.123.6. ad 1. item ad 2.

1 Susurratio est ad separationem amicitiæ, detractio vero ad denigrationem famæ. Ideo differunt fine. sed conveniunt in materia & forma, sc. in occulta maledictione, 2.2.q. 74. 1.o. item q 75. 1.c.

2 Est gravius peccatum detractione, & contumelia, quia amicitia est melior quolibet alio bono exteriori, 2. 2.q.74. 2. o.

1 Suum dicitur alicujus, quod ad ipsum ordinatur, 1.q.21.1. ad 3.

2 Suum uniuscujusque dicitur, quod ei secundum proportionis æqualitatem debetur, 2. 2.q.58.11.c.

Synagoga fiebat in diversis locis ad doctrinam; templum autem tantum in uno loco, ad sacrificium. Et utrique succedit Ecclesia., 1.2.q.102.4.ad 3.

1 Synderesis non est potentia, sed est habitus naturalis primorum principiorum moralium, 1.q.79.12.o.& 13.c.fi.& ad 3.& 1.2.q.94.1.ad 2.& 2.2. q.47.6. ad 1.& ad 3.

2 Actus synderesis est removere à malo, & inclinare ad bonum, 1.q.79.1.c.

Synesis est virtus bene judicativa de agibilibus secundum legem communem. Gnome vero secundum altiora principia, sc. juris naturalis; ideo est altior, 1.q.22.1.ad 1.& 1.2.q.57.6. o.& 2.2.q.48.c.fi.& q.51.3.4. o.& q.53.2.c.

T

1 Tabernaculum Dei significat Ecclesiam militantem, sed domus vel templum Dei significat Ecclesiam triumphantem, 1.2.q.102.5.ad 2.

2 Ratio tabernaculi in veteri lege & distinctio partium ejus & templi declaratur, 1. 2. q.102.4.o.

3 Totus status prioris tabernaculi ordinabatur ad figurandum mortem Christi, 1. 2. q. 102.4.ad 5.

Tabula secunda post naufragium peccatorum est pœnitentia, & verecundia, 3.q.84.6.o.

Tacere dicendum, & loqui tacendum, est peccatum, 1.2. q.73.1.ad 3.

1 Tactus est sensus alimenti, gustus autem est discretivus saporum, 2. 2. q. 141. 5. ad 1.

2 Tactus ut est in aliis membris quam in lingua, distinguitur à gustu, & secundum diversam rationem immutationis, 1.q.78.3.ad 3.

3 Est unus genere, & est plures specie, secundum plures contrarietates; vel omnes hujusmodi conveniunt in uno genere proximo, sed innominato, 1.q.78.3.ad 3.

4 Est fundamentum omnis sensus, & est per totum corpus, sicut & organum ejus; & ideo dicitur aliquid sensitivum, 1.q.76.5.c.& q.91.1.ad 3.& 3. ad 1.

5 Subtilitas tactus sequitur æqualitatem complexionis; ideo quanto quis est melioris tactus, tanto melioris est intellectus, 1.q.76.5.c.

6 Organum & medium tactus non possunt denudari suo objecto, sicut in aliis sensibus, quia qualitates tangibiles sunt differentiæ corporis in quantum corpus, 1.q.91.1.ad 3.

7 Proles in ventre matris, antequam habeat animam rationalem, sentit per tactum, 3.q.34.2.a.3.

8 Tactus duplex, sc. quantitatis, & virtutis, 1.q.75. ad 3. & q.105.2.ad 1.

Tantum, adverbium, cum sit exclusivum, potest poni ex parte subjecti & ex parte prædicati, possumus enim dicere, tan-

tantum Socrates currit, idest nullus alius currit, & Socrates currit tantum, idest nihil aliud facit, 1.q.31.3.ad 2.

Tarditas superflua minus opponitur rectitudini consilii, quam præcipitatio, quia oportet consiliari tarde, 2.2.q.53.3.ad 3.

1 Temere fieri dicuntur, quæ ratione non reguntur, vel propter impetum voluntatis, vel passionis, vel ex contemptu; & hoc proprie est temeritas, quæ causatur ex superbia; ideo continetur sub præcipitatione, quæ respicit utrumque, sed magis primum, 2.2.q.53.3.ad 2.

2 Temeritas sive præcipitatio est defectus consilii, & species imprudentiæ, 2.2.q.53.2.5.c.fi.

3 Defectus docilitatis, vel memoriæ, vel rationis pertinet ad temeritatem seu præcipitationem, 2.2.q.53.2.c.fi.

1 Temperantia est virtus, & est virtus specialis, si sumatur antonomastice, ut refrænat à maxime allicientibus; sed est virtus generalis communiter, 2.2.q.141.1.2.o. & ad 1.& q.186.1.c.

2 Est virtus cardinalis, 1.2.q.61.o.& q.66.1.4.c.& 2.2.q.141.7.o.

3 Temperantia & omnes partes ejus denominantur à defectu, in quo consistit laus earum, sicut fortitudo & omnes partes ejus, & laus earum consistit in excessu, 2.2.q.146.1.ad 3.

4 Laus ejus magis est in vincendo delectationes, quam in persistendo contra impetus earum, 2.2.q.138.2.ad 3.

5 Mensuram accipit ex conservatione salutis corporalis, & multo magis ex conservatione salutis spiritualis, 2.2.q.141.6.ad 3.

6 Necessitas hujus vitæ est regula temperantiæ, sc. ut rebus utamur ad necessitatem vitæ præsentis, 1.2.q.63.4.c.& 2.2.q.141.6.o.& q.142.1.c.

7 Modus temperantiæ & omnium partium ejus est in retrahendo à delectationibus corporis, 2.2.q.141.2.3.c.& q.161.1.4.c.

8 Partes ejus integrales sunt verecundia, & honestas; partes vero subjectivæ sunt abstinentia, sobrietas, castitas, & pudicitia, partes autem potentiales seu adjunctæ sunt continentia, humilitas, mansuetudo seu clementia, modestia, bona ordinatio, ornatus, austeritas, parcitas, seu per se sufficientia, & moderatio seu simplicitas, 2.2.q.143.3.& q 145.4.o. & q.146.1.ad 3.& q.157.3.o.& q.160.1.o & q 161.4 o.

9 Verecundia non est pars temperantiæ, quasi intrans essentiam ejus sed quasi dispositive se habens ad eam, 2.2.q.144.4.ad 4.

10 Principalius pertinet ad temperantiam ratione motivi, sc. turpis; & non ratione timoris, secundario vero ad alias virtutes, 2.2.q.144.1.ad 2.& 4.ad 4.

11 Studiositas est pars temperantiæ adjuncta, seu potentialis, & comprehenditur sub modestia, 2.2.q.160.2.o.

12 Patientia non est pars temperantiæ, quia patientia firmat in bono contra tristitias illatas ab alio, hæc autem circa tristitias tactus refrænando, 2.2.q.136.3.ad 2.

13 Objectum temperantiæ est bonum delectabilium in concupiscentiis tactus, secundum modum rationis, vel legis divinæ, 1.2.q.63.4.c.

14 Temperantia principaliter est circa concupiscentias, & delectationes; secundario autem circa tristitiam de absentia delectabilium, 1.2.q.35.6.ad 3 & 2.2.q.21.1.ad 1.& q.23.4.ad 2.& q.95.3.ad 2.& q.141.3.o.& q.147.2.ad 3.

Di-

15 Directe modificat passiones concupiscibilis, quæ tendunt in bonum, & consequenter omnes alias, 2. 2. q. 141. 3. ad 1

16 Munditiam operatur, sed non habet rationem sanctitatis, nisi referatur in Deum, 2. 2. q. 81. 8. ad 2.

17 Propria materia temperantiæ sunt passiones circa delectabilia tactus, 1. q. 59. 4. ad 3. & 1. 2. q. 61. 3. c. & 2. 2. q. 137. 1. c.

18 Principaliter est circa delectationes tactus quoad usum, non autem quoad judicium, 2. 2. q. 151. 3. ad 1.

19 Proprie est circa maximas delectationes, sc. tactus, i. in cibo, potu, & venereis, secundario autem circa delectationes aliorum sensuum, 1. 2. q. 60. 5. c. & 2. 2. q. 141. 4. 5. 6. & 7. c. & q. 143. c. & q. 149. 1. c. & q. 151. 9. 6. & q. 153. 1. ad 1. & q. 155. 2. q. 156. 2. c. & q. 160. 1. 6. & q. 166. 1. c. & 2. c ad 2.

20 Principaliter est circa delectationes tactus, secundo gustus, tertio olfactus, quarto aliorum sensuum, 2. 2. q. 141. 5. 6.

21 Temperantia est circa delectationes tactus moderando eas, non autem continentia, sed resistendo eis, 2. 2. q. 155. 3. ad 1.

22 Temperantia est circa concupiscentias naturalium delectationum, non autem liberalitas, quia concupiscentia & delectatio pecuniæ non est naturalis, sed animalis, ideo liberalitas, non pertinet ad temperantiam, 2. 2. q. 117. 5. ad 2.

23 Temperantiæ est refrænare delectationes sensibiles, non autem amicitiæ, idest affabilitatis, sed causare delectationes rationis in convictu, 2. 2. q. 114. 2. ad 2.

24 Integritas, tranquillitas animi, decor, & honestas maxime conveniunt temperantiæ, inter cæteras virtutes, 2. 2. q. 141. 2. ad 1. & ad 2. & ad 3. & 8. ad 1. & q. 143. c. & q. 145. 4. 6. & q. 152. 5. c. & q. 180. 2. ad 3.

25 Temperantia est principalior virtus mansuetudine & humilitate, 2. 2. q. 141. 7. ad 2. & ad 3.

26 Temperantia & fortitudo, ut virtutes humanæ, non sunt in angelis, sed tantum ut operantur moderate, & firmiter, 1. q. 59. 4. ad 3.

27 Temperantia est subjective in concupiscibili, 1 q 59. 4. ad 3 & 1. 2. q. 61. 2. c. & q. 66. 1. c. & q. 85. 3. c. & 2. 2. q. 58. 5. ad 2. & 9. c.

1 Templum vel altare soli Deo dedicatur, licet nominetur in honore Sanctorum, 2. 2. q. 85. 2. ad 3.

2 Templum vel tabernaculum oportuit fieri, non quidem propter Deum, sed propter homines, ut excitaretur devotio, & cognitio Dei, 1. 2. q. 102. 4. ad 1.

3 Templum fuit ædificatum à Salomone in loco ostenso Abrahæ. Non autem prius, ne gentes appropriarent illud sibi, vel destruerent; & ne quælibet tribus vellet habere locum illum in sorte sua, & propter hoc orirentur inter eos lites & jurgia, 1. 2. q. 102. 4. ad 1.

4 Gentiles cooperati sunt judæis in constructione templi. Non autem in constructione tabernaculi, quia primum significat statum legis novæ, secundum vero statum veteris legis, 1. 2. q 102. 4. ad 2.

5 Templum vel tabernaculum erat tantum unum, ad exclusionem Idololatriæ, & quia cultus corporalis secundum se non erat Deo acceptus, sicut cultus spiritualis. Ideo multiplicantur Ecclesiæ, & altaria nunc, 1. 2. q. 102. 4. ad 3.

6 Sicut in unitate templi vel tabernaculi repræsentabatur unitas Dei vel Ecclesiæ, sic in di-

distinctione eorum repræsentabatur distinctio rerum sub Deo, 1.2.q.102.4.ad 3 & ad 4.

7 Pars Orientalis in templo vel Tabernaculo significat mundum corporalem, vel vetus testamentum. Sed pars Occidentalis, id est Sancta Sanctorum, significat substantias spirituales, vel patriam cœlestem, vel statum hunc, 1.2.q.102.4. ad 4. & ad 5. item ad 6.

1 Temporalia mala infliguntur impiis in pœnam, non autem justis, sed in medicinam, 1.2.q.114.10.ad 3.

1 Fides non est de aliquo temporali, ut de objecto, sed ut pertinet ad veritatem æternam, 2.2.q.4.6.ad 1.

1 Tentare est sumere experimentum de aliquo an sciat, vel possit, vel velit. Quod contingit sextupliciter, sc. verbis, factis, aperte, occulte, expresse, & interpretative, 1.q. 114.2.0.& 2.2.q.97.1.0.

2 Tentatio ad provocandum ad culpam semper est peccatum in tentare, non autem semper in tentato, 1.q.48.5.ad 2.

3 Quanto quis majori tentatione succumbit, tanto minus peccat, 1.2.q73.5.c.& 6 ad 2. & q.77.6.b. & 2.2. q. 162. 6. ad 1.

4 Occasio tentationis duplex, sc. ex parte hominis, idest propinquare peccato, & ex parte diaboli, sc. bonum opus. Prima debet vitari, non autem secunda, exemplo Christi, 3. q.41.2.ad 2.

5 Tentatio per se non est appetenda, quia non est utilis, nec bona, nisi per accidens, sc. per auxilium gratiæ Dei, sed est mala de se, 3.q.41.2. ad 2.

6 Tentare Deum expresse, est petere aliquid ab eo, vel aliquid facere, ut explores ejus sapientiam, pietatem, vel potestatem. Interpretative vero est sine necessitate, & utilitate committere se Deo in factis vel in petitionibus, 2.2.q.53. 4. ad 1. & q. 97. 1. 0. & 2. cor. fi. & ad 3. & 3. q. 442. 4. ad 1.

7 Tentare Deum semper est peccatum, quia omnis tentatio procedit ex ignorantia, vel ex dubitatione, 1.q.112.2.c.& 2. 2.q.97.2.0.

8 Tentatio Dei, & quælibet alia irreverentia ejus opponitur religioni, & est species irreligiositatis, 2.2.q.97.3.0.

9 Superstitio est gravius peccatum tentatione Dei, quia magis est contra reverentiam Dei, 2.2.q.97.4.0.

10 Adam tentatus fuit à diabolo principaliter, sed à muliere instrumentaliter. Nec fuit pœna, quia sine difficultate poterat resistere, 2.2.q.165.1.ad 3.& 2.ad 1.

11 Conveniens fuit quod Deus permitteret hominem tentari à dæmone in statu innocentiæ, & juvari faceret ab angelis bonis, 2.2.q.165.1.0.

12 Ordo tentationis ejus fuit conveniens, 2.2.q.165.2.0.& 3.q.41.4.c.

13 Christus voluit tentari quadruplici ratione, sc. ut nobis daret auxilium, cautelam, exemplum, & fiduciam, 3.q. 41.1.0.

14 Modus & ordo tentationis Christi, conveniens fuit, 3.q.41.4.0.

15 Non omnis tentatio Christi legitur facta in deserto, licet quidam hoc asserant, sc. imaginarie. Alii dicunt Hierusalem dici desertum, 3.q.41.2. ad 3.

16 Christus debuit tentari in deserto, quia diabolus magis tentat solitarios, & tendentes ad meliora, 3.q.41.2.0.

17 Voluit tentari post jejunium, quia jejunium est arma contra tentationes, & occasio, & ostendit infirmitatem humanam, sc. famem, 3.q.41.3.0.

18 Fuit tentatus in quadragin-

ginta diebus jejunii, præter illas tres tentationes, quas habuit post jejunium, 3.q.41.3. ad 2.

19 Diabolus tentans ostendit Christo regna, signando digito, non autem oculis Christi aliquid repræsentando, 3.q.41. 4. ad 7.

20 Christus agebat, ut tunc à nemine videretur, licet diabolus portans crederet videri Christum ab omnibus, 3.q.41. 4. ad 7.

1 Tempus non est numerus, abstractus, sed est numerus, 1.q.10.6.c.

2 Motus est alteratio mobilis secundum diversa ubi, sed tempus est fluxus ipsius nunc, secundum quod alternatur ratione, 1.q.10.4.ad 2.

3 Tempus est in primo motu cœli, sicut in subjecto, & primo mensurato, 1.q.1.c.6.c.

4 Accidit tempori esse numerum motus firmamenti, in quantum est primus motus, quia si alius motus esset primus, esset numerus ejus, 1.q.66.4. ad 3.

5 Comparatur ad primum motum ut mensura, & ut accidens ad subjectum, ad alios autem motus ut mensura tantum, 1. q.10.6.c.

6 Est unum ab unitate motus primi mobilis, non autem ab unitate materiæ primæ, 1.q. 10.6.c. & 3.q.75.7.ad 1.

7 Unitas & pluralitas temporis & instantis accipitur tantum secundum primum motum cœli, qui est principium omnis motus, & quietis, 3.q.75.7.ad 1.

8 Tempus duplex, sc. numerus prioris & posterioris in motu cœli, mensurans omnem motum continuum habentem ordinem ad motum cœli, & numerus prioris & posterioris in quocunque, 1.q.85.4.ad 1.

9 Continuitas accidit tempori ratione motus. Ideo tempus mensurans motum non continuum, nec habentem ordinem ad motum continuum cœli, non est continuum, 1.q.53.3.o.& q.61.2. ad 2 & q 63.6. ad 4. & q.85.4. ad 1. & 1.2.q.113. 7. ad 5.

10 † Tempus non mensuratur alio tempore, nec fieri ejus; quia totum esse ejus est in fieri. Ideo incipit in principio temporis, ut in principio, non autem ut in mensurante, 1.q. 66.4.ad 5.

11 Esse corruptibilium non mensuratur æternitate, sed tempore; quia tempus mensurat ea, etiam si actu non mutentur, sicut & quietem, 1.q.10.4.ad 3. & 5.c.

12 Tempus est per se mensura motus primi. Ideo non mensurat esse, nisi secundum quod subjacet variationi, ex motu cœli, 1.q.10.4.ad 3.& 1.2.q.31.2.c.

13 Non mensurat, nisi habentia principium & finem sui esse in tempore, quia etiam motus cœli secundum quamlibet circulationem est hujusmodi, 1.q.10.4.c.

14 † Scriptura divina creationem rerum in indivisibili factam pronunciat dicens: In principio creavit Deus cœlum & terram. Quod quidem principium Basilius principium temporis exponit, quod oportet esse indivisibile, ut secundum Phil. probatur, 1.q.46.3.c.

15 Omnes & solæ operationes, quæ expectant in futurum aliquid ad complementum suæ speciei, sunt per se in tempore, 1.2.q.31.2.o.

16 Tempus procreationis carnalis & spiritualis est quintuplex, sc. conceptionis, alitionis, emissionis, lactationis, & ablactionis, 2.2.q.189.1. ad 4.

17 Pars nostra intellectiva secundum se est supra tempus. Sensitiva vero subjacet tempori. Ideo transmutatur secundum

dum cursum ejus, 1. 2. q. 35. 3. ad 3.

18 Intellectioni nostræ adjacet tempus, ratione phantasmatum, quoad secundum operationem intellectus, non autem quoad primam, 1. q. 85. 5. ad 2. & 1. 2. q. 113. 7. ad 1.

19 Verba omnium temporum vere dicuntur de Deo, 1. q. 10. 2. ad 4. & q. 13. 1. ad 1. & q. 42. 2. ad 4.

20 Quædam nomina significant tempus, verba vero & participia cum tempore, sed adverbia habitudinem temporis, 1. q. 13. 1. ad 3.

Tenebræ possunt dici tripliciter. sc. subjectum lucis, humiditas, & privatio ejus. Primo modo & secundo sunt entia, & creatæ à Deo, non autem tertio modo, 1. q. 66. 1. c. ad 5. & 2. c. fi. & q. 68. 3. c. & q. 69. 1. c. & q. 74. 3. ad 5.

Tenetur ad impossibile nemo, 2. 2. q. 79. 3. ad 1. & q. 88. 3. ad 2. & q. 105. 1. ad 3.

Tertia dies creationis, 1. q. 69. 1. 2. c. pr.

Tergiversari, est ab accusatione omnino desistere inordinate, 2. 2. q. 68 3. c. ad 3.

Ternarius numerus est numerus perfectus, 2. 2. q. 70. 2. c. & 3. q. 53. 2. o.

1 Terram non est possibile aliam esse præter istam. Et eadem ratio est de aliis partibus mundi, 1. q. 47. 3. ad 2.

2 Astrologus demonstrat terram esse rotundam per eclipsim solis, & lunæ, naturaliis vero per motum gravium ad centrum, 1. q. 1. 1. ad 2. & 1. 2. q. 54. 2. ad 2.

3 Per opus ornatus tertiæ diei creationis aufertur duplex informitas terræ, scil. coopertio per aquas, & defectus plantarum, 1. q. 66. 1. o. & q. 69. 2. c.

4 Terra sicut dicitur inanis & vacua, quia deerat ei duplex pulchritudo, sc. una quam habet ex hoc quod est aquis discooperta, alia quam habet ex hoc quod est ornata herbis & plantis; ita ejus formationem expressit scriptura per hoc quod dicit. Et appareat arida, 1. q. 66. 1. c. ad 1. & ad 5. & q. 67. 4. c. & q. 68. 3. c. & q. 69. 1. c. ad 1. & 2. c. & q. 74. 3. ad 4.

Tertulliani hæresis, & Valdrianorum, sive Anthropomorphitarum, qui figurant Deum corporalibus lineamentis, 2. 2. q. 188. 5. c.

1 Testamentum proprie est percipiendæ hæreditatis instituto filiis à patre, ideo primo pertinet ad promissiones, secundo ad mandata, quæ se habent sicut via ad consequendam hæreditatem promissam, 3. q. 78. 3. ad 3.

2 Omni tempore fuerunt aliqui pertinentes ad novum testamentum, 1. 2. q. 106. 3. ad 2.

3 Omnes, quibus data fuit lex gratiæ, pertinent ad testamentum novum, 1. 2. q. 106. 1. ad 3. & q. 107. 1. ad 2. & ad 3. & 2. 2. q. 108. 2. ad 3. & 3. q. 8. 3. ad 3.

1 Testis esse quilibet tenetur ad liberandum, non autem ad condemnandum, nisi requiratur à suo superiori, & judice, idest in manifestis, & de quibus est infamia, 2. 2. q. 70. 1. o. & 3. ad 3.

2 Ad testimonium requiruntur duo, vel tres testes, & sufficiunt, nisi in episcopis, presbyteris, diaconis, & clericis. Romanæ Ecclesiæ, propter sanctitatem, dignitatem, & adversarios, 2. 2. q. 70. 2. o.

3 Discordia testium non aufert efficaciam probationis, nisi sit in circumstantiis, quæ variant substantiam facti, 2. 2. q. 70. 2. ad 3.

4 Testis debet dicere certum pro certo, & dubium pro dubio. Nec peccat mortaliter errans, præmissa diligentia, 2. 2. q. 70. 4. ad 1.

Cle-

5 Clericus non potest juste cogi, ut sit testis in causa sanguinis, quia non convenit ei cooperari ad occisionem hominis, 2.2.q.70.1.ad 3.

6 Testis repellitur quadrupliciter: sc. Primo propter culpam, ut infideles, infames, & rei publico crimine, qui etiam accusare non possunt. Secundo propter defectum rationis, ut pueri, amentes, & mulieres. Tertio propter affectum; ut inimici, conjuncti, & domestici. Quarto propter conditiones, ut servi, & pauperes, & quibus imperari potest, de quibus probabile est, quod de facili possunt induci ad testimonium ferendum contra veritatem, 2.2. q.70.3.o.

7 Falsum testimonium habet triplicem deformitatem, sc. perjurii, injustitiæ, & mendacii. Ideo est peccatum mortale ex prima & secunda deformitate, non autem ex tertia, 2.2.q.70. 4. o.

8 Per prohibitionem falsi testimonii prohibentur omnia peccata locutionis, 2.2.q. 122. 6. ad 2.

9 Testes accipiunt, non quasi pretium testimonii, sed quasi stipendium laboris, expensas ab utraque parte, vel ab inducente, 2.2.q 71. 4. ad 3.

Tetragrammaton est nomen proprium Dei, impositum ad significandum substantiam Dei, ut est incommunicabilis, 1.q. 13.9.c.fi. & 11.ad 1.

Thamar non excusatur à peccato, nec Judas fornicans cum ea, 2.2.q.154.2 ad 3

Theodosius Augustus misit ad Joannem in Ægypti eremo prophetam famosum, & certissimum victoriæ nuncium accepit, 2.2.q.174.6.ad 3.

1 Theologia est doctrina necessaria homini, præter scientias naturaliter inventas ab eo, 1.q.1 0.& 2.2.q.3.4.o.

2 Est sapientia, 1.q.1.6.o.

3 Est velut quædam impressio divinæ scientiæ, quæ est una, & simplex omnium, 1.q. 1.3.ad 2.

4 Est scientia nobis divinitus revelata, 1.q.1.2. ad 2.& 2.2. q.188.c.fi.

5 Est scientia procedens ex principiis per se notis in scientia superiori, scil. Dei, & beatorum, 1.q.1.2.o.& 6.ad 1.& ad 2.& 2.2.q 1.5.ad 2.

6 Est una scientia, 1.q.1.3. 4. o.

7 Est scientia practica, sed magis & principalius speculativa, 1.q.1.4.o.& 5.c

8 Est scientia argumentativa. Et maxime proprium ejus est, arguere ex auctoritate sacræ quidem scripturæ propriæ, & ex necessitate, aliorum vero sanctorum probabiliter, philosophorum autem, quasi extranee, rationibus vero naturalis rationis ad aliquam manifestationem, non autem ad probandam fidem, 1.q.1.8.o.

9 Disputat contra negantes, si aliquid de sacra scriptura concedant; solvendo tantum rationes eorum, 1.q.1.8.c.

10 † Deus est subjectum theologiæ, 1.q.1.7.o.

11 Theologia non tractat de Deo & de creaturis æqualiter, sed de Deo principaliter, de creaturis autem, ut referuntur ad Deum, ut ad principium, vel finem, 1.q.1.3.ad 1.& 7.c.

12 Principalius agit de divinis, quam de actibus humanis, de quibus agit, secundum quod per eos homo ordinatur ad perfectam Dei cognitionem, 1.q. 1.4.c.fi.

13 Considerat actus humanos tripliciter, sc. primo ut per eos homo ad beatitudinem ordinatur: secundo, ut in eis est bonum & malum, melius & pejus, tertio ut sunt meritorii, 1.2.q.2.7.c.ad 3

14 Non tractat principaliter de singularibus. Sed ut sunt in

in exemplum vitæ, & in commendationem virorum, per quos nobis revelata est, 1. q. 1. 2. ad 2.

15 Ad ea quæ considerantur de Deo in theologia; utimur effectibus ejus, sc. naturæ, vel gratiæ loco definitionis, quia de Deo non possumus scire quid est, 1. q 1 7. ad 1. & q. 2. 2. ad 2. & q. 3. prin. & q. 1. 2. 12. c. ad 3. & 12. ad 1. & q. 13. 8 ad 2.

16 Finis theologiæ, in quantum est practica, est beatitudo æterna, 1. q. 1. 4. c. fi. & 5. c.

17 Finis theologiæ ultimus est contemplatio primæ veritatis in patria, 1. q. 1. 4. c. fi. & 5. c.

18 Theologia tractat de consideratis in diversis scientiis physicis, 1. q. 1. 3. ad 2. & 4. c.

19 Est dignior cæteris scientiis, 1. q. 1. 5 0.

20 Non accipit aliquid ab aliis scientiis, ut à superioribus, sed utitur eis, ut inferioribus, propter nos, 1. q. 1. 5. ad 2. & 8. c.

21 Non probat principia aliarum scientiarum, sed judicat de eis, & reprobat quicquid ejus veritati repugnat, 1. q. 1. 6. ad 2.

22 Non accipit principia sua, nec supponit ea ab aliqua scientia humana, sed accipit ea immediate à Deo, 1. q. 1. 5. ad 2. item 6. ad 1.

23 Theologia est de rebus, secundum quod cognoscuntur lumine revelationis divinæ; metaphysica vero, secundum quod cognoscuntur lumine rationis, 1. q. 1. 1. ad 2.

24 Theologia sacra differt secundum genus à theologia naturali; id est à metaphisica, 1. q. 1. 21. ad 2.

25 Theologia est magis divina, & magis sapientia, quam metaphysica, 1. q 1. 6. c.

26 Theologia viæ subalterTOM. XII.

natur theologiæ beatorum, 1. q. 1 2. c. ad 1.

1 Thomas jubetur tangere Christum, ut sit testis resurrectionis ejus, licet crederet solo aspectu. Magdalena vero prohibetur, quia mulier erat, 3. q. 54. 4. ad 2. & q. 55. 6. ad 3.

2 Thomas aliud vidit, aliud credidit, 2. 2. q. 1. 4. ad 1. & 3. q. 55. 5. ad 3.

1 Thomas Cantuariensis sustinuit scandalum publicum, ut ocurreret majori periculo, scil. libertatis Ecclesiæ: repetiit res Ecclesiarum cum scandalo regis, 3. 2. q 43. 8. b

1 Thurificatio non cessavit in novo testamento, quia significat devotionem orationis, non ut figuram, nec ut effectum ejus, sed ut semper habendam, 3. q. 83. 5. ad 2.

2 Utimur thurificatione, non ex statuto legis veteris, sed Ecclesiæ, ad reverentiam eucharistiæ, & ad repræsentationem effectus gratiæ. Ideo primo fit altari, quod significat Christum, secundo omni homini per ordinem, quia gratia derivatur à Christo ad fideles, officio ministrorum, 3. q. 83. 5. ad 2.

1 Thus offerebatur in sacrificiis veteris legis, ad significationem devotionis necessariæ offerentibus, & bonæ famæ, quia pingue & odorifeRum est, 1. 2. q. 101. 3. ad 14.

2 Nec ponebatur in sacrificio zelotypiæ, quia non procedebat ex devotione, sed magis ex suspicione, 1. 2. q. 102. 3. ad 14.

Timiditas est peccatum levius intemperantia, ratione peccantis triplici ratione, & objecti sive materiæ necessarioris, scil. quia timidus est minus compos suæ mentis. & peccatum ejus est minus voluntarium dupliciter, scil. cum principium ejus sit ab exteriori impellente, atque minus circa

singularia, & minus de facili potest contra timiditatem remedium adhiberi, 2.2.q.132. 3. o.

1 Timor inter cæteros animæ motus, post tristitiam, magis obtinet rationem passionis, & sic est specialis passio, 1.2.q. 41.1.2.o.

2 Est tristitia, non quidem essentialiter, sed ratione objecti tristantis, si sit præsens, 1. 2.q.41.2.ad 4.

3 Non est virtus theologica, quia non habet Deum pro principali objecto, sicut amor, sed malum, 2.2.q.19.9.ad 2.& ad 3.

4 Timor pertinet ad appetitum sensitivum, 1.2.q.41.1.c. & 2.2.q.71.c.

5 Nullo modo est in concupiscibili, sed in irascibili, 1.2. q.25 2.c.& q.41.2.ad 3.& q.42. 3 ad 2.& q.43.2.ad 3.

6 Vis appetitiva perficitur contra concupiscentiam inordinatam delectabilium dono timoris: ideo timor correspondet temperantiæ, 1.2.q.68.4.c.fi. & ad 1.& ad 4.& 2.2.q.141.1. ad 3.

7 Decertantes non timent propter potentiam decertandi, sed propter defectum ejus, 1. 2.q.43.2.ad 3.

8 Decapitandi non timent, quia non habent spem evadendi, quæ requiritur ad timorem, 1.2.q.42.2.c.fi.& q.43.2.c.ad 2.& 3.q.15.7.c.

9 Timor nullo modo est in Deo, quia Deus non habet superiorem, 2.2.q.19.11.ad 2.

10 Habitus & actus doni timoris, & passio ejus fuit in Christo, secundum quod appetitus ejus refugiebat læsionem corporis, non autem incertitudo futuri, nec vitium timiditatis actu, nec habitu, 3.q.7. 6.o.& q.15.7.o.

11 Timor filialis est in beatis quoad actum reverendi Deum, non autem quoad actum timendi separationem à Deo, nec timor servilis, idest de pœnis, est in eis, 1.2 q.67.4.ad 2.& 2.2.q.19 11.o.

12 Timor est in damnatis propter successionem pœnarum; non tamen proprie, quia sunt sine spe, 1.2.q.67.4.ad 2.

13 Objectum timoris est malum futurum, difficile, cui resisti non potest, 1.2.q.41. 1.o.& 2.q.c.& q.42.3.5.c. & q.43.1.c.& q.44.2.c.ad 3. item 2.2.q.19.11.c. item q. 123.4.c.& q.144.1.c.& 2.c.

14 Timor primo & per se respicit malum, ut proprium objectum; bonum autem ut habet respectum ad malum duplex, sc. privans bonum, vel inflictum à bono, 1.2.q.42.1. o.& q.43.1.ad 1.

15 Respicit duo, sc. malum quod refugit, & bonum quod sua virtute potest infligere malum, 1.2.q.40.1.2.c.& q. 43.1.ad 1.& 2.2.q.19.1.c.& q.7.6.o.

16 Deus timetur non quidem ut malum, sed quia infligit malum pœnæ, 1.2.q.42.1.c.& 2. 2.q.19.1.o.& 9.ad 2.

17 Deus est objectum timoris ratione justitiæ, spei vero ratione misericordiæ, 2.2.q. 19.1.ad 2.

18 Timor est de malo naturæ, non autem proprie de malo culpæ, nisi ratione exterioris causæ, sc. seductionis, & hujusmodi, 1.2.q.42.2.4.o.& 2.2.q.144.1.c.

19 Malum naturæ dupliciter non timetur, sc. quando est multum distans, vel quando est inevitabile, 1.2.q.42.2.o. & 6.ad 2.

20 Insolita, & repentina maxime timentur, quia videntur esse majora mala, & minus remediabilia, 1.2.q.42.5.o.& q. 48.3.ad 3.

21 Quæ non habent remedium, quando sunt in præsenti, maxime timentur de futuro, non autem si carent re-

me-

medio dum sunt futura, 2.2. q.42.6.o.

22 Malum quod timetur, semper est à causa extrinseca, 1.2. q.42.3.c.ad 2. & 4.c.

23 Timor ut est à causa extrinseca, idest ut est passio consequens phantasiam mali imminentis, potest timeri, non autem secundum quod subest voluntati, 1.2.q.42.4.c.

24 Oritur ex fuga mali, quæ oritur ex desiderio boni, ideo timor dicitur desiderium, 2.2. q.41.2.ad 3.

25 Per se nascitur ex amore, sed per accidens causat timorem, 1.2.q.43.1.ad 1.& 2.2. q.123. 4. ad 2. & q. 125. 2.c. & q. 126. 1. c. & q. 175. 2.ad 3.

26 Amor est causa timoris dispositive, & materialiter, sed illativum mali est causa timoris effective, 1.2.q.43.1.o.& 2.c.& 2.2.q.19.9.ad 3.

27 Defectus est causa timoris dispositive, & materialiter ex parte timentis, sed ex parte ejus qui timetur, virtus & robur est causa per se, per accidens autem defectus, sc. ignorantia, injustitia, læsio, vel timor læsionis, 1.2. q.43. 2. o.

28 Sensus non apprehendit futurum, sed ex apprehensione præsentis animal movetur instinctu naturali ad timendum, vel sperandum futura, 1.2.q. 41.1.ad 3.

29 Timor consequitur desperationem vincendi, 1.2. q.25. 3. c.

30 Mites, & astuti occultant iram, & nocent improviso; ideo magis timentur, quam acuti; quia qui habent iram acutam non occultant eam, & ideo nocumenta ab illis illata non ita sunt repentina, quin prævideantur, 1.2.q.42.5.ad 2.

31 Timor causat contractionem caloris, & spiritus ab exterioribus ad interiora; sed propter frigus causatum ex imaginatione, refugiunt à corde, & à superioribus ad inferiora; sed ira facit è converso, propter calorem, & subtilitatem spirituum; ideo timor supra fugam & abominationem addit quandam depressionem animi, propter difficultatem mali; sed ita facit promptos, & audaces ad invadendum, 1.2.q.25.1. c.& q.44.1.3.o.& q.45. 4.ad 1.item ad 3.

32 Timor impedit operationem exteriorem ex parte membrorum, propter defectum caloris, sed confert ei ex parte animæ per solicitudinem, nisi perturbet rationem propter excessum, 1.2.q.43.4.o.

33 Facit tacere, quia contrariatur formationi vocis, 1. 2.q.44.1.ad 2.

34 Timor facit pallere, sed verecundia rubere, quia objectum primi opponitur naturæ, & apperitui animali; objectum autem secundi opponitur secundo tantum, 1.2.q.44.1. ad 3. & 3.q.72.9.c.

35 Timor causat sitim, solutionem ventris, emissionem urinæ & seminis, propter contractionem ventris, & testiculorum, 2.2.q.44.3.ad 1.

36 Timor Dei operatur ad vitationem omnis peccati, etiam negligentiæ, 2.2.q.54.2. ad 4.

37 Timor qui est secundum rationem, excusat totaliter à peccato, non autem timor inordinatus, sed diminuit peccatum, in quantum est involuntarius, 2.2.q.125.4.o.

38 Timor duplex, sc naturalis, id est de malo corruptivo, & non naturalis, idest de malo contristativo non repugnante naturæ, 1.2. q.41. 3. o.

39 Species timoris sunt sex, sc. segnities, erubescencia, verecundia, admiratio, stupor, & agonia, 1.2.q.41.4.o.& 2. 2.q.19.2.ad 1.

40 Timor duplex, sc. filialis, & servilis, 1. 2. q. 67 4. ad 2. & 2. 2. q. 7. 1. c. & q. 22. 2. o.

41 Quadruplex, sc. humanus vel mundanus, servilis, initialis, & filialis, sive sanctus seu castus, 2. 2. q. 19. 2. c.

42 Timor, & tristitia habent convenientiam in malo; sed differunt, quia primum est de futuro & arduo, secundum autem de præsenti, & absolute, 1. 2. q. 42. 3. ad 2. & 3. q. 15. 7. c.

43 Timor magis respicit rationem difficilis, quam spes, 1. 2. q. 44. 2. ad 3.

44 Ea quæ augent spem, diminuunt timorem, ut experientia, & omne augens potestatem, 1. 2. q. 42. 5. ad 1.

45 Timor qui est inordinatus motus tantum, idest timiditas, opponitur fortitudini, non autem timor qui est secundum rationem, nec timor inordinatus aliarum rerum, quia includitur in quolibet peccato, 2. 2. q. 125. 2. o.

46 Timor initialis, & filialis differunt secundum status, sicut imperfectum, & perfectum, non autem essentialiter, 2. 2. q. 19. 8. o.

47 Timor mundanus & humanus pro eodem computantur, quia conveniunt in una ratione avertendi à Deo, 2. 2. q 19. 2. ad 5.

48 Timor mundanus vel humanus respiciunt pœnam avertentem à Deo, sed timor servilis, & initialis pœnam trahentem ad eum, servilis principaliter, alius secundario, 2. 2. q. 19. 2. ad 4.

49 Timor servilis, & filialis non sunt idem secundum substantiam, sed differunt essentialiter, & specifice, 2. 2. q. 19. 2. ad 3. & 5. o

50 Timor filialis non contrariatur virtuti spei, sed sibi mutuo cohærent, & se invicem perficiunt, 2. 2. q. 19. 9. ad 1.

51 Timor servilis ex amore sui causatur, 2. 2. q. 19. 6. c.

52 Manet cum charitate quoad substantiam ejus, non quoad servilitatem, 2. 2. q. 19. 6. o. & 8. ad 2. & 10. c.

53 Secundum suam substantiam est bonus, sed servilitas ejus est mala, 2. 2. q. 19. 4. o. & 7. 9. c.

54 Timor non est peccatum secundum se, sed ut est inordinatus, & tunc est peccatum mortale, & quandoque veniale, 2. 2. q. 125. 3. o. & 4. o. & q. 126. 1. o.

55 Timor mundanus semper est malus, quia causatur ab amore semper malo, sc. ab amore mundano, 2. 2. q. 19. 3. o. & 9. c.

56 Timor filialis, & castus sunt idem, 2. 2. q. 19. 2. ad 3.

57 Timor filialis habet duos actus, scil. revereri Deum, & timere separationem ab eo, 1. 2. q. 67 4. ad 1.

58 Timor filialis augetur aucta charitate; servilis vero diminuitur secundum actum ejus, non autem secundum substantiam, 2. 2. q. 19. 10. o.

59 Filialis, sive castus est primum donum inter septem dona Spiritus Sancti, non autem timor mundanus vel humanus, nec servilis, licet sit à Spiritu Sancto, 2. 2. q. 19. 9. c. & 12. ad 1.

60 Actus doni timoris in beatis est habere reverentiam ad Deum, 1. 2. q. 67. 4. ad 2.

61 Donum timoris eminentius retrahit à malis, propter reverentiam Dei, quam virtus moralis, 1. 2. q. 68. 4. ad 3.

62 Datur contra superbiam, nec tamen est humilitas, sed est principium ejus, 2. 2. q. 69. 9. ad 4.

63 Correspondet spei, 2. 2. q. 27. pr. & q. 19. pr.

64 Principaliter correspondet spei, secundario autem temperantiæ, 2, 2. q. 141. 1. ad 3.

Re-

1 Regnum faciliter degenerat in tyrannidem, propter magnam potentiam ejus, ex crudelitate & avaritia, nisi regis sit perfecta virtus, 1. 2. q. 105. 1. ad 2.

2 Tyranni civitatem desolantes, sacra prædantes, idest magna per vim auferentes, sunt injusti, non autem illiberales, quia illiberalitas est circa mediocres pecunias, 2. 2. q. 118. 6. ad 4.

3 Perturbatio regiminis tyrannici non habet rationem seditionis, nisi sic inordinate fiat, quod majus detrimentum sequatur; sed tyrannus est magis seditiosus, 2. 2. q. 42. 2. ad 3.

4 Non licet occidere, vel invadere tyrannos, nisi per publicam potestatem, licet principatus eorum sit injustus, 2. 2. q. 42. 2. ad 3.

Torneamentum, idest inordinata & periculosa exercitia, prohibentur privatione sepulturæ ecclesiasticæ, non autem hastiludia, 2. 2. q. 40. 1. ad 4.

1 Totum triplex, sc. quantitativum, rationis vel essentiæ, totum potentiale vel virtutis, secundum & tertium convenit formis per se; primum vero per accidens tantum, 1. q. 76. 8. c.

2 Totum homogeneum nihil includit, quod non includat quælibet pars ejus, nec differt secundum identitatem earum, & totius, nec per consequens à suis partibus, 1. q. 11. 2. ad 2.

3 Totum substantiale est in qualibet parte totum, sicut tota natura & species aquæ est in qualibet parte aquæ, non autem totum quantitativum; sed pars in parte, sicut locatum in loco, 1. q 8. 2. ad 3.

4 In substantiis incorporeis non est totalitas per se, nec per accidens, nisi secundum perfectam rationem suæ essentiæ, 1. q. 8. 2. ad 3. & q. 10. 1. ad 3. & q. 76. 8. c.

5 Virtus totius potentialis est in una parte ejus complete, in aliis autem diminute, 1. q. 77. 1. ad 1. & 1. 2. q. 57. 2. ad 2.

Tragœdus verus est falsus Hector, secundum Aug. 1. q. 17. 1. ad 1.

1 † Multi trahentes unam navim faciunt unam actionem ex parte operati, sed multas ex parte agentium, 1. q. 76. 2. c.

2 Te tua fata trahunt, ut poeta dixit, 1. q. 116. 2. ad 3.

1 Transfiguratio Christi convenienter facta est ostensione gloriæ, non autem mutatione formæ, vel naturæ, 3. q. 45. 1. o.

2 Testes ejus fuerunt convenientes, scil. Moyses, Helias, Petrus, Joannes, Jacobus, & Deus pater, 3. q. 45. 3. 4. o.

3 Moyses tunc non reassumpsit proprium corpus, sed aliud sicut angeli: Helias autem habuit proprium corpus, & venit illuc de paradiso terrestri, non autem de cœlo empyreo, 3. q. 45. 3. ad 2.

1 Transgressio proprie est agere contra præceptum negativum, & est communis omni peccato materialiter; sed formaliter est speciale peccatum dupliciter, sc. ut dicit contemptum præcepti, & ut differt ab omissione, 2. 2. q. 79. 2. o. & 3. ad 3. & 4. ad 3.

2 Transgressio & omissio proprie sunt peccata mortalia, sed large, id est præter præcepta, sunt venialia, 2. 2. q. 79. 4. ad 3.

3 Transgressio simpliciter & absolute gravior est omissione, licet aliquando sit è converso, 2. 2. q. 79. 4. o.

4 Contrariantur actui virtutis, cujus omissio dicit simplicem negationem, 2. 2. q. 79. 4. c. ad 2.

Transitus omnis est determinatio ad determinatum, 1. q. 46. 2. ad 6.

Tran-

Transmutatio organi sensus duplex, scil. intentionalis seu spiritualis, & naturalis: prima requiritur per se ad actum potentiæ sensitivæ apprehensivæ. Secunda vero per accidens, sed requiritur per se ad actum appetitus sensitivi, 1. 2. q. 22. 2. ad 3. & 3. c.

1 Tremor est effectus timoris propter debilitatem virtutis, ex defectu caloris, 1. 2. q. 44. 1. ad 2. & 3. c.

2 Cor timentibus maxime tremit, & quæ connectuntur pectori, ut vox, labium inferius, mandibula inferior, brachia, manus, quia calor deserit cor, & descendit ad inferiora, vel quia hæc membra sunt mobiliora, sicut & genua, 1. 2. q. 44. 3. ad 3

1 Tribulantur misericordes quandoque, ad eorum correctionem, vel humiliationem, vel probationem, 2. 2. q. 108. c. fi.

2 Tribulationes, quibus Deus punit peccatores, sunt meritoriæ, & satisfactoriæ, si patienter acceptentur, non autem aliter, 1. 2. q. 87. 6. c. fi.

3 Nullus est sic crudelis, qui tribulatis & humiliatis noceat, sed parcit, quia canis etiam non mordet hominem jacentem, 1. 2. q. 47. 4. ad 2.

Triduo Christus fuit totus in sepulchro, non autem totum, 3. q. 52. 3. o.

1 Trinitatem non esse in divinis, est impossibile, 1. q. 31. 1. o.

2 Nomen Trinitatis significat unitatem essentiæ in recto, & numerum personarum in obliquo, quoad etymologiam, sed quoad significationem est è converso, 1. q. 31. 1. ad 2.

3 Nomen collectivum significat multitudinem simpliciter, idest diversorum per essentiam, & unitatem minimam, sc. unitatem ordinis, sed trinitas è converso, 1. q. 31. 1. ad 2. & q. 39. 5. ad 6.

4 Per rationem naturalem non potest veniri in cognitionem trinitatis personarum, 1. q. 32. 1. o. & q. 33. 8. c. & q. 93. 6. ad 4.

5 Bonitas Dei per effectus potest intelligi sine trinitate personarum, non autem in visione beata, 1. 2. q. 2. 8. ad 3.

6 Trinitas non est trina, quia essent tres trinitates, 1. q. 21. 1. ad 5.

7 Trinitas est in unitate, & è converso, idest tres personæ sunt in una essentia, & è converso, 1. q. 31. 1. ad 4

8 Deus est trinitas contra Porretanos, 1. q. 39. 6. ad 1.

9 Pater non est trinitas, 1. q. 2. 1. ad 1. & q. 39. 6. ad 1.

Triplicitas non convenit Deo, quia non significat absolute numerum sicut trinitas, sed significat comparationem in æqualitatis, quia est species proportionis in æqualis, 1. q. 31. 1. ad 3

1 Tristitia est passio animalis, media inter duas passiones irascibilis, quia sequitur timorem, & prior est ira, quam etiam causat, 1. 2. q. 25. 1. c. & q. 42. 3. ad 1.

2 Est dupliciter mala, sc. secundum se, quæ est de malo apparenti, & vero bono; & secundum effectum, sc. de vero malo, sed immoderata impediens bonam operationem, 2. 2. q. 35. 1. c.

3 Species ejus secundum applicationem ad extraneum sunt quatuor, sc. misericordia, invidia, anxietas, vel angustia, & acedia, 1. 2. q. 35. 8. o. & q. 41. 4. ad 1. & 2. 2. q. 35. 4. ad 3.

4 Objectum tristitiæ est malum proprium præsens, 2. 2. q. 35. 8. c. & q. 56. 1. c. ad 1.

5 Tristitia est de bono alterius, in quantum est malum sibi quadrupliciter, scilicet nocendo, carendo, excedendo, & quia est indignus, 2. 2. q. 36. 1. 2. c.

Do-

6 Dolor est de repugnante ad naturam corporis apprehensio per tactum, incipiens in læsione corporis, & terminatus in apprehensione; ideo est in sensu subiective, & est passio corporalis; sed tristitia est de repugnante appetitui apprehensio interius incipiens in apprehensione, & terminatur in affectione, & est in appetitu sensitivo, & est passio animalis, 1. 2. q. 42. 3. ad 2. & 3. q. 15. 6. c. & qu. 46. 6. c.

7 Tristitia est subiective in concupiscibili, 1. 2. q. 23. 1. c. ad 1. & 2. c.

8 Nulla tristitia secundum Stoicus est utilis ad aliquid; ideo quælibet tristitia secundum eos est vitanda, 3. q. 46. 6. ad 2.

9 Vera tristitia fuit in Christo, 3. q. 45. 6. o. & 7. c. ad 2. & 9. c. & q. 46. 6. o.

10 Tristitia fuit in ratione inferiori Christi, non autem in ratione superiori, nisi secundum quod radicatur in essentia animæ, 3. q. 46. 8. o.

11 Omnis defectus corporalis disponit ad tristitiam, 1. 2. q. 35. 1. ad 2.

12 Ex spe & memoria malorum causatur tristitia, sed non tanta, quanta à sensu præsentium, 1. 2. q. 30. 1. ad 3.

13 Tristitia inter omnes animæ passiones maxime corpori nocet, 1. 2. q. 37. 4. o. & q. 41. 1. c.

14 Impedit omnem operationem, de qua est, sed auget eam operationem cujus est principium, 1. 2. q. 37. 2. 3. o. & q. 39. 1. ad 3. & q. 59. 3. ad 1.

15 Contemplatio veritatis mitigat tristitiam & dolorem etiam in cruciatu ratione delectationis, 1. 2. q. 38. 4. o

16 Virtus moralis directe mitigat tristitiam interiorem, constituendo medium in ea, non autem dolorem exteriorem, quia non obedit rationi, sed sequitur naturam corporis, sed mitigat indirecte per redundantiam, 3. q. 46. 6. ad 2.

17 Amici condolentes mitigant tristitiam, quia videntur comportare tristitiæ onus cum illo, & quia in eo se percipit ab eis amari, quod est delectabile; delectatio autem, omnis mitigat tristitiam, 1. 2. q. 38. 3. o.

18 Somnus, balneum, & omnia recreantia mitigant tristitiam, 1. 2. q. 38. 5. o.

19 Omne animal naturaliter fugit tristitiam, 1. 2. q. 34. 6. c.

20 † Passio concupiscibilis importans quietem in malo, sc. tristitiam, media est inter duas passiones irascibilis: sequitur enim timorem. Cum enim occurrit malum quod timebatur, causatur tristitia. Præcedit autem motum iræ. Quia cum ex tristitia præcedente aliquis insurgit in vindictam, hoc pertinet ad motum iræ, 1. 2. q. 25. 1. c.

Throni dicuntur propter quætuor convenientias ad sedes materiales, quia elevantur super terram, firmantur, sedentem suscipiunt, & apertæ sunt desuper, 1. q. 108. 5. ad 6.

Turpe lucrum est species avaritiæ, 2. 2. q. 118. 8. ad 4.

Turpiloquium est filia luxuriæ, quia luxuriosi, quorum est cor turpibus delectationibus plenum, & concupiscentiis, de facili ad turpia verba prorumpunt, 2. 2. q. 153. 5. ad 4.

1 Turpitudo duplex, sc. voluntaria, & involuntaria. Prima est vitiosa, non autem ardua, sed secunda est pœnalis, & ardua, sc. vituperium, 1. 2. q. 144. 2. c.

2 Turpitudo duplex, sc. inhonestatis, & exterioris defectus. Secunda est in humilitate & mendicitate, non autem prima, 2. 2. q. 187. 5. ad 4.

1 Turtur est melior pullis ejus, in columbis autem est è converso, 1. 2. q. 102. 3. ad 3.

Tur-

2 Turtur & columba erant sacrificia pauperum in holocaustis propter volatus altitudinem, & in hostiis pro peccato, non autem in pacificis, quia non erant necessitatis, 1. 2. q. 102. 3. ad 9. & 3. q. 37. 3. c. ad 4.

3 Turtur & columba sunt in copia in Judæa. Et significant conjunctionem duarum naturarum in Christo, castitatem & charitatem, 1. 2. q. 102 3. ad 2. & 3. q. 37. 3. ad 4

4 Turtur solivaga significat contemplationem, & secretas orationum lacrymas. Sed columba gregalis vitam activam, & orationes ecclesiæ publicas, 3. q. 37. 3. ad 4.

5 Turtur significat prædicationem & confessionem fidei, per suam loquacitatem Sed columba significat simplicitatem & mansuetudinem, 3. q. 37. 3. ad 4.

V

1 Vacuum non fuit ante creationem, nec post, quia vacuum non est tantum negatio, sed privatio, idest spatium capax corporis sine corpore. Nec fuit possibile, nisi potentia creantis, 1. q. 46. 1. ad 4.

1 Vagatio mentis in oratione tollit fructum ejus. Et est peccatum ex opposito tantum, 2. 2. q. 8. 1. 3. & ad 3.

2 Et est filia acediæ, 2. 2. q. 35. 4. ad 2. & ad 3.

Vapor non ascendit ad cacumina quorundam montium, 1. q. 68. 2. c. fi.

Varro secundum Aug. dixit, quod est Deus anima mundi, motu, & ratione mundum gubernans, 1. q. 1. c.

1 Vas quandoque dicitur instrumentum operandi aliquid, 3. q. 62. 3. ad 1.

2 Vasa sacra in necessitate ecclesiæ quoad materiam tantum possunt vendi integra ad usum ecclesiæ. Si autem vendantur ad alium usum, frangantur, præmissa oratione. Non autem vendi possunt ratione consecrationis, ut sc. pro ea aliquid plus exigatur, quia simonia esset, 2. 2. q. 100. 4. c. ad 2. & ad 3.

Ubique esse convenit soli Deo, 1. q. 8. 2. 4. o. & q. 16. 7. ad 2. & 52. 2. c. & q. 112. 1. c.

Velleitas, quæ secundum quosdam est voluntas incompleta, est de impossibili, quia sc. aliquis vellet illud, si esset possibile. Voluntas autem completa non est nisi de possibili, quod est bonum volenti, 1. 2. q. 13. 5. ad 3. & 4. 21. 4. c

Velocior in fine est motus naturalis, & tardior in principio, motus autem violentus è converso, 1. 2. q. 34. 6. c. ad 2.

1 Velum templi duplex, sc. interius ante sancta sanctorum, & exterius. Secundum scissum est in passione Christi, non autem primum, 1. 2. q. 102. 4. ad 4.

2 Velum templi habebat quatuor colores, per quos quatuor elementa designabantur, quæ non impediunt à divinis, sc. byssum, per quod designatur terra, quia byssus, idest linum, de terra nascitur; purpuram, per quam significatur aqua; fiebat enim purpureus color ex quibusdam conchis, quæ inveniuntur in mari; hiacintheum, per quem significatur aer. quia habet aereum colorem & coccum bis tinctum, per quem designatur ignis. Vel per colores ejus quatuor designantur quatuor virtutes, sc. quia velum erat ornatum byssio, ad designandum carnis puritatem; purpura autem ad figurandum passiones, quas sancti sustinuerunt pro Deo: cocco bis tincto, ad figurandum charitatem geminam, Dei, & proximi; hiacintho autem significabatur cœlestis meditatio, 1. 2. q. 102. 4. ad 4. & ad 8.

Venatio, aucupium, & piscatio sunt à natura, ideo sunt secundum se licita, 1.q.96. 1. c. & 2.2.q.64.1.o.

1 Venalium rerum pretium consideratur secundum usum hominis, non autem secundum gradum naturæ rerum, 2.2.q. 77.2.ad 3.

2 In illis est peccatum, quæ bis venduntur. Quod patet in iis, quorum usus non est aliud à re ipsa, in quibus rebus, qui rem vendit, vel mutuat, cum in hujusmodi transeat dominium ad accipientem, vel rem bis vendit, & est in venditionibus ad credentiam, dum plus pro dilatione volunt accipere, vel vendit quod non est. Et utrumque est usurarium, & peccatum, 2.2.q.78.1.o.

3 In domo autem sunt duo, sc. substantia, & usus. Sed aliud est habere domum, & aliud uti domo. Unde separatim possum usum vendere sine domus venditione, & ita in omnibus aliis hujusmodi. Unde si aliqua sunt, quæ consistant in ipso usu tantum, & usus earum est distractio, non potest fieri id quod de domo, 2.2.q. 78.1.o.

4 Denariis vero utimur distrahendo, & frumento consumendo, & ideo si usum vendis, bis vendis, 2. 2. q. 78. 1.o.

5 Vendere ad terminum secundum justi pretii quantitatem, non est usura. Si autem cæteris paribus, fiat ultra justi pretii quantitatem propter temporis expectationem, est peccatum usuræ, 2. 2. q.78.1. o.& 2.ad 7.

6 Vendens scienter rem, quæ deficit in specie substantiæ, quantitate. vel qualitate, peccat. Nec autem vendens ignoranter. Sed cum sciverit, tenetur recompensare, 2.2.q.77. 2. o.

7 Vendere carius quam emit est licitum, meliorando rem, vel si mutetur pretium ratione loci vel temporis, vel propter periculum transferendi, vel faciendi fieri. 2.2.q.77.4.ad 5.

8 Illa superabundantia, quæ ex justa permutatione seu venditione accidit, non habet vitium inæquitatis. Alias non fuisset venditio, vel permutatio justa, 2.2.q.77.4.ad 1.

9 Vendere rem plus notabiliter, quam valeat simpliciter sibi, vel ipsi vendenti, non licet, quamvis lex humana permittat citra dimidium, 2.2. q. 77.1.o.

10 Vendens non tenetur dicere publice vitium rei, nec in particulari, nisi propter damnum, vel periculum, 2.2. q. 77.3.o.

11 Venditor non tenetur dicere ementibus abundantiam venalium futuram per adventum aliorum mercatorum, nec minuere pretium, 2.2.q.77.4. ad 3.

12 Mensuras venalium oportet esse diversas in diversis locis, & eas institui publica auctoritate, vel consuetudine, 2. 2.q.77.2.ad 2.

Venter adulteræ potantis aquam zelotypiæ, semper intumescebat, 1.2.q.103.2.ad 3.

1 Venus agit ex insidiis, & furatur intellectum multum sapientis, 2.2.q.55.8.ad 1.

2 Venus dicitur ab Arist. dolosa, & corrigia ejus varia, secundum quandam similitudinem, in quantum sc. hominem subito surripit, sicut & in dolis agitur, non tamen per astutias, sed magis per violentiam concupiscentiæ, & delectionis, ib.

Verberare hominem nulli licet, nisi habenti potestatem supra eum, ut pater supra filium, & dominus supra servum, 2. 2.q.65.2.o.q.72.2.ad 2.

Verbositas, curiositas, importunitas, inquietudo, & insta-

stabilitas loci, vel propositi pertinent ad evagationem mentis; ideo oriuntur ex acedia, 2.2.q.33.4.ad 3.

1 Verbum proprie importat rationem formæ exemplaris, quia est ars, 1.q.3 8.2.ad 2.

2 Verbum cordis importat aliquid procedens ab intellectu, ut constitutum per operationem ejus, 1. q. 27. 1.c.fi. & q.28.4.ad 2. & q.34.1.c.

3 Verbum est ipsum intellectum, & id quod concipitur, 1.q.22.1.c. & q.28.4.ad 1. & q. 34.1.c.

4 Quicunque intelligit, ex hoc ipso quod intelligit, producit aliquid intra ipsum, sc. verbum, 1.q.27.1.c.

5 Verbum in anima sine actuali cognitione esse non potest, 1.q.93.7.c.ad 3.

6 Verbum cordis significatum verbo oris est conceptio rei intellectæ, ex vi intellectiva proveniens, vel ex ejus notitia procedens, 1.q.27.1.2.c. & q.28 4.ad 1. & q. 34. 1.0.& q.107.1.c. & 1.2.q.93.1. ad 2.

7 Nihil implicans contradictionem potest dici verbum, 1. q.25.3.c.fi.

8 Verba tenent præcipuum locum inter signa, quibus homo aliquid significat alteri, 2. 2.q.55.4.ad 2. & q. 72.2.c.& q. 110.1.2.& 3.q.60.6.c. ad 1. ad 2.

9 Verbis utimur ad hominem, ut ei manifestemus nostros conceptus; ad Deum autem, ut nos, vel alios excitemus, 2.2 q.91.1.c.

10 Verba ut signa inferunt multa damna, & in verbo homo facile delinquit; sed secundum suam essentiam, idest ut soni, non nocent nisi auditui, sc. clamando, 2.2.q.72. 1. ad 1. & q.89. 2.c.fi.

11 Verbum nostræ mentis manet, non autem verbum vocale. Sed neutrum subsistit, verbum vero divinum manet, & subsistit, 1.q.37.1.ad 2.

12 Verbum Dei est tantum unum perfectum, & idem quod essentia, ideo est filius. Non autem verbum nostrum, nisi metaphorice, quia est multiplex, imperfectum, & accidens, 1.q.27.2.ad 2.& q.33.2. ad 3.& q.34.2.ad 1.& 3.c.

13 Diversitas objectorum diversificat speciem verbi & amoris, 1.q.93.8 c.

14 Verbum duplex, sc. verbum vocale & mentale; primo respondet spiritus corporalis, secundo vero spiritus intimi amoris, 1.q.27.1.c.

15 Verbum triplex, sc. verbum cordis, vocis, & habens imaginem vocis, 1.q.27.1.c.

16 Verbum proprie dicitur tripliciter, sc. conceptus mentis, vox significativa ejus, & imaginatio vocis. Improprie vero dicitur verbum res significata vel effecta verbo, 1.q.34. 1.c.

17 Verbum ut significat conceptum mentis, est in Deo proprie, secundum alias vero significationem ejus, est in Deo metaphorice tantum, 1. q.34. 1.c.ad 1.& q.36.2.ad 5.

18 In divinis est tantum unum verbum, 1. q. 27.5. ad 3. & q.34.1.c & q.41.6.o.

19 † Verbum in divinis proprie dicitur personaliter tantum, non autem essentialiter, 1.q.34.1.o.& 1.2.q.93.1.ad 2.

20 Verbum est in divinis ab æterno, & non tantum ratione incarnationis ejus, 1. q. 34. 3. ad 2.

21 Verbum in divinis proprie convenit soli Filio, figurative autem convenit Spiritui Sancto, in quantum manifestat Filium, 1.q.34.2.o.

22 Deus eodem modo dicit se, & omnia alia, etiam creaturas, 1.q.34.2.ad 3.& 3.c.& q.37.2.c.ad 3.

23 Verbum Dei respectu non entium est expressivum tantum, sed

sed respectu entium est etiam factivum, 1.q.34 3.ad 5.

24 Verbum Dei respectu creaturarum est expressivum, & operativum, sed respectu eorum quæ sunt in Deo, est expressivum tantum, 1. q. 34. 3.c.

25 Verbum principaliter refertur ad partem, & quasi per se, sed ad creaturas refertur consequenter & quasi per accidens, 1.q.34.3.o.

26 Verba significantia aliquid devotionis excitant mentes, & præcipue minus devotas. Sed verba pertinentia ad alia distrahunt mentem, & impediunt devotionem, 2.2.q.83. 12.ad 2.

27 Verba & participia dicuntur de Deo ratione æternitatis, quæ continet omne tempus, 1. q.13.1.ad 3.

1 Verecundia non est virtus proprie, sed large, in quantum est passio laudabilis, 2.2. q. 144.1.o.

2 Est timor turpitudinis exprobrabilis. Et principaliter respicit vituperium, sed respicit culpam consequenter; & hoc dupliciter, sc. cessando, & celando, 2.2.q.116.2.ad 3. & q. 144.1.c.ad 2.& 2.o.& 4.c.

3 Verecundia non est timor de ipso actu peccati, sed de turpitudine, vel ignorantia, vel convicio, vel opprobrio, 1.2. q.41.4.c.ad 2.& ad 3.& q. 42. 3.ad 4.

4 Homines maxime verecundantur de actibus venereis, etiam in matrimonio, & de signis eorum, 2.2.q.151.4.c.

5 Verecundia non est de operibus virtutum, nisi per accidens, ratione falsæ opinionis, vel propter notam præsumptionis vel simulationis, 2.2.q.144. 2.ad 3.

6 Est ab iis, quorum testimonium est majoris ponderis propter certitudinem, & rectitudinem judicii, sc. à sapientibus & virtuosis, vel ex cognitione, sc. à notis & conjunctis, vel propter effectum nocentis, vel juvantis, 2.2.q. 144.3.o.

7 Aliqua peccata graviora sunt minus verecundabilia, quæ tamen sunt minus turpia, vel quia se habent in excessus temporalis boni, 2.2.q.110.2.ad 3.& q.144 2.ad 4.

8 Verecundia est principium emendationis, quia in principio erubescimus oculos hominum, in fine vero oculos rationis & Dei, 2. 2. q. 144. 4. ad 4.

9 Verecundia celat turpem actum, sed erubescentia cessat à turpi actu, vel utraque propter timorem vituperii, 2.2.q. 144.2.c.fi.

10 Verecundia jacit prima temperantiæ fundamenta, secundum Ambrosium, in quantum sc. incutit horrorem turpitudinis, 2.2.q.144 4.ad 4.

11 Ex sæpius verecundari causatur virtus, qua vitantur turpia, non autem virtus, qua quis verecundetur: tamen sic disponit, quod verecundaretur. si turpia ageret, 2.2.q.144.1. ad 5.

12 Verecundia non est in pessimis, quia peccatum non reputant ut turpe. Nec est in virtuosis & senibus, quia non apprehendunt illud possibile sibi, nec est difficile eis ad vitandum, 2.2.q.144.4.o.

13 Convenit senibus & virtuosis conditionaliter tantum, se. quia verecundarentur, si aliquid turpe agerent, 1.q.95. 3.c.fi.& 2.2.q.144.4.c.1.ad 5. & 4 c.

14 Carent verecundia homines in peccatis profundati, quibus sua peccata non displicent, sed magis de eis gloriatur, 2. 2.q.144.4.c.

Quidam sunt, qui non verentur alios contristare, 2. 2. q.116.1.c.

Ve-

1 Veritas octupliciter definitur, 1.q.16.1.c.fi.

2 Ratio veritatis consistit in adæquatione rei & intellectus, 1.q.21.2.c.

3 Prius est in intellectu, quam in rebus, 1.q.16.1.o.

4 † Veritas magis fundatur in esse rei, quam in essentia rei, 2.2.q.109.1.c.

5 Dicit relationem, qua esse ordinatur ad intellectum, sicut bonitas ad appetitum, 1.q.16.1.3.c.

6 Veritas dicitur primo de intellectu, de enunciatione vero, in quantum est signum ejus, de re autem ut de causa, 1.q.16.7.8.c.

7 Veritas non entium, ut chimæræ, vel aliorum hujusmodi, est tantum in intellectu, & ab eo causatur, 1.q.16.3. ad 2.& 5.ad 3.& 7.ad 4.

8 Ad veritatem locutionum requiritur res significata, & modus significandi, 1.q.39 4.5.c.

9 Veritas enunciabilium non est aliud quam veritas intellectus, quia enunciabile ut est in intellectu, habet per se veritatem; sed in voce est verum, quia significat veritatem intellectus, non autem per veritatem in enunciabili existentem, 1.q.16.7.c.

10 Eadem est veritas, & rectitudo communium principiorum apud omnes, & æqualiter nota, sed in ratione speculativa eadem est, non autem æqualiter nota in conclusionibus; in practica vero ratione nec est eadem, nec æqualiter nota, 1.2.q.94.4.c.

11 Veritas triplex, sc. cognitionis naturalis, infusæ, & acquisitæ, 1.q.60.1.ad 3.

12 Homo pertingit ad cognitionem veritatis tripliciter, sc. capiendo à Deo, ab homine, & per studium; primo est necessaria oratio, secundo auditus, tertio meditatio, 2.2.q.180.3.ad 4.

13 Veritas quadruplex, sc. vitæ, doctrinæ, justitiæ, & locutionis, 1 q.16.4.ad 3.& q.21.2.ad 2.& 2.2.q.109.3.ad 3.

14 Veritas est in intellectu Dei proprie & primo, sed in intellectu nostro est proprie, & secundario; in rebus autem est secundario, & improprie, 1.q.16.7.8.c.

15 Deus est veritas, 1.q.16.5.o.& 1.2.q.3.7.c.

16 Deus est summa, maxima, & prima veritas, 1.q.16.5.c.

17 Veritas in divinis sumitur dupliciter, sc. proprie, id est æqualitas intellectus Dei ad essentiam ejus principaliter, & ad creaturas consequenter; & metaphorice, idest summa imitatio principii: primo modo dicitur tantum essentialiter, secundo autem personaliter, & convenit soli filio, 1.q.16.5. ad 2.& q.39.8.c.

18 Anima non judicat de omnibus rebus secundum quamcunque veritatem, sed secundum primam veritatem, in quantum resultat in anima, sicut in speculo, secundum prima intelligibilia, 1.q.12.11.ad 2.& q.16.6.ad 1.& q.84.5.c. & q.88.3.ad 1.& 1.2.q.93.2.c.& 2.2.q.173.1.ad 2.

19 Omnis veritas est à Deo, 1.q.161.5.ad 3.

20 Veritas prima est finis omnium desideriorum, & actionum nostrarum, 2.2.q.4.2. ad 3.

21 Omnes res sunt veræ una veritate, sc. Dei, sicut principio effectivo, & exemplari, sed multis formaliter, 1.q.16.6.o.& 1.2.q 93.1.ad 3.

22 Quælibet veritas, præter primam, est aliquo modo mutabilis, 3.q.16.8.o.

23 Veritas, qua quis dicit verum, & qua verax dicitur, est virtus, non autem qua verum dicitur, sed objectum & finis virtutum, 1.q.16.4.ad 4.& q.17.1.c.& 2.2.q.109.1.o.

Hæc

24 Hæc virtus non est virtus theologica, nec virtus intellectualis, sed est virtus moralis; & medium ejus est inter superfluum & diminutum, & hoc dupliciter, sc. ex parte actus, & ex parte objecti, 2.2.q.109. 1.ad 3.

25 Et est specialis virtus, 2. 2.q.109.2.0.

26 Ad virtutem veritatis pertinet, talem se exhibere exterius per signa exteriora, sc. verba, & facta, qualis est, 2. 2.q.109.1.c.ad 3.2. c.& 3. ad 1.& ad 3.& q.110.1.c.

27 Hæc virtus est pars annexa justitiæ, quia utraque est ad alterum, & utraque æqualitatem constituit, sed justitia secundum debitum legale, veritas autem secundum debitum morale, 2.2.q.209.3.0.

28 Et declinat plus in minus quam in majus, non quidem negando verum, sed affirmando, 2.2.q.109.4.0.& q.129.3. ad 5.

29 Veritas vitæ est communis ad quamlibet virtutem, 2. 2.q.109.2.ad 3.

30 Veritas amatur per se, sed auditur per accidens, 1. 2. q.29.5.0.& 2.2.q.15.1.ad 3.

31 Veritas creata est major anima secundum quid, ut perfectio ejus, non autem simpliciter, 1.q.16.6.ad 1.

32 Verum dicitur dupliciter, sc. verum veritate essentiæ, & verum veritate proprietatum, 1.q.68.4.c.& 2.2.q.77.2.ad 1.

33 Ens est de ratione veri, non autem è converso; ideo verum non potest intelligi, non intellecto ente, sed bene è converso, non autem vero non existente, 1.q.16.3.ad 3.

Vespertilio circa terram volat; ideo significat præditos scientia sæculari, qui sola terrena sapiunt, 1.2.q.102.6. ad 1. fi.

1 Vestigium Trinitatis attenditur secundum appropriata, per quæ veniri potest in Trinitatem personarum, 1.q.45.7. ad 1.

2 Tres partes ejus diversimode assignantur à diversis, quæ tamen reducuntur ad principium, medium, & finem, 1. q.5.5.0.

3 Et representat causam ut causam tantum, imago autem repræsentat etiam quoad formam causæ, 1.q.45.7.c.& q. 93.6.c.

4 Vestigium Trinitatis est in creatura secundum quod imitatur perfectionem Dei, seu consequitur esse perfectum, 1. q.5.5.0.& q.45.7.0.

5 Est in qualibet creatura, in quantum est creata, habens formam & ordinem, licet proprie sit tantum in individuis substantiæ, 1.q.45.7.0.& q. 93 6.c.

1 In usu vilium vestium potest esse peccatum inanis gloriæ & avaritiæ: & virtus humilitatis, signum contemptus mundi, pœnitentiæ, & tristitiæ, 2.2.q.109.1.c.ad 2.& q. 1.9.6.0.

2 Vitiosum est, quod vir vestiatur veste mulierum, vel è converso, ad lasciviam; sed potest esse sine peccato propter aliquam necessitatem; sed prohibetur in lege veteri propter Idololatriam, 1.2.q.102.6.ad 6.& 2.2.q 169.2.ad 3.

Vexationem redimere suam licet, juris ordine non prætermisio, 2.2.q.66.5. ad 3.& q. 100.4.ad 3.

Ugo de Sancto Victore non est auctoritatis, 1.q.1.10.ad 2. & 2.2.q.5.1.ad 1.& 3.q.45.2. c.& q.50.4.corp.

1 Non oportet quod qui vadit per viam, in quolibet passu cogitet de fine viæ, 1.2.q. 1.6.ad 3.

2 Homini datur longior via quam angelo, quia magis distat à Deo per cognitionem, 1. q.52.5.ad 1.

Vi-

Vicem Dei gerunt homines in commissis hominum jurisdictioni, non autem quoad omnia, ut in institutis à solo Deo, sicut in matrimonio, & hujusmodi, 1. 2. q. 100. 8. ad 3. fi.

Vigilantia est idem quod solicitudo, & pertinet ad prudentiam, 2. 2. q. 47. 9. o.

Vigilare cum aliquis vult diu de sero, ex quo sequitur quod non vadat hora matutinali ad Ecclesiam, tunc actus iste interior vel exterior per accidens se habet ad peccatum omissionis, 1. 2. q. 71. 5. c

Vigiles, & cursores, & alii hujusmodi de suo labore viventes intelliguntur de labore manuum suarum vivere, 2. 2. q. 187. 3. c.

1 Vindicatio est virtus specialis, quia ad hoc natura inclinat, 2 2. q. 108. 2. o.

2 Consistit in medio duorum vitiorum, sc. crudelitatis & sævitiæ secundum excessum; & remissionis secundum defectum, 2. 2. q. 108. 2. ad 3.

3 Naturalius est homini appetere vindictam injuriarum illatarum, quam ab hoc deficere, quia vix alicui nimis parvæ videntur injuriæ sibi illatæ, secundum Sallustium, 2. 2. q. 157. 2. ad 2.

4 Vindicatio & inflictio pœnæ peccanti est licita, si sit propter bonum, sc. vel emendationis, vel cohibitionis, vel quietis aliorum, cum aliis debitis circumstantiis, non autem si sit ex odio, vel principaliter intendatur malum peccantis, 2. 2. q. 100. 1. o. & 3. c. & q. 158. 1. c. ad 3. & 2. c. & 3. o. & 3. q. 15. 9. c

5 Fortitudo disponit ad vindictam removendo prohibens, zelus autem importat primam radicem ejus, quia actus cujuslibet virtutis procedit ex radice charitatis, 1. 2. q. 105. 2. ad 10. & 2. 2. q. 108. 2. ad 2.

6 Vindicatio debet fieri per privationem eorum, quæ peccans diligit, sc. per mortem, verbera, talionem, vincula, carcerem, servitutem, damnum, exilium, ignominiam, & hujusmodi, 2. 2. q. 108 3. o.

1 Vinum vitis est proprie vinum, alia vero per similitudinem ejus, 3. q. 74. 5. c. ad 1.

2 Calefacit, & lætificat, 2. 2. q. 147. 8. ad 2. & 3. q. 74. 5. o.

3 Usus vini est illicitus per accidens tantum, sc. vel propter conditionem ejus, qui faciliter læditur ab eo, vel propter excessum, vel votum, vel scandalum, 2. 2. q. 149. 3. o.

4 Vinum antiquitus mulieres apud Romanos non bibebant, secundum Valerium, 2. 2. q. 149. 4. c.

Violari quæcunque non licebat, dicebantur antiquitus Sancta, vel Sacrosancta, ut muri civitatis, & personæ in dignitate constitutæ, 3. q. 60. 1. ad 2.

1 Violentia est à principio extrinseco nihil conferente eo quod vim patitur, ut sc. sic patiatur, id autem fit quantum ad inclinationis finem, ut si lapis projiciatur sursum, qui inclinatur deorsum ferri; secundo quoad modum tendendi, ut si lapis velocius quam sit ejus inclinatio projiciatur deorsum, 2. 2. q. 175. 1. c.

2 Violentia nemini convenit, nisi per publicam potestatem, 2. 2. q. 68. 8. c.

1 Virginitas est specialis virtus, 1. 2. q. 64. 1. ad 3. & 2. 2. q. 152. 1. ad 1. & 3. o. & q. 155. 1. c. ad 3.

2 Dicitur à virore, quia importat immunitatem à concupiscentiæ adustione circa delectationes venereas, 2. 2. q. 152. 1. c.

3 Secundum Aug. est in carne corruptibili incorruptionis perpetua meditatio, 2. 2. q. 152. 1. ad 1.

4 Virginitas quoad suum ma-

te-

teriale, idest pro incorruptione signaculi, vel irresolutione seminis propter delectationem, est á natura, sed quoad suum formale, idest pro habitu, quo quis proponit, seu eligit perpetuo servare integritatem mentis & corporis, vel sine voto, vel præcipue cum voto, est ex gratia Dei, 2. 2. q. 152. 3. ad 1.

5 In delectatione venerea sunt tria, sc violatio signaculi virginalis, resolutio seminis delectationem causans, & propositum hujus; remotio primi se habet ad virginitatem per accidens, remotio secundi se habet ad eam materialiter, remotio tertii se habet ad eam formaliter & completive, 2. 2. q. 152. c. ad 3. & 3. o.

6 Virginitas perdita non potest reparari ratione præteriti, sed bene quoad omnem integritatem, operante Deo, & quoad virginitatis propositum; nulla tamen potentia fieri potest, ut quæ corrupta est, non corrupta fuerit, 1. q. 154. ad 3. & 2. 2. q. 152. 3. ad 3.

7 Corruptio triplex, sc. corporalis tantum, idest fractio signaculi virginalis, vel resolutio seminis quocunque modo, & corruptio mentis tantum, idest consensus in rem venéream sine opere, & utraque simul, in tertia amittitur virginitas irreparabiliter, in secundâ reparabiliter, in prima vero nullo modo, 2. 2. q. 152. 1. o. & 3. ad 3.

8 Virginitas & pudicitia sunt in anima essentialiter, in carne vero materialiter, 2. 2. q. 152. 1. ad 1.

9 Virginitas se habet ad castitatem, sicut magnificentia ad liberalitatem, 2. 2. q. 152. 3. c. fi. & ad 5. & q. 15. 5. c.

10 Virginitas est illustrior portio gregis Christi, secundum Cyprianum, & supremum decorem sibi vendicat secundum Ambr., quia est supremus gradus temperantiæ, & est virginum sublimior gloria, per comparationem ad viduas, & conjugatas. 2. 2. q. 152. 5. c. ad 1.

11 Virginitas est maxima virtus, non quidem simpliciter, sed in genere castitatis, sc. castitatis virginalis, conjugalis, & vidualis, non autem est maxima virtutum simpliciter, quia est minor virtutibus theologicis, & religione, quarum actus est ipsa occupatio circa res divinas; & ideo præferuntur virginitati, 2. 2. q. 152. 3. c. ad 5. & 4. 5. o. & q. 153. 2. ad 2. & q. 155. 1. o. & 4. c. ad 1. & q. 185. 4. o.

12 Conjugatus potest esse melior virgine dupliciter, sc. si habeat animum magis paratum ad virginitatem, si oporteret, licet non eam habeat in opere, sed in solo habitu; & propter aliquam aliam excellentiorem virtutem, 2. 2. q. 152. 4. ad 1. & ad 2.

13 Virginitas non opponitur luxuriæ sicut extremum, sed sicut medium, 2. 2. q. 152. 2. ad 2.

14 Virginitas ut virtus non potest amitti sine peccato, quia firmata est per votum, 2. 2. q. 152. 3. ad 4.

15 † Quoad suum formale potest reparari per pœnitentiam, & semper est cum cæteris virtutibus, non autem quoad materiale ejus, 2. 2. q. 152. 3. ad 2. & ad 3. & 3. q. 89. 3. ad 1.

16 Fractio signaculi virginalis quocunque modo, sine proposito delectationis, non magis præjudicat virginitati, quam fractio manus vel pedis, 2. 2. q. 152. 1. ad 3.

17 Virginitas ad vacandum liberius Deo, & contemplationi ejus, non est vitiosa, sed est licita & laudabilis, 2. 2. q. 152. 1. o. & 3. 5. c.

Virilitas est idem quod fiducia; ideo est pars potentialis fortitudinis, 2. 2. q. 128. ad 6.

1 Virtus nominat perfectionem potentiæ, quia de ratione virtutis est, quod ponat potentiam in ultimo quoad actum, quoad objectum, & quoad modum agendi, 1. 2. q. 55. 1. 2. 3. c. & q. 56. 1. c. & q. 66. 3. c. & 2. 2. q. 51. 1. ad 2. & q. 129. 2. c.

2 Quandoque sumitur pro omni quod potest esse principium operationis, vel motus, 1. 2. q. 26. 2. ad 1. & q. 41. 1. ad 1.

3 Importat directe dispositionem habentis se convenienter, secundum modum suæ naturæ, sed consequenter importat bonitatem, 1. 2. q. 71. 1. o.

4 Est dispositio perfecti ad optimum, in quantum dicit operationem, per quam res finem suum consequitur, 1. 2. q. 110. 3. o. & 2. 2. q. 23. 7 c.

5 Omnis virtus humana potentiæ rationalis est habitus; sed potentia naturalis est sua virtus, 1. 2. q. 55. 1. o. & q. 56. 3. c.

6 Quandoque virtus dicitur id ad quod est virtus, sc. vel objectum virtutis, vel actus ejus, sicut fides dicitur quandoque id quod creditur, quandoque vero ipsum credere, quandoque autem ipse habitus quo creditur, 1. 2. q. 55. ad 1.

7 De ratione virtutis humanæ est habitus operativus, & bonus, 1. 2. q. 55. 2. 3. o. & q. 56. 1. c. & q. 71. 1. ad 2. & 2. 2. q. 58. 1. c.

8 Principale in virtute est electio, 2. 2. q. 134. 3. ad 4.

9 Ubi est speciale impedimentum rationis, ibi oportet esse specialem virtutem, 2. 2. q. 149. 1. 2. c.

10 † Virtus est bona seipsa, & non per aliam virtutem, 1. 2. q. 55. 3. ad 4.

11 Duplex, sc. vera, & falsa, vel simulata. 2. 2. q. 23. 7. ad 3.

12 Dicitur dupliciter, sc. vera, & ficta, 2. 2. q. 23. 1. c.

13 Duplex, sc. propia, & aliena, 3. q. 43. 3. o.

14 Habitus moralis habet rationem virtutis, in quantum rationi conformatur, 1. 2. q. 58. 2. c. fi.

15 Virtus simpliciter dicta dicitur amor, secundum August. quia dependet à voluntate, cujus prima affectio est amor, 1. 2. q. 56. 4. ad 1. & q. 62. 2. ad 3.

16 Virtus secundum Aug. est ordo vel ordinatio amoris, quia per eam amor in nobis ordinatur, 1. 2. q. 55. 1. ad 4. & q. 62. 1. ad 1.

17 Secundum Aug. est bonus usus liberi arbitrii, quia virtus ordinatur ad eum sicut ad proprium actum, 1. 2. q. 55. 1. ad 2.

18 Secundum August. est bona qualitas mentis, qua recte vivitur, qua nullus male utitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur; quæ definitio tantum virtutis rationem complectitur; & convenit cuilibet virtuti præter ultimam partem, quæ convenit virtuti infusæ tantum, 1. 2. q. 57. 4. c. & 2. 2. q. 168. 2. ad 2.

19 Virtus ut est in concupiscibili, vel in irascibili, nihil aliud est, quam quædam habitualis conformitas earum ad rationem, 1. 2. q. 56. 4. c. fi. & q. 92. 1. c.

20 Virtus universaliter est, quæ bonum facit habentem, & opus ejus reddit bonum; & hoc dupliciter, vel materialiter tantum, ut virtutes intellectuales; vel formaliter, ut virtutes morales, 2. 2. q. 17. 1. c. & q. 47. 4. c. & q. 58. 1. c.

21 Virtus dicitur ultimum potentiæ, quia ad illud potentia ordinatur, sc. ad objectum, quia ibi virtus sumitur pro objecto, 1. 2. q. 55. 1. ad 1. & 3. c. & 2. 2. q. 23. 3. ad 2.

De

22 De ratione virtutis est, quod se habet tantum ad bonum, 2.2.q.1.3.ad 1.& q.4.5.c.& q.23.7.c.& q.51.1.2.c & q.81.4.c.& q.117.6.c.ad 2.& 3. q.7.6.ad 1.

23 Objectum cujuslibet virtutis est bonum circa propriam materiam. Sed virtutes nominatæ ab aliqua generali conditione virtutum illam sibi materiam specialiter vendicant, in qua difficilimum & optimum est conditionem hujusmodi observare : sicut fortitudo pericula mortis, temperantia delectationes tactus, & sobrietas mensuram circa delectationes cibi & potus, 1.2.q.63.4.c.& 2.2.q.149.1.c.pr.

24 Virtus vera & simpliciter ordinat ad principale bonum. Sed virtus vera & secundum quid, & imperfecta ordinat ad particulare bonum. Falsa vero virtus abducit à principali bono. Sicut non est vera virtus avarorum prudentia, qua excogitant diversa genera locellorum, & avarorum justitia, qua gravium damnorum metu contemnunt aliena, & avarorum temperantia, qua luxuriæ, quæ sumptuosa est, cohibent appetitum, & avarorum fortitudo, qua ut ait Horatius, per mare pauperiem fugiunt, per saxa, per ignes, 2.2.q.23.7.c.

25 Virtutes & vitia sortiuntur speciem ex eo quod est per se intentum, non autem ab eo quod est intentum per accidens, & præter intentionem, 2.2. q. 109.2 ad 2.& q.120.2.c.ad 1.

26 Species virtutum distinguuntur secundum objecta, 2.2.q.96.3 c & 2.2 q 18 2.c.& q.19.3.4.5.c.& q.31.4.c.q.47.5.c.

27 Materia virtutum moralium duplex, sc. propinqua, id est passiones, ut plurimum, & remota, idest objecta passionum, 1.2.q.60 5.c.& 2.2.q.31.1.ad 2.& q.32.1. ad 4. &

q.117.2.3.0.& 6.c.

28 Objecta passionum diversarum potentiarum comparata ad appetitum sensitivum causant diversitatem passionum; ad rationem vero comparata causant diversitatem virtutum, 1.2.q.60.5.c.

29 Objecta passionum diversarum potentiarum semper causant diversas species virtutum moralium, 1.2.q.60.5.c.

30 Nihil potest esse subjectum virtutis simpliciter dictæ, nisi voluntas, vel potentiæ, ut motæ ab ea, 1.2.q.55 2.& 4. ad 3.q.56.3.0.& q.57.1.c.

31 Nulla virtus est in voluntate respectu boni sibi proportionati, sed tantum respectu Dei, vel proximi, 1.2.q.52.3.c.ad 1. & q. 56.6.0.

32 Intellectus non potest esse subjectum virtutis, nisi vel secundum quid, idest virtutum intellectualium, vel simpliciter, idest in quantum movetur à voluntate. 1.2.q.56.3.0.

33 Virtutes perficientes intellectum excludunt totaliter falsum, non autem virtutes perficientes appetitum, 2.2.q.1.3.ad 1.

34 Omnis virtus, & vitium est habitus voluntatis & mentis causaliter, non autem subjective, 1.2 q.56.3.0.

35 Virtutes perficiunt nos ad prosequendum debite inclinationes naturales. Ideo ad quamlibet inclinationem naturalem determinatam ordinatur aliqua specialis virtus, 2. 2.q. 108. 2.c.

36 † Una & eadem virtus potest esse in diversis potentiis, 1.2.q.56.2.c.

37 Nulla virtus proprie est in corpore, sed tantum in anima, 1.2.q.55.2.c. & q. 56.4. ad 3.

38 Omnis virtus circa passiones est in appetitu sensitivo, 1.2.q.56.4. ad 4.

39 In Deo est potissime vir-

tus, 1.q.3.6.ad 1.& 4.2. ad 2.

40 Virtutes circa actiones, & virtutes in voluntate, vel virtutes in intellectu practico vel speculativo, sine imperfectione, sunt proprie in Deo. Non autem virtutes circa passiones in bonum spirituale, nisi metaphorice. Sed virtutes circa passiones in bonum corporale nullo modo. Nec virtutes vitæ activæ, ut eam perficiunt, 1. q. 21. 1 ad 1. & 1. 2. q. 61. 5. c. ad 1.

41 Virtus ordinata ad bonum, secundum regulam rationis humanæ, potest causari in nobis ex actibus nostris, non autem quæ secundum regulam divinam, 2. 2.q. 51.2.3. 4.0.& q.55.4.c.ad 6. & q.63. 2.3.0.& q.65.2.c. & q. 92. 1. ad 1.

42 Virtutes insunt nobis à natura, secundum aptitudinem & inchoationem, non autem secundum perfectionem, præter virtutes theologicas, quæ sunt totaliter ab extrinseco, sc. à Deo, 1.2.q. 51.1.0.& q. 63.1.0.& 2.ad 3.& 3.c.& q.71. 2.ad 1.& q.85.1.c.& q.95.1.c. & 2.2.q.47.1.5.0.& q 80.2.c. & q. 123.1.ad 3.& q.141.1.ad 2.

43 Virtutes quædam præter theologicas causantur in nobis à Deo immediate, ad finem supernaturalem, 1.2.q.51.4.0.& q.63.3.0.

44 Virtutes infusæ causantur in nobis à Deo, sine nobis agentibus, non autem sine nobis consentientibus, 1 2.q 55.4.ad 6.

45 Determinatio actus virtuosi ad proprium & per se objectum virtutis, est sub necessitate præcepti, sicut etiam actus virtutis. Non autem ad ea quæ accidentaliter, & secundario se habent ad proprium & per se virturis objectum, 2.2. q.2.5.c.

46 Actus virtutis & virtus eodem nomine quandoque nominatur, 2.2.q.137.1.ad 2.

47 Ex hoc actus est virtuosus, quod per rationem ordinatur ad aliquod bonum honestum, 2.2.q.147.1.c.

48 Virtus proprie non potest dici actus, nisi sicut habitus nominantur per actus, quia virtus semper includit respectum ad illud, cujus est principium, 2.2.q.70.1.ad 3.

49 Aliqui actus sunt aliquibus virtuosi, tanquam eis proportionati, & convenientes, qui tamen aliis sunt vitiosi, tanquam eis non proportionati, 1.2.q.95.3.ad 3.

50 De ratione actus virtuosi sunt quatuor, sc. quod operans sciat, quod eligat propter bonum, & immobiliter, 1. 2. q. 100.9.c. & 2.2.q.53.1.c.

51 Actus virtutis dicitur dupliciter, sc. materialiter, & formaliter. Primus potest esse sine virtute, non autem secundus, 1.2.q.93.3. ad 2.& 2. 2. q.32 1.ad 1.

52 Adjunctio actuum virtutum secundariarum ad actus & virtutes principales magis est secundum convenientiam in modo, qui est quasi forma earum, quam secundum materiam, 2.2.q.157.3. ad 2.& q. 161.4.0.

53 Actus interior & exterior non requirunt diversas virtutes, 2 2. q.31. 4. b.

54 Quælibet virtus principaliter est interius in anima, sed actus exteriores debent moderari secundum debitas circumstantias, 2.2.q.161.3.ad 3.

55 Actus interiores maxime pertinent ad virtutes, 1. 2. q. 54.2.ad 3.

56 Actus exteriores sunt proprie actus illarum virtutum, ad quarum fines secundum speciem suam ordinantur, 2.2.q. 3. 1.c.

57 Quælibet virtus moderans amorem aliquorum bonorum, moderatur etiam ex consequenti timorem contrariorum ma-

lo-

lorum, 2.2.q.123.4.ad 2.

58 Actus exteriores sunt illius virtutis, cujus est movere ad eos, 2.2.q.32.1.c.

59 Diversi actus ejusdem bonitatis pertinent ad eandem virtutem, si autem sint diversæ bonitatis, pertinent ad diversas, 2.2.q.1.2.c.

60 Diversitas virtutum est ex diversitate actuum, quorum est diversa ratio bonitatis, 2.2.q.51.2.3.c.& q.161.2.ad 3.

61 Actus unius virtutis ut elicientis, potest attribui alteri virtuti ut imperanti, 1.2.q.114.4.ad 1.& 2.2.q.32.ad 2.& q.85.3.c.& q.88.6.c.& q.147.2.ad 2.

62 Virtutes sunt non æquales, sed una virtus est major alia, & in diversis speciebus virtutum, & in eadem specie, non quidem secundum se, sed ex parte ejusdem hominis in diverso tempore, vel ex parte diversorum hominum propter majorem assuefactionem, vel meliorem dispositionem naturæ vel rationis, vel propter majus donum gratiæ Dei, 1.2.q.66.1.o.& 2.c.& q.73.1.ad 3.& q.112.4.c & 2.2.q.5.4.o.

63 Virtutes, quæ simpliciter ordinant nos in bonum, sunt simpliciter digniores virtutibus retrahentibus nos à malo, 2.2.q.157.4.c.

64 Quælibet virtus tanto excellentior est, quanto ad altius bonum ordinatur, 1.2.q.111.6.c.& q.112.4.c.& 2.2.q.117.6.c.& q.136.2.c.

65 Omnes virtutes in eodem sunt æquales secundum proportionem, quia æqualiter crescunt, 2.2.q.66.1.ad 1.& q.73.2.ad 3.

66 Virtutes theologicæ sunt cæteris virtutibus nobiliores, 1.2.q.68.8.o.& 2.2.q.9.1.ad 3.& q.19.9.ad 4.& q.23.6.c.& q.104.3.c.& q.117.6.c.& q.141, 8.o.& q.161.5.c.

67 Virtutes theologicæ sunt priores cæteris virtutibus, 2.2.q.4.7.c.& q.10.1.ad 1.

68 Sunt causæ cæterarum virtutum, 1.2.q.63.3.c.& 2.2.q.161.4.ad 1.

69 Virtutes theologicæ habent ultimum finem pro objecto; aliæ autem virtutes sunt circa ea quæ sunt ad finem, 2.2.q.4 7.c.& q.81.5.c.

70 Non sunt virtutes humanæ, sed super humanæ vel divinæ. Et conveniunt homini, prout per gratiam participat naturam divinam, 1.2 q.58.3, ad 3.& q.61.1.ad 2.& q.62.1.c.ad 1.& 2.3.c.

71 Virtutes habentes pro objecto bonum spirituale, sc. virtutes theologicæ, virtutes intellectuales, sunt simpliciter nobiliores virtutibus habentibus pro objecto bonum corporale, vel aliquid ei adjunctum, 2.2.q.136.2.c.

72 † Una virtus est prior alia secundum actus, licet simul infundantur omnes à Deo secundum habitus, 1.2.q.62.4.c.& 3.q 85.6 c.

73 Virtutes naturales sunt nobiliores virtutibus acquisitis, sed sunt minus nobiles virtutibus infusis, 1.2.q.63.2.ad 3.

74 Virtutes intellectuales sunt simpliciter nobiliores virtutibus moralibus propter nobilius objectum, sed est è converso secundum quid, sc. ut virtutes, & respectu actuum, 2.2.q.61.1.ad 3.& q.66.3 o.& q.68.7.8.c.& 2.2.q.23.6.ad 1.& q.161.5.c.

75 Virtutes intellectuales & morales perficiunt intellectum, & appetitum in ordine ad regulam & mensuram creatam, virtutes vero theologicæ ad regulam & mensuram increatam, 1.2.q.62.2.ad 1.& q.64 4.ad 2.

76 Morales sunt permanentiores intellectualibus, propter exercitium, sed è converso propter objectum, 1.2.q.53.1.

ad 3. & 2. 2. q. 66. 3. ad 1.

77 Morales sunt necessariores ad vitam humanam intellectualibus, 1 2. q. 66. 3. ad 1.

78 Una virtus alteri virtuti non contrariatur aut repugnat, sed vitio ; quia secundum Philosophum, bonum non est bono contrarium, 2. 2. q. 101. 4. c.

79 † Vitium non tantum opponitur virtuti perfectæ, sed etiam imperfectæ in genere virtutis, sc. habilitati naturali ad bonum, & dispositioni ad virtutem, 1. 2. q. 73. 2. ad 2. & q. 74. 1. ad 2.

80 Omne vitium, quod magis opponitur virtuti, nominatur ex defectu virtutis, 2. 2. q. 107. 2. c.

81 Cum virtus magis opponitur uni extremo vitiorum, quam alteri, illud vitium magis oppositum nominatur nomine passionis, ad quam refrænandam virtus principaliter ordinatur, 2. 2. q. 21. 3. c. & q. 53. pr.

82 Vitia, in quantum sunt contra bonum rationis, contrariantur virtuti. In quantum autem sunt contra instinctum divinum, contrariantur donis, 1. 2. q. 68. 1. ad 2.

83 Multa vitia opponuntur uni virtuti dupliciter, sc. secundum diversam habitudinem ad virtutem, & secundum diversas circumstantiarum corruptiones, 2. 2 q. 10. 5. c. & q. 92. 1. c. & 2. ad 1.

84 † Non oportet quod principale vitium opponatur principali virtuti, 1. 2. q. 84. 4. ad 1. & 2. 2. q. 34. 5. ad 1. & q. 118. 7. ad 1 & q. 142. 3. ad 1. & q. 162. 6. ad 2. & 7. ad 3.

85 Multa vitia opponuntur secundum diversos actus eidem virtuti. 2. 2 q 29. 4 ad 3.

86 Virtuti ut sic opponitur vitium. Sed ut bonitati, opponitur malitia. Peccatum autem opponitur ei, ut operativæ boni, 1. 2. q. 71. 1. o.

87 Actus vitii potest esse cum habitu virtutis, & è converso, nisi actus excludat causam habitus, 1. 2. q. 63. 2. ad 2. & q. 71. 4 o. & q. 73. 1 ad 2. & q. 77. 2. ad 3. & 2. 2. q. 22. 12. o.

88 Vitium directe opponitur virtuti, non autem peccatum, nisi secundum actum, sed opponitur actui virtuoso, 1. 2. q. 71. 4. o.

89 Directa oppositio vitiorum ad virtutes non attenditur secundum causas, quia, contingit unum vitium oriri ex diversis causis Sed attenditur secundum speciem actus, 2. 2. q. 116. 1. ad 1. & q. 127. 2. ad 1. & q. 133. 2. c. & q. 38. 2. ad 1.

90 Nec etiam attenditur secundum effectus, 2. 2. q. 127. 2. ad 2. & q 132. 2. ad 3. & q. 133. 3. c.

91 Habitus virtutis & vitii corrumpuntur per judicium rationis, vel in contrarium moventis, vel ex ignorantia, vel passione, vel electione, 1. 2. q. 53. 1. c. fi.

92 Diversitas finium diversificat virtutes, 1. 2. q. 51. 2. ad 3.

93 Virtutes theologicæ differunt specie à moralibus & intellectualibus, 1. 2. q. 62. 2. o.

94 † Virtus infusa differt specie à virtute acquisita dupliciter sc. ratione diversæ regulæ, & ratione diversi finis, 1. 2. q. 63. 4. o.

95 Virtutes morales differunt subjecto ab intellectualibus. Sed virtutes theologicæ differunt objecto ab utriusque, 1. 2. q. 58. 2. o. & q. 62. 2. o.

96 Objectum virtutum moralium & intellectualium est proportionatum naturæ hominis. Non autem objectum virtutum theologicarum, sed est supra rationem, & supra naturam, 1. 2. q. 58. 3. ad 3. & q. 62. 1. c. & 2. 3. o. & q. 63. 3. o

97 Homo secundum virtutes morales dicitur simpliciter bonus, non autem secundum in-

intellectuales, 1.2.q.56.3.c.& q.68.3.ad 2.& 2.2.q.23.7.ad 5.

98 Virtus sumitur tripliciter, sc. pro habitu, pro objecto, & pro actu ejus, 1.2.q.55.1. ad 1.

99 Virtus pro habitu dividitur in diversa genera virtutum analogice, quia bonum rationis non est in omnibus secundum eundem ordinem, 1.2.q. 61.2.ad 1.

100 Genus virtutum triplex, sc. theologicarum, intellectualium, & moralium, 1.2.q.68. 1.c.

101 Virtus humana sufficienter dividitur per intellectuales, & morales, 1.2.q.58.3.o.

102 Virtus dicitur dupliciter, sc. simpliciter, i. quæ facit recte operari, ut virtutes morales, & secundum quid, i. quæ facit facultatem recte operandi, ut intellectuales, 1.2.q.56. 3.o.& q.57.1.o.& 3.4.c.& q. 61.1.c.& q.66.3.c.

103 Partes, quæ singulis virtutibus assignantur, non sunt partes integrales, sed partes subjectivæ, vel potentiales, 1. 2.q.64.4.ad 2.

104 Virtus dicitur esse aliquorum dupliciter, sc. ut objectorum, & ut actuum, 1.2.q. 57.1.ad 2.

105 Aliquid potest procedere ex radice virtutum dupliciter, sc. directe, i. actus ejus, & indirecte, i. occasionaliter sc. peccatum, 2.2.q.20.1.ad 2.

106 Aliquid impedit virtutem dupliciter, sc. vel quoad communem statum ejus, sc. tantum peccatum, vel quoad perfectum statum, sc. aliquid minus bonum, 2.2 q.153.2.ad 1.

107 Virtutes aliquas oportet esse theologicas, ad acquirendum beatitudinem supernaturalem, 1.2.q.62.1.o.& 2.3.c.

108 Virtutes theologicæ dicuntur, quia habent Deum pro objecto, tantum à Deo infunduntur, & tantum per revelationem Dei in sacra scriptura traduntur, 1.2.q.63.1.c.& 2.2. q.175.6.c.

109 Virtutes theologicæ sunt, quibus mens humana Deo conjungitur, 1.2.q.68.8.c.& q. 104.3.c.q.151.2.c.

110 Habent idem pro objecto & fine, sc. Deum, 1.2.q.62.1. 2.c.& q.107.1.ad 1.& 2.2.q. 4.17.c.& q.17.5.6.c & q.10. c.ad 2.& q.20.3.c.& q.23.6. c.& q.81.5.o.& q.161.4.ad 1. & 5.c.

111 Habent duplicem regulam seu mensuram, sc. Deum, & capacitatem nostram, 1.2. q.64.4.c.

112 Non sunt virtutes exemplares, quia non dicuntur theologicæ, quod Deus eis sit virtuosus, sed nos ad Deum, & à Deo, 1.2.q.62.1.ad 2.

113 Sunt tantum tres, sc. fides, spes, & charitas, 1.2.q. 62.3.o.& 22.pr.& q.17.6.o.

114 Secundum habitus sunt simul, sed secundum actus, via generationis fides est prima, spes secunda, & charitas tertia. Sed ordine perfectionis est è converso, 1.2.q.62.4.o. & 2.2.q.17.7 8.o.

115 Sapientia non est virtus theologica, quia non est de Deo immediate, & secundum quod in se est, sicut fides, sed de Deo per effectus ejus, 1.2. q.52.2.ad 2.

116 Virtutes intellectuales sunt eorum, per quæ homo fit beatus, vel sicut virtus actum, & dupliciter, sc. meritorie, & inchoative; vel sicut virtus objectorum; non autem sicut subjectorum, nisi forte effective, 1. 2.q.57.1.ad 2.

117 Virtutes intellectuales sunt tantum tres speculativæ, sc. sapientia, intellectus, & scientia, & duæ practicæ, sc. prudentia, & ars, 1.2.q.57.2. o.& q.68.7 c.& 2.2.q.4.8. c. & q.47.5.c.

118 Omnis virtus intellectualis

lis speculativa est tantum circa necessaria, practica vero est tantum circa contingentia, 1.2.q.57.5.ad 3.& q.66.3 ad 3.& 2.2.q.48.c.& q.47.5.c.

119 Bonum virtutis intellectualis est verum, speculativæ quidem absolute, practicæ vero secundum conformitatem ad apperitum rectum, 1.2.q.57.3. ad 3.& q.64 3.c.

120 † Virtutes intellectuales non sunt connexæ ad invicem, 1.2.q.65.1.ad 3

121 Intellectuales speculativæ præferuntur intellectualibus activis, 1.2.q.68.7.c.

122 Speculativæ non ex æquo distinguuntur ad invicem, sed ordine quodam, sicut in totis potentialibus, quorum una pars est perfectior altera, 1.2.q.57.2.ad 1.

123 Virtutes morales possunt esse sine intellectualibus, præter prudentiam & intellectum, & è converso, præter prudentiam, 1.2.q.58 4.5.o.

124 Nulla virtus moralis est passio, quia passio est motus, & est indifferens ad bonum & ad malum, habens principium in appetitu, & terminum in ratione. Sed virtus est è converso, 1.2.q.39.1.o.

125 Non omnis virtus dicitur moralis, sed tantum illa quæ est in vi appetitiva, 1.2.q 58. 1.o.& q.68.8.c.

126 Virtus moralis non est una tantum, sed multæ secundum speciem, 1.2.q.60.1.o.

127 Multæ sunt virtutes morales circa operationes humanas, secundum diversas rationes debiti; quæ tamen omnes habent rationem justitiæ, 1.2. q.60.3.o.

128 Virtutes morales sunt connexæ, 1.2.q.65.1.o & 2.c. & q. 66.2.c.& q.68.5. ad 3.& q.73.1.o.& 2.2.q.129.3. ad 2. & q.134.1 ad 1.& q.146. 4. o. & q. 147.2. ad 1. & q. 152. 3. ad 2.&q.171.4.c. & 3.q.65. 7.c.

129 Finis cujuslibet virtutis moralis est attingere medium in propria materia, quod determinatur secundum rectam rationem prudentiæ, 1.2.q.66. 3.ad 3

130 Habitus virtutum moralium causantur in potentiis appetitivis, secundum quod moventur à ratione, 1. 2.q. 51.2. c. ad 3.& 3. c & q. 53. 1.c. fi.

131 Finis virtutum moralium est bonum humanum, sc. esse secundum rationem. Ideo oportet fines earum in ratione præexistere, 2.2. q. 47.6 c. & q. 123. 11. ad 2. & q. 136.1.2.c.

132 Omnis virtus moralis est circa delectationes, & tristitias consecutive, non autem objective, 1 2. q. 59.4.ad 1 & q 60. 2 c. & 2. 2. q. 58.9.ad 1.

133 Omnis virtus moralis habet aliquas operationes bonas, quarum est productiva, & aliquas passiones similiter, ut delectationem, vel tristitiam, quæ sunt passiones. Tamen oportet alias virtutes esse circa operationes, & alias circa passiones, 1.2.q.60.2.o.

134 Virtus moralis potest esse cum passione, & tristitia, & sine passione. Nec quælibet est circa passiones, 1.q. 95.2. ad 3.& 1. 2. q 95. o. & 2. 2. q. 58. 9. o.

135 Multæ virtutes morales sunt circa passiones. Tamen eadem virtus potest esse circa multas passiones, propter contrarietatem, vel propter eandem rationem repugnandi rationi, 1.2.q. 60. 4. o. & item 8. c.

136 Virtutes morales circa passiones sunt undecim, secundum Aristotelem, sc. fortitudo, temperantia, liberalitas, magnificentia, magnanimitas, philotimia, mansuetudo, amicitia, veritas, eutrapelia, & justitia. Sed sunt duodecim cum justitia, quæ est circa operationes, 1. 2. q. 61.5.c. fi.

Ea-

137 Eadem virtus moralis, sc. temperantia, est circa omnes passiones concupiscibilis, quia se consequuntur, & ordinantur ad idem. Non autem circa passiones irascibilis, 1.2. q. 60. 4. o.

138 Eadem est virtus moralis circa contrarias passiones. 1. 2. q. 59. 4. c. ad 2.

139 Ubi in actibus hominis est specialis ratio bonitatis, oportet esse specialem virtutem, 2. 2. q. 109. 2. c. & q. 114. 1. c. & q. 137. 1. c. & q. 149. 1. c. pr. & 3. q. 85. 2. c.

140 Ubicumque est aliquis actus hominis bonus, oportet quod respondeat alicui virtuti humanæ, 2. 2. q. 17. 1. c. & q. 81. 2. c. & q. 104. 2. c. & q. 109. 1. c. & 3. q. 85. 1. 2. c.

141 Inter virtutes morales tanto aliqua virtus est potior, quanto majus aliquid contemnit, ut Deo inhæreat, 2. 2. q. 61. 5. c. & q. 104. 3. c.

142 Virtutes morales manent post hanc vitam in beatis quoad suum formale, sc. quoad ordinem rationis; non autem quoad suum materiale, sc. quoad inclinationem appetitus ad passiones, vel ad operationes hujus vitæ, 1. 2. q. 67. 1. o & 2. c. ad 3. & 4. ad 1. & q. 68. 6, c. & 2. 2. q. 52. 3. ad 2. & q 136. 1, ad 1. & q 181. 4. ad 1.

143 Omnes virtutes morales reducuntur ad quatuor virtutes cardinales, 2. 2. prol. fi.

144 Et dicuntur virtutes cardinales principales, quia sunt circa potissimum in materia virtutum. Cardinales vero dicuntur, quia sunt fundamenta aliarum virtutum. Et sunt virtutes generales virtualiter, 2 2. q. 12. 5. c. & q. 134. 4. c. & q. 137. 2. c. & q. 141. 7. c. & q. 143. c. & q. 160. 1. c.

145 Solæ virtutes morales & prudentia dicuntur virtutes cardinales & principales, non autem intellectuales, nec theologicæ, 1. 2. q. 61. 1. o. & q. 65. 4. c.

146 Et sunt tantum quatuor, sc. prudentia, justitia, fortitudo, & temperantia, 1. 2. q. 61. 2. 3. o. & q. 66. 1. 4. c. & 22. pr. & q. 123. 11. o. & q. 141. 7. o.

147 Et capiuntur dupliciter, sc. ut quatuor conditiones cujuslibet virtutis, sc. discretio, rectitudo, firmitas, & modus, & ut determinantur ad principales materias. Primo modo sunt virtutes generales, secundo vero modo sunt virtutes speciales, & realiter distinctæ, 1. 2. q. 61. 2. 3. 4. o. & q. 65. 1. c. & q. 66. 2. c. & 2. 2. q. 54. 8. ad 2. & q. 123. 2. 11. c. & q. 189. 2. c. pr.

148 Et sunt quadruplices, sc. exemplares, politicæ, purgatoriæ, & purgati animi, 1. 2. q. 61. 5. o.

149 Solæ virtutes infusæ sunt perfectæ, & simpliciter virtutes, 1. 2. q. 65. 2. c. & 2 2. q. 23. 7. c.

150 Virtus acquisita disponit ad naturam humanam, sed virtutes infusæ disponunt hominem altiori modo ad altiorem finem, & ad altiorem naturam, sc. ad naturam divinam participatam, 1. 2. q. 110. 3. c. & 2. 2. q. 23. 7. c.

151 Virtutes infusæ augentur per actionem Dei, acquisitæ vero per actus nostros, qui etiam disponunt ad augmentum infusarum, 1. 2. q. 92. 1. ad 1.

152 Virtutes acquisitæ sicut perficiunt hominem ad ambulandum, secundum quod congruit lumini naturalis rationis, sic virtutes infusæ perficiunt hominem secundum quod congruit lumini gratiæ, 1. 2. q. 100. 3. c.

153 Virtutes infusæ non auferunt contrarias dispositiones, sicut virtutes acquisitæ; ideo patiuntur difficultatem in operan-

rando, non autem virtutes acquisitæ, 1.2 q. 65. 3. ad 2. & ad 3. & 3. q. 89. 1. c.

154 Virtutes infusæ auferuntur per quodlibet unum solum peccatum mortale, non autem virtutes acquisitæ, 1. 2. q. 63. 2. ad 2 & q. 65. 3. c. & q. 71. 4. c. & q. 73. 1. ad 2. & 2. 2. q. 24. 12. c. & q. 133. 1. ad 2.

155 Quilibet actus disponit ad generationem virtutis acquisitæ sed non complet eam, nisi ultimus actus perfectior aliis, agens in virtute omnium actuum præcedentium, 2. 2. q. 24. 6. ad 2.

156 Finis virtutis acquisitæ est bonum civile, ad quod dirigit; finis vero infusæ est beatitudo cœlestis, 1. 2. q. 63. 4. c.

157 Virtus acquisita diminui potest per cessationem actus ejus, non autem infusa, quia virtus acquisita dependet ab actu suo, non autem virtus infusa, 2 2. q. 24. 10. o.

158 Virtutes morales acquisitæ non manent post hanc vitam, nec infusæ quoad actus circa propriam materiam, sed tantum quoad actus circa finem, 2. 2. q. 181. 4. ad 1.

159 Virtus naturalis est determinata ad unum, rationalis se habet ad multa, 1. 2. q. 49. 4. ad 2. & q. 50. 1. c. & q. 55. 1. c. ad 5.

160 Virtutes naturales agunt ex necessitate naturæ. Ideo peccatum non potest esse in actibus earum, si sint virtutes integræ. Non autem virtutes animæ agunt ex necessitate, 1. 2. q. 71. 4. c. ad 3.

161 Quælibet virtus completa, vel virtus instrumentalis, est complete in omnibus simul concurrentibus ad unam actionem, sed est in singulis incomplete, 1. q. 76. 2. c.

Vim secundum jura vi repellere licet, cum moderamine inculpatæ tutelæ, 1. 2. q. 64. 7. c.

1 Visionis nomen extenditur ad significandum omnem cognitionem sensuum, & intellectus propter dignitatem visus, & certitudinem ejus, 1. q. 67. 1. c. & 1. 2. q. 67. 5. ad 3. & 2. 2. q. 177. 1. ad 1.

2 Videri dicuntur, quæ per se movent intellectum, vel visum ad sui cognitionem, 2. 2. q. 1. 4. 5. c.

3 Visio triplex, sc. corporalis, imaginaria, & intellectualis, quarum quælibet potest esse supernaturalis, 1. q. 93. 6. ad 4. & 1. 2. q. 174. 1. ad 3. & q. 175. 3. ad 4.

4 Visio corporalis & intellectualis triplex, sc. per essentiam, per similitudinem acceptam à re immediate, & per speculum, 1. q. 56. 3. c.

5 Principium visionis intellectualis triplex, sc. lumen naturale, habituale, & primum intelligibile, per quod homo intelligit alia, 2. 2. q. 15. 1. c.

6 In visione corporali, & imaginaria est quædam trinitas, sed imperfecta, sicut & in visione intellectuali, quia deficit consubstantialitas, & coæternitas, 1. q. 93. 6. ad 4.

7 Ad visionem sensibilem, & intellectualem duo requiruntur, sc. visus, & unio ejus cum visibili, 1. q. 12. 2. c.

8 Visio intellectualis est excellentior visione corporali & imaginaria sola, non autem cum visione intellectuali, 3. q. 30. 3. ad 1.

9 Occupatio exterior facit minus videre in speculabilibus, & clarius in agibilibus, propter experientiam & attentionem, 1. 2. q. 40. 5. ad 1. & 2. 2. q. 181. 2. ad 2.

1 Visus habitus per generationem naturalem, & visus cæci illuminati per miraculum, sunt ejusdem speciei; ideo non possent esse simul in eodem oculo, sicut duo accidentia, vel duæ formæ ejusdem ratio-

nis

nis non possunt esse simul in eodem subjecto, 1. q. 94. 3. ad 1. & 1. 2. q. 63. 4. ad 3.

2 Utimur pertinentibus ad visum in intellectualibus, quia visus spiritualior & subtilior est cæteris sensibus ratione objecti, & ratione immutationis, 1. q. 67. 1. c.

3 Sensibilia communia percipiuntur præcipue per tactum, & plus per visum, 3. q. 65. 6. ad 4.

1 Vitæ nomen sumitur ab apparenti exterius, sc. à movere se, sed imponitur ad significandum naturam, cui hoc convenit, 1. q. 18. 2. c.

2 Vita quandoque pro essentia rei ponitur, ut August. dicit, 1. q. 54. 1. ad 2.

3 Vita primo manifestatur per hoc, quod aliquid movet se; ideo omne movens se quocunque motu vivit proprie, & nihil aliud nisi metaphorice, 1. q. 18. 1. o. & 2. 3. c. & 2. 2. q. 179. 1. c.

4 Manifestatur duplici opere sc. cognitione & motu, 1. q. 85. 1. c.

5 Vita non se habet ad vivere, sicut essentia ad esse; sed sicut cursus ad currere; quorum unum significat actum in abstracto, & aliud in concreto. Unde non sequitur, si vivere sit esse, quod vita sit essentia, licet quandoque vita pro essentia ponatur, secundum quod Aug. dicit, quod memoria, & intelligentia, & voluntas sunt una vita, & sic non accipitur à Phil. cum dicit, quod actio intellectus est vita, 1. q. 18. 2. c. & q. 54. 1. ad 2. & 2. 2. q. 179. 1. ad 1.

6 Vita sive vivere potest accipi tripliciter, sc. pro esse viventis, pro operatione vitali, & pro principio directivo artium, seu operationum vitalium, 1. q. 18. 2. c. ad 1. & 4. ad 4. & q. 54. 1. ad 2. & 1. 2. q. 3. 2. ad 1. & q. 56. 1. ad 1. & 2. 2. q. 19. 7. c.

7 In Deo est perfectissime & maxime vita, 1. q. 18. 3. o.

8 Vita Dei est essentia ejus, 1. q. 18. 4. ad 1.

9 Deus est suum vivere, ideo non habet principium vivendi, 1. q. 18. 3. ad 2.

10 Vivere Dei est suum intelligere, 1. q. 18. 3. c. ad 2. & 4. c.

11 Omnia creata sunt vita in Deo, quia quicquid est in Deo ut intellectum, est ipsum vivere Dei, & vita ejus, 1. q. 18. 4. o.

12 Deus est vita animæ effective & mediante gratia, sed anima est vita corporis formaliter & immediate, 1. 2. q. 110. 1. ad 2. & 2. 2. q. 23. 2. ad 2.

13 Quæ secundum nullum tempus sunt, possunt dici esse vita in Deo, secundum quod vivere nominat intelligere tantum, non autem ut nominat principium operationis, 1. q. 18. 4. ad 2.

14 Mala non sunt vita in Deo, quia non sunt ab eo creata, nec conservata, nec habent rationem propriam in Deo; cognoscuntur enim à Deo per rationem bonorum, 1. q. 18. 4. ad 4.

15 Vita rerum atribuitur Spiritui sancto, in quantum res moventur à Deo; sed vita rerum appropriatur Verbo, in quantum sunt in Deo ut cognitæ ab eo, 1. q. 18. 4. b.

16 Christus non debuit eligere vitam solitariam, sed conversari familiariter cum hominibus, ut doceret publice, liberaret, & attraheret eos, 1. 2. q. 25. 6. ad 5. & 3. q. 40. 1. o. & 2. c. ad 3.

17 Non vixit semper in publico, sed quandoque solitarius, propter exemplum, quietem, & orationem, & ut vitaret favorem & ostentationem, 3. q. 40. 1. ad 3.

18 Elegit vitam activam, non qui-

qui lem corporalem, sed spiritualem, sc. doctrinæ & prædicationis, quia est optima, 3. q. 40. 1. ad 2. item 2. ad 3.

19 Non debuit ducere vitam austeram, sed conformem aliis in cibo & potu, 3. q. 40. 2. o. & q. 41. 3. ad 1.

20 Vita naturalis pertinet ad substantiam hominis; ideo non suscipit magis & minus, 1. 2. q. 112. 4. ad 3.

21 Vita uniuscujusque hominis est id, in quo maxime homo delectatur, & cui maxime intendit, 1. q. 18. 2. ad 2. & 2. 2. q. 81. 1. ad 5. item q. 179. 1. c.

22 Vita hominis duplex, scil. corporalis & mentalis; secundum vitam secundam est nobis communicatio Deo & angelis, hic quidem imperfecte, sed in patria perfecte; non autem secundum primam, 1. q. 95. 1. ad 1. & 2. 2. q. 23. 1. ad 1.

23 Vita hominis triplex, scil. practica, speculativa, & voluptuosa; prima proprie est humana, secunda angelica, sed tertia bestialis, 1. 2. q. 3. 2. ad 1. & 2. 2. q. 179. 2. ad 1. & ad 3.

24 Vita abstinentium in solitudine, & vita communis in communi conversatione approbantur exemplo Christi, & Joannis Baptistæ, 3. q. 40. 1. ad 1.

25 Vita in universali non dividitur per vitam activam, & contemplativam, sed tantum vita hominis, 2. 2. q. 179. 1. ad 2. & 2. c.

26 Vita hominis sufficienter dividitur per vitam activam, & contemplativam, 2. 2. q. 179. 0.

27 Activa est tantum in hac vita, 1 q. 20. 4. ad 3. & 1. 2. q. 67. 1. ad 2. & q. 68. 6. ad 3. & 2. 2. q. 81. 4. o

28 Activa consistit in omnibus agibilibus, sed principaliter in iis quæ ad alterum sunt, sicut in optimo agibili, sc. in actibus justitiæ, 2. 2. q. 181. 1. ad 1.

29 Omnes actus virtutum moralium pertinent essentialiter ad vitam activam, etiam actus prudentiæ, 2. 2 q. 180. 2. c. & q. 181. 1. 2. o.

30 Cognitio practica agibilium pertinet essentialiter ad vitam practicam, non autem cognitio factibilium: sed cognitio speculativa æternorum præexigitur ad vitam practicam tantum ut causa, non autem essentialiter, 2. 2. q. 181. 2. o.

31 Vita activa duplex, scil. interior, & exterior: prima adjuvat vitam contemplativam, non autem secunda, sed impedit eam, 2. 2. q 182. 3. o.

32 Vita activa disponit ad vitam contemplativam, quam nullus potest assequi perfecte, nisi prius sit perfectus in vita activa, 2. 2. q. 181. 1. ad 3. & q. 182. 1. ad 2. & 4. c.

33 Vita contemplativa directius & immediatius est ad dilectionem Dei, quam proximi, sed activa est è converso, 2. 2. q. 182. c. & q. 188. 2. c.

34 In vita contemplativa homo convenit cum Deo, & angelis, sed in vita activa cum animalibus, licet imperfecte, 1. 2. q. 3. 5. c.

35 Vita contemplativa habet Deum familiariorem, sed vita activa est fructuosior: ideo prima significatur per Joannem, propter hoc prædilectum à Christo, secunda vero per Petrum, 1. q. 20. 4. ad 3.

36 † Vita contemplativa secundum suum genus, est simpliciter nobilior & majoris meriti, & prior, quam activa, 1. 2. q. 57. 1. c. & 2. 2. q. 102. 2. 4. c. & q. 153. 2. ad 1. & q. 182. 2. o. & q. 188. 5. o. & 3. q. 40. 1. ad 2.

37 † Opus activæ vitæ duplex, sc. spirituale, ut prædicare & docere, & corporale, ut recipere hospites, & servire infirmis; primum est melius quam sint opera vitæ contempla-

plativæ, non autem secundum, 2. 2. q. 188. 6. c. & 3. q. 40. 1. ad 2.

38 Vita activa in præsenti durabilior est quam vita contemplativa, ex defectu nostro, non autem secundum se, 2. 2. q. 181. 4. ad 1 item ad 3.

39 Ambæ possunt esse simul in eodem, 2. 2. q. 182. 1. ad 1. & ad 3.

40 Quidam sunt aptiores ad vitam activam, quam ad contemplativam, quidam autem è converso, 2. 2. q. 182. 4. ad 3.

41 Prædicatores, & prælati debent esse perfecti in vita activa, & contemplativa, 2. 2. q. 181. 1. ad 1.

42 Vita speculativa est supra hominem, 2. 2. q. 51. 1. c. & q. 188. 8. ad 5.

43 † Vita contemplativa est tantum in intellectu, 2. 2. q. 180. 1. o. & 2. ad 1. & 7. ad 1.

44 Vita contemplativa principaliter consistit in contemplatione divinæ veritatis, sed dispositive consistit in contemplatione cujuslibet veritatis, 2. 2. q. 180. 4. o. & 7. c. & q 181. 4. ad 2. item q. 182. 2. c.

45 Vita contemplativa habet unum actum principalem, scil. contemplationem veritatis, in quo maxime perficitur veritatis contemplatio, & habet multus actus secundarios, 2. 2. q. 180. 3. 4. c.

46 Ad eam quatuor pertinent, sc. virtutes morales, aliqui actus, contemplatio effectuum Dei, & Dei contemplatio, 2. 2. q. 180. 4. c.

47 Et est diuturna dupliciter, sc. secundum se, idest ratione objecti, sc. Dei, & quia caret contrario, & quoad nos, quia est in intellectu, & sine labore, 1. q. 20. 4. ad 3. & 2. 2. q. 180. 8. o.

1 Vitium uniuscujusque rei videtur esse, quod non sit disposita secundum quod convenit suæ naturæ, 1. 2. q. 71. 1. 2. c.

2 Vitium est habitus, aut affectio animi, in tota vita inconstans, & à seipsa dissentiens, secundum Tullium, 1. 2. q. 71. 1. ad 3.

3 Vitium in tantum est contra naturam hominis, in quantum est contra ordinem rationis, 1. 2. q. 71. 2. c. fi.

4 In plus se habet vitium quam ægrotatio vel morbus, tam in anima quam in corpore; sicut etiam virtus in plus se habet quam sanitas; & ideo virtuti convenientius opponitur vitium, quam ægrotatio, vel morbus, & vitium potest esse sine eis, & non è converso, 1. 2. q. 71. 1. 3. fi. & 2. c. pr.

5 A vitio nomen vituperationis tractum creditur, secundum Aug. 1. 2. q. 71. 2. c.

6 Vitia sumunt speciem à fine proximo, genus autem & causam à fine remoto, 2. 2. q. 11. 1. ad 2. & q. 111. 3. ad 3.

7 Non est contra rationem vitii capitalis, quod unum capitale oriatur ex altero, quia invidia manifeste oritur ex vana gloria, 2. 2. q. 36. 4. ad 1. & q. 118. 7, ad 3. & q. 132. 4. ad 1. & q. 153. 4. ad 1.

8 Non oportet filias alicujus vitii capitalis esse ejusdem generis cum eo, 2 2. q. 118. 8. ad 1. & q. 152. 5. ad 2.

9 Vitia opposita virtutibus theologicis non reducuntur ad capitalia, sicut nec virtutes theologicæ ad cardinales, 2. 2. q. 10. 1. ad 3.

10 Vitia carnalia in tantum magis extinguunt judicium, in quantum longius abducunt à ratione, 2. 2. q. 43. 6. ad 3.

1 Vituperatio creditur trahere nomen à vitio secundum Aug. quia de hoc quælibet res vituperatur, 1 2. q. 71. 2. c.

2 Vituperium debetur soli culpæ, sed respicit quemcunque

que defectum, secundum opinionem humanam, 2.2. q. 44. 2. o. & 3. c.

3 Virtuosi contemnunt vituperium, sed imperfecti verecundantur, 2.2. q. 144. 2. ad 1. & 4. ad 3.

1 Vivere sumitur dupliciter, sc. pro esse viventis, & pro operatione ejus, 1. q. 18. 3. c. ad 1. & q. 54. 1. ad 2. & q. 3. 2. ad 1. & q. 56. 1. ad 1. & 2. 2. q. 19. 7. c.

2 Vivere dicitur esse viventis, quia per hoc quod habet esse per suam formam, tali modo operatur, 2. 2. q. 179. 1. ad 1.

Vivificare effective est perfectionis simpliciter, ideo convenit Deo; non autem vivificare formaliter, 1. q. 51. 1. ad 3. & 3. q. 2. 5. ad 1. & q. 5. 3. ad 2. & q. 50. 2. ad 2.

1 Vivum sive animatum est superius ad hominem & ad animal, 3. q. 50. 4. b.

2 Vivum non est prædicatum accidentale, sed essentiale, 1. q. 18. 2. & q. 50. 5. c.

1 Ultimum rei duplex, sc. in re, & extra rem, 1. 2. q. 2. 7. ad 3.

2 Ultimum dicitur tripliciter, sc. simpliciter, in genere, & in specie, 1. 2. q. 1. 1. ad 1. fi. & q. 2. 7. ad 3. & q. 3. 5. ad 3. & q. 5. 8. c.

Umbræ, & picturæ, & somnia dicuntur esse falsa, in quantum non subsunt res, quarum habent similitudinem, 1. q. 17. c. ad 2. fin.

1 Unctionis extremæ Sacramenti materia oportet quod sit consecrata triplici ratione, sc. quia efficacia Sacramentorum à Christo descendit propter plenitudinem gratiæ, quæ confertur, & ex hoc quod effectus ejus corporalis, sc. sanatio corporalis, non causatur ex materia naturali proprietate; & hæc consecratio fit ab Episcopo tantum, 3. q. 72. 3. c.

2 Effectus principalis ejus est remissio peccatorum, quoad reliquias; sed consequenter quoad culpam mortalem, vel venialem, si inveniat, nec recipiens ponat obicem, 3. q. 65. 1. c.

3 In ultima unctione infunditur gratia, quæ effectum Sacramento præbet, 3. q. 87. 3. c.

4 Et remittit peccatum quoad maculam, per gratiam quam infundit, & quoad reatum pœnæ, fortificando subjectum, & quoad reliquias, idest quoad debilitatem mentis, non autem dispositiones, & habitus causatos ex actibus peccatorum, 3. q. 65. 1. c.

5 In extrema unctione confertur perfecta sanitas spiritualis, 3. q. 84. 1. ad 1.

6 Hoc Sacramentum immediate disponit hominem ad gloriam: ideo non debuit figurari per aliquod Sacramentum veteris legis; nisi remote per omnes curationes ejus, 1. 2. q. 102. 5. ad 3. item 3. q. 65. 1. ad 4.

7 Unctio baptizatorum in vertice significat eminentiam dignitatis tripliciter sc. regalis, Sacerdotalis, & collatæ, 3. q. 72 11. ad 3.

8 † Unctio chrismatis non propter digniorem partem capitis, sed propter potiorem effectum episcopis reservatur, 3. q. 72. 11. ad 3. fi.

9 † Unctio chrismatis, qua signatur baptizatus in summitate capitis per sacerdotem, per episcopum autem in fronte, ut in priori unctione significetur super ipsum Spiritus sancti descensio, ad habitationem Deo consecrandam; in secunda quoque ut ejusdem Spiritus sancti septiformis gratia cum omni plenitudine sanctitatis & scientiæ & virtutis, venire in hominem declaretur, 3. q. 72. 11. ad 3

Unigenitus est Christus, quia solus est naturalis filius; sed dicitur primogenitus, quia sunt alii filii Dei, sed adoptivi, 1. q.

q. 33. 3. c. ad 2. & q. 41. 3. c.

1 Unio triplex, sc. ex integris & perfectis, ex transmutatis, & ex imperfectis, 3. q. 2. 1. c.

2 Unio animæ, & corporis est de ratione hominis, 3. q. 50. 4. c.

3 Prima unio hominis in Deum est per fidem, spem, & charitatem, 1. 2. q. 68. 4. ad 3. & ad 4.

4 Unio hæc est aliquid creatum, sc. relatio existens in natura humana realiter, in Deo autem secundum rationem tantum, quia prout est in Deo, non est aliquid secundum rem, sed secundum rationem tantum, 3. q. 2. 70. & 8. c.

5 Unio Verbi Dei facta est in persona divina, & non in natura, contra Eutychetem, 3. q. 2. 0. & 6. c. & 12. ad 1. & q. 3. 1. c. & q. 9. 2. ad 1. & q. 13. 1. c. & q. 18. 1. c. & q. 46. 12. c. & q. 50. 2. 0. & q. 53. 1. ad 2.

6 Facta est in supposito, seu in hypostasi, 3. q. 2. 3. 0. & 6. c. & q. 16. 1. c.

7 Natura humana non est unita Verbo accidentaliter, 3. q. 2. 1. c.

8 Anima & corpus in Christo uniuntur, 3. q. 2. 5. 0. & q. 16. 1. c.

9 Natura divina unita est non solum animæ, sed etiam corpori Christi, 3. q. 2. 10 ad 2.

10 Hæc unio est maxima ex parte ejus in quo facta est, non autem ex parte unitorum. 3. q. 2. 9. 0.

11 † Unio quomodo potest dici naturalis Christo ex ipsa nativitate, non autem ex principiis naturæ humanæ in ipso, 3. q. 2. 12. c. & q. 7. 13. ad 2. & q. 34. 2. ad 2.

1 Una est res quælibet per essentiam suam, 1. q. 6. 3. ad 1. & q. 11. 4. ad 3. & q. 76. 7. c.

2 Substantia habet per se unitatem vel multitudinem, sicut & esse, non autem accidentia, sed habent à subjecto, 1. q. 39. 3. c.

3 Ubicunque non est unitas speciei, ibi non est unitas numeralis; nisi idem suppositum subsistat in duabus naturis, scil. in Christo, 3. q. 50. 5. ad 2.

4 Ex multis fit unum tripliciter, scil. ordine tantum, ordine & compositione, & per commistionem, 3. q. 2. 1. c.

5 Unum dicitur dupliciter, sc. unum quod est principium numeri, & unum quod convertitur cum ente, 1. q. 11. 1. c. & 2. c. & q. 30. 3. 0.

6 Unum numero dicitur dupliciter, scil. unum unitate naturæ, & unum unitate personæ, 3. q. 3. 6. ad 1. & 7. ad 2.

7 Unum numero dicitur tripliciter, sc primo indivisibile in potentia, vel secundum quantitatem, vel secundum essentiam, vel secundum utrumque. Secundo indivisibile in actu, & in potentia, cum situ, ut punctus. Tertio nihil importans nisi indivisionem, scil. unitas quæ est principium numeri, quæ tamen inhæret alii, sc. suo subjecto, 1. q. 11. 1. ad 2.

8 Unum numero dicitur tripliciter, sc vel indivisibile actu & potentia, vel actu tantum, vel unum perfectione, 3. q. 73. 2. c.

9 Quod convenit multis, non convenit eis secundum unam naturam communem, nisi sit univocum & positivum, 1. q. 65. 1. c.

10 Unum quantum ad illud quod ponit, constituit multitudinem, sed quantum ad negationem quam addit supra ens, opponitur ei privative, 1. q. 11. 2. ad 2.

11 Multum absolute sumptum opponitur uni, sed ut importat excessum, opponitur pauco, 1. q. 11. ad 3.

12 Unum ponitur in definitione multitudinis, non autem

è converso, 1.q.11. 2. ad 4.& q.85.8.ad 2.

13 Non removet multitudinem, sed divisionem. Nec multitudo removet unitatem, sed indivisionem eorum, ex quibus constat, 1.q.30.3.ad 3.

14 Multitudo potest immediate procedere ab uno simplici, 1.q.77.6.ad 1.

15 Aliqua possunt esse unum, & multa diversimode, non autem eodem modo, quia opponuntur, 1.q.11.1.ad 2.& 2.ad 1.& 1.2.q.17.4.o.

16 Unum quod est principium numeri, opponitur multitudini relative, ut mensura mensurato, non autem unum quod convertitur cum ente, sed opponitur privative, 1.q.11.2.c.

17 Deus est unus, 1.q.11.3.o.& q.103.3.o.

18 Est maxime unus, 1.q.11.4.o.& q.28.3.c. & q.30.1.ad 2.& q.39.3.c.

19 † Deum esse unum potest ratione demonstrari, & potest fide teneri, 1.q.2.2.o.

20 Deus est unus per unam essentiam, & est sua unitas, 1.q.103.3.o.

21 Est unus secundum quod unum convertitur cum ente, non autem secundum quod unum est principium numeri, 1.q.11.3.ad 2.& q.30.3.ad 2.

22 Unitas divinæ personæ est major unitate quæ est principium numeri, quia est per se subsistens, completa, & habens in se quicquid pertinet ad rationem unitatis, 1.q.11.4.ad 2.& q.29.ad 2.

23 Est major unitate naturæ & personæ in nobis, & unitate animæ, & corporis, 3.q.2.9.ad 3.

24 Pater & filius in divinis sunt unum, non autem unus, 1.q.31.2.ad 4.

25 In patre & filio non est discrepans, sed una divinitas, ut dicit Ambr. 1.q.31.2.c.

26 Omnia entia sunt unum propter patrem tripliciter, sc. quia in patre primo unitas invenitur, & ratio principii quasi primi, & ab ejus unitate est quod una natura in omnibus propagetur. Et omnia entia sunt æqualia propter filium tripliciter, sc. quia æqualitas est in filio, in quantum filius, in quantum verbum, & in quantum est imago. Et omnia entia sunt connexa propter Spiritum Sanctum tripliciter, sc quia procedit ut amor, amor autem est connexio duorum, quæ connexio requirit tria, sc. duo connexa, & unum connectens, 1.q.39.8.c.

1 Universale triplex, sc. universale in re, idest natura communis in particularibus, universale post rem, idest abstractum ab eis, & universale ante rem, idest formæ universales rerum in mentibus angelorum, 1.q.55.3.ad 1.& ad 3.

2 Universale sumitur dupliciter, sc. pro natura rei cum intentione universalitatis, & pro natura ut est in particularibus. Primo modo universale est posterius, sed secundo modo universalius est prius minus universali via generationis, & temporis, sed est è converso ordine perfectionis, & intentionis naturæ, 1.q.85.3.ad 1.& 1.2.q.29.6.c.

3 Universale quoad naturam est in singularibus, sed quoad intentionem universalitatis est in intellectu, 1.q.85.2.ad 2.& 1.2.q.20.6 c.

4 Universale pro natura est principium formale essendi & cognoscendi singularia sed universale pro intentione universalitatis est principium cognoscendi tantum, 1.q.85.3.ad 4.

5 Cognitio universalis duplex, sc. ex parte objecti, & ex parte medii, 1.q.35.3.ad 2.

6 Universale dicitur esse semper, & ubique vel secundum di-

diversa esse, vel negative, quia non determinat sibi locum, nec tempus, 1. q. 8. 4. ad 1. & ad 2. & q. 16. 7. ad 2.

7 Universalius continet plura in potentia, & pauciora in actu, quam minus universale, 1. q. 85. 3. ad 2

8 † Universale est commune multis secundum rem, 1. q. 13. 9. c.

Universum est unum unitate ordinis, secundum quod inferiora reguntur per superiora, 1. q. 103. 3. o.

† Vocatio dicit auxilium Dei moventis interius, & excitantis mentem ad deserendum peccatum. Ideo non est remissio peccatorum, nec justificatio, sed causa ejus, 1. 2. q. 113. 1. ad 5.

1 Voluntarium importat quod motus & actus sit à propia inclinatione, idest quod agere sit à principio intrinseco, & propter finem, 1. q. 105. 4. c. & 1. 2. q. 6. 1. o. & 2. c. & q. 71. 5. ad 2.

2 Ad rationem ejus requiritur aliqua cognitio finis, 1. 2. q. 6. 2. c. & 3. ad 3. & 5. c. & 7. ad 3. & 8. c.

3 Voluntarium dicitur quod procedit à voluntate vel directe, sc. à voluntate agente, vel indirecte, sc. à voluntate non agente, 1. 2. q. 6. 3. o. & 7. ad 3. & q. 77. 7. c.

4 Voluntarium dicitur, quod est secundum inclinationem voluntatis. Et hoc dupliciter, sc. ad agendum, & patiendum, 1. q. 82. 1. c & 1. 2. q. 6. 5. ad 2.

5 Aliquid est voluntarium dupliciter, sc. secundum se, & secundum causam suam, 1. 2 q 77. 7. c. & 2. 2. q. 46. 2. ad 2. & q. 64. 8. c. & q. 79. 3. ad 2.

6 Principium intrinsecum actus voluntarii, sc. vis cognoscitiva & appetitiva, est principium primum; non quidem primum simpliciter, sed primum in genere motus appetitivi, licet moveatur appetitus hominis ab aliquo exteriori, secundum alias species motus. 1. q. 105. 4. ad 2. & ad 3. & 1. 2. q. 6. 1. ad 1. & ad 2. & q. 9. 4. ad 1.

7 Voluntarium potest esse sine actu exteriori, & interiori, & aliquando est cum actu interiori, sine actu exteriori, 1. 2. q. 6. 3. o. & q. 71. 5. ad 2.

8 In non habentibus usum rationis non est voluntarium, nec involuntarium, 1. 2. q. 6. 7. ad 3. & q. 10. 3. c.

9 Voluntarium secundum rationem perfectam soli naturæ rationali convenit, brutis autem convenit secundum rationem imperfectam, 1. 2 q. 6. 2. o.

10 Voluntarium est maxime in actibus hominis, quia maxime cognoscit finem sui operis, & movet se, 1. 2. q. 6. 1. o.

1 Voluntas est appetitus rationalis, 1. q. 78. 1. ad 3. & q. 80. 1. o. & q. 81. 1. c. & q. 87. 4. c. & 1. 2. q. 6. pr. & 2. ad 1. & q. 8. 1. c. & q. 26. 1. c. & q. 46. 4. ad 1. & q. 56. 5. ad 1. & q. 59. 4. c. & 2. 2. q. 24. 1. c. & q. 27. 1. c. & q. 58. 4. ad 1.

2 Est media inter rationem, & concupiscibilem, & movetur ab utraque, sc. à ratione in continente; & à concupiscibili in incontinente, 2. 2. q. 155. 3. ad 2.

3 Est rationalis per participationem, 1. 2. q. 56. 6. ad 2. & q. 59. 4. ad 2. & q. 61. 2. c. fi. & ad 2. & 2. 2. q. 58. 4. ad 3.

4 Humana potest aliquid velle ex judicio rationis, non sequendo passionem appetitus sensitivi, 1. q. 111. 2. ad 3. & q. 115. 4. c. fi. & 1. 2. q. 10. 3. o.

5 Antecedens & secundum quid potius est veleitas, quam absoluta voluntas, 1. q. 19. 6. ad 1. fi

6 Duplex, sc. voluntas, & natura, & voluntas ut voluntas, id est voluntas deliberata, 1. q. 83. 4. o.

7 Voluntas ut natura, & voluntas deliberata, non differunt essentialiter secundum potentias, sed ut consequuntur cognitionem naturalem, & cognitionem per inquisitionem, 1.q.83.4.o.& 3.q.18.3.c ad 1.

8 Voluntas ut voluntas, est ad utrumlibet, sed voluntas ut natura, vult aliquid naturaliter & determinate, 1.q.41. 2.c.& 1.2.q.10 1.o.

9 Voluntas hominis duplex, sc. naturalis qua appetit bonum secundum se homini, in quantum est homo, & deliberata, sc. & bono propter aliud, 1.q.41.2.ad 3.& 3.q.18. 1. ad 3.& 3.o.& 4.5 c.& q.21.3.c.

10 Voluntas triplex, sc. accedens, concomitans, & antecedens, 1.2.q.5.7.c.

11 Regula voluntatis humanæ duplex, sc. una propinqua & homogenea, idest, ipsa humana ratio, alia vero remota, & heterogenea, idest, prima regula, sc. lex æterna, quæ est quasi ratio Dei, 1.2.q.21.1.c. & q.71.6.c.

12 Aliquid esse, vel aliquid fieri voluntate, contingit dupliciter, scil. vel voluntate concomitante, vel voluntate ut principio, 1.q.41.2.c.

13 Aliquis vult aliquid tripliciter, sc. appetitu naturali, sicut omnes homines volunt esse, & vivere. Alio modo per electionem ex aliqua præmeditatione. Alio modo non per se, sed in causa sua, sicut eum velle infirmari dicimus, qui comedit nociva: & velle sanari eum qui medicinam acceperit, 2.2.q.30.1.c.

14 Aliquid potest esse volitum nunc & non prius dupliciter, sc. vel quia incipit esse bonum, vel quia incipit esse cognitum, 1.q.19.7.e.

15 Objectum voluntatis est bonum, 1.q.48.5.c.& q.51.2. c.& q.105 4.c.& q.106.2.c.& 1.2.q.1.c.& q.5.8.c. & q. 81. 0. item 2 c.& q.9.2. c. & q. 10. 2.c. & q. 20. 1. c. & q. 60. 1. ad 1.

16 Objectum voluntatis est bonum universale, 1.q. 59.4. c & q. 80.2.ad 2.& q 82. 4. c. ad 1.& 1.2. q. 105.4 c.& 2. 2. q. 12.ad 3. & q. 2.7.8. c.& q.9. 1.c.ad 3 & 3.0.c. item q. 10. 1. c. ad 3. item 2. 2. q. 24. 1. c.& q. 25.2.c.& 3.q. 19.3.c.

17 Objectum voluntatis est bonum apprehensum, 1.q. 80. 2.c.ad 1.& q.82.3 ad 2.& 4.c. & 1.2.q.81 0.& q.13.5.ad 2.& q.19.1.2.ad 3.& 3.0.& 5. 10. c.& q.20.1 ad 1.& q.27.2. 0. & q.76.1.ad 3.& 2.2.q.4.7. c. & q.7.1.c.& 2.ad 1.item q.8. 4.c.& q.82.3.c.

18 Bonum & finis est objectum voluntatis, 1.2.q.1.1.c. & 2.ad 3.item 3.c & q.5.4. ad 3.item q.11.1.& 2. 2. q. 4. 1. 8.c.

19 Voluntas potest velle aliquid in ordine ad aliud, quia fertur in suum objectum consequenter ad apprehensionem rationis, 2.2.q.58.4.ad 2.

20 Finis est objectum voluntatis, 1.q.48. 1.ad 2.& 1.2.q. 1. 1.ad 2.& q.7.4.c.& q. 9.3. c.& q.18.5.7.c.& q. 19.2.ad 1. & q. 20. 1.c. & q. 72. 1. ad 1. & 3. c. & q. 73. 6. c. & 2. 2.q. 8. 8. c. & q 23. 7. c. & q. 110. 1. c. & q. 212. 2. c. & q. 180. 1. c.

21 Bonum in communi, ultimus finis, & omne naturale volenti, est volitum naturaliter, 1.2.q.10.1. o. & 2.2. q. 34. 1. c.

22 Cujuslibet voluntatis volitum est duplex, sc. principale, id est finis, & secundarium, i. ea quæ sunt ad finem, sed volitum principale est causa finalis voluntatis distinctæ realiter ab eo, non aliter nisi secundum modum significandi, non autem volitum secundarium, 1. 2. q. 8. 2. 3. o.

23 Bonum & malum sunt ob-

je-

jectum voluntatis, primum quidem ad prosequendum secundum autem ad fugiendum, 1. q. 20. 1. c. & 1. 2. q. 8. 8. ad 1. & q. 74. 2. ad 2.

24 † Qui vult bonum propter indebitum finem, vult bonum sub ratione mali, 1. 2. q. 19. 7. ad 2. & ad 3.

25 Voluntas tendit tantum in bonum existens, vel in bonum apparens, & sic tendit in non ens sub ratione boni, 1. q. 19. 0. c. & q. 82. 2. ad 1. & 17. q. 6. 4. ad 3. & q. 8. 1. 0. & q. 18. 4. ad 1 & q. 19. 1. ad 1. & q. 27. 1. ad 1. & q. 29. 4. c. ad 5. & q. 74. 1. ad 1. & q. 77. 2. c. & q. 80. 1. c.

26 Operatio voluntatis, sc. velle, nihil aliud est, nisi inclinatio volentis in objectum voluntatis, 1. q. 82. 2. c. & q. 87. 4. c. & q. 105. 4. c. & q. 106. 2. c. & q. 111. 2. c. & 1. 2. q. 6. 4. c.

27 Voluntas pro facto reputatur, 1. q. 64. 2. ad 3. & 1. 2. q. 20. 4. c. & 3. q. 68. 1. ad 2. fi.

28 Sufficit bona voluntas, ubi deest facultas, quia laus virtutis in voluntate consistit, non autem in potestate. Et ideo deficere ab æqualitate, quæ est medium justitiæ, propter defectum potestatis, non diminuit laudem virtutis, si non fuerit defectus ex parte voluntatis. Et etiam in baptismo, apud Deum voluntas pro facto reputatur, ei qui non habet tempus operandi, 2. 2. q. 81. 6. ad 3. & q. 106. 3 ad 5. & q. 107. 1. ad 2. & 3. q. 68. 2. ad 3. fi.

29 Omne illud, cujus principium est voluntas, quantum in se est, potest esse, & non esse, & potest esse tale vel tale, et potest esse tunc, vel nunc, 1. q. 41. 2. c.

30 Actus voluntatis & cujuslibet apperitus tendit in bonum, & in malum sicut in propria objecta; sed in bonum tendit prius & per se, in malum vero secundario, & per aliud, in quantum opponitur bono, 1. q. 20. 1. c.

31 Actus voluntatis est ad bonum, prosequendo illud, sed est ad malum fugiendo tantum. Primus dicitur voluntas, secundus vero dicitur nolunțas, 1. 2. q. 8. 1. ad 1. & ad 2.

32 Bonitas & malitia actus voluntatis dependet ex objecto tantum ex ratione, & ex lege æterna, 1. 2. q. 19. 0. & q. 21. 1. 0.

33 Actus voluntatis discordans à ratione recta, vel concordans cum ratione errante, est malus, 1. 2. q. 19. 5. 6. 0.

34 Voluntas potest moveri dupliciter, sc. ab exteriori, idest ab objecto, vel à repræsentante illud, & ab intrinseco, idest vel a se, vel à causante eam, 1. q. 105. 4. 0. & q. 106. 2. c. & q 111. 2. c. & 1. 2. q. 9. 4. 0. & q. 80. 1. c.

35 Aliquid movet voluntatem ex parte objecti tripliciter, sc. ipsum objectum, proponens vel offerens objectum voluntati, & persuadens rationi, 1. 2. q. 80. 1. c.

36 Voluntas movetur ab appetitu sensitivo ex parte objecti, quod videtur convenire vel disconvenire, secundum dispositionem hominis per passiones, 1. 2. q. 9. 2. 0. & 5. c. fi & q. 10. 3. 0. & q. 75. 2. c. & q. 77. 1. 0.

37 Oportet quod voluntas moveatur ab aliquo exteriori dupliciter, sc. ab objecto, & quoad exercitium primi actus ejus, 1. 2. q. 9. 4. 0. & q. 17. 5. ad 2. & q. 103. 8. ad 1

38 Nec movetur necessario ab aliquo objecto, quoad exercitium actus, sed quoad determinationem actus, movetur ab aliquo objecto, non autem ab omni objecto, nec a passione,

nec à Deo, sed tantum ab ultimo fine, 1. q. 82. 1. 2. o. & 1. 2. q. 10. o. & q. 80. 1. c.

39 Voluntas movetur à se, quia in quantum vult finem, est in actu, sed respectu eorum quæ sunt ad finem, est in potentia, 1. 2. q. 9. 3. o. & 4. c. & q. 17. 6. ad 1. & q. 74. 1. ad 3. & 2. 2. q. 82. 1. ad 1.

40 Voluntas distinguitur contra naturam, sicut una causa contra aliam, licet habeat modum naturæ, in quantum fundatur in natura, 1. 2. q. 10. 1. ad 1. & q. 51. 1. ad 1.

41 Voluntas hominis nec à natura, nec ex necessitate movetur ab appetitu inferiori, 1. 2. q. 10. 3. b.

42 Non est determinata ad unum sicut natura, quia voluntas sequitur formam universalem, natura vero sequitur formam particularem, 1. q. 41. 2. c. & 1. 2. q. 10. 1. ad 3. & q. 13. 1. c. & q. 50. 5. ad 3.

43 Voluntas determinatur ad unum per consilium rationis, non autem necessario per aliquod agens extrinsecum, 1. 2. q. 50. 2. ad 3. fi.

44 Voluntas dicta per essentiam est in ratione dicta per essentiam, sed voluntas participative sumpta est in ratione per participationem, 3. q. 18. 2. c. ad 1.

45 Voluntas etiam à Deo cogi non potest, etsi possit ab illo de necessitate mutari, operando in illa sicut in natura, 1. 2. q. 6. 4. ad 1. & q. 9. 6. c. & q. 10. 4. o.

46 † Voluntas à nulla re creata cogi potest, neque necessario moveri, 1. 2. q. 6. 4. c.

47 † Passiones animi non possunt cogere voluntatem, licet aliter moveant inclinando affectum, 1. 2. q. 6. 7. c. ad 2. & q. 9. 2. o.

1 Vomitus potest sine culpa procurari, de consilio medicinæ, in remedium languoris, 2. 2. q. 148. 6. ad 2. & q. 150. 2. ad 3.

2 Multum comedere vel bibere propter vomitum, secundum consilium medicinæ, non est peccatum, licet ebrietas non excusaretur à peccato, 2. 2. q. 150. 2 ad 3.

3 Vomitus per ebrietatem, vel voracitatem est vitiosus, non autem si contingat infirmitatis causa, 3. q. 83. 6. ad 7.

1 Votum dicitur à voluntate, quasi à primo movente rationem ad promittendum, 2. 2. q. 88 1. ad 2.

2 Vovere est actus latriæ, seu actus religionis, licet actus aliarum virtutum sint materia ejus, 2. 2. q. 88. 5. o. & 6. c. ad 2. & q. 189. 2. c.

3 Votum est promissio Deo facta de meliori bono quod videlicet non cadit sub necessitate absoluta, neque sub necessitate finis, sed de actibus virtutum, qui Deo placere noscuntur, 2. 2. q. 88. 1. o. & 2. 4. c. & 5. c. ad 1. & 7. 12. c. & q. 189. 3. c.

4 Votum est testificatio quædam promissionis spontaneæ, quæ debet fieri Deo de iis, quæ Dei sunt, 2. 2. q. 88. 1. c. fin. & q. 189. 3. c.

5 Ad votum tria de necessitate requiruntur, sc. deliberatio, propositum, & promissio, in qua promissione perficitur ratio voti, sed quandoque superadditur pronunciatio oris, & testimonium aliorum, ad quandam confirmationem voti, 2. 2. q. 88. 1. o.

6 Votum fit soli Deo, licet sit de eo quod aliquando fit Sanctis, 2. 2. q. 88. 5. ad 3.

7 Sub voto non cadunt peccata, nec indifferentia, nec necessaria absolute, nec propter finem, nisi ut voluntaria, sed votum debet semper fieri de meliori bono, 2. 2. q. 88. 2. o. & 10. c.

8 Expedit vovere, quia votum

tum firmat voluntatem in bono, nec tamen libertatem diminuit, nec est periculosum de se, sed est culpa mutantis voluntatem, sed assimilat beatis, 2. 2. q. 88. 4. o.

9 Homo est sic liber, quod potest aliqua vovere & facere, etiam contra præceptum Papæ, 2. 2. q. 88. 12. ad 2.

10 Vovere nunquam convenit Christo, quia Deus erat, & habebat voluntatem firmatam, ut comprehensor, 2. 2. q. 88. 4. ad 3

11 Votum singulare duplex, sc. votum simplex & solemne; primum est promissio sola: secundum vero est promissio, & datio, 2. 2. q. 189. 2. ad 1. & 5. c.

12 Votum solemnizatur dupliciter tantum, sc. per susceptionem ordinis sacri, & per professionem certæ regulæ, 2. 2. q. 88. 7. o. & 9. c.

13 Votum simplex impedit matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum, non tamen potest petere debitum sine dispensatione ecclesiæ auctoritate apostolica; votum vero solemne facit utrumque, 2. 2. q. 88. 7. b. & q. 189. 8. ad 3.

14 Opus ex voto est laudabilius, & magis meritorium quam opus sine voto, 2. 2. q. 88. 6. o. & q. 189. 2. c. & 3. q. 28. 4. c.

15 Opus ex voto displicens, cum voluntate implendi illud, est magis meritorium, quam opus placens sine voto, cæteris paribus, 2. 2. q. 88. 6. ad 2.

16 † Virtus voti est obligatio ejus, quæ est major in voto solemni, quam in voto simplici, & quoad Deum, & quoad homines, 2. 2 q. 88. 7. ad 1.

17 Votum obligat secundum intentionem voventis, sc ad reddendum statim, vel ad certum tempus, vel cum conditione, 2. 2. q. 88. 3. ad 3. & q. 189. 3. ad 2. & 4. c.

18 Observare votum est de lege naturali, durante obligatione ejus, quæ cessat vel ex se, vel auctoritate superioris in iis quæ in dubium vertuntur dispensantis vel commutantis, 2. 2. q. 88. 10. ad 2. & 12. ad 2.

19 Omne votum rite factum obligat, ideo transgrediens illud peccat motaliter, 2. 2. q. 88. 3. o. & q. 189. 3. c.

20 Perdens virginitatem, quam vove rat, tenetur facere quod potest, sc tenetur continere, & pœnitere, si perdidit ex culpa sua, & similiter in aliis, 2. 2. q. 79. 3. ad 2. & q. 88. 3. ad 2.

21 Nullus potest se ex voto firmiter obligare ad id, quod est in potestate alterius tantum, 2. 2. q 88. 8. o. & 9. c. ad 2. & q. 189. 5. o.

22 Non habentes usum rationis, ut amentes, & pueri ante annos pubertatis, non possunt vovere, 2. 2. q. 88. 9. c. & q. 189. 5. c.

23 Puer ante usum rationis non potest se obligare ad aliquid ex voto, quo usu rationis habito, potest se obligare, sed omne votum ejus, etiam votum religionis ante annos pubertatis, idest ante annos quatuordecim in puero, vel ante annos duodecim in puella, potest irritari à parentibus, & à tutoribus, non autem post annos pubertatis, 2. 2. q. 88. 8. ad 2. & q. 189. 5. c.

24 Filius etiam post annos pubertatis non potest aliquid vovere quoad res domesticas sine consensu patris, 2. 2 q. 88. 8. ad 2.

25 Vovens illud, quod non est in potestate sua, non peccat, quia in ejus voto intelligitur debita conditio, sc. si suis superioribus placuerit, vel si non contradicant; qua conditione extante, tenetur implere votum, 2. 2. q. 88. 8. ad 1. &

ad 4. & 9. b. & ad 2. & 12. ad 12. & q. 189. 5. ad 4.

26 Fractio voti est quædam infidelitatis species, & ad fidelitatem pertinet servare promissa, 1. 2. q 88. 3. c.

27 Omne votum temporale factum in sæculo, etiam votum crucis in subsidium terræ sanctæ, solvitur per ingressum religionis, sine alia dispensatione, quia votum religionis includit omnia vota, ratione perpetuitatis, & obedientiæ, nec singularitas convenit ei, & onus religionis sufficit, & est quodammodo magis ampliatio voti, quam voti commutatio, 2. 2. q. 88. 12. ad 1. & q. 185. 8. ad 2. & q. 189. 3. ad 3. item 7. c.

28 Si quis vovendo prius cogitavit de religione communiter, & post elegit unam, tenetur simpliciter ad religionem, ideo si non potest recipi in religione à se electa, tenetur aliam quærere; si autem è converso, intelligitur, si velit, 2. 2. q. 88. 3. ad 2. & q. 189. 3. ad 2.

29 † Nullum votum religiosi est firmum, nisi de consensu prælati, quia nullum tempus est, in quo prælatus non possit cum in aliis occupare, 2. 2. q. 88. 8. ad 3.

30 In votis potest dispensari, in quantum in aliquo casu illud quod cadit sub voto est simpliciter malum, vel inutile, vel impeditivum majoris boni, non autem in quantum illud est de jure naturali, vel divino, 2. 2. q. 88. 10. o.

31 Dispensatio voti est, cum absolute determinatur non esse servandum, commutatio autem voti est, cum pro eo aliquid aliud imponitur, 2. 2. q. 88. 10. c.

32 Votum potest ex causa rationabili commutari in aliud melius, vel in aliud minus periculosum, sicut & dispensari, 2. 2. q. 88. 10. c. fi. & ad 1.

33 In utroque autem requiritur auctoritas Ecclesiæ, in persona Dei, 2. 2 q. 88. 2. ad 3. & 12. o.

34 Votum vergens in periculum personæ debet frangi secure, si dispensatio non posset haberi, 2. 2. q. 88. 2. ad 3. & 12. ad 2.

35 Vota de rebus vanis, & inutilibus non debent dispensari, nec servari, sed debent derideri; sicut vota de non pectinare caput in tali, vel tali die, quia talia vota mulierum sunt magis sortilegia, quam vota, & sunt reliquiæ quædam Idololatriæ, secundum quam servabantur dies & menses; & peccant talia voventes, quia cum infidelibus etiam nec nomina debemus habere communia, secundum Hieron., 2. 2. q. 88. 2. ad 3.

36 Papa habet plenariam potestatem dispensandi in omnibus votis dispensabilibus, alii vero participative, secundum quod Papa concedit eis, 2. 2. q. 88. 12. ad 3.

37 Solus Papa potest dispensare in votis perpetuis, ut in voto continentiæ, & religionis, & in voto crucis in subsidium terræ Sanctæ, & in voto peregrinationis ad transferendum ad terram Sanctam, alii vero prælati possunt dispensare in aliis votis, nisi Papa dispensationem sibi reservet, sicut in voto terræ Sanctæ, & similibus, 2. 2. q. 88. 12. ad 3. & q. 184. 6. c. fi. & q. 185. 4. c. fi. & q. 189. 7. c.

38 Si prælatus dispensat sine apparenti causa in votis, dispensatio prælati non excusat voventem in manifestis à culpa, sicut si prælatus dispensaret cum aliquo super voto de ingressu religionis, nulla apparenti causa obstante, 2. 2. q. 88. 12. ad 2.

39 Si causa dispensandi in voto sit apparens, vel dubia, po-

potest stari judicio prælati dispensantis, vel commutantis votum, non autem judicio proprio, quia ipse vovens non gerit vicem Dei, nisi forte in casu, in quo id quod vovit esset manifeste illicitum, vel non posset opportune ad superiorem recurrere, 2. 2. q. 88. 12. ad 2.

40 In voto continentiæ non est dispensandum propter periculum mortis corporalis, quia bonum continentiæ, etiam sine voto, est multo melius quam salus corporis, & per alia remedia provideri potest, 2. 2. q. 88. 11. ad 3.

41 In voto continentiæ & religionis, per professionem solemnizato, etiam Papa non potest dispensare, licet quidam Juristæ ignoranter contrarium dicant, quia periculis humanis obviandum est per humana, & non per divina, 2. 2. q. 88. 11. o. & q. 186. 8. ad 3. & q. 189. 8. ad 5.

42 Simplex votum etsi dirimat matrimonium contrahendum, contractum tamen nullatenus tollit, Suppl. q. 53. 1 o.

43 Votum solemne ex sui natura non modo contrahendum, sed & contractum matrimonium tollit, cum per illud homo sui corporis potestatem amiserit, Deo se ad perpetuam continentiam dedicando, Suppl. q. 53. 2. c.

1 Vox super Christum in baptismo, transfiguratione, & oratione fuit effective à tota Trinitate, sed repræsentative appropriatur Patri, 3. q. 29. 8. ad 3.

2 Anima potest formare voces corporales, quia unitur corpori, non autem angelus, 1. q. 51. 3. ad 4.

3 Voces non significant species intelligibiles, sed significant ea quæ sibi format intellectus adjudicandum de rebus exterioribus, 1. q. 85. 1. ad 2.

1 Usura in Evangelio metaphorice accipitur, sc. pro superexcellencia bonorum spiritualium, quam exigit Deus, volens ut in bonis acceptis ab eo semper proficiamus quod est ad utilitatem nostram, & non ejus, 2. 2. q. 78. 1. ad 1.

2 Usura est pretium pecuniæ mutuatæ, vel cujuscumque rei, cujus usus est consumptio, vel distractio ejus, 2. 2. q. 78. 1. c.

3 Accipere pretium pro principali usu pecuniæ, qui est distractio ejus, est usura, non autem pro secundario usu ejus, sc. ad ostentationem, vel in pignus, sed in usu vasorum est è converso, 2. 2. q. 78. 1. c.

4 Usura secundum se est injusta, contra legem naturæ, & peccatum mortale, quia idem bis venditur, vel venditur id quod non est, 2. 2. q. 78. 1. o.

5 Theologi considerantes justi & injusti rationes, subtilius exponentes nomina hæc designantia, large extendunt hujus nominis significationem ad incrementa quæ proveniunt ex usu omnium rerum, per similem usum & rationem, & non tantum pecuniæ, 2. 2. q. 78. 1. 2. o.

6 Significat primo nomen usuræ incrementum quod parit pecunia ex usu suo; secundario autem etiam significat superabundantiam, quam parit quælibet res ex usu suo, simili cum usu pecuniæ, 2. 2. q. 78. 1. c.

7 Quod ab extraneis Judæi usuram acciperent, non fuit concessum quasi licitum, sed permissum, ad majus malum vitandum, 1. 2. q. 108. 1. ad 1. & 2. 2. q. 78. 1. ad 2.

8 Mutuans potest exigere recompensationem eorum tantum, quæ pecunia non mensurantur, puta benevolentiam, & amorem ejus cui mutuavit, vel aliquid hujusmodi, 2. 2. q. 78. 2. o.

Et

9 Et potest deduere in pactum recompensationem damni, per quod sutrahitur sibi aliquid quod debet habere, hoc enim non est vendere usum pecuniæ, sed damnum vitare, & potest esse, quod accipiens mutuum majus damnum evitet, quam dans incurret; unde accipiens mutuum cum sua utilitate damnum alterius recompensat, 2. 2. q. 78. 2. ad 1. & 3. corp.

10 Recompensationem vero damni, quod consideratur in hoc, quod de pecunia non lucratur, non potest in pactum deducere, quia non debet vendere id quod nondum habet, & potest impediri multipliciter in habendo, 2. 2. q. 78. 2. ad 1.

11 Nec quidquid de pecunia usuraria aliquis lucratus fuerit, quia id, quod de tali re est acquisitum, non est fructus hujusmodi rei, sed humanæ industriæ, nisi forte per detentionem talis rei alter sit damnificatus, amittendo aliquid de bonis suis, tum enim lucrans tenetur ad recompensationem nocumenti, 2. 2. q. 78. 3. o.

12 Et tenetur mutuans computare in sortem usum venalem pignoris, 2. 2. q. 78. 2. ad 8.

13 Sed non potest deducere in pactum, ut sibi remutuetur, sed potest recipere mutuum sine obligatione, 2. 2. q. 78. 2. ad 4.

14 Et potest accipere munera gratis oblata, non autem cum pacto tacito vel expresso, 2. 2. q. 78. 2. o.

15 Quicunque ergo ex mutuo ratione mutui sperat lucrum, peccat usuræ vitio, secundum auctoritatem Evangelii, sed non sic qui ex mutuo vitat damnum, ut si forte per detentionem talis rei mutuatæ alter sit damnificatus, amittendo aliquid de bonis suis, tunc enim tenetur ad recompensationem nocumenti, sicut & tenens pecuniam ultra terminum tenetur restituere, non quidem totum lucrum possibile, sed secundum æstimationem, pensatis periculis, laboribus, & expensis, 2. 2. q. 62. 4. ad 1. & ad 2. & q. 78. 1. ad 3. & 2. ad 1. & 3. c.

16 Quia mutuum debet fieri gratis & sine spe lucri, quandocunque in mutuo, vel ex mutuo intenditur spes lucri, tunc non caret vitio usuræ, sed sic non est in emptione, & venditione, nisi habeat rationem mutui; si enim aliquis carius velit vendere res suas, quam sit justum pretium, ut de pecunia solvenda emptorem expectet, manifeste usura committitur, quia hujusmodi expectatio pretii solvendi habet rationem mutui; unde quicquid ultra justum pretium pro hujusmodi expectatione exigitur, est quasi pretium mutui, quod pertinet ad rationem usuræ. Similiter etiam si aliquis emptor velit rem emere vilius quam sit justum pretium, eo quod pecuniam ante solvit, quam possit ei res tradi, est peccatum usuræ, quia etiam ista anticipatio solutionis pecuniæ habet mutui rationem, cujus quoddam pretium est, quod diminuitur de justo pretio rei emptæ; si vero aliquis de justo pretio velit diminuere, ut pecuniam prius habeat, non peccat peccato usuræ, 2. 2. q. 78. 2. ad 7.

17 Potest autem excludi spes lucri ab intentione dantis mutuo, modo prædicto dupliciter, sc. vel quando dans mutuo paratus est omni tempore accipere rem mutuatam, etiam ante illud tempus determinatum, quo res verisimiliter deberent esse cariores: & hoc modo spes lucri etsi per accidens intendatur, non tamen per se, quia non tollit rationem gratuiti à mutuo, vel quando dans mutuo, etiam tempus illud determi-

minavit, in quo verosimiliter res plus valituræ erant propter solam damni vitationem, tunc enim damnum vitat, quando necessitati propriæ consulens, intendit conservare res suas sibi magis necessarias ad usum vitæ, quas si tunc non haberet, oporteret eas alibi emere, & sic reportare damnum de gratia mutui facta proximo & sic intendens in mutuando excusatur ab omni vitio usuræ, 2.2.q.62.4.ad 1.& ad 2.

18 In scriptura sacra quantum ad legem veterem condemnantur dantes pecuniam ad usuram, & ideo contra legem divinam accipiuntur usuræ, unde accipere usuras ab alienis non erat secundum intentionem legis, sed ex quadam permissione, propter pronitatem Judæorum ad avaritiam, & ut magis pacifice se haberent ad extraneos, à quibus lucrabantur, 2.2.q.105.3.ad 3. & 2.2. q.78.1.o.

19 Est etiam usura contra legem naturæ, quia in hoc finis conveniens secundum naturam actus humanæ vitæ corrumpitur: huic enim actui, qui est mutuum dare, conveniens finis ostenditur naturaliter, sc. finis communis societatis, & fraternæ charitatis, in subveniendo proximorum necessitatibus, & ideo gratis fieri debet naturaliter. Quare quandocunque hujusmodi actus sit propter spem alicujus commodi, vel lucri, tunc ab eo tollitur finis, qui naturaliter competit ei, & fit contra naturam, quare juri naturali repugnat: ideo non tantum fit injustum contra legem divinam, sed etiam contra ejus naturale. 2.2. q.78.1.o.

20 Secundum theologiam usura condemnatur tanquam peccatum mortale, & grave, & æterna morte dignum, 2.2. q. 78. 1. o.

21 Leges vero humanæ aliquando considerant justitiam, prout est conservativa pacis exterioris inter homines; & ideo leges tales non puniunt, nisi quod hanc pacem destruit, aliquando etiam prout magis illustrantur lumine fidei, & juris divini; considerant etiam justitiam veram & interiorem, & sic etiam leges canonicæ prohibent, & puniunt usuras, 2. 2. q. 67. a. 1. ad 1.

22 Jus positivum tamen permittit usuras, non quidem ut justas, sed ne communitas patiatur multas incommoditates. Per usuram enim retinentur multæ hæreditates, & vitantur damna quamplurima; propter quod etiam leges humanæ eam permittunt, & non puniunt, sicut puniunt & prohibent furta, & rapinam. Justinianus tamen Imperator sanctas sanctiones, sive leges subjecit ecclesiasticis institutis, sed præcipue in usuris & matrimonio, in quibus tota vita civilis versatur, 1.2.q.96.6. c. & 2.2.q. 78.1.ad 4.

23 † Quia omnis superabundantia usurarum est tanquam res aliena ipsi usurario injuste possidenti, sequitur quod fit propria alterius, qui ipsa re privatus est & destitutus. Sed hoc est justum secundum omnia jura, quod omnis res destituta, idest qua quis injuste destitutus & privatus est contra justitiam, restituatur. Restitutio enim semper respicit destitutionem, & ideo secundum omnem justitiam naturalem usuræ restituendæ sunt. Sed forte dicetur, quod illa destitutio facta sit voluntarie, id est quia accipiens mutuum voluntarie videtur dare usuram mutuanti, & etiam quia leges humanæ non puniunt, quæ tamen injurias punire debent, quare non videtur esse contra justitiam humanam; & ideo advertendum est,

est, quod voluntas hominis aliquando respicit volitum propter se, & aliquando propter aliud. Quando autem propter se, tunc si illud volitum sit simpliciter justum, ac bonum, tunc voluntas est bona, & opus ex ea procedens est bonum, & justum; si autem sit injustum & malum, tunc similiter voluntas est mala, si vero respiciat volitum non propter se, sed propter aliud, sicut cum aliquis vult projicere merces in mare, ut sic evadat periculum, tunc est distinguendum, 1.2.q.68.6.c.

24 Conditio, quæ dicitur interesse, sive damni recompensatio, & non spes lucri, potest excusare à vitio usuræ, ut si quis mutuo dederit gratis, usque ad terminum aliquem determinatum, in quo indiget sua pecunia pro aliqua necessitate, & mutuum non fuerit redditum ad prædictum terminum, potest mutuans repetere ultra sortem, quicquid damni incurrit propter defectum solutionis; & hoc modo potest etiam fidejussor repetere usuras à debitore, quas persolvit creditori propter defectum debitoris, quia ibi patet ratio justitiæ, quia non spe lucri accipitur, sed pro recompensatione damni, 2.2.q.78.2.ad 1.& 3.c.

25 Conditio quæ sumitur tantum ex spontanea oblatione, excusat à vitio usuræ, sc. quando tam ex parte dantis, quam accipientis, gratis aliquid offertur, 2.2.q.78.2.o

26 Et hoc potest contingere quando illud, quod ultra sortem recipitur, fit suum jure naturæ, sicut fructus pignorum pro dote uxoris, vel provisione filiorum; vel potest fieri suum jure æquitatis, sicut res ipsa quæ impignoratur, quando secundum æquitatem erat illius qui fructus percipit, 2.2.q.78.2.ad 6.

27 † In usuris non transfertur dominium, 2.2.q.78.3.c. ad 3.

28 Non est restituendum nisi quod est alienum, & non suum: quare usuræ non sunt in dominio possidentis, 2.2.q.78.3.c.ad 3.

29 Cum una res simul habere duos dominos non valeat à se invicem diversos & æquales, & omnis usura restituenda sit secundum legem dividum ei à quo accepta est, sicut vero domino, sequitur quod restituens non habet verum ejus dominium, & sic non erat translatum in accipientem usuram, 2.2.q.78.3.c.ad 3.

30 Quæ movere possunt theologos, asserentes in usura non transferri dominium, sunt quædam auctoritates, & ex iis rationes consequentes, 2.2.q.78.3.c.ad 3.

31 Per anticipationem ergo temporis aliquando generari potest vitium usuræ, sicut per dilationem, vel prolongationem, 2.2.q.68.2. ad 7.

32 Licet accipere mutuo sub usuris ad bonum sui vel alterius, non autem licet inducere ad faciendum usuras, 2.2.q.78.4.o.

33 Vendere autem carius justo propter dilationem solutionis, vel emere vilius, propter anticipationem, est usura, non autem è converso, 2.2.q.77.1.ad 1.fi.& q.78.2.ad 7.

34 Et licet alias expensas licite factas, puta in portatione pannorum, possunt licite recuperare de eorum venditione, non tamen possunt recuperare usuras quas alii dederant, cum hæc fuerit injusta datio, & præsertim etiam cum dandum usuras peccaverint, si induxerunt, tanquam occasionem peccandi usurariis præbentes, cum etiam necessitas quæ ponitur ab eis, ut sc. mercatores honorabilius vivant, & majores mercatio-

nes

nes faciant, nisi sit talis necessitas, quæ sufficiat ad excusandum peccatum prædictum, 2. 2. q. 78. 4. 0.

35 Sed hic potest cadere excusatio usuræ dupliciter, sc. quando gratis & liberaliter creditor hujusmodi superabundantiam tribuit debitori, & debitor non causa temporis accipit, vel quando creditor per damnum propriæ rei recompensat hujusmodi superabundantiam, ut quando non potest habere pecuniam sine alicujus rei propriæ alienatione & damno, ex qua solvat creditori quod petit ante terminum solutionis. Alias est casus usurarius, 2. 2. q. 78. 3. c. ad 3.

36 Si venditor rem suam intendat vendere carius, non propter tempus tantum, sed tantum propter damnum quod sibi videt imminere ex dilatione persolutionis recuperandæ, seu propter vexationem suam redimendam quam probabiliter timet futuram sibi in repetitione debiti sui propter malitiam, vel impotentiam debitoris, tunc excusatur à vitio usuræ, & fit æquitas æstimationis in hujusmodi contractibus per recompensationem damni, vel quando probabiliter timetur hæc in credentia accidere. Et tunc rectitudo hujusmodi intentionis apparet, quando venditor optaret potius non vendere talibus, quam vendere ad credentiam, & quando libenter daret aliis pro minori pretio incontinenti persolvendo, quam vendere ad credentiam talibus pro pretio majori, nisi venditio habeat rationem mutui, 2. 2. q. 78. 2. ad 1. & ad 7.

37 Uno autem modo credentia facit contractum usurarium, sc. quando propter ipsam credentiam res venditur carius, quam valet simpliciter, vel quam esset valitura probabiliter tempore solutionis, vel etiam si tantum sit valitura verisimiliter, tamen ipse venditor alias res suas non venderet, nisi plus acciperet propter ipsam credentiam; & tunc venditio habet rationem mutui, 2. 2. q. 78. 2. ad 7.

38 De his autem quæ committuntur bonæ fidei aliorum ad lucrum, mihi videtur dicendum, quod aut commissio sit pecuniæ, vel alterius rei, ita quod transfertur in toto, vel in parte rei commissæ in potestatem ejus cui committitur, aut ita fit commissio, quod non transeat dominium, sed remaneat tota res commissa in dominio committentis. Primo modo est vitium usuræ, eo quod sperat lucrum jam de re non sua, quæ jam erat traslata per commissionem in dominium alterius. Et in hoc commissio assimilatur mutuo. Sed secundo modo potest sperari lucrum sine vitio usuræ; quia tunc commissio est pecunia, vel res alia, sicut servo, vel ministro, qui de re domini negotiatur ad utilitatem domini sui. Et ideo committens potest sperare lucrum, sicut ex re sua. Et sic lucrum non accedit forti, nec possidetur sine justo titulo, quia sicut rei propriæ partem recipit, non tamen partem numismatis ex numismate immediate, sed partem ipsarum rerum, quæ per numismata sua sunt acquisitæ justa commutatione, 2. 2. q. 78. 2. ad 5.

39 In toto, vel in parte ideo dictum est, quia si aliquis committit centum alicui, ita quod medietatem ei mutuet, & aliam medietatem suo retineat dominio, ita tamen quod de illis centum debeat negotiari ad lucrum ille cui committitur, dico quod hoc lucrum jam habet vitium usuræ propter hoc, quod non tantum ex re commissa spe-

speratur lucrum, sed etiam pariter ex re mutuata & commissa, 2. 2. q. 78. 2. ad 1. & ad 5.

40 Dare autem pecuniam mercatori, vel artifici per modum societatis, cum pacto vel spe lucri, ita quod cum periculo ipsius committentis mercator de ea negotiatur, vel artifex operatur, licitum est, non autem in mutuo, 2. 2. q. 78. 2. ad 5.

41 Dans vero pecuniam usurario, ut usuras exerceat, vel ut copiosius exerceat, peccat; non autem si det pecuniam, ut tutius servetur, 2. 2. q. 78. 4. ad 3.

42 Ad hæc dicendum, quod in hujusmodi aliud est vitare damnum, & aliud est sperare lucrum, quia primum licet, non autem secundum, 2. 2. q. 78. 3. c.

43 Quædam in consuetudinem deducta habentur pro justis legibus, quæ magis deberent dici corruptelæ permissæ, quam consuetudines approbatæ. Et hoc videmus in hac materia usurarum, secundum regiones & civitates diversas, quantum ad pupillorum & orphanorum tutelam. Unde dico, quod non possunt pupilli, quando sciunt veritatem, retinere superabundantias rerum suarum per usuras acquisitas, 1. 2. q. 108 3. ad 2.

44 Usurarius tenetur restituere quidquid accepit de usuris & fructus, & interesse, non autem quæ lucratus est cum eis, etiam emendo possessiones, 2. 2. q. 78. 3. o.

45 Lex divina jubet restitutionem usurarum fieri, sicut & rapinarum. Et voco legem divinam, quæ in canone Sacræ Scripturæ, & in decretis Sanctorum patrum, & conciliis continetur, quia jus divinum est, quod divinitus promulgatur, 2. 2. q. 57. 1. 2. ad 3.

46 Debet tamen fieri hujusmodi restitutio usurarum caute, ne cum scandalo fiat personarum prædictarum, 2. 2. q. 62. 6. ad 2.

47 Ex præcepto etiam juris naturalis habemus, quod quæcunque vultis ut faciant vobis homines, & vos illis eadem faciatis. Sed justa voluntate vult spoliatus re propria per usuram, ut spoliator ei restituat. Quare similiter spoliator debet juste restituere spoliato, 1. 2. q 90. 1. ad 3.

48 Uxor etiam non potest licite restituere usuras, nolente marito, & adhuc vivente, cum uxor non sit domina rerum, sed tantum vir. Est tamen ad generationem conjuncta viro in adjutorium, & in usum rerum. Quare sicut non potest alienare res viri, ipso non volente; ita nec aliena viri potest restituere, ipso nolente, 1. 2. q. 92. 1. c. pr. & q. 98. 2. b. 2.

49 Si vero ut particeps fuit tantum lucri, aut fuit scienter, aut ignoranter, si scienter, tunc iterum potest fieri juste dupliciter, sc. aut pro necessitate corporali, idest quando alias commode non potest invenire remedium vitæ, sicut accidit pauperibus mendicantibus, & sic aliquando etiam per hoc possunt excusari filii, & filiæ in domo parentum usurariorum, qui alias nequeunt victum sibi necessarium invenire, & similiter uxor eadem necessitate potest excusari, 2. 2. q. 32. 7. ad 3.

50 Fautores & defensores, qui fovent usurarios & defendunt in exercitio fœnerandi, sicut aliquæ civitates, & aliqui principes fovent & defendunt hujusmodi, qui dicuntur Caursini, qui alias non auderent exercere hujusmodi actum fœnerandi, tales fautores & defensores usurariorum, in quantum hujusmodi sunt tantum, non tenentur ad restitutionem ali-

alicujus, nisi in quantum sunt participes lucri, sc. quia propter hoc sunt fautores vel defensores, ut ab usurariis aliquam portionem recipiant; tamen in hoc etiam peccant contra Deum, etiam quantumcumque utilitatem regionis vel civitatis intendant, quia fovent peccatores in peccatis suis. 2. 2.q.78.4.ad 3.

51 Nec est simile de illis, quorum auctoritate circa usurarios fit aliquid, & de iis qui fovent & defendunt, & accipiunt ut auctores; quia illi sunt causa per se actu mali, isti vero non sunt causa ipsius actus mali, sed accidentium ipsi actui ad ejus conservationem, & fructum ampliorem, 2.2.q.78.4.o.

52 Sed majori justitia restituenda sunt ablata, quam debita sint solvenda, cum in hoc impleatur justitia, tollens injuriam factam Deo & proximo; sed in solutione debitorum nulla tollitur injuria, sed tantum solvitur justitia, quare secundum hoc videntur prius restituenda ablata, quam solvenda debita; restitutio enim præfertur etiam subventioni parentum, nisi in extrema necessitate, 2.2.q.31.3.ad 3. & q. 32.7.ad 3.& q.60.5.ad 4.& q. 62.5.ad 2.

53 Si unus sit dives, & alter pauper, & plus indigens his de quibus restitutio facienda est, & æqualiter sit clarum in utroque, adhuc prius pauperi potest restitutio usurarum juste fieri, quam diviti, eo quod plus læsus est in ablatione suorum, & quia plus indiget, 2. 2.q.31.3.ad 3.& q.32.7.ad 3. & q.60.5.ad 4.& q.62.5.ad 2.

54 Quod autem in lege scriptum est de duplo, quadruplo, & quintuplo, non habet locum in usuris; sed tantum in furtis vel rapinis, eo quod hujusmodi usuræ non destruunt bonum reipublicæ de sua ratione, sicut faciunt furta & rapinæ, sed tantum corrumpunt bonum personale, sive fraternum bonum, & hoc non inferendo malum, sed tantum non faciendo bene fratri debitum; & de his alias scripsimus in septimo præcepto decalogi diffusius, 2. 2.q.62.3.ad 2.

55 Si ergo aliquod lucrum provenit mutatio ultra rem, & rei usum naturalem ex propria operatione & solertia ejus, in quo non est alius damnificatus, dico, sine præjudicio, quod non tenetur restituere homini hujusmodi lucrum, 2.2.q. 78. 3. o.

1 Usus rationis quandoque totaliter aufertur, ex nimia passione, sicut ex amore vel, ira insaniens, & tunc talis passio si à principio fuit voluntaria, & non naturalis, imputatur actus ad peccatum; quandoque vero passio non totaliter intercipit usum rationis, & tunc ratio potest passionem excludere, divertendo ad alias cogitationes, vel dolendo, vel impediendo, unde talis passim non totaliter excusat à peccato, si ratio non eam prohibeat, 1.q.63.3.c.ad 1.2.q 77.1.2 7. c.& q.78.2.ad 1.& q. 80.3.ad 2.& 2.2.q.4.6.c.ad 3.& q.53. 6.ad 1.& q.175.2.ad 2.

2 Usus pecuniæ duplex, sc. ad se, & ad alios; primus pertinet ad expensas seu sumptus, secundus vero ad dationes, 2. 2.q.117.3.ad 3.

3 Usus pecuniæ pertinens ad dationes duplex, sc. principalis, qui est distractio ejus, pro quo nihil ultra potest accipi; & secundarius, sc. vel ad ostentationem, vel in pignus, pro quo aliquid ultra potest accipi, 2.2.q.78.1.ad 6.

4 Nihil ultra valorem rei sperare debet mutuans ex usu rei matuatæ, quia ratione substantiæ transfertur mutuum, & non ra-

ratione usus; sed aliter est in accommodatis & locatis ad usum, 2.2.q.78.1.ad 6.

Uti sumitur dupliciter, sc. causaliter, & consecutive, 2.2.q.91.1.ad 2.

1 Uti large comprehendit sub se frui, 1.q.39.8.c.

2 Importat applicationem rei ad aliquam operationem, quæ etiam dicitur usus ejus. 1.2.q.16.1.2.3.c.

3 Est actus voluntatis, 1.2.q.16.1.c & q.17.1.c.

4 Uti, est actus voluntatis ut primi moventis, ipsius intellectus autem ut dirigentis, aliarum vero potentiarum ut exequentium, 1.2.q.16.1.c.& q.17.1.corp.

5 Proprie est actus voluntatis ut principalis, non autem aliarum potentiarum, nisi instrumentalitet, 1.2.q.16.1.o.

6 Uti aliquo dicitur dupliciter, sc. ut forma, quæ est principium usus, & ut objecto; & sic aliquis male utitur gratia & virtutibus, non autem primo modo, 1.2.q.55.4.ad 5. & 2.2. q. 20. 1. ad 2. & 3.q. 80.4. ad 3.

7 Uti, est semper eorum, quæ sunt ad finem, non autem ipsius finis, nisi in quantum refertur in fruitionem ejus, 1.2.q.16.3.o.

8 In cultu Dei oportet nos uti quibusdam corporalibus actibus, ut adoratione corporali, & hujusmodi, non quidem propter Deum, sed propter nos, ut sc. eis tanquam quibusdam signis exterioribus, excitemur ad spirituales actus interiores, 2.2.q.81.7.c.ad 1.

9 Uti peccato alterius ad bonum est licitum, quia Deus utitur omnibus peccatis ad aliquod bonum, sed non licet inducere aliquem ad peccatum, 2.2.q.78.4.c.

10 Uti non convenit brutis, sed tantum rationabilibus, 1.2.q.11.2.ad 4.& q.16.2.o.

11 Uti est nobilius, quam frui quoad vim apprehensivam præcedentem, sed est è converso quoad objecta, quia frui importat motum appetitus in appetibile absolute, uti vero in ordine ad alterum, 1.2.q.16.2.ad 1.

12 Uti ejus quod est ad finem, secundum quod est in considerationerationis referentis illud in finem, est prius electione, sed est è converso secundum quod voluntas potentias executivas movet, 1.2.q.16.4.o.

1 Utile dicitur dupliciter, sc. sicut via ad finem, ut meritum ad beatitudinem, & sicut pars ad totum, ut ministeria angelorum ad beatitudinem eorum, 1.q.62.9.ad 2.

2 Bonitas in ordine ad finem utilitas vocatur, 1.2.q.7.2.ad 1.

3 Utilia dicuntur quæ sunt accommoda ad aliquem finem, & utilitas quandoque usus nominatur, 1.2.q.16.3.c.

4 Facere aliquid ad utilitatem communem, quod nulli nocet, est licitum cuilibet personæ privatæ, non autem si nocet, nisi ex auctoritate publica, 2.2.q.64.3.ad 3.

5 Dispensationes spiritualium principalius ordinantur ad utilitatem communem, 2.2.q.63.2.c.

6 Exhibitio eorum, quæ dantur alicui propter utilitatem, tanto est laudabilior, quanto magis indiget, sed Deo nihil exhibetur propter utilitatem ejus, sed propter gloriam ejus, & propter utilitatem nostram, 2.2.q.81.6.ad 2.& 7.c.

Vulpes est naturaliter dolosa, sed hoc non est ei malum, 1.q.63.4.ad 3.

Vultur significat eos, qui mortes & seditiones hominum affectant, ut inde lucrentur, 1.2.q.102.6.ad 1.

1 Uxorem in lege Moysis li-

ce-

cebat ex dispensationes Dei dimittere, licet communius teneatur quod non, sed quod permittebatur ut minus malum, quam uxoricidium, ad quod proni erant Judæi, nec puniebantur temporaliter, 1.2.q.105. 4.ad 8.

2 Causæ repudii scribebantur in libello in generali tantum, non quidem ut justum appareat, sed ut haberet licentiam nubendi alteri, secundum Josephum, vel ut ex mora, & ex consilio scribarum impediretur, secundum Aug. 1. 2. q. 107.2.ad 2.

3 Non licet viro propria auctoritate sine reatu pœnæ æternæ occidere uxorem adulteram, potest tamen zelo justitiæ eam judicialiter accusare, ut in eam animadvertatur, Suppl. q. 60. 1. c.

4 Vir qui uxorem occiderit, aliam ex statuto Ecclesiæ ducere non potest, nisi id sibi ab Ecclesia permissum fuerit vitandæ fornicationis causa, si vero sine tali dispensatione matrimonium contraxerit, non dirimetur, nisi eam, cum qua prius mœchabatur, duxerit, Suppl. q. 60. 2. c.

Z

Zacharias petens signum ab Angelo peccavit per incredulitatem, propter quam punitus fuit, 2.2.q.97.3.ad 3.

Zachæus non tenebatur reddere quadruplem, sed hoc dixit volens suprerogare, 2.2.q. 62.3.ad 2.

Zelotypia oritur ex amore non patiente consortium in re amata, 1.2.q.28.4.c.

1 Zelus est amor intensus, non patiens consortium in re amata, 2.2.q.28.4.o.

2 Triplex, sc. conjugis, invidiæ, & amicitiæ, sc. Dei, & proximi, 1.2.q.28.4.c.

3 Zelus, nemesis, invidia, & misericordia pertinent ad idem genus passionum, sc. ad tristitiam de bonis, vel malis proximi, sed diversimode, 2. 2.q.36.3.c.

4 Zelus circa bona honesta est laudabilis, sed circa temporalia est cum peccato, licet aliquando sit sine peccato, 2. 2.q.36.2.o.

5 Invidia sumitur aliquando pro zelo, 2.2.q.36.2.ad 1.

6 Contentio & zelus sunt tantum in carnalibus hominibus, & tantum circa bona corporalia, 1.2.q.28.4.ad 2.

FINIS PRIMI INDICIS.

IN-

INDEX SECUNDUS

Universam Summæ Theologicæ doctrinam ad locos communes, seu doctrinæ Christianæ capita alphabeti ordine revocata continens.

Abstinentia, 2.2.q.146.
Acceptio personarum, 2.2.q.63.
Ad accusationem justam pertinentia, 2.2.q.66.
Acedia, 2.2.q.35.
Actio Angelorum in homines, 1.q.111.
Actio corporalis creaturæ, 1.q.115.
Ad actionem hominis pertinentia, 1.q.117.
Actus humani sequentes rationem bonitatis, 1.2.q.21.
Actus imperati à voluntate, 1.2.q.17.
Adjuratio, 2.2.q.90.
Adoptio Christi, 3.q.23.
Adoratio Christi, 3.q.25.
Adoratio Dei, 2.2.q.84.
Adulatio, 2.2.q.115.
Adulterium, 2.2.q.154.
Æqualitas Divinarum Personarum ad invicem, 1.q.41.
Æternitas Dei, 1.q.10.
Affabilitas, 2.2.q.114.
Ambitio, 2.2.q.131.
Amicitia, 2.2.q.114.
Amor Dei, 1.q.20.
Amor ut est nomen Spiritus Sancti, 2.q.37.
Amor, seu dilectio Angeli, 1.q.60.
Amor, 1.2.q.26.
Amoris causa, 1.2.q.27.
Amoris effectus, 1.2.q.28.
Angelus, 1.a.q.50.usque 64.&a. 106.usque 114.
Anima in genere, 1.q.87.usque q.90.
quomodo Anima conjuncta intelligat corporalia, 1.q.84.
quomodo Anima intellectiva cognoscat seipsam, 1.q.87.
quomodo Anima humana cognoscat quæ supra se sunt, 1.q.88.
Annuntiatio B. Virginis, 3.q.30.
Apostasia, 2.2 q.12.
Ascensio Christi, 2.q.57.
Astutia, 2.2.q.55.
Avaritia, 2.2.q.118.
Audacia, 912.q.45.item 2.2.q.127.

Ex Supplemento.

Absolutio, 24.
Animæ exeuntis è corpore qualitas & pœna, 70.
Annexa matrimonii, & redditio debiti, 64.
Annexa sacramenti Ordinis, 40.
Aureolæ, 96.

Baptismus Joannis, 3.q.38.

Baptismi effectus, 3.q.69.
Baptismi minister, 3.q.67.
Baptismi sacramentum, 3.q.66.
Baptismum suscipientes, 3.q.68.
ad Baptismum concurrentia præparatoria, 3.q.71.
Baptizatio Christi, 3 q.37.
Beatitudo Dei, 1.q.26.
Beatitudo hominis in quo consistat, 1.2.q.2.
Beatitudo quid sit, & quid requirat, 1.2.q.3.& 4.
Beatitudinis adeptio, 1.2.q.5.
Beatitudines ipsæ, 1.2.q.69.
ad Beatitudinem requisita, 1.2.q.4.
Bellum, 2.2.q.40.
Beneficentia, 2.2.q.31.
Blasphemia in generali, 2.2.q.13.
Blasphemia in speciali, 2.2.q.13.
Bonitas Dei, 1.q.6.
Bonitas humanorum actuum in generali, 2.2.q.18.
Bonitas humanorum actuum exteriorum, 1.2.q.20.
Bonitas humanorum actuum interiorum voluntatis, 1.2.q.27.
Bonum in communi, 1.q.5.
Bonum circa passiones animæ, 1.2.q.24.
Bonum facere, & declinare à malo, 2.2.q.79.

Ex Supplemento.

Beatitudo sanctorum, & eorum mansiones, 93.
Beatorum dotes, 95.
Beatorum resurgentium conditiones, 82.
Bigamia, 65.
Irregularitas inde contracta, 60.

Cæcitas mentis, 2.2.q.15.
Castitas, 2.2.q.115.
Catechismus, 3.q.71.
Causa mali, 1.q.49.
Causa prima omnium entium, 1.q.44.
Charitas secundum se, 2.2.q.23.
Charitas comparatione subjecti, 2.2.q.14.
Charitas quantum ad objectum, 1.2.q.25.
Charitas quantum ad ordinem diligendorum, 2.2.q.26.
Charitas quantum ad dilectionem, 2.2.q.27.
Charitatis effectus exteriores, 2.2.q.31.
Charitatis effectus interiores, 2.2.q.28.
Charitatis effectus quantum ad misericordiam, 2.2.q.30.
Chatitatis effectus quantum ad pacem, 2.2.q.29.
Christo convenientia ut est subjectus Patri, 3.q.20.
Circumcisio, 3.q.70.
Circumcisio Christi, 3.q.39
Circunstantiæ humanorum actuum, 1.2.q.7.
Clementia, 2.2.q.157.
Cognitio angeli, 1.q.54.
Cognitio angelorum ex parte immaterialium, 1.q.56.
Cognitio angelorum quantum ad res materiales, 1.q.57.
Cognitio animæ separatæ, 1.q.89.
Cognitio Divinarum Personarum, 1.q.31.
Comparatio angelorum ad corpora, 1.q.52.

Com-

Comparatio angelorum ad locum, 1. q. 51.
Conceptio Christi secundum principium activum, 3.q.32.
Conceptio Salvatoris secundum materiam corporis, 3.q.31.
Concupiscentia, 1.2.q.30.
Conditio corporis prolis generandæ in statu innocentiæ, 1.q.99.
Conditio justitiæ prolis generandæ in statu innocentiæ, 1.q.100.
Conditio primi hominis secundum intellectum, 1.q.94.
Conditio scientiæ prolis generandæ, 1.q.101.
Confirmationis sacramentum, 3.q.72.
Consensus comparatione finis, 1.5.q.15.
Consilium quod præcedit electionem, 1.2.q.14.
ad Conservationem speciei per generationem pertinentia, 1.q.98.
Conversatio Christi, 3.q.40.
Conversio panis & vini in sanguinem & corpus Christi, 3.q.75.
Contentio, 2.2.q.38.
Correctio fraterna, 2.2.q.33.
Consilii donum quod respondet prudentiæ, 2.2.q.52.
Continentia, 2.2.q.155.
Contumelia, 2.2.q.72.
Creatio, 1.q.45.
Creatura una quomodo movet aliam, 1.q.106.
Crudelitas, 2.2.q.159.
Curiositas, 2.2.q.167.
Custodia bonorum angelorum, 1.q.113.

Ex Supplemento.

Clavium effectus, 18.
Clavium minister, 19.
Clavium potestas. 17.
de his, in quos Clavium usus exerceri potest, 20.
Cognatio legalis, 57.
Conditio quam habent resurgentes, 87.
Confessio, & ejus necessitas, 6.
Confessionis effectus, 10.
Confessionis minister, 8.
Confessionis qualitas, 9.
Confessionis quidditas, 7.
Confessionis sigillum, 11.
Consensus coactus, 47.
Consensus objectum, 48.
Contritio, 1.
Contritionis effectus, 2.
Contritionis quantitas, 2.
Contritionis objectum, 2.
Contritionis tempus, 4.
Corporum resurgentium integritas, 80.
Corporum beatorum agilitas, 84.
Corporum beatorum claritas, 85.
Corporum beatorum subtilitas, 83,
Corporum damnatorum resurgentium conditiones, 86.

Decalogus, 1.2.q.100.
Decimæ, 1.2.q.87.
Defectus à Christo assumpti, 3.q.14.
Defectus animæ à Christo assumpti, 3.q.15.
Delectatio, 1.2.q.31.32.33.& 34.

Descensus Christi ad inferos, 3. q. 52.
Desponsatio Matris Dei, 3. q. 20.
Derisio, 2. 2. q. 75.
Desperatio, 2. 2. q. 20.
Detractio, 2. 2. q. 73.
Devotio, 2. 2. q. 62.
Deus, 1. q. 2. usque 5.
Dilectio, 2. 2. q. 27.
Discordia, 2. 2. q. 37.
Distinctio rerum in communi, 1. q. 47.
Distinctio rerum in speciali, 1. q. 48.
Divina beatitudo, 1. q. 26.
Divina nomina, 1. q. 13.
Divina potentia, 1. q. 25.
Divinæ relationes, 1. q. 28.
Divinationes, 2. 2. q. 95.
Doctrina Christi, 3. q. 42.
Doctrina sacra, 1. q. 1.
Dolor secundum se, 1. 2. q. 35.
Dominium hominis in statu innocentiæ, 1. q. 96.
Dona, 2. 2. q. 68.
Donum quod est nomen Spiritus Sancti, 1. q. 38.
Donum respondens fortitudini, 2. 2. q. 139.
Dulia, 1. 2. q. 103.

Ebrietas, 2. 2. q. 150.
Electio, 1. 2. q. 13.
Eleemosyna, 2. 2. q. 32.
Epichia seu Epicheia, 2. 2. q. 120.
ad statum Episcoporum pertinentia, 2. 2. q. 185.
Eucharistiæ effectus, 3. q. 79.
forma, 3. q. 78.
materia, 3. q. 74.
minister, 3. q. 82.
sacramentum, 3. q. 73.
ritus, 3. q. 83.
usus, 3. q. 80.
in Eucharistia remanentia accidentia, 3. q. 77.
Existentiæ modus in hoc sacramento, 3. q. 67.
Existentia Dei in rebus, 1. q. 8.
Exorcismus, 3. q. 71.

Ex Supplemento.

Excommunicatio, 21.
de his qui possunt Excommunicare, 22.
de participatione cum Excommunicatis, 22.
Extremæ unctionis sacramentum, 29.
Effectus hujus Sacramenti, 30.
minister hujus Sacramenti, 31.
quibus hoc Sacramentum conferri debeat, & qua parte, 32.
de iteratione hujus Sacramenti, 33.
Facere bonum, & declinare a malo, 2. 2. q. 79.
Falsitas, 1. q. 17.
Fatum, 1. q. 116.
Fides quantum ad ejus actum interiorem, scil. credere, 2. 2. q. 2.
quantum ad ejus actum exteriorem, scil. confiteri, 2. 2. q. 3.

quantum ad ejus habitum & ipsam fidem, 2.2.q.4.
quantum ad ejus objectum, 2.2.q.1.
Fidei habitus quantum ad habentes ipsam, 2.2.q.5.
quantum ad ejus causam, 2.2.q.6.
Fidei effectus, 2.2.q.7.
Finis ultimus in communi, 1.2.q.5.
Finis productionis hominis, 1.q.93.
Fortitudo, 2.2.q.123.
Fortitudinis partes in communi, 2.2.q.128.
Fraus quæ committitur in emptionibus & venditionibus, 2.2.q.77.
Fructus, 1.2.q.70.
Fruitio quæ est actus voluntatis, 1.2.q.11.
Furtum & rapina, 2.2.q 66.
Ex Supplemento.
Filii illegitime nati, 68.

Gaudium, 2.2.q.28.
Gloria inanis, 2.2.q.132.
Gratia Christi in Incarnatione assumpta, 3.q.7.
secundum quod est caput Ecclesiæ, 3.q.8.
Gratiæ causa, 1.2.q.112.
Gratiæ Dei essentia, 1.2.q.110.
divisio, 1.2.q.111.
effectus, 1.2.q.113.
Gratiæ gratis datæ quantum ad genera linguarum, 1.2.q.176.
Gratiæ necessitas, 1.2.q.109.
Gratia miraculorum, 2.2.q.178.
Gratia primi hominis, 1.q.95.
Gratia quantum ad ejus causam, 1.2.q.128.
quantum ad ejus effectus, 1.2.q.113.
Gratia sermonis sapientiæ sive scientiæ, 2.2.q.177.
Gratitudo, 2.2.q.106.
Gubernationis Divinæ effectus in speciali, 1.q.104.
Gubernatio rerum in communi, 1.q.103.
Gula, 2.2.q.148.

Habitus in generali quantum ad substantiam eorum, 1.2.q.49.
Habitus subjectum, 1.2.q.50.
Habituum causa quantum ad augmentum, 1.2.q.52.
quantum ad generationem, 1.2.q.51.
Habitum corruptio & diminutio, 1.2.q.53.
Habituum distinctio, 1.2.q.54.
Hæresis, 2.2.q.11.
quomodo Homo factus sit ad imaginem & similitudinem Dei, 1. q. 93.
Homo quantum ad essentiam, 1.q.75.
Homicidium, 2.2.q.64.
Honestas, 2.2.q.145.
Humanorum actuum principium exterius, 1.2.q.109.
Humilitas, 2.2.q.162.
Hypocrisis, 2.2.q.111.

Jactantia, 2.2.q.112.
Ideæ, 1.q.15.
Idololatria, 2.2.q.94.

Je-

Jejunium, 2. 2. q. 147.
Ignorantia causa peccati ex parte rationis, 1. 2. q. 76.
Imago, 1. 2. q. 35.
Immutabilitas Dei, 1. q. 9.
Impositio nominis JESU, 3 q. 37.
Imprudentia, 2. 2. q. 53.
Impugnatio malorum angelorum, 1. q. 113.
Incontinentia, 2. 2. q. 156.
Infidelitas, 2. 2. q. 10.
Infinitas Dei, 1. q 7.
Ingratitudo, 1. 2 q. 107.
Ingressus religionis, 2. 2. q. 189.
Injuriæ in personam proximi commissæ, 2. 2. q. 63.
Injustitia, 2. 2. q. 59.
Injustitia advocatorum, 2. 2. q. 71.
judicis, 2. 2. q. 67.
rei in sua defensione, 2. 2. q. 69.
testis in testificando, 2. 2. q. 70.
Inobedientia, 2. 2. q. 105.
Intellectus donum, 2. 2. q. 8.
Intellectus noster quid cognoscat in corporalibus, 1. q. 80.
Intentio quæ est actu voluntatis, 1. 2. q. 12.
Intimiditatis vitium, 2. 2. q. 126.
Invidia, 2. 2. q. 36.
Involuntarium, 1. 2. q. 6.
Ira secundum se, 1. 2. q. 46.
Iracundia, 2. 2. q. 158.
Iræ causa effectiva, & remedia, 1. 2. q. 47.
Iræ effectus, 1. 2. q. 48.
Irascibilis passiones, 1. 2. q. 40.
Ironia, 2. 2. q. 113.
Irreverentia Dei, 2. 2. q. 99.
Irreverentia rerum sacrarum, 2. 2. q. 97.
Judicium, q. 60.
Juramentum, 2. 2. q. 89.
Jus, 2. 2. q. 57.
Justificatio, 1. 2. q. 113. & 114.
Justitia, 2. 2. q. 58.
Justitia commutativa & distributiva, 2. 2. q. 61.
Justitia & gratia primi hominis, 1. q. 95.
Justitia & misericordia Dei, 1. q. 21.

Ex Supplemento.

Indulgentia, 25.
de his qui possunt facere Indulgentias, 26.
quibus valent Indulgentiæ, 27.
Ignis ultimæ conflagrationis, 74.
Impedimenta matrimonii, 50.
Impedimentum affinitatis, 55.
cognationis spiritualis, 56.
conditionis servitutis, 52.
consanguinitatis, 54.
disparitatis cultus, 59.
frigiditatis, maleficii, furiæ, & amentiæ, 58.
voti solemnis, 61.
voti & ordinis, 53.

superveniens matrimonio consummato, quod est fornicatio, 62.
Judicium generale quo tempore & loco fiet, 89.
forma Judicis venientis ad judicium, 90.

Laus Dei, 2.2.q.91.
Legalia circa puerum Jesum observata, 3.q.37.
in nova Lege contenta, 1.2.q.108.
Legis humanæ mutatio, 1.2.q.97.
Legis humanæ potestas, 1.2.q.96.
Legis novæ ad veterem comparatio, 1.2.q.100.
Legis veteris præcepta, 1.2.q.99.
Legum differentia, 1.2.q.92.
Legum effectus, 1.2.q.92.
Lex in communi, 1.2.q.90.
Lex in speciali, 1.2.q.93.
Lex humana secundum se, 1. 2. q. 95.
Lex naturalis, 1. 2.q. 94.
Lex nova, 1. 2. q. 106.
Lex vetus secundum se, 1. 2. q. 98.
Liberalitas, 2. 2. q. 117.
Liber vitæ, 1. q. 24.
Liberum arbitrium, 1. q. 89.
Litigium, 2. 2. q. 116.
Locutiones angelorum, 1. q. 107.
Luxuria, 2.2. q. 253.
Luxuriæ partes, 2.2. q. 154.
Ex Supplemento.
Libellus repudii, 67.

Magnanimitas, 2. 2. q. 129.
Magnificentia, 2. 2. q. 134.
Maledictio, 2. 2. q. 76.
Malitia actuum interioris voluntatis, 1. 2. q. 19.
Malitia actuum humanorum in generali, 1. 2. q. 18.
Malitia actuum humanorum exteriorum, 1. 2. q. 20.
Malitia culpæ angelorum, 1. q. 63.
Malum, 1. q. 48.
Malum circa passiones animæ, 1.2. q. 24.
Manifestatio Christi nati, 3. q. 36.
Mansuetudo, 2. 2. q. 157.
Martirium, 2. 2. q. 124.
Mediator Dei & hominum Christus, 3. q. 26.
Memoria, 2. 2. q. 49.
Mendacium, 2. 2. q. 110.
Meritum quod est effectus gratiæ cooperantis, 1.2.q.114.
Miracula Christi in generali, 3. q.43.
Miracula Christi in speciali, 3.q.44.
Misericordia Dei, 1.q.21.
Missio angelorum, 1.q.112.
Missio Divinarum Personarum, 1.q.43.
Modestia in communi, 2.2.q.160.
Modestia in exteriori apparatu, 2.2.q.169.
Modestia in exterioribus motibus corporis, 2.2.q.128.
Modus assumptionis humanæ quantum ad ordinem, 3.q.6.

co-

cognitionis angelicæ, 1.q.58.
cognitionis Propheticæ, 2.2.q.173.
conceptionis, 3.q.81.
emanationis rerum à principio, 1.q.45.
& ordo intelligendi, 1.q.85.
quo Christus usus est in Sacramento Euchar. 3.q.81.
quo voluntas movetur, 1.2.q.10.
unionis Verbi incarnati, 3.q.2.
unionis Personæ Divinæ, 3.q.3.
unionis ex parte humanitatis, 3.q.4.
unionis ex parte partium humanæ naturæ, 3.q.5.
Mors Christi, 3.q.50.
Motivum voluntatis, 1.2.q.9.
Motus localis angelorum, 1.q.53.
Mulierum ornatus, 2.2.q.169.
Mutatio creaturarum à Deo, 1.q.105.
Ex Supplemento.
Matrimonium, 41.
Matrimonii error, 51.
Matrimonium in quantum sacramentum est, 42.
Matrimonii definitio, 44.
Misericordia Dei respectu damnatorum, 99.
Mundi qualitas, & resurgentium post judicium, 91.

Nativitas Salvatoris, 3.q.35.
Natura prima omnium entium, 1.q.44.
Negligentia, 2.2.q.54.
Negotiatio, 2.2.q.77.
Nomen Dei, 1.q.13.
Nomen Spiritus S. quod est amor, 1.q.37.
Nomen Spiritus S. quod est donum, 1.q.38.
Ex Supplemento.
Nuptiæ secundæ, 63.

Obedientia, 2.2.q.104.
Oblatio, 2.2.q.86.
Oblatio Christi in templum, 3.q.37.
Observantia, 2.2.q.102.
Odium, 1.2.q.29. item 2.2.q.34.
Officia hominis in generali, 2.2.q.183.
Opus creationis creaturæ corporalis, 1.q.65.
distinctionis secundum se, & primæ diei, 1.q.67.
secundæ diei, 1.q.68.
tertiæ diei, 1.q.69.
ornatus quantum ad quartum diem, 1.q.70.
quintæ diei, 1.q.71.
sextæ diei, 1.q.72.
Omnes septem dies in communi, 1.q.75.
Oratio, 2.2.q.83.
Ordinatio angelorum secundum hierarchias, 1.q.108.
Ordinatio angelorum malorum, 1.q.109.
Ordo conceptionis, 3.q.33.
Ordo creationis ad distinctionem, 1.q.66.
Origo Divinarum Personarum, 1.q.27.

Ordinis sacramentum, 34.
effectus hujus Sacramenti, 35.
qualitas suscipientium hoc Sacramentum, 36.
Ordinum distinctio, 37.
conferentes hoc Sacramentum, 38.
impedimentum hujus Sacramenti, 39.

Paradisus, 1. q. 102.
Parvificentia, 2. 2. q. 135.
Passiones animæ in generali, 1. 2. q. 22.
in speciali, 1. 2. q. 26.
Passionum inter se differentia, 1. 2. q. 23.
Passionum ordo, 1. 2. q. 24.
Passio Christi, 3. q. 46.
Passionis Christi causa efficiens, 3. q. 47.
Passio Christi quid effecerit, 3. q. 48. & 49.
Patientia, 2. 2. q. 136.
Peccata quæ distinguuntur secundum reatum pœnæ, 1. 2. q. 88.
Peccata secundum se, 1. 2. q. 71.
Peccati causæ ex parte diaboli, 1. 2. q. 80.
ex parte hominis, 1. 2. q. 81.
ex parte voluntatis, 1. 2. q. 78.
Peccati causæ exteriores ex parte Dei, 1. 2. q. 79.
Peccati effectus in corruptione naturæ, 1. 2. q. 85.
in macula animæ, 1. 2. q. 86.
in reatu pœnæ, 1. 2. q. 87.
Peccati originalis essentia, 1. 2. q. 82.
subjectum, 1. 2. q. 83.
traductio, 1. 2. q. 83.
Peccatorum adinvicem comparatio, 1. 2. q. 73.
Peccatorum causæ in generali, 1. 2. q. 75.
Peccatorum causæ ex parte appetitus sensitivi, 1. 2. q. 77.
Peccatorum distinctio, 1. 2. q. 72.
Peccatorum permissorum reditus, 3. q. 88.
Peccatorum subjectum, 1. 2. q. 74.
Peccatum primi hominis, quod fuit superbia, 2. 2. q. 163.
Peccatum secundum se, quod est causa alterius. 1. 2. q. 84.
Peccatum veniale secundum se, 1. 2. q. 89.
Perfectio Christi conceptio, 3. q. 34.
Perfectio Dei, 1. q. 4.
Perfectio in esse gratiæ & gloriæ, 1. q. 62.
Perfectionis status in communi, 2. 2. q. 184.
Perjurium, 2. 2. q. 98.
Perseverantia, 2. 2. q. 137.
Perseverantiæ vitia opposita, 2. 2. q. 138.
Personæ Divinæ in generali, 1. q. 20.
Pertinentia ad personam Patris, 1. q. 43.
Filii, 1. q. 34. & 35.
Spiritus Sancti, 1. q. 36.
Persona in comparatione ad essentiam, 1. q. 39.
Persona in comparatione ad proprietatem, 1. q. 40.
Personarum actus notionales, 1. q. 41.
Pietas, 2. 2. q. 101. & 121.
Pluralitas Divinarum Personarum, 1. q. 30.

ad Pluralitatem vel unitatem pertinentia in Divinis, 1. q. 31.
Pœna dæmonum, 1. q. 64.
Pœnitentiæ effectus, 3. q. 86.
partes, 3. q. 90.
Sacramentum, 3. q. 84.
virtus, 3. q. 85.
Potentia Dei, 1. q. 25.
Potentiæ animæ Christi, 3. q. 13.
animæ in generali, 1. q. 77.
animæ in speciali, 1. q. 7.
appetitivæ, 1. q. 80.
intellectivæ, 1. q. 79.
Præcepta cæremonialia veteris legis secundum se, 1. 2. q. 101.
Præcepta cæremonialia veteris legis secundum suas causas, 1. 2. q. 102.
Præcepta judicialia in communi, 1. 2. q. 104.
moralia veteris legis, 1. 2. q. 160.
charitatis, 2. 2. q. 24.
fortitudinis, 2. 2. q. 140.
justitiæ, 2. 2. q. 122.
prudentiæ, 2. 2. q. 56.
pertinentia ad fidem, scientiam, intellectum, 2. 2. q. 16.
pertinentia ad spem, & donum timoris, 2. 2. q. 12.
Præceptorum cæremonialium duratio, 1. 2. q 103.
Præceptorum judicialium ratio, 1. 2. q. 105.
Prædestinatio, 1. q. 23.
Præsidentia angelorum super creaturam corporalem, 1. q. 101.
Præsumptio, 2. 2. q. 130.
Primatus Petri, 2. 2. q. 1. a. 10.
Principium durationis rerum creatarum, 1. q. 46.
Processio Divinarum Personarum, 1. q. 27.
Processio creaturarum à Deo, 1. q. 44.
Prodigalitas, 2. 2. q. 119.
Productio angelorum in esse naturæ, 1. q. 61.
angelorum in esse gratiæ & gloriæ, 1. q. 62.
primi hominis quantum ad animam, 1. q. 90.
corporis primi hominis, 1. q. 91.
mulieris, 1. q. 92.
Propagatio hominis secundum corpus, 1. q. 119.
Prophetiæ causa, 2. 2. q. 172.
divisio, 2. 2. q. 174.
essentia, 2. 2. q. 171.
Providentia Dei, 1. q. 22.
Prudentia secundum se, 1. 2. q. 47.
Prudentia quantum ad virtutes conjunctas, 2. 2. q. 51.
Prudentiæ partes in generali, 2. 2. q. 48.
partes singulæ, 2. 2. q. 49.
species, 2. 2. q. 50.
vitia opposita cum ea similitudinem habentia, 2. 2. q. 51.
Pugna dæmonum, 1. q. 114.
Purgatio Mariæ Virginis, 3. q. 37.
Pusillanimitas, 2. 2. q. 133.

Ex Supplemento.
Pœna damnatorum, 97.
Pœnitentiæ Sacramentum suscipientes, 16.
Pœnitentiæ solemnis ritus, 28.

Raptus, 2.2.q.175.
Recuperatio virtutum per pœnitentiam, 3.q.89.
Religio secundum se, 2.2.q.81.
Religionis ingressus, 2.2.q.189.
Religionis status in quo consistat, 2.2.q.186.
Religionum differentia, 2 2.q.188.
de Religiosis competentibus, 2 2.q.187.
Remissio venialium peccatorum, 3.q 87.
Restitutio, 2.2.q.62.
Resurrectio Christi, 3.q.53.
Resurgentis Christi qualitas, 3.q.54.
Resurrectionis Christi manifestatio, 3.q.55.
Resurrectionis causalitas, 3.q.56.
Rixa, 2.2.q.41.

Ex Supplemento.
Receptacula animarum, 69.
Resurrectio, 75.
Resurrectionis causa, 76.
tempus & modus, 77.
terminus, 78.
conditio, 79.
Resurgentium qualitas, 81.

Sacerdotium Christi, 3.q.22.
Sacramenta, 3.q.60.
Sacramentorum causa, 3.q.64.
character, 3.q.63.
effectus principalis, 3.q.62.
necessitas, 3.q 61.
numerus, 3.q.65.
Sacrificia, 2.2.q.85.
Sacrilegium, 2.2 q 99.
Sanctificatio B. Virginis, 3.q.37.
Sapientiæ donum, 2.2.q.45.
Scandalum, 2.2.q.43.
Scientia Dei, 1.q.14.
Scientia Dei pertinens ad animam Christi, 3.q.10.
Scientia Dei infusa, vel acquisita, 3.q 11.
Scientia indita & experimentalis, 3.q.12.
Scientia Domini, 1.2 q.9.
Schisma, 2.2.q 39.
Seditio, 2. 2. q. 42.
Sensualitas, 1. q. 81.
Sensus hebetudo, 2. 2. q. 15.
Septimus dies, & ad illum pertinentia, 1.q.73.
Sepultura Christi, 3. q. 50.
Sessio Christi ad dexteram Patris, 3. q. 58.
Similitudo Divinarum Personarum, 1.q.42.
Simonia, 2. 2. q. 100.
Simplicitas Dei, 1. q. 3.

Simulatio, 2. 2. q. 111.
Sobrietas, 2. 2. q. 249.
Spes & desperatio, 1. 2. q. 40.
Spes secundum se, 2. 2. q. 27.
Spei subjectum, 2. 2. q. 18.
Status primi hominis secundum intellectum, 1. q. 94.
Status hominis in generali, 3. 2. q. 183.
ad Statum primi hominis ad conservationem individui pertinentia, 1. q. 97.
Substantia Angelorum absoluta, 1. q. 50.
Studiositas, 2. 2. q. 166.
Stultitia, 2. 2. q. 46.
Superbia in communi, 2. 2. q. 162.
Superstitio, 2. 2. q. 92.
Superstitionis species quantum ad cultum veri Dei, 2. 2. q. 93.
Superstitiones nonnullarum observationum, 2. 2. q. 96.
Susurratio, 2. 2. q. 74.

Ex Supplemento.

de modo quo Sancti se habent ad damnatos, 94.
Satisfactio, & ejus quidditas, 12.
Satisfactionis possibilitas, 13.
Satisfactionis qualitas, 14.
de his per quæ fit Satisfactio, 25.
Signa quæ judicium præcedent, 73.
Sponsalia, 43.
Suffragia mortuorum, 71.

Temperantia, 2. 2. q. 141.
Temperantiæ vitia opposita, 2. 2. q. 142.
Temperantiæ partes in generali, 2. 2. q. 142.
Temperantiæ partes singulæ in speciali, 2. 2. q. 143.
Temperantiæ præcepta, 2. 2. q. 70.
Tentatio Christi, 3. q. 41.
Tentatio primorum parentum, 2. 2. q. 165.
Tentatio qua Deus tentatur, 2. 2. q. 97.
Timor, 1. 2. q. 41. & 2. 2. q. 125.
Timoris objectum, 1. 2. q. 42.
Timoris causa, 1. 2. q. 43.
Timoris effectus, 1. 2. q. 44.
Timoris donum spei respondens, 2. 2. q. 19.
Timoris vitium, 2. 2. q. 125.
Traductio hominis ex homine secundum animam, 1. q. 118.
Transfiguratio Christi, 3. q. 45.
Tristitia secundum se, 1. 2. q. 35.
Tristitiæ bonitas vel malitia, 1. 2. q. 35.
causæ, 1. 2. q. 36.
effectus, 1. 2. q. 37.
remedia, 1. 2. q. 38.

Venditio, 2. 2. q. 77.
Verecundia, 2. 2. q. 144.
Veritas, 1. q. 16. & 2. 2. q. 109.
Virtutis subjectum, 1. 2. q. 56.
Virtutes cardinales, 1. 2. q. 61.
Virtutes theologicæ, 1. 2. q. 62.

Vir-

Virtutum æqualitas, 1. 2. q. 66.
causa, 1. 2. q. 63.
connexio, 1. 2. q. 65.
duratio post hanc vitam, 1. 2. q. 67.
essentia, 2. 1. q. 55.
intellectualium distinctio, 1. 2. q. 57.
medium, 1. 2. q. 64.
moralium ab intellectualibus distinctio, 1. 2. q. 58.
moralium secundum comparationem ad passiones distinctio, 1. 2. q. 59.
moralium ab invicem distinctio, 1. 2. q. 60.
Vindicatio, 2. 2. q. 108.
Virginitas, 2. 2. q. 152.
Virginitas Mariæ Virginis, 3. q. 28.
Visio Dei, 1. q. 12.
Vita Dei, 1. q. 18.
Vitæ divisio in activam & contemplativam, 2. 2. q. 179.
Vita contemplativa, 2. 2. q. 180.
Vita activa, 2. 2. q. 181.
Vitarum inter se comparatio, 2. 2. q. 132.
Vita secundum se, 1. 2. q. 71.
Ultimus finis hominis, 1. 2. q. 1.
Unio animæ ad corpus, 1. q. 76.
Unionem Christi consequentia, 3. q. 16.
Unitas Dei, 1. q. 11.
Unitati conjuncta quantum ad voluntatem, 3. q. 18.
Unitati Christi incipientia quantum ad esse, 3. q. 27.
Unitati conjucta quantum ad operationem, 3. q. 19.
Voluntarium, 1. 2. q. 6.
Voluntas, 1. q. 82.
Voluntas Dei, 1. q. 19.
Voluntas quorum sit, ut volitorum, 1. 2. q. 8.
pertinentia ad Voluntatem primi hominis, 1. q. 95.
Votum, 2. 2. q. 88.
Usura, 2. 2. q. 78.
Usus qui est actus voluntatis, 1. 2. q. 16.
Ex Supplemento.
Visio Divinæ essentiæ per comparationem ad beatos, 92.
Voluntas & intellectus damnatorum, 98.
Uxoricidium, 60.

FINIS SECUNDI INDICIS.

IN-

INDEX TERTIUS,

Indicans loca & dogmata hujus Summæ, ad hodiernas hæreses confutandas.

A

Absolvere à peccatis potest solus sacerdos, Suppl. q. 19. 3.

Absolvere quemlibet non potest quivis sacerdos, Suppl. q. 20. 1.

Absolutio quid in pœnitente prærequirat, 3. q. 90.

Absolvens Sacerdos vere remittit, Suppl. q. 18. 1. & 3. q. 84. 3. ad 3. ad 4. & ad 5.

Abstinentia à certis cibis, ut à carnibus, ovis, & lacticiniis, jejunantibus laudabiliter indicitur, 2. 2. q. 147. 8. o.

Animas ante extremum judicium esse beatas, 1. q. 95. 1. ad 2. & q. 59. 5. ad 1. Suppl. q. 69. 2.

Aqua benedicta, 3. q. 65. 1. ad 6. & q. 71. 2 ad 3.

B

Baptismus est sacramentum maximæ necessitatis, 3. q. 68. 1. & 2.

Baptizandos esse pueros, 3. q. 68. 9. & q. 69. 8. c.

Baptismum non esse iterandum, 3. q. 66. 9. o.

Baptismo auferri omnia peccata, 3. q. 69. 1.

Bellum gerere licet, immo meritorium est, præsertim quando suscipitur pro veritate fidei, ac defensione Christianorum, 2. 2. q. 40. a. 1. o. & 2. a. 4.

C

Cæremonias recte adhiberi in Ecclesia Dei, 3. q. 66. 10. & q. 83. 5. o. & 1. 2. q. 103. 4. c.

Christus verum corpus & animam intellectivam assumpsit, idque ex B. V. Maria, 3. q. 5. o. & q. 31. a. 4. ad 5.

Clavium effectus est remittere & ligare, Suppl. q. 18.

Potestatem clavium etiam efficaciter exerceri à malis sacerdotibus, modo illis sint subditi, Suppl. q. 19. 5 & 6.

Concupiscentiæ reatum aufert baptismus, 3. q. 69. 1. ?. o.

Confessio Sacerdoti facienda est jure divino, Suppl. q. 6. a. 1. 2 3. & q. 7. a. 1.

Confitenda esse omnia mortalia, Suppl. q 9. a. 2.

Confirmationem esse sacramentum, 3. q. 72. 1.

Confirmationem habere sacri olei illitionem, ib 4

Solus Episcopus est sanctæ confirmationis ordinarius minister, & non quivis simplex sacerdos, ib. 11.

Contritio est actus virtutis, Suppl. q. 1. a. 2.

D

Deum non esse auctorem peccati, 1. q. 19. 9. & 1. 2. q. 79. a. 1. & 2. potissimum.

E

Episcopos esse presbyteris superiores, 2. 2. q. 184. 6. ad 1. & Suppl. q. 40. 4. o & 2. 2. q. 183. 3. ad 3.

Episcoporum statum esse perfectum, 2 2. q. 184. 5. 6. & 7.

In Eucharistiæ sacramento non remanere substantiam panis & vini, 3. q. 75. 1.

Sed converti in corpus & sanguinem Domini, 3. q. 75. 3. 4.

Idque non fide suscipientis. sed virtute verborum sacerdotis, 3. q. 78. 4.

To-

Totum Christum contineri sub qualibet specie, & sub singulis cujusque speciei partibus, 3. q. 76. a. 1. 2. 3. & 4.

Summendum esse à laicis Christum tantum sub specie panis, 3. q 80. a. 12. o.

Eucharistiam recte in sacrario reservari, atque ad infirmos honorifice deferri, 3. q. 83. 5. ad 11.

Excommunicatio est legitima Ecclesiæ potestas, Suppl q. 21. & seq.

Exorcismum adhibendum esse ante baptismum, 3. q. 71. 2. o.

Extrema unctio est sacramentum novæ legis, Suppl. q. 29. 1.

Extrema unctio à Christo est instituta, Suppl. q. 29. 3. o.

Sacram infirmorum unctionem remittere peccata, & alleviare infirmum, Suppl. q. 37. 5. o.

F

De festis, 1. 2. q. 103. 4. ad 4. & 2. 2. q. 122. 4. & q. 147. 5. c. & q. 40. a. 4.

Fide credenda esse, quæ nobis sunt evangelizata, & à Conciliis, & Pontifice data, 2. 2. q. 1. a. 9. & 10. & q. 45. a. 3.

Quæ sit fides justificans, 1. 2. q. 113. 4. c. ad 3.

Fidem non tolli, aut amitti, amissa per peccatum gratia, sed veram fidem remanere, 2. 2. q. 4. art 4. o. & q. 19. 5. ad 1. & q. 24. 12. ad 4.

Sola fide non dimitti peccata, 3. q 49. 1. ad 5.

Actum fidei sine charitate non esse meritorium, 1. 2. q. 114. 4. ad 3. præcipue, 2. 2. q. 2. & 9.

G

Gratiam dari etiam non prædestinatis, 1. q. 23. 6. ad 1. & q. 24. 3. o. & 2. 2. q. 24. 11.

Requiri ex parte hominis aliquam præparationem, sive dispositionem ad gratiam, sive justitiam, 1. 2. q. 112. 2. & q. 113. 3.

Neminem nisi per revelationem cognoscere posse se esse in gratia, aut justitia constitutum, 1. 2. q. 112. 5. o.

I

Imagines Christi, & sanctorum cur in Ecclesia, 2. 2. q. 94. 2. ad 1.

Imago Christi, & sanctorum adoranda, 3. q. 25. 3.

Indulgentiæ quid valeant, Supplem. q. 25.

J

Jejunium non est contra libertatem fidelium, 2. 2. q. 147. 3. ad 3.

Ad jejuniorum Ecclesiæ observantiam communiter omnes ligari, nisi rationale impedimentum eis adfuerit, 2. 2. q. 147. 3. & 4.

Quatuor tempora una cum quadragesima esse jejunanda, 2. 2. q. 147. 5.

Jejunandas esse vigilias præcipuarum festivitatum, 2. 2. q. 145. 5. c.

Justificatio impii consistit in remissione culpæ, & infusione gratiæ, ac justitiæ, atque detestatione peccati, 1. 2. q. 113. a. 1. 2. & 5. o.

Justum posse peccare, & Spiritum Sanctum amittere. 1. q. 20. 4. ad 5. 12. & q. 106. 2. ad 2. & 2. 2. q. 24. 11. & q. 189. 10. ad 1. & 3. q. 22. 3. ad 2.

Justificatum non solum teneri ad credendum, sed etiam ad præcepta Dei, & Ecclesiæ observanda, 1. 2. q. 71. 6. ad 4. & q. 96. 5. o & q. 98. 5. c. pr. & q 100. 10. ad 1.

Justificato præcepta non esse ad observandum impossibilia, 1. 2. q. 109. a. 4. arg. 1. & 2. 2. q. 33. ad 1. & 6. arg. 1. & 2. 2. q. 44. arg. 6. arg. 1.

L

Lex humana obligat in foro conscientiæ, 1.2.q.96. a. 4. & 2.2.q.1.2.a.2.

Liberum habet homo arbitrium, 3.q.83.1.

M

B. Maria est vera mater Christi, & proinde etiam vera mater Dei dicenda est, 3.q.35.3. & 4.

B. Maria præ cæteris Sanctis omnibus honoranda, & adoranda, cultu sc. hyperduliæ, 3.q.25.5.

De B. Maria tenet Ecclesia, nullum unquam actuale peccatum, ne veniale quidem, ab ea admissum esse, 3 q.27.4.o.

Matrimonium est sacramentum novæ legis, Suppl. q. 42.

Matrimonium non esse nunc homini præceptum, 2.2.q.152. 2.ad 1.

Clericos in sacris ordinibus constitutos, vel regulares castitatem solemniter professos non posse matrimonium contrahere, contractumque ab eis validum non esse, Suppl. q. 53.o.

Adulterio non dissolvi matrimonium, Suppl.q.62.o.

Miracula non esse dæmonis præstigia, 2.2.q.178.& 3.q.53. 2.ad 3.

Missæ sacrificium, 2.2.q 85. & 3.q.83.

Missæ canonem, & cætera quæ in eadem dicuntur; maximam pietatem, ac sanctitatem redolere, mentesque offerentium in Deum erigere, 3.q.83-4.o.

Missæ sacrificium esse offerendum in domibus, & vasis ad hoc consecratis, ib.4.o.

Missæ cæremonias esse admodum convenientes, ib. 5.

N

Non necessario omnia evenire, 1.q 19. 8. o. & q.2.2.4. & 1.2.q.10. a. 4.

O

Opera nostra omnia non esse peccata, 1.2.q.18. 9. & q. 19. & 20.

Opera bona esse meritoria vitæ æternæ, 1.2.q.114.3.o.

Opera bona promereri augmentum charitatis, & gratiæ, 1.2.q. 14.8.

Bona opera requiri ad beatitudinem consequendam, 1.2.q. 5.7.o.

Recte spe præmii, & timore pœnarum Deum à nobis diligi, atque coli, 2.2.q.27.3.c.

Orandos esse Sanctos, 2.2. q.83.4.& Suppl. q.72.

Orandum pro mortuis, Sup. q.71.

Ordo est Sacramentum novæ legis, Suppl. q. 34. 3. o.

Ordinis Sacramento constitui peculiares in Ecclesia Dei Sacerdotes, Suppl. q. 34.

Soli Episcopi habent potestatem ordinandi, Suppl. 38 1.

Originali peccato infectos nasci infantes, 1.2.q. 81. 1.o.& 3.o.

P

Parvulos Christianorum non nasci filios Dei, 1. 2. q. 81. 3. ad 2.

Pœnitentiam esse Sacramentum novæ legis, 3.q. 84. 1 & 7.

Pœnitentiam esse secundam post naufragium tabulam, 3.q. 84.6.o.

Pœnitentiæ Sacramentum esse omnibus relapsis ad salutem necessarium, 3.q.84.5 o.

Verba Domini: Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiseritis peccata, &c esse intelligenda de potestate remittendi, & retinendi peccata, 3.q. 84.3.ad 3.

In

In Sacramento pœnitentiæ non totam pœnam simul cum culpa remitti, sed virtute clavium sublata pœna æterna, pœnam temporalem plerumque exolvendam remanere, 3. q. 86. 4. 0.

Tres esse partes pœnitentiæ, 3. q. 90. 0.

De primatu Petri, Suppl. q. 40. 6. & 2. 2. q. 39. & 3. q 8 a. 1. 6.

Omnes illos schismaticos esse, qui Summo Pontifici subesse renuunt, 2. 2. q. 89. & Sup. q. 40. 6.

Pontificis est fidei symbolum ordinare, exortasque hæreses refutare, 2. 2. q. 1. a. 10.

Ad summum Pontificem pertinet synodum convocare, & ejus sententiam confirmare, 2. 2. q. 1. arg. 10. c. fi. & ad 2.

Summum Pontificem gerere plenarie vicem Christi in tota Ecclesia, ideoque habere plenitudinem potestatis dispensandi in omnibus dispensabilibus votis, 2. 2. q. 88. 12. 3.

Purgatorium esse animarum, easque vivorum suffragiis adjuvari, 2. 2. q. 83. a. 11. ad 3. & 3. q. 52. 8. Suppl. q. 69. 7. 0. & q. 71. & q. 100.

R

Religiosorum statum esse perfectum, 2. 2. q. 186.

Reliquiæ Sanctorum sunt honorandæ; 3. q. 25. a. 6.

S

Sacramenta esse ad salutem necessaria, 3. q. 65. 1.

Sacramenta conferre gratiam, 3. q. 62.

Sacramenta novæ legis sunt septem, 3. q. 65. 1.

In tribus Sacramentis imprimi characterem, 3. q. 63. 1. & 6.

Sanctos, qui sunt in patria, orare pro nobis, 2. 2. q. 83. a. 11. 0.

Scripturam Sacram esse obscuram & difficilem, 1. q. 1. a. 9. ad 2. & 2. 2. q. 1. a. 9. ad 1.

T

Templa erigi Deo in honorem Sanctorum, 2. 2. q. 85. 2. ad 3.

Timor servilis bonus est, & à Spiritu Sancto profectus, 2. 2. q. 19. 4.

V

Virginitas est virtus excellentior matrimonio, 2. 2. q. 152. 4.

Voti obligatio, 2. 2. q. 88.

Vota virginitatis, & paupertatis recte, & utiliter Deo fiunt, 2. 2. q. 88. 4.

FINIS TERTII INDICIS.

IN-

Auctorum, & Conciliorum, quorum auctoritatibus usus est S. Thomas hac in Summa.

Philosophi, seu Oratores, & Poetæ.

Aristoteles.
Algazel.
Alexander.
Andronicus.
Aristophanes.
Averroes.
Avicenna.
Avempace.
Avicebron.
Boetius.
Cajus Jurisconsultus.
Democritus.
Empedocles.
Epicurus.
Euclides Geometer.
Gilbertus Porretanus.
Heraclitus.
Horatius Poeta Lyricus.
Jura Civilia.
Julius Cæsar de Bello Gallico historicus.
Leucippus.
Liber de causis.
Liber Stratagematum Francorum.
Macrobius super Somnium Scipionis
Marcus Tullius Cicero Orator.
Ovidius Naso.
Plato.
Peripatetici.
Plotinus.
Pittacus Mitylenæus.
Porphyrius.
Pythagoras.
Ptolomæus Astronomus.
Seneca Orator.
Sallustius Historiographus.
Simplicius.
Socrates.
Sophistæ.
Stoici
Strabus.
Terentius Poeta Comicus.
Titus Livius Historicus.
Trismegistus.
Varro.
Valerius Maximus Orator.
Vegetius de re militari.

Pontifices.

Adrianus Papa.
Alexander primus martyr.
Alexander tertius.
Anacletus martyr.
Agatho Papa.
Bonifacius Papa.
Calixtus martyr.
Cœlestinus tertius.
Clemens martyr.
Damasus Papa.
Eusebius Papa.
Fabianus martyr.
Felix Papa.
Gregorius primus.
Gregorius septimus.
Gelasius martyr.
Honorius tertius.
Hormisda Papa.
Joannes Papa.
Innocentius secundus.
Innocentius tertius.
Julius Papa.
Leo primus.
Leo quartus.
Lucius tertius.
Martinus Papa.
Marcellus martyr.
Nicolaus Papa.
Paschalis Papa.
Pelagius Papa.
Pius Papa.
Sergius Papa.
Soter martyr.
Stephanus martyr.
Stephanus quintus.
Sylvester Papa.
Symmachus Papa.
Telesphorus martyr.
Urbanus martyr.

Urbanus secundus.
Zepherinus martyr.

Concilia.

Constantinopolitana.
Nicæna.
Toletana.
Arausicanum.
Ephesinum.
Meldense.
Aurelianense.
Chalcedonense.
Lateranense.
Carthaginense quartum.
Wormatlense.
Agathense.
Triburiense.
Africanum.
Rhemense.
Arelatense.
Milevitanum.
Ancyranum.
Moguntinum.
Canones Apostolorum.

Doctores.

Ambrosius.
Anselmus.
Augustinus.
Athanasius.
Antonius in sermone ad monachos.
Basilius Magnus.
Bernardus.
Beda Venerabilis.
Benedictus in regula sua.
Cassianus de Institutis cœnobiorum.
Cyrillus.
Chrysostomus.
Cyprianus.
Collationes Patrum.
Damascenus.
Decreta.
Dionysius Areopagita.
Dionysius Alexandrinus.
Didymus.
Eusebius Emissenus.
Eusebius Cæsariensis.
Glossa ordinaria.
Glossa interlinearis.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Nyssenus.
Gregorius Magnus.
Gratianus.
Hebraica veritas.
Hesychius super Leviticum.
Hieronymus.
Hilarius.
Hugo de S. Victore.
Ignatius.
Isidorus.
Itinerarium Clementis.
Maximus commentator Dionysii.
Liber de infantia Salvatoris, sed apocryphus.
Leo primus.
Liber Sententiarum Prosperi.
Maximus Episcopus.
Magister Sententiarum, seu Petrus Lombardus.
Origenes.
Prosper de vita comtemplativa.
Præpositivus.
Rabbi Moyses Judæus.
Rabanus.
Remigius.
Richardus de S. Victore.
Severianus.
Vitæ Sanctorum Patrum.

FINIS.